

Nan kalin Apo Dios

Central Bontok New Testament

Contents

Genesis	1
Nan Ebanghelyo ay Insolat Mateo	75
Nan Ebanghelyo ay Insolat Marcos	142
Nan Ebanghelyo ay Insolat Lucas	180
Nan Ebanghelyo ay Insolat Juan	246
Nan Inik-ikkan nan Apostoles	292
Nan Solat Pablo isnan iRoma	352
Nan Inmona ay Solat Pablo isnan iCorinto	384
Nan Maikadwa ay Solat Pablo isnan iCorinto	414
Nan Solat Pablo isnan iGalacia	433
Nan Solat Pablo isnan iyEfeso	445
Nan Solat Pablo isnan iFilipos	455
Nan Solat Pablo isnan iColosas	462
Nan Omona ay Solat Pablo isnan iTesalonica	470
Nan Ikadwa ay Solat Pablo isnan iTesalonica	476
Nan Omona ay Solat Pablo ken Timoteo	480
Nan Ikadwa ay Solat Pablo ken Timoteo	488
Nan Solat Pablo ken Tito	494
Nan Solat Pablo ken Filemon	498
Nan Solat isnan Hebreo	500
Nan Solat Santiago	523
Nan Omona ay Solat Pedro	530
Nan Maikadwa ay Solat Pedro	539
Nan Omona ay Solat Juan	544
Nan Maikadwa ay Solat Juan	551
Nan Maikatlo ay Solat Juan	553
Nan Solat Judas	555
Nan Inpaammon Jesu Cristo ay Inpaifaagna ken Juan	558

Nan kalin Apo Dios

New Testament in Bontok, Central

Language: Central Bontok (Bontok, Central)

Provided by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

8f3592c0-35dd-5a7f-9ef5-e729bffa370

ISBN: 978-1-5313-0376-1

Genesis

Nan Makwani Maipoon isnan Genesis

Nan ayen nan kali ay Genesis et **Lapona**. Okhochen nan nay liblo nan nenwad-ayan Apo Dios isnan lofong, nan takho, ya nan ngonon, nan nailapowan nan fasol, nan nanginaakhan nan takho isnan likhat khapo isnan fasol, ya nan okhali ay ipailan Apo Dios isnan am-in ay takho. Mabfalin ay khedwaen tako nan Genesis is chwa ay parti:

1. Kapitolo 1-11: Nan nawad-ayan nan lofong ya nan kaokhochan nan nalpowan nan takho. Maokhod sina nan maipoon ken cha Adan ya si Eva, Cain ya si Abel, Noe ya nan lifog, ya nan tori id Babilonia.

2. Kapitolo 12 - 50: Nan kaokhochan nan ikik-it nan cheycha'y Israelitas. Si Abraham nan inmona, ya nacham-chamag khapo isnan pammatina ken Apo Dios. Wad-ay akhes sina nan kaog-okhochan cha Isaac ay aman Jacob (ay makwanin Israel) ya nan cheycha'y sinpoo ya chwa ay an-ak Jacob. Chaicha nan namangon isnan sinpoo ya chwa ay tribon Israel. Nan wadwad-ay ay maokhod isna et si Jose ay esang isnan an-ak Jacob ya nan khapon nan inmayan nan pangafong Jacob ay en nakiili id Egipto.

Olay mo okhochen nan nay liblo nan maipoon isnan takho, ngem nan chadlos kapatekhan et nan inang-angnen Apo Dios. Nailapo isnan nangab-ana isnan ngonon ya isnan anongosna isnan mangikaliyan Apo Dios ay at itot-oloyna ay manoktokkhong isnan takhona. Nan chadlos maog-okhod isnan nay ay liblo et nan okhalin Apo Dios ay mangokom ya menchosa isnan mangangnen isnan ngaag, ya nan mangichad-alanana ya mamadfachangana isnan takhona. Nan

nay liblo et nakhaeb ta maisolat nan kaokhochan nan pammatin nan takho ya ta fachangana chatako tatno ad-i tako iwayang nan pammati, mod-i ket ta pabfikasen tako ya palamoten tako nan pammati tako.

Nan Linaona

Nan nawad-ayan nan ngonon ya nan takho 1:1 - 2:25

Nan lapon nan fasol ya nan likhat 3:1-24

Nan wanen-ed cha Adan engkhana ken Noe 4:1 - 5:32

Si Noe ya nan lifog 6:1 - 10:32

Nan tori id Babilonia 11:1-9

Nan wanen-ed cha Sem engkhana ken Abram 11:10-32

Nan ikik-it nan Israelitas: Abraham, Isaac ya si Jacob 12:1 - 35:29

Nan wanen-ed Esau 36:1-43

Si Jose ya nan et-adna 37:1 - 45:28

Nan Israelitas id Egipto 46:1 - 50:26

Nan Nakhab-an nan Lofong ya nan Chaya

1¹⁻² Isnan laplapona, winad-ay Apo Dios nan chaya ya nan lota. Nan lota, maid paat manongnong si foyana issan chey. Maid entetee ya chadlos abafollinget isnan olay entona, ya kecheng nan fayfay is wad-ay. Sa et wad-ay nan Ispiriton Apo Dios ay enliklikhed isnan tongchon nan fayfay.

³ Sa et infilin Apo Dios ta mawad-ay nan paway, ya ket pinmaway tetewa. ⁴ Finoyan Apo Dios ay khawis nan paway, ya nang-ep. Sa na't isiyana nan paway isnan follinget. ⁵ Nginadnana nan paway is mag-akhew, ya nan follinget is maschem. Ket ay nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan inmona ay akhew.

⁶ Sa et infilin Apo Dios ta mawad-ay nan lawag ay mangedwa isnan chanom ta enfalin ay chwa nan entey-ana. ⁷ Adi kad khinaebna nan lawag ay mensiyan isnan chanom isnan khwabna ya nan li-

foo id tongcho. Et siya nan naangnen. ⁸Sa na't nginadnan id tongcho is chaya. Ket ay nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan ikadwa ay akhew.

⁹Sa na't kasin infilin ta maamong nan chanom ay wad-ay isnan khwab nan chaya ta matken nan tey-ana, ta maila nan lota, et siya nan naangnen. ¹⁰Nan maid chanomna nginadnana is lota, ya nan naamoamong ay chanom nginadnana is fayfay. Et nang-ep si Apo Dios isnan finoyana, tay khawis. ¹¹Sa na't infilin ta tomofo isnan lota nan am-in ay ilan si mola ay waschin mamkhas ya wad-ay fokerna, ya nan am-in ay ilan si kaew ay waschin mamkhas ay wad-ay nan fwana, et siya nan naangnen. ¹²Siya chi ay nawad-ay isnan lota nan am-in ay nateketeken ay mola ay waschin mamkhas ya wad-ay fokerna, ya am-in ay nateketeken ay kaew ay waschin mamkhas ay wad-ay nan fwana. Et nang-ep si Apo Dios isnan finoyana tay khawis. ¹³Ket ay kasin nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan ikatlo ay akhew.

¹⁴Sa na't infilin ay mawad-ay nan kasilasilaw id tongcho ay kail-an nan enteknan nan mag-akhew isnan maschem, tatno siya chachi nan kaimatonan nan lokhin si kaakheakhew, tawen, chinamey, chakhon, ya kesep.* ¹⁵Ya ta enlanglang cha id chaya ta pomaway nan lofong, et siya nan naangnen. ¹⁶Adi kad khinaeb Apo Dios nan chwa ay kalalanglangan ay silaw. Nan akhew ay ad-ad-acha nan langlangna nan napigpigma isnan mag-akhew, ya nan fowan ay akit nan langlangna nan napigpigma isnan maschem. Winad-ayna akhes nan tokwifi. ¹⁷Inpeyna am-in chana ay silaw id chaya ta langlangancha nan

lofong, ¹⁸ta chaicha nan napigpigma ay enlanglang isnan mag-akhew ya maschem ya nan kail-an nan enteknan nan paway ya follinget. Et nang-ep si Apo Dios isnan finoyana, tay khawis. ¹⁹Kasin kayet nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan ikap-at ay akhew.†

²⁰Sa et infilin Apo Dios ay mawad-ay is kadchanom nan angsaangsan ay ilan si enfib-iyag, ya id tongcho nan isyangkhay ay ilan si entat-ayaw. ²¹Adi kad winad-ay Apo Dios nan chadchakowag ay enkik-iwi is kafayfay ya nan am-in ay ilan si enfib-iyag ay enkhig-iwa is kadchanom, ya am-in ay ilan si napayyakan. Et nang-ep si Apo Dios isnan finoyana, tay khawis. ²²Sa na't binindisyonan chachi ay mangwanin, "Makhanakanak kayo ay wad-ay isnan fayfay, ta ponnenyo nan kawadyo, ya siya akhes ken chakayo ay entat-ayaw, makhanak kayo." ²³Kasin nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan ikalma ay akhew.

²⁴Sa et infilin Apo Dios ay mawad-ay isnan lota nan am-in ay ngag sisa'y ilan si enkik-iwi: naamo paymo atap, chadchake ya fanan-ig, et siya nan naangnen. ²⁵Siya chi ay khinaeb Apo Dios am-in chana, ya nang-ep siya isnan finoyana, tay khawis.

²⁶Sa et kanan Apo Dios, "Idwani, khomaeb tako is takho ay is-iso tako ya kag ken chatako. Chaicha nan en-apo isnan am-in ay ilan si enfib-iyag is kadchanom, am-in ay entat-ayaw, ya am-in ay ilan si naamo paymo atap, chadchake paymo fanan-ig is kalota." ²⁷Siya chi et winad-ay Apo Dios nan takho ay kag ken siya. Winad-ayna chaicha ay lalaki ya fafai.

***1:14** Mabfalin akhes ay nan laychena ay kanan isna et, nan akhew ya fowan nan mangimatonan isnan lapon si kaakheakhew, tawen, ya piyasta.

†**1:19** Nan teken ay kaifalikkasana et, "tay isnan chey kannay ay akhew ay mangakkanam ischi, at omchan ay omchan nan etey ken sik-a."

²⁸ Sa na't binindisyonan chaicha ay mangwanin, "Makhanakhanak kayo et omangsan kayo ta wad-ay entee isnan olay entona issa ay mangiyapo isnan am-in ay wad-ay isnan lofong. Chakayo nan mangiyapo isnan enfib-iyag is kadchanom, nan am-in ay entat-ayaw, ya am-in ay ilan si enki-iwi isnan lota."

²⁹ Kinwanina kayet, "Chey! Wad-ay et nan am-in ay ilan si mola ay mamkhas ya wad-ay fokerna ya nan kaew ay mamkhas ya wad-ay nan fwana ay in-chawchawko ay kanenyo. ³⁰ Ngem isnan am-in ay enki-iwi ya nan am-in ay entat-ayaw et nan enlengle ay mola ya lokham nan ichowak ay kanencha." Et siya nan naangnen.

³¹ Finoyan Apo Dios nan am-in ay khi-naebna ya nang-ep, tay mampay chadlos ay khawis. Kasin nakhosfet, awni ya mawiit, ya nar-os nan ikan-em ay akhew.

2 Siya chi ya nakwas et ay nakhaeb nan chaya ya nan lofong ya am-iam-in ay wad-ay ischi. ² Isnan ikapito ay akhew, tay nakwas et am-in nan chinnona, nentengaw si Apo Dios. ³ Binindisyonana nan ikapito ay akhew ya siya chi nan inpeyna ay nasantowan ay akhew, tay siya chi nan nentengawana issan osto ay nangikwasana isnan am-in ay chonona ay nenpawad-ay. ⁴ Siya chi nan inangnen nan chaya ya nan lofong ay nawad-ay.

Nan Oma id Eden

Issan cha nangab-an Apo ay Dios isnan lofong ya chaya, ⁵ maid cha tomofo ay mola paymo lokham tay maid inpalpalina is ochan, ya sa et maid takho is mensama isnan lota. ⁶ Wad-ay magtek eb-eb ay mananchanom isnan olay entona ay lota.

⁷ Idwani inmala si Apo ay Dios isnan chapog is kalota ya khinmaeb is lalaki. Sa na't insop-ok nan omipabfiyag ay anges is kaelengna ket ay nenfalin ay takho ay enfibfiyag.

⁸ Sa et minolaan Apo ay Dios nan esa'y oma id Eden ay apet falaan si akhew, sa na't inpatee ischi nan takho ay khi-naebna. ⁹ Inpatofona ischi nan am-in ay ngag sisa ay ilan si kaew ay kalalayad nan ilana ya khawis ay kanen nan fekhasna. Ya wad-ay nan nenkhakhawa ischi ay kaew ay omipabfiyag ya nan kaew ay omichawchaw isnan mangammowan isnan khawis ya ngaag.

¹⁰ Wad-ay nan wanga ay nen-ayos ay nalpo id Eden ya mananchanom isnan oma, sa et awni ya nasisyen is epat ay wanga. ¹¹ Nan ngachan nan inmona et Pison. Siya na nan wanga ay menliliwes isnan am-in nan ili ay Havila. ¹² (Madanan ischi nan telen ay pasig fallitok sa et nan fangfanglo ay niket ya nan nenkapateg ay fato.) ¹³ Nan ikadwa ay wanga et Gihon nan ngachana. Siya na nan wanga ay menliliwes isnan am-in nan ili ay Cus. ¹⁴ Nan ngachan nan ikatlo ay wanga et Tigris ay omayos isnan apet falaan si akhew nan ili ay Asiria. Sa et nan ikap-at ay wanga et nan Eufrates.

¹⁵ Siya chi ya inalanan Apo ay Dios nan lalaki ya inpeyna siya isnan nay ay oma id Eden ta nongnongena ya tokkhongana. ¹⁶ Sa na't infilin ken siya ay mangwanin, "Mabfalin ay mangan ka isnan olay ngag sisa'y fekhas si kaew isnan nay oma. ¹⁷ Ngem kecheng magtek yangkhay nan fekhas nan kaew ay omichawchaw isnan mangammowan isnan khawis ya ngaag nan ad-im kankanen, tay at matey ka ay matey isnan chey kannay ay akhew ay mangakkanam sisi."[‡]

[‡]2:17 Kag en-iso nan kadngelan nan kali ay fafai ya lalaki isnan kalin si Hebreo.

¹⁸Awni ya ket kanan Apo ay Dios, “Ad-i khawis mo aped maesang nan lalaki. Khomaeb ak is kafachangna ay maifakhay ken siya.” ¹⁹Adi kad inmala si Apo ay Dios isnan lota ay khinaebna isnan am-in ay enki-iwi ya am-in ay entat-ayaw, et inyeyna isnan lalaki ta ilaena mo ngag nan ipangachana. Et mo ngag nan inpangachana isnan am-in ay enki-iwi siya chi nan ngachancha. ²⁰Inagtan nan lalaki nan am-in ay entat-ayaw ya nan am-in ay enki-iwi is ngachancha, naamo ya atap, nay met achi maid paat ischicha nan maifakhay ken siya is kafachangna.

²¹Sa et inpaseyep Apo ay Dios nan lalaki, ya osto ay naseyeseyp inalana nan esa'y tadlangna sa na't kasin nen-om-omen nan nangal-ana. ²²Et isnan chey ay tadlang nan nangab-an Apo ay Dios isnan fafai, sa na't intakcho ken siya.

²³Ket ay kanan nan lalaki,
 “Na! Ket ay naay chadlo si is-isok!
 Tadlangko nan tadlangna
 ya awakko nan awakna.
 Fafai nan makwani ken siya tay
 nalpo isnan lalaki.”^f

²⁴Siya chi nan khotokna ay nan lalaki et taynana nan amana ya inana ta maiyamong isnan asaw-ena, et enfalin cha is esang ay awak.

²⁵En-iso ay nenlalafos nan lalaki ya nan fafai, ya ad-icha mabfain.

Nan Nenasolan nan Inmona ay Takho

3 Idwani, nan oweg nan kasisikapan isnan am-in ay ngag sisa'y enki-iwi ay khinaeb Apo ay Dios. Kinwanina isnan fafai, “Ay kinwanin ngen tet-ewa

nan Dios ay ad-iyo kankanen nan fekhas si olay ngag sisa ay kaew isnan naay oma?”

²Songfat et nan fafai ay mangwanin, “Mabfalin ay kanenmi nan fekhas nan olay ngag sisa ay kaew isna, ³kecheng magtek yangkhay nan kaew ay wad-ay is khawana nan infilina'y ad-imi kankanen paymo khidkhidchowan, tay mo angnenmi et matey kami.”

⁴Ngem kanan nan oweg, “Ad-i! Ay ke kayo sa matey? ⁵Kinwanin yangkhay nan Dios sa tay ammona ay mo kanenyo chi, et makaawat kayo,^s ya enfalin kayo ay kag ken siya ay mangammo isnan khawis ya ngaag,” kinwanina.

⁶Osto'y inilan nan fafai ay kalal-ayad ay fob-oyaen nan kaew ya kabfifikhaw nan fekhasna ay kanen, sa et makaawis nan silib ay nakwanin ichowana, ya ket pinmokhas ya kinana. Sa na't inagtan si asawana et nangan akhes. ⁷Osto ay kinancha chi ya ket ay nakaawat cha tet-ewa, ya finigfigcha ay ke cha pet enlalafos. Siya et chi ya chinmait cha isnan tofon si kaew ay makwanin igos** ay ilofidcha.

⁸Isnan sedsechemna ay cha ensoysoysoy, chinngecha't si Apo ay Dios ay cha manad-alan isnan oma. Sa cha't ala ya tafon isnan kakak-aewan, ta ad-icha sakhangen si Apo ay Dios. ⁹Ngem ket ay ayakhan Apo ay Dios nan lalaki ay mangwanin, “Ento ka pay?”^{††}

¹⁰“Chinngek nan manad-alanam isna's kaoma ya omegyat ak tay ke pet enlalafos ak, sak et intafonan sik-a,” kinwanin nan lalaki.

¹¹Sa et kanan Apo Dios, “Sino nan mangwanin enlalafos ka? Ay kinanmo

^f2:23 Nan osto ay naisolat isnan kalin si Hebreo isna et, “*malokatan nan matayo.*”

^s3:5 Nalawa nan tofon nan kaew ay igos.

**3:7 Nan laychena ay kanan sina et, “*En ka man entatafon ay?*”

††3:9 Nan ayen nan ngachan ay Adan isnan kalin si Hebreo et, *takho.*

ngen nan chey fekhas si kaew ay infilinko ay ad-im kanen?”

¹²Kanan et nan lalaki, “Nan fafai ay inigwam ay kadwak nan nangichawchaw isnan fekhas nan chey ay kaew ya kek et kinan.”

¹³Sa et kinwanin Apo ay Dios isnan fafai, “Em man inangnen chi ay?”

Sa na't kanan, “Nan oweg nan namali ken sak-en ya kinanko.”

Nan Nangichawchawan Apo Dios isnan Chosa

¹⁴Idwani kinwanin Apo ay Dios isnan oweg, “Sik-a, khapo tay inangnem chi, nay et selaeg yo ay oweg isnan am-in ay enkik-iwi. Kecheng kayo is omayan nan nay ay chosa. Mailapo idwani, nan potoyo nan ikochongyo, ya chapog nan kag yo cha kankanen engkhana is mateyanyo. ¹⁵Khab-ek nan enasiligtanyo isnan fafai ya enfinnosonan wanen-edyo ay chwa. At khimmiken nan wanedna nan olom, ya at ketfam nan pagpakhachana.”

¹⁶Ya isnan fafai kinwanina, “Sik-a ay fafai, et paam-amchek nan likhatmo isnan enlitonam ya siya akhes isnan sakit nan omanakam. Olay mo siya sa, siya kayet ay mailew ka ken asawam, ngem at iyapowana sik-a.”

¹⁷Sa na't kinwani akhes isnan lalaki, “Tay si asawam nan chinngem ya kinanmo nan fekhas si kaew ay infilinko ay ad-im kanen, nay et panggakhek nan lota khapo isnan inangnem. At enfelabfelay ka ay enpawad-ay is ikatakho yo engkhana's kifos si fiyagyo. ¹⁸Isyangkhay ay sibsifit nan wad-ayen nan lota, ya nan lokham nan kanenyo.

¹⁹Enlingelinget ka ona esa kayo manggan, et sisyasisya sa engkhana'y tomoli ka isnan lota ay nalpowam. Tay chapog nan nakhab-am, at siya akhes nan tomoliyam,” kinwanin Apo Dios.

²⁰Nginadnan Adan^{‡‡} si asawana is Eva,^{¶¶} tay siya nan inan nan am-in ay takho. ²¹Sa et khinmaeb si Apo ay Dios is fachon cha Adan ay sin-asawa isnan kochil si enkik-iwi, sa na't inpapacho ken chaicha.

Nan Naipakaan cha Adan ay Sin-asawa id Eden

²²Sa et kanan Apo ay Dios, “Chey, nenfalin nan takho ay kag ken chatako ay mangammo isnan khawis ya ngaag. Idwani, masapol ay ad-i maipap-alofos ay omala cha is kanencha isnan fekhas nan kaew ay omipabfiyag, ta sa cha't matakho is eng-engkhana.” ²³Tay siya chi inpakaan Apo ay Dios chaicha isnan oma id Eden ta samalencha nan lota ay nakhab-ancha. ²⁴Inpakaana, sa na't inpey isnan apet falaan si akhew ischi ay oma nan anghel^{§§} ay manokkhong, ya nan enfidfichang ay fadyok ay enwaswasawas isnan olay entona, ta maid makaeey isnan chey ay kaew ay omipabfiyag.

Cha Cain ken Abel

4 Inseyep Adan si asawana ay Eva ya naliton, et inyanakna nan esa'y lalaki. Sa na't kanan, “Isnan fachang Dios Apo nay nawad-ayan ak is anakko ay lalaki.” Siya chi ke na't ay ngadnan is Cain.* ²Awni ya ket kasin inmanak is annochina ay lalaki ay si Abel. Nennan

‡‡3:20 Nan kadngelan nan ngachan ay Eva isnan kalin si Hebreo et, **matatakho**.

¶¶3:20 Nan osto ay naisolat isnan kalin si Hebreo isna et, **kerob**. Nan kerob et napapayyakan ay enkik-iwi ay ifaan Apo Dios ay mentoktokkhong.

§§3:24 Nan kadngelan nan ngachan ay Cain isnan kalin si Hebreo et, **nawad-ay**.

*4:1 Mabfalin ay nan laychena ay kanan et, “Mo osto nan inangnem, at achi chinawatko nan inchatonmo.”

falin si Abel ay pomapastor ya si Cain, ensamsama.

³Isnan namingsan, inmala si Cain isnan inapitna ay ichatona ken Dios Apo.

⁴Si akhes Abel, inalana nan kakhawisan ay inaona ay innanak si karnilona sa na't inchaton nan kakhawisan ay karni ken Dios Apo. Nalaychan si Dios Apo ken Abel ya nan inchatona, ⁵ngem egay nalaychan ken Cain ya nan inchatona. Siya chi nan sinmongesongetan Cain ya chadlos nenngongoliwet isnan songetna.

⁶Sa et kinwanin Dios Apo ken Cain, "En ka man ensosonget ay? Ya ke ka engongoliwet? ⁷Mo osto nan angnem, at achi nalagsak nan ilam.† Mo ad-i osto nan angnem, nan kinangaag, et kag atap ay enkik-iwi ay mangisasaneb ken sik-a tay laychena ay iyapowan ken sik-a. Ngem masapol ay afakem."

⁸Awni pay ya ket kanan Cain ken anochina ay Abel, "Mamoknag ta." Ngem osto ay wad-ay cha is kaponchag, alan et Cain ya patey ken anochina.

⁹Osto ay siya chi, ket ay kinwanin Dios Apo ken Cain, "Ento pay si Abel ay annochim?"

Songfatna't ay nangwanin, "Tew-an! Ay ke chadlos sak-en nan mentotokkhong isnan akhik?"

¹⁰Ya ket kanan Dios Apo, "Ngag chi's inangnem! Ilaem achi, kag cha enkechaw ken sak-en is fales nan chalan annochim is kalota. ¹¹Idwani machosa ka ya nay ad-i ka kasin makasama isnan lota ay nanosop isnan chalan annochim. Siya, kag na tinakang nan topekna ay nanginom isnan chalan annochim ay pinateymo. ¹²Olay mo ipapatim ay ensama, ad-i lomweb nan lota. At ad-i ka tomke ay aped entafotafon ya enlikhelikhed isnan lota."

¹³Sa et kanan Cain ken Dios Apo, "Ad-i ak makaikatpe isnan chadlos chad-ama

ay chosam ken sak-en. ¹⁴Ilam kay ya! Ipawam nan lota ken sak-en idwani, ya matlad ak ken sik-a. Sak et ad-i paat tomke ya aped ak enlikhelikhed isnan lota, ya mo sino issa nan omila et pomatey cha."

¹⁵Sa et kanan Dios Apo, "Ad-i. Mo wad-ay mamatey ken sik-a at maminpito ay maifales." Et pinay-an Dios Apo si Cain is matona ta mo wad-ay manabat ken siya et ad-i cha pateyen. ¹⁶Tinaynan et Cain si Dios Apo ya en nentee isnan apet falaan si akhew nan Eden isnan makwanin Fafadchoyan.

Nan Wanen-ed Cain

¹⁷Awni ya ket naliton nan inasawan Cain, ya inyanakna nan lalaki ay nginadnancha is Enoc. Sa et khinmaeb si Cain is ilina ay nginadnana isnan ngachan nan anakna. ¹⁸Awni ya ket winad-ay Enoc nan lalaki ay si Irad, ya si Irad winad-ayna si Mehujael ay nenwad-ay ken Metusael ay aman Lamec. ¹⁹Chwa nan asawan Lamec ay cha Ada ken Zilla. ²⁰Inyanak Ada nan lalaki ay si Jabal ay naiwanchan nan tomatalaken isnan enkik-iwi ya en-ab-afong isnan torcha. ²¹Etadna si Jubal ay naiwanchan nan komokotengteng ya nan komakalleleng. ²²Si Zilla, inyanakna si Tubal Cain ay fomebfesa isnan folinsi ya lanchok ya nangaeb isnan am-in ay ilan si laminta. Si Naama nan fafai ay etad Tubal Cain.

²³Idwani ket ay kinwanin Lamec isnan cheycha'y asaswana,

"Ada ken Zilla'y asaswak, chengngenyoy et nan nay kanak. Nan tinmapak ay fab-alo, ay sinmokhat pinateyko.

²⁴Mo nan falesna ay omno ikit ay Cain et pito, nan falesko ay os-osto et piton poo ya pito."

†4:7 Nan kadngelan nan ngachan ay Set isnan kalin si Hebreo et, **inmagtan**.

²⁵ Idwani nawad-ayan kasin cha Adan ay sin-asawa is anakcha ay lalaki. Sa et kanan Eva, “Nay inmagtan si Apo Dios is esang ay lalaki ay sokat Abel ay pinatey Cain.” Siya chi ya ket ay ngingadnana is Set.[‡]

²⁶ Awni ya ket winad-ay Set nan esa'y lalaki ay ngingadnana is Enos. Siya chi nan lapon nan nanad-ayawan nan takho ken Dios Apo ay mangayag ken siya is-nan ngachana.

Nan Tonton nan Wanen-ed Adan

5 Siya chana nan naisolat ay katon-tonan nan wanen-ed Adan. (Issan nenwad-ayan Apo Dios isnan takho, khinaebna chaicha ay kag ken siya. ² Winad-ayna chaicha ay lalaki ya fafai. Binindisyonana chaicha ya ngingadnana chaicha is **takho**.)

³ Osto ay nentawen si Adan is sinkhasot ya tolon poo, winad-ayna nan lalaki ay kag paat ken siya ya ngingadnana is Set. ⁴ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna ay lallalaki ya fabfafai. ⁵ Siyam khasot ya tolon poo nan tawen Adan is-san nateyana.

⁶ Osto ay nentawen si Set is sinkhasot ya lima, winad-ayna nan lalaki ay si Enos. ⁷ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ya pito ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ⁸ Siyam khasot ya sinpoo ya chwa nan tawen Set is-san nateyana.

⁹ Osto ay nentawen si Enos is siyam poo, winad-ayna nan lalaki ay si Kenan. ¹⁰ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ya sinpoo ya lima ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ¹¹ Siyam khasot ya lima nan tawen Enos is-san nateyana.

¹² Osto ay nentawen si Kenan is piton poo, winad-ayna nan lalaki ay si Mahalalel. ¹³ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ya epat poo ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ¹⁴ Siyam khasot ya sinpoo nan tawen Kenan is-san nateyana.

¹⁵ Osto ay nentawen si Mahalalel is enem poo ya lima, winad-ayna nan lalaki ay si Jared. ¹⁶ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ya tolon poo ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ¹⁷ Walon khasot ya siyam poo ya lima nan tawen Mahalalel is-san nateyana.

¹⁸ Osto ay nentawen si Jared is sinkhasot ya enem poo ya chwa, winad-ayna nan lalaki ay si Enoc. ¹⁹ Sa et natakhotakho kayet is walon khasot ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ²⁰ Siyam khasot ya enem poo ya chwa nan tawen Jared is-san nateyana.

²¹ Osto ay nentawen si Enoc is enem poo ya lima, winad-ayna nan lalaki ay si Matusalem. ²² Sa et natakhotakho ya kad-in naiyoornos ken Apo Dios is tolon khasot ay tawen, ya wad-ay nan tapina kayet ay cha na winad-ay ay anakna. ²³ Tolon khasot ya enem poo ya lima ay tawen nan natatakhowan Enoc. ²⁴ Natakhotakho siya ay naiyoornos ken Apo Dios ya ket awni ya namaid tay in-ayakhan Apo Dios.

²⁵ Osto ay nentawen si Matusalem is sinkhasot ya walon poo ya pito, winad-ayna nan lalaki ay si Lamec. ²⁶ Sa et natakhotakho kayet is piton khasot ya walon poo ya chwa ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay anakna. ²⁷ Siyam khasot ya enem poo ya siyam nan tawen Matusalem is-san nateyana.

[‡]4:25 Nan kadngelan nan ngachan ay Noe isnan kalin si Hebreo et, **enpayap-ew**.

²⁸Osto ay nentawen si Lamec is sinkhasot ya walon poo ya chwa, winad-ayna nan lalaki ²⁹ay nginadnana is Noe.^f Sa na't kanan, "At si tona nan mangipayap-ew isnan felay ya chadlos chad-ama ay likhat si chono migkhapo isnan lota ay inpangaag Apo Dios."³⁰ Sa et natakhotakho kayet si Lamec is liman khasot ya siyam poo ya lima ay tawen, ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna. ³¹Piton khasot ya piton poo ya pito nan tawena issan nateyana.

³²Nentawen si Noe is liman khasot, sa na winad-ay nan tolo ay lallalaki ay cha Sem, Ham ya si Jafet.

Nan Kinangaag nan Takho

6 Isnan inmangsaangsananan nan takho ya naiwalasancha isnan olay entona isnan lofong, angstan nan cha naiyanak ay fabfafai. ²Ya ket wad-ay cha nan nalpo id chaya ay nangila ay kalal-ayad nan fabfafain si fakinlolota, sa cha't nempili is inasawacha. ³Osto ay siya chi kinwanin et Dios Apo, "Ad-ik ipalofos ay sa matakho is engkhana nan takho, tay takho cha yangkhay et matey cha ay matey. At ad-i enlafes is sinkhasot ya chwan poo nan tawencha."

⁴Issan chey ay timpo ya olay isnan cha kayet naitoptop ay tawen ay cha naros, wad-ay cha nan at-atakchag ay takho ay an-ak nan fabfafain si fakinlolota isnan nalpo id chaya. Chaicha nan kafibfikasan ya machamchamag ay takho id sangad-om.

⁵Isnan nangil-an Dios Apo ay maid paat khawis ay takho isnan lota ya ngaag yangkhay nan semsemken ya pangkhepcha, ⁶chadlos ay ensakit nan semekna ya nenfafawi ay nangaeb ya nangipatee ken chaicha isnan lota. ⁷Sa na't kanan, "Amasek nan takho ay winad-ayko ta

mamaid cha isnan lota, ya itapik nan enkik-iwi ya entat-ayaw, tay enfafawi ak ay nangaeb ken chaicha."⁸ Kecheng magtek yangkhay si Noe is nalaychan Dios Apo.

Nan Kaokhochan Noe

⁹⁻¹⁰Idwani siya na nan kaokhochan Noe. Tolo nan an-ak Noe ay cha Sem, Ham ya si Jafet. Siya nan takho ay nalenteg ya maid naknakwaniyana issan timpona, ya kad-in naiornos ken Apo Dios. ¹¹Ngem am-in nan tapina ay takho et ngaag cha isnan sakhang Apo Dios ya kholo yangkhay nan kwacha isnan olay entona ay kawadcha. ¹²Inoschongan Apo Dios nan lota ya chey, nafanges nan semek nan am-in ay takho, tay chad-ama ay ngaag ay ik-ikkancha.

¹³Sa et kanan Apo Dios ken Noe, "Sinmekko ay amasen ay amasen nan am-in ay takho, tay kholo yangkhay nan wad-ay ken chaicha isnan olay entona ay kawadcha. Nay et pakawasek tet-ewa chaicha ya nan am-in ay wad-ay isnan lota. ¹⁴Khomaeb ka is chakchakowag ay fangka isnan khawis ya pasig saeng. Kwartokwartowem ya ispartowam isnan chaem ya falana. ¹⁵Siya na nan angnem ay mangaeb: Khab-em is sinkhasot ya tolon poo ya tolo ay mitro nan kaanchona, ya chwan poo ya chwa ay mitro nan kalawana, sa et sinpoo ya tolo ay mitro nan katakchagna. ¹⁶Atepam ya khab-em is khedwan si esa'y mitro nan enfet-akan nan chingching isnan atepna. Khomaeb ka is eneb is kasikigna ya khomaeb ka is ikadwa ya ikatlo ay grado. ¹⁷Siya chi nan angnem tay chey, at posngek nan lota ta mapakawas nan am-in ay matatakho. At matey am-iam-in nan olay ngag sisa ay matatakho isnan lota. ¹⁸Ngem siya na nan kanak ay entolakhanta: Somkhep

^f5:29 Nan ayen nan ngachan ay Peleg et, siyan.

kayo is kafangka, sik-a, si asawam, nan an-akmo ya iinnapom. ¹⁹⁻²⁰ Omiskhep kayo akhes is sin-as-asaswa isnan am-in ay ilan si enkik-iwi, manad-alan, enkadkachap paymo enkodkochong, ya am-in ay ilan si entat-ayaw, ta matakho cha. ²¹ En-ipenpen kayo akhes is kafangka si isyangkhay sisa ay makakan ya nan kanen nan enkik-iwi.” ²² Et siya chi ya inangnen Noe am-in nan infilin Apo Dios ken siya.

Nan Lifog

7 Idwani, kinwanin Dios Apo ken Noe, “Itapim nan am-in ay pangafongmo ay somkhep is kafangka, tay inilak ay kecheng ka is nalenteg isnan am-in ay takho idwani. ² Omiskhep ka is sinpipto ay sin-as-asaswa isnan am-in ay ilan si masibfan ay enkik-iwi, ngem sin-es-a'y sin-as-asaswa isnan ilan si enkik-iwi ay maipawa ay masibfan. ³ Omiskhep ka akhes is sinpipto ay sin-as-asaswa isnan am-in ay ilan si ay-ayam. Siya sa nan angnem ta am-in ay ilan si enkik-iwi et matakho cha ay kasin makhanak isnan lofong. ⁴ Tay pito ay akhew mailapo idwani ya at paodchanek is epat poo ay akhew ya maschem, ta amasek isnan lota nan am-in ay matatakho ay khinaebko.” ⁵ Inangnen Noe am-in nan infilin Dios Apo ken siya.

⁶ Enem khasot nan tawen Noe isnan nalifokhan nan lofong. ⁷ Idwani sinomkhep et cha Noe ay sin-asawa, nan an-ak ya iinnapocha is kafangka ta maikasiw cha isnan lifog. ⁸ Am-in ay ilan si sin-as-asaswa ay enkik-iwi ya entat-ayaw, masibfan paymo maipawa ay masibfan, et ⁹ nakiskhep cha am-in ay sinchodwachodwa ken Noe ay maiyafoloy isnan infilin Apo Dios ken siya. ¹⁰ Nakwas pay nan pito ay akhew ya ket ay malifog nan lofong.

¹¹ Osto ay enem khasot nan tawen Noe, isnan ikasinpoo ya pito ay akhew

isnan maikadwa ay fowan, ket ay in-masyak nan am-in ay eb-eb isnan chaem nan lota, sa et kag wad-ay naikhowang ay kaaneanewang id chaya. ¹² Et nen-ochaochan is epat poo ay akhew ya maschem. ¹³ Siya kannay chi ay akhew nan sinomkhepan cha Noe ya nan lal-lalaki ay an-akna ay cha Sem, Ham ya si Jafet, nan asawana ya nan tolo ay iinnapocha is kafangka. ¹⁴ Ya nakiskhep ken chaicha nan am-in ay ilan si enkik-iwi, nan amo ya atap, chadchake ya fanan-ig, manad-alan, enkadkachap ya enkodkochong, ya nan am-in ay ilan si entat-ayaw. ¹⁵ Sin-as-asaswa isnan am-in ay ila ay wad-ay fiyagna nan nakiskhep is kafangka ken Noe ¹⁶ maiyafoloy isnan infilin Apo Dios. Et wad-ay cha am-in ay ilan si matatakho, laki ya fai, sa et tangeb Dios Apo nan fangka.

¹⁷ Cha et fomikas nan lifog isnan lofong isnan las-od si epat poo ay akhew. Chadlos inmad-achaem nan chanom engkhana ay cha et tomongcho ya tomafong nan fangka. ¹⁸ Cha kayet omad-achaem nan chanom engkhana'y manalan nan fangka is kadchanom. ¹⁹ Inmad-achaem kayet nan chanom ya linin-ebna nan am-in ay kaat-atakchakhan ay filig. ²⁰ Sa et tinmongchotongcho kayet engkhana'y pito ay mitro nan kachaemna isnan katoktok nan filig. ²¹ Et natey am-in nan matatakho isnan lofong: nan am-in ay entat-ayaw, enkik-iwi ya takho. ²² Siya, am-in ay enfibfiyag isnan lota et natey cha. ²³ Inamas Apo Dios nan am-in ay matatakho isnan lota: nan takho, nan enkik-iwi ya nan entat-ayaw. Kecheng cha Noe ay sinpangafong ya nan wad-ay ken siya is kafangka nan natakho. ²⁴ Sinkhasot ya liman poo ay akhew ya siya kayet nan lifog.

Nan Napengpengan nan Lifog

8 Eg-ay magtek nalichongan Apo Dios si Noe ya nan am-in ay enkik-iwi ay

nakitee ken siya is kafangka. Ke na't ay inpal-i nan chakhem ya cha khomwab nan chanom. ² Apchas na pintot nan am-in ay fomab-ala ay chanom isnan lota ya id tongcho, ya tinomke nan ochan. ³ Sa et inlonloney nan chanom ay khomwab. Isnan osto ay sinkhasot ya liman poo ay akhew, cha kayet khomwab nan chanom ⁴ engkhana ay inompa nan fangka isnan filig id Ararat isnan ikasinpoo ya pito ay akhew isnan ikapito ay fowan. ⁵ Intot-oloy nan chanom ay cha khomwab, ya isnan omona ay akhew isnan maikapoo'y fowan ket ay maila nan toktok nan kafilifilig.

⁶ Osto ay nakwas nan epat poo ay akhew kayet, tinekwafan Noe nan fintana ay khinaebna isnan fangka. ⁷ Sa na't inpatayaw nan khayang, ngem aped yangkhay nentayatayaw ay nen-atoaton engkhana ay nakwas nan lifog. ⁸ Awni ya ket patayawen Noe nan kalopati ta mangammowana mo natchok nan chanom isnan lota. ⁹ Ngem maid inchanan nan kalopati is ompaana, tay sisya ay malilifog kayet am-in nan lota. Sa et tinmoli is kafangka. Inchawawan Noe nan limana et pinmatong nan kalopati sa na't iniskhep. ¹⁰ Nensaed kayet si Noe is pito ay akhew, sa na't pafalaen kasin nan kalopati. ¹¹ Osto ay tinmoli isnan sedsechemna, ket ay sinisipitna isnan topkayna nan enlengleng ay tofon si kaew ay olibo. Siya chi nan nangammowana ay natchok et nan chanom. ¹² Sin-edna kasin nan pito ay akhew, sa na't inpatayaw kasin san kalopati, ngem eg-ay et tinmot-oli.

¹³ Osto ay nentawen si Noe is enem khasot ya esa, isnan omona ay akhew isnan omona ay fowan, nakwanakwas nan lifog. Sa na't kinaan nan atep nan fangka, nenmonaang, ya inilana ay cha maschok nan chanom isnan lota. ¹⁴ Isnan maikachwan poo ya pito ay akhew isnan

maikadwa ay fowan, ket ay naschok ay osto nan chanom isnan lota.

¹⁵ Sa et kanan Apo Dios ken Noe, ¹⁶ "Fomala kayo am-in is kafangka, chakayo ay sin-asawa, ya nan an-akyo ya nan iinapoyo, am-in kayo ay sinpangafong. ¹⁷ Pabfalaenyo akhes nan am-iam-in ay enki-iwi, manad-alan, enkadkachap, enkodkochong ya entat-ayaw, ta kasin cha makhanakhanak ya omangsaangsan isnan lofong," kinwanina.

¹⁸ Et finmala cha Noe ay sin-asawa, nan an-akcha ya iinapocha, am-in cha ay sinpangafong. ¹⁹ Ya nasonson ay finmala akhes nan waschin sinpamoweg ay ilan si enki-iwi, manad-alan, enkadkachap, enkodkochong ya entat-ayaw, ay nalpo is kafangka.

Nan Nenchatonan Noe

²⁰ Sa et nentoping si Noe is altar ay enchad-ayawan ken Dios Apo. Ya inmala is sin-es-ang isnan masibfan ay enki-iwi ya ay-ayam, sa na't pinoowan ay mafobfoker is kaaltar engkhana ay chomapo ay nangichoo ken Apo Dios.

²¹ Nalaychalaychan si Dios Apo isnan sinongsongna ay seng-ew nan inchaton Noe. Sa na't kanan isnan semekna, "Idwani, ad-ik kasin pangaakhen nan lota khapo isnan angnen nan takho. Ammok ay mailapo is kaongacha et ngaag am-in nan semekcha. Olay siya chi ad-ik kasin pakpakawasen nan am-in ay matatakho ay kag isnan inangnek idwani. ²² Mo sisya kayet nan lofong, mabfalin nan enmola ya en-ani, wad-ay nan atong ya lateng, chinamey, chakhon, ya kesep, akhew ya maschem, et ad-i tomtomke," kanan Apo Dios.

Nan Nakitolakhan Apo Dios ken Noe

9 Binindisyonan Apo Dios si Noe ya nan an-akna ay lallalaki ya kinwanina, "Makhanakhanak kayo ta omangsan

kayo ya entee kayo isnan olay entona issa isnan lofong. ²Am-in ay ilan si enkik-iwi, manad-alan, enkadkachap, enkodkochong, entat-ayaw ya enkik-iyat, et chadlos cha omegyat ken chakayo. Inchowak am-in chana ay iyapowanyo. ³Sikhod ay inchowak nan enlengleng ay mola ay kanenyo, idwani mabfalin akhes nan am-in ay enkik-iwi ay sibfanyo. ⁴Ngem esang magtek yangkhay nan masapol ay ad-iyu kanen. Siya chi nan karni ay sisya'y enchachala. Maipawa chi tay nan chala et siya nan fiyag. ⁵Mo wad-ay mangala isnan fiyag si takho, et fiyagna akhes kannay nan somongfat ken sak-en. Am-in ay enkik-iwi ay mamatey isnan takho, et maala. Siya akhes isnan takho ay mamatey isnan ib-ana. ⁶Tay nan takho et nakhaeb cha ay kag ken sak-en ay Dios, nay et mo sino nan enpatey, siya akhes ay mapatey isnan ib-ana ay takho.

⁷“Chakayo, masapol ay makhanakhanak kayo ya omangsan kayo ta wad-ay entee isnan olay entona isnan lofong.”

⁸Sa et kinwanin Apo Dios ken Noe ya nan an-akna ay lallalaki, ⁹“Chey, enikali ak ken chakayo ya nan wanenedyo, ¹⁰ya isnan am-in ay matatakho, am-in ay entat-ayaw ya am-in ay enkik-iwi, am-iam-in ay nakifala ken chakayo is kafangka. ¹¹Ikkalik ay at mamaid kasin maamasan nan am-in ay matatakho khapo isnan lifog. Siya, mamaid kasin omali ay lifog ay mamakawas isnan lofong.”

¹²Sa na't kanan, “Siya na nan maton ay kail-il-an nan maid pengpengna ay inkalik ken chakayo ya isnan am-in ay matatakho ay wad-ay ken chakayo, ya isnan am-in akhes ay matatakho ay cha kayet mawad-ay. ¹³Ippeyko nan fonggahanko is kalifoo. Siya chi nan maton nan inkalik isnan am-in ay wad-ay isnan lofong. ¹⁴Et mo ap-apak nan

chaya isnan lifoo ya sa et wad-ay nan maila ay fongakhan, ¹⁵sesemkek nan inkalik ken chakayo ya nan am-iam-in ay matatakho, ya at ad-i kasin maliblifog nan chanom ay mamakawas isnan am-in ay matatakho. ¹⁶Mo wad-ay nan fongakhan is kalifoo et ilaek ya sesemkek nan maid pengpengna ay inkalik isnan am-iam-in ay matatakho ay wad-ay is kalofong.” ¹⁷Sa na't kanan ken Noe, “Siya chi nan maton nan inkalik isnan am-iam-in ay matatakho isnan lofong.”

Cha Noe ay Sin-am-a

¹⁸Siya chana nan an-ak Noe ay lallalaki ay finmala is kafangka: cha Sem, Ham ya si Jafet. (Si Ham nan aman Canaan.) ¹⁹Nan naycha ay tolo ay an-ak Noe nan ikik-it nan am-in ay takho.

²⁰Esay ensamsama si Noe, ya siya nan nang-ona ay takho ay nen-imola isnan makwanin ofas. ²¹Awni ya ket ay nafoteng siya isnan nangingomana isnan fayas si ofasna, sa et nenlalafos ya naseyep is kaafongna ay torcha. ²²Isnan nangil-an Ham ay aman Canaan nan nenlalafosan amana, et aped na yangkhay infakha isnan cheycha'y chwa ay et-adna is chela. ²³Sa et inmala cha Sem ken Jafet is kakhay sa cha't ineegnan ay pinadchokog is kapokecha, sa cha't nenchodchokog kayet ay sinomkhep ay en nangap-ap ken amacha, ya egay cha nensagsakhong ken amacha ta ad-icha ilaen nan enlalafos ay awakna. ²⁴Isnan naimonawan Noe ya inammowana nan inangnen nan alilis ay anakna ay si Ham ken siya, ²⁵kinwanina,

“Selaeg Canaan isnan inangnena!

At enfalin siya ay mid filangna ay faan nan aag-ina.”

²⁶Kinwanina kayet,

“Machad-ayaw si Dios Apo ay Dios Sem!

At sa enfaan Sem si Canaan.

²⁷ Paanwaen Apo Dios nan sakop nan kwan nan waned Jafet, ya makitee cha isnan wanen-ed Sem!

At sa enfaan Jafet si Canaan.”

²⁸ Kakwasan nan lifog, natakhotakho kayet si Noe is tolon khasot ya liman poo ay tawen, ²⁹ ya siyam khasot ya liman poo nan tawena issan nateyana.

Nan Wanen-ed nan An-ak Noe

(1 *Cronicas* 1:5-23)

10 Siya chana nan katontonan nan wanen-ed nan lallalaki ay an-ak Noe ay cha Sem, Ham ya si Jafet. Kakwasan nan lifog winad-aycha nan anakcha ay lallalaki.

² Naaycha nan lallalaki ay an-ak Jafet: cha Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec ya Tiras. Chaicha nan ikik-it nan cheycha'y nangingachan isnan ngadngachancha. ³ Nan wanen-ed Gomer et chaicha nan takho id Askenaz, Rifat ya Togarma. ⁴ Nan wanen-ed Javan et chaicha nan takho id Elisa, Tarsis, Cyprus ya Rodes. ⁵ Chaicha nan ikik-it nan cheycha'y entetee isnan kailit nan fayfay. Adi kad siya am-in chachi nan wanen-ed Jafet ay wad-ay nan waschin cha pangafong, tribo, ya kali, ya naiwalas cha ay nentee isnan teketeken ay lota.

⁶ Idwani, naaycha akhes nan lallalaki ay an-ak Ham: cha Cus, Egipto, Put ya Canaan. Siya chana akhes nan ikik-it nan cheycha'y nangingachan isnan ngadngachancha. ⁷ Nan wanen-ed Cus et chaicha nan takho id Seba, Havila, Sabta, Raama ya Sabteca. Nan wanen-ed Raama et chaicha nan takho id Seba ya Dedan. ⁸ Wad-ay nan anak Cus ay lalaki ay nenggachan si Nimrod. Siya nan kaonaan ay kafibfikasan ay takho isnan lofong. ⁹ Nenfalin siya ay nalaing ay omaanop khapo isnan fachang Dios Apo. Siya nan khotok nan mangmang-

waniyan nan takho, “Khab-en koma Dios Apo sik-a ay nalaing ay omaanop ay kag ken Nimrod!” ¹⁰ Nan inmona ay nen-apowana et nan ili ay Babel, Erech ya Akkad. Siya chana nan sakop nan ili ay Babilonia. ¹¹ Nalpo siya ischi sa et nenpaAsiria ay nangab-ana isnan ili ay Nineve, Rehobot-ir, Cala ¹² ya Resen, ay wad-ay isnan nenfet-akan nan Nineve ya nan wadwad-ay ay ili ay Cala.

¹³ Nan akhes wanen-ed Egipto et chaicha nan takho id Lydia, Anam, Lehab, Naftu, ¹⁴ Patros, Caslu ya Caftor ay nalpowan nan Filisteo.

¹⁵ Nan an-ak Canaan ay lallalaki et si Sidon ay inaona ya si Het. Siya chana nan ikik-it nan cheycha'y nangingachan isnan ngadngachancha. ¹⁶ Si Canaan kayet nan ikit nan cheycha'y makwanin Jebuseo, Amorreo, Gergeseo, ¹⁷ Heveo, Arkeo, Sineo, ¹⁸ Arvadeo, Zemareo ya nan cheycha'y Hamateo. Siya chana nan natkenatken ay tribo ay nalpo ken Canaan ay awni ya naiwalas ¹⁹ engkhana ay nan fedcheng nan ilicha et mailapo id Sidon ay wad-ay isnan amyanaan engkhana id Gerar ay sag-en nan Gaza ay wad-ay isnan ambagatan, sa et isnan apet falaan si akhew ay maitapi nan Sodoma, Gomorra, Adma ya Zeboiim, engkhana isnan maisasag-en ay ili ay Lasa. ²⁰ Siya am-in chachi nan wanen-ed Ham, ay wad-ay nan waschin cha pangafong, tribo ya kali, ya naiwalas cha ay nentee isnan teketeken ay lota.

²¹ Si akhes Sem ay yon-an Jafet et siya nan ikit nan am-in ay Hebreo. ²² Naaycha nan lallalaki ay an-ak Sem: Elam, Assur, Arpaksad, Lud ya Aram. Siya chana nan ikik-it nan cheycha'y nangingachan isnan ngadngachancha. ²³ Nan wanen-ed Aram et chaicha nan takho id Uz, Hul, Geter, ya Mesek. ²⁴ Si Arpaksad nan aman Sela, ya nan anak Sela et si Eber. ²⁵ Chwa cha nan an-ak Eber.

Esang nan nangachanan is Peleg⁸ mo ke tay nasisyasiyan cha nan takho isan timpona. Nan naipangachan isnan akhina et Joktan. ²⁶Nan wanen-ed Joktan et chaicha nan takho id Almodad, Selef, Hasarmavet, Jera, ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Seba, ²⁹Ofir, Havila, ya Jobab. Nalpo am-in chana ken Joktan. ³⁰Nan ilicha et sakopena id Mesa engkhana id Sefar ay wad-ay isnan nafib-ilikhana ay apet falaan si akhew. ³¹Siya am-in chana nan wanen-ed Sem, ay wad-ay nan waschin cha pangafong, tribo ya kali, ya naiwalas cha ay nentee isnan teketekeken ay lota.

³²Siya am-in chana nan katontonan nan wanen-ed Noe ay nenfalin ay kailiili. Am-in ay takho ay nawad-ay ya naiwalas isnan lofong kakwasan nan lifog et naiwaned cha am-in isnan an-ak Noe.

Nan Nanopingancha isnan Tori id Babel

11 Issan lapona, es-esang nan kalin nan am-in ay takho isnan lofong, et mismis-o nan kalicha. ²Isnan cha khomeg-echan nan takho is apet falaan si akhew, ket ay inomchan cha isnan cheta id Babilonia ya inmili cha ischi.

³Awni pay ke cha't natotya ay mangwanin, "Ali kayo! Khomaeb tako is madchalilyo ay poowan tako ay osto." Siya na nan kanancha ay itopingcha sa cha't ispartowan am-in nan nenfETFET-akancha. ⁴Kinwanicha't, "Aye! Tomoping tako is ili ya nan tori ay atatakchag ay omchan engkhana id chaya, ta machamchamag nan ngachan tako ya at ad-i tako masisyian isnan olay entona isnan lota."

⁵Osto'y siya chi ket ay pinmanad si Dios Apo ay nangila isnan ili ya nan

tori ay tinoping si takho. ⁶Sa na't kanan, "Chey, esang chana ay takho ya esang nan kalicha, ya laplapona yangkhay na isnan semsemkencha'y angnen. Awni't makaangnen cha isnan isyangkhay sisa ay laychenna. ⁷Khomwab tako et ta tekneteknen tako nan kalicha ta ad-i cha enkasiawatan." ⁸Et siya chi ay sinisyasiyan Dios Apo chaicha ay nangiwalas ken chaicha isnan olay entona issa isnan lofong. Ya egay et natoloy san toptopingcha ay ili. ⁹Nangadnan nan chey ay ili is Babel** mo ke tay ischi nan nanek-nateknan Dios Apo isnan kalin nan am-in ay takho, ya nailapo ischi nan nangsisyianana ay nangiwalasana ken chaicha isnan olay entona issa isnan lofong.

Nan Wanen-ed Sem

(1 Cronicas 1:24-27)

¹⁰Naay nan katontonan nan wanen-ed Sem. Nar-os nan chwa ay tawen kakwasan nan lifog et sinkhasot nan tawen Sem ya winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Arpaksad. ¹¹Sa et natakhotakho kayet is liman khasot ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

¹²Osto ay nentawen si Arpaksad is tolon poo ya lima, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Sela. ¹³Sa et natakhotakho kayet is epat khasot ya tolo ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

¹⁴Osto ay nentawen si Sela is tolon poo, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Eber. ¹⁵Sa et natakhotakho kayet is epat khasot ya tolo ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

¹⁶Osto ay nentawen si Eber is tolon poo ya epat, winad-ayna nan anakna ay

§10:25 Nan kadngelan nan ngachan ay Babel isnan kalin si Hebreo et, **nakorkor**.

**11:9 Mabfalin akhes ay siya na nan laychena ay kanan: Am-in ay kailiili isnan olay entona, et komchaw cha ken sak-en is khomawisancha ay kag nan angnek ay menbindisyon ken sik-a ya nan wanen-edmo.

lalaki ay si Peleg. ¹⁷ Sa et natakhotakho kayet is epat khasot ya tolon poo ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

¹⁸ Osto ay nentawen si Peleg is tolon poo, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Reu. ¹⁹ Sa et natakhotakho kayet is chowan khasot ya siyam ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

²⁰ Osto ay nentawen si Reu is tolon poo ya chwa, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Serug. ²¹ Sa et natakhotakho kayet is chwan khasot ya pito ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

²² Osto ay nentawen si Serug is tolon poo, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Nahor. ²³ Sa et natakhotakho kayet is chwan khasot ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

²⁴ Osto ay nentawen si Nahor is chwan poo ya siyam, winad-ayna nan anakna ay lalaki ay si Tera. ²⁵ Sa et natakhotakho kayet is sinkhasot ya sinpoo ya siyam ay tawen ya wad-ay nan tapina ay cha na kayet winad-ay ay an-akna.

²⁶ Nentawen si Tera is piton poo, esa na wad-ayen cha Abram, Nahor ya si Haran.

Nan Wanen-ed Tera

²⁷ Naaycha nan wanen-ed Tera ay aman cha Abram, Nahor ya si Haran. Si Haran nan aman Lot. ²⁸ Natey si Haran ischi id Ur id Babilonia ay naiyanakana isnan sisya'y matatakhowan amana.

²⁹ Inmasawa cha Abram ken Nahor. Nan ngachan nan asawan Abram et Sarai, ya nan ngachan nan asawan Nahor et

Milca ay anak Haran ay aman akhes Isca. ³⁰ Maid anak Sarai tay nakot-eg.

³¹ Idwani, inayakhan Tera nan anakna ay si Abram, ya si Lot ay apona ay anak Haran, ya nan innapona ay si Sarai ay asawan Abram, sa cha't tinaynan ischi id Ur id Babilonia ta omev cha isnan ili ay Canaan. Ngem issan inomchancha id Haran ket ay ischi nan nentey-ancha. ³² Ischi nan nateyan Tera issan osto ay nentawen is chwan khasot ya lima.

Nan Nangayakhan Apo Dios ken Abram

12 Idwani, kinwanin et Dios Apo ken Abram, "Taynam nan ilim, nan aag-im, ya nan papangafong amam ta omev ka isnan ili ay itchok ken sik-a. ² At agtak sik-a is angsaangsan ay wanen-edmo ya at enfalin cha is chakchakowag ay ili. Bindisyonak sik-a ya et madngemadnge nan ngachanmo isnan olay entona, ta mabindisyonan nan tapina maichalan ken sik-a. ³ Bindisyonak nan cheycha'y mamindisyon ken sik-a ya chosaek nan cheycha'y mangamsiw ken sik-a. Ya am-in ay takho isnan lofong et mabindisyonan cha maichalan ken sik-a."^{††}

⁴ Adi kad tinaynan Abram nan ilina ay Haran tay siya nan infilin Dios Apo, et naifoweg nan kaanakana ay si Lot ken siya. Piton poo ya lima nan tawen Abram issan kinmaanana ischi. ⁵ Intakin Abram si asawana ay Sarai ya si Lot, ya nan am-in ay kwacha ya faacha ay cha cha inamong id Haran, ya nenchawes cha ay omev id Canaan.

Awni ya ket inomchan cha isnan ili ay Canaan, ⁶ sa cha't nenfab-aat engkhana ay inomchan cha isnan kag alimmos ay kaew More id Sikem. Issan chey ay

^{††}12:3 Isnan ili ay Canaan isnan timpon Abram, angan cha nan tribo ay omili ischi: nan Perezeo (Genesis 13:7; 34:30); nan Heteo (Genesis 10:15; 23:10); nan Amorreo (Genesis 10:16; 15:21); nan Jebuseo (Genesis 10:16; 15:21); nan Heveo (Genesis 10:17; 34:2); nan Cananeo (Genesis 13:7; 15:21) ya nan tapina kayet.

timpo, sisya ay omiili cha nan Cananeo ischi.[‡] ⁷Idwani, nenpaila si Dios Apo ken Abram ya kinwanina, “Siya na nan lota ay ichowak isnan cheycha’y wanenedmo.” Adi kad tinmoping si Abram is altar ay nenchatonana ken Dios Apo ay nenpaila ken siya. ⁸Awni ya nen-aton ya nentee isnan filig ay nenfet-akan nan Betel ya Ai. Betel nan ili ay wad-ay is apet kalonokhan si akhew ya Ai nan wad-ay is apet falaan si akhew. Et ischi nan nangipatakchekhana isnan torchana na nan nentopingana isnan altar ay nenchatonana ya nenchayawana ken Dios Apo. ⁹Sa cha’t nen-atoaton ay ome y isnan ponchag id Canaan ay apetna id Egipto.

Nan Inmayan cha Abram id Egipto

¹⁰Awni ya ket ay wad-ay nan chad-ama ay fitil id Canaan. Tay siya chi nen-eseg cha Abram id Egipto ta kanatee cha ischi. ¹¹Isnan nganngani ay omchanancha id Egipto, kinwanin Abram ken asawana’y Sarai, “Sik-a nan esang ay khag-awis nan ilana ay fafai. ¹²Mo ilan nan iyEgipto sik-a, at kananchan, ‘Naay nan asawana,’ ya awnin et pomatey cha, ngem at takhowencha sik-a. ¹³Kanam et yangkhay ay sin-akhi ta, tatno khawis nan ipailacha ken sak-en, sa cha’t ad-i pomatey chomalat ken sik-a.” ¹⁴Awni pay, isnan inomchanancha id Egipto, inilan tet-ewa nan iyEgipto ay khag-awis nan ilan asawan Abram. ¹⁵Osto ay inilan nan takhon nan ali si Sarai, inpaam-mocha nan ilana isnan ali et inpaayagna siya is kapalasyona. ¹⁶Khawis nan in-pailan nan ali ken Abram khapo ken Sarai, ya inmangsaangsan nan karnilo, faka, dangki, kamelio ya faana.

¹⁷Idwani tay inalan san ali si Sarai, chinosan Dios Apo siya ya nan pangafongna isnan cheycha’y chad-ama ay

sakit. ¹⁸Sa et inpaayag nan ali si Abram sa na’t sinosonget ay mangwanin, “Ngag man na’s inangnem ken sak-en! Em man egay infaag ay asawam siya ay? ¹⁹Aped mo kinwanin akhim siya ya inpalo-fosmo ay alaek ay asaw-en siya! Nay et chadlo si asawam, ayakham ta komaan kayo!” ²⁰Tay siya chi, finilin nan ali nan cheycha’y takhona ta ipangocha ay mangikaan ken cha Abram ay sin-asawa ya nan am-in ay kwana.

Nan Nensiyanan cha Abram ken Lot

13 NenpaCanaan cha Abram ken asawana ya nan am-in ay wad-ay ken siya isnan kinmaanancha id Egipto, ya naifoweg akhes cha Lot. Sa cha’t inomchan isnan malalango ay ponchag id Canaan. ²Finmaknafaknang si Abram. Angsan nan talakena, am-amed nan karnilo, karching, ya fakana, ya angsan akhes nan siping ya fallitokna. ³⁻⁴Awni ya ke cha’t kinmaan ischi ya nen-atoaton cha ay nenpaBetel ampon cha inomchan isnan sikhod ay nentetey-ancha ya nanopingana isnan altar ay nenfet-akan nan Betel ya Ai. Et nenchad-ayaw ken Dios Apo ischi.

⁵Angsan akhes nan faan Lot ay naifoweg ken cha Abram, tay angsan nan karnilo, karching, ya fakana. ⁶Et nay ad-i et omanay nan en-anglochan nan en kik-iwiyen cha Abram ken Lot isnan maaamongancha tay ayaka cha. ⁷Siya chi nan khotok si kad-in masosmaan nan cheycha’y papaspastolencha. Esang pay, issan chey ay timpo sisya ay omiili nan Cananeo ya Perezee ischi.

⁸Ya ket kanan Abram ken Lot, “Sin-ama ta. Ad-i somya mo masossosma nan takhota, ya olay chaita. ⁹Ensiyan ta man et. Piliyem nan olay entona ay lota ay laychem. Mo ome y ka is apetna’s chi, ome y ak is apetna’s na. Ngem mo ome y

[‡]12:6 Nan osto ay naisolat isna et, “nan oman Dios Apo.”

ka is apetna's na, et omey ak is apetna's chi.”

¹⁰Nenmonaang si Lot et inilana ay angsan nan chanom isnan cheta ay ensag-en isnan wanga ay Jordan engkhana isnan ili ay Soar ay kag isnan oma ay Eden[¶] ya nan lota id Egipto. (Siya na nan kasasaad nan lota issan siya'y egay namakawasan Dios Apo isnan Sodoma ya Gomorra.) ¹¹Pinilin Lot nan am-in ay lota ay ensag-en isnan wanga ay Jordan, et inmey isnan apet falaan si akhew. Siya na nan inangnen nan sin-ama ay nensiyan. ¹²Nentee cha Abram id Canaan ya nentee cha Lot isnan sag-en nan Jordan ay kawad nan tapin nan ili. Inpatakchegna nan afongna ay torcha isnan sag-en nan Sodoma, ¹³ay kawad nan cheycha'y ngaangaag ay takho ay chad-ama nan fosalcha ken Dios Apo.

Nan Inmayan cha Abram id Hebron

¹⁴Kakwasan nan kinmaanan cha Lot, kinwanin Dios Apo ken Abram, “Enmonaang ka ta ilaem isnan olay entona issa. ¹⁵Ichowak ken sik-a ya isnan wanen-edmo nan am-in ay lota ay iilaem, et sa yo enkwa is eng-engkhana. ¹⁶At pagkhanakek nan wanen-edmo ta kag cha isnan kaangsan nan chapog nan lota, et mo way makafilang isnan chapog nan lota, et siya akhes isnan wanen-edmo. ¹⁷Aye, maligwat ka ta en ka likchen am-in nan lota tay at ichowak am-in ken sik-a.” ¹⁸Adi kad inyatoaton Abram nan kampona et nentee isnan sag-en nan cheycha'y kag alimmos ay kaew Mamre id Hebron. Nentoping ischi is altar ay enchatonana ken Dios Apo.

Nan Nentilewan cha Kedorlaomer ken cha Lot

14 Awni ya ket wad-ay nan khofat isnan timpon Amrafel ay ali id Babilonia, si Arioc ay ali id Elasar, si Kedorlaomer ay ali id Elam ya si Tidal ay ali id Goiim. ²Naamong nan naycha'y epat ay ali ta en cha khobfaten nan lima ay ali ay cha Bera ay ali id Sodoma, Birsa ay ali id Gomorra, Sinab ay ali id Adma, Semeber ay ali id Zeboiim, ya nan ali nan ili ay Bela paymo Soar. ³Nentotolag nan naycha'y lima'y ali ta amongencha am-in nan sorchachocha isnan cheta ay Siddim ay siya nan kawad nan fayfay idwani ay makwanin Natey ay Fayfay. ⁴Siya chana nan lima ay ali ay tinetengngel Kedorlaomer isnan nar-os ay sinpoo ya chwa ay tawen, ngem isnan ikasinpoo ya tolo'y tawen, khinolacha siya.

⁵Isnan mikasinpoo ya epat ay tawen, ya ket naligwat cha Kedorlaomer ya nan tolo'y ib-ana ay ali ay nangifoweg isnan sorchachocha ay en namaloknit isnan cheycha'y nateketekan ay ili. Inafakcha nan cheycha'y Refaim id Asterot Karnaim, nan cheycha'y Zuzim id Ham, nan cheycha'y Emim isnan cheta ay Kiriataim, ⁶ya nan cheycha'y Horeo isnan kafib-ilikhan nan Edom. Inatikocha chaicha engkhana id Elparan ay sag-en nan malalango ay lota. ⁷Sa cha't sinmakhong ya inmey cha id Kades (ay makwanin Enmispat id kasin). Inafakcha am-in nan nen-ili isnan awni't en-iliyan nan cheycha'y Amalekita ya inafakcha akhes nan cheycha'y Amorreo ay omili id Hazazon Tamar.

⁸Ya ket inamong nan cheycha'y ali id Sodoma, Gomorra, Adma, Zeboiim ya id Bela nan sorchachocha isnan cheta ay Siddim, ta faloknitencha ⁹nan cheycha'y

¶13:10 Nan ayen nan ngachan ay Ismael isnan kalin si Hebreo et, **chengngen Apo Dios.**

ali ay nalpo'd Elam, Goiim, Babilonia ya Elasar. Lima ay ali nan mamaloknit isnan epat ay ali. ¹⁰Nan chey ay cheta ay nenfaloknitancha, et angsan nan fitona ay napno is isparto, et isnan lomayawan nan cheycha'y alin nan Sodoma ya Gomorra, nabfitowan cha, ngem nan cheycha'y tapina ay tolo'y ali et linmayaw cha is kafilig. ¹¹Inalan nan epat ay ali nan am-in ay wad-ay id Sodoma ya Gomorra, olay nan makakan, sa cha't kinmaan. ¹²Intapicha akhes si Lot ay kaanakan Abram, ay inmili id Sodoma, ya nan kwana.

¹³Nay met achi wad-ay nan esang ay nakalayaw et inokhodna ken Abram ay Hebreo nan am-in ay inmat. Nenkakampo cha Abram isnan sag-en nan cheycha'y kag alimmos ay kaew Mamre ay Amorreo, ya nakikadwa ken cha Mamre, Escol ya si Aner ay masinpapangib-a. ¹⁴Isnan nangammowan Abram ay chinpapcha nan kaanakana, inamongna am-in nan fomafaloknit ay lallalaki ay naiyanak ay takhona kannay, ya tolon khasot ya sinpoo ya walo cha. Sa na't inpangpango chaicha ya ala cha ya onoonod isnan cheycha'y epat ay ali engkhana id Dan. ¹⁵Khinedwana ischi nan cheycha'y takhona is chwan pamoweg, ya chinokloscha nan cheycha'y kafosocha isnan lafi, et inafakcha chaicha. Inatikocha chaicha engkhana'd Hoba ay chemang nan Damasco. ¹⁶Et inalan cha Abram nan am-in ay kinamkam san epat ay ali. Insaana akhes si Lot ay kaanakana ya nan am-in ay kwana, nan cheycha'y fabfafai ya nan tap-in nan falod.

Nan Namindisyonan Melkisedec ken Abram

¹⁷Isnan tinmoliyan Abram isnan kakwasan san nangafakana ken Kedorlaomer ya nan cheycha'y ib-ana ay ali,

ya ket sinab-at nan alin nan Sodoma isnan cheta ay Save (ay makwani akhes en chetan si Ali). ¹⁸Siya akhes ken Melkisedec ay ali id Salem, ya pachin akhes nan Katongchowan ay Dios, et inomyey si tinapay ya fayas ken Abram. ¹⁹Binindisyonana si Abram ay mangwanin, "Asop ya si Apo Dios ay Katongchowan ay nangaeb isnan chaya ya nan lota et bindisyonana sik-a Abram! ²⁰Machad-ayaw nan Katongchowan ay Dios ay nangigwa isnan sinomyaam ay nangafakam isnan cheycha'y kafosom." Inchowwan Abram nan pagkapoon nan am-in ay kinamkamna.

²¹Sa et kinwanin nan alin nan Sodoma ken Abram, "Alaem am-in nan ngag sisa, ngem isoblim magtek nan takhok."

²²Ngem insongfat Abram, "Isapatak isnan Apo ay Katongchowan ay Dios, ay nenwad-ay isnan chaya ya nan lota, ²³ay ad-i ak en-ig-igto isnan olay ngag sisa'y kwam, olay paat sinolid yangkhay paymo taked nan pallokam. Ta ad-im kanan, 'Sak-en nan nangipafaknang ken Abram.' ²⁴Tet-ewa, maid alaek ay ensilfi ken sak-en, mod-i ket nan yangkhay kinan nan takhok ya nan chatag nan kakadwak ay cha Aner, Escol ya Mamre ay naifoweg ken sak-en."

Nan Inkalin Apo Dios ken Abram

15 Awani pay ya ket nen-ikali si Dios Apo ken Abram isnan kag na it-itaw. Kinwanina, "Ad-i ka omegyat Abram. Saknifak sik-a isnan am-in ay kakaegyat, ya sobfalitak sik-a is ad-acha."

²Nay met achi kinwanin Abram, "Diosko ay Apok, ngag kay nan silfin nan iseg-angmo ken sak-en mo sisya'y maid anakko? Si met yangkhay Eliezer ay iDamasco nan wad-ay ay manawid isnan kwak. ³Maid met inchowam si anakko, et nay esang isnan naycha'y faak nan manawid isnan kwak."

⁴Nakwas chi ya ket ay kasin nenkali si Dios Apo ay mangwanin, “Ad-i. Faken nan faam nan manawid isnan kwam, mod-i ket nan anakmo kannay.” ⁵Sa et infalan Apo Dios si Abram, sa na’t kanan, “Entangad ka ta filangem nan cheycha’y tokwifi mo makafilang ka, et kag nan filangcha nan wanen-edmo.”

⁶Namati si Abram ken Dios Apo et nay infalangna siya ay nalenteg.

⁷Sa et kinwanin Dios Apo ken siya, “Sak-en si Dios Apo ay nangifala ken sika id Ur ischi id Babilonia ta ichowak nan nay ay lota ken sik-a ta enkwam.”

⁸Kinwanin magtek Abram, “Ngag kay Apo nan sak mangammowan ay at enkwak nan nay ay lota?”

⁹Insongfat Dios Apo ay mangwanin, “Omyali ka is fai ay faka ya karching, ya laki ay karnilo ay waschin entawen si tolo, esa’y kalopati ya esa’y anak si falog.” ¹⁰Inyey Abram ken Apo Dios nan cheycha’y enki-iwi, sa na’t khedwaen ay nangekhed isnan awakcha, sa na’t nensasakhangen ay nangisaad ischicha, ngem nan wad-ay payakcha et egayna khinedwa. ¹¹Nen-epas nan cheycha’y lafaan isnan cheycha’y enki-iwi ay finekfezna, ngem inafona chachi.

¹²Isnan cha malonokhan nan akhew, naseyeseyep si Abram ya ket kag nafollingetan ya inmegyaegyat ya nafegyafegyas. ¹³Kinwanin et Dios Apo ken siya, “Siya na nan maangnen ay maangnen: At mangmangili cha yangkhay nan cheycha’y wanen-edmo isnan teken ay ili ay omayancha, et enfalin cha’y faa sa cha’t maipap-alikhat is epat khasot ay tawen. ¹⁴Nay met achi at chosaek nan chey ay ili ay mamab-aa ken chaicha, ya at angsan nan itakincha ay ifaknangcha mo komaan cha. ¹⁵Ngem sika, at malakalakay ka ya oompa ka isnan mateyam ya khawis nan kaikao-fam. ¹⁶At lomaos nan epat ay kaapo esa chadlo somakhong sina nan cheycha’y

wanen-edmo, tay at ad-ik pakpakaanen nan cheycha’y Amorreo engkhana ay chad-ama nan kinangaagcha ya masapol ay machosa cha.”

¹⁷Isnan nalonokhan et nan akhew ya finmollinget, ya ket wad-ay nan omasasok ay fanga ya enfidichang ay silew ay linmaos isnan nenfet-akan nan cheycha’y nakhedwakhedwa ay karni. ¹⁸Et isnan siya chi kannay ay akhew tinotoyan Dios Apo si Abram ay mangwanin, “Ikkalik ay mangichowa isnan cheycha’y wanen-edmo nan nay ay lota, mailapo isnan fedcheng nan Egipto engkhana isnan chakchake ay wanga ay Eufrates. ¹⁹Maitapi nan chey lotan nan cheycha’y Kineo, nan cheycha’y Kenezeo ya nan cheycha’y Kadmoneo, ²⁰nan cheycha’y Heteo, nan cheycha’y Perezeo, nan cheycha’y Refaim, ²¹nan cheycha’y Amorreo, nan cheycha’y Cananeo, nan cheycha’y Gergeseo, ya nan cheycha’y Jebuseo.”

Cha Agar ken Ismael

16 Si Sarai ay asawan Abram, maid anakna, ngem wad-ay nan faana ay iyEgipto ay fafai ay nenngachan si Agar. ²Ket ay kinwanin Sarai ken Abram, “Chey! Inyad-in Dios Apo nan omanakak. Iseyepmo man et nan faak ta asop ya way enfalin ay anakko ken siya.” Adi kad tinan-oyan Abram nan infaag asawana, ³et inchowen Sarai nan iyEgipto ay faana ay si Agar ken Abram ta enfalin ay asawana. (Siya na nan inmat kakwasan nan sinpoo ay tawen ay nentetey-an cha Abram id Canaan.) ⁴Inseyep Abram si Agar et naliton. Ostoy madlaw Agar ay maliton siya, ke na’t ay ibfanan-ig nan apona ay si Sarai isnan teken ay pinang-ilana ken siya.

⁵Kinwanin et Sarai ken Abram, “Fasolmo nan omibfanan-ikhan Agar isnan teken ay pinang-ilana ken sak-en. Sak-en ay chadlos nan nangichowa ken siya ken sik-a, et engkhana issan nangammowana

ay maliton siya ya ket ay omang-ango. Si Dios Apo koma nan mangokom ken chaitha mo sino nan osto.”

⁶Kinwanin et Abram, “Faam met si Agar ya sik-a nan manetengngel ken siya, ikhad ka achi's angnem ken siya.” Siya chi ya ket inpalikhat Sarai nan faana engkhana'y linmayaw.

⁷Inchanan nan anghel Dios Apo si Agar isnan eb-eb is kamalalango ay ponchag isnan chalan ay omey id Sur. ⁸Sa na't kanan, “Agar ay faan Sarai, ento man nan nalpowam, ya ento nan omayam?”

“Chak ilayawan nan apok,” insongfat Agar.

⁹Kinwanin et nan anghel, “Tomoli ka isnan apom ya maiyornos ka ken siya.” ¹⁰Sa na't kayet kanan, “At agtak sik-a's angsaangsan ay wanen-edmo, ya maid makafilang ken chaicha. ¹¹Et chey! Lalaki nan sam iyanak, ay at pangadnem si Ismael,^{§§} tay chinngen Dios Apo nan akham isnan chadlos ay enliglikhatam. ¹²Nay met achi at kag atap ay dangki nan anakmo. At kholaena nan olay sino ya siya akhes at kholaencha siya. Ya maid kananan ib-ana.”

¹³Sa et kanan Agar is semekna, “Ay tet-ewa ngen ay inilak nan Dios ya khechangna'y matatakho ak kayet?” Tay siya chi, nginadnana nan Dios Apo ay nanot-oya ken siya is, **Nan Dios ay Omil-ila.** ¹⁴Siya et na nan chomalat ay nangadnan nan chey ay fofon ay wad-ay isnan nenfet-akan nan Kades ya Bered is, “Nan Fofon nan Enfibfiyag ay cha Omil-ila.”

¹⁵Et inyanak Agar nan winad-ay Abram ay lalaki, ya nginadnan Abram si Ismael. ¹⁶Walon poo ya enem nan

tawen Abram issan nangiyanakan Agar ken Ismael.

Nan Nanegyatan Abram isnan Takhona ay Mangilasinan

isnan Tolag Apo Dios ken chaicha

17 Isnan nentawenan Abram is siyam poo ya siyam nenpaila si Dios Apo ken siya ay mangwanin, “Sak-en nan Dios ay Makabfalin isnan Am-in. Maiyornos ka ken sak-en ya angnem yangkhay nan nalenteg. ²Ipatet-ewak nan inkalik ay at sak pagkhanagkhanaken sik-a.” ³Nenfalintomeng ay nentowad si Abram issan cha kayet manot-oyyan Apo Dios ay mangwanin, ⁴“Ilaem, siya na nan kanak ay entolakhanta: Ikkalik ay sik-a nan at enfalin ay aman nan katakhotakho isnan angstan ay kailiili. ⁵Faken et Abram* nan ngachanmo mod-i ket Abraham,† tay enfalineken sik-a is aman nan katakhotakho isnan angstan ay kailiili. ⁶Siya, pagkhanagkhanakeken sik-a, ya khab-ek nan wanen-edmo is kailiili, ya ali nan tapina ken chaicha.

⁷“Et nan chey ay inkalik, et sak ilaen ta siya's maangnen ken sik-a ya isnan omon-onod ay kawanewanedmo. Et makitolag ak ken sik-a ya isnan wanen-edmo ta sak-en nan enDiosyo is eng-engkhana. ⁸Et nan nay ay lota ay kawadmo ay mangmangili ka yangkhay et ichawchawko ken sik-a ya nan wanen-edmo ta enkwayo is eng-engkhana. Wen, am-in ay lota isnan Canaan et enkwacha is eng-engkhana ya sak-en nan Dioscha.”

⁹Kinwanin kasin Apo Dios ken Abraham, “Idwanin, sik-a ya nan omon-onod ay wanen-edmo et masapol ay angnyenyoy

§§16:11 Nan ayen nan ngachan ay Abram isnan kalin si Hebreo et, **machad-ayaw ay ama.**

*17:5 Nan kadngelan nan ngachan ay Abraham et, **aman nan kailiili.**

†17:5 Nan ayen nan ngachan ay Isaac isnan kalin si Hebreo et, **mang-ango siya.**

nan kanak ay entolakhanta. ¹⁰Masapol ay abfolyanyo isnan wanen-edmo ta masegyatan am-in nan lallalaki ken chakayo. ¹¹⁻¹²Mailapo idwani, masapol ay masegyatan nan ong-onga'y lalaki ay walo et nan akhewna. Maitapi nan faa ay naiyanak isnan afongyo, ya nan cheycha'y faa ay linakwam isnan cheycha'y mangili. Siya na nan mangipaila ay sik-a ya nan wanen-edmo et tan-oyanyo nan nentolakhanta. ¹³Masapol ay waschin masegyatan, ta waday maton isnan awakyo ay mangipaila ay maid pengpeng nan nentolakhanta. ¹⁴Olay sino issa ay lalaki ay eg-ay nasegyatan et matlad isnan kakailiyana, tay eg-ayna inangnen nan nentolakhanta.”

¹⁵Kinwanin kayet Apo Dios ken Abraham, “Faken et Sarai nan kanam ken asawam. Mailapo idwani, Sara et nan ngachana. ¹⁶At bindisyonak siya ya at agtak sik-a is lalaki ay anakmo ken siya. Bindisyonak siya ta siya nan inan nan katakhotakho isnan kailiili. Ya at waday cha nan ali isnan wanen-edna.”

¹⁷Nenlokfob si Abraham, ngem ya ket ay mang-ango isnan semekna ay mangwanin, “Ay sa pet makawad-ay is anak nan am-ama ay sinkhasot et nan tawena? Ya kag akhes ken Sara, sa mam-pet omanak olay mo siyam poo et nan tawena?” ¹⁸Sa na't inseg-ang ken Apo Dios ay mangwanin, “Mo sa achi koma ya figikhem si Ismael.”

¹⁹Nay met achi kinwanin Apo Dios, “Ad-i, at omanak si Sara is lalaki et sam pangadnen si Isaac. [‡]Et sak patet-ewaen ken siya ya isnan wanen-edna san inkalik, tay mid pengpeng nan tolakhan tako. ²⁰Chinngkek nan laychem ay ked-chawen maipoon ken Ismael et chey, sak bindisyonan ya pagkhanagkhanakek siya ta omangsaansan nan wanen-edna. At siya nan en-aman nan sinpoo ya

chwa ay pangolo, et sak enfalinen is chakchakowag ay ili nan wanen-edna. ²¹Nay met achi nan chey ay inkalik, et sak angnen ken Isaac ay anakmo ay iyanak Sara isnan kag tona ay timpo is omali ay tawen.” ²²Sa et kinmaan si Apo Dios kakwasan nan nakitot-oyyana ken Abraham.

²³Isnan chey kannay ay akhew, inafolot Abraham si Apo Dios, et sinegyatana si Ismael ay anakna ya nan amin ay lallalaki isnan afongna. Intapina akhes nan faa ay naiyanak isnan afongna ya nan cheycha'y linakwana. ²⁴Siyam poo ya siyam nan tawen Abraham issan nasegyatana, ²⁵ya sinpoo ya tolo akhes nan tawen Ismael. ²⁶Nasegyatan cha'y sin-ama isnan chey kannay ay akhew, ²⁷ya naitapi akhes ay nasegyatan nan am-in ay faan Abraham.

Nan Nangikaliyan Apo Dios ay Maiyanak si Isaac

18 Awni ya ket nenpaila si Dios Apo ken Abraham isnan kawadna isnan kag alimmos ay kaew Mamre, isnan osto ay tomotokchowana isnan pantew nan afongna ay torcha isnan misoyaw ay kachad-amaan nan atong. ²Isnan nennonaangana, ya ke na't inila nan tolo ay lallalaki ay tinmatakcheg isnan adchawi is akit. Ala na't ya ligwat ya tagtag ay en nanab-at ken chaicha, sa et nenfalintomeng ay nentowad isnan sakhangcha. ³Ke na't kinwanin, “Apo, pangngaasiyo ta ad-iyo laosan nan afongko, tay naay ak ay mangipachag-os ken chakayo. ⁴Mo mabfalin ta maiyali nan chanom ay iyowasyo isnan sikiyo. Omilleng kayo isnan sanacha'y poon si kaew. ⁵Sak et omiyali is akit ay tinapay ta way ifikasyo ay mangitolyo isnan faatyo. Khawis tay chinmag-os kayo”.

Sa cha't kanan, “Siya man.”

[‡]17:19 Nan ayen nan Soar isnan kalin si Hebreo et, **fan-ig**.

⁶Alan et Abraham ya sekhep is kaafongna ay torcha, sa na't kanan ken Sara, "Kamowem! Omala ka's tolo ay labfa ay kakhawisan ay alina ta omoto ka's tinapay." ⁷Sa et natanagtag is kakawad nan cheycha'y enkik-iwiyena, sa et pinmili isnan enlaplapog ay innanak si faka, et inchowana isnan cheycha'y faana ay nangikakamo ay nangisakhana ay nangoto. ⁸Inmala si Abraham is naipapakheeng ay khatas, khatas ya watwat, sa na't inyey isnan cheycha'y mangilina is kapoon nan kaew, et inpasangona ken chaicha. Sa et naitatakcho ta cha na ikhaowan chaicha. ⁹Sa cha't kanan, "Ento kay si Sara ay asawam?"

"Wad-ay is afong," kinwanina.

¹⁰Kinwanin et nan esang ken chaicha, "At somakhong ak ay somakhong isnan siya na ay timpo is omali ay tawen, et omanak si asawam ay Sara is lalaki."

Idwani, wad-ay si Sara is kachokogna is kapantew nan torcha ay afong ay mamange ken chaicha. ¹¹Chadlos nalakay cha Abraham ay sin-asawa ya tinomke et nan kachawyan Sara. ¹²Isonga naango siya isnan semekna ay mangwanin, "Idwani ay nalakalakay kami't ay sin-asawa ya maid et kachawyanko, ay kek ngen kasin khanasen?"

¹³Sa et kanan Dios Apo ken Abraham, "En man naango si Sara ay nangwanin, 'Ay tet-ewa ngen ay sak omanak si apchas ak et nalakay?'" ¹⁴Ay ke way ad-i mabfalin ay angnen Dios Apo? Kag sinan kinwanik ay at ensakhong ak isnan siya na ay timpo is omali ay tawen, et sa omanak si Sara is lalaki."

¹⁵Idwani, tay inmegyat si Sara, nenengag ay mangwanin, "Ay ke ak nenango?"

"Wen, nen-ango ka," kinwanin nan mangili.

Nan Nangiseg-angan Abraham isnan Ili ay Sodoma ken Apo Dios

¹⁶Naligwat et nan cheycha'y lallalaki ay komaan, sa cha't sinakhang is apet Sodoma. Naifoweg si Abraham ta ipangona chaicha isnan chalanca. ¹⁷Sa et kanan Dios Apo is semekna, "Ad-ik koma itafon ken Abraham nan sinmekko ay angnen. ¹⁸Tay at enfalin nan wanenedna is chakchakowag ya mafikas ay ili, ya maichalan ken siya et sak bindisyonan nan am-in ay omili isnan olay entona ay ili isnan lofong. ¹⁹Ya sak et pinili siya ta sa na ifilin isnan an-ak ya isnan wanenedna ta pomati cha ya angnencha nan khawis ya nalenteg. Mo angnencha na, at angnek ken chaicha am-in nan inkalik ken siya."

²⁰Sa et kinwanin Dios Apo ken Abraham, "Chad-ama nan cha maipabfasolan nan Sodoma ya Gomorra. Chad-ama nan fasolcha. ²¹Pomanad ak ta ilaek mo tet-ewa paymo ad-i nan cha cha maipabfasolan ay chak chengngen. Laychek ay ammowen."

²²Adi kad nenchadchawes nan chwa ay lalaki id Sodoma, ngem sisya si Dios Apo ay nanatakcho ken Abraham. ²³Sa et sinmag-en si Abraham ken Apo Dios ay nangwanin, "Ay kem tet-ewa sa itapi ay mamakawas isnan cheycha'y nalenteg isnan nakafasol? ²⁴Ngag kay mo wad-ay liman poo ay nalenteg isnan chey ay ili, at ngen pakawasem kayet? Ay kem ad-i isalakan nan ili ta maikasiw nan cheycha'y liman poo? ²⁵Ad-i mabfalin ay itapim ay mamatey isnan cheycha'y nalenteg isnan nakafasol. Ad-ik patiyen ay angnem chi, tay mo siya sa nan angnem et pay en-iso cha ay machosa. Ammok ay ad-im angnen chi, tay sik-a ay mangokom isnan am-in ay lofong et nalenteg yangkhay nan angnem."

²⁶Sinmongfat si Dios Apo ay nangwanin, "Mo ilaek ya wad-ay id Sodoma

nan liman poo ay nalenteg ay takho, et isalakak am-in nan chey ay ili khapo ken chaicha.”

²⁷ Kinwanin et kasin Abraham, “Asop achi ya ad-im ngaakhen nan men-poopootak ken sik-a Apo. Tay takho ak yangkhay ya maid kalentekhak ay cha enkak-ali si isyangkhay ken sik-a. ²⁸ Ngem mo kay nget wad-ay epat poo ya lima ay takho's nalenteg at ngen sam pakawasen kayet, tay kolang si lima?”

“Ad-ik pakawasen nan ili mo way ilaek is epat poo ya lima ay takho ay nalenteg,” kinwanin Apo Dios.

²⁹ Kinwanin kasin Abraham, “Mo kay epat poo?”

“Ad-ik pakawasen mo wad-ay epat poo cha.”

³⁰ Kinwanin kayet Abraham, “Asop ya ad-i ka somonget Apo, isnan kedchawek kasin. Mo pay way tolon poo yangkhay?”

“Ad-ik pakawasen mo way tolon poo ischi,” insongfat Apo Dios.

³¹ Sa et kanan Abraham, “Pangngaasim Apo ta ad-im law-en nan kinatoledko ay enkechakechaw. Mo pay way chwan poo yangkhay is mad-anam?”

“Ad-ik pakawasen sa ay ili mo wad-ay chwan poo is mad-anak,” kinwanin Apo Dios.

³² Kinwanin kayet Abraham, “Pangngaasim Apo ta ad-i ka somonget. Siya et na nan omochi ay kedchawek. Mo pay sinpoo yangkhay nan mad-anan?”

Kinwanin nan Apo, “Ad-ik pakawasen nan chey ili mo wad-ay sinpoo.” ³³ Kakawasan nan nakikaliyan Dios Apo ken siya, kinmaan, et sinmaa akhes si Abraham.

Nan Enfasofasolan nan Ili ay Sodoma

19 Sedsechemna et isnan inomchanaan san chwa ay anghel id Sodoma, ya sisya'y tomotokcho si Lot isnan pantew nan ili. Osto ay inilana

chaicha, naligwat ay en nanab-at ken chaicha. Nenfalintomeng ay nentowad isnan sakhangcha ² ay nangwanin, “Apo, naay ak ay ensilfi ken chakayo. Pangngaasiyo ta chomag-os kayo is afongko. Mabfalin ay owasanyo nan sikiyo ya omyan kayo. Is wakas et mabfalin ay mamikhat kayo ay ome y isnan omanyano.”

Ngem kananchan, “Ad-i. Olay omyan kami is kapalasaan.”

³ Inapatina kayet ay mangipakod ken chaicha engkhana'y inawisna chaicha, sa cha't nakisaa ken siya. Sa et inpaoton Lot nan tinapay ay mid fofodna ya nan khawis ay makakan ta isangona ken chaicha. Sa cha't nangan. ⁴ Osto ay maseyep koma nan cheycha'y mangilina ya ket liniwes nan am-in ay lallalakin si iSodoma nan afong Lot, amam-a's ongang-a. ⁵ Sa cha't finokhawan si Lot ay mangwanin, “Ento nan cheycha'y lallalaki ay inpachag-osmo idwani? Pafalem chaicha!” Laychen nan lallalakin si iSodoma ay makiseyep ken chaicha.

⁶ Finmala si Lot ya inenfana nan pantew. ⁷ Sa na't kinwani ken chaicha, “Kakakyong, chadlos kalologkhitan nan semsemkenyo ay angnen. Pangngaasiyo ta ad-iyo angnen. ⁸ Chey na! Wad-ay met nan chwa ay mamagkitko ay sisya'y eg-ay kakapkappos na. Ifalak chaicha, et angnenyo nan laychenyo ay angnen ken chaicha. Ngem ngag ngotoyo isnan naycha'y lallalaki. Mangilik chaicha et isalakak chaicha.”

⁹ Ngem kinwanicha, “Komasiw ka, sika ay mangmangili. Sino ka ay aped mangifaag isnan angnenmi? Ad-i ka en-selat tay eleg et ya am-am-amed nan angnenmi ken sik-a mo ken chaicha.” Intolodcha si Lot sa cha't sinmag-en ay en mamakawas isnan eneb. ¹⁰ Nay met achi alan et nan cheycha'y minangilin Lot ya khoyod ken siya ay nangiskhep is afong, sa cha't inenfana. ¹¹ Sa cha't kinolap nan

cheycha'y wad-ay is chela ay amam-a's ongang-a, ta olay enkapokapokap cha et ad-i cha makaanap isnan eneb.

Nan Linmayawan cha Lot isnan Ili ay Sodoma

¹² Sa et kinwanin nan chwa ay lalaki ken Lot, “Mo wad-ay kayet tapina'y anakmo, innapom, paymo olay sino issa ay pangafongmo isna ay ili, et ikaanmo chaicha, ¹³ tay nay et pakawasenmi nan nay ay ili. Chinnen Dios Apo nan chadama ay cha maipabfasolan nan omili isna, et finaana chakami ay mamakawas isna.”

¹⁴ Alan et Lot ya eey isnan cheycha'y lallalaki ay naitoya ay sa mangasawa isnan an-akna sa na't kanan, “Kamowenyo ay komaan sina! Nay pakawasen et Dios Apo nan nay ay ili.” Ngem kananchan mo aped en-ot-otyok si Lot.

¹⁵ Osto pay ay talan-o, chinagchag nan cheycha'y anheles si Lot. “Kamowem!” kinwanicha. “Ayakham si asawam ya nan chwa'y an-akmo ta komaan kayo, ta ad-i kayo maitapi ay machosa mo mapakawas nan nay ay ili.” ¹⁶ Nentontonto si Lot, ngem khechangna'y nasegang kayet si Dios Apo ken siya. Et khi-noyod nan mangilina siya, si asawana ya nan chwa'y an-akna sa cha't infala chaicha isnan ili ay Sodoma. ¹⁷ Sa et kinwanin nan esang, “Lomayaw kayo't. Isalakanyo nan awakyo. Ad-i kayo ensagsakhong, ya ad-i kayo omil-illeng is kadcheta. Enchadchawes kayo is kafilig ta ad-i kayo matey.”

¹⁸ Ngem ya ket ay kinwanin Lot, “Pangngaasim Apo ta chengngem sak-en. ¹⁹ Ilaem achi, chadlos chachama nan inpailam ay seg-angmo ken sak-en isnan inmisalakam. Nay met achi ad-ik kafaalan tay ad-adchawiyon nan chey-

cha'y filig, ya et khechangna'y edchanan nan pomakawas sak-en ya at matey ak isnan sisyay ad-ik omchanan sid-i. ²⁰ Cheey sidi is ensagsag-en ay ili ay fan-ig, pangngaasim ta ipalofosmo ay ischi ak et yangkhay ay enpasalak. Mailam met ay fan-ig sa yangkhay ay ili et sa ak matakho ischi.”

²¹ “Mo siya sa nan kanam, aye ad-ik pakawasen nan sana'y ili. ²² Kamowenyo et mampay. Itagtagyo! Ad-i ak mapakawas isnan ngag sisa engkhana ay omchan kayo ischi.”

Idwani tay fan-ig nan kinwanin Lot isnan chey ay ili, nay et nangadnan is Soar.[†]

Nan Napakawasan nan Sodoma ya nan Gomorra

²³ Cha et matan-ang nan akhew isnan inomchanan cha Lot id Soar. ²⁴ Ya ket ay nen-ipaochan Dios Apo isnan ili ay Sodoma ya Gomorra nan omap-apey ay asufre. ²⁵ Et pinakawasna nan cheycha'y ili ya am-in nan nenlilwes ay cheta, et naitapi am-in nan cheycha'y takho, ya am-in ay tomobtofo ischi. ²⁶ Nay met achi ya ket ay nensakhong si asawan Lot ya nenfalin is tinagtakho ay asin.

²⁷ Isnan wiiwiit isnan kawak-sana, inmey si Abraham isnan tinmatakchekhancha ken Dios Apo issan chey. ²⁸ Nen-oschong isnan apet id Sodoma ya Gomorra ya minonaangna nan am-in ay chetana, et asok yangkhay ay tomongtongcho nan inilana ay kag asok nan chakchakowag ay enlonlonakhan sinan lanchok. ²⁹ Adi kad issan namakawasan Apo Dios isnan cheycha'y ili ay liniliwes nan cheta, sisinmekna si Abraham et inpalayawna si Lot ta ad-i maitapi isnan menpakawasana isnan cheycha ay ili.

[†]19:22 Nan osto ay inigwana et sinlifo ay pidaso ay siping ay silver. Nan falor nan esang ay pidaso et silcho isnan sinpoo ay akhew.

Nan Nalpowan nan cheycha'y Moabita ya nan Ammonita

³⁰Idwani tay omegyat si Lot ay entee id Saor, inayakhana't nan chwa ay magmagkitna ya linmamag cha is kafilig et nentee cha is kaliyang. ³¹Awni pay ya ket kinwanin nan yon-a isnan annochina, "Nay et cha malakay si ama ya maid paat lalaki isnan olay entona ta mabfalin ay omasawa ta ya omanak ta ay kag isnan ekhad si takho. ³²Fotententa't achi si ama, ta mabfalin ay idchipata ta mawad-ayan ta is waned ken siya." ³³Adi kad isnan chey kannay ay lafi, finotengcha si amacha ya inseyep san yon-a. Et tay chachama san foteng amacha, et eg-ayna't inammowan san inmat.

³⁴Isnan kawaksana kinwanina isnan annochina, "Chey! Nakiseyep ak ken ama id kofab. Kasin ta fotngen idwani ay lafi ta sik-a akhes, et en-iso ta ay mawad-ayan si anak ken siya." ³⁵Et siya chi ay finotengcha kasin si amacha, sa et inseyep nan annochi. Et tay nafotefoteng si Lot, eg-ayna't akhes kayet inammowan ay inchipana pet nan anakna. ³⁶Adi kad en-iso et ay naliton nan an-ak Lot ay winad-ay kannay amacha. ³⁷Idwanin inmanak nan yon-a is lalaki et nginadnana's Moab. Siya nan nalpowan nan naycha'y Moabita idwani. ³⁸Inmanak akhes nan annochi et nginadnana's Benammi. Siya nan nalpowan nan naycha'y Ammonita idwani.

Cha Abraham ken Abimelec

20 Awni pay ya ket kinmaan si Abraham id Mamre et inmey isnan ponchag ay nentee isnan nenfet-akan nan Kades ya Sur. Sa et nentee is sinakititan id Gerar. ²Ya ket si Abimelec ay ali id Gerar, inalana si Sara tay aped kanan Abraham en akhina. ³Ngem ket ay nenpaila si Apo Dios ken Abimelec isnan it-

itawna isnan lafi et kinwanina, "Matey ka'y matey tay inalam nan nay fafai ay apchas wad-ay nan asawana."

⁴Idwani tay egay inchipchipan Abimelec si Sara, kinwanina, "Apo, ay kem pakawasen nan maid fasolna?" ⁵Kinwanina met kannay ay sin-akhi cha. Ya olay nan fafai, siya akhes kayet nan kanana. Et siya chi nan khotokna ay khawis nan semekko ay nangala ken siya. Maid met ammok si inangnek ay ngaag."

⁶Sa et sinongfatan Apo Dios siya isnan it-itawna ay nangwanin, "Wen, ammok ay inangnem na isnan khawis ay semekmo, et egayko inpalofos ay kaposem ta ad-i ka makafasol ken sak-en. ⁷Idwani magtek isoblim siya. Et tay mamadto nan asawana, at ilowalowana sik-a ta ad-i ka matey. Ngem mo ad-im isakhong siya et nay kanak ken sik-a ay at matey ka ay matey, sik-a ya nan am-in ay takhom."

⁸Wiit pay ya ket alan Abimelec ya among isnan am-in ay natangad ay takhona, sa na't infaag nan am-in ay inmat, et inmegyaegyat cha. ⁹Inayakhana't si Abraham ay nangwanin, "Ngag man na's inangnem ken chakami? Ay ke way fasolko ken sik-a ta ipaiyaim nan nay chad-ama'y kangaakhan ken sak-en ya nan en-aliyak? Ay ke man somya nan nay inangnem ken sak-en?" ¹⁰Ngag nan nangagkhalaam ay nangngnen sina?"

¹¹Ket kanan Abraham, "Tay man kanak en mo maid paat takho isna is mangiyegyat ken Apo Dios. Ya kanak en ta ket lang wad-ay pomatey ta alaencha's asawak. ¹²Ngem tet-ewa man ay sinakhi kami tay esang nan amami ngem teken nan in-ami, ya nen-asawa kami. ¹³Adi kad issan nangiyadchawiyang Apo Dios ken sak-en isnan pangafong ama ay omey isnan teken ay ili, kinwanik ken asawak, 'Siya na nan angnem ay mangipaila ay tet-ewa ka ken sak-en: Ib-

fakham ay sin-akhi ta isnan olay entona ay omayanta.”

¹⁴Siya chi't inagtan Abimelec si Abraham isnan cheycha'y karnilo, faka, ya faa, ya insoblina si Sara. ¹⁵Kinwanina akhes ken Abraham, “Ilaem, lotak am-in chana. Piliyem nan olay entona ay laychem ay entey-an.” ¹⁶Sa na't akhes kanan ken Sara, “Nay agtak nan akhim is sinlifo ay pidaso ay nabfalor ay siping⁸ ay mangipaila isnan olay sino ay wad-ay ken chakayo ay maid makwaniyam. Et ammwowen am-in nan takho ay mid ngaag si inangnem.”

¹⁷⁻¹⁸Idwani khapo tay siya chi ay in-alan Abimelec si Sara, ya ket am-in ay fabfafai isnan afongna et ad-i makaanak tay egay inpalofos Dios Apo. Adi kad inlowalowon Abraham si Abimelec et khinmawis cha. Inpagkhawis Apo Dios siya, si asawana ya nan cheycha'y fabfafai ay faana ta makaanak cha.

Nan Naiyanakan Isaac

21 Sa et inpagkhawis Dios Apo si Sara ay maiyafoloy isnan inkalina. ²Naliton et chadlo siya et in-manak is lalaki, olay mo chadlos nalakay si asawana ay Abraham. Naiyanak nan ong-onga isnan siya chadlos ay timpo ay initchon Apo Dios ay kaiyanakana, ³ya Isaac nan inpangachan Abraham ken siya. ⁴Osto ay walo et ay akhew nan ong-onga, sinegyatan Abraham ta maangnen nan infilin Apo Dios ken siya. ⁵Entawen is sinkhasot si Abraham issan naiyanakan Isaac. ⁶Kinwanin Sara, “Inmagtan si Apo Dios is khotokna's en-angowak. At akhes makiang-ango ken sak-en nan am-in ay man-nge isna.” ⁷Kinwanina akhes, “Ay ke way nakakwani ken Abraham issan chey ay at enpasoso si Sara? Ngem nay met

khechangna'y nakaiyanak ak is anakna isnan nalakayana.” ⁸Naengngan nan ong-onga, ya isnan akhew ay napsowana nenpapiyasta si Abraham.

Nan Naipakaan cha Agar ken Ismael

⁹Isnan namingsan, si Ismael ay anak cha Abraham ken Agar ay iyEgipto et cha na ang-angowen si Isaac ay anak Sara. ¹⁰Isnan nangil-an Sara ken chaicha kanana't ken Abraham, “Pakaanem et nan nay faa ya nan anakna. Ad-ik lay-chen ay makitawid nan anak si faa isnan tawichen koma Isaac ay anakko.” ¹¹Siya et na nan nen-akhalan nan nem-nem Abraham, tay anakna met akhes si Ismael.

¹²Nay met achi kinwanin Apo Dios ken Abraham, “Ad-i ka madchanakhan isnan ong-onga ya nan faam ay si Agar. Angnem am-in nan ifaag Sara, tay at si Isaac nan malpowan nan wanen-edmo ay inkalik. ¹³At akhes pagkhanakek nan anak si faa ya enfalin cha'y chakchake akhes ay ili, tay anakmo akhes siya.”

¹⁴Osto pay ay nawiit, ya ket inpaawit Abraham ken Agar nan senget ya nan lalat ay napno is chanom. Sa na't in-chowa nan ong-onga ya inpaligwatna chaicha ay sin-ina ay komaan. Kinmaan cha't ya nenliklikhed cha isnan ponchag id Beerseba. ¹⁵Isnan naangklayan nan chanom, ya ke na't ay tinaynan nan anakna is kapoon nan chapong, ¹⁶sa et en tinmokcho is away sinkhasot ay mitro nan kaadchawina tay kananan, “Aye pay na! Ya ke ak ad-i makaikatpe ay mangi-ila isnan mateyan nan anakko.” Ya cha enngegngeg.

¹⁷Idwani, chinngen Apo Dios nan akhan nan ong-onga, ya ket nenfokhaw id chaya nan anghelna ay mangwani

§20:16 Nan ayen nan kali ay Beerseba isnan kalin si Hebreo et, **fofon si pito**, paymo, **fofon si sapata**.

ken Agar, “Ngag man nan chadlos kako-rkolan nan semekmo Agar? Ad-i ka omegyay tay chinngen Apo Dios nan anakmo'y en-ag-akha. ¹⁸ Iligwatmo ta en ka akwaen nan ong-onga ta liwliw-em. Tay at khab-ek nan wanen-edna is chakchakowag ay ili.”

¹⁹ Sa et inpailan Apo Dios ken siya nan fofon ya en na pinno nan lalat is chanom et inpainomna nan anakna. ²⁰ Tinatakchon Apo Dios nan ong-onga isnan cha na mengnganan. Ya isnan ponchag id Paran nan en na nentetey-an et nenfalin ay pomapantolay. ²¹ Inpaasawan inana siya isnan iyEgipto.

Nan Tolakhan cha Abraham ken Abimelec

²² Idwani isnan chey ay timpo inmey cha Abimelec ya si Ficol ay kapitan nan sorchachona ken Abraham ay nangwanin, “Wad-ay si Apo Dios ken sik-a isnan am-in ay cham ang-angnen. ²³ Isapatam et isnan sakhangna ay ad-im fabaliyan sak-en, paymo nan an-akko ya nan wanen-edko. Inpailak yangkhay nan kinatet-ewak ken sik-a, et idwani kedchawek ta ipailam akhes nan kinatet-ewam ken sak-en ya nan nay ay ili ay entetey-am.”

²⁴ Tinan-oyan Abraham ay mangwanin, “Wen, isapatak.”

²⁵ Nay met achi inlilina ken Abimelec nan mipoon isnan chey fofon ay inokat nan cheycha'y faan Abimelec. ²⁶ Kinwanin Abimelec, “Ad-ik ammo nan nangangnen sina. Eg-aymo met infab-aag na ya idwani yangkhay nan nangam-mowak.” ²⁷ Sa et inchowin Abraham nan tapin nan karnilo ya fakana ken Abimelec et khinaebcha nan pechen. ²⁸ Tinlad akhes Abraham nan pito ay fai ay innanak si karnilona.

²⁹ Sa et kanan Abimelec, “Em man telachen chachi ay?”

³⁰ Ya ket kinwanin Abraham, “Ichawchawko chachi ken sik-a. Alaem ay mangipatet-ewa ay figfikhem ay sak-en nan nangaob isnan nay ay fofon.” ³¹ Adi kad nangadnan et nan chey ay fofon is Beerseba** tay ischi nan nensapataan nan chwa ay cheycha.

³² Kakwasan nan nentolakhancha id Beerseba, naligwat cha Abimelec ken Ficol ya nensakhong cha isnan kawadcha ay sakop nan Filistia. ³³ Et siya chi ay nen-imola si Abraham is kaew ay salamakhi ischi id Beerseba, sa et nenchayaw ken Dios Apo ay Eng-engkhana ay Dios. ³⁴ Et inmannong ay inmili si Abraham ischi id Filistia.

Nan Nangichoowan Abraham ken Isaac

22 Awani pay ya tinpeng Apo Dios si Abraham. “Abraham!” kinwanina.

“Wen, naay ak,” insongfat Abraham.

² “Alaem si Isaac ay kedkecheng ay anakmo, ay chadlos mo laylaychen ta omey kayo id Moria. Ischi isnan filig ay itchok, poowam siya ay mangichaton ken sak-en,” kinwanin Apo Dios.

³ Adi kad isnan kawitana, chinmomet si Abraham is kaew ay at ipoona isnan anakna ay ichtatona, sa na't inpaawit isnan dangki. Intakina si Isaac ya nan chwa'y faana, sa cha't nenligwat ay omey isnan chey filig ay kinwanin Apo Dios ken siya. ⁴ Isnan mikatlo'y akhew isnan sisya'y kawad cha isnan adchawi, sinakhang et Abraham nan chey omayancha ay filig. ⁵ Sa na't kanan sinan cheycha'y faana, “Som-ed kayo ya nan dangki isna, ta omey kami ay sin-ama ischi ay enchayaw sa kami't tomoli.”

**21:31 Nan teken ay ngachan nan Hebron et Kiriath Arba.

⁶Inpasakfat Abraham ken Isaac nan kaew ay at ipoona, sa na't inawit nan khipan ya nan khomakhangat ay oling. Isnan nenfobfowekhancha, kinwanin Isaac, "Ama."

Sinfat Abraham ay nangwanin, "Wen, anakko."

⁷Sa et kanan Isaac, "Ya ke wad-ay nan apey ya kaew, ya ento kay nan mapoowan ay innanak si karnilo mo?"

⁸Kinwanin et Abraham, "At kikhad si Apo Dios isnan maichoo." Sa cha't nanad-alan kayet.

⁹Isnan inomchanancha isnan inpitchon Apo Dios, tinmoping si Abraham si altar sa na't innongnong nan kaew isnan kaosona. Ala na't ya taked isnan anakna sa na't inyoson isnan cheycha'y innongnongna ay kaew is kaaltar. ¹⁰Sa na't ala ya kaw-ed isnan khipan ay mamatey isnan anakna. ¹¹Nay met achi ya ket nenfokhaw id chaya nan anghel Dios Apo ay mangwani ken siya, "Abraham, Abraham!"

"Wen, naay ak sina," insongfatna.

¹²Kinwanin nan anghel, "Ad-im sokhaten nan anakmo paymo angnen nan ngag sisa ken siya. Idwanin, ammok ay pawadwad-em si Apo Dios tay olay nan kedkecheng ay anakmo et eg-aymo inyad-i ken siya."

¹³Osto'y nensakhong si Abraham ke na't inila nan laki ay karnilo ay naisakhod nan sakkhodna is kachapong. Inmey et inalana ya siya et chi nan pinoowana engkhana ay chinmapo ay mangichoo ken Apo Dios ya faken et san anakna. ¹⁴Osto ay siya chi, ngingadnan et Abraham nan chey ay filig is, **Si Dios Apo nan enpawad-ay.** Engkhana idwani sisya'y cha kayet

kanan nan takho en, "Isnan filig Dios Apo siya nan enpawad-ay."

¹⁵Kasin nenkali id chaya nan anghel Dios Apo. ¹⁶Kinwanina, "Siya na nan kanan Dios Apo: Isapatak isnan ngachanko kannay ay at bindisyonak ay bindisyonan sik-a mo ke tay isnan nay ay inangnem ay eg-ay nangiyad-i isnan es-esang ay anakmo ken sak-en. ¹⁷Ikkalik ay agtak sik-a is angsaangsan ay wanen-edmo ay kag nan kaangsan nan tokwifi id chaya paymo nan ofod is kailit nan fayfay. At afaken nan wanen-edmo nan kafosocha. ¹⁸Ya am-in ay kailiili isnan olay entona, et komchaw cha ken sak-en is khomawisanancha ay kag nan angnek ay menbindisyon isnan wanen-edmo, tay inangnem nan filinko."

¹⁹Osto'y siya chi sinmakhong cha Abraham isnan kawad nan faana, et nafobweg cha am-in ay inmey id Beerseba ay nentey-ancha.

Nan Wanen-ed Nahor

²⁰Nawnawnin ya ket ay chinngen Abraham ay walo cha nan an-ak Milca ken asawana ay si Nahor ay akhina. ²¹Si Uz nan yon-a, misned nan lallalaki ay cha Buz, Kemuel ay aman Aram, ²²Kesed, Hazo, Pildas, Jidlaf ya si Betuel. ²³(Si Betuel nan aman Rebecca.) Siya chana nan walo ay lallalaki ay inyanak Milca ken Nahor ay akhin Abraham. ²⁴Si akhes Reuma ay fafain Nahor et inyanakna cha Teba, Gaham, Taaz ya si Maaca.

Nan Nateyan Sara

23 Natakhoktakho si Sara et nentawen siya is sinkhasot ya chowan poo ya pito. ²Natey id Hebron^{††} isnan ili ay Canaan, et inachokhan cha

^{††}23:2 Nan osto ay kinwanin Efron et epat khasot ay pidaso ay siping ay silver. Nan falor nan esang ay pidaso et silcho isnan sinpoo ay akhew.

Abraham. ³Awni pay ya ket nalgwat ay en nanot-oya isnan cheycha'y Heteo ay omili ischi. Kinwanina, ⁴“Kakakyong, mangmangili ak yangkhay isna ay makitete ken chakayo. Pangngaasiyo achi ta omilako kayo is akit ay lotayo ta way mangipay-ak ken asawak.”

⁵Kanan et nan cheycha'y Heteo, ⁶“Chengngem ona nan laychenmi ay kanan ken sik-a. Figfikhenmi ay sik-a et matangad ka ay pangolo isnan ilimi. Malaychan nan olay sino ken chakami ay mangichowa ken sik-a is kakaofan ay mangikaofam ken asawam. Aye, ippeymo siya isnan kakhawisan ay kakaofanmi!”

⁷Nentakcheg si Abraham ya nenyongyong isnan sakhangcha, ⁸ya kinwanina, “Mo ipalofosyo ay ikaobko isna si asawak et pangngaasiyo ta chengngenyon nan kanak. Kedchawenyo koma ken Efron ay anak Zohar, ⁹ta ilakona ken sak-en nan liyang id Macpela ay wad-ay is kailit nan lotana. Fayachak nan osto ay falorna ken siya isnan sakhangyo am-in, ta wad-ay akhes enkwak ay sak en-ikak-aofan.”

¹⁰Idwani, wad-ay kannay ischi si Efron ay makitotokcho isnan chey ibana ay Heteo isnan kaam-amonganacha ay pantew nan ili. Ke na't kanan isnan sakhangcha am-in, ¹¹“Siya na nan kanak ken sik-a, apo. Ichowak ay libli ken sik-a am-in nan chey ay oma mitapi nan liyang ay wad-ay ischi ta way mangikao-fam ken asawam. Siya na nan kanak isnan kakawad nan naycha'y kakailiyak: Iseg-angko chi ken sik-a.”

¹²Nay met achi nenfalintomeng si Abraham isnan sakhang nan omili. ¹³Sa na't kanan ken Efron isnan mamangelanacha am-in, “Pangngaasim ta chengngem sak-en. Lakwak am-in nan

lota. Chawatem koma nan fayadna ta sak et ikaob ischi si asawak.”

¹⁴Sa et kanan Efron, ¹⁵“Chengngem apo. Ay kem mang-ey fayachan nan lota ay epat khasot ay pidaso yangkhay nan falorna?^{‡‡} Ikaobmo et yangkhay sid-i si asawam.” ¹⁶Tinan-oyan Abraham nan epat khasot ay pidaso ay nabfalor ay siping ay infaag Efron isnan mamangelanacha am-in et siya chi nan tinimfang Abraham ay maiyafoloy isnan os-osalen nan cheycha'y en-ilaklako.

¹⁷Siya na nan inangnen Abraham ay nangala isnan lotan Efron id Macpela isnan apet falaan si akhew id Mamre. Maitapi ischi nan oma, nan liyang, ya nan am-in ay kaew ay wad-ay ischi. ¹⁸Et finigfig am-in nan Heteo ay wad-ay ischi ay kwan et Abraham nan chey ay lota. ¹⁹Adi kad inkaob et Abraham si asawana isnan chey liyang id Canaan. ²⁰Et siya chi nenfalin et ay kwan Abraham ay enikak-aofana nan oma ya liyang ay sikhod ay kwan si Heteo.

Nan Asaw-en Isaac

24 Chadlos nalakalakay et si Abraham ya binindisyonan am-in Dios Apo nan cha na inang-angnen. ²Idwani kinwanina isnan kaam-amaan ay faana, ay nenfiyang isnan am-in ay kwana, “Ippeymo nan limam isnan enfet-akan nan chwa'y opok ta ensapata ka. ³Ipasapatak sik-a ken Dios Apo, ay Dios isnan lota ya chaya ta ad-i ka omal-ala isnan fafai isna id Canaan is asaw-en nan anakko. ⁴Omey ka magtek isnan ili ay nalpowak, ta pomili ka isnan cheycha'y papangafongko is asaw-en Isaac ay anakko.”

⁵“Mo pay ad-i laychen nan fafai ay makisaa ken sak-en isna?” kinwanin nan faa. “Sak ngen ifoweg nan anakmo ay omey ischi?”

^{‡‡}23:15 Nan kadngelan nan ngachan ay Esau isnan kalin si Hebreo et, **chotchotan**.

⁶“Ad-i! Ilaem ta ad-im ifob-oweg nan anakko ischi,” insongfat Abraham. ⁷“Tay nan Dios Apo, ay Dios id chaya et infalana sak-en isnan afong ama ya isnan ili ay nalpowanmi ay sinpapangafong, sa na't insapata ay ichowana ken sak-en ya isnan wanen-edko nan nay ay ili. At mamangpango nan anghelna ischi ta makaala ka is asawan nan anakko. ⁸Mo en-ad-i nan fafai ay makiali ken sika, at mawayaan ka isnan nay ay sapata. Nay met achi, olay ngag nan om-omat, ad-im iyey nan anakko ischi.” ⁹Et siya chi ay inpey san faa nan limana isnan enfet-akan nan chwa'y opon Abraham ay apona, ya insapatana ay angnena nan naifilin ken siya.

¹⁰Sa et insakhanan nan chey ay faa nan sinpoo ay kamelio ya nan angsan ay ilan si kakhawisan ay ilayad Abraham ay apona, et nenligwat ay omey isnan ili ay nentetey-an Nahor id Mesopotamia. ¹¹Osto ay inomchan cha ischi, inpafalintomengna nan cheycha'y kamelio is kawad-an nan fofon isnan ilit nan ili. Nisakhilip et nan akhew ya timpon si manakchowan nan fabfafai. ¹²Sa et nennlowalo, “Dios Apo, ay Dios nan apok ay si Abraham, omagtan ka is somyaan nan inalik idwani, ya ipailam nan kinagkhawismo isnan apok ay si Abraham. ¹³Chey, naay ak et isnan fofon ay manaksakchowan si mamamagkit isnan nay ay ili. ¹⁴Idwani, fomachang ka ta mo sak kanan isnan esang ken chaicha, ‘Pangngaasim ta eppasem nan fangam ta ominom ak,’ ya sa na't kanan, ‘Wen, ominom ka, ta sak et akhes somakcho si inomen nan kameliom,’ et siya chi nan mangammowak ay siya nan pinilim ay en-asawan nan faam ay si Isaac. Ya siya akhes nan mangammowak ay inpailam nan kinagkhawismo ken Abraham ay apok.”

¹⁵Sisya'y cha kayet enlowalo, ya ket inomchan si Rebecca ay manasakfat isnan fangana. Siya nan anak Betuel ay

anak cha Milca ken Nahor ay akhin Abraham. ¹⁶Nan nay ay magmagkit et chadlos ay khawis nan ilana ay fafai ya sisya'y egay kakapkkappos. Pinmanad is kafofon ay namno isnan fangana sa et kasin linmamag. ¹⁷Alan et san faa ya kamakam ay nanab-at ken siya sa na't kanan, “Ay ad-i ngen mabfalin ta ominom ak isnan sana ay sinakchom?”

¹⁸“Mabfalin apo,” kinwanin Rebecca. Chag-as na't ya epas isnan fangana ay nangipainom ken siya. ¹⁹Kakwasan nan inminoman san faa kinwanin et nan magmagkit, “Painomek akhes nan kame-liom engkhana'y makainoman cha.”

²⁰Ala na't ya koyag isnan chanom is kaomin-inoman si enki-iwi sa na't kasin pinay-an. Siya chi nan inangnena engkhana'y inpainomna am-in nan cheycha'y kameliona. ²¹Khinmigkhinek san faa ay mamob-oya ken Rebecca ta ilaena mo tet-ewa'y agtan Dios Apo is somyaan nan naibfaalana.

²²Osto ay inpainom Rebecca nan cheycha'y kamelio, ya ket inpafalan san faa nan nangina ay singsing ay fallitok, sa na't inpey is kaeleng nan magmagkit. Inpeyna akhes nan chwa ay chadchake ay fallitok ay khaching isnan chwa'y limana.

²³Sa na't kanan, “Ibfakham man mo sino nan amam? Ay wad-ay ngen mabfalin ay omyananmi is afongyo?”

²⁴“Si Betuel nan amak ay anak nan cha ikit ay Milca ken Nahor,” kinwanin nan fafai. ²⁵“Angsan nan chakhami ya nan tapina ay kanen si kamelio is afongmi ya wad-ay akhes nan omyananyo.”

²⁶Nenyongyong et san faa ay nenchayaw ken Dios Apo. ²⁷Kinwanina, “Machad-ayaw nan Dios Apo ay Dios Abraham ay apok, tay ipailana'y ipaila nan kinagkhawis ya kinamatalekna isnan apok. Inmipango isnan afong nan aag-in nan apok.”

²⁸Nentatagtag et san magmagkit ay sinmaa is kawad cha inana, et inokhodna am-in nan inmat. ²⁹⁻³⁰Wad-ay ischi nan lalaki ay akhin Rebecca ay enngachan si Laban. Osto ay inilana nan singsing is kaeleng Rebecca, ya nan khaching is kalimana, ya sa na't chinnge nan infaagna ay kinwanin nan faa ken siya, ala na't ya tagtag is kafofon ay kawad-an san faan Abraham. Osto ay inomchan ischi, ya ket ay inilana san faa ay tinmatakcheg isnan sag-en nan kamelio is kafofon. ³¹Sa na't kanan, "Apo ay binindisyonan Dios Apo, ali ka ta somaa ta. Ay ke ka aped entetee isna? Wad-ay nan naisakhana ay omyananyo is afongmi, ya wad-ay akhes nan entey-an nan kameliom."

³²Sa et insaan Laban siya, sa na't epasen nan awit nan cheycha'y kamelio ya inagtana is chakhami ya nan tapina'y kanen si kamelio. Inagtana akhes nan faan Abraham ya nan cheycha'y iibana is chanom ay iyowascha isnan sikicha. ³³Isnan nakhaowan nan kanencha, kinwanin san faa, "Ibfakhak ona nan khakhalak esa ak pay mangan."

"Ibfakham et achi," kinwanin Laban.

³⁴"Sak-en nan faan Abraham," kinwanina. ³⁵"Chachama nan namindisyonan Dios Apo isnan apok. Inpafaknangna. Inagtana siya is angstan ay karnilo, karching, faka, siping, fallitok, lallalaki ya fabfafai ay faa, kamelio ya dangki. ³⁶Nalakay et si Sara ay asawan nan apok isnan nangikimenana isnan anakcha ay lalaki. Et siya nan naigwaan nan am-in ay kwan nan apok. ³⁷Inpasapatan nan apok sak-en ta angnek nan infilina ay nangwanin, 'Ad-i ka omalala is fafai isna id Canaan is asawen nan anakko. ³⁸Omey ka magtek isnan cheycha'y papangafong ama ta ischi nan omal-am.' ³⁹Sak et pinoot isnan apok mo ngag nan angnek mo enad-i nan fafai ay makisaa, ⁴⁰ya kinwan-

ina, 'Si Dios Apo ay omichad-alan et sa na ifaa nan anghelna ay mangifoweg ken sik-a ta somya nan omayam. Ya at makaala ka is asawan nan anakko isnan cheycha'y papangafong ama. ⁴¹Et sa ka yangkhay mawayaan isnan in-sapatam mo ad-iyencha sik-a isnan omayam isnan papangafongko. Ya et maid maipabfasolam.'

⁴²"Issan inomchanak is kafofon id kawni, nenseg-ang ak ken Apo Dios ta mo ke fomachang. Kinwanik, 'Dios Apo ay Dios nan apok ay si Abraham, mo sa ya omagtan ka is somyaan nan khakhalak ay nenfaatan idwani. ⁴³Chey, naay ak isnan nay fofon. Mo sak kanan isnan magmagkit ay omali ay manakcho en, "Pangngaasim ta omagtan ka is akit si inomek isnan sana'y sinakchom," ⁴⁴ya sa na't kanan, "Wen, ominom ka, ta sak et somakcho akhes si inomen nan kameliom," et asop ya siya chi nan mangammowak ay siya nan pinilim ay en-asawan nan anak nan apok.' ⁴⁵Sisya'y cha ak enlowalo isnan semekko, ya ket inomchan si Rebecca ay manasakfat isnan fanga ay isakchowana. Pinmanad is kafofon, nanakcho ya linmamag, ya sak et kinomchaw is inomek. ⁴⁶Chagas na't ya epas isnan fangana sa na't kanan, 'Mabfalin apo. Ominom ka ya sak et akhes painomen nan sanacha'y kameliom.' Siya chi et inminom ak sa na't akhes inpainom nan cheycha'y kameliok. ⁴⁷Sinalodsodko mo sino nan amana et kinwaninan si Betuel ay anak cha Nahor ken Milca. Sak et inpey nan singsing is kaelengna, ya nan chwa'y khaching isnan chwa'y limana. ⁴⁸Sak et nenyongyong ay nenchayaw ken Dios Apo, ay Dios Abraham ay nenfaa ken sak-en. Chinayawko siya ay nangipango ken sak-en isnan afong nan aag-in nan apok ay nangchanak isnan magmagkit ay asawen nan anak nan apok. ⁴⁹Idwani, laychek akhes ay chengngan ken chakayo,

mo ipailayo nan kinagkhawis ya kinamatalekyo isnan apok paymo ad-i. Ib-fakhayo ta ammok nan angnek.”

⁵⁰ Sinmongfat cha Laban ken Betuel ay nangwanin, “Idwani, tay si Dios Apo nan nangitcho isnan nay ay maangnen, maid kasin mi kanan. ⁵¹ Naay si Rebecca. Ayakham et ta itakinmo ta siya's enasawan nan anak nan apom ta maangnen nan initchon Dios Apo.” ⁵² Isnan nanggalan nan faan Abraham isna, nen-falintomeng ay nenyongyong ay nenchayaw ken Dios Apo. ⁵³ Sa na't inapafala nan lopot, ya akon ay nakhaeb isnan falitok ya nabfalor ay siping et inchowana ken Rebecca. Sa na't inchowana akhes nan nenkangina ay ilayadna isnan etad Rebecca ay lalaki ya nan inana.

⁵⁴ Nangan ya inminom nan faan Abraham ya nan cheycha'y fowegna sa cha't inomyan ischi. Osto ay fomangon isnan wiit, ke na't kedchawen ay mangwanin, “Somaa kami't achi ay ome'y isnan apok.”

⁵⁵ Ngem ya ket ay inpakod nan sinina chaicha ay mangwanin, “Entee kayo kayet isna is esa'y chomingkho paymo sinpoo ay akhew, esa kayo't chadlo ome'y.”

⁵⁶ Ngem kinwanin nan faa, “Ad-i kayo koma omipakod tay nay inmagan si Dios Apo is somyaan nan inmaliyak isna. Siya mo tomoli kami et isnan apok.”

⁵⁷ “Tot-oyyen tako't yangkhay nan magmagkit mo ngag nan kanana,” in-songfatcha. ⁵⁸ Siya chi et inayakhan cha siya, sa cha't kanan, “Ay laychem ay maitakin kannay ken tona?”

“Wen, maitakin ak,” kinwanina.

⁵⁹ Adi kad inpalofoscha't si Rebecca ya nan in-ina ay faa ay sikhod ay nangabafa ken siya ta maitakin cha isnan chey faan Abraham ya nan takhona. ⁶⁰ Sa et binindisyonan cha Laban si Rebecca ay nangwanin,

“Asop ya sik-a ay kafabfaiyak et maktanakhanak ka

ta enfalin ka ay inan si kalifolifo.

Asop ya nan wanen-edmo et afakencha

ya kowaencha nan ilin nan kafosocha!”

⁶¹ Sa et nenligwat cha Rebecca ya nan fabfafai ay faana, sa cha't nenlokhan isnan kamelio ay omon-onod isnan faan Abraham ay somaa.

⁶² Idwani si akhes Isaac et nen-aton ya en nentee isnan malalango ay ponchag isnan apet nan Canaan isnan fofon ay makwanin, “Fofon si Enfibfiyag ay Omi-ila.” ⁶³ Isnan nakhosfetana et finmala is kaponchag ay en nanad-alan, ke na't in-ila nan cheycha'y kamelio ay omal-ali.

⁶⁴ Osto ay nenmonaang si Rebecca inilana't si Isaac ya nen-epas is kakamelio.

⁶⁵ Sa na't salodsochen isnan faan Abraham ay mangwanin, “Sino man nan nay omal-ali ay manab-at ken chatako?”

“Siya chi nan apok,” kinwanina. Osto'y siya chi ya ket alan et Rebecca ya ap-ap isnan kamesna isnan apongotna.

⁶⁶ Idwani inokhod nan faa ken Isaac nan am-in ay inangnena. ⁶⁷ Siya chi et inyey Isaac si Rebecca isnan sikhod ay torcha ay afong ay nentey-an inana, et inasawana. Chadlos nan layad Isaac ken Rebecca et naliwliwa olay mo natey si inana.

Nan Tap-ina ay Wanen-ed Abraham

(1 Cronicas 1:32-33)

25 Inmasawa kasin si Abraham is enngachan si Ketura. ² Et inyanakna cha Zimran, Jocsan, Medan, Midian, Isbak ya si Sua. ³ Si Jocsan nan aman cha Seba ken Dedan. Si Dedan nan nalpowan nan cheycha'y makwanin As-surim, Letusim ya nan cheycha'y Leummim. ⁴ Nan lallalaki ay an-ak Midian et cha Efa, Efer, Hanoc, Abida ya si Eldaa. Nalpo am-in chana ken Ketura.

⁵Am-in ay kwan Abraham, inpataw-idna ken Isaac. ⁶Ngem issan sisya'y matatakhawana, wad-ay akhes nan cha na inlayad isnan cheycha'y tap-ina ay anakna ay lallalaki isnan kasina inasawa. Sa na't inpaee'y chaicha is apet falaan si akhew ay en cha entey-an ta maiyad-chawi cha ken Isaac.

Nan Nateyan Abraham

⁷⁻⁸Natakhotakho si Abraham engkhana'y nentawen is sinkhasot ya piton poo ya lima, sa et natey. Khawis nan eteyna tay nalakalakay. ⁹Inkaob cha Isaac ken Ismael ay an-akna siya isnan liyang id Macpela isnan oma ay apet falaan si akhew id Mamre, ay sikhod ay kwan Efron ay anak Zohar ay Heteo. ¹⁰Siya chi san oma ay linakwan Abraham ken siya. Ischi nan naikaofan cha Abraham ay sin-asawa. ¹¹Natey et si Abraham, ya si Isaac nentee isnan sag-en nan makwanin, "Fofon si Enfibiyag ay Omiila." Et binindisyonan Apo Dios siya.

Nan Wanen-ed Ismael

(1 *Cronicas* 1:28-31)

¹²Idwani, siya chana nan wanen-ed Ismael ay anak Abraham ken Agar ay iyEgipto ay faan asawana'y Sara. ¹³Siya chana nan lallalaki ay an-ak Ismael: Si Nebayot nan yon-a, misned si Kedar, sa et cha Adbeel, Mibsam, ¹⁴Misma, Duma, Masa, ¹⁵Hadad, Tema, Jetur, Nafis, ya si Kedema ay alilis. ¹⁶Siya chana nan nalpowan nan sinpoo ya chwa ay pangapo, et nan kannay ngachancha nan naingachan isnan ili ay wad-ayancha ya nan enkakampowancha. ¹⁷Natakhotakho si Ismael engkhana'y nentawen is

sinkhasot ya tolon poo ya pito, sa et natey. ¹⁸Inmili nan cheycha'y wanened Ismael isnan lota ay nenfet-akan nan Havila ya nan Sur, is apet falaan si akhew id Egipto, isnan chalan ay enpaAsiria. Sinmiyan cha isnan inmiliyan nan tap-in nan wanen-ed Abraham.

Nan Naiyanakan cha Esau ken Jacob

¹⁹Naay nan kaokhochan Isaac ay anak Abraham. ²⁰Entawen si Isaac is epat poo isnan nangasaw-ana ken Rebecca ay akhin Laban ya anak Betuel (ay Arameo ay iMesopotamia). ²¹Tay ad-i omanak si Rebecca, nenseg-aseg-ang si Isaac ken Dios Apo maipoon ken siya. Sineg-angan Dios Apo si Isaac et naliton si Rebecca. ²²Apik nan inlilitona, ya isnan naililitonancha kag cha cha en-onong is kapotona. Sa et kanan Rebecca, "En man chadlos maangnen na ken sak-en ay?" Sa et en nensalodsod ken Dios Apo.

²³Kinwanin et Dios Apo ken siya, "Enchwa ay ili nan ilillitonmo.

Et sam ikimen nan chwa ay takho ay at enkhinnola nan wanenedcha.

At mafikfikas nan wanen-ed nan annochi.

Siya, nan yon-a et iyapowan nan annochina."

²⁴Awni ya inomchan nan enkimenan Rebecca, ya ke na't inyanak nan apik ay lallalaki. ²⁵Enkilat nan yon-a ya nachotchotan nan am-in ay awakna. Isonga nangadnan si Esau.^f ²⁶Sa et fomala nan annochi ay mangeegnan isnan pagpakhachan nan yon-a, et nay nangadnan si Jacob.^{§§} Entawen si Isaac is enem poo issan naiyanakan nan naycha'y apik.

^f**25:25** Nan kadngelan nan ngachan ay Jacob isnan kalin si Hebreo et, **pagpakhachan**.

^{§§}**25:26** Nan kadngelan nan ngachan ay Edom isnan kalin si Hebreo et, **enkilat**.

Nan Nangilakwan Esau isnan Kalentekhana ay Yon-a

²⁷ Naengngan et nan sin-akhi. Nenfalin ay omaanop si Esau ya is kaponchag nan kad-in nentey-ana. Nay met achi si Jacob et nan kakhigkhinek ay fiyag nan laychena, ya is kakampochan nan kad-in enchonowana. ²⁸ Laylaychen Isaac si Esau tay khankhanasena ay manifo isnan an-anopana. Ngem si Rebecca et si Jacob nan laylaychena.

²⁹ Isnan namingsan, cha entanek si Jacob isnan kotilas. Ket ay sinmaa si Esau ay naowaowat ay namoknag.

³⁰ Kinwanina et ken Jacob, “Chadlos ak naowaowat. Omagtan ka man isnan sana'y enkilat ay cham lay-aken.” (Siya na nan khotokna is nangadnan si Esau is Edom.*)

³¹ Ket ay kanan Jacob, “Agtak sik-a mo kem et isokat nan kalentekham ay yon-a ay anak.”

³² “Siya man et tay ke ak chadlos matmatey isnan owatko. Ngag kay nan silfin nan kalentekhak ay enyon-a?” kinwanin Esau.

³³ Sa et kanan Jacob, “Isapatam achi ona ay ichowam ken sak-en nan kalentekham.”

Siya chi't ya nensapata si Esau, et ichowana nan kalentekhana ay kinayona ken Jacob. ³⁴ Inagtan et Jacob isnan tinapay ya nan linay-akna. Nangan ya inminom si Esau, sa et komaan. Eg-ayna finalor nan pateg nan kalentekhana ay yon-a ay anak.

Nan Inmiliyan Isaac id Gerar

26 Idwani wad-ay nan fitil ay inomchan id Canaan ya teken mo nan

inomchan ay fitil issan matatakhowan Abraham. Adi kad inmey si Isaac id Gerar ken Abimelec ay alin nan Filisteo.

² Siya sa tay apchas nenpaila si Dios Apo ken siya ay nangwanin, “Ad-i ka ome y id Egipto, mod-i ket itot-oloymo ay entee isnad' Canaan isnan olay entona ay ifaagko ken sik-a. ³ Wen, entee ka isna, et wad-ay ak ay manatakcho ken sik-a ya bindisyonak sik-a. Et ichowak am-in chana ay ili ken sik-a ya isnan cheycha'y wanen-edmo. Angnek ay angnen nan insapatak ken amam ay Abraham.

⁴ Pagkhanagkhanak nan wanen-edmo ta kag cha isnan kaangsan nan tokwifid id chaya, ya at ichowak ken chaicha am-in nan nay ay lota. Ya am-in ay takho isnan lofong et mabindisyonan cha maichalan ken sik-a.† ⁵ Bindisyonak sik-a tay pinatin Abraham nan kinwanik ya inangnena am-in nan lenteg ya filinko.”

⁶ Adi kad nentee si Isaac id Gerar. ⁷ Idwani isnan nensalodsochan nan lallalaki ischi mipoon ken asawana, aped na kinwanin akhina si Rebecca, tay omegyat. Kanana en mo ibfakhana ay asawana siya, et mabfalin ay at pateyenchasiya ta alaencha si Rebecca, tay khag-awis nan ilana ay fafai. ⁸ Isnan inmannongancha ischi ya ket osto ay cha entamtamaw si Abimelec, inilana ay ya ke pet en-asilayad cha Isaac ken Rebecca. ⁹ Sa na't inpaayag si Isaac ay nangwanin, “Asawam pet siya ya! Em man kinwanin sin-akhi kayo ay?”

Ke na't insongfat ay nangwanin, “Kanak man en ta ket lang ya mapatey ak mo ifaagko ay asawak siya.”

¹⁰ “Ngag kan na is inangnem ken chakami?” kinwanin Abimelec. “To! at

***25:30** Mabfalin akhes ay siya na nan laychena ay kanan: “Am-in ay kailiili isnan olay entona, et komchaw ken sak-en is khomawisancha ay kag nan angnek ay mamindisyon ken sik-a ya nan wanen-edmo.”

†**26:4** Nan ayen nan Seba isnan kalin si Hebreo et, **sapata**, isonga nan ngachan nan fofon et, **fofon si sapata**.

achi koma malanoy nan aped mangiseypan nan esa'y takhok ken asawam mo san ya! Ya et sik-a nan khotok nan enfasolanmi!"¹¹ Siya chi ya ket finagfag-an Abimelec am-in nan takhona: "Olay sino issa nan mangis-isik ken chaton-a ay sinasawa et maipapatey."

¹² Isnan kawad cha Isaac isnan chey ay ili, cha cha nensama, ya isnan chey ay tawen ad-acha nan inanina tay maminkhasot nan kaad-achana isnan chey inis-ekcha, tay binindisyonan Dios Apo. ¹³ Nentot-oloy nan sinomyaan nan fiyagna ya finmaknafaknang. ¹⁴ Tay angsaangsan nan karnilo, faka ya faana, inmapal et nan cheycha'y Filisteo ken siya. ¹⁵ Et khinab-onancha nan am-in ay fofon ay sikhod ay kinaofan nan cheycha'y faan amana ay Abraham issan natatakhowana.

¹⁶ Ya ket kinwanin Abimelec ken Isaac, "Komaan ka et isnan ilimi, tay nay nenfalin kayo ay mafifikas mo chakami."¹⁷ Siya chi ya ket nen-aton cha Isaac isnan kadchalolog id Gerar, et ischi nan nentey-ancha. ¹⁸ s

Kasin inpakaobna nan cheycha'y fofon ay nakaofan issan sisya'y matatakhowan Abraham, ngem issan nateyana awni ya ket khinab-onan kasin nan cheycha'y Filisteo. Et khechangna'y inpangachan Isaac nan inpangachan amana isnan cheycha'y fofon.

¹⁹ Kinmaob kasin nan cheycha'y faan Isaac is fofon isnan chalolog ay kawadcha, et wad-ay nan inchanancha ay chanom. ²⁰ Ngem awni ya ket ay nakisoma nan cheycha'y enpaspastor ay iGerar isnan cheycha'y papaspastolen Isaac. Kinwanicha, "Nan nay ay chanom et chanommi na!" Tay siya chi, nginadnan et Isaac nan chey ay fofon is **Soma**.

²¹ Kasin kinmaob nan cheycha'y takhon Isaac is teken ay fofon, nay met achi finmala kasin nan soma. Siya akhes chi nan nenngadnan Isaac ischi is

Khola. ²² Khinmeg-ed kasin cha Isaac ya kinmaob kasin is teken ay fofon. Maid chadlo finmala is sosma isnan nangaofancha ischi, nay et inpangachan Isaac chi is **Wayawaya**. Kinwanina, "Nay et inagtan Dios Apo chatako is naway ay entey-an chadlo isnan nay ay lota. At enkhaghawis tako isna."

²³ Awni ya ket nen-aton cha Isaac et inmey cha id Beerseba. ²⁴ Isnan chey kannay ay lafi nenpaila si Dios Apo ken siya ay nangwanin, "Sak-en nan Dios amam ay Abraham. Ad-i ka omegyat, tay wad-ay ak ken sik-a. At bindisyonak sik-a ya at pagkhanagkhanakek nan wanenedmo khapo isnan inkalik ken Abraham ay faak."²⁵ Tinmoping si Isaac ischi si altar et nenchayaw ken Dios Apo. Khinmaeb is nenkampowancha, sa et kinmaob nan faana is fofon ischi.

Nan Pechen cha Isaac ken Abimelec

²⁶ Awni ya ket inmey si Abimelec ay nalpo id Gerar ay mangila ken Isaac. Kadwana si Ahuzzat ay manogtokhon ken siya ya si Ficol ay apon nan sorchachona. ²⁷ Kinwanin et Isaac, "En kayo man inmali ay? Ya ngag man mo lomilikhet kayo ya inmipakaan kayo isnan iliyo?"

²⁸ Sa cha't kanan, "Idwanin ammomi ay wad-ay si Dios Apo ken sik-a, ya kananmi ay khawis koma mo matotyta tako ta khab-en tako nan pechen. Laychenmi ay ikkalim ²⁹ ta sa ka ad-i omisisik ay kag akhes isnan inangnenmi ay egay nangis-isik ken sik-a. Khinaghawismi sik-a ya inpaligwatmi sik-a ay enkhaghawis. Idwanin, chadlos maiila ay binindisyonan Dios Apo sik-a."³⁰ Sa et inpiyastan Isaac chaicha, et nangan ya inminom cha. ³¹ Isnan kawitana waschin et nangisapata isnan inkalina. Kakwasana, inpaligwat Isaac chaicha et nasisyan cha ya wad-ay et ornoscha.

³² Isnan chey ay akhew, inomchan nan faan Isaac ay nangifaag mipoon isnan kinanofancha ay fofon. Kinwanicha, “Wad-ay nan inchananmi ay chanom.” ³³ Idwani nginadnan Isaac nan chey fofon is **Seba**. Siya na nan inangnen nan ili ay Beerseba[‡] ay nangadnan.

Nan Mangmangili ay Asawan Esau

³⁴ Isnan nentawenan Esau is epat poo inasawana nan chwa'y mamagkit ay Heteo: si Judit ay anak Beeri ya si Basemat ay anak Elon. ³⁵ Chaicha nan maikhapowan nan ensikhafan nan semek cha Isaac ken Rebecca ay katokhangancha.

Nan Mamindisyonan Isaac ken Jacob

27 Nalakalakay et si Isaac ya ad-i makaila. Idwani inpaayagna si Esau ay yon-a isnan an-akna sa na't kanan, “Anak.”

“Naay ak, ama,” insongfat Esau.

² Kinwanin Isaac, “Ilaem, nalakay ak et ya ad-i kaammowan nan mateyak.

³ Alaem nan pantolaymo ta en ka manganop. ⁴ Sam et otowen isnan mam-is ay oto ay laylaychek, sam et khaowen ta kanek. Et mo nakakkanan ak sak et bindisyonan sik-a isnan sisya'y matatakhawak.”

⁵ Idwani wad-ay pet si Rebecca ay mamange isnan cha kanan Isaac ken Esau. Ya isnan en nanganopan Esau, ⁶ kinwanin Rebecca ken Jacob, “Chinngek nan kinwanin amam isnan yon-am. Kinwanina, ⁷ ‘En ka manganop si otowem is mam-is ay sibfak. Et mo makakanan ak sak et bindisyonan sik-a isnan sakhang Dios Apo isnan sisya'y matatakhawak.’ ⁸ Idwanin, anakko, chengngem nan kanak ya angnem nan ifaagko. ⁹ En ka isnan kawad nan cheycha'y karching ta piliyem nan

chwa'y alaalarmes ay innanak ta otowek isnan mam-is ay oto ay laylaychen amam, ¹⁰ sam et iyey ta sibfana ta sa na't bindisyonan sik-a isnan sisya'y matatakhawana.”

¹¹ Nay met achi kinwanin Jacob ken inana, “Ya ke nanginchochotchet si Esau ya! Ngem maid chotchet nan kopkopko. ¹² Mo komappos si ama ya maammowana ay chak pet fab-alijan siya, at faken et nan mabindisyonak is pad-anek, mod-i ket nan madchosaak.”

¹³ Sa et kanan inana, “Ngag ngotom ta sak-en nan somakhongan nan chosa, anakko. Angnem et yangkhay nan ifaagko. En ka't alaan nan cheycha'y innanak si karching.” ¹⁴ Et en inalan Jacob nan cheycha'y karching, sa na't inyey ken inana ay nangoto isnan mam-is ay oto ay laylaychen Isaac. ¹⁵ Sa et alaan Rebecca nan cheycha'y kakhawisan ay fachon Esau ay yon-a ay iniigtona ya in-pafachona ken Jacob ay annochi. ¹⁶ Sa na't inpey nan kochil san karching isnan liman Jacob ya is kafakhangna ay maid chotchet. ¹⁷ Sa na't inchowa ken Jacob nan khinaona ay mam-is ay ischa ya nan tinapay ay inotona.

¹⁸ Sa et alan Jacob ya eey ken amana. Sa na't kanan, “Ama.”

“Ay?” insongfat Isaac. “Sino ka anakko?”

¹⁹ “Sak-en si Esau. Nan yon-a isnan an-akmo,” insongfat Jacob. “Inangnek nan infilinmo. Fomangon ka et man, tay naay nan inotok ay inanopak. Mangan ka ta sa ka't bomindisyon.”

²⁰ “Ya ke sin-ak-itan yangkhay nan en ka nanganopan ya ke ka't sa na'y sinmaa kannay anakko?” kinwanin Isaac.

“Finmachang si Dios Apo ay Diosmo,” insongfat Jacob.

²¹ “Somag-en ka ed ta kapokapek sik-a. Sik-a ngen tet-ewa si Esau?” kinwanin

[‡]26:33 Nan fayascha issan chey et nakhaeb isnan ofas.

Isaac. ²² Sinmag-en tet-ewa si Jacob ken amana, et kinapokap Isaac nan anakna ay nangwanin, “Kag kalin Jacob nan kalim, ngem ya ke liman pet Esau nan limam.” ²³ Eg-ayna finigfig ay si Jacob chi tay nanginchochotchot nan limana ay kag ken Esau. Isnan nganngani bindisyonana si Jacob, ²⁴ kasina't sinalodsod ay nangwanin, “Ay tet-ewa ngen ay si Esau ka?”

“Wen, sak-en,” insongfat Jacob.

²⁵ Kinwanin et Isaac, “Yaim et nan inotom ay inanopam, ta mangan ak sak et bindisyonan sik-a.” Sa et inyey Jacob et nangan, ya inchoona akhes nan fayas ya inminom. ²⁶ Kinwanin amana, “Somag-en ka anakko ta fomisito ka.” ²⁷ Isnan sinmag-enan Jacob ay namisito ken amana, sinongsong et Isaac nan akhob nan fachona ke na't ay bindisyonan ay nangwanin,

“Nan khag-awis ay sayongosong nan anakko

et kag isnan sayongosong nan ponchag

ay binindisyonan Dios Apo.

²⁸ Asop ya kad-in ebfen Apo Dios nan lotam isnan ormo

ay malpo id chaya ya igwana ken sik-a nan malweb ay lota!

Asop ya pafegkhasena nan isamam

ya ta lomifas nan fayasmo.[†]

²⁹ Asop ya ichowana nan takho isnan kailiili

ay ensilfi ken sik-a.

Asop ya enfalintomeng cha am-in ay mangipaila

ay naiyornos cha ken sik-a.

Iyapowam nan iib-am.

Asop ya nan wanen-ed inam et enfalintomeng cha

ay mangipaila ay patpatiyencha sik-a.

Machosa koma nan cheycha'y mangamsiw ken sik-a,

ya mabindisyonan nan cheycha'y mamindisyon ken sik-a!”

Nan Komchawan Esau is Bindisyon ken Amana

³⁰ Kinmaan et si Jacob isnan kakwasan nan namindisyonan Isaac ken siya. Ket ay osto ay kakak-aan si Jacob ya sa na et si Esau ay kasas-aa ay nanganop. ³¹ Sa et akhes inmoto is mam-is ay oto sa na't ala ya eey ken amana ay nangwanin, “Fomangon ka et man, tay naay nan inotok ay inanopak. Mangan ka ta sa ka't bomindisyon.”

³² “Sino ka mampet?” sinalodsod Isaac.

“Si Esau ak. Nan yon-a isnan anakmo,” kinwanin Esau.

³³ Ya ket ay chadlos enpap-ayegpeg si Isaac ay nangwanin, “Sino mampet nan nangiyali isnan inanopana ay apchas ko sinibfan, awni ya ke ka't wad-ay? Apchas ko et achi inchawchaw ken siya nan bindisyon, ya nay maangnen ay maangnen ken siya.”

³⁴ Isnan nanngelan Esau isna, ke na't inpapangekhe ay nen-akha ya chadlos nenngegnggeg ay nangwanin, “Bomindisyon ka achi akhes ama!”

³⁵ “Inmali nan annochim ay sinmailo, et apchas na inala nan ento mo ichowak ken sik-a ay bindisyon,” kinwanin Isaac.

³⁶ “Maikadwa et na is lomokwalokwana. Amfoyakas pet si Jacob[§] nan ngachana. Inalana nan kalentekhak ay enyon-a. Ya chey, inalana kayet nan kabindisyonak. Maid ngen paat

[†]27:28 Nan kadngelan nan ngachan Jacob isnan kalin si Hebreo et, **fab-ali**.

[§]27:36 Nan osto ay naisolat isnan Hebreo isna et, “*at kaanem nan sallongna isnan fakhangmo.*”

nakhayad is ichawchawmo ay bindisyon ken sak-en, ama?”

³⁷ Sinmongfat si Isaac ay mangwanin, “Aphas ko't pay inpey siya ay mangiyapo ken sik-a, ya nenfalinek ay faana nan am-in ay iib-ana. Inchowak et ken siya nan lomwefan nan molana ya nan lomifasan nan fayasna. Maid et achi mabfalin ay ichawchawko ken sik-a, anakko!”

³⁸ Intoloy Esau ay nenseg-aseg-ang ken amana ay nangwanin, “Ay ke esang ngen yangkhay nan mabfalin ay ichawchawmo ay bindisyon? Bindisyonam akhes sak-en achi ama!” kinwanina ay nangipapangekhe ay en-akha.

³⁹ Kinwanin et Isaac ken siya,

“Chey, ilam. At adchawi nan entey-am isnan malweb ay lota.

Ya at maid ormo ay malpo'd chaya is mangfe isnan lotam.

⁴⁰ At nan fadyok nan ikatakhom

ya at enfaan nan annochim sik-a.

Nay met achi mo iyangam ay mangonong ken siya,

et mabfalin ay maikasiw ka isnan kamabfalina.”**

⁴¹ Liligten et Esau nan annochina tay isnan bindisyon ay inchowin amacha ken Jacob. Kinwanin Esau, “Ad-i fali tay nganngani et ay matey si ama. Et sak pateyen si Jacob.”

⁴² Nay met achi naifaag ken Rebecca nan semsemken Esau, ya inpaayagna si Jacob ay mangwanin, “Anak. Chey, liwliw-en Esau nan semekna ay mangwanin pateyena sik-a. ⁴³ Idwani mam-pay anakko, angnem nan ifaagko. Enligwat ka ta lomayaw ka kannay ay omey id Haran is ken Laban ay etadko.

⁴⁴ Kanatee ka ken siya engkhana ay mafaew nan songet nan yon-am. ⁴⁵ At awni't khechangna'y malichongana nan

inangnem ken siya. Et sak komwani is en mangayag ken sik-a. Ad-ik laychen ay mamaid kayo ay chwa ay an-akko isnan esa'y akhew.”

Nan Nangipaligwatan Isaac ken Jacob ay Omey ken Laban

⁴⁶ Sa et kinwanin Rebecca ken Isaac, “Ke ak chadlo maoma isnan mangmangili ay asaswan Esau. Mo manga-sawa akhes si Jacob isnan esang isnan naycha'y fabfafai ay Heteo, ngag et nan fongaek ay matatakho?”

28 Sa et inayakhan Isaac si Jacob sa na't binindisyonan ya infilina ken siya ay mangwanin, “Ad-im asasaw-en nan iCanaan. ² Enligwat ka et ta omey ka id Mesopotamia ken ik-itmo ay Betuel ta siya's mangasaw-am isnan esa isnan cheycha'y an-ak alitaom ay Laban. ³ Asop ya si Apo Dios ay Makabfalin Am-in et bindisyonana sik-a ya pagkhanagkhanakena sik-a ta enfalin ka ay aman nan katakhotakho isnan angan ay ili! ⁴ Asop ya bindisyonana sik-a ya nan wanen-edmo ay kag isnan namindisyonana ken Abraham, ta sam enkwa nan nay ay lota ay nentetey-am ya inchowin Apo Dios ken Abraham!”

⁵ Siya chi et inpaligwat Isaac si Jacob ay omey id Mesopotamia ken Laban ay anak Betuel ay Arameo ya akhin Rebecca ay inan cha Jacob ken Esau.

Nan Kasin Inmasaw-an Esau

⁶ Idwani ket ay inammowan Esau nan namindisyonan Isaac ken Jacob ya nan nangipaligwatana ken siya ay omey id Mesopotamia ay en omanap sid-i is asawaena. Inammowana akhes ay issan namindisyonana ken Jacob, et infilina akhes kannay ta ad-i mangas-asawa isnan iCanaan. ⁷ Inammowana ay pinatin

** **27:40** Mabfalin akhes ay siya na nan laychena ay kanan: “Am-in ay kailiili isnan olay entona, et komchaw cha ken sak-en is khomawisancha ay kag nan angnek ay menbindisyon ken sik-a ya nan wanen-edmo.”

Jacob cha amana ken inana ya inmey id Mesopotamia. ⁸Naawatan Esau ay ad-i pet laychen Isaac nan fabfafain si iCanaan, ⁹et nay inmey ken Ismael ay anak Abraham, ya inmasawa is esang kayet ay si Mahalat, ay akhin Nebayot ay anak Ismael.

Nan It-itaw Jacob id Betel

¹⁰Tinaynan Jacob id Beerseba ya nenligwat ay omey id Haran. ¹¹Ya isnan nalonokhan nan akhew ket ay inomyan isnan inomchanana. Inmala is fato ischi ay nenponganana ya naseyep. ¹²Nen-it-itaw si Jacob et inilana nan agchan ay enpatikid id chaya, ya ket wad-ay nan anghes ay cha manikid ya cha pomanad ischi. ¹³Ya wad-ay akhes si Dios Apo ay manatakcho ken siya. Kinwanina, “Sak-en nan Apo ay Dios Abraham ya si Isaac. Nan nay ay lota ay maseseypam et ichowak ken sik-a ya isnan wanen-edmo. ¹⁴At kag chapog isnan lota nan kaangsan nan cheycha'y wanen-edmo ya maiwalas cha isnan olay entona issa, ya at bindisyonak nan am-in ay ili maichalan ken sik-a ya nan wanen-edmo.”^{††} ¹⁵Sesemkem ay at wad-ay ak ken sik-a ya isas-alakak sik-a isnan am-in ay omayam. At isakhongko sik-a isnan nay ay lota. Ad-ik og-ogkhayen sik-a mod-i ket tatakchowek sik-a ay mangangnen isnan am-in ay inkalik ken sik-a.”

¹⁶Ket ay nenlikna si Jacob sa na't kanan, “To! Wad-ay pet nan Dios Apo isna! Ke pet wad-ay siya isna ya ad-ik am-ammol!” ¹⁷Inmegyat sa na't kanan, “Ya ke pet kakaegyat na's lota ay! Maid kasin teken ay nen-afong sina mod-i ket si Apo Dios ya siya na nan segpan ay omey id chaya!”

¹⁸Sa et isnan nawiitana finmangon si Jacob. Inalana san fato ay pinonganana sa na't tinood ay panemsemkana. Sa na't finokfokan isnan lana ta ichoona ken Apo Dios. ¹⁹Et nginadnana nan chey ay lota is Betel.^{‡‡} (Luz nan sikhod ay ngachan nan ili ay sag-en san inomyanana.) ²⁰Sa et insapatan Jacob ken Apo Dios ay nangwanin, “Mo wawawawad-ay ka ken sak-en ay omisas-alak isnan nay ay chak enfaatan, ya sa ka't pomakan ya fomacho, ²¹ya pasakhongem sak-en ay enkhagkhawis isnan afong ama, et sik-a Dios Apo nan enDiosko. ²²Nan nay fato ay tinoodko ay panemsemkan et siya nan enchad-ayawan ay afongmo, ya at ichowak ken sik-a nan pagkapoon nan am-in ay cham ichowa ken sak-en.”

Nan Inomchanan Jacob isnan Afong Laban

29 Intoloy Jacob ay nenfaat et inmey isnan ili ay apet falaan si akhew. ²Ya ket ay inilana nan fofon is kaponchag ay kawad nan tolo'y pangfon si karnilo ay inoomfon isnan lilwes nan fofon. Siya chi nan maipain-inoman nan karnilo, et wad-ay nan chakchakowag ay fato ay tangebna. ³Et mo naamoamong cha't am-in nan cheycha'y karnilo ischi, omey cha nan enpaspastor ay mangolin isnan fato ta painomencha nan karnilocha, sa cha't kasin tangfan.

⁴“Ento man nan iliyo ay kakakyong?” sinalodsod Jacob isnan cheycha'y enpaspastor.

“iHaran kami,” insongfatcha.

⁵“Ay ammoyo ngen si Laban ay anak Nahor?” kinwanina.

“Wen, ammomi,” kanancha.

⁶“Ay enkhagkhawis ngen?”

^{††}28:14 Nan ayen nan ngachan ay Betel isnan kalin si Hebreo et, **afong Apo Dios**.

^{‡‡}28:19 Mabfalin akhes ay nan laychena ay kanan et tekteken nan ilan nan matana.

“Wen enkhagkhawis,” kinwanicha. “Ilaem, naay nan magmagkitna ay si Raquel ay mangiyali isnan karnilocha.”

⁷Kinwanin Jacob, “Ya ke masapa ay? Misoyaw ya! Aw-awni sa yo aponen nan karnilo. En yo man et ad-i painomen chaicha ta sa yo't en paanglochen kasin chaicha ay?”

⁸Sa cha't kanan, “Ad-i achi mabfalin tay engkhana ona ay wad-ay am-in nan enpaspastor ya nan karnilocha isna, esa pay maolin nan tangeb nan fofon ya sa mi't painomen chaicha.”

⁹Sisya'y cha kayet makitot-oya si Jacob ya ket wad-ay et si Raquel ay mangiyali isnan karnilocha ay ipaspastorna. ¹⁰Osto ay inilan Jacob nan kafab-faiyana ay si Raquel ya nan karnilon alitaona ay Laban, ya ket inmey is kafofon ay nangolin isnan tangebna ya in-painomna nan cheycha'y karnilo. ¹¹Sa na't fisitowen si Raquel ya nen-akha isnan lagsakna. ¹²Kinwanina, “Sak-en nan kaanakan amam, ya anak Rebecca.”

Alan et Raquel ya tagtag ay en nangifaag ken amana. ¹³Et issan nanngelan amana mipoon ken Jacob ay kaanakana, natanagtag ay en manab-at ken siya, sa na't ala ya kawe ya fisito ken siya, sa na't isaa. Isnan nangokhochan Jacob isnan am-in ay inmat, ¹⁴kinwanin Laban, “Wen, tet-ewa, chadlos ta sinpangib-a. Awakko ya chalak sik-a.” Et nentee si Jacob ischi is esa'y fowan.

Nan Nangnen Jacob ay Nangasawa isnan Anak Laban

¹⁵Kinwanin Laban ken Jacob, “Ad-i khapo tay sin-ama ta ya aped ka enchonchono ken sak-en ay maid lagfom. Kaat pay nan laychem ay lagfom?” ¹⁶Idwanin, wad-ay nan chwa ay magmagkit Laban: si Lea ay yon-a ya si Raquel ay

annochi. ¹⁷Khag-awis^f nan matan Lea ngem khag-awis nan awak Raquel ya kalal-ayad.

¹⁸Tay chachama nan layad Jacob ken Raquel, kinwanina, “Enchono ak is pito'y tawen ken sik-a mo ichowam si Raquel ay en-asawak.”

¹⁹Sinmongfat si Laban ay nangwanin, “Khagkhag-awis mo sik-a's mangipaasaw-ak ken siya mo nan teken. Makitee ka't ken sak-en.” ²⁰Sa et nenchono si Jacob is pito ay tawen ta mangasaw-ana ken Raquel, et kag yangkhay akit ay akhew chi ken siya tay isnan chadlos ay layadna ken siya.

²¹Awni ya ket ay kinwanin Jacob ken Laban, “Nay et nakwas nan pito'y tawen. Asaw-ek et achi nan anakmo!” ²²Adi kad nenpakasar et si Laban ya inayakhana am-in nan omili ischi. ²³Nay met achi isnan chey ay lafi, ento mo si Raquel ya ket ay si Lea nan inyey Laban ken Jacob. Et inchipan Jacob siya. ²⁴(Inchowan akhes Laban nan faana ay si Zilpa ken Lea ta enkafachangna.) ²⁵Eg-ay inam-ammowan Jacob ay ya ke pet si Lea nan inchipana engkhana'y nawiit. Ala na't ya eey ken Laban ay nangwanin, “Ngag man chi's inangnem ken sak-en? Nenchono ak ta asaw-ek si Raquel ya ke ka't ay linmoko?”

²⁶Kinwanin et Laban, “Wen, tay isnan ekhad isna, ad-i mabfalin ay mangona nan annochi ay paafongen nan ama esa pay nan yon-a. ²⁷Awni ta makwas ona nan nay ay chomingkho ay am-among sak et ichowa si Raquel, mo kasin ka enchono ken sak-en is pito kayet ay tawen.” ²⁸Tinan-oyan Jacob chi et isnan nakwasan san chomingkho ay am-among si kasar, inchowan Laban si Raquel ken Jacob ta en-asawana. ²⁹(Inchowan akhes Laban nan faana ay

^f29:17 Nan kadngelan nan ngachan ay Ruben isnan kalin si Hebreo et, **Ilaem nan anak ay lalaki, paymo, Inilana nan makorkolak.**

si Bilha ken Raquel ta enkafachangna.)
³⁰Adi kad idwanin, inseyep et akhes Jacob si Raquel, et wadwad-ay ay linay-layadna siya mo si Lea. Sa et nenchonon kasin ken Laban is pito kayet ay tawen.

Nan Anan-ak ay Winad-ay Jacob

³¹Isnan nangil-an Dios Apo ay akit nan layad Jacob ken Lea, inpakhanakna siya. Ngem si Raquel maid paat anakna.
³²Naliton si Lea et inmanak is lalaki. Ke na't kanan, "Inilan Dios Apo nan likhatko, et idwanin at lomaylayad chadlo si asawak." Siya na nan khotokna ay nginadnana nan anakna is Ruben.^{§§}
³³Naliton kasin si Lea ya inmanak kayet is lalaki. "Inchowana kayet Dios Apo nan nay anakko tay chinngena ay ad-i ak malal-ayad," kinwanina. Adi kad nginadnana't is Simeon.*

³⁴Kasin kayet naliton, et lalaki kayet nan inyanakna, sa na't kanan, "Idwani at nakapet si asawak ken sak-en tay tolo et ay lallalaki nan inyanakko ken siya." Isonga nginadnana is Levi.[†] ³⁵Naliton kasin ya inyanakna nan ikap-at ay lalaki, sa na't kanan, "Idwani ichad-ayawko si Dios Apo." Khapo tay siya chi nginadnana nan onga is Juda.[‡] Awni pay ya ket tinmoyeng nan en-anakana.

30 Isnan nangil-an Raquel ay maid anakcha ken Jacob ya ket inmapal ken yon-ana. Kinwanina't ken Jacob, "Omagan ka is anakko. Tay mo ad-i ka et matey ak."

²Sinmonget si Jacob ken Raquel sa na't kanan, "Ay ke ak man Dios? Siya met nan nangiyad-i isnan enlitonam."

³Kinwanin Raquel, "Naay si Bilha ay faak. Idchipam ta way anakko ay malpo ken siya. Ta siya chi ay makwani ak ay ina maichalan ken siya." ⁴Adi kad inchowana si Bilha ken Jacob et inseyepna. ⁵Naliton si Bilha et inyanakna nan esa'y lalaki ay winad-ay Jacob. ⁶Kinwanin et Raquel, "Nay et chadlo inmagtan si Apo Dios is kalentekhak, et chinngena nan segseg-angko ya nay et inmagtan is anakko ay lalaki." Siya chi nan khotokna ay nginadnana nan chey ay onga is Dan.[¶] ⁷Naliton kasin si Bilha et inyanakna kasin nan esang kayet ay lalaki ay anakna ken Jacob. ⁸Kinwanin Raquel, "Nakiapes ak ay ostoosto ken yon-ak et nay nangafak ak." Isonga nginadnana is Neftali.[§]

⁹Isnan nangil-an Lea ay tinmoyeng et nan en-anakana, inchowana't nan faana ay si Zilpa ken Jacob ta asaw-ena. ¹⁰Sa et inmanak si Zilpa is lalaki. ¹¹Ya ket kinwanin Lea, "Naoney ak mampet!" Siya chi't nginadnana nan onga is Gad.** ¹²Inmanak kasin si Zilpa is lalaki ay anakna ken Jacob ¹³sa et kanan Lea, "Aye pay nan lagsakko! Idwanin at kanan nan fabfafai ken sak-en, nalagsak ak." Siya chi et nginadnana nan onga is Aser.^{††}

¹⁴Awni ya isnan timpon si ani finmognag si Ruben ya ket ay wad-ay nan in-

§§29:32 Nan kadngelan nan Simeon isnan kalin si Hebreo et, **chengngen**.

*29:33 Nan kadngelan nan ngachan ay Levi isnan kalin si Hebreo et, **nakapet**.

†29:34 Nan kadngelan nan ngachan ay Juda isnan kalin si Hebreo et, **chayaw**.

‡29:35 Nan kadngelan nan ngachan ay Dan isnan kalin si Hebreo et, **Inmagtan si kalentekhak**.

¶30:6 Nan kadngelan nan ngachan ay Neftali isnan kalin si Hebreo et, **apes**.

§30:8 Nan ayen nan ngachan ay Gad isnan kalin si Hebreo et, **naoney**.

30:11 Nan ayen nan ngachan ay Aser isnan kalin si Hebreo et, **nalagsak.

††30:13 Nan kanan nan takho ischi et nan fekhas nan mola ay mandragoras et omigwa is khanak.

chasana ay mandragoras^{‡‡} sa na't insaa ken inana ay Lea. Kinwanin et Raquel ken yon-ana, "Omagtan ka man isnan mandragoras nan anakmo?"

¹⁵ Ket ay kanan Lea, "Ay ad-i ngen omanay nan nangokatam ken asawak? Idwani akhes ya laychem kayet ay alaan nan mandragoras nan anakko!"

Kinwanin et Raquel, "Mo ichowam nan mandragoras nan anakmo et ipalofosko ay makiseyep ka ken Jacob is maschem."

¹⁶ Osto'y sedsechemna ay cha so-maalan Jacob ay namoknag, en sinabat et Lea ay mangwanin, "Makiseyep ka ken sak-en idwani ay maschem, tay finayachak sik-a ken Raquel isnan mandragoras nan anakko." Et siya chi ay inseyep Jacob si Lea issan chey ay lafi.

¹⁷ Chinngen Apo Dios nan segseg-ang Lea et naliton ya inkimena nan ikalima ay anakna ay lalaki. ¹⁸ Kinwanin et Lea, "Siya na nan finongak ken Apo Dios tay inchowak nan faak ken asawak." Tay siya chi nginadnana't nan onga is Issacar.^{¶¶} ¹⁹ Naliton kasin si Lea et inkimena nan lalaki kayet ay mikan-em ay anakna ken Jacob. ²⁰ Sa na't kinwanin, "Khag-awis nan inlayad Apo Dios ken sak-en. Idwani, et chadlo patkhen asawak sak-en tay nay enem et ay lalalaki nan inyanakko ken siya." Et nginadnana is Zabulon^{§§} nan mikan-em ay anakna. ²¹ Awni pay ya ke na't ikimen nan esa'y fafai ay nginadnana is Dina.

²² Sa et sisinmek akhes Apo Dios si Raquel ya chinngena nan lowalona et inpalofosna ay mawad-ayan si anakna. ²³ Adi kad naliton et inyanakna nan

lalaki, sa na't kanan, "Kinaan chadlo Apo Dios nan kaang-angowak isnan inmagtanana is anakko. ²⁴ Asop ya omagtan kayet is anakko ay lalaki." Adi kad nginadnan et Raquel nan anakna is Jose.*

Nan Nanikapan Jacob ken Laban

²⁵ Issan naiyanakan Jose, kinwanin et Jacob ken Laban, "Mo kem palofosen sak-en ta somaa ak isnan chadlos ko ili. ²⁶ Ipalofosmo koma ay itakinko nan an-akko ya nan asaswak ay finayachak isnan chak nenchonchonowan ken sik-a, ta sa kami't omey. Ammom met ay khawis nan inangnek ay nenchono ken sik-a."

²⁷ Sa et kinwanin Laban, "Chengngem koma nan nay kanak. Inammowak isnan cheycha'y en-ila ay binindisyonan Dios Apo sak-en khapo ken sik-a. ²⁸ Isonga ifaagmo et nan laychem ay lagfom et sak ichowa."

²⁹ Insongfat Jacob ay nangwanin, "Ammom mo ngag nan kasasaad nan chonok ken sik-a, ya inilam nan inmang-angsan nan enkik-iwiyem isnan chak nangipaspastolan. ³⁰ Akit nan kwam issan inmaliyak, ket ay idwani ya ke cha't chadlos inmangsaangsan, tay binindisyonan Dios Apo sik-a isnan am-in ay chak inang-angnen. Idwani, timpo na't ay siya mo anapek et akhes nan khomawisanmi ay sinpangafong."

³¹ "Ngag nan ilagfok ken sik-a?" kinwanin Laban.

"Faken lagfo is kedchawek. Itoloyko ay talaknen nan enkik-iwiyem mo abfologyam nan laychek. ³² Ipalofosmo ta

^{‡‡}30:14 Nan kadngelan nan ngachan ay Issacar isnan kalin si Hebreo et, **nan mab-fayachan ay lalaki**, paymo, **wad-ay nan fonga**.

^{¶¶}30:18 Nan kadngelan nan ngachan ay Zabulon isnan kalin si Hebreo et, **chawaten**, paymo, **likhalo**.

^{§§}30:20 Nan kadngelan nan ngachan ay Jose isnan kalin si Hebreo et, **chad-omana**, paymo, **kinaana**.

*30:24 Nan laychena ay kanan isna et, **nangang-angsan**.

omey ak idwani ay akhew isnan cheycha'y ennik-iwiyem ta isiyanko nan am-in ay inngitit ay innanak si karnilo ya nan am-in ay nalablafangan paymo namatmatikan ay innanak si karching, ta kecheng chachi is kedchawek ay lagfok. ³³Et is tap-in at nalaka nan mangamowam mo tet-ewa ay osto ak. Et mo omali ka ay mangila isnan lagfok ya way faken lafang paymo namatmatikan ay karching paymo ad-i inngitit ay karnilo, at ammom ay inakewko chachi.”

³⁴“Siya achi! Mo siya sa's kanam ay angnenta et siya.” ³⁵Nay met achi isnan chey kannay ay akhew alan et cha Laban ay sin-am-a ya pilipili isnan cheycha'y laki ay karching ay nenkakhag-alitan paymo lafang, ya nan am-in ay fai ay karching ay namatmatikan ya lafang paymo nan wad-ay pokpokawna, ya nan am-in ay inngitit ay karnilo, sa na't inpatokkhong chachi isnan an-akna ay lallalaki. ³⁶Sa cha't nen-ikaan chana ay nangiyadchawi ken Jacob. Et inyeycha isnan ad-adchawi ay tolo ay akhew nan machad-alan. Et tinalaken Jacob nan nataynan ay karnilo ya karching Laban.

³⁷Inmala si Jacob isnan al-alangta ay sangan si kaew ay makwanin alamo, al-mendras, ya kastano, sa na't kinoskosan nan tapin nan sipsipna ta kag nakhag-alitan nan ilacha. ³⁸Sa na't inpadsek nan naycha'y kag nakhag-alitan ay sanga is kasakhang nan omin-inoman nan karnilo ya karching, tay ischi nan en-edchamancha mo en cha ominom. ³⁹Adi kad mo en-echam nan karching isnan sakhang nan cheycha'y sanga et nenkakhag-alitan, namatmatikan ya nalablafangan nan iyanakcha.

⁴⁰Ngem nan cheycha'y karnilo, et tinlad Jacob isnan cheycha'y karching, tatno isnan en-edchaman cha et ipasakhangna chaicha isnan kawad nan

nakhag-alitan paymo inngitit ay ennik-iwiyen Laban. Siya na nan inangnena ay nangipaangsan isnan cheycha'y karnilo ya karchingna. Sa na't insiyen chachi isnan cheycha'y kwan Laban.

⁴¹Sa et akhes mo cha manini nan cheycha'y enkekede ay talaken, inpey Jacob nan cheycha'y nakhag-alitan ay sanga isnan omin-inomancha ta isnan sakhang nan sanga nan en-edchamancha. ⁴²Ngem faken chi is inangnena isnan cheycha'y nakoyyot ay talaken. Awni pay ya ket ay nenkwan et Laban nan am-in ay nenkakoyyot, ya nenkwan et akhes Jacob nan am-in ay komekedse. ⁴³Et kag tona nan inangnen Jacob ay finmaknafaknang. Angsan nan karnilo, karching, faa, kamelio ya dangki.

Nan Linmayawan cha Jacob

31 Awni ya ket chinngen Jacob ay cha kankanen nan lallalaki ay anak Laban, “Inalan Jacob nan am-in ay kwan amami. Nalpo ken ama nan am-in ay infaknangna.” ²Nadlaw akhes Jacob ay tinmeken si Laban ken siya, tay adi et khawis nan pinang-ilana ken siya. ³Kinwanin et Dios Apo ken siya, “Somakhong ka et chadlo isnan nalpowam ay ilin nan am-ayo ya isnan cheycha'y papangafongmo. At wad-ay ak ay manatakcho ken sik-a.”

⁴Adi kad finmaa et si Jacob is en mangwani ken cha Raquel ken Lea ta ilaencha siya is kaponchag ay cha na enpaspastolan. ⁵Kinwanina ken chaicha, “Nadlawko ay nenfaliw si amayo, ya adi et khawis nan pinang-ilana ken saken. Nay met achi nan Dios amak et wawawawad-ay ken sak-en. ⁶Ammoyo met ay inpeyko am-in nan kafaalak ay nensilfi ken amayo. ⁷Ngem linmoko ya naminsinpooy ay finalibfaliwana nan

lagfok.[†] Egay magtek yangkhay inpapalofos Apo Dios siya ay omisik.⁸ Issan nangwaniyan amayo ay nan cheycha'y namatmatikan ay karching nan lagfok, siya et am-in nan inyanak nan cheycha'y karching. Awni ya mo kanana kasin ay nan cheycha'y nakhag-alitan nan lagfok, siya et akhes am-in nan naiyanak.⁹ Siya achi chi nan inangnen Apo Dios ay nangala isnan enki-iwiyan amayo ay nangichowa ken sak-en.”

¹⁰Intoloy Jacob ay nangwanin, “Issan timpon nan pinag-eecham nan cheycha'y enki-iwi, in-itawko nan karching ay cha mangcham isnan fai, et nakhag-alitan, lafang, ya namatmatikan cha.¹¹ Sa et nenkali nan anghel Apo Dios ken sak-en isnan it-itawko. Kinwanina, ‘Jacob.’

‘Wen,’ kinwanik ay nanongfat.

¹²‘Ilaem! Am-in nan laki ay karching ay cha en-echam et nakhag-alitan, lafang, ya namatmatikan. Siya nan inischok ay maangnen, tay inilak nan am-in ay cha inangangnen Laban ken sik-a.¹³ Sak-en nan Dios ay nenpaila ken sik-a id Betel, ay nannoocham isnan fato ay nangifokfokam isnan lana ay olibo ta panemsemkam. Ya ischi akhes nan nensapataam ken sak-en. Idwani, enligwat ka ta somakhong ka isnan ili ay naiposkham.”

¹⁴Sinmongfat cha Raquel ken Lea ay nangwanin, “Ay ke way nakhayad is tawichenmi ken ama?¹⁵ Infilangna chakami ay kag mangmangili. Inlakona chakami sa na't finosfos am-in nan siping ay fayadmi.¹⁶ Am-in nan kinafaknang amami ay inalan Apo Dios ay nangiyaton ken sik-a, et kwami isnan an-akmi. Angnem et achi am-in nan infaag Apo Dios ken sik-a.”

¹⁷⁻¹⁸Siya chi ya alan et cha Jacob ya ligwat ay somaa ken amana ay Isaac id Canaan. Inpasakayna nan cheycha'y an-akna ya nan asaswana isnan kamelio. Sa na't inafu ay inpaon-ona nan am-in ay enki-iwiya ya intakina nan am-in ay kwana ay cha na chinakhop id Mesopotamia.¹⁹ Maid si Laban isnan kinmaanacha tay inmey ay en namokis isnan cheycha'y karnilona. Si akhes Raquel, inmey ay nangakew isnan tinagtakho ay ap-aped ay dios amana.²⁰ Sinikapan Jacob si Laban tay inliwetna ay kinmaan.²¹ Inalana am-in nan kwana sa cha't ala ya layaw. Khinchangcha nan wanga'y Eufrates sa cha't chinawes nan nafib-ilikhana id Galaad.

Nan Mangonochan Laban ken Jacob

²²Kakwasan nan tolo ay akhew, naifaag ken Laban ay linmayaw si Jacob.²³ Osto'y siya chi alan et Laban ya ligwat ya nan cheycha'y ib-ana, sa cha't inonod ay nangamakam ken Jacob engkhana'y inchanacha siya isnan maikapito ay akhew isnan nafib-ilikhana id Galaad.²⁴ Ngem apchas et nenpaila si Apo Dios ken Laban isnan it-itawna isnan lafi ay nangwanin, “Ilaem ta mey-am nan kanam ken Jacob ta ad-im pap-aegyaten.”

²⁵Idwani, nenkakampo cha Jacob isnan nafib-ilikhana id Galaad ya siya akhes nan nenkampowan cha Laban.

²⁶Sa et kinwanin Laban ken Jacob, “En ka man sinmailo ay? Aped mo inkaan nan an-akko ay kag cha's nadpap is kafaloknitan.²⁷ Em man sinikapan sak-en sam et iliwet nan kinmaanam ay? Mo sa ya infaagmo, et inpaligwatko koma sik-a ay wad-ay nan laglagsak ya chagchag-ay ay mighkhisan isnan tokar

[†]31:7 Nan ayen nan kali ay Jegar-Sahaduta isnan Arameo ay kalin Laban et, **toping ay panemsemkan.**

ya pandereta ya arpa. ²⁸Eg-ay ka pay paat inmagtan is wayak ay mamisito isnan aap-ok ya nan an-akko ay mangipaligwat ken chaicha. Linilewlew nan inangnem. ²⁹Kafaelak achi ay mangisik ken sik-a, ngem issan lafi finmagfakha nan Dios cha amam ay mangwanin meyak nan kankanak ta ad-ik pap-aegyaten sik-a. ³⁰Ammok ay kinmaan ka tay chadlos ay mailew ka isnan pangafong amam, ngem em man inakew nan diosko isnan afongko ay?”

³¹Sa et kinwanin Jacob, “Inmegyat ak tay kanak en ta ket lang khoyochem ay mangipakod isnan an-akmo. ³²Ngem mo mipoon isnan diosmo, et mo achi way edchanam isna is nangitafon, et maipapatey. Aye! Anapem isnan sakhang nan naycha'y iib-a tako, ta mo wad-ay isyangkhay ay kwam ken chakami, alaem.” (Ad-i ammon Jacob ay inakew pet Raquel nan cheycha'y dios amana.)

³³Adi kad nen-anaanap si Laban is katorcha ay afong Jacob. Sa et inmey isnan torcha ay afong Lea ya isnan torcha'y afong nan chwa'y faa ay inasawan Jacob, ngem maid inchasana isnan cheycha'y diosna. Sa et inmey isnan torcha'y afong Raquel. ³⁴Intafon Raquel nan cheycha'y ap-aped dios isnan montola ay maip-ippey is kaecheq nan kamelio ay entokchowan, et tinotokchowana chi is kaafongna. Nen-anaanap kasin si Laban et maid inchasana. ³⁵Kinwanin et Raquel ken amana, “Ad-i ka koma somonget ama isnan ad-ik tomakchekhan isnan wad-ayam tay inomchan nan enkachawyanak.” Nen-anaanap si Laban isnan afongna ngem mid nad-anana isnan cheycha'y diosna.

³⁶Sinmonget et si Jacob ay nangwani ken Laban, “Ngag mampet nan ngaag ay inangnek? Ngag nan fasolko ta aped ka omali ay chadlos omanoanop? ³⁷Idwani tay nen-anaanap ka et isnan am-in

ay kwak, ngag nan inchasam ay naakew isnan afongmo? Ifalam et isna ta ilaen am-in nan iib-a tako ya fanakhencha mo sino ken chaicha nan osto. ³⁸Chwan poo ay tawen nan nentey-ak ken sik-a. Ya maid paat egay nagkhanakan nan karnilom ya karchingmo. Maid akhes paat ko khinegkhekhed isnan laki ay enki-iwiyem ay maipalofos ay masibfan. ³⁹Ya mo wad-ay nan cha khineslay si atap ay enki-iwi et sak-en kannay nan mangikalo ischi. Egayko kasin insasaa ken sik-a ay mangipaila ta maamowan ay faken ko fasol. Inpilitmo ay sokatak si khawis nan cha maakew isnan maschem paymo mag-akhew. ⁴⁰Selaeg ko ay kad-in maakheakhewan ya maskamaskaw isnan lafi. Ya maid paat seyeppek. ⁴¹Et siyassiya sa issan chwan poo'y tawen ay nakitetey-ak ken sik-a. Sinpoo ya epat ay tawen nan nenchonowak ay sokat nan chwa ay an-akmo ay inasawak. Ya enem ay tawen nan nenfelabfellyak ay namaspastor isnan enki-iwiyem. Ya khechangna ay siya kayet ay naminsinpoo ay finalibfaliwam nan lagfok. ⁴²Mo maid ken saken nan Dios ikitko ay Abraham ay siya nan Dios ay iyeegyat ama'y Isaac, et away inpakaanmo sak-en ay maid paat alaek. Nay met achi inilan Apo Dios nan likhatko ya nan chinnok, et id kofab inpailana ken sik-a nan kalentekhak.”

Nan Tolakhan cha Jacob ken Laban

⁴³Sa et kinwanin Laban, “An-akko chana ay fabfafai, ya kwak akhes nan an-akcha. Siya akhes ay kwak am-in nan naycha ay enki-iwi. Isnan kinatetewana, am-in nan naycha'y wad-ay ay iilaem isna, et kwak am-in. Ngem maid mabfalin si angnek ay mangipakod isnan an-akko ya ap-ok. ⁴⁴Ayet ta entolag ta. Sa ta't tomoping is kaskasmekan nan entolakhanta.” ⁴⁵Siya chi, et inmala si Jacob is fato et tinoodna chi ay kag

panemsemkan. ⁴⁶Infaagna isnan cheycha'y takhona ta omamong cha is fato sa cha't topingen. Sa cha't nangan isnan sag-en nan cheycha'y fato ay natoping. ⁴⁷Nan inpangachan Laban ischi et Jegar-Sahaduta,[‡] ya Galed[¶] nan inpangachan akhes Jacob. ⁴⁸Sa et kinwanin Laban, "Nan nay ay natoping ay fato et panemsemkan na ken cha'ita." Siya na nan khoktokna ay nangadnan chi is Galed. ⁴⁹Kinwanin kayet Laban, "Si Apo Dios nan mangiila isnan ang-angnenta isnan ensiyananta." Isonga nangadnan kayet chi is Mizpa.[§]

⁵⁰Sa na't kanan, "Mo ngaag nan angangnem isnan naycha'y an-akko paymo omasawa ka is teken olay mo ad-ik ammo, sesemkem yangkhay ay wad-ay si Apo Dios ay omiila. ⁵¹Naay nan tinopingko ay fato ay maniyan ken cha'ita, ya naay akhes nan fato ay panemsemkan. ⁵²Nan nay ay natoping ya nan nay natood ay fato et en-iso chana ay panemsemkan. At olay kaatna ad-i ak fomasfas-ang isnan nay natoping ay fato ay manoklos ken sik-a, ya masapol ay ad-i ka akhes fomas-ang isna paymo isnan nay panemsemkan ay fato ay manoklos ken sak-en. ⁵³At yangkhay nan Dios Abraham ya nan Dios Nahor ay Dios amacha nan mangokom ken cha'ita."

Adi kad insapatan Jacob isnan ngachan Apo Dios ay iyeegyat Isaac ay amana, ta angnena nan inkalina. ⁵⁴Sa et pinmarki isnan enki-iwi ay inchoona ay chaton ken Apo Dios isnan chey ay filig, et inayakhana nan takhona ay nangan. Et ischi kannay nan inomyanan cha.

⁵⁵Osto ay nawiit, isnan naligwatan Laban ay somaa, finisitona nan ap-ona ya nan an-akna. Sa na't binindisyonan cha'icha ya kinmaan.

Nan Nensagkhanaan Jacob isnan Manab-atana ken Esau

32 Isnan nangitot-oloyan Jacob isnan nan faatna, wad-ay cha et nan kaangheangehes Apo Dios ay nanab-at ken siya. ²Sa na't kanan issan nangil-ana ken cha'icha en, "Siya pet na nan kampon Apo Dios!" Et siya chi ay nginadnana chi is Mahanaim.^{**}

³Idwani infaan Jacob nan takhona ay inpaon-onana ken Esau ay yon-ana id Edom ay makwani akhes en Seir. ⁴Sa na't kanan ken cha'icha, "Siya na nan kananyo isnan yon-ak, 'Si Jacob ay ab-afaa ay faam, et laychena ay ipaammo ken sik-a ay apona ay Esau, ay inmannong ay nakitetee siya ken Laban ya nay inawniawnina nan tomoliyana engkhana idwani. ⁵Wad-ay cha nan fakana, dangki, karnilo, karching ya faana akhes. Et infaana chakami ay omali ay mangila ken sik-a apo, ta asop ya malaychan ka ken siya."

⁶Isnan tinmoliyan san cheycha'y finaan Jacob, kinwanicha, "Inmey kami ken Esau ay yon-am ya nay wad-ay et sinan chalan ay omal-ali ay manab-at ken sik-a. Fowegna nan epat khasot ay lallalaki."⁷ Chadlos inmegyat et si Jacob ya nadchanakan. Ala na't ya khedwa isnan takhona is chwan pamoweg. Siya akhes isnan cheycha'y enki-iwiyena. ⁸Tay kanana is semekna ay, "Mo choklosen Esau nan inmona ay sinpamoweg

[‡]31:47 Nan ayen nan kali ay Galed isnan Hebreo ay kalin Jacob et, **toping ay panemsemkan.**

[¶]31:47 Nan kadngelan nan kali ay Mizpa isnan kalin si Hebreo et, **oschongan.**

[§]31:49 Nan ayen nan ngachan ay Mahanaim isnan kalin si Hebreo et, **chwa ay kampo.**

^{**}32:2 Nan kadngelan nan ngachan ay Israel isnan kalin si Hebreo et, **nakidpap ken Apo Dios, paymo, nakidpap si Apo Dios.**

at mabfalin nget ay makalayaw nan esang.”

⁹Nenlowalo et si Jacob ay nangwanin, “Apo ay Dios ikit ay Abraham ya si ama ay Isaac, chengngem koma sak-en. Infaagmo Dios Apo ay somakhong ak isnan ilik ya papangafongko, et angnem nan am-in ay somyaan nan fiyagko. ¹⁰Adi ak maikali isnan am-in ay inpailam ay kinagkhawis ya kinatalekmō ken saken ay faam. Khinchangko nan wanga ay Jordan ay aped ensosokod, ay maid paat ineeagnak. Ya nay idwani ay somakhong ak et wad-ay nan naycha'y chwan pamoweg. ¹¹Kedchawek ta omisalak ka isnan yon-ak ay si Esau. Omegyat ak tay ta ket lang ya omali ay chomoklos ya pomatey ken chakami am-in, olay nan in-a ya nan an-akcha. ¹²Sesemkem koma nan inkalim ay at omipagkhawis ka. Inkalim ay paangsanem nan cheycha'y wanen-edko ay kag nan kaangsan nan ofod is kailit nan fayfay ay maid makafib-ilang.”

¹³Inomyan si Jacob ischi, ya isnan kawaksana, nenpili isnan cheycha'y talakena is ilayadna isnan yonana: ¹⁴chwan khasot ay fai ay karching ya chwan poo ay laki; chwan khasot ay fai ay karnilo ya chwan poo ay laki; ¹⁵tolon poo ay enpasoso ay kamelio ya nan innanakcha; epat poo ay fai ay faka ya sinpoo ay laki; ya chwan poo ay fai ay dangki ya sinpoo ay laki. ¹⁶Sa na't tinketinken nan enki-iwiya ya sa na't inkakcheng isnan faana ay waschin menfiyang isnan sin-es-ang ay pangfon. Kinwanina ken chaicha, “Ipangpangoyo. Ilaenyo magtek ta en-inadchawi nan waschin esa'y pangfon.” ¹⁷Infilina isnan namangpango ay faana, “Mo abten nan yon-ak ay si Esau sik-a ya salodsochena mo sino nan apom, mo ento nan omayam, ya mo sino nan nenkwa isnan naycha'y talaken ay cham okochen, ¹⁸et siya na nan masapol ay

isfatmo: ‘Kwan nan faam ay si Jacob chana. Inpaiyalina chana ay ilayadna ken apona ay Esau. Wad-ay siya akhes ay cha omon-onod ken chakami.’” ¹⁹Siya na akhes nan infilina isnan mikadwa, mikatlo, ya nan am-in kayet ay faa ay nangipakarkhowana isnan cheycha'y enki-iwiya. Kinwanina, “Siya na nan masapol ay ifaagyo am-in ken Esau mo abtenyo. ²⁰Kananyo kayet, ‘Omon-onod ken chakami si Jacob ay faam.’” Isnan semek Jacob kankanana, “Et asop nget ya maawisko si yon-ak isnan naycha'y ilayadko ay ipaon-onak ken siya. Et isnan manab-atak ken siya asop ya pomakawan.” ²¹Adi kad inpaiyon-onana nan ilayadna ay cheycha, ngem siya, inomyan is kakampona isnan chey ay lafi.

Nan Nakidpapan Jacob id Peniel

²²Isnan siya kannay chi ay lafi finmangon si Jacob ya intakina nan chwa'y asawana, nan chwa'y fabfafai ay faa ay inasawana ya nan cheycha'y sinpoo ya esang ay an-akna, et khinchangcha nan wanga ay Jabbok. ²³Osto'y khinomchang cha, inpagchangna akhes nan am-in ay kwana. ²⁴Sa et nakhayad siya ay es-esang is chemangna.

Ya ket ay inmali nan esa'y lalaki ay nakidpap ken siya engkhana ay nganngani ay napat-a. ²⁵Isnan nangil-an nan lalaki ay ad-i makaafak siya ken Jacob, ala na't ya tampak isnan tip-ay Jacob et nenkabsiw nan pangom-oman nan ingit si tip-ay. ²⁶Kinwanin nan lalaki, “Omi-palofos ka tay nay cha et mapat-a.”

“Ad-ik palofosen sik-a engkhana ay bomindisyon ka,” kinwanin Jacob.

²⁷“Ngag man nan ngachanmo?” sinalodsod san lalaki.

“Jacob,” kinwanina.

²⁸Kinwanin et nan lalaki, “Faken et Jacob nan ngachanmo, tay nakidpakidpap ka ken Apo Dios ya isnan takho,

et nay nangafak ka, Israel†† et nan ngachanmo.”

²⁹“Ibfakham ed nan ngachanmo,” kinwanin Jacob.

Sa na't kanan, “Ay kem masapol salodsochen nan ngachanko?” Sa na't binindisyonan si Jacob ischi kannay.

³⁰Sa et kinwanin Jacob, “Inilak si Apo Dios ay sangosango ya nay khechangna ay matatakho ak pet kayet.” Siya na nan khotokna ay nangipangadnana ischi is Peniel.‡‡ ³¹Cha mamatok nan akhew issan cha komaanan Jacob id Peniel et nen-ak-akilla tay naikabsiw nan pangom-oman nan tip-ayna. ³²Isonga engkhana idwani ad-i sibfan nan cheycha'y wanen-ed Israel nan fekhas ay wad-ay isnan pangom-oman nan ingit si tip-ay, tay siya chi nan natampak ken Jacob.

Nan Nen-abtan cha Jacob ken Esau

33 Awni pay ya sinakhang Jacob ay ke pet cha omal-ali cha Esau ya nan epat khasot ay lallalaki. Tay siya chi inamongna nan cheycha'y sin-in-in-a ay cha Lea ya nan an-akna, si Raquel ya nan anakna, ya nan chwa'y faana ay inasawana ya nan an-akcha, ya tinketinkena chaicha. ²Inpaon-onana nan chwa'y faa ya nan an-akcha, sa et cha Lea ay sin-in-a, awni ya cha Raquel ken Jose ay sin-ina ay inpakotitna. ³Namangpango si Jacob et isnan cha na somagenan ken yon-ana naminpito ay cha nenfalintomeng ay nentowad. ⁴Ngem alan Esau ya tagtag ay en nanab-at ken siya, sa na't ala ya kawe ya fisito. Et waschin nen-akha. ⁵Osto'y nenmonaang si Esau ya ke na't ilan nan fabfafai ya nan ongang-a, sa na't kanan, “Sino man nan naycha'y fowegmo?”

“Chaicha nan anan-ak ay inseg-ang Apo Dios ken sak-en ay faam,” kinwanin Jacob. ⁶Idwani sinmag-en nan cheycha'y faa ay inasawana ya nan anakcha sa cha't nenyongyong ken Esau. ⁷Sinmag-en akhes cha Lea ay sin-in-a sa et nan kakotitan ay cha Jose ken Raquel ay sin-ina, et nenyongyong cha akhes.

⁸Ket ay sinalodsod Esau ay nangwanin, “Ngag man nan laychena ay kanan nan cheycha'y teken ay sinpamoweg ay sinab-atko?”

“Siya man chachi apo, nan kanak ay ilayadko koma ken sik-a ta asop ya malaychan ka ken sak-en,” kinwanin Jacob.

⁹Nay met achi kinwanin Esau, “Omanay et nan wad-ay ken sak-en annochik. Olay alaem nan sanacha'y kwam.”

¹⁰“Ad-i,” kinwanin Jacob. “Tay mo tet-ewa ay khawis nan liknam ken saken, et pangngaasim ta chawatem nan nay ilayadko. Nan nay ay kasin ko mangil-an ken sik-a, et kag si Apo Dios nan sasakhangek tay nay enlal-ayad ka ay manawat ken sak-en. ¹¹Pangngaasim ta chawatem nan inyalik ay ilayadko ken sik-a. Naanos si Apo Dios ken saken et inchowana am-in nan masapolko.” Eg-ay tinomke si Jacob engkhana'y chinawat Esau chachi.

¹²Awni pay sa et kanan Esau, “Maligwat kayo et ta en tako, ta ipangpangok.”

¹³Sa et kinwanin Jacob, “Da! Ilaem achi nan naycha'y ongang-a ay sisya'y malallachaan, ya masapol akhes ay ilaek nan naycha'y enpasoso ay talaken ya nan innanakcha. Ad-i mabfalin ay chadlos maikakamo ay maokod chana isnan sinakhew yangkhay, tay et lang malektat cha'y matey. ¹⁴Olay man et mang-ona ka

††32:28 Nan kadngelan nan ngachan ay Peniel isnan kalin si Hebreo et, **kames Apo Dios**.

‡‡32:30 Nan ayen nan kali ay Succot isnan kalin si Hebreo et, **ab-afong**.

apo ta sa mi cha ilonloney ay omon-onod maiyafoloy isnan kafaelan nan enki-iwi ya ongang-a. Et sak edchanan sik-a id Edom isnan naycha'y talaken ya an-akko.”

¹⁵“Mo siya sa, et omikhayad ak et achi isnan tapin nan takhok ay mangi-foweg ken chakayo mo laychem,” kinwanin Esau.

Nay met achi kinwanin Jacob, “Adi fali, tay omanay et nan inpailam ay khawis ay liknam ken sak-en.” ¹⁶Siya chi et nenligwat si Esau ay sinmakhong id Edom. ¹⁷Ngem si Jacob et id Succot nan chinnawesna. Nenpatakcheg ischi's en-afongancha ya ab-afong nan cheycha'y enki-iwiyenana. Siya chi nan khotokna ay nangadnan sidi is Succot.^f

¹⁸Awni pay ya ket intot-oloy cha Jacob ay nenfaat, ya enkhaghawis cha ay inomchan id Canaan isnan ili ay Sikem issan nalpowancha id Mesopotamia. Nenkampo isnan sag-en nan ili. ¹⁹Linakwana nan chey ay nenkampowana isnan cheycha'y an-ak Hamor ay aman Sikem is sinkhasot ay ilan si siping. ²⁰Nentoping ischi is esang ay altar et nginadnana is El ay Dios nan Israel.

Nan Naal-an nan Kinabfafain Dina

34 Issan namingsan inmey si Dina ay magmagkit nan cha Lea ken Jacob ay nakilil-iwid isnan fabfafain si iCanaan. ²Ya ket ay isnan nangil-an Sikem ay anak Hamor ay Heveo ay apo ischi, khinoyodna ay namilit ken siya. ³Ngem awni ya ket ay chadlos chachama nan layadna ken siya. Sa na't inpey nan kafaelana ay mangaloalok ken siya. ⁴Sa na't kinwani ken amana, “Laychek ay alaem nan nay ay magmagkit is en-asawak.”

⁵Inammowan Jacob ay naipabfain nan anakna, ngem khapo tay finmognag nan an-akna ay en nangipastor isnan enki-iwiyencha, khinmigkhinek siya engkhana ay sinmaa cha. ⁶Idwani, finmala si Hamor ay aman Sikem ay nakitoya ken Jacob, ⁷isnan chadlos osto ay sinmaalan nan an-ak Jacob ay namognag. Osto ay chinngecha nan inmat, ke cha't ay nenkalilingad ya en-al-alifotfot nan songetcha isnan kakaisew ay inangnen Sikem ken chaicha ay Israelitas isnan namilitana isnan akhicha ay anak Jacob. ⁸Sa et kinwanin Hamor ken cha Jacob, “Chachama nan layad nan anakko ay si Sikem isnan magmagkitmo. Pangngaasim ta ipalofosmo ay en-asawa cha. ⁹Khawis koma mo entotolag tako ay maasaswa nan an-ak tako ¹⁰ta nawaya kayo ay makiili ken chakami, ya mabfalin ay entee kayo akhes isnan olay entona issa ay laychenyo, ya nawaya kayo kayet ay enkomerso ya makakwa isnan lota.”

¹¹Sa et nenseg-ang akhes si Sikem isnan aman ya et-ad Dina ay mangwanin, “Pangngaasiyo ta chengngenyon nan kanak, et sak ichowa am-in nan laychenyo. ¹²Ifaagyo mo ngag nan laychenyo ay isab-ongko ay ichowak ken chakayo, ya mo kaat nan kananyo ay falorna ta sak et ichowa, olay kaat sisa. Ichowak nan am-in ay ngag sisa ay kedchawenyon, mo ket ipaasawayo siya ken sak-en.”

¹³Idwani, khapo isnan nangipafainan Sikem isnan etadcha ay si Dina, sinikapen et nan an-ak Jacob nan sinama. ¹⁴Kinwanicha, “Ad-imi mabfalin ay ipaasawa nan akhimi isnan naloyopan. At siya sa nan kaifafainanmi. ¹⁵Omafoloy kami yangkhay mo kag kayo ken chakami ay masegyatan am-in nan lallalaki. ¹⁶Mo angnenyo na et

^f33:17 Nan ayen nan ngachan ay Betel isnan kalin si Hebreo et, **afong Apo Dios.**

mabfalin ay maasaswa tako. At makitee kami ken chakayo ta maesang tako. ¹⁷Nay met achi mo ad-i kayo, et alenmi si Dina sa kami't komaan."

¹⁸Tinan-oyan cha Hamor ken Sikem tay kanancha en mo khawis chi. ¹⁹Et eg-ay nentontotonto nan fab-alo ay nangangen isnan nakwani mo ke tay isnan layadna isnan magmagkit Jacob. Et khapo tay siya nan chadlos ay napateg isnan pangafongna, ²⁰inmey cha't ay sin-ama isnan kamatototyaaan nan amam-a is kapantew nan ilicha et nakitot-oya cha ken chaicha. ²¹Kinwanicha, "Khawis nan semek chatona ay mangili ken chatako. Khawis koma mo makiili cha ken chatako ya nawaya cha ay enkomerso. Annawa met nan lota tako. Makiasaswa tako't achi ken chaicha. ²²Nay met achi tan-oyancha yangkhay ay makitee ay makies-esa ken chatako mo pasegyat ona nan am-in ay lallalaki tako ay kag ken chaicha. ²³Adi ngen khawis chi tay et sa tako enkwa am-in nan enki-iwiyencha ya nan am-in ay wad-ay ken chaicha? Isonga itan-oy tako't mampay ay makiili cha ken chatako." ²⁴Adi kad tinan-oyan nan omili ischi nan kinwanin nan sin-ama ay cha Hamor ken Sikem, et nasegyatan am-in nan lallalakicha.

²⁵Kakwasan nan tolo'y akhew, isnan sisyay ensakit nan segyat nan lallalaki isnan chey ay ili, alan et nan chwa'y yoyon-an Dina ay an-ak Jacob ay cha Simeon ken Levi ya ala isnan fadyokcha, sa cha't inmey isnan ilin Hamor, et maid nakaammo isnan pangkhepcha, sa cha't pinatey am-in nan lallalaki ischi. ²⁶Intapicha ay namatey isnan sin-ama ay cha Hamor ken Sikem. Sa cha't inala si Dina is afong Sikem ya kinmaan cha. ²⁷Kakwasan nan nenpateyancha, alan et akhes nan tapin nan an-ak Jacob ay en nangamkam isnan am-in ay wad-ay isnan chey ay ili ta ifalescha nan

naifafainan nan akhicha. ²⁸Inalacha nan am-in ay karnilo, karching, faka, dangki ya am-in ay wad-ay isnan ili ya is kaponchag. ²⁹Inalacha nan am-in ay maifaknang ischi. Chinpapcha nan fabfafai ya nan ongang-a ya inkaancha am-in nan wad-ay isnan kaafoafong.

³⁰Kinwanin et Jacob ken cha Simeon ken Levi, "Kinmorkor kayo't ken sak-en. Idwanin kag ak et ang-angallot sina ya at lomilikhet et nan naycha'y Cananeo, Perezee, ya nan am-in ay omili isna id Canaan. Ay ke way angan si takhok? Mo maamong cha am-in nan takho isna ta chomoklos cha et mapatey tako am-in ay masinpapangafong."

³¹Nay met achi kinwanicha, "Ay ke mi aped iilan nan akhimi ay khab-encha's kag asi ay fafai?"

Nan Namindisyonan Apo Dios ken Jacob id Betel

35 Idwani, kinwanin Apo Dios ken Jacob, "Enligwat ka ta ome y ka id Betel ya kanatee ka ischi. Tomoping ka is altar sid-i ay enchad-ayawam ken sak-en ay Dios ay nenpaila ken sik-a isan chey ay ilaylayawam si yon-am ay Esau."

²Sa et kinwanin Jacob isnan pangafongna ya isnan am-in ay takhona, "Ka-nenyo nan teketeken ay chiosyo. Pakhawisenyo nan okhaliyo ya chalosanyo nan fachoyo. ³Ta taynan tako isna ta ome y tako id Betel, ay manoppingak isnan altar ay enchayawan tako ken Apo Dios ay finmachang isnan likhatko ya wawawawad-ay isnan am-in ay inay-ayak." ⁴Et siya chi ay inchowacha am-in ken Jacob nan cheycha'y teketeken ay ap-aped ay dioscha ay wad-ay ken chaicha, ya sa et nan singsing nan kowengcha. Et inkaob Jacob am-in chana is kapoon nan kaew ay kag alimmos ay maisasag-en id Sikem.

⁵Isnan nalgwatan cha Jacob ya nan an-akcha ay komaan, inpaegyat Apo Dios nan cheycha'y omili isnan maisasag-en ay ili, et eg-aycha inonod chaicha. ⁶Inomchan cha Jacob ya nan am-in ay takhona id Luz ay siya nan makwani ay Betel idwani, id Canaan. ⁷Tinmoping is altar sid-i sa na't nginadnan is, "Nan enchad-ayawan isnan Dios nan Betel," tay ischi nan nenpail-an Apo Dios ken siya issan cha na ilayawan si yon-ana. ⁸Isnan akhes kawadcha ischi ya ket ay natey nan in-ina ay kafachang Rebecca ay si Debora, ya inkaobcha siya is kapoon nan kaew is apet ambagatan id Betel. Et nginadnan Jacob akhes ischi is **Kaew si Akha**.

⁹Idwani ay sinmakhong et si Jacob ay nalpo id Mesopotamia, nenpaila kasin si Apo Dios ay namindisyon ken siya.

¹⁰Kinwanin Apo Dios,

"Milapo idwani faken et Jacob nan ngachanmo mod-i ket Israel."

Et siya chi ay nginadnan Apo Dios siya is Israel. ¹¹Kinwanin Apo Dios,

"Sak-en nan Dios ay Makabfalin Am-in.

Makhanakhanak ka,
et maiwaned ken sik-a nan takho isnan ansan ay ili,
et sik-a nan ikit si kaaliali.

¹²At ichowak ken sik-a nan lota ay inchowak ken cha Abraham ken Isaac,

ya ichowak akhes isnan cheycha'y wanen-edmo."

¹³Sa et tinmongcho si Apo Dios ay nanaynan ken Jacob isnan chey ay nanot-oyyana ken siya. ¹⁴Adi kad is-

chi kannay ay chadlos nanot-oyyan Apo Dios ken siya nan nangtoochana isnan fato ay panemsemkan, sa na't finokfokan si fayas ya lana ay nangichoo ken Apo Dios. ¹⁵Siya chi et nginadnana is Betel^{§§} nan chey ay nanot-oyyan Apo Dios ken siya.

Nan Nateyan Raquel ya Naiyanakan Benjamin

¹⁶Awni ya ket tinaynan cha Jacob ay sinpangafong id Betel ta enpaEfrata cha. Sisyay adchawi cha ischi, ya ket inomchan nan timpo ay omanakan Raquel et chachama nan nensikhafana isnan cha na enpasikalan. ¹⁷Isnan chadlos ensakitan nan cha na enpaspasikalan, kinwanin et nan enpaan-anak ken siya, "Ad-i ka omegyat Raquel tay nay lalaki kayet na!" ¹⁸Ngem matmatey et si Raquel. Isnan matmateyana nginadnana nan anakna is Benoni. * Ngem ket ay nginadnan amana nan onga is Benjamin. †

¹⁹Issan nateyan Raquel, naikaob siya isnan ilit nan karsa ay ome y id Efrata, ay makwanin Betlehem idwanin. ²⁰Tinmood si Jacob is fato ay manemsemkan ischi, et sisyay wad-ay ischi ay maton nan pantiyong Raquel engkhana idwani ay akhew. ²¹Intoloy Israel ay nenfaat sa et nenkampo isnan chemang nan at-atakchag ay toping ay enfeb-elewan Eder.

Nan An-ak Jacob ay Lallalaki

(1 Cronicas 2:1-2)

²²Isnan nenkakampowan cha Israel ischi, ket ay inseyep Ruben si Bilha ay esa isnan asawan Israel ay amana. Isnan nanngelan amana ischi, chachama nan songetna.

§§35:15 Nan ayen nan ngachan ay Benoni isnan kalin si Hebreo et, **anakko is likhat**.

*35:18 Nan ayen nan ngachan ay Benjamin isnan kalin si Hebreo et, **naoney ay anak**.

†35:18 Nan sipingcha et silver ay nabfalor ay kag fallitok. Ilaenyo nan Genesis 45:22.

Sinpoo ya chwa nan an-ak Jacob ay lallalaki. ²³Nan an-akna ken Lea, et si Ruben (ay yon-a isnan an-ak Jacob), sa et cha Simeon, Levi, Juda, Issacar ya si Zabulon. ²⁴Nan an-akna ken Raquel et cha Jose ken Benjamin. ²⁵Nan an-akna ken Bilha ay faan Raquel et cha Dan ken Neftali. ²⁶Ya nan an-akna ken Zilpa ay faan Lea et cha Gad ken Aser. Naiyanak chana id Mesopotamia.

Nan Nateyan Isaac

²⁷Awni ya ket sinmaa si Jacob ken amana ay enkakampo id Mamre ay sagen nan Hebron, ay sikhod ay nenkakampowan san si ikitna ay Abraham ya si amana ay Isaac. ²⁸Natakhotakho si Isaac et nentawen is sinkhasot ya walon poo, ²⁹et natey ay chadlos nalakalakay. Inkaob nan an-akna ay cha Jacob ken Esau.

Nan Wanen-ed Esau

(1 Cronicas 1:34-37)

36 Siya chana nan wanen-ed Esau ay makwani akhes en Edom. ²Fabafain si iCanaan nan cha inasawan Esau ay cha Ada ay anak Elon ay Heteo, si Oholibama ay anak Ana. Nan aman Ana et si Zibeon ay Heveo. ³Asawana akhes si Basemat ay anak Ismael ya akhin Nebayot. ⁴Nan anakna ken Ada et si Elifaz; ya nan anak Basemat et si Reuel; ⁵nan an-akna akhes ken Oholibama et cha Jeus, Jaalam ya si Kora. Siya chana nan an-ak Esau, ay naiyanak id Canaan.

⁶Idwani inkaan Esau nan pangafongna, am-in nan cheycha'y nakitetee ken siya, ya nan am-in ay talakena ya kwana ay cha na inala id Canaan et naisiyan ken annochina ay Jacob. Inmey isnan teken ay ili ⁷tay ad-i et omanay nan ponchag ischi ay manakho ken chaicha ay sin-akhi. Angsaangsan nan enki-iwiyencha ya nay ad-i cha et mabfalin ay maaamong. ⁸Et inmey nen-

tee si Esau ay nangadnan is Edom isnan nafib-ilikhana id Seir.

⁹Siya chana nan wanen-ed Esau ay ikit nan makwanin Edomita ay nentee isnan nafib-ilikhana id Seir. ¹⁰⁻¹³Nan anak Esau ken Ada et es-esa'y lalaki ay si Elifaz. Ya si Elifaz, lima nan an-akna ay lallalaki: cha Teman, Omar, Zefo, Gatam ya si Kenaz. Isnan esang kayet ay asawan Elifaz ay si Timna wad-ay nan esa'y anakna'y lalaki ay si Amalek.

Esang nan anak Esau ken Basemat, ay si Reuel. Et si Reuel, epat nan an-akna ay lallalaki: cha Nahat, Zera, Samma ya si Mizza.

¹⁴Tolo akhes ay lallalaki nan an-akna ken Oholibama: cha Jeus, Jaalam ya si Kora. Nan aman Oholibama et si Ana ay anak Zibeon.

¹⁵Siya chana nan tribo ay naiwaned ken Esau. Si Elifaz ay yon-a isnan an-akna, et siya nan nalpowan nan naycha ay tribo: nan tribo cha Teman, Omar, Zefo, Kenaz, ¹⁶Kora, Gatam ya si Amalek. Siya chana nan naiwaned ken Esau ay sin-asawa ken Ada id Edom.

¹⁷Si Reuel ay anak Esau, et siya nan nalpowan nan naycha ay tribo: nan tribon cha Nahat, Zera, Saama ya si Mizza. Siya chana nan naiwaned ken Esau ay sin-asawa ken Basemat id Edom.

¹⁸Siya chana nan tribo ay naiwaned ken cha Esau ay sin-asawa ken Oholibama ay anak Ana: nan tribo cha Jeus, Jaalam ya si Kora. ¹⁹Am-in nan naycha ay tribo et naiwaned cha ken Esau ay makwani akhes ay Edom.

Nan Wanen-ed Seir

(1 Cronicas 1:38-42)

²⁰⁻²¹Nan sikhod ay nen-ili id Edom et nateketeken cha ay tribo. Nan naiwanchan nan naycha et isnan wanen-ed Seir ay esa ay Horeo. Et siya chana nan an-ak Seir: cha Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Disson, Ezer ya Disan. ²²Si Lotan nan aman

cha Hori ya si Heman. (Wad-ay nan fafai ay akhin Lotan ay enngachan si Timna.)
²³Si Sobal nan aman cha Alban, Manahat, Ebal, Sefo ya si Onam. ²⁴Chwa nan lalaki ay an-ak Zibeon: cha Aya ken Ana. (Siya na si Ana ay nangchan isnan en-at-atong ay eb-eb isnan ponchag isnan nangipasastolana isnan dangkin amana.) ²⁵⁻²⁶Si Ana nan aman Dison ay aman cha Hemdan, Esban, Itran ya si Keran. Wad-ay akhes nan anak Ana ay fafai ay enngachan si Oholibama. ²⁷Si Ezer nan aman cha Bilhan, Zaavan ya si Akan. ²⁸Si Disan nan aman cha Uz ken Aran. ²⁹⁻³⁰Et siya mampay chana nan cheycha'y tribon nan cheycha'y Horeo id Edom: cha Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Dison, Ezer ya si Disan.

Nan Cheycha'y Ali id Edom

³¹⁻³⁹Siya chana nan ali ay nason-sosonson ay nen-ap-apo id Edom esa wad-ay ali isnan Israel:

si Bela ay anak Beor ay nangaeb isnan matangtanggap ay ilina ay Dinhaba,
 si Jobab ay anak Zera ay iBozra,
 si Husam ay iTeman,
 si Hadad ay anak Bedad ay nangaeb is matangtanggap ay ilina ay Avit (Inafakna nan Midianita isnan faloknitcha id Moab.),
 si Samla ay iMasrecca,
 si Saul ay iRehobot is kawanga,
 si Baal Hanan ay anak Akbor, ya
 si Hadad ay nangaeb is matangtanggap ay ilina ay Pau. (Si Mehetabel nan asawana. Inan Mehetabel si Matred ya inan Matred si Mezaab.)

⁴⁰⁻⁴³Si Esau nan nalpowan nan naycha'y Edomita ay tribo: cha Timna, Alva, Jetet, Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, Magdiel ya Iram. Nan nentetey-an nan waschin esa isnan naycha'y tribo et ili ay nangadnan isnan ngadngachancha kannay.

Si Jose ya nan Aag-ina

37 Intot-oloy cha Jacob ay nentetey-an id Canaan ay nentetey-an san si amana. ²Idwani, siya na nan kaokhochan nan pangafong Jacob.

Finmab-alo et si Jose ay entawen si sinpoo ya pito, ya finadfachangana nan yoyon-ana ay nangipastor isnan cheycha'y karching ya karnilo. Naitaktakin isnan yoyon-ana ay an-ak cha Bilha ken Zilpa ay iyaafong amacha, ya intiktikna ken amana nan ngaag ay ang-angnen nan yoyon-ana.

³Isnan am-in ay an-ak Israel, si Jose nan chadlos na laylaychen tay nawad-ay issan apchas na nalakayan. Siya nan inkhab-an amana is an-ancho ay kakhay ay ancho akhes nan palimaana. ⁴Isnan nangil-an nan yoyon-an Jose ay wadwad-ay nan layad amacha ken siya mo ken chaicha, chad-ama et nan likhetcha ken siya, et maid paat khawis si manot-oyyancha.

⁵Isnan namingsan, nen-it-itaw si Jose sa na't okhochen isnan cheycha'y yoyon-ana. Siya et chi ya ket ay onanig cha liliiket. ⁶Kinwanina, "Chengngenyoy kay nan it-itawko ya! ⁷Cha tako maachi en-ani, ya isnan cha tako mametkan isnan nakompay ay naani, ya ket ay tomakcheg nan awitko. Idwani, alan et nan awityo ya liwes isnan awitko, sa cha't waschin yoyongyong ischi."

⁸"Na! Ay kem kanan ay sa ka en-ali ken chakami ta iyapowam chakami?" kinwanin nan ag-ina. Et onanig cha liligten siya mo ke tay isnan it-itawna ya isnan kinwanina.

⁹Kasin nen-it-itaw si Jose, sa na't kayet inokhod isnan aag-ina ay mangwanin, "Ilaenyoy kay ya! Wad-ay kasin nan teken ay init-itawko, ay kek et ay inila nan akhew, fowan ya nan cheycha'y sinpoo ya esa'y tokwifay ay waschin yoyongyong ken sak-en." ¹⁰Infaag akhes

Jose nan nay ay it-itawna ken amana, sa et yangyangan amana ay mangwanin, “Ngag man ay it-itaw sa? Ay kanam ngen ay et sa enfalintomeng ay entowad si inam, nan aag-im ya sak-en ken sik-a?”

¹¹ Inmapal nan aag-in Jose ken siya, ngem si amana sinmesinmekna nan mipoon ischicha.

Nan Mailakwan Jose ya nan Maiyeyana id Egipto

¹² Isnan namingsan, inmey nan yoyonan Jose id Sikem ay en nangipastor isnan cheycha'y talaken amacha. ¹³ Awni ya ket kinwanin Israel ken Jose, “Omey ka id Sikem ay cha mangipastolan nan yoyon-am isnan talaken.”

“Wen ama, nakasakhana ak.”

¹⁴ Kinwanin amana, “En ka ilaen nan yoyon-am mo khawis cha ya nan chey paspastolancha. Sa ka't somaa ay mangifaag.” Et inpaligwat amana is kadchetan nan Hebron.

Awni pay ya ket inomchan si Jose id Sikem. ¹⁵ Ya isnan cha na enlikchan is kaponchag, ya ket inilan nan esa'y lalaki ay nangwanin, “Ngag man nan cham ananapen?”

¹⁶ “Chak man anapen nan yoyon-ak ay enpaspastor,” kinwanina. “Ay way ngen inil-ilam ken chaicha?”

¹⁷ Kinwanin et nan chey lalaki, “Kinmaan cha et achi? Chinggek ay cha cha kanan en omey cha id Dotan.”

Et siya chi inonod Jose nan yoyon-ana, ya inchanana chaicha id Dotan. ¹⁸ Adchawi is akit si Jose isnan nangil-an nan eet-adna ken siya. Et isnan sisyay eg-ayna inomchanan isnan kawadcha, natotya nan yoyon-ana ay mamatey ken siya. ¹⁹ “Naay nan am-itawen,” kinwanicha. ²⁰ “Aye ta pateyen tako, ta sa tako't ekchakhen nan awakna isnan esa isnan naycha'y naschok ay fofon, sa

tako't ifaag ay inischan si atap ay enkiwi. Ilan tako ed mo sa way enfanakhan san cheycha'y it-itawna!”

²¹ Chinningen nan yon-acha'y si Ruben nan kinwanicha et laychena ay isalakan si Jose. Kinwanina't, “Ad-i tako pateyen. ²² Ekchakhen tako't yangkhay siya isnan esa'y naschok ay fofon isna is kaponchag. Ad-iyo sogsokhaten siya.” Kinwanina chi tay laychena'y matakho si Jose ta sa na't ipasaa chadlo ken amacha. ²³ Isnan inomchanan Jose ken chaicha, ala cha't ya lokpos isnan chey ay ancho nan palimaana ay kakhayna. ²⁴ Et inekchagcha siya isnan esa'y naschok ay fofon.

²⁵ Isnan cha cha manganan ya ket inilacha nan sinpamoweg ay Ismaelita ay komersiyanti ay nalpo id Galaad. Et kalikalikacho ya nafanglo ay niket nan inaawit nan kameliocha ay iyeycha id Egipto. ²⁶ Kinwanin et Juda isnan cheycha'y eet-adna, “Ngag man nan sa tako maala mo pateyen tako nan akhi tako sa tako't itabtafon? ²⁷ Ilako tako't achi yangkhay siya isnan naycha'y Ismaelita. Ad-i tako mang-ey sokhaten siya. Tay annochi tako met siya ay awak ya chala tako kannay.” Siya chi et tinan-oyan nan et-adna nan kinwanin Juda. ²⁸ Adi kad isnan osto'y lomaosan nan cheycha'y komersiyanti ay makwani akhes en Midianita, khinoyod et nan cheycha'y et-adna si Jose is kafofon sa cha't inlako isnan cheycha'y Ismaelita is chwan poo ay siping[‡] ay silver. Et inyeycha siya id Egipto.

²⁹ Awni ya ket tinmoli si Ruben is kafofon ya ket maid inchanana ken Jose. Ket ay chadlos nensasanga, ya ala na't ya peskhat isnan fachona. ³⁰ Sa et tinmoli isnan cheycha'y et-adna ay cha mangwanin, “Ya ket maid nan fab-alo ischi! Ngag et kay nan angnek?”

[‡]37:28 Nan ayen nan ngachan ay Perez isnan kalin si Hebreo et, **pomortot**.

³¹ Sa cha't pinarki is esa'y karching ya nan chalana nan nangitapekancha isnan fachon Jose. ³² Sa cha't insaa chi ken amacha ya kinwanicha, "Ay faken na's kakhay nan anakmo? Inchananmi pay na."

³³ Inmatonana chi ke na't kanan, "Wen, tet-ewa'y kakhayna na! Da! Ya ke pinatey si atap ay enkik-iwi. Ya ke cha pet khinislakhislay nan awak Jose ay anakko!" ³⁴ Ket chachama'y esasanga si Jacob ay nameskhapeskhat isnan fachona sa et nenfacho is sako. Et inmannoannong nan nangisasangaana ken siya. ³⁵ Inmey am-in nan an-akna ay nangay-ayew ken siya ngem inadina nan menliwliw-ancha ken siya. Kinwanina, "At olay engkhana's mateyak ya mitapi ak ken siya isnan kawad nan nenkatey et sisya'y esasanga ak kayet." Et siya chi ay insangasangana nan anakna ay si Jose.

³⁶ Idwani, inomchan et nan cheycha'y Midianita id Egipto, sa cha't inlako si Jose ken Potifar ay esa'y takhon nan ali ya kapitan nan am-in ay khwarchiyana.

Cha Juda ken Innapona ay Tamar

38 Nakwas chi ya ket tinaynan Juda nan et-adna ya inmey ay nakisagen ken Hira ay iyAdullam. ² Ischi et nan nanab-atana isnan inasawana ay Cananeo ay anak Sua. ³ Naliton si asawana ya inmanak is lalaki ay nginadnan Juda is Er. ⁴ Kasin pay naliton ya inmanak kayet is lalaki ya nginadnan nan fafai is Onan. ⁵ Kasin kayet inmanak is lalaki ya nginadnana is Sela. Wad-ay si Juda id Akzib issan naiyanakan Sela.

⁶ Awni ya ket inpaasawan Juda nan yon-a ay anakna ay si Er ken Tamar. ⁷ Ngem ngaag nan okhalin Er ya egay nalaychan si Dios Apo ken siya, isonga inalana. ⁸ Sa et kinwanin Juda ken Onan ay annochin Er, "En ka iyamong

nan nailekkasan ay asawan yon-am, ta angnem nan lebfengmo ay angnen ken siya ta womad-ay ka is enwanen-ed nan natey ay yon-am." ⁹ Ngem ammon Onan ay et khechangna'y fakena enkwa nan sa na wad-ayen, isonga mo iseyepna nan chey ay nailekkasan, iwasiatna nan kisitna ta maid ngomachan ay enfalin is anak san yon-ana. ¹⁰ Nan inangnen Onan et inpasongetna si Dios Apo ya ke na't ay inala akhes siya. ¹¹ Ket ay kanan Juda isnan innapona ay Tamar, "Somakhong ka't is afong cha amam ya adi ka mangas-asawa engkhana'y maenggan nan anakko ay si Sela." Siya chi nan kinwanina tay omegyat tay ta ket lang ya mapatey si Sela ay kag isnan yoyon-ana. Sa et sinmaa si Tamar ken cha amana.

¹² Awni pay ya ket natey nan asawan Juda. Kakwasan nan naliwliwaana, inmey cha ken Hira ay ib-ana ay iyAdullam id Timnat ay mapokpokisan nan karnilona. ¹³ Ket ay wad-ay nan nangifaag ken Tamar ay omey si katokhangana id Timnat ay en mamokis isnan cheycha'y karnilona. ¹⁴ Ala na't ya kaan isnan panesna ya nensokat, sa na't inap-apan nan kamesna isnan apongotna, ya inmey tinmotokcho isnan pantew nan ili ay omey id Enaim ay malaosan isnan omayan id Timnat. Siya chi tay ammona ay naengngan et nan kasaodna ay si Sela ngem ket ay eg-ay naiyasawa ken siya.

¹⁵ Idwani, isnan nangil-an Juda ken siya, kanana't mo esa'y asi ay fafai tay naaap-apan nan kamesna. ¹⁶ Sa et sinmag-en isnan kawadna is kailit nan karsa sa na't kanan, "Ayet! Kaat pay nan kanam?" (Tay eg-ayna inmatonan ay innapona pet siya.)

Ket ay kanan Tamar, "Ngag kay nan ichowam ken sak-en?"

¹⁷ "At omipaiyali ak ken sik-a is inanak si karching ay talakenko."

Kinwanin et Tamar, “Siya achi, mo omagtan ka is iigtok ay kag sarchan nan chey karching engkhana’y ipaiyalim.”

¹⁸ “Ngag kay nan ichowak ay kag na sarcha?” kinwanina.

“Nan sana’y matonmo ay iyoowaymo ya nan sokodmo ay eegnam,” kinwanina. Et siya chi ay inchowana chana ken siya, sa na’t inseyep, et naliton si Tamar.

¹⁹ Sinmaa et si Tamar sa na’t kinaan nan inyaap-apna ya kasin nenpanes.

²⁰ Idwani, osto’y inpaiyey Juda isnan ib-ana ay si Hira nan chey innanak si karching isnan chey fafai ta sa na’t alaan nan cheycha’y insarchana ken siya, ya ket maid inchanan Hira ken siya. ²¹ Sa et nensalodsod isnan cheycha’y lallalaki ischi ay iyEnain ay mangwanin, “Ento pay san asi ay fafai ay entototokcho isna’s ilit si karsa?”

“Ay ke man wad-ay paat asi’s fafai isna?” kinwanicha.

²² Sa et sinmakhong ken Juda ay mangwanin, “Ya ke maid inchanak ken siya mo! Sa et kanan nan cheycha’y lallalaki ischi en maid kano paat asi ay fafai ischi.”

²³ “Ngag ngotom ta igtona chachi. Ad-ik laychen ay maang-ango ta isnan takho. Olay ket pinachasko ay mamayad ken siya. Kanak ta fayachak siya, ngem nay met egay ka nakad-an ken siya.”

²⁴ Nakwas pay nan tolo ay fowan, ya ket wad-ay nan nangifaag ken Juda ay nangwanin, “Nen-angnen pet is asi nan innapom ay si Tamar, tay nay ya ket aped la maliton.”

Infilin et Juda ay mangwanin, “Ifalayo siya ta mapoowan.”

²⁵ Isnan cha maipafal-an Tamar, inpaifaagna ken katokhangana ay mangwanin, “Naliton ak isnan lalaki ay nenkwa isnan naycha. Isin-engmo achi

ta ilaem mo sino nan nenkwa isnan naycha ay maton ay oway ya sokod.”

²⁶ Inmatonan Juda nan cheycha’y kwana ke na’t kanan, “Sak-en pet nan nakafasol. Nalenlenteg siya mo sak-en tay egayko tinongpal nan lebfengko ay angnen ay mangipaasawa isnan anakko ay si Sela ken siya.”

²⁷ Isnan inomchanan nan nenkimenan Tamar nadlaw et ay apik nan illilitona. ²⁸ Et isnan cha na omanakan, in-pafalan nan esang nan limana, sa et in-alan nan enpaan-anak ya tinakedna is sinolid ay enkilat sa na’t kanan, “Siya na nan omon-ona ay maiyanak.” ²⁹ Nay met achi kasina innenat san limana ya ket ay nan kaapikna et nan nang-ona ay finmala. Sa et kinwanin nan enpaan-anak, “Ke pet kag tona nan ikkam ay pomortot!” Isonga nangadnan is Perez. ³⁰ Sa et inmonod ay naiyanak nan kaapikna ay natakchan is enkilat ay sinolid nan limana ya nangadnan is Zera.[§]

Cha Jose ken Asawan Potifar

39 Idwani inyey et nan cheycha’y Ismaelita si Jose id Egipto, ya inlakocha ken Potifar ay esa isnan cheycha’y takhon nan ali ya kapitnan nan khwarchiya isnan palasyona. ² Wawawawad-ay si Dios Apo ken Jose et sinomya nan am-in ay inang-angnena. Nakitee siya isnan afong nan apona ay iyEgipto ³ et finigfig nan apona ay tatakchowen Dios Apo siya ya nay et sinomya am-in nan inang-angnena. ⁴ Adi kad nalaychalaychan et si Potifar ken Jose sa na’t inpey siya ay fokfokodna ay faa. Et siya nan nangipakarkhowana isnan am-in ay cha maang-angnen isnan afongna ya nan am-in ay kwana. ⁵ Et mailapo ischi, khapo ken Jose, ket ay binindisyonan Dios Apo nan pangafong

^{¶38:29} Nan ayen nan ngachan ay Zera isnan kalin si Hebreo et, enkilat.

^{§38:30} Nan lokham ay sag-en nan wanga id Egipto et kag fololong nan ilana.

Potifar ya nan kwana: am-in nan wad-ay is afongna, id ilit, ya nan am-in ay molana. ⁶Siya, inpakarkhona nan am-in ay kwana ken Jose, ya maid kasina chonnen ischi mod-i ket mangan yangkhay.

Si Jose, makneg ya khawis nan ilana. ⁷Awni pay ya ket ay fikhawen nan asawan nan apona siya sa na't awia-wisen ay maseyep cha. ⁸Ngem nen-adi si Jose ay nangwanin, "Ilaem achi, intalek asawam ay apok ken sak-en nan am-in ay isyangkhay isnan afongna, ya maid chadlos na makibfiyangan tay wad-ay ak ay nangipakarkhowana isnan ngonon. ⁹Wad-ay nan kalebfengak isnan nay ay afong ay kag isnan kalebfengana, et maid paat inyen-enatna is olay ngag sisa mod-i sik-a yangkhay, tay asawana sik-a. Ngag kay nan aped ko mangangne-nan isnan kag tosa ay kangangngaakhan ya fomasol ak et yangkhay ken Apo Dios?" ¹⁰Et olay inaloolokna si Jose isnan winakas ta maseyep cha, ngem khechangna ay inad-in kayet Jose, ya olay nan paat na maisag-enan yangkhay ken siya.

¹¹Ngem isnan namingsan ay sinomkhepan Jose is afong ay en na enchonowan, ya maichan nan cheycha'y faa, ¹²alan et asawan Potifar ya lokpos isnan fachona ay mangwanin, "En ta maseyep!" Ngem ke na't ala ya layaw et nataynan nan fachona is kalimana. ¹³Osto ay inilana ay tinaynan Jose nan fachona ya linmayaw, ¹⁴ala na't ya wakis ya fokhaw isnan cheycha'y faana ay mangwanin, "Ilaenyo kay ya! Inyalin asawak nan Hebreo isna ta lomokloko ken chatako. Inmali is kakwartok ay pomilit, ngem alak ya fokhafokhaw. ¹⁵Osto'y chinngena ay nenfokhaw ak, ala na't akhes ya layaw, et nataynan nan nay fachona is kakawadko."

¹⁶Sa na't inigto nan facho engkhana'y sinmaa si asawana ay apon Jose. ¹⁷Ya siya kayet chi nan inokhodna ken

asawana. Kinwanina, "Nan chey Hebreo ay faa ay inyalim et sinkhepna nan kwartok ay pomilit. ¹⁸Ngem kek et ala ya fokhaw sa na't ala akhes ya layaw, et tinaynana nan nay fachona isnan kawadko."

¹⁹Sinmongesonget nan apon Jose isnan nanngelana isnan nangwaniyan asawana en, "Siya chi nan inikkan nan faam ken sak-en!" ²⁰Ke na't inpatilew si Jose, sa cha't inpokok is kaipokpokokan nan falod si ali, ya ischi et nan nenteteyana. ²¹Ngem wad-ay si Dios Apo ay nanegseg-ang ken Jose, nay et nalaychalaychan nan apo isnan fabfalochan ken siya. ²²Ke na't ippey ay siya nan kikhad isnan am-in ay ib-ana ay falod ya menfiyang isnan am-in ay maang-angnen is kafabfalochan. ²³Adi kad maid et kasin masapol makibfiyangan san apo isnan fabfalochan isnan inpakarkhona ken Jose tay wad-ay si Dios Apo ken siya, nay et sinomya nan am-in ay inang-angnena.

Nan Nangilawlawakhan Jose isnan Ayen nan It-itaw nan Chwa ay Falod

40 Awni pay ya ket nan en-ap-
apag isnan inomen nan alin si
iyEgipto ya nan ap-apon si en-ot-oto is-
nan tinapay et inpasongetcha nan ali.
²Sinosongetna nan naycha ay chwa ay
takhona, ³ke na't inpapokok chaicha
is afong nan kapitan si khwarchiya is-
nan fabfalochan ay naipokokan Jose.
⁴Pinilin nan kapitan si Jose ay en-
silfi ken chaicha, ya inmannong nan
naipokokancha.

⁵Isnan esa'y maschem, nen-it-itaw san en-ap-apag ya san ap-apon si en-ot-oto, et teken nan ayen nan init-itaw nan waschin esang ken chaicha is kafabfalochan. ⁶Isnan nawiitana ay en nangilan Jose ken chaicha inilana ay kag makokorkor nan semekcha. ⁷Sa na't kanan, "En man chadlos makokoloklot nan kitongyo idwani ay?"

⁸“To! Wad-ay man nan init-itawmi ya nay maid makaipaawat mo ngag nan laychencha’y kanan,” kinwanicha.

“Si yangkhay achi Apo Dios nan mak-abfalin ay mangifallikas isnan laychen nan it-itaw ay kanan,” kinwanin Jose. “Okhochenyo ed ken sak-en nan init-itawyo.”

⁹Sa et inokhod san en-ap-apag nan it-itawna ay mangwanin, “Isnan it-itawko, wad-ay nan kinmawat ay wakan si ofas ay sasakhangek, ¹⁰ya tolo nan pingina. Isnan osto’y finmalaan nan tofona ya ket ay sinmafong sa et finomkhas is ofas ya ket ay nenkakaom. ¹¹Idwani, eegnak nan tasan nan ali, sak et inala nan fekhasna ya pinsitko is katasa ya in-chowak ken siya.”

¹²Kanan et Jose, “Siya na nan laychena ay kanan: nan chey tolo ay pingi et tolo ay akhew. ¹³Isnan maikatlo ay akhew mailapo idwani at patongchowen nan ali sik-a, ya patoliyena sik-a isnan sikhod ay saadmo. Ta sam kasin ichadawat nan tasana ay kag sinan sikhod ay cham ang-angnen id kasin ay sik-a nan pala ap-apagna. ¹⁴Ngem pangngaasim ta sosommekek ka mo somya nan esam ikakkan. Et pangngaasim achi ta maseg-ang ka ta way paat kanam isnan ali maipoon ken sak-en, ya fachangam sak-en ay lomofos isna is kafabfaloChan. ¹⁵Tay nan kinatet-ewana, et inalacha sak-en ay nangikaan isnan ilin si Hebreo, ya olay pay isna id Egipto et maid inang-angnek is khotokna is aped ko maibfaloChan.”

¹⁶Osto’y chinngen nan ap-apon si enot-oto ay khawis pet nan ayen san it-itaw nan pala ap-apag, kinwanina ken Jose, “Wad-ay akhes nan it-itawko. Aagtowek nan tolo’y nenkhakhat-on ay malalabfa ay tinapay. ¹⁷Isnan nen-osen ay labfa, wad-ay nan am-in ay nateketeken ay ila

ay oton si tinapay ay pala isnan ali, ngem ya ket ay wad-ay nan ay-ayam ay cha mannopek isnan wad-ay ischi.”

¹⁸Sa et kanan Jose, “Siya na nan laychena ay kanan: nan tolo ay labfa et tolo ay akhew. ¹⁹Isnan maikatlo ay akhew mailapo idwani at ipatongchon nan ali sik-a, ta papotlongna nan olom! Sa na’t isabfot nan awakmo isnan tokod ya at topken nan ay-ayam nan fekhas nan awakmo.”

²⁰Awni ya ket isnan maikatlo ay akhew, nenpapiyasta nan ali ay manemsemkana isnan naiyanakana, et inayakhana am-in nan cheycha’y takhona. Inpalofosna san chwa ay falod ay san pala ap-apag ya san ap-apo ay pala ototo, sa na’t iney chaicha isnan sakhang nan cheycha’y takhona. ²¹Insoblina san pala ap-apag isnan sikhod ay saadna, ya kasin en-ap-apag pala isnan ali ²²ngem inpaisabfotna nan chey ap-apon si enototo. Et naangnen am-in tet-ewa nan infaag Jose. ²³Nay met achi egay et sinsinmek san pala ap-apag si Jose. Nalichongana siya.

Nan Nangilawlawakkan Jose isnan Ayen nan It-itaw nan Ali

41 Isnan nakwasan nan chwa’y tawen init-itaw nan ali ay tinmatakcheg siya is kailit nan wanga ay Nile. ²Ya inilana isnan it-itawna ay wad-ay nan pito ay alaalarmes ya khanag-awis ay faka ay chinmaka ay nalpo’s kadchanom, sa cha’t nen-ang-anglod isnan lokham.** ³Awni ya ket akhes chinmaka nan pito ay faka ay nenkafikhot ya nenkakig-angan. Sa cha’t inmey naidchipa isnan inmona ay pito ay faka is kailit nan wanga. ⁴Ya ket ay kinan san nenkafikhot ay faka san alaalarmes ay faka. Sa et finmangon nan ali.

** 41:2 Nan nay facho, nakhaeb is linen, ay esang ay khag-awis ay lopot.

⁵Osto'y kasin naseyep, ya ket nen-itaw kasin, ya inilana nan pito ay lowey ay cha ensechang ya fegfekhasan ay tinmofo isnan esang ay sanga. ⁶Sa et wad-ay kayet nan pito ay lowey ay inilana ay nenkakupit ya linoyaw si chakhem ay nalpo's kamalalango ay lota. ⁷Ket ay inokmon nan nenkakupit nan chey nenkaptong. Siya chi ya ket ay finman-gon san ali, ya ke pet it-itawna kayet chi. ⁸Nadchanadchanakhan et nan ali isnan chey ay wiit, sa na't inpaayag amin nan cheycha'y ensop-ok ya nan cheycha'y mammasilib ay takho id Egipto. Inokhodna nan init-itawna ken chaicha, ngem maid paat makaipaawat isnan ayen nan it-itawna.

⁹Kinwanin et san en-ap-apag isnan ali, "Naipasmek idwani nan nenkamaliyak. ¹⁰Issan namingsan sinmonget ka apo ken chakami ay chwa isnan chey apapon si pala ot-oto, sam et inpafalod chakami isnan afong nan kapitan si khwarchiya. ¹¹Ke kami't nen-iitaw isnan esa'y maschem ya teken nan waschin ayen san init-itawmi. ¹²Idwani, wad-ay nan esa'y ib-ami ischi ay esa'y fabalo ay Hebreo ay faan nan kapitan, ya inokhodmi ken siya nan init-itawmi sa na't inpaawat nan waschin ayen nan it-itawmi. ¹³Ket ay tinmet-ewa san kinwanina. Insoblim sak-en isnan sikhod ay saadko ya inpaisabfotmo san pala ot-oto is tinapay."

¹⁴Ket ay inpaayag nan ali si Jose sa cha't inpafala siya is kafabfalochan. Nenpapokis ya nensokat, sa et inmey isnan sakhang nan ali. ¹⁵Kanan et nan ali ken Jose, "Wad-ay nan init-itawko ngem maid makailawlawag isnan ayena. Chinngek ay mo chengngem nan it-itaw makaipaawat ka isnan ayena."

¹⁶Sa et kinwanin Jose, "Maid mabfalinko apo, ngem si Apo Dios nan makaipaawat isnan ayena ay enkhawisan nan ali."

¹⁷Kanan et nan ali ken Jose, "Init-itawko maachi ay tinmatakcheg ak is kailit nan wanga ay Nile. ¹⁸Ya ket chinmaka ay nalpo is kadchanom nan pito ay faka ay alaalarmes ya khanag-awis, sa cha't cha en-anglod isnan lokham. ¹⁹Mawnin pay ya ket akhes chinmaka nan pito ay nenkafikhot ya nenkakigangan ay faka. Kecheng cha is inilak ay kag tod-i isnan olay entona isna id Egipto. ²⁰Idwani, ya ket kinan nan nenkafikhot ay faka nan cheycha'y alaalarmes ay faka. ²¹Ngem maid makadlaw ay kinancha nan alaalarmes ay faka, tay khechangna'y sisya kayet ay nenkafikhot cha ay kag isnan sikhod. Sak et fomangon. ²²Wad-ay akhes nan init-itawko ay nensechang ay pito ay lowey ay fegfekhasan ay tinmofo isnan esa'y sanga. ²³Awni pay ya ket wad-ay kayet nan pito ay nenkakupit ay lowey ay linoyaw si chakhem ay malpo's kamalalango ay lota. ²⁴Sa et inokmon nan nenkakupit ay lowey san pito ay nenkaptong. Inokhodko nan naycha'y init-itawko isnan cheycha'y ensop-ok, ngem maid paat makaipaawat ken sak-en mo ngag nan ayencha."

²⁵Sinongfatan Jose nan ali ay mangwanin, "En-iso nan ayen nan chwa ay it-itawmo. Inpaammon Apo Dios nan nganngani ay angnena. ²⁶Nan pito'y alaalarmes ay faka et pito ay tawen nan ayena. Siya akhes isnan pito ay fegfekhasan ay lowey. En-iso nan ayencha. ²⁷Nan pito ay nenkafikhot ay faka ay inmod-ochi ay chinmaka ay nalpo's kadchanom, ya nan pito ay nenkakupit ay lowey ay linoyaw si chakhem, et pito ay tawen ay fitil. ²⁸Kag sinan apchas ko infakha ken sik-a apo, inpailan Apo Dios nan sa na angnen. ²⁹At wad-ay nan pito ay tawen ay omaw-awas nan ngonon isnan olay entona isna id Egipto. ³⁰Ngem kakwasana sa et omchan akhes nan pito ay tawen ay fitil. Ya at malichongan

nan nar-os ay pito ay khanag-awis ay tawen tay at pakawasen nan fitil nan ili. ³¹ Siya, nan cheycha'y tawen ay omaw-awas nan makakan et chadlos malichongan, tay at chad-ama nan fitil ay omchan. ³² Nan laychen nan kasin napidwaan nan it-itawmo ay kanan et kinedchangan Apo Dios nan angnena, et siya chi nan angnena ay angnen isnan ad-i omannong.

³³ “Idwani, khawis koma mo pomili ka is lalaki ay masilib ya makaawat ta ippeymo siya ay mangichalan isnan am-in ay ili isnan Egipto. ³⁴ Pomili ka akhes apo si tapina ay en-apo, ay mangal-ala isnan pagkalma isnan am-in ay maani isnan timpon nan pito'y tawen ay omaw-awas nan maani. ³⁵ Filinem chaicha ay manakhop isnan am-in ay maala ay makakan isnan chey khawis ay tawen ay omali, ya agtam chaicha is lebfengcha ay mangigto isnan maani isnan maipaypay-ana isnan chadchake ay ili sa cha't tokkhongan. ³⁶ Nan naycha ay makakan ay cha maigto nan sa maipafala isnan pito'y tawen ay fitil ay omchan isnan Egipto, ta maid matey is owat.”

Nan Madchotokan Jose ay Enkhofernachor id Egipto

³⁷ Idwanin, tinan-oyan nan ali ya am-in nan faana nan infaag Jose. ³⁸ Sa et kanan nan ali, “Ay ke tako makaanap is khagkhag-awis mo si Jose, ay wad-ayan nan Ispiriton nan Dios?” ³⁹ Sa na't kanan ken Jose, “Tay inpailan nan Dios am-in na ken sik-a, nalatak ay wadwad-ay nan silib ya pinang-awatmo mo nan olay sino issa. ⁴⁰ Idwani ippeyko sik-a ay matang-

tangad isnan am-in ay iyap-apowak, et am-in ay takhok et sa cha patiyen nan filinmo. At maikadwa ka ken sak-en ay enlebfeng. ⁴¹ Nay chotokak et sik-a ay khofernachor isnan olay entona issa isna id Egipto.” ⁴² Sa et kinaan nan ali nan alitosna ay namatonan isnan maton si ali sa na't inpey is kalecheng Jose. Inpafachona nan napateg ay facho^{††} ken siya, sa na't inpaoway nan fallitok. ⁴³ Sa na't inpalokhan isnan ikadwa ay kalisan si ali ya namangpango nan takhona ay mangifogfokhaw en, “Enfalintomeng kayo! Enfalintomeng kayo!”^{‡‡} Adi kad nadchotokan si Jose ay enkhofernachor isnan am-in ay ili id Egipto. ⁴⁴ Kinwanin akhes nan ali ken siya, “Sak-en nan ali, ya ipatengngelko am-in ken sik-a nan takho isnan olay entona isnan am-in isna id Egipto, ta ad-icha paat igkhiwa nan lima paymo sikicha mo ad-im ipalofos.” ⁴⁵⁻⁴⁶ Sa na't nginadnan si Jose is Zafenat Panea, sa na't agtan siya's asaw-ena ay si Asenat ay anak Potifera ay pachi isnan ili ay Heliopolis.

Tolon poo nan tawen Jose issan laponay ay nensilfiyana isnan ali id Egipto. Tinaynana nan kawad nan ali sa na't finaata ay en nangila isnan olay entona ischi ay ili. ⁴⁷ Isnan timpon nan pito'y tawen ay inmaw-awas nan makakan, inpatofon nan lota nan nawadwad ay maani ⁴⁸ ya cha inpaamong Jose nan chatag sa na't inpaigto isnan kaallaalang nan am-in ay ili.^{¶¶} Adi kad inpaigtona isnan waschin ili nan naani isnan cheycha'y nenlilwes ay payew ischi kanay ay ili. ⁴⁹ Chadlos omawas ay kag ofod is kafayfay nan cheycha'y naani ay

^{††}41:42 Mabfalin akhes ay nan nakwani et, “Ikasiwyo! Ikasiwyo!”

^{‡‡}41:43 Nan osto ay inpaigton Jose et nan pagkalman nan am-in ay naani id Egipto isnan chey ay pito ay tawen. Ilaenyo nan Genesis 41:34.

^{¶¶}41:48 Si Potifera ay aman Asenat nan katongchowon ay pachi isnan ili ay On paymo Heliopolis, ay naamongan nan iyEgipto ay manad-ayaw isnan akhew, tay nan akhew nan dioscha.

inigtona, ya eg-ay et kasin sinas-alop Jose tay ad-i kasalop.

⁵⁰ Isnan sisyay eg-ay inomchanan nan fitil, chwa et nan an-ak Jose ay lallalaki ay inyanak Asenat^{§§} ay asawana. ⁵¹ Kinwanina, “Finachangan Apo Dios sak-en ay menlichong isnan am-in ay likhatko ya nan ilewko isnan am-in ay pangafong ama.” Siya chi't ya nginadnana nan inmona ay anakna is Manases.* ⁵² Awni pay ya kasin inmanak, ya nginadnan Jose nan nay ay maikadwa ay anakna is Efraim† ay nangwanin, “Siya sa nan ngachana tay inpakhanak Apo Dios sak-en isnan ili ay nensikhafak.”

⁵³ Awni pay ya ket nakwas nan pito ay tawen id Egipto ay inmaw-awas nan makakan. ⁵⁴ Mailapo et nan pito ay tawen ay fitil, kag isnan kinwanin Jose. Wad-ay akhes nan fitil isnan am-in nan tapina ay ili, ngem id Egipto wad-ay nan naiigto ay makakan isnan olay entona ischi. ⁵⁵ Isnan inomchanan et nan maowatan nan am-in id Egipto, ke cha't inmey ay nenseg-ang isnan ali is kancha. Et infilina ay omey cha ken Jose ya angnencha nan ifaagna. ⁵⁶ Ostoy chachama et nan fitil ya inmam-amed isnan olay entona ay ili id Egipto, tinekwafan Jose nan am-in ay allang et cha na inlako nan makakan isnan cheycha'y iyEgipto. ⁵⁷ Ya wad-ay akhes nan angsaangsan ay takho ay nalpo isnan olay entona ay ili ay inmey id Egipto ay lomako isnan makakan ken Jose, tay chad-ama nan fitil isnan olay entona.

**Nan en Lomakwan nan Et-ad
Jose is Makakan id Egipto**

42 Isnan nanngelan Jacob ay wad-ay nan makakan id Egipto, kin-

wanina isnan an-akna, “En kayo man aped yangkhay en-asilaila ay? ² Kek cha chengngen ay wad-ay pet nan makakan id Egipto ya! En kayo et achi lomako ta ad-i tako matey pangkhep si owat.” ³ Sa et inmey nan sinpoo ay et-ad Jose ay lomako is makakan id Egipto. ⁴ Ngem eg-ay inpalofos Jacob ay maitakin si Benjamin ay chadlos etad Jose, tay omegyay tay ta ket lang ya way maangnen ken siya.

⁵ Adi kad khapo tay nabfitil akhes id Canaan, naitapi et nan an-ak Jacob isnan cheycha'y cha omey lomako is makakan id Egipto. ⁶ Et si Jose kannay nan khofernachor ischi, ay mangilila isnan cha mailako ay makakan isnan omili. Adi kad inmey cha nan yoyon-ana ay nenfalintomeng ay nentowad isnan sakhangna. ⁷ Isnan nangil-an Jose ken chaicha, inmatonana chaicha, ngem in-pailana ay kag na ad-i ammo chaicha. Finogtakana chaicha ay mangwanin, “Ento nan nalpowanyo?”

“Apo, nalpo kami id Canaan, et in-mali kami isna ay lomako is makakan,” insongfatcha.

⁸ Olay mo naimatonan Jose san eetadna ngem chaicha eg-ay cha paat nakaimaton ken siya. ⁹ Sisinmekna san cha na init-itaw maipoon ken chaicha, sa na't kanan, “Inmali kayo yangkhay ay en-as-as! Inmali kayo ay mangila mo ento nan enkapsotan nan nay ilimi!”

¹⁰ “Ad-i apo,” insongfatcha. “Inmali kami ay faam ay lomako yangkhay is makakan. ¹¹ Sin-anag-i kami am-in. Egay kami inmali ay en-as-as, apo. Nalentegek kami ay takho.”

^{§§}41:50 Nan kadngelan nan ngachan ay Manases isnan kalin si Hebreo et, **inmipalichong**.

*41:51 Nan kadngelan nan ngachan ay Efraim isnan kalin si Hebreo et, **inmipakhanak**.

†41:52 Nan ostoy ay naisolat isna et, “*is katopek nan sakona.*”

¹²Kanan kayet Jose ken chaicha, “Ad-i! Nan enkapstotan nan ilimi nan inaliyo!”

¹³Ke cha't kanan, “Apo, sinpoo ya chwa kami ay lallalaki ay sin-anag-i. Es-esang ay ama nan nalpowanmi ay wad-ay ischi id Canaan. Namaid nan esang ay annochimi ya chey ay wad-ay nan alilismi ken ama.”

¹⁴“Kanak chadlo ya! Inmali kayo ay en-as-as,” kinwanin kayet Jose.

¹⁵“Ngem kag tona nan katepnganyo: Isapatak isnan ngachan nan ali ay ad-i kayo makakak-aan sina engkhana ay omali nan alilisyo isna. ¹⁶Ifaayo nan esang ken chakayo ay en mangala ken siya. Magkhwarchiyaan isna nan tapina engkhana ay matet-ewaan nan kinwaniyo. Tay mo ad-i, tet-ewa nan insapatak isnan ngachan nan ali ay chakayo et inmali kayo ay en-as-as.” ¹⁷Siya chi ya infalodna't chaicha am-in is tolo ay akhew.

¹⁸Isnan mikatlo ay akhew, kinwanin Jose ken chaicha, “Sak-en nan esang ay mangiyegyat ken Apo Dios, et takhowek chakayo mo ket angnenyo nan esang yangkhay ay kanak. ¹⁹Ta matet-ewaan ay nalenteg kayo, makhayad nan esang ken chakayo isna is kafabfaloohan. Nan tapina mabfalin ay somaa cha ta iyeycha nan makakan isnan cheycha'y papangafongyo ay maowat. ²⁰Sa et masapol ay iyaliyo nan alilisyo ken saken. Siya na nan mangipaila ay tet-ewa nan kankananyo, ya at ad-ik ipapatey chakayo.”

Et siya chi ay tinan-oyancha chi. ²¹Ngem cha cha kankan, “Chey, idwani selaeg tako et ay maipap-alikhat sinan inangnen tako isnan annochi tako. Inila tako nan chadlos likhatna issan cha na nenseg-angan ken chatako ngem ad-i

tako chengchengngen. Isonga chatako et idwani nan enliglikhat.”

²²Kanan et Ruben, “Kanak chadlo en ad-iyo oy-oyongen siya ya! Ngem ad-iyo met chengngen. Nay et maifales ken chatako nan chalana.” ²³Ad-icha ammo ay ke pet naawatan Jose amin nan kankanancha, tay nan inikkana ay nakitot-oya ken chaicha et maichalan isnan takho ay cha mangifallikas isnan kalin si iyEgipto. ²⁴Sa et tinaynan Jose chaicha ya inmey nen-akha. Sa et kasin tinmoli ken chaicha isnan kasina makakaliyan, sa na't pinili si Simeon ay maitaked isnan sakhangcha.

Nan Somakhongan nan Eet-ad Jose id Canaan

²⁵Infilin et Jose ay ponnencha am-in nan sakon nan et-adna isnan makakan ya maisobli nan sipingcha is kasakocha, ya sa cha't maagtan is sengetcha. Et siya chi nan naangnen. ²⁶Adi kad inkarkhan nan et-adna is kadangkicha nan kasakosako ay makakan ay linakwancha, sa cha't nenligwat. ²⁷Isnan inomyanancha is kachalan, finadfad nan esang ken chaicha nan taked nan sakona ta pakanena nan dangkina, ke na't inchanan nan sipingna is kasakona. ²⁸Kinwanina't, “Da! Ya ke nay nan sipingko ay naisobli isna? Naay sina's kasakok,” kinwanina. Ke cha't ngingmaya ya chad-ama nan egyatcha ay nen-iinnila ay mangwanin, “Ngag mampet na's inangnen Apo Dios ken chatako?”

²⁹Isnan sinmaalancha ken amacha ay Jacob id Canaan, infaagcha nan am-in ay naang-angnen ken chaicha. ³⁰“Finogtakan nan khofernachor id Egipto chakami, sa na't pabfasolen chakami ay mangwanin inmey

[‡]42:27 Nan osto ay inchowan Jose ken Benjamin et tolon khasot ay shekel ay silver ay kag falor si fallitok nan falorna. Nan infayad nan Ismaelita ay lakon Jose issan chey et chwan poo ay shekel ay silver. Ilaenyon nan Genesis 37:28.

kami kano ay en-as-as isnan ilina. ³¹Kinwanimi ay nalenteg kami ya egay kami inmey ay en-as-as. ³²Ya infaagmi ay sinpoo ya chwa kami am-in ay sin-et-ad ay lallalaki, ya es-esang nan ama ay nalpowanmi. Namaid nan esang, ngem sisya nan alilis, ya wad-ay isna id Canaan ken sik-a ay amami. ³³Ke na't kinwani ken chakami, 'Naay nan sak mangammowan mo tet-ewa ay nalenteg kayo. Mataynan ken sak-en nan esang. Isaayo ay tapina nan makakan isnan maowwat ay papangafongyo, ³⁴sa yo't iyai ken sak-en magtek nan alilisyo. Siya sa nan mangammowak ay egay kayo in mali ay en-as-as isnan ilimi, mod-i ket tet-ewa kayo. Et sak isobli nan etadyo ken chakayo ya nawaya kayo ay enkomerso isna."

³⁵Idwani waschin et nangipakfo isnan wad-ay isnan sakona ya ket ay waschin nangila isnan masosopot ay sipingna. Isnan nangil-ancha isnan siping chachama et nan egyatcha, olay si amacha ay Jacob. ³⁶Kanan et amacha ken chaicha, "Ay laychenyo ngen ay madchongaw am-in nan an-akko? Maid si Jose ya sa et si Simeon, ya idwanin nay laychenyo ay ikaan akhes si Benjamin! Sak-en et nan maamongan am-in nan naycha ay likhat."

³⁷Kanan et Ruben ken amana, "Mo ad-ik maisaa si Benjamin, mabfalin ay pateyem nan chwa'y an-akko. Ipakarkhom siya ken sak-en, et sak itoli siya ken sik-a."

³⁸Ngem kanan Jacob, "Ad-i maifoweg nan anakko, tay natey nan chadlos na akhi ya siya yangkhay nan nataynan. Am-ama ak et, ya mo itakinyo siya sa et wad-ay maangnen isnan chalan, at matey ak ay chadlos ensasanga isnan inangnenyo."

Nan Nangifowekhan nan Et-ad Jose ken Benjamin id Egipto

43 Sisyay chachama nan fitil id Canaan. ²Et isnan nangkhayan nan kanen nan pangafong Jacob ay linakwancha id Egipto, kinwanina isnan an-akna, "Tomoli kayo ay en lomako is akit ay kanen tako."

³Ya ket kanan Juda ken amana, "Chadlos finag-an nan chey lalaki chakami ay nangwanin ad-ina chawaten chakami mo ad-i mi itakin nan annochimi. ⁴Mo ipalofosmo ay makieey ken chakami nan annochimi, et omey kami ay lomako is kanem. ⁵Ngem mo iyad-im, et ad-i kami, tay kinwanin nan lalaki ay ad-ina chawaten chakami mo ad-imi itakin nan annochimi."

⁶Kanan et Israel, "En kayo man chadlos omipalikhat isnan en kayo nangifagan isnan lalaki ay wad-ay teken si akhiyo ay?"

⁷Kinwanicha'y sinmongfat, "Siya man tay maid ad-i na salodsodchen maipoon ken chakami ya nan pangafong tako. Sinalodsodna mo sisya'y matatakho ka ay amami, ya mo wad-ay teken si etadmi ay lalaki. Et masapol ay sebfatenmi nan salodsodna. Ay ke mi ammo ay sa na pet ipaayag nan annochimi?"

⁸Kinwanin Juda ken amana, "Ipalofosmo ta ifowegko nan annochimi ta sa kami't maligwat kannay, ta chakami, sik-a, ya nan anan-ak, et matakho cha ya maid matey si owat. ⁹Sak-en nan somongfat isnan fiyagna. Et sak kikhad ken siya. Mo ad-ik isakhong siya ay enkhaghawis at sak-en nan chadlos kawad si fasol is eng-engkhana. ¹⁰Mo sa egay kami inmannong ay nensasaed, et away ikapidwa na is tinmoliyanmi."

¹¹Kinwanin et amacha, "Mo siya sa nan masapol ay maangnen, angnenyo na: Ipenpenyo isnan sakoyo nan kakhawisan ay winad-ay nan lota

isna id Canaan, ta en yo ilayad isnan khofernachor ischi. Omiyey kayo is akit ay akhas ay nalpo isnan kaew, akit ay itlog si yokan, astragalo, laudano, piniones ya almendras. ¹²Ya pidwaenyo nan kaad-achan si siping ay itakinyo, tay masapol ay isakhongyo nan inchananyo ay siping isnan sakoyo. Away nget nenkammali cha. ¹³Itakinyo nan annochiyo sa kayo't omey ay manakhang ken siya. ¹⁴Asop ya si Apo Dios ay Makabfalin isnan Am-in nan wad-ay isnan chey ay lalaki ta seg-angana chakayo, ya isakhongna si Benjamin ya nan etadyo ay si Simeon ken chakayo. Ngem mo mamaid nan an-akko, et olay siya.”

¹⁵Adi kad inalan et nan cheycha'y sin-et-ad nan ilayadcha ya nan mamidwa ay kaad-achan si siping, sa cha't nalig-wat ay omey id Egipto. Infowegcha si Benjamin sa cha't inmey ay nanakhang ken Jose. ¹⁶Isnan nangil-an Jose ken Benjamin ay fowegcha, kinwanina isnan faana ay mangil-ila isnan afongna en, “Ipangom nan naycha'y lallalaki is afongko, et sa cha makikan ken saken isnan alas chosi. Pomarki ka sam et nongnongen.” ¹⁷Inangnen nan faa nan naifilin et inyeyna nan cheycha'y sin-anag-i is afong Jose.

¹⁸Isnan cha cha maipangowan is kaafong Jose, omegyat cha sa cha't kanan, “Inyalicha chatako isna maipoon isnan siping ay naisobli is kasako tako issan laplapon. Sa cha't chepapen chatako sa cha't alaen nan dangki tako ya khab-ena chatako is faa.” ¹⁹Isnan inomchanan-cha ala cha ya eey isnan chey faa ay mangil-ila isnan afong ay wad-ay is kapantew ya kinwanicha, ²⁰“Pangngaasim apo ta chengngem chakami, tay issan laplapon in mali kami ay linmako is makakan, ²¹ngem isnan inomyananmi is kachalan isnan cha mi somaalan, inokfayanmi nan sakomi ya ket waschin

nangchan isnan sipingna isnan sakona ya egay kakok-olangan. Nay et inyalimi ta isoblimi ken sik-a. ²²Inmitakin kami akhes isnan tap-in si siping ay ilakomi kasin is kanenmi. Ad-imi ammo mo sino nan nangippey isnan sipingmi is kasakomi.”

²³Kinwanin et san faa, “Ad-i kayo madchanakhan. Ad-i kayo omegyat. Nan Diosyo ay Dios amayo nan nangisakhong nget isnan sipingyo is kasakoyo ta enkwayo. Chinawatko san infayadyo.” Sa na't infala si Simeon ken chaicha.

²⁴Sa et inpaskhep san faa nan cheycha'y sin-anag-i is afong Jose. Inag-tana chaicha's chanom ay iyowascha isnan sikicha, sa na't pinangan nan dangkicha. ²⁵Sa cha't insakhana nan cheycha'y igwacha ken Jose mo omchan isnan alas chosi, tay naifaag ken chaicha ay at makikan cha ken siya. ²⁶Isnan sinmaalan Jose, iniskhepcha is afong nan chey ichowacha ken siya, sa cha't nenfalintomeng ay nentowad isnan sakhangna. ²⁷Sinalodsodna mo enkhaghkhwis cha, sa na't kanan, “Infaagyo issan chey nan maipoon ken amayo ay nalakay. Ay khawis ngen siya? Ay matatakho ngen ya sisya'y enkhaghkhwis?”

²⁸Sa cha't kanan, “Wen, nan faam ay amami et sisya'y matatakho ya enkhaghkhwis.” Sa cha't nentowad ay nenchayaw ken siya.

²⁹Isnan nangil-an Jose ken Benjamin ay chadlos na annochi kinwanina, “Adi kad si tona nan alilisyo ay infaagyo ken sak-en. Si Apo Dios nan mamachang ken sik-a anakko.” ³⁰Alan et Jose ya kaan tay chadlos ay ad-i makaikatpe isnan liknana ken annochina, ya chadlos ay makaag-akha. Isonga ya ket ay sinomkhep is kakwartona et ischi nan nen-akhalana. ³¹Ala na't ya chilam-os, sa et finmala ay chadlos nangikakatpe isnan liknana, sa na't infilin ay isan-gocha et nan makakan. ³²Teken nan

lamisaan Jose ay nangisangowancha isnan kanena, ya teken akhes ay lamisaan nan nangisangowancha isnan kanen nan et-adna. Tekan kayet nan lamisaan nan iyEgipto ay mangmangan ischi, tay ngaakhen nan iyEgipto ay makikan isnan Hebreo. ³³Naiyornos nan inangnencha ay nangipatokcho isnan sin-agi mailapo isnan yon-a engkhana isnan annochi isnan sakhang Jose. Isnan nangil-ancha isnan naikkan ken chaicha'y naipatokcho, nen-asiila cha ay cha mataa. ³⁴Nalpo is kalamisaan Jose nan naisango ken chaicha, sa et si Benjamin, maminlima nan kaad-achan nan khinaocha ay kanena mo nan et-adna. Et nangan cha ya nakiinom cha ken Jose engkhana'y nafototngan cha.

Nan Namaichan nan Tasan Jose

44 Sa et infilin Jose isnan chey faa ay mangil-ila isnan afongna en, “Ponnem ay osto nan sakocha, ya ippeymo nan siping nan waschin esa isnan topek nan sakona. ²Iyosonmo akhes nan silver ay tasak is kasakon nan alilis sa et nan sipingna ay lakon nan makakan.” Et siya chi inangnena nan naifilin ken siya. ³Osto ay wiiwiit naipaligwat cha isnan dangkicha ay so-maa. ⁴Isnan nakaadchawi cha is akit isnan ili, ya ket kinwanin Jose isnan chey faana, “Kamowem ta kamakamem chachi, et mo edchanam chaicha kanam, ‘En man ngaag nan isofalityo isnan khawis ay?’ ⁵En yo man inakew nan silver ay tasan nan apok ay? Ke siya chi nan en-in-inomana ya! Siya chi nan ososalena ay en-ipadto. Chachama nan fasol ay inangnenyo!”

⁶Isnan nangchanan san faa ken chaicha, infaagna nan kinwanin Jose ken siya. ⁷Sa cha't kanan, “Apo, ngag nan laychem ay kanan isnan kinwanim? Ay ke mi maangnen nan kag tosa? ⁸Ammom met ay nan siping ay

inchananmi isnan sakomi et inyalpomi id Canaan ay mangisakhong ken sik-a. En mi man akewen nan pilak paymo fallitok isnan afong nan apom ay? ⁹Apo, mo maanapan ya way esang ken chakami is kawadna at maipapatey, ya enfalin kami ay tapina is faam.”

¹⁰Sa na't kanan, “Siya achi. Ngem kecheng nan mad-asan nan tasa is enfaak. Et mabfalin ay mapalofosan nan tapina ken chakayo.” ¹¹Adi kad waschin et kannay nangepas isnan sakona ay nangokfay ischi. ¹²Mineymey-an nan faan Jose ay nen-anap. Inlapona isnan yon-a engkhana isnan annochi, et naanapan nan tasa is kasakon Benjamin. ¹³Alan et nan yoyon-ana ya peskhat isnan fachocho ay enngongoyos. Kasin cha inkarkha chachi isnan dangkicha, sa cha't tinmoli.

¹⁴Isnan inomchanan cha Juda ya nan et-adna is afong Jose, sisya ischi siya. Sa cha't nenfalintomeng ay nentowad isnan sakhangna. ¹⁵Sa et kinwanin Jose, “Ngag man chi's inangnenyo? Ad-iyon ngen ammo nan kafaalak? Tay olay sino ay wad-ay isnan nay ay saadko et kafaalana ay en-ila?”

¹⁶“Apo, ngag kay nan kasin mi kanan?” kinwanin Juda. “Ento nan ikkanmi ay kasin makilinnawag? Ngag nan ikkanmi ay mangipatet-ewa ay mid fasolmi? Si Apo Dios nan nangipafala isnan fasolmi. Enfaam et achi am-in chakami ta faken yangkhay nan chey nad-asan ay kawad nan tasa.”

¹⁷Kinwanin et Jose, “Na! Ad-i! Ad-ik maangnen sa. Kecheng nan nad-asan nan tasak is enfaak. Somakhong kayo am-in ay tapina ay enkhagkhawis ken amayo.”

Nan Nangiseg-angan Juda ken Benjamin

¹⁸Idwani, sinmag-en si Juda ken Jose ay nenseg-ang. Kinwanina, “Pangngaasim apo ta makikali ak ken sik-a. Et

asop ya ad-i ka somonget tay kag ka met laeng ken Faraon ay ali. ¹⁹ Apo, sinalod-sodmo ken chakami mo sisya si amami ya mo way teken ay etadmi. ²⁰ Et infaagmi ken sik-a ay sisya si amami ay nalakay, ya wad-ay nan annochimi ay nawad-ay isnan nalakayana. Natey nan chadlos etadna ay lalaki et kecheng siya is nakhayad ken chaicha ay chodchodwa ay sin-akhi. Chad-ama nan layad ama ken siya. ²¹ Sa et apo, infakham ay iyalimi siya isna tatno ilaem. ²² Sa mi't infakha ken sik-a ay ad-i mabfalin ay taynana nan am-ama tay et siya nan kateyana. ²³ Ya kem et kanan en ad-i ka chomawat mo ad-i mi itakin nan alilismi.

²⁴ “Adi kad idwani issan tinmoliyanmi ken ama ay faam, infaagmi san infakham apo. ²⁵ Issan kasina fomaalan ken chakami ay lomako is akit ay makakan, ²⁶ kinwanimi ay ad-i kami makaali tay at ad-i ka chomawat mo maid nan alilismi ay ifowegmi. Kinwanimi ay mabfalin yangkhay ay makaali kami mo maifoweg nan alilismi. ²⁷ Kanan et ama ken chakami, ‘Ammoyo met ay si Raquel ay asawak et chodchodwa cha nan inapafalana ay an-akko, ²⁸ ya namaid nan esang ken chaicha. Away khinislakhislay si atap ay enkik-iwi tay egayko kasin inil-ila siya engkhana issan kinmaanana. ²⁹ Et mo ikaanyo nan nay akhina idwanin ya wad-ay maangnen ken siya, at matey ak ay chadlos ensasanga isnan inangnenyo tay nalakay ak et,’ kinwanin ama.

³⁰⁻³¹ “Isonga idwanin apo, mo aped ak somaa isnan faam ay si ama ya maid nan annochi, at matey mo ilaena ay maid siya. Tay nan fiyag tosa ay annochimi nan manatakho ken siya, ya tay chadlos nalakalakay, et omanay nan mangipan-goyosanmi ken siya is kateyana. ³² Esang kayet, apchas ko insapata nan fiyagko ken ama pala isnan annochimi. Infaagko

ken siya ay mo ad-ik isakhong siya ken ama at sak-en nan chadlos kawad si fasol engkhana ay matey ak. ³³ Isonga idwani apo, sak-en et yangkhay si enfaam mo ket ipalofosmo ay makitaoli siya isnan aag-ik. ³⁴ Tay ngag kay nan ikkak ay somaa ken ama mo maid nan annochik ay fowegko? At ad-i ak makaikatpe ay mangila isnan enliglikhatan ama,” kinwanin Juda.

Nan Nangipaammowan Jose isnan Awakna isnan Et-adna

45 Sa et tay ad-i et makaikatpe si Jose isnan liknana isnan kawadna isnan cheycha'y faana, infilina't ta komaan cha. Adi kad maid et teken is ib-ana isnan nangipaammowana isnan awakna isnan et-adna. ² Et tay chadlos na inpapangekhe nan akhana, chinngen nan cheycha'y iyEgipto ampon inomchan nan chamag is kapalasyon nan ali. ³ Kinwanin et Jose isnan et-adna, “Sak-en si Jose! Ay matatakho ngen kayet si ama?” Ngem isnan nanngelan nan et-adna ischi naegyagyatan cha ya ad-i cha makasefat. ⁴ Ket ay kanan Jose ken chaicha, “Somagsag-en kayo ken sak-en.” Sinmag-en cha, sa na't kanan, “Sak-en si Jose ay etadyo ay inlakoyo, ya naiyali ak isna id Egipto. ⁵ Idwani, ad-i kayo koma chadlos madchanakhan paymo sosongten nan awakyo isnan nangilakwanyo ken sak-en isna, tay tet-ewa ay si Apo Dios nan nangipaona ken sak-en isna ta matakho kayo ya nan tapina ay takho. ⁶ Maikadwa yangkhay ay tawen na isnan fitil isnan lota. Sisya nan lima ay tawen kayet ay maid ensamsama ya en-an-ani. ⁷ Et inpaonan mampay Apo Dios sak-en mo chakayo ta matakho kayo ay matakho ya nan wanen-edyo ta ad-i kayo mamaid isnan lofong. ⁸ Adi kad nan kinatet-ewana et faken chakayo nan nangipaiyali ken

sak-en sina mod-i ket si Apo Dios. Sa na't inpey sak-en ay mamagfakha isnan ali, ya katotongchowan ay takhona ay enlebfeng isnan am-in. Ya chak iyap-apowan nan am-in ay ili isna id Egipto.

⁹“Idwanin, kamowenyo ay somaa ken ama ya kananyo ken siya, ‘Siya na nan kanan Jose ay anakmo: Inpey Apo Dios sak-en ay en-ap-apo isnan am-in ay ili id Egipto. Omali ka ay omali kanay. Ad-i kayo en-enaenat. ¹⁰Mabfalin ay entee kayo id Gosen ay maisasagen ken sak-en: sik-a, nan an-akmo, nan apop-om, nan karnilom, karchingmo, nan fakam ya nan am-in ay kwam. ¹¹Mo wad-ay kayo id Gosen, mabfalin ay nonongnongek chakayo, tay sisya kayet ay chaan nan lima ay tawen ay fitil. Tay ad-ik laychen ay wad-ay enkolangam, nan pangafongmo, ya nan enkik-iwiyem.”

¹²Kinwanina kayet, “Idwani, am-in kayo ya olay sik-a Benjamin et nay iilaenyo ay tet-ewa ay sak-en na ay si Jose ay manot-oya ken chakayo. ¹³Ifaagyo ken ama nan am-in ay kamabfalinko isna id Egipto, ya ifaagyo am-in nan inil-ilayo isna, sa yo't kamowen ay mangifoweg ken siya isna.”

¹⁴Ala na't ya kawe ken Benjamin ay etadna sa et nen-akha. Cha akhes en-akha si Benjamin ay mangawe ken yonana. ¹⁵Sisya ay cha en-akha si Jose isnan nangawwelana ya namisitowana isnan waschin esa isnan et-adna. Osto'y siya chi ya ket chadlo tinot-oyan nan et-adna siya.

¹⁶Isnan inomchanan nan chamag is kapalasyo ay wad-ay cha nan et-ad Jose, ket ay nalaychalaychan nan ali ya nan takhona. ¹⁷Kinwanin et nan ali ken Jose, “Ifaagmo isnan et-admo ta karkhaancha

nan dangkicha ta sa cha't somakhong id Canaan. ¹⁸Kanam ta iyalicha isna si amayo ya nan papangafongcha. Et sak ichowa ken chaicha nan kakhawisan ay lota isna id Egipto ya nan kakhawisan ay wad-ayen nan lota nan kanencha. ¹⁹Ifilinmo akhes ay mo somaa cha et omitakin cha isnan kalison ay malpo isna ay enlokhanan nan ongang-a, nan asaswacha ya si amayo ay ifowegcha isna. ²⁰Ya ta ad-i cha kasin semkesemken nan mataynan ay kwacha, tay at kowaencha nan kakhawisan isna id Egipto.”

²¹Adi kad inangnen nan an-ak Jacob nan naifilin ken chaicha. Inagtan Jose chaicha is kalison ay infilin nan ali sa na't sinengtan chaicha. ²²Inagtana akhes nan waschin esang ken chaicha is kakhawisan ay ensokatancha, ngem si Benjamin, tolon khasot ay silver ay siping^f ya lima ay kakhawisan ay ensokatana ay facho nan inchowana ken siya. ²³Inpaiyeyna ken amana nan sinpoo ay laki ay dangki ay nakarkhaan isnan kakhawisan ay wad-ay id Egipto, ya nan sinpoo ay fai ay dangki ay nakarkhaan is ilik, tinapay, ya nan tapina kayet ay senget. ²⁴Adi kad inpaligwatna't nan et-adna, ya isnan komaanancha, finag-ana chaicha ta ad-i cha masososma is kachalan.

²⁵Siya chi't tinaynancha id Egipto et sinmakhong cha ken amacha ay Jacob id Canaan. ²⁶Kinwanicha ken siya, “Sisya pet ay matatakho si Jose! Siya nan ap-apo isnan am-in ay ili id Egipto!” Natakag si Jacob ya ad-i mamati ken chaicha.

²⁷Ngem isnan nangifag-ancha isnan am-in ay infaag Jose ken chaicha, ya isnan nangil-ana isnan kalison ay inpaiyey Jose ta enlokhanana koma ay omey id Egipto, ya ket ay naimosngan. ²⁸Kin-

^f45:22 Israel nan in pangachan nan anghel ken Jacob issan nakidpapana ken siya. Ilaenyo nan Genesis 32:25-32.

wanina, “Sisya pet ay matatakho si Jose ay anakko! Maid et kasik kedchawen! Masapol yangkhay ay ek ilaen siya isnan sisya ay matatakhawak.”

Nan Omayan cha Jacob id Egipto

46 Inpenpen et cha Israel⁸ am-in nan kwacha, sa cha't inmey id Beerseba ya nenchaton ischi ken Apo Dios ay Dios amana ay Isaac. ²Idwani nenkali si Apo Dios ken siya isnan maschem isnan kag it-itawna ay nanganwanin, “Jacob, Jacob!”

“Wen Apo, naay ak,” insongfatna.

³“Sak-en si Apo Dios ay Dios amam,” kinwanina. “Ad-i ka omegyat ay ome y id Egipto tay at pagkhanakek nan wanenedmo ischi ta enfalin cha ay chakchake ay ili. ⁴Wawawawad-ay ak ay mangifoweg ken sik-a id Egipto ya et sak isakhong nan wanenedmo isna. At wad-ay si Jose ay mangimit isnan matam isnan mateyam.” ⁵Adi kad nenligwat cha Jacob id Beerseba. Et inpalokhan nan an-akna siya, nan ongang-a ay ap-ona, ya nan asaswacha isnan kalison ay in-paiyey nan ali. ⁶Intakincha akhes nan cheycha'y talakencha ya nan cha cha chinakhop ay kwacha id Canaan, sa cha't inmey id Egipto. Intakin Jacob am-in nan pangafongna: ⁷am-in nan an-akna ya apop-ona.

⁸Siya chana nan pangafong Israel ay naitakin ken siya id Egipto: nan yon-a ay anakna ay si Ruben, ⁹ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Hanoc, Pallu, Hezron ya si Carmi; ¹⁰si Simeon ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar, ya si Saul ay anakna isnan fafai ay Cananeo; ¹¹si Levi ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Gerson, Cohat ya si Merari; ¹²si Juda ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Sela, Perez ya si Zera. (Natey nan chwa ay an-akna ay

cha Er ken Onan id Canaan.) Nan anak Perez ay lallalaki et cha Hezron ken Hamul; ¹³si Issacar ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Tola, Pua, Yob ya si Simron; ¹⁴si Zabulon ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Sered, Elon ya si Jaleel. ¹⁵Siya chana nan an-ak cha Lea ken Jacob ay lallalaki id Mesopotamia sa et nan anakcha'y fafai ay si Dina. Am-in nan wanedna ay nalpo ken Lea et tolon poo ya tolo.

¹⁶Siya chana kayet nan tapina ay pangafongna: si Gad ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Zifion, Aggi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi ya si Areli; ¹⁷si Aser ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Jimna, Isva, Isvi, Beria, ya nan fafaicha ay si Sera. Nan an-ak Beria ay lallalaki et cha Heber ken Malkiel. ¹⁸Siya chana nan sinpoo ya enem ay waned Jacob isnan faa ay si Zilpa, ay inchowwan Laban ay kafachang nan anakna ay si Lea.

¹⁹Nan an-ak Jacob ken asawana ay Raquel et cha Jose ken Benjamin. ²⁰Si akhes Jose et winad-ayna ken Asenat nan chwa ay lallalaki ay cha Manases ken Efraim id Egipto. Si Asenat nan anak Potifera ay pachi id Heliopolis. ²¹Nan an-ak Benjamin ay lallalaki et cha Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Muppm, Huppm ya si Ard. ²²Siya chana nan sinpoo ya epat ay waned Jacob ken Raquel.

²³Nan tapina kayet ay pangafongna et siya chana: si Dan ya nan anakna ay lalaki ay si Husim; ²⁴si Neftali ya nan an-akna ay lallalaki ay cha Jazeel, Guni, Jeser ya si Sillem. ²⁵Siya chana nan pito ay waned Jacob isnan faa ay si Bilha ay inchowwan Laban ay kafachang nan anakna ay si Raquel.

²⁶Nan filang am-in nan chadlos pangafong Jacob ay inmey id Egipto et enem poo ya enem. Ad-i maitapi nan

⁸46:1 Nan teken ay kaifalikkasana et, “engkhana isnan omaliyan nan nenkwa.”

iinnapona ay fabfafai. ²⁷ Sa et wad-ay nan chwa ay an-ak Jose ay naiyanak id Egipto. Adi kad issan inmayan cha Jacob id Egipto nenpiton poo et si among nan pangafongna ischi.

Nan Inomchanan nan Pangafong Jacob id Egipto

²⁸ Idwani inpaon-onan Jacob si Juda ay en mangwani ken Jose ta sab-atena chaicha id Gosen. Adi kad isnan inomchanan cha id Gosen, ²⁹ nenligwat si Jose ya nenlokhan isnan kalisana ay omei id Gosen ay en manab-at ken amana. Isnan nen-asil-an cha, alan et Jose ya kawe isnan fakhang amana sa et nen-akhaakha. ³⁰ Sa et kanan Israel, “Idwani olay et matey ak, tay nay inilak chadlo sik-a ya nay ammok ay sisya'y matatakho ka.”

³¹ Sa et kinwanin Jose isnan eet-adna ya nan tapin nan papangafong amana, “Masapol ay ennak ibfakha isnan ali ay inmali kayo ay et-adko ya am-in nan papangafong ama ay nalpo id Canaan. ³² Ifaagko ken siya ay enpaspastor kayo ya intakinyo am-in nan talakenyo ay karnilo, karching, ya faka, ya am-in ay kwayo. ³³ Mo paayag nan ali chakayo ya salodsochena nan chonoyo, ³⁴ masapol ay kananyo ay mangwanin, ‘Chakami ay faam, et enpaspastor kami. Siya nan sikhod ay chonomi ay kag nan chonon nan ikik-itmi.’ Mo siya sa nan kananyo, et pailiyena chakayo id Gosen. Siya chi tay mid ngoton nan iyEgipto isnan enpaspastor tay law-en chi ay chono.”

47 ¹⁻² Idwani inmey cha Jose ya nan lima isnan et-adna ay en nangila isnan ali. Sa et kanan Jose, “Inmali cha ama ya nan et-adko ay nalpo id Canaan. Intakincha nan talakencha ya nan am-in ay kwacha. Et nay wad-ay cha id Gosen.” Sa na't inyam-ammo nan et-adna isnan ali. ³ Sinalodsod nan ali mo ngag nan chonocha.

Sa cha't kanan, “Apo, enpaspastor kami ay faam ay kag nan sikhod ay chonon nan ikik-itmi. ⁴ Inmali kami ay kanatee isna tay chad-ama nan fitil id Canaan et maid mabfalin si en-anglochan nan talakenmi. Pangngaasim koma ta ipalofosmo ay entee kami id Gosen.”

⁵ Ket ay kanan nan ali ken Jose, “Idwani ay inmali si amam ya nan et-admo, ⁶ kwacha et nan Egipto. Ifowegmo chaicha id Gosen ay kakhawisan isnan am-in nan ili isna, ta ischi nan entey-ancha. Et mo wad-ay makabfaer ken chaicha, ipakarkhom ken chaicha nan talakenko.”

⁷ Sa et infoweg Jose si amana isnan kawad nan ali, ya binindisyonan Jacob nan ali. ⁸ Sa et sinalodsod nan ali ay mangwanin, “Kaat nan tawenmo?”

⁹ Kanan et Jacob, “Sinkhasot ya tolon poo ay tawen nan natatakhawak ay ek nenlikchalikchan. Akit yangkhay chachi ay tawen ya nalikhat, ad-i kag nan inmannong ay tawen ay cha nenliklikchan san cheycha'y ikik-itko.” ¹⁰ Binindisyonan kasin Jacob nan ali sa et kinmaan. ¹¹ Adi kad inpateen Jose cha amana ya nan et-adna id Egipto, et inischona ken chaicha nan kakhawisan ay lota ay sagen nan ili ay Rameses ta enkwacha, tay siya chi nan infilin nan ali. ¹² Et si Jose nan namangpangan ken amana, nan et-adna, ya am-in nan papangafong amana maiyafoloy isnan filangcha am-in nan ongang-a.

Nan Fitol

¹³ Chadlos chad-ama nan fitil, et maid paat makakan isnan olay entona. Et kinmapsokapsot cha nan iyEgipto ya iCanaan maipoon isnan owatcha. ¹⁴ Et si Jose, cha na tinopog am-in nan sipingcha ay lakon nan makakan ay cha cha lakwan, sa na't cha inyey is kaafong nan ali. ¹⁵ Isnan nangkhayan et nan sip-

ing nan iyEgipto ya iCanaan, inmey cha nan iyEgipto ken Jose ay mangmangwanin, “Omagtan ka is kanenmi. Ay ke kami aped matey isnan sakhangmo? Tay nangkhay et am-in nan sipingmi.”

¹⁶ Sinmongfat si Jose ay mangwanin, “Yaiyo nan talakenyo ta sokatak is makakan mo nangkhay nan sipingyo.”

¹⁷ Sa cha't inyey nan talakencha ken Jose et inagtana chaicha's makakan ay sokat nan kafaryocha, karnilo, karching, faka, ya dangkicha. Isnan chey ay tawen inagtana chaicha is makakan ay sokat nan cheycha'y talakencha.

¹⁸ Isnan maisned ay tawen, inmey cha kasin ken Jose ay nangwanin, “Ad-imi itafon nan kinatet-ewana ken sik-a apo. Nangkhay et nan sipingmi, ya inalam et am-in nan talakenmi. Maid et kasin nakhayad si igwami ken sik-a, kecheng yangkhay nan awakmi ya nan lotami.

¹⁹ Selaeg mi ay aped matey ya maiwayang nan lotami. Lakwam et chakami ya nan lotami mo ket mangan kami. Olay sa kami enpafab-aa isnan ali ya enkwana nan lotami, mo ket agtam yangkhay chakami is kanenmi ta ad-i kami matey ya ta way imolami, ta ad-i maiwayang nan lotami.”

²⁰ Linakwan et Jose nan am-in ay lota id Egipto ay enkwana nan ali. Waschin esa ken chaicha ay iyEgipto et napilit ay nangilako isnan lotana tay chadlos chad-ama nan fitil, et nenkwan nan ali nan am-in ay lota id Egipto. ²¹ Nenfa-linen akhes Jose nan takho isnan am-in ay ili id Egipto ay enfaan nan ali.

²² Kecheng yangkhay nan lotan nan papachi is eg-ayna linakwan. Ad-i cha masapol ilako nan lotacha tay nan papachi, wad-ay ay wad-ay nan cha ichowan nan ali ay ikatakhocha. ²³ Kinwanin Jose isnan katakhotakho, “Ilaenyo kay ya! Nay linakwak chakayo ya nan lotayo ay enkwana nan ali. Alaenyo et nan nay esek ta wad-ay is-ekyo. ²⁴ Et mo en-ani kayo,

ichowayo nan pagkalma isnan ali. Mab-falin ay osalenyo nan tapina ay pala esek ya kanen nan papangafongyo.”

²⁵ Sa cha't kanan, “Tinakhom chakami. Khinmagkhawis ka ken chakami apo, et sa kami enfaan nan ali.” ²⁶ Idwani khinmaeb si Jose is lenteg id Egipto ay masapol ay enkwana nan ali nan pagkalma isnan maani. Ya sisya kayet ay maang-angnen na ay lenteg engkhana idwani. Kecheng magtek nan lotan nan papachi is eg-ay nenkwan nan ali.

²⁷ Nentee nan Israelitas id Gosen ay sakop nan Egipto ya finmaknafaknang ya nakhanakhanak cha. ²⁸ Et sinpoo ya pito ay tawen nan nentetey-an Jacob id Egipto engkhana'y sinkhasot ya epat poo ya pito nan tawena. ²⁹ Issan nganngani ay mateyana, inayakhana nan anakna ay si Jose, sa na't kanan, “Pangngaasim ta ikkam nan nay ay kedchawek, ya ippeymo nan limam isnan enfet-akan nan chwa'y opok, sam et isapata ay tet-ewa ya osto ka ken sak-en. Ad-im ikaob sak-en isna id Egipto, ³⁰ mod-i ket omikaob kayo isnan naikaofan ik-itko ya si ama. Ikaanmo nan awakko isna id Egipto ta ikaobmo sak-en isnan naikaofancha.”

“Wen, at angnek nan kinwanim,” in-songfat Jose.

³¹ Sa et kinwanin Israel, “Isapatam ay angnem ay angnen chi.” Nensapata si Jose ken Israel ay wad-ay isnan kasey-pana, ya nenyaman si Israel ken Apo Dios.

Nan Namindisyonan Jacob ken cha Efraim ken Manases

48 Awni pay ya naifaag ken Jose ay masasakit si amana. Ke na't iyey nan an-akna ay cha Manases ken Efraim ta en cha am-in ilaen siya. ² Osto ay naifaag ken Jacob ay inmali nan anakna ay si Jose ay mangila ken siya,

inpeyna nan kafaelana ay tinmokcho is maseyseypana. ³Kinwanin Jacob ken Jose, “Nenpaila si Apo Dios ay Makabfalin Am-in ken sak-en id Luz id Canaan, sa et binmindisyon. ⁴Kinwanina, ‘Chey! pagkhanagkhanakek sik-a ta enfalin ay angсан ay ili nan wanen-edmo. Ichowak nan nay ay lota isnan wanen-edmo ay sa cha enkwa is eng-engkhana.”

⁵Kinwanin kayet Jacob, “Sik-a Jose, et ifilangko ay osto ay an-akko nan sanacha ay chwa ay an-akmo ay naiyanak isna id Egipto issan sisya'y egayko inmaliyan. Siya, cha Efraim ken Manases et ifilangko ay an-akko chaicha ay kag met laeng ken cha Ruben ken Simeon. ⁶Mo way kasin cham wad-ayen is lallalaki, et ad-i cha maikwani ay an-akko mod-i ket ap-ok. Nan at tawichencha ay enkwa et malpo ken cha Efraim ken Manases. ⁷Angnek na khapo ken inam ay Raquel. Chadlos ko insanga nan nateyana id Canaan ay ensag-en id Efrata issan chak tomoliyan ay nalpo id Mesopotamia. Et inkaobko siya isnan ilit nan karsa ay enpaEfrata.” (Betlehem nan ngachan nan Efrata idwani.)

⁸Isnan nangil-an Israel isnan an-ak Jose, kinwanina, “Sino pay chana?”

⁹“An-akko chana ay inchowin Apo Dios ken sak-en isna id Egipto,” kinwanina.

“Yaim chaicha isna ta bindisyonak chaicha,” kinwanin Israel. ¹⁰Idwani, tay ad-i makaila ay khawis si Israel tay nalakay et, inchoon Jose nan an-akna ken amana et finisitona ya kinnawena chaicha. ¹¹Kinwanin Israel ken Jose, “Kanak man mo ad-ik kasin ilaen sik-a, ngem nay pet inpalofos Apo Dios ay ilaek sik-a olay nan an-akmo.” ¹²Sa et inyadchawin Jose nan an-akna isnan manatakchowancha ken ikitcha ay Israel sa et nenfalintomeng ay nentowad si Jose isnan sakhangna.

¹³Sa et insag-en Jose si Efraim is kakannikhid amana ay Israel, ya si Manases ay yon-a insag-ena is kakannawana. ¹⁴Ngem ket ay nen-akpilen Israel nan limana ya inpatangna nan kannawana ken Efraim olay mo siya nan annochi, ya nan kannikhidna ken Manases ay yon-a. ¹⁵Sa na't binindisyonan si Jose ay nangwanin,

“Asop ya si Apo Dios

ay insilsilfiyan ikit ay Abraham ya si ama ay Isaac

et bindisyonana chaton-a ay fafallo!

Asop ya si Apo Dios

ay nangipangpango ken sak-en engkhana idwani ay akhew et bindisyonana chaicha!

¹⁶Asop ya nan anghel ay nangisas-alak ken sak-en isnan am-in

ay ngaag,

et bindisyonana chaicha!

Asop ya maitot-oloy ken chaton-a ay fafallo

nan ngachanko ya ngachan ikit ay Abraham ya si ama ay Isaac.

Asop ya makhanakhanak cha ya omangsan nan wanen-edcha isnan lofong!”

¹⁷Eg-ay linayad Jose nan nangil-ana isnan nangipay-an amana isnan kannawan ay limana is kaolon Efraim ay annochi, idwani inalana nan chey ay liman amana ta iyatona koma is kaolon Manases. ¹⁸Kinwanina ken amana, “Faken sa's angnem ama, si ton-a nan yon-a. Ipatangmo nan kannawanmo isnan olona.”

¹⁹Ngem inad-in amana ay nangwanin, “Ammok anakko. At khechangna'y makhanakhanak akhes nan wanen-ed Manases ya machamchamag siya, ngem at wadwad-ay nan annochi mo nan yon-a, ya nan wanen-edna et enfalin cha ay angсан ay chadchake ay ili.”

²⁰Et binindisyonana chaicha isnan chey ay akhew ay mangwanin, “At osalen nan Israelitas nan ngachanyo ay mamindisyon isnan tapina. Kanan cha, ‘Asop ya khab-en Apo Dios chakayo ay kag ken cha Efraim ya si Manases.’” Kag todi nan inikkan Israel ay nangippey ken Efraim ay inmon-ona mo si Manases.

²¹Sa et kinwanin Israel ken Jose, “Tilaem ay nganngani ak ay matey, ngem at wawawawad-ay si Apo Dios ken chakayo ya at isakhongna chakayo isnan ilin nan ikik-ityo. ²²Sik-a, ya faken nan et-admo nan mangigwaak isnan ponchag id Sikem ay inalak isnan Amorreo isnan fadyokko ya nan pantolayko.”

Nan Omanongos ay Kalin Jacob

49 Inayakhan Jacob nan an-akna ay mangwanin, “Lomikob kayo ta ifaagko nan sa omat ay enfalinanyo is tap-in akhew.

²“Omali kayo am-in ay an-ak Jacob. Maamong kayo ta chengngenyos sak-en ay amayo ay Israel.

³“Sik-a Ruben ay inaona, sik-a nan fikasko ya inmona ay anakko isnan kafifikasko. Sik-a nan kadchayewan ya kawad-ayan nan kamabfalin isnan am-in ay an-akko. ⁴Kag ka isnan chanom ay ad-i maipap-a, faken sik-a nan kapatekhan mo ke tay inseyepmo nan fafai ay iyaafongko et linogkhitam nan kaseypak.

⁵“En-iso cha Simeon ken Levi ay sin-akhi. Osalenchana nan natadman ay enkholo. ⁶Ad-i ak maitaptapi isnan itabtafoncha ay en cha tibfitibfiyen paymo isnan am-amongcha, tay pateyenchana nan takho isnan songetcha, sa cha't pilayen nan laki ay faka ay siya nan enlagsakancha. ⁷Machosa cha isnan songetcha tay ayaka, ya nan

fongetcha tay maisik. At paapokek chaicha isnan olay entona id Israel, ta makiili cha isnan teketeken ay ili id Israel.

⁸“Sik-a Juda, at chayawen nan et-admo sik-a. At sam cha pen seket nan fosom. At enyongyong nan et-admo ken sik-a. ⁹Siya, kag anak si layon si Juda. Pateyena nan chepapena sa et tomoli isnan afongna ay en-oyad, ya enchaolag. Ay ke way makaitoled ay manangaw ken siya? ¹⁰At eeeegnan Juda nan sokod si kinaali, ya en-apo nan wanen-edna is eng-engkhana. At enfowis nan tapina ay ili ken siya,** ya siya nan isilfiyan nan kailiili. ¹¹At itakedna nan innanak si dangkina olay isnan kakhawisan ay wakan si ofas. Ya olay nan fachona, et kag na cha lab-an isnan kag chala ay fayas. ¹²Komikilat nan matana isnan fayas ay in-inomena. Ya pomopokaw nan fab-ana isnan khatas.

¹³“Si Zabulon akhes et is kailit nan fayfay nan entetey-ana. At omap-aponan si fangka ay ilit si fayfay nan kawadna. At omchan engkhana id Sidon nan sakopen nan ilina.

¹⁴“Si Issacar, et kag dangki ay aped enchaolag isnan tangan nan ento mo awitna. ¹⁵Ngem osto ay ilaena ay khawis pet nan iillengan ya kalal-ayad nan entetey-ana, et olay pikotena nan ehegna ay enfelay, ya ket enfalin ay faa ay mapilit ay enchono.

¹⁶“Si Dan et en-apo isnan takhona ay kag isnan tap-in nan tribon nan Israel. ¹⁷At kag oweg siya is kailit nan karsa. Siya, kag khiwachay ay oweg ay wad-ay is kailit nan chalan ay maninget isnan sikin nan kafaryo tatno mabfalintowag nan ensasakay.

¹⁸“Sad-ek nan omisalakam Dios Apo.

** **49:10** Nan teken ay kaifalikkasana et, “Si Jose et kag atap ay dangki is kaeb-eb, ya kag atap ay innanak si dangki is kafilig.”

¹⁹“At choklosen si mangaakew si Gad, ngem at somakhong ay mangonod ken chaicha.

²⁰“At patofowen nan lotan Aser nan kagkhakhawisan ay makakan. At pafalena nan osto ay kanen si ali.

²¹“Si Neftali et kag ogsa ay nawaya ay entagtatagtag, ya kalal-ayad cha nan anakna.

²²“Si Jose et kag ab-abfekhas ay kaew isnan sag-en nan eb-eb, ay cha fomas-ang nan sangana isnan natoping ay alad.^{††} ²³Kakaegyat nan ikkan nan fosona ay manoklos ken siya, ya chad-ama nan likhetcha ay mamapantolay ay mangat-atiko ken siya. ²⁴Ngem khechangna'y eegnana kayet nan pantolayna ya fomifikas nan limana isnan kamabfalin nan Dios Jacob. Siya, fomifikas siya maigkhapo isnan Pastor ay kag Pagnad Israel. ²⁵Siya nan Dios amayo ay mamadfachang ken chakayo. Siya si Apo Dios ay Makabfalin Am-in ay mamindisyon ken chakayo. Ichawchawna nan ochan ay malpo id tongcho, ya chanom ay malpo is chaem nan lota. Pagkhanakena nan asaswa ya talakenyo, ²⁶Ya bindisyonana nan apityo ya nan sabsafong, sa et akhes nan enkhawisan ay malpo isnan kafilifilig ay maid pengpengna. Asop ya oompa chana ay bindisyon isnan olon Jose. Tet-ewa, siya chana nan omchan is kakitong Jose ay naischo ay maisiyan isnan et-adna.

²⁷“At kag atap ay aso si Benjamin. Winiit ya minaschem ay enpatepatey si ischaena.”

²⁸Siya chachi nan sinpoo ya chwa ay tribon Israel ya siya chachi nan inyanongosna ay kinwani ay maifakhay isnan waschin esa ken chaicha isnan nganngani mateyana.

Nan Nateyan ya Naikaofan Jacob

²⁹Sa et infilin Jacob isnan an-akna ay mangwanin, “Idwani tay nay et nganngani ak ay en maiyamong isnan ikik-itko ay cha nang-ona, omikaob kayo isnan naikaofancha ay liyang ay wad-ay isnan ponchag Efron ay Heteo, ³⁰id Macpela ay apet falaan si akhew id Mamre ischi id Canaan. Linakwan Abraham chi ay liyang ya ponchag ken Efron ay en-ikak-aofancha. ³¹Et ischi nan nangikaofancha ken Abraham ya si asawana ay Sara. Ischi nan nangikaofancha ken ama'y Isaac ya si inak ay Rebecca, ya ischi akhes nan nangikaofak ken Lea. ³²Nalakwan nan chey ay ponchag ya liyang ay wad-ay ischi isnan cheycha'y Heteo. Ikaobyo sak-en ischi.” ³³Isnan nakwasan nan filin Jacob ket ay nensachag ya natey, ya naiyamong isnan ikik-itna.

50 Alan et Jose ya kawe ken amana ya cha enngeggeg ay cha mamisito isnan kames amana. ²Ket ay infilin Jose isnan faana ay en-ag-akhas ta barsamalencha nan awak amana. ³Et epat poo ay akhew nan nabarsamalan nan awakna tay siya chi nan ekhadcha ay enbarsamar ischi ay ili. Inachokhan nan iyEgipto siya is piton poo ay akhew.

⁴Isnan nakwasan san achogna, kinwanin Jose isnan cheycha'y takhon nan ali en, “Pangngaasiyo ta en kayo ifaag nan nay ay kanak isnan ali: ⁵‘Issan nganngani matey si ama, inpasapatana sak-en. Kinwanina, “Nganngani ak ay matey. At sa ka omikaob isnan pantiyong ay insakhanak isnan awakko id Canaan.” Isonga pangngaasim ta ek ikaob siya ischi, sak et chadlo tomoli.”

^{††}49:22 Nan kadngelan nan ngachan ay Abel Mizraim isnan kalin si Hebreo et, achog si iyEgipto.

⁶Sa et kinwanin nan ali, “Engka ta ikaobmo si amam, tay siya met nan in-pasapatana ay angnem.”

⁷Adi kad inmey si Jose ay nangikaob ken amana. Nakieey ken siya nan am-in nan takhon nan ali, nan nenkapateg ay takhona ya nan am-in ay aap-apo id Egipto. ⁸Nakieey cha akhes am-in ken siya nan pangafongna: nan ag-ina ya am-in nan pangafong amana. Kecheng nan ongang-a ya nan karnilocha, karchingcha ya fakacha nan nataynan id Gosen. ⁹Wad-ay nan nenkalisa ya nenkafaryo ay inmey ay naitakin ken siya. Ad-achowan cha nan nakieey.

¹⁰Isnan inomchanancha isnan illikan id Atad ay apet falaan si akhew isnan wanga ay Jordan, ke cha't inpa-pangekhe ay nen-akha ay nen-achog ay inmannong, ya pito ay akhew nan cha nangiyangnenan Jose isnan ekhad si achogna. ¹¹Isnan nangil-an nan iCanaan isnan cheycha'y cha en-achog isnan iillikan id Atad, kinwanicha, “Aye! Ke pet chad-ama nan angnen nan iyEgipto ay en-achog!” Isonga nangadnan ischi ay chemang nan Jordan is Abel Mizraim.^{‡‡}

¹²Sa et inangnen nan an-ak Jacob nan infilina ken chaicha. ¹³Inyeycha nan awakna id Canaan ay nangikaob is kaliyang id Macpela ay apet falaan si akhew nan Mamre, isnan ponchag ay linakwan Abraham ken Efron ay Heteo ay en-ikak-aofancha. ¹⁴Issan nakwasan nan nangikaofan Jose ken amana, tinmoli cha ay sin-anag-i ya am-in nan cheycha'y naitakin ken siya ay nakikaob, id Egipto.

Nan Nangipafikasan Jose isnan Et-adna

¹⁵Isnan nakwasan nan nateyan amacha, kinwanin nan et-ad Jose,

“Ngag kay mo sisya nan songet Jose ken chatako ya semkena'y ifales am-in nan ngaag ay inangnen tako ken siya?” ¹⁶Sa cha't nen-iffaa is omeey ken Jose ay mangwanin, “Issan sisya'y matatakhowan ama, ¹⁷infilina ken chakami ta ifaagmi ken sik-a ay pangngaasim koma ta pakawanem nan fasol ay inangnen nan et-admo ken sik-a. Idwani pangngaasim ta pakawanem nan ad-i osto ay inangnenmi, ay faan nan Dios amam.” Nen-akha si Jose isnan nanngelana ischi.

¹⁸Osto'y siya chi ya ket ay inmey cha nan et-adna et nenfalintomeng cha ken siya ay nangwanin, “Naay kami isnan sakhangmo ay enfaam,” kinwanicha.

¹⁹Ngem kinwanin Jose ken chaicha, “Ad-i kayo omegyat. Ay ke ak Dios? ²⁰Tet-ewa ay ngaag nan sinsinmekyo ay angnen ken sak-en, ngem nenfalinen Apo Dios is khawis ta matakho nan ansan ay takho ay wad-ay idwani. ²¹Idwani ad-i kayo omegyat. At sak nonongnongen chakayo ya nan anakyo.” Siya chi nan inangnena ay nangipafikas ay nangay-ayew ken chaicha.

Natey si Jose

²²Sa et nentee cha Jose ya nan papangafong amana id Egipto, et natakhotakho engkhana ay nentawen is sinkhasot ya sinpoo. ²³Natakhotakho ay nangila isnan an-ak ya apop-on Efraim. Ya wad-ay siya ay nanawat ay nangakwa isnan kafab-ala ay anak Makir ay anak Manases. ²⁴Kinwanina isnan et-adna, “Nganngani ak ay matey, ngem wad-ay si Apo Dios ay mangil-ila ken chakayo engkhana'y ifalana chakayo id Egipto ay mangiyey ken chakayo isnan chey ili ay insapatana

^{‡‡}50:11 Nan chawes nan kali ay Abel Mizraim isnan kalin si Hebreo et, achog si iyEgipto.

ken Abraham, Isaac ya Jacob.”²⁵ Sa et inpasapatan Jose nan pangafongna ay an-ak Israel ay mangwanin, “Isapatayo ken sak-en ay mo ipangon Apo Dios chakayo ischi ay ili, et sa yo itakin nan

awakko.”²⁶ Et siya chi natey si Jose ay nentawen is sinkhasot ya sinpoo. Binarsamarcha nan awakna sa cha't inlongon ischi id Egipto.

Nan Ebanghelyo ay Insolat Mateo

Nan Makwani Maipoon isnan Ebanghelyo ay Insolat San Mateo

Nan Ebanghelyo ay insolat Mateo et maipoon isnan Khawis ay Chamag ay si Jesus san inkalin Apo Dios ay mangisalak isnan am-in ay takho. Siya nan tinmet-ewaan nan cha inkalin Apo Dios isnan takhona ay Israelitas, ya cha naisolat isnan Chaan ay Tolag. Nan nay ay Khawis ay Chamag et faken yangkhay pala isnan Judio ay kailiyan Jesus, mod-i ket pala akhes isnan am-in ay takho isnan lofong.

Inmanmamanman Mateo nan inang-ena ay nangisolat isnan liblona. Inlaponan isnan naiyanakan Jesus, nan nafonyakhana ya nan nanas-ailowan Satanas ken siya. Sa et insolat Mateo nan chonon Jesus ay en na nen-ipap-alawakhan, nen-isos-olowan ya nan cha na nen-ag-akhasan isnan nasakit id Galilea. Sa na't akhes insolat nan nefaatan cha Jesus mailapo id Galilea engkhana id Jerusalem, ya nan cha ininmat ken Jesus id Jerusalem ay napateyana ya nan kasina finmanganon isnan etey.

Nan nay ay liblon Mateo et ipailana ay si Jesus nan matangtangad ay Mistolo ay wad-ay kalebfengana ay mangipaawat isnan Lenteg Apo Dios, ya mangisolo maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Nan angsan ay insos-olon Jesus et inamong Mateo ay nangimanman isnan lima ay kaamongana ay maifakhay isnan ayencha:

1. Nan insos-olona is kafilig ay maipoon isnan okhali, nan chono, nan naichowa ay enkhawisan ya nan enchawsan nan at omili isnan En-ap-apowan Apo Dios (kapitolo 5-7);

2. Nan naisolo isnan cheycha'y sinpoo ya chway disipolosna ay angnencha isnan enfaatancha ay en men-ipalawag (kapitolo 10);

3. Nan al-alig maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios (kapitolo 13);

4. Nan sos-olon Jesus maipoon isnan lebfeng ay angnen nan disipolosna (kapitolo 18); sa et

5. Nan sos-olon maipoon isnan mapeng-pengan nan lofong ya nan kasin omaliyan Jesus ay wad-ayan nan en-ap-apowan Apo Dios (kapitolo 24-25).

Nan Linaona

Nan katontonan ya naiyanakan Jesus 1:1 - 2:23

Nan nenpap-alawakhan Juan Bautista 3:1-12

Nan nafonyakhan Jesus ya nan nensailowan Satanas ken siya 3:13 - 4:11

Nan nen-isos-olowan Jesus id Galilea 4:12 - 18:35

Nan nen-isos-olowan Jesus id Galilea engkhana'd Jerusalem 19:1 - 20:34

Nan omochi ay chomingkhon Jesus ya nan nateyana 21:1 - 27:66

Nan kasin natakhowan Jesus ya nan nenpail-ana 28:1-20

Nan Katontonan Jesu Cristo

(Lucas 3:23-38)

1 Siya na nan katontonan Jesu Cristo ay nalpo isnan kaapon David ay naiwaned ken Abraham.

²Si Abraham nan aman Isaac; si Isaac nan aman Jacob; ya si Jacob nan aman cha Juda ay sin-ag-i. ³Si Juda nan aman cha Fares ken Zara (si Tamar nan inacha); si Fares nan aman Esrom; ya si akhes Esrom nan aman Aram. ⁴Si Aram nan aman Aminadab; si Aminadab nan aman Naason; ya si Naason nan aman Salmon. ⁵Si Salmon nan aman Boaz (nan inana si Rahab); si Boaz nan aman Obed (nan inana si Ruth); si Obed nan aman

Jesse; ⁶ya si Jesse nan aman David ay ali.

Si David nan aman Solomon (nan inana et san sikhod ay asawan Urias); ⁷si Solomon nan aman Roboam; si Roboam nan aman Abias; ya si Abias nan aman Asa. ⁸Si Asa nan aman Josafat; si Josafat nan aman Joram; ya si Joram nan aman Ozias. ⁹Si Ozias nan aman Joatam; si Joatam nan aman Acaz; ya si Acaz nan aman Ezekias. ¹⁰Si Esekias nan aman Manases; si Manases nan aman Amon; ya si Amon nan aman Josias. ¹¹Si Josias nan aman cha Jeconias ay sin-ag-i. Siya chi san timpon san naikaanan nan Israelita ay naiyey id Babilonia.

¹²Kakwasan nan naiyeyancha id Babilonia, naiyanak si Salatiel, et si Jeconias nan amana. Si Salatiel nan aman Zorobabel; ¹³si Zorobabel nan aman Abiud; si Abiud nan aman Eliakim; si Eliakim nan aman Azor; ¹⁴si Azor nan aman Sadoc; si Sadoc nan aman Akim; si Akim nan aman Eliud; ¹⁵si Eliud nan aman Eleazar; si Eleazar nan aman Matan; si Matan nan aman Jacob; ¹⁶ya si Jacob nan aman Jose ay asawan Maria. Et si Maria nan inan Jesus ay makwanin Cristo.

¹⁷Isnan nay ay tonton, sinpoo ya epat nan en-oonod ay sin-am-a mailapo ken Abraham engkhana ken David. Sinpoo ya epat akhes nan en-oonod ay sin-am-a mailapo ken David engkhana isnan naiyeyan nan cheycha'y Israelita ischi'd Babilonia. Ya sinpoo ya epat kayet nan en-oonod ay sin-am-a mailapo isnan naiyeyancha id Babilonia engkhana isnan naiyanakan Cristo.

Nan Naiyanakan Jesu Cristo

(Lucas 2:1-7)

¹⁸Siya na nan kaokhochan nan naiyanakan Jesu Cristo. Naikwani si Maria ay inana ay maiyasawa ken Jose, ngem issan sisya ay egaycha nen-amongan, ket ay naammowan ay maliton siya maipoon isnan kamabfalin nan Ispirito Santo. ¹⁹Idwani, nalenteg ay takho si Jose ay naitot-oyana, ya ad-ina laychen ay pafainen si Maria isnan sakhang nan takho.[¶] Tay siya chi nay et sinmekna ay mangad-i et issan tolagcha ken Maria ay ad-i ammon nan katakhotakho. ²⁰Ngem issan sisya'y cha na manemsemkan isna, nenpaila ken siya nan anghel nan Apo isnan it-itawna ay mangwanin, "Jose ay waned David, ad-i ka omegyat ay mangasawa ken Maria, tay nan wad-ay ay ilillitona et naangnen isnan kamabfalin nan Ispirito Santo. ²¹At iyanakna nan lalaki ay pangadnem si Jesus, tay at isalakana nan takhona isnan fasolcha."

²²Naangnen am-in chana ta tomet-ewa san inpaifaag Apo Dios isnan mamedtona ay nangwanin,

²³"At maliton nan esa'y birhen,^{§§} ya at ikimena nan lalaki, ay sa mangadnan is Emmanuel."^{*} (Nan ayen nan ngachana et wad-ay si Apo Dios ken chatako.)

²⁴Issan finmangonan Jose, inangnena et san infakhan san anghel, ya insaana si Maria ay en-asawana. ²⁵Eg-ayna magtek inchipchipa si Maria issan sisya ay eg-ay nangikimenan Maria isnan anakna ay lalaki, ay nginadnan Jose is Jesus.

[¶]**1:19** Isnan ekhad nan Judio, mo maliton nan fafai ay naikwani isnan esang ay lalaki, ya faken siya nan aman nan ilillitona, iyeyna siya isnan pachi ay mangipaila ay asi nan okhali nan fafai. Adi kad mamaid nan sikhod ay tolakhancha.

^{§§}**1:23** Nan laychen nan birhen ay kanan et, magmagkit ay eg-ay nakapappos.

^{*}**1:23** Ilaenyo nan Isaias 7:14

Nan Inmayan nan Mamasilib ay Mangila isnan Kaiyan-anak ay Ali

2 Naiyanak si Jesus isnan ili ay Betlehem id Judea issan sisya'y ali si Herodes. Awni pay ya ket wad-ay cha nan mamasilib ay lallalaki ay nalpo isnan falaan si akhew ay mangad-achal maipoon isnan tokwifi. Inmey cha id Jerusalem ay nensalodsod ay nangwanin, ²“Ento nan kaiyan-anak ay Alin si Judio? Tay inilami nan tokwifi ischi's falaan si akhew ay nangischo isnan naiyanakana,[†] et nay inmali kami ay enchayaw ken siya.”

³Adi kad issan nanngelan ali Herodes ischi, inmegyat. Olay akhes nan omili id Jerusalem inmegyat cha. ⁴Sa na't inpaayag am-in nan cheycha'y aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg, ta pootena mo entona nan maiyanakan nan Cristo.

⁵“Isnan ili ay Betlehem id Judea,” in-songfatcha. “Tay kanana isnan insolat nan mamadton Apo Dios id Sangad-om, ⁶Sik-a ay ili ay Betlehem ay wad-ay id Judea, faken met sik-a nan kaakkitan nan pategna isnan cheycha'y ili ay matangad isnan Probinsiya ay Judea, tay at malpo ken sik-a nan en-apo ay mangichalan isnan takhok ay Israel.”[‡]

⁷Sa et inpaayag Herodes nan cheycha'y mamasilib, ta makekecheng cha ay matoty. Sa na't pinoot ken chaicha mo kaatna nan nenpail-an san tokwifi. ⁸Siya chi et inpaligwatna chaicha ay ome'y id Betlehem ya kanana, “Engkayo ya es-tenyo ay manganap isnan ong-onga. Et mo mad-ananyo, ipaammoyo ken sak-en ta ennak akhes enchad-ayaw ken siya.”

⁹Osto'y chinngecha nan kinwanin nan ali, inmey cha. Ya ket wad-ay san tokwifi ay inilacha is falaan si akhew ay nangipango ken chaicha engkhana ay tinomke isnan totongchowen nan kawad nan ong-onga. ¹⁰Chachama san lagsakcha issan nangil-ancha issan tokwifi. ¹¹Sinomkhep cha isnan afong, et inilacha nan ong-onga ya si Maria ay inana. Sa cha't ala ya falintomeng ay nenchad-ayaw ken Jesus. Tinekwafancha nan faorcha ay nangipafala isnan ilayadcha ken siya ay fallitok, insinso ya mirra.[¶]

¹²Idwanin, tay inpaammon Apo Dios ken chaicha isnan it-itaw ay ad-icha kasin tomoli ken Herodes, teken et ay chalan nan inikwancha ay sinmaa is ilicha.

Nan Linmayawan cha Jose ay Inmayanacha id Egipto

¹³Issan kinmaan san cheycha'y mamasilib, nenpaila nan anghel Apo Dios ken Jose isnan it-itawna ay nangwanin, “Ifangonmo. Itakinmo nan sin-ina ta lo-mayaw kayo id Egipto, ta ischi nan entey-anyo engkhana is kasik mangwaniyan ken chakayo, tay at paanap Herodes nan ong-onga ta ipapateyna.”

¹⁴Ala na't ya fangon, sa na't intakin nan sin-ina ay naligwat isnan chey ay lafi, ay ome'y id Egipto. ¹⁵Et ischi nan nentey-ancha engkhana ay natey si Herodes.

Siya chi nan inmat ta tomet-ewa san inpaifaag Apo Dios isnan mamadtona ay nangwanin, “Inayakhak nan Anakko ay nalpo id Egipto.”

[†]2:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “inilami nan tokwifina ischi's falaan si akhew”

[‡]2:6 Ilaenyo nan Mikias 5:2

[¶]2:11 Nan insinso ay inyeycha et nalpo isnan chapong ay makwanin frankincense. Nan makwanin mirra, et esa'y ilan si niket ay nafanglo.

Nan Nangipapateyan Herodes isnan Ongang-a

¹⁶Issan nangammowan Herodes ay sinikapan nan cheycha'y mamasilib siya, chad-ama nan songetna. Sa na't infilin ay mapatey nan am-in ay ongang-a'y lallalaki ay entawen si chwa ya nan kolang si chwa nan tawencha isnan Betlehem ya nan am-in ay sakopna. Siya chi ta maitapi ay mapatey nan am-in ay naiyanak mailapo issan nangil-an nan cheycha'y mamasilib isnan tokwif, ay kag isnan inammowana ken chaicha.

¹⁷Adi kad tinmet-ewa nan kinwanin nan mamadto ay si Jeremias ay nangwanin,

¹⁸“Wad-ay kakainge ay nadnadnge id Rama,
cha cha enngenggeg ya chad-ama nan akhacha.

Cha akhalan Raquel[§] nan an-akna.
Ad-ina paat laychen ay maliwliwa
tay nay et maid cha.”

Nan Somaalan cha Jose ay Nalpo id Egipto

¹⁹Awni ya ket natey si Herodes, ya ket kasin nenpaila nan anghel Apo Dios ken Jose id Egipto isnan it-itawna. ²⁰“Ifan-gonmo,” kinwanina. “Itakinmo nan sin-ina ta tomoli kayo chadlo id Israel, tay natey et nan cheycha'y menlayad ay mamatey isnan ong-onga.” ²¹Finmangon, et intakina nan sin-ina ya tinmoli cha id Israel.

²²Nay met achi issan nanngelan Jose ay si pet Arkelao nan cha en-apo

id Judea, ay namanes ken amana ay Herodes, inmegyat et ay omey ischi. Ya khapo tay finag-an Apo Dios siya isnan it-itawna, naligwat cha ay nenpaGalilea ²³isnan ili ay makwani en Nazaret. Et ischi nan inmiliyancha. Siya chi ta tomet-ewa nan kinwanin nan cheycha'y mamadto ay nangwanin, “At makwani siya ay iNazaret.”

Nan Palawag Juan Bautista

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

3 Issan chey ay timpo, wad-ay si Juan Bautista isnan ponchag id Judea ay nangipap-alawag, ²“Ibfafawiyo nan fasolyo, tay nganngani et nan en-apapowan Apo Dios.” ³Si Juan san chey cha kankanan nan mamadton Apo Dios ay si Isaias ay nangwanin, “Wad-ay isnan ponchag nan mangifog-fokhaw ay mangwanin, ‘Isakhanayo nan chalan nan Apo, enletkhenyo nan ikwana.’”

⁴Si Juan, innafe ay chotchot si kame-lio nan fachona, ya nenfabfalikes is kochil. Sa et chochon ya itlog si aleg nan cha na inkatakho. ⁵Et nakhogkhogoy cha nan takho ay inmey ken siya, ay nalpo id Jerusalem ya isnan am-in ay sakop nan Judea, ya isnan am-in nan ili ay mangakhawa isnan wanga ay Jordan. ⁶Nenfafawi cha ay cha mangibfakha isnan fasolcha, et finonyakhan Juan chaicha isnan wanga ay Jordan. ⁷Issan magtek nangil-ana isnan ang-san

§2:18 Si Raquel ay asawan Jacob nan inanan Benjamin id sangad-om. Betlehem ay naiyanakan Jesus nan esang ay ilin Benjamin. Olay nan ili ay Rama, esang ay ilin Benjamin. Tay siya chi, nay et nakwani isna en, “Nan fabfafai isnan ilin Benjamin, nenggeggeg cha, tay natey nan an-akcha.” Siya na nan inpadton Jeremias issan inmey ay enem khasot ay tawen, ay sisya ay eg-ay inaliyan Jesus. Ilaenyo nan Jeremias 31:15.

ay Fariseo** ya Saduceo†† ay ome y enpafonyag ken siya, kinwanina't ken chaicha, “Chakayo ay kag an-ak si oweg! Ay ke yo mailayawan nan omalali ay songet Apo Dios isnan apaped ay fafawiyo? ⁸ Angnenyo magtek nan okhali ay mangipaila'y chinokokhanyo nan fasolyo! ⁹ Ya ad-iyo aped kankanan isnan semekyo en, ‘Osto kami tay si Abraham nan amami,’ tay kanak ken chakayo, ay mabfalin met ay aped yangkhay alaen Apo Dios nan naycha'y fato ya enfalinena is an-ak Abraham! ¹⁰ Maiyalig kayo isnan kaew ay wad-ay nan naisasakhana ay wasay is kapooncha. Et am-in nan kaew ay maid khawis si fekhascha et masipo ya maiwasit is kaapey.

¹¹ “Sak-en, fonyakhak chakayo isnan chanom ta kail-an nan nenfabfawiyanyo. Nay met achi, nan omali ay maisokat ken sak-en, fonyakhana chakayo isnan Ispirito Santo ya apey. Wadwad-ay chadlos nan kamabfalina mo sak-en, ya ad-i ak maikali ay olay mangngawit yangkhay isnan pallokana. ¹² At sisyanena nan takho. Kag wad-ay lig-ona ay mannaep isnan ilik, sa na't igto is kaallang nan naptong ay ilik, ya poowana nan nakpit ay ilik ya olot is kaapey ay ad-i kaadachep.”

Nan Nafonyakhan Jesus

(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³ Awni ya ket inomchan isnan wanga ay Jordan si Jesus ay nalpo id Galilea,

et en nenpafonyag ken Juan. ¹⁴ Nay met achi laychena'y ipawa ay mangwanin, “Apo, lebfengna ay sak-en koma nan fonyakhham ya ket sik-a nan inmali ken sak-en?”

¹⁵ Ngem kinwanin Jesus ay sinmongfat, “Olay siya's ikkanta na idwani ta maangnen am-in nan laychen Apo Dios ay maangnen.” Sa et intan-oy Juan.

¹⁶ Kakwasan nan nafonyakhan Jesus, finmala is kadchanom, ket ay nenkaookang nan chaya ya inilana nan Ispiriton Apo Dios ay khomkhomwab ay kag kalopati ay inompa ken siya. ¹⁷ Ya ket id chaya wad-ay nan nenkali ay mangwanin, “Si tona nan laylaychek ay Anakko. Malaylaychan ak ken siya.”

Nan Nanas-ailowan Satanas ken Jesus

(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

4 Sa et inpangon nan Ispirito Santo si Jesus isnan ponchag ta sas-ailowan nan chimonyo.†† ² Ya nentiptipe siya isnan epat poo ay akhew ya lafi, kakwasana ya ket ay naowaowat. ³ Sa et sinmag-en si Satanas ay nangwanin, “Mo sik-a nan Anak nan Dios, ayed, filinem ed nan naycha'y fato ta enfalin cha's tinapay.”

⁴ Sinfat magtek Jesus ay nangwanin, “Kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios,

‘Faken yangkhay nan tinapay nan maikatakho, mod-i ket kasapolan nan am-in ay cha ifaag Apo Dios.’”

⁵ Inpangon et nan chimonyo si Jesus id Jerusalem^{¶¶} sa na't iyey is katoktok nan

**3:7 Nan Fariseo et esa'y oryon ay kag pachi ay chadlos mamati isnan lenteg Moises. Olay akhes nan teken ay lenteg ay intoptop nan am-acha, et siya akhes nan pawadwad-encha.

††3:7 Nan Saduceo, chaicha nan cha nangab-afolot isnan inmona ay lima ay liblo isnan Biblia, ay insolat Moises, ngem inad-icha nan tapina ay inpasolat Apo Dios ay liblo. Teken nan tap-in nan pammaticha isnan pammatin nan Fariseo.

††4:1 Isnan nay ay okhod, si Satanas et makwani en nan ensas-ailo, nan Chimonyo, ya si Satanas.

¶¶4:5 Nan osto ay naisolat et, “*Inpangon et nan chimonyo isnan nasantowan ay ili*” Nan Jerusalem et siya nan makwanin nasantowan ay ili tay siya nan kawad nan Timplo.

Timplo, ⁶ya kinwanina ken siya, “Mo sik-a nan Anak nan Dios, ayed lomabtok ka. Tay kanan nan naisolat ay kalin nan Dios en,

‘At filinena nan anghesna ay machang ken sik-a,’ ya,

‘At salapaencha sik-a ta ad-i maisogto nan sikim is kafato.’”

⁷Sa et kinwanin Jesus, “Wen, ngem kanan met akhes nan naisolat ay kalin Apo Dios en,

‘Ad-im padpachasen/teptepngen nan Apo ay Diosmo.’”

⁸Inpangon et kasin nan chimonyo si Jesus isnan at-atakchag ay filig, sa na't inpaila ken siya nan am-in ay en-apapowan isnan lofong, ya nan kachad-ayawancha. ⁹Sa na't kinwani ken siya, “Am-in chana et ichowak ken sik-a, mo enlokfob ka ay manayaw ken sak-en.”

¹⁰Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Komaan ka Satan! Tay naisolat isnan kalin Apo Dios, ‘Chayawem nan Apo ay Diosmo, et siya yangkhay nan ensilfiyam.’”

¹¹Siya chi et tinaynan chadlo nan chimonyo, ya ket ay inmali nan anghes ay namachang ken siya.

Ilapon Jesus nan Chonona id Galilea

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹²Issan nanngelan Jesus ay naifalod si Juan, tinmoli id Galilea. ¹³Egay magtek nawni id Nazaret, mod-i ket inmey ay nentee id Capernaum ay ili is ilit nan fayfay, isnan sakop nan ili ay Zabulon ya Neftali. §§ ¹⁴Siya chi nan inmat ta tomet-

ewa nan kinwanin nan mamadto ay si Isaias ay nangwanin,

¹⁵“Nan ilin Zabulon ya nan ilin Neftali, ay ilit si fayfay ya chechemangen nan wanga ay Jordan, siya nan Galilea ay ilin si faken Judio.

¹⁶Nan takho ay maiyalig ay follinget nan pinangsemekcha, nakaila cha et chadlo isnan enlalanglang ay silaw.*

Wen, nan cheycha'y entetee isnan ili ay aalin-ewan si etey, et nasilawan cha.”

¹⁷Siya chi san nangilapowan Jesus ay nen-ipap-alawakan ay nangwanin, “Chokokhanyo nan fasolyo, tay nganngani et nan en-ap-apowan Apo Dios.”

Nan Nangaayakhan Jesus isnan Inmona ay Disipolosna

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸Issan nanad-alanan Jesus is kailit nan fayfay id Galilea, inilana nan chwa ay sin-akhi ay cha Simon ay mangadnan si Pedro ya si Andres. Cha cha isabsabwag nan tafokorcha is kafayfay, tay siya nan chonocha. ¹⁹Sa na't kinwani ken chaicha, “Maifoweg kayo ken sak-en, et isolok nan angneno'y mangamong isnan takho ken sak-en.”† ²⁰Chag-as cha't ya taynan isnan tafokorcha ya naifoweg cha ken siya.

²¹Intot-oloy Jesus ay nanad-alan ya ke na't ilaen nan teken kayet ay sin-akhi, ay cha Santiago ken Juan ay an-ak Zebedeo. Wad-ay cha ay sin-am-a is kafangka ay cha manginongnong isnan sichokcha, sa na't ayakhan chaicha. ²²Chag-as cha't

§§**4:13** Si Zabulon ya si Neftali nan chwa isnan an-ak Jacob id sangad-om. Issan inmayan nan angsaangsan ay takho ay naiwaned ken Jacob id Canaan issan timpon Moises, pinilin nan kaapon Zabulon ya Neftali nan lota ay sag-en nan fayfay id Galilea, ya ischi nan inmiliyancha. Nay met achi, isnan timpon Jesus, angsaangsan cha nan faken Judio ay inmili isnan sakop nan Zabulon ya Neftali.

***4:16** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan takho ay tomotokcho isnan follinget, et inilacha nan enlalanglang ay silaw.”

†**4:19** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Maifoweg kayo ken sak-en, ya enfalinek chakayo is khomagkhachiw si takho.”

ya taynan isnan fangka ya si amacha, ya naifoweg cha ken Jesus.

**Nan Nen-isos-olowan,
Nenpap-alawakhan,
ya Nen-ag-akhasan Jesus**

(Lucas 6:17-19)

²³Liniwes Jesus am-in nan Galilea ay en nen-isos-olo isnan sinagogacha,[‡] ya nangipap-alawag isnan khawis ay okhod maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, ya inag-akhasana nan am-in ay kateketeken ay sakit ya sakew si takho. ²⁴Nadnadnge siya isnan am-in ay ili id Siria, nay et cha cha inyey ken siya nan am-in ay nenkasakit, am-in nan enliglikhat isnan kateketeken ay sakit ya peteg si awak, nan naan-anitowan, nan cheycha'y enkechas,[¶] ya nan adi makagkhiwa, et inpagkhawisna am-in chaicha. ²⁵Angsan cha nan katakhotakho ay inmon-onod ken siya ay nalpo id Galilea, nan makwanin Nan Sinpoo ay Ili, Jerusalem, Judea ya nan ili ay chechemangen nan wanga ay Jordan.

Nan Nen-isos-olowan Jesus is Kafilig

(Lucas 6:20-23)

5 Issan nangil-an Jesus isnan katakhotakho, nanikid is kafilig sa na't intokcho. Sinmag-en nan disipolosna ken siya, ²sa na't insolowan chaicha ay nangwanin,

³“Naoney nan cheycha'y mamigfig isnan kinakolangcha isnan nalenteg ay okhali, tay at maifilang cha isnan en-ap-apowan Apo Dios![§]

⁴Naoney nan cheycha'y ensakit nan semekcha khapo isnan fasol, tay at palin-awaen Apo Dios chaicha!

⁵Naoney nan cheycha'y naoya, tay at tawichencha nan kakhawisan ay inkalin Apo Dios!

⁶Naoney nan cheycha'y maeew-ew ya mamikhaw isnan kinalenteg Apo Dios, tay at mang-ep cha!

⁷Naoney nan cheycha'y maseg-ang isnan ib-acha, tay at seg-angan akhes Apo Dios chaicha!

⁸Naoney nan cheycha'y nadchalos nan semekcha, tay at ilaencha si Apo Dios!

⁹Naoney nan cheycha'y mangipaornos isnan ib-acha'y takho, tay at ifilang Apo Dios chaicha ay an-akna!

¹⁰Naoney nan cheycha'y maipap-alikhat khapo isnan mangiyangnenanacha isnan laychen Apo Dios,^{**} tay at maitapi cha isnan en-ap-apowan Apo Dios.

¹¹“Naoney kayo mo amsiwencha, palikhatencha, ya is yangkhay nan kankanancha ay mangipangaag ken chakayo midkakay ken sak-en.

¹²Enlal-ayad kayo ya enlagsak kayo kayet, tay chakchake nan fongaenyo id chaya. Siya akhes nan inikkancha ay nangipalikhat isnan cheycha'y mamadto ay cha nang-ona mo chakayo.”

**Nan Nangiyalikhan Jesus
isnan Asin ya Silaw**

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³“Chakayo nan maiyalig ay asin isnan am-in ay takho. Ngem mo mamaid

[‡]**4:23** Nan makwani ay sinagoga et kag sinfaan. Ischi nan maamongan nan Judio ay manad-ayawan ken Apo Dios isnan Sabfacho ay tengawcha. Tengawcha kayet nan mangad-achalancha isnan lenteg Apo Dios issan timpon Jesus.

[¶]**4:24** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan linewlew si fowan.*”

[§]**5:3** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Naoney nan posi nan leng-agcha, tay at kwacha nan en-ap-apowan Apo Dios.”

^{**}**5:10** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et “*maipap-alikhat khapo isnan kinalenteg.*”

nan aklitna, kecheng, ad-i kasin enfalin is asin.^{††} Maid et enkhawisana, mod-i ket maiwasit ya makhatkhatinan et yangkhay.

¹⁴“Chakayo akhes nan maiyalig ay silaw isnan am-in ay takho isnan lo-fong. Nan ili is katoktok nan filig et ad-i maitafon. ¹⁵Siya akhes ay maid maskhed isnan silaw sa na't tangfan isnan salop, mod-i ket ippeyna isnan osto ay kaipatpatangana, ta silawana nan am-in ay wad-ay isnan afong. ¹⁶Siya akhes ken chakayo, masapol ay ipailayo nan maiyalig ay silawyo isnan ib-ayo ay takho, ta ilaencha nan khawis ay angnyenyoy ya chayawencha's Amayo id chaya.”

Nan Insolon Jesus Maipoon isnan Lenteg Moises

¹⁷“Ad-iyoy kanan en in mali ak ay mangamas isnan lenteg Moises ya nan insos-olon nan mamadto. Egay ak in mali ay mangamas sisi mod-i ket ta iyangnek chachi. ¹⁸Tay tet-ewa nan kanak ken chakayo: olay engkhana'y maamas nan chaya ya nan lota, ad-i mabfalin ay mamaid nan olay kabfani-ikhan ay okhes paymo tornek isnan lenteg, engkhana'y maangnen am-in nan at maangnen. ¹⁹Adi kad mo sino nan mangiwayang isnan olay esa'y kayap-ewan ay lenteg, ya isolowana nan ib-ana ay manon-od ken siya, at maifilang siya ay kafan-ikhan isnan en-ap-apowan Apo Dios. Nay met achi mo sino nan mangangnen isnan lenteg, ya mangisolo isnan ib-ana ta patiyencha chi, maifilang akhes siya ay mapatpateg isnan en-ap-apowan Apo Dios. ²⁰Tay kanak ken chakayo ay mo nan kinakapetyo isnan kinalenteg Apo Dios et ad-ina apsan nan nakapsot ay kinalenteg nan Fa-

fariseo ya mimistolon si lenteg, et ad-i kayo maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

Nan Tokhon Jesus Maipoon isnan Songet

²¹“Chinggeyo et nan cha naitokhon isnan takho id sangad-om ay kag tona: ‘Ad-i ka enpatey. Et mo sino nan enpatey at songfatana isnan okom.’ ²²Siya na magtek nan kanak ken chakayo idwani, ‘Mo sino nan menliliket isnan ib-ana, at songfatana isnan okom. Mo sino nan manopis isnan ib-ana, songfatana isnan maam-amongan nan amam-a, ya mo sino kayet nan mangwani isnan ib-ana en, “Wasit ka'y takho!” at machosa isnan apey id inferno.’ ²³Adi kad mo wad-ay em ichoo ay ilayad ken Apo Dios is kaaltar, ya kem et nensemek ischi ay wad-ay sinaktam ay ib-am, ²⁴ogkhayem et ischi's kasakhang nan altar nan ilayadmo, ta en ka ona maiyornos isnan ib-am, esam pay chadlo en ichoo nan chey ay ilayadmo ken Apo Dios.

²⁵“Mo wad-ay nangidchalom ken sik-a, ya omali ay mangayag ken sik-a, kamowem ay makiornos ken siya isnan sisya ay ad-iyoy omchanan is kaokom, ta ad-ina apchas isakhang sik-a is kaokom, ay at akhes mangichowa ken sik-a isnan polis, ay en mangifalod ken sik-a. ²⁶Tet-ewa kanak ken sik-a, at ad-i ka makafab-ala engkhana'y fayacham nan mortam engkhana isnan kaanongosan ay sintimos.”

Nan Infaag Jesus Maipoon isnan Menchwadchwaan isnan Pantew

²⁷“Chinggeyo akhes san naitokhon ay kag tona: ‘Ad-iyoy chwadchwaan nan pantewyo.’ ²⁸Nay met achi kanak ken chakayo, ay mo sino yangkhay nan

^{††}**5:13** Isnan ilin nan Judio ad-i kag sinan asin isna nan asincha, tay nailaok isnan tapina ay maid aklitna. Tay siya sa et mo mamingsan mamaid nan aklit nan asincha. Sa cha't aped iwasi tay maid lamana.

mamigfikhaw isnan olay sino ay fafai, et maifilang ay apchas na chinwa nan pantewna isnan semekna. ²⁹Idwani, mo nan kannawan ay matam nan khotok nan makabfasolam, pen loknatam ta iwasitmo. Khap-esna't si mamaid nan tapin nan awakmo, mo nan wad-ay amin ya khechangna'y maiwasit ka id inferno. ³⁰Ya mo nan kannawan ay limam nan khotok nan makabfasolam, pen potlongmo ta iwasitmo, tay khap-es na't si mamaid nan esa'y tapin si awakmo, mo nan maiwasitan nan khag-awisan ay awakmo id inferno."

**Nan Infaag Jesus
Maipoon isnan Ichang**

(Mateo 19:9; Marcos
10:11-12; Lucas 16:18)

³¹"Wad-ay akhes nan naitokhon ay kag tona: 'Mo sino ka issa ay lalaki ay mangichang ken asawam, agtam nan kaichangmo is kasolatan.' ³²Nay met achi kanak ken chakayo idwani, 'Mo nan lalaki ya ichangena nan asawana ay maid inang-angnena is asi, et lag-ena'y makilalaki nan kaichangna mo makiasawa kasin. Ya olay nan lalaki ay mangasawa ken siya, et siya akhes ay chwaena nan pantewna.'"

**Nan Infaag Jesus
Maipoon isnan Sapata**

³³"Chinggeyo kayet san naitokhon ken chaicha id sangad-om ay kag tona: 'Ad-im iwayang nan insapatam, ngem angnem ay angnen nan insapatam ken Apo Dios.' ³⁴Kanak magtek ken chakayo en, 'Ad-i kayo ensapsapata. Ad-iyo ngadngadnan nan chaya isnan ensapataanyo, tay siya nan tomo-

tokchowan Apo Dios, ³⁵paymo nan lota, tay siya nan enkhagkhatinana, olay pay nan Jerusalem, tay siya nan ilin nan Katotongchowan ay Ali. ³⁶Ad-im akhes isapsapata nan awakmo,^{‡‡} tay ay ke sik-a nan kawad nan kamabfalin isnan awakmo? Maid kamabfalinmo ay mangipapokaw paymo mangipangitit isnan olay esang isnan fookmo. ' ³⁷Kananyo magtek yangkhay en, 'Wen,' mo wen, ya 'Ad-i,' mo ad-i. Tay mo ngag nan itop-topmo kasin isnacha, et malpo chi ken Satanas.'"¶¶

**Nan Tokhon Jesus
Maipoon isnan Fales**

(Lucas 6:29-30)

³⁸"Chinggeyo kayet nan naitokhon ay kag tona: 'Mo mata, at mata akhes nan falesna, ya mo fab-a, at fab-a akhes.' ³⁹Kanak magtek ken chakayo, 'Ad-i kayo en-ifab-ales.^{§§} Mo way manodpak isnan kannawan ay ipingmo, ichoom nan topakna. ⁴⁰Kag akhes mo wad-ay mangidchalom ken sik-a, ta alaena nan kamasitam, ngag ngotom ta alaena kayet nan kakhaymo. ⁴¹Mo wad-ay mamilit ken sik-a ay mangipasakfat isnan awitna is esa'y kilometro, sakfatem engkhana'y olay chwa'y kilometro. ⁴²Agtam nan olay sino ay komchaw ken sik-a, ya pabfolocham nan fomolod ken sik-a, ad-im chokokhan.'"

**Nan Fagfakhan Jesus
Maipoon isnan Foso**

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³"Chinggeyo akhes nan naitokhon ay kag tona: 'Laychem nan sagkhongmo ya kholaem nan fosom.' ⁴⁴Kanak magtek ken chakayo, 'Laychenyo nan fosoyo,

‡‡5:36 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ad-im akhes isapsapata nan olom."

¶¶5:37 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et "malpo isnan ngaag." Nan ngaag, et siya nan esa'y ngachan Satanas.

§§5:39 Mabfalin ay nan laychena'y kanan isna et, "Ad-im onongen nan ngaag ay takho."

ya ilowalowanyo nan cheycha'y mamapalikhath ken chakayo.' ⁴⁵Tay mo siya sa nan angnyeno, ipailayo ay chakayo, et tet-ewa ay an-ak Ama id chaya. Tay si Apo Dios, paakhewena nan akhew isnan ngaag ya khawis ay takho, ya ekchakhena nan ochan isnan nalenteg ya nan ad-i. ⁴⁶Tay mo nan yangkhay cheycha'y menlal-ayad ken chakayo nan laylaychenyo, ay ke yo kanan en way sa yo fongaen ken Apo Dios? Ad-i ngen siya akhes sa nan angnen nan natotokong ay enkorkortais? ⁴⁷Ya mo nan yangkhay cheycha'y ib-ayo nan totoyenyeno ay khawis, wadwad-ay ngen nan inangnyeno? Tay olay nan maid ammocha maipoon ken Apo Dios et angnencha chi. ⁴⁸Adi kad chakayo et masapol ay ad-i enkolong nan layadyo, ay kag ken Amayo id chaya ay maid paat enkolangana."

Nan Ikkhan ay Mamachang isnan Kaseseg-ang

6 Kinwanin kayet Jesus, "Ilaenyto ta ad-iyo ipafoya isnan takho nan khawis ay ikkanyo ay kaidchayawan ken Apo Dios. Tay mo siya sa, at maid fongaenyto ken Amayo id chaya.

²"Adi kad mo wad-ay ichowam ay ilayadmo isnan kaseseg-ang, ad-im ipafoya isnan takho, ay kag isnan angnen nan cheycha'y kakas-okas-on. Pen pakaliyencha nan trompeta, ya somkhep cha is kasinagoga paymo fomala cha is kakammalin, ta maichayaw cha isnan takho. Tet-ewa kanak ken chakayo, apchas cha't inala nan fongaencha. ³Nay met achi, mo wad-ay em ichowa ay ilayad, angnem isnan ad-i maila, ta olay nan aloyosmo, et ad-ina ammo nan cham angnen. ⁴Siya sa ta kecheng ka is mangammo,

et nan Amayo id chaya ay mangammo am-in isnan ad-i maila, et siya nan mensofalit ken sik-a."

Nan Insolon Jesus Maipoon isnan Lowalo

⁵"Mo akhes enlowalo kayo, ad-iyo ikkan nan angnen nan kakas-okas-on, ay en mentatatatakcheg is kasinagoga ya is kakhawan nan ili ay enlowalo, ta mafoboya cha isnan takho. Tet-ewa kanak ken chakayo, apchas cha't inala nan fongaencha. ⁶Mo magtek enlowalo ka, somkhep ka chadlo isnan kwartom, sam et enfan, ya ischi nan makitot-oyam ken Ama'y Dios ay ad-i kaila. Et si Ama ay mangiila isnan ad-i kaila, et sobfalitana sik-a ay osto."

Nan Lowalo ay Songfatan Apo Dios

(Lucas 11:2-4)

⁷"Isnan enlowalowanyo, ilaenyto ta ad-i yangkhay angnan ay apat ay mapidwapidwa, ay kag isnan ekhad nan Gentil, tay kanancha mo chengngen Apo Dios chaicha isnan angnan ay apatcha. ⁸Ad-iyo tonton-ochen chaicha tay si Amayo, ammona nan kasapolanyo olay mo sisya'y egayyo infaag ken siya. ⁹Kag tona nan kananyo ay enlowalo: 'Ama id chaya, machad-ayaw nan ngachanmo.

¹⁰Omali nan en-ap-apowam. Maangnen nan nemnemmo isnan lofong ay kag id chaya.

¹¹Ichowam nan kanenmi isnan kawakawakas.

¹²Pakawanem nan fasolmi, tay pinakawanmi akhes nan finmasol ken chakami.

¹³Ad-im ogkhayen chakami isnan maawisanmi ay enfasol,*

*6:13 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "Ad-im ipalofos ay en kami mateptepeng."

mod-i ket isas-alakam chakami isnan ngaag.”

¹⁴Sa na't kinwanin, “Tay mo pakawanenyo nan finmasol ken chakayo, at akhes pakawanen Amayo id chaya chakayo. ¹⁵Nay met achi mo ad-iyo pakawanen nan finmasolancha, et akhes ad-i pakawanen Amayo nan fasolyo.”

Nan Ad-i Manganan ta Enchayawan ken Apo Dios

¹⁶Intoloy Jesus ay nangwanin, “Mo entipe kayo, ad-i kayo kas-on engongoyos, ay kag isnan cheycha'y kakas-okas-on ay mamab-aliw isnan kamescha, ta mangammowan nan takho ay cha cha entipe. Tet-ewa kanak ken chakayo, apchas cha't inala nan fongaencha. ¹⁷Adi kad mo entipe kayo, nongnongenyoy chadlo nan oloyo, ya enchilam-os kayo, ¹⁸ta maid mangammo ay cha kayo entipe, mod-i yangkhay si Ama ay ad-i kaila. Et si Ama tako ay mangiila isnan ad-i kaila, et sobfalitana chakayo ay osto.”

Nan Tet-ewa ay Kinafaknang

(Lucas 12:33-34)

¹⁹“Ad-i kayo en-ipenpen isnan maifaknang ay wad-ay isnan lofong. Tay isna, maaney, enlati, ya segpen si mangakew ay mangilayaw. ²⁰Amongenyoy magtek id chaya nan kag yo akon. Tay ischi, maid aney, ad-i enlati, ya ad-i segpen si mangakew ay mangilayaw ischi. ²¹Tay mo ento nan kawad nan ifaknangyo, siya akhes nan kawad nan semekyo.”

Nan Mata nan Kag Mangipasilaw isnan Semek nan Takho

(Lucas 11:34-36)

²²Kinwanin kayet Jesus, “Maiyalig nan mata ay silaw si awak, tay mo

nalatak nan angnen ay en-ila, kag masisilawan nan semek ya khawis nan enfanakhana isnan am-in ay katatakho. ²³Nay met achi mo ngaag nan pinang-ilayo, at kag akhes enpapanget nan semekyo. Adi kad ento mo silaw nan manangkhwew ken chakayo, ya ket ay follinget nan wad-ay ken chakayo, et chachama ay ab-afollinget nan katatakho.”

Maid Makadno Kannay isnan Chwa, nan Dios ya nan Kinafaknang

(Lucas 16:13)

²⁴“Maid enpafab-aa isnan chwa ay apo, tay at liligtena nan esang ya laylaychena nan esang. Tet-ewa, nakapet isnan esang ya chilawena nan esang. Ad-i mabfalin ay chwa nan omayan nan semekmo, nan Dios ya nan siping.”

Si Apo Dios Yangkhay nan Matalek

(Lucas 12:22-31)

²⁵Intoloy Jesus ay nangwanin, “Kanak et mampay ken chakayo, ad-i kayo man madchanakhan isnan fiyagyo. Ad-i kayo madchanakhan mo ngag nan kanen ya inomenyo. Ad-i kayo madchanakhan isnan awakyo, mo ngag nan ifachoyo. Ad-i ngen wadwad-ay nan fiyag mo nan makakan, ya nan awak mo nan facho? ²⁶Ilaenyoy nan ay-ayam id tongcho, ad-i cha met enmola, ad-i cha en-ani paymo en-ipenpen is kaallang. Ngem ya ke cha kayet panganen Amayo id chaya chaicha mo! Ay ke kayo ad-i napatpatag is solit mo chaicha? ²⁷Sino ken chakayo nan

makaipaancho is akit isnan fiyagna[†] mo enchanachanag?

²⁸“Ya kag akhes isnan ifachoyo. En kayo man chadlos madchanakhan ay? Ilaenyo achi nan sabsafong is kafilig. Aped cha cha mengngan, ya ad-i cha met enchono paymo en-afe. ²⁹Nay met achi kanak ken chakayo ay, olay si ali Solomon isnan am-in ay chayawna, et egay nabfachowan isnan kakhawisan ay kag nan sanacha'y sabsafong. ³⁰Et mo kag tosa nan angnen Apo Dios ay mama-cho isnan mola, ay wad-ay ay tomobtofo idwani, ya is wakas et maittongo is kaapey, ad-ina ngen am-amed fachowan chakayo? Akiakit paat nan pammatiyo!

³¹“Ad-i kayo et mampay madchanakhan ay mangwanin, ‘Ngag nan kanenmi?’ ya ‘Ngag nan inomenmi?’ ya ‘Ngag nan ifachomi?’ ³²Tay nan cheycha'y maid pammaticha, siya am-in chana nan an-anapencha. Ngem chakayo, ammon et Amayo id chaya ay am-in chana et masapolyo. ³³Nan magtek angnenyo et mang-ona'y mang-ona ay pawadwad-ayenyo nan en-ap-apowan Apo Dios, ta somya nan kinalentegna, et ichawchawna akhes nan am-in ay masapolyo.

³⁴“Ad-i kayo et mampay madchanakhan isnan maipoon is wakas, tay kikhad nan mawaksana mo ngag nan fatokhena. Omanay et nan likhat ay wad-ay idwani, is wakas teken akhes.”

Ad-i tako Okomen nan Ib-a tako ay Takho

(Lucas 6:37-38, 41-42)

7 Kinwanin kayet Jesus, “Ad-iyokomen nan ib-ayo ta ad-i kayo maokom. ²Tay nan angnenyo ay mangokom isnan ib-ayo, et siya akhes nan angnen Apo Dios ay mangokom ken

chakayo. Ya mo ngag nan angnenyo ay menlokod isnan ib-ayo, et siya akhes nan angnena ken chakayo. ³Em man isin-eng nan khertab isnan matan nan ib-am, ya okhay nan sinlanges ay manasalak isnan matam? ⁴Ay kem aped kanan isnan ib-am en, ‘Ay ta kaanek nan sana'y khertab isnan matam,’ mo sisya nan sinlanges ay manasalak isnan matam? ⁵Sik-a ay kakas-okas-on! Kaanem pay ona nan sinlanges ay manasalak isnan matam, ta nalatak nan mangil-am isnan khertab ay cham kaanen isnan matan nan ib-am.”

Ad-i Maichowa nan Nasantowan isnan Ad-i Mangipateg Ischi

⁶“Ad-iyochowa nan maifilang ay nasantowan isnan cheycha'y maiyalig ay aso, tay ta ket lang somakhong cha'y mangetfan ken chakayo. Ad-iyochow akhes ibkas nan akon isnan cheycha'y maiyalig ay fotog, tay at khatigkhatinancha yangkhay chi.”

Nan Lowalo ay Wad-ay Ikifekna

(Lucas 11:9-13)

⁷Intoloy Jesus ay nangwanin, “Komchaw kayo et maagtan kayo. En-anap kayo et makad-an kayo. Enkogkog kayo et matekwafan nan eneb ken chakayo. ⁸Tay mo sino nan komchaw at maagtan, ya nan en-anap makad-an, ya isnan enkogkog, et matekwafan nan eneb ken siya. ⁹Ken chakayo ay am-a, ay ke wad-ay ken chakayo nan mangichowa is fato isnan fab-alona, mo komchaw is kanena? ¹⁰Kag akhes mo komchaw si sibfana is khachiw, ay ke yo aped ichowa nan oweg? ¹¹Olay ngaag kayo, et ammoyo ay en-ichowa isnan enkhawisan nan an-akyo. Ad-i ngen chadlos wadwad-ay nan ikkan Amayo id chaya,

[†]6:27 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Ya sino ken chakayo nan makaipaancho isnan katakchagna is chowa'y changan, isnan en na enchanadchanakhan?”

ay mangichawchaw isnan enkhawisan nan cheycha'y komchaw ken siya?

¹²“Adi kad angnenyo et mampay isnan ib-ayo nan ngag issa ay laychenyo akhes ay angnencha ken chakayo. Tay siya sa nan ayen nan sos-olon nan lenteg Moises, ya nan insolat nan cheycha'y mamadton Apo Dios.”

Nan Segpan ay Somkhepan isnan Fiyag ay Eng-engkhana

(Lucas 13:24)

¹³“Somkhep kayo isnan nasopit ay segpan, faken nan an-annawa, tay annawa nan segpan ya malanoy nan chalan ay omiyey id inferno,[‡] ya ang-angsan cha nan somsomkhep ischi. ¹⁴Ngem nasopit nan segpan ya sikhhab nan chalan ay omiyey isnan fiyag ay eng-engkhana, ya akit cha nan cheycha'y mangchan ischi.”

Nan Faken Tet-ewa ay Mamadto

(Lucas 6:43-44)

¹⁵“En-annad kayo isnan cheycha'y ad-i tet-ewa'y mamadto. Ipailacha'y naanos cha ay kag cha karnilo, ya ke pet kag cha atap ay aso ay enpakawas. ¹⁶At imatonanyo chaicha isnan ang-angnencha. Kag isnan mola, ay ke mapokhas nan ofas is kasibsifit, paymo nan higos is kapagpakhat? ¹⁷Kag akhes isnan kaew. Mo al-alay-eng nan kaew, khawis nan fekhasna, ngem nan ngaag ay kaew, ngaag nan fekhasna. ¹⁸Ad-i mabfalin ay mamkhas nan al-alay-eng ay kaew is ngaag, paymo nan ngaag ay kaew is khawis ay fekhas. ¹⁹Am-in ay kaew ay ad-i mamkhas si khawis et masipo ya maittongo. ²⁰Siya akhes ken chaicha, imatonanyo chaicha isnan ang-angnencha.”

Nan Angnen Tako ay Mamati

(Lucas 13:25-27)

²¹Kinwanin kayet Jesus, “Ad-i am-in ay mangwani ken sak-en en, ‘Apo, Apo,’ et maitapi cha isnan en-ap-apowan Apo Dios. Nan magtek cheycha'y mangangen isnan nemnem Ama'y wad-ay id chaya, et chaicha nan somkhep. ²²At angsan cha nan mangwani ken sak-en isnan tosa ay akhew en, ‘Apo, Apo, ay kem egay inila chakami ay nen-ipadpadto isnan ngachanmo, ya nen-ipakpakaan si anito isnan ngachanmo, ya nen-angnen si angsan ay katataa ay chono isnan ngachanmo?’ ²³Et siya na nan at ifaagko ken chaicha, ‘Maid ammok paat ken chakayo. Komaan kayo, chakayo ay ngaag nan chonona!’”

Nan Okhod Jesus maipoon isnan Masilib ya nan Nalewlew ay Takho ay Nenpatakcheg is Afong

(Lucas 6:47-49)

²⁴“Siya mampay na nan mangwaniyak, ay mo sino ka ay mannge isnan naycha ay kalik ya angnem et is-isom nan masilib ay takho ay nangipatakcheg isnan afongna is kafato. ²⁵Issan nenlelemana ay nen-anewangana ya nenchagmana, et egay natokang nan afong tay fato nan naikhab-ana.

²⁶“Ngem mo sino ka akhes issa ay mannge isnan nay ay kalik ya ad-im angnen, is-isom nan ad-i ensemsemek ay takho ay nangipatakcheg isnan afongna is kalakhan. ²⁷Nay met achi is-san nenlelemana ay nen-anewangana ya nenchagmana, ya ket ay nenkatotokang nan afong. Chadlos chachama nan naifasfasana.”

[‡]7:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*annawa nan segpan ya malanoy nan chalan ay omiyey isnan kapakawasan, ya ang-angsan cha nan somsomkhep ischi.*”

²⁸ Kakwasan san nangwaniyan Jesus am-in ischicha, ket ay nataataa nan katakhotakho ken siya, tay isnan ikkana ay en-isolo, ²⁹ tay wad-ay kalebfengana ay en-isolo, ad-i kag isnan mimistolon si lentegcha.

Nan Nangakhasan Jesus isnan Nakolit

(*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

8 Issan pinmanachan Jesus ay nalpo is kafilig, inonod si katakhotakho siya. ² Sinmag-en ken siya nan esa'y nakolit, sa et nenfalintomeng ay nangwanin, “Apo, mo sa ya laychem, et mab-falin ay pakhawisem sak-en.”¹

³ Kinappos Jesus nan nakolit ay nangwanin, “Laychek, khomawis ka.” Ya ket nakhannawis nan kolitna. ⁴ Sa et finilin Jesus siya ay nangwanin, “Ilaem ta ad-im ifab-aag isnan olay sino. Engka't magtek paila isnan pachi, sam et en ichoo nan chaton ken Apo Dios ay kag nan infilin Moises, ta mangipaila isnan takho ay tet-ewa ay khinmawis ka.”⁸

Nan Nangakhasan Jesus isnan Faan nan Kapitan si iRoma

(*Lucas 7:1-10*)

⁵ Issan sinomkhepan Jesus id Capernaum, wad-ay nan esa'y kapitan si sorchacho ay inmey nangila ken siya. Ya nenseg-ang ⁶ ay nangwanin, “Apo, wad-ay nan faak is afong ay maseseyep tay ad-i makagkhiwa, ya chad-ama nan likhatna.”

⁷ Kinwanin et Jesus ken siya, “Wen, omali ak ay mangipagkhwis ken siya.”

⁸ Sinomfat et nan kapitan ay nangwanin, “Apo, ad-i ak pay maikali ken sik-a, ta chadlos ka somkhep isnan

afongko. Infilinmo koma et yangkhay, et omanay chi ay mangipagkhwis isnan faak. ⁹ Maawatak sa tay sak-en akhes, wad-ay nan entongtongcho mo sak-en, ya wad-ay cha akhes nan iyap-apowak ay sorchachok. Et kanak yangkhay isnan esang, ‘Omey ka ischi,’ et omei. Sa et isnan esang kayet kanak, ‘Omali ka,’ ya omali. Ya isnan faak kanak, ‘Angnem na,’ et angnena. Isonga ammok ay kafaalam.”

¹⁰ Osto'y chinngen Jesus chi, nataa, sa na't kanan isnan cheycha'y inmonod ken siya en, “Tet-ewa kanak ken chakayo, ay maid paat inilak is kag tona ay pammati isnan olay sino isna id Israel. ¹¹ Kanak ken chakayo, at ang-angsan nan faken Judio ay malpo is falaan ya kalonokhan si akhew, ay en makikan ken cha Abraham, Isaac ya si Jacob isnan en-apapowan Apo Dios. ¹² Ngem chaicha ay makwani en maitapi koma isnan en-apapowan Apo Dios, ya ket ay chaicha et nan maiwasit isnan enfollinget, ay kawad nan ngegnggeg ya kaletket si faba.” ¹³ Sa et kinwanin Jesus isnan kapitan, “Somaa ka, et maangnen nan sana ay pinatim.”

Et siya kannay chi ay olas nan khinmawisan nan faana.

Nan cha Nangag-akhasan Jesus isnan Angsan ay Takho

(*Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41*)

¹⁴ Sa et sinomkhep si Jesus is afong cha Pedro, ya inilana nan katokhangnan Pedro ay fafai ay maseseyep tay enpodpochot. ¹⁵ Inegnan et Jesus nan limana, ya ket nenkamamaid nan pochotna. Sa et finmangon ya pinnakana si Jesus.

¹8:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “sik-a nan makadchalos ken sak-en.” Isnan ekhad nan Judio, mo nakolit nan takho, en-aafig, ya ad-i makiam-among isnan omali, olay nan pangafongna. Mo makaan nan maab-afikhana tay khinmawis, kanancha en chinmalos.

⁸8:4 Ilaenyo nan Levitico 14:10-32.

¹⁶ Awni pay ya isnan sedsechemna, in-
yeycha ken siya nan angsan ay naan-
anitowan. Et cha nen-ipafalan am-in Je-
sus isnan kalina yangkhay nan chey-
cha'y anito, ya inpagkhawisna am-in nan
nenkasakit. ¹⁷ Naangnen am-in chana ta
maangnen nan infaag nan mamadto ay si
Isaias ay nangwanin, “Kinaana nan am-
in ay sakew ya sakit tako.”

Nan Enlikhatan nan Mamatiyan ken Jesus

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Idwani issan nangil-an Jesus is-
nan katakhotakho ay nangalifongfong
ken siya, kinwanina isnan cheycha'y
disipolosna, “Khomchang tako.” ¹⁹ Ya
ket wad-ay nan mistolon si lenteg ay in-
mey ken Jesus, ay nangwanin, “Mistolo,
maifoweg ak ken sik-a isnan olay entona
ay omayam.”

²⁰ Kinwanin et Jesus ken siya, “Nan
silay, wad-ay tekawcha, ya siya akhes
isnan ay-ayam, wad-ay nan khafancha.
Ngem sak-en ay Anak si Takho et maid
osto is maseypak.”

²¹ Wad-ay kayet nan esa'y disipolos ay
nangwanin, “Aw-awni Apo, ta ennak ed
ona ikaob si ama.”

²² Ngem kinwanin Jesus ken siya,
“Maifoweg ka ket ya! Ngag ngotom ta
nan natey nan en mangikaob isnan ib-
acha ay natey.”

Nan Nangipatkelan Jesus isnan Lemlem

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Sa et inmey si Jesus is kafangka
ya naifoweg nan cheycha'y disipolosna
ken siya. ²⁴ Awni ya ket naanali nan ab-
afikas ay lemlem is kafayfay, nasepyatan
nan fangka isnan talipyakew et cha map-
song, ngem si Jesus naseseyep. ²⁵ Ala
cha't ya fangon ken Jesus. “Omisalak ka
Apo! Nay malin-eb tako!” kinwanicha.

²⁶ Ya ket kanan Jesus ken chaicha,
“Ya ke kayo omegyat ay? Akiakit paat
nan pammatiyo.” Sa et finmangon ay
nangipatke isnan chakhem ya nan fay-
fay, ya ket nenfalin ay kakhigkhinek am-
in chadlo.

²⁷ Nataataa et nan cheycha'y takhona
ay cha mangwanin, “Ngag man nan
katakho tona, tay ya ke olay nan
chakhem ya nan fayfay ya patiyencha
siya?”

Nan Nangipakaan Jesus isnan Anito isnan iGadara

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Khinomchang cha pay isnan ilin nan
iGadara, ya ket sinab-at nan chwa ay
lalaki ay naan-anitowan, ay nalpo is-
nan liyang si natey. Kakaegyat cha, ya
maid makatoled ay lomaos ischi. ²⁹ Ala
cha't ya wakis ay nangwanin, “Ngag nan
fiyangmo ken chakami, sik-a ay Anak
si Dios? Ay ke ka kannay omaali ay
mangipalikhat ken chakami isnan fak-
ena timpo?”

³⁰ Idwani, wad-ay isnan adchawi is
akit nan maam-among ay kafotofotog ay
cha en-anglod. ³¹ Nenseg-ang et nan kaa-
nianito ken Jesus ay nangwanin, “Mo
pafal-em chakami, ippeymo et yangkhay
chakami isnan cheycha'y fotog.”

³² Sa na't nenkanan ken chaicha, “En
kayo!” Ke cha't nabfanala ya kasi cha
sesekhep isnan cheycha'y kafotofotog, sa
cha't ala ya tagtag is katoy-ob ay enchad-
chawes is kafayfay, sa cha't natey am-in.

³³ Linmayaw et nan cheycha'y nangi-
paspastor ischicha, ya en cha inog-
okhod is kaili nan am-in ay inmat, ya
nan naangnen isnan cheycha'y naan-
anitowan. ³⁴ Siya chi ya ket naligwat nan
omili ay en nangila ken Jesus. Osto'y in-
omchan cha ken siya, nenseg-ang cha ta
komaan siya isnan ilicha.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ad-i Makagkhiwa

(*Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26*)

9 Nenfangka si Jesus ya kasin khi-nomchang isnan ilina chadlo. ²Ya ket ay wad-ay cha nan nangiyey ken siya isnan lalaki ay ad-i makagkhiwa ay maiyaamaka. Issan nangilasinan Jesus isnan pammatacha, kinwanina isnan chey ad-i makagkhiwa, “Anak, pab-fikasem yangkhay nan semekmo. Napakawan et nan fasolmo.”

³Sa et wad-ay nan tapina ay mistolon si lenteg ay cha mangwani is semekcha en, “To! Am-amsiwen tona si Apo Dios!”

⁴Ngem tay ammon Jesus nan sem-kencha, kinwanina, “Ya ke ngaag nan wad-ay isnan semekyo ay? ⁵Ngag pet nan malanlanoy ay kanan, ‘Napakawan et nan fasolmo,’ paymo, ‘Fomangon ka ya manalan ka?’ ⁶Nay met achi ipailak ta mangammowanyo ay wad-ay kalebfengak ay Anak si Takho isnan kalota ay mamakawan isnan fasol.” Sa na’t kanan isnan chey ad-i makagkhiwa, “Ifangonmo! Alaem nan kasey-pam ta somaa ka’t.”

⁷Sa et finmangon ya somaa. ⁸Issan nangil-an nan katakhotakho nan todi ay inmat, inmegyat cha ya chinad-ayawcha si Apo Dios ay nangichowa isnan kag todi ay kamabfalin sinan takho.

Nan Nangayakhan Jesus ken Mateo ay Endisipolosna

(*Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32*)

⁹Kinmaan si Jesus ischi ya issan cha na manad-alanan, inilana nan esa’y lalaki ay enngachan si Mateo, ay tomo-tokcho is kaenfob-owisana. Kinwanina’t

ken siya, “Maifoweg ka ken sak-en.” Sa et naligwat si Mateo ay naifoweg.

¹⁰Issan cha manganan cha Jesus ya nan disipolosna isnan afong Mateo, in-mali nan angan ay enkorkortais ya nan cheycha’y makwanin wasit ay takho** ay en nakikan ken chaicha. ¹¹Ya ket is-san nangil-an nan cheycha’y Fariseo isnan chey takho, kinwanicha isnan cheycha’y disipolos Jesus, “En man cha pet makikan nan mistoloyo isnan sanacha’y enkorkortais ya wasit ay takho ay?”

¹²Chinngen et Jesus chi sa na’t kanan, “Faken nan takho ay komekedse nan makasapol isnan choktor mod-i ket nan nasakit. ¹³En kayo et ta achaachalenyo nan ayen nan nay ay kinwanin Apo Dios, ‘Nan maneg-anganyo isnan ib-ayo nan laychek, faken nan enki-iwi ay cha yo ichoo.’ Tay egay ak inmali ay mangayag isnan nalenteg, mod-i ket nan cheycha’y fomafasol.”

Nan Salodsod Maipoon isnan Ad-i Manganan ta Enlowalo et Yangkhay

(*Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39*)

¹⁴Awni ya ket inmey ken Jesus nan cheycha’y disipolos Juan ay nangwanin, “En man chakami ya nan cheycha’y Fariseo et entipe kami, sa et nan disipolosmo ya ad-icha?”

¹⁵Sa et kinwanin Jesus, “Ay ke mab-falin ay aped esasanga nan lilwid nan kaab-afong ay lalaki, mo sisya kayet siya ken chaicha? Ngem at omali nan akhew ay maal-ana ken chaicha, et siya chi ay akhew nan ad-i cha mangmanganan.

¹⁶“Kanak akhes en, maid mangid-chokop isnan egay kinomsen ay lopot isnan lokhak ay facho, tay mo malab-an et peskhatena nan lokhak, ya omam-amed

****9:10** Nan kanan nan Fariseo en wasit ay takho, et fomafasol cha isnan pinang-ilan nan Fariseo, tay kanencha nan naipawa ken chaicha, paymo makifob-oweg cha isnan faken cha ib-a’y Judio. Machid-ilaw cha isnan kakailiyancha, ya maipawa nan somkhepancha isnan Timplo ay en makichad-ayaw. Nadchilaw akhes si Jesus maipoon isnan nakiam-amongana ken chaicha.

et nan fakasna. ¹⁷ Siya akhes isnan fayas, maid mangippey isnan kakhag-aeb ay fayas isnan chaan ay kochil ay entey-an si fayas, tay at pen paptokena chi ya maiwasit nan fayas ya kecheng mapakawas cha't ay chwa. Nan magtek falo ay fayas, et maippey koma isnan falo ay kochil ay entey-an si fayas, ta at en-iso chana ay maigto ya ad-i mapakpakawas.”^{††}

Nan Nanakhowan Jesus isnan Anak Jairo ya nan Fafai ay Nanikhchod isnan Fachona

(*Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56*)

¹⁸ Issan sisya'y enkak-aliyan Jesus, wad-ay nan ap-apo ay inmey ken siya. Ala na't ya falintomeng ay mangwanin, “Apo, kaet-ete nan anakko ay fafai, ngem mo omali ka ta ipatangmo nan limam ken siya, et ammok ay at matakho kasin.”

¹⁹ Naligwat cha Jesus ya nan disipolosna ay naifoweg ken siya. ²⁰ Issan cha cha omayan, wad-ay nan fafai ay nenchad-ala is sinpoo ya chwa ay tawen. Sinmag-en is kadchokog Jesus ay nanikhchod isnan khayachan nan fachona. ²¹ Tay kanana is semekna en, “Olay sikchochek yangkhay nan fachona, et maipagkhawis ak.”

²² Nensakhong si Jesus, ke na't in-ila siya. Sa na't kanan, “Anak, pab-fikasem nan semekmo! Nay inpagkhawis nan pammatim sik-a.” Chag-asna ya ket khinmawis san fafai.

²³ Issan inomchanaan Jesus is afong san chey ap-apo, inilana nan chey-cha'y mangak-alleleng^{‡‡} ya nan katakhotakho ay ngomannganawngaw, ²⁴ sa na't kanan, “Komaan kayo, tay egay natey nan magmagkit, mamaseyep yangkhay.”

Ya ke cha't inang-ango siya. ²⁵ Ngem isnan naipafal-an nan cheycha'y takho, sinomkhep si Jesus sa na't inegnan nan liman nan ong-onga, ya ket ay finnangon. ²⁶ Et siya na nan nadnadnge isnan am-in ay sakop nan chey ay ili.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ad-i Makaila

²⁷ Kinmaan si Jesus ischi ya issan nanad-alanana, inonod si chwa ay lal-lalaki ay ad-i makaila, ay nangifog-fokhaw ken siya en, “Anak David, seg-angam chakami.”

²⁸ Issan sinomkhepan Jesus is afong, inmey cha ken siya. Sa et kinwanin Jesus, “Patiyenyong ngen ay makaikkan ak isna?”

Kinwanicha't, “Wen, Apo.”

²⁹ Kinappos et Jesus nan matacha ay nangwanin, “Mo siya sa, maangnen et kannay na ken chakayo ay kag isnan pammatiyo.” ³⁰ Ke cha't makaila chadlo. Sa et chadlos infilin Jesus ken chaicha ay nangwanin, “Ilaenyong ta maid mangifagfag-anyo.”

³¹ Nay met achi, issan kinmaanancha, en cha't inokhookhod nan maipoon ken siya isnan am-in ay sakop nan chey ay ili.

^{††}9:17 Nan laychen Jesus ay kanan isnan bersikolo 16-17 et, ad-i maifakhay nan chaan ay sos-olon nan Fariseo isnan falo ay sos-olona. Isnan ekhad nan Judio, mo enkhaeb cha is fayas, ippeycha nan kag-aeb ay fayas ay sisya'y egay linomwag isnan falo ay kochil si karnilo paymo karching, ay nakhaeb is enfayyasan. Sa cha't erteerten nan tangebna. Idwani mo lomwag, ad-i maiwasit tay sisya'y enyam-es nan falo ay kochil ya mawanwanat. Mo magtek chomaan et nan kochil, kecheng komenteg ya ad-i kasin mawanat. Siya sa nan khotokna ay mo nan kag-aeb ay fayas ay egay pay linomwag, ya maippey is kachaan ay kochil sa et mal-emal-et, at awni't pomtok mo lomwag nan fayas, tay apchas kinmenteg nan kochil ya ad-i mawanat.

^{‡‡}9:23 Isnan ekhad nan Judio, mo maamong cha ay makiachog paymo makilagsak, mangakalleleng cha.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Nginengek si Anito

³² Issan naligwatancha, wad-ay et nan naiyey ken Jesus ay nginengek si anito. ³³ Osto ay inpakaan Jesus nan anito ken siya, ya ket ay nakakkali chadlo. Nataataa nan katakhotakho ay cha mangwanin, “Maid man paat kag tona is nail-ila isna id Israel.”

³⁴ Ngem kinwanin nan cheycha'y Fariseo en, “Da! Cha na achi pafal-en nan anito isnan fachang kannay nan ap-apon si anito.”^f

Nan Naneg-angan Jesus isnan Enliglikhat ay Takho

³⁵ Inmey si Jesus isnan kailiili ya am-in ay kabfakhaang ay cha nen-isos-olo isnan sinagogacha, ya nangipap-alawag maipoon isnan khawis ay okhod nan en-ap-apowan Apo Dios. Et cha na kinaan nan am-in ay ilan si sakit sa na't inpakedse nan am-in ay nenkasakew.

³⁶ Issan nangil-ana isnan katakhotakho, naseg-aseg-ang tay chadlos cha nginmayangaya ya maid mabmabfalincha, ay kag cha san naiwayang ay karnilo ay maid mangitokkhong ken chaicha. ³⁷ Sa na't kinwani isnan disipolosna, “Ang-ansan tet-ewa nan maani, ngem akit cha nan en-ani. ³⁸ Enlowalo kayo et mampay isnan Nenkwa isnan maani ta omifaa is omey en-ani.”^{§§}

Nan Nangayakhan Jesus isnan Sinpoo ya Chwa ay Disipolosna

(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 Inayakhan Jesus nan sinpoo ya chwa ay disipolosna, sa na't in-chowa ken chaicha nan kalebfengancha ay mangipafala isnan anito, ya mangaan isnan am-in ay ilan si sakit, ya mangipakedse isnan am-in ay nenkasakew. ² Naaycha nan ngachan nan sinpoo ya chwa ay apostolesna:^{*} omona, si Simon ay nengachan is Pedro, sa et nan akhina ay si Andres; cha Santiago ken Juan ay sin-akhi ay an-ak Zebedeo; ³ cha Felipe ken Bartolome; si Tomas ya nan enkor-kortais ay si Mateo; si Santiago ay anak Alfeo, ya si Tadeo; ⁴ si Simon[†] ay mangitaktakcheg isnan mawayaan nan ilina, ya si Judas Iscariote, ay awni't mangitik tik ken Jesus.

Nan Nangifaalan Jesus isnan Apostolesna

(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵ Siya chachi nan sinpoo ya chwa ay infaan Jesus, ya finilina ay nangwanin, “Ad-i kayo omey isnan ilin si Gentil, paymo somkhep isnan kailiili id Samaria. ⁶ Omey kayo magtek isnan maiyalig ay nadchongaw ay karnilo isnan pangafong Israel. ⁷ En kayo ipalawag ay mangwanin, ‘Naay et ay inmali nan en-ap-apowan Apo Dios!’ ⁸ Pakhawisenyo nan nasakit,

^f**9:34** Angsan nan ngachan Satanas is kaBiblia: Satanas, ap-apon si anito, Chimonyo, Beelzebub, Beliar apon si etey, nan ensas-ailo ya nan ngaag.

^{§§}**9:38** Nan laychen Jesus ay kanan isna et, angsan nan takho ay nensasakhana ay mannge isnan kalin Apo Dios, nay met achi akit cha nan nakasakhana ay omey mangifaag ischi.

^{*}**10:2** Nan ayen nan kali ay apostoles isnan kali ay Griego et en-iso isnan faa. Nan sinpoo ya chwa ay lallalaki ay apostoles Jesus, et infaana chaicha ay en men-isolo isnan Khawis ay Chamag maipoon ken siya. Isonga apostoles nan kinwanina ken chaicha.

[†]**10:4** Isnan sisya ay egay naitapiyan Simon ken Jesus, siya nan esa'y liwid nan cheycha'y takho ay nangad-i isnan en-ap-apowan nan iRoma isnan ilicha ay Israel.

takhowenyo nan natey, pakhawisenyo nan nakolit, ya pakaanenyo nan anito isnan naan-anitowan. Tay mampay maid fayad nan chinawatyo ay enkhawisan, ichowayo akhes ay maid fayadna. ⁹Ad-i kayo en-itaktakin si fallitok, paymo ngag issa ay pilak ay ikog-ityo. ¹⁰Ad-i kayo en-itakin si sopot, sokod, ya ensokatanyo ay facho paymo palloka isnan enfaatanyo. Tay nan enchono et lebfengna ay maagtan is ikatakona.”

¹¹“Mo omchan kayo isnan ngag sisa'y ili, pootenyo ay khawis mo sino nan maikali ay manawat ken chakayo ischi, ta siya nan enchagsanyo engkhana ay komaan kayo. ¹²Et mo somkhep kayo isnan chey ay afong, kananyo isnan nenafong en, ‘Mawawawawad-ay koma ken chakayo nan talna ay malpo ken Apo Dios.’ ¹³Et mo nan takho isnan chey ay afong et tan-oyancha ay manawat ken chakayo, at omey ken chaicha nan enkhawisan ay iskhepyo. Ngem mo adicha chawaten chakayo at chadlo tomoli ken chakayo nan chey ay enkhawisan ay ento mo iskhepyo. ¹⁴Mo wad-ay adi manawat ken chakayo paymo mannge isnan kananyo, pagpakhenyo nan sikiyo ta makaan nan pinomket ay chapog ta kag tokhon ken chaicha,[‡] mo taynanyo isnan chey ay afong paymo ili. ¹⁵Tet-ewa kanak ken chakayo ay isnan chey ay akhew ay en-okoman Apo Dios, at enyapyap-ew nan ichowana ay chosan nan iSodoma ya iGomorra[¶] mo nan ichowana isnan cheycha'y takho isnan chey ay ili.”

Nan Mapap-alikhatan nan Disipolos Jesus

(*Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17*)

¹⁶Kinwanin kayet Jesus, “Semkenyo na. Ifaak chakayo ay kag naamo ay karnilo isnan kawad nan kakaegyat ay atap ay aso, et masapol ay masilib kayo koma ay kag nan oweg, ya naanos kayo koma ay kag kalopati. ¹⁷Mey-anyo nan awakyo isnan takho, tay at ichowacha chakayo is kaokom, ya at saplitencha chakayo is kasinagogacha. ¹⁸Sa cha't khoyochen chakayo, ay mangiyey isnan cheycha'y khofernachor ya ali midkakay ken sak-en. Et siya sa kannay nan mangitet-ewaanyo maipoon ken sak-en isnan kasakhangcha, ya isnan cheycha'y Gentil. ¹⁹Et mo iyeycha chakayo ay mangidchalom, ad-i kayo madchanakhan isnan sa yo kanan paymo nan angnenyo ay ensefat, tay at isolon Apo Dios nan kananyo isnan osto ay timpona. ²⁰Tay at faken chakayo nan enkali, mod-i ket nan Ispiriton Apo Dios ay Amayo nan enkali ay maichalan ken chakayo.

²¹“Siya akhes chana nan timpo ay mangipapateyan nan etad isnan akhina kannay, nan ama isnan anakna kannay, ya nan an-ak, at ipapateycha akhes kannay nan chakek-echa. ²²Ya at liligten am-in nan takho chakayo, khapo ken sak-en. Nay met achi mo sino ka issa ay makakatpe isnacha engkhana'y kifos, et maisalakan ka. ²³Mo palikhatencha chakayo isnan esa'y ili, lomayaw kayo isnan teken. Tet-ewa nan kanak

[‡]**10:14** Pagpakhen nan Judio nan sikicha ta makaan nan pinomket ay chapog ta ipailacha ay ad-icha figfikhen nan pangafong paymo omili ischi. Ipailacha ay ifilangcha ay lawa nan angnen nan takho ischi ya en-iso cha isnan pagano ay maid pammaticha ken Apo Dios.

[¶]**10:15** Nan chwa'y ili ay Sodoma ya Gomorra, et pinoowan Apo Dios id sangad-om issan timpon Abraham, mo ke tay isnan chachama ay fasolcha. Ilaenyo nan okhod maipoon ken cha Abraham, isnan liblo ay Genesis, capitolo 19. Ilaenyo akhes nan Roma 9:29, 2 Pedro 2:6, Judas 7, ya Lucas 10:12.

ken chakayo, tay at ad-i kayo makadchapos ay mangikwas isnan inpadnok ken chakayo isnan am-in ay ili id Israel, ya et kasin ak omali ay Anak si Takho.

²⁴“Maid disipolos is entongtongcho mo nan mistolona. Siya akhes isnan faa, ad-i entongtongcho mo nan apona. ²⁵Omanay et isnan esa'y disipolos ay enfalin ay kag isnan mistolona, ya nan faa kag isnan apona. Siya akhes ken chakayo, mo apon si engag[§] nan ipangachancha ken sak-en ay apo isnan pangafong, at am-amed nan kanancha ken chakayo ay pangafongko.”

Nan Osto ay Iyegyat Tako

(Lucas 12:2-7)

²⁶“Ad-i kayo et mampay omeg-egyat ken chaicha, tay maid masasalakan ay at ad-i maipaila, ya maid maitatafon ay at ad-i maipaammo. ²⁷Nan infag-fakhak ken chakayo ay maid nakadnge, et masapol ay ipaammoyo isnan katakhotakho. Et nan ifab-aagko ken chakayo isnan makekedchengan tako, ipalawagyo isnan katakhotakho. ^{**} ²⁸Ad-i kayo omegyat isnan menpatey isnan awak, ay ad-i makapatey isnan leng-ag, mod-i ket egyatenyo nan Dios ay wad-ay kamabfalina ay mamakawas isnan leng-ag ya awak id inferno. ²⁹Ad-i ngen tantanso nan lakon si chwa'y chekchekchek? Nay met achi maid olay esang ay mekchag ken chaicha isnan lota, mo ad-i ona ipalofos Amayo id

chaya. ³⁰Am-amed ken chakayo, tay am-mona chakayo, olay nan kabffilang nan fookyo. ^{††} ³¹Ad-i kayo mampay omeg-egyat, tay napatpateg kayo mo nan angsan ay chekchekchek.”

Nan Kasasaad nan Mangitakcheg ya nan Mangad-i ken Jesus

(Lucas 12:8-9)

³²“Mo sino nan mangifaag isnan sakhang nan katakhotakho ay takhok siya, at siya akhes nan angnek ken siya isnan sakhang Ama id chaya. ³³Ngem mo sino nan mangisaot ay takhok siya isnan sakhang nan katakhotakho, at siya akhes nan angnek ken siya isnan sakhang Ama id chaya.”

Kinwanin Jesus ay at Magkholo nan Sinpangafong Midkakay ken Siya

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Ad-iyu kanan en ornos nan enfanakhan nan inmaliyak isnan lota. Faken ornos nan enfanakhana, mod-i ket kholo. ^{‡‡} ³⁵Tay inmali ak ay mangipawad-ay isnan en-asikholaan nan sin-ama, nan sin-ina, ya nan innapo ay fafai isnan katokhangana ay fafai. ³⁶Nan foson nan esa'y lalaki, et maid teken mod-i nan pangafongna kannay.

³⁷“Mo sino nan mangipawadwad-ay isnan layadna ken cha amana ya inana mo nan layadna ken sak-en, et ad-i maikali ken sak-en. Ya mo sino nan mangipawadwad-ay isnan layadna is-

[§]10:25 Nan tet-ewa ay nakwani et, Beelzebub, ay siya nan esa'y ngachan Satanas ay poon si kinangaag. Nan laychen ay kanan nan Beelzebub et apon si engag.

^{**}10:27 Nan osto ay infaag Jesus et, “Nan ibfakhak ken chakayo isnan ab-afollinget, et ibfakhayo isnan mag-akhew. Ya nan chengngenyoy ay maitibtifi, et ipalawagyo is kaatep nan afong.” Nan atep nan afob-ong si Judio et nadchata, ya ischi nan omay-ayancha ay enliwliwchan kakwasan nan chonocha isnan misoyaw. Ischi akhes nan nanogtokhonan Jesus isnan disipolosna ta en cha ipalawag nan Khawis ay Chamag ay insos-olona ken chaicha.

^{††}10:30 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ngem olay nan fook nan oloyo et nabffilang cha am-in.”

^{‡‡}10:34 Nan tet-ewa ay kinwanin Jesus et, “Inyalik nan fadyok.”

nan anakna mo nan layadna ken sak-en, et ad-i maikali ken sak-en. ³⁸ Mo sino akhes nan ad-i mangelkwat isnan kolosna[¶] ya omonod ken sak-en, et ad-i maikali ken sak-en. ³⁹ Mo sino nan ad-i mangayyew isnan fiyagna ta olay matey midkakay ken sak-en, at maisalakan, ngem nan takho ay chadlos mangisalak isnan fiyagna kannay at khechangna ay amasena.”

Ifaag Jesus nan Lagfon nan Menmangili isnan Takhona

(*Marcos 9:41*)

⁴⁰ “Mo sino nan manawat ken chakayo, sak-en nan chinawatcha. Ya mo sino nan manawat ken sak-en, chawatena nan nangifaa ken sak-en. ⁴¹ Mo sino nan manawat isnan faan Apo Dios tay ammona ay faana at chawatena akhes nan isofalit Apo Dios isnan faana, ya mo sino nan manawat isnan nalenteg ay takho tay ammona ay nalenteg nan chey ay takho, at chawatena nan maisofalit isnan nalenteg ay takho. ⁴² Et mo sino nan mangichowa is olay sintastasa ay entengnin ay chanom^{§§} isnan esang isnan naycha'y fan-ig ay disipolosko tay disipolosko siya, et tet-ewa kanak en at masobfalitan ay masobfalitan siya.”

Nan Nangifaalan Juan isnan Disipolosna ken Jesus

(*Lucas 7:18-30*)

11 Kakwasan nan namilinan Jesus isnan sinpoo ya chwa ay

disipolosna, kinmaan ischi ta en men-isolo ya en-ipalawag akhes isnan chey-cha'y ili ay sasag-ena.

² Idwani inomchan ken Juan ay maibfafalod nan okhod maipoon isnan chonon Cristo. Sa et finmaa isnan disipolosna is omeay ay manalodsod ken Jesus ³ isnan kag tona, “Faken ngen sik-a san nakwani ay at omali, paymo som-ed kami ngen si teken?”

⁴ Songfat et Jesus ay nangwanin, “Tomoli kayo ya ifaagyo ken Juan nan cha yo chengchengngen ya il-ilaen: ⁵ nan nakolap, makaila cha kasin, nan napolay, makachalan cha, naipagkhwis nan nakolit, ya makadnge nan natoweng, takhowena kasin nan natey, ya cha maipalawag nan Khawis ay Chamag isnan posi. ⁶ Naoney yangkhay nan takho ay ad-i enchwadchwa ken sak-en!”

⁷ Issan kinmaanan nan disipolos Juan, inokhod Jesus isnan katakhotakho nan maipoon ken Juan. Kinwanina, “Ngag kay nan kananyo ay katatakhon nan en yo inila is kaponchag? Kag ngen isnan fololong ay khig-iwwen si chakhem?”

⁸ Ngag nan paat yo inmayan sidi? Ay ke yo en inila nan takho ay enfafacho is khawigkhwis ay enchangchangge ay lopot? Nan enfafacho is kag todi et wad-ay cha isnan afong si ali. ⁹ Ngag mampay nan inmayanyo ischi? Ay ke yo egay en inila nan esa'y mamadto? Wen. Ya kanak ken chakayo ay wadwad-ay pay mo nan mamadto nan inilayo. ¹⁰ Tay si Juan nan nakwani isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

[¶]**10:38** Issan timpon Jesus id sangad-om ay inmaliyana isnan lofong ilansacha nan ngangngaag ay takho is kakaew ta pateyencha chaicha. Nan laychen Jesus ay kanan isnan kinwanina et, masapol ay chatako, nakasakhana tako ay maipalikhat khapo ken siya, olay pay mo siya's ikateyan tako.

^{§§}**10:42** Isnan ekhad nan Judio, mo kanancha en, “Inchowana nan sintasa ay entengnin ay chanom,” nan laychencha'y kanan et wad-ay nan akit ay infachangna.

^{*}**11:7** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ngag nan en yo inila is kaponchag? Nan ngen fololong ay khig-iwwen si chakhem?”

‘Chey, at faalek nan faak ay mang-ona mo sik-a, ta isakhanana nan kew-am.’[†]

¹¹ Tet-ewa kanak ken chakayo en, isnan am-in ay naiyanak, maid finmala ay entongtongcho mo si Juan Bautista. Nay met achi olay siya sa, maifilang kayet ay naon-oney mo siya nan kafan-ikhan ay takho ay maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. ¹² Mailapo issan timpon Juan Bautista engkhana idwani, wad-ay ay wad-ay nan kholo isnan wad-ayan nan en-ap-apowan Apo Dios, ya wad-ay cha nan makedse ay mangipapilit ay maitapi ischi.[‡] ¹³ Siya sa tay am-in nan mamadto ya nan lenteg Moises, inpadtocha nan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios engkhana ay inmali si Juan. ¹⁴ Et mo mamati kayo, si Juan nan nakwanin Elias ay at omali.[¶] ¹⁵ Chengngenyoy et na mo wad-ay kowengyo ay mannge.”

Sinoplan Jesus nan cheycha'y Kakailiyana

(Lucas 7:31-35)

¹⁶ “Ngag mampay nan is-ison nan naycha ay takho idwanin? Kag cha onganga is kamarkitan ay maid paat pasiyat-encha. Aped cha en-asifokhafokhaw ay mangwanin,

¹⁷ ‘Mamatong kami ya ad-i kayo manayaw.

Ilapomi ay mangantoway ya ad-i kayo makiachog.’

¹⁸ Tay issan inmaliyan Juan ay cha na nentiptipelan ya egayna nakiin-inoman, kinwanicha en, ‘Naan-anitowan siya.’

¹⁹ Sak et inmali akhes ay Anak si Takho ay nangnangan ya nakiin-inom, ya ke cha't kanan, ‘Ilaenyo kay ya nan sana'y oklongan ya amfotngan, ay liwid si enkorkortais ya wasit ay takho!’ Nay met achi olay mo siya sa, matet-ewaan kayet nan silib Apo Dios isnan enfanakhana.”

Nan Chosan nan cheycha'y Ili ay Nangad-i ken Jesus

(Lucas 10:13-15)

²⁰ Yinangyangan Jesus nan cheycha'y omili isnan kailiili ay cha na nangangnennan isnan kaangsanayan ay kamabfalina, tay egaycha chinokokhan nan fasolcha.

²¹ Kinwanina, “Selaeg yo ay iCorazin ya ken chakayo akhes ay iBetsaida! Tay mo sa ya inangnek id Tiro ya Sidon[§] nan cheycha'y kamabfalin ay chak inangnen ken chakayo, at chinokokhancha issan chey nan fasolcha, ya at enfachocha is sako, sa cha't logkhitan nan olocha is chapo ay mangipaila isnan fafawicha.

²² Et siya na nan kanak ken chakayo, at enyapyap-ew nan chosan nan iTiro ya iSidon mo nan chosayo isnan akhew ay en-okoman Apo Dios. ²³ Ya chakayo ay iCapernaum, ay ke yo kanan en at matangad kayo id chaya? At maiwasit kayo id inferno!^{**} Tay mo sa ya naang-

[†]11:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Chey, faalek nan faak isnan sakhang nan kamesmo ay at mangisakhana isnan ikwam isnan sakhangmo.” Ilaenyo nan Malakias 3:1.

[‡]11:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay cha nan makedse ay mangipapilit ay kwaen chi.”

[¶]11:14 Si Elias nan esang ay mamadton Apo Dios id sangad-om, ay nakwanin omali ay mangisakhana isnan omaliyan Jesus. Ilaenyo nan Malakias 3:1; 4:5.

[§]11:21 Tiro ya Sidon nan chwa'y ili ay egay inmay-ayan Jesus, ya egay nanngge isnan sos-olona, ya egay nangil-ila isnan katataa ay inangnena.

^{**}11:23 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “At pomanad kayo engkhana id Hades.” Isnan kalin si Judio ya Griego, wad-ay nan teketeken ay ngachan nan omayan si natey. Wad-ay nan makwani en Hades, Gehenna, paymo Sheol.

nen id Sodoma^{††} nan cheycha'y kamab-falin ay inang-angnek ken chakayo, at siya'y wad-ay kayet idwanin nan chey ay ili. ²⁴Nay et kanak ken chakayo, at enyapyap-ew nan chosan nan iSodoma mo nan chosa ay omchan ken chakayo, isnan akhew ay en-okoman Apo Dios.”

Nan Nangipaammowan Jesus ken Amana

(Lucas 10:21-22)

²⁵Issan chey ay timpo kinwanin Jesus, “Enyaman ak ken sik-a Ama ay Apon nan chaya ya nan lota, tay inpailam isnan cheycha ay egay nakaachar^{‡‡} nan egaymo inpaam-ammo isnan mamasilib ya nan cheycha'y makaawat. ²⁶Tet-ewa Ama, siya sa nan inangnem tay siya nan khawis ay mangipalal-ayad ken sik-a.”

²⁷Sa na't kinwanin, “Si Ama, inchowana nan am-in ken sak-en. Maid mangammo ken sak-en ay Anakna, mo faken yangkhay si Ama. Ya maid akhes mangammo ken Ama mo faken yangkhay sak-en ay Anakna, ya nan cheycha'y laychek ay mangipaammowan ken siya.”

Nan Kasasaad nan Maiyornos ken Jesus

²⁸Intoptop Jesus ay nangwanin, “Omali kayo ken sak-en, am-in kayo ay mamablay ya madchacham-etan isnan likhat, ta pailengek chakayo. ²⁹Wanchenyo nan sos-olok ya ensolo kayo ken sak-en,^{¶¶} tay naoya ya naanos ak, et khomawis nan semekyo.^{§§} ³⁰Tay ad-ik ipaawit ken chakayo nan ad-iyokafaelan.”*

Nan Maipoon isnan Tengaw nan Judio

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 Isnan esa'y Sabfacho ay tengaw nanad-alan cha Jesus ya nan disipolosna is kapayew. Idwani tay naowat nan cheycha'y disipolos Jesus, inmala cha is cha cha kotkotimen. ²Ngem isnan nangil-an nan Fariseo ischi, kinwanicha, “Ilaem kay ya, cha angnen nan disipolosmo nan maipawa isnan tengaw ay Sabfacho.”

³Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Egayyo ngen finasa nan inikkan cha David ya nan cheycha'y fowegna issan naowatancha? ⁴Si David sinomkhep isnan afong Apo Dios, ya kinmakan cha

^{††}11:23 Sodoma ya Gomorra nan chwa'y ili isnan timpon Abraham id sangad-om ay asi nan okhalin nan omili ischicha. Mo ke tay siya chi, pinoowan Apo Dios nan ilicha, ya natey cha am-in. Ilaenyo nan Genesis 10:19, Roma 9:29.

^{‡‡}11:25 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay inpailam isnan ongang-a*”

^{¶¶}11:29 Nan tet-ewa ay naisolat isnan Griego isna et, “Omali ka ta isallongta nan sallongko.” Isnan ilin Jesus, makhaeb nan sallong ay chwa nan pagsallongana, ay pala isnan chwa ay faka paymo dangki. Siya nan nangwaniyan Jesus en, “Isallongta ay chwa nan sallongko.” Laychena ay kanan en madchwa kayo ken Jesus ay enfoweg ay enchono. Et inyaligna nan sos-olona isnan sallong. Laychena'y kanan en masapol ay maitapi tako ken Jesus ya wanchen tako nan sos-olona.

^{§§}11:29 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay naoya ak, ya nabfafa nan posok, ya at edchananyo nan mawayaan nan leng-agyo/fiyagyo.*” Nan laychena ay kanan et, tay napakawan nan fasol tako khomawis nan semek tako ya wad-ay fiyag tako ay maid pengpengna.

*11:30 Nan osto ay naisolat et, “Tay malanoy nan ipasallongko ya inyap-ew nan ipaawitko.” Nan laychen Jesus ay kanan isna et ad-i sikhhab nan sos-olona ay solowen paymo patiyen.

isnan tinapay ay naichoo ken Apo Dios.[†] Maipawa met chi ken siya ya isnan cheycha'y fowegna, tay kwan yangkhay nan papachi chi.⁵ Ay ke yo akhes egay finasa isnan lenteg Moises ay nan papachi, et isnan enchonowancha is kaTimplo isnan Sabfacho, ongosancha nan tengaw ngem maid naknakwaniyancha?⁶ Kanak ken chakayo, wad-ay ken chakayo isna nan natapateteg mo nan Timplo.⁷ Wad-ay nan kinwanin Apo Dios en, 'Faken nan enki-iwi ay ichooyo ken sak-en nan laychek, mod-i ket nan maneg-anganyo isnan ib-ayo.' Mo sa ya maawatanyo nan laychen nan nay ay kanan, ad-iyo pabfasolen nan maid fasolna,⁸ tay sak-en ay Anak si Takho nan mangiyapo isnan tengaw."

**Nan Nangipakhawisan Jesus
isnan Nasakew nan Limana**

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹Kinmaan si Jesus ischi ya inmey is kasinagogacha.¹⁰ Wad-ay et ischi nan lalaki ay nasakew nan limana. Sa et kasalosalodsod nan cheycha'y takho ken Jesus tay laychena'y wad-ay mangipabfasolanha ken siya. Kinwanicha, "Ipalofos ngen nan lenteg tako nan enakhasan isnan tengaw ay Sabfacho?"

¹¹Sa na't kinwanin, "Ayed ta mo sa ya wad-ay ken chakayo nan mekchag is kafito nan esa'y karnilona isnan tengaw, ay ke na ad-i en palot-ayen chi?¹² Ad-i ngen wadwad-ay is solit nan takho mo nan karnilo? Nalenteg et achi mampay nan en-ikkan is khawis sinan tengaw

ay Sabfacho."¹³ Sa na't kinwani isnan lalaki, "Oyachem nan limam."

Inoyadna nan limana ya ket nakhanawis kasin ay kag isnan esang ay limana.¹⁴ Nay met achi nan cheycha'y Fariseo, kinmaan cha ay en natotyta maipoon isnan angnencha ay mangipapatey ken Jesus.

Si Jesus nan Napili ay Faan Apo Dios

¹⁵Idwani, tay ammon Jesus nan semsemken nan Fariseo, kinmaan ischi. Ya inon-onod si katakhotakho ya cha na inpagkhawis nan am-in ay masasakit ken chaicha.¹⁶ Sa na't infilin ken chaicha ta mid mangifagfag-ancha isnan maipoon ken siya,¹⁷ ta maangnen nan infaag Apo Dios maichalan ken Isaias ay mamadto issan nangwaniyanan,

¹⁸"Naay nan faak ay pinilik,
nan laylaychek ay chadlos kaay-ayewak.

Ichowak nan Leng-agko ken siya, ya at ipaammona nan tet-ewa ay kinalentegko
isnan am-in ay takho.

¹⁹At ad-i makisomasoma paymo enfokhafokhaw
ya ad-i madmadnge nan kalina is kakarsa.

²⁰Pabfikasena nan nginmaya
ya pabfikasena akhes nan enchwadchwa nan pammatina.[‡]

Siya na nan ikkana engkhana'y pangafakena nan kinalenteg.

²¹Ya siya nan at namnamaen nan am-in ay takho."

[†]12:4 Siya sa nan naangnen isnan linmayawan David ken katokhangana ay si Saul ay ali, ay menlayad ay mamatey ken siya. Ilaenyo nan 1 Samuel 21:1-6.

[‡]12:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "At ad-ina petnen nan napikot ay lolo, paymo achepen nan enkimkimkim ay silaw engkhana'y pangafakena nan kinalenteg." Nan laychen ay kanan Jesus isnan napikot ay lolo, et nan takho ay cha ngomaya, ya nan laychena ay kanan isnan enkimkimkim ay silaw et nan takho ay enchwadchwa isnan pammatina.

Si Jesus ya si Beelzebub[†]

(*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23*)

²² Sa et inyeycha ken Jesus nan lalaki ay kinolap ya ngingenek si anito ay wad-ay ken siya. Et inpagkhawis Jesus ya ket nakakkali ya nakaila chadlo.

²³ Nataataa am-in san cheycha'y takho sa cha't kanan, "Ay ke siya nan Mesias ay Anak David?"[§]

²⁴ Nay met achi issan nanngelan nan cheycha'y Fariseo ischi, kinwanicha, "Da! Nan kamabfalin maachi yangkhay Beelzebub ay ap-apon si anito nan mangipakpakaan tosa isnan anito."

²⁵ Tay ammon Jesus nan semsemkencha kinwanina, "Olay ngag ay en-apapowan ay en-asibfaloknit kannay, et mapakawas. Ya maid omannong is ili paymo sinpangafong mo maon-ononong. ²⁶ Adi kad mo si Satanas et pakaa-ena kannay nan anito, kholaena kannay nan awakna. Ngag et pay nan ikkan nan en-ap-apowana ay omannong mo siya chi? ²⁷ Mo kananyo en chak pakaa-ena nan anito isnan kamabfalin Beelzebub, ngag akhes ay kamabfalin nan cha osalen nan takhoyo ay enpakaan? Ay ke teken? Nay et chaicha kannay nan mangokom isnan nenkamaliyano. ²⁸ Ngem tay pakaanek nan anito maichalan isnan kamabfalin nan Ispiriton Apo Dios, siya nan mangipaila ay inomchan et nan en-apapowan Apo Dios ken chakayo.

²⁹ "Maiyalig si Beelzebub isnan mafikas ay takho. Maid makaskhep isnan afongna ay mangikaan isnan kwana, mo ad-ina ona itaked siya ta sa

et nawaya ay mangakew isnan wad-ay ischi.

³⁰ "Mo sino nan maid ken sak-en, chaicha nan mangad-i ken sak-en. Ya nan ad-i mamachang ken sak-en ay en-iyapon, chaicha nan cha enfoka. ³¹ Kanak et mampay ken chakayo ay ad-i mapakawan nan takho ay mangipangaag ken Apo Dios, ya mapakawan akhes nan am-in ay ila ay fasol. Ngem nan mangipangaag isnan Ispirito Santo, et ad-i mapakpakawan. ³² Mabfalin akhes ay mapakawan nan mangipangaag ken sak-en ay Anak si Takho. Ngem nan mangipangaag isnan Ispirito Santo, et ad-i kapakpakawan isnan kawadyo isnan nay ay lofong, paymo isnan kasin omali ay fiyag."^{**}

Iyalig Jesus nan cheycha'y Fariseo isnan Kaew

(*Lucas 6:43-45*)

³³ "Mo nan kaew et khawis, khawis akhes nan fekhasna. Ngem mo ngaag nan kaew, siya akhes isnan fekhasna. Tay maammowan nan kaew isnan fekhasna. ³⁴ Chakayo ay napapasig ay kag ap-on si oweg! Ay ke mabfalin ay chakayo ay ngaag et khawis nan kananyo? Tay nan wad-ay ay mimigto isnan semek si takho, siya akhes chi nan fomala isnan topekna. ³⁵ Nan takho ay khawis nan pinenpepenpena is kasemekna, et khawis nan pafal-ena. Nan akhes takho ay ngaag nan pinenpepenpena is kasemekna, et ngaag akhes nan pafal-ena.

[†]12:21 Beelzebub nan esang ay ipangachan nan Judio ken Satanas. Laychena ay kanan ay si Satanas siya nan kaam-amechan isnan anito.

[§]12:23 Nan tet-ewa ay naisolat isnan Griego isna et, "Ay ke siya nan anak David?" Si David nan kapatekhan ay alin nan Judio id sangad-om. Inkalin Apo Dios ay omifaa isnan matangtanggap ay alicha ay waned David, ay at mangisalak ken chaicha isnan fosocha. Siya nan kananchan Mesias paymo Cristo.

^{**}12:32 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "ad-i kapakpakawan idwani paymo is eng-engkhana."

³⁶“Siya na nan kanak ken chakayo, isnan akhew ay maokoman, at waschin manongfat isnan am-in ay kinkinwanina ay maid enkhawisana. ³⁷Tay nan kananyo, et siya chi kannay nan mangipawaya ken chakayo paymo mangipachosa ken chakayo.”

Nan Katataa ay Kaimatonan Jesus

(*Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32*)

³⁸Sa et wad-ay cha nan mimistolon si lenteg ya Fafariseo ay nangwanin, “Mistolo, laychenmi ay omipaila ka ken chakami is katataa ay kaimatonan.”

³⁹Sinfat Jesus chaicha ay nangwanin, “Chakayo ay ngaag ay takho ay ad-i katatalek ken Apo Dios, enkechakechaw kayo is katataa ay sinyal, ngem maid paat maipaila ken chakayo, mo faken yangkhay kecheng nan sinyal ay naila ken Jonas ay mamadto. ^{††} ⁴⁰Tay si Jonas, tolo ay akhew ya lafina is kapoton nan chakchakowag ay ikan, et siya akhes ken sak-en ay Anak si Takho, at tolo ay akhew ya lafik isnan chaem nan lota ay maikakaob. ⁴¹Is omali ay akhew ay en-okoman Apo Dios, at tomakcheg cha nan iNineve ay mangisaklang isnan naycha ay takho idwani, tay chaicha et chinokokhancha kannay nan fasolcha issan nanggelancha isnan inpalawag Jonas. Ngem ilaenyo, olay mo wad-ay isna nan entongtongcho mo si Jonas. ⁴²Siya

akhes sa isnan Reyna^{‡‡} ay nalpo isnan kaambagatan ay ili, at tomakcheg ay mangisaklang isnan naycha ay takho isnan at en-okoman Apo Dios. Tay paat nenfaat ay nalpo isnan pengpeng nan lota ta en na chengngen nan silib Solomon. Ngem ilaenyo, wad-ay isna nan entongtongcho mo si Solomon.”

Nan Kasasaad nan Takho paymo Ili ay Makaanan nan Anito

(*Lucas 11:24-26*)

⁴³“Mo komaan nan anito isnan takho, enfaat isnan filig ay omanap is omillengana. Et mo maid maanapana, ⁴⁴kanana et isnan nemnemna, ‘Somakhong ak et chadlo isnan nenteytey-ak.’ Ket ay to-moli ya edchanana san tinaynana ay maid entetee, sa et nachalochalosan ya nanongnonong. ⁴⁵Omey et omayag is pito kayet ay ib-ana’y anito, ay am-am-amed ay ngaag mo siya, sa cha’t somkhep ay entee ischi. Adi kad am-am-amed nan enfanakhan nan chey ay takho mo san chey nang-ona ay kasasaadna. Siya sa nan omat akhes isnan naycha ay ngaag ay takho idwani.”

Nan Ifilang Jesus ay Ib-ana

(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶Sisya ay cha enkak-ali si Jesus isnan cheycha’y takho, isnan inomchanaan cha inana ya nan aag-ina.^{¶¶} Wad-ay cha

^{††}12:39 Si Jonas nan esang ay mamadton Apo Dios ay infaana ay omey mangifaag maipoon isnan fasol nan iNineve. Ad-ina laychen ay omey, nay et nenfangka ay kinmaan. Siya chi nan awni ya ket nangipalemleman Apo Dios, sa cha’t inibkas siya is kafayfay. Ya ket inokmon si chakchake ay ikan ya tolo ay akhewna is kapoton nan ikan. Ostoy inyotan nan ikan is kailit nan fayfay ya ket inmey chadlo id Nineve ay nangipalawag isnan infaag Apo Dios.

^{‡‡}12:42 Nan reyna ay nay, siya nan fafai ay enap-apo isnan chakchake ay ili id Africa isnan timpon Solomon.

^{¶¶}12:46 Nan wad-ay isnan kalin si Griego isna et, **adelfos**. Nan ostoy ay ayen nan **adelfos** et nalpo isnan esa’y potoy, ngem tay nalpo nan makakyong isnan poton ikitcha, **adelfos** nan mabfalin ay kanan nan Judio isnan kayongna ya olay isnan kakailiyana. Ilaenyo akhes nan Mateo 13:55; Marcos 3:31-34; 6:3; Lucas 8:19-21; Juan 2:12; 7:3-10; Nan Inik-ikkan nan Apostoles 1:14; 1 Corinto 9:5; Galacia 1:19 ya Judas 1.

is kadhela ya laychenna'y makitot-oya ken siya. ⁴⁷ Sa et wad-ay nangwani ken siya, "Anen, wad-ay cha inam ya nan aag-im ay entatakcheg is kadhela. Laychenna ay tot-oyyen sik-a."

⁴⁸ Ya ket kanan Jesus ken siya, "Sino nan kanam en inak ya aag-ik?" ⁴⁹ Sa et inpitchon Jesus nan cheycha'y disipolosna ay nangwanin, "Naaycha nan inak ya nan aag-ik! ⁵⁰ Tay mo sino nan mangikkan isnan nemnem Ama id chaya, chaicha nan aag-ik ya inak."

Nan Al-alig Maipoon isnan En-isapsapowak

(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

13 Isnan chey kannay ay akhew, kinmaan si Jesus is kaafong ya inmey nentokcho is kailit nan fayfay ay en-isolo. ² Ngem tay angstan nan katakhotakho ay nangal-alifongfong ken siya, nen-aton is kafangka, ya ischi nan nentokchowana ay nangisos-olowan isnan cheycha'y katakhotakho ay tinmatakcheg is kailit nan fayfay. ³ Angstan nan insos-olona ken chaicha ay cha na inyal-alig.

Kinwanina, "Wad-ay nan inmey ay nen-isapowak is esek. ⁴ Isnan cha na nangisapowakan, wad-ay nan cha napas is kachalan, ya cha tinopek si ayayam. ⁵ Cha akhes napas nan tapina isnan lota ay cheppas nan enchaem. Tay entapew nan lota ischi, et sang-oyan ya ket tinmofo. ⁶ Nay met achi osto'y finmala nan akhew, ya ke cha't ay naatongan ya naloyaw tay egaycha nenlamot ay khawis. ⁷ Nan tapina et cha cha napas is kasibsifitan, ya osto'y tinmofo nan sibsifit, sinolincha et nan cha tomofa ay esek. ⁸ Nan akhes tapina, napas cha isnan khawis ay lota, ya cha cha tinmofo ay khawis, ya wad-ay nan nenfekhas si

sinkhagsot, sin-en-em poo ya nan tapina kayet sintotlon poo."

⁹ Sa na't kanan, "Chengngenyoy et mampay chana, mo wad-ay kowengyo."

Nan Khotok nan Al-alig

(*Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10*)

¹⁰ Nawnawni ya ket sinmag-en nan disipolos Jesus ken siya ay en nangwanin, "En man al-alig nan ikkam ay enkali ken chaicha ay?"

¹¹ Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, "Chakayo nan naipaammowan nan sikhod ay egay naammowan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Ngem egay naipaammo chana ken chaicha.

¹² Tay nan mangidno isnan wad-ay ken siya, at maagtan kayet ta onanig omad-acha. Ngem nan maiyalig ay maid mabfalina ay ad-i mangidno isnan wad-ay ken siya, olay nan akit ay wad-ay ken siya, et makaan.^{§§}

¹³ Siya akhes sa isnan sos-olok. Siya na nan khotokna ay ngag ko alig ay enkali ken chaicha. Tay iilaencha ngem pakebtencha ay ad-i mangila, ya chechengngenchana ngem ad-i cha paskhepen isnan kowengcha ya ad-icha maawatan. ¹⁴ Chaicha tet-ewa nan naangnenan nan inpadton Isaias ay mangwanin,

'At encheddchenge kayo yangkhay, ngem ad-i kayo paat makaawat.

Ya at en-ilaila kayo,

nay met achi ad-i kayo kayet makaimaton.

¹⁵ Siya sa tay nan takho ay sanacha,

et kinmenteg nan semekcha,

ya kag mapopolat-an nan kowengcha,

sa cha't kikimiten akhes nan matacha.

Tay eleg ya makafigfig cha

ya makadnge cha chadlo ya makaawat cha,

§§ **13:12** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay nan wad-ay kafalinana maagtan kayet, ya at omawas nan wad-ay ken siya. Ngem nan maid kafalinana, olay nan wad-ay ken siya, et makaan."

sa cha't somakhong ken sak-en ta pakhawisek chaicha,'
kanan Apo Dios.*

¹⁶“Nay met achi chakayo, naoney kayo tay nan matayo makaimaton, ya nan kowengyo makadnge. ¹⁷Tet-ewa kanak ken chakayo, angsan cha nan mamadton Apo Dios ya nan cheycha'y nalenteg ay takho, ay chadlos nenlayad ay mangila isnan ilaenyo, ngem egaycha inila. Lalaychencha ay mannge isnan cha yo chengngen, ngem egaycha chinngge.”

Ilatlatak Jesus nan Al-alig Maipoon isnan Ensapsapowak

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸“Chengngenyoy et mampay nan ayen nan al-alig maipoon isnan en-isapsapowak. ¹⁹Mo sino nan mannge isnan okhod maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, sa cha't ad-i maawatan, chaicha nan kaiyalikhan nan chalan ay nap-asan nan esek. Omali si Satanas† ya ikaana nan chey ay sos-olo ay naimola is kasemekcha. ²⁰Nan akhes lota ay cheppas nan chaemna ay nap-asan nan esek, chaicha nan takho ay mannge isnan kalin Apo Dios sa cha't ala ya chawat ay mangilayalayad. ²¹Ngem tay egay linmamot isnan semekcha, sin-ak-itan yangkhay nan pammatacha. Isonga mo omali nan sikhhab paymo maipalikhatancha maipoon isnan kalin Apo Dios, at ipeg-anancha kannay nan pammatacha. ²²Nan akhes kasibsifitan ay nap-asan nan esek, chaicha nan mannge isnan kalin Apo Dios, ngem nan ayaka ay chanagcha isnan fiyagcha is kalota ya nan layadcha isnan kinafaknang nan nanolin isnan chinngecha ya ad-i mamkhas. ²³Nan akhes khawis ay

lota ay nap-asan nan esek, chaicha nan mannge isnan kalin Apo Dios ya maawatancha. Chaicha mampay nan mamkhas is sinkhagsot, paymo sin-en-em poo, paymo sintotlon poo.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Lokham

²⁴Wad-ay nan teken ay al-alig ay inokhod Jesus ken chaicha. Kinwanina, “Nan en-ap-apowan Apo Dios, maiyalig isnan esa'y takho ay en nen-isapowak is khawis ay esek isnan omana. ²⁵Ngem ket ay isnan lafi ay naseyeseyp cha am-in, inmey nan chey fosona, ay en nangimola isnan lokham isnan chey ay oma, sa et kinmaan. ²⁶Awni, ya isnan cha tomofowan nan mola ya namkhasancha, naitapi nan cheycha'y lokham ay nakiengngan ya chadlos cha mamaila. ²⁷Inmey et nan cheycha'y faan san nen-imola ya kinwanicha ken siya, ‘Apo, ad-i ngen khawis nan inmolam is kaomam? Tay ya ke angsan nan lokhamna mo?’ ²⁸Sa na't kinwani ken chaicha, ‘Fosok nan nangangnen issa.’ Kinwanin kayet san cheycha'y faana en, ‘En kami ngen lokhaman?’ ²⁹‘Ad-i, tay eleg ya maitapi nan mola ay makhafot,’ kinwanina. ³⁰‘Ogkhayenyo ta makhigsan cha ay mengngan engkhana ay ani, ta at ifaagko isnan cheycha'y en men-ani, ta onaencha'y mangafot isnan cheycha'y lokham ay mamtek ta maipoo. Sa cha't ipenpen is kaallangko nan maani.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Kabfapan-ikhan ay Esek

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹Wad-ay kayet nan teken ay al-alig ay inokhod Jesus ken chaicha. Kinwanina, “Nan en-ap-apowan Apo Dios maiyalig isnan kabfapan-ikhan ay esek

* **13:15** Ilaenyo nan Isaias 6:9,10.

† **13:19** Isnan nay ay okhod, nan naipangachan ken Satanas et, nan ngaag.

ay makwanin mostasa,[‡] ay inmolan nan esa'y takho is kaomana. ³²Kabfafan-ikhan chi isnan am-in ay esek, ngem isnan tomofowana, at siya nan kaaan-chowan isnan cheycha'y chapong ay omancho ay kag kaew. Ya at enkhafanan si ay-ayam nan pangana.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Fofod

(Lucas 13:20-21)

³³Inokhod kayet Jesus nan teken ay al-alig. “Nan en-ap-apowan Apo Dios, kag isnan fofod ay inlaok nan esa'y fafai isnan tolo ay salop ay alina ay awni ya ket ay finomlad am-in.”

Nan Khotok nan Nangosalan Jesus isnan Al-alig

(Marcos 4:33-34)

³⁴Am-in ay infab-aag Jesus isnan katakhotakho, et inchalana isnan al-alig. Maid kinkinwanina ken chaicha ay egayna inyal-alig. ³⁵Et siya na nan inangnena ta tomet-ewa nan kinwanin nan mamadto ay nangwanin, “At ichalanko isnan al-alig nan kanak, ya ifaagko nan naitatafon mailapo issan nakhab-an nan lofong.”

Inlawlawag Jesus nan Ayen nan Al-alig Maipoon isnan Lokham

³⁶Tinaynan Jesus nan katakhotakho, ya sinomkhep is kaafong. Sa et sinmag-en nan cheycha'y disipolosna ay nangwanin, “Ngag man nan ayen nan kinwanim ay al-alig maipoon isnan lokham is kaoma?”

³⁷Kinwanin Jesus ay sinmongfat, “Nan chey nangimola isnan khawis ay esek, et sak-en ay Anak si Takho. ³⁸Nan chey oma, siya nan lofong. Et

nan khawis ay esek, siya chachi nan takho ay naitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. Sa et nan lokham, chaicha akhes nan takho ay naitapi isnan en-ap-apowan Satanas.[¶] ³⁹Nan foso ay nangimola isnan lokham, siya si Satanas. Nan ani, siya nan pengpeng si lofong, sa et nan en-ani, chaicha nan angeheles. ⁴⁰At kag isnan naangnen isnan lokham ay nakhafot sa et naamong ay naipoo nan sa omat is mapengpengan nan lofong. ⁴¹At faalek ay Anak si Takho nan angehesko ay en mangamong ay mangifala is kaenap-apowak, nan am-in ay chomalatan nan kinangaag ya nan am-in ay ngaag ay takho. ⁴²Sa et iwasit nan angeheles chaicha isnan enfidfichang ay apey ay kawad nan ngegngeg ya kaletket si fab-a. ⁴³Sa et nan cheycha'y takhon Apo Dios, at wad-ay cha ay enlalanglang ay kag akhew isnan en-ap-apowan Amacha. Chengngenyoy et mampay na, mo wad-ay kowengyo.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Naaspowan ay Fab-alolen ay Akon

⁴⁴“Maiyalig nan en-ap-apowan Apo Dios isnan akon ay nakhakhob-onan is kapayew, ay ya ket edchanan nan esa'y takho. Ala na't ya khab-on ischi, ya isnan layadna en na't inlako nan am-in ay kwana, sa na't en lakwan nan chey ay payew.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Kapapatekhan ay Nad-anan

⁴⁵“Kasin akhes maiyalig nan en-ap-apowan Apo Dios isnan inikkan nan komersiyanti, ay en nen-an-anap isnan

[‡]**13:31** Teken ay mola nan mostasa isnan ilin Jesus, et kag chapong ay fan-ifan-ig nan fokerna.

[¶]**13:38** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan an-ak nan ngaag.*” Isnan nay ay okhod si Satanas et siya nan chey makwani en nan ngaag, paymo nan chimonyo.

khag-awis ya fab-alolen ay perlas.^{§ 46} Isnan nangchanana isnan esa'y kapap-atekhan ay perlas, ke na't inlako nan am-in ay kwana, sa na't en lakwan chi."

Nan Al-alig Maipoon isnan Sichok

⁴⁷ "Maiyalig kayet nan en-ap-apowan Apo Dios isnan sichok ay naisichok is kafayfay, ya nenkena isnan teketeken ay ilan si enkik-iwi is kadchanom. ⁴⁸ Ostoy napno nan sichok, inpachakacha is kail-itna, sa cha't tinmokcho ay nankenanken ischi. Nan cheycha'y khawis tinkencha isnan khakwan, ya nan ngaag inwasitcha. ⁴⁹ Siya akhes na nan maangnen isnan mapengpengnan nan lofong. Omali nan cheycha'y angheles ay manken isnan ngaag ya nan nalenteg ay takho. ⁵⁰ Nan cheycha'y ngaag, at maiwasit cha isnan enfidfichang ay apey, ay kawad nan ngegngeg ya kaletket si fab-a."

Inyalig Jesus nan Sos-olona isnan Kaal-ala ay Akon, ya nan Naiwaned ay Sos-olon Moises isnan Naitawid ay Akon

⁵¹ "Naawatanyo ngen am-in?" kinwanin Jesus.

"Wen," insongfatcha.

⁵² Sa na't kanan ken chaicha, "Mo sino nan mangisos-olo isnan naitawid ay lenteg, ya enfalin ay disipolosko isnan en-ap-apowan Apo Dios, et kag isnan wad-ay afongna ay makaipafala isnan chowa'y ilan si akon: nan falo ya nan naitawid akhes."

Nan Naad-iyang Jesus id Nazaret

(*Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30*)

⁵³ Infaafaag am-in Jesus nan cheycha ay al-alig, sa et kinmaan isnan chey ay ili. ⁵⁴ Isnan inomchanana isnan ilina, nen-isos-olo isnan sinagogacha. Ya ket nataataa nan kakailiyana ay cha mangwanin, "Ento man nan nangal-an tona isnan silibna ya nan katataa ay kamabfalina? ⁵⁵ Ay ke faken na san anak si kalapantilo? Faken ngen si Maria nan inana? Ad-i ngen cha Santiago, si Jose, si Simon ya si Judas nan aag-ina?*" ⁵⁶ Ad-i ngen sanacha ken chatako nan kafab-faiyana? Ento achi nan nangal-ana isnan am-in ay wad-ay ay kafaelana?" ⁵⁷ Sa cha't inad-i siya.

Ngem kinwanin Jesus ken chaicha, "Maichad-ayaw nan mamadto isnan entona issa, nay met achi isnan osto ay ilina ya pangafongna kannay, maid filangna." ⁵⁸ Et maid inangnena's angstan ay kail-an nan kamabfalina ischi, tay maid pammaticha ken siya.

Nan Nateyan Juan Bautista

(*Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9*)

14 Issan chey ay timpo, chinngen Herodes ay khofernachor id Galilea^{††} nan maog-okhod maipoon ken Jesus, ² sa na't kinwani isnan faana, "Siya na si Juan Bautista, ay kasin finmangon isnan etey. Siya na nan khotokna ay wad-ay kamabfalina ay mangangnen isnan naycha ay katataa."

³ Kinwanin Herodes chi tay siya san nangipakhoyod ken Juan issan chey, sa

^{§13:45} Nan makwanin perlas, siya nan enpokaw ay nalimlim-o ay kag fato, ay mo mamingsan et mad-anan is kachaem nan tikam. Siya chi nan mabfalin ay khab-encha is oway paymo apongey. Sin-es-es-ang yangkhay chi ay mad-anan ya nanginangina.

^{**13:55} Ilaenyo nan Mateo 12:46.

^{††14:1} Nan tet-ewa ay naisolat et Herodes ay makwani en Tetrarch. Angstan cha nan Herodes, khofernachor nan tapina ya ali nan tapina. Nan laychen ay kanan nan tetrarch et ap-apon si pagkap-at nan ili. Nan nay ay Herodes, et si Herodes Antipas ay khofernachor si chwa ay probinsiya, Galilea ya Perea.

na't inpataked ya inpafalod siya, midkakay ken Herodias ay asawan nan etadna ay si Felipe. ⁴Tay kanakanan Juan ken siya en, "Lawa nan mangiyamongam isnan asawan nan akhim." ⁵Laychen Herodes ay mangipapatey ken Juan ngem omegyat isnan Judio, tay ifilangcha ay si Juan et esa'y mamadto.

⁶Osto'y pitsan nan akhew ay naiyanakan Herodes, inmey nan magmagkit Herodias ay nensalalala isnan sakhang nan cheycha'y naam-among ay makilaglagsak ken siya. Ya tay nalaychalaychan si Herodes, ⁷inkalina ken siya ay nangwanin, "Isapatak ay ichowa ken sik-a nan olay ngag sisa ay kedchawem!"

⁸Et isnan sogsog inana, kinwanin et nan magmagkit, "Ichowam kannay ken sak-en isna nan mapapalato ay olon Juan Bautista."

⁹Nenfafawi si ali Herodes, ngem khapo isnan chey insapatana sa et tay wad-ay cha nan fisitana, infilina ay maala nan olon Juan. ¹⁰Ket ay finaana nan inmey ay namotlong isnan olon Juan is kafabfalochan, ¹¹sa cha't palatowen ya naichowa isnan magmagkit, ay nangiyey ken Herodias ay inana. ¹²Ya ket inmey nan cheycha'y disipolos Juan ay nangala isnan awakna ay en nangikaob. Ya inmey cha infaag ken Jesus.

Nan Namangnganan Jesus isnan Liman Lifo ay Takho

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³Osto'y chinngen Jesus nan naangnen ken Juan, nakekecheng cha ay nenfangka ay kinmaan, ya inmey isnan kawad nan maid tagtakhowan. Nay met achi issan nangammowan nan katakhotakho, tinaynancha nan ilicha ya inchadalan cha ay nanganonod ken siya. ¹⁴Issan chinmakalan Jesus, inilana nan

angsaangsan ay takho ya chadlos nasegang ken chaicha. Et cha na inakhasan nan nasakit ken chaicha.

¹⁵Osto'y sedsechemna, inmey nan disipolosna ken siya ay nangwanin, "Nay fomollinget et ya ponchag na. Kanam et achi isnan katakhotakho ta omey cha isnan sanacha ay ili ta lomako cha is kanencha."

¹⁶Sa et kinwanin Jesus, "Ad-icha mang-ey komaan. Panganenyo magtek chaicha."

¹⁷Kinwanicha't ken Jesus, "Kedkecheng paat nan lima ay tinapay ya chwa ay filis nan wad-ay ya!"

¹⁸Kinwanin Jesus, "Iyaiyo isna." ¹⁹Inpatokchona nan katakhotakho is kaponchag, sa na't inala nan lima ay tinapay ya chwa ay filis ya nentangad id chaya ay nenyaman, sa na't pinet-apetang ya inchowa isnan disipolosna ta iwalascha isnan cheycha'y takho. ²⁰Nangan cha't am-in ya negsan cha. Ya nan nakhayad ay tinapay ay cha chinakhop nan disipolosna et sinpoo ya chwa ay nenkapno ay labfa. ²¹Inmey si liman lifo ay lallalaki nan nangan, ay egay naitapi ay naifilang nan fabfafai ya nan ongang-a.

Nan Nanalanan Jesus is Kaoson nan Chanom

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

²²Osto'y siya chi inpaon-onan Jesus nan disipolosna is kafangka, ta omey cha is chemangna, sa na't inpasaa akhes nan katakhotakho. ²³Inpasaana chaicha ya kedkecheng et siya is nanikid is kafilig, ay en nenlowalo. Naes-esang si Jesus ischi engkhana ay sedsechemna, ²⁴ya adchawi et nan fangka ay cha mapalikhatan isnan talipyakew, tay ab-afikas nan chakhem ay manabsab-at ischi.

²⁵Cha matalan-o, ya ket wad-ay si Jesus ay manad-alan is kaoson nan chanom ay somagsag-en ken chaicha. ²⁶Issan

nangil-an nan disipolosna ken siya ay cha manad-alan isnan oson nan fay-fay, nenkabfegyas cha ay mangwanin, “Cheey! Nay si anito!” Et khapo isnan egyatcha ke cha't ay nenwakis.

²⁷Ngem nenkanan kannay Jesus ken chaicha, “Pabfikasenyo nan semekyo, tay sak-en na. Ad-i kayo omegyat.”

²⁸Sa et kinwanin Pedro ken siya, “Apo, tay sik-a pet sa, omayag ka ed ken sak-en ta manalan ak akhes is kadchanom ay omali ken sik-a.”

²⁹“Omali ka,” kinwanin Jesus. Nentaynana et nan fangka ya nanalan is kaoson nan chanom ay inmey ken siya. ³⁰Nay met achi issan nangip-pengana isnan ab-afikas ay chakhem, ya ket ay inmegyat, ya cha et malin-eb. Infokhawna't ay mangwanin, “Apo, isalakam sak-en.”

³¹Nen-egnan Jesus si Pedro ay nangwanin, “Na! Ke pet akiakit nan pamma-tim mo! Ya ke ka enchwadchwa ay?”

³²Linmokhan cha pay is kafangka ya ket ay tinomke kannay san chakhem.

³³Chaicha akhes ay wad-ay is kafangka chinad-ayawcha siya ay mangwanin, “Tet-ewa pet ay sik-a nan Anak Apo Dios.”

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Nasakit id Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴Intot-oloy cha ay inmey is kadchemangna ya inomchan cha isnan ili ay Genesaret. ³⁵Inmatonan et nan takho ischi si Jesus, sa cha't inmey ay nangifab-aag isnan am-in ay kailiili, ya cha cha inyey ken siya nan am-in ay nenkasakit. ³⁶Nenseg-ang cha ken siya ta sikchochencha olay paat yangkhay nan khayachan nan fachona. Et am-in ay nanikchod ischi et naipagkhawis cha.

Nan Maiyegyatan nan Ekhad nan Fariseo

(Marcos 7:1-13)

15 Idwani, wad-ay cha nan tapina'y Fariseo ya nan mistolon si lenteg ay nalpo id Jerusalem ay inmey ken Jesus. Kinwanicha, ²“En man ad-i patiyen nan disipolosmo nan mawanwaned ay ekhad nan ikik-it tako ay? Tay ya ke cha ad-i enfolo ay mangan on na isnan afig, esa cha mangan?”

³Sinomfat si Jesus ay nangwanin, “Ya chakayo pay, ke yo chokokhan nan filin Apo Dios ta nan et ekhadyo nan en yo pawadwad-en mo? ⁴Tay infilin Apo Dios ay mangwanin, ‘Patkhenyo nan amayo ya inayo,’ ya, ‘Mo sino nan mangipangaag isnan amana paymo inana, et masapol ay maipapatey.’ ⁵Nay met achi nan kananyo et ad-i mang-ey fomachang isnan amana paymo inana nan takho ay mangwanin, ‘Chey, apchas ko inchowa ken Apo Dios nan ento mo ifachangko ken chakayo.’ ⁶Et khapo isnan sana ay ekhadyo, maichenyo et nan kalin Apo Dios. ⁷Chakayo ay kakas-okas-on! Tet-ewa san inpadton Isaias maipoon ken chakayo issan nangwaniyana en,

⁸‘Siya na nan kanan Apo Dios:

“Nan naycha ay takho et chad-ayawencha sak-en isnan topekcha yangkhay,

ngem adchawi nan semekcha ken sak-en.

⁹Ongar yangkhay nan chomad-ayawancha,

tay en cha isos-olo nan lenteg si takho ay siya kano chi nan sos-olon Apo Dios.”

”

Nan Tet-ewa ay Mangipallawa isnan Takho

(Marcos 7:14-23)

¹⁰Inayakhan Jesus nan katakhotakho ya kinwanina ken chaicha,

“Chengngenyo na ta maawatanyo. ¹¹Faken nan ikamil nan takho is katopekcha nan mangipallawa ken chaicha, mod-i ket nan fomala isnan topekcha.”

¹²Inmey et ken Jesus nan cheycha'y disipolosna ay nangwanin, “Ammom ngen ay ensakit nan semek nan cheycha'y Fariseo khapo isnan kinwanim?”

¹³Inyalig Jesus ay nangwanin, “Am-in ay mola ay egay inmolan Ama id chaya, at makhafot. ¹⁴Ngag ngotoyo ken chaicha. Tay kag cha nakolap ay enipangpango. Et mo nakolap nan mangipango isnan ib-ana ay nakolap akhes, et mekyag cha'y chwa is kafito.”

¹⁵Sa et kinwanin Pedro ken siya, “Ilat-latakmo ed nan ayen nan sana ay al-alig ken chakami.”

¹⁶Sa et kinwanin Jesus, “Ad-i kayo ngen akhes kayet makaawat? ¹⁷Ay ke yo ad-i paat maawatan ay am-in ay maikamil is katopek et omey is kapoto sa et fomala? ¹⁸Ngem mo ngag nan fomala isnan topek, siya nan wad-ay isnan nemnem,^{‡‡} ya siya nan mangipangaag isnan takho. ¹⁹Tay malpo isnan nemnem nan ngaag ay semek, nan enpatey, nan menchwadchwa isnan pantewna, nan asi ay okhali, nan akew, nan mangisapata isnan ineengag, ya nan enpangaag. ²⁰Siya chana nan mangipallawa isnan takho, ya faken nan ad-i enfolowan isnan manganan.”

Nan Pammatin nan Fafai ay Faken Judio

(Marcos 7:24-30)

²¹Kinmaan si Jesus ischi ya inmey isnan sakop nan ili ay Tiro ya Sidon. ²²Ya ket inmey ken siya nan esa'y fafai ay Cananeo ay nakiili ischi. Ya nenfog-

fokhaw ken Jesus ay nangwanin, “Seg-angam sak-en, Apo, ay Anak David. Tay naan-anitowan nan anakko ay fafai ya chad-ama nan likhatna.”

²³Ngem aped na yangkhay inkhigkhinek. Sa et inmey nan cheycha'y disipolosna ken siya ay nangwanin, “Pakaanem achi siya, tay ke omon-on-onod ay fomokhafokhaw ken chatako!”

²⁴Sinmongfat et si Jesus ay nangwanin, “Naifaa ak ay mamachang yangkhay isnan pangafong Israel, ay maiyalig ay nadchongaw ay karnilo.”

²⁵Ngem inmey kayet nan chey fafai ay nenfalintomeng ken siya ay cha kayet mangwanin, “Apo, fomachang ka ed ay.”

²⁶Kinwanin et Jesus, “Ad-i osto ay alaen nan kanen nan an-ak sa et ibkas isnan aso.”^{¶¶}

²⁷Kinwanin kayet san fafai, “Tet-ewa nan kanam Apo, ngem olay kag todi, siya kayet ay kanen nan aso nan cha mekchag isnan lamisaan nan apona.”

²⁸Tay siya chi kinwanin Jesus ken siya, “Sik-a'y ina, mailak ay chachama nan pammattim! Maangnen et nan laychem.” Ya ket nakhannawis nan magmagkit ay anakna.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ang-angsan ay Takho

²⁹Tinaynan Jesus nan chey ay ili sa na't laosan nan fayfay id Galilea. Linmamag is kafilig sa et tinmokcho ischi. ³⁰Ya ket inmey nan angosan ay katakhotakho ken siya ay nangiyey isnan napilay, nakolap, nenkatormochan, nangengek ya nan angosan pay ay tapina. Et insaadcha am-in chaicha isnan sakhang Jesus, ya inpagkhawisna chaicha. ³¹Nataataa nan cheycha'y

^{‡‡}15:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “siya nan nalpo isnan poso.”

^{¶¶}15:26 Mo mamingsan, nan kanan nan cheycha'y Judio isnan faken Judio, et aso. Nay et naawatan kannay nan nay ay fafai nan inyal-alig Jesus. Sa et inyal-alig kayet nan fafai ken Jesus ay nenseg-ang ken siya.

takho, sa cha't chinad-ayaw nan Dios nan Israel^{§§} issan nangil-ancha ay nan nangengek et makakkali chadlo, ya nan nenkatormochan et naipagkhawis cha, nan napilay makachalan cha, ya nan nakolap makaila cha.

Nan Namangnganan Jesus isnan Epat Lifo ay Takho

(*Marcos 8:1-10*)

³²Inayakhan et Jesus san cheycha'y disipolosna ay nangwanin, "Maseg-ang ak isnan naycha'y katakhotakho, tay tolo et ay akhewcha ken sak-en, ya maid et kanencha. Ad-ik laychen ay pasaalen chaicha ay maowat, tay eleg ya maolaw cha isnan chalan."

³³Sa et kinwanin nan disipolosna, "Ento pay nan omanapan tako isna is kaponchag si omanay ay ipakan isnan naycha'y angсан ay katakhotakho?"

³⁴Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Kaat nan wad-ay ay tinapay sisa?"

Sa cha't kinwanin, "Pito, sa et nan akit ay filis."

³⁵Inpatokchon et Jesus nan angсан ay takho is kalota. ³⁶Inalana nan pito ay tinapay ya nan filis, ya osto ay nenyaman ken Apo Dios, pinetpet-angna sa na't inchowa isnan disipolosna, ya inwalascha isnan takho. ³⁷Nangan cha't am-in ya negsan cha, ya nan nakhayad ay tinapay ay chinakhop nan disipolosna et pito ay nenkapno ay labfa. ³⁸Epat lifo nan nangan ay lallalaki, ay egay naitapi ay naifilang nan fabfafai ya nan ongang-a.

³⁹Sa et inpasaan Jesus nan katakhotakho, ya nenfangka ay inmey isnan sakop nan Magadan.

Nan Katataa ay Kaimatonan Jesus

(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

16 Isnan namingsan wad-ay nan Fariseo ya Saduceo ay inmey nanepetepeng ken Jesus, ta en-ipaila is maton ay malpo id chaya. ²Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Mo sedsechemna kananyo en, 'At maekhw is wakas tay mamab-ayas.' ³Ya mo ilaenyo nan chaya isnan wiit, kananyo, 'Da! At enlemlem na tay mamab-ayas, ya inngitit nan lifoo!' Ammoyo pet ay mangifaag isnan ayen nan ilan nan chaya, ngem ya ke kayo ad-i makaawat isnan ayen nan maton nan cha maang-angnen mo! ⁴Chadama chadlo nan kinangaag nan takho id-wani, ya ad-i katatalek ken Apo Dios. Ya ke sinyal nan kedchakedchawenyo ken sak-en ay? Ngem maid ipailak ken chakayo mod-i kecheng nan sinyal ay naangnen ken Jonas."*

Sa et tinaynan Jesus chaicha ya kinmaan.

Inyalig Jesus nan Sos-olon nan Fariseo ya Saduceo isnan Fofod

(*Marcos 8:14-21*)

⁵Issan inmayan nan cheycha'y disipolos is kadchemangna, nalichongancha nan sengetcha'y tinapay. ⁶"Ilaenyo ta meymey-anyo nan awakyo isnan fofod nan Fariseo ya Saduceo," kinwanin Jesus ken chaicha.

⁷Sa et natotyta nan disipolosna ay mangwanin, "Kanana chi tay egay tako nen-itakin si tinapay."

⁸Tay ammon Jesus nan cha cha kankanan, kinwanina, "Ngag man nan kasin yo kankanan isnan egayyo nan-ngetan? En man akiakit nan pammatiyo

§§15:31 Dios nan Israel nan nakwani tay away faken Judio nan naycha ay takho, et finigfigcha nan kamabfalin nan Dios nan Judio.

*16:4 Si Jonas, wad-ay isnan poton nan chakchakowag ay ikan is tolo ay akhew. Ilaenyo nan Jonas 1:11-17. Siya akhes ken Jesus, tolo ay akhewna is kalota ay naikaob, sa et finmangon kasin isnan etey.

ay? ⁹ Ad-iyó ngen kayet maawatan? Ay ke yo ad-i semken san lima ay tinapay ay naikakcheng isnan liman lifo ay takho, sa et nan kaat ay labfa nan pinnoyo isnan cha nakhayad? ¹⁰ Ad-iyó ngen semken san pito ay tinapay ay naikakcheng isnan epat lifo, ya nan kaat ay labfa ay pinnoyo? ¹¹ En yo man ad-i paat maawatan ay faken tinapay nan laychek ay kanan ay? Kanan ay en-annad kayo isnan fofod nan cheycha'y Fariseo ya Saduceo."

¹² Sa cha't chadlo naawatan ay faken pet nan fofod ay maiyoto isnan tinapay nan kankanan Jesus, mod-i ket nan sosolon nan Fariseo ya nan Saduceo.

Nan Kinwanin Pedro Maipoon ken Jesus

(*Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21*)

¹³ Issan inomchanan Jesus isnan sakop nan Cesarea Filipos, kinwanina isnan cheycha'y disipolosna, "Isnan semek si takho, sino ak ay Anak si Takho?"

¹⁴ Sa cha't kinwanin, "Kanan nan tapina ay sik-a si Juan Bautista, nan tapina kanancha ay sik-a si Elias, ya wad-ay kayet nan mangwanin sik-a si Jeremias paymo esang ka isnan tapina ay mamadto."

¹⁵ Sa na't kanan, "Chakayo kay, ngag nan kananyo? Sino ak?"

¹⁶ Sinomfat et si Simon Pedro ay nangwanin, "Sik-a si Cristo ay Anak nan matatakho ay Dios."

¹⁷ Sa et kinwanin Jesus, "Naoney ka Simon ay anak Jonas, tay faken takho[†] nan nangipaammo issa ken sik-a mod-i ket si Ama id chaya. ¹⁸ Idwanin, siya na nan kanak ken sik-a, fato ka Pedro, ya isnan nay fato nan mamangonak is-

nan sinfaanko. Et maid kamabfalin nan olay etey ay mangafak isnan cheycha'y mamati ken sak-en. ¹⁹ Ichowak ken sik-a nan torfek nan en-ap-apowan id chaya, et mo ngag issa nan ipawam isnan lota at maipawa akhes id chaya. Ya am-in nan ipalofosmo isnan lota, siya akhes chi nan maipalofos id chaya."[‡]

²⁰ Sa na't chadlos infilin isnan disipolosna, ta ad-icha ifab-aag isnan olay sino ay siya nan Cristo.

Nan Nangifag-an Jesus Maipoon isnan Likhat ya Eteyna

(*Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27*)

²¹ Nailapo ischi, cha inpaawat Jesus isnan cheycha'y disipolosna ay mangwanin, "Masapol ay omey ak id Jerusalem, ay at maipap-alikhatakan isnan amam-an si Judio ya aap-apon si papachi, ya nan mimistolon si lenteg. Sak et maipapatey, ya isnan maikatlo ay akhew maipatakho ak."

²² Sa et inik-ak Pedro si Jesus ya yinangyangana siya ay nangwanin, "Apo, ad-i koma ipalofos Apo Dios chi. Ad-i mabfalin ay maangnen chi ken sik-a!"

²³ Sinakhong et Jesus si Pedro ay nangwanin, "Komaan ka, Satanas! Omisasakhaw ka yangkhay. Tay faken nan nemnem Apo Dios nan semsemkem mod-i nan nemnem si takho."

²⁴ Sa et kinwanin Jesus isnan disipolosna, "Mo sino nan menlayad ay maifoweg ken sak-en, masapol ay faken nan awakna is pawadwad-ena, awitena nan kolosna, ya maifoweg ken sak-en."[¶]

²⁵ Tay mo sino nan ad-i mangayyew isnan fiyagna ta olay matey midkakay ken sak-en, at maisalakan. Ngem nan

[†]16:17 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*tay faken fekhas ya chala nan nangipaammo ken sik-a*"

[‡]16:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*et mo ngag issa nan fetkem is kalota et mabtek id chaya, ya am-in ay fadfachem is kalota et mafadfad akhes id chaya.*"

[¶]16:24 Isnan ilin Jesus, mo sakfaten nan takho nan kolosna, laychena'y kanan en omey siya ay mapatey.

takho ay chadlos mangisalak isnan fiyagna at khechangna ay amasena. ²⁶Ay ke wad-ay fongaen nan takho olay mo kowaena am-in nan wad-ay isnan lofong, ngem maid fiyagna ay eng-engkhana? Maid kasin mabfalin ay isakan nan takho isnan naamas ay fiyagna. ²⁷Tay isnan kamabfalin Ama at omali ak ay Anak si Takho ay mangifoweg isnan anhelesko. Sak et esaesangen ay sobfalian nan takho isnan maifakhay isnan inang-angnena. ²⁸Tet-ewa kanak ken chakayo, wad-ay ken chakayo isna nan at ad-i mangippeng isnan etey[§] engkhana ay ilaencha nan omaliyak ay Anak si Takho ay en-ap-apo.”

Nan Nateknan nan Ilan Jesus

(*Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36*)

17 Kakwasan nan enem ay akhew intakin Jesus si Pedro ya cha Santiago ken Juan ay sin-akhi, ya nakekecheng cha ay nanikid isnan esang ay at-atakchag ay filig. ²Ya ket tinmeken nan ilan Jesus isnan sakhangcha. Alalang nan kamesna ay kag sinan akhew, ya somili nan fachona ay kag silaw. ³Faagna ke cha't inila cha Moises ken Elias, ay cha makitot-oya ken Jesus. ⁴Sa et kinwanin Pedro ken siya, “Apo, khawis pet nan wad-ayan tako isna, et mo laychem, khomaeb ak is tolo ay ab-afong isna, et enkwam nan esang, ya kwan Moises nan esang, sa et kwan akhes Elias nan esang.”

⁵Sisya ay enkak-ali si Pedro ya ket wad-ay nan somili ay lifoo ay nangap-
ap ken chaicha, sa cha't chinng nan kali

ay nalpo is kalifoo ay mangwanin, “Siya na nan laylaychek ay Anakko. Malaylay-
chan ak ken siya. Chengngenyoy siya!”

⁶Issan nanngelan nan cheycha'y disipolosna isna, naneng cha't ya lokfob isnan chad-ama ay egyatcha. ⁷Inmey et si Jesus ay nanikchod ken chaicha ay nangwanin, “Fomangon kayo. Ad-i kayo omegyati!” ⁸Et ostoy nenmonaang cha, maid inilacha, mod-i ket kecheng si Jesus.

⁹Issan cha cha khomwafan is kafilig, infilin Jesus ken chaicha ay nangwanin, “Ad-iyo ifab-aag isnan olay sino nan in-
ilayo, engkhana ay maipatakho ak ay Anak si Takho isnan etey.”

¹⁰Sinalodsod et nan disipolosna, “En man kanan nan mimistolon si lenteg ay masapol ay mang-ona ay omali si Elias ay?”**

¹¹Kinwanin et Jesus, “Tet-ewa'y mang-ona si Elias ay mennongnong isnan am-in. ¹²Ngem kanak ken chakayo ay apchas et inmali si Elias, ya egaycha naimatonan siya, et kangnon nan linayadcha ay inang-angnen ken siya. Siya akhes nan angnencha ken sak-en ay Anak si Takho, at palikhalikhatencha sak-en.” ¹³Naawatan et nan cheycha'y disipolosna ay si Juan Bautista nan kankanana.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Fab-alo ay Naan-anitowan

(*Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43*)

¹⁴Issan tinmoliyan cha Jesus isnan katakhotakho, sinmag-en nan esa'y lalaki ken siya, ya nenfalintomeng

[§]16:28 Nan ostoy ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay nan tapina ay tomatakcheg isna ay ad-i menlaman isnan etey engkhana ay ilaencha”

**17:10 Si Elias nan esang ay mamadton Apo Dios id sangad-om, ay eg-ay natey tay inalan Apo Dios siya, ya linmamag isnan kalisan Apo Dios id chaya. Kinwanin nan mamadto ay si Malakias ay mang-ona si Elias ay mangisakhana isnan omaliyan nan Mesias ay siya si Jesus. Nan ayen nan Mesias paymo Cristo, et nan pinilin Apo Dios ay en-
apo. Ilaenyon nan Malakias 3:1; 4:5.

isnan sakhangna ay nangwanin,¹⁵ “Apo, seg-angam nan fab-alok! Tay enkechas ya chad-ama nan likhatna. Kad-in maisakhaw is kaapey ya is kadchanom.¹⁶ Inyeyko siya isnan cheycha'y disipolosmo, ngem ad-i cha makaipagkhawis.”

¹⁷ Kinwanin et Jesus, “Chakayo ay maid pammatina ya naikfis nan akkhona! Ay kek sa makiteteteteen ken chakayo? Kaatna pan nan sak mangan-an-anosan ken chakayo? Yaiyo siya isna.”¹⁸ Nenyangyanan Jesus nan chey anito ya nabfanala isnan chey fab-alo, ya ket kannay khinmawis.

¹⁹ Awni ya ket nakekecheng cha nan disipolosna ay inmey ken Jesus ya kinwanicha, “En kami man ad-i tet-ewa'y makaipafala ay?”

²⁰ Sa na't kanan, “Siya sa tay kolang nan pammatiyo. Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sa wad-ay pammatiyo ay olay kag isnan kafan-ig nan esek si mostasa, at mabfalin ay kananyo isnan nay ay filig, ‘En-aton ka,’ et en-aton tet-ewa. Ya maid ad-i mabfalin ken chakayo! (²¹ Ngem maid makaipafala isnan kag tona ay ilan si anito, mo ad-i esten ay enlowalo ya entipe.)”

Kasin Infaag Jesus nan Maipoon isnan Eteyna

(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

²² Isnan namingsan ay naamongan cha Jesus ya nan disipolosna id Galilea, kinwanin Jesus ken chaicha, “Nay at maichowa ak ay Anak si Takho isnan kamabfalin nan takho,²³ ay at mamatey ken sak-en. Ya isnan ikatlo ay akhew at kasin

takhowen Apo Dios sak-en.” Sa cha't nenngongoyos issan nanngelancha ischi.

Nan Infayad Jesus ay Fowis pala isnan Timplo

²⁴ Issan inomchanan cha Jesus id Capernaum, sinmag-en ken Pedro nan cheycha'y enchagchakhop si fowis ay omeys isnan Timplo.^{††} Sa cha't kinwani ken siya, “Ad-i ngen enfab-ayad nan mistoloyo isnan fowis?”

²⁵ Sinmongfat si Pedro ay nangwanin, “Wen pay.”

Issan sinomkhepan Pedro is afong, inonnaan Jesus ay nangwanin, “Ngag nan semekmo Simon? Isnan cheycha'y ali isnan lofong, sino nan mangal-ancha isnan fowis? Isnan kailiyanha ngen paymo isnan teken?”

²⁶ “Isnan teken achi,” insongfat Pedro.

“Mo siya et mampay sa,” kinwanin Jesus, “ad-i et masapol ay enfayad nan kailiyanha.²⁷ Ngem ta maid somongtan nan naycha, engka't mamanniit is kafayfay. Et nan mang-ona ay fanniitam, alaem ya takangem nan topekna, et edchasam nan siping.^{‡‡} Siya chi nan alaem ay em ibfowis pala ken cha'ita ay chwa.”

Nan Kapapatekhan isnan En-ap-owan Apo Dios

(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48*)

18 Osto'y siya chi, inmey nan disipolos Jesus ken siya ay nensalodsod, “Sino nan katongchowan isnan enap-apan Apo Dios?”

² Inayakhan Jesus nan esang ay ong-onga, sa na't inpatakcheg isnan sakhangcha.³ Sa na't kanan, “Tet-ewa

^{††}17:24 Nan tet-ewa'y naisolat isnan Griego isna et, “Nan cheycha'y manad-awat isnan chwa'y drakma.” Olay sino ay Judio ay solok si chwan poo nan tawena, et masapol ay enfowis si chwa ay drakma isnan tinnawen, ta fomachang isnan kastos nan Timplo id Jerusalem.

^{‡‡}17:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*et edchasam nan stater.*” Nan makwanin stater ay siping, et epat ay drakma ay nakhaeb si silver, ya enfalor si ay nget chwan poo ay pisos.

kanak ken chakayo, sok-ed kayo ona enfaliw, ta kag kayo isnan ongang-a, esa kayo pay makaskhep isnan en-ap-apowan Apo Dios. ⁴Mo sino et mampay nan mangifan-ig isnan awakna ay kag isnan nay ay ong-onga, siya nan katongchowan isnan en-ap-apowan Apo Dios. ⁵Ya mo sino nan manawat isnan esa'y ong-onga ay kag ken tona maighapno ken sak-en,[¶] et sak-en nan chawatena.”

Nan Chosan nan Takho ay Chomalatan nan Enfasolan

(*Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2*)

⁶“Mo sino nan enkhapowan nan enfasolan nan olay esang isnan naycha'y ongang-a ay mamati ken sak-en, et khagkhag-awis yangkhay mo maitaked is kafakhangna nan chakchake ay losong ay fato, sa et maiparneng is kaadachaem ay fayfay. ⁷Selaeg nan katakhotakho isnan lofong, tay wad-ay cha nan manaisailo ken chaicha. Tet-ewa ay wad-ay ay wad-ay nan maawisan ay enfasolan, ngem selaeg nan takho ay kalpowan nan naycha ay makabfasolan.

⁸“Et mo nan sana ay limam paymo nan sikim nan khotokna's enfasolan, khap-esna't si pen potlongmo ta iwasi-timo. Khagkhag-awis si natormochan ka paymo napilay ka, mo ket maagtan ka is fiyag ay eng-engkhana, mo nan sisya nan chwa'y limam paymo sikim, ngem maiwasit ka isnan apey ay eng-engkhana. ⁹Ya mo nan sana ay matam nan khotokna's enfasolan, pen loknatam sam et iwasi-timo. Khagkhag-awis si olay esang nan matam mo ket maagtan ka is fiyag ay eng-engkhana, mo nan sisya'y

chwa nan matam ya maiwasit ka isnan apey id inferno.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Nadchongaw ay Karnilo

(*Lucas 15:3-7*)

¹⁰“Ilaenyo ta ad-iyu am-amsiwen nan olay esang isnan naycha'y ongang-a. Tay kanak ken chakayo, wad-ay anghescha id chaya ay wawawawad-ay isnan sakhang Ama id chaya.^{§§} ¹¹(Tay inmali ak ay Anak si Takho ay mangisalak isnan cheycha'y nadchongaw.)

¹²“Ngag nan kananyo? Mo nan esa'y takho ya wad-ay sinkhasot ay karnilona, sa et nadchongaw nan esang, ad-ina ngen taynan nan siyam poo ya siyam is kafilig, ta en na anapen nan chey ay esang ay nadchongaw? ¹³Tet-ewa kanak ken chakayo ay mo edchasana, at wadwad-ay nan lagsakna isnan nay ay es-esang, mo isnan siyam poo ya siyam ay egay nadchongaw. ¹⁴Siya akhes ken Ama id chaya, ad-ina laychen ay wad-ay maamas is olay esang sinan naycha'y ongang-a.”

Isolon Jesus ay Masapol ay Enkaawatan nan Chwa ay En-asikhola

¹⁵“Mo makafasol ken sik-a nan ib-am, engka ken siya ta ifaagmo nan finmasolana. Angnem magtek na isnan machodchwaanyo yangkhay. Et mo chengngena sik-a, inyornosmo kasin siya ken sik-a. ¹⁶Nay met achi mo ad-ina chengngen sik-a, omayag ka is esang paymo chwa ay takho ay mangila ya mannge isnan am-in

[¶]18:5 Nan osto ay naisolat et, “*maipoon isnan ngachanko.*”

^{§§}18:10 Nan laychen ay kanan “nan anghescha id chaya ay wawawawad-ay isnan sakhang Ama,” et mo wad-ay maangnen ken chaicha, wad-ay nan anghescha ay mangifaag ken Apo Dios. Ilaenyo nan solat isnan Hebreo 1:14.

nan angnem.* ¹⁷Et mo ad-ina kayet chengngen chaicha, ifaagmo isnan kaam-amonganyo ay mamati. Mo ad-ina kayet chengngen chaicha, telachenyo siya ay kag pagano paymo enkorkortais.”†

Nan Lebfeng nan Takhon Jesus

¹⁸“Tet-ewa kanak ken chakayo, ay mo ngag issa nan ipawayo isnan nay ay lota, at maipawa akhes chi id chaya. Ya mo ngag nan ipalofosyo isnan nay ay lota, at siya akhes chi id chaya.”‡

¹⁹“Naay kayet nan kanak ken chakayo, ay mo wad-ay chwa ken chakayo isna is kalota ay mayoyomyom nan semekcha ay komchaw isnan ngag issa, at ichowan Ama id chaya ken chakayo. ²⁰Tay isnan kaam-amongan nan chwa paymo tolo khapo ken sak-en, wad-ay ak ay maitatakcho ken chaicha.”¶

Sos-olo Maipoon isnan Pinangpakawan isnan Ib-a

²¹Sa et sinmag-en si Pedro ken Jesus ay nangwanin, “Apo, mangngat kay ay

pakawanek nan ib-ak ay finmasol ken sak-en? Maminpito ngen?”

²²Kinwanin Jesus, “Ad-ik kanan en maminpito yangkhay, mod-i ket maminpito ay piton poo.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Ad-i Mamakawan isnan Ib-ana

²³“Idwani et mampay, mabfalin ay maiyalig nan en-ap-apowan Apo Dios isnan esa'y ali, ay menlayad ay mangonto isnan inpakhawatna isnan cheycha'y takhona. ²⁴Nan inmona ay inpaayagna, et nan chey nen-otang ken siya is sinpoo ay lifo ay talenton. § ²⁵Idwani tay ad-i kafaellan nan nay ay takhona ay mamayad isnan inotangna, infilin et nan apona ta mailako siya, nan asawana, ya nan an-akna, ta enfalin cha ay faa, sa et akhes nan am-in ay kwana, ta siya nan maifayad isnan otangna.**

²⁶Sa na't ala ya falintomeng ay nensegang ay nangwanin, ‘Apo, asop ya anosam sak-en, ta at chadlo fayachak am-in nan inotangko ken sik-a.’ ²⁷Naseg-ang nan apona, sa na't kinaan am-in nan otangna ya winayaana siya.

***18:16** Id solit infilin Apo Dios ay mo wad-ay finmasol, ad-i omanay nan esang yangkhay ay mangwanin nangila ischi. Ad-i mabfalin ay makwanin nakafasol siya mo egay inilan si olay chwa, et ad-i mabfalin ay pabfasolen ta machosa. Ilaenyo nan Deuteronomio 19:15.

†**18:17** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ifilangyo siya ay Gentil paymo esang ay fomobfowis.” Issan timpon Jesus, nan cheycha'y Gentil maid pammatica ken Apo Dios, ya ad-i cha maitapi isnan pangafong Apo Dios. Nan akhes fomobfowis, olay mo Judio cha, tokotokongencha nan ib-acha ay Judio, et liligten nan Judio chaicha ya ifilangcha chaicha ay wasit ay takho.

‡**18:18** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*mo ngag issa nan takchenyo isnan lota, mataked id chaya.*”

¶**18:20** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Tay isnan kaam-amongan nan chwa paymo tolo isnan ngachanko, wad-ay ak ay maitatakcho ken chaicha.”

§**18:24** Nan esang ay talenton, et enfalor si sinkhasot ya liman poo ay lifo'y pisol. Adi kad, mo sinpoo ay lifo'y talenton, ome'y is sinlifo ya liman khasot ay lifo ay lifo ay pisol (P1,500,000,000).

****18:25** Isnan ekhad nan takho id solit, ilakocha nan takho ta enfalin si faa ay maid kak-alebfengana. Nan kag tona ay faa, masapol ay enpafaa isnan apona engkhana ay matey, ya siya kayet isnan an-akna engkhana'y wad-ay sipingna is mangipawayo isnan pangafongna.

²⁸ “Nay met achi ostoy tinaynana nan afong san ali, inchanana't nan ib-ana ay nakaotang is sinkhasot ay denaryo^{††} ken siya. Sa na't pen seket ay mangwanin, ‘Ala! Fayacham et nan otangmo ken sak-en!’ ²⁹ Nenfalintomeng et nan chey ay ib-ana, ay nenseg-ang ken siya ay mangwanin, ‘Asop ya anosam sak-en, ta at chadlo fayachak nan inotangko!’ ³⁰ Ngem inkekedesena kayet, sa na't in-pafalod engkhana ay fayachana am-in nan inotangna. ³¹ Idwani issan nangil-an nan ib-ana ay takhon si ali nan am-in ay naangnen, ensakit nan semekcha, ya inmey cha insodsod am-in isnan apocha. ³² Sa et inpaayag nan apona san chey ay takhona, ya kinwanina, ‘Ngaag ka pet ay takho. Kinaanko am-in nan otangmo tay nenseg-ang ka ken sak-en. ³³ Seg-angam koma akhes achi nan ib-am, ay kag isnan naneg-angak ken sik-a!’ ³⁴ Et tay chadama nan songet nan apona, ya ke na't nen-ipafalod siya, ta engkhana ay fayachana am-in san otangna.”

³⁵ Sa et kanan Jesus, “Siya akhes sa nan angnen Ama id chaya isnan waschin esa ken chakayo, mo maid seg-angyo ay mamakawan isnan ib-ayo.”^{‡‡}

Nan Sos-olon Jesus Maipoon isnan Ichang

(*Marcos 10:1-12*)

19 Kakwasan nan cheycha'y infab-aag Jesus, kinmaan id Galilea ya inmey isnan sakop nan Judea ay chemang nan wanga ay Jordan. ² Ya inonod nan katakhotakho siya, et inag-akhasana chaicha ischi.

³ Sa et wad-ay cha nan Fariseo ay sinmag-en ay nanepeteng ken Jesus ay nangwanin, “Ay ipalofos ngen nan lenteg tako ay ichangen nan lalaki nan asawana maipoon isnan ngag sisa'y chomalat?”

⁴ Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Egayoy ngen finasa ay issan laplapon, khinaeb Apo Dios nan takho ay lalaki ya fafai, ⁵ sa na't kanan, ‘Tay siya sa, masapol ay taynan nan lalaki nan amana ya inana, ta en maiyamong isnan asaw-ena, ta enfalin cha ay esang ay awak?’^{¶¶} ⁶ Adi kad, faken cha et chwa mod-i ket esang cha. Nan et mampay nen-amongen Apo Dios, maid kalebfengan nan takho ay mangipaichang ken chaicha.”

⁷ Sa cha't kinwani ken Jesus, “Mo siya sa, en man infilin Moises ay mo ichangen nan lalaki nan asawana, et khab-ena ona nan kasolatan maipoon isnan enichangancha, ta sa na't ipakaan siya mo?”

⁸ Kinwanina ken chaicha, “Wen, inpalofos Moises nan mangichanganyo isnan asawayo tay nan kinaweweyo, ngem faken kag tosa issan laplapon. ⁹ Kanak ken chakayo: Mo wad-ay lalaki is mangichang isnan asawana ay faken chomalat isnan asi ay inikkana, sa et omasawa is teken, et chwadchwaena nan pantewna.”^{§§}

¹⁰ Kinwanin et nan cheycha'y disipolosna, “Mo siya sa nan kasasaad pet nan sin-asawa, khagkhag-awis et yangkhay si ad-i ta't omasawa.”

¹¹ Ket ay kinwanina ken chaicha, “Ad-i kafaelan nan am-in ay takho isnan

^{††}18:28 Nan falor si esa'y denaryo et silcho isnan esa'y akhew. Adi kad omey et si chwan lifo'y pisan nan ay otangna.

^{‡‡}18:35 Nan ostoy naisolat isnan Griego isna et, “*mo ad-iyoy pakawanen nan ib-ayoy ay malpo isnan posoyo.*”

^{¶¶}19:5 Ilaenyoy nan Genesis 2:24.

^{§§}19:9 Isnan tapin nan kalin Apo Dios isnan Griego wad-ay kayet toloyna: “Ya nan lalaki ay mangasawa isnan nakiichang ay fafai, siya akhes ay chwadchwaena nan pantewna.”

nay ay sos-olo, kecheng yangkhay nan nangigwalan Apo Dios. ¹²Tay wad-ay cha nan lallalaki ay ad-i chadlo makaasawa, tay wad-ay kolangcha mailapo isnan naiyanakancha. Wad-ay cha akhes nan lallalaki ay ad-i makaasawa tay napaat cha ay nafitliyan. Sa et wad-ay nan tapina ay linayadcha chadlo ay ad-i omasawa, maigkhapo isnan en-ap-apowan Apo Dios. Mo sino nan makaawat isnan nay ay sos-olo, siya chi ta angna.

Nan Nangipakedselan Jesus isnan Ongang-a

(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

¹³Sa et wad-ay cha nan tapina ay nangiyey isnan ongang-a ken Jesus ta egnana ya ilowalowana chaicha, ngem sinosonget nan cheycha'y disipolosna chaicha. ¹⁴Kinwanin et Jesus, "Ogkhayenyo nan ongang-a ay omali ken sak-en. Ad-iyo ipap-awa chaicha, tay nan kag tosacha ay takho nan maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios." ¹⁵Inpatang Jesus nan limana ken chaicha sa et kinmaan.

Nan Nafaknang ay Mangan-anap isnan Fiyag ay Maid Pengpengna

(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶Awni ya ket wad-ay nan fab-alo ay inmey nensalodsod ken Jesus ay nangwanin, "Mistolo," ngag nan khawis ay masapol ay angnek ta wad-ay fiyagko Khawis ay maid pengpengna?"

¹⁷Kinwanin Jesus, "Ngag nan khotok nan manalodsocham ken sak-en maipoon isnan khawis! Maid kasin teken si khawis mod-i yangkhay si Apo Dios. Mo laychem ay maitapi isnan fiyag ay

eng-engkhana, angnem nan cheycha'y filina."

¹⁸"Ngag ay filin?" kinwanina.

Sa et kinwanin Jesus, "Ad-i ka enpatey, ad-im chwadchwaen nan pan-tewmo, ad-i ka mangakew, ad-i ka en-engag ay enpangaag isnan ib-am. ¹⁹Patkhem cha amam ken inam, ya laylaychem nan ib-am ay takho kag isnan menlaycham isnan awakmo."

²⁰Kinwanin et nan chey fab-alo,† "Inangnek met am-in chana, ngag kay kayet nan kolangko?"

²¹Sa et kinwanin Jesus ken siya, "Ta maid enkolangam engka ilako nan kwam, ta sam et iwalas nan lakona isnan maid mabfalinya, ya at wad-ay akonmo id chaya. Sa ka't omali ya omonod ka et chadlo ken sak-en."

²²Issan nanngelan nan chey ay fab-alo isnan infaag Jesus, kinmaan ay nengongoyos, tay faknafaknang.

²³Sa et kinwanin Jesus isnan disipolosna, "Tet-ewa kanak ken chakayo, ay sikhab nan somkhepan nan faknang isnan en-ap-apowan Apo Dios. ²⁴Kasik kanan ken chakayo, ay malanlanoy et pay nan somkhepan nan kamelio isnan lokaw si kachayom, mo nan somkhepan nan faknang isnan en-ap-apowan Apo Dios."

²⁵Issan nanngelan nan disipolosna isna, nataataa cha ay nangwanin, "Sino mampet nan maisalakan?"

²⁶Sa et insisin-eng Jesus chaicha ay nangwanin, "Maid kafaellan nan takho, ngem kafaellan Apo Dios am-in."

²⁷Kanan et Pedro, "Ngag nan maalami, tay nay tinaynanmi nan am-in ta onochenmi sik-a?"

²⁸Kinwanin Jesus ken chaicha, "Tet-ewa kanak ken chakayo, isnan mangi-

***19:16** "Isnantapin nan naisolat ay kalin Apo Dios isnan Griego, wad-ay nan **Mistolo**, ya **Khawis ay Mistolo** isnan tapina.

†**19:20** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, **fab-alo**, ngem away nget tolon poo paymo epat poo nan tawena.

pafalowan Apo Dios isnan am-iam-in, ya wad-ay ak et ay Anak si Takho isnan matangtangad ay tronok, chakayo ay sinpoo ya chwa ay inmon-onod ken sak-en, at wad-ay kayo akhes isnan sinpoo ya chwa ay tronoyo, ay mangokom isnan sinpoo ya chwa ay tribon Israel. ²⁹Tay olay sino ay manaynan isnan afongna, aag-ina, amana, inana, anakna paymo lotana midkakay ken saken, et maminkhasot ay masobfalitan, ya teken kayet nan tawichena ay fiyag ay maid pengpengna. ³⁰Ngem angsan cha nan omon-ona idwani, ay at enkotit. Ya angsan nan kotit ay at omon-ona.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Nenmadno isnan Oma

20 Kinwanin kayet Jesus, “Kag tona nan kaiyalikhan nan en-ap-apowan Apo Dios. Kag isnan takho ay namikhat ay en nen-ayag si padnowena isnan omana.[‡] ²Et wad-ay cha nan nakitolakhana ay lagfowena isnan sin-es-a ay denaryo nan sin-akhow. Sa na't inpadno chaicha is kaomana. ³Kasin finmala isnan alas nowibi,[¶] ya ke na't inila nan tapin si lallalaki ay aped entaktakcheg isnan katinchaan. ⁴Sa na't kanan ken chaicha, ‘En kayo akhes is kaomak ay enmadno, et ichowak nan lebfengna ay lagfoyo.’ ⁵Sa cha't inmey. Kasin kayet finmala isnan alas chosi ya isnan alas tris isnan misoyaw, ya siya kayet nan inangnena. ⁶Nganngani ay alas singko ya kasin finmala, ya inilana kayet nan tapina ay aped entaktakcheg. Sa na't kanan ken chaicha, ‘En yo man

aped sangsangawen nan akhowyo issa ay?’ ⁷Sefatcha ay nangwanin, ‘Maid mangipadno ken chakami ya!’ Sa na't kanan, ‘En kayo et akhes enchono is kaomak.’

⁸“Osto pay ay sedsechemna, finilin et san nen-oma nan chey ap-apon nan faana ay nangwanin, ‘Engka ayakhan am-in nan inpadnok is omak ta silchowam chaicha. Ilapom ay manilcho isnan inmod-ochi engkhana isnan inmona.’ ⁹Et inmali nan cheycha'y naayakhan ay nenmadno isnan alas singko, ya waschin nangala is esa'y denaryo. ¹⁰Idwani, issan inmayan akhes nan cheycha'y nang-ona ay nenchono, kananchan mo ad-acha nan chawatench, nay met achi khechangna'y nasilchowancha is sin-es-a ay denaryo. ¹¹Ya ket issan nanawatancha isnan silchocha, nen-amoamoto cha isnan nangipadno ken chaicha, ¹²ay mangwanin, ‘Ya ke esang yangkhay ay olas nan nenchonnan nan cheycha'y inmod-ochi, ya kem et inkis-o nan lagfocha ken chakami, ay nangiyag-akhow ay nablana, ya nangikakatpe isnan chad-ama'y atong?’ ¹³Sefatna't ay nangwani isnan esang ken chaicha, ‘Kayong, maid ngaag si inangnek ken sik-a. Ay ke ta egay nentolakhana nan sin-es-a ay denaryo nan sin-akhow?’ ¹⁴Alaem magtek nan lagfom ta omey ka. Tay laychek chadlo ay ichowa isnan naycha'y naod-ochi nan kag isnan inchowak ken sik-a. ¹⁵Ay ke ak ad-i kikhad isnan angnek isnan kwak? Paymo omapar ka ngen tay al-allayad ak ay en-igwa?’”

[‡]20:1 Nan nay oma, et kaob-ofasan, ay mamolaan isnan ilan si waka ay mamkhas is makwanin ofas.

[¶]20:3 Nan ostoy naisolat isnan Griego isnan nay ay og-okhod et, “*finmala isnan ikatlo ay olas, ... finmala isnan ikan-em ay olas, ya isnan ikasiyam ay olas... Sa et isnan ikasinpoo ya esang ay olas.*” Tay isnan angnen nan Judio ay mamilang isnan olas, nan fomalan si akhow, siya nan lapon si akhow. Adi kad, nan ikan-em ay olas, siya nan alas chosi.

¹⁶ Sa et kinwanin Jesus, “Adi kad nan kotit, at omona cha ya nan omon-ona, at chaicha nan kotit.”[§]

Infaag kasin Jesus nan at Mateyana

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Nenfaat cha Jesus id Jerusalem, ya isnan cha cha manalanan, inik-akna nan sinpoo ya chwa ay disipolosna ay nangwanin, ¹⁸ “Nay manikid tako id Jerusalem, ay at maichawchawak ay Anak si Takho isnan aap-apon si papachi ya nan mimistolo si lenteg. Ya at kedchengancha sak-en ay mangipatey. ¹⁹ Sa cha't ichowa sak-en isnan Gentil ay mangipaam-amsiw ya mangipasaplis-aplit ya mangilansa is kakolos, ya isnan maikatlo ay akhew at maipatakho ak isnan etey.”

Nan Kinchaw nan Inan cha Santiago ken Juan ken Jesus

(Marcos 10:35-40)

²⁰ Sa et sinmag-en ken Jesus nan asawan Zebedeo ay nangifoweg isnan an-akna, ya nenfalintomeng isnan sakangna ay nenseg-ang ken siya.

²¹ “Ngag nan laychem?” kinwanin Jesus.

“Apo, mo sa ya ikkalim ta nan naycha'y chwa ay an-akko, et tomokcho cha is kakannawan ya kakannikhidmo isnan enap-apowam.”

²² Ket ay kinwanin Jesus, “Ad-iyos ammo nan cha yo kedkedchawen. Makaikatpe kayo ngen isnan omali ay chad-ama'y likhatko?”^{**}

“Wen, makaikatpe kami,” isnongfatcha.

²³ Sa na't kinwani ken chaicha, “Tet-ewa, at inaagyo nan chad-ama'y likhat ay kag ken sak-en, ngem faken sak-en nan mangichowa isnan kalebfanganyo ay tomokcho is kakannawanko ya kakannikhidko, tay wad-ay et nan cheycha'y apchas nangisagkhanaan Ama ischi.”

Nan Okhali nan Mangichalan isnan Mamati

(Marcos 10:41-45)

²⁴ Osto ay chinngen nan sinpoo ay disipolos nan maipoon sidi, linilikhetcha nan chwa'y sin-akhi. ²⁵ Adi kad inayakhan et Jesus chaicha ay nangwanin, “Ammoyo nan okhali nan cheycha'y apop-on si Gentil, palikhatencha nan iyap-apowancha. Olay nan cheycha'y okomcha, et ipip-ilitcha nan kalebfangancha. ²⁶ Faken siya sa ken chakayo, mod-i ket mo sino ken chakayo nan menlayad ay enap-apo, et siya koma nan ensilfi ken chakayo. ²⁷ Mo sino nan menlayad ay siya nan katongchowan, siya koma nan mafab-aa, ²⁸ ay kag ken sak-en ay Anak si Takho. Egay ak inmali ay masilfiyan, mod-i ket ta ensilfi ak isnan takho, ya ta ichowak nan fiyagko ay mensaka isnan ang-angsan.”

Inpagkhawis Jesus nan Chwa ay Nakolap

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Issan cha komaanan cha Jesus id Jerico, inon-onod nan katakhotakho.

³⁰ Et wad-ay nan chwa ay lalaki ay nakolap, ay nentotokcho is kailit nan chalan. Chinngecha ay lomal-aos si Jesus,

[§]**20:16** Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios, wad-ay nan naitoptop ay kag tona: “Tay angsan cha nan maayakhan ngem akit nan napili.”

^{**}**20:22** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Kafaelanyo ngen ay inomen nan tasa ay sak inomen?”

ya ke cha't ala ya fokhaw ay nangwanin, "Anak David,^{††} seg-angam chakami!"

³¹Yinangyangan nan katakhotakho chaicha ay cha mangipagkhinek, ngem onanig cha kayet nenfokhaw ay nangwanin, "Apo, ay Anak David, seg-angam chakami!"

³²Tinomke si Jesus sa na't ayakhan chaicha ay nangwanin, "Ngag nan laychenyo ay ikkak ken chakayo?"

³³Kinwanicha ken siya, "Apo, seg-angam chakami ta makaila kami."^{‡‡}

³⁴Naseg-ang si Jesus ken chaicha, ya kinappona nan matacha, ya ket nakaila cha kannay ya inmonod cha ken siya.

Nan Sinomkhepan nan Mesias^{¶¶} ay si Jesus id Jerusalem

(*Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19*)

21 Awni pay ya ket nganngani ay omchan et cha Jesus id Jerusalem, ya wad-ay cha isnan ili ay Betfage isnan filig ay Olivo. Sa et finaana Jesus nan chwa ay disipolosna ²ay nangwanin, "En kayo isnan sasakhangenyo ay ili, et ilaenyo kannay ischi nan dangki ya nan anakna ay maitattaked. Fad-fachenyo ta yaiyo ken sak-en. ³Et mo way mangwani is ngag sisa ken chakayo, kananyo en, 'Masapol nan Apo chana,' ya at ipalofosna kannay."

⁴Naangnen na ta tomet-ewa san infaag nan mamadto ay nangwanin,

⁵"Ifaagyo isnan iJerusalem^{§§} en, 'Naay et ay omal-ali nan Aliyo. Naanos siya ay Ali, ya ensasakay isnan dangki.

Wen, ensasakay isnan koyaw, ay anak si dangki."

⁶Inmey et san disipolos Jesus ya inangnencha nan naifilin ken chaicha. ⁷Inyaicha nan dangki ya nan anakna, sa cha't inyap-ap nan kakhaycha et nensakay si Jesus. ⁸Et ang-angsan cha nan nangiyaplag isnan kakhaycha is kachalan. Nan akhes tapina sinmipling cha isnan tofon si kaew, sa cha't inyaplag isnan chalan. ⁹Sa et nan katakhotakho ay namangpango ya inmon-onod ken Jesus, et infogfokhawcha, "Machad-ayaw ka^{*} ay Anak ali David! Bindisyonan Apo Dios sik-a ay omali ay mangitakcheg ken siya.[†] Machad-ayaw nan Dios ay Katotongchowan."

¹⁰Osto'y sinomkhep si Jesus id Jerusalem, ya ket nen-al-alifotfot nan omili ay mangwanin, "Sino man na?"

¹¹Kinwanin et nan katakhotakho, "Siya na si Jesus ay mamadto ay in-azaret id Galilea."

Nan Nangipakaanan Jesus isnan Komersiyanti is kaTimplo

(*Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22*)

¹²Sinomkhep si Jesus is kaawwichepan nan Timplo, sa na't ala ya soyog isnan

^{††}20:30 Nan laychen ay kanan nan nakwani en, "Anak David," et nan Mesias paymo Cristo ay naiwaned ken David ay nadnadnge ay alin si Judio.

^{‡‡}20:33 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, "Apo, ipafongagmo nan matami."

^{¶¶}21:0 Nan ayen nan kali ay Mesias isnan kalin si Judio, et nan nalanaan. Siya akhes nan ayen nan kali ay Cristo isnan kalin si Griego. Isnan ekhad nan Judio, lanaancha nan olon nan pinilicha ay ali. Kinwanin Apo Dios id sangad-om ay at ifaana nan Mesias ay in-apo isnan takhona. Siya si Jesus, ay Anakna.

^{§§}21:5 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, "Nan an-ak Sion." Sion nan esa isnan filig id Jerusalem. Et nan kanancha isnan omiili id Jerusalem et an-ak Sion.

^{*}21:9 Nan teken ay kaifalikkasana et, "Omisalak ka"

[†]21:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego, isna et, "Mabindisyonan si tona ay omali isnan ngachan nan Apo."

am-in ay wad-ay ischi ay en-ilaklako ya nan cha lomaklako. Finalintowagna nan lamisaan nan cheycha'y ensoksokat si siping,[‡] ya nan tokchowan nan cheycha'y en-ilaklako isnan kalopati.[¶] ¹³ Kinwanina ken chaicha, “Naisolat isnan kalin Apo Dios, ‘Nan afongko, et makanwin afong ay enlol-owalowan,’ ngem khinaebyo ay afong si mangaakew.”

¹⁴ Wad-ay et nan sinmag-en ken Jesus is kaawwichan nan Timplo ay nenkakolap ya nenkapilay, ya inpagkhwisna chaicha. ¹⁵ Ya ket peteg nan songet nan aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg isnan nangil-ancha isnan katataa ay inangnena, ya nan ongang-a ay enfogfokhaw is kaawwichan nan Timplo ay mangmangwanin, “Machad-ayaw ka ay Anak ali David!”

¹⁶ Sa cha't kinwani ken Jesus, “Chechenggem ngen nan kankanan nan naycha?”

Sa na't kanan, “Siya. Ay egayyo ngen paat finasa nan naisolat ay nangwanin,

‘Olay isnan topek nan ongang-a ya nan ensososo, et inchowam nan angnencha'y mangifallikas isnan chayawmo?’”

¹⁷ Sa na't tinaynan chaicha, ya kinmaan isnan ili et inmey id Betania ya inomyan ischi.

Nan Nangipail-an Jesus isnan Kinafikas nan Pammati ya Lowalo

(Marcos 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kawiitana tinmoli si Jesus id Jerusalem, ya ket naowat isnan chalan.

¹⁹ Inilana nan kaew ay higos is kailit nan chalan, sa et sinmag-en ngem maid paat inilana is fekhasna mod-i ket tofona yangkhay nan angan. Sa na't nenkanan, “Olay kaatna, at ad-i ka kasin mammamkhas!” Ya ket nenkaloloyaw kannay chi.

²⁰ Issan nangil-an nan disipolosna isnan chey ay naangnen, nataataa cha ya kinwanicha, “Ngag man nan inangnen nan chey kaew ay higos ay aped nenkaloloyaw?”

²¹ Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Tet-ewa kanak ken chakayo, mo wad-ay pammatiyo ya ad-i kayo enchwadchwa, at faken yangkhay nan inilayo ay naangnen isnan nay kaew ay higos nan mabfalin ay angnenyo, mod-i ket olay pay mo kananyo isnan nay ay filig en, ‘Matan-ang ka ta maibkas ka is kafay-fay,’ et siya nan at maikkan. ²² Mo wad-ay pammatiyo, at chawatenyo nan ngag issa ay kedchawenyo ken Apo Dios isnan enlowalowanyo.”

Pinoot nan cheycha'y Judio Maipoon isnan Kalebfengam Jesus

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Tinmoli si Jesus is kaawwichan nan Timplo, ya isnan cha na en-isos-olowan, sinmag-en nan aap-apon si papachi ya nan amam-an si Judio ay nangwani ken siya en, “Ngag nan kalebfengam ay mangik-ikkan isnacha? Sino nan nangichowa isnan nay ay kalebfengam?”

²⁴ Kinwanin et Jesus ay sinmongfat, “Ensalodsod ak akhes ken chakayo ta songfatanyo. Mo ifaagyo nan songfatna, at ifaagko akhes nan nalpowan nan

[‡]21:12 Ta makafayad nan Judio isnan ichatoncha is kaTimplo, masapol ay isokatcha nan sipingcha'y siping si iRoma isnan sipingcha ay Judio. Nan akhes tinnawen ay fab-ayachancha is kaTimplo, masapol akhes ay ipasokatcha isnan cheycha'y ensoksokat isnan siping, et siya nan ad-acha ay enkhalansiyaan nan cheycha'y ensoksokat si siping.

[¶]21:12 Cha cha en-ilaklako isnan kalopati isnan cheycha'y posi ay mensapol isnan ichatoncha ken Apo Dios. Et ad-acha nan magkhalansiya.

kalebfengak ay mangangnen isnacha. ²⁵Siya na nan salodsodko: ‘Sino nan nalpowan nan kalebfengan Juan ay mamonyag? Nalpo ngen ken Apo Dios paymo isnan takho?’”

Sa cha't kanan ay natotya, “Mo kanan tako en, ‘Nalpo ken Apo Dios,’ at kananen, ‘Ya ke yo mampay ad-i pat-patiyen siya mo?’ ²⁶Ngem mo akhes kanan tako en, ‘Nalpo isnan takho,’ omegyat tako met akhes isnan at angnen nan katakhotakho, tay ifilangcha am-in ay mamadto si Juan.” ²⁷Adi kad kinwanicha't ken Jesus, “Ad-imi ammo.”

Sinmongfat et akhes si Jesus ay nangwanin, “Ad-ik et akhes ifaag ken chakayo mo ngag nan kalebfengak ay mangangnen isnacha.”

**Inokhod Jesus isnan Apop-on si
Judio nan Al-alig Maipoon
sinan Sin-akhi ay Fafallo**

²⁸“Ngag nan semekyo isna? Wad-ay nan ama ay chwa nan an-akna ay fafallo. Kinwanina isnan yon-a, ‘Anak, en ka is kaofasan[§] ay enchono idwani.’ ²⁹Sefatna't ay nangwanin, ‘Ad-i ak!’ Ngem nawni is akit, ya ket nenfaliw nan semekna ya khechangna'y inmey. ³⁰Sa et inmey akhes san ama isnan annochi et en-iso nan kinwanina ken siya. ‘Wen ama, omey ak,’ insongfatna. Nay met achi egay pet inmey. ³¹Idwani, sino et isnan chwa ay an-akna nan nangangnen isnan laychen amana?” sinalodsod Jesus.

Sa cha't kanan, “Nan achi yon-a.”

Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Tet-ewa kanak ken chakayo, at mamangpango mo chakayo ay omey isnan en-apapowan Apo Dios nan cheycha'y enkorkortais ya nan asi ay fabfafai. ³²Siya sa tay egayyo pinati nan insos-olon Juan maipoon isnan nalenteg ay angnen ay enfiyag.** Ngem nan enkorkortais ya nan asi ay fabfafai, et namati cha isnan infab-aagna. Chakayo, olay issan nangilanyo isnan inangnencha, egayyo finaliw nan semekyo ta mamati kayo.”

**Okhochen Jesus nan Al-alig isnan
Aap-apon si papachi ya nan
Fafariseo Maipoon isnan
Payew ay Naipanongnong**

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³“Chengngenyoy kayet nan nay esa'y al-alig,” kinwanin Jesus. “Wad-ay nan esa'y takho ay nenmola is ofas is kaomana, sa na't inalachan. Khinmaeb akhes is falliwes,^{††} sa et nan ab-afong^{‡‡} ay entey-an nan enfelew. Sa na't inpasama ya nenfaat isnan teken ay ili. ³⁴Isnan namkhasan nan naimola, finaana nan cheycha'y faana ay en mangala isnan chatagna isnan cheycha'y nangipasamalana. ³⁵Nay met achi issan inmayancha, khinoyodcha nan faana, sa cha't finaig nan esang, pinateycha nan esang, ya finaofaogcha nan esang. ³⁶Awni ya ket wad-ay kayet nan finaana ay ang-angsan mo nan inmona, ngem siya kayet chi nan inangnen-

[§]21:28 Nan ofas, siya nan fonga ay ipalangocha ay makhaeb si pasas. Ofas akhes nan khab-en si Judio is fayascha.

**21:32 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “Isnan nalenteg ay chalan.” Nalenteg nan okhalin Juan, ya nalenteg nan sos-olona, nay met achi inyad-in nan apop-on si Judio siya.

††21:33 Isnan ekhad nan Judio, ofas nan khab-enchacha is fayas. Kaongancha nan fato sa cha't lokawan. Sa cha't khatigkhatinan nan ofas ay naippey isnan kinaongancha ay falliwasan, ay mangala isnan chanomna ay khab-enchacha is fayas.

‡‡21:33 Isnan ekhad nan Judio, mo khomaeb cha is enfeb-ewelan, tomoping cha is at-atakchag ta maila ay khawis nan felewancha.

cha. ³⁷Awni pay ya ke na't ifaa nan anakna tay kananana, 'At chadlo ib-faincha nan anakko.' ³⁸Ngem osto'y inilacha ay anakna nan infaana, kanancha't ay natotya, 'Naay nan at manawid. En tako pateyen ta enkwa tako nan tawidna.' ³⁹Ke cha't nenkhoyakhoy ay nangibkas is kailitna, sa cha't pinatey.

⁴⁰"Ad-i kad idwani, ngag et nan angnen nan nenkwa isnan oma isnan cheycha'y nangipasamalana mo omali?"

⁴¹Sa cha't kanan, "At kakaegyat nan angnena ay mamatey ken chatod-i ay ngaag ay takho. Sa na't ipasama nan omana isnan teken ay at mangichowa ken siya isnan osto'y chatagna isnan mamkhasana."

⁴²Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Ay egayyo ngen paat finasa nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

'Nan chadlos fato ay inad-in nan tomotoping, et siya nan nenfalin ay kapapatekhan ay fato isnan pegnadna.

Siya sa nan chonon Apo Dios ya katataa ken chatako.'"^f

⁴³"Kanak et mampay ken chakayo: Siya chi nan chomalat isnan maikaanan nan en-ap-apowan Apo Dios ken chakayo, ya maichowa isnan ili ay mangipafala isnan osto ay fekhasna. ⁴⁴(Et mo sino nan mekchag isnan nay ay fato, at mamekmek. Ya mo sino nan mekchakhan nan nay ay fato, at matomek.)"

⁴⁵Chinngen nan aap-apon si papachi ya nan Fafariseo nan al-alig Jesus, et ammocha ay chaicha nan kankanana.

⁴⁶Ad-i pay inanapcha nan ikkancha'y maniliw ken siya, ngem omegyat cha'y mangikkan tay infilang nan katakho-takho siya ay mamadto.

Nan Al-alig Maipoon isnan Chomno

(Lucas 14:15-24)

22 Inyal-alig kayet Jesus isnan katakhotakho ay mangwanin, ²"Nan en-ap-apowan Apo Dios, et kag isnan esa'y ali ay nangipachomno isnan anakna ay lalaki. ³Idwani, finaana nan cheycha'y faana ay en-awil, nay met achi nan cheycha'y naayakhan, nen-ad-i cha. ⁴Kasin kayet finmaa is teken ay faana ay mangwani ken chaicha en, 'Ifaagyo isnan cheycha'y naayakhan ay nakkehked et nan fakak ya nan alaalarmes ay paamok, et naisakhana et am-in. Kananyo et ta omali cha'y makichomno.' ⁵Nay met achi inog-okhay nan naayakhan, ya waschin et inmey isnan omayana. Wad-ay nan esang ay inmey nangoma, ya nan esang inmey nenkomerso. ⁶Nan tapina kayet, khinoyodcha nan cheycha'y faa, sa cha't inisiisik ya pinateycha chaicha. ⁷Chad-ama et nan songet nan chey ali, sa na't ala ya fetad isnan kasorchasorchachona ay en mamatey isnan cheycha'y nenpatey, ya sa cha't pinoowan nan ilicha. ⁸Sa na't kinwani isnan cheycha'y faana, 'Nay nanongnong et nan am-in isnan chomno, ngem nan cheycha'y naayakhan et ad-i cha pet maikali. ⁹En kayo et issacha is kachalan, ta awisenyo nan olay sino ay ilaenyo ta omali cha'y makichomno. ¹⁰Sa et inmey nan cheycha'y faa is kachalan ya inayakhancha nan olay sino ay inilacha, ngaag ya khawis ay takho, et napno nan chomnowan isnan makichomno.

¹¹"Nay met achi issan inmayan nan ali ay nanam-aw isnan cheycha'y nadkat, inilana't nan esa'y lalaki ay egay nen-

^f21:42 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "katataa isnan mata tako." Ilaenyo nan Salmo 118:22-23; nan Inik-ikkan nan Apostoles 4:11; 1 Pedro 2:7.

facho isnan maifakhay isnan chomno.^{§§}
¹² Kinwanina et ken siya, ‘Anen, ngag nan inangnem ay aped nakaskhep isna ay egay nenfacho isnan maifakhay isnan chomno?’ Sa et egay nakakkali nan chey ay takho. ¹³ Nenkanan et nan ali isnan cheycha’y faana, ‘Takchenyo nan lima ya sikina ta ibkasyo is kaab-afollinget ay kawad nan ngegngeg ya kaletket si faba.’”

¹⁴ Sa et kinwanin Jesus, “Siya sa, tay angsan tet-ewa nan naayakhan, ngem akit cha yangkhay nan napili.”

Nan Maipoon isnan Enfayachan isnan Fowis

(*Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26*)

¹⁵ Sa et kinmaan nan Fafariseo ay en natotyia, mo ento nan ikkancha ay mensikap ay maniliw ken Jesus isnan kankanana. ¹⁶ Sa cha’t inpaey ken Jesus nan disipoloscha ya nan tapina ay makwanin Herodiano,* ta en cha ifaag ken Jesus nan kag tona: “Mistolo, ammomi ay osto ka, ya tet-ewa ay isos-olom nan okhali ay laychen Apo Dios. Ad-i ka mangiyoya isnan kankanana nan takho, ya maid pawadwad-em tay faken nan wad-ay isnan takho nan il-ilaem. ¹⁷ Ib-fakham ed ken chakami nan semekmo isnan tona: ipalofos ngen nan lenteg takoy

Judio nan enfayachan isnan fowis ken Cesar, paymo ad-i?”

¹⁸ Si Jesus magtek ammona et nan sikapcha. Sa na’t kanan, “Kakas-okason kayo! Ya ke kayo chadlos pomad-pachas/tomeptepeng ay? ¹⁹ Ipailayo nan siping ay ifab-ayadyo isnan fowis.”

Sa cha’t inyey ken siya nan siping. ²⁰ Sa na’t kanan, “Sino nan nenkames ya nenggachan isnan wad-ay isna?”

²¹ “Si Cesar,” kinwanicha.

Sa na’t kanan, “Ichowayo et mampay ken Cesar nan lebfengna’y enkwa, ya ken Apo Dios nan lebfengna akhes ay enkwa.”

²² Ya ke cha’t nataataa issan nanngelancha ischi. Sa cha’t kinmaan.

Nan Maipoon isnan Kasin Matakhowan nan Natey

(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

²³ Issan siya chi kannay ay akhew inmey nan cheycha’y makwanin Saduceo,† ay en nangila akhes ken Jesus. (Chaicha nan ad-i mamati isnan kasin matakhowan nan matey.) Nensalodsodcha ken Jesus ay ²⁴ nangwanin, “Mistolo, wad-ay san kinwanin Moises issan chey ay, ‘Mo nan esa’y lalaki ya matey ay maid anakna, masapol ay asawaen nan akhina nan chey ay nailekkasan, ta enpawad-ay is anak nan akhina ay

§§**22:11** Isnan ekhad nan Judio, nan enpachomno nan mangichowa isnan facho ay ifachon nan makichomno.

***22:16** Nan makwani en Herodiano, chaicha nan liwid nan pangafong Herodes ay khofernachor issan timpon Jesus. Ya semsemkencha mo ngag nan angnencha ay kasin mamangon isnan en-ap-apowan nan pangafong Herodes.

†**22:23** Isnan ilin si Judio, wad-ay nan epat cha ay gropon si kag pachi ken chaicha. Nan esang, mapapasig cha ay Fariseo. Imanmamanman cha’y mangiyangnen isnan lenteg Moises ya nan tapina kayet ay lenteg ay winanedcha isnan ik-itcha. Sa et wad-ay cha akhes nan makwani en Levita. Chaicha nan fomadfachang isnan chonon si pachi is kaTimplo. Wad-ay pay kayet nan makwani akhes en Saduceo ay mangmangwani en, nan yangkhay omona ay lima’y liblo ay kalin Apo Dios ay insolat Moises nan wad-ay pateгна. Chaicha nan maid pammaticha isnan kasin matakhowan nan natey. Akit yangkhay ken chaicha nan faken pachi. Sa et wad-ay nan mimistolon si lenteg. Chaicha nan mangisos-olo isnan kalin Apo Dios, amed nan omona ay lima’y liblo ay insolat Moises.

natey.’²⁵ Idwani, wad-ay isna ay ilimi nan pito ay sin-ag-i ay lallalaki. In-masawa nan inaona, ya ket natey ay maid winad-ayna. Ket ay siya kayet nan naangnen isnan misned ay lalaki ay nangasawa isnan chey ay nailekkasan,²⁶ ya olay isnan ikatlo engkhana isnan ikapito.²⁷ Awni pay ya ket natey akhes nan chey ay nailekkasan.²⁸ Idwani isnan chey ay akheh ay kasin matakhowan nan natey, sino et isnan pito nan osto ay asawana? Tay inasawacha am-in siya!”

²⁹ Sinomfat si Jesus ay nangwanin, “Nenkammali kayo, tay ad-iyong ammo nan kalin Apo Dios paymo nan kamabfalina.³⁰ Tay isnan kasin matakhowan nan natey, at maid maasaswa paymo maipaasawa, mod-i ket kag cha isnan angheles id chaya.³¹ Ya mo maipoon isnan matakhowan nan natey, egayyong ngen finasa nan kinwanin Apo Dios ken chakayo? Kinwanina,³² ‘Sak-en nan Dios cha Abraham, Isaac, ya Jacob.’ Laychena’y kanan en faken siya nan Dios si natey, mod-i ket Dios si matatakho.”³³

³³ Issan nanngelan nan katakhotakho isnan chey, nataataa cha isnan chey ay sos-olona.

Nan Kapapatekhan ay Filin isnan Lenteg

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Issan magtek nanngelan nan Fariseo isnan nangipabtokhan Jesus isnan cheycha’y Saduceo, nakhog-oy cha’t ay inmey akhes ken siya.³⁵ Sa et tineptepeng nan esa’y mistolon si lenteg ay ibacha si Jesus ay nensalodsod ken siya,³⁶ “Mistolo, ngag nan kapapatekhan ay filin isnan lenteg?” kinwanina.

³⁷ Sinfat et Jesus ay nangwanin, “Masapol ay laylaychem nan Apo ay Diosmo isnan am-in ay wad-ay ken sik-a: nan posom, nan leng-agmo, ya nan semekmo.

³⁸ Siya na nan kapapatekhan ya kawedwedchaan ay filin.³⁹ Nan ikadwa ay kapapatekhan ay filin et kag isnan imona, ‘Masapol ay laylaychem nan ibam ay takho ay kag isnan menlaycham isnan awakmo.’⁴⁰ Nan nay ay chwa ay filin, siya nan malpowan nan am-in ay lenteg ya nan insos-olon nan cheycha’y mamadto.”

Nan Salodsod Maipoon isnan Kaapo ay Nalpowan nan Cristo

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Idwani, issan sisya’y naaamongan nan cheycha’y Fariseo, nensalodsod si Jesus ken chaicha ay⁴² nangwanin, “Ngag nan semekyo maipoon isnan Cristo? Sino ay kaapo nan kalpowana?”

“Isnan waned David,” insongfatcha.

⁴³ Ya ket kinwanina ken chaicha, “Mo siya sa, ento kayet nan inangnen nan Ispirito Santo ay nangischo ken David ay mangwani isnan Cristo en, Apo? Tay kinwanin David,

⁴⁴ ‘Kinwanin nan Dios Apo isnan Apok en,

“Itokchom is kakannawanko engkhana ay

ippeyko nan fosom ay enkhatkhatinam.”’

⁴⁵ Idwanin, mo Apo nan kinwanin David ken siya ay Cristo, ngag kay nan ikkana ay anak David siya?”

⁴⁶ Et maid paat nakaskasfat ken Jesus. Ya engkhana ischi ay akheh maid naka-toled ay nensalodsod ken siya.

³²22:32 Olay mo natey cha Abraham id solit, kinwanin kayet Apo Dios en, “Sak-en nan Dios cha Abraham, Isaac ya Jacob.” Isnan sana ay kinwanina, ipailana ay matatakho kayet cha Abraham, olay mo natey cha isnan kalota. Siya koma sa nan mangipaila isnan Saduceo ay naiksaw cha, tay nan kananacha, mo matey nan takho, et kecheng.

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Fafariseo ya nan Mimistolon si Lenteg

(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43, 46; 20:45-46*)

23 Sa et infaag Jesus isnan katakhotakho ya isnan cheycha'y disipolosna, ²“Nan mimistolon si lenteg ya nan Fafariseo, et wad-ay nan kalebfengancha ay mangilawag isnan lenteg Moises. ³Adi kad masapol ay ton-ochenyo ya iyangnenyo am-in nan ifaagcha ken chakayo, ngem ad-iyo tonton-ochen nan okhalicha, tay ad-icha iyangnen nan isos-olocha. ⁴Takchetakchencha nan ad-acham-et ay awit, ay ipasakfatcha isnan ib-acha'y takho, ngem ad-icha paat oyachen nan olay esa'y lehengcha'y mamachang ken chaicha.

⁵“Am-in ay ang-angnencha et angnencha yangkhay ta fob-oyaen si takho chaicha, kag isnan chey maitaktaked isnan lima ya kitong ay mangig-igtowan isnan naisolat ay lenteg.”^f Paatencha'y mangipaanwa ta maiila, ya paanchoan-chowencha akhes nan ipay nan fachochoa. ⁶Sa et mo maayakhan cha ay makikan, laychencha'y maichayaw isnan kakhawisan ay tokchowan, ya siya akhes is kasinagoga. ⁷Laychencha ay maichad-ayaw is kamarkitan, ya laychencha akhes ay makmakwani en Mistolo.

⁸“Ken chakayo magtek, ad-iyo itan-oy nan mangwaniyan nan takho en Mistolo ken chakayo. Tay masin-ag-i kayo am-

in, ya esang yangkhay nan Mistoloyo. ⁹Ad-iyo kankanan en Ama isnan olay sino ay takho isnan nay lota. Tay esang yangkhay nan Amayo, et siya nan Entotongcho ay wad-ay ad chaya. ¹⁰Ad-iyo akhes ipalofos ay kanancha en Apo ken chakayo. Tay es-esang nan Apoyo ay siya nan Cristo. ¹¹Nan mangifan-ig isnan awakna ay enpafab-aa ken chakayo, et siya nan katongchowan ken chakayo. ¹²Ya mo sino nan mangipatongcho isnan awakna, at maifan-ig siya. Ya mo sino nan mangibfafan-ig isnan awakna, at maipatongcho.”

Nan Nensoplaan Jesus isnan Enkas-okas-onan nan Fafariseo ya Mimistolon si Lenteg

(*Marcos 12:40; Lucas 11:39-42, 44, 52; 20:47*)

¹³“Selaeg yo ay mimistolon si lenteg ya chakayo ay Fariseo! Kas-okas-on kayo! Tay ipawayo nan somkhepan nan takho isnan en-ap-apowan Apo Dios.[§] Ad-i kayo somkhep ischi ya ipawayo akhes nan cheycha'y cha koma somkhep. (¹⁴Selaeg yo ay mimistolon si lenteg ya Fafariseo! Kakas-okas-on kayo! Maid ad-iyo angnen ay en mensikasikap isnan cheycha'y nailekkasan ta mangal-anyo isnan afongcha. Sa yo't anchoan-chowen nan lowaloyo ta mafob-oyakayo. Tay siya sa at kadchacham-etan nan chosayo!)

¹⁵“Selaeg yo, chakayo ay mistolon si lenteg ya Fariseo! Kakas-okas-on kayo! Khedchangenyo nan fayfay, ya

^f23:5 Id solit, kinwanin Apo Dios isnan takhona ta itakedcha nan lentegna isnan kitong ya limacha. Nan laychena ay kanan et siya mo nenemnemencha ay khawis nan lentegna ya iyangnencha. Ngem nan cheycha'y Fariseo, insolatcha nan tapin nan lenteg, sa cha't intaked isnan lima ya kitongcha. Kinwanin akhes Apo Dios en, ippeycha nan makhaymay isnan fachochoa ay manemsemkancha isnan lentegna. Inpaan-anchon nan cheycha'y Fariseo nan ipay nan an-ancho ay fachochoa, ta ipailacha ay amed cha chad-ayawen si Apo Dios. Siya na nan okhalicha.

[§]23:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Tay ifotiyo nan pantew nan en-ap-apowan nan chaya isnan takho.”

faatenyo nan kailiili ay en men-awiwis is olay esa's endisipolosyo. Maifakhay kayo ay ome'y id inferno, ya mo wad-ay naawis, khab-nyo et chaicha ay am-amed maifakhay ay ome'y id inferno.**

¹⁶“Selaeg yo kayet ay kag isnan nakolap ay mangipango isnan ib-ana, tay kananyo ay mo nan esa'y takho et ensapata ay maichalan isnan Timplo, et ad-i fali chi. Ngem mo maichalan isnan fallitok nan Timplo, kananyo et en masapol ay angnena ay angnen nan insapatana.

¹⁷Chakayo ay nalewlew ay kag nakolap! Ay ke wadwad-ay nan fallitok nan Timplo mo nan chey Timplo kannay, ay nangipasanto isnan fallitok? ¹⁸Kananyo pay kayet ay mo wad-ay takho ay ensapata ay maichalan isnan altar, et ad-i fali chi. Ngem mo ensapata ay maichalan isnan naichoo ay nailayad ischi, et masapol ay angnena ay angnen nan insapatana. ¹⁹Chakayo ay nakolap! Ay ke wadwad-ay nan naichoo ay nailayad, mo nan altar ay nangipasanto ischicha?

²⁰Idwani et mampay, mo sino nan ensapata ay maichalan isnan altar, siya akhes ay nensapata isnan am-in ay wad-ay ischi. ²¹Ya mo sino akhes nan ensapata isnan Timplo, siya akhes ay nensapata kannay ken Apo Dios ay entee ischi. ²²Ya mo sino nan ensapata isnan chaya, siya akhes ay ensapata isnan tronon Apo Dios, ya ken Apo Dios kanay ay tomotokcho ischi.

²³“Selaeg yo, chakayo ay mistolon si lenteg ya Fariseo! Kakas-okas-on

kayo! Khawis tay ichowayo olay nan pagkapoon nan am-in ay ilan si lika-cho ay aniyenyo,^{††} ngem nenkammali kayo tay iwayangyo nan natatpateg ay lenteg, tay ad-i nalenteg nan ikkanyo ay en-okom, maid seg-angyo, ya ad-i kayo katatalek. Mang-ona koma chana ay angnenyo, esa pay nan tapina. ²⁴Kag kayo nakolap ay mangipangpango isnan ib-ayo. Pawadwad-ayenyo nan enyapew ay lenteg, ngem iwayangyo nan chadlos natatpateg ay lenteg.^{‡‡}

²⁵“Selaeg yo ay mistolon si lenteg ya chakayo ay Fariseo! Kakas-okas-on kayo! Maiyalig kayo isnan tasa ya palato. Chalochalosanyo nan falana ya ke pet nalokhilokhit nan chaemna tay tokong ya oklong nan wad-ay. ²⁶Chakayo ay Fariseo ay kag nakolap, chalosanyo nan chaem nan tasa ya palato, ya at machalosan nan ngonon, maitapi nan falana.

²⁷“Selaeg yo ay mistolon si lenteg ya chakayo ay Fariseo! Kakas-okas-on kayo! Tay kag kayo tongon pantiyong ay napintolan is enpokaw, ay khagawis nan foyana isnan falana, ngem nan chaemna et napno is ingit si natey ya nan isyangkhay ay ilan si lokhit. ²⁸Siya akhes ken chakayo. Kas-on kayo nalenteg isnan falana, ngem isnan chaemna, et ngaag kayo ya kakas-okas-on kayo yangkhay.”^{¶¶}

**23:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*khab-nyo siya's mamidwa'y kaamamechan ay anak si inferno mo chakayo.*”

††23:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay ichowayo nan pagkapoon nan ag-akhob, nan dill ya nan cummin*” Siya chana nan likachon si Judio.

‡‡23:24 Nan osto ay naisolat ay aligna, et kananan, “*Sakhatenyo nan komaw isnan inomenyo, ngem okmonenyo nan kamelio.*” Chakchakchake nan kamelio mo nan nowang.

¶¶23:28 Nan ostoy naisolat isnan Griego isna et, “*Siya akhes ken chakayo, at ipailayo isnan chela ay nalenteg kayo isnan takho ngem isnan chaemyo, napno is kinakas-on ya kinangaag.*”

**Nan Chosan nan Mimistolon
si Lenteg ya nan Fafariseo**

(Lucas 11:47-51)

²⁹“Selaeg yo ay mistolon si lenteg ya Fariseo! Kas-okas-on kayo! Tay khab-enyo nan pantiyong nan cheycha'y mamadto, sa yo't en arkoarkosan nan liyang⁸⁸ ay naipay-an nan napatey ay nenkalenteg ay takho. ³⁰Ya kankananyo, ‘Mo sa ya wad-ay kami issan timpon sa ikik-itmi, et egay kami naitachon ken chaicha ay namatey isnan cheycha ay mamadto.’ ³¹Ilaenyo! Isnan apatyo kannay ay sana, et cha yo kannay wenwenan ay chakayo nan an-ak nan cheycha'y namatpatey isnan mamadton Apo Dios. ³²Engkayo't achi ikwas chadlo nan ngaag ay inlapon nan ikik-ityo. ³³Chakayo ay nasisikap ay kag oweg. Wen, an-ak kayo is oweg!* Ay ke kayo sa makakasiw isnan madchosaanyo id inferno? ³⁴Siya sa nan khapona ay at faalek ken chakayo nan cheycha'y mamadto, ya nan mamasilib ay takho, ya nan mangisolo ken chakayo, ya at pateyenyon nan tapina ya ilansayo is kakolos nan tapina, sa yo't akhes sapisapliten nan tapina is kasinagogayo, ya pakaanenyo chaicha isnan olay entona ay ili ay omayancha. ³⁵Khapo tay siya sa, at machosa kayo maipoon nan napateyan nan am-in ay nalenteg ay takho isnan nay ay lota, mailapo ken Abel ay nalenteg ay takho,[†] engkhana ken Zacarias ay anak Barakias,[‡] ay pinateyyo isnan nenfet-akan nan Timplo ya nan altar. ³⁶Tet-ewa kanak, chakayo ay wad-ay idwani nan machosa ay machosa

khapo isnan am-in ay cheycha ay naang-angnen.”

**Inpailan Jesus nan Layadna
isnan Ili ay Jerusalem**

(Lucas 13:34-35)

³⁷“Chakayo ay iJerusalem, aped yo pateyan nan cheycha'y mamadto ya faokhenyo nan infaan Apo Dios ken chakayo! Nangngat chadlo ay laychek ay yomyomen chakayo, ay kag nan angnen nan mangalak ay mensakoong isnan impasna, ngem inmad-i kayo! ³⁸Idwani, kikhad kayo et tay chey, inwayang Apo Dios nan kawadyo. ³⁹Tay kanak ken chakayo, at ad-iyo kasin il-ilaen saken, engkhana ay sok-ed yo kanan en, ‘Machad-ayaw nan omali ay finaan Apo Dios ya mangitakcheg ken siya.”

**Ipadton Jesus nan
Kapakawasan nan Timplo**

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Tinaynan Jesus nan Timplo ya isan cha na komaanan sinmag-en nan cheycha'y disipolosna ay mangipaila ken siya isnan khag-awis ay foyan nan nateketeken ay afong ay tapin nan Timplo. ²Ya ket kinwanin Jesus ken chaicha, “Siya man, isin-engyo kayet! Tet-ewa kanak ken chakayo, at maid paat olay esang is entotoon ay fato tay at maikoob cha am-iam-in.”

Nan Omali ay Kholo ya Likhat

(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

³Nawni ya ket isnan tomotokchowan Jesus isnan filig ay makwani en Olivo, nakekecheng nan cheycha'y disipolosna ay sinmag-en ken siya, sa cha't kanan,

⁸⁸23:29 Mabfalin akhes ay nan kaifalikkasana et monyominto.

*23:33 Nan tet-ewa ay naisolat isnan Griego isna et, “Chakayo ay oweg. Chakayo ay ay an-ak si oweg.”

†23:35 Si Abel nan inmon-ona ay takho ay napatey. Ilaenyo nan Genesis 4:8.

‡23:35 Si Zacarias nan na inmochi ay takho ay naisolat isnan chaan ay tolakhan Apo Dios ay napatey. Ilaenyo nan Cronicas 24:20-21.

“Ibfakham ed ken chakami mo kaatna nan sa kaommatan nan sanacha. Ngag nan kaimatonan nan kasim omaliyan ya nan mapengpengnan nan lofong?”

⁴Sa et kanan Jesus, “Ilaenyo mam-pay ta ad-i kayo masas-ailowan. ⁵Tay at ang-san cha nan fomala ay mangosar is-nan ngachanko ay Cristo ay cha mang-wanin, ‘Sak-en nan Cristo,’ ya at ang-san nan sailowan-cha. ⁶Awni’t chengngenyo nan ensag-en ay khofat ya nan chamag maipoon isnan khofat ay wad-ay is-nan ad-adchawi. Ngem ilaenyo ta ad-i kayo omeg-egyat, tay siya chadlo sa nan maangnen ay maangnen, ngem faken kayet sa nan mapengpengnan nan lofong. ⁷Tay at enfifinnaloknit ona nan kailiili, ya enkhogkhofat cha nan kaaliali, ya at wad-ay nan fitil ya nan yekha isnan olay entona ay lota. ⁸Et siya am-in chasa nan omat, ay kag isnan lapon nan ensikhafan nan fafai ay omaanak.

⁹“Sa cha’t alaen chakayo ay en mangipap-alikhat is kaokom. Sa cha’t pateyen nan tapina ken chakayo. Et ligten nan takho isnan olay entona ay ili chakayo, midkakay ken sak-en. ¹⁰Sa et ang-san nan mangipeg-an isnan pam-maticha. Ya nan esang, at en na itik-tik nan ib-ana ay mamati, ya at enlilin-nikhet cha. ¹¹Angsan akhes nan fomala ay ad-i tet-ewa ay mamadto, ay manailo isnan ang-san ay takho. ¹²Et mampay tay kag tosa ay cha et omam-amed ngo-maag nan katakhotakho, ang-san cha nan tomamnay nan layadna isnan ib-ana. ¹³Ngem mo sino magtek nan makakatpe engkhana isnan omochi, et siya chadlo nan maisalakan. ¹⁴Nan nay ay khawis ay okhod maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios isnan takho, et maipalawag is-nan am-in ay ili isnan lofong, ta chengn-

gen nan am-in ay takho nan tet-ewa, esa chadlo mapengpeng nan lofong.”

Tinokhon Jesus nan Takhona ay Enfakwit

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵“At ilaenyo nan kafokkawan nan nasantowan ay kawad Apo Dios khapo isnan kakkaisiw ay sinomkhep ischi, ay kag isnan kinwanin nan mamadto ay si Daniel ay maangnen. (Chakayo ay mamasana, et maawatanyo koma na.) ¹⁶Sa et chakayo ay wad-ay isna id Judea, lomayaw kayo is kafilig. ¹⁷Nan wad-ay is kaatep nan afongna, ¹⁸ad-i koma kasin khomwab ay en mangilayaw isnan wad-ay isnan afongna. ¹⁹Ya nan namoknag, ad-i kasin somaa ay en mangilayaw isnan nataynan ay fachona. ²⁰Selaeg nan cheycha’y maliton ya nan enpasoso isnan tosacha ay akhew! ²¹Ilol-owaloyo et mampay ta nan enfakwitanyo, et ad-i maigkhisnan isnan lemlem paymo isnan tengaw. ²²Tay siya chasa ay akhew nan kaommatan nan likhat ay eg-ay kaila engkhana issan lapon nan lofong engkhana idwani. Et olay kaatna, at ad-i kasin maangnen nan kag tona. ²³Si Apo Dios, inaptikna nan filang nan cha omali ay akhew khapo isnan takhona ay pinilina. Tay mo ad-i, at maid paat makhayad si matatakho.

²⁴“Sa et mo wad-ay mangwani ken chakayo en, ‘Chey, naay et nan Cristo!’ paymo kananchan, ‘Chey, wad-ay siya ischi!’ ad-iyo patpatiyen. ²⁵Tay at wad-ay cha ay wad-ay nan fomala ay ad-i tet-ewa ay Cristo, ya nan ad-i tet-ewa ay mamadto, ya en-ipaila cha is mafob-oya ay maton ya katataa, ta mo mabfalin et masailowan olay pay nan takhon Apo Dios ay pinilina. ²⁶Chey ilaenyo, tay nay fagfag-ak ona chakayo.

24:17 Isnan ilin nan Judio, khab-encha nan atep nan afongcha ay nadchata. Ya ischi nan en cha omil-illengan ya malillilwichan mo kinwascha nan chonocha ya malonlonog et nan akhew.

²⁶“Et mampay mo kananchan, ‘Wad-ay siya is kamalalango ay ponchag!’ ad-i kayo omei. Mo kananchan, ‘Wad-ay ay entabtafon!’ ad-iyo patpatiyen. ²⁷Tay nan omaliyak ay Anak si Takho, et kag isnan koryapyap ay malpo’s falaan si akhew ay menlanglang engkhana isnan kalonokhana.

²⁸“Kag akhes isnan nay, mo ento nan kawad nan naisaad ay awak, ischi nan maam-amongan nan kalafalafaan.”

Nan Nangifag-an Jesus Maipoon isnan Kasina Aliyan

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

²⁹“Kakwasan kannay nan naycha ay kalilikhatan ay timpo, at mamaid nan silaw nan akhew. Nan fowan et mamaid nan langlangna, ya mekchag cha nan tokwif. Ya at maid manongnong isnan wad-ay id tongcho tay at maiwegwegweg cha. ³⁰Sa et maila id chaya nan matonko ay Anak si Takho, ya at engeggeg nan am-in ay takho isnan lota, sa cha’t ilaen sak-en ay Anak si Takho ay omal-ali isnan lifoo isnan kamabfalinko ya nan chadlos ay kinalanglang nan chayawko. ³¹Et isnan khanges nan trompeta, at ifaak nan anghesko isnan olay entona isnan lofong, ta en cha amongen nan pinilin Apo Dios ay takhona isnan olay entona issa ay kawadcha.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Kasin Omaliyan Jesus

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

³²“Sesemkenyo nan wad-ay ay maachar isnan kaew ay makwanin higos. Mo chakhos somingi ya fomala nan tofona, ammoyo ay nganngani et nan chakhon. ³³Kag akhes mo ilaenyo ay maang-angnen am-in chana, ammoyo et ay nganngani nan omaliyak, ay kag ak et wad-ay is kapantew. ³⁴Tet-ewa kanak ken chakayo, at

maangnen ay maangnen ona am-in chana esa pay mal-os nan takho ay wad-ay idwani. ³⁵Mamaid nan chaya ya nan lota, ngem nan kankanak et sisya is eng-engkhana ya ad-i enfab-aliw.”

Ensakhana tako tay Maid Mangammo isnan Kasin Aliyan Jesus

(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36)

³⁶Kinwanin kayet Jesus, “Ngem mo maipoon isnan omchanaan nan chey ay akhew paymo olas, et maid mangammo, olay pay nan angheles id chaya paymo sak-en ay Anak, tay nan Dios Ama yangkhay nan mangammo ischi. ³⁷Nan kasik omaliyan ay Anak si Takho et kag isnan inmat isnan timpon Noe. ³⁸Tay isnan chey ay timpo, ay sisya’y egay nali-fokhan nan lota, cha cha mangmangan ya omin-inom nan takho ya cha cha maasaswa, engkhana isnan chey kannay ay akhew ay sinomkhepan cha Noe isnan chakchakowag ay fangka. ³⁹Tay maid semsemekcha isnan at maangnen, engkhana ay naanali nan lifog ay nangiyand am-in ken chaicha. Siya akhes sa nan kasasaad nan takho isnan omaliyak ay Anak si Takho. ⁴⁰At wad-ay isnan chey ay timpo nan chwa ay lalaki ay cha ensama, ya at menkaaala nan esang ya makhayad nan esang. ⁴¹At wad-ay akhes enkhig-iling ay chwa ay fafai, ya ket menkaaala nan esang ya makhayad nan esang.

⁴²“Tay siya chi masapol ay ensasakhana kayo, tay ad-iyo ammo nan akhew ay omaliyan kasin nan Apoyo. ⁴³Sesemkenyo na: mo nan nenkwa isnan afong ya aamma mo ngag ay olas isnan lafi nan omchanaan nan manggakew is afongna, at ad-i maseyep ay manokkhong isnan afongna, ta ad-i maskhep. ⁴⁴Tay siya sa, masapol ay kad-in kayo ensasakhana, tay at omali

ak ay Anak si Takho isnan olas ay ad-iyong ammo.”

Nan Kaaafolot ay Faa

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵“Sino et mampay nan makwani en katatalek ya masilib ay faa? Siya nan ippey nan apona ay mangila isnan kafaafaana, ya mangichowa isnan chatagcha isnan osto ay timpo. ⁴⁶Naoney nan chey faa ay mo somaa nan apona et edchanana siya ay okhay ay cha manno isnan chonona. ⁴⁷Tet-ewa kanak ken chakayo, at ippey nan apona siya ay mangila isnan am-in ay kokowana. ⁴⁸Ngem mo ngaag siya ay faa, at kanana isnan semekna, ‘A, mawni pet nan apok,’ ⁴⁹ya ke na’t ala ya faifaig isnan ib-ana ay faa, ya en et yangkhay makikkikan ya makifotfoteng. ⁵⁰Anono et ya naanali nan apona isnan akhew ay ad-ina ammo, ya isnan olas ay ad-ina am-ammo. ⁵¹Et siya chi nan chad-ama ay manosaan[§] nan apona, sa na’t iwasi siya ay maitapi isnan kakas-okas-on isnan kawad nan ngegngeng ya kaletket si fab-a.”

Nan Al-alig Jesus Maipoon isnan Sinpoo ay Mamagkit

25 “Nan maitapiyan isnan en-apapowan Apo Dios isnan omochi, et maiyalig isnan sinpoo ay mamagkit ay waschin inmala is silawna ta encha abten nan kaab-afong ay lalaki. ²Lima ken chaicha nan masilib, ya lima nan ad-i ensemsemek. ³Nan cheycha’y ad-i ensemsemek, inawitcha nan silawcha, nay met achi maid intakincha is tapin nan lana ay maosar isnan silawcha. ⁴Nan magtek cheycha’y masilib, nentakin cha is mafobotilya ay lana pala isnan silawcha. ⁵Idwani, khapo tay chad-

los inmannong nan sadsad-encha ay kaab-afong, naitom-e cha engkhana ay naseyep cha.

⁶“Tengan et si lafi nan nafalakhaan-cha isnan cha enfokhaw ay mangwanin, ‘Naay et nan kaab-afong ay lalaki! Ali kayo ta abtenyo siya!’ ⁷Naneng cha’t ya ligwat san sinpoo ay mamagkit, ya waschin nangisakhana isnan silawna. ⁸Neenakan et nan cheycha’y ad-i ensemsemek en, ‘Omagtan kayo man is lana tay nay maadachep nan silawmi,’ kinwanicha isnan masilib ay kakadwacha. ⁹Sinmongfat et san cheycha’y masilib ay nangwanin, ‘En kayo’t yangkhay lomako, tay ta ket lang ya ad-i omanay is osalen tako am-in.’ ¹⁰Ala cha’t ya eey, ya issan nal-osancha, naanali et san kaab-afong ay lalaki, et siya chi ay nan cheycha’y nensasakhana, chaicha et nan nakiskhep ken siya ay nakikan. Sa et naifoti nan eneb.

¹¹“Awni ya ket wad-ay akhes san cheycha’y mamagkit ay mangwanin, ‘Apo, tekwafam nan eneb tay naay kami.’ ¹²Ngem ket ay kinwanin nan kaab-afong en, ‘Ay kek ammo chakayo?’”

¹³Sa et kinwanin Jesus, “Ensasakhana kayo et mampay tay ad-iyong ammo nan akhew paymo olas ay omaliyak.”

Nan Al-alig Maipoon isnan Ensasaghanaan isnan Omaliyan Jesus

(Lucas 19:11-27)

¹⁴“Maiyalig kayet nan en-apapowan Apo Dios isnan takho ay nganngani ay enfaat. Issan osto ay komaanana, inayakhana nan cheycha’y faana, ya intalekna ken chaicha nan sipingna. ¹⁵Inwalasna nan sipingna isnan waschin esang ay maifakhay isnan kafaelana. In-

§24:51 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*et khekhechena ay mangedwa ken siya.*”

chowana nan liman lifo** isnan esang, chwa'y lifo isnan esang, ya esa'y lifo isnan esang. Sa et kinmaan ay enfaat. ¹⁶Idwani, nan chey faa ay nanawat issan liman lifo, inmey kannay ay nangikomerso isnan siping, ya ket nendipdwa nan kaad-achana. ¹⁷Siya akhes chi nan inangnen nan naagtan si chwa'y lifo, pinidwana nan kaad-achan nan sipingna. ¹⁸Ngem san faa ay nanawat isnan sinlifo, et en na inkaob nan siping nan apona.

¹⁹“Osto'y nawnawni sinmaa nan apocha ya ninongnongna nan sipingna ay inpaegnana isnan cheycha'y faana. ²⁰Inmona ay inmey ken siya nan faa ay nanawat isnan liman lifo, ya inmeyna nan sinpoo ay lifo. Sa na't kanan, ‘Naay apo nan liman lifom, ya nan liman lifo akhes ay anakna.’

²¹“Sa et kanan nan apona, ‘Khawis nan inangnem. Khawis ya katatalek ka ay faa. Idwani tay matalek ka isnan olay akit, nay et italekko ken sik-a nan ad-ad-acha kayet. Omali ka ta makilaglagsak ka ken sak-en.’

²²“Sa et inmey akhes nan faa ay naagtan si chwa'y lifo, sa na't kanan, ‘Naay apo nan chwa'y lifom ay pinidwak nan kaad-achana.’

²³“Sa et kanan nan apona, ‘Khawis nan inangnem. Khawis ya kaaafolot ka ay faa. Idwani tay matalek ka isnan olay akit, nay et ipaegnanko ken sik-a nan ad-ad-acha kayet. Omali ka ta makilaglagsak ka ken sak-en.’

²⁴“Isnan omochi, inmey nan faa ay nanawat isnan sinlifo, sa na't kanan, ‘Apo, ammok ay sikhlab ka ay takho,

tay aniyem nan egaymo inmola, ya pokhasem nan egaymo inyesek. ²⁵Khapo tay siya sa, nay et inmegyat ak, sak et en inkaob nan sipingmo. Nay et chadlo isoblik nan osto ay sipingmo.’

²⁶“Sa et nenkanan nan apona, ‘Ngaag ka ya sangaan ka ay faa! Siya sa pet ay ammom ay aniyek nan egaymo inmola, ya pokhasek nan egayko inis-ek ²⁷ya egaymo et yangkhay inyey is kabangko, ta isnan nay ay sinmaalak ya alaek nan sipingko ya nan porsintona?’

²⁸“Sa na't kanan, ‘Alaenyo et nan siping ken siya, ta ichowayo isnan faa ay kawad nan sinpoo ay lifo. ²⁹Tay mo sino nan mangidno isnan wad-ay ken siya, at maagtan kayet ta onanig omad-acha nan wad-ay ken siya. Ngem nan maiyalig ay maid mabfalina ay ad-i mangidno isnan wad-ay ken siya, et olay nan akit ay wad-ay ken siya, et makaan.†† ³⁰Ibkasyo nan nay maid silfina ay faa is kaab-afollinget, ay kawad nan ngegngeg ya kaletket si fab-a.’”

Nan En-okoman Jesus isnan Omochi ay Akhew

³¹“Isnan omaliyak ay Anak si Takho ay Ali, ya am-in nan anheles ay omifofoweg, at sak tomokcho isnan matangtangad ay tronok ay en-okom. ³²At maamong is kasakhangko nan am-in ay takho isnan entona ay ili, sak et tekneteknen chaicha ay kag isnan angnen nan enpaspastor ay manken isnan karnilo ya karching. ³³Ya at ippeyko nan karnilo is kakannawanko, ya nan karching is kakannikhidko.

**25:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inchowana nan lima ay talenton isnan esang, chwa'y talenton isnan esang, ya esa'y talenton isnan esang.” Nan esang ay talenton, et enfalor si sinkhasot ya liman poo ay lifo'y pisos.

††25:29 Nan tet-ewa ay naisolat isnan Griego et, “Tay isnan olay sino ay wad-ayan, maagtan kayet ta onanig omad-acha ken siya, ngem isnan maid kafalinana, olay nan wad-ay ken siya, et makaan.”

³⁴“Et sak kanan^{‡‡} isnan wad-ay is kakannawanko, ‘Omali kayo ay binindisyonan Ama, ta tawichenyo nan en-ap-apowan ay naisakhana pala ken chakayo mailapo issan nakhab-an nan lofong. ³⁵Tay issan naowatak et pinmangan kayo, naew-ew ak ya inmipainom kayo. Inmali ak ya mangmangili et minangiliyo sak-en. ³⁶Maid osto is fachok ya finachowanyo sak-en.”[¶] Nensakit ak et inmali kayo ay tinmam-aw, ya siya akhes issan naibfalochak, inmali kayo ay nangila ken sak-en.’

³⁷“Sa et kanan nan cheycha’y nalenteg en, ‘Apo, kaatna mampet nan nangil-anmi ken sik-a ay naowatam ya pinanganmi sik-a, paymo naew-ewam ya inpainommi sik-a? ³⁸Kaatna nan nangil-anmi ken sik-a ya minangilimi sik-a, ya nan namachowanmi ken sik-a issan maid osto is infafachom? ³⁹Kaatna akhes nan nangil-anmi ken sik-a ay nasakit paymo nafalod ya inmey kami ay nanam-aw ken sik-a?’

⁴⁰“Et kanak ay Ali, ‘Tet-ewa kanak ken chakayo, tay siya na nan inangngenyoy isnan aag-ik ay makwanin kafafan-ikhan, nay et inangngenyoy ken sak-en!’

⁴¹“Sak et akhes kanan isnan wad-ay is kakannikhidko en, ‘Komaan kayo ken sak-en, chakayo ay chosaen Apo Dios! Omey kayo isnan apey ay maid pengpengna, ay naisakhana ken Satanas ya

nan anghelesna. ⁴²Tay issan naowatak, et egay kayo pinmangan. Naew-ew ak ya egay kayo inmipainom. ⁴³Egay kayo minangili sak-en issan inmili-anyo, maid osto is fachok ya inmookhay kayo, nensakit ak ya naifalod ak ya egay kayo tinmamtam-aw.’

⁴⁴“Et sebfatencha ay mangwanin, ‘Apo, kaatna nan nangil-anmi ken sik-a ay naowat, naew-ew, mangili, maid osto is fachom, nensakit paymo naifalod, ya egaymi fachangan sik-a?’

⁴⁵“Ya sak-en ay Ali et sebfatek chaicha ay mangwanin, ‘Tet-ewa kanak ken chakayo, issan egayyo namachangan isnan esang ay aag-ik ay makwanin kafan-ikhan, et eg-ay kayo finmachang.’

⁴⁶“Chatona nan omey isnan madchosaancha is eng-engkhana, ngem nan cheycha’y nalenteg omey cha isnan eng-engkhana ay matatakhowancha.”

Nan Infaag Jesus Maipoon isnan Eteyna

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 Kakwasan nan cheycha ay infab-aag Jesus, kinwanina isnan disipolosna, ²“Ammoyo ay chwa et yangkhay ay akhew nan chaan, sa et am-among isnan Paskua.^{§§} Et siya nan maal-ak ay Anak si Takho ta en cha omilansa is kakolos.”

³Idwani, wad-ay nan aap-apon si pachi ya nan amam-a ay naam-among is

^{‡‡}25:34 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Sa et kanan nan Ali”

[¶]25:36 Nan teken ay kaifalikkasana et, “Nenlalafos ak ya finmacho kayo.”

^{§§}26:2 Nan Paskua, siya nan Piyastan nan Judio ay manemsemkancha isnan inangngenen Apo Dios id sangad-om ay nangisalak ken chaicha issan nentetey-an nan ikikitcha id Egipto. Inyad-in nan ali id Egipto nan komaanan nan Israelitas ta omey cha id Canaan, et nay kinwanin Apo Dios ay ipatateyna nan iyon-a ay an-akcha. Infilin Apo Dios isnan Israelitas ta waschin cha pomarki is karnilo ta imarkacha nan chalana isnan segpancha tatno mo omey nan Enpatpatay ay anghel et aped na laosan nan an-akcha. Nan ayen nan kali ay Paskua et laosan. Ilaenyoy nan Exodo 12.

kapalasyon* Caifas ay katongchowan ay pachi. ⁴Cha cha matotyá mo ngag nan angnencha ay mangisikap ay maniliw ken Jesus, ta sa cha't ipapatey.† ⁵Kananchan, “Masapol ay faken isnan piyasta ay nay tay ta ket lang magkholo nan takho.”

Nan Nalanaan Jesus id Betania

(*Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8*)

⁶Awni pay ya wad-ay et cha Jesus id Betania isnan afong nan nakolit ay enngachan is Simon. ⁷Et isnan mangmanganan cha Jesus, inmali nan fafai ay nangitakin isnan fotilya ay alabastro ay entetey-an nan nafanglofango ya chadlos kafalolan ay lana, ya infokfokna is kaolon Jesus. ⁸Nay met achi isnan nangil-an nan disipolos Jesus, asi cha momolotomot ay nangwanin, “Ay ke ad-i ayyew chi? ⁹Ilako pay chi et ayaka ay siping nan maichowa isnan posi.”

¹⁰Tay ammon Jesus nan kankanancha, kinwanina, “Ngag en yo man pangayaen siya ay? Khag-awis nan inangnena ken sak-en. ¹¹Tay wawawawad-ay cha nan posi ken chakayo, ngem sak-en, ad-i ak eng-engkhana ken chakayo. ¹²Nan nay ay inangnena ay nelnana isnan awakko, et isagsakhanana sak-en isnan sak maikaofan. ¹³Tet-ewa kanak ken chakayo, olay entona issa isnan lofong nan maipalawakhan nan khawis ay okhod, at maitapi ay maog-okhod akhes nan nay ay inangnena ay at kaskasmekana.”

Nan Nangitiktikan Judas ken Jesus

(*Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6*)

¹⁴Sa et inmey isnan aap-apon si papachi si Judas Iscariote ay esang isnan sinpoo ya chwa'y disipolos Jesus. ¹⁵Sa na't kanan, “Ngag nan igwayo ken sak-en mo ichowak siya ken chakayo?” Sa cha't finayachan siya is tolon poo ay silver ay pilak.‡ ¹⁶Et nailapo ischi, inyan-anapna nan ikkana ay mangitiktik ken Jesus.

Nan Nakikanaan Jesus isnan Disipolosna isnan Paskua

(*Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30*)

¹⁷Isnan omona ay akhew nan Piyastan si Tinapay ay Egay Kabfofochan, sinmag-en nan disipolos Jesus ken siya ay mangwanin, “Ento nan laychem ay omisagkhanaanmi isnan manganan tako isnan am-among ay Paskua?”

¹⁸Sa et kinwanin Jesus, “En kayo isnan ili et ilaenyo ischi nan esa'y takho. Kananyo ken siya, ‘Kanan nan Mistolo ay nganngani et nan olasna,¶ ya isnan afongmo nan mangiyofongana isnan disipolosna isnan Paskua.’”

¹⁹Inangnen nan cheycha'y disipolosna nan am-in ay infilin Jesus, ya insakhanacha nan manganancha isnan am-among ay Paskua.

²⁰Naschem pay ya nangan cha Jesus ya nan sinpoo ya chwa ay disipolosna. ²¹Sa et kinwanin Jesus isnan cha cha manganan, “Tet-ewa kanak ken

*26:3 Nan osto ay naamongancha et isnan awwichan nan chakchake ay afong Caifas ay palasyona.

†26:4 Nan teken ay kaifalikkasana et, “mo ngag nan angnencha ay mangisiksikap ay maniliw ken Jesus ta sa cha't ipapatey.”

‡26:15 Nan nay ay siping ay nakhaeb is silver et nanginangina nan falorna mo nan pisos.

¶26:18 Nan laychen Jesus ay kanan isnan kinwanina en, “Nganngani et nan olasko,” et nan nganngani ay mailansaana is kakolos ay mateyana, paymo nan olas ay makikkanana isnan Paskua.

chakayo, at esang ken chakayo nan mangitiktik ken sak-en.”

²²Ya ke cha't nenngongoyos ya waschin nangisonson ay mangwani ken siya, “Apo, faken achi sak-en ad-i ngen?”

²³Kinwanin et Jesus, “Nan chadlos makisiwsiw ken sak-en isnan malokong, siya kannay nan mangisipsip ken sak-en. ²⁴Awni't matey ak ay Anak si Takho maiyafoloy isnan naisolat ay kalin Apo Dios, ngem selaeg nan takho ay mangitiktik ken sak-en. Khap-esna't si egay naiyanak nan chey ay takho.”

²⁵Sa et kinwanin Judas ay at mangitiktik ken siya, “Mistolo faken achi sak-en ad-i ngen?”

Kinwanin et Jesus, “Sik-a kannay nan nangwani.”

Nan Kakan ay Kaskasmekan Jesus

(*Marcos 14:22-26; Lucas 22:15-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²⁶Issan cha cha manganan, inalan Jesus nan tinapay sa et nenyaman ken Apo Dios ya pinetpet-angna. Sa na't inchowa isnan disipolosna ay nangwanin, “Nay, alaenyo na ta kanenyo. Siya na nan awakko.”

²⁷Inalana akhes nan matatasa ay fayas, ya nenyaman. Sa na't inchowa ken chaicha'y nangwanin, “Nay, ominom kayo am-in isna. ²⁸Tay siya na nan chalak ay mangaeb isnan tolag[§] Apo Dios, ay omayos pala isnan angan ay takho ta mapakawan nan fasol. ²⁹Siya na nan kanak ken chakayo, at ad-ik kasin in-inomen nan kag tona ay fayas,^{**} enghana isnan akhew ay inomek nan falo

ay fayas isnan enkadwaan tako id chaya ay en-ap-apowan Ama.”

³⁰Nenchag-ay cha ay nanad-ayaw ken Apo Dios, sa cha't nanikid is kafilig ay makwanin Olivo.

Infaag Jesus nan at Mangisaotan Pedro ken Siya

(*Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38*)

³¹Osto'y awni ya ket ay kinwanin Jesus ken chaicha, “Idwani ay lafi at lomayaw kayo am-in ay tomaynan.†† Tay kinwanin Apo Dios isnan naisolat ay kalina en, ‘At alaek nan enpaspastor ya at omapok nan karnilo.’ ³²Nay met achi isnan kasina manakhowan ken sak-en isnan etey, at mang-ona ak mo chakayo ay omey id Galilea.”

³³Ket ay kanan Pedro, “At ad-ik taytaynan sik-a Apo, olay mo taynancha am-in sik-a!”†††

³⁴Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Tetewa kanak ken sik-a, idwani kannay ay lafi, at sisya ay ad-i enkokook nan kawitan isnan talan-o, ya at omisaot ka is mamitlo ay mangwanin ad-im ammo sak-en.”

³⁵“Olay maitapi ak ken sik-a ay matey, at ad-ik paat isas-aot sik-a,” kinwanin Pedro. Siya kayet akhes nan kinwanicha am-in ay disipolosna.

Neenlowalo si Jesus isnan Oma ay Makwanin Getsemani

(*Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46*)

³⁶Sa et infoweg Jesus nan disipolosna isnan oma ay makwanin Getsemani. Kinwanina ken chaicha, “Itoktokchoyo isna

§26:28 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios et “falo ay tolag” nan wad-ay.

**26:29 Nan ostoy naisolat et, “*isnan fekhas nan enkawat*” Laychena'y kanan en, nan fayas ay nakhaeb isnan fekhas nan enkawat ay mola ay makwani en ofas.

††26:31 Mabfalin akhes ay nan laychen Jesus ay kanan et, “Idwani ay lafi at ipeg-ananyo am-in nan pammatiyo khapo ken sak-en.”

†††26:33 Mabfalin akhes ay nan laychen Pedro ay kanan et, “Olay mo ipeg-anancha am-in nan pammaticha khapo ken sik-a Apo, at ad-ik ipegpeg-anan nan pammatik.”

ta khomegkheg-ed ak si akit ay en menlowalo.”³⁷ Intakina cha Pedro ya nan chwa'y an-ak Zebedeo. Sa et chadlos engongoyos ya ad-i tomke nan semekna,³⁸ ya kinwanina, “Chachama ay ensesegang nan semekko et nay kag ak matey. Isna kayo ya makisasakhana kayo ken sak-en.”

³⁹ Sa et inmadchawi is akit ya nenlokbob ay nangilowalo, “Ama, mo sa ya mabfalin ta ikasiwmo sak-en isnan nay ay chadlos ay likhat.”⁴⁰ Nay met achi faken nan nemnemko mod-i ket nan nemnemmo nan maangnen.”

⁴⁰ Issan tinmoliyana is kakawad san tolo ay disipolosna, inaspowana chaicha ay cha mitom-e. Kinwanina't ken Pedro, “Na! Ad-i kayo ngen paat makaikatpe is esa'y olas ay makisasakhana ken sak-en?”

⁴¹ Ensasakhana kayo ya enlowalo kayo achi, ta ad-i kayo maafak isnan sailo. Tet-ewa ay enifikas nan semekyo ngem nakapsot nan awakyo.”^{§§}

⁴² Inmadchawi kasin si Jesus ay en nenlowalo. Kinwanina, “Ama, mo nan nay ay chadlos ay sikhab ya ad-i mabfalin ay makaan engkhana'y itopegko, maangnen et achi nan nemnemmo.”⁴³ Isnan kasina sinmakhongan, inaspowana chaicha ay cha mitom-e, tay makases-eyep cha.

⁴⁴ Ya ket ay tinaynana kasin chaicha ya inmey nenlowalo isnan ikatlo, ya siya kayet nan kinwanina.⁴⁵ Sa et nensobli ya kinwanina isnan cheycha'y disipolosna, “Maseseyep kayo ngen kayet ya omil-illeng kayo? Olas et ya! Ya nay et alaencha sak-en ay Anak si

Takho, ay naitiktik isnan cheycha'y fomafasol.⁴⁶ Fomangon kayo! Tay nay, omal-ali nan inmitiktik. En takot abten.”

Nan Natiliwan Jesus

(*Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12*)

⁴⁷ Sisyay cha enkak-ali si Jesus ya ket naannali si Judas, ay esang isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna, ya infowegna nan angan ay takho ay mamebfeneng ya enpapak-o, ay finaen nan aap-apon si papachi ya nan amam-a.⁴⁸ Idwani siya na nan kinwanin Judas ay mangimatonancha: “Nan takho ay fisitowek, siya nan khoyochenyo,” kinwanina.

⁴⁹ Sa na't chinadchawes si Jesus ay nangwanin, “Wad-ay kami, Mistolo!” Sa na't finisito.*

⁵⁰ Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Kayong, angnem et achi nan pangkhepmo ay inmaliyan isna.”[†] Ya ket sinmag-en nan cheycha'y takho ya khinoyodcha si Jesus ay naniliw ken siya.

⁵¹ Osto'y siya chi, inokfos nan esang ay foweg Jesus nan fadyokna, sa na't ala ya fakag isnan faan nan katongchowan ay pachi ya ket ay nan koweng nan chey ay faa nan nalongochan.⁵² Ket ay kinwanin Jesus, “Isiklangmo kasin nan fadyokmo, tay nan takho ay enfakag et fadyok akhes nan mangala ken siya.⁵³ Ay kem ad-i ammo ay mabfalin ak ay enpafachang ken Ama, ya at kannay pen paaliyena nan linibliflo ay anghesna ay fomachang?”⁵⁴ Nay met achi mo siya sa nan maangnen, ento pay nan kaiyangne-

^{¶¶}26:39 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “*ta palaosem nan nay ay tasa ken sak-en.*”

^{§§}26:41 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Laychen nan leng-ag, ngem nakapsot nan fekhas.”

*26:49 Isnan ekhad si Judio, mo abtencha nan ib-acha ay egaycha inil-ila, enfisito cha.

[†]26:50 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Kayong, ngag nan pangkhepmo ay inmaliyan isna?”

nan nan kinwanin Apo Dios isnan naisolat ay kalina ay masapol ay siya na nan maangnen?”

⁵⁵ Sa et kinwanin Jesus isnan katakhotakho, “Ay ke ak mangaakew ya kaka-egyat, ta omali kayo ay enfafadyok ya enpapak-o ay tomiliw? Inakhew ay itoktokchok is kaTimplo ay nen-isosolo, et en yo man egay tiniliw sak-en mo? ⁵⁶ Maangnen magtek chadlo am-in chana ta matongpal nan insolat nan cheycha’y mamadton Apo Dios.”

Osto’y kinwanin Jesus chi, ya ket tinaynan am-in nan disipolosna siya ya linmayaw cha.

Inokom nan Papangolon nan Judio si Jesus

(*Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷ Nan cheycha’y naniliw ken Jesus, et inyeycha siya isnan afong Caifas ay katongchowan ay pachi ay naamongan nan mimistolon si lenteg ya nan amam-a. ⁵⁸ Et nakhag-ayad si Pedro ay inmon-onod ken siya, ya pachongna yangkhay isnan kaawwichean nan afong nan katongchowan ay pachi. Sa et somkhep ay makitokcho isnan cheycha’y khwarchiya, ta ilaena mo ngag nan enfanakhan nan am-in. ⁵⁹ Idwani, nan aap-apon si papachi ya nan am-in nan papangolon si Judio, et mid ad-icha inangnen ay nangan-anap isnan mangipangaakhancha ken Jesus ta chalatna’s mapateyana, ⁶⁰ ngem maid nad-anancha. Siya chi, olay mo angsan cha nan sinmag-en ay nen-eng-engag ay nangipangaag ken siya. Nawnawni ya ket sinmag-en cha nan chwa ⁶¹ ay nangwanin, “Si tosa san chey nangwanin, ‘Kafaelak ay etfen nan Timplon Apo

Dios, sak et ken tood kannay isnan lasod si tolo ay akhew yangkhay!”

⁶² Tinmakcheg et nan katongchowan ay pachi ay nangwani ken Jesus, “Ngag nan kanam? Ay ke maid isfatmo isnan mangisaklangan nan naycha’y tistikho ken sik-a?” ⁶³ Ngem khinmigkhinek yangkhay si Jesus. Sa et kinwanin nan katongchowan ay pachi, “Ipasapatak sik-a isnan ngachan Apo Dios ay Matatakho ta itet-ewam ken chakami mo sik-a si Cristo ay Anak Apo Dios.”

⁶⁴ Sa et kinwanin Jesus, “Kinwanim et ya! Kanak magtek ken chakayo am-in, ya awni’t ilaenyo sak-en ay Anak si Takho ay tomotokcho is kakannawan nan Makabfalin, ya omali ak ay enlolokhan isnan lifoo id chaya.”

⁶⁵ Ya ket nenpeskhat nan katongchowan ay pachi nan fachona ay nangwanin, “Chey, chopchopisena’s Apo Dios![‡] Ay ke tako kasin masapol nan mentistikho? Chinngeyo et nan kinangaagna ya! ⁶⁶ Ngag et nan kananyo?” kinwanin nan katongchowan ay pachi.

Ya ke cha’t kanan, “Siya pay mo matey.”

⁶⁷ Sa cha’t tinobfaan nan kamesna, ya nensontok cha akhes, ya sinodpak nan tapina ⁶⁸ ay mangwanin, “Pontowam man, sik-a ay Cristo, mo sino nan nandopak ken sik-a!”

Isaot Pedro si Jesus

(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Sisyay wad-ay si Pedro ay tinmotokcho is kaawwichean, ya ket sinmag-en nan magmagkit ay faa ay nangwanin, “Sik-a akhes nan fob-oweg Jesus ay iGalilea.”

[‡]26:65 Tay nan aap-apon si papachi, egaycha pinati ay si Jesus et Anak Apo Dios, isnan nangwaniyan Jesus en at tomokcho siya ay Anak si Takho is kakannawan Apo Dios, ya ket kinwanin nan katongchowan ay pachi ay am-amsiwenan’s Apo Dios. Peskhaten nan Judio nan fachocha ay mangipaila ay chadlos ensakit nan semekcha.

⁷⁰Ngem insaot Pedro isnan sakhangcha am-in ay nangwanin, “Ay ke man way ammok isnan kankanam?”

⁷¹Ket ay khinmeg-ed ay inmey is kapantew nan awwichan, ya inilan kayet nan teken ay magmagkit ay faa, sa na't kanan isnan wad-ay ischi en, “Fob-oweg pay ton-a si Jesus ay iNazaret.”

⁷²Sa na't kasin insaot ay nangwanin, “Isapatak ay ad-ik ammo si tosa ay takho.”

⁷³Nawnawnin ya ket sinmag-en ken Pedro nan cheycha'y takho ay wad-ay ischi ay nangwanin, “Sik-a mampet tet-ewa nan esang ay fob-owegna, tay kikhad nan ayog nan kalim!”

⁷⁴Sa na't ala ya sapata ay mangwanin, “Isapatak ay ad-ik ammo nan sana ay takho, olay mo matey ak.”

Osto'y siya chi ya ket ay nanakokook nan kawitan, ⁷⁵ya sinmek Pedro san kinwanin Jesus, “At sisya'y ad-i enkokook nan kawitan is talan-o, ya at mamitlo ay omisaot ka.” Sa et finmala ya nensifefek.

Inyeycha si Jesus isnan Sakhang Pilato

(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

27 Issan kawitana, naamong ay natotyia nan am-in ay ap-apon si papachi ya nan amam-a, ta tolakhencha mo ngag nan angencha ay mangipapatey ken Jesus. ²Tinakedcha siya sa cha't inkaan ay nangiyey ken Pilato ay khofernachor si iRoma.

Nan Nateyan Judas

(*Apostoles 1:18-19*)

³Issan nangil-an Judas ay nangitiktik ken siya, ay nakedchengan et ay matey si Jesus, nenfafawi. Sa na't nen-isobli nan tolon poo ay silver ay pilak isnan aap-apon si papachi ya nan amam-a, ⁴ay nangwanin, “Nenfasol ak tay intiktikko nan takho ay maid paat fasolna.”[¶]

Sa cha't kanan, “Ngag nan fiyangmi issa? Kikhad ka achi is angnem.”

⁵Nen-ibkas et Judas is kaTimplo san chey ay siping, sa na't ala ya kaan ay en nensilo.

⁶Inomong nan aap-apon si papachi san chey ay siping sa cha't kanan, “Lawa na's ichad-om is kamangipaypay-an si siping isnan Timplo, tay fayad si fiyag na.”[§] ⁷Sa cha't natotyia ay en ilako nan chey ay siping isnan lotan si enkhag-aeb si fanga, ta siya's kaikak-aofan nan matey ay mangili. ⁸Tay fayad si fiyag nan nailako isnan chey ay lota, nay et Lotan si Chala nan kanancha ischi enghkana idwani.

⁹Siya et na nan tinmet-ewaan san kinwanin nan mamadto ay si Jeremias** en, “Inalacha nan tolon poo ay silver ay pilak, ay nammalor nan tap-in nan Israelitas isnan fiyagna. ¹⁰Et inlakocho na isnan lotan si enkhag-aeb si fanga, ay kag nan infilin nan Apo ken sak-en.”

Nensas-alodsod si Khofernachor Pilato ken Jesus

(*Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38*)

¹¹Idwani, wad-ay si Jesus ay nentatakcheg isnan sakhang nan khoferna-

[¶]27:4 Nan ostoy naisolat et, “*tay intiktikko nan chala ay maid fasolna.*”

[§]27:6 Nan ostoy naisolat isnan Griego isna et, “Siya na nan siping si chala.”

**27:9 Si Jeremias nan esang ay mamadton Apo Dios ay natatakho is away kaat ay tawen isnan enem khasot ay tawen esa pay inmali si Jesus. Inpadton Jeremias nan napakawasan nan Jerusalem khapo isnan fasol nan Judio.

chor. “Ay sik-a pet tet-ewa nan Alin si Judio?” kinwanin nan khofernachor.

“Osto nan kinwanim,” inisfat Jesus.

¹²Issan magtek cha mangichaloman nan aap-apon si papachi ya nan amama ken siya, aped khinmigkhinek. ¹³Tay siya chi, kinwanin et Pilato ken siya, “Ay kem ad-i chengngen nan angsan ay chalomcha ken sik-a?”

¹⁴Ngem maid paat insongfatna is olay esang ay kali isnan chalomcha ken siya, et chachama ay nataa nan khofernachor.

Nakedchengnan nan Mateyan Jesus

(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

¹⁵Idwani, nan ekhad nan khofernachor isnan piyastan si Paskua, et ipalofosna nan esa'y falod ay kedchawen nan cheycha'y takho ken siya. ¹⁶Et issan chey ay timpo, wad-ay nan esa'y nadngenang ay falod ay nenngachan si Barrabas^{††}. ¹⁷Adi kad isnan naamongan et nan katakhotakho, pinoot Pilato ay nangwanin, “Sino nan laychenyo ay palofosek? Si Barrabas ngen, paymo si Jesus ay makwanin Cristo?” ¹⁸Tay ammon Pilato ay inchowacha si Jesus ken siya midkakay yangkhay isnan apalcha.

¹⁹Issan sisyay tinmotokchowan Pilato isnan kaen-ok-okomana, ket ay naanali nan finaana asawana ay en mangifaag isnan kag tona: “Ngag ngotom isnan sana'y nalenteg ay takho, tay chadlos ak nalikhatan maipoon ken siya isnan itawko id kofab.”

²⁰Osto'y siya chi, nan aap-apon si papachi ya nan amama et sinogsokhancha nan cheycha'y takho ta en cha kedchawen ken Pilato ta ipalofosna si Barrabas, ya ta ipapateyna si Jesus. ²¹Sa et kinwanin kasin nan khoferna-

chor ken chaicha, “Sino isnan chwa nan laychenyo ay palofosek?”

Sa cha't kanan, “Si Barrabas!”

²²“Ngag kay et mampay nan angnek ken Jesus ay makwanin Cristo?” kinwanin Pilato.

“Ipalansam is kakolos,” kinwanicha am-in.

²³Sa na't kanan, “Ngag man nan finmasolana?”

Nay met achi onanig cha infokhaw ay mangwanin, “Ipalansam is kakolos!”

²⁴Issan nangil-an Pilato ay maid maangnena ya madlawna ay enkholo cha et, inmala is chanom sa et nenfolo isnan sakhang nan katakhotakho ay mangwanin, “Faken ko fiyang nan mapateyan tona ay takho.^{‡‡} Chakayo nan kikhad sisa.”

²⁵“Ngag ngotom ta chakami ya nan an-akmi nan kikhad isnan mapateyana,” inisfat am-in nan cheycha'y takho. ²⁶Winayaan et Pilato si Barrabas ya inpasaplitna si Jesus, sa na't inchowata en mailansa is kakolos.

Inam-amsiw nan Cheycha'y Sorchacho si Jesus

(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷Iniskhep et nan cheycha'y sorchachon Pilato si Jesus is kaafong nan khofernachor, sa cha't inayakhan amin nan ib-acha'y kasorchasorchacho. ²⁸Linafosancha si Jesus sa cha't fachowan isnan an-ancho ay enkilat. ²⁹Et inmapid cha si sibsifit ay inpeycha isnan olona. Sa cha't inpaegnan nan lolo is kakannawan ay limana, ya kabfalibfalintomeng cha is kasakhangna ay nangangango ay mangmangwanin, “Apo ay alin si Judio, matakhotakho ka!” ³⁰Tinobfabetobfaancha, sa cha't inala nan lolo ken

^{††}27:16 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios, nan osto ay ngachan Barrabas et Jesus Barrabas.

^{‡‡}27:24 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “Maid fasolko isnan chalan tona ay takho.”

siya ya nen-ifaigcha is kaolona. ³¹ Osto ay inangoangocha, kinaancha't nan in-pafachochoa ken siya, sa cha't inpafacho chadlo san fachona, ya inkaancha ay en nangilansa is kakolos.

Nailansa si Jesus is Kakolos

(*Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27*)

³² Issan cha cha fomal-an is kaili, sinab-atcha nan lalaki ay iCirene[¶] ay nenggachan si Simon. Sa cha't pinilit ay nangipasakfat isnan kolos ay sasakfaten Jesus. ³³ Isnan inomchanancha isnan kawad nan makwanin Golgota (ay nan laychena ay kanan et ingit si olo), ³⁴ inchowacha ischi ken Jesus nan fayas ay nalaokan si akkho ta ipainomcha,^{§§} ngem issan nenlamanana, inad-ina.

³⁵ Kakwasan nan nangilansaancha ken siya is kakolos, nenfonot cha ay man-atag isnan fachona. ³⁶ Sa cha't tinmokcho ischi ay nanokkhong ken siya. ³⁷ Isnan katongchon nan olona, inpeycha nan naisolat ay chalomcha ken siya. Kananan,

“Si ton-a si Jesus ay Alin si Judio.”

³⁸ Wad-ay akhes nan naigkhisnan ay naikolos ken siya ay chwa'y kaka-egyat ay mangaakew, nan esang is kakannawana ya nan esang is kakan-nikhidna. ³⁹ Nan cheycha'y linnal-aos ischi, chinopchopischa siya ya cha cha nenwegwegweg ⁴⁰ ay mangwanin, “Sika ay nangwanin etfem nan Timplo sam et kasin toochen isnan las-od nan tolo'y

akhow, isalakam achi nan awakmo! Khomwab ka is kakolos, mo sik-a nan Anak Apo Dios.”

⁴¹ Siya akhes nan inangnen nan aap-apon si papachi, nan mimistolon si lenteg ya nan amam-a ay nangang-ango ken siya ay mangwanin, ⁴² “Insalakana nan tapina, ngem nan awakna ya ad-i pet makaisalak! Ya ngag man mo Alin si Israel sa! Ayed mo khomwab idwani is kakolos ta sa tako't patiyen! ⁴³ Kanana pay en talkena si Apo Dios, ya kananan Anak Apo Dios siya. Ayed ay ta ilaen tako mo laychen Apo Dios ay mangisalak ken siya!”

⁴⁴ Olay nan cheycha'y mangaakew ay ib-an Jesus ay naikolos, et siya akhes sa nan inang-angnencha'y nanopchopis ken siya.

Nan Nateyan Jesus

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

⁴⁵ Osto pay ay alas chosi, ya ket ay finmollinget nan am-in ay ili ischi, engkhana'y alas tris isnan misoyaw.* ⁴⁶ Isnan away nget alas tris, ya ket nengao si Jesus ay nangwanin, “Eli, Eli, lama sabachthani?” Laychena ay kanan, “Diosko, Diosko, en ka man omog-okhay ay?”

⁴⁷ Chinngen nan cheycha'y tapin nan nentaktakcheg ischi ay enfob-oya ya kinwanicha, “Ay-ayakhan ton-a si Elias.”† ⁴⁸ Natanagtag et nan esang ken chaicha, ay inmey inmala is osalench

¶**27:32** Cirene nan ngachan nan esa'y ili id Libya ay sakop nan Africa.

§§**27:34** Isnan ekhad si iRoma, mo wad-ay ikoloscha ay takho, painomencha chaicha is fayas ay nalaokan si akkho ta masangaw nan sakit nan mailansaancha is kakolos.

***27:45** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Idwani, mailapo isnan ikan-em ay olas, wad-ay nan follinget isnan am-in ay ili engkhana isnan ikasiyam ay olas.” Nan angnen nan Judio ay mamilang isnan olas, et ilapocha isnan fomal-an si akhow.

†**27:47** Si Elias nan esang ay mamadton Apo Dios id sangad-om. Nan kanan nan tapina ay Judio et, si Elias nan mangisalak isnan nalenteg ay takho isnan enliglikhatana.

ay manosop isnan sinmoka ay fayas,[‡] sa na't inpey isnan lolo ta ipasosopna ken Jesus.

⁴⁹Ngem nan tapina kinwanicha, “Ngag ngotoyo, ta ilaen tako mo omali si Elias ay mangisalak ken siya!”

⁵⁰Inpapangekhen Jesus ay nenngao kasin, sa na't inyoya nan leng-agna ken Apo Dios.

⁵¹Sa et nenkapepeskhat nan kortinan nan Timplo[¶] ya nakhedwa, mailapo is tongchona engkhana is khwabna. Nenyekha et napet-ang nan fato.

⁵²Natekwafan akhes nan pantiyong ya naipatakho nan angsan ay nenkatey ay takhon Apo Dios.[§] ⁵³Finmala cha is kapantiyong, ya kakwasan nan natakhowan Jesus sinomkhep cha id Jerusalem,^{**} ya nenpaila cha isnan angsan ay takho.

⁵⁴Inmegyaegyat et nan kapitan ya nan cheycha'y sorchachona ay manotokkhong ken Jesus, issan nenliknaan-cha isnan yekha, ya nangil-ancha isnan naangnen. Sa cha't kinwanin, “Tet-ewa pet ay Anak nan Dios na!”

⁵⁵Wad-ay akhes isnan adchawi is akit nan angsan ay fabfafai, ay mangiila is-

nan cha omat. Chaicha san inmon-onod ken Jesus ay nalpo id Galilea ay nensil-silfi ken siya. ⁵⁶Wad-ay ken chaicha cha Maria Magdalena, ya si Maria ay inan Santiago ya si Jose, sa et nan inan nan an-ak san si Zebedeo.

Nan Naikaofan Jesus

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

⁵⁷Issan sedsechemna, inmali nan esa'y kachangyan ay iyArimatea, ay enngachan si Jose. Esang akhes siya ay disipolos Jesus. ⁵⁸Inmey ken Pilato ay nangchaw isnan awak Jesus. Et infilin Pilato ay maichowa chi ken siya.

⁵⁹Inalan et Jose nan awak Jesus, sa na't innewesan isnan egay kaos-osal ay lopot.^{††} ⁶⁰Sa na't inpey isnan kakhag-aeb ay liyang ay inpakaongna is kacheppas ay ento mo pantiyongna. Sa na't inol-olin nan chakchakowag ay fato ay inyenebna ischi, sa et kinmaan.

⁶¹Wad-ay ischi san si Maria Magdalena ya nan ib-ana ay enngachan akhes si Maria, ay tomotokcho is kasakhang nan pantiyong.

[‡]27:48 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*inmala is espongha ay mensosop isnan sinmoka ay fayas*” Nan espongha, et siya nan enyam-es ay mola ay nalpo is kafayfay, ay makasosop is chanom.

[¶]27:51 Nan nay ay kortina, et siya nan mamanken isnan Nasantowan ay Kwarto is kaTimplo ya nan Kasasantowan ay Kwarto (Ilaenyo isnan Hebreo 9:1-5). Nan ekhad nan Judio ay enchayaw ken Apo Dios, et enlowalo cha is kachelan nan Nasantowan ay Kwarto. Nan yangkhay papachi nan makaskhep isnan Nasantowan ay Kwarto. Ischi nan mamooowancha isnan insinso isnan kawakawakas (Ilaenyo is kaLucas 1:8-10). Maid makaskaskhep isnan Kasasantowan ay Kwarto mod-i yangkhay nan entongcho ay pachi (Ilaenyo is kaHebreo 9:6-8). Mamingsan yangkhay isnan makatawen nan mabfalin ay somkhepana. Et mo somkhep ischi, labsana nan kortina ay ome y isnan kawad Apo Dios. Ya itattakina nan chalan si en kik-iwiyen ay maichaton ken Apo Dios (Ilaenyo isnan Hebreo 9:7-8, 12-14).

[§]27:52 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ya nan awak nan angsan ay santo ay nannaek et naipafangon.*”

^{**}27:53 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “*sinomkhep cha isnan nasantowan ay ili.*” Nan kanan nan Judio isnan Jerusalem et nasantowan ay ili tay ischi nan kawad nan Timplocha ay manad-ayawancha ken Apo Dios.

^{††}27:59 Nan nay ay lopot et nakhaeb isnan makwani en linen ay naala isnan mola ay kag ilan si pakhey.

Nan Inmat isnan Khwarchiya is Kapantiyong

⁶²Issan kawaksana ay Sabfacho,^{‡‡} naamong nan aap-apon si papachi ya nan Fafariseo is kasakhang Pilato. ⁶³Sa cha't kinwanin, "Apo, sesemkenmi tewa nan kinwanin san chey kakas-okason issan matatakhawana ay nangwanin, 'Kakwasan nan tolo'y akhew, at kasi ak fomangon.'" ⁶⁴Tay siya chi, filinem ed nan en manokkhong isnan pantiyong engkhana isnan mikatlo ay akhew, ta ket lang omey nan cheycha'y disipolosna ya akewencha nan awakna, sa cha't omey ifaag isnan katakhotakho ay finmangon siya isnan etey. Et am-am-amed nan nay omochi ay pangsas-ailocha mo nan inmona."

⁶⁵Kinwanin et Pilato ken chaicha, "Mabfalin. Omifoweg kayo is khwarchiya ay omey mangset ay manokkhong isnan naikaofana!"

⁶⁶Siya chi sa cha't inmey ya inseinsetcha'y minatonan nan fato ay naiyeneb, sa cha't inpatokkhong isnan cheycha'y khwarchiya.

Nan Kasin Natakhowan Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 Nakwas nan Sabfacho ay tengawcha, et ostoy nawiiwiit inmey cha Maria Magdalena ya nan teken ay Maria, ay en nangila isnan naikaofan Jesus. ²Faagna ya ket nenyekha is chad-ama, tay ya ket pinmanad nan esa'y anghel nan Apo ay nalpo id chaya ay en nang-alin isnan chey fato ay naitangeb isnan naikaofana sa na't tinokchowan.

³Kag koryapyap ay somili nan ilana, ya enpokakaaw nan fachona.^{¶¶} ⁴Nan cheycha'y khwarchiya, et nentayenten cha isnan egyatcha issan nangil-ancha ken siya, ya ket kag natey nan ilacha.

⁵Sa et nenkali san anghel issan cheycha'y fabfafai, "Ad-i kayo omegyat. Ammok ay an-anapeny si Jesus ay naikolos," kinwanina. ⁶"Ngem maid met isna, tay finmangon kasin ay kag met laeng issan kinwanina. Ali kayo ta ilaeny nan naisaachana. ⁷Sa yo't kamowen ay en mangipaammo isnan cheycha'y disipolosna, ay kasin finmangon siya isnan etey, ya at mang-ona mo chakayo ay omey id Galilea. Et ilaeny siya ischi. Chey, infaagko et chana ken chakayo."

⁸Kinamo cha ay kinmaan, et olay mo naegyatan cha, khechangna ay nenlalayad cha. Sa cha't nentatagtag ay en nangipaammo isnan disipolosna.

⁹Faagna ya ket wad-ay si Jesus ay nanab-at ya nenkali ken chaicha ay nangwanin, "Oompa kayo." Ala cha't ya payaket isnan sikina ay nanad-ayaw ken siya. ¹⁰Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Ad-i kayo omegyat. Engkayo et magtek ifaag isnan iib-ak ta omey cha id Galilea, ay at omil-ancha."

Nan Infaag nan Nanokkhong isnan Pantiyong Jesus

¹¹Issan cha komaanan nan fabfafai, tinmoli is kaili nan tapin nan cheycha'y khwarchiya, ya en cha infaag isnan aap-apon si papachi nan am-in ay inmat. ¹²Naamong et nan aap-apon si papachi ya nan amam-a, sa cha't matotya mo ngag nan angnencha. Sa cha't inigwa

^{‡‡}27:62 Nan ostoy ay naisolat isnan Griego isna et, "*akhew ay kawaksan nan akhew ay sasagkhanaan*," et siya nan Sabfacho ay tengawcha. Isnan ekhad nan Judio masapol ay isakhanacha isnan kalmana nan kasapolancha, tay isnan Sabfacho et entengawcha, ya ad-icha enchono tay ngilincha.

^{¶¶}28:3 Nan ostoy ay naisolat et, "*ya kag nan kapokaw nan andap nan fachona*." Nan andap, siya nan kag cholalo.

nan chakchake ay siping isnan cheycha'y khwarchiya, ¹³ ay nangwanin, “Ifaagyo isnan takho ay inmey nan disipolosna isnan lafi, ay en nangakew isnan awakna issan mamasepanyo. ¹⁴ Et mo omchan na isnan khofernachor, at chakami nan kikhad ay mangal-alok ken siya, ta maid khotok si madchanakhanyo.”^{§§}

¹⁵ Inalan et nan khwarchiya nan siping ya inangnencha nan naifaag ay angnencha. Et engkhana idwani ay akhew, siya na nan maog-okhod ay maiwalwalas isnan Judio.

Nan Nenpail-an Jesus isnan Cheycha'y Disipolosna

*(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49;
Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)*

¹⁶ Inmey nan cheycha'y sinpoo ya esang ay disipolos Jesus id Galilea is-

nan filig ay inischona ay omayancha. ¹⁷ Et issan nangil-ancha ken siya, chinad-ayawcha, olay mo nenchwadchwa nan tapina ken chaicha.

¹⁸ Sinmag-en si Jesus ya kinwanina, “Naichowa ken sak-en nan am-in ay kamabfalin id chaya ya isna is kalota. ¹⁹ Engkayo et mampay isnan katakhotakho isnan am-in ay ili isnan lofong, ta enfalinenyo chaicha ay disipolosko. Fonyakhanyo chaicha isnan ngachan Dios Ama, Dios Anak ya nan Ispirito Santo. ²⁰ Ya isoloyo chaicha ay mangangnen isnan am-in ay infilinko ken chakayo. Ya sesemkenyo ay kad-ikad-in ay wad-ay ak ken chakayo engkhana is kifos nan lofong.”

^{§§}**28:14** Issan timpon Jesus, mo wad-ay khwarchiyan si iRoma ay mangipalayaw isnan falod, machosa siya ay kag sinan chosan nan falod ay inpalayawna, olay mo etey nan chosana. Ilaenyo isnan Inik-ikkan nan Apostoles 12:19.8

Nan Ebanghelyo ay Insolat Marcos

Nan Makwani Maipoon isnan Ebanghelyo ay Insolat San Marcos

Nan nangisolat isnan Ebanghelyo ay nay et si Marcos ay anak Maria ay esa ay kachangyan ay iJerusalem (Nan Inik-ikkan nan Apostoles 12:12). Nan kaangsanay ay mangad-achar isnan Biblia et kanancha ay siya met laeng si Juan Marcos ay kayong Bernabe (Colosas 4:10) nan nakieey ken cha Pablo ken Bernabe isnan laplapon nan nenfaatan-cha ay en nangipalawag isnan Khawis ay Chamag (Nan Inik-ikkan nan Apostoles 12:25; 13:5). Ammo tako akhes ay si Marcos et kadwan Apostol Pedro (1 Pedro 5:13), ya kanan akhes nan kaangsanay ay si Pedro nan nensolowan Marcos isnan inang-angnen ya insos-olon Apo Jesus.

Insolat Marcos nan Ebanghelyo ay nay isnan katakhotakho ay Gentil, am-amed nan iRoma, isonga akit nan intapina ay naipadto isnan Chaan ay Tolag mo cha San Mateo ken San Lucas. Inlatakna akhes nan tapina ay okhali ya kalin si Judio tatno maaawatan nan Gentil. Ilaenyo nan Marcos 3:17; 5:41; 7:1-4,11,34.

Nan nay Khawis ay Chamag ay insolat Marcos et ipaammona ay si Jesus nan Anak si Takho ya nensilsilfi ken Apo Dios ya isnan katakhotakho. Nan bersikolo ay kaamongan nan nay et 10:45: "Tay olay sak-en ay Anak si Takho et egay ak inmali ay masilfiyan, mod-i ket ta ensilfi ak isnan takho, ya ta ichowak nan fiyagko ay mensaka isnan ang-angsan."

Laychen Marcos ta maawatan nan menfasa koma isnan solatna ay kad-in ang-angnen Jesus nan khawis,

isonga ang-angsan nan inokhodna ay inang-angnen Jesus mo nan insos-olona. Inpailana ay tet-ewa nan kamabfalin ya kalebfengan Jesus ay Anak Apo Dios isnan nangokhochana isnan katataa ay inang-angnen Jesus isnan nangakhasana isnan nenkasakit, ya nan nangipakaanana isnan anito.

Nan anongos nan libro (16:9-20) et maid isnan immona ay kopiya ay naisolat isnan kalin si Griego, isonga nan manemkan nan kaangsanay et faken si Marcos nan nangisolat sina.

Nan Linaona

Nan nenpap-alawakhan Juan Bautista ya nan nensagkhanaan Jesus ay en-isolo 1:1-13

Nan nen-isos-olowan Jesus id Galilea 1:14 - 9:50

Nan nen-isos-olowan Jesus mailapo id Galilea engkhana id Jerusalem 10:1-52

Nan inmod-ochi ay chomingkhon Jesus ya nan nateyana 11:1 - 15:47

Nan kasin natakhowan Jesus 16:1-8

Nan nenpail-an Jesus ya nan naipalamakhana id chaya 16:9-20

Nan Maipoon ken Juan Bautista

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Siya na nan mailogkhiyan nan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesu Cristo ay Anak Apo Dios. ²Inpaisolat Apo Dios ken Isaias ay mamadtona nan nay:

"Chey, faalek nan faak ay mang-ona mo sik-a,

ta isakhanana nan kew-am."*

³"Wad-ay isnan ponchag nan mangifog-fokhaw ay mangwanin,

'Isakhanayo nan chalan nan Apo, enletkhenyo nan ikwana.'"†

*1:2 Ilaenyo nan Malakias 3:1.

†1:3 Ilaenyo nan Isaias 40:3.

⁴Et siya chi ya inomchan si Juan Bautista isnan ponchag, sa na't inpalawag, "Ibfafawiyo ta chokokhanyo[‡] nan fasolyo ya enpafonyag kayo, ya at pakawanen Apo Dios chakayo!" ⁵Et nakhogkhog-oy cha nan takho ay inmey ken siya, ay nalpo isnan am-in ay kabfakhaang nan Judea, ya nan omili ay nalpo id Jerusalem. Nenfafawi cha ay cha nangibfakha isnan fasolcha, et finonyakhan Juan chaicha isnan wanga ay Jordan. ⁶Nan fachon Juan et innafe ay chotchot si kamelio, ya nenfabfalikes is kochil. Sa et chochon ya itlog si aleg nan inkatkatakona.

Nan Sos-olon Juan Bautista

⁷Inpalawag Juan ay mangwanin, "Wad-ay nan at maisokat ken sak-en ay wadwad-ay nan kamabfalina, ya ad-i ak maikali ay olay enyoko ay mamadfad isnan taked nan pallokana. ⁸Sak-en fonyakhak chakayo isnan chanom, ngem siya, at fonyakhana chakayo isnan Ispirito Santo."

Nan Nafonyakhan Jesus

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹Siya chi ay timpo nan inomchanan Jesus ay nalpo id Nazaret ay esa'y ili isnan Probinsiya ay Galilea. Et finonyakhan Juan siya isnan wanga ay Jordan. ¹⁰Osto ay fomala si Jesus, ket ay inilana kannay ay nenkaookang nan chaya ya cha khomwab ken siya nan Ispirito Santo ay kag ilan si kalopati. ¹¹Sa et wad-ay id chaya nan nenkali ay nangwanin, "Sik-a nan laylaychek ay Anakko. Malaylaychan ak ken sik-a."

Nan Nateptepngan/Namadpachasan Jesus

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹²Osto'y siya chi inkaan nan Ispirito Santo si Jesus ay omey isnan ponchag. ¹³Nentee siya ischi is epat poo ay akhew ay nanas-ailowan Satanas. Kecheng nan cheycha'y atap ay enki-iwi nan wad-ay ischi. Et wad-ay nan angheles ay namad-fachang ken siya.

Nan Nangayakhan Jesus isnan Inmona ay Disipolosa

(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴Idwani, naifalod si Juan. Sa et timoli si Jesus id Galilea ay en nangipapalawag isnan Khawis ay Chamag ay nalpo ken Apo Dios. ¹⁵Kinwanina, "Wad-ay et nan naischo ay timpona, nganngani et nan en-ap-apowan Apo Dios. Ibfafawiyo ta chokokhanyo nan fasolyo ya mamati kayo isnan Khawis ay Chamag."

¹⁶Issan cha lomaosan Jesus is kailit nan fayfay id Galilea, inilana nan sinakhi ay cha Simon ken Andres ay mangisabsabwag isnan tafokorcha is kafayfay, tay siya nan chonocha. ¹⁷Sa et kinwanin Jesus, "Maifoweg kayo ken sak-en, ta isolok nan angnyenyoy mangamong isnan takho ken sak-en." ¹⁸Chagas cha't ya taynan isnan tafokorcha sa cha't naifoweg ken siya. ¹⁹Natnat-an si Jesus is akit, ke na't inila nan sinakhi akhes ay cha Santiago ken Juan ay an-ak Zebedeo. Wad-ay cha is kafangkacha ay cha manginongnong isnan tafokorcha. ²⁰Sa na't inayakhan kannay chaicha, et tinaynancha is kafangka si amacha ay Zebedeo ya nan cheycha'y laglagfowencha, sa cha't naifoweg ken Jesus.

[‡]1:4 Nan esang ay kali isnan Griego et sakopena nan chwa ay kali isnan Ikhlot, fafawi ya chokog.

Nan Nangipakaan Jesus isnan Anito

(Lucas 4:31-37)

²¹ Sa cha't inmey id Capernaum, ya osto ay Sabfacho ay tengaw, sinomkhep si Jesus isnan sinagoga, sa et nen-isolo. ²² Nataataa cha isnan ikkana ay en-isolo tay wad-ay pet nan kalebfengana, ad-i kag isnan mimistolon si lenteg. ²³ Ya ket ay wad-ay nan esang ay lalaki is kasinagoga ay naan-anitowan, ²⁴ ay nenfokhaw ay mangwanin, "Sik-a Jesus ay iNazaret, ngag nan fiyangmo ken chakami? Ay inmali ka ngen ay mamakawas ken chakami? Ammok mo sino ka. Sik-a nan Nasantowan ay faan Apo Dios." ²⁵ Ngem yinangyangan Jesus ay nangwanin, "Khenekmo! Komaan ka ken siya!" ²⁶ Ket ay inpapayegpeg nan anito siya, sa et nen-awe ay finmala ken siya.

²⁷ Nataa cha am-in sa cha't apaten ay mangwanin, "Ngag man na? Tekteken na ay sos-olo! Wad-ay pet nan kalebfengana ay mamilin isnan anito ya angnengcha nan ibfakhana." ²⁸ Ket ay nenkaiwawalakhawag kannay nan maipoon ken siya isnan olay entona isnan am-in ay sakop nan ili ay Galilea.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Katokhanghan Simon ya nan Tapina

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Sa et kinmaan cha Jesus is kasinagoga, ya inmey cha is afong cha Simon ken Andres, ya naifoweg cha Santiago ken Juan. ³⁰ Wad-ay ischi nan fafai ay katokhanghan Simon ay maseseyep tay enpodpochot. Infaagcha kannay ken Jesus nan maipoon ken siya. ³¹ Inmey si Jesus isnan kawadna sa na't egnan nan li mana ay nangipafangon ken siya, ket ay nenkakakaan nan pochotna. Siya chi ya sa na't panganen chaicha.

³² Isnan chey ay sedsechemna ay nalonokhan nan akhew, inyeycha ken

siya nan am-in ay masasakit ya nan naan-anitowan. ³³ Ya nap-onap-on cha nan omili is kaawwichan ya kapan-tew. ³⁴ Et inpagkhwisna nan angstan ay nenkasakit isnan nateketeken ay sakit ya cha na inpakaan nan angstan ay anito. Inpawana nan enkaliyancha tay ammocha mo sino siya.

Nan Nenpap-alawakkan Jesus id Galilea

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Issan talan-o ay sisya'y egay napat-a, naligwat si Jesus ya inmey isnan maid paat tagtakhowan ay en nenlowalo. ³⁶ Sa et inmey cha Simon ya nan iib-ana ay en nangan-anap ken siya. ³⁷ Ya osto ay inchanancha siya ke cha't kanan, "Anapencha pay am-in sik-a."

³⁸ Sa na't kanan, "En tako akhes isnan sanacha'y kabfakhaang ta enpalawag ak, tay siya nan chadlos khotok nan in-maliyak." ³⁹ Et finaamna nan olay entona id Galilea ay en nenpap-alawag isnan sinagogacha, ya cha na inpakaan nan anito isnan nenkaan-anitowan.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Nakolit

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Idwani sinmag-en ken siya nan esa'y nakolit ay nensegseg-ang ya nenfalintomeng ay nangwanin, "Mo sa ya laychem, et mabfalin ay pakhawisem saken."

⁴¹ Naseg-ang si Jesus sa na't kinapos ay nangwanin, "Laychek, khomawis ka." ⁴² Ya ket nenkakakaan nan kolitna ya khinmawis siya. ⁴³ Sa et chadlos finilin Jesus siya ay nangipakaan ⁴⁴ ay nangwanin, "Ilaem ta ad-im ifab-aag isnan olay sino. Engka't magtek paila isnan pachi, sam et en ichoo nan chaton maipoon isnan khinmawisam ken Apo Dios ay kag isnan infilin Moises,

ta mangipaila isnan takho ay khinmawis ka.”[¶]

⁴⁵Nay met achi issan kinmaanana ke na't onanig okhookhochen nan inmat, et nay ad-i mabfalin ay enpap-aila si Jesus ay ome'y isnan il-ili mod-i ket nentetee siya id ilit, ya cha inmey nan katakho-takho ay nalpo isnan olay entona ken siya.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ad-i Makagkhiwa

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2Nar-os nan kaat yangkhay ay akhew sa et tinmoli si Jesus id Capernaum. Ket ay naammowan ay wad-ay siya is kaafong. ²Siya chi ya ket ay nenkakapon nan ansan ay takho engkhana'y maid entey-an olay is kaawwichan. Isnan cha na mangipap-alawakhan isnan kalin Apo Dios ken chaicha, ket ay ³wad-ay cha nan epat ay lallalaki ay nangiyey ken siya isnan ib-acha ay ad-i makagkhiwa. ⁴Ad-i cha makaisag-en ken siya tay ansan nan takho. Nan inangnencha et linekwabcha nan tapin nan atep isnan fatog Jesus sa cha't inpagkhwab nan chey ay ad-i makagkhiwa ay naiyaamaka. ⁵Issan nangilasinan Jesus isnan pammaticha, kinwanina isnan chey ad-i makagkhiwa, “Anakko, napakawan et nan fasolmo.”

⁶Idwani, wad-ay cha nan tapina ay mistolon si lenteg ay tinmotokcho ischi ay cha mangwani is semekcha, ⁷“En man enkali na's kag tona ay cha la mangam-amsiw ken Apo Dios ay? Ay ke wad-ay makapakawan si fasol mod-i si Apo Dios yangkhay?”

⁸Et tay ammon Jesus ay siya chi nan semsemkencha,[§] nenkanana't ken chaicha, “Ngag man kasin nan en yo semkesemken? ⁹Ngag pet nan malanlanoy ay kanan isnan sana'y ad-i makagkhiwa, ‘Napakawan et nan fasolmo,’ paymo, ‘Fomangon ka, ekwatem nan kaseypam ya manalan ka?’ ¹⁰Nay met achi ta mangammowanyo ay wad-ay kalebfengak ay Anak si Takho isna's kalota ay menpakawan isnan fasol, aye man et ta ipailak.” Sa na't kanan isnan chey ad-i makagkhiwa, ¹¹“Kanak ken sik-a, fomangon ka! Alaem nan kaseypam ta somaa ka't.”

¹²Ket ay finmangon sa na't ala ya ekwat isnan kaseypana ya tinaynana chaicha am-in. Sa cha't nataataa am-in ay manad-ayaw ken Apo Dios. Kinwanicha, “Maid paat inil-ilami is kag tona!”

Nan Nangayakhan Jesus ken Levi

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³Kasin inmey si Jesus isnan ilit nan fayfay, ya inmey cha kayet nan angsaansan ay takho ay en nangalalifongfong ken siya, sa na't insosolowan chaicha. ¹⁴Issan cha na manalanan, inilan Jesus si Levi ay anak Alfeo ay tomotokcho is kaenfob-owisana. Sa na't kanan, “Maifoweg ka ken sak-en.” Sa et nalgwat si Levi ay naifoweg.

¹⁵Issan cha manganan cha Jesus ya nan disipolosna is afong Levi, ansan cha nan enkorkortais ya nan chey-cha'y makwanin wasit ay takho** ay nakikan ken chaicha, tay ansan cha nan naifoweg ken siya. ¹⁶Issan nangil-

[¶]1:44 Ilaenyo nan Levitico 14:10-32.

[§]2:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ammon Jesus isnan leng-agna ay siya chi nan semsemkencha.*”

2:15 Nan osto ay naisolat isna et **fomafasol tay siya chi nan kinwanin nan Fariseo isnan tapina ay takho ay ad-i mangab-afolot isnan lenteg Apo Dios ay kag ken chaicha. Ad-icha figfikhen ay wedwecha cha ay fomafasol mo nan tapina ay kanan-cha fomafasol.

an nan mistolon si lenteg ay tapin si Fariseo ay cha makikan si Jesus isnan kananchan wasit ay takho ya nan cheycha'y enkokortais, kinwanicha isnan cheycha'y disipolosna, “En man cha pet makikan nan mistoloyo isnan sanacha'y enkokortais ya wasit ay takho ay?”¹⁷ Osto'y chinngen Jesus chi kinwanina, “Faken nan takho ay komekedse nan makasapol isnan choktor mod-i ket nan nasakit. Egay ak in mali ay mangayag isnan nalenteg, mod-i ket nan cheycha'y fomafasol.”

Nan Tot-oyacha Maipoon isnan Entipe

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Isnan namingsan, nentiptipe nan cheycha'y disipolos Juan ya nan Fafariseo. Ya ket wad-ay nan in mali ken Jesus ay nangwanin, “En man entipe nan cheycha'y disipolos Juan ya siya akhes isnan disipolos nan Fariseo, sa et nan disipolosmo ya ad-icha?”

¹⁹ Sa et kinwanin Jesus, “Ay ke mab-falin ay aped entipe nan lilwid nan kaab-afong ay lalaki, mo sisya'y wad-ay siya ken chaicha? Mo sisya'y wad-ay nan kaab-afong ken chaicha, ad-icha mab-falin ay entipe.”²⁰ Ngem at omali nan akhew ay maikaanan nan kaab-afong ken chaicha, et siya chi ay akhew nan ad-icha mangmanganan.

²¹ “Kanak akhes en, maid mangid-chokop isnan egay kinomsen ay lopot isnan lokhak ay facho, tay mo malab-an ya komsen nan falo, at mapeskhat nan lokhak, ya omam-amed et nan fakasna.

²² “Maid akhes mangippey isnan kakhag-aeb ay fayas isnan chaan ay kochil ay entey-an si fayas, tay at pen paptoken nan falo ay fayas chi ya maiwasit et yangkhay nan fayas olay nan kochil ay naipay-ana. Nan magtek

falo ay fayas, et maippey koma isnan falo ay kochil ay entey-an si fayas.”

Nan Salodsod Maipoon isnan Tengaw

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Isnan esa'y Sabfacho, wad-ay cha Jesus is kapayewan, ya isnan cha cha manalanan in mala nan cheycha'y disipolosna is kinotkotimcha. ²⁴ Sa et kanan nan cheycha'y Fariseo ken siya, “Ilaem kay ya, ke cha angnen nan disipolosmo nan maipawa isnan tengaw ay Sabfacho mo!”

²⁵ Sa na't kanan, “Egayyo ngen finasa nan inikkan cha David ya nan cheycha'y takhona issan enliglikhatan ya naowatancha? ²⁶ Sinomkhep si David isnan afong Apo Dios, issan timpon Abiatar ay katongchowon ay pachi ya kinmakan isnan tinapay ay naichoo ken Apo Dios. Sa na't inwalas isnan takhona. Maipawa met chi isnan olay sino ay mangakan mo ad-i yangkhay nan papachi.”^{††} ²⁷ Sa et kanan Jesus, “Nan tengaw et naischo ay enkhawisan nan takho, ya faken nan takho nan naischo ay enkhawisan nan Sabfacho. ²⁸ Tay siya chi sak-en ay Anak si Takho nan mangiyapo olay isnan tengaw.”

Nan Lalaki ay Inpagkhawis Jesus isnan Tengaw

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Inmey kasin si Jesus is kasinagoga ya wad-ay ischi nan esa'y lalaki ay nasakew nan limana. ² Sa cha't tino-tokkhongan siya ta mangil-ancha mo en-akhas isnan Sabfacho, tay laychenchay wad-ay mangipabfasolancha ken siya. ³ Sa na't kanan isnan chey nasakew nan limana, “Omali ka isna's khawana.” ⁴ Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Ngag nan ipalofos nan lenteg tako ay angnen isnan Sabfacho? En-angnen tako

^{††}2:26 Ilaenyo nan 1 Samuel 21:1-6.

ngen is khawis paymo ngaag? En-isalak paymo enpatey tako ngen?" Ngem aped cha inkhigkhinek. ⁵Sa et linnikheth ay nenmonaang ken chaicha ya nenseseg-ang nan semekna tay chadlos inkeked-secha. ⁶Sa na't kanan isnan lalaki, "Oy-achem nan limam." Inoyadna nan limana ya ket ay nakhannawis. ⁶Alan et nan cheycha'y Fafariseo ya fala, sa cha't kannay natotya isnan takhon Herodes maipoon isnan angencha ay mangipapatey ken Jesus.

Nan Nen-isos-olowan Jesus is Kailit nan Fayfay

⁷Kinmaan si Jesus ya nan disipolosna sa cha't inmey isnan ilit nan fayfay. Inonod nan angsaangsan ay takho ay nalpo id Galilea, id Judea, ⁸id Jerusalem, id Idumea ya isnan fas-ang nan Jordan. Siya akhes isnan angsaangsan ay nalpo isnan il-ili ay sakop nan Tiro ya Sidon, inmey cha ken siya tay chinngecha nan inang-angnena. ⁹Sa na't infaag isnan cheycha'y disipolosna ta omisakhana cha is fangka ay entey-ana tay ta ket lang maipit isnan kaangsan nan takho. ¹⁰Tay angan cha nan cha na inpagkhawis, et nay am-in nan cheycha'y nenkasakit et cha cha entotlod ay en manikhod ken siya. ¹¹Mo chakhos ilaen nan naan-anitowan siya, ala cha't ya lokfob isnan sakhanga ya infokhawcha, "Sik-a nan Anak Apo Dios." ¹²Ngem chadlos finilin Jesus chaicha ta maid mangifagfag-ancha isnan maipoon ken siya.

Nan Namiliyan Jesus isnan Apostolesna

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³Sa et nanikid si Jesus isnan filig, ya inayakhana nan cheycha'y laychena, et

naamong cha. ¹⁴Chinotokana nan sinpoo ya chwa ken chaicha ta chaicha nan fob-owegna ay pangadnena is apostolesna ya ta chaicha nan faalena ay en menpap-alawag, ¹⁵ya ta wad-ay kalebfengancha ay mangipakaan isnan anito. ¹⁶Siya chana nan sinpoo ya chwa ay pinilina: si Simon ay nginadnana akhes is Pedro; ¹⁷nan sin-akhi ay anak Zebedeo ay cha Santiago ken Juan, ay nginadnana is Boanerges ay nan laychena ay kanan et an-ak si khicho; ¹⁸cha Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago ay anak Alfeo, Tadeo, Simon ay mangitaktakcheg isnan mawayaan nan ilina, ¹⁹ya si Judas Iscariote ay awni't mangitiktik ken siya.

Si Jesus ya si Beelzebub^{¶¶}

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰Issan sinmaalan Jesus, naamong kasin nan angan ay takho ay mangal-alifongfong ken siya, ya maid paat wayacha, olay pay nan manganancha. ²¹Osto ay chinngen nan pangafongna, inmey cha ay en nangikaan ken siya, tay wad-ay nan mangwanin nalewlew siya. ²²Nan akhes mimistolon si lenteg ay pinmanad ay nalpo id Jerusalem et cha cha kanan, "Da! Naan-anitowan siya ken Beelzebub! Nan maachi yangkhay kamabfalin Beelzebub ay ap-apon si anito nan cha mangipakaan tosa isnan anito."

²³Sa na't inayakhan chaicha isnan kawadna ya inyal-aligna ay mangwanin, "Ngag nan ikkan Satanas ay mangipakaan isnan awakna kannay? ²⁴Mo nan omili et en-asibfaloknit cha kannay, ay ke sa ikakkan nan en-ap-apowan nan alicha? ²⁵Kag akhes isnan sinpan-gafong, mo maid ornoscha, at ngen

¶¶3:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "nalango nan posocha."

¶¶3:19 Beelzebub nan esang ay ipangachan nan Judio ken Satanas. Laychena ay kanan et siya nan kawedwedchaan isnan anito.

sa makatakcheg? ²⁶Siya akhes ay mo khobfaten Satanas nan takhona kannay maid et ornos nan en-ap-apowana, ya maid ikkana ay tomakcheg ya at maa-mas. ²⁷Maiyalig siya isnan mafikas ay takho. Maid makaskhep isnan afongna ay mangikaan isnan kwana, mo ad-ina ona itaked siya ta nawaya ay mangilayaw isnan wad-ay isnan afongna.

²⁸“Tet-ewa nan kanak ken chakayo, am-in ay fasol si takho et mapakawan, ya siya akhes isnan olay ngag sisa'y kankanancha ay mangipangaag ken Apo Dios. ²⁹Ngem mo sino nan mangipangaag isnan Ispirito Santo et ad-i kapakpakawan, tay nakafasol siya is eng-engkhana.” ³⁰Kinwanina chi tay kankanancha en naan-anitowan siya.

Nan Inan Jesus ya nan Aag-ina

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹Awni ya ket inmey si inan Jesus ya nan aag-ina^{§§} ay nangila ken siya. Wad-ay cha'y nentatakcheg is kadhela ya inpaayagcha siya. ³²Angsan cha nan tinmotokcho ay nenlilikob ken Jesus. Sa cha't kanan ken siya, “Apo, wad-ay cha inam ya nan aag-im is kadhela ay mangayag ken sik-a.”

³³Sa na't kanan, “Sino nan kananyo en inak ya aag-ik?” ³⁴Sa et nenmonaang isnan tinmotokcho ay nenlilikob ken siya ya kinwanina, “Cheeycha nan inak ya aag-ik! ³⁵Tay mo sino nan mangikkan isnan nemnem Apo Dios et chaicha nan aag-ik ya inak.”

Nan Al-alig Maipoon isnan En-isapsapowak

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Isnan namingsan, nen-isos-olo kasin si Jesus is kailit nan fayfay. Ngem tay chadlos angsan nan takho ay nangalalifongfong ken siya, ket ay nen-aton

is kafangka ay sisya is kadchanom et ischi nan nentokchowana ay nangisos-olo isnan katakhotakho is kailit nan fayfay. ²Et angsan nan insos-olona ken chaicha ay cha na inyal-alig. Kinwanina, ³“Chengngenyoy! Wad-ay nan inmey ay nen-isapowak is esek. ⁴Isnan cha na nen-isapowakan, wad-ay nan cha nap-as is kachalan, ya cha tinopek si ay-ayam ay inmali. ⁵Cha akhes nap-as nan tapina isnan lota ay cheppas nan enchaem. Tay entapew nan lota ischi, et sang-oyan ya ket tinmofo. ⁶Nay met achi osto ay naakhewan, ya ke cha't ay naatongan ya naloyaw tay egay cha linmamot ay khawis. ⁷Nan tapina et cha cha nap-as is kasibsifitan, ya osto'y tinmofo nan sib-sifit, sinolincha nan cha tomofo ay esek, et egay cha namkhas. ⁸Nan akhes tapina, nap-as cha isnan khawis ay lota, ya tinmofo cha ay khawis, ya wad-ay nan namkhas is sintotlon poo, masin-en-em poo ya masinkhagsot.” ⁹Sa na't kanan, “Chengngenyoy et achi mampay chana, mo wad-ay kowengyo ay mannge.”

Nan Khotok nan Al-alig

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰Issan makekedchengan cha Jesus isnan cheycha'y sinpoo ya chwa ay apostolesna sa et nan tapin nan takho, sinalodsodcha ken siya nan ayen nan cheycha'y al-aligna. ¹¹Sa et kanan Jesus, “Chakayo nan naipaammowan nan sikhod ay eg-ay naammowan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Ngem chaicha ay faken ko disipolos, al-alig am-in nan angnek ay mangisolo ken chaicha ¹²ta

‘Olay mo chadlos cha iilaen, et ad-i cha makafigfig.

Ya olay mo chechengngench, ad-icha maawatan,

§§3:31 Ilaenyo nan Mateo 12:46.

tay eleg ya somakhong cha ken sak-en ya mapakawan cha.”**

**Nan Nangilawlawakhan Jesus
isnan Al-alig Maipoon
isnan Nensapsapowak**

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³Sa et kinwanin Jesus, “Ad-iyo ngen maawatan nan chey ay al-alig? Mo siya sa, ngag kay nan ikkanyo ay mangawat isnan tapina ay al-alig? ¹⁴Nan chey ay en-sapsapowak et isapsapowakna nan kalin Apo Dios. ¹⁵Maiyalig nan tapina’y takho isnan chalan ay nap-asan nan tapina ay esek. Chaicha nan cheycha’y mannge isnan kalina ngem ket ay naanali si Satanas ay mangaan isnan chey ay kalina ay naimola is kase-mekcha. ¹⁶Siya akhes isnan lota ay cheppas nan chaemna ay nap-asan nan esek. Maiyalig isnan cheycha’y mannge isnan kalin Apo Dios sa cha’t ala ya chawat ay mangilayalayad. ¹⁷Ngem tay egay linmamot isnan semekcha, sinakitan yangkhay nan pammatica. Sa et mo omali nan ensikhafan paymo mapalikhatancha maipoon isnan kalin Apo Dios ke cha’t ay iwayang kannay nan pammatica. ¹⁸Nan akhes kasibsifitan ay nap-asan nan esek, siya nan alig nan cheycha’y mannge isnan kalin Apo Dios, ¹⁹ngem nan ayaka ay chanagcha isnan fiyagcha is kalota, ya nan layadcha isnan kinafaknang, sa et nan tapina kayet ay figfikhawencha nan somya ay manolin isnan chinngecha ay kalina, et nay ad-i mamkhas ken chaicha. ²⁰Ngem nan khawis ay lota ay nap-asan nan esek, maiyalig isnan cheycha’y mannge isnan kalin Apo Dios ya chawatencha. Chaicha nan mamkhas is masintotlon poo, masin-em-em poo ya masinkhagsot.”

Nan Silaw ay Ad-i Nasalanan

(Lucas 8:16-18)

²¹Inyal-alig kayet Jesus ken chaicha ay nangwanin, “Ay ke maiskhep nan silaw ta sa et matangfan isnan salop paymo maipachao is kamaseypan ya faken isnan osto ay kaipatpatangana? ²²Siya akhes ay isnan maitatafon idwani, naitafon ta sa et maipaila. Ya amin ay maitatafon idwani et masapol ay maipalawag is tap-in. ²³Chengngenyoy et mampay chana mo wad-ay kowengyoy ay mannge.”

²⁴Kinwanina akhes, “Ilaenyoy ay khawis nan angngenyoy ay enchenge tay nan angngenyoy isnan chengngenyoy, siya akhes nan maisofalit ken chakayoy, ya am-amed kayet ay tapiyan Apo Dios nan maawatanyoy. ²⁵Tay nan mangidno isnan wad-ay ken siya, at maagtan kayet. Ngem nan maiyalig ay maid mabfalina ay ad-i mangidno isnan wad-ay ken siya, et olay nan akit ay wad-ay ken siya, et makaan.”

**Nan Alig Maipoon isnan
Tomoyo ay Nais-ek**

²⁶Kinwanin kayet Jesus, “Kag tona nan kaiyalikhan nan en-ap-apowan Apo Dios: Inmey nensapowak nan esa’y ensamsama. ²⁷Kalabfiyana inmey naseyep sa et fomangon isnan kawaksana. Ket ay tinmofo ya cha maengngan nan insapowakna. Ad-ina magtek ammo mo ngag nan inikkan nan chey esek ay tinmofo. ²⁸Kikhad nan lota ay menwad-ay isnan tomofo. Pabfalaena ona nan tofona, awni pay ya ket ay masiken sa et mamkhas. ²⁹Ngem mo nabkhasan et, ala na’t ya kompay ay mangani tay timpona.”

*4:12 Ilaenyoy nan Isaias 6:9-10.

Nan Al-alig Maipoon isnan Kabfahan-ikhan ay Esek

(Mateo 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19)

³⁰ Kinwanin kayet Jesus, “Ngag nan maikis-owan nan en-ap-apowan Apo Dios? Ngag ay al-alig nan osalek ay mangipaila isnan kais-isona? ³¹ Iyaligko isnan esang ay kabfahan-ikhan ay esek ay makwanin mostasa.† Siya nan kabfahan-ikhan isnan am-in ay ilan si mais-ek isnan lota. ³² Ngem mo mais-ek, tomofo ya masiken ya enfalin ay kaaanchowan isnan am-in ay chapong. Pomanga is chadchake ta sa et mabfalin ay enpaingan ya enkhafanan si ay-ayam.”

Nan Kaosalan nan Al-alig

³³ Angsan ay al-alig ay kag tosa nan inangnen Jesus ay nangisos-olo isnan kalin Apo Dios ken chaicha. Insolowana chaicha isnan kafaelanacha ay mangawat. ³⁴ Maid nen-og-okhochana ken chaicha is egayna inyal-alig, ngem mo chaicha yangkhay isnan disipolosna, inlawlawagna ken chaicha nan ayen nan am-in ay kankanana.

Nan Nangipatkelan Jesus isnan Lemlem

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Issan chey kannay ay akhew, osto ay nakhosfet, kinwanina isnan disipolosna, “En tako is chemangna.” ³⁶ Sa cha't tinaynan nan angsan ay takho, ya inlokhanacha si Jesus isnan fangka ay nentetey-ana. Wad-ay cha akhes ischi nan tapina ay nenfafangka ay naifoweg ken chaicha.

³⁷ Awni pay ya ket nachannakhem is chad-ama, ya cha masepyatan ya map-song nan fangka ay cha chosngowen nan talipyakew. ³⁸ Ngem si Jesus wad-

ay ay enpoppongan ay mamaseyep is apet chokog nan fangka. Ala cha't ya fangon ken siya ay mangwanin, “Mistolo, ay ad-im ngen iyegyat nan mateyan tako?” ³⁹ Sa et finmangon ay mangipatke isnan chakhem ya kinwanina isnan fayfay, “Khenek! Tomke ka!” Tinomke tetewa nan chakhem ya chadlos inompa nan fayfay.

⁴⁰ Sa na't kanan, “Ya ke kayo omegyat ay? Maid ngen paat pammatiyo?” ⁴¹ Chad-ama nan egyatcha ya cha cha kankanana, “Sino man na, tay ya ke olay nan chakhem ya nan fayfay et patiyencha siya?”

Nan Nangipakaan Jesus isnan Anito isnan iGerasa

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 Khinomchang cha isnan ilin nan iGerasa. ² Ya osto ay finmala si Jesus is kafangka ket ay sinab-at nan lalaki ay naan-anitowan ay nalpo isnan liyang si natey, ³ tay ischi nan nentetey-ana. Maid kasin makataked ken siya, olay mo kadchinaanacha. ⁴ Tay away nangaat ay nataked nan limana ya nan sikina isnan kachina, ngem khechangna'y aped na sinokpot nan taked nan limana, ya tinegtegna nan kachinan nan sikina, ya maid makaipap-a ken siya. ⁵ Minaschem ya winakas ay aped enwakwakis is kaliyang si natey ya is kafilig, sa na't tegtegtekhen nan awakna isnan fato.

⁶ Osto'y inilana si Jesus isnan adachawi, ala na't ya tagtatagtag ya nenlokfob isnan sakhangna. ⁷ Sa na't inpa-pangekhe ay nenfokhaw ay mangwanin, “Ngag nan fiyangmo ken sak-en Jesus ay Anak nan Katotongchowan ay Dios? Isapatam isnan ngachan nan Dios ta adika omipalikhat!” ⁸ Siya chi tay kinwanin

†4:31 Teken ay mola nan mostasa isnan ilin Jesus, et kag chapong ay fan-ifan-ig nan fokerna.

et Jesus, “Sik-a ay anito, komaan ka isnan sana ay lalaki!”

⁹Sa et kinwanin Jesus, “Ngag nan ngachanmo?”

“Kalifolifo nan ngachanko tay angsan kami ay anito,” kinwanina. ¹⁰Sa na't chadlos inseg-aseg-ang ken Jesus ta adina pakaanen chaicha isnan chey ay ili.

¹¹Idwani, wad-ay akhes isnan chey ay ponchag nan angsan ay fotog ay en-ang-anglod. ¹²Sa et nenseg-ang nan kaanin-anito ken siya ay mangwanin, “Ippeymo achi chakami isnan cheycha'y fotog. Ipalofosmo ta segpenmi chaicha.” ¹³Et tinan-oyan Jesus. Adi kad nabfanala nan cheycha'y anito sa cha't ala ya sekhep isnan kafotofotog, ke cha't ay ala ya tagtag is katoy-ob ay enchadchawes is kafayfay et nalin-eb cha. Omey si away chwan lifo chachi. ¹⁴Linmayaw et nan cheycha'y enpaspastor, sa cha't inmey isnan olay entona ay kawad si afong isnan chey ay ili ay nangipadnge isnan chey ay inmat. Et nakhogkhog-oy nan katakhotakho ay inmey nangila isnan inmat. ¹⁵Inmey cha ken Jesus, ya inilacha ay tinmotokcho ischi san chey lalaki ay nakaan san kaanianito. Nabfachowan siya ya khinmawis et chadlo nan osto ay semekna. Sa cha't inmegyat.

¹⁶Nan cheycha akhes chadlos nangila isnan chey ay inmat et inokhodcha nan naangnen isnan chey ay naan-anitowan ya nan cheycha'y fotog. ¹⁷Siya chi ke cha't ay nenseg-ang ken Jesus ta komaan siya isnan ilicha. ¹⁸Osto'y cha enlokhan si Jesus is kafangka, nenseg-ang ken siya san chey lalaki ay kinmaan nan kaanianito ta maifoweg ken siya. ¹⁹Ngem inad-in Jesus ay nangwanin, “Somaa ka ta ifaagmo isnan ib-am nan am-in ay namachangan ya naneg-angan Apo Dios ken sik-a.” ²⁰Et inmey tet-ewa isnan Sinpoo ay Ili ay en nangifab-aag isnan am-in ay inangnen Jesus ken siya. Ya nataa cha am-in ay nanng isnan kinwanina.

Nan Anak Jairo ay Natey ya nan Fafai ay Nanikchod isnan Fachon Jesus

(Mateo 8:19-26; Lucas 8:40-56)

²¹Nenfangka si Jesus ay tinmoli is chemangna. Osto'y sisya cha is kailit nan fayfay, inal-alifongfongan nan angsaangsan ay takho. ²²Sa et inmey ken siya nan esa'y mangichad-alan isnan sinagogacha ay enngachan is Jairo. Osto'y inilana si Jesus, ket ay ala na ya lokfob isnan sakhangna ²³ya nenseg-ang ay mangwanin, “Chadlos matmatey nan anakko ay fafai. Omali ka koma ta ipatangmo nan limam ay mangipagkhawis ken siya ta matakho.” ²⁴Adi kad naitakin si Jesus, ya naifoweg nan chadlos angsan ay takho ay cha ensislig ay mangal-alifongfong ken siya.

²⁵Wad-ay akhes ischi nan esa'y fafai ay egay nasnaschok nan kachawyana is sinpoo ya chwa ay tawen. ²⁶Chad-ama nan likhatna isnan angsan ay choktor ay en na cha nenpaag-akhasan. Aped yangkhay naengew nan am-in ay wad-ay ken siya, nay met achi egay paat khinmawis mod-i ket onanig inmam-amed. ²⁷Chinngena nan kankanan nan takho maipoon ken Jesus, et nay sinmag-en isnan chokogna isnan kawad nan angsan ay takho sa na't sinikchod nan fachona, ²⁸tay kanaan, “Olay mo sikchochek yangkhay nan fachona et maipagkhawis ak.” ²⁹Siya chi ya ket naschok kannay nan kachawyana, ya liniknana nan khinmawisan nan sakit nan awakna.

³⁰Issan nenliknaan Jesus ay wad-ay et nan kamabfalin ay finmala ken siya, ala na ya sakhong isnan cheycha'y angsan ay takho sa na't kanan, “Sino nan nanikchod isnan fachok?”

³¹Sa et kanan nan disipolosna, “Apo, ya kem iilaen nan sanacha'y cha ensislig ay mangal-alifongfong ken sik-a ya kanam kayet en sino nan nanikchod ken sik-a?”

³²Sa et nenmonaang kayet si Jesus ay mangila mo sino nan nanikchod ken siya. ³³Idwani tay ammon nan fafai nan naangnen ken siya, inmegyat ya nanat-ayenten ay inmey ken Jesus ya nenloko-fob isnan sakhangna ay nangifaag isnan am-in ay tet-ewa ay inangnena. ³⁴Sa et kinwanin Jesus, “Anakko, nan pammatim nan nangipagkhwis ken sik-a. Omey ka et oompa nan semekmo ya khinmawis nan sakitmo.”

³⁵Issan sisya ay cha enkaliyan Jesus, wad-ay cha nan inmali ay nalpo is afong Jairo. Kananchan, “Apo, natey et nan anakmo. Ay kem kasin sangawen nan Mistolo?”

³⁶Ngem inookhay Jesus nan kinwanicha, sa na't kanan ken Jairo, “Ad-i ka omegyat. Mamati ka yangkhay.”

³⁷Maid inpalofos Jesus ay maifoweg ken siya mod-i kecheng si Pedro, ya nan sin-akhi ay cha Santiago ken Juan.

³⁸Isnan inomchanan cha Jesus is afong Jairo ay ap-apo isnan sinagoga, inilana ay ngomanawngaw nan takho ischi, tay waschin cha aakha ya chadlos cha in-papangekhe ay manganako ken siya.

³⁹Sinomkhep ya kinwanina ken chaicha, “En kayo man ngomanawngaw ya en-ag-akha ay? Eg-ay natey nan ong-onga, maseyep yangkhay.”

⁴⁰Sa cha't inang-ango siya. Ngem ke na't ay pabfalaen chaicha am-in, sa na't ayakhan nan chakek-ena ya nan chey-cha'y tolo ay fowegna, sa na't ipango chaicha isnan kawad san ong-onga. ⁴¹Inegnan Jesus nan liman nan ong-onga sa na't kanan, “Talita kum!” Nan laychena ay kanan et, “Anakko, kanak ken sik-a, fomangon ka!” ⁴²Finmangon kannay san ong-onga ya nanalan (nan tawena et sinpoo ya chwa). Et chadlos nataataa cha.

⁴³Sa na't chadlos finilin chaicha ta ad-

icha ipap-aammo chi isnan olay sino. Sa na't kanan ta pakanencha.

Nan Naad-iyang Jesus id Nazaret

(Mateo 13:53-56; Lucas 4:16-30)

6 Kinmaan cha Jesus ischi ya nafobweg cha isnan disipolosna ay sinmaa isnan ilina. ²Isnan tengaw ay Sabfacho, inmey is kasinagoga ya nen-isos-olo, ya ansan nan nataataa isnan chey-cha'y nange ken siya. Kinwanicha, “Ento man nan nangalaan tona isnan kankanana?” ya “Ngag kay na ay laing nan nay naichawchaw ken siya?” ya “Ento nan ikkana ay mangangnen isnan kamabfalin? ³Ay ke faken na san kalapantilo ay anak Maria ya aag-ina[‡] cha Santiago, Jose, Judas ya si Simon? Ad-i ngen wad-ay cha nan kafabfaiyana ay nakiili ken chatako isna?” Sa cha't inad-i siya.

⁴Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Maichad-ayaw nan mamadto isnan olay entona issa, nay met achi isnan osto ay ilina, ay kawad nan kikib-ana ya pangafongna kannay, et maid filangna.”

⁵Et nay ad-i mabfalin ay ipailana ischi nan chadlos kamabfalina. Nan yangkhay inangnena et inpatangna nan limana isnan akit ay nenkasakit ya inpagkhwisna chaicha. ⁶Nataa siya khapo tay maid pammatica.

Nan Namaalan Jesus isnan Sinpoo ya Chwa ay Apostolesna

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Sa et inmey si Jesus isnan kailiili ay cha nen-isos-olo. ⁷Inayakhana nan sinpoo ya chwa ay disipolosna sa na't infaa chaicha is sinchodwachodwa. Inagtana chaicha is kalebfengancha ay mangipakaan isnan anito. ⁸Finilina chaicha ta maid itaktakincha is senget, sopot ya siping isnan enfaatancha mod-i kecheng

[‡]6:3 Ilaenyong nan Mateo 12:46.

nan sokod. ⁹Infilina ta enpalloka cha, ngem ad-icha chowaen nan fachocho. ¹⁰Kinwanina akhes, “Mo wad-ay men-mangili ken chakayo isnan afongna, entee kayo ischi engkhana ay taynanyo chi ay ili. ¹¹Mo wad-ay ad-i man-awat ken chakayo, ya ad-icha chengngen chakayo, taynanyo, ya isnan komaananyo, pagpakhenyo nan sikiyo ta makaano nan pinomket ay chapog ta chey ay ili, ta kag tokhon ken chaicha.”

¹²Adi kad inmey cha ay nangipapalawag ay masapol ay enfafawi ya chokokhan nan takho nan fasolcha. ¹³Et cha cha inpakaan nan angstan ay anito, ya cha cha inapposan si lana nan angstan ay nenkasakit ya inpagkhawischa chaicha.

Nan Nateyan Juan Bautista

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴Idwani, chinngen Ali Herodes nan maipoon ken Jesus, tay nadnadnge nan ngachana isnan olay entona. Wad-ay cha nan nangwanin, “Siya si Juan Bautista ay finmangon isnan etey. Siya chi nan khotokna ay wad-ay kamabfalina.”

¹⁵Ngem nan tapina, kananchan, “Siya si Elias.”

Ya wad-ay cha kayet nan mangwanin, “Mamadto siya, ay kag isnan mamadton Apo Dios id solit.”

¹⁶Ngem osto'y chinngen Herodes nan naang-angnen, kinwanina, “Natakho si Juan ay inapopotlongko nan olona.”

¹⁷Kinwanin Herodes chi tay siya san nangipatiliw ken Juan issan chey, sa na't inpafalod siya midkakay ken Herodias ay asawan nan etadna ay si Felipe, tay inasawana. ¹⁸Siya chi nan khotok nan nangwaniyan Juan ken Herodes, “Lawa nan mangiyamongam isnan asawan nan etadmo.”

¹⁹Siya chi nan nanosongtan Herodias ken Juan ya laychena ay ipapatey siya.

Ngem ad-i mabfalin ²⁰tay omegyat si Herodes ken Juan khapo tay ammona ay nalenteg si Juan ya nakapet ken Apo Dios, et nay insas-alakana siya. Sa et olay mo makorkor nan semekna isnan mangelana isnan ifab-aag Juan, laychena kayet ay manmannge isnan kankanana.

²¹Ngem awni ya inomchan nan wayan Herodias, tay isnan akhew ay pitsan nan naiyanakan Herodes, nenpapiyasta siya. Inpaayag Herodes nan am-in ay okom, nan ap-apon nan sorchacho, ya nan amin ay matangad ay takho id Galilea. ²²Sa et inmey nan magmagkit Herodias ay nensalasala, ya nalaylaychan si Herodes ya nan cheycha'y inayakhana ay makilaglagsak ken siya. Ket ay kanan Herodes isnan magmagkit, “Ibfakham ken sak-en nan olay ngag sisa ay laychem et sak ichowa.” ²³Insapatana kayet ay nangwanin, “Olay ngag sisa'y kedchawem et ichowak, olay mo kakhedwan nan en-apapowak.”

²⁴Sa et finmala ya kinwanina ken inana, “Ngag kay nan kedchawek?”

Ket ay kanan inana, “Nan olon Juan Bautista.”

²⁵Ala na't ya eey ken Ali Herodes sa na't kedchawen ay mangwanin, “Laychek ay ichowam kannay ken sak-en nan olon Juan Bautista ay mapapalato.”

²⁶Ya ket ay chad-ama nan fafawin Ali Herodes, ngem khapo isnan chey insapatana sa et tay wad-ay nan fisitana, adina laychen ay maichen nan apchas na inkali ken siya. ²⁷Adi kad finmaa kannay isnan khwarchiyana ta en na alaan nan olon Juan. Sa et inmey ya pinotlongna nan olon Juan is kafabfalochan. ²⁸Et inyeyna tet-ewa ay mapapalato sa na't inchowa isnan magmagkit, ya inchowana ken inana.

²⁹Osto ay chinngen nan disipolos Juan chi, inmey cha ay nangala isnan awakna ay en nangikaob.

Nan Namanganan Jesus isnan Liman Lifo ay Takho

(Mateo 14:13-21; Lucas
9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Sa cha't tinmoli ken Jesus nan apos-
tolesna ya inokhodcha ken siya nan am-
in ay cha cha inang-angnen ya insos-
olo. ³¹ Kinwanin Jesus ken chaicha,
“Makekecheng tako ay omeý isnan maid
tagtakhowan, ta omilleng kayo is isak-
itan.” Tay masoblisobli nan takho ken
chaicha ya maid paat wayacha olay pay
nan manganancha.

³² Sa cha't nakekecheng ay nenfangka
ay inmey isnan mam-aid takho. ³³ Nay
met achi angnan cha nan nangila is-
nan kinmaanancha ya inmatonancha
chaicha. Sa cha't nentagtagtag ay in-
monod ay nalpo isnan kailiili ischi, ket
ay inmon-ona cha ay inomchan mo cha
Jesus. ³⁴ Issan chinmakalan Jesus, ini-
lana nan angsaangnan ay takho ya chad-
los naseg-ang ken chaicha tay kag cha
karnilo ay maid manoktokkhong ken
chaicha. Et angnan nan cha na insos-olo
ken chaicha.

³⁵ Issan nganngani malonokhan nan
akhew, inmey nan disipolosna ken siya
ay mangwanin, “Nay cha et makhos-
fet ya wad-ay tako isna'd ilit. ³⁶ Kanam
et achi ken chaicha ta omeý cha isnan
sanacha'y ensag-en ay ili ya kabfakhaang
ta lomako cha is kanencha.”

³⁷ Ngem ket ay kinwanin Jesus, “Pan-
ganenyo chaicha.”

Sa cha't kanan, “Apo, ay en kami ngen
lomako is tinapay ay falor si chwa'y
khasot ay denaryo^f sa mi't ichowa ken
chaicha ta kanencha?”

³⁸ Sa na't kanan, “Kaat nan wad-ay ken
chakayo ay tinapay? En kayo ilaen.”

Osto'y inammowancha, kinwanicha,
“Lima ay tinapay ya chwa ay filis.” ³⁹ Sa

na't infilin ta patokchowencha am-in
nan takho is sinpapangfon isnan kawad
nan lokham. ⁴⁰ Et siya chi ay tinmokcho
cha ay naop-opon is sinkhagsot ya sinlil-
man poo.

⁴¹ Sa et inalan Jesus nan chey lima ay
tinapay ya chwa ay filis ya nentangad id
chaya ay nenyaman, sa na't pinet-ape-
tang ya inchowana isnan disipolosna
ta iwalascha. Sa na't inpaiwalas nan
chwa'y filis ken chaicha am-in. ⁴² Nan-
gan cha't am-in ya negsan cha. ⁴³ Ya
nan nakhayad ay tinapay ya filis ay cha
chinakhop nan disipolosna et sinpoo ya
chwa ay nenkapno ay labfa. ⁴⁴ Nan fi-
lang nan lallalaki yangkhay ay nangan
et omeý is liman lifo.

Nan Nanalanan Jesus is Kaoson nan Fayfay

(Mateo 14:22-36; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Osto'y siya chi, inpafangkan kan-
nay Jesus nan disipolosna ta mang-ona
cha is chemangna ay ili ay Betsaida, sa
na't inpasaa akhes nan cheycha'y takho.
⁴⁶ Osto'y inpasaana chaicha, nanikid is
kafilig ay en menlowalo.

⁴⁷ Naeasang si Jesus ischi engkhana
ay sedsechemna. Wad-ay nan fangka is
kakhawan nan fayfay, ⁴⁸ ya inilan Jesus
ay sikhhab nan mangipadchalanancha is-
nan fangka tay ab-afikas nan chakhem
ay mangab-afet ken chaicha. Isnan cha
na tomalan-owan, inmey si Jesus ay
nanad-alan is kaoson nan fayfay ay
somagsag-en ken chaicha. Kanana en
ta laosana koma chaicha, ⁴⁹ ngem isnan
nangil-ancha ken siya ay cha manad-
alan isnan oson nan fayfay, kananchan
away anito, ke cha't ay nenwakis. ⁵⁰ Tay
inilacha am-in ya nenkabfeggyas cha.

Ngem nenkanan kannay Jesus ken
chaicha, “Pabfikasenyó nan semekyo,
tay sak-en na. Ad-i kayo omegyat.” ⁵¹ Sa

^f6:37 Nan esa'y denaryo et silcho isnan sin-akhew.

et nakilokhan ken chaicha isnan fangka ket ay tinomke kannay san chakhem. Sa cha't chadlos nataataa, ⁵²tay egaycha naawatan nan ayen san chey inmat isnan tinapay tay sisya'y enkenteg nan olocha.[§]

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Nasakit id Genesaret

(Mateo 14:34-36)

⁵³Intot-oloy cha ay inmey is chemangna ya inomchan cha isnan ili ay Genesaret. Sa cha't padchakalen nan fangka. ⁵⁴Inmatonan kannay nan takho ischi si Jesus isnan osto ay finmalaancha is kafangka, ⁵⁵sa cha't waschin tatagtag ay cha en nenkorchag isnan olay entona ischi ay ili ta iyeycha ken Jesus nan nenkasakit ay maiyaamaka ay iyonodcha ken siya isnan olay entona ay kawadna. ⁵⁶Et olay mo entona nan inmayana, fanan-ig paymo chadchake ay ili, paymo id ilit, inyeycha nan masasakit isnan kamarkitan, sa cha't nenseg-ang ken siya ta sikchochencha olay paat yangkhay nan khayachan nan fachona. Et am-in ay nanikhod ken siya et naipagkhwis cha.

Nan Maiyegyatan nan Ekhad nan Fariseo

(Mateo 15:1-20)

7 Issan namingsan naam-among ken Jesus nan Fariseo ya nan tapina ay mistolon si lenteg ay nalpo id Jerusalem. ²Inilacha ay lawa nan inangnen nan tapina'y disipolos Jesus tay egaycha ona nenfolo isnan nanganancha. ³(Tay nan

Fariseo ya am-in nan Judio et sok-ed cha enfolo sa cha mangan, tay siya chi nan winanedcha ay ekhad nan ikik-itcha id solit. ⁴Ya mo nalpo cha is kamarkitan, ad-i cha paat mangan engkhana'y iyangnencha ona nan ekhadcha ay mawarsiyang isnan chanom. ^{**}Angsan kayet ay ekhad nan iyangneangnencha, kag isnan menwarsiyancha isnan tasa, fanga, ya nan tapina kayet ay nakhaeb ay khandfang, ya nan tokchowancha.^{††})

⁵Sa et pinoot nan cheycha'y Fariseo ya mistolon si lenteg ken Jesus ay mangwanin, "En man ad-i abfoloten nan disipolosmo nan mawanwaned ay ekhad nan ikik-it tako ay? Ya ke pet lawa nan angnencha tay ad-i cha enfolo ona sa cha't mangan."

⁶Sa et kanan Jesus, "Chakayo ay kakas-okas-on, tet-ewa san inpadton Isaias maipoon ken chakayo. Insolatna ay mangwanin,

'Siya na nan kanan Apo Dios:

"Nan naycha ay takho et chad-ayawencha sak-en isnan topekcha ngem adchawi nan semekcha ken sak-en.

⁷Ongar yangkhay nan chomad-ayawancha, tay en cha isos-olo nan lenteg si takho ay siya kano chi nan sos-olon Apo Dios."^{‡‡}

⁸Ngag ngotoyo isnan filin Apo Dios ya mamangset kayo isnan ekhad si takho ay winanedyo."

⁹Kinwanina kayet, "Khawis met nan ikkanyo ay mangad-i isnan filin Apo Dios ta nan et ekhadyo nan somya ay en yo pawadwad-en. ¹⁰Tay infilin Moises,

§6:52 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*tay nalango nan posocha.*"

**7:4 Wad-ay kayet nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, "Ya mo nalpo cha is kamarkitan ad-i cha paat mangan engkhana'y mafonyakhancha ona isnan chanom." Wad-ay akhes nan teken ay mangwanin, "*ad-icha kanen nan linakwancha engkhana'y warsiyancha ona isnan chanom.*"

††7:4 Nan osto ay naisolat isna et, **kaseypancha**. Siya chi tay enchadchaolag cha mo mangan cha.

‡‡7:7 Ilaenyon nan Isaias 29:13.

'Patkhenyo nan amayo ya inayo,' ya 'Mo sino nan mangipangaag isnan amana paymo inana, et masapol ay maipapatey.'¹¹ Ngem teken nan kananyo. Tay mo wad-ay nan mangwani isnan amana paymo inana, 'Chey. Korban et nan ento mo ifachangko ken chakayo' (nan laychena ay kanan et naichowa et ken Apo Dios),¹² itan-oyyo, ya ipawayo siya ay mamachang ken amana ya inana.¹³ Et khapo isnan sana ay ekhadyo ay ipafanesyo, maichenyo nan kalin Apo Dios. Ya angan kayet nan kag tonacha ay cha yo ik-ikkan."

¹⁴Inayakhan kasin Jesus nan takho, ya kinwanina ken chaicha, "Chengngenyona, am-in kayo, ta maawatanyo.¹⁵ Faken nan ikamil nan takho is katopekna nan mangipangaag ken siya, mod-i ket nan fomala ay malpo isnan semekna. (¹⁶Chengngenyo et mampay na mo wad-ay kowengyo ay mannge!)"

¹⁷Osto'y tinaynan Jesus nan cheycha'y takho ya sinomkhep is afong, pinoot nan disipolosna mo ngag nan ayen nan chey ay al-aligna.¹⁸ Sa na't kanan, "Olay akhes ngen chakayo ya ad-iyomaawatan? Ay ke yo ad-i paat maawatan ay faken nan ikamil nan takho nan mangipangaag ken siya?¹⁹ Tay faken is kasemekna" nan somkhepan nan maikamil mod-i ket is kapotona sa et fomala ay maitai." (Nan laychen Jesus ay kanan isnan chey ay kinwanina et, maid makakan is mangipangaag isnan takho.)²⁰ Sa na't kinwani kayet, "Nan fomala isnan takho nan mangipangaag isnan takho.²¹ Tay malpo isnan otekna ya nemnem nan ngaag ay semek, nan asi ay okhali, akew, patey, nan menchwadchwa isnan pantewna,²² nan

kinaakhom, apos, sailo, is yangkhay ay asi ay fikhaw, apal, pangaag, chayew ya inoong-ong.²³ Am-in nan naycha ay ngaag et malpo cha isnan semek si takho. Siya chana nan mangipangaag ken siya."

Nan Pammatin nan Fafai ay iFenisia ken Jesus

(Mateo 15:21-28)

²⁴Sa et naligwat si Jesus sidi ya kinmaan ay ome'y isnan sakop nan ili ay Tiro ya Sidon. Inmey nentee isnan esang ay afong ischi, ya ad-ina laychen ay maammowan nan kawadna,²⁵ Nan esa'y fafai ay naan-anitowan nan anakna ay fafai et chinngena nan maipoon ken siya, ya inmey kannay isnan kawadna. Sa na't ala ya lokfob isnan sakhang Jesus²⁶ ay nangiseg-ang ta pakaanena nan anito ay inomchan isnan anakna. Nan chey ay fafai et Gentil ay Griego nan kalina ya nalpo id Fenisia ay esa'y ili id Siria.

²⁷Ya ket kinwanin Jesus, "Masapol ay mapangan ona nan ongang-a ay pangafong, tay ad-i osto mo aped alaen nan kanen nan an-ak sa et ibkas isnan aso."²⁸

²⁸Ngem kinwanina kayet, "Tet-ewa nan kanam Apo, ngem olay siya chi, khechangna ay kanen nan aso ay wad-ay is khwab nan lamisaan nan makakan ay yagyakhen si ongang-a."

²⁹Kinwanin et Jesus ken siya, "Osto met. Tay siya sa nan kanam, chey inpeganan et nan anito nan anakmo. Somaa ka't."³⁰ Sa et sinmaa, ke na't inchanan nan anakna ay maseyseyep, ya tinaynan tet-ewa nan anito.

¹¹7:19 Nan osto ay naisolat isna et, "Tay faken is kaposona nan somkhepana."

²⁸7:27 Mo mamingsan, nan kanan nan cheycha'y Judio isnan faken Judio et aso. Naawatan kannay nan fafai nan inyal-alig Jesus, sa et inyal-aligna kayet ken Jesus ay nenseg-ang ken siya.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Takho ay Natoweng ya Nangengek

³¹ Kinmaan si Jesus id Tiro, ya inikwana id Sidon ya nan sakop nan Sinpoo ay Ili engkhana ay inomchan isnan fayfay id Galilea. ³² Idwani, inyeycha ken siya nan lalaki ay natoweng ya nangengek. Sa cha't nenseg-ang ken Jesus ta ipatangna nan limana ken siya. ³³ Initken Jesus nan chey ay lalaki isnan cheycha'y angsan ay takho, sa na't inpey nan lechengna isnan kowengna. Sa et nentofa ay nangikappos isnan chilana nan lalaki. ³⁴ Nentangad id chaya ya nenfon-es ay nen-achawag, sa na't kanan isnan lalaki, "Efata," ay nan laychena ay kanan et, "Makadnge ka."*

³⁵ Ket ay nakadnge kannay san lalaki ya nawayaan nan chilana, et nalatak chadlo nan enkak-aliyana.

³⁶ Sa et finilin Jesus chaicha ta ad-icha og-okhochen, ngem isnan chadlos na mangiyad-ad-iyana isnan mangog-okhochancha, onanig cha kayet inokhookhod. ³⁷ Chachama'y nataataa nan takho ischi ay mangwanin, "Khawis am-in nan ik-ikkana, tay olay nan natoweng, pakhawisena, ya nan nangengek, pakaliyena akhes."

Nan Namanganan Jesus isnan Epat Lifo ay Takho

(Mateo 15:32-39)

8 Isnan namingsan, naamoamong kasin nan angsaangsan ay takho ken Jesus, ya maid et kanencha. Sa na't ayakhan nan disipolosna ya kinwanina, ² "Maseg-ang ak isnan naycha'y takho, tay tolo et ay akhewcha ken sak-en, ya nangkhay et nan sengetcha. ³ Mo ipasaak chaicha ay maowat, at maolaw

cha isnan chalan, tay adchawi nan somaalan nan tapina."

⁴ Sa et kanan nan disipolosna, "Ento kay nan omalaan tako isna's kaponchag is sa tako ipangan isnan kag tona ay kaangsan si takho?"

⁵ Sa na't kanan, "Kaat nan wad-ay sisa ay tinapay?"

"Pito," kinwanicha.

⁶ Inpatokchon Jesus nan angsan ay takho is kalota, sa na't inala nan pito ay tinapay, ya osto ay nenyaman ken Apo Dios pinetpet-angna sa na't inchowa isnan disipolosna ay mangiwalas isnan takho. Sa cha't nawalawalasan. ⁷ Wad-ay akhes ken chaicha nan akit ay filis. Nenyaman si Jesus ken Apo Dios, sa na't infilin ta maiwalas akhes isnan takho.

⁸ Nangan cha't ya negsan cha, ya nan nakhayad ay tinapay ay cha chinakhop nan disipolosna et pito ay nenkapno ay labfa. ⁹ Nan filang nan nangan ay takho et omey si epat lifo cha. ¹⁰ Inpasaan et Jesus nan cheycha'y takho, sa cha't nenfangka kannay isnan disipolosna ay inmey isnan sakop nan ili ay Dalmanuta.

Nan Nangchawan nan Fafariseo ta En-ipaila si Jesus is Katataa ay Kaimatonana

(Mateo 16:1-4; Lucas 12:54-56)

¹¹ Idwani, wad-ay cha nan Fariseo ay inmey nakisodsochok ken Jesus ta tepngenchana siya. Infaagcha ta en-ipaila siya is katataa ay sinyal ay malpo id chaya. ¹² Chadlos ay nenfon-es[†] si Jesus sa na't kanan, "En man nan sinyal nan chadlos kedchakedchawen nan takho idwani ay? Tet-ewa nan kanak ken chakayo, maid ipailak ay sinyal isnan takho ay matatakho idwani." ¹³ Sa na't tinaynan chaicha ya nenfangka ay omey is chemangna.

*7:34 Nan osto ay ayen nan Efata et Matekwafan ka.

†8:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "nenfon-es isnan leng-agna."

Nan Nangiyalikhan Jesus isnan Sos-olon nan Fariseo isnan Fofod

(Mateo 16:5-12)

¹⁴Idwani, nalichongan nan disipolosna ay nanngget is tinapay. Kecheng nan es-esa'y tinapay nan wad-ay is kafangka. ¹⁵Finagfag-an Jesus chaicha ay nangwanin, “Ilaenyo ta meymey-anyo nan awakyo isnan fofod nan Fariseo ya nan fofod Herodes.” ¹⁶Ket ay natotya nan disipolosna ay mangwanin, “Kanana chi tay egay tako nanngget si tinapay.”

¹⁷Idwani tay ammon Jesus nan cha cha kankanan, kinwanina, “Ngag man nan kasin yo kanakanan isnan egayyo nanngetan? Ad-iyo ngen kayet ammo paymo maawatan? Sisya'y enketeg ngen nan oloyo?” ¹⁸Ay ke maid matayo ay mangila paymo kowengyo ay manngge? Ya ad-iyo ngen sesemken ¹⁹san nametpet-angak isnan lima'y tinapay ya inmanay isnan liman lifo ay takho? Kaat ay labfa nan pinnoyo isnan tinapay ay nakhayad?”

Sa cha't kanan, “Sinpoo ya chwa.”

²⁰Kinwanin Jesus, “Ya san pito ay tinapay ay inmanay isnan epat lifo, kaat ay labfa nan pinnoyo isnan nakhayad?”

Sa cha't kanan, “Pito.”

²¹Kinwanin et Jesus, “Ay ad-iyo ngen kayet maawatan?”

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Nakolap

²²Issan inomchanaan cha Jesus id Bet-saida, wad-ay nan inyey nan takho ken siya ay nakolap. Sa cha't inseg-ang ken Jesus ta egnana siya. ²³Pinachang Jesus sa na't infala isnan chey ay ili. Tinobfaana nan matana sa na't inpatang nan limana ken siya ay nangwanin, “Ay wad-ay ngen ilaem?”

²⁴Nen-ila san nakolap ya kinwanina, “Wad-ay cha nan ilaek ay takho, ngem kag cha kaew ay manmanalan.” ²⁵Kinappos kasin Jesus nan matana, ya nen-fongag ay osto, ket ay makaila chadlo. Et nalatalatak nan mangil-ana isnan amin. ²⁶Sa et inpasaan Jesus siya ay mangwanin, “Ad-im ik-ikwan isnan ili ay somaa.”

Nan Kinwanin Pedro Maipoon ken Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷Sa et inmey kayet cha Jesus ya nan disipolosna isnan kailili id Cesarea Filipos. Isnan manad-alanancha, kinwanina isnan disipolosna, “Sino ak isnan semek nan takho?”

²⁸Sa cha't kanan, “Wad-ay cha nan mangwanin sik-a si Juan Bautista. Nan tapina akhes kanancha ay sik-a si Elias, ya wad-ay cha kayet nan mangwanin esang ka isnan tapina ay mamadto.”

²⁹Sa na't kanan, “Chakayo kay, sino ak isnan semekyo?”

Sa et kanan Pedro, “Sik-a nan Cristo.”

³⁰Sa na't finilin chaicha ta ad-icha ifab-aag isnan olay sino nan maipoon ken siya.

Nan Nangifag-an Jesus Maipoon isnan Likhat ya Eteyna

(Mateo 16:21-23; Lucas 9:22)

³¹Sa et insolon Jesus ken chaicha ay mangwanin, “Sak-en ay Anak si Takho et masapol ay maipap-alikhat ya maadi ak isnan amam-an si Judio, nan aapapon si papachi, ya nan mimistolon si lenteg. Sak et maipapatey, ya isnan ikatlo ay akhew et kasin ak fomangon.”

³²Osto ay inlatlatak Jesus chi, inik-ak Pedro siya ya yinangyangana. ³³Ngem issan nensakhongan Jesus ken siya ket ay inilana nan cheycha'y disipolosna,

³8:17 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nalango nan posoyo?”

ya yinangyangana si Pedro ay nangwanin, “Komaan ka Satanas! Tay faken nan nemnem Apo Dios nan semsemkem mod-i ket nan nemnem si takho.”

Nan Kasasaad nan Mamati ken Jesus

(Mateo 16:24-28; Lucas 9:23-27)

³⁴Sa et inayakhan Jesus nan angsan ay takho ya nan disipolosna, ya kinwanina ken chaicha, “Mo sino nan menlayad ay maifoweg ken sak-en, masapol ay lichongana nan awakna, awitena nan kolosna, ya maifoweg ken sak-en.

³⁵Tay mo sino nan ad-i mangayyew isnan fiyagna ta olay matey midkakay ken sak-en ya isnan Khawis ay Chamag, at maisalakan. Ngem nan takho ay chadlos mangisalak isnan fiyagna et khechangna ay amasena. ³⁶Ay ke wad-ay fongaen nan takho olay mo kowaena am-in nan wad-ay isnan lofong, ngem maid fiyagna ay eng-engkhana? ³⁷Ay ke wad-ay kasin sa issakan nan takho isnan naamas ay fiyagna? ³⁸Nan takho idwani, ad-icha paat kaaafolot ken Apo Dios, ya ngaag nan wad-ay ken chaicha. Mo wad-ay mabfain ay mangitakcheg ken sak-en ya nan sos-olok, siya akhes ay mabfain ak ay Anak si Takho ay mangitakcheg ken siya is omaliyak isnan katangtanggachan Ama ya nan mangifowekhak isnan nasantowan ay anheles.”

9 Kinwanin kayet Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo, wad-ay ken chakayo isna nan at ad-i mangippeng isnan etey engkhana ay ilaencha¹ nan kamabfalin nan en-ap-apowan Apo Dios ay inmali.”

Nan Nateknan nan Ilan Jesus

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

²Kakwasan nan enem ay akhew, intakin Jesus si Pedro ya cha Santiago ken

Juan ya nakekecheng cha ay nanikid isnan esang ay at-atakchag ay filig. Ket ay tinmeken nan ilan Jesus isnan sakhangcha. ³Somili nan fachona ya enpoksasaat. Maid isnan nay lofong nan olay sino issa ay makaipapokaw isnan facho ta kag nan kapokaw nan fachona.

⁴Ke cha't inila cha Elias ken Moises ay cha makitot-oya ken Jesus. ⁵Sa et kinwanin Pedro ken siya, “Apo, khawis pet nan wad-ayan tako isna. Khomaeb kami is tolo ay ab-afong, enkwam nan esang, kwan Moises nan esang, ya kwan akhes Elias nan esang.” ⁶Tay ad-ina ammo nan kankanana khapo isnan chad-ama ay egyatcha. ⁷Sa et wad-ay nan lifoo ay nangap-ap ken chaicha, sa cha't chingge nan kali ay nalpo is kalifoo ya mangwanin, “Siya na nan laylaychek ay Anakko. Chengngenyoy siya!” ⁸Sa cha't ala ya monaang, ya maid et inilacha ay ib-acha mod-i ket kecheng et yangkhay si Jesus.

⁹Issan cha cha pomannachan is kafilig, finilin Jesus chaicha ta ad-icha ifab-aag isnan olay sino nan inilacha, engkhana ay sok-ed ona kasin fomangon siya ay Anak si Takho isnan etey. ¹⁰Adi kad iniigtocha yangkhay chi is kasemekcha, ngem nen-asisalodsodcha mo ngag nan ayen nan fomangonan isnan etey.

¹¹Sa cha't sinalodsod ken Jesus, “En man kanan nan mimistolon si lenteg ay masapol ay mang-ona ay omali si Elias ay?”

¹²Sa na't kanan, “Tet-ewa'y mang-ona si Elias ay omali ta nongnongena nan am-in. Ngem ngag kay nan naisolat maipoon ken sak-en ay Anak si Takho ay mangwanin masapol ay ilikhalikhatko nan chadlos sikhay ya sak et malayosan?

¹³Ngem kanak ken chakayo ay apchas

¹9:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego et, “wad-ay nan tapina ay tomatakcheg isna ay ad-i menlaman isnan etey engkhana ay ilaencha”

et in mali si Elias, ya inangnencha nan olay ngag sisa ay laychencha ay angnen ken siya, ay maiyafoloy isnan naisolat maipoon ken siya.”

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Fab-alo ay Naan-anitowan

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a)

¹⁴Issan tinmoliyan cha Jesus isnan kawad nan tapina ay disipolosna, inilacha ay angsaangsan nan takho ay mangaalifongfong ken chaicha, sa et nan mimistolon si lenteg ay cha nakisodsochok ken chaicha. ¹⁵Nataataa nan cheycha'y takho isnan nangil-ancha ken Jesus, sa cha't nentatagtag ay en manotoya. ¹⁶Sa et kinwanin Jesus, “Ngag man nan maangang-aanyo?”

¹⁷Ket ay sinmongfat nan esang ken chaicha ay mangwanin, “Mistolo, inyalik nan fab-alok ken sik-a, tay sinkhiep si nangengek ay anito siya. ¹⁸Ya mo chakhos segpen nan anito siya, et pen ifasfasna, ya omos-osab nan topekna sa et komalkaletket nan fab-ana ya komenkenteg. Kinchawko isnan disipolosmo ta pakaanencha nan chey ay anito ngem ad-icha kafaelan.”

¹⁹Kinwanin et Jesus, “Chakayo ay maid pammatina! Ay kek sa makitetete-tee ken chakayo? Kaatna pan nan sak mangan-an-anosan ken chakayo? Yaiyo isna.” ²⁰Sa cha't inyey ken siya nan chey ay fab-alo, ya osto ay inilan nan chey anito si Jesus, nenpapayag-pakhena nan fab-alo sa et natokang ya nenkok-olipagpag ay cha en-os-osab nan topekna.

²¹Sa et pooten Jesus ken amana, “Kaatna nan nenlapowan nan kag tona ay sakitna?”

Sa et kanan amana, “Issan sisya'y kaongana. ²²Kad-in ifasfasna siya is

kaapey ya is kadchanom ta pateyena. Ngem mo way mabfalin si ikkam, pangngaasim ta someg-ang ka ya fomachang ka.”

²³Kinwanin et Jesus, “Em man kanan en mo way mabfalin si ikkak ay? Maid ad-i mabfalin ay ikkan nan wad-ay pammatina.”

²⁴Ket ay nabfanokhaw kannay nan aman nan fab-alo ay mangwanin, “Mamati ak, ngem kolang. Fomachang ka koma ta fomikas nan pammatik!”

²⁵Issan nangil-an Jesus ay cha entagtag nan angsan ay takho ay cha maa-mong, insag-okna nan anito ay mangwanin, “Sik-a'y anito ay nangipangengek ya nanoweng ken siya, filinek sik-a ta taynam siya ya ad-i ka kasin som-somkhep ken siya.” ²⁶Ket ay inpawakis ya inpapayagpag nan anito nan fab-alo sa et nabfanala ken siya. Et kag natey nan ilan nan fab-alo. Sa et angsan nan nangwanin, “Anay, natey.” ²⁷Ngem ket ay inalan Jesus nan limana ay namangon ken siya, ya tinmakcheg.

²⁸Issan sinmaalan cha Jesus ya nakekedchengancha isnan disipolosna isnan afong, pinootcha ken siya ay mangwanin, “En kami man ad-i tet-ewa makaipafala ay?”

²⁹Sa et kanan Jesus, “Maid makaipafala isnan kag todi ay ilan si anito mo ad-i esten ay enlowalo.”⁸

Nan Kasin Nangifag-an Jesus isnan Mapateyana

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰Kinmaan cha Jesus ischi et inikwan-cha id Galilea. Ad-ina laychen ay amon nan takho nan kawadcha, ³¹tay cha na isos-olowan nan disipolosna. Kinwanina, “Nay et maichowa ak ay Anak si Takho isnan kamabfalin nan takho

⁸9:29 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios isnan Griego, nan naisolat et, “*mo ad-i esten ay enlowalo ya entipe.*”

ay sa mamatey ken sak-en. Ngem isnan maikatlo ay akhew, at kasin ak matakho.”³² Nay met achi egaycha naawatan nan kinwanina, ya omegyat cha ay kasin mamoot ken siya.

**Nan Kapapatekhan isnan
En-ap-apowan Apo Dios**

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³Sa et inomchan cha Jesus id Capernaum, ya issan wad-ayancha is kaafong kinwanina isnan disipolosna, “Ngag ta nan cha yo ap-appaten is kachalan?”

³⁴Ngem aped cha finofomtog tay nan cha cha natottotyaaan is kachalan et maipoon isnan mo sino ken chaicha nan katotongchowan. ³⁵Tinmokcho si Jesus sa na't ayakhan nan sinpoo ya chwa'y disipolosna ya kinwanina, “Mo sino nan menlayad ay siya nan omon-ona et masapol ay ifafan-igna nan awakna ta enkotit ya ensilfi isnan am-in ay ib-ana ay takho.”

³⁶Sa et inayakhan Jesus nan esang ay ong-onga ya inpatakchegna isnan sakhangcha. Sa na't sakloyen ay mangwani ken chaicha, ³⁷“Mo sino nan manawat isnan esa'y ong-onga ay kag tona maigkhapo ken sak-en,** et sak-en nan chawatena. Ya mo sino nan manawat ken sak-en, faken yangkhay sak-en nan chawatena mod-i ket chawatena akhes nan nangifaa ken sak-en.”

**Nan Ad-i Fomoso ken Chatako,
Chaicha nan Ib-a tako**

(Lucas 9:49-50)

³⁸Sa et kinwanin Juan, “Mistolo, wad-ay nan inilami ay cha mangipakaan isnan anito maichalan isnan ngachanmo, ya inpawami tay faken tako foweg.”

³⁹Ngem kinwanin Jesus, “Ad-iyo aped ipawa siya, tay nan mangangnen isnan kamabfalin isnan ngachanko et ad-i mabfalin ay pangaakhena kannay sak-en. ⁴⁰Tay mo sino nan ad-i manopla ken chatako et wad-ay cha ken chatako. ⁴¹Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan mangipainom ken chakayo is olay sintastasa ay chanom tay takhon Cristo chakayo, et masobfalitan ay masobfalitan siya.”

**Nan Chosan nan Takho ay
Chomalatan nan Enfasolan**

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴²Kinwanin kayet Jesus, “Mo sino nan enkhapowan nan fomasolan nan olay esang isnan naycha'y ongang-a ay mamati ken sak-en, et khagkhag-awis yangkhay mo maitaked is kafakhangna nan chakchake ay losong ay fato, sa et maiwasit is kafayfay. ⁴³Et mo nan sana ay limam nan khotokna's enfasolam, pen potlongmo. Khagkhag-awis si matormochan ka, mo ket maitapi ka isnan fiyag ay eng-engkhana, mo nan sisya'y chwa nan limam sa ka't omey id inferno isnan apey ay ad-i kaad-achep.††

⁴⁴“Ya mo nan sana ay sikim nan khotokna's enfasolam, pen potlongmo. Khagkhag-awis si napilay ka, mo ket maitapi ka isnan fiyag ay eng-engkhana, mo nan sisya'y chwa nan sikim, sa ka't maiwasit id inferno.‡‡

⁴⁷“Ya mo nan sana ay matam nan khotokna's enfasolam, pen loknatam. Khagkhag-awis si olay esang nan matam ay maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios mo nan sisya'y chwa nan matam ya maiwasit ka id inferno ⁴⁸ay ad-i katkatey

**9:37 Nan osto ay naisolat et, “*maipoon isnan ngachanko.*”

††9:43 Isnan tapin nan nailiblo ay solat Marcos id sangad-om, wad-ay akhes nan bersikolo 44 ya nan bersikolo 46 ay mangwanin, “Siya nan ad-i kateyan nan fikhis ay mangmangan ken chaicha ya nan ad-i kaad-achepan nan apey.”

‡‡9:45 Nan osto ay naisolat isna et, “*Tay am-in ay takho et maasinan cha isnan apey.*”

nan fikhis ay mangmangan ken chaicha ya ad-i kaad-achep nan apey.”

⁴⁹“Tay am-in ay takho et maitneb cha isnan apey ay maiyalig isnan likhat.”[¶]
⁵⁰Khawis nan asin, ngem mo mamaid nan aklitna, ngag kasin nan ikkana ay maiyasin? Ilaenyo et mampay ta maaasi-nan kayo, ta ad-i tomamnay, ya ilaenyo ta maiyornos kayo isnan ib-ayo.”^{§§}

Nan Sos-olon Jesus Maipoon isnan Ichang

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 Sa et kinmaan cha Jesus id Galilea ya inikwan cha isnan sakop nan Judea sa cha't khomchang isnan wanga ay Jordan. Ket ay kasin napnap-on nan angsan ay takho ken siya. Sa na't insos-olowan chaicha ay kag isnan sikhod ay ang-angnena.

²Sa et wad-ay cha nan Fariseo ay inmey ay manepeteng/mamadpachas ken siya. Kinwanicha, “Ay ipalofos ngen nan lenteg tako ay ichangen nan lalaki nan asawana?”

³Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Ngag nan infilin Moises ken chakayo?”

⁴Sa cha't kanan, “Inpalofos met Moises ay mo ichangen nan lalaki nan asawana, et khab-ena ona nan kasolatan maipoon isnan en-ichangancha, sa na't ipakaan siya.”

⁵Kinwanin et Jesus, “Nan magtek yangkhay kinaweweyo” nan khotok nan nangisolatan Moises issa ay filin. ⁶Ngem issan laplapona ay nangab-ana isnan ngonon, ‘khinaeb Apo Dios nan takho ay

lalaki ya fafai.”[†] ⁷“Tay siya chi, masapol ay taynan nan lalaki nan amana ya inana ta en maiyamong isnan asaw-ena, ⁸et enfalin cha ay esang ay awak.”[‡] Adi kad faken cha et chwa mod-i ket es-esang cha. ⁹Nan et mampay nen-amongen Apo Dios, maid kalebfengan nan takho ay mangipaichang ken chaicha.”

¹⁰Issan kawadcha is kaafong, kasin pinoot nan disipolosna nan maipoon isnan kinwanina. ¹¹Sa na't kanan ken chaicha, “Mo wad-ay lalaki ay mangichang isnan asawana sa et omasawa is teken, et chwadchwaena nan pantewna.”[¶] ¹²Siya akhes isnan fafai, mo ichangena nan asawana sa et mangasawa is teken, chwadchwaena nan pantewna.”

Nan Nangipakedselan Jesus isnan Ongang-a

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³Idwani, wad-ay cha nan tapina ay nangiyey isnan ongang-a ken Jesus ta eg-nana chaicha. Ngem ket ay sinosonget nan disipolosna chaicha. ¹⁴Osto'y inilan Jesus, sinmonget, ya yinangyangana nan disipolosna, “Ogkhayenyo nan ongang-a ay omali ken sak-en. Ad-iyo ipap-awa chaicha. Tay nan kag tosacha ay takho nan maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. ¹⁵Tet-ewa kanak ken chakayo, nan ad-i manawat isnan en-ap-apowan Apo Dios kag isnan angnen nan ong-onga ay manawat, at ad-i maitapi.” ¹⁶Sa na't sinakloy chaicha ya inpatangna nan li-

[¶]9:49 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay talnayo isnan iib-ayo.” Chwa nan kaifalikkasan nan es-esang ay kali isnan Griego, talna ya ornos.

^{§§}9:50 Nan osto ay naisolat isna et, “tay nalango nan posoyo.”

*10:5 Ilaenyo nan Genesis 1:27.

†10:6 Ilaenyo nan Genesis 2:24.

‡10:8 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “chwadchwaena nan pantewna ya nen-fasol isnan inmona ay asawana.”

¶10:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Kafaelanyo ngen ay inomen nan tasa ay sak inomen”

mana ken chaicha ay namindisyon ken chaicha.

Nan Nafaknang ay Mangan-anap isnan Fiyag ay Maid Pengpengna

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Issan cha maligwatan Jesus ay kasin enfaatana, nentagtag ken siya nan esa'y lalaki ya nenfalintomeng isnan sakhangna. Sa na't kanan, "Khawis ay Mistolo, ngag man nan masapol ay angnek ta tawichek nan fiyag ay maid pengpengna?"

¹⁸ Sa et kanan Jesus, "Ngag man nan mangwaniyam en khawis ak? Ad-i ngen maid khawis mod-i yangkhay si Apo Dios? ¹⁹ Ammom met nan cheycha'y filina:

Ad-i ka enpatey;

Ad-im chwadchwaen nan pantewmo;

Ad-i ka mangakew;

Ad-i ka en-engag ay empangaag isnan ibam;

Ad-i ka entokong;

Patkhem cha amam ken inam."

²⁰ Ket ay sinmongfat nan lalaki ay nangwanin, "Mistolo, inkaong-ongak met ay nangang-angnen am-in issacha ay filin."

²¹ Insisin-eng Jesus siya ya chadlos nalaychan ken siya. Sa na't kanan, "Wad-ay nan esang kayet ay kolangmo. Engka ilako nan wad-ay ken sik-a ta sam et ichowa nan lakona isnan maid mabfalicha, et wad-ay akonmo id chaya. Sa ka't omali ay maifoweg ken sak-en." ²² Siya chi ya ket ay chadlos sinmasanga nan lalaki khapo isnan kinwanin Jesus. Sa et kinmaan ay nenngongoyos tay chadlos nafaknang.

²³ Nenmonaang si Jesus ay nangila isnan cheycha'y disipolosna ya kinwanina ken chaicha, "Chad-ama ay sikhhab nan somkhepan nan faknang isnan en-ap-apowan Apo Dios!" ²⁴ Nataa nan disipolosna isnan kinwanina. Ngem

kinwanin kayet Jesus ken chaicha, "An-akko, chad-ama ay sikhhab nan somkhepan isnan en-ap-apowan Apo Dios! ²⁵ Malanlanoy nan somkhepan nan kamelio isnan lokaw si kachayom, mo nan somkhepan nan faknang isnan en-ap-apowan Apo Dios."

²⁶ Sa cha't nataataa ay mangwanin, "Mo siya sa, sino mampet nan maisalakan?"

²⁷ Sa et insisin-eng Jesus chaicha ay mangwanin, "Maid kafaelan nan takho, ngem teken ken Apo Dios, tay kafaelana am-in."

²⁸ Kanan et Pedro, "Chakami kay, tinaynanmi met am-in nan wad-ay ken chakami ta maifoweg kami ken sik-a."

²⁹ "Wen," kinwanin Jesus, "ya tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan manaynan isnan afongna, aag-ina, inana, amana, an-akna paymo nan lotana midkakay ken sak-en ya nan Khawis ay Chamag, ³⁰ at maminkhasot cha ay masobfalitan. Maagtan cha idwani ay matatakhowancha is angsan ay afong, aag-i, in-a, an-ak ya lota, ya maitapi cha akhes ay maipap-alikhat. At chawatenchay kayet nan fiyag ay eng-engkhana isnan omali ay fiyag. ³¹ Ngem angsan cha nan omon-ona idwani, ay at enkotit. Ya angsan nan kotit ay at omon-ona."

Nan Kasin Kinwanin Jesus Maipoon isnan Mapateyana

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Issan cha cha manikichan id Jerusalem, cha mamangpango si Jesus. Matatakag cha nan disipolosna, sa et omegyat nan cheycha'y omon-onod ken chaicha. Inayakhan et kasin Jesus nan sinpoo ya chwa ay disipolosna, sa na't ifaag ken chaicha nan sa maangnen ken siya. ³³ Kinwanina, "Nay manikid tako id Jerusalem, ay maichawchawak ay Anak si Takho isnan aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg.

Ya at kedchengancha sak-en ay mangipapatey. Sa cha't ichowa sak-en isnan Gentil,³⁴ ay at chomopichopis ya tomobfatobfa. Somaplisaplit cha akhes sa cha't pomatey. Ngem at matakho ak kasin isnan maikatlo ay akhew."

**Nan Kinchaw cha Santiago
ken Juan ken Jesus**

(Mateo 20:20-28)

³⁵ Idwani, inmey ken Jesus cha Santiago ken Juan ay an-ak Zebedeo ya kinwanicha, "Mistolo, wad-ay man nan laychenmi ay angnem koma ken chakami."

³⁶ Sa et kanan Jesus, "Ay ngag kan nan laychenyo ay angnek ay mamachang ken chakayo?"

³⁷ Sa cha't kanan, "Mo tomokcho ka isnan katangtangacham, ipalofosmo ta patokchowem man nan esang ken chakami is kakannawanmo ya nan esang is kakannikhidmo."

³⁸ Ngem ket ay kinwanin Jesus, "Ad-iy o ammo nan kedkedchawenyo. Makaikatpe kayo ngen isnan omali ay chad-ama'y likhatko?"[§] Makaikatpe kayo ngen isnan ilan si fonyag ay sak kafonyakhan?"

³⁹ "Wen, makaikatpe kami," insongfatcha.

Sa et kanan Jesus, "Tet-ewa, at in-aagyo nan chad-ama'y likhat ay kag ken sak-en, sa kayo't mafonyakhan isnan siya met laeng ay ilan si fonyag ay sak kafonyakhan.⁴⁰ Ngem faken sak-en nan mangichowa isnan kalebfenganyo ay tomokcho is kakannawan ya kankikhidko, tay wad-ay et nan apchas naisagkhanaana."

⁴¹ Osto ay chinngen nan sinpoo ay disipolos nan maipoon sisi, linilikhetcha cha Santiago ken Juan.⁴² Sa et in-ayakhan Jesus chaicha ay mangwanin,

"Ammoyo nan okhalin nan cheycha'y en-ap-apo koma isnan cheycha'y Gentil. Palikhatencha nan iyap-apowancha. Olay nan cheycha'y okomcha et ipip-ilitcha nan kalebfengancha.⁴³ Ngem faken siya sa ken chakayo, mod-i ket mo sino ken chakayo nan menlayad ay en-ap-apo, et siya koma nan ensilfi ken chakayo.⁴⁴ Ya mo sino nan menlayad ay siya nan katongchowan, siya koma nan mafab-aa isnan olay sino.⁴⁵ Tay olay sak-en ay Anak si Takho et egay ak inmali ay masilfiyan, mod-i ket ta ensilfi ak isnan takho, ya ta ichowak nan fiyagko ay mensaka isnan ang-angsan."

**Nan Nangipakhawisan Jesus
ken Bartimeo ay Nakolap**

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Sa et inomchan cha Jesus id Jerico. Issan kinmaanancha ischi isnan disipolosna naifofoweg nan chadlos angsan ay takho. Ya wad-ay nan nakolap ay enngachan si Bartimeo ay anak Timeo ay tomotokcho is kailit nan chalan ya enlimlimos.⁴⁷ Osto ay chinngena ay si Jesus ay iNazaret nan lomalaos, naneng na't ya fokhaw ay mangwanin, "Jesus ay Anak David, seg-angam sak-en!"

⁴⁸ Sa et angsan cha nan nenyangyang ken siya ay cha mangipagkhinek. Ngem onanig na infokhaw, "Anak David, seg-angam sak-en!"

⁴⁹ Tinomke si Jesus sa na't kanan, "Ayakhanyo siya."

Sa cha't ayakhan nan nakolap ay lalaki. Kinwanicha, "Pabfikasem nan semekmo. Maligwat ka tay cha na ayakhan sik-a."⁵⁰ Ala na't ya kaan isnan kakhayna ya nalanigwat ay ome y ken Jesus.

§10:38 Nan kalin nan Judio isna et, **Hosanna**. Nan laychena ay kanan et, **fomachang ka paymo omisalak ka**.

⁵¹ Sa et kanan Jesus, “Ngag nan laychem ay ikkak ken sik-a?”

“Apo,” kinwanina, “laychek man ay makaila ak kasin.”

⁵² Kinwanin et Jesus, “Somaa ka't mampay. Nan pammatim nan nangipagkhwis ken sik-a.” Ya ket kannay makaila, sa et nakion-onod ken cha Jesus.

Nan Sinomkhepan nan Mesias ay si Jesus id Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 Issan nganngani inomchanaan cha Jesus id Jerusalem, ya wad-ay cha isnan ili ay Betfage ya Betania isnan filig ay Olivo, finaana nan chwa ay disipolosna ² ya kinwanina, “En kayo isnan sasakhangeny ay ili, et mo somkhep kayo ischi at edchananyo kannay nan maitataked ay anak si dangki ay eg-ay kasaksakayan. Fadfachenyo nan talina ya iyaliyo. ³ Mo wad-ay mangwanin, ‘En yo man aped angnen sa ay?’ kananyo, ‘Masapol nan Apo nan nay,’ ya at ipalofosna kannay chi.”

⁴ Inmey cha, et inchanancha tet-ewa is kakarsa nan anak si dangki ay maitataked is kapantew nan afong, sa cha't fadfachen nan silona. ⁵ Ket ay kanan nan cheycha'y entatakcheg ischi, “En yo man aped fadfachen sa ay?” ⁶ Sa cha't infakha nan kinwanin Jesus ay kanancha, ke cha't ay intan-oy.

⁷ Sa cha't inyey nan chey anak si dangki ken Jesus, ya inyap-apcha nan kakhaycha, et nensakay si Jesus.

⁸ Angsan cha nan nangiyaplag isnan kakhaycha is kachalan. Nan akhes

tapina et cha cha sinmipling is pingin si kaew is kailit nan chalan ya inyap-aplagcha is kachalan. ⁹ Sa et nan cheycha'y namangpango ya inmon-onod ken Jesus, et infogfokhawcha ay mangwanin, “Machad-ayaw ka! ^{**} Bindisyonan Apo Dios sik-a ay omali ay mangitakcheg ken siya. ^{††} ¹⁰ Bindisyonan koma Apo Dios nan omali ay en-ap-apanan ikit tako ay David. Machad-ayaw nan Dios ay Katongchowon!”

¹¹ Osto'y sinomkhep si Jesus id Jerusalem, inmey is kaTimplo ya minonaangna nan am-in ay wad-ay ischi. Sa cha't nenpaBetania isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna, tay nganngani et ay maschem.

Nan Kaew ay Maid Fekhasna

(Mateo 21:18-19)

¹² Issan kawaksana, isnan cha cha to-moliyan ay malpo id Betania, ket ay naawat si Jesus. ¹³ Inilana't nan kaew ay higos ay wad-ay isnan adchawi ay angsaangsan nan tofona. Sa et sinmag-en ay mangila mo wad-ay fekhasna, ngem maid paat inchanana is fekhasna mod-i ket nan tofona yangkhay, tay fakena timpo ay mamkhas. ¹⁴ Sa na't kanan, “Olay kaatna, at maid mangmangan sinan fekhasmo!” Chinngen nan disipolosna nan chey ay infakhana.

Nan Nangipakaanan Jesus isnan Komersiyanti is kaTimplo

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Issan inomchanaan cha Jesus id Jerusalem, sinomkhep isnan awwichan

**** 11:9** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “omali isnan ngachan nan Apo.”

†† 11:9 Ta makafayad nan Judio isnan ichatoncha is kaTimplo, masapol ay isokatcha nan sipingcha'y siping si iRoma isnan sipingcha ay Judio. Nan akhes tinnawen ay fab-ayachancha is kaTimplo, masapol akhes ay ipasokatcha isnan cheycha'y ensokokat isnan siping, et siya nan ad-acha ay enkhalansiyaan nan cheycha'y ensokokat si siping.

nan Timplo, sa na't ala ya soyog isnan wad-ay ay cha en-ilaklako ischi ya nan cha lomaklako. Finalintowagna nan lamisaan nan cheycha'y ensoksokat si siping,^{‡‡} ya nan tokchowan nan cheycha'y en-ilaklako si kalopati.[¶] ¹⁶ Inpawana nan en-aagto ya nan ensasakfat ay mangikwan is kaTimplo. ¹⁷ Sa na't in-solowan chaicha ay mangwanin, "Ad-i ngen naisolat isnan kalin Apo Dios, 'Nan afongko, et makwanin afong ay enlowlowalan si takho ay nalpo isnan olay entona ay ili,' ngem khinaebyo ay afong si mangaakew."

¹⁸ Issan nanngelan nan aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg isnan kinwanina, inyan-anapcha nan ikkancha ay mamatey ken siya. Tay omegyat cha ken siya khapo isnan isos-olona ay chadlos nangipataa isnan katakhotakho. ¹⁹ Osto ay sedsechemna tinaynan cha Jesus nan ili.

Nan Nenpail-an Jesus isnan Kinafikas nan Pammati ya Lowalo

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Issan kawitana, linaosancha san kaew ay higos ya ket nalango, olay nan lamotna. ²¹ Sinmek et Pedro san kinwanin Jesus sa na't kanan, "Apo, ilaem kay ya! Nalango et nan chey kaew ay higos ay inpangaagmo!"

²² Sa et kinwanin Jesus, "Mamati kayo ken Apo Dios. ²³ Tet-ewa kanak ken chakayo, olay sino ay mangwani isnan nay ay filig, 'Matan-ang ka ta maibkas

ka is kafayfay,' sa et ad-i enchwadchwa, mod-i ket patiyena ay maangnen ay maangnen nan kanana, et siya tet-ewa nan at maangnen. ²⁴ Tay siya chi kanak ken chakayo, mo ngag issa nan kedchawenyo ken Apo Dios isnan enlowalowanyo, patiyenyo ay tet-ewa ay chawatenyo, ya at enkwayo. ²⁵ Ya mo enlowalo kayo,^{§§} ya ammoyo ay wad-ay sakit si semekyo isnan ib-ayo ay finmasol ken chakayo, pakawanenyo chaicha, ta pakawanen akhes Amayo id chaya nan fasolyo. ²⁶ (Nay met achi mo ad-iyo pakawanen, et akhes ad-i pakawanen Amayo id chaya nan fasolyo.)"

Nan Kalebfengan Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Issan kasin inmayan cha Jesus id Jerusalem, ya wad-ay siya ay manadalan is kaawwichan nan Timplo, inmey cha ken siya nan aap-apon si papachi, nan mimistolon si lenteg ya nan amam-an si Judio. ²⁸ Sa cha't kanan ken siya, "Ngag nan kalebfengam ay mangik-ikkan isnacha? Sino nan nangichowa isnan kalebfengam ay mangangnen issacha?"

²⁹ Sa et kanan Jesus, "Salodsochek ken chakayo. Mo songfatanyo nan kanak, sak et akhes ifaag nan nalpowan nan kalebfengak ay mangangnen isnacha. ³⁰ Siya na nan salodsodko: 'Sino nan nalpowan nan kalebfengan Juan ay mamonyag? Nalpo ngen ken Apo Dios paymo isnan takho?' Ifaagyo!"

‡‡11:15 Cha cha en-ilaklako isnan kalopati isnan cheycha'y posi ay mensapol isnan ichatoncha ken Apo Dios, et ad-acha nan magkhalansiyacha. Ad-icha semken ay is kakawad kannay nan en-ilowlowalan nan cha cha enlakwan, ay manangaw isnan takho ay menlayad ay en menlowalo.

¶11:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ya mo tomakcheg kayo ay enlowalo" Siya na nan ekhad nan Judio ay enlowalo, tay kananchan wad-ay si Apo Dios ken chaicha, et nay ad-i cha koma tomokcho ay manot-oya ken siya.

§§11:25 Nan osto ay naisolat isna et, "Kinmaong akhes is enfalliwesan." Isnan ekhad nan Judio, ofas nan khab-encha is fayas. Kaongancha nan fato sa cha't lokawan. Sa cha't khatigkhatinan nan ofas ay naippey isnan kinaongancha ay falliwesan, ay mangala isnan chanomna ay khab-encha is fayas.

³¹ Sa cha't kanan ay natotya, “Mo kanan tako, ‘Nalpo ken Apo Dios,’ at kananan, ‘Ya ke yo mampay ad-i patiyen siya mo?’ ³² Ngem ay ke tako akhes sa kanan, ‘Nalpo isnan takho?’” Tay omegyat cha isnan sa angnen nan katakhotakho, tay ifilangcha am-in ay tet-ewa ay mamadto si Juan.

³³ Adi kad kinwanicha't ken Jesus, “Ad-imi ammo.”

Sinmongfat et akhes si Jesus ay nangwanin, “Ad-ik et akhes ifaag ken chakayo mo ngag nan kalebfengak ay mangangnen isnacha.”

Nan Nangiyalikhan Jesus isnan Aap-apon si Judio isnan Ngaag ay Makidkidno

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Sa et inyal-alig Jesus ay nangisolo ken chaicha, “Wad-ay nan esa'y takho ay nenmola is ofas is kaomana, sa na't inalachan. Khinmaeb akhes is falliwes,* sa et nan ab-afong† ay entey-an nan enfelew. Sa na't inpasama ya nenfaat isnan teken ay ili. ² Osto ay timpon si pinagpopokhas, finaana nan en manot-oya isnan cheycha'y nannama ta alaena nan chatag nan apona. ³ Nay met achi alan et nan cheycha'y nangipasamalana ya faifaig ken siya, sa cha't aped inpakaan ay maid paat inalana. ⁴ Idwani kasin finmaa is teken, ngem pinak-ocha nan olona ya inlayolayosancha. ⁵ Sa et finmaa kasin is esang, ngem ke cha't ay pinatey. Siya akhes nan inangnencha isnan angsan kayet ay finaana: finaigcha nan tapina ya nan tapina kayet pinateycha.

⁶ “Siya chi ya engkhana ay nan et yangkhay anakna ay kedkecheng ay laylaychena nan nakhayad. Ya ket ay siya et nan finaana tay kinwaninan, ‘At chadlo ibfaincha nan anakko.’ ⁷ Ngem ket ay nan cheycha'y manamsama isnan ofasan, kanan cha't ay natotya, ‘Naay nan sa manawid. En tako pateyen ta enkwa tako nan tawidna.’ ⁸ Sa cha't inala ay namatey ya nen-ibkascha is kailitna.”

⁹ Sa et kinwanin Jesus, “Idwani, ngag et kay nan angnen nan nenkwa isnan ofasan isnan cheycha'y manamsama? At kanaali ay mamatey ken chaicha, sa na't ipabfanes nan omana isnan teken. ¹⁰ Ay egayyo ngen paat finasa nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, ‘Nan chadlos fato ay inad-in nan tomototoping, et siya nan nenfalin ay kapatekhan ay fato isnan pegnadna.

¹¹ Siya sa nan chonon Apo Dios ya katataa ken chatako?’”‡

¹² Adi kad inanapcha nan ikkancha'y maniliw ken siya, ngem omegyat cha isnan katakhotakho tay ammocha ay chaicha nan kankanan Jesus isnan inyal-aligna. Tay siya chi tinaynancha si Jesus ya kinmaan cha.

Nan Maipoon isnan Enfayachan isnan Fowis

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Sa cha't inpaey ken Jesus nan tapina ay Fariseo ya nan ib-acha ay disipolos Herodes ta en cha sikapan ay maniliw ken siya isnan kankanana. ¹⁴ Inmey cha sa cha't kanan, “Mistolo, ammomi ay osto ka. Ad-i ka mangiy-oya isnan kankanan nan takho, ya maid pawadwad-em tay faken nan wad-ay is-

*12:1 Isnan ekhad nan Judio, mo khomaeb cha is enfeb-ewan, tomoping cha is at-atakhag ta maila ay khawis nan felewancha. Nan osto ay naisolat isna et, “Tinmoping is tori.”

†12:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “katataa isnan mata tako.” Ilaenyon nan Salmo 118:22,23.

‡12:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan sag-enmo.”

nan takho nan il-ilaem, mod-i ket tet-ewa ay isos-olom nan okhali ay lay-chen Apo Dios. Ibfakham ed mo ipalofos nan lenteg tako'y Judio nan enfay-achan isnan fowis ken Cesar, paymo ad-i? ¹⁵Masapol ngen ay fayachanmi chi paymo ad-i?"

Ngem tay ammon Jesus ay kakas-okason cha, kinwanina, "Ya ke kayo chadlos tomeptepeng/pomadpachas ay? Omyali kayo is siping ta ilaek."

¹⁶Sa cha't inagtan ya kinwanina ken chaicha, "Sino nan nenkames ya nengachan isnan wad-ay isna?"

Sa cha't kanan, "Si Cesar."

¹⁷Kinwanin et Jesus, "Ichowayo et mampay ken Cesar nan lebfengna'y enkwa, ya ken Apo Dios nan lebfengna akhes ay enkwa." Ke cha't ay nataataa isnan kinwanina.

Nan Maipoon isnan Kasin Matakhowan nan Natey

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸Sa et wad-ay cha nan Saduceo ay en nangila akhes ken Jesus. (Chaicha nan ad-i mamati isnan kasin matakhowan nan matey.) Nensalodsod cha ken Jesus ay nangwanin, ¹⁹"Mistolo, wad-ay nan insolat Moises ay lenteg ta wanchen tako nan kag tona: 'Mo matey nan inasawan ay lalaki ya maid anakna, masapol ay asaw-en nan akhina nan chey ay nailekkanan, ta enpawad-ay si anak nan akhina ay natey.' ²⁰Idwani, wad-ay nan pito ay sin-ag-i ay lallalaki. Inmasawa nan inaona, ya ket natey ay maid winad-ayna. ²¹Sa et inasawan nan ikadwa nan chey ay nailekkanan, ngem natey akhes ay maid anakcha. Siya kayet akhes chi nan inmat isnan ikatlo engkhana ²²isnan ikapito. Natey cha am-in ay maid anakcha. Awni pay ya ket natey akhes nan chey ay fafai. ²³Idwani, isnan chey

ay akhew ay kasin matakhowan nan natey, sino nan osto ay asawana? Tay siya chi ay inasawan met nan pito ay sin-ag-i siya."

²⁴Sa et sinomfat si Jesus ay nangwanin, "Ad-i ngen siya sa nan nenkamaliyanyo, tay ad-iyoy ammo nan kalin Apo Dios paymo nan kamabfalina? ²⁵Tay mo kasin cha matakho isnan etey, at maid maasaswa paymo maipaa-sawa, mod-i ket kag cha isnan angheles id chaya. ²⁶Ya mo maipoon isnan kasin matakhowan nan natey, egayyo ngen finasa nan inpaisolat Apo Dios ken Moises maipoon isnan enfidfichang ay chapong? Kinwanin Apo Dios ken siya, 'Sak-en nan Dios cha Abraham, Isaac ya Jacob.' ²⁷Laychena'y kanan en faken siya nan Dios si natey, mod-i ket Dios nan matatakho. Siya na nan kail-an nan nenkamaliyanyo."

Nan Kapapatekhan ay Filin isnan Lenteg

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸Issan nanngelan nan esa'y mistolon si lenteg nan chey ay totyacha ya nakisodsokhokancha, ya chinngena ay osto am-in nan insongsongfat Jesus, ket ay sinmag-en ken siya ya nensalodsod ay mangwanin, "Ngag nan kawedwedchaan ay filin?"

²⁹Sa et kanan Jesus, "Nan kawedwedchaan ay filin et siya na: 'Chengngenyoy ay Israelitas: Nan Apo ay Dios tako et siya yangkhay nan Apo. ³⁰Masapol ay laylaychem nan Apo ay Diosmo isnan am-in ay wad-ay ken sik-a: nan posom, nan leng-agmo, nan semekmo ya nan fikasmo.' ³¹Nan ikadwa et siya na: 'Masapol ay laylaychem nan ib-am ay takho^f ay kag isnan menlaycham isnan awakmo.' Maid kasin wedwedwecha ay filin mo nan naycha."

^f12:31 Ilaenyo nan Salmo 110:1.

³²Sa et kinwanin nan chey mistolon si lenteg, “Osto sa, Mistolo. Tet-ewa nan kanam ay es-esang yangkhay nan Dios ya maid kasin teken mod-i siya yangkhay. ³³Osto nan kanam ay masapol ay laylaychen tako siya isnan am-in ay wad-ay ken chatako: nan poso, nan semek ya nan fikas. Sa et masapol ay laylaychen tako nan ib-a ay takho ay kag isnan menlaychan tako isnan awak tako. Tet-ewa ay wadwad-ay chana ay angnen mo nan en-ichatonan ken Apo Dios isnan enki-iwi ay mapoowan engkhana ay chomapo ya nan tapina kayet ay chaton.”

³⁴Issan nangil-an Jesus ay khawis nan semekna ay nanongfat ken siya, kinwanina, “Nganngani ay maitapi ka isnan enap-apowan Apo Dios.” Makwas chi ya maid et kasin natoled ay ensas-alodsod ken siya.

Nan Salodsod Maipoon isnan Kaapo ay Nalpowan nan Cristo

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵Isnan namingsan ay cha en-isos-olo si Jesus is kaTimplo, kinwanina, “Ngag nan mangwaniyan nan mimistolon si lenteg ay nan Cristo et malpo isnan waned David? ³⁶Tay inischon nan Ispirito Santo ken David ay mangwani isnan kag tona maipoon isnan Cristo. Kinwanina,

“Kinwanin nan Dios Apo isnan Apok, “Itokchom is kakannawanko engkhana ay ippeyko nan fosom ay enkhathatinam.” ³⁸

³⁷Si kannay David nan nangwanin Apo ken siya ay Cristo. Tay siya chi, ngag kay nan ikkana ay anak David siya?” Et siya chi ay enlal-ayad nan katakhotakho ay nannanng isnan cha na infagfakha.

Nan Okhali ay Ad-iyen Jesus

(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

³⁸Issan cha nen-isos-olowan Jesus kinwanina, “Ilaenyo ta en-annad kayo isnan mimistolon si lenteg, ay en yangkhay mangichalachalan isnan khag-awis ay anancho ay fachocho. Laychencha akhes ay maichad-ayaw is kamarkitan, ³⁹isnan kakhawisan ay tokchowan is kasinagoga, ya nan kaidchayawancha isnan tomokchowan mo maayakhancha ay makikan. ⁴⁰Maid ad-icha angnen ay en mensikasikap isnan cheycha'y nailekkasan ta mangal-ancha isnan afongcha. Sa cha't anchoanchowen nan lowalocha ta mafob-oya cha. At kadchacham-etan nan chosacha!”

Nan Nangichoowan nan Nailekkasan isnan Sipingna ken Apo Dios

(Lucas 21:1-4)

⁴¹Tinmokcho si Jesus isnan sakhang nan maipaypay-an si siping, ya finob-oyana nan angnan ay cha mangippey isnan sipingcha ischi. Inilana ay angnan cha nan fafaknang ay cha nangippey isnan ad-acha. ⁴²Sa et wad-ay akhes nan inmey ay nailekkasan ay maid mabmabfalina, ya inpeyna nan chwa ay tanso ay ome y is sais yangkhay. ⁴³Sa et inayakhan Jesus nan disipolosna ya kinwanina ken chaicha, “Tet-ewa nan kanak, ad-ad-acha nan inpey nan naay ay posi ay nailekkasan mo nan inpey am-in nan tapina ay cha nen-ippey. ⁴⁴Tay inchowacha am-in nan sobla isnan ifaknangcha, ngem nan nay ay nailekkasan, olay mo maid mabfalina, inchowana am-in, am-in nan ikatakona.”

[§]12:36 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*khapo isnan ngachanko.*”

Ifaag Jesus nan sa Maikkan isnan Lofong is Kaomodchiyan

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 Issan finmal-an cha Jesus is kaTimplo, kinwanin nan esa'y disipolosna, "Mistolo, ilaem kay ya! Aye pay nan kinagkhawis nan sanacha'y fato ya nan nangnen nan afong ay nakhaeb!"

² Sa et kanan Jesus, "Siya man, isin-engyo achi nan naycha'y chadchake ay afong. Ngem awni pa achi et maid paat olay esang is entotoon ay fato tay at maikoob cha am-iam-in."

Nan Omali ay Kholo ya Likhat

(Mateo 24:13-14; Lucas 21:7-19)

³ Nawni ya ket isnan tomotokchowan Jesus isnan filig ay Olivo ay chemang nan Timplo, inkekecheng cha Pedro, Santiago, Juan ya si Andres ay nensalod-sod ay mangwanin, ⁴ "Ibfakham ed mo kaatna nan sa kaomatan nan sanacha. Ngag nan kaimatonan nan sa maangne-nan am-in nan naycha?"

⁵ Sa et kanan Jesus, "Ilaenyo mam-pay ta ad-i kayo masasailowan. ⁶ Angsan cha nan fomala ay mangosar isnan ngachanko ay Cristo ya mangmang-wanin, 'Sak-en nan Cristo,' ya at angsan nan sailowancha. ⁷ Awni't chengngenyo nan chamag maipoon isnan khofat is-nan ensag-en ya isnan adchawi. Ad-i kayo omeg-egyat, tay siya chadlo sa nan maangnen ay maangnen, ngem faken kayet sa nan mapengpengan nan lofong. ⁸ Tay at enfifinnaloknit ona nan kailiili, ya enkhogkhofat cha nan kaaliali, ya at wad-ay nan yekha isnan tapina ay ili ya wad-ay akhes fitil. Siya am-in chasa nan omat, kag isnan lapon nan ensikhafan nan fafai ay omaanak.

⁹ "Ngem ilaenyo tay at iyeycha chakayo ay masomarya isnan amam-a. Saplitencha chakayo is kasinagoga, ya at ipatakhegcha chakayo ay masomarya isnan sakhang nan cheycha'y khofernachor ya ali midkakay ken sak-en. Et siya chi nan manistikhowanyo isnan kinatet-ewa maipoon ken sak-en. ¹⁰ Ngem masapol ay maipalawag ona nan Khawis ay Chamag isnan olay entona issa ay ili. ¹¹ Ngem mo tiliwencha ay en mangidchalom ken chakayo, ad-i kayo madchanakhan isnan sa yo kanan. Ifaagyo et yangkhay nan isolon Apo Dios ken chakayo isnan chey kannay ay olas, tay at faken chakayo nan enkali, mod-i ket nan Ispirito Santo.

¹² "Siya akhes chana nan timpo ay mangipapateyan nan etad isnan akhina kannay, nan ama isnan anakna kannay, ya nan an-ak, at ipapateycha akhes kannay nan chakek-echa. ¹³ At liligten amin nan takho chakayo khapo ken sak-en.** Nay met achi mo sino ka issa ay makakatpe isnacha engkhanay khi-fosna, et maisalakan ka."

Nan Kapakawasan nan Jerusalem

(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴ Sa et kinwanin Jesus, "Ngem at ilaenyo nan kafokkawan nan nasantowan ay kawad Apo Dios khapo isnan kakkaisiw ay sinomkhep ya tomakheg ischi ay ad-ina lebfeng ay entey-an. (Chakayo ay menfasa isna, et maawatanyo koma na.) Sa et chakayo ay wad-ay isna id Judea, lomayaw kayo is kafilig. ¹⁵ Nan wad-ay is kaatep

** **13:13** Isnan ilin nan Judio, khab-enchay ay nadchata nan atep nan afongcha. Ya ischi nan en cha omil-illengan ya malillilwihan mo kinwascha nan chonocha ya malonlonog et nan akhew.

nan afongna,^{††} ad-i kasin pomanad ay somkhep ay en mangilayaw isnan wad-ay isnan afongna. ¹⁶Ya nan namoknag, ad-i kasin somaa ay en mangilayaw isnan nataynan ay fachona. ¹⁷Selaeg nan cheycha'y maliton ya nan enpasoso isnan tosacha ay akhew! ¹⁸Ilol-owaloyo et mampay ta ad-i maigkhisana chana isnan lemlem.^{‡‡} ¹⁹Tay siya chasa nan akhew ay kaomatan nan likhat ay eg-ay kail-ila engkhana issan lapon nan nangab-an Apo Dios isnan lofong engkhana idwani. Et olay kaatna, at ad-i kasin maangnen nan kag tona. ²⁰Inaptik Apo Dios nan filang nan cha omali ay akhew khapo isnan takhona ay sinmek ya pinilina. Tay mo ad-i, at maid paat makhayad si matatakho.

²¹“Sa et mo wad-ay mangwani ken chakayo, ‘Chey, naay et nan Cristo!’ paymo kananchan, ‘Chey, wad-ay siya ischi!’ ad-iyo patpatiyen. ²²At wad-ay cha ay wad-ay nan fomala ay ad-i tet-ewa ay Cristo, ya nan ad-i tet-ewa ay mamadto, ya en-ipaila cha is sinyal ya nan katataa, ta mo mabfalin et masailowan nan takhon Apo Dios ay pinilina. ²³Ngem ilaenyo, tay nay inyon-onak et ay mamagfakha ken chakayo isnan am-in.”

Nan Kasin Omaliyan Jesus isnan Lofong

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴Kinwanin kayet Jesus, “Isnan chey magtek ay timpo, kakwasan nan timpon si likhat, at mamaid nan silaw nan akhew. Sa et mamaid nan langlang nan fowan, ²⁵ya mekmekchag nan tokwifi.

Ya at maid manongnong isnan wad-ay id tongcho tay at maiwegwegweg cha. ²⁶Sa et chadlo ilaen nan katakhotakho sak-en ay Anak si takho ay omal-ali isnan lifoo isnan chachama ay kamabfalinko ya nan kalanglang nan chayawko. ²⁷Ya at ifaak nan anghesko isnan olay entona isnan lofong, ta en cha amongen nan pinilin Apo Dios ay takhona isnan olay entona issa ay ili ay kawadcha.”^{¶¶}

Nan Al-alig Maipoon isnan Kasin Omaliyan Jesus

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸Sa et kinwanin Jesus, “Sem-semkenyo nan wad-ay ay maachar isnan kaew ay higos. Mo chakhos somingi ya fomala nan tofona, ammoyo ay nganngani et nan chakhon. ²⁹Siya akhes mo ilaenyo ay maangnen chana, ammoyo et ay nganngani nan omaliyak, ya kag ak et wad-ay is kapantew. ³⁰Tet-ewa kanak ken chakayo, at maangnen ay maangnen ona am-in chana esa pay mal-os nan takho ay wad-ay idwani. ³¹Mamaid nan chaya ya nan lota, ngem nan kankanak et sisya is eng-engkhana ya ad-i enfab-aliw.”

Ensakhana tako tay Maid Mangammo isnan Kasin Omaliyan Jesus

(Mateo 24:36-44)

³²Intoloy Jesus ay nangwanin, “Ngem mo maipoon isnan omchanan nan chey ay akhew paymo olas, et maid mangammo, olay pay nan angheles id chaya paymo sak-en ay Anak, tay nan Dios Ama yangkhay nan mangammo. ³³Ilaenyo mampay, ensasakhana kayo. Tay ad-iyo ammo

^{††}13:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*isnan timpon si lateng.*” Isnan ilin nan Judio enkhisan nan lemlem ya nan lateng, et nay enliglikhat cha ay enfakwit.

^{‡‡}13:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta en cha amongen nan pinilina isnan epat ay chakhem ya isnan pengpeng nan lota engkhana isnan pengpeng nan chaya.*”

^{¶¶}13:27 Nan teken ay kaifalikkasana et, “*mo ngag nan angnencha ay manikap ay maniliw ken Jesus ta sa cha't ipapatey.*”

nan kaomatan nan naycha. ³⁴Nan kaiyalikhana et kag isnan lalaki ay enfab-aat. Italekna nan afongna isnan cheycha'y faana ay mangigwaana isnan waschin kalebfengancha ay chonnen. Ifilina akhes isnan khwarchiyana ta entotokkhong, sa et komaan. ³⁵Siya akhes ay masapol ay ensasakhana kayo tay ad-iyong ammo nan sa kanatoliyan nan nenkwa isnan afong. Mabfalin ay sedsechemna, paymo tengen si lafi, paymo talan-o paymo isnan wiit. ³⁶Entokkhong kayo, tay et lang awni ya lektat ay kaanali ya aspowana chakayo ay mamaseyep. ³⁷Nan kanak ken chakayo et kanak isnan am-in: Ensasakhana kayo.”

Nan Natotyaaan nan Okom ay Mamatey ken Jesus

(*Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

14 Chwa kayet ay akhew nan chaan esa pay omchan nan Piyastan si Paskua ya Piyastan nan Tinapay ay Egay Kabfofochan. Inyan-anap nan aap-apon nan papachi ya nan mimistolon si lenteg mo ngag nan ikkancha ay mangisikap ay maniliw ken Jesus, ta sa cha't ipapatey.^{§§} ²Kananchan, “Masapol ay faken isnan piyasta ay nay tay ta ket lang magkholo nan takho.”

Nan Nalanaan Jesus id Betania

(*Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8*)

³Wad-ay cha Jesus id Betania isnan afong nan nakolit ay enngachan is Simon. Isnan mangmanganancha inmey ken siya nan fafai ay nangitakin isnan fotilya ay alabastro ay napno is nafanglofango ya chadlos kafalolan ya telen ay lana ay makwanin nardo. Ala na ya tekwab isnan fotilya sa na't nen-ifokfok

is kaolon Jesus. ⁴Nay met achi wad-ay cha ischi nan sinmonget ay mangwani isnan ib-ana, “Ay ke ad-i ayyew nan chey ay lana?” ⁵Mailako pay chi is solok si tolon khasot ay denaryo,* et maichowa isnan posi.” Sa cha't yinangyangan siya.

⁶Ngem ket ay kinwanin Jesus, “Ngag ngotoyo ken siya. En yo man pangayaen siya ay? Khawis nan inangnena ken sak-en. ⁷Tay wawawad-ay cha nan posi ken chakayo, ya mabfalin ay olay ngag ay olas et angnyo nan khawis ken chaicha. Ngem sak-en, ad-i ak eng-engkhana ken chakayo. ⁸Inangnena nan mabfalin ay angnena ken sak-en. Linanaana nan awakko idwani ay mangisakhana isnan sak maikaofan. ⁹Tet-ewa kanak ken chakayo, olay entona issa isnan lofong nan maipalawakhan nan Khawis ay Chamag, at maitapi ay maog-okhod akhes nan nay ay inangnena ay at kaskasmekana.”

Nan Nangitiktikan Judas ken Jesus

(*Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6*)

¹⁰Sa et inmey isnan aap-apon si papachi si Judas Iscariote ay esang isnan sinpoo ya chwa'y disipolos Jesus, ta en na itiktik si Jesus ken chaicha. ¹¹Osto'y chinngge cha nan kinwanina nenlal-ayad cha, sa cha't inkali ken siya nan siping. Siya chi ya ke na't inyan-anap nan ikkana ay mangitiktik ken Jesus.

Nan Nakikanaan cha Jesus id Jerusalem isnan Paskua

(*Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30*)

¹²Isnan omona ay akhew nan Piyastan si Tinapay ay Egay Kabfofochan ay mangedhechancha isnan kordero isnan am-amongcha isnan Paskua, kinwanin

§§14:1 Nan falor nan esa'y denaryo, et silcho isnan esa'y akhew.

*14:5 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios et falo ay tolag nan wad-ay.

nan disipolosna, “Ento nan laychem ay en mi omisagkhanaan isnan manganan tako isnan am-among ay Paskua?”

¹³Adi kad finaana Jesus nan chwa'y disipolosna ya kanan, “Soma kayo isnan ili, ya at wad-ay nan lalaki ay sab-atenyo ay en nangisakcho isnan fanga. Onocheny siya ¹⁴isnan somkhepana, ya kananyo isnan nen-afong, ‘Laychen nan Mistolo ay ammowen mo ento nan kwarto ay mangiyofongana isnan disipolosna isnan Paskua?’ ¹⁵Ya at ipailana ken chakayo nan chakchake ay entongcho ay kwarto ay nanongnonongong ya naisakhasakhana. Ischi nan en-isagkhanaanyo.”

¹⁶Naligwat cha nan chwa'y disipolosna ay inmey isnan ili, et inchanancha tet-ewa nan chadlos infaag Jesus ken chaicha, ya insakanacha ischi nan manganancha isnan am-among ay Paskua.

¹⁷Naschem pay ya inmey cha Jesus ya nan sinpoo ya chwa ay disipolosna isnan chey ay afong. ¹⁸Ya isnan cha cha manganan ket ay kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo, esang ken chakayo nan mangitiktik ken sak-en. Esang ay cha makikan ken sak-en.”

¹⁹Sa cha't enngongoyos ya waschin nangisonson ay mangwanin, “Apo, faken achi sak-en, ad-i ngen?”

²⁰Sa na't kanan, “Esang ken chakayo ay sinpoo ya chwa. Siya nan chadlos makisiwsiw ken sak-en isnan tinapay isnan malokong. ²¹Tay awni't matey ak ay Anak si Takho maiyafoloy isnan naisolat ay kalin Apo Dios, ngem selaeg nan

takho ay mangitiktik ken sak-en! Khapesna't si egay naiyanak nan chey ay takho.”

Nan Nangipail-an Jesus isnan Maangnen ay Manemsemkan ken Siya

²²Issan cha cha manganan, inalan Jesus nan tinapay sa et nyenyanan ken Apo Dios ya pinet-apet-angna. Sa na't inchowa isnan disipolosna ya kinwanina, “Nay, alaenyo na ta kanenyo. Siya na nan awakko.”

²³Inalana akhes nan matatasa ay fayas, ya nyenyanan. Sa na't inchowa ken chaicha ya inminom cha am-in. ²⁴Sa na't kanan, “Siya na nan chalak ay mangaeb isnan tolag[†] Apo Dios, ya omayos pala isnan ansan ay takho. ²⁵Tet-ewa kanak ken chakayo, at ad-ik kasin in-inomen nan kag tona ay fayas[‡] engkhana isnan akhew ay inomek nan falo ay fayas isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

²⁶Nenchag-ay cha ay nanad-ayaw ken Apo Dios, sa cha't nanikid is kafilig ay Olivo.

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan at Mangisaotan Pedro ken Siya

(Mateo 26:31-35; Lucas
22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷Awni ya kinwanin Jesus ken chaicha, “At lomayaw kayo am-in ay tomaynan.[†] Tay kinwanin Apo Dios isnan naisolat ay kalina, ‘At alaek nan enpaspastor ya at omapok nan karnilo.’[§] ²⁸Nay met achi isnan kasina manakhowan ken sak-en isnan etey, at

[†]14:24 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “*isnan fekhas nan enkawat*” Laychena'y kanan en, nan fayas ay nakhaeb isnan fekhas nan enkawat ay mola ay makwani en ofas.

[‡]14:25 Mabfalin akhes ay nan laychen Jesus ay kanan et, “At ipeg-ananyo am-in nan pammatiyo.”

[†]14:27 Ilaenyo nan Zacarias 13:7.

[§]14:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta lomaos nan olas ken siya.*”

mang-ona ak mo chakayo ay ome y id Galilea.”

²⁹ Sa et kinwanin Pedro, “At ad-ik tay-taynan sik-a Apo, olay mo taynancha am-in sik-a!”

³⁰ Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Tet-ewa kanak ken sik-a, idwani kannay ay lafi, at sisyay ad-i enkokook nan kawitan is mamidwa is talan-o, ya at omisaot ka is mamitlo ay mangwanin ad-im ammo sak-en.”

³¹ Ngem kad-in inapatin Pedro, “Olay maitapi ak ken sik-a ay matey, at ad-ik paat isas-aot sik-a.” Siya akhes chi nan kinwanicha am-in.

Nan Nenlowalowan Jesus isnan Oma ay makwanin Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Sa et inmey cha Jesus isnan oma ay makwanin Getsemani, ay nangwaniyana isnan disipolosna, “Itoktokchoyo isna ta ennak enlowalo.” ³³ Intakina si Pedro, si Santiago ya si Juan. Sa et naegyatan ya ad-i tomke nan semekna. ³⁴ Ke na't ay kanan ken chaicha, “Chachama ay enseseg-ang nan semekko et nay kag ak matey. Isna kayo ya ensasakhana kayo.”

³⁵ Sa et inmadchawi is akit ya nen-lokfob ay nenlowalo ta mo sa ya mab-falin et ad-i koma maangnen ken siya nan chey ay likhat.** ³⁶ Inlowalona ay mangwanin, “Ama, Ama, am-in ay ngag sisa et kafaalam. Kaanem nan nay ay chad-ama ay likhat ken sak-en.†† Nay met achi faken nan nemnemko mod-i ket nan nemnemmo nan maangnen.”

³⁷ Issan tinmoliyana is kakawad nan cheycha'y tolo, inaspowana chaicha ay cha mitom-e. Kinwanina't ken Pedro,

“Simon, maseseyep ka pet? Ad-i ka ngen paat makaikatpe is esa'y olas ay makisas-akhana? ³⁸ Ensasakhana kayo achi ya en-lowalo kayo, ta ad-i kayo maafak isnan sailo. Tet-ewa ay enfifikas nan semekyo ngem nakapsot nan awakyo.”‡‡

³⁹ Inmadchawi kasin si Jesus ay en menlowalo, ya siya kayet chi nan in-lowalona. ⁴⁰ Issan kasina tinmoliyan, inaspowana chaicha ay cha mitom-e, tay makases-eyep cha. Et ad-icha ammo nan kanancha ken siya. ⁴¹ Awni ya kasin tinmoli si Jesus ken chaicha isnan maikapitlo, sa na't kanan ken chaicha, “Maseseyep kayo ngen kayet ya omil-illeng kayo? Ad-o et sa, tay olas et ya! Ya nay et alaencha sak-en ay Anak si Takho, ay naitiktik isnan cheycha'y fomafasol. ⁴² Fomangon kayo! Tay nay, omal-ali nan inmitiktik. En tako't abten.”

Nan Naniliwancha ken Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Ket ay siya ay cha enkak-ali si Jesus ya ket naanali si Judas ay esang isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna, ya infofowegna nan angan ay takho ay mamebfeneng ya enpapak-o, ay finaana nan aap-apon si papachi, nan mimis-tolon si lenteg ya nan amam-a.

⁴⁴ Idwani, siya na nan infaag Judas ay mangimatonancha: “Nan takho ay fisitowek, siya nan khoyochenyoy. Tokkhonganyo siya ay mangikaan,” kinwanina. ⁴⁵ Issan inomchanancha, chinadchawesna't si Jesus ay mangwanin, “Mistolo!” Sa na't finisito. ⁴⁶ Ke cha't ay khoyochen si Jesus ay naniliw ken siya.

** 14:35 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Kaanem koma nan nay ay tasa ken sak-en.” Isnan okhalin nan Judio, mo kananchan esa'y tasa ay likhat, nan lay-chencha'y kanan et ad-acha ay likhat.

†† 14:36 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Laychen nan leng-ag, ngem nakapsot nan fekhas.”

‡‡ 14:38 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “khinaeb si lima.”

⁴⁷Ngem inokfos nan esang ay nanatakcho ken Jesus nan fadyokna, sa na't ala ya fakag isnan faan nan katongchowan ay pachi ya ket ay nan koweng nan chey ay faa nan nalongochan.

⁴⁸Sa et kanan Jesus ken chaicha, "Ay ke ak mangaakew ya kakaegyat, ta omali kayo ay enfadyok ya enpapak-o ay tomiliw? ⁴⁹Inakhew ay wad-ay ak ken chakayo is kaTimplo ay nen-isos-olo, ya en yo man egay tiniliw sak-en mo? Ngem siya chi ta matongpal nan naisolat ay kalin Apo Dios." ⁵⁰Ket ay tinaynan am-in nan fowegna siya ya linmayaw cha.

⁵¹Wad-ay nan esa'y fab-alo ay inmonod ken siya ay aped yangkhay nangipopotipot isnan lopot ay linen isnan awakna. Chinpapcha siya, ⁵²ngem ke na't ala ya lokpos isnan chey inpopotipotna ay lopot ya linmayaw ay enlalafos.

Nan Naichaloman Jesus isnan Apop-on si Judio

*(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55,
63-71; Juan 18:13-14, 19-24)*

⁵³Sa cha't inyey si Jesus isnan katongchowan ay pachi, ay naamongan am-in nan aap-apon si pachi, nan amam-a ya nan mimistolon si lenteg. ⁵⁴Nakhagayad si Pedro ay inmon-onod ken siya isnan adchawi, engkhana ay somkhep isnan kaawwichean nan afong nan katongchowan ay pachi ya nakitokcho isnan chey-cha'y khwarchiya ay makinidnicho.

⁵⁵Idwani, nan aap-apon si papachi ya nan am-in nan papangolon si Judio, et mid egaycha inangnen ay nangiy-anap isnan mangipangaakhancha ken Jesus ta chalatna's mapateyana, ngem maid nad-anancha.

⁵⁶Angsan cha nan nen-eng-engag ay nangipangpangaag ken siya ngem ad-i mis-o nan kinwanicha ay nentistikho.

⁵⁷Sa et wad-ay cha nan tinmakcheg ay nangipangaag ken siya ay mangwanin, ⁵⁸"Chingemi ay kinwanina, 'At etfek nan nay ay Timplo ay khinaeb si takho,'" sa et isnan las-od nan tolo ay akhew, at patakchekhek nan teken ay faken takho nan mangaeb." ⁵⁹Ngem olay nan nay ay kinwanicha'y nanistikho et ad-i mis-o.

⁶⁰Tinmakcheg et nan katongchowan ay pachi ay nangwani ken Jesus, "Ngag nan kanam? Ay ke maid isfatmo isnan mangisaklangan nan naycha'y tistikho ken sik-a?" ⁶¹Ngem khinmigkhinek yangkhay si Jesus ya egay sinomfat.

Sa et kasin nensalodsod nan katongchowan ay pachi ay mangwanin, "Sik-angen nan Cristo ay Anak nan Machad-ayaw ay Dios?"

⁶²Sa et kanan Jesus, "Wen, sak-en, ya awni't ilaeny sak-en ay Anak si Takho ay tomotokcho is kakannawan nan Makabfalin, ya omali ak isnan lifoo id chaya."

⁶³Alan et nan katongchowan ay pachi ya peskhat isnan fachona ay mangwanin, "Ay ke tako kasin masapol nan mentistikho? ⁶⁴Chingeyo et nan nangipangaakhana ken Apo Dios ya! Ngag et nan kananyo?"

Sa cha't am-in kanan en lebfengna ay mapatey siya.

⁶⁵Sa et tinobfaan nan tapina siya, ya inap-apan nan tapina nan kamesna ta sodpakencha siya ay mangwanin, "Ayed ta pontowam mo sino nan nanodpak ken sik-a!" Sa et akhes alaen nan chey-cha'y khwarchiya ay manodpasodpak ken siya.

^{¶¶}14:58 Inlaokcha nan akhas ay mirra isnan fayas ta ad-ina liknaen nan chadlos sakit nan mangilansaancha isnan lima ya sikina is kakolos.

Nan Nangisaotan Pedro ken Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62;
Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Wad-ay si Pedro is khwabna is kaawwichean, ket ay sinmag-en ken siya nan magmagkit ay esa'y faan nan katongchowan ay pachi. ⁶⁷Inilana si Pedro ay makinidnicho, ya insisin-engna siya ay mangwanin, "Sik-a akhes nan foboweg Jesus ay iNazaret."

⁶⁸Ngem insaot Pedro ay nangwanin, "Ay kek man ammo nan cham kankanana? Ad-ik pay maawatan mo ngag nan laychem ay kanan." Sa et khinmeg-ed ay inmey is kapantew nan awwichean. (Sa et enkokook nan kawitan.)

⁶⁹Sa et inilan kasin san magmagkit ya kinwanina kayet isnan cheycha'y wad-ay ischi, "Esang na ay ib-acha." ⁷⁰Ngem insaotna kayet.

Nawnawnin ya ket inapatin kayet nan cheycha'y wad-ay ischi ay nangwani ken Pedro, "Sik-a mampet tet-ewa nan esang isnan fob-owegna, tay iGalilea ka."

⁷¹Sa na't ala ya sapata ay mangwanin, "Isapatak ay ad-ik ammo nan sana ay takho ay kankananyo, olay mo matey ak."

⁷²Osto'y siya chi ya ket ay nanakokook nan kawitan isnan ikadwa, ya sinmek Pedro san kinwanin Jesus ken siya, "At siswa'y ad-i enkokook nan kawitan is mamidwa is talan-o, ya at mamitlo ay omisaot ka." Ket ay chadlos nensifesifek.

Nan Nangichaloman Pilato ken Jesus

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas
23:1-5; Juan 18:28-38)

15 Osto ay nawiit naamong ay matotyia nan cheycha'y aap-apon si papachi, nan amam-a, nan mimistolon si lenteg, ya am-in nan papangolon si Ju-

dio. Tinakedcha si Jesus sa cha't inkaan ay nangiyey ken Pilato. ²Sa et kinwanin Pilato, "Ay sik-a pet tet-ewa nan Alin si Judio?"

"Osto nan kinwanim," inisfat Jesus.

³Angsan nan inapafapasol nan aap-apon si papachi ken Jesus. ⁴Sa et kasin kanan Pilato ken siya, "Maid ngen isfatmo? Ilaem nan angsan ay chalomcha ken sik-a." ⁵Ya nataa si Pilato tay egay kayet sinomfat si Jesus.

Nan Namiliyancha ken Barrabas ay Maisokat ken Jesus ay Maipalofos

(Mateo 27:15-26; Lucas
23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶Idwani, nan sikhod ay ekhad Pilato isnan Piyastan si Paskua, et ipalofosna nan esa'y falod ay kedchawencha ken siya.

⁷Issan chey ay timpo, wad-ay nan esang isnan cheycha'y nenkholo ay naifalod ay enngachan is Barrabas. Esang siya ay nangipangpango isnan kholo ya nenpatay. ⁸Naamong cha nan angsan ay takho ay inmey ken Pilato ta kedchawencha ken siya ta iyangnena nan chey ay ekhadna isnan kag todi ay Piyasta.

⁹Sa et kinwanin Pilato, "Ay laychenyo ngen ay ipalofosko nan nay Aliyo ay Judio?" ¹⁰Tay inammowana ay inchowan nan aap-apon si pachi si Jesus ken siya midkakay yangkhay isnan apalcha. ¹¹Ngem inpafikas nan aap-apon si papachi nan angsan ay takho ta faken si Jesus nan kedchawencha ken Pilato mod-i ket si Barrabas nan ipalofosna.

¹²Kinwanin Pilato ken chaicha, "Ngag kay et nan angnek isnan chey takho ay kananyo en Aliyo ay Judio?"

¹³Sa cha't ala ya fokhaw kasin ay mangwanin, "Ipailansam is kakolos!"

¹⁴Sa et kanan Pilato, "Ngag mampay nan finmasolana?"

Nay met achi onanig cha infokhaw ay mangwanin, “Ipailansam is kakolos!”

¹⁵ Idwani tay laychen Pilato ay palaylaychen nan cheycha'y takho, ke na't ay inpalofos si Barrabas ken chaicha. Ya osto'y inpasaplitna si Jesus, inchowana ay en mailansa is kakolos.

Nan Nangilayosan nan Sorchacho ken Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Iniskhep et nan cheycha'y sorchacho si Jesus isnan palasyo ay afong nan khofernachor. Sa cha't inayakhan am-in nan iib-acha'y sorchacho. ¹⁷ Sa cha't inpafacho nan an-ancho ay enkilat. Inmapid cha is sibsifit ay inpeycha isnan olona. ¹⁸ Sa cha't nasonson ay kachayachayaw ay mangwanin, “Apo ay Alin si Judio, matakhotakho ka!” ¹⁹ Sa cha't nenfaig nan olona isnan lolo, tinobtobfaancha, sa cha't cha kabfalifalintomeng ay manayaw ken siya. ²⁰ Osto ay inangoangocha, kinaancha't nan inpafachocha ken siya ay enkilat, sa cha't inpafacho chadlo san fachona, ya inkaancha ay en nangilansa is kakolos.

Nan Nailansaan Jesus isnan Kolos

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Idwani wad-ay ischi nan cha lo-maos ay iCirene ay nenngachan si Simon ay nalpo id ilit ya cha somkhep isnan ili. (Siya nan aman cha Alejandro ya si Rufo.) Ke cha't ay pinilit ay nangipasakfat ken siya isnan kolos ay sasakfaten Jesus. ²² Inyeycha si Jesus isnan kawad nan makwanin Golgota (ay nan laychena ay kanan et ingit si olo).

²³ Sa cha't inchowana ken Jesus nan fayas ay nalaokan isnan akhas ay makwanin mirra,^{§§} ngem inad-ina. ²⁴ In-

lansacha't siya isnan kolos, sa cha't nenfonot ta mangil-ancha mo sino nan omayan nan waschin esang isnan fachona. ²⁵ Alas nowibi isnan mag-akhep nan nangilansaancha ken siya. ²⁶ Wad-ay nan inpeycha ay naisolatan nan chalomcha ken siya. Kananan, “Si ton-a nan Alin si Judio.”

²⁷ Wad-ay akhes nan chwa'y kakegyat ay mangaakew ay naighhisnan ken siya ay naikolos, nan esang is kakannawana ya nan esang is kakannikhidna. ²⁸ (Siya sa nan tinmet-ewaan nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “Naitapi siya isnan cheycha'y kangaakhan ay takho.”)

²⁹ Sa et nan cheycha'y linmal-aos ischi, chinopchopischa siya ya cha cha nenwegwegweg ay mangwanin, “Siya pet! Sik-a ay nangwanin etfem nan Timplo sam et kasin toochen isnan las-od nan tolo'y akhep, ³⁰ isalakam achi nan awakmo! Khomwab ka isnan sana ay kolos!”

³¹ Siya akhes nan inangnen nan aapapon si papachi ya nan mimistolon si lenteg ay nangang-ango ken siya ay cha mangwanin, “Insalakana nan tapina, ngem nan awakna ya ad-i pet makaisalak! ³² Siya nan Cristo ay Alin si Israel. Ayed mo pomanad siya idwani is kakolos, ta ilaen tako esa tako't patiyen!” Olay akhes nan cheycha'y ib-an Jesus ay naikolos, et chinopchopischa akhes siya.

Nan Nateyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Awni ya isnan alas chosi, ya ket ay finmollinget nan am-in ay ili ischi engkhana'y alas tres isnan misoyaw. ³⁴ Isnan alas tres, ket ay nenngao si Jesus ay nangwanin, “Eloi, Eloi, lama sabak-

§§15:23 Nan osto ay naisolat isna et, “*intapekna nan espongha isnan sinmoka ay fayas engkhana ay napno.*”

tani?” Laychena ay kanan et, “Diosko, Diosko, en ka man inmiwayang ay?”

³⁵Chinngen nan cheycha'y tapin nan nentatakcheg ischi ay enfob-oya ya kinwanicha, “Chengngenyoy! Ay-ayakhana si Elias.”

³⁶Sa et nentagtag nan esang ya inmala is maosar ay manosop isnan sinmoka ay fayas,* sa na't inpey isnan lolo ta ipasosopna ken Jesus. Kinwanina, “Ngag ngotoyo ta ilaen tako mo omali si Elias ay mangipagkhawab ken siya!”

³⁷Sa et inpapangekhen Jesus ay nengnagao, ya chag-as na't chi ya ket nasokpot nan fiyagna.

³⁸Sa et nenkapepeskhat nan kortinan nan Timplo ya nakhedwa, mailapo is tongchona engkhana is khwabna. ³⁹Osto'y inilan nan chey kapitan si sorchacho ay nentatakcheg is kasakhang Jesus nan inangnena ay natey, kinwanina, “Tet-ewa pet ay Anak nan Dios na!”

⁴⁰Wad-ay akhes isnan adchawi's akit nan fabfafai ay mangiila isnan cha omat. Wad-ay ken chaicha cha Maria Magdalena, Maria ay inan cha Santiago ay makwanin ong-onga ya si Jose, sa et si Salome. ⁴¹Naifob-oweg ya nensilsilfi chana ken Jesus issan kawadna id Galilea. Ya angstan kayet nan tapina ay fabfafai ay nakieey ken siya id Jerusalem.

Nan Naikaofan Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴²Nan chey akhew et kalmana, ya siya nan akhew ay ensagkhanaan nan Judio isnan kawaksana ay Sabfacho ay tengawcha. Idwani, tay sedsechemna, ⁴³inmey si Jose ay iyArimatea ken Pilato ya intotoledna ay en nangchaw isnan awak

Jesus. Si Jose nan esang isnan amaman si Judio ya maichad-ayaw. Siya nan esang ay manman-ed isnan omaliyan nan en-ap-apowan Apo Dios.

⁴⁴Nataa si Pilato ya enchwadchwa mo tet-ewa ay natey si Jesus, et nay inayakhana nan chey kapitan si sorchacho ta pootena mo apchas natey. ⁴⁵Osto ay inammowana isnan kapitan ay natey et si Jesus, inpalofosna ay alaeen Jose nan awakna.

⁴⁶Adi kad linmako si Jose is lopot ay linen† sa na't inpagkhawab nan awak Jesus ya innewesana isnan lopot. Sa na't inpey isnan liyang ay sikhod ay inpakaongna is kacheppas. Sa na't inlololin nan fato ay inyenebna ischi. ⁴⁷Inilan cha Maria Magdalena ya si Maria ay inan Jose nan naipay-ana.

Nan Kasin Natakhowan Jesus

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16Issan nakwasan nan tengaw ay Sabfacho, cha Maria Magdalena, si Maria ay inan Santiago ya si Salome, et inmey cha linmako is fangfanglo ay en cha iyappos isnan awak Jesus. ²Osto ay Chomingkho, namikhat cha ay inmey isnan kakaofan ya natan-ang et nan akhew issan inomchanancha ischi.

³Sa cha't cha kankanen, “Sino kay nan sa mangolin isnan fato ay naitangeb isnan liyang?” ⁴Ket ay sinakhangcha nan liyang, ya naolin pet san chakchake ay fato!

⁵Osto ay sinomkhep cha is kaliyang, inilacha't nan fab-alo ay nenfafacho is an-ancho ay enpokkakaaw ya tomotokcho is kakannawancha. Sa cha't natakag.

⁶Sa na't kanan, “Ad-i kayo matakag. An-anapenyoy achi si Jesus ay iNazaret

***15:36** Nan nay ay lopot et nakhaeb isnan makwanin linen ay naala isnan mola ay kag ilan si pakhey.

†**15:46** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*enkenteg nan posocha.*”

ay naikolos. Ngem maid met isna, tay finmangon kasin. Ilaenyo nan nangipay-ancha ken siya. ⁷Ngem en kayo't ifaag ken Pedro ya nan tapina ay disipolosna ay at mang-ona siya mo chakayo ay ome y id Galilea. At ilaenyo siya ischi, ay kag isnan sikhod chadlo ay infakhana.” ⁸Sa cha't ala ya fala is kaliyang ya layaw, tay natakag cha ya chadlos ay nentat-ayenten cha. Et maid paat nangifagfag-ancha isnan olay sino tay omegyat cha.

**Nan Nenpail-an Jesus
ken Maria Magdalena**

*(Mateo 28:9-10; Lucas
24:13-35; Juan 20:11-18)*

⁹Osto ay wiit isnan Chomingkho, natakho si Jesus. Si Maria Magdalena ay nangipakaanana isnan pito ay anito nan inmona ay nenpail-ana. ¹⁰Sa et inmey si Maria isnan sikhod ay foweg Jesus ay en-sasanga ya en-ag-akha, ya infakhana ay inilana si Jesus. ¹¹Nay met achi, isnan nanngelancha ay natakho siya ya inilan Maria, khechangna'y ad-icha patiyen.

¹²Nakwas chi sa et nenpaila siya ay teken nan ilana isnan chwa ay disipolosna ay cha manad-alan id ilit. ¹³Sa cha't tinmoli isnan ili ay nangib-fakha isnan tapina ay ib-acha, ngem egay cha namati.

**Nan Nenpail-an Jesus
isnan Disipolosna**

*(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49;
Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)*

¹⁴Awni pay ya ket ay nenpaila si Jesus isnan sinpoo ya esang ay disipolosna is-

san mangmanganancha. Yinangyangana chaicha tay maid pammaticha ya enken-teg nan olocha,[‡] tay ad-icha patiyen nan cheycha'y nangila ken siya kakwasan nan finmangonana.

¹⁵Sa na't kinwani ken chaicha, “En kayo isnan olay entona issa isnan lofong ta ipalawagyo nan Khawis ay Chamag isnan am-in ay takho. ¹⁶Et mo sino nan mamati ya mafonyakhan, at maisalakan. Ngem nan cheycha'y ad-i mamati et maokom cha ay machosa. ¹⁷Ya nan cheycha'y mamati et siya chana nan kaimatonancha: Kafaelanacha ay mangipakaan isnan anito isnan ngachanko, ya makakkali cha isnan nateketeken ay kali ay eg-aycha inam-ammowan. ¹⁸Mo eg-nancha nan oweg paymo inomencha nan khiwachay at maid maangnen is ngaag ken chaicha. Sa cha't akhes ipatang nan limacha isnan masasakit ya khomawis.”

Nan Tinmoliyan Jesus id Chaya

(Lucas 24:50-53; Apostoles 1:9-11)

¹⁹Kakwasan nan nanot-oyyan Apo Jesus isnan cheycha'y fob-owegna, ket ay naala ay naipalamag id chaya, ya tinmokcho is kakannawan Apo Dios. ²⁰Sa et nalgwat nan cheycha'y fob-owegna ay inmey nenpap-alawag isnan olay entona issa. Ya wad-ay si Apo Jesus ay makidkidno ken chaicha, ya mangipatet-ewa isnan isos-olocha isnan katataa ay sinyal ay inang-angnencha.

[‡]16:14 nNan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*enken-teg nan posocha.*”

Nan Ebanghelyo ay Insolat Lucas

Nan Makwani Maipoon isnan Ebanghelyo ay Insolat San Lucas

Nan nangisolat isnan liblo ay nay et si Lucas ay esa ay choktor ay inmafot ken Jesus id solit. Ang-angsan nan infakhana maipoon isnan inang-angnen ya insos-olon Apo Jesus mo nan tapina ay nangisolat isnan Ebanghelyo, mailapo isnan naipadtowan nan kaiyanakan Juan Bautista ya si Jesus engkhana isnan naipalamakhana id chaya. Si Lucas met laeng nan nangisolat isnan toloy nan liblo ay nay, Nan Inik-ikkan nan Apostoles, maipoon isnan inmangsanan nan mamati kakwasan nan linmamakhan Jesus id chaya. Nan nangisolatana isnan chwa ay liblo ay nay et si Teofilo ay kanan nan tapina ay esa ay matangad ay iRoma. Maid teken si ammo tako maipoon ken siya.

Nan Khawis ay Chamag ay insolat Lucas et ipaammona ay si Jesus nan Mesias ay inkalin Apo Dios ay mangisalak isnan Judio ya siya akhes isnan am-in ay mamati ken siya. Insolatna ay pinilin Apo Dios si Jesus ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag isnan poposi (4:18), isonga ad-acha nan mafasa isna maipoon isnan mangisakitan Jesus isnan katakhotakho ay nateketeken nan kasapolancha, am-amed nan masaksakit, nan naan-anitowan ya nan oongosan nan tapina ay takho.

Nan nay ay liblo yangkhay nan kawad nan ad-acha ay og-okhod, kag nan kantan si angheles (2:13-14) ya nan en nangil-an nan enpaspastor si karnilo ken cha Jesus issan naiyanakana (2:15-20), nan nataynanan Jesus is kaTimplo issan kaong-ongana (2:41-52), nan

kachangyan ya si Lazaro (16:19-31), ya nan al-alig maipoon isnan khawis ay iSamaria (10:30-37) ya nan nadchongaw ay anak (15:11-32).

Nan tapina ay ifagfakhan Lucas isnan liblo ay nay et nan lowalo, nan Ispirito Santo, nan lagsak, nan fachang nan fabfafai isnan chonon Jesus, nan menpakawanan Apo Dios isnan fasol, ya nan ensagkhanaan nan mamati isnan kasin omaliyan Apo Jesus.

Nan Linaona

Nan nailapowan nan liblo 1:1-4

Nan naiyanakan cha Juan Bautista ya si Jesus 1:5 - 2:20

Nan kaong-ongan Jesus 2:21-52

Nan nenpap-alawakhan Juan Bautista 3:1-20

Nan nafonyakhan Jesus, nan listaan nan ikik-itna, ya nan naneptepangan Satanas ken Jesus 3:21 - 4:13

Nan nen-isos-olowan Jesus id Galilea 4:14 - 9:50

Nan nen-isos-olowan Jesus mailapo id Galilea engkhana'd Jerusalem 9:51 - 19:27

Nan inmod-ochi ay chomingkhon Jesus ya nan nateyana 19:28 - 23:56

Nan kasin natakhowan Jesus, nan nenpail-ana, ya nan naipalamakhana id chaya 24:1-53

1 Apo Teofilo:¹ Angsan cha nan apchas nangisolat isnan am-in ay in-inmat isnan ili tako. ²Insolatna nan cheycha'y chinngemi isnan cheycha'y chadlos nangiila engkhana issan lapona maipoon isnan naycha ay cha inmat ay inwalakhawagcha. ³Kag akhes ken sak-en, sinmekko Apo ay away nget khawis mo isolatko chana ken sik-a tay pinoopootko chana ay khawis mailapo issan chamon. Et nay inongnongko ay mensolat ken sik-a Apo, maipoon isnan naycha'y naik-ikkan, ⁴ta maammowam nan

¹1:1 Nan ayen nan gachan ay Teofilo et, Nan Menlal-ayad ken Apo Dios.

kinatet-ewan nan cheycha'y naisolo ken sik-a.

Nan Naipaammowan nan Maiyanakan Juan Bautista

⁵ Issan timpo ay nen-alihan Herodes id Judea, wad-ay nan esang ay pachi ay enggachan is Zacarias ay waned Abias ay pachi akhes. Nan asawana ay si Elisabet, siya akhes nan apon Aaron ay pachi id sangad-om. ⁶ Cha Zacarias ay sin-asawa et nalenteg cha isnan sakhang Apo Dios, ya inafolotcha ay osto nan am-in ay filin ya lentegna ya maid naknakwaniyancha. ⁷ Ngem maid anakcha tay nakot-eg si Elisabet ya nalakay cha't ay chwa.

⁸ Isnan namingsan inomchan nan fiyang cha Zacarias ay ensilfi ken Apo Dios is kaTimplo.[§] ⁹ Nan ekhad nan papachi issan chey, et enfonot cha mo sino ken chaicha nan somkhep ay ensilfi is kaTimplon Apo Dios, et si Zacarias nan nabfonotan. Tay siya chi, sinomkhep siya is kaTimplo, ay mamoo isnan insinso. ¹⁰ Siya nan olas ay mapoowan nan insinso, ya naamong nan katakhotakho ay cha enlol-owalo is kachchela.

¹¹ Ya ket ay nenpaila nan anghel Apo Dios ken Zacarias. Intatakhegna isnan kakannawan nan altar ay mapop-ooowan nan insinso. ¹² Natakag si Zacarias isnan nangil-ana ya chad-ama nan egyatna. ¹³ Nay met achi kinwanin nan anghel, “Ad-i ka omegyat Zacarias, tay chinngen Apo Dios nan lowalom, ya nay at omanak si Elisabet ay asawam is lalaki, ya at ngadnam siya is Juan. ¹⁴ At enlal-ayad ka isnan chachama ay lagsakmo, ya angshan cha nan enlal-ayad isnan maiyanakana, ¹⁵ tay at matangad siya isnan sakhang Apo Dios. Ad-i

omin-inom isnan fayas paymo ngag issa ay fomoteng, ya mailapo isnan maililitonana, wad-ay nan Ispirito Santo ken siya. ¹⁶ Siya nan mangisakhong isnan angshan ay Israelita ta mamati cha kasin isnan Apo ay Dioscha. ¹⁷ At siya nan mangon-ona mo si Cristo ya at wad-ay ken siya nan fikas ya kamabfalin ay kag ken Elias ay mamadton Apo Dios, ta paornosena kasin nan am-a ya an-ak. Ya nan nasokil, ta ensemek cha isnan semek si nalenteg. Siya chi nan ikkana ta isakhanana nan takho isnan omaliyan nan Apocha.”

¹⁸ Sinfat Zacarias nan anghel ay nangwanin, “Ngag nan mangammowak ay tet-ewa na? Nay apchas ak et nalakay, ya si asawak et nalakay akhes.”

¹⁹ Sinmongfat akhes nan anghel ay nangwanin, “Sak-en si Gabriel ay maitatakcho ken Apo Dios, ya infaana sak-en ay mangifaag ken sik-a isnan nay Khawis ay Chamag. ²⁰ Nay met achi tay egaymo pinati san kinwanik, at khomigkhinek ka ya ad-i ka makakkali engkhana isnan akhew ay maangnenan nan infaagko. Tay at mampay tomet-ewa nan naycha isnan osto ay timpocha.”

²¹ Idwani, sisin-ed nan takho si Zacarias, ya nataa cha tay nawninawnin is kaTimplo. ²² Issan finmalaana, aped yangkhay nenkak-awad ken chaicha tay ad-i makakkali. Tay siya chi, inammowancha ay wad-ay nan nenpaila ken siya isnan Timplo.

²³ Sa et sinmaa si Zacarias isnan nakontowan nan chonona is kaTimplo. ²⁴ Awni pay ya ket ay naliton si asawana ay Elisabet ya sinosomkheng is afongcha isnan lima ay fowan. ²⁵ Kinwanina en, “Siya na pet nan inangnen Apo Dios ken

§1:8 Timplo nan ngachan nan kachakowakhan ay sinfaan nan Judio ay wad-ay id Jerusalem.

sak-en isnan akhew ay inmoschongana, ay nangaan isnan kaang-angowak isnan takho.”

Nan Naipaammowan nan Maiyanakan Jesus

²⁶ Issan maikan-em ay fowan nan liton Elisabet, infaan Apo Dios si Gabriel ay anghelna isnan ili ay Nazaret ay sakop nan Galilea. ²⁷ Wad-ay ischi nan esang ay magmagkit ay enngachan is Maria ay naitot-oya isnan esa'y lalaki ay enngachan is Jose ay nalpo isnan waned ali ay David. ²⁸ Inmey nan anghel ken siya ay nangwanin, “Enlal-ayad ka ay chadlos binindisyonan Apo Dios! Wad-ay nan Apo ken sik-a.”**

²⁹ Nay met achi chadlos nadchanakhan si Maria isnan kinwanina, ya nensemesemek mo ngag nan laychena ay kanan. ³⁰ Sa et kinwanin nan anghel, “Ad-i ka omegyat, Maria, tay laylaychen Apo Dios sik-a. ³¹ Nay, at maliton ka ya at iyanakmo nan esang ay lalaki ay at ngadnam is Jesus. ³² At matangtangad siya ya makwani en Anak nan Katotongchowan. Sa et khab-en Apo Dios siya is ali ay kag ken David ay naiwanchana. ³³ Iyapowana nan waned Jacob is eng-engkhana, ya maid pengpeng nan en-ap-apowana.”

³⁴ Kinwanin et Maria isnan anghel, “Ento kay nan ikkana, tay maid met chinchinpak is lalaki?”

³⁵ Sa et kinwanin nan anghel, “At omchan nan Ispirito Santo ken sik-a, ya nan kamabfalin nan Katotongchowan et takchowena sik-a. Tay siya chi, nan nasantowan ay ong-onga ay iyanakmo et makwanin Anak Apo Dios. ³⁶ Ilaem si Elisabet ay nangagkhiyanmo ay makwanin nakot-eg. Olay nain-ina, naliton siya, ya nay maikan-em et ay fowana id-

wani, ³⁷ tay si Apo Dios, maid ad-ina kafaelan.”

³⁸ Kinwanin et Maria, “Naay ak ay faan chadlo Apo Dios. Maangnen et koma ken sak-en nan kinwanim.” Sa et tinaynan nan anghel siya.

Nan Nenmangiliyan Elisabet ken Maria

³⁹⁻⁴⁰ Awni pay ya ket naligwat si Maria ya nenkakamo ay inmey isnan afong cha Zacarias isnan esa'y ili isnan nafib-ilikhana id Judea. Sinomkhep isnan afongcha ya tinot-oyana si Elisabet.

⁴¹ Issan nanggelen Elisabet isnan kalin Maria, nakhanniwa nan ong-onga ay ilillitona, ya wad-ay nan Ispirito Santo ken siya. ⁴² Sa na't inpapangekhe ay nangwanin, “Isnan am-in ay fabfafai sik-a nan kaoneyan, ya siya akhes isnan ilillitonmo. ⁴³ Ya ke pet sak-en nan maichayaw tay inmali nan inan nan Apok ay mangila ken sak-en! ⁴⁴ Tay issan chadlos ko nanggelen isnan kalim, nakhanniwa nan nay ay ilillitonko khapo isnan lagsakna. ⁴⁵ Naoney ka tay pinatim ay at maangnen nan inkalin Apo Dios ay maangnen ken sik-a.”

Nan Nanad-ayawan Maria ken Apo Dios

⁴⁶ Sa et kinwanin Maria, “Chad-ayawek si Apo Dios isnan am-in ay kafaalak, ⁴⁷ ya isnan nemnemko ilal-ayadko si Apo Dios ay mangisasalak ken sak-en, ⁴⁸ khapo tay sisinmekna sak-en ay ad-i maifilang ay faana. Tay siya chi, mailapo idwani at kanan nan am-in ay masokasokat ay takho isnan eng-engkhana ay naoney ak, ⁴⁹ khapo isnan katataa ay inangnen nan Makabfalin ken

** 1:28 Isnan tapin nan liblo ay Lucas id sangad-om, naitoptop akhes nan kag tona: “Isnan am-in ay fabfafai, sik-a nan chadlos na binindisyonan.”

sak-en. Nasantowan chadlo nan ngachana. ⁵⁰Isnan masokasokat ay wanen-ed si takho, kad-in seg-angana nan cheycha'y mangiyegyay ken siya. ⁵¹Inpailana nan kafikas nan limana tay nenpaap-pokena nan nachayew ta masangaw nan semsemkencha ay angnen. ⁵²Kinaana nan ali isnan tronocha, sa na't inpatongcho nan cheycha'y fan-ig ay takho. ⁵³Pang-epena isnan khawis nan cheycha'y maowat, ngem inpakaana nan fafakang ay maid mabfalincha. ⁵⁴Sisinmekna nan inkalina isnan am-a tako id solit, et nay finachangana chatako ay faana ay waned Israel.†† ⁵⁵Siya, inpailana nan seg-angna ken Abraham ya isnan wanen-edna is engkghana!”

⁵⁶Nakitete si Maria ken cha Elisabet is tolo ay fowan, sa et sinmaa.

Nan Naiyanakan Juan Bautista

⁵⁷Idwani, inomchan nan omanakan Elisabet, et inmanak is lalaki. ⁵⁸Issan osto'y nanngelan nan sasagkhongcha ya nan kikib-acha nan chachama ay seg-ang Apo Dios ken Elisabet, nakilal-ayad cha ken siya.

⁵⁹Issan maikawalo ay akhew nan ongonga, naamong cha't ta masegyatan ya mangadnan siya.‡‡ Kanamo ipangachan-cha nan Zacarias ay ngachan amana, ⁶⁰ya ket kinwanin inana en, “Ad-i! Juan nan maipangachan ken siya.”

⁶¹Kanancha't en, “Maid met paat kikib-ayo is enngachan isnan kag tosa!” ⁶²Sa cha't nenkawad ken amana ay nensalodsod mo ngag nan laychena ay maipangachan isnan ongonga.

⁶³Ala na et ya faa is pagsolatan sa na't isolat nan kag tona: “Juan nan ngachana.” Chachama'y nataa cha amin. ⁶⁴Faagna ya ket ay inpalosfot chadlo kasin Apo Dios nan kalin Zacarias ya chinad-ayawna si Apo Dios.

⁶⁵Natakag cha't am-in nan sasagkhongcha, sa et naog-okhod nan naycha ay cha inmat isnan am-in ay kailiili isnan nafib-ilkhana id Judea. ⁶⁶“Ngag ngen et nan enfalanan nan nay ay ongonga?” kinwanin nan am-in ay nanngge isnan naangnen. Sinmesinmekcha ay khawis nan inmat tay naammowan ay wad-ay nan kamabfalin Apo Dios ken siya.

Nan Nanad-ayawan Zacarias Isnan Inik-ikkan Apo Dios

⁶⁷Idwani, wad-ay nan Ispirito Santo ken Zacarias ay aman Juan sa na't inpadto ay mangwanin,

⁶⁸“Machad-ayaw nan Apo tako ay Dios nan Israel, tay inmali ay mamachang ay mangipalofos isnan takhona. ⁶⁹Infaana et ken chatako nan makabfalin ay omisalak ay waned nan faana ay si David. ⁷⁰Kag isnan inkalina ken chatako isnan nasantowan ay mamadtona id solit ay nangwanin, ⁷¹isalakana chatako isnan kafoso tako ya isnan kamabfalin nan am-in ay mangola ken chatako. ⁷²Kinwanina ay seg-angana nan am-a tako ya sesemkena nan nasantowan ay tolagna. ⁷³Siya sa nan insapatana ken ama tako ay Abraham, ⁷⁴ay siya nan mangisalak ken chatako isnan fomoso ta ad-i tako omeg-egyay ay manad-ayaw ken siya. ⁷⁵Ta isnan am-in ay akhew ay matatakhowan tako, et khawis

††1:54 Si Jacob ay apon Abraham nan makwanin Israel. Siya nan aman nan am-in ay Judio, maitapi si Lucas ay nangisolat isna.

‡‡1:59 Siya na nan ekhad nan Judio: Maam-among cha isnan maikawalo ay akhew nan kaiyan-anak ay lalaki ta masegyatan ya mangadnan.

ya nalenteg nan okhali tako isnan sakhangna.”

⁷⁶Sa et kinwanin Zacarias isnan anakna, “Sik-a anakko, at makwani ka en mamadton nan Katotongchowan, tay at mang-ona ka mo nan Apo tako ay Cristo ay mangisakhana isnan kewana. ⁷⁷Ta ipaammom isnan takhona ay at maisalakan cha isnan mapakawanana nan fasolcha. ⁷⁸⁻⁷⁹Siya chasa nan maangnen khapo tay chachama nan seg-ang nan Dios tako. Nay et wad-ay nan omali ken chatako ay faalen Apo Dios ay malpo id chaya ay kag isnan fomalan nan akhew nan omaliyana. At silawana nan takho ay kag entetee isnan ab-afollinget ya omegyat ay matey. Ya ta ipangona chatako isnan chalan ay oompaan nan semek tako.”

⁸⁰Idwanin, nan anak Zacarias, naengngan ya linmaing. Sa et inmey nentetee isnan malalango ay ponchag engkhana ay omchan nan timpo ay enpail-ana isnan Israelitas.[¶]

Nan Naiyanakan Jesus

(Mateo 1:18-25)

2 Issan chey ay timpo infilin nan ap-
apo ay si Cesar^{§§} Augusto ay enpalista am-in nan katakhotakho isnan am-in ay ili ay iyap-apowan nan iRoma. ²Si Kirenio nan khofernachor isnan probinsiya ay Siria isnan nay ay inmon-ona ay nenpalistaan si katakhotakho. ³Idwani waschin et sinmaa isnan chadlos ilina ay en nenpalista.

⁴Naligwat akhes si Jose isnan ilina ay Nazaret id Galilea, ya sinmaa id Betle-

hem id Judea, tay siya nan ilin nan naiwanchana ay si David id solit. ⁵Issan inmayana ay nenpalistaan, intakina si Maria ay asawana.* Malilliton si Maria, ⁶ya osto ay wad-ay cha ischi, inomchan nan akhew ay omannakana. ⁷Nay met achi tay maid paat entey-ancha isnan en-ab-afangan, ket ay isnan afong si faka nan nangiyanakana isnan on-ona ay anakna ay lalaki. Esa na't finongon isnan lopot ya inpaseyepna isnan mangmanganan nan faka.

Nan Nempail-an nan Anghel isnan Enpaspastor

⁸Isnan chey ay ili wad-ay cha nan oomyan isnan ponchag ay mangipaspastor isnan karnilocha. ⁹Sa et nempaila ken chaicha nan anghel Apo Dios ya tinangkhewan nan langlang ay chayaw Apo Dios chaicha. Chad-ama nan egyatcha, ¹⁰ngem kinwanin nan anghel ken chaicha en,

“Ad-i kayo omegyat! Tay ibfakhak ken chakayo nan khawis ay chamag ay mangipalal-ayad isnan am-in ay takho. ¹¹Idwanin ay akhew, isnan ilin David, naiyanak nan mangisalak ken chakayo. Siya si Cristo ay Apo! ¹²Et siya na nan mangimatonanyo: At edchananyo nan ongonga ay nakomonan is lopot ay maipapaseyep isnan manganan nan faka.”

¹³Nenkawawad-ay cha't nan ang-angsan ay angheles ay nalpo id chaya ya naitapi cha isnan chey ay anghel ay nanad-ayaw ken Apo Dios ay nangwanin,

¹⁴“Machad-ayaw si Apo Dios isnan katotongchowan, sa et isnan lo-

[¶]**1:80** Isnan chey ay timpo en na inwalakhawag nan kalin Apo Dios.

^{§§}**2:1** Cesar nan kanancha isnan alin nan iRoma ay nangafak isnan ilin nan Judio ya nan tap-in nan kailili. Si Augusto nan Cesar isnan timpo ay nen-alijan Herodes id Judea. Ilaenyano nan Lucas 1:5.

***2:5** Nan osto ay naisolat isna et, “*naikwani ay asaw-ena.*” Ilaenyano nan Mateo 1:18-25.

fong, oompa koma nan takho ay laylaychena!”

¹⁵ Issan osto ay kinmaanan nan angheles ay tomoli id chaya, natotyana nan cheycha'y enpaspastor ay nangwanin, “En takot' ilaen id Betlehem nan chey inmat ay inpaammon nan Apo ken chatako.”

¹⁶ Sa cha't nenkakamo ay inmey ya inchanancha cha Maria ken Jose ya nan ong-onga ay naipapaseyep isnan mangangan si faka. ¹⁷ Issan nangil-ancha, inpaammocha nan naifaag ken chaicha maipoon isnan ong-onga. ¹⁸ Et am-in ay nange, natataa cha isnan infab-aag nan enpaspastor. ¹⁹ Nay met achi si Maria, iniigtona am-in is kasemekna nan cha inmat, ya kad-in ninemnemna. ²⁰ Nan cheycha ay enpaspastor akhes, tinmoli cha ay manad-ayaw ya mangichagchag-ay ken Apo Dios isnan am-in ay chinngecha ya inilacha, ay kag isnan infakhan nan anghel ken chaicha.

Nan Nangadnan Jesus

²¹ Inomchan et nan maikawalo ay akhew nan ong-onga, ay masegyatana, ya inpangachancha nan Jesus ken siya maiyafoloy isnan infakhan nan anghel issan sisya ay egay nailiton.

Nan Naiyeyan Jesus is kaTimplo

²² Awni ya ket inyey cha Jose nan ong-onga ay mangichoo ken Apo Dios id Jerusalem tay inomchan et nan akhew ay mangiyangnenancha isnan nailenteg ay ekhad ay kachalosan inana[†] isnan lenteg Moises. ²³ Tay siya na nan naisolat isnan chey ay lenteg Apo Dios, “Am-in nan inaona ay anak ay lalaki et masapol ay maichoo ay kwan Apo Dios.”

²⁴ Idwani inmey cha Jose ay mangichaton isnan infilin nan lenteg Apo Dios ay chwa ay ay-ayam ay falog paymo chwa ay anak si kalopati.

²⁵ Idwani, wad-ay nan am-ama id Jerusalem ay enngachan is Simeon ay nannan-ed isnan timpo ay mamachangan Apo Dios isnan Israelitas. Khawigkhawis siya ya iyeegyatna si Apo Dios, ya wad-ay nan Ispirito Santo ken siya.

²⁶ Inpaammon akhes nan Ispirito Santo ken siya ay at ad-i matmatey engkhana ay ilaena si Cristo ay inkalin Apo Dios ay ifaana.[‡] ²⁷ Osto ay inyey cha Jose si Jesus is kaTimplo ay mangangnen isnan chey ay ekhad ay naifilin is kalenteg, wad-ay akhes si Simeon ischi ay inpangon nan Ispirito Santo. ²⁸ Sinakloyna nan ong-onga sa na't chinad-ayaw si Apo Dios ay nangwanin,

²⁹ “Idwanin Apo, tay naangnen et nan inkalim, olay alaem et sak-en et oompa nan semekko ay faam. ³⁰ Tay nay et inilak chadlo nan infaam ay omisalak. ³¹ Siya na nan insakhanam isnan sakhang nan am-in ay takho. ³² Siya nan silaw ay mensilaw isnan semek nan Gentil. Ya siya nan khapon nan matangachan nan takhom ay waned Israel.”

³³ Chinngen cha Jose nan kinwanin Simeon maipoon isnan anakcha, ya nataa cha. ³⁴ Sa na't binindisyonan chaicha ya kinwanina isnan inana ay si Maria en,

“Naay nan ong-onga ay pinilin Apo Dios ay mangsisyan isnan Israelitas. Pakawasena nan tapina, ya

[†]2:22 Infilin Apo Dios ken Moises ay mo omanak nan fafai is lalaki, en-afig siya is epat poo ay akhew. Sa et omey is kaTimplo ay en omichoo is enkik-iwi ay mangipatke isnan ab-afikhena.

[‡]2:26 Issan chey ay timpo, sinsin-ed nan takho ay enfifikas nan pammaticha nan kaangnenan nan inkalin Apo Dios ay mangifaalana ken Cristo ay mensofot ya mangisalak isnan takhona.

isalakana nan tapina. Siya nan sinyal ay malpo ken Apo Dios ay at kholaen nan ang-angsan ay takho, ³⁵ya nay et maammowan nan wad-ay ay naitafon isnan semekcha. Et sik-a ay inana, alig ka mayoyok isnan fadyok isnan cham manginaakhan isnan chad-ama'y ensikhafan nan semekmo.”

Nan Inmayan Ana is kaTimplo

³⁶Wad-ay akhes sid-i nan esang ay in-ina ay mamadton Apo Dios. Siya si Ana ay anak Fanuel ay nalpo isnan tribon Aser. Pito ay tawen nan nen-aamongancha ken asawana ket ay nailekkasan. ³⁷Nay walon poo et ya epat ay tawena. Inakhew ya minaschem ay wad-ay is kaTimplo siya ay egay nanggangan ay nenchad-ayaw ya nenlolowalo ken Apo Dios. ³⁸Isnan chey kannay ay olas ay kawad cha Jesus is kaTimplo, inomchan siya ya nenyaman ken Apo Dios. Sa na't inog-okhod nan maipoon isnan ong-onga isnan am-in ay cha manman-ed isnan mensobtan Apo Dios isnan iJerusalem.[†]

Sinmaa cha Jose id Nazaret

³⁹Nakwas et ay inangnencha nan am-in ay infilin nan lenteg Apo Dios, sa cha't sinmaa id Galilea isnan ilicha ay Nazaret. ⁴⁰Sa et naengngan nan ong-

onga ya finmikas. Silib nan wad-ay ken siya ya finadfachangan Apo Dios siya.

Nan Nataynanan Jesus isnan Timplo

⁴¹Tinnawen ay omey nan chakek-en Jesus id Jerusalem ay makipiyasta isnan kanancha en Paskua.[§]

⁴²Isnan maikasinpoo ya chwa'y tawen Jesus, inmey cha ay nakipiyasta maiyafoloy isnan sikhod ay ekhadcha. ⁴³Issan nakwasan nan am-among, naligwat cha ay somaa. Nay met achi ad-i ammon cha amana ken inana ay ke pet nakhayad si Jesus id Jerusalem. ⁴⁴Kanancha en mo wad-ay siya ay maifofoweg, ya esa'y akhewcha ay nanad-alan ay somaa issan nanmekancha ay manganapan ken siya isnan kikib-acha ya nan tapina. ⁴⁵Ngem tay maid inilacha, ala cha't ya toli id Jerusalem ay en manganap ken siya.

⁴⁶Issan maikatlo ay akhew, inchanancha siya is kaTimplo ay makitoktokcho isnan mimistolo. Chinchinngena nan kinkinwanicha ya cha nensas-alodsod. ⁴⁷Am-in ay nanngge, nataa cha isnan silibna ya songfatna ken chaicha.

⁴⁸Nataa akhes cha amana ken inana issan nangil-ancha ken siya. Sa et kinwanin inana, “Anak, em man inangnen na ken chakami ay? Ilam, si amam ya sak-en, chad-ama nan chanagmi isnan cha mi mangan-anapan ken sik-a!”

[†]2:38 Nan ayen nan iJerusalem, et nan waned Israel, ay Judio.

[§]2:41 Nan makwanin Paskua isnan Judio, et siya nan tinnawen ay omay-ayancha id Jerusalem ta en cha khomekhed is karnilo ay manemsemkancha isnan inmat id Egipto issan kawadcha ischi. Siya chi nan tinawen ay ik-ikkancha ta manemsemkancha isnan seg-ang ya fachang Apo Dios ken chaicha id sangad-om. Tay issan chey, aped inpey nan iyEgipto nan cheycha'y Israelitas is faacha, ya ad-icha malagfo. Ngem sineg-angan Apo Dios chaicha sa na't palikhaten nan iyEgipto. Inalan Apo Dios nan inaona isnan am-in ay an-akcha ay lalaki et nay natey cha am-in. Ngem isnan cheycha'y Israelitas infilin Apo Dios ay waschin enparki is karnilo sa cha't iponas nan chalana is katokod ya tongchon nan sepancha, ta mo omey nan anghel Apo Dios ay mamatey isnan am-in ay inaona ay anak, et maid matmatey ken chaicha tay at laosan yangkhay nan anghel chaicha. Siya sa nan inmanongos ay inangnen Apo Dios ay nangipalikhat isnan iyEgipto. Ke cha't chadlo palofosen nan Israelitas. Tay siya chi, nan kanancha isnan Paskua, et laosan, tay linaosan nan anghel chaicha.

⁴⁹“En kayo man mang-ey omanaanap ay? Ad-iyong ngen ammo ay masapol ay wad-ay ak isnan afong Ama?” kinwanin Jesus. ⁵⁰Ngem egaycha naawatan nan kinwanina.

⁵¹Naitakin et si Jesus ken chaicha ay khinomwab id Nazaret, ya sikhod ay pat-patiyena chaicha. Si inana akhes, iniig-tona is kasemekna yangkhay nan am-in ay in-inmat. ⁵²Et naengngan si Jesus, olay isnan kinasilib, ya laylaychen Apo Dios ya nan katakhotakho siya.

Nan Infagfakhan Juan Bautista

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3¹⁻²Isnan maikasinpoo ya lima ay tawen isnan en-ap-apowan Cesar Tiberio, inomchan nan kalin Apo Dios ken Juan ay anak Zacarias ya entetee isnan ponchag. Siya akhes chi nan en-ap-apowan nan naycha: si Poncio Pilato ay khofernachor id Judea, si Herodes ay khofernachor id Galilea, nan akhina ay si Felipe ay khofernachor id Iturea ya id Traconite, si Lisaniyas ay khofernachor id Abilene, sa et cha Anas ken Caifas ay entongcho ay papachi is kaTimplo.

³Idwani alan et Juan ya eey isnan am-in ay ili ay nenliwes isnan wanga ay Jordan, ay mangipalawag, “Ibfafawiyo ta chokokhanyo** nan fasolyo ya enpafonyag kayo, ya at pakawanen Apo Dios chakayo!” ⁴Siya chi mampay san insolat Isaias ay mamadton Apo Dios id solit ay mangwani en,

“Wad-ay isnan malalango ay ponchag nan mangifogfokhaw ay mangwanin,

‘Isakhanayo nan chalan nan Apo,

enletkhenyo nan ikwana.

⁵Am-in ay nachad-alolog, khab-onanyo. Am-in nan at-atakchag ya enkhwab ay filig, chatlenyo.

Nan natikotiko ay chalan, paletkhenyo. Ya nan kakhotkhotongan, masapol ay mas-et.

⁶Sa et ilaen nan am-in ay katakhotakho nan angnen Apo Dios ay en-isalak!”

⁷Chadlos angan ay takho nan inmey ay nenpafonyag ken Juan. Kinwanina, “Chakayo ay kag an-ak si oweg! Ay ke yo mailayawan nan omalali ay songet Apo Dios isnan ap-aped ay fafawiyo? ⁸Angnenyo magtek nan okhali ay mangipaila ay chinokokhanyo nan fasolyo! Ya ad-iyong cha et onaen ay mangwanin, ‘Osto kami tay si Abraham nan amami,’ tay kanak ken chakayo, mabfalin met ay aped yangkhay alaen Apo Dios nan naycha’y fato ya enfalinena si an-ak Abraham! ⁹Maiyalig kayo isnan kaew ay wad-ay nan naisasakhana ay wasay is kapoocha. Adi kad am-in nan kaew ay maid khawis si fekhasna et masipo ya maiwasit is kaapey!”

¹⁰“Ngag et kay mampay nan angnenmi?” sinalodsod nan katakhotakho.

¹¹Kinwanina en, “Mo sino nan chwa nan fachona, ichowana nan esang isnan ib-ana ay maid fachona, ya mo sino nan wad-ay kanena, siya akhes nan angnena.”

¹²Wad-ay nan tapina ay enkorkortais†† ay inmey nenpafonyag ay nangwanin, “Mistolo, ngag nan masapol ay angnenmi?”

¹³“Ad-i kayo ensingsingil is sobla mo nan naifilin ken chakayo,” kinwanina.

****3:3** Nan esang ay kali isnan Griego et sakopena nan chwa ay kali isnan Ikhlot, **fafawi** ya **chokog**.

††**3:12** Nan enkorkortais et chaicha nan Judio ay fab-aalen nan apocha ay iRoma ay mensingsingil is fowis isnan kailiyancha. Nay met achi entoktokong cha. Tay siya chi liligten nan kailiyancha chaicha.

¹⁴Olay akhes nan cheycha'y sorchacho, nensalodsod cha, “Chakami pay? Ngag nan osto ay angnenmi?”

Kinwanina, “Ad-iyo paegyaten paymo pabfasolen nan takho ta alaenyo nan kwacha. Mang-ep kayo magtek isnan lagfoyo!”

¹⁵Amed finmikas nan semek nan katakhotakho. Kasin cha nensemese-mek am-in maipoon ken Juan mo siya nan Cristo.^{‡‡} ¹⁶Ngem insongfat Juan ay nangwanin, “At wad-ay nan omali ay maisokat ken sak-en. Sak-en, fonyakhak chakayo isnan chanom, ngem nan omali fonyakhana chakayo isnan Ispirito Santo ya apey. Wadwad-ay chadlos nan kam-abfalina mo sak-en, ya ad-i ak maikali ay mamadfad olay isnan taked nan pallokana. ¹⁷At sisyanena nan takho. Kag wad-ay lig-ona ay mannaep isnan ilik, sa na't igto is kaallang nan naptong ay ilik, ya poowana nan nakpit ay ilik ya olot is kaapey ay ad-i kaad-achep.”

¹⁸Angsan kayet nan cha intokhon Juan isnan nangipalawakhana isnan Khawis ay chamag ken chaicha.

¹⁹Yinangyangan akhes Juan si khofer-nachor Herodes isnan nangasaw-ana ken Herodias ay asawan nan akhina ya isnan angsan kayet ay ngaag ay ang-angnena. ²⁰Ngem ket ay onanig nginmaag si Herodes tay awni ya ke na't in-pafalod si Juan.

Nan Nafonyakhan Jesus

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹Issan namonyakhan Juan sinan katakhotakho, finonyakhana akhes si Jesus. Sa et issan cha enlol-owalowan Jesus, natekwafan nan chaya, ²²ya khinomwab ken siya nan Ispirito Santo

ay kag kalopati nan ilana. Sa et id chaya wad-ay nan nenkali ay nangwanin, “Sik-a nan laylaychek ay Anakko. Malaylaychan ak ken sik-a.”

Nan Katontonan nan Waned Jesus

(Mateo 1:1-17)

²³Omey is tolon poo ay tawen Jesus is-san nangilapowana ay nen-isos-olowan. Infilang nan takho siya ay anak Jose.

Si Jose et siya nan anak Eli. ²⁴Et si Eli, anak Matat; si Matat, anak Levi; si Levi, anak Melki; si Melki, anak Jane; si Jane, anak Jose; ²⁵si Jose, anak Matatias; si Matatias, anak Amos; si Amos, anak Nahum; si Nahum, anak Esli; si Esli, anak Nage; ²⁶si Nage, anak Maat; si Maat, anak Matatias; si Matatias, anak Semei; si Semei, anak Jose; si Jose, anak Juda; ²⁷si Juda, anak Joana; si Joana, anak Resa; si Resa, anak Zorobabel; si Zorobabel, anak Sealtiel; si Sealtiel, anak Neri; ²⁸si Neri, anak Melki; si Melki, anak Adi; si Adi, anak Cosam; si Cosam, anak Elmodam; si Elmodam, anak Er; ²⁹si Er, anak Josue; si Josue, anak Eliezer; si Eliezer, anak Jorim; si Jorim, anak Matat; si Matat, anak Levi; ³⁰si Levi, anak Simeon; si Simeon, anak Judas; si Judas, anak Jose; si Jose, anak Jonan; si Jonan, anak Eliakim; ³¹si Eliakim, anak Melea; si Melea, anak Mena; si Mena, anak Matata; si Matata, anak Natan; si Natan, anak David; ³²si David, anak Jesse; si Jesse, anak Obed; si Obed, anak Booz; si Booz, anak Salmon; si Salmon, anak Naason; ³³si Naason, anak Am-

^{‡‡}**3:15** Nan osto ay ayen nan Cristo et nan nalanaan. Issan chey, mo piliyencha nan takho ay en-apo, lanaancha nan olona ta maammowan ay siya nan napili ay en-ali. Adi kad nan ayen nan Cristo et nan napili ay mangiyapo. Siya akhes nan ayen nan Mesias isnan kalin nan Judio. Tay siya nan infakhan Apo Dios id sangasangad-om isnan mamadtona ay at ifaana, ya siya nan sadsad-encha.

inadab; si Aminadab, anak Aram; si Aram, anak Arni; si Arni, anak Esron; si Esron, anak Fares; si Fares, anak Juda; ³⁴si Juda, anak Jacob; si Jacob, anak Isaac; si Isaac, anak Abraham; si Abraham, anak Tare; si Tare, anak Nacor; ³⁵si Nacor, anak Serug; si Serug, anak Ragau; si Ragau, anak Peleg; si Peleg, anak Heber; si Heber, anak Selah; ³⁶si Selah, anak Cainan; si Cainan, anak Arfaxad; si Arfaxad, anak Sem; si Sem, anak Noe; si Noe, anak Lamec; ³⁷si Lamec, anak Matusalem; si Matusalem, anak Enoc; si Enoc, anak Jared; si Jared, anak Mahalaleel; si Mahalaleel, anak Cainan; ³⁸si Cainan, anak Enos; si Enos, anak Set; si Set, anak Adan; ya si Adan, anak Apo Dios.

Nan Nanas-ailowan Satanas ken Jesus

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Kinmaan si Jesus isnan wanga ay Jordan ya wad-ay nan Ispirito Santo ken siya. Et inpangon nan Ispirito Santo isnan ponchag. ²Ischi nan nanas-ailowan nan chimonyo ken siya is epat poo ay akhew. Eg-ay paat nangnangan issan cheycha ay akhew, awni ya ket ay naowaawat.

³Kinwanin et Satanas ken siya, “Mo sik-a nan Anak nan Dios, ayed, filinem nan nay fato ta enfalin is tinapay.”

⁴Kinwanin Jesus ay sinmongfat, “Kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en, ‘Faken yangkhay nan tinapay nan maikatakho.’”

⁵Sa et inpangon nan chimonyo si Jesus id tongcho, et inpailana is sin-ak-

itan nan am-in ay en-ap-apowan isnan lofong. ⁶Sa na't kanan, “Am-in chasa ay kamabfalin ay en-ap-apowan ya nan am-in ay kaidchayawancha, et ichowak ken sik-a, tay naichowa am-in sa ken sak-en et mabfalin ay ichowak isnan olay sino ay laychek. ⁷At kwam am-in chasa mo enlokfob ka't mampay ay manad-ayaw ken sak-en.”

⁸Sinmongfat si Jesus ay mangwanin, “Kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en, ‘Enchayaw ka ken Apo Dios ay Diosmo, ya siya yangkhay nan ensilfiyam.’”

⁹Sa na't inpango siya id Jerusalem ya inyeyna is katoktok nan Timplo, sa na't kanan, “Mo sik-a nan Anak nan Dios, ayed lomabtok ka. ¹⁰Tay kanan nan naisolat ay kalin nan Dios en, ‘At filinena nan anghesna ay manokkhong ken sik-a.’”

¹¹Kanana akhes en,

‘At salapaencha sik-a

ta ad-i maisogto nan sikim isnan fato.’”

¹²Sa et kasin sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Wen, ngem kanana met akhes en, ‘Ad-im teptepngen si Apo Dios ay Diosmo.’” ¹³Mid ad-i inangnen Satanas ay nannailo ken Jesus, ya osto'y siya chi, tinaynana is sin-ak-itan.

Nan Chonon Jesus id Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴Tinmoli si Jesus id Galilea, ya wad-ay ken siya nan kamabfalin nan Ispirito Santo. Et nadngenadnge siya isnan olay entona ay ili ischi. ¹⁵Cha na sinkhep nan sinagogacha^f ay nen-isos-olo, sa cha't chinad-ayaw am-in siya.

^f4:15 Sinagoga nan ngachan nan manad-ayawancha ken Apo Dios id sangad-om isnan Judio. Siya akhes nan naamongancha ay en-okoman ya matottotyaaan.

Inad-in nan Kailiyan Jesus Siya

(*Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6*)

¹⁶Sa et sinmaa si Jesus id Nazaret ay naengnganana, ya isnan Sabfacho^{§§} sinomkhep is kasinagoga tay siya nan inpaingsana. Tinmakcheg ay namasa isnan kalin Apo Dios, ¹⁷ya naichowa ken siya nan nalolokot ay liblon Isaias ay mamadton Apo Dios. Finitlagna chi sa na't inchanan nan nay ay naisolat,

¹⁸“Wad-ay nan Ispiriton Apo Dios ken sak-en. Tay pinilina sak-en ay mangiwalakhawag isnan Khawis ay Chamag isnan poposi. Infaana sak-en ay mangifaag isnan mabfagalod ay at maipalofos cha, ya isnan ad-i makaila ta at makaila cha kasin. Infaana sak-en ay mangipawaya isnan maliglikhatan, ¹⁹ya ta ipalawagko ay siya na nan tawen ay mangisalakan Apo Dios isnan takhona.”

²⁰Linokot Jesus nan liblo ya insoblina isnan kafachang sa et tinmokcho ay nenisolo. Iilaen am-in nan takho is kasinagoga siya. ²¹Sa na't kinwani en, “Naangnen idwani kannay nan nay ay kalin Apo Dios isnan cha yo manngelan.”

²²Tinan-oyancha ya nataa cha am-in isnan khanag-awis ay kinkinwanina. Kinwanicha en, “Ay ke faken na san anak Jose?”

²³Sa na't kanan, “At kananyo ken sak-en nan nay ay al-alig, ‘Sik-a ay en-agakhas, akhasam nan awakmo.’ Nan laychenyo ay kanan ken sak-en et, ‘Angnem isnan osto ay ilim nan chinchinnngemi ay inang-angnem id Capernaum.’ ²⁴Ngem tet-ewa kanak ken chakayo, maid paat mamadto ay mafigfig isnan chadlos ilina. ²⁵Nay, ifaagko ken chakayo nan tet-ewa, angsan cha nan nailekkasan id

Israel issan timpon Elias ay eg-ayna nenod-odchanan is tolo ya kakhedwa ay tawen, ya chad-ama nan fitil isnan olay entona issa ay ili. ²⁶Ngem olay mo siya chi, egay paat infab-aan Apo Dios si Elias ay mamachang isnan olay esang ken chaicha, kecheng yangkhay nan esang ay mangili ay nailekkasan ay iSerepta id Sidon.

²⁷“Wad-ay akhes nan angsan ay nenkakolit id Israel isnan timpon nan mamadto ay si Eliseo, ngem maid paat olay esang is naipagkhwis ken chaicha, kecheng si Naaman ay mangili ay iSiria.”

²⁸Peteg nan songet nan am-in ay wad-ay is kasinagoga issan nanngelancha ischi. ²⁹Naligwat cha ya ala cha ya khoyod ken siya ay mangipafala is kaili. Khinoyodcha siya ay nangiyey isnan cheppas nan filig ay naikhab-an nan ilicha ta en cha ekchakhen. ³⁰Nay met achi nanalan is kakhawan nan mangal-alifongfong ay katakhotakho ya kinmaan.

Nan Nangipakaan Jesus isnan Anito

(*Marcos 1:21-28*)

³¹Sa et khinomwab si Jesus id Capernaum id Galilea ay cha na nen-isosolowan is kasinagoga isnan Sabfacho. ³²Cha cha nataa isnan ikkana ay enisolo, tay wad-ay pet kalebfengan nan kalina.

³³Ya ket wad-ay nan esang ay lalaki is kasinagoga ay naan-anitowan. Chadlos nenfogfokhaw ay mangwanin, ³⁴“Na! Sik-a Jesus ay iNazaret, ngag nan fiyangmo ken chakami? Ay innali ka ngen ay mamakawas ken chakami? Ammok mo sino ka. Sik-a nan Nasan-towan ay Faan Apo Dios!”

§§4:16 Sinabfacho nan tengaw nan Judio ay menchad-ayawancha ken Apo Dios is kasinagoga ay sinfaancha.

³⁵ Ngem yinangyangnan Jesus ay nangwanin, “Khenekmo! Komaan ka ken siya!” Infasfas nan anito nan lalaki isnan sakhangcha am-in, sa et finmala siya ya egayna sinaksaktan nan lalaki.

³⁶ Nataa am-in nan takho ay cha mangwani isnan ib-acha, “Ngag man chana ay kali? Tay ya ke wad-ay pet kalebfengana ya kamabfalina ay mamilin isnan anito ya fomala cha tet-ewa!” ³⁷ Sa et nadngenadnge nan maipoon ken Jesus isnan olay entona isnan chey ay ili.

Nan Nangag-akhasan Jesus isnan Nenkasakit

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Kinmaan si Jesus is kasinagoga ya inmey is afong cha Simon. Wad-ay ischi nan katokhangnan Simon ay fafai, ay ensaksakit ya chachama nan pochotna. Sa cha't nenseg-ang ken Jesus. ³⁹ Sinmag-en si Jesus ay nangoschong ken siya, ya yinangyangana nan pochotna ket ay nenkakkakaan. Ala na ya fangon sa na't panganen chaicha.

⁴⁰ Issan osto'y sedsechemna,* waschin et nangiyey ken Jesus isnan nenkasakit ken chaicha isnan nateketeken ay sakit. Kinkincheng Jesus ay nangappos ay nangipagkhawis ken chaicha am-in.

⁴¹ Nan cheycha'y anito ay finmala isnan cheycha'y sinkhepcha et nenfogfokhaw cha ay nangwanin, “Sik-a nan Anak nan Dios!” Nay met achi yinangyangnan Jesus chaicha ya inpawana nan enkaliyancha, tay ammocha ay siya nan Cristo.

Nan Nenpap-alawakkan Jesus is kaSinagoga

(Marcos 1:35-39)

⁴² Issan cha et mawiit, tinaynan Jesus nan ili ya inmey isnan maid paat tagtakhowan. Ngem ket ay inmey ken katakhotakho ay nangan-anap ken siya, ya osto'y inchanancha siya inpakodcha. ⁴³ Ngem kinwanina ken chaicha, “Masapol ay iwalakhawagko akhes nan Khawis ay Chamag maipoon isnan enap-apowan Apo Dios isnan tapina'y ili, tay siya nan khotok nan naibfaalak.” ⁴⁴ Et inmey nenpap-alawag isnan kasinagoga isnan olay entona ay ili id Judea.

Nan Nangayakhan Jesus isnan Inmona ay Tolo ay Disipolosna

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 Isnan namingsan, wad-ay si Jesus ay tomatakcheg is kailit nan fayfay id Genesaret, ya inalifongfongan nan katakhotakho ta chengngenchana nan isolona ay kalin Apo Dios. ² Inilana is kailit nan fayfay nan chwa ay fangka ay tinaynan nan cheycha'y mangadkhachiw ay cha mangowas isnan tafokorcha. ³ Idwani, nen-agchang siya isnan esang ay fangka ay kwan Simon, sa na't infakha ken siya ta ipagpakheg-edna is akit nan fangka ta maiyadchawi is kalota. Sa et tinmokcho ischi ay nen-isos-olo isnan katakhotakho.

⁴ Kakwasan nan nen-isos-olowana, kinwanina ken Simon, “Iyeymo nan fangka is kaad-achaem ta oy-oyenyon nan iketyo.”†

⁵ “Apo,” kinwanin Simon, “Tinsetmi met isnan maschem engkhana idwani ay wiit, ya ke maid paat inalami mo! Ngem khapo tay kanam, olay kasik oy-oyen

* **4:40** Isnan ekhad nan Judio, mo malonog nan akhew, siya nan pengpeng nan tengawcha ay Sabfacho. Tay siya chi, isnan sedsechemna nan mangiyeyanacha isnan nenkasakit ay ib-acha ken Jesus.

† **5:4** nan iket isnan sichok ay anwaanwa ya anchoancho ta maoy-oy isnan fayfay.

nan iket.” ⁶Et osto ay inoy-oycha nan iketcha, ket ay angsaangsan tet-ewa nan inalacha ya nganngani mafakas nan iket. ⁷Ala cha't ya kawad isnan kakadwacha is kaesang ay fangka ta omali cha ay mamachang ken chaicha. Sa cha't inmali ya pinnopinnocha nan chwa'y fangka ke cha't ay nganngani malin-eb.

⁸Issan nangil-an Simon Pedro[‡] isnan cha inmat, ala na et ya falintomeng isnan sakhang Jesus ay nangwanin, “Taynam sak-en, Apo, tay fomafasol ak!”

⁹Natakatakag cha ay enkakadwa isnan ad-achowan ay kinnacha. ¹⁰Siya akhes isnan tapina ay kakadwan Simon ay si Santiago ya si Juan ay anak Zebedeo.

Kinwanin et Jesus ken Simon, “Ad-i ka omegyat. Tay mailapo kannay idwani, takho nan en ka khadchiwen.”

¹¹Sa cha't inpachaka nan fangkacha ya khinayadcha am-in nan ngag issa, ya naifoweg cha ken Jesus.

Inpagkhawis Jesus nan Esang ay Nakolit

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹²Isnan namingsan ay kawad Jesus isnan esa'y ili, sinmag-en nan lalaki ay chadlos nakolit. Issan chadlos na nangilan ken Jesus, ala na ya eey is sakhangna ay nenlokfob ya nenseg-ang ken siya. Kinwanina, “Apo, mo sa ya laychem, et mabfalin ay pakhawisem sak-en.”

¹³Kinappos Jesus nan nakolit ay nangwanin, “Laychek, khomawis ka!” Ya ket ay nenkakkakaan kannay nan kolitna.

¹⁴Sa et finilin Jesus siya ay nangwanin, “Ad-im ifab-aag isnan olay sino nan sana ay inmat ken sik-a. Enchadchawes ka't ay en mangipaila isnan awakmo isnan pachi. Sam et ichowa nan

chaton ay infilin Moises ay mangipaila isnan takho ay tet-ewa ay khinmawis ka.”

¹⁵Ngem am-amed kayet ay nadnadnge isnan olay entona, nan maipoon ken Jesus, et angan cha nan katakhotakho ay inmey ken siya ay nanngis isnan kalina ya nangipakaan isnan sakitcha. ¹⁶Ngem si Jesus, omeomey isnan maid paat tagtakhowan ay en nenlol-owalo.

Inpagkhawis Jesus nan Ad-i Makagkhiwa

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷Isnan namingsan ay cha en-isosolowan Jesus, wad-ay cha nan nakitotokcho ay Fariseo ya mistolon si lenteg. Nalpo cha isnan am-in ay il-ili id Galilea, ya id Judea, ya id Jerusalem. Ya wad-ay ken Jesus nan kamabfalin Apo Dios ay mangipagkhawis isnan sakit. ¹⁸Ya ket sanacha nan lallalaki ay mangiyalali isnan esang ay ad-i makagkhiwa ay lalaki ay maiyaamaka. Et inyananapcha nan angnencha ay mangiskhep ken siya is kasakhang Jesus. ¹⁹Nay met achi ad-icha makaiskhep khapo isnan katakhotakho, inlamagcha siya is kaatep,[¶] ya linekwabcha nan tapin nan minadchalilyo ay atep ischi, sa cha't inpagkhwab isnan sakhang Jesus is katengan nan katakhotakho. ²⁰Isnan nangilasinan Jesus isnan pammaticha, kinwanina isnan lalaki, “Kayong, napakawan et nan fasolmo.”

²¹Ya ket ay kankananan nan cheycha'y mistolon si lenteg ya Fariseo is kasemekcha en, “Sino pan na's takho ay aped mangam-amsiw ken Apo Dios! Ay ke wad-ay makapakawan si fasol mod-i si Apo Dios yangkhay?”

[‡]5:8 Nginadnan Jesus si Simon is Pedro, nay et kanancha ken siya en Simon Pedro.
[¶]5:19 Isnan ilin Jesus nadchata nan atep nan afongcha ay nakhaeb is lota paymo madchalilyo.

²²Si magtek Jesus, ammona nan semekcha, sa na't kanan, "Ngag man kasin nan en yo semkesemken?" ²³Ngag nan malanlanoy ay kanan, 'Napakawan et nan fasolmo,' paymo, 'Fomangon ka ya manalan ka?' ²⁴Nay met achi ta mangammowanyo ay wad-ay kalebfengak ay Anak si Takho is kalota ay mamakawan isnan fasol, ay man et ta ipailak." Et kinwanina isnan lalaki ay ad-i makagkhiwa, "Kanak ken sik-a, fomangon ka! Alaem nan kaseypam ta somaa ka!"

²⁵Ya isnan sakhangcha am-in, finmangon kannay sa na't inala nan kaseypana, et sinmaa ay nanad-ayaw ken Apo Dios.

²⁶Sa cha't nenkatatakag, ya chinad-ayawcha si Apo Dios. Chadlos cha inmegyay ay nangwanin, "Chad-ama paat ay katataa nan naycha'y inila tako idwani."

Nan Nangayakhan Jesus ken Levi

(*Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17*)

²⁷Issan osto'y nakwas chachi, finmala si Jesus ya inilana nan esang ay enkorkortais ay enngachan is Levi. Wad-ay ay tomotokcho is kaenfob-owisana. Kinwanin Jesus ken siya en, "Maifoweg ka ken sak-en." ²⁸Nenkaliligwat si Levi sa na't tinaynan nan am-in ya naifoweg ken siya.

²⁹Idwanin, nenpapiyasta si Levi is afongna. Angsan cha nan inmey ay enkorkortais ya nan tapina kayet ay makikan. ³⁰Ngem isnan nangil-an nan cheycha'y Fariseo ya nan ib-acha ay mistolon si lenteg isnan cheycha ay naamong, nenlili cha isnan disipolos Jesus, "En

kayo man cha pet makikan ya makiinom isnan sanacha'y enkorkortais ya wasit ay takho ay?"

³¹Sinfat et Jesus chaicha ay nangwanin, "Faken nan takho ay komekedse nan makasapol isnan choktor mod-i ket nan nasakit. ³²Egay ak inmali ay mangayag isnan cheycha'y nalenteg, mod-i ket nan fomafasol ta enfafawi cha."

Nan Salodsod Maipoon isnan Entipelan

(*Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22*)

³³Wad-ay cha nan nangwani ken Jesus, "Apo, entiptipe nan cheycha'y disipolos Juan, ta enlol-owalo cha et yangkhay. Siya akhes isnan disipolos nan Fariseo. Ngem ya ke pet cha ominom ya cha mangan nan disipolosmo mo?"

³⁴Sa et kinwanin Jesus, "Ay ke kayo makaiyad-i isnan makikkanan nan lilwid nan kaab-afong ay lalaki,[§] mo sisya kayet siya ken chaicha? ³⁵Ngem at omali nan akhew ay maal-ana ken chaicha, at siya chachi ay akhew nan ad-i cha mangmanganan."

³⁶Inyalig kayet Jesus ken chaicha ay nangwanin, "Maid mamikis isnan falo ay fachona ta sa na't itakop nan chey pinikisna isnan lokhak.** Tay at pakawasena't yangkhay nan falo ay facho, sa et ad-i akhes enfakhay nan falo ay lopot ya nan lokhak. ³⁷Maid akhes mangippey isnan kakhag-aeb ay fayas isnan chaan ay kochil ay entey-an si fayas.†† Tay at paptoken nan falo ay fayas chi, ya ayyew et yangkhay nan kakhag-aeb ay fayas, olay nan nafakas

§5:34 Si Jesus, inyaligna nan awakna isnan nay ay kaab-afong ay lalaki, ya nan disipolosna isnan aloyos nan kaab-afong. Nan maal-an nan kaab-afong, et inyalig Jesus isnan eteyna.

**5:36 Kag tona nan ayen nan nay ay al-alig: ad-i maifakhay nan falo ay sos-olon Jesus isnan sos-olon nan Fariseo.

††5:37 Nan kopkop si karnilo, siya nan osalenchia is pagfayyasan. Mo kakhag-aeb, enyam-es nan kochil, et ad-i pomtok mo lomlomwag nan fayas. Ngem mo chaan, at komenteg, et nalaka ay pomtok mo lomlomwag nan kakhag-aeb ay fayas.

ay pagfayyasan. ³⁸Nan magtek falo ay fayas, et masapol ay maippey isnan falo ay kochil ay pagfayyasan. ³⁹Maid akhes kasin menlayad isnan kakhag-aeb ay fayas mo apchas et nakainom isnan naeteng ay fayas. Tay kanana en, ‘Khagkhag-awis nan naeteng.’”

Nan Infaag Jesus Maipoon isnan Tengaw nan Judio

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 Isnan esang ay Sabfacho, ay nanad-alanan cha Jesus is kapayewan, inmala nan cheycha'y disipolosna is kinotkotimcha. ²Ket ay kinwanin nan tapin nan Fariseo en, “Ya ke yo pap-paaten ay mangangnen isnan maipawa isnan tengaw ay Sabfacho ay?”

³Sa et kanan Jesus, “Egayyo ngen finasa nan inangnen David ya nan cheycha'y fowegna issan naowatancha?‡‡

⁴Sinomkhep si David isnan afong Apo Dios, ya kinmakan isnan tinapay ay nai-choo ken Apo Dios. Sa na't inwalas isnan fowegna. Maipawa met chi isnan olay sino ay mangakan mo ad-i yangkhay nan papachi.” ⁵Sa na't kinwani ken chaicha en, “Sak-en met ay Anak si Takho nan mangiyapo isnan tengaw.”

Nan Lalaki ay Nasakew nan Limana

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶Isnan esang kasin ay Sabfacho, sinomkhep si Jesus is kasinagoga ya nenisos-olo. Ya ket ay wad-ay ischi nan esang ay lalaki ay nasakew nan kan-

nawan ay limana. ⁷Sa et tinotokkhongan nan cheycha'y mistolon si lenteg ya nan Fariseo si Jesus ta mangil-ancha mo en-akhas isnan Sabfacho ay tengaw, ta chomalat si mangipafasolancha ken siya.¶¶ ⁸Ngem si Jesus, ammona nan semekcha, sa na't kinwani isnan chey nasakew nan limana, “Itakchegmo ta omali ka is katengana.” Tinmakcheg tetewa ya khinmawa.

⁹Ya ket kinwanin Jesus, “Salodsochek na ken chakayo. Ngag nan ipalofos nan lenteg tako ay angnen isnan tengaw? En-angnen tako ngen isnan khawis paymo nan ngaag? En-isalak tako ngen paymo enpakawas tako isnan fiyag?”

¹⁰Sa et nenmonaang ken chaicha amin, ya kinwanina isnan lalaki, “Oyachem nan limam.” Inangnena, ya ket khinmawis kasin nan limana. ¹¹Nay met achi amed cha sinmonget ya natotya cha mo ngag nan angnencha ken Jesus.

Nan Namilinan Jesus isnan Apostolesna

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹²Issan chey ay timpo, linmamag si Jesus is kafilig ay en nenlowalo. Et sinlabfiyan ischi ay nenlol-owalo ken Apo Dios. ¹³Issan kawitana, inayakhana nan cheycha'y disipolosna sa na't pinili ken chaicha nan sinpoo ya chwa ay nginadnana is apostoles.¶¶

¹⁴Siya chana nan pinilina: Si Simon (ay nginadnan Jesus is Pedro), sa et nan akhina ay si Andres; cha Santiago

‡‡6:3 Si David nan nadnadnge ay alin nan Judio id sangad-om. Isnan namingsan, ay linmayawana ken Saul ay ngaag ay ali, maid sengetcha. Et sinomkhep isnan afong Apo Dios ta komchaw is tinapay isnan pachi. Ngem maid. Nan magtek yangkhay naichoo ken Apo Dios nan wad-ay, ay kanen yangkhay koma nan papachi. Nay met achi, olay mo maipawa chi, nangan kayet cha David.

¶¶6:7 Isnan mistolon si lenteg ya nan Fariseo, law-encha nan en-akhas isnan Sabfacho ay tengawcha, tay kanancha en chono chi.

§§6:13 Nan ayen nan kali ay apostoles et nan nafaa. Tay chaicha nan sinpoo ya chwa ay pinilin Jesus ya finaana ay en mangiwalakhawag isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan inmaliyana, ya inchowana nan kamabfalincha ay mangangnen isnan katataa.

ken Juan; cha Felipe ken Bartolome; ¹⁵ cha Mateo ken Tomas; si Santiago ay anak Alfeo; si Simon (ay ngingadnancha is Zelot tay isaksakitna nan ilicha); ¹⁶ si Judas ay anak Santiago, ya si Judas Iscariote ay awni't mangitiktik ken Jesus.

**Nan Nen-isos-olowan
ya Nen-ag-akhasan Jesus**

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Pinmanad cha Jesus is kadchata. Ya wad-ay cha ischi nan angsan ay disipolosna ya nan angsan ay katakho-takho ay nalpo isnan kailili id Judea, id Jerusalem, ya id Tiro ya Sidon ay ilit nan fayfay. ¹⁸ Inmali cha ay nanngge ken Jesus ya nangipaakhas isnan sakitcha. Nan cheycha akhes ay naan-anitowan, naipagkhawis cha. ¹⁹ Ya waschin nentralayad ay manikchod ken siya, tay wad-ay nan kamabfalin ay malmalpo ken siya ay mangipagkhawis ken chaicha am-in.

**Nan Kanan Jesus en
Naoney ya Maseg-ang**

(Mateo 5:1-12)

²⁰ Sa et illaen Jesus nan disipolosna ya kinwanina en, "Naoney kayo ay mamigfig isnan kinakolangyo tay at maitapi kayo isnan en-ap-apowan Apo Dios!

²¹ Naoney kayo ay kag maowat idwani, tay at megsan kayo! Naoney kayo ay en-ag-akha idwani, tay at chadlo en-ango kayo!"

²² "Naoney kayo olay mo wad-ay menlilikhet ken chakayo, ya telachencha chakayo sa cha't am-amsiwen chakayo, paymo ippeycha ay ngaag nan ngachanyo khapo ken sak-en ay Anak si Takho. ²³ Siya, enlal-ayad kayo mo siya sa nan omat ken chakayo. Itaodyo nan lagsakyo, tay at chakchake nan fongaenyo id chaya. Siya akhes nan inang-angnen nan

ikik-itcha isnan mamadton Apo Dios id sangad-om.

²⁴ Ngem chakayo ay fafaknang idwani, selaeg yo tay apchas yo chinawat nan enkhawisanyo.

²⁵ Selaeg yo ay maeegsan idwani, tay awni't maowat kayo!

Ya chakayo ay aped en-ang-ango idwani, selaeg yo tay awni't aped kayo enngoyn-goyos ya en-ag-akha!

²⁶ "Selaeg yo akhes, mo khawis nan kankanan nan am-in ay takho ken chakayo. Tay siya akhes chadlo sa nan kalin nan ikik-itcha id sangad-om issan cheycha'y ad-i tet-ewa ay mamadto."

**Laylaychenyo nan
Menlilikhet ken Chakayo**

(Mateo 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Sa et kinwanin Jesus, "Ngem siya na nan ibfakhak ken chakayo ay mamange ken sak-en: Laychenyo nan fosoyo. Khakhawisenyo nan menlilikhet ken chakayo. ²⁸ Bindisyonanyo nan mangifotlog ken chakayo. Ilowalowanyo nan mangoyong ken chakayo. ²⁹ Mo wad-ay manodpak isnan ipingmo, ad-im ifales, mod-i ket ichoom kayet nan topakna. Mo wad-ay mangala isnan kakhaymo, iyoyam ta olay alaena kayet nan kamasitam. ³⁰ Agtam nan olay sino ay komchaw ken sik-a, ya mo wad-ay mangikaan isnan kwam, ad-im kasin anapen. ³¹ Angnenyo isnan ib-ayo ay takho nan ngag issa ay laychenyo akhes ay angnencha ken chakayo.

³² "Mo nan yangkhay menlal-ayad ken chakayo nan laylaychenyo, ay ke wad-ay fongaenyo sidi? Tay olay nan fomafasol, laychencha nan menlayad ken chaicha! ³³ Ya mo khakhawisenyo yangkhay nan cheycha'y mangagkhawis ken chakayo, ay ke wad-ay fongaenyo? Tay olay nan fomafasol, angnencha akhes sa! ³⁴ Ya mo enpakhawat kayo yangkhay isnan cheycha ay ammoyo ay enfayad, ay

ke wad-ay fongaenyo ischi? Tay olay akhes nan fomafasol et enpakhawat cha isnan ib-acha ay fomafasol ay mangisakhong isnan ostoosto ay khi-nawatcha. ³⁵Nan magtek angnenyo, et laychenyo nan kafosoyo. Khawisenyo chaicha. Enpakhawat kayo ya ad-iyo kasin sad-en nan maisakhongana. Mo siya chi nan angnenyo, at chakchake nan fongaenyo, ya maifilang kayo ay an-ak nan Katotongchowan, tay naanos siya isnan cheycha'y ngaag ya isnan cheycha'y ad-i mangammo ay ensofalit. ³⁶Seg-anganyo mampay nan takho ay kag ken Amayo id chaya ay maseg-ang.”

Ad-i tako Okomen nan Ib-a Tako

(Mateo 7:1-2)

³⁷Sa et kinwanin Jesus, “Ad-iyo okomen nan ib-ayo ta ad-i akhes okomen Apo Dios chakayo. Ad-iyo pabfasolen nan ib-ayo, ta ad-i akhes okomen Apo Dios chakayo ay machosa. Pakawanenyo nan ib-ayo ya at pakawanen akhes Apo Dios chakayo.

³⁸“Agtanyo nan ib-ayo ya at agtan akhes Apo Dios chakayo. Ad-acha nan ichowana ay kag isnan finayo ay nasalop isnan ostoosto ay salop ay nased-sesedsed sa et naiwegwewegweg ya enliblifas. Tay mo ngag nan kaad-achan nan ichowayo at siya akhes nan kaad-achan nan maichowa ken chakayo.”

Nan Mangichad-alan isnan Tet-ewa, Masapol ay Ammona Ona nan Tet-ewa

³⁹Inyalig kayet Jesus ken chaicha ay nangwanin, “Ay ke mabfalin ay ipan-gon nan esang ay nakolap nan ib-ana

ay nakolap? Ad-i cha ngen mekchag ay chwa is kafito? ⁴⁰Maid disipolos is entongtongcho mo nan mistolona. Ngem mo linpas nan olay sino nan ad-achalena, at chadlo enfalin ay kag isnan chey ay mistolona.”

Iyalig Jesus nan Fasol isnan Fomolaw ya isnan Kaew

(Mateo 7:3-5)

⁴¹Sa et kinwanin Jesus, “Em man isin-eng nan namolaw isnan matan nan ib-am, ya okhay nan sinlanges ay man-asalak isnan matam kannay ay? ⁴²Ay kem aped kanan isnan ib-am en, ‘Kay-ong, ay ta kaanek nan sana'y mamofolaw isnan matam,’ ya ad-im ilaen nan sinlanges ay manasalak isnan matam? Sik-a ay kakas-okas-on! Kaanem pay ona nan sinlanges ay manasalak isnan matam, ta nalatak nan mangil-am ay mangaan isnan namolaw isnan matan nan ib-am.”

Nan Kaew ya nan Fekhasna

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³Kinwanin kayet Jesus, “Maid khawis ay kaew ay mamkhas is ngaag. Ya ad-i akhes mamkhas nan ngaag ay kaew is khawis. ⁴⁴Tay maammowan nan am-in ay kaew isnan fekhasna. Ad-i mapokhas nan higos* isnan pagpakhat paymo nan ofas† isnan sibsifit. ⁴⁵Kag tona tako akhes ay takho. Nan khawis ay takho, pabfalaena nan am-in ay khawis ay iigtona isnan semekna. Ngem nan ngaag ay takho, nan yangkhay ngaag ay naiigto is kasemekna nan ap-apatena. Tay mo ngag nan wad-ay ay semekna, siya akhes chi nan ap-apatena nan topekna.”

* **6:44** Isnan ilin Jesus, wad-ay nan nateketeken ay fekhas si kaew ay maid sina. Esang nan higos, ay kag kayyab nan kadchakena.

† **6:44** Ofas akhes nan esang ay fekhas si kaew ay maid kayet isna, ay fomkhas isnan esang ay kag waka.

Nan Chwa ay Kalapantilo

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶Sa et kinwanin Jesus, “En yo man kanan ken sak-en en Apo, Apo, ya ad-iyong angnen nan filinko ay?”

⁴⁷Iyaligko ken chakayo nan kasasaad nan takho ay omali ken sak-en ay mannge isnan kalik sa na't iyangnen: ⁴⁸Siya nan kag isnan takho ay kinmaob engkhana ay inchasana nan fato ay tomakchekhan nan tokod nan cha na ipatood ay afongna. Awni ya ket nenlemem ya chinmakchakowag nan anewang ya ab-afikas ay nanarsar isnan afong, ngem ad-i maiwegweg tay khawis nan naipatakchekhana.

⁴⁹“Nay met achi kag tona nan takho ay aped yangkhay manmange isnan kalik ya ad-ina iyangnen: Siya nan kag isnan takho ay nangipatood isnan afongna isnan lota ay maid pegradna. Osto ay lemlem ya ab-afikas nan anewang ay nanarsar isnan afong, ya ket nenkatotokang ya chad-ama nan inangnena ay napakawas.”

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Faan nan Sorchacho ay iRoma

(Mateo 8:5-13)

7 Sa et inmey si Jesus id Capernaum isnan nakwasan nan nen-isos-olowana isnan katakhotakho. ²Wad-ay ischi nan kapitan si sorchacho ay iRoma ay masak-sakit nan patpatkhena ay faana ya nganngani matey. ³Osto'y chinngen nan kapitan nan maipoon ken Jesus, infaana nan tapin nan amam-an nan Judio ay omey enseg-ang ken Jesus ta omali ay mangipagkhawis isnan faana. ⁴Inmey cha ken Jesus ya nenseg-aseg-ang cha ay nangwanin, “Tet-ewa ay nan tona ay takho et lebfengna'y mabfachangan. ⁵Tay laylaychena chatako ay Judio, ya siya nan nangipakhaeb isnan sinagoga tako.”

⁶Sa et naifoweg si Jesus ken chaicha. Issan nganngani cha'y omchanan isnan afong, infaan kannay san kapitan nan lil-iwidna ay en mangibfakha ken Jesus, “Apo, ad-i ka kasin enfelay ay omali, tay ad-i ak maikali ken sik-a, ta chadlos ka somkhep isnan afongko. ⁷Ya olay akhes sak-en, ad-i ak maikali ay aped omali ken sik-a. Ifilinmo koma et yangkhay, ya at omanay chi is mangipagkhawis isnan faak. ⁸Maawatak sa tay sak-en akhes, wad-ay nan entongtongcho mo sak-en, ya wad-ay cha akhes nan iyapapowak ay sorchachok. Kanak yangkhay isnan esang, ‘Omey ka ischi,’ et omey. Sa et isnan esang kayet kanak en, ‘Omali ka,’ ya omali. Ya isnan faak kanak en, ‘Angnem na,’ et angnena. Isonga ammok ay kafaalam.”

⁹Osto'y chinngen Jesus chi, nataa, sa et nensakhong isnan katakhotakho ay inmonod ken siya ay nangwanin, “Ib-fakhak ken chakayo, ay maid paat inilak is kag tona ay pammati isnan olay sino isna id Israel.” ¹⁰Issan tinmoliyan nan cheycha'y nafaa is afong nan kapitan, inchanancha nan chey faa ay apchas khinmawis.

Tinakhon Jesus nan Natey ay Anak nan Nailekkasan

¹¹Awni ya ket inmey cha Jesus isnan ili ay makwani en Nain. Naifoweg ken siya nan disipolosna ya nan katakhotakho. ¹²Issan cha cha omchanan isnan pantew nan ili, ke cha't ay sab-aten nan angan ay omili ay en mangikaob isnan fab-alo ay kedkecheng si anak nan nailekkasan.

¹³Chachama ay naseg-ang si Jesus isnan nangil-ana isnan ina, sa na't kanan, “Ad-i ka en-akha.” ¹⁴Sa et sinmag-en ay nangegnan isnan alongan, ya tinomke nan cheycha'y nangaawit.

Sa et kinwanin Jesus, “Anakko, kanak ken sik-a, fomangon ka.” ¹⁵Ya ket tet-

ewa finmangon ya nakannali. Sa et in-chawat Jesus ken inana.

¹⁶Ke cha't ay inmegyat am-in ya chinad-ayawcha si Apo Dios. Kankanancha en, "Da! Naay nan matangtangad ay mamadton Apo Dios ay inmali ken chatako!" Kinwanicha akhes en, "Nay, inmali si Apo Dios ay mamachang isnan takhona!"

¹⁷Kasin et nadngnadnge nan nay maipoon ken siya isnan am-in ay ili id Judea ya isnan malilwes ay ili.

Nan Infakhan Jesus isnan Infaan Juan

(Mateo 11:2-19)

¹⁸Idwani, nan disipolos Juan, infakhacha ken siya nan am-in ay cha inmat. Sa na't inayakhan nan chwa ken chaicha ¹⁹ya finaana chaicha ay omey ken Apo Jesus ta salodsochencha ay mangwani en, "Ad-i ngen sik-a san nakwani ay at omali, paymo som-ed kami ngen si teken?"

²⁰Osto'y inomchan cha ken Jesus kinwanicha, "Finaan Juan Bautista chakami ay mangwani en, 'Ad-i ngen sik-a san nakwani ay at omali, paymo som-ed kami ngen is teken?'" ²¹Siya kannay chi ay timpo nan cha nangag-akhasan Jesus isnan angsan ay nenkasakit isnan nateketeken ay sakitcha. Siya akhes nan cha na nangipafal-an isnan anito isnan tapina ay naan-anitowan, ya nan nangipakhawisana isnan matan nan angsan ay ad-i makaila.

²²Adi kad sinfat Jesus nan disipolos Juan ay nangwanin, "Tomoli kayo ya ibfakhayo ken Juan nan am-in ay inilayo ya chinngeyo: Nan nakolap, makaila cha kasin, nan napilay, makachalan cha, naipagkhawis nan nakolit, makadnge nan natoweng, naipatakho nan natay, ya cha maipalawag nan Khawis ay Chamag isnan posi. ²³Naoney yangkhay nan

takho ay ad-i enchwadchwa ken sak-en!" kinwanina.

Nan Infakhan Jesus Maipoon ken Juan

²⁴Issan osto'y kinmaanaan nan infaan Juan, inokhod Jesus isnan katakhotakho nan maipoon ken Juan. Kinwanina, "Ngag kay nan kananyo ay katatakhon nan en yo inila is kaponchag? Kag ngen isnan fololong ay pakhig-iwwen si chakhem? ²⁵Ngag nan en yo inila ischi? Nan ngen enfafacho is khawigkhawis ay echangchangnge ay lopot? Nan man takho ay khanag-awis nan fachocho ya finofoslon nan fiyagcha, wad-ay cha isnan afong nan ali. ²⁶Ngag nan en yo inila? Esang ngen ay mamadto? Siya. Ya kanak ken chakayo ay wadwad-ay kayet mo nan mamadto nan inilayo. ²⁷Tay si Juan nan nakwani isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,[‡] 'Chey, faalek nan faak ay mang-ona mo sik-a,

ta isakhanana nan kew-am.'

²⁸Kanak ken chakayo ay isnan am-in ay naiyanak, maid entongtongcho mo si Juan. Nay met achi olay mo siya sa, maifilang kayet ay naon-oney mo siya nan kafan-ikhan ay takho ay maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios."

²⁹Am-in nan takho ya nan cheycha'y enkorkortais chinchinngecha nan kinwanina. Chaicha nan sikhod ay namigfig isnan kinalenteg Apo Dios ya nay et nenpafonyag cha ken Juan. ³⁰Ngem nan Fafariseo ya nan mimistolon si lenteg, inad-icha nan pangkhep Apo Dios ken chaicha, et egay cha nenpafonyag ken Juan.

³¹Sa et kinwanin Jesus, "Ngag et kay nan mangiyalikhak isnan naycha ay takho idwani? Ngag kay nan kaisisocho? ³²Kag cha paat san ongang-a ay

[‡]7:27 Ilaenyo nan Malakias 3:1.

en-ay-ayam is kamarkitan ay maid paat pasiyat-encha. Kanan nan esang en, ‘Mamattong kami ngem ad-i kayo met manayaw.

Ilapomi ay en-antoway ngem ad-iyoy met afayan.’

³³ Idwani, inmali si Juan Bautista ay cha nentiptipe ya eg-ay inmin-inom si fayas, ya kananyo en, ‘Naan-anitowan!’ ³⁴ Sak et akhes inmali ay Anak si Takho ay makikkikan ya makiin-inom, ya ket ay kananyo akhes en, ‘Chey na! Ilaenyoy kay nan takho ay nay ya! Oklong ya foteng yangkhay nan ammona. Liwid si enkorkortais ya wasit ay takho.’ ³⁵ Ngem olay, tay nan kinatet-ewan nan silib Apo Dios et maipaila ay chadlos isnan fiyag nan manawat ischi.”

Nan Nenmangiliyan Simon ay Fariseo ken Jesus is Afongna

³⁶ Awni ya inayakhan nan esang ay Fariseo si Jesus ay en makikan is afongna. Et inmey si Jesus ya nakiofong. ³⁷ Idwani wad-ay nan esang ay omili ischi ay asi ay fafai, ay nanngge ay wad-ay si Jesus is afong nan Fariseo ay cha makikan. Ala na’t ya eey ken Jesus ya intakina nan fotilya ay alabastro ay entetey-an nan nafanglofango ay lana. ³⁸ Sa et tinmokcho is kachokogna ay nen-ag-akha engkhana ay infena nan sikin Jesus isnan akhana. Sa na’t cha kannay ponasan isnan fookna ay cha mamisfisito ischi. Sa na’t lanaan isnan chey ay fangfango.

³⁹ Issan nangil-an nan Fariseo ay nanngayay ken siya, kinwanina isnan semekna, “Mo sa ya tet-ewa ay mamadtona, et man ammona mo sino nan nay ay fafai ay mangeg-egnan ken siya ya mo

ngag nan katatakhona. Ammona koma ay asi nan okhalina.”

⁴⁰ Ya ket kinwanin Jesus, “Simon, wad-ay nan laychek ay ifaag ken sik-a.”

“Wen, Mistolo, kanam et mampay,” kinwanina.

⁴¹ “Wad-ay nan chwa ay nakaotang isnan enpaot-otang. Nan esang, liman khasot ay denaryo^f nan otangna, ya nan esang liman poo. ⁴² Et tay ad-i cha makafayad isnan inotangcha, pinakkawana chaicha. Idwani, sino et ken chaicha ay inmotang nan wadwad-ay nan layadna isnan enpaot-otang?”

⁴³ Sinmongfat si Simon ay nangwanin, “Away achi nan napakawan is ad-ad-acha.”

“Naitneng nan songfatmo,” kinwanin Jesus. ⁴⁴ Sinakhongna’t san fafai sa na’t kanan ken Simon, “Ilaem achi nan cha angnen nan fafai ay nay. Minangilim tet-ewa sak-en isnan afongmo, ngem eg-ay ka inmagtan is chanom ay maiyowas isnan sikik.^g Ngem nan nay ay fafai, infena nan sikik isnan akhana sa na’t pinonasan isnan fookna. ⁴⁵ Eg-ay ka finmisito, ngem si tona, eg-ay tinomtomke ay namisfisito isnan sikik nailapo isnan inmaliyak. ⁴⁶ Egaymo linanlanaan nan olok, ngem siya, inappoapposana nan sikik isnan lana ay nafanglofango. ⁴⁷ Tay siya chi, ifaagko et ken sik-a ay nan nay chachama ay layad ay in-pailana, siya nan mangipaila ay apchas et napakawan nan angnan ay fasolna. Ngem nan takho ay akit nan fasolna ay napakawan, et akit akhes nan layad ay ipailana.”

⁴⁸ Sa na’t kinwani isnan fafai, “Napakawan et nan fasolmo.”

⁴⁹ Ya ket nan cheycha’y tapina ay nakikan, kinwanicha isnan semekcha,

^f7:41 Nan esa’y denaryo et siya nan lagfo isnan esa’y akhew.

^g7:44 Isnan ilin Jesus, kag tona nan ekhad nan takho mo wad-ay nan mangilicha: fisitowencha, sa cha’t omichowa is chanom ay maiyowas isnan sikicha, sa cha’t akhes lanaan nan olocha, ya panganencha chaicha.

“Sino man nan nay takho ay olay pet nan fasol, ya pakawwanena?”

⁵⁰Ngem kinwanin Jesus isnan fafai, “Nan sana ay pammatim nan nangisalak ken sik-a. Omey ka et oompa nan semekmo.”

Nan Fabfafai ay Naifoweg ken Jesus

8 Nawnawni kasin nenfaat si Jesus isnan kailili ay nangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Naifoboweg nan cheycha'y sinpoo ya chwa ay disipolosna, ²ya nan tapina ay fabfafai ay inpagkhawis Jesus isnan sakitcha ya nan fabfafai ay nangipakaanana isnan anito ay nankhep ken chaicha. Chaicha cha Maria (ay makwanin Magdalena) ay nakaanana nan pito ay anito; ³si Juana ay asawan Cusa ay ap-apo isnan afong Herodes; si Susana; ya nan angsan kayet ay fabfafai ay cha finmachang ken cha Jesus isnan ikatakhocha.

Nan Lalaki ay en Nensapowak

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴Naam-among ken Jesus nan chadlos angsan ay takho ay nalpo isnan kailili, sa na't inokhod nan nay ay al-alig: ⁵“Wad-ay nan inmey nensapowak is esek. Isnan cha na nen-isapowakan, wad-ay nan cha nap-as is kachalan, ya cha cha nagkhatinan ya tinopek nan ay-ayam. ⁶Wad-ay akhes nan nap-as isnan lota ay cheppas nan enchaem, ya osto ay cha cha tomofo, ke cha't ay nenkaloloyaw tay kolang nan chanom. ⁷Nan akhes tapina, nap-as cha is kasibsifitan, ya osto'y tinmofo nan sibisifit, sinolincha et nan cha tomofo ay esek. ⁸Nan akhes tapina, nap-as cha isnan khawis ay lota ya siya chachi nan tinmofo ay khawis ya nenfekhas cha is sinkhagsot.” Sa et inyanongos Jesus nan okhodna ay nangipapangekhe ay nang-

wanin, “Chengngenyo mampay chana, mo wad-ay kowengyo ay mannge!”

Nan Kaosalan nan Al-alig

(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹Awni ya ket pinoot nan disipolos Jesus nan ayen nan chey ay al-alig. ¹⁰Sa et kinwanin Jesus en, “Chakayo nan naipaammowan nan sikhod ay egay naammowan maipoon isnan en-apapowan Apo Dios. Ngem isnan tapina et nan al-alig nan maosar ay mangipaammo ken chaicha isnan naycha, tatno olay mo chadlos cha iilaen, pakebtencha ay ad-i mangila, ya olay mo chechengnengcha, ad-i cha maawatan.”

Nan Nangilawakhan Jesus isnan Al-alig Maipoon isnan Nen-isapowak

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹“Idwani, kag tona nan ayen nan chey ay al-alig,” kinwanin Jesus. “Nan chey ay esek, siya nan kalin Apo Dios. ¹²Nan chalan ay nap-asan nan esek, siya nan kaiyalikhan nan takho ay mannge isnan kalin Apo Dios, ngem naanali nan Chimonyo ay nangamas is kasemekcha nan chinngecha ay kali ta ad-i cha mamati ya maisalakan.

¹³“Nan lota ay cheppas nan chaemna ay nap-asan nan esek, et maiyalig isnan takho ay mannge isnan kalin Apo Dios sa cha't ala ya chawat ay mangilayalayad. Ngem tay egay linmamot isnan semekcha, sin-ak-itan nan pammaticha. Et isnan omchanan nan mapalikhatancha at ipeg-anancha kannay nan pammaticha.

¹⁴“Nan kasibsifitan ay nap-asan nan esek, et maiyalig isnan cheycha'y mannge, ngem aw-awni ya ket nan ayaka ay chanag ya kinafaknangcha ya laglagsakcha isnan nay ay lota nan manolin isnan chinngecha, et nay ad-i maengngan nan pammaticha.

¹⁵“Nan akhes khawis ay lota ay napasan nan tapina, et chaicha nan takho ay mannge isnan kalin Apo Dios, sa cha't igto isnan tet-ewa ya khawis ay semekcha, ya eestench a engkhana ay mamkhas nan pammatica,” kinwanina.

Ad-i tako Itafon nan Tet-ewa: nan Al-alig Maipoon isnan Pagsilawan

(Marcos 4:21-25)

¹⁶Kinwanin kayet Jesus, “Maid takho is mamaskhed isnan silaw sa na't tangfan isnan fanga paymo padchaowen is kamaseypana. Ippeyna magtek isnan osto ay kaipatpatangana, ta nan somkhep et ilaencha nan silaw. ¹⁷Siya akhes ay maid maitatafon idwani ay at ad-i maipaila. Maid maitatafon idwani ay ad-i maammowan ya maipalawag is tapin. ¹⁸Ilaenyo et mampay ay khawis nan angnenyo ay enchege. Tay nan mangidno isnan wad-ay ken siya, at maagtan kayet. Ngem nan maiyalig ay maid mabfalina ay ad-i mangidno isnan wad-ay ken siya, olay nan akit ay semsemkena ay wad-ay ken siya, et makaan.”

Ibfakkan Jesus nan Tet-ewa ay Aag-ina

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹Inmey nan inan Jesus ya nan aag-ina** ay nangila ken siya, ngem ad-i cha makasag-en khapo isnan katakhotakho. ²⁰Kinwanicha ken siya, “Apo, wad-ay cha inam ya nan aag-im ay entatakcheg is kadchela. Laychencha ay mangila ken sik-a.”

²¹Sa et kinwanin Jesus, “Nan inak ya nan aag-ik, chaicha nan mannge isnan kalin Apo Dios ya angnencha.”

Nan Nangipatkelan Jesus isnan Lemlem

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²²Isnan namingsan nenlokhan cha Jesus ya nan disipolosna isnan fangka. Kinwanina en, “En tako is chemangna.” Sa cha't naligwat ay inmey. ²³Issan cha cha omayan, naseyep si Jesus. Ya ket ay wad-ay nan chad-ama ay chakhem is kafayfay, ya cha et mapsong nan fangka engkhana ay nganngani cha'y malin-eb.

²⁴Ala cha't ya fangon ken Jesus. “Apo! Apo! Nay malin-eb tako!” kinwanicha. Finmangon ay nangipatke isnan chakhem ya nan chakchake ay talipyakew. Et inompa tet-ewa nan fayfay ya ket kakhigkhinek chadlo.

²⁵Sa na't kanan ken chaicha, “Ento pay nan pammatiyo?” Nay met achi sisya kayet san egyatcha ya taacha, ya cha cha kanan, “Sino mampet na ay takho? Ya ke pet olay nan chakhem ya chanom et filinena ya patiyencha tet-ewa siya!”

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Naan-anitowan

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶Sa cha't inomchan isnan ilin nan iG-erasa, ay chechemangen nan fayfay id Galilea. ²⁷Ya osto ay chinmaka si Jesus, sinab-at nan naan-anitowan ay lalaki ay omili ischi. Inmannong ay aped enlalalalafos, ya faken isnan afong, mod-i ket is kaliyang si natey nan entetey-ana. ²⁸⁻²⁹Kad-ikad-in malokhanan siya isnan anito et olay mo maifalod ya makadchinaan nan lima ya sikina, sinokpotna kayet chachi, ya kasin piliten nan anito ay mangittolong ken siya is kaponchag.

Issan nangil-ana ken Jesus, ala na't ya wakis ya lokfob isnan sakhangna ay nangifokhaw, “Ngag nan fiyangmo ken

**8:19 Ilaenyo nan Mateo 12:46.

sak-en Jesus ay Anak nan Katotong-chowan? Pangngaasim ta ad-i ka omipalikhat!" Siya sa nan kinwanina tay apchas finilin Jesus nan anito ay fomala ken siya.

³⁰ Sa et kinwanin Jesus, "Ngag nan ngachanmo?"

"Kalifolifo," kinwanina, tay angshan cha ay anito nan nangeegnan ken siya.

³¹ Sa cha't nenseg-aseg-ang ken Jesus ta ad-ina filinen chaicha ay omeysan fito ay maid pengpeng nan kachaemna.

³² Idwani, wad-ay akhes isnan chey ay ponchag nan angshan ay fotog ay cha englod. Sa et inseg-ang nan kaanianito ta somkhep cha isnan cheycha'y fotog. Et tinan-oyan Jesus. ³³ Nabfanala kannay nan kaanianito isnan chey ay lalaki sa cha't ala ya sekhep isnan kafotofotog. Ke cha't ay ala ya tagtag is katoy-ob ay enchadchawes is kafayfay sa cha't nalin-eb.

³⁴ Issan nangil-an nan enaspastor isnan chey ay inmat, linmayaw cha, sa cha't inmey isnan olay entona ay kawad si afong isnan chey ay ili ay nangipadnge isnan chey ay inmat. ³⁵ Et nakhogkhogoy nan katakhotakho ay inmey nangila ischi. Inmey cha ay nangchan ken Jesus ya inilacha san chey lalaki ay nakaan san kaanianito. Tinmotokcho is kasagen nan sikin Jesus ya nabfachowan et, sa et inomchan chadlo nan osto ay semekna. Sa cha't inmegyat. ³⁶ Nan cheycha akhes chadlos nangila isnan chey ay inmat, inog-okhodcha nan naangnen isnan naan-anitowan ay naipagkhawis. ³⁷ Sa et am-in nan omili ay iGerasa, inpakaancha si Jesus isnan ilicha tay isnan chad-ama ay egyatcha. Et nenlokhan is kafangka si Jesus ya tinmoli.

³⁸ Osto'y siya chi, nenseg-ang ken Jesus san chey lalaki ay nakaan nan kaanianito ta maifoweg ken siya. Ngem inpasaan Jesus ay nangwanin, ³⁹ "Somaa ka ta em ifaag nan am-in ay inangnen

Apo Dios ken sik-a." Et inmey tet-ewa ay nangifab-aag isnan am-in ay kailiyana, nan maipoon isnan am-in ay inangnen Jesus ken siya.

Nan Anak Jairo ay Natey ya nan Fafai ay Nanikchod isnan Fachon Jesus

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Issan tinmoliyan Jesus is chemangna, chachama nan layad nan katakhotakho, tay siya nan sadsad-encha.

⁴¹ Idwani, wad-ay nan inmey ken Jesus ay esang ay mangichad-alan isnan sinagogacha ay enngachan is Jairo. Nenfalintomeng ay nentowad ken Jesus ay nenseg-ang ta chomag-os is afongna, ⁴² tay nan es-esang ay anakna ay fafai ay away nget entawen is sinpoo ya chwa et matmatey.

Naifoweg si Jesus, et issan omayayana, inalifongfongan nan katakhotakho. ⁴³ Wad-ay akhes ischi nan esang ay fafai ay eg-ay nasnaschok nan kachawyana is sinpoo ya chwa ay tawen. Inamasna am-in nan kwana isnan nenatoatonana ay nenpaag-akhasan, nay met achi maid paat nakaipagkhawis ken siya. ⁴⁴ Inmey is kadchokog Jesus sa na't sinikchod nan khayachan nan fachona. Ya ket tinomke kannay nan chala ay fomab-ala ken siya.

⁴⁵ Sa et sinalodsod Jesus ay nangwanin, "Sino nan sinmikchod?"

Idwani tay kinwanicha am-in ay faken cha, kinwanin et Pedro en, "Apo, ya ke man sanacha nan katakhotakho ay menliliwes ya mangal-alifongfong ken sik-a ya!"

⁴⁶ Ngem cha kayet kanan Jesus, "Wad-ay nan sinmikchod, tay liniknak ay finmala nan kamabfalin ken sak-en."

⁴⁷ Osto ay nadlaw nan fafai ay naamowan ay siya, nentat-ayenten ay inmey ken Jesus ya nenfalintomeng isnan sakhangna. Sa na't infaag isnan

am-in ay katakhotakho nan khotok nan nanikchochana ken siya ya nan nakhannawisana.

⁴⁸Sa et kinwanin Jesus, “Anakko, inpagkhwis nan pammatim sik-a. Omey ka et oompa nan semekmo.”

⁴⁹Issan cha mangwaniyan Jesus ischi, ket ay inmali nan esang ay faa ay nalpo is afong Jairo ay nangwanin, “Apo, natey et nan anakmo. Ad-im kasin sangawen nan Mistolo.”

⁵⁰Ngem tay chinngen Jesus chi kinwanina ken Jairo, “Ad-i ka omegyat. Mamati ka yangkhay, ya at khomawis siya.”

⁵¹Osto'y inomchan cha is afong, maid inaspaskhepna, kecheng yangkhay cha Pedro, Juan, ya si Santiago, sa et nan ama ya inanan ong-onga. ⁵²Waschin cha aakha nan takho ay nangad-achog isnan ong-onga. Kinwanin et Jesus, “Ad-i kayo en-akha. Egay natey siya, maseyep yangkhay!”

⁵³Sa cha't inang-ango si Jesus, tay am-mocha ay natey. ⁵⁴Ngem inalana nan limana ay nangwanin, “Anak, fomangon ka!” ⁵⁵Ya ket sinmakhong san leng-agna ya ala na't ya fangon. Sa et infilin Jesus ta panganencha. ⁵⁶Nataataa cha amana ken inana, ngem ya ket ay infilin Jesus ta ad-icha ifab-aag nan chey ay inmat isnan olay sino.

Nan Namaalan Jesus isnan

Sinpoo ya Chwa ay Apostolesna

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9Inayakhan Jesus nan sinpoo ya chwa ay disipolosna sa na't inagtan chaicha is kamabfalin ya kalebfengan-cha ay mangipakaan isnan am-in ay anito ya mangag-akhas isnan kasakisakit. ²Sa na't infaa chaicha ay mangipalawag maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, ya mangipagkhwis isnan masasakit. ³Kinwanina ken chaicha, “Ad-i kayo en-itaktakin is olay ngag isnan enfaatanyo. Maid sokod, sopot, makakan, siping,

paymo ensokatanyo. ⁴Ya olay sino ay menmangili ken chakayo, entetee kayo yangkhay isnan afongcha engkhana ay taynanyo nan chey ay ili. ⁵Sa et mo wad-ay ili ay ad-i manawat ken chakayo, taynanyo, ya isnan komaananyo, pag-pakhenyo nan sikiyo ta makaan nan pinomket ay chapog nan chey ay ili, ay kag manokhon ken chaicha.”

⁶Sa cha't naligwat ay nenfab-aat isnan kailiili ay nangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag ya nangipagkhwis isnan nenkasakit isnan olay entona.

Nan Naal-alilawan Herodes ay Khofernachor id Galilea

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷Si Herodes ay khofernachor, chinngena nan am-in ay in-inmat, et maid osto is semkena tay kanan nan tapina en kasin finmangon si Juan Bautista isnan etey. ⁸Nan tapina akhes kanancha en nenpaila si Elias, ya wad-ay kayet nan mangmangwani en kasin natakho nan esang isnan cheycha'y mamadto id solit.

⁹Sa et kinwanin Herodes, “Inapap-longko met nan olon Juan, ngem sino man na ay cha maog-okhod isnan kag tonacha ay chak chengngen?” Siya chi't ya lalaychena ay mangila ken Jesus.

Nan Namanganan Jesus isnan Liman Lifo

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰Tinmoli nan cheycha'y apostoles, ya infab-aagcha nan am-in ay inang-angnencha. Sa et inayakhan Jesus chaicha yangkhay ay omey isnan ili ay Betsaida. ¹¹Issan magtek nangammowan nan katakhotakho isnan inmayana ischi, inonodcha siya. Khinagkhwisna ay nanawat ken chaicha, sa na't infab-aag nan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, ya

inakhasana akhes nan makasapol isnan khomawisancha.

¹²Issan cha malonokhan nan akhew, inmey nan sinpoo ya chwa ay disipolosna ay nangwani ken siya, “Kanam et achi isnan katakhotakho ta en cha't omanap is manganancha ya omyanancha isnan sanacha ay ili, tay ponchag na.”

¹³Ngem kinwanin Jesus ken chaicha, “Panganenyo chaicha.”

Sa cha't kanan, “Kedkecheng paat nan lima ay tinapay ya chwa ay filis nan wad-ay ya! Laychem ngen ay en kami ilakwan nan katakhotakho ay naycha is kanencha?” ¹⁴(Tay inmey si liman lifo ay lallalaki nan wad-ay ischi.††)

“Patokchowenyo chaicha is sinpa-pangfon. Olay masinlilman popoo cha,” kinwanin Jesus.

¹⁵Et siya chi nan inangnen nan disipolosna, inpatokchocha am-in nan katakhotakho. ¹⁶Inalan Jesus nan chey lima ay tinapay ya chwa ay filis ya nentangad id chaya ay nenyaman, sa na't pinet-apat-ang ya inchowana isnan disipolosna ta iwalascha isnan katakhotakho. ¹⁷Nangan cha't am-in ya nabsog cha, ya nan nakhayad ay tinapay ay cha chinakhop nan disipolosna et sinpoo ya chwa ay labfa.

Nan Nangifag-an Pedro ken Jesus

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸Isnan namingsan, nakekecheng si Jesus ay nenlowalo isnan kawad nan disipolosna. Awni ya sinalodsodna ken chaicha ay mangwanin, “Sino ak isnan semek nan takho?”

¹⁹“Kanan nan tapina ay sik-a si Juan Bautista, ngem nan tapina kanancha ay sik-a si Elias, ya wad-ay akhes nan tapina ay mangwanin esang ka isnan chey-

cha'y mamadto id sangad-om ay kasin natakho.”

²⁰“Chakayo kay, sino ak isnan semekyo?” kinwanina.

Sinmongfat si Pedro ay nangwanin, “Sik-a nan Criston Apo Dios.”‡‡

Nan Nangifag-an Jesus

Maipoon isnan at

Mapalikhatana ya Mapateyana

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹Sa et finilifilin Jesus chaicha ta ad-icha ifab-aag chi isnan olay sino.

²²Sa na't kayet kanan, “Sak-en ay Anak si Takho, masapol ay chadlos maipapalihat ya maad-i ak isnan amam-an si Judio, nan aap-apon si papachi, ya nan mimistolon si lenteg. Sak et maipapatey, ya isnan maikatlo ay akhew et maipatakho ak.”

²³Sa na't kinwani ken chaicha am-in, “Mo sino nan menlayad ay maifoweg ken sak-en, masapol ay lichongana nan awakna ya kawakawakas ay awitena nan kolosna ya maifoweg ken sak-en.

²⁴Tay mo sino nan ad-i mangayyew isnan fiyagna ta olay matey midkakay ken sak-en, at maisalakan. Ngem nan takho ay chadlos mangisalak isnan fiyagna at khechangna ay amasena. ²⁵Ay ke wad-ay fongaen nan takho olay mo kowaena am-in nan wad-ay isnan lofong, mo siya chi kannay nan maamasana paymo maafakana? ²⁶Tay nan mabfain ay mangitakcheg ken sak-en ya nan sos-olok, siya akhes ay mabfain ak ay Anak si Takho ay mangitakcheg ken siya isnan omaliyak isnan katangtangachak ya isnan kamabfalin Ama ya nan nasantowan ay anghelesna. ²⁷Ngem ibfakhak ken chakayo nan tet-ewa, at wad-ay ken chakayo isna nan ad-i mangippeng isnan

††9:14 Eg-ay kaifilang nan fabfafai ya nan ongang-a.

‡‡9:20 Nan ayen nan Criston Apo Dios et nan pinilin Apo Dios ay mangiyapo.

ete y engkhana ay ilaencha nan en-apowan Apo Dios.”

Nan Tinmekenan nan Awak Jesus

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸Nar-os et nan away esa'y chom-ingkho issan nangifag-an Jesus isnacha, sa et inmey is kafilig ay nenlowalo. Intakina cha Pedro, Juan ya si Santiago. ²⁹Issan cha na enlol-owalowan, ket ay tinmeken nan kamesna ya nan fachona nenfalin ay chad-ama'y somili. ³⁰Sa et nenkawawad-ay nan chwa ay lallalaki ay nakitot-oya ken siya. Chaicha cha Moises ken Elias^f ³¹ya chachama ay somili nan ilacha. Tinot-oyacha si Jesus maipoon isnan maangnenan nan pangkhep Apo Dios ken siya ay siya nan at mateyana id Jerusalem.

³²Idwani, naseyesyep cha Pedro, ya osto'y finmangon cha ya ket inilacha nan katangtangachan Jesus ya nan chwa ay lalaki ay nakitaktakcheg ken siya. ³³Issan nanaynanan nan chwa'y lallalaki ken Jesus, kinwanin et Pedro ken siya, “Apo, khawis pet nan wad-ayan tako isna. Khomaeb kami is tolo ay ab-afong, enkwam nan esang, kwan Moises nan esang, ya kwan akhes Elias nan esang.” (Tay ad-ina ammo nan kankanana.) ³⁴Sa et isnan enkak-aliyana, inmali nan lifoo ay nangap-ap ken chaicha sa cha't naegyatan isnan nalibfoowancha.

³⁵Sa et nadnge nan kali ay nalpo is kalifoo ya mangwanin, “Siya na nan Anakko ay pinilik. Chengngenyoy siya!”

³⁶Osto'y khinminek nan cha enkali, kedkecheng et si Jesus is wad-ay. Mailapo issan chey inkhikhinek et yangkhay cha Pedro, ya maid paat nangifagfag-ancha isnan chey ay timpo nan olay ngag sisa ay inilacha.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Fab-alo ay Naan-anitowan

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷Issan kawaksana nen-eseg cha't ay nalpo isnan filig, ya chadlos angsan nan takho ay inmey nanab-at ken Jesus. ³⁸Sa et wad-ay isnan cheycha'y takho nan lalaki ay nenfokhaw ay nangwanin, “Mistolo, seg-angam sak-en ta ilaem ed nan kedkecheng paat ay anakko. ³⁹Tay sinkhep si anito ya aped kanafokhaw ya enpap-ayagpag ya omos-osab nan topekna. Kad-ikad-in palikhatena siya ya ad-ina paat pawayaen. ⁴⁰Inseg-angko isnan disipolosmo ta pakaanencha nan chey ay anito, ngem ad-icha kafaellan.”

⁴¹Kinwanin Jesus ken chaicha en, “Chakayo ay maid pammatina ya nikfis nan akkhona! Ay kek sa makitetee ya sak an-an-anosan chakayo?” Sa na't kinwani isnan lalaki, “Iyalim sina nan anakmo.”

⁴²Issan cha maisag-enan nan chey ay ong-onga, infasfas kasin nan anito ket ay nenpap-ayagpag. Ngem nenyangyangan Jesus nan anito ya khinmawis chadlo, sa na't insakhong ken amana. ⁴³Natakag am-in nan takho isnan chey ay matangtangad ay kamabfalin Apo Dios.

Nan Kasin Nangifag-an Jesus Maipoon isnan Mapateyana

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Siya kayet nan taan nan katakho-takho isnan am-in ay inang-angnen Jesus. Sa na't kinwani isnan disipolosna, ⁴⁴“Semkenyo ay khawis nan nay ay ifaagko: At maichowa ak ay Anak si Takho isnan kamabfalin nan takho.” ⁴⁵Nay met achi eg-aycha naawatan nan kinwanina, tay naitafon na ta ad-icha maawatan, ya omegyat cha ay kasin mamoot ischi.

^f9:30 Cha Moises ken Elias nan nadngenadnge ay faan Dios id solit.

Nan Kapapatekhan isnan En-ap-apowan Apo Dios

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Awni ya ket wad-ay nan nasosmaan nan disipolos Jesus, mo sino ken chaicha nan katongchowan. ⁴⁷ Ngem tay ammon Jesus nan semekcha, inayakhana nan esang ay ong-onga ya inpatakhegna isnan sag-ena. ⁴⁸ Sa na't kinwani ken chaicha, "Mo sino nan manawat isnan ong-onga ay kag ken tona maigkhapo ken sak-en, sak-en akhes nan chawatena. Ya mo sino nan manawat ken sak-en, chawatena akhes nan nangifaa ken sak-en. Tay mo sino nan kaoyaan ken chakayo am-in, siya nan katongchowan."

Nan Ad-i Fomoso ken Chakayo, Chaicha nan Ib-ayo

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Sa et kinwanin Juan, "Apo, wad-ay nan inilami ay cha mangipakaan isnan anito maichalan isnan ngachanmo, ya inpawami tay faken tako foweg."

⁵⁰ Ngem kinwanin Jesus, "Ad-iyo aped ipawa siya, tay mo sino nan ad-i manopla ken chakayo, wad-ay cha ken chakayo."

Nan iSamaria ay Eg-ay Nanawat ken Jesus

⁵¹ Issan nganngani et nan timpo ay tomoliyan Jesus id chaya, inapatina ay omey id Jerusalem. ⁵² Inpaon-onana nan cheycha'y omey ay mangisakhana isnan omayancha. Nay met achi issan inmayancha isnan esa'y ili id Samaria^{§§} ay en mangisakhana isnan am-in, ⁵³ ket ay inad-in nan omili ischi, tay nalatak ay id Jerusalem nan ayena. ⁵⁴ Osto ay siya

chi nan inmat ay inilan nan disipolosna ay cha Santiago ya si Juan, kinwanicha, "Apo, laychem ngen ta lalayanmi nan apey ay malpo id chaya ta poowana chaicha?"

⁵⁵ Alan et Jesus ya sakhong ay nenyangyang ken chaicha. ⁵⁶ Sa cha't intoloy ay inmey isnan teken ay ili.

Nan Menlayad ay Maifoweg ken Jesus

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Issan cha cha omayan, wad-ay nan lalaki ay nangwanin, "Maifoweg ak ken sik-a isnan olay entona ay omayam."

⁵⁸ Kinwanin et Jesus ken siya, "Nan silay, wad-ay tekawcha, ya siya akhes isnan ay-ayam, wad-ay khafancha. Ngem sak-en ay Anak si Takho et maid osto is maseypak."

⁵⁹ Wad-ay akhes nan teken ay nangwaniyana, "Maifoweg ka ken sak-en."

Ngem kinwaninan, "Aw-awni Apo, ta ennak ed ona ikaob si ama."

⁶⁰ Ket ay inyal-alig Jesus ay nanongfat ken siya, "Ngag ngotom ta nan natey nan en mangikaob isnan ib-acha ay natey. En ka't magtek ipalawag nan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios."

⁶¹ Wad-ay akhes nan teken ay nangwanin, "Maifoweg ak ken sik-a, Apo, ngem awni ona ta ek ifaag isnan pangafongko."

⁶² Sa et inyal-alig Jesus ay nangwani ken siya, "Nan mangilapo ay en-alacho ya ensakhosakhong, maid silfina isnan en-ap-apowan Apo Dios."

Nan Namaalan Jesus isnan Piton Poo ya Chwa

10 Awni ya wad-ay akhes nan teken ay pinilin Apo Jesus ay piton poo ya chwa ay disipolosna ay infaana ta

§§9:52 Nan Samaria, siya nan probinsiya ay enfet-akan nan Galilea ya Judea. Nan omili id Samaria, chaicha nan mistison si Judio. Teken akhes nan pammaticha, ya inad-in nan Judio nan pammatin nan iSamaria. Isnan timpon Jesus ad-i enkasiawatan nan iSamaria ya nan Judio.

masinchodwa cha ay mamangpango isnan olay entona ay ili ay omaayana.

² Et siya na nan infaagna ken chaicha: “Angsan tet-ewa nan maani, ngem akit cha nan en-ani. Enlowalo kayo et mam-pay isnan nenkwa isnan maani ta wad-ay faalena is ome y en-ani.* ³ Engkayo. Tay nay ifaak chakayo ay kag anak si karnilo isnan kawad nan kakaegyat ay atap ay aso. ⁴ Ad-i kayo en-itaktakin is pitaka, paymo sopot, paymo nan en-sokatanyo ay palloka. Ad-i kayo tomtomke isnan chalan ay manot-oya isnan olay sino ay sab-atenyo. ⁵ Et mo wad-ay somkhepanyo is afong, kananyo ona en, ‘Oompa kayo isnan nay ay afong.’ ⁶ Mo nan nen-afong ischi ya nan oompaana nan wadwad-ay ay sesemkena, at ome y ken chaicha nan enkhawisan ay pawad-ayenyoy. Ngem mo faken chi is semekna, at tomoli ken chakayo nan chey ay enkhawisan ay ento mo ichowayo. ⁷ Eesangenyoy nan afong ay makiteyanyoy. Ad-i kayo en-atoaton. Mangan kayo ya ominom kayo isnan is yangkhay ay ipasangocha ken chakayo, tay nan enchono lebfengna ay malagfo. ⁸ Mo wad-ay omayanyoy ay ili ya chawatencha chakayo, kanenyoy nan ipasangocha. ⁹ Pakhawisenyo nan nenkasakit ischi ay ili, sa yo't kanan ken chaicha en, ‘Nganngani et nan en-ap-apowan Apo Dios ken chakayo.’ ¹⁰ Ngem mo nan omayanyoy ay ili ya ad-icha chawaten chakayo, ome y kayo isnan karsacha ay mangwanin, ¹¹ ‘Chey, olay nan chapog nan iliyo ay pinomket isnan sikimi, pokpokanmi ta kag yo matokhonan. Ngem sesemkenyo ay sinmag-en et nan en-ap-apowan Apo

Dios ken chakayo!’ ¹² Chadlos ko ifaag ken chakayo ay isnan chey ay akhew ay en-okoman Apo Dios, at enyapyap-ew nan ichowana ay chosan nan iSodoma† mo nan takho isnan chey ay ili.”

Nan Cheycha'y Ad-i Mamati ay Kailiili

(Mateo 11:20-28)

¹³ Kinwanin kayet Jesus, “Selaeg yo ay iCorazin ya ken chakayo akhes ay iBetsaida! Tay mo sa ya inangnek id Tiro ya Sidon nan cheycha'y kamabfalin ay chak inangnen ken chakayo, at chinokokhancha issan chey kannay nan fasolcha, ya at enfacho cha is sako ay en mangitotokcho is kadchapo ay mangipaila isnan fafawicha. ¹⁴ Tay siya chi at enyapyap-ew nan chosan nan iTiro ya iSidon mo nan chosayo is omaliyan nan en-okoman Apo Dios. ¹⁵ Ya chakayo akhes ay iCapernaum, ay ke yo kanan en at matangad kayo id chaya? At maiwasit kayo id inferno!”

¹⁶ Sa et isnan disipolosna kinwanina en, “Nan takho ay mannge ken chakayo, chengngena akhes sak-en. Mo sino nan mangad-i ken chakayo, sak-en nan adiyena. Ya mo sino nan omad-i ken sak-en, ad-iyena akhes nan nangifaa ken sak-en.”

Nan Tinmoliyan nan Piton Poo ya Chwa

¹⁷ Nenlal-ayad nan piton poo ya chwa ay disipolos Jesus issan tinmoliyancha. “Apo,” kinwanicha, “olay nan anito, pinaticha chakami issan nangipakaanami ken chaicha isnan ngachanmo!”

*10:2 Nan ayen nan al-alig, et ang-angsan nan takho ay ensasakhana ay mannge ya mamati isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, ngem akit nan menlayad ay en mangifaag. Siya na nan nangwaniyana en ta enlowalo tako ken Apo Dios ay nenkwa isnan ani, ta ifaana nan ome y mangifaag isnan Khawis ay Chamag.

†10:12 Sodoma nan ngachan nan ili ay pinoowan Apo Dios id sangad-om khapo isnan chachama ay fasol nan takho ischi.

¹⁸ Kinwanin Jesus ken chaicha, “Wen, inilak si Satanas ay mekmekyag ay kag koryapyap ay nalpo id chaya.[‡]

¹⁹ Chengngenyoy na! Inagtak chakayo is kalebfenganyo ta mabfalin ay khatinanyo nan oweg ya khayaman, ya ta afakenyo nan am-in ay kamabfalin nan fosoyo ay si Satanas. Tet-ewa, maid paat maik-ikkan is ngaag ken chakayo.

²⁰ Ngem faken nan mamatiyan nan anito ken chakayo is ilal-ayadyo, mod-i ket enlal-ayad kayo tay apchas naitapi nan ngachanyo isnan omili id chaya.”

Nan Nenlaglagsakan Jesus

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Issan chey ay timpo, inpalal-ayad nan Ispirito Santo si Jesus ay nangwanin, “Enyaman ak ken sik-a Ama ay Apon nan chaya ya nan lota, tay inpailam isnan cheycha'y egay nakaachar nan eg-aymo inpaam-ammo isnan mamasilib ya nan cheycha'y makaawat. Tet-ewa Ama, siya sa nan inangnem tay siya nan khawis ay mangipalal-ayad ken sik-a.”

²² Sa na't kinwanin, “Si Ama, inchowana nan am-in ken sak-en. Maid mangammo ken sak-en ay Anakna, mo sino ak, mod-i yangkhay si Ama. Ya maid akhes mangammo ken Ama mod-i yangkhay sak-en ay Anakna, ya nan olay sino ay laychek ay mangipaammowan ken siya.”

²³ Sa et nensakhong si Jesus isnan disipolosna isnan nakekedchengancha. Sa na't kanan, “Naoney kayo ay mangiila isnan naycha ay il-ilaenyo! ²⁴ Kanak ken chakayo ay angshan cha nan mamadto ya ali id sangad-om ay chadlos menlayad ay mangila isnan il-ilaenyo, ngem egaycha inila. Lalaychenna ay mannge isnan chengchengngenyoy, ngem eg-aycha chinngge.”

Nan Khawis ay Okhalin nan Samaritano ay Foson si Judio

²⁵ Isnan namingsan, tinmakcheg nan esa'y mistolon si lenteg ay naneptepeng ken Jesus ay nangwanin, “Mistolo, ngag ngen et nan masapol ay angnek ta tawichek nan fiyag ay maid pengpengna?”

²⁶ Sinongfatan Jesus ay nangwanin, “Ngag nan naisolat ay lenteg Apo Dios? Ngag nan maawatam ay ibfakhana?”

²⁷ Sa na't kanan, “Masapol ay laylaychem nan Apo ay Diosmo isnan amin ay wad-ay ken sik-a: nan posom, nan leng-agmo, nan fikasmo, ya nan semekmo. Sa et masapol ay laylaychem nan sagkhongmo ay kag isnan menlaycham isnan awakmo.”

²⁸ “Naitngeng nan songfatmo,” kinwanin Jesus. “Siya et mampay sa nan angnem ya at matakho ka is engengkhana.”

²⁹ Nay met achi tay laychena ay mangitakcheg isnan awakna, kasalosalodsod ken Jesus ay nangwanin, “Sino nan sagkhongko?”

³⁰ Idwani, inokhod Jesus ay nangwanin, “Wad-ay nan esang ay Judio ay cha en-eseg id Jerico ay nalpo id Jerusalem. Ya ket ay inafangan si manggakew, sa cha't linafosan ya pinakopak-o engkhanay nganngani matey. Sa cha't tinaynan. ³¹ Naiyaspo et ay wad-ay nan pachi ay cha akhes en-eseg ischi, ya osto ay oschongana nan chey ay takho, ke na't aped yangkhay linaosan ay nanalan is katopakna.

³² “Nawni, ya ket wad-ay akhes nan nen-eseg ischi ay kafachang isnan sin-

[‡]10:18 Siya na nan ayen nan kinwanin Jesus: Naafak si Satanas ya namaid nan kamabfalina, nay et nekyag.

agoga ay makwanin Levita.[¶] Sinmag-en ay nangoschong ken siya, ngem siya kayet ay aped akhes linmaos ay nanalan is katopakna.

³³ “Ngem ket ay awni ya wad-ay nan Samaritano[§] ay nenfaat ischi. Osto’y in-ilana nan lalaki, chachama nan seg-angna ken siya. ³⁴ Sa et inmey ya inakhasana nan sokhatna is lana ya fayas, ya finedfehena is lopot. Sa na’t inpasakay isnan ensakayana ya in-yeyna isnan esang ay en-ab-afangan, ya tinokkhongana siya.

³⁵ “Issan kawaksana, finayachana nan enpaab-afang is chwa’y denaryo^{**} sa na’t kanan, ‘Nongngongem siya, sa et mo wad-ay kayet nan enkastosam pala ken siya, at fayachak is kasin ko aliyan.”

³⁶ Sa et kanan Jesus, “Isnan semekmo, sino isnan tolo ay cheycha nan nensagkhong isnan lalaki ay inpalikhat nan cheycha’y mangaakew?”

³⁷ Sinfat nan mistolon si lenteg ay nangwanin, “Nan chey achi naneg-ang ken siya.”

Kinwanin et Jesus, “En ka’t mampay ya siya akhes chi nan angnem.”

Nan Mensapolan Tako isnan Kalin Apo Jesus isnan Fiyag Tako

³⁸ Issan cha enfaatan cha Jesus, inomchan cha isnan ili ay kawad cha Marta ay nangipachag-os ken Jesus is afongna. ³⁹ Wad-ay nan akhin Marta ay si Maria, ya osto ay en-isos-olo si Jesus, tinmokocho et si Maria isnan sag-en nan sikin Jesus ay nannanngem isnan isos-olona.

⁴⁰ Ngem si Marta, makokorkor nan semekna isnan angnan ay chonona, sa et

inmey ken Jesus ay nangwanin, “Apo, ay kem ad-i ilaen si annochik? Aped na tinaynan sak-en ay es-esang ay manno am-in isnacha? Kanam achi ta omali ay fomachang!”

⁴¹ Sa et kinwanin Jesus, “Marta! Marta! Aped ka yangkhay enchanachanag isnan angnan ay khabkhab-em. ⁴² Nay met achi esang yangkhay nan kasapolan. Siya chi nan osto ay pinilin Maria ya at ad-i makak-aan ken siya.”

Nan Insolon Jesus Maipoon isnan Lowalo

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

11 Isnan namingsan ay cha enlowalo si Jesus, waday akhes ischi nan disipolosna. Osto ay nakwas, kinwanin nan esang en, “Apo, isolowam ed chakami ay enlowalo, kag isnan inangnen Juan isnan cheycha’y disipolosna.”

² “Kag tona nan angnyenyoy ay enlowalo,” kinwanin Jesus. Kananyo en, “Ama, machad-ayaw nan ngachanmo. Omali nan en-ap-apowam.

³ Ichowam nan kanenmi isnan kawakawakas.

⁴ Pakawwanem nan fasolmi tay chakami akhes,

pakawwanenmi nan am-in ay cha fomasol ken chakami.

Ad-im ogkhayen chakami isnan maawisanmi ay enfasol.”^{††}

⁵ Sa na’t kinwani ken chaicha, “Mo sa ya wad-ay esang ken chakayo ay omey is afong nan liwidna isnan tenggan si lafi ay en mangwani en, ‘Kayong, omagtan ka ed is tolo ay tinapay

[¶]10:32 Nan ap-on Levi id sangad-om ay makwanin Levita et chaicha nan mamad-fachang isnan pachi isnan sinagoga ay sinfaan nan Judio.

[§]10:33 Nan iSamaria, chaicha nan mistison nan Judio. Isnan timpon Jesus, ad-i enkasiawatan nan iSamaria ya nan Judio, ya nen-iinnapos cha.

^{**}10:35 Nan esa’y denaryo et siya nan silcho isnan esa’y akhew.

^{††}11:4 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Ad-im ipalofos ay en kami mateptepeng.”

ta at sak sokatan, ⁶tay kaal-ali nan liwidko ay cha enfaat, ya nay maid paat ipasangok ken siya! ⁷Et mo sa ya somfat nan liwidna is afong ay mangwani en, 'Ad-im sangawen sak-en! Apchas et naifoti nan eneb, ya iseseyepko nan anakko. Ad-i ak makafangon ay mangagtan ken sik-a.' ⁸Ibfakhak ken chakayo, olay mo ad-i fomangon ay mangagtan ken siya tay liwidna, et khechangna ay fomangon ay mangichowa isnan am-in ay masapol nan liwidna tay ad-i tomke ay enkechakechaw. ⁹Siya akhes koma sa nan ikkanyo ay enlowalo.

Komchaw kayo et maagtan kayo.

En-anap kayo et makad-an kayo.

Enkogkog kayo et matekwafan nan eneb ken chakayo.

¹⁰Tay mo sino nan komchaw at maagtan, ya nan en-anap makad-an, ya isnan enkogkog, et matekwafan nan eneb ken siya.

¹¹"Ken chakayo akhes ay am-a, ay ke wad-ay ken chakayo nan mangichowa isnan oweg isnan fab-alona, mo komchaw is sibfana ay khachiw? ¹²Kag akhes mo komchaw is itlog, ay ke yo aped ichowa nan khayaman? ¹³Olay ngaag kayo, et ammoyo ay en-ichowa is enkhawisan nan an-akyo. Mo siya sa, ad-i ngen wadwad-ay chadlos nan ikkan Ama id chaya ay mangichawchaw isnan Ispirito Santo ken chakayo ay komchaw ken siya?"

Sino nan Mamadfachang ken Jesus?

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴Isnan namingsan wad-ay nan lalaki ay ad-i makakkali tay sinkhep si nangengek ay anito. Osto ay inpakaan Jesus san anito, ya ket chadlo nenkali nan lalaki, ya nataataa nan angsan ay takho. ¹⁵Nay met achi wad-ay nan tap-

ina ay nangwanin, "Da! Nan kamabfalin maachi Beelzebub^{‡‡} ay ap-apon si anito nan mangipakpakaan tosa isnan anito."

¹⁶Wad-ay cha akhes nan nanepetepeng ken siya isnan mangmangchawancha isnan katataa ay kaimatonana ay malpo id chaya. ¹⁷Ngem tay ammon Jesus nan semsemkencha, kinwanina en, "Olay ngag ay en-ap-apowan ay en-asifaloknit kannay, et mapakawas. Nan akhes sinpangafong ay maid ornoscha at mamas cha akhes. ¹⁸Siya akhes chi isnan en-ap-apowan Satanas. Mo siya sa ay en-asikhola cha, ngag et kay nan ikkan nan en-ap-apowana ay tomakcheg? Tay kananyo en chak pakaanen nan anito isnan kamabfalin Beelzebub.

¹⁹"Idwani, mo siya sa ay chak pakaanen nan anito isnan kamabfalin Beelzebub, ngag akhes ay kamabfalin nan cha osalen nan takhoyo ay enpakaan? Ay ke teken? Idwani nay et chaicha kannay nan mangokom isnan nenkamaliyanyo. ²⁰Ngem tay pakaanek nan anito maichalan isnan kamabfalin Apo Dios, siya na nan mangipaila ay inomchan et nan en-ap-apowan Apo Dios ken chakayo."

Mafikfikas si Jesus mo si Satanas

²¹Inokhod Jesus nan nay ay al-alig: "Mo nan mafikas ay takho et nakaarmas ay khawis ay manokkhong isnan afongna, at mimigto ay khawis nan kwana. ²²Ngem mo omali nan mafikfikas ay mangafak ken siya, at ikaana am-in nan armasna ay entatalkana sa et omey ay mangikakcheng isnan cheycha ay kinamkamna."

²³Sa et kinwanin Jesus akhes en, "Mo sino nan maid ken sak-en, chaicha nan omad-i. Ya nan cheycha'y ad-i

^{‡‡}11:15 Siya chana nan tapin nan ngachan Satanas: Beelzebub, nan chimonyo, Lucifer, apon nan anito, fason Apo Dios.

mamachang ken sak-en ay en-iyapon, chaicha nan cha enfoka.”

**Nan Kasasaad nan Takho ay
Komaanan nan Anito
ay Maid Sokatna**

(Mateo 12:43-45)

²⁴Inyal-alig Jesus ay nangwanin, “Mo komaan nan anito isnan takho, enfaat isnan kaponchaponchag ay omanap is omillengana. Et mo maid maanapana, kecheng kanana isnan nemnemna en, ‘Somakhong ak et chadlo isnan sikhod ay nentetey-ak.’

²⁵Ket ay tomoli ya edchanana san tinaynana ya nachalochalosan ya nanongnonongnong. ²⁶Sa et en omayag is pito kayet ay ib-ana ay anito ay am-amed ay ngaag mo siya, sa cha't somkhep ay entee isnan chey ay takho. Adi kad nan enfanakhan et nan chey ay takho, et am-am-amed mo san chey nang-ona ay kasasaadna.”

Nan Tet-ewa ay Lagsak

²⁷Issan sisya ay enkak-alijan Jesus isnan angstan ay takho, wad-ay nan fafai ischi ay nangifokhaw, “Naoney nan fafai ay nangiyanak ya nangipasoso ken sika.”

²⁸Ngem sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Naon-oney kayet nan cheycha ay mannge isnan kalin Apo Dios ya angnencha.”

**Inpilit nan Takho ay En-ipaila si
Jesus is Katataa ay Kaimatonana**

(Mateo 12:38-42)

²⁹Issan am-amed kayet inmangsananan angstan ay takho ay mangal-

alifongfong ken Jesus, ke na't kanan, “Chad-ama nan kinangaag nan takho idwanin! Komchakomchaw cha yangkhay is katataa ay sinyal, ngem maid paat maipaila ken chaicha, mod-i kecheng nan sinyal ay naila ken Jonas.”[¶] ³⁰Kag isnan nenfallinan Jonas ay sinyal isnan iNineve, kag akhes ken sak-en ay Anak si Takho, at sak-en nan sinyal nan takho idwanin.

³¹“Nan akhes Reyna^{§§} ay nalpo isnan ambagatan ay ili, at tomakheg ay mangisaklang isnan naycha ay takho isnan at en-okoman Apo Dios. Tay paat nenfaat ay nalpo isnan pengpeng nan lota ta en na chengngen nan silib Solomon. Ngem ilaenyoy, wad-ay isna nan entongtongcho mo si Solomon.

³²“Siya akhes ay is omali ay akhep ay en-okoman Apo Dios, at tomakheg cha akhes nan iNineve ay mangisaklang isnan naycha ay takho idwani, tay chaicha et chinokokhancha kannay nan fasolcha issan nanngelancha isnan inpalawag Jonas. Ngem ilaenyoy, wad-ay isna nan entongtongcho mo si Jonas.”

Masapol ay Nalenteg nan Semek Tako

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Insolon Jesus ay mangwanin, “Maid mamaskhed isnan silaw sa na't itafon paymo tangfan isnan salop, mod-i ket ippeyna isnan osto ay kaipatpatangana ta mo sino nan somkhep at ilaencha nan langlang nan silaw. ³⁴Nan mata, siya nan kag silaw nan awak. Mo nalatak nan angnen ay en-ila, kag masisilawan nan semek ya khawis nan enfanakhana isnan am-in ay katatakho. Ngem mo ngaag nan pinang-ila, at kag akhes en-

[¶]**11:29** Si Jonas nan esang ay mamadton Apo Dios id solit. Issan nangipalawakhana isnan chosan Apo Dios isnan fasol nan iNineve, nenfafawi cha kannay. Ilaenyoy isnan solat Jonas 3:1-5.

^{§§}**11:31** Siya nan fafai ay en-ap-apo id Seba ay esang ay ili id Arabia id sangadom. Chinngena nan maipoon isnan silib ay inchowanan Apo Dios ken Solomon, sa et nenfab-aat isnan kaakheakhew ta en na chengngen nan kalina.

papanget nan semek. ³⁵Ilaenyo et mam-pay ay khawis ta faken follinget mod-i ket nan silaw nan manangkhwew ken chakayo. ³⁶Mo nan semekyo et nasilawan ya mam-aid follingetna, et kag enlalanglang nan am-in, ya kag kayo malalanglangan isnan silaw.”

Nan Nenyangyangan Jesus isnan Fariseo ya nan Mimistolon si Lenteg

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷Osto ay nakwas si Jesus ay nen-issos-olo, inayakkan nan Fariseo ay en makikan is afongna. Et inmey ya tin-mokcho ay makikan. ³⁸Ket ay nataa san Fariseo tay egay ona nenfolo si Jesus esa mangan.* ³⁹Kinwanin et Apo Jesus ken siya en, “Chakayo maachi ay Fariseo, et tet-ewa'y eestenyon nan nai-waned ay ekhad ken chakayo, agkha ket ya tokong ya kinangaag yangkhay nan wad-ay isnan nemnemyo! Kag kayo tasa ya palato ay nadchalodchalos is kafalana ya ke pet nalokhilokhit isnan chaemna.† ⁴⁰Chakayo ay ad-i ensemsemek, ay ke si Apo Dios ay nangaeb isnan falana, ya faken akhes siya nan nangaeb isnan chaemna? ⁴¹En-ated kayo magtek isnan poposi isnan wad-ay ken chakayo tatno khomawis mam-pay nan katatakhoyo.

⁴²“Selaeg yo ay Fariseo! Khawis tay ichowayo ken Apo Dios nan olay pagkapoon nan am-in ay ilan si likacho ay aniyenyo,‡ ngem nenkammali kayo tay iwayangyo nan nalenteg ay okhali,

ya nan layadyo ken Apo Dios. Mang-ona koma chana ay angnenyo, esa pay nan tapina.

⁴³“Selaeg yo ay Fariseo! Tay nan laychenyo et nan kakhawisan ay tok-chowan is kasinagoga, ya nan maichad-ayawanyo is kamarkitan.

⁴⁴“Selaeg yo! Tay kag kayo isnan naikaofan nan natey ay maid matona ay aped khatkhatinan nan takho tay ad-icha ammo.”¶

⁴⁵“Mistolo,” kinwanin nan esang ay mistolon si lenteg, “isnan cham mang-waniyan issacha, nay et maitapi kami ay mafainan!”

⁴⁶Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Olay akhes chakayo ay mistolon si lenteg, selaeg yo akhes! Tay ipasak-fatyo isnan takho nan ad-acham-et ay awit ay ad-icha kafaellan, ngem ad-iyong met paat oyachen nan olay esang ay lechengyo ay mamachang ken chaicha!

⁴⁷Selaeg yo! Tay khab-enyo nan pantiyong nan cheycha'y mamadton Apo Dios ay cha pinatey nan ik-ityo, ⁴⁸et nay ipailayo kannay ay tantan-oyanyo nan inang-angnencha. Cha cha pinatey nan mamadto ya cha kayo akhes khomaeb is pantiyongcha. ⁴⁹Tay siya chi isnan silib Apo Dios kinwanina, ‘At ifaak ken chaicha nan cheycha'y mamadto ya apostoles ya at pateyencha ya palikhatencha nan tapina!’ ⁵⁰Tay siya chi, at machosa nan takho idwani khapo isnan napateyan nan am-in ay ma-

***11:38** Isnan ekhad nan Judio, mo mangan cha, enfolo cha ona ta mo wad-ay afigcha, et makaan.

†**11:39** Nan osto ay naisolat isna et, “*chalosanyo nan falan nan tasa ya palato, ngem isnan chaemna, napno is tokong ya kinangaag.*”

‡**11:42** Nan osto ay naisolat isna et, “*tay ichowayo nan pagkapoon nan mint, nan rue ya nan am-in ay ilan si likacho*” Nan mint ya rue et siya nan tapin nan likachon si Judio.

¶**11:44** Isnan ekhad nan Judio, mo khatinan nan takho nan naikaofan si natey, en-afig is pito ay akhew, ya ad-i maiyam-among ay enchayaw ken Apo Dios. Siya et na nan nangwaniyan Jesus ay, mo makiliwid nan takho isnan cheycha'y Fariseo, at maalisan cha isnan ngaag ay okhalicha.

madto, mailapo issan nakhab-an nan lo-fong engkhana idwani, ⁵¹ mailapo issan napateyan Abel engkhana issan napateyan Zacarias ay napatey isnan nenfet-akan nan altar ya nan Timplo. Tet-ewa, ifaagko ay at machosa kayo maipoon isnan am-in ay nateyancha!

⁵² “Selaeg yo ay mimistolon si lenteg! Tay kag yo kinaan nan torfek ay manekwab isnan pantew ay somkhepan koma nan takho ta mangammowancha isnan silib Apo Dios.⁸ Ad-i kayo somkhep ischi, sa yo't cha selat-an nan takho ay cha koma somkhep.”

⁵³ Issan kinmaanan Jesus ischi, in-lapon nan Fariseo ya nan mimistolon si lenteg ay menkhola ken siya, ya pinilipilitcha siya ay manongfat isnan ansan ay salodsodcha ⁵⁴ ta omanap cha is khotokna ay manpapancha ken siya maipoon isnan kankanana.

Tokhon Maipoon isnan Kas-okas-on ay Takho

(Mateo 10:26-27)

12 Liniblifo nan mangal-alifongfong ken Jesus ya cha cha enkhikhinnatin. Sa et inyon-onan Jesus ay nanokhon isnan disipolosna ya kinwanina, “Ilaenyo ta meymey-anyo nan awakyo isnan fofod nan Fariseo ay siya nan kakas-okas-onancha. ² Tay maid masalakan ay at ad-i maipaila, ya maid maitatafon ay at ad-i maipaammo. ³ Am-in ay kinwakinwaniyo isnan ab-afollinget, at madmadnge isnan mag-akhew. Ya am-in ay intifitifiyo isnan ib-ayo is afong, et maifokhaw isnan toktok nan afong.”**

Si Apo Dios Yangkhay nan Egyaten, ya Maid Kasin Teken

(Mateo 10:28-31)

⁴ Kinwanin kayet Jesus, “Kanak ken chakayo ay iib-ak, ad-i kayo omegyat isnan menpatey ken chakayo, tay mo pateyenchana nan awakyo, kechong et maid kasin maangnencha. ⁵ Nay ifaagko magtek ken chakayo nan tet-ewa ay omegyatan: Siya si Apo Dios. Tay mo inalana't nan fiyagyo, kafaelana kayet ay mangibkas ken chakayo id inferno. Tet-ewa, siya chadlo nan egyatenyo.

⁶ “Ilaenyo nan chekchekchek. Ad-i ngen chwa ay tanso yangkhay nan lakon nan lima? Ngem maid lichongan Apo Dios ken chaicha, olay esang. ⁷ Am-amed ken chakayo, tay ammona chakayo, olay nan kabfililang nan fookyo. Ad-i kayo omeg-egyaten, tay napatpatteg kayo mo nan ansan ay chekchekchek.”

Nan Mangitakcheg ken Jesus, ya nan Mangad-i ken Siya

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sa et kinwanin Jesus, “Naay kayet nan ifaagko: Mo sino nan mangifaag isnan sakhang nan takho ay takhok siya, at siya akhes chi nan ikkak ay Anak si Takho ken siya isnan sakhang nan angheles Apo Dios. ⁹ Ngem mo sino nan mangisaot ay takhok siya isnan sakhang nan katakhotakho, at siya akhes ay maad-i siya isnan sakhang nan angheles Apo Dios.

¹⁰ “Mabfalin ay mapakawan nan olay sino ay mangipangaag ken sak-en ay Anak si Takho, ngem nan mangipangaag isnan Ispirito Santo et ad-i kapakpakawan.

§11:52 Inyalig Jesus nan osto ay pinang-awat isnan kalin Apo Dios isnan torfek. Et yinangyangana nan mimistolon si lenteg khapo tay iyad-icha nan takho isnan mangawatancha isnan kalin Apo Dios.

**12:3 Nan ekhad nan Judio, et mo wad-ay ipalawagcha, manikid cha isnan nadchata ay atepcha ay en mangifokhaw ischi.

¹¹“Mo ikhoyodcha chakayo ay mangidchalom is kasinagoga paymo isnan aap-apo paymo isnan okom, ad-i kayo madchanakhan isnan angenyo ay enefat paymo nan kananyo. ¹²Tay nan Ispirito Santo nan at mangisolo ken chakayo isnan omno ay kananyo isnan chey kannay ay olas.”

**Nan Al-alig Maipoon
isnan Nafaknang ay Ad-i
Manmek ken Apo Dios**

¹³Ket ay wad-ay isnan angsaangsan ay takho nan nangwani ken Jesus, “Mistolo, kanam ed ay isnan akhik ta omichatag isnan tawid ay tinaynan ama ken chakami.”

¹⁴Sinfat Jesus ay nangwanin, “Kayong, ay ke sak-en nan napili ay mangischo isnan ikkanyo ay enchatag isnan tawichenyo?” ¹⁵Sa na’t kinwani isnan katakhotakho en, “Ilaenyo ay khawis ta maid ken chakayo nan am-in ay ilan si kinaakhom, tay nan tet-ewa ay fiyag nan takho et ad-i maiyala isnan omawas ay kwa.”

¹⁶Sa et inyal-alig Jesus ken chaicha ay nangwanin, “Wad-ay nan esang ay faknang ay ad-acha nan inanina isnan payewna. ¹⁷Sa na’t semkesemken, ‘Ngag man et nan angnek? Tay ya ke maid mangipay-ak isnan am-in ay inanik. ¹⁸Na! Kag tona pet nan angnek,’ kinwanina. ‘Tastasek nan allangko ta khomaeb ak is chakchakchake ay mangipay-ak isnan pakhey ya nan tap-ina kayet ay ippeyko. ¹⁹Et mabfalin ay kanak en, ‘Naoney ak pet! Tay wad-ay et am-in ken sak-en nan ngonon ay masapolko is katawetawen. Chey, khankhanasek et ay enfiyag. Aped ak yangkhay mangmangan, omin-inom ya makilil-iwid.’”

²⁰“Ngem ket ay kanan Apo Dios ken siya en, ‘Sik-a ay ad-i ensemsemek! Idwani kannay ay maschem, alaek nan leng-agmo. Sino pay nan sa menfanis isnan am-in ay kwam ay em inigtoigto?’”

²¹Sa et kinwanin Jesus, “Siya sa nan kasasaad nan cheycha’y aped yangkhay en omamoamong is ifaknangcha, ya maid mabfalincha isnan sakhang Apo Dios.”

**Entalek tako ken Apo
Dios ay Omat-atwan**

(Mateo 6:25-34)

²²Sa et kinwanin Jesus isnan disipolosna, “Kanak et mampay ken chakayo, ad-i kayo man madchanakhan isnan fiyagyo. Ad-i kayo madchanakhan mo ngag nan kanenyo paymo nan ifachoyo. ²³Tay wadwad-ay nan fiyag mo nan makakan, ya nan awak mo nan facho. ²⁴Ilaenyo nan khayang. Ad-i cha met enmola, ad-i cha en-ani, ya maid en-ig-igtowancha paymo allangcha, ngem ya ke cha kayet panganen Apo Dios chaicha mo! Ad-i kayo ngen napatpateg is solit mo nan ay-ayam? ²⁵Sino ken chakayo nan makaipaancha is akit isnan fiyagna^{††} mo enchanachanag? ²⁶Mo maid maangnen nan chanagyo isnan olay kag tosa ay akiakit, en kayo man madchanakhan isnan tapina mo? ²⁷Ilaenyo achi nan sabsafong. Aped cha cha mengngan. Ad-i cha met enchono paymo en-afe. Nay met achi kanak ken chakayo, ay olay si ali Solomon isnan am-in ay chayawna, et eg-ay nabfachowan isnan kakhawisan ay kag nan kinagkhawis nan olay esang isnan sabsafong. ²⁸Et mo kag tosa nan ikkan Apo Dios ay mamacho isnan mola, ay wad-ay is kaponchag idwani

^{††}12:25 Nan osto ay naisolat isna et, “Ya sino ken chakayo nan nakaipaancha isnan katakchagna is esa’y changan, isnan en na enchanadchanakhan?” Mabfalin akhes ay nan laychena’y kanan et nan kaanchon nan fiyagna.

ya is wakas et maittongo, ad-ina ngen am-amed fachowan chakayo? Akiakit paat nan pammatiyo!

²⁹“Faken koma nan kanen ya inomenyo nan anaanapenyo. Ad-i kayo madchanakhan issacha. ³⁰Tay siya chasa nan anaanapen nan takho isnan olay entona isnan lofong ay ad-i mamati ken Apo Dios. Ngem si Ama id chaya, aammona ay masapolyo chana. ³¹Pawadwad-enyo magtek nan en-ap-apowan Apo Dios, et ichawchawna akhes nan masapolyo.”

Nan Kinafaknang ay Wad-ay id Chaya

(Mateo 6:19-21)

³²Kinwanin kayet Jesus, “Chakayo ay kag ko paspastolan, ad-i kayo omegyegyat, olay akit kayo. Tay layad Amayo ay mangitapi ken chakayo ay makiapapo ken siya. ³³Ilakoyo magtek nan kwayo sa yo't ichowa nan lakona isnan maid mabfalinja. Et siya chi ay icholinyo nan kag yo pitaka id chaya ay ad-i machonot, ya nan kag yo akon ay ad-i mangmangkay, tay maid mangakew ya maid akhes kimkimi ay mamakawas ischi. ³⁴Tay mo ento nan kawad nan kinafaknangyo, siya akhes nan kawad nan semekyo.”

Ensasakhana cha Koma nan Mamati tay at Kasin Omali si Jesus

³⁵⁻³⁶Intoloy Jesus ay nangwanin, “Ensasakhana kayo ay kag isnan cheycha'y faa ay nakafachofacho ay mangipabfifichang isnan silawcha ay manman-ed isnan tomolijan nan apocha ay malpo isnan chomno. Ta mo omali ya enkogkog wad-ay cha kannay ay manekwab isnan eneb ken siya. ³⁷Naoney nan cheycha'y faa ay at edchanan nan apocha ay manman-ed isnan tomolijana. Nay ibfakhak ken chakayo

nan tet-ewa: At ala na ya sokat ya at patokchowena kannay chaicha sa na't ikhaowan chaicha. ³⁸Naoney nan cheycha'y mad-anan ay ensasakhana isnan tomolijan nan apocha isnan olay ngag ay olas - tengan si lafi paymo mawmawni kayet!

³⁹“Sesemkenyo na: Mo nan nenkwa isnan afong ya aammona mo ngag ay olas nan omchanan nan mangaakew, at ensasakhana ta ad-i maskhep nan afongna. ⁴⁰Siya akhes ken chakayo, masapol ay ensasakhana kayo, tay at omali ak ay Anak si Takho isnan olas ay ad-iyos ammo.”

Nan Kaaafolot ay Faa ya nan Ad-i

(Mateo 24:45-51)

⁴¹Kinwanin Pedro, “Apo, ken chakami ngen nan mangifagfag-am isnan sana ay al-alig, paymo isnan olay sino?”

⁴²Kinwanin Apo Jesus ay sinmongfat, “Sino et mampay nan katatalek ya masilib ay faa? Siya nan ippey nan apona ay mangila isnan kafaafaana, ya mangichowa isnan chatagcha isnan osto ay timpo. ⁴³Naoney nan chey faa ay okhay ay cha manno isnan chonona isnan mangchanan nan apona ken siya isnan somaalana. ⁴⁴Tet-ewa kanak ken chakayo, at ippey nan apona siya ay mangila isnan am-in ay kwana.

⁴⁵“Ngem mo nan sana ay nadchotokan ay faa ya kanana isnan semekna en, ‘Na! Mawni pet nan apok,’ ya ke na't ala ya faifaig isnan tapina ay faa ay lallalaki ya fabfafai, ya en et yangkhay mangmangan ya omin-inom ya enfotfoteng, ⁴⁶anono et ya naanali nan apona isnan akhew ay egayna nan-echan ken siya, ya isnan olas ay ad-ina ammo. Et siya chi nan chad-ama ay manosaan^{‡‡} nan apona sa na't iwasit siya ay maitapi isnan ad-i katatalek.

^{‡‡}12:46 Nan osto ay naisolat isna et, “*et tadtadtachena siya.*”

⁴⁷“Nan faa ay mangammo isnan laychen nan apona ay maangnen sa et ad-i ensakhana ya ad-ina angnen, at angsaangsan nan faigna. ⁴⁸Ngem nan faa ay ad-i mangammo isnan laychen nan apona ay angnena, sa et nen-angnen is kadchosaana, at akit nan faigna. Nan takho ay naigwaan nan ad-acha, et ad-acha akhes nan masingil ken siya. Nan akhes naigwaan nan ad-ad-acha kayet, et ad-ad-acha akhes nan masingil ken siya.”

Si Jesus nan Khotok nan Masisyanan nan Takho

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹Kinwanin kayet Jesus, “Nan khotok nan inmaliyak et ta iyalik nan mangipafichang isnan lota, ya laychek ay fomichang et koma! ⁵⁰Ngem masapol ay mafonyakhan ak ona isnan likhat, ya chad-ama ay enlikhat ak engkhana'y makwas.

⁵¹“Away ngen kananyo ay ornos nan enfanakhan nan inmaliyak isnan lo-fong? Faken ornos, mod-i ket nan masisyayan. ⁵²Tay mailapo idwani at masisyayan nan lima isnan sinpangafong. Nan tolo kholaencha nan chwa, ya nan chwa akhes kholaencha nan tolo. ⁵³At enkhin-nola nan sin-ama, ya nan sin-ina, ya olay akhes nan sinkatokhangnan, enkhin-nola nan innapo ay fafai ya nan katokhangana ay fafai.”

Nan Kaimatonan nan Timpo

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴Sa et kinwanin Jesus isnan angsaangsan ay takho, “Mo ilaenyo nan lifoo ay malpo isnan kalonokhan si akhew kananyo kannay en, ‘Chey,

at omochan,’ ya siya nan omat. ⁵⁵Ya mo ilaenyo ay malpo is ambagatan nan chakhem kananyo en, ‘Chey, at pomoos,’ ya siya nan omat.”[¶]
⁵⁶Chakayo ay kakas-okas-on! Ammoyo pet ay mangifaag isnan ayen nan ilan nan lota ya chaya, ngem ya ke kayo ad-i makaawat isnan ayen nan cha maang-angnen idwani ay timpo mo!”

Maiyoornos Kayo isnan Mangisaklang ken Chakayo

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷Sa et kinwanin Jesus en, “En kayo man ad-i makasmek isnan omno ay maangnen ay? ⁵⁸Mo wad-ay en mangid-chalom koma ken sik-a, ipapatim ay kasin maiyoornos ken siya isnan cha yo omayan is kaokom, ta ad-ina apchas pen khoyakhoy sik-a ay en mangisaklang, ya at pen igwan nan okom sik-a isnan polis, ya at ifalod nan polis sik-a. ⁵⁹Ib-fakhak ken sik-a, at ad-i ka makafab-ala ischi engkhana ay fayacham nan mortam engkhana isnan kaaanongosan ay sintimos.”^{§§}

Sino nan at Chadlo Mapatey?

13 Issan chey ay timpo, wad-ay cha nan nangifaag ken Jesus maipoon isnan iGalilea ay inapatey Pilato issan cha cha enchatonan ken Apo Dios et naikaslang nan chalacha isnan chalan nan cha cha ichaton. ²Kinwanin Jesus ken chaicha, “At ngen kananyo en siya man chadlo chi nan mangipaila ay am-amed nan fasolcha mo nan tapina ay iGalilea, tay siya chi nan inangnencha ay natey? ³Ad-i, tay ibfakhak ken chakayo, mo ad-iyo chokokhan nan fasolyo, et siya akhes ay kakaegyat nan eteyyo am-

[¶]**12:55** Isnan kawad nan Judio, nan kalonokhan si akhew nan kalpowan nan ochan, tay siya nan kawad nan fayfay, ya tay isnan ambagatan nan kawad nan mamakkhang ay lota, mo malpo ischi nan chakhem, pomoos.

^{§§}**12:59** Nan ayen nan nay ay al-alig et siya na: Nan takho ay mannge ken Jesus, kag cha isnan maichad-alom, tay at maokom cha akhes ken Apo Dios.

in. ⁴Kag akhes isnan cheycha'y sinpoo ya walo ay natey issan nat-efan nan atatakchag ay toping ay nangab-on ken chaicha id Siloe. At ngen kananyo en siya man chadlo chi nan mangipaila ay am-amed nan kinangaagcha mo nan am-in nan kailiyancha ay entetee id Jerusalem? ⁵Ad-i! Ibfa'hak ken chakayo ay mo ad-iyoy chokokhan nan fasolyo, et siya akhes ay kakaegyat nan eteyyo am-in."

**Iyalig Jesus nan Takho isnan
Kaew ay Ad-i Mamkhas**

⁶Sa et inokhod Jesus ken chaicha nan nay ay al-alig. Kinwanina, "Nan esang ay takho, wad-ay nan kaew ay higos isnan omana. Osto ay timpon nan enfegkhasana, maid paat inchanana is fekhasna. ⁷Sa na't kinwani isnan pad-padnowena, 'Ilaem, nay tolo et ay tawen ay tolitoliyek nan fekhas nan nay ay kaew ya maid paat edchanak. Sipowem et achi! Ya ke pet aped yangkhay ay-ayyew nan lota ay seselat-ana!'

⁸"Ngem kinwanin nan enmadmadno en, 'Apo, ogkhayem ed isnan tawen yangkhay ay nay. Ta kayakayek nan liwesna ya sak et lomengan. ⁹Et mo mamkhas is omali ay tawen, khawis, ngem mo ad-i, at chadlo ipasipom."

**Nan Nangakhasan Jesus isnan
In-ina isnan Tengaw si Judio**

¹⁰Isnan esang ay Sabfacho, nen-isos-olo si Jesus isnan esang ay sinagoga. ¹¹Ya ket ay wad-ay ischi nan in-ina ay sinakew si anito is sinpoo ya walo ay tawen. Napikot nan awakna ya ad-ina paat maiyoyad.

¹²Issan nangil-an Jesus ken siya, inayakhana ya kinwanina, "Ina,

mawayaan ka't chadlo isnan likhatmo!" ¹³Inpatang Jesus nan limana ken siya ya ket kannay naoyad nan awakna, ya chinad-ayawna si Apo Dios.

¹⁴Ket ay sinmonget nan ap-apon nan sinagoga tay isnan Sabfacho ay tengaw nan nenpakhawisan Jesus. Kinwanina isnan cheycha'y takho, "Ad-i ngen wad-ay nan enem ay akhew ay siya chadlo nan osto ay enchonnan? Siya chasa nan akhew ay enpaakhasanyo, ta faken isnan Sabfacho!"

¹⁵Sa et kinwanin Jesus, "Chakayo ay kakas-okas-on! Ay ke wad-ay ken chakayo nan ad-i mamadfad isnan taked nan fakana paymo dangkina is kaimaitaktakchana isnan Sinabfacho ay tengaw ta en na painomen? ¹⁶Sa et naay isna nan esang ay kailiyan tako ay apon Abraham ay kag intaked Satanas is sinpoo ya walo ay tawen. Ad-i ngen osto chadlo nan mawayaana isnan Sabfacho ay tengaw?" ¹⁷Ya ket ay nafainan am-in nan cheycha'y menkhola ken siya isnan chey ay songfatna, ngem nan am-in ay takho, nenlal-ayad cha isnan am-in ay khanag-awis ay inang-angnena.

**Iyalig Jesus nan Mamati isnan Maid
Pategna ay Enfalin ay Napatpateg**

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸Sa et kinwanin kayet Jesus en, "Ngag nan ilan nan en-ap-apowan Apo Dios? Ngag nan mangiyalikhak ischi? ¹⁹Kag chi isnan esang ay kafafan-ikhan ay esek ay makwani en mostasa*, ay inyey nan esa'y takho ay mangimola is kaomana. Awni ya tinmofo ya nenfalin ay chapong ay kag kaew ya nenkhafanan si ay-ayam nan pangana."

***13:19** Isnan ilin Jesus, wad-ay nan kafafan-ikhan ay esek ay makwanin sinapeos paymo mostasa ay mo tomofo, enfalin is chapong.

Nan En-ap-apowan Apo Dios, Kag isnan Fofod

(Mateo 13:33)

²⁰Inyal-alig kayet Jesus ay nangwanin, “Ngag nan mangiyalikhak isnan en-ap-apowan Apo Dios? ²¹Kag chi isnan fofod ay inlaok nan fafai isnan tolo ay salop ay alina ay awni ya ket finomlad am-in.”

Nan Menlayad ay Somkhep isnan En-ap-apowan Apo Dios

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²²Nen-atoaton si Jesus isnan kailiili ay chadchake ya fanan-ig, ta en-isos-olo isnan cha na omay-ayan id Jerusalem. ²³Ya wad-ay nan nensalodsod ay nangwani ken siya en, “Apo, akit ngen yangkhay nan takho ay maisalakan?”

Sa et kinwanin Jesus, ²⁴“Ipatiyoy ay somkhep isnan nasopit ay segpan id chaya, tay kanak ken chakayo ay angsan cha nan mamangset ay somkhep ischi ngem ad-i mabfalin. ²⁵Mo apchas intangeb nan Apo nan segpan ischi, ya sisya ay wad-ay kayo is chela ay entatakcheg, sa yo't ala ya kogkokogkog ay mangwani en, ‘Apo, tekwafam ed nan segpan ken chakami!’

“Ngem at kanana ay manongfat ken chakayo en, ‘Ad-ik ammo chakayo!’

²⁶“At ala yo ya songfat ay mangwanin, ‘Ya ke kami man nakiob-ofong ken sik-aya! Nen-isos-olo ka pay is ilimi!’

²⁷“Ngem at kasina kanan, ‘Kinwanik et ay ad-ik ammo chakayo! Komaan kayo, am-in kayo ay ngaag!’ ²⁸Ya at siya chi nan enngegngekhanyo ya enkak-aletketan nan fab-ayo mo ilaenyo cha Abraham, Isaac, Jacob ya am-in nan mamadton Apo Dios isnan en-ap-apowana, ya wad-ay kayo ay naiwasit is chela. ²⁹At omali nan mangili ay malpo isnan amyanan ya ambagatan, ya isnan falaan ya kalonokhan si akhew ay en makikan

isnan en-ap-apowan Apo Dios. ³⁰Et wad-ay nan tapina ay enkotit idwani ay at omon-ona, ya wad-ay nan omon-ona idwani ay at enkotit.”

Nan Layad Jesus isnan iJerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹Isnan siya chi kannay ay olas wad-ay cha nan Fariseo ay inmey ken Jesus ya kinwanichan, “Komaan ka et isna tay si Herodes, laychena ay pateyen sik-a.”

³²Kinwanin Jesus ken chaicha, “En kayo ibfakha ken tod-i ay nasikap en, ‘Chey, chak pakpakaanen nan anito isnan naan-anitowan ya chak en-akhas idwani. Siya kayet is wakas ya is kafigkhatana ay menlepasak isnan chonok.’ ³³Olay mo siya sa, masapol ay manad-alan ak kayet idwani, is wakas ya is kafigkhatana ay enchadchawes id Jerusalem. Tay id Jerusalem pet nan omno ay aped mapateyan nan mamadto ya faken isnan olay entona.”

³⁴Kinwanina akhes, “Chakayo ay iJerusalem, aped yo pateyen nan cheycha'y mamadto, ya faokhenyo nan infaan Apo Dios ken chakayo! Nangngat chadlo ay laychek ay yomyomen chakayo, ay kag nan angnen nan mangalak ay mensakoong isnan impasna, ngem inmad-i kayo! ³⁵Idwani, kikhad kayo tay chey, inwayang Apo Dios nan kawadyo. Kanak ken chakayo, at ad-iyoy kasin il-ilaen sak-en, engkhana ay sok-ed yo kanan en, ‘Machad-ayaw nan omali ay finaam Apo Dios ya mangitakcheg ken siya.’”

Nan Nen-akhasan Jesus isnan Tengaw

14 Isnan esa'y Sabfacho ay tengaw inmey nakikan si Jesus is afong nan esang ay matangad ay Fariseo. Sip-sipotancha siya mo ngag nan angnena. ²Ya ket ay wad-ay nan lalaki ay komakkayong nan awakna ay sinmag-en ken siya.

³Sa et pinoot Jesus isnan mimistolon si lenteg ya nan Fafariseo ay mangwanin, “Ipalofos ngen nan lenteg tako ay en-akhas isnan tengaw ay Sabfacho, paymo ad-i?” ⁴Ngem aped cha inkhikhinek.

Sa na't inegnan san lalaki, inpagkhawisna, ya inpasaana. ⁵Sa na't kinwani ken chaicha, “Olay sino ken chakayo, mo sa ya naekchag nan anakna paymo fakana is kafito, ay ke na ad-i palot-ayen kannay chi isnan chey kannay ay Sabfacho?”

⁶Ngem egay cha nakasongfat.

Isolon Jesus nan Mangifafan-ikhan isnan Awak

⁷Nadlaw Jesus ay wad-ay nan tapina isnan cheycha'y naayakhan ay cha namili isnan matangad ay tokchowan. Tay siya chi, inyal-aligna ken chaicha ay mangwanin, ⁸“Mo sa ya naayakhan ka ay en makikan is kakasalan, ad-i ka omey tomokcho isnan matangad ay tokchowan. Tay et lang wad-ay nan naayakhan ay entongtongcho mo sik-a. ⁹Sa et omali nan nangayag ken chakayo ay chwa ya kanana ken sik-a en, ‘Iyoyam nan nay ay tokchowan ken tona.’ At achi mafainan ka ya en ka tomokcho isnan enkhwab.

¹⁰Nan magtek angnenyo mo maayakhan kayo, et chawsenyo nan kakhowafan ay tomokchowan, ta mo ilaen nan nenayag ken chakayo, et omali ay mangwani en, ‘Kayong, tomongtongcho ka ischi.’ Ya at maichayaw ka isnan sakhang nan am-in ay cha makikan. ¹¹Tay olay sino ay mangipatongcho isnan awakna, et maifan-ig, ya mo sino nan mangifafan-ig isnan awakna, et maipatongcho.”

¹²Sa et infakhan Jesus isnan takho ay nangayag ken siya en, “Mo omayag ka is olay sino ay makikan isnan magakhew paymo maschem, ad-im ayakhan nan lililwidmo, paymo nan aag-im, nan kikiab-am paymo nan fakang ay sag-

enmo, tay at ensotalit cha ay mangayag akhes ken sik-a. ¹³Mo magtek enpangan ka, ayakham nan poposi, nan nenkakotmochan, nan nenkapilay, ya nan cheycha'y ad-i makaila. ¹⁴Et mabindisyonan ka, tay at ad-icha kafaellan ay mensotalit ken sik-a. Si magtek Apo Dios nan manotalit ken sik-a is kasin matakhowan nan nalenteg ay natey.”

Nan Naayakhan ay Makikan ken Apo Dios ay Kasin Enlasolason

(Mateo 22:1-10)

¹⁵Sa et nan esang ay makikan, isan nanngelana isnan kinwanin Jesus, nenkali ay nangwanin, “Naoney nan at makikan isnan en-ap-apowan Apo Dios!”

¹⁶Ket ay inyal-alig Jesus ay mangwani ken siya en, “Wad-ay nan esa'y takho ay nenpapiyasta ya angsaangsan cha nan inayakhana. ¹⁷Osto ay inomchan nan timpon nan kakan, finaana nan omey mangwani isnan cheycha'y cha na inpaayag, ‘Omali kayo et! Tay naisakhana et nan am-in!’ ¹⁸Nay met achi ke cha't ay mismis-o ay waschin nenlason. Nan esang kinwanina, ‘Linmako ak is payew, et masapol ay ek ilaen chi. Asop man ya maawatam sak-en.’ ¹⁹Nan esang akhes, kinwanina, ‘Chey, linmako ak is sinpoo ay faka, ya nay omey ak idwani ay mamachas ken chaicha. Asop man ya maawatam sak-en.’ ²⁰Kinwanin nan esang kayet, ‘Ad-i ak pay makaali tay nay kaab-afong ak.’

²¹“Sa et tinmoli nan faa ya infakhana chana isnan apona. Peteg nan songet nan apona ya nenkanana ken siya, ‘En ka! Kamowem ay omey id kammalin ya isnan am-in ay chalan isnan ili ta iyalim nan poposi, nan nenkakotmochan, nan ad-i makaila, ya nan nenkapilay.’

²²“Awni ya ket ay kinwanin nan faa en, ‘Apo, naangnen nan filinmo, ngem wad-ay kayet nan tey-an!’ ²³Kinwanin et nan apo isnan faa, ‘Fomala ka is-

nan ili ya ome y ka isnan karsa ya isnan olay entona ay chalan ischi, ta pilitem nan olay sino, ta mapno nan afongko. ²⁴Tay kanak ken chakayo ay at maid paat olay esang isnan cheycha'y sikhod ay naayakhan is sa makalaman isnan nay ay makakan!”

Nan Likhat nan Olay Sino ay Maitapi ken Jesus

(Mateo 10:37-38)

²⁵ Chadlos angan ay takho nan naifoweg ken Jesus. Sa na't sinakhong chaicha ay nangwanin, ²⁶“Mo sino nan omali ken sak-en ta maitapi isnan disipolosko, masapol ay wadwad-ay nan layadna ken sak-en mo nan layadna isnan amana, nan inana, nan asawana, nan an-akna, nan aag-ina ya olay nan fiyagna kannay. ²⁷Mo sino nan ad-i mangekwat isnan kolosna[†] ta omonod ken sak-en et ad-i maitapi ay endisipolosko.”

²⁸“Mo wad-ay ken chakayo nan men-layad ay enpatoping is at-atakchag, ay ke ad-i ona tomokcho ay manmek mo kaat nan makhastos, ya mo omanay nan sipingna paymo ad-i? ²⁹Tay mo ad-ina ona koblalen nan khastosna, ya aped na ipamanman nan pegnad nan toping sa et maid sipingna ay mangikwas ischi, at am-in nan mangila isnan naangen et ang-angowencha siya. ³⁰Kanancha, ‘Chey nan takho ay cha kailapolapo ay enpatoping ya ket ay ad-i makaikwas isnan ipadnona!”

³¹“Siya achi akhes isnan ali ay ome y makifaloknit isnan teken ay ali. At tomokcho ona ay manmemanmek mo nan sinpoo ay lifo ay takhona, et kafaellan-cha nan kafosona ay cha omali ay chwan poo ay lifo nan takhona. ³²Tay mo ilaena ay ad-i omanay nan takhona, at omifaa kannay is en mangiyafet isnan pechen isnan fosona ay ali ay sisya'y wad-ay isnan ad-adchawi.”

³³Sa et kinwanin Jesus, “Siya akhes isnan olay sino ken chakayo, ad-i kayo mabfalin ay endisipolosko mo ad-iyona ipeg-anan nan am-in ay wad-ay ken chakayo.”

Nan Disipolos ay Nakaan nan Fikasna ay Omonod ken Jesus

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴Inyalig Jesus ay nangwanin, “Khawis nan asin, ngem mo mamaid nan aklitna, kecheng, ad-i kasin omaklit.[‡] ³⁵Maid enkhawisana olay is kalota, paymo is kalomeng. At aped yangkhay maiwasit. Chengngeny et mampay na, mo wad-ay kowengyo ay manngel!”

Nan Tolo ay Alig nan Takho ay Kag Nadchongaw

(Mateo 18:12-14)

15 Isnan namingsan angan cha nan naam-among ken Jesus ay enkorkortais ya nan cheycha'y makwani en

[†]14:27 Issan timpon Jesus, nan ikkan nan iRoma ay menchosa isnan menkhola isnan khoferno ya nan tapina kayet ay ngaag ay takho, et ilansacha chaicha is kakolos ta matey cha. Nan ayen nan kinwanin Jesus en, “Mo sino nan ad-i mangekwat isnan kolosna ay omonod ken sak-en et ad-i maitapi ay endisipolosko” et siya na: “Mo laychem ay maitapi isnan disipolosko masapol ay anosam nan ngag sisa ay likhat, olay pay mo matey ka khapo ken sak-en.”

[‡]14:34 Isnan ilin Jesus ad-i kag isna nan asincha, tay nailaok isnan tapina ay maid aklitna. Tay siya chi, et mo mamingsan mamaid nan aklit nan asincha. Sa cha't aped iwasit tay maid lamana.

wasit ay takho,¹ ta chengngenchya siya. ²Ket ay enmollomollotomot nan Fariseo ya mimistolon si lenteg ay nangwanin, “Ya ke chawatena tona nan cheycha’y wasit ay takho, ya makikan ken chaicha!” ³Tay siya chi, ket ay inog-okhod Jesus nan naycha ay al-alig:

Omona ay Al-alig: Nan Nadchongaw ay Karnilok

⁴“Mo sa ya nan esang ken chakayo et wad-ay nan sinkhasot ay karnilona, sa et nadchongaw nan esang, ngag ngen et nan angnena? Ay ke na ad-i khayachen nan cheycha’y siyam poo ya siyam is kaponchag ta en na anapen nan chey esang engkhana ay edchanana? ⁵Et mo inchanana, at enlal-ayad ay manakorang ischi ⁶ay mangisaa. Sa na’t ayakhan nan lililwidna ya nan sasagkhongna ay mangwanin, ‘Ali kayo ta ilagsakan tako nan nangchanak isnan nadchongaw ay karnilok.’ ⁷Kanak ken chakayo, ay siya akhes ay wadwad-ay nan lagsak id chaya khapo isnan esang ay nenfafawi ay fomafasol, mo nan siyam poo ya siyam ay nalenteg ay takho ay ad-i masapol ay enfafawi.”

Maikadwa ay Al-alig: Nan Nadchongaw ay Siping

⁸Sa et inyal-alig kayet Jesus ay nangwanin, “Kag akhes isnan fafai ay wad-ay nan sinpoo ay silver ay sipingna, ya ket ay chinongawna nan esang. Ngag ngen et nan angnena? Ad-ina ngen paskhechan nan silawna, sa na’t sakhasakhachan nan afongna ya mamangset ay manganap ischi en-

gkhana ay mad-asana? ⁹Et mo inchasana chi, ayakhana nan lililwidna ya nan sasagkhongna ay mangwanin, ‘Ali kayo ta ilagsakan tako nan inchanak ay nadchongaw ay sipingko.’

¹⁰“Kanak ken chakayo, ay siya akhes isnan anheles Apo Dios, enlal-ayad cha isnan enfabfawiyan nan esang ay fomafasol.”

Maikatlo ay Al-alig: Nan Chwa’y Fab-alo ay Ad-i En-iso nan Kammalicha

¹¹Sa et inyal-alig Jesus kayet ay nangwanin, “Wad-ay nan esang ay ama ay chwa nan an-akna ay fafallo. ¹²Nan annochi, kinwanina ken amana, ‘Ama, yaim et achi idwani nan fingayko isnan kwam ay at tawichek.’ Sa et finingay amacha nan ipatawidna ken chaicha. ¹³Nar-os nan akit ay akhew, ya ket inlakon nan annochi nan tawidna, sa et nenfaat isnan adchaadchawi ay ili. Sa na’t khinastokhastos nan sipingna isnan finofoslon ay fiyag. ¹⁴Osto ay khinas-tosna am-in, inmali nan chad-ama ay fitil isnan chey ay ili, ya maid paat nakhag-ayad is ikatakona. ¹⁵Sa et inmey ay nenmadno isnan esang ay omili ischi, ay nangifaa ken siya ay manal-laken isnan fotogna. ¹⁶Ngem maid paat nen-ichowa is kanena, et mo sa ya mab-falin, laychena ay mangan isnan finog-fogna is kakaew ay kanen si fotog.

¹⁷“Awni ya ket chadlo naleng-akhan ya kinwanina en, ‘Ya ke ak naay isna ay aped matmatey is owat, sa et am-in ay laglagfowen ama ay faana et masawalan nan kanencha! ¹⁸Somaa ak man et ay

¹15:1 Nan cheycha’y enkorkortais, linilikhet nan Judio tay masilsilchowan cha isnan fosocha ay iRoma, ya tokongenchya nan kakailiyancha ay Judio. Nan akhes cheycha’y makwanin wasit ay takho, machid-ilaw cha isnan papachi ya nan kailiyancha tay inwayangcha nan ekhad nan ilicha. Tay siya chi, maipawa nan makiam-amongancha isnan kakailiyancha ay en menchayaw ken Apo Dios.

⁸15:15 Isnan ilin Jesus, kakkaisiw nan fotog ken chaicha, isonga maawatan isna ay kakkaisiw nan chonon nan fab-alo ya ensakit nan semekna.

mangwani ken ama en, “Ama, nakafasol ak ken Apo Dios ya ken sik-a. ¹⁹ Ad-i ak maikali ay makwani en anakmo. Ifilangmo et yangkhay sak-en ay laglagfowem ay faam.” ²⁰ Adi kad ala na't ya ligwat ay somaa ken amana.

“Ngem issan sisya ay ad-adchawi siya, inilan et amana, ya naseg-aseg-ang. Ala na't ya tagtag ay nangawe ya namisito ken siya.

²¹ “Sa et kinwanin nan anak, ‘Ama, nakafasol ak ken Apo Dios ya ken sik-a. Ad-i ak maikali ay makwani en anakmo.’

²² “Ngem ya ket ay inpaayag amana nan kafaafaana sa na't kanan, ‘Ikamoyo! Iyaliyo nan kakhawisan ay kakhay ta ipafachoyo ken siya. Paalitosenyo akhes ya pasapatosenyo. ²³ Sa yo't iyali nan alalames ay innanak si faka ta parkiyenyo ta sa tako't maam-among ay mangan ya enlaglagsak! ²⁴ Tay nan anakko ay nay, kag natey ay kasin natakho. Nadchongaw, ya ket ay naanapan.’ Et nailapo tetewa nan am-among ya laglagsak.

²⁵ “Idwani nan yon-a, sisya is kapayew, ya issan cha na somaalan, chingena't nan tokar ya nan sas-ala. ²⁶ Sa na't inayakhan nan esang isnan faa ay manalodsod mo ngag nan khotok nan chey ay laglagsak. ²⁷ Kanan nan faa, ‘Sinmaa nan annochim, ya nenparki si amam isnan al-alames ay innanak si faka tay chinawatna siya ay enkhagkhawis.’

²⁸ “Nay met achi ket ay peteg nan songet nan yon-a, ya ad-ina paat laychen ay somkhep is afong. Sa et finmala si amana ay nangal-alok. ²⁹ Ngem ket ay finogtakana si amana ay nangwanin, ‘Ilaem kay ya! Ayaka ay tawen nan nensilfiyak ken sik-a, ya maid paat inwaywayangko is filinmo! Et wad-ay ngen inchod-owam ken sak-en is olay paat anak si karching ta parkiyenmi koma isnan lililwidko! ³⁰ Sa et omali nan nay ay anakmo ay en nangamas isnan am-in ay kwam isnan asi ay fabfafai, sam et aped

iparparkiyen isnan al-alames ay innanak si faka!’

³¹ “Sa et kinwanin amana, ‘Anakko, wad-awad-ay ka ken sak-en. Ya am-in ay wad-ay ken sak-en et kwam am-in. ³² Nay met achi, khawis chadlo mo enpiyasta tako ay enlaglagsak, tay nan annochim ay nay, kag natey ay kasin natakho. Nadchongaw, ya ket ay naanapan.’”

Nan Al-alig Maipoon isnan Nasiksikapan ay Entokkhong

16 Inyalig Jesus isnan disipolosna ay nangwanin, “Wad-ay nan esang ay faknang ay nangipakarkho isnan am-in ay kwana isnan kafachangna. Ngem ket ay awni ya chingena ay nan chey ay kafachangna, et aped na pet am-amasen chachi.

² “Tay siya chi, inayakhana siya ay nangwanin, ‘Ngag man nan nay ay chinggek maipoon ken sik-a? Chey, nongnongem et am-in ta ipailam mo ento nan inmay-ayan nan inpaegnak ken sik-a! Tay mailapo idwani ad-im et kasin karkhowen nan kwak.’

³ “Sa et nensesemek nan kafachangna ay nangwanin, ‘Ngag man et nan angnek, tay at kaanen nan apok sak-en isnan chonok? Ay ke wad-ay fikasko ay enkaykay! Fomain ak met akhes ay enlimos. ⁴ Na! Kag tona pet nan angnek, ta mo makaan ak isnan chonok at wad-ay cha nan lililwidko ay manawat ken sak-en isnan afob-ongcha.’

⁵ “Idwanin inayakhana ay sin-es-a nan am-in ay nakaotang isnan apona. Sa na't kinwani isnan nang-ona, ‘Kaat nan otangmo isnan apok?’

⁶ “Sinkhasot ay fornay ay lana,’ kinwanina.

“Sa na't kinwanin, ‘Nay! Pen itokchom ta kamowem ay sokatan nan sinkhasot is liman poo ay fornay isnan listaam.’

⁷“Isnan teken akhes, kinwanina, ‘Sika kay, kaat akhes nan otangmo?’

“Sinkhasot ay kafan ay finayo,’ insongfatna.

“Kinwanina, ‘Nay! Sokatam is kalistaan nan sinkhasot ta ippeymo ay walon poo ay kafan yangkhay.’

⁸“Adi kad nan chey ay faknang, olay mo siya chi, ket ay chinayawna nan silib nan kafachangna. Tay nan takho ay kalotaan yangkhay nan semekcha, et am-am-amed ay masilib cha ay mennongnong isnan fiyangcha, mo nan ikkan nan takho ay nasilawan nan semekcha ay mennongnong isnan fiyangcha akhes.”

⁹Sa et kinwanin Jesus, “Kanak et mampay ken chakayo en, osalenyoo nan kalotaan ay kwayo ay menliwchanyoo isnan iib-ayo tatno isnan tap-in akhew ay ad-i et ensilfi chachi, at wad-ay cha nan iib-ayo ay manawat ken chakayo isnan entey-an ay maid pengpengna.”

¹⁰Sa et kanan Jesus en, “Mo sino nan matalek isnan akit, at matalek akhes isnan chakchake. Ya mo sino nan ad-i matalek isnan olay akit, siya akhes ay ad-i matalek isnan ad-acha. ¹¹Mo mampay ad-i kayo matalek ay mangegnan isnan kalotaan ay kinafaknang, ay ke na sa talken chakayo isnan tet-ewa ay nabfalor? ¹²Ya mo ad-i kayo matalek isnan kwan nan teken, ay ke na sa aped ichowa ken chakayo nan chadlos yo enkwa?*

¹³Maid faa ay pafab-aa isnan chwa ay apo, tay at liligtena nan esang ya laylaychena nan esang. Tet-ewa, nakapet isnan esang ya chilawena nan esang. Ad-i mabfalin ay chwa nan omayan nan semekmo, nan Dios ya nan siping.”

Nan Tokhon Jesus isnan Fafariseo ay Menlal-ayad isnan Siping

¹⁴Inang-angon nan cheycha’y Fariseo si Jesus issan osto ay nanngelancha isnan kinkinwanina, tay siping yangkhay nan pasiyat-encha.

¹⁵Ket ay kinwanin Jesus ken chaicha, “Kas-okas-on kayo nalenteg isnan sakhang nan takho, ngem si Apo Dios, ammona nan semekyo. Tay nan ifilang nan takho ay napateg, siya chachi nan kakkaisiw isnan sakhang Apo Dios.”

Napatpateg nan En-ap-apowan Apo Dios mo nan Sikhod ay Lenteg

(Mateo 11:12-13)

¹⁶Sa et kinwanin Jesus, “Nan lenteg Moises ya nan insos-olat nan mamad-ton Apo Dios id solit, et wad-ay kafalinan-cha engkhana isnan timpon Juan Bautista. Nailapo ischi, wad-ay nan naipap-alawag ay Khawis ay Chamag maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, et waschin mangipapilit ay somkhep ischi. ¹⁷Ngem olay siya chi, malanlanoy nan maamasan nan chaya ya nan lofong mo nan mamaichan nan olay akiakit ay naisolat isnan lenteg Moises.”

Nan Maipoon isnan Inasaw-an

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁸Sa et kinwanin Jesus, “Mo sino nan lalaki ay mangichang isnan asawana sa et kasin omasawa is teken, chwadchwaena nan pantewna. Siya kayet sa isnan lalaki ay mangasawa isnan nakikaichang.”

**16:12 Nan laychen Jesus ay kanan isna et nan eegnan tako ay kwa isnan lofong, et nalpo ken Apo Dios ay osto ay nenkwa. Mo ad-i tako matalek ay mangaywan isnan italekna ken chatako isnan lofong, ay ke na sa ichowa nan ento mo enkwa tako koma id chaya?

Nan Kakaegyat ay Omayan nan Takho ay Maid Seg-angna

¹⁹ Kinwanin kayet Jesus, “Wad-ay issan chey nan esang ay kachangyan ay nenkabfador nan fadfachona^{††} ya inmawas nan kanena isnan kawakawakas. ²⁰ Ya wad-ay akhes nan esang ay posiposi ay enngachan si Lazaro, ay nayam-ayam-an nan awakna, ya kad-in maiyey is kapantew nan chey ay kachangyan, ²¹ ta asop ya makakkakan isnan cha mayagyag isnan lamisaan nan kachangyan. Ya olay nan aso, et cha cha chinilchilan nan nayam-an ken siya.

²² “Awni, natey nan chey ay posi ya inkaan nan angheles ay nangiyey is kawad Abraham.^{‡‡} Natey akhes nan chey ay faknang ya naikaob. ²³ Sa et inmey id inferno ay chad-ama nan likhatna. Issan kawadna ischi nentangad ya ket inilana si Abraham isnan ad-adchawi ya wad-ay si Lazaro ken siya. ²⁴ Sa et nenfokhaw ay nangwanin, ‘Ama ay Abraham, seg-angam man saken! Faalem ed si Lazaro ta en na itapek nan ochon nan lechengna isnan chanom ta palatngena nan chilak, tay chad-ama nan likhatko isnan nay apey ay kawadko!’

²⁵ “Ngem kinwanin Abraham, ‘Anakko, semkem achi ay issan sikhod ay natatakhawam, et naichowa ken sik-a nan am-in ay khanag-awis, ya siya akhes ay inamong Lazaro nan am-in ay likhat? Ngem idwani, khanasena't nan kawadna isna, ya sik-a akhes,

enliglikhat ka. ²⁶ Faken yangkhay sa, tay wad-ay nan naipey ay ad-achaem ay cheppas ay mamanlad ken chatako tatno ad-i makagchang nan menlayad ay omey issa, paymo nan wad-ay issa ay menlayad ay omali isna.’

²⁷ “Sa et kinwanin nan kachangyan, ‘Mo siya chi ama, pangngaasim ta faalem si Lazaro ta omey is afong ama, ²⁸ tay wad-ay cha nan lima ay lallalaki ay agik. Ta en na fagfag-an chaicha tay ta ket lang omali cha akhes isna ay kawad nan chad-ama'y likhat.’

²⁹ “Ngem ket ay kinwanin Abraham, ‘Wad-ay et nan solat cha Moises ya nan cheycha'y mamadto ay manokhon ken chaicha. Siya achi chi nan chengngenchu.’

³⁰ “Sa na't kinwani kayet, ‘Ad-i omanay chi, ama'y Abraham! Ngem mo wad-ay natey ay kasin matakho ay omey ken chaicha, at chadlo chokokhancha nan fasolcha.’

³¹ “Nay met achi kinwanin Abraham, ‘Mo ad-icha chengngen nan insolat Moises ya nan mamadto, at ad-i cha kayet maawis olay mo wad-ay natey ay kasin matakho.’”

Nan Chosan nan Takho ay Kalpowan nan Enfasolan

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 Kinwanin Jesus isnan disipolosna, “Tet-ewa ay wad-ay ay wad-ay nan mangawis isnan takho ay enfasol, ngem at selaeg nan takho ay kalpowan nan enfasolan! ² Khagkhag-awis et yangkhay mo

^{††}16:19 Issan timpon Jesus, nan nanginangina ay fachon si ali et kag aterfa nan ilana, ya nan enchaem ay fachocha et nakhaeb isnan khawis ay lopot ay makwanin linen. Siya nan kinwanin Jesus ay fachon nan nay ay faknang.

^{‡‡}16:22 Nan osto ay naisolat isna et, “*inekwa't nan angheles ay nangiyey is katakeb Abraham.*” Si Abraham nan nadnadnge ay ikit nan Judio ay wad-ay id Paraiso id chaya ay cha makikan isnan am-in ay takhon Apo Dios. Nan sag-en Abraham et siya chi nan matangtangad ay tey-an. Siya nan ayen nan nakwani ay naiyeyan Lazaro is katakeb Abraham.

maitaked is kafakhangna nan losong ay fato sa et maiwasit is kafayfay, mo nan aped na awisen ay enfasol nan esang isnan naycha ay ongang-a. ³Ilaenyo mampay ay khawis nan angnenyo!

“Mo finmasol nan ib-ayo, tokhonenyo. Ya pakawanenyo siya mo enfafawi. ⁴Mo maminpito isnan sin-akhow ay enfasol ken sik-a, sa et kad-in enfafawi ay mangwani ken sik-a en, ‘Na, ibfafawik man nan inangnek,’ masapol ay pakawanem siya.”

Nan Maipoon isnan Pammati

⁵Sa et kinwanin nan apostoles ken Apo Jesus en, “Apo, pafibfikasem koma yangkhay nan pammatimi.”

⁶Ke na't kanan, “Mo sa ya wad-ay pammatiyo ay olay kag isnan kafan-ig nan esek si mostasa, at mabfalin ay kananyo isnan nay ay kaew ay siko-moro en, ‘Khafotem nan awakmo ta imolam is kafayfay!’ ya at patiyena kannay chakayo.”

Nan Lebfeng nan Faa ay Angnen

⁷Kinwanin kayet Jesus, “Mo sa ya chakayo et wad-ay faayo ay en nen-alacho paymo en nangipastor isnan karnilo sa et kasas-aa ay namoknag, ngag kay nan kananyo? Ay ke yo sa kanan ken siya en, ‘Ikamom ta mangan ka?’ ⁸Ad-i achi! Tay at kananyo en, ‘Isakhanam nan kanek. En ka ensokat, sa ka't enkhao ta mangan ak. Awni et sam akhes isobli.’ ⁹Ay ke kayo masapol enyaman isnan faa tay inangnena nan naifilin ken siya? Ad-i! ¹⁰Siya akhes ken chakayo ay faak, mo inangnenyo am-in nan naifilin ay chonnenyo, siya na koma nan kananyo, ‘Ad-i kami man maikali. Mafab-aa kami yangkhay ay cha manno isnan lebfengmi ay chonnen.’”

Sinpoo nan Naipagkhawis, Ngem Es-esang nan Nenyaman

¹¹Issan cha omayan cha Jesus id Jerusalem, inikwancha isnan saefan nan Samaria ya Galilea. ¹²Osto ay omomchan cha isnan esa'y ili, ya ket ay wad-ay nan sinpoo ay nenkakolit ay tinmatakcheg isnan ad-adchawi, ¹³ay nangifogfokhaw en, “Jesus! Apo! Segangam ed chakami!”

¹⁴Issan nangil-ana ken chaicha, kinwaninan, “En kayo paila nan awakyo isnan papachi.”

Issan cha cha omayan, ket ay naipagkhawis cha am-in. ¹⁵Sa et nan esang ken chaicha, osto ay inilana ay naipagkhawis siya, ala na't ya toli ay nangipapangekhe ay nenchad-ayaw ken Apo Dios. ¹⁶Naneng na't ya lokfob is kasikin Jesus ay nenyamyaman ken siya. Ke pet esang siya ay iSamaria.^f

¹⁷Sa et kinwanin Jesus, “Ad-i ngen sinpoo cha ay naipagkhawis? Ngem ento cha kay nan siyam? ¹⁸Ya ke pet maid tinmoli ay nenchayaw ken Apo Dios mod-i kedkecheng nan mangili ay nay?” ¹⁹Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Itakchegmo ta ome'y ka. Nan pammatim nan nangipagkhawis ken sik-a.”

Apchas Inmali nan En-ap-apowan Apo Dios

(Mateo 24:23-25)

²⁰Isnan namingsan wad-ay cha nan Fariseo ay nensalodsod ken Jesus mo kaatna nan sa omaliyan nan en-ap-apowan Apo Dios. Kinwaninan, “Ad-i chadlos maimatonan nan omaliyan nan en-ap-apowan Apo Dios. ²¹Maid makakwani en, ‘Naay, wad-ay sina!’ paymo, ‘Chey, wad-ay ischi!’ Tay wad-ay et mampay nan en-ap-apowan Apo Dios ken chakayo.”

^f17:16 Nan iSamaria, chaicha nan kakholan nan Judio.

Nan Maangnen isnan Kasin Omaliyan Jesus

(Mateo 24:26-27; 24:37-41; 24:28)

²² Sa na't kinwani isnan disipolosna, "At wad-ay nan timpo ay menlalay-chanyo paat ay mangil-an ken sak-en ay Anak si Takho, olay isnan sin-akhow yangkhay, ngem ad-i mabfalin. ²³ At wad-ay cha nan mangwani ken chakayo en, 'Chey, wad-ay ischi!' paymo, 'Naay, wad-ay isna!' Ilaenyo ta ad-i kayo aped omeay. Ad-iyo onochen chaicha! ²⁴ Tay nan akhowko ay Anak si Takho, at kag isnan koryapyap ay mo enkoryapyap isnan esang ay ilit nan chaya, pen langlangana akhes nan tapina ay ilit nan chaya. Siya akhes isnan kasik omaliyan. ²⁵ Ngem masapol ay ilikhalikhatko ona nan angasan, ya maongoongosan ak isnan katakhotakho ay wad-ay idwani.

²⁶ "Nan akhow ay kasik omaliyan ay Anak si Takho, et kag isnan inmat isnan katakhotakho issan timpon Noe. ²⁷ Cha cha mangmangan ya omin-inom, ya cha cha maasaswa engkhana issan chey kannay ay akhow ay sinomkhepan cha Noe isnan chakchakowag ay fangka, ya ket naanali nan lifog ay namatey ken chaicha am-in.

²⁸ "Kag akhes issan timpon Lot id Sodoma. Cha cha mangmangan ya omin-inom, enlklako ya lomaklako, enmol-mola ya cha enpatakcheg is afong. ²⁹ Ngem isnan akhow ay kinmaan Lot isnan ili ay Sodoma, ya ket naiyochan nan apey ya nan enfidichang ay asufre ay nalpo id chaya ya pinakawasna am-in

chaicha. ³⁰ Siya akhes sa nan at kasasaad nan katakhotakho isnan akhow ay kasin ko enpail-an ay Anak si Takho.

³¹ "Adi kad mo omali nan chey ay akhow, nan wad-ay is kaatep nan afongna,^{§§} et ad-i kasin khomwab ay en mangilayaw isnan kwana ay nakhayad ischi. Siya akhes isnan namoknag, ad-i kasin somaa. ³² Semkenyo nan naangnen isnan asawan Lot!* ³³ Mo sino mampay nan chadlos mangisalak isnan fiyagna, at khechangna ay maamas kayet. Ngem nan takho ay ad-i mangayyew isnan fiyagna ta olay matey, at maisalakan.

³⁴ "Kanak ken chakayo ay isnan chey ay maschem, at wad-ay cha nan enchid-chipa ay mammaek. Nan esang, at menkaaala, ya makhayad nan esang. ³⁵ At wad-ay akhes nan chwa ay fafai ay enkhig-iling, ya at menkaaala nan esang ya makhayad nan esang. (³⁶ Siya akhes sa nan omat isnan chwa ay lallalaki is kaponchag, at menkaaala nan esang ya makhayad nan esang.)"

³⁷ Sa et kinwanin nan disipolosna ken siya, "Entona ta, Apo?"

Sa et inyalig Jesus ay nangwanin, "Mo ento nan kawad nan naisaad ay awak, ischi nan maam-amongan nan kalafalafaan."[†]

Nan Al-alig Maipoon isnan Nailekkasan ya nan Ngaag ay Okom

18 Inokhod Jesus isnan disipolosna nan nay ay al-alig, ta isolona ken chaicha ay masapol ay kad-in enlowalo cha ya ta ad-i cha ngomayngaya.

§§**17:31** Isnan ilin nan Judio, khab-enchana nan atep nan afongcha ay nadchata. Ya ischi nan en cha omil-illengan ya enlil-iwichan mo kinwascha nan chonocha ya nalonog et nan akhow.

***17:32** Issan kinmaan cha Lot id Sodoma ay pinoowan Apo Dios khapo isnan kafasofasol nan takho, inwayang asawan Lot nan filin Apo Dios ya kasina sinakhong nan chey ay ili. Et nenfalinen Apo Dios siya is asin.

†**17:37** Nan laychen Jesus ay kanan sina, et siya na: Nan kawad nan omaliyana, siya nan maamongan nan wad-ay pammatina ken siya.

²Kinwaninan, “Wad-ay nan okom isnan esang ay ili ay ad-i mangiyegyat ken Apo Dios ya maid ngotngotona isnan olay sino. ³Ya wad-ay akhes ischi ay ili nan nailekkasan ay kad-in nen-olioli ken siya ay en mangiseg-aseg-ang isnan kalentekhana. Kinwanina, ‘Pangngaasim ta itakchegmo nan kalentekhak isnan cha omap-apos.’

⁴“Inmannong ay inog-okhay nan okom siya ngem osto’y aw-awni chadlo, ket ay kinwanina isnan semekna, ‘Olay mo ad-ik iyegyat nan Dios ya maid ngotngotok isnan olay sino, ⁵itakchegko kayet nan kalentekhana khapo isnan kad-ina omalialiyan ken sak-en. Tay ya ke chadlo kaooma nan en-olioliana!”

⁶Sa et kinwanin Apo Jesus, “Semkenyo nan kinwanin nan ngaag ay okom! ⁷Si kay Apo Dios, ad-ina ngen am-amed itakcheg nan kalentekhan nan pinilina ay takhona ay enseg-aseg-ang ken siya is fachang isnan inakhew ya minaschem? Ay ke na sa iyawniawni nan mamachangana ken chaicha? ⁸Ibfakhak ken chakayo, at itakchegna kannay nan kalentekhanca. Ngem, mo omali ak kasin ay Anak si Takho, at ngen wad-ay edchanak isnan lota ay mamati?”

Nan Al-alig Maipoon isnan Takho ay Aped Mangwanin Nalented Siya

⁹Inokhod akhes Jesus nan nay ay alig isnan cheycha’y takho ay mangwanin tet-ewa’y nalented cha ya chilawencha nan tapina.

¹⁰Kinwanina, “Chwa ay lalaki nan nanikid ay inmey nenlowalo is kaTimplo. Fariseo nan esang, ya nan esang, enkorkortais. ¹¹Nentatakchegsan Fariseo ay nangitibtifi ay

nangilowalo, ‘Enyaman ak ken sik-a Apo Dios tay osto ak ya faken ak kag isnan tapina ay takho. Ad-i ak mangak-akew paymo enlokloko paymo makifabfafai. Ya faken ak kayet kag isnan nay enkorkortais. ¹²Tay sak-en, entipe ak ay mamidwa isnan esa’y chomingkho,[‡] sak et cha ichowa ken sik-a nan pagkapoo isnan am-in ay maanapak.’

¹³“Nay met achi nan enkorkortais ay chey, nentatakcheg isnan ad-adchawi sa et egay paat nentantangad id chaya, mod-i ket kinabkabna nan takebna ay nangnangwani en, ‘Apo Dios, pangngaasim ta seg-angam sak-en ay fomafasol!”

¹⁴Sa et kinwanin Jesus, “Kanak ken chakayo ay nan nay ay enkorkortais, sinmaa ay naifilang ay nalented isnan sakhang Apo Dios, ngem egay nan chey esang. Tay mo sino nan mangipatongcho isnan awakna, at maifan-ig siya, ya mo sino nan mangifafan-ig isnan awakna, at siya nan maipatongcho.”

Nan Namindisyonan Jesus isnan Ongang-a

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Wad-ay cha nan tapina ay nangiyey akhes isnan an-akcha ken Jesus ta eg-nana chaicha. Ngem issan nangil-an nan disipolosna, yinangyanganca chaicha. ¹⁶Nay met achi inayakhan kayet Jesus nan ongang-a, sa na’t kinwanin, “Ogkhayenyo nan ongang-a ay omali ken sak-en. Ad-iyoy ipap-awa chaicha. Tay nan kag tosacha ay takho nan maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. ¹⁷Tet-ewa kanak ken chakayo, nan ad-i manawat isnan en-ap-apowan Apo Dios kag isnan angnen nan ong-onga ay manawat, at ad-i maitapi.”

[‡]18:12 Nan okhalin nan Judio, et ad-i cha mangan ta ipailacha ay enchad-ayaw cha.

Nan Likhat nan Kachangyan

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Nensalodsod nan esang ay ap-apon si Judio ken Jesus ay nangwanin, “Khawis ay Mistolo, ngag man nan masapol ay angnek ta matawidko nan fiyag ay maid pengpengna?”

¹⁹ Sa et kanan Jesus, “Ngag nan mangwaniyam en khawis ak? Ad-i ngen maid khawis mod-i yangkhay si Apo Dios?”

²⁰ Ammom met nan cheycha'y filina:

Ad-im chwadchwaen nan pantewmo;

Ad-i ka enpatey;

Ad-i ka mangakew;

Ad-i ka en-engag ay enpangaag isnan ibam;

Patkhem cha amam ken inam.”

²¹ Ket ay sinmongfat nan lalaki ay nangwanin, “Inkaong-ongak met ay nangang-angnen am-in issacha ay filin.”

²² Issan nanngelan Jesus ischi, kinwanina, “Wad-ay kayet nan esang ay kolangmo. En ka ilako nan am-in ay kwam ta iwalasmo nan lakona isnan maid mabfalicha, ya at wad-ay akonmo id chaya. Sa ka't omali ya omonod ka et chadlo ken sak-en.” ²³ Ngem osto'y chinggen san lalaki chi, ket ay nenngongoyos tay telen ay kachangyan siya.

²⁴ Osto ay inilan Jesus siya ay nenngongoyos, kinwanina en, “Chad-ama paat ay sikhab nan somkhepan nan kachangyan isnan en-ap-apowan Apo Dios! ²⁵ Malanlanoy et pay nan somkhepan nan kamelio^f isnan lokaw si kachayom, mo nan somkhepan nan kachangyan isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

²⁶ Sa et nan cheycha'y takho ay nanngenge ischi sinalodsodcha ay nangwani en, “Mo siya sa, sino mampet nan mabfalin ay maisalakan?”

²⁷ Kinwanin Jesus, “Nan ad-i kafaelan nan takho, mabfalin ken Apo Dios.”

Nan Chawaten nan Takho ay Mangiyoya isnan Wad-ay ken siya Khapo isnan Pammatina ken Jesus

²⁸ Sa et kinwanin Pedro, “Chakami kay, tinaynanmi met nan am-in ay wad-ay ken chakami ta onochenmi sik-a.”

²⁹ “Wen,” kinwanin Jesus. “Ya tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan manyanan isnan afongna paymo nan asawana, aag-ina, amana ya inana, paymo nan anakna midkakay nan en-ap-apowan Apo Dios, ³⁰ at ad-ad-acha nan chawatena idwani, ya at chawatena kayet nan fiyag ay eng-engkhana isnan omali ay fiyag.”

Nan Nangipadtowan Jesus Maipoon isnan Eteyna

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Inayakhan Jesus nan sinpoo ya chwa ay disipolosna, sa na't kanan, “Nay manikid tako id Jerusalem ay at maangnenan nan am-in ay cha insolat nan mamedto maipoon ken sak-en ay Anak si Takho. ³² Tay at ichowacha sak-en isnan Gentil, ay at omam-amsiw ya at omilalayos ya tomobfatobfa. ³³ Somaplisaplit cha akhes sa cha't pomatey. Ngem at matakho ak kasin isnan maikatlo ay akhew.”

³⁴ Nay met achi eg-ay paat naawatan nan disipolosna nan ayen nan chey ay kinwanina. Ad-icha ammo nan laychena ay kanan tay naitafon nan ayen nan chey ay kali ken chaicha.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ad-i Makaila id Jerico

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Issan cha maisag-enan cha Jesus id Jerico, wad-ay nan nakolap ay lalaki ay tomotokcho ay cha enlimlimos is kailit

^f18:25 Nan kamelio, siya nan en kik-iwi ay chakchake mo nan nowang.

nan chalan. ³⁶Issan nanngelana isnan angsaangsan ay takho ay lomal-aos kinwanina en, “Ngag man nan cha maang-angnen sina?”

³⁷“Cha lomaos si Jesus ay iNazaret,” kinwanicha.

³⁸Naneng na't ya fokhaw ay nangwanin, “Jesus ay Anak David, seg-angam sak-en!”

³⁹Sa et yinangyangan nan cheycha'y namangpango ay cha mangipagkhinek. Ngem onanig na infokhaw ay nangwanin, “Anak David, seg-angam sak-en!”

⁴⁰Tinomke si Jesus ya infilina ta iyalicha ken siya. Osto ay sinmag-en, tinot-oyan Jesus ay nangwanin, ⁴¹“Ngag nan laychem ay angnek ken sik-a?”

“Apo,” kinwanina, “laychek man ay makaila kasin.”

⁴²Kinwanin et Jesus, “Makaila ka. Nan pammatim nan nangipagkhawis ken sik-a.” ⁴³Ya ket kannay nakaila, sa et inmonod ken Jesus ay nenchad-ayaw ken Apo Dios. Olay akhes nan am-in ay takho, chinad-ayawcha si Apo Dios issan nangil-ancha ischi.

Si Jesus ya nan Ap-apon si Enkorkortais

19 Inomchan et cha Jesus id Jerico. Issan linmaosancha ischi, ²wad-ay nan ap-apon si enkorkortais ay faknang ay enngachan is Zakeo. ³Laychena koma ay ilaen mo sino si Jesus, ngem ad-i mabfalin tay aptik ya angan ay takho nan nangalifongfong ken Jesus. ⁴Naneng na't ya tagtag ay nang-ona, ya kinmalab is kakaew ay sikomoro ta ilaena si Jesus ay at lomaos ischi.

⁵Osto ay inomchan si Jesus is kakawad Zakeo, nentangad ay nangwanin, “Khomwab ka Zakeo.

Ikamom, tay masapol ay chomag-os ak is afongmo idwani.”

⁶Sa na't ala ya panad ya chachama nan layadna ay nangipaskhep ken Jesus is afongna. ⁷Am-in nan nangila ischi, et nemmollotomot cha ay nangwanin, “En man aped chomag-os siya is afong nan fomafasol ay?”

⁸Tinmakcheg si Zakeo ay nangwani ken Apo Jesus, “Chey, Apo. Ichowak et nan khedwan nan kwak isnan posi, ya nan olay sino ay tinokongko isnan is yangkhay, et fayachak is mamin-epat ay kaad-acha.”

⁹⁻¹⁰Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Naisalakan et chadlo nan nay ay sinpangafong idwani. Tay sak-en ay Anak si Takho, inmali ak ay manganap ya mangisalak isnan nadchongaw ay inmadchawi ken Apo Dios. Ya si Zakeo ay nay, nan esang ay nadchongaw ay anak met laeng Abraham.”

Nan Nakakhet ay Faa ya nan Sangaan

(Mateo 25:14-30)

¹¹Issan nanngelan nan cheycha'y takho isnacha, inog-okhod kayet Jesus nan esang ay al-alig, tay kanancha mo nganngani et nan maipail-an nan en-ap-apowan Apo Dios, tay cha et somag-en siya id Jerusalem.

¹²Adi kad kinwanina, “Wad-ay nan esang ay matangad ay lalaki ay nenfaat isnan ad-adchawi ay ili ta enfalin siya ay ali sa et chadlo somaa.

¹³“Idwani, inayakhana nan sinpoo ay faana sa na't inkakcheng ay os-osto ken chaicha nan fallitokna^s ya infilina ken chaicha ay mangwanin, ‘Nay, igkhalansiyaanyo na engkhana is tomoliyak.’ ¹⁴Ngem khapo tay kakholan nan kakailiyana siya, finmaa cha is omonod ay en mangwani, ‘Ad-imi

§19:13 Nan osto ay inkakchengna et sinpoo ay makwanin mina ay fallitok ay sipingcha. Nan esang ay mina et siya nan lagfo isnan tolo ay fowan.

laychen chi ay en-alimi.’¹⁵ Ngem khechangna kayet ay nenfalin siya ay ali sa et sinmaa.

“Idwani, inpaayagna kannay nan cheycha’y faana ay nangitalkana isnan fallitok, ta waschin manakhang ken siya ay mangibfakha isnan khinalansiyana.¹⁶ Nan inmona ay inmali, kinwanina, ‘Apo, nay nan maminsinpoo ay kaad-achan nan fallitok ay khinalansiyak isnan fallitokmo.’

¹⁷“Sa et kinwanin nan apona ken siya, ‘Khawis nan inangnem. Khawis ka ay faa. Idwani tay matalek ka isnan olay akit, nay et ippeyko sik-a ay mangiyapo isnan sinpoo ay ili.’

¹⁸“Inmali akhes nan ikadwa ay faa ay nangwanin, ‘Apo, nay nan maminlima ay kaad-achan nan fallitok ay khinalansiyak isnan fallitokmo.’

¹⁹“Sa na’t kanan ken siya en, ‘At sik-a nan mangiyapo isnan lima ay ili.’

²⁰“Inmali kayet nan esang, ke na’t ay kanan en, ‘Apo, nay et chadlo nan fallitokmo. Finongonko isnan panyo ay nangitafon, ²¹tay omegyat ak ken sik-a, tay nalikhat ka ay takho. Aped mo alaen nan egaymo nenfellayan, sam et aniyen nan egaymo inmola.’

²²“Kanan et nan apona, ‘Ngaag ka ay faa! Nan sana ay kinwanim, tomoli ay men-okom ken sik-a! Ammom pet ay nalikhat ak ay takho tay alaek nan egayko inidno, sak et aniyen nan egayko inmola. ²³Ngem ya kem eg-ay et mampay inyey is kabangko ta isnan nay ay sinmaalak ya alaek nan fallitokko ay wad-ay anakna?’

²⁴“Sa na’t kinwani isnan cheycha ay maitatakcho ken siya en, ‘Alaenyo ken siya nan fallitokko ya ichowayo isnan faak ay kawad nan maminsinpoo ay kaad-acha.’

²⁵“Sa cha’t kinwani ken siya, ‘Apo, ke man wad-ay et nan maminsinpoo ay kaad-acha ken siya ya!’

²⁶“Sinongfatana chaicha ay nangwanin, ‘Siya na nan ibfakhak ken chakayo. Mo sino nan mangidno isnan wad-ay ken siya, at maagtan kayet. Ngem nan maiyalig ay maid mabfalina ay ad-i mangidno isnan wad-ay ken siya, et olay nan akit ay wad-ay ken siya, at makaan. ²⁷Idwani, nan cheycha’y khomola ay ad-i menlayad ken sak-en ay enalicha, iyaliyo chaicha isna ta pateyenyoy isnan sakhangko!’”

Nan Sinomkhepan nan Mesias ay si Jesus id Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸Osto ay kinwas Jesus nan al-aligna, namangpango ay nanikid id Jerusalem. ²⁹Issan cha na somag-enan id Betfage ya id Betania, isnan filig ay makwani en Olivo, kinwanin Jesus ay nangipaon-ona isnan chwa ay disipolosna, ³⁰“En kayo isnan chey ay ili ay masasakhang, ya mo somkhep kayo ischi at edchananyo nan maitattaked ay anak si dangki ay eg-ay kasaksakayan. Fadfachenyo nan talina ya iyaliyo isna. ³¹Mo wad-ay mangwanin, ‘En yo man aped fadfachen sa ay?’ kananyo en, ‘Masapol nan Apo nan nay.’”

³²Issan inmayancha, tet-ewa ay inchanancha nan kinwanin Jesus ken chaicha. ³³Issan cha cha mamadfachen isnan dangki ket ay kinwanin nan nenkwa en, “En yo man aped fadfachen sa ay?”

³⁴“Masapol nan Apo nan nay,” kinwanicha.

³⁵Adi kad inyeycha chi ken Jesus, ya inyap-apcha nan kakhaycha sa cha’t finachangan siya ay nensakay ischi. ³⁶Issan cha omayan Jesus, cha inyap-aplag nan cheycha’y takho nan kakhaycha iskachalan ay menchad-ayaw ken siya isnan omay-ayana.

³⁷ Osto ay sinmag-en et id Jerusalem, is kapannachan nan filig ay Olivo, inlapon nan angsaangsan ay disipolosna ay nenlal-ayad ya nangipapangekhe ay nenchad-ayaw ken Apo Dios khapo isnan angsan ay kamabfalina ay inililacha.

³⁸ Kinwanichan, “Bindisyonan Apo Dios nan Ali ay omali ay mangitakcheg ken siya. Machad-ayaw nan Katotongchowan, ya naornos chanan wad-ay id chayala!”

³⁹ Sa et nenkanan nan tapin nan Fariseo ay naichachad-om isnan angsaangsan ay takho ken Jesus, “Mistolo, pakhinkem nan disipolosmo!”

⁴⁰ Ket ay kinwanin Jesus en, “Mo khominek cha, ibfakhak ken chakayo ay at isoblat nan naycha ay fato ay enfokhaw.”

Nan Nen-akhalan Jesus isnan Madchosaan nan iJerusalem

⁴¹ Issan cha et somag-enan cha Jesus id Jerusalem, nen-akha issan manasakhangana ischi. ⁴² Kinwanina, “Mo sa ya inammowanyo akhes nan mangitcho isnan oompaanyo, olay yangkhay idwani ay akhew! Ngem idwani naitafon et ken chakayo. ⁴³ Nay at omchan nan akhew ay menliwsan nan fosoyo isnan iliyo. Sa cha't alachan is lota nan iliyo ta selat-ancha ay ostoosto chakayo. ⁴⁴ Pakawasenchana nan iliyo ya pateyenchana chakayo ay omili ay wad-ay ischi, olay nan ongang-a.** Ya maid paat mataynan ay olay esa'y matotoon ay fato isnan iliyo, tay paatenyo ay ad-i mamigfig isnan inmaliyan Apo Dios ken chakayo.”

Nan Nangipakaan Jesus isnan Komersiyanti is kaTimplo

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Sinomkhep si Jesus isnan awwichan nan Timplo, sa na't ala ya soyog isnan wad-ay ischi ay cha en-ilaklako. ⁴⁶ Kinwanina, “Naisolat isnan kalin Apo Dios en, ‘Nan afongko, et makwani en afong ay enlol-owalowan,’ ngem khinaebyo ay afong si mangaakew!”

⁴⁷ Sa et winakas ay en nen-isos-olo is kaTimplo. Ngem nan aap-apon si papachi ya mimistolon si lenteg ya nan cheycha'y matangtangad ay takho, laychencha ay pateyen siya. ⁴⁸ Nay met achi ad-i cha makaanap is waya ay mangangen sidi, tay nan takho, eestenchana ay manmannge isnan am-in ay kankanana.

Nan Kalebfengan Jesus

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 Isnan namingsan ay nen-isos-olowan ya nen-ipap-alawakhan Jesus isnan Khawis ay Chamag isnan takho isnan awwichan nan Timplo, inmey nan aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg ya nan amam-a ay ² nangwani ken siya en, “Ibfakham ken chakami mo ngag nan kalebfengam ay mangangen isnacha. Sino nan nangichowa isnan nay ay kalebfengam?”

³ Sinongfatana chaicha ay nangwanin, “Ensalodsod ak ed akhes ken chakayo ta songfatanyo. ⁴ Siya na nan salodsodko: ‘Sino nan nalpowan nan kalebfengan Juan ay mamonyag? Nalpo ngen ken Apo Dios paymo isnan takho?’”

⁵ Sa cha't natotyaya ay nangwanin, “Mo kanan tako en, ‘Nalpo ken Apo Dios,’ at kanan, ‘Ya ke yo mampay ad-i patpatiyen siya mo?’ ⁶ Ngem mo akhes

** 19:44 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ifasfascha chakayo ya olay nan anan-akyo ay wad-ay ken chakayo isnan lota.”

kanan tako en, 'Nalpo isnan takho,' at fomaog am-in nan naycha'y takho tay patiyencha ay mamadto si Juan." ⁷ Adi kad kinwanichan, "Ad-imi ammo nan nalpowana."

⁸ Sa et kinwanin Jesus, "Ad-ik et akhes ifaag ken chakayo mo ngag nan kalebfengak ay mangik-ikkan isnacha."

Iyalig Jesus nan Judio isnan Ngaag ay Makidkidno

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹ Sa et inokhod Jesus nan nay ay al-alig isnan cheycha'y takho. Kinwanina, "Wad-ay nan esa'y takho ay nenmola is ofas is kaomana, sa na't inpasama ya nenfaat isnan teken ay ili ya inmannong siya ischi. ¹⁰ Osto ay timpon si pinagpokhas, finaana nan en manot-oya isnan cheycha'y nannama ta alaena nan chatag nan apona. Nay met achi alan et nan cheycha'y nangipasamalana, ya faifaig ken siya, sa cha't aped inpakaan ay maid paat inalana. ¹¹ Idwani kasin finmaa is teken, ngem pinak-ocha kayet ya inlayolayosancha, sa cha't aped akhes inpakaan ay maid kayet inalana. ¹² Sa et issan namaalana isnan maikatlo akhes, nenfakag cha, sa cha't aped inpakaan.

¹³ "Sa et kinwanin nan nenkwa isnan kaob-ofasan, 'Ngag man et nan angnek? Ay man chadlo ta ifaak nan kedkecheng ay anakko ay laylaychek. At chadlo ib-faincha siya.'

¹⁴ "Ngem osto'y inilan nan cheycha'y manamsama isnan ofasan siya, kanan-cha't ay matotyta, 'Naay nan at manawid isna. Ay ta pateyen tako, ta enkwa tako nan tawidna!' ¹⁵ Ke cha't nenkhoyakhoy ay nangibkas is kailitna sa cha't pinatey.

"Idwani, ngag et kay nan angnen nan nenkwa isnan ofasan isnan cheycha'y manamsama? ¹⁶ At kanaali ay mamatey ken chaicha, sa na't ipabfanes nan omana isnan teken."

Issan nanngelan nan cheycha'y takho ischi, kinwanicha en, "Na! Lawa man! Asop ya ad-i maang-angnen sa!"

¹⁷ Iilaen Jesus chaicha ke na't kanan, "Mo siya sa, ngag et mampay nan ayen nan nay ay naisolat ay kalin Apo Dios? 'Nan chadlos fato ay inad-in nan tomotoping, et siya nan nenfalin ay kapatekhan ay fato isnan pegnadna?"

¹⁸ Et olay sino ay mekchag isnan chey ay fato at mamekmek.

Ya mo sino nan mekchakhan nan chey ay fato, at matomek."

Nan Mabfayachan ay Fowis isnan iRoma ay Kafoson si Judio

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹ Idwani, laychen nan mimistolon si lenteg ya nan aap-apon nan papachi ay pen tiliw kannay si Jesus isnan chey chadlos ay olas, tay ammocha ay chaicha nan kankanan Jesus isnan chey ay al-aligna. Ngem omegyat cha isnan takho. ²⁰ Et nensasaed cha is waya ay maniliwancha ken siya. Finmaa cha is finayachancha ay en kakhawighkawis ya kasalosalodsod ken siya ta asop ya wad-ay kanana is khotok nan kaisaklangana ta ichowacha siya isnan kamabfalin ya kalebfengan nan khofernachor. ²¹ Sa cha't kinwani en, "Mistolo, ammomi ay osto nan kankanam ya isos-olom. Ya maid chadlos pawadwad-em isnan olay sino ay takho, mod-i ket nan yangkhay okhali ay laychen Apo Dios nan tetewa ay isos-olom. ²² Ibfakham ed ken chakami, mo ipalofos nan lenteg tako ay Judio nan enfayachan isnan fowis ken Cesar, paymo ad-i?"

²³ Ngem ammon Jesus nan sikapcha, ya kinwanina ken chaicha, ²⁴ "Omi-paila kayo is siping. Idwani, sino nan nenkames ya nenngachan isnan wad-ay isna?"

"Si Cesar," kinwanicha.

²⁵ “Mo siya sa,” kinwanina, “ichowayo et mampay ken Cesar nan lebfengna ay enkwa, ya ken Apo Dios nan lebfengna akhes ay enkwa.”

²⁶ Adi kad egay cha't nakaipafasol ken siya isnan am-in ay kinkinwanina isnan takho. Cha cha't yangkhay nataa isnan insongfatna et inkhigkhinek cha et chadlo.

Nan Maipoon isnan Kasin Matakhowan nan Natey

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Wad-ay cha nan tapin nan Saduceo^{††} ay inmey ken Jesus. (Chaicha nan mangwani en ad-i kasin matakho nan natey.) ²⁸ Sinalodsod cha ay nangwanin, “Mistolo, wad-ay nan insolat Moises ay lenteg ta wanchen tako nan kag tona: ‘Mo matey nan inasaw-an ay lalaki ya maid anakna, masapol ay asawen nan akhina nan chey ay nailekkasan, ta enpawad-ay si anak nan akhina ay natey.’” ²⁹ Idwani, wad-ay nan pito ay sing-ag-i ay lallalaki. Inmasawa nan inaona, ya ket natey ay maid winad-ayna. ³⁰ Sa et inasawan nan ikadwa nan chey ay nailekkasan, ngem natey akhes ay maid anakcha. ³¹ Siya kayet chi isnan ikatlo engkhana isnan ikapito. Natey cha am-in ay maid anakcha. ³² Awni pay ya ket natey akhes nan chey ay fafai.

³³ “Idwani, isnan chey ay akhew ay kasin matakhowan nan natey, sino nan osto ay asawana? Tay siya chi ay inasawan nan pito ay sin-ag-i.”

³⁴ Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Nan takho isnan nay ay lota et maasaswa cha. ³⁵ Ngem nan takho ay maikali ay matakho kasin isnan etey ta

enfiyag isnan kasin wad-ay ay fiyag, at ad-i cha kasin maasaswa paymo maipaa-sawa ³⁶ tay ad-i cha matmatey. Kag cha anheles. Anak Apo Dios chaicha tay natakho cha kasin isnan etey. ³⁷ Olay si Moises, inpailana ay kasin matakho nan natey. Tay isnan naisolat maipoon issan enfidfichang ay chapong, infakhana nan maipoon ken Apo Dios ay nangwanin, ‘Nan Dios cha Abraham, Isaac, ya si Jacob.’^{‡‡} ³⁸ Idwani, nan laychena ay kanan et faken siya nan Dios si natey, mod-i ket Dios nan matatakho. Tay am-in nan takho, ay sisya'y wad-ay ya kinmaan, et matatakho cha isnan sakhangna.”

³⁹ Sa et kinwanin nan tapina ay mistolon si lenteg en, “Khawis nan insongfatmo, Mistolo!” ⁴⁰ Tay maid kasin toledcha ay ensalodsod ken siya.

Nan Salodsod Maipoon isnan Kaapo ay Nalpowan nan Cristo

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Ngag nan mangwaniyancha ay nan Cristo, et malpo isnan waned David?”

⁴² Tay si David kannay nan nangwani maipoon ken Cristo isnan liblon nan Salmo en,

‘Kinwanin nan Dios Apo isnan Apok en, “Itokchom is kakannawanko,

⁴³ engkhana ay lag-ek nan fosom ay kag mo enkhatkhatinan.”’

⁴⁴ Idwani mo siya sa ay Apo nan kinwanin David ken siya ay Cristo, ngag kay nan ikkana ay anak David siya?”

Nan Okhali ay Ad-iyen Jesus

⁴⁵ Issan nanngelan nan katakhotakho ken Jesus, kinwanina isnan disipolosna,

^{††} **20:27** Nan cheycha'y makwanin Saduceo, kankanancha ay nan yangkhay omona ay lima'y liblo ay kalin Apo Dios ay insolat Moises nan wad-ay pategna. Chaicha nan maid pammaticha isnan kasin matakhowan nan natey. Akit yangkhay ken chaicha nan faken pachi.

^{‡‡} **20:37** Cha Abraham, Isaac ya Jacob, chaicha nan nalpowan Moises ay am-ana id solit.

⁴⁶“Ilaenyo ta en-annad kayo isnan mimistolon si lenteg, ay en yangkhay mangichalachalan isnan khag-awis ay anancho ay fachocha. Laylaychencha ay maichad-ayaw is kamarkitan, isnan kakhawisan ay tokchowan is kasinagoga, ya isnan maayakhancha ay makikkan. ⁴⁷Maid ad-icha angnen ay en mensikasikap isnan cheycha'y nailekkasan ta mangal-ancha isnan afongcha. Sa cha't anchoanchowen nan lowalocha ta mafob-oya cha. At kadchacham-etan nan chosacha!”

Nan Nangichoowan nan Nailekkasan isnan Sipingna ken Apo Dios

(Marcos 12:41-44)

21 Wad-ay cha Jesus isnan awwichan nan Timplo ay sag-en nan maipaypay-an nan siping, ya osto'y nen-ila, inilana nan fafaknang ay cha mangippey isnan likhalocha ischi. ²Sa na't inila akhes nan nailekkasan ay maid mabfalina ay en nangippey isnan chwa ay tanso.

³Sa na't kanan, “Tet-ewa nan kanak, ad-ad-acha nan inpey nan naay ay posi ay nailekkasan mo nan inpey am-in nan cheycha'y tapina. ⁴Tay inigwacha am-in nan sobla isnan ifaknangcha, ngem nan nay ay nailekkasan, olay mo maid mabfalina, inigwana nan am-in ay ikatakona.”

Nan Infakkan Jesus Maipoon isnan at Kapakawasan nan Timplo

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵Cha matotya nan tapina maipoon isnan khag-awis ay ilan nan ensis-ileng ay fato ay naikhaeb isnan Timplo ya nan naiyar-arkos ay likhalo ay naichowa ken Apo Dios. Ngem kinwanin Jesus, ⁶“Am-in nan naycha ay iilaenyo, at omali nan timpo ay mapakawas chasa ay ostoosto, ya maid paat olay esang is entotoon ay fato tay at maikoob cha am-iam-in.”

Nan Maipap-alikhatan nan Mamati

(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷Sa cha't kanan, “Mistolo, kaatna kay nan kaommatan nan tosacha? Ya ngag nan kaimatonana ay nganngani et ay omat?”

⁸Sinmongfat ay nangwanin, “Ilaenyo mampay ay khawis ta ad-i kayo masa-sailowan. Tay at angan cha nan fomala ay mangosar isnan ngachanko ay Cristo ay mangmangwani en, ‘Sak-en nan Cristo,’ ya, ‘Inomchan et nan timpo!’ Ad-iyo ab-abfoloten chaicha. ⁹Mo akhes chengngenyoy ay wad-ay khofat ya enkhogkholo nan katakhotakho, ad-i kayo omeg-egyat, tay masapol ona ay maangnen chasa, ngem faken kayet sa nan mapengpengnan nan lofong.”

¹⁰Sa na't intot-oloy ay nangwanin, “At enfifinnaloknit ona nan kailiili, ya enkhogkhofat cha nan kaaliali. ¹¹At wad-ay nan chachama ay yekha, ya isnan olay entona ay ili wad-ay nan chad-ama ay fitil ya kakaegyat ay pisti. Ya wad-ay kayet nan kakaegyat ay om-omat ya fomegyas ay maton ay mail-ila id chaya.

¹²“Ngem isnan ad-i kayet kaommatan am-in nan naycha, at khoy-ochencha chakayo ya palikhatencha chakayo. Isaklangcha chakayo is kasinagoga ya ifalodcha chakayo. Iyeycha akhes chakayo ay ipaokom isnan sakhang nan ali ya khofernachor midkakay ken sak-en. ¹³Siya sa nan wayayo ay manistikho isnan kinatet-ewa maipoon ken sak-en. ¹⁴Imolayo is kasemekyo ta ad-iyo cha et onaan ay manmemanmek isnan isfatyo, ¹⁵tay at sak-en kannay nan mangichowa isnan kananyo ya nan kinasilibyo ay somfat, ay ad-i mabfalin ay kasin soplaen paymo issot nan en-ap-apos. ¹⁶Olay nan ama ya in-ayo, nan ag-iyo, kikib-ayo ya nan lilwidyo, chaicha kannay nan mangitiktik

ken chakayo, sa cha't pateyen nan tapina ken chakayo. ¹⁷ At liligten nan olay sino chakayo midkakay ken sak-en. ¹⁸ Nay met achi olay kag tosa, enkhaghawis kayo kayet, maid olay esang is fook ay maamas isnan oloyo. ¹⁹ Ikekedseyo tay siya sa nan kaisalakan nan leng-agyo."

Nan Kapakawasan nan Jerusalem

(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Sa et kinwanin Jesus, "Mo ilaenyo nan ili ay Jerusalem ay liniwes nan kalifolifo ay sorchacho, at siya nan mangammowanyo ay nganngani nan mapakawasana. ²¹ Sa et chakayo ay wad-ay isna id Judea, lomayaw kayo kannay is kafilig. Nan wad-ay isnan ili, enfakwit cha, ya nan namoknag ad-i cha kasin somaa. ²² Tay at siya chana nan akhew ay madchosaan nan takho ay at maangnenan nan am-in ay naisolat ay kalin Apo Dios. ²³ Selaeg nan cheycha'y maliton ya nan enpasoso isnan tosacha ay akhew! Tay at kangangaya nan am-in isnan nay ay ili ya nan songet Apo Dios nan maliliknan nan naycha ay takho. ²⁴ At mafadyokan nan tapina, mafalod nan tapina ay maiyey isnan kailili. Sa et aped khakhagkhatinan nan Gentil nan iJerusalem engkhana ay makwas nan timpocha."

Nan Kasin Omaliyan nan Anak si Takho

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵ Kinwanin kayet Jesus, "At wad-ay cha nan maton ay mail-ila isnan akhew, isnan fowan ya isnan tokwifi. Ya at ngomangaya nan am-in ay kailili tay maid kasin maangnencha khapo isnan egyatcha isnan kakaegyat ay komayaas ay fayfay ya talipyakew. ²⁶ At

cha aped maolaw nan takho isnan egyatcha ay manman-ed et yangkhay isnan at maangnen isnan lofong, tay maid paat manongnong isnan wad-ay id chaya tay at maipaatoaton. ²⁷ Sa et chadlo ilaen nan katakhotakho sak-en ay Anak si Takho ay omal-ali isnan lifoo isnan kamabfalinko ya nan chadlos ay kalanglang nan chayawko. ²⁸ Et mo mailapo ay maangnen chana, itakchegyo ya entangad kayo tay nganngani et nan kaisalakanyo."

Nan Al-alig Maipoon isnan Kasin Omaliyan Jesus

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹ Sa et inokhod Jesus nan nay ay al-alig. Kinwanina, "Ilaenyo nan kaew ay higos ya nan tapina kayet ay kaew. ³⁰ Mo chakhos ilaenyo ay kasin tomofo, ammoyo ay nganngani et nan chakhon. ³¹ Kag akhes mo ilaenyo ay om-omat nan naycha, at ammoyo ay nganngani nan en-ap-apowan Apo Dios. ³² Tet-ewa kanak ken chakayo, at maangnen ay maangnen ona am-in chana esa pay maros nan takho ay wad-ay idwani. ³³ Maimaid nan chaya ya nan lota, ngem nan kankanak et sisya is eng-engkhana ya ad-i enfab-aliw."

Masapol ay Ensasakhana Tako

³⁴ Sa et kinwanin Jesus, "Mey-anyo, ta ad-i kayo makna isnan chey ay akhew ay kaanaliyak, ya maaspowan kayo ay maoolaw isnan foteng ya finofoslon ay fiyag, ya isnan ngag issa ay chanag maipoon isnan ikatakho. ³⁵ Tay isnan sak omaliyan, kag masalacheyan nan am-in ay takho isnan olay entona isnan lofong. ³⁶ Ngem chakayo, ensasakhana kayo isnan ngag issa ay olas, ya kad-in

¶21:18 Isnan kalin si Judio, nan laychen ay kanan nan 'maid olay esang is fook ay maamas isnan oloyo', et enkhaghawis kayo ya maid ngaag ay maangnen ken chakayo. Chatako ay mamati ken Jesu Cristo, olay mo mapatey tako, enkhaghawis tako kayet.

enlol-owalo kayo ta wad-ay omanay is fikasyo ay mangikatpe ya komasiw isnan kaommatan am-in nan naycha, ya ta mabfalinyo ay somakhang ken sak-en ay Anak si Takho.”

³⁷Sa et kawakawakas si Jesus is kaTimplo ay cha en-isos-olo. Ngem mo malafi, ome isnan filig ay Olivo ay omyan sid-i. ³⁸Ya isnan kawiiwiit, ome nan katakhotakho ay mannge isnan kankanana is kaTimplo.

Nan Natotyaaan nan Okom ay Mamatey ken Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

22 Idwani nganngani et nan Piyastan nan Tinapay ay Egay Kafofochan,⁸⁸ ay makwani akhes en Paskua. ²Et nan aap-apon nan papachi ya nan mimistolon si lenteg, cha cha inyan-anap mo ngag nan ikkancha ay mangipapatey ken Jesus, tay omegyat cha isnan katakhotakho.

Nan Nangitiktikan Judas ken Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³Ket ay sinkhep Satanas si Judas Iscariote, ay esang isnan sinpoo ya chwa ay disipolos. ⁴Et inmey nakitoya isnan aap-apon si papachi ya nan kakapitan nan cheycha'y khwarchiya isnan Timplo maipoon isnan at angnena ay mangichowa ken Jesus ken chaicha. ⁵Sa cha't nenlal-ayad ya inkalicha ken siya nan siping. ⁶Tinan-oyan Judas nan kinwanicha, sa na't inyan-anap nan ikkana ay mangitiktik ken Jesus isnan maichan nan katakhotakho.

Nan Nakikkanan Jesus isnan Disipolosna isnan Paskua

(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷Inomchan et nan akhew ay Piyastan si Tinapay ay Egay Kafofochan ay masapol ay menkhekhechancha isnan kordero isnan am-amongcha isnan Paskua.

⁸Et finaen Jesus cha Pedro ken Juan ya kinwanina, “En kayo isakhana nan manganan tako isnan Paskua.”

⁹“Ento nan laychem ay omisagkhanaanmi?” kinwanicha.

¹⁰Sa na't kanan, “En kayo isnan ili, ya mo somkhep kayo, at wad-ay nan lalaki ay sab-atenyoy ay en nangisakcho isnan fanga. Onochenyo isnan afong ay somkhepana, ¹¹sa yo't kanan isnan nen-afong en, ‘Laychen nan Mistolo ay ammowen mo ento nan kwarto ay mangiyofongana isnan disipolosna isnan Paskua?’ ¹²Ya at ipailana ken chakayo nan chakchake ay kwarto ay entongcho ay nanongnonongnong. Ischi nan en-isagkhanaanyo.”

¹³Inmey cha ya inchanancha tet-ewa nan chadlos infaag Jesus ken chaicha, ya insakhanacha ischi nan manganancha isnan am-among ay Paskua.

Nan Kinwanin Jesus isnan Naamongancha ay Nanganan

(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴Osto'y olas ay pinnangan, nangan cha Jesus ya nan apostolesna. ¹⁵Sa na't kanan, “Inmannong ay lalaychek ay makikan ken chakayo isnan nay ay Paskua, isnan sisya ay ad-ik enlikhatan! ¹⁶Tay kanak ken chakayo ay ad-i ak kasin mangmangan isnan Paskua en-

§§22:1 Nan nay ay piyasta nan manemsemkan nan Judio isnan linmayawancha id Egipto. Khinmaeb cha is tinapay ay maid fofodna ay faloncha issan linmayawancha, tay omannong chi ay mapakawas. Siya akhes chi nan khinaebcha ay kinkinancha isnan nay ay piyasta. Ilaenyo akhes isnan Lucas 2:41.

gkhana ay maangnen ona nan ayen nan Paskua isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

¹⁷ Sa et inalan Jesus nan matatasa ay fayas ya nyaman ken Apo Dios, sa na't kanan, “Alaenyo na ta waschin kayo ominom. ¹⁸ Tay kanak ken chakayo ay mailapo idwani at maid kasin omininomak isnan kag tona ay fayas*, engkhana ay omali ona nan en-ap-apowan Apo Dios.”

¹⁹ Sa et akhes inmala isnan tinapay, nyaman, pinetpet-angna sa na't inchowana ken chaicha ay mangwanin, “Siya na nan awakko ay maigwa pala ken chakayo. Kanenyo na ta manemsemkanyo ken sak-en.”

²⁰ Isnan nakakkanancha, siya akhes chi nan inangnena isnan matatasa ay inchowana ken chaicha. Kinwanina en, “Nan nay ay matatasa, siya nan falo ay tolag Apo Dios ay nakhaeb isnan chalak ay omayos pala ken chakayo. ²¹ Ngem, ilaenyo! Wad-ay ay makikkikan ken sak-en nan at aped mangitiktik ken sak-en! ²² Tay awni't matey ak ay Anak si Takho ay maiton-od isnan inkedcheng Apo Dios, ngem selaeg nan takho ay mangitiktik ken sak-en!”

²³ Sa cha't nen-asisalodsod mo sino ken chaicha nan sa mangangnen ischi.

Infaag Jesus mo Sino nan Entongcho

²⁴ Sa et nasosma nan disipolos Jesus mo sino ken chaicha nan maifilang ay katotongchowan. ²⁵ Sa et kinwanin Jesus, “Nan alin nan Gentil, palikhatencha nan iyap-apowancha. Wen, chaicha ay wad-ay kalebfengancha, laychencha kayet ay makwani en, ‘Naoya ay Apo’. ²⁶ Ngem faken kag tosa ken chakayo, mod-i ket nan katotongchowan ken chakayo, siya koma nan kag alilis,

ya nan en-apo, siya koma nan mafab-aa. ²⁷ Sino nan entongtongcho, nan tomokcho ay mangan paymo nan chey faa ay namangan ken siya? Ad-i ngen nan chey tomokcho ay mangan? Ngem sak-en, wad-ay ak ken chakayo ay kag faa.”

Nan Kasasaad nan Apostoles Jesus isnan En-ap-apowan Apo Dios

²⁸ Sa et kinwanin Jesus, “Chakayo nan wawawad-ay ken sak-en isnan amin ay likhatko. ²⁹ Idwani, angnek ken chakayo nan inangnen Ama ken sak-en, tay inchowana ken sak-en nan kalebfengak ay en-apo, ya siya akhes nan angnek ken chakayo. ³⁰ At makikan kayo is makiinom kayo is kalamisaanko isnan en-ap-apowak, ya at wad-ay kayo akhes isnan cheycha'y tronoyo ay cha mangokom isnan sinpoo ya chwa ay tribon Israel.”

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Mangisaotan Simon Pedro ken Siya

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ “Simon, Simon, chengngem! Chey, chinawat et Satanas nan olasna ay maneptepeng ken chakayo isnan likhat, ay kag cha mangakhaag ken chakayo. ³² Ngem inol-owalolak sik-a, Simon, ta ad-i makaan nan pammatim. Ya sa et mo kasin ka somakhong ken sak-en, at isoblatmo akhes ay mangipafikas isnan ib-am.”

³³ Kinwanin Pedro, “Apo, ensasakhana ak ay maitapi ken sik-a olay is kafab-falochan paymo isnan etey.”

³⁴ “Pedro, kanak ken sik-a ay at sisya ay ad-i enkokook nan kawitan is talan-oy omisaot ka is mamitlo ay mangwanin ad-im ammo sak-en.”

***22:18** Nan osto ay kinwanin Jesus isna et, “chanom si ofas”. Nan chanom si ofas nan makhaeb is fayas isnan ilina.

Inomchan et nan Olas ay Maipalikhatan cha Jesus

³⁵Sa et kinwanin Jesus, “Issan namaalak ken chakayo ay maid pitaka, sopot paymo sinilas, wad-ay ngen nenkolanganyo?”

“Maid paat,” kinwanicha.

³⁶“Ngem idwani, nan wad-ay pitaka paymo sopotna, itakina. Ya mo sino nan maid fadyokna, ilakona nan kakhayna ta lomako. ³⁷Tay kanak ken chakayo ay masapol ay maangnen ken sak-en nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

‘Infilangcha siya isnan takho ay maid lentegna.’

Siya, tay am-in nan naisolat maipoon ken sak-en, et cha maangnen.”

³⁸Sa cha't kanan, “Naay, Apo. Wad-ay et chwa'y fadyok isna.”

Sa na't kinwanin, “Osto sa!”

Nan Wad-ayan cha Jesus isnan Filig ay Olivo

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹Idwani, kinmaan si Jesus ischi, ya kag isnan inpaingsana ay ang-angnen, nanikid cha isnan disipolosna isnan filig ay Olivo. ⁴⁰Osto'y inomchan cha ischi, kinwanina ken chaicha, “Enlowalo kayo ta ad-i kayo maafak isnan sailo.”

⁴¹Sa et inmadchawi siya is akit ay kag isnan kaadchawin nan maibkasan nan fato, sa et nenfalintomeng ay nenlowalo.

⁴²“Ama,” kinwanina, “mo sa ya laychem ta kaanem ken sak-en nan nay ay chad-ama ay likhat.† Nay met achi faken nan nemnemko mod-i ket nan nemnemmo nan maangnen.”

⁴³Sa et nenpaila nan anghel ay nalpo id chaya ay nangipafikas ken siya. ⁴⁴Ya onanig na inapati ay nenlowalo isnan

chad-ama ay likhatna, ya nenlingelinget is kag chala ay cha enteded is kalota.)

⁴⁵Issan nakwasana ay nenlowalowan, nalgwat ya tinmoli is kakawad nan disipolosna, ya inaspowana chaicha ay cha mitom-e tay chad-ama nan san-gacha. ⁴⁶Sa na't kanan, “Ya ke kayo mammaek? Ifangonyo et achi ta enlowalo kayo ta ad-i kayo maafak isnan sailo.”

Nan Naniliwancha ken Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷Sisya'y enkak-ali si Jesus issan in-maliyan nan angsan ay takho, ya si Judas ay esang isnan sinpoo ya chwa ay disipolos nan nangipango ken chaicha. Sa et sinmag-en ay mamisito ken Jesus.

⁴⁸Ngem nenkanan Jesus, “Judas, ay kem itiktik sak-en ay Anak si Takho isnan fomisitowam?”

⁴⁹Issan nangil-an nan cheycha'y disipolos Jesus ay ensag-en ken siya nan sa omat, nenkanancha, “Apo, pen fadyokanmi ngen chaicha?” ⁵⁰Sa et alan nan esang ken chaicha ya fakag isnan faan nan katongchowan ay pachi ya ket ay nan kannawan ay koweng nan chey ay faa nan nalongochan.

⁵¹“Ad-o sa!” kinwanin Jesus. Sa na't inegnan nan koweng nan chey faa ya inpagkhawisna.

⁵²Sa et kinwanin Jesus isnan aap-apon nan papachi ya nan kakapitan nan cheycha'y khwarchiya isnan Timplo ya nan amam-a ay naitakin ay en maniliw ken siya, “Ay ke ak mangaakew ya kakae-gyat, ta omali kayo ay enfafadyok ya enpapak-o? ⁵³Inakhew met ay wad-ay ak ken chakayo is kaTimplo, ya eg-ay kayo tinmit-iliw. Ngem siya na nan

†22:42 Nan osto ay naisolat isna et, “Ama, mo sa ya laychem ta kaanem nan nay ay tasa ken sak-en.”

naitcho ay timpoyo ay olas si follinget, ay en-ap-apowan nan ngaag.”

**Nan Namitlo ay Nangisaotan
Pedro ken Jesus**

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sa cha't tiniliw si Jesus ya inpangocha ay nangiye is afong nan katongchowan ay pachi, ya nakhag-ayad si Pedro ay inmon-onod. ⁵⁵ Osto ay pinaskhechancha nan ennidnichowancha isnan tengan nan awwichan nan afong, inmey et si Pedro ay nakitoktokcho ken chaicha. ⁵⁶ Ngem ket ay wad-ay nan magmagkit ay faa ay nangila ken siya issan nalanglangana. Sa na't insineng ay nangwanin, “Esang akhes si ton-ay ay fowegna!”

⁵⁷ Nay met achi insaot Pedro ay nangwanin, “Anen! Ay kek man ammo siya.”

⁵⁸ Osto'y nawnawni is akit, wad-ay kasin nan lalaki ay nangila ken siya. Sa na't kinwanin, “Sik-a akhes nan esang ay fowegna!”

Ngem kinwanina, “Ay ke sak-en?”

⁵⁹ Away nget esa'y olas ya ket ay wad-ay nan nangipapilit ay nangwanin, “Tet-ewa mampet ay esang na akhes isnan fob-owegna, tay iGalilea!”

⁶⁰ Ngem kinwanin kayet Pedro en, “Ay kek man ammo nan kankanam!” Ket ay nanakokook nan kawitan issan cha na enkak-alayan.

⁶¹ Sa et nensakhong si Jesus, ya iilaena si Pedro. Sa na't sinmek nan kinwanin Apo Jesus issan nangwaniyana en, “At sisya'y ad-i enkokook nan kawitan is talan-o, ya at mamitlo ay omisaot ka!”

⁶² Sa et finmala ya nensifesifek.

**Nan Nanid-ilawancha ya
Nanodsodpakancha ken Jesus**

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Idwani, intachon nan cheycha'y manoktokkhong ken Jesus ay nangangango ya nanodsodpak ken siya. ⁶⁴ Sa cha't inokopan nan matana ay mangwanin, “Pontowam man mo sino nan nanodpak ken sik-a.” ⁶⁵ Sa cha't kayet kinalyakalyan siya is ensakit ay kali.

**Nan Nangisakhanganca ken Jesus
isnan Maam-among ay Aap-apo**

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Osto ay nawiit, naamong nan amam-an nan Judio ya aap-apon si papachi ya nan mimistolon si lenteg, sa cha't inpaayag si Jesus ay manakhang ken chaicha. Sa cha't kinwanin, ⁶⁷ “Ibfakham ken chakami mo sik-a nan Cristo.”[‡]

Ngem kinwanina, “Mo ifaagko ken chakayo, ad-iyo kayet patiyen, ⁶⁸ ya mo wad-ay salodsochek ken chakayo, ad-i kayo somongfat. ⁶⁹ Ngem mailapo idwani, wad-ay ak ay Anak si Takho ay tomotokcho is kakannawan nan Makab-falin ay Dios.”

⁷⁰ Sa cha't am-in kinwanin, “Et sik-a ngen mampay nan Anak Apo Dios?”

Sa na't kanan, “Kinwaniyo et ya!”

⁷¹ Sa cha't kinwanin, “Ay ke tako kasin masapol nan tistikho? Chinnge tako met nan chadlos na infakha!”

Nan Nangokoman Pilato ken Jesus

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 Sa cha't am-in naligwat ay nangiye ken Jesus is sakhang Pilato. ² Sa cha't inlapo ay nangisaklang ken siya ay nangwanin, “Inchananmi

[‡]22:67 Nan ayen nan kali ay Cristo et siya nan finaan Apo Dios ay mangiyapo.

si tona ay mangipabpafikas isnan kakailiyanmi ta kholaencha nan khoferno, sa na't cha kankanan en ad-imi fayachan nan fowismi ken Cesar.[¶] Ifagfakhana akhes ay siya nan Cristo ay ali.”

³ Sa et kinwanin Pilato, “Ay sik-a pet tet-ewa nan Alin si Judio?”

“Osto nan kinwanim,” inisfat Jesus.

⁴ Sa et kinwanin Pilato isnan aap-apon nan papachi ya nan katakhotakho en, “Maid maanapak is fasol tona.”

⁵ Ngem inapaticha kayet ay nangwanin, “Pabpafikasena nan katakhotakho ay menkhola isnan am-in ay ili id Judea, khapo isnan isos-olona. Inlapona id Galilea, engkhana ay inomchan isna.”

Si Jesus isnan Sakhang Herodes

⁶ Issan nanngelan Pilato isna, sinalod-sodna ay nangwanin, “iGalilea ngen na?” ⁷ Osto ay chinngena ay nalpo si Jesus isnan ili ay iyap-apowan Herodes, inpaiyena siya ken Herodes ay wad-ay akhes id Jerusalem issan chey ay timpo.

⁸ Issan nangil-an Herodes ken Jesus, nenlal-ayad tay inmannong ay laychena ay mangila ken siya. Chinngechinngena nan maipoon ken siya, ya laychena ay ilaen si Jesus ay en-angnen koma is katataa. ⁹ Tay siya chi angan nan sinas-alodsod Herodes ken siya, ngem maid paat insongfatna. ¹⁰ Osto ay siya chi, nan aap-apon nan papachi ya nan mimistolon si lenteg ay entatakcheg ischi, ab-afikas cha ay nangipangpangaag ken Jesus. ¹¹ Sa et si akhes Herodes ya nan sorchachona, inang-angocha ya inlal-ayosancha siya. Sa cha't inpafacho nan khag-akhag-awis ay kakhay ya inpasakhongna ken Pilato. ¹² Et nailapo isnan chey ay akhew, cha Herodes ken Pilato ay nen-asikhola issan chey, nenliwid cha't chadlo.

Nan Nangifag-an Pilato ay Nalenteg si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Sa et inpaayag Pilato nan aap-apon nan papachi, nan aap-apon nan takho, ya nan katakhotakho. ¹⁴ Kinwanina ken chaicha, “Inyaliyo ken sak-en si tona tay kananyo en pabpafikasena nan katakhotakho ay menkhola isnan khoferno. Sinomaryak siya isnan sakhangyo, ngem chey, maid paat naanapak is fasolna maipoon isnan am-in ay chalomyo ken siya. ¹⁵ Siya akhes ken Herodes, tay inpasakhongna ken chatako, tay maid mampay inangnena is khotok si aped na mapateyan. ¹⁶ Faikhek et yangkhay siya ta sak et palofosen.”

(¹⁷ Idwani, ekhad Pilato ay omipalofos is esang ay falod pala ken chaicha mo omchan nan kag tona ay piyasta.) ¹⁸ Sa et waschin fofokhaw nan katakhotakho ay mangwanin, “Alaem si tosa, si Barrabas nan ipalofosmo ken chakami!” ¹⁹ (Naifalod si Barrabas tay siya nan nangipangpango isnan kholo id Jerusalem ya nenpatey.)

²⁰ Idwani, tay lalaychen Pilato ay ipalofos si Jesus, kasin et nenkali isnan katakhotakho. ²¹ Ngem onanig cha kasi-fofokhaw ay mangwanin, “Ilansam siya! Ilansam siya is kakolos!”

²² Sa et kinwanin kayet Pilato ken chaicha isnan ikapitlo en, “Ngag mampay nan ngaag ay inangnena? Maid met naanapak is fasolna ay chadlos na mapateyan! Faikhek et yangkhay ta sak et palofosen.”

²³ Ngem inapaticha kayet ay nangifogfokhaw ta mailansa siya, ya ket ay nangafak nan fokhawcha. ²⁴ Tay siya chi, intan-oy et Pilato nan kechaw nan katakhotakho. ²⁵ Sa na't inpalofos nan

[¶]23:2 Cesar nan kanan nan takho ischi isnan ap-apocha ay kag ali id Roma.

naifalod ay nenkhola ya nenpatey ay kinchawcha, ngem si Jesus, inchowana ken chaicha ta angnencha ken siya nan laychencha.

**Mo Nenliglikhat si Jesus
ay Maid Fasolna, Ad-i ngen
Am-am-amed nan Fomafasol**

(Mateo 27:32; Marcos 15:21; Juan 19:17)

²⁶Idwani, issan cha cha mangikaanan ken Jesus, khinoyodcha nan iCirene ay enngachan is Simon ay nalpo id ilit ya cha somkhep isnan ili, sa cha't inpasakfat ken siya nan kolos ta iyon-onodna ken Jesus. ²⁷Angsan nan katakhotakho ay inmon-onod, ya wad-ay nan tapina ay fabfafai ay cha enngegngeg ay mangag-akha ken Jesus.

²⁸Sa et sinakhong Jesus chaicha ay nangwanin, "In-a ay iJerusalem, ad-iy akhalan sak-en, mod-i ket nan awakyo ya nan an-akyo. ²⁹Tay at omali nan kakaegyat ay akhew ay mangmang-waniyancha en, 'Oneoney nan fafai ay nakot-eg, ay egay inman-anak paymo nenpaspasoso.' ³⁰Siya kayet chasa nan akhew ay at aped mangifag-an nan takho isnan kafilifilig en, 'Khomab-on kayo!' paymo, 'Omitafon kayo!' ³¹Tay mo mampay kag tona nan angnencha ken sak-en ay kag al-alangta ay kaew, ad-i ngen am-am-amed nan angnencha ken chakayo ay kag nalango ay kaew?"[§]

**Chwa Cha nan Naitapi ken
Jesus ay Nailansa is Kakolos**

*(Mateo 27:33-44; Marcos
15:22-32; Juan 19:18-27)*

³²Inpangocha akhes nan chwa ay falod ay maitapi ken siya ay en map-

atey. ³³Ya issan inomchanancha isnan filig ay makwani en Ingit nan Olo, inlansacha si Jesus is kakolos, ya nan chwa ay falod akhes, is kakannawana ya is kakannikhidna. ³⁴Sa et kinwanin Jesus, "Ama, pakawanem chaicha, tay ad-icha ammo nan ang-angnencha."

Sa et nenfonot nan sorchacho ay manatag isnan fachona. ³⁵Wad-ay cha nan katakhotakho ay enfob-oya, ngem nan aap-apocha, chinopichopischa ay mangwanin, "Insalakana nan tapina, isalakana achi akhes nan awakna mo tetewa ay siya nan Criston Apo Dios ay pinilina!" ³⁶Intachon akhes nan cheycha'y sorchacho ay nangang-ango ay en nangipasosop isnan sinmoka ay fayas. ³⁷Kinwanicha, "Mo sik-a nan alin nan Judio, isalakam nan awakmo!" ³⁸Tay wad-ay nan naisolat is tongchona ay kag tona: "Si tona nan Alin si Judio."

³⁹Sa et nan chey esang ay falod ay naitapi ay naikolos, ab-afikas ay nangam-amsiw ken Jesus ay nangwanin, "Ay ke ka faken Cristo! Isalakam achi nan awakmo ya chakami!"

⁴⁰Ngem yinangyangan nan kadwana ay nangwanin, "Ay ke ka ad-i omegyat ken Apo Dios? Ya ke tako mis-o am-in ay cha machosa ya! ⁴¹Chaita, lebfengna ay machosa ta khapo isnan inangnenta, ngem si tona, olay maid paat ngaag is inikkana...!" ⁴²Sa na't kanan ken Jesus, "Jesus, asop ya sesemkem sak-en mo omali ka ay en-ap-apo."

⁴³Kinwanin Jesus ken siya, "Tet-ewa kanak ken sik-a ay idwani kannay ay akhew at wad-ay ka ken sak-en id Paraiso."

[§]**23:31** Inyalig Jesus nan awakna isnan al-alangta ay kaew ay nalikhat ay mapoowan. Olay kinwanin Pilato ay maid fasol Jesus, winenwenana kayet nan mapateyana. Mo siya chi nan inikkancha isnan maid fasolna, am-amed nan ikkancha isnan kakailiyan Jesus ay awni ya ket khinmola isnan khoferno. Siya akhes ay mo encham-et nan chosan Jesus ay sa mangisalak isnan kakailiyana ay Judio, am-am-amed nan chosacha ay nangiyad-i ya nangipatey ken siya.

Nan Follinget ya nan Etey Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Away nget alas chosi ya ket ay namaid nan silaw nan akhew ya finmollinget isnan am-in ay ili ischi engkhana ay alas tris isnan misoyaw. Sa et nenkapepeskhat ay nakhedwa nan kortinan nan Timplo.**

⁴⁶ Sa et inapangekhen si Jesus ay nenngao, “Ama, nay italekko nan lengagko ken sik-a!” Kinwanina chi sa et nasokpot nan fiyagna.

⁴⁷ Issan nangil-an nan kapitan si sorchacho isnan chey ay naang-angnen, nenchayaw ken Apo Dios ay nangwanin, “Tet-ewa pet ay nalenteg na ay takho!”

⁴⁸ Am-in akhes nan takho ay naamamong ischi ay enfob-oya, et sinmaa cha ay enngongoyos ay nangabkabkab isnan takebcha,^{††} issan nangil-ancha isnan cha inmat. ⁴⁹ Am-in kayet nan cheycha'y chadlos mangammo ken Jesus ya nan fabfafai ay inmon-onod ken siya ay nalpo id Galilea, et nentatakcheg cha isnan ad-adchawi ay namob-oya isnacha.

Nan Nangikaofan Jose ay iArimatea ken Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Idwani, wad-ay nan esang ay khawis ya nalenteg ay lalaki ay en-

ngachan si Jose ay nalpo id Arimatea, ay esang ay ilin nan Judio. Sinsin-edna nan omaliyan nan en-ap-apowan Apo Dios. Ya olay mo esang siya isnan amam-an nan Judio, eg-ay nakitantan-oy isnan natotyancha ya nan inangnencha ken Jesus. ⁵² Inmey ken Pilato ay nangchaw isnan awak Jesus. ⁵³ Sa et inmey ay nangipagkhwab isnan awakna ya innewesana isnan khawis ay lopot,^{‡‡} sa na't inpey isnan naliyangan ay cheppas ay egay kapaypay-an si natey. ⁵⁴ Kalmana chi isnan misoyaw, ya nganngani ay mailapo nan Sabfacho ay tengaw.^{¶¶}

⁵⁵ Nan fabfafai ay naifoweg ken Jesus ay nalpo id Galilea, inmonod cha ken Jose. Inilacha nan naikaofan Jesus ya nan inangnen Jose ay nangisaad isnan awakna. ⁵⁶ Sa cha't sinmaa ay en nen-isakhana is fangfanglo ya sapsapo ay maiyappos isnan awak Jesus. Et nentengaw cha isnan Sabfacho tay siya nan nailenteg.

Natakho Kasin si Jesus

(*Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10*)

24 Osto ay wiiwiit isnan Chomingkho, inyey nan fabfafai nan insakhanacha ay fangfanglo isnan kakaofan. ² Ket ay inchanancha ay apchas naalin nan fato ay tangeb nan liyang ay naikaofan Jesus. ³ Sa

****23:44-45** Siya na nan anwaanwa ya as-asedcher ay napateg ay innafe ay kortina ay nangekhedwa isnan kasasantowan ay kawad Apo Dios isnan Timplo ya nan kawad nan papachi.

††**23:48** Kinabkabcha nan takebcha ay mangipaila ay inammowancha ay ngaag pet nan inikkancha ay nangipapatey ken Jesus.

‡‡**23:53** Nan nay ay lopot et nakhaeb is linen ay esang ay khawis ay lopotcha.

¶¶**23:54** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*akhew ay nensagsakhanaancha, ya cha mailapo nan Sabfacho.*” Ad-i enchono nan Judio isnan Sabfacho ay tengawcha, et isakhanacha isnan kalmana nan kasapolancha isnan Sabfacho. Isnan ekhad nan Judio, nan kalonokhan nan akhew isnan kalmana, siya nan kailapowan nan tengawcha ay Sabfacho. Sa et isnan kalonokhan nan akhew isnan Sabfacho, siya nan pengpeng nan tengaw, ya nan kailapowan nan Chomingkho. Siya sa nan angnencha ay mamilang isnan akhew.

cha't sinomkhep, ngem ket ay maid inchanancha isnan awak Apo Jesus.

⁴Osto ay cha cha mataa, ket ay nenkawawad-ay isnan sag-enchana chwa ay lallalaki ay somili nan fachochoa. ⁵Sa cha't nenyongyong isnan fegyascha. Ngem kinwanin nan lallalaki ken chaicha, “En yo man ananapen nan matatakho isnan kawad nan natey ay? ⁶Maid siya isna, tay natakho et. Semkenyo man nan kinwanina ken chakayo issan sisya ay kawad-ayanyo id Galilea issan nangwaniyana en, ⁷‘Masapol ay maichowa ak ay Anak si Takho isnan fomafasol, ta ilansacha sak-en sak et kasin matakho isnan maikatlo ay akhew.’”

⁸Sinmekcha tet-ewa nan kinwanina, ⁹sa cha't ala ya taynan isnan naikao-fana ya tinmoli cha ay en nangifab-aag isnan sinpoo ya esang ay disipolos Jesus ya isnan tapina kayet. ¹⁰Nan naycha'y fabfafai et chaicha cha Maria Magdalena, si Juana ya si Maria ay inan Santiago ya nan tapina kayet ay fabfafai ay fowegcha. Chaicha nan nangifaag isna isnan apostolesna. ¹¹Ngem ya ket ay adicha patiyen chaicha tay kanancha mo aped yangkhay ap-apat nan kankanancha. ¹²Nay met achi si Pedro, ala na ya tagtag is kaliyang ay naipay-ana, ket ay kedkecheng nan lopot ay naiyewes ken siya nan inoschongana ischi. Sa et sinmaa ay natataa isnan am-in ay cha inmat.

Nan Naangnen isnan Nenfaatan nan Chwa ay Disipolos id Emaus

(Marcos 16:12-13)

¹³Issan siya chi kannay ay akhew, cha enfaat nan chwa ay disipolos Jesus id Emaus, ay away nget sinpoo ya esang ay kilometro nan kaadchawina mailapo id Jerusalem. ¹⁴Cha cha entot-oya maipoon isnan am-in ay cha inmat.

¹⁵Osto ay cha cha entot-oya ay en-og-okhod, sinmag-en si Jesus ay namoweg ken chaicha, ¹⁶ngem ke cha't ay kag nakimit tay egay cha naipalofos ay makaimaton ken siya. ¹⁷Sa na't kanan, “Ngag man nan entot-otot-oyanyo isnan cha yo manalanan?”

Sa cha't nenasanga ay tinomke, ¹⁸ya kinwanin et nan esang ay enngachan is Cleofas en, “Away nget kecheng ka is mangili id Jerusalem ay ad-i mangammo isnan cha inmat ischi isnan nar-os ay akhew.”

¹⁹“Ngag kay chachi?” kinwanina.

“Nan man naangnen ken Jesus ay iNazaret,” kinwanicha. “Esang ay mamadto, ay makabfalin nan chonona ya nan sos-olona isnan sakhang Apo Dios ya nan katakhotakho. ²⁰Ya ket ay aped inchowana nan aap-apon nan papachi ya nan kannay aap-apo ay nangipapatey ken siya, sa cha't inpailansa is kakolos. ²¹Ngem siya pay nan namnamaenmi ay mensofot isnan Israel! Ngem faken yangkhay kecheng chachi ay inmat id etewna is naangnen. Tay olay idwani ay ikatlo et ay akhew, ²²wad-ay cha nan fabfafai ay fowegmi ay inmpataataa. Tay nawiiwit cha isnan naikao-fana, ²³ngem maid inchanancha isnan awakna, sa cha't tinmoli ay nangifaag maipoon isnan nenpaila ken chaicha ay angheles ay nangwanin natakho et siya. ²⁴Naneng cha't akhes ya eey nan tapina ay fowegmi isnan naikao-fana, ya inilacha nan wad-ay ischi ay ostoosto ay kag isnan infaag nan fabfafai, ngem si Jesus, egaycha inila.”

²⁵Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Chakayo ay ad-i ensemsemek, ya nalikhat ay mamati isnan am-in ay kinwanin nan mamadto! ²⁶Ad-i ngen masapol ona ay ilikhat Cristo nan naycha, sa et somkhep isnan kachad-ayawana?” ²⁷Sa et inlawlawag Jesus nan nakwani maipoon ken siya

isnan am-in ay naisolat ay kalin Apo Dios mailapo isnan insolat Moises engkhana isnan insos-olat nan am-in ay mamadto.

²⁸Ngannani cha't ay omchan isnan omayancha ay ili, ngem madlawcha ay itoloy kayet Jesus ay omeya isnan omayana. ²⁹Ngem inpakodcha ay nangwanin, "Makiiyan ka et achi ken chakami, tay nay nalonog et nan akhew ya cha et maschem." Sa et sinomkhep ay nakiiyan ken chaicha.

³⁰Osto ay tinmokcho cha ay nangan, inalana nan tinapay ya nyenyan. Sa na't pinetpet-ang chi ya inchowana ken chaicha. ³¹Ya ke cha't inmatonan chadlo siya, tay inpailatakna nan pinang-ilacha, ngem ket ay apchas nenkamamaid. ³²Sa cha't kanan, "Da! Ta sa et mampet chadlo pomopos nan liknata issan cha na nakikak-aliyan ken chaicha is kachalan, ay nangilawlawakhana isnan naisolat ay kalin Apo Dios!"

³³Sa cha't nenligwat isnan chey kannay ay olas ay tinmoli id Jerusalem. Ya inchanancha nan sinpoo ya esang ay disipolos Jesus ya nan tapina kayet ay maam-among ³⁴ay mangmangwanin, "Tet-ewa pet ay natakho nan Apo! Nempaila ken Simon!"

³⁵Sa et inpalawag nan chwa ay cheycha nan inmat is kachalan, ya nan nangimatonanancha ken siya issan nametpet-angana isnan tinapay.

Nan Nempail-an Jesus isnan Disipolosna

*(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18;
Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)*

³⁶Osto ay cha cha og-okhochen chana, faagna ya ket wad-ay si Jesus ay tomatakcheg isnan kawadcha. Kinwanina, "Oompa kayo!" ³⁷Natakag ya nafegyas cha, tay kananchan mo anito

nan inilacha. ³⁸Ngem kinwanina ken chaicha, "En kayo man matatakag ay? Ya ngag man nan kasin yo semke-semken?" ³⁹Ilaenyo nan limak ya nan sikik, ta mangil-anyo ay sak-en kannay na. Egnanyo sak-en ta mangil-anyo. Tay nan anito, maid awak paymo ingitna ay ad-i kag ken sak-en ay iilaenyo."

⁴⁰Osto ay kinwanina chi, inpailana ken chaicha nan limana ya nan sikina. ⁴¹Nay met achi eg-ay cha kayet namati, tay chachama nan layadcha ya nan taacha. Sa na't kanan, "Wad-ay ngen kanyenyo isna?" ⁴²Sa cha't inmichowa ken siya is nachawis ay fangos. ⁴³Inalana chi sa na't kinan isnan sakhangcha.

Inlawlawag Jesus nan Maipoon isnan Eteyna ya nan Kasina Natakhowan

⁴⁴Sa na't kinwani ken chaicha en, "Naangnen idwani nan chadlos ko infag-fakha ken chakayo issan chey, issan nangwaniyak en, 'Am-in nan naisos-olat maipoon ken sak-en isnan lenteg Moises, ya nan akhes insolat nan cheycha'y mamadto, ya isnan Salmo, et masapol ay maangnen.'"

⁴⁵Sa na't linawlawwakhana nan semekcha ta maawatancha nan naisolat ay kalin Apo Dios. ⁴⁶Kinwaninan, "Siya na nan naisolat: 'Masapol ay enlikhat nan Cristo, ya matey, sa et foman-gon kasin isnan etey isnan maikatlo ay akhew. ⁴⁷Ya ta maipalawag isnan am-iam-in ay ili, mailapo id Jerusalem, nan enfabfawiyen ya manokokhan isnan fasol ta mapakawan isnan ngachana.' ⁴⁸Chakayo nan tistikho isnacha. ⁴⁹Et sak-en kannay nan at mangifaa isnan inkalin Ama ay pal-iyena ken chakayo. Ngem masapol ay sad-enyo siya id Jerusalem, engkhana ay chawatenyo nan kag yo mabfachowan isnan kamab-falin ay malpo id tongcho."

Nan Tinmoliyan Jesus id Chaya*(Marcos 16:19-20; Apostoles 1:9-11)*

⁵⁰Sa et inpangon Jesus chaicha isnan ilit nan ili ay Betania. Sa na't intakwad nan limana ay namindisyon ken chaicha.

⁵¹Ya issan cha na mamindisyonan ken

chaicha, tinaynana't chaicha tay ket ay naala id chaya.

⁵²Sa cha't chinad-ayaw siya, ya tinmoli cha id Jerusalem ay chadlos nenlal-ayad. ⁵³Ya wad-awad-ay cha is kaTimplo ay nenchad-ayaw ken Apo Dios.

Nan Ebanghelyo ay Insolat Juan

Nan Makwani Maipoon isnan Ebanghelyo ay Insolat San Juan

Nan nangisolat isnan Ebanghelyo ay nay et si Apostol Juan ay anak cha Zebedeo ken Salome ay iGalilea. Nan pangkhepna ay nangisolat et wad-ay isnan 20:31: “naisolat chana ta wad-ay menpatiyanyo ay si Jesus, et siya nan Cristo ay Anak Apo Dios, ya tatno isnan mamatiyanyo at mawad-ay nan fiyagyo ay maid pengpengna isnan maiyornosanyo ken siya.” Isonga ad-acha nan mafasa isna maipoon isnan kinadchios Jesus ay Anak Apo Dios, nan ison nan pammati ya nan fiyag ay maid pengpengna.

Isnan milapowan nan liblo, infakhan Juan ay si Jesus nan makwani en Kali ay nenfalin si takho tatno maila ya maam-mowan nan katakhotakho nan kinadchios ya nemnem Dios Ama.

Isnan toloy nan liblo inokhodna nan pito ay katataa ay sinyal ay inangnen Jesus ay mangipaila ay tet-ewa nan kinadchiosna: nan nangipafalinana isnan chanom is fayas (2:1-11); nan nangakhasana isnan anak nan esa'y apapo (4:46-54); nan nangakhasana isnan lalaki ay nasakit id Betsata (5:1-18); nan namakkanana isnan katakhotakho (6:5-13); nan nannalanana is kaoson nan chanom (6:16-21); nan nangakhasana isnan ad-i makaila (9:1-7) ya nan kasina nentakhowan ken Lazaro (11:1-45). Isnan naycha'y pito ay sinyal, kecheng na ay liblo is kawad nan lima.

Inokhodna akhes nan infakhan Jesus maipoon isnan kinadchiosna ya chonona, kag isnan nangiyalikhan Jesus isnan awakna ay makan (6:35), silaw (9:5), segpan (10:7), chalan (14:6) ya poon si ofas (15:1).

Ad-acha akhes nan masolo isna maipoon isnan kinadchios Dios Ama ya Dios Ispirito Santo. Kaspangalikhan, nan kinaAman Dios Ama et nasolok ay naminkhasot nan naifag-ana. Wad-ay akhes nan masolo maipoon isnan nanakhowana isnan natey (5:21), nan takho ay makitetey-ana (14:23), nan kinasantona (17:11) ya nan kinalentegna (17:25). Nan Ispirito Santo akhes et angnan nan naisolat isnan kapitolo 14-16 maipoon isnan laychena ay angnen isnan am-in ay takho, ya nan entetey-ana, mamadfachangana ya men-isos-olowana isnan mamati ken Cristo.

Angnan nan infagfakhan Jesus ay naisolat isnan nay ay liblo yangkhay, kag isnan nakisochokana ken Nicodemo maipoon isnan kasin maiyanakan nan takho (3:1-21), nan nakitot-oyyana isnan fafai ay iSamaria maipoon isnan chanom ay mangigwa isnan fiyag (4:1-26), nan nen-isolowana isnan Piyastan si Ab-afong (7:14-39), nan aligna maipoon isnan khawis ay manoktokkhong isnan karnilo (kapitolo 10), ya nan inlowalona ken Amana (kapitolo 17).

Nan Linaona

Nan Kali ay nenfalin si takho 1:1-18

Si Juan Bautista ya nan inmona ay disipolos Jesus 1:19-51

Nan nen-isos-olowan Jesus isnan katakhotakho 2:1 - 12:50

Nan nen-isos-olowan Jesus isnan disipolosna isnan cha omochi ay akhewna 13:1 - 17:26

Nan nateyan Jesus 18:1 - 19:42

Nan kasin natakhowan ya nenpail-an Jesus 20:1 - 21:25

Nan Tet-ewa ay Silaw ay Inmali isnan Lofong

1 Issan laplapona ay egay nakhab-an nan lofong, sikhod ay wad-ay siya ay makwani en Kali. Wad-ay siya ken

Apo Dios, ya siya et Dios. ²Et siya chi ay engkhana issan laplapon, wad-ay siya ken Apo Dios. ³Naichalan ken siya nan nawad-ayan nan am-in. Siya, maid paat nawad-ay, mo egay naichalan ken siya. ⁴Siya nan poon nan fiyag, ay maiyalig ay silaw si takho. ⁵Langlangan nan silaw nan follinget ay maid mabfalin nan follinget ay mangafak isnan silaw.

⁶Wad-ay nan esa'y takho ay finaano Apo Dios ay enngachan is Juan. ⁷Siya nan inmali ay manistikho maipoon isnan makwani en silaw, ta am-in nan mangge et mamati cha. ⁸Faken siya nan chey makwani en silaw, mod-i ket inmali ay manistikho isnan silaw.

⁹Nan tet-ewa ay silaw, siya nan mangkhew isnan semek nan waschin esa'y takho ya omal-ali isnan lofong. ¹⁰Sikhod ay wad-ay siya isnan lofong, ya naichalan ken siya nan nakhab-an nan lofong, nay met achi maid namigfig ken siya. ¹¹Inmey isnan osto'y ilina ngem egay chinawat nan kailiyana. ¹²Isnan magtek am-in ay nanawat ya namati ken siya,^{§§} et inchowana ken chaicha nan kafaelan-cha ay enfalin ay an-ak Apo Dios. ¹³Ya nan nenfalinan-cha ay an-ak Apo Dios, et faken kag isnan angnencha ay maiyanak isnan awak khapo isnan layad si sin-asawa ya semek nan lalaki, mod-i ket khapo isnan nemnem Apo Dios ay en Amacha.

¹⁴Siya akhes nan Kali ay nenfalin ay takho ya nakitee ken chatako. Inilami nan katangtangachana ay maifakhay ken siya ay es-esang ay Anak nan Ama id chaya. Wad-ay ken siya nan am-in ay kinagkhawis ya kinatet-ewa.

¹⁵Siya nan tinistikhowan Juan isnan nangifogfokhawana ay mangwanin, “Siya san kinwanik ay omali ay maisokat ken sak-en ya entongcho is solit mo sak-

en, tay sikhod chadlo ay wad-ay siya.”

¹⁶Ya isnan chachama ay kinagkhawisna, et ad-i mangmangkhay nan ichod-owana ken chatako ay enkhawisan. ¹⁷Tay nan lenteg ay inchowano Apo Dios ken chatako et naichalan ken Moises, ngem inpailana nan kinagkhawisna ya nan kinatet-ewana maichalan ken Jesu Cristo. ¹⁸Maid nakaila ken Dios Ama mod-i yangkhay nan es-esang ay Anakna ay maitatakcho ken siya. Siya nan nangipaammo ken Amana.

Nan Ifaag Juan Bautista Maipoon ken Jesus

(Mateo 3:1-12; Marcos
1:1-8; Lucas 3:1-18)

¹⁹Siya na nan infaag Juan isnan cheycha'y papachi ya nan kafachangcha ay makwani en Levita, ay finaano nan aap-apon si Judio ay en mamoot ken Juan mo sino tet-ewa siya. ²⁰Et egay inkhigkhinek Juan nan tet-ewa maipoon isnan awakna, mod-i ket inlatakna ay nangwanin, “Faken sak-en nan Cristo.”

²¹Sa cha't inpoot ay nangwanin, “Ya sino ka mampet? Ay sik-a ngen nan mamadto ay si Elias?”

“Faken ak!” insongfatna.

“Sik-a ngen nan omali ay Mamadto?”

Kinwanin kayet Juan, “Faken.”

²²Inpootcha kayet ay nangwanin, “Ib-fakham et achi ken chakami mo sino ka, ta wad-ay isfatmi isnan namaa ken chakami. Ngag nan kanam maipoon ken sik-a?”

²³Sa et kinwanin Juan, “Sak-en nan inpadton Isaias ay nangwanin,

“Wad-ay isnan ponchag nan mangifogfokhaw ay mangwanin,

“Enletkhenyo nan chalan nan Apo.” ””*

§§1:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ay namati isnan ngachana”

*1:23 Ilaenyo nan Isaias 40:3.

²⁴ Sa et kinwanin nan cheycha'y finaanan Fafariseo en, ²⁵ “Mo faken ka pet si Cristo, paymo si Elias, paymo nan omali ay Mamadto, ya ke ka enfonyag mo?”

²⁶ Sa et kinwanin Juan, “Sak-en, chanom yangkhay nan ifonyagko. Ngem wad-ay ken chakayo nan esang ay adiy ammo. ²⁷ Siya nan at omonod ken sak-en, ngem ad-i ak chadlos maikali ay olay mamadfad yangkhay isnan taked nan pallokana.”

²⁸ Inmat am-in chana id Betania is apet falaan nan akhew nan wanga ay Jordan ay cha nenfonyakhan Juan.†

Si Jesus nan Makwani en Korderon Apo Dios

²⁹ Kawaksana, inilan Juan si Jesus ay omal-ali sa na't kanan, “Naay nan Korderon‡ Apo Dios ay mangaan isnan fasol nan katakhotakho. ³⁰ Siya san chak kankanan ay omonod ken sak-en ya entongcho is solit mo sak-en, tay sikhod chadlo ay wad-ay siya. ³¹ Olay pay sak-en, egayko akhes finigfig siya. Ngem nan khotok nan inmaliyak ay enfonyag isnan chanom, et ta ipaammok siya isnan iyIsrael.”

³² Infaag kayet Juan nan chadlos na inila, “Inilak nan Ispirito Santo ay kag kalopati ay cha khomwab ay nalpo id chaya. Sa et nentee ken siya. ³³ Sak-en, sisyay egayko finigfig siya issan lapon. Nay met achi si Apo Dios ay namaa ken sak-en ay en mangifonyag isnan chanom, et kinwanina ken sak-en, ‘Nan ilaem ay khomwafan ya entey-an nan Ispirito Santo, et siya nan mangifonyag isnan Ispirito Santo.’ ³⁴ Tet-ewa, inilak ya tistikhowak ay siya nan Anak Apo Dios.”

Nan Inmona ay Disipolos Jesus

³⁵ Issan kawaksana, wad-ay kasin cha Juan ya nan chway disipolosna, ³⁶ ya inilana si Jesus ay lomalaos, sa na't kanan en, “Ilaenyo, cheey nan Korderon Apo Dios!” ³⁷ Issan nanggelan nan chey chway disipolosna isnan kinwanina, inmey cha ay maifoweg ken Jesus.

³⁸ Nensakhong si Jesus ya inilana chaicha ay cha omonod. Sa na't kanan, “Wad-ay ngen masapolyo?”

“Rabbi, ento pay nan entetey-am?” in-songfatcha. (Nan ayen nan Rabbi isnan kalin si Judio, et Mistolo.)

³⁹ “Omali kayo ta ilaenyo,” kinwanin Jesus. Naifoweg cha't ken siya ya inilacha nan entetey-ana, sa cha't nakiyan ken siya tay away nget alas kwatro chi.

⁴⁰ Si Andres ay akhin Simon Pedro nan esang ken chaicha ay chwa ay nanngenan isnan kinwanin Juan sa cha't naifoweg ken Jesus. ⁴¹ Nan inmona ay inangnena, et inmey ay en manganap ken Simon ay akhina ya kinwanina ken siya en, “Inchananmi et nan Mesias!” (Nan laychen nan Mesias ay kanan et Cristo.) ⁴² Sa na't infoweg si Simon ken Jesus.

Insisin-eng Jesus si Simon sa na't kanan, “Sik-a si Simon ay anak Juan. At makwani ka en Cefas.” (En-iso nan ayen nan ngachan ay Pedro ya Cefas. Nan laychenna ay kanan et fato.)

Nan Nangayakhan Jesus ken cha Felipe ken Natanael

⁴³ Issan kawaksana, sinmek Jesus ay enpaGalilea. Sa na't inila si Felipe, ya kinwaninan, “Maifoweg ka ken sak-en.”

⁴⁴ Si Felipe ay nay et ib-an cha Andres ken Pedro ay iBetsaida.

†1:28 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inmat am-in chana isnan chemang nan wanga ay Jordan ay cha nenfonyakhan Juan.”

‡1:29 Nan kordero, siya nan innanak nan karnilo.

⁴⁵Idwani, en inanap Felipe si Natanael, sa na't kanan, "Inchananmi et san takho ay kankanan Moises isnan lenteg, ya san akhes insolat san cheycha'y mamadto ay at omali. Siya si Jesus ay iNazaret ay anak Jose."

⁴⁶Sa et kinwanin Natanael, "Siya pet! Ay ke wad-ay khawis ay malpo id Nazaret?"

"Omali ka achi ta ilaem," kinwanin Felipe.

⁴⁷Issan nangil-an Jesus ken Natanael ay omal-ali, kinwanina, "Naay nan tet-ewa ay iyIsrael. Maid paat sikapna!"

⁴⁸Sa et kinwanin Natanael ken siya, "Ngag nan nangammowam isnan katatakhok?"

"Inilak sik-a is kapoon nan kaew ay higos issan sisya'y egay nangayakhan Felipe ken sik-a," insongfat Jesus.

⁴⁹Sefat et Natanael ay nangwanin, "Apo, sik-a nan Anak Apo Dios! Sik-a nan Alin nan Israel!"

⁵⁰"Mamati ka tay kinwanik en inilak sik-a is kapoon nan kaew ay higos, ad-i ngen? At chakchakchake kayet nan ilaem ay katataa mo nan nay!" ⁵¹Intop-top kayet Jesus ay nangwanin, "Tet-ewa kanak ken chakayo, at ilaenyo nan chaya ay matekwafan, ya nan anheles Apo Dios ay cha tomongcho ya cha khomwab ken sak-en ay Anak si Takho."

Nan Kasar id Cana

2Issan maikatlo ay akhew wad-ay nan kasar id Cana ay sakop nan Galilea, ya wad-ay si inan Jesus ischi. ²Olay akhes si Jesus ya nan disipolosna et naayakhan cha. ³Idwani, issan nangkhayan nan fayas,⁴ ket ay inmey si inan Jesus ken siya ay nangwanin, "Maid et fayascha."

⁴Ya ket kinwanin Jesus, "Ina, ogkhayem yangkhay sak-en. Sisya'y egay inmali nan timpok."

⁵Sa et kinwanin inana isnan cheycha'y faa, "Angnenyo nan ngag sisa ay ifaagna."

⁶Idwani, wad-ay ischi nan kasaasaad ay enem ay fornay ay nakhaeb isnan fato ay maipaypay-an nan chanom, ya lima paymo enem ay lata nan malaan nan esang. Siya sa tay wad-ay nan ekhad nan Judio ay en-owas ay mangaan isnan afigcha. ⁷Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Ponnenyo nan sanacha ay fornay is chanom." Osto ay pinnopinnocha chachi, ⁸kinwanina't ken chaicha, "Komiyod kayo ta iyeyyo isnan cha ennongnong isnan kasar." Sa cha't inyey.

⁹Osto'y linamanan nan cha ennongnong isnan kasar nan chey ay chanom ke pet fayas, sa na't nen-ipaayag nan kaab-afong ay lalaki. Ad-i ammon nan chey cha ennongnong nan nalpowan nan chey ay fayas, tay kecheng nan cheycha'y faa ay nangiyod isnan chanom nan mangammo ischi. ¹⁰Sa na't kinwani en, "Am-in ay takho, ipafalacha ona nan kakhawisan ay fayas. Sa et mo inminoinom cha't nan takho, ifalacha nan tapina. Ngem sik-a iniigtom pet nan kakhawisan ay fayas engkhana idwani."

¹¹Inangnen Jesus na id Cana ay sakop nan Galilea. Siya na nan inmona ay katataa ay inangnena ay sinyal ay nangilatak isnan katangtangachana, ya onanig namati nan disipolosna ken siya.

¹²Osto'y nakwas chi, khinomwab cha Jesus id Capernaum. Naifoweg ken siya cha inana, nan aag-ina[§] ya nan cheycha'y disipolosna, sa cha't natanee ischi is sinak-itan ay akhew.

⁴2:3 Nan fayas nan Judio, et nakhaeb isnan chanom si ofas.

[§]2:12 Ilaenyo nan Mateo 12:46.

Nan Inmayan Jesus is kaTimplo

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³ Isnan nganngani et nan Piyastan si Judio ay makwanin Paskua, nanikid si Jesus id Jerusalem. ¹⁴ Issan inmayana is kaTimplo, inaspowana't nan cheycha'y enlaklako is faka, karnilo ya kalopati, ya nan cheycha'y tomotokcho ay ensokokat isnan siping.**

¹⁵ Sa et inmapid siya is tali ay khi-naebna is faigna ay nanyog am-in ken chaicha, am-in nan cheycha'y faka ya karnilocha, et nasyog cha am-in ay finmala is kaTimplo. Nen-itokangna nan lamisaan nan cheycha'y ensokokat si siping, ya nenpaappokena nan kasis-isisilyocha. ¹⁶ Sa na't yinangyangan nan cheycha'y en-ilaklako isnan kalopati ay nangwanin, “Pabfalaenyo chasa. Ad-iyo khab-en ay enkomersowan nan afong Ama!” ¹⁷ Ket ay sinmek nan cheycha'y disipolosna san naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, “Apo Dios, chadlos ko ikateyan nan mangipatkhak isnan afongmo.”††

¹⁸ Sa et inmey nan cheycha'y aap-apon si Judio ken Jesus ay nangwanin, “Ngag nan ipailam ay katataa ay kaimatonam ay wad-ay kalebfengam ay mangangnen issacha?”

¹⁹ Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Etfenyo nan nay ay Timplo, ya at patakchekhek isnan las-od nan tolo ay akhew.”

²⁰ “Ento nan ikkam ay mangipatakcheg isnan nay ay Timplo isnan tolo ay akhew yangkhay? Epat poo ya

enem ay tawen nan nakhab-ana ya!” kinwanicha. ²¹ Ngem nan laychen Jesus ay kanan isnan kinwanina ay Timplo et nan awakna kannay. ²² Isonga issan natakhowana kasin isnan etey, sinmek nan disipolosna nan chey ay kinwanina. Ya onanig cha namati isnan kalin Apo Dios ya nan infab-aag Jesus.

Ammon Jesus nan Am-in ay Semek si Takho

²³ Idwani, issan kawad-an Jesus id Jerusalem isnan Piyasta ay makwanin Paskua, angan nan namati ken siya‡‡ isan nangil-ancha isnan katataa ay sinyal ay inang-angnena. ²⁴ Olay mo siya chi, ngem khechangna'y egay intalek Jesus nan awakna ken chaicha, tay ammona nan semek nan am-in ay takho. ²⁵ Ad-ina masapol nan mangifag-an nan olay sino ken siya maipoon isnan takho, tay siya kannay et ammona nan semekcha.

Nan Nangisos-olowan Jesus ken Nicodemo

3 Wad-ay nan esa'y Fariseo ay nenggachan si Nicodemo ay ap-apon si Judio. ² Isnan esa'y lafi inmey ken Jesus ya kinwanina ken siya, “Apo, ammomi ay sik-a nan mistolo ay nalpo ken Apo Dios. Maid makaikkan issacha ay katataa ay sinyal ay cham ang-angnen, mo maid si Apo Dios ken siya.”

³ Ya ket kinwanin Jesus, “Tet-ewa kanak ken sik-a, sok-ed chadlo ona maiyanak kasin nan takho, esa maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

⁴ Pinoot et Nicodemo ay nangwanin, “Ento pan nan angnen nan takho ay

**2:14 Ta makafayad cha isnan ichatoncha is kaTimplo, masapol isokatcha nan sipingcha'y siping si iRoma isnan siping si Judio. Nan akhes tinnawen ay fab-ayachancha is kaTimplo, masapol akhes ay ipasokatcha isnan cheycha'y ensokokat isnan siping, et siya nan enkhalansiyaancha is angsaangsan.

††2:17 Ilaenyo nan Salmo 69:9.

‡‡2:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “angan-cha nan namati isnan ngachana.”

maiyanak kasin mo apchas et nalakay? Ay ke mamidwa ay iliton inana ta kasin maiyanak?”

⁵Kanak et Jesus, “Tet-ewa kanak ken sik-a, sok-ed maiyanak ona nan takho isnan chanom ya isnan Ispirito Santo esa makaskhep isnan en-apowan Apo Dios. ⁶Nan maiyanak isnan takho, wanchena nan okhalin nan takho. Nay met achi nan maiyanak isnan Ispirito Santo, wanchena akhes nan okhalin nan Ispirito Santo. ⁷Ad-i ka mataa isnan mangwaniyak en, ‘Masapol ay maiyanak kayo kasin.’ ⁸Maiyalig isnan chakhem nan Ispirito Santo.”[¶] Isyangkhay nan chawsen nan chakhem. Makadnge ka isnan awengna, ngem ad-im ammo nan malpowana ya nan omayana. Siya akhes ay ad-i chadlos maawatan nan maiyanakan nan olay sino isnan Ispirito Santo.”

⁹Sa et kinwanin Nicodemo, “Ento kay nan ikakkan nan sana ay maangnen?”

¹⁰“Na! Sik-a nan mapatpateg ay Mistolon nan Israel, ya ad-im maawatan chana? ¹¹Tet-ewa kanak ken sik-a, kananmi nan ammomi ya ifaagmi nan inilami, ngem khechangna ay ad-iyochawaten nan kananmi. ¹²Mo siya sa ay ad-iyopatiyen nan ifab-aagko ay wad-ay isnan kalotaan, ngag pet nan katekena mo ifaagko nan maipoon isnan wad-ay id chaya? ¹³Maid paat linmamag ay nangila id chaya, mod-i yangkhay sak-en ay Anak si Takho ay nalpo ischi ya khinomwab isna is kalota.

¹⁴“Nan akhes maangnen ken sak-en et kag isnan nangipotongchowan Moises isnan khinaebna ay kag oweg is kakaew issan kawadcha is kaponchag. Masapol ay maipatongcho ak akhes ay Anak si Takho, ¹⁵ta nan olay sino ay mamati

ken sak-en, et wad-ay fiyagcha is eng-engkhana.”

¹⁶Tay chachama nan layad Apo Dios isnan takho isnan lofong, inchawchawna nan es-esang ay Anakna, ta olay sino ay mamati ken siya, et ad-i madchongaw mod-i ket wad-ay fiyagna is eng-engkhana. ¹⁷Tay egay finaano Apo Dios nan Anakna isnan lofong ta okomena ay manosa isnan takho, mod-i ket ta isalakana chaicha.

¹⁸Ad-i maokom ay machosa nan takho ay mamati ken siya. Ngem nan ad-i mamati ken siya et apchas naokom ay machosa, tay ad-i mamati isnan es-esang ay Anak Apo Dios. ¹⁹Adi kad siya na nan kaokomancha, tay in mali et isnan lofong nan manangkhekw koma isnan semekcha, nay met achi nan follinget nan wadwad-ayencha mo nan matangkhe-wancha, tay ngaag nan ang-angnencha. ²⁰Tay olay sino ay ngaag nan ik-ikkana, et ad-ina laychen ay masilawan nan semekna, ya ad-i somag-en isnan silaw tay ta ket lang maipaila nan ngaag ay ang-angnena. ²¹Ngem nan takho ay mangangnen isnan tet-ewa, et somag-en isnan silaw ta mailatak ay si Apo Dios nan mangis-ischo isnan ik-ikkana.

Nan Nanistikhowan Juan ken Jesus

²²Awni sa et inmey cha Jesus ya nan disipolosna isnan probinsiya ay Judea. Nanatee cha Jesus ischi ay cha enfonyag.

²³Si Juan akhes, et wad-ay ay cha enfonyag id Enon ay sag-en nan Salim, tay ad-acha nan chanom ischi. Et cha na finonyakhan nan cheycha'y inmey ay nen-pafonyag ken siya. ²⁴Tay sisya'y egay naifalod siya ischi.

²⁵Osto'y siya chi, nasosma nan cheycha'y disipolos Juan ya nan esa'y Judio maipoon isnan fonyag. ²⁶Sa cha't

[¶]**3:8** Isnan kalin si Griego, wad-ay nan es-esang ay kali ay nateketeken nan ayena: chakhem, anges, leng-ag, Ispirito Santo, ya anito.

inmey ken Juan ya kinwanicha, “Apo, sesemkem ngen nan chey kadwam is chemangna isnan wanga ay Jordan ay siya san tinistikhowam? Wad-ay siya ay cha enfonyag idwani, et chey, siya nan cha omayan am-in nan takho.”

²⁷ Kinwanin et Juan, “Maid kafallinan nan takho isnan olay ngag issa, mo ad-i ona ichowan Apo Dios ken siya. ²⁸ Ad-i ngen chakayo kannay san chadlos nananngge issan kinwanik ay faken sak-en nan Cristo, mod-i ket nafaa ak yangkhay ay mamangpango? ²⁹ Iyaligko nan awakko isnan aloyos nan omafong ay lalaki. Tay nan aloyos nan omafong, olay mo faken siya nan mangasawa isnan fafai, chachama nan layadna ay man-ed isnan omaliyan nan omafong, ya mo chengngena nan kalina, enlal-ayad. Siya akhes ay chachama nan layadko idwani. ³⁰ Masapol ay tomongtongcho siya ya khomkhomwab ak,” kinwanin Juan.

Si Jesus ay Malpo id Tongcho nan Katongchowan

³¹ Nan malpo id tongcho, entongcho siya isnan am-in. Nan akhes takho ay fakinolota, et nailotaan nan katatakhona ya nan wad-ay yangkhay isnan lofong nan ap-apatena. Ngem nan malpo id chaya et siya nan entongcho isnan am-in, ³² ya tistikhowana nan chadlos na inila ya chinngge ischi, nay met achi maid manawat isnan ifab-aagna. ³³ Mo sino magtek nan manawat isnan ifaagna, et ipailana ay tet-ewa si Apo Dios. ³⁴ Tay si Jesus ay finaana Apo Dios, et ifaagna nan kalin Apo Dios, ya ad-i kakonto nan angnen Apo Dios ay mangigwa isnan Ispirito Santo ken siya. ³⁵ Chadlos laylaychen Dios Ama nan Anakna, ya inpeyna siya ay enlebfeng isnan am-in. ³⁶ Mo sino nan mamati isnan Anakna, wad-ay ken siya nan fiyag ay maid pengpengna. Nay met achi nan mangad-i isnan

Anakna, ad-i maitapi isnan fiyag ay maid pengpengna, mod-i ket sisiasisya nan songet Apo Dios ken siya.

Si Jesus ya nan Fafai ay iSamaria

4 Nan Fafariseo, chinngecha ay angsan nan somos-olot ya cha enpafonyag ken Jesus mo ken Juan. ² Nan magtek tet-ewa et faken si Jesus nan cha enfonyag mod-i ket nan disipolosna. ³ Osto ay chinngan Jesus ay inammowancha chi, kinmaan id Judea ya tinmoli id Galilea. ⁴ Sa et nenpaSamaria tay masapol ay ischi nan ikwana.

⁵ Issan cha cha omayan, sinmag-en cha id Sicar, ay esa'y ili id Samaria ay sagan nan lota ay inpatawid Jacob ken Jose ay anakna. ⁶ Ischi nan kawad nan fofon ay makwanin fofon Jacob. Inmilleng si Jesus is kasag-en nan chey ay fofon, tay nablay isnan nenfaatana, ya away alas chosi chi.

⁷⁻⁸ Sa et inmey nan disipolosna isnan chey ay ili ay en lomako is kancha. Awni ya ket ay wad-ay nan fafai ay iSamaria ay en manakcho. Sa et kinwanin Jesus, “Omagan ka ed is inomek.”

⁹ Sa et kanan nan fafai, “Ya ke ka lang Judio, ya komchaw ka ken sak-en ay fafai ya iSamaria akhes, is inomem ay?” (Kinwanina chi tay ad-i ib-aen nan Judio nan iSamaria.)

¹⁰ Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Mo sa yangkhay ammom nan ilayad Apo Dios, ya mo sino nan cha komchaw ken sik-a is inomena, at komchaw ka ya agtana sik-a isnan tomakho ay chanom.”

¹¹ Sa et kinwanin nan fafai, “Apo, ya ke maid isakchom ya sa et ad-achaem nan kawad nan chanom. Ento nan aped mo omalaan isnan chey ay tomakho ay chanom? ¹² Si ama tako ay Jacob nan nangipatawid isnan nay ay fofon ken chakami. Siya pay na nan inmin-

inomana ya nan an-akna, sa et nan angan ay enkiwiya. Ay ke wad-ay kafaclam mo siya?”

¹³ Kinwanin et Jesus, “Olay sino ay ominom isnan nay ay chanom et kasin maew-ew, ¹⁴ ngem nan ominom isnan ichawchawko ay chanom et ad-i paat kaew-ew. Nan chanom ay ichawchawko ken siya, et enfalin ay eb-eb isnan awakna ay mangichawchaw isnan fiyag ay maid pengpengna.”

¹⁵ Sa et kinwanin nan fafai, “Apo, ichowam man ed ken sak-en nan chey ay chanom, ta ad-i ak kasin maew-ew-ew, paymo omaliali ay manakcho isna.”

¹⁶ “Engka, ayakhan si asawam ta omali kayo,” kinwanin Jesus.

¹⁷ “Maid asawak,” kinwanin nan fafai.

Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa nan kanam en maid asawam, ¹⁸ tay lima kay man nan cham inas-asawa, ya nan maiyaamongam idwani et faken mo osto’y asawa. Tet-ewa nan kinwanim.”

¹⁹ Ya ket kinwanin nan chey fafai, “Apo, maawatak ay mamadto ka pet.

²⁰ Chakami ay iSamaria, is kafilig ay nay nan enchad-ayawan nan am-ami ken Apo Dios, ngem chakayo ay Judio kananyo ay id Jerusalem nan osto chadlo ay enchayawan ken Apo Dios.”

²¹ Sa et kanan Jesus, “Anen, patiyem nan nay ay kanak. Nay cha et omchan nan akhew ay at faken isnan nay ay filig paymo id Jerusalem nan menchayawan nan takho ken Dios Ama. ²² Chakayo ay iSamaria, ad-iyo ammo nan chad-ayawenyo. Chakami, ammomi nan chad-ayawenmi, tay malpo ken chakami ay Judio nan kaisalakan. ²³ Ngem nay cha omali nan timpo ya wad-ay et idwani, ay nan takho ay tet-ewa ay manad-ayaw ken Ama, et chayawencha siya isnan osto ay semekcha ay maiyornos ken siya.

Siya sa nan laychen Ama ay angnen nan takho ay menchayaw ken siya. ²⁴ Si Apo Dios, et Ispirito. Tay siya chi, et nan angnen nan takho ay menchayaw ken siya, et masapol ay maiyornos nan am-in ay semekcha isnan kinatet-ewan Apo Dios,”^{§§} kinwanina.

²⁵ Sa et kinwanin nan fafai, “Ammok ay awni’t omali nan Mesias ay makwani en Cristo. Ya mo omali, at ipaammona nan am-in ken chatako.”

²⁶ Ket ay kinwanin Jesus, “Sak-en ay makikak-ali kannay ken sik-a nan kankanam.”

Nan Tinmoliyan nan Disipolos Jesus

²⁷ Osto ay siya chi, tinmoli cha nan disipolos Jesus. Ya ket nataa cha isan nangedchanancha ken Jesus ay cha makitot-oya isnan fafai. Ngem maid namoot ay nangwanin, “Ngag nan masapolmo?” Ya maid akhes nanalodsod ken Jesus mo ngag nan khotok nan cha na makitot-oyyan isnan fafai.

²⁸ Sa et tinaynan nan fafai nan fangana, ya sinmaa ay en nangifaag isnan kakailiyana, ²⁹ “Omali kayo ed ta ilaenyo nan chey takho ay nangifaag ken sak-en isnan am-in ay inik-ikkak. Siya mangnget chi nan Cristo?” ³⁰ Sa cha’t naligwat isnan ilicha ay inmey isnan kad-an Jesus.

³¹ Nan akhes disipolos Jesus, inawiawischa siya ay mangwanin, “Apo, ali ka’t man ta mangan ka.”

³² Ngem kinwanin Jesus, “Wad-ay nan kanek ay ad-iyo ammo.”

³³ Ket ay natotyia nan cheycha’y disipolosna ay mangwanin, “Wad-ay ngen inomyali is kanena?”

³⁴ Sa et kanan Jesus, “Nan kang-epak, siya nan mangiyangnenak isnan nem-nem nan finmaa, engkhana ay kon-

§§4:24 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ispirito si Apo Dios, ya nan manad-ayaw (ken siya), masapol ay chayawencha isnan leng-ag ya kinatet-ewa.”

fosek nan am-in ay inpadnona ken sak-en. ³⁵Ad-i ngen wad-ay nan kananyo en, 'Wad-ay nan epat kayet ay fowan sa et ani'? Kanak magtek, ani et ya! Enmonaang kayo achi ta ilaenyo nan katakhotakho ay maiyalig isnan pakhey ket ay lektat ay nagkhasan ya mab-falin et ay maani. ³⁶Adi kad nan ome y en-ani, cha malagfo, ya nan takho ay kag na cha aniyen et maitapi cha is-nan fiyag ay maid pengpengna. Siya chi tatno makhigsan nan en-imola ya nan en-ani ay malaylaychan. ³⁷Tay tet-ewa nan nakwani en, 'Esang nan enmola ya teken nan en-ani.' ³⁸Finaak chakayo ay en men-ani isnan egayyo chadlos nenfel-layan. Teken nan nanno ya chakayo nan mangani isnan fongan nan felaycha."

Angsan nan iSamaria ay Mamati ken Jesus

³⁹Angsan cha nan iSamaria ay namati ken Jesus isnan chey ay ili khapo isnan nangifag-an san fafai en, "Infaagna ken sak-en nan am-in ay inik-ikkak." ⁴⁰Tay siya chi, issan inmayancha ken Jesus in-pakodcha siya ta makitee ken chaicha. Adi kad natanee ken chaicha is chwa ay akhew.

⁴¹Ya inmang-angsan kayet nan namati ken siya khapo isnan insos-olona. ⁴²Sa cha't kinwani isnan fafai, "Mamati kami chadlo idwani faken yangkhay khapo is-nan kinwanim, mod-i ket tay chadlos mi chinng siya, ya ammomi ay siya pet tet-ewa nan mangisalak isnan katakhotakho isnan lofong."

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Anak nan Esa'y Ap-apo

⁴³Kakwasan nan chwa ay akhew nen-paGalilea si Jesus. ⁴⁴(Wad-ay san kin-wanin Jesus issan chey ay ad-i maipateg nan mamadto isnan chadlos ilina.) ⁴⁵Is-san magtek inomchanana id Galilea, ke cha't ay nalaylaychan ken siya, tay in-

ilacha nan am-in ay inang-angnena id Jerusalem issan Piyasta ay Paskua, tay inmey cha akhes ay nakipiyasta.

⁴⁶Kasin inmey cha Jesus id Cana ay sakop nan Galilea, ay nangipafalinana isnan chanom is fayas. Idwani, wad-ay id Capernaum nan esa'y okom ay masasakit nan fab-alona. ⁴⁷Chinngena ay inmali si Jesus ay nalpo id Judea ya wad-ay et id Galilea, sa et inmey ay nenseg-ang ay mangayag ken Jesus ta khomwab ay en mangipagkhawis isnan anakna ay matmatey. ⁴⁸Tay siya chi kinwanin Je-sus ken siya, "Sok-ed pet ona wad-ay ilaenyo is sinyal ya nan omipataa esa kayo mamati!"

⁴⁹Kinwanin kayet nan okom, "Apo, pangngaasim ta ome y ta't tay ta ket lang matey nan anakko."

⁵⁰Ya ket ay kinwanin Jesus en, "So-maa ka tay matakho nan anakmo."

Pinatin nan okom nan kinwanin Je-sus ya sinmaa. ⁵¹Et issan cha na poman-nachan, sana cha't nan faana ay mang-wanin, "Khinmawis nan fab-alom."

⁵²Adi kad sinalodsodna mo ngag ay olas nan nangilapowana ay khinmawis. Sa cha't kanan, "Ala ona id kogkha nan nabfaewan nan pochotna." ⁵³Ya ket sin-mek amana ay siya chi kannay san olas ay nangwaniyan Jesus en, "Matakho nan anakmo." Sa et namati, ya olay nan am-in ay pangafongna.

⁵⁴Siya na nan ikadwa ay katataa ay inangnen Jesus ay kaimatonana issan in-mayana id Galilea ay nalpo id Judea.

Nan Nen-ipakhawisan Jesus is Kaposong

5 Awni ya ket wad-ay nan piyastacha ay Judio id Jerusalem, et nanikid si Jesus ay en nakipiyasta. ²Kakwasan nan mankhepan isnan makwanin Seg-pan si Karnilo id Jerusalem, wad-ay nan posposong ay om-ommesan. Bet-sata nan ngachan nan posposong is-

nan kalin si Judio. Ya wad-ay nan lima ay malilwes ay enpap-aingan, ³ay oomfekhan nan angsan ay nenkasakew, nenkakimit, nenkapilay ya nan ad-i mak-agkhiwa, (tay sadsad-enchana nan enkhiwwan nan chanom. ⁴Tay mammamingsan yangkhay ay khomwab is kaposong nan anghel nan Apo ay en mangipagkhiwa isnan chanom. Et nan masasakit ay mang-ona ay ome y kadchanom kakwasan nan enkhiwwana, et khomawis nan am-in ay sakitna.) ⁵Idwani, wad-ay ischi nan esa'y lalaki ay nasasakit is tolon poo ya walo ay tawen. ⁶Issan nangil-an Jesus ken siya, ya inamowana ay inmannong ay apegket naiwawangcha ischi, ke na't kanan ken siya, "Ay laychem ay khomawis?"

⁷Sinmongfat nan chey masakit ay nangwanin, "Apo, maid man chadlo ibak is fomachang ay mangippe y ken sak-en is kaposong mo enkhiwa nan chanom. Mo cha ak ome y, ket ay wad-ay nan apchas pinmanad."

⁸Kinwanin et Jesus ken siya, "Maligwat ka, alaem nan aplagmo ta manalan ka." ⁹Faagna ya ket khinmawis san lalaki, sa na't inala nan aplagna ya nanalan.

Adi kad, tay Sabfacho chi ay tengaw, ¹⁰kinwanin et nan aap-apon si Judio isnan lalaki ay naipagkhawis, "Anen, Sabfacho ya! Lawa pay isnan lenteg nan mangawwita isnan aplagmo."

¹¹Ke na't kanan, "Ngem kanan met nan takho'y inmpagkhawis en alaek nan aplagmo ta manalan ak."

¹²"Sino nan nangwanin alaem nan aplagmo ta manalan ka?" kinwanicha. ¹³Nay met achi ad-i ammon san lalaki mo sino san nangipagkhawis ken siya, tay angsaangsan nan takho ischi ya apchas namaid si Jesus.

¹⁴Aw-awni ya ket inchanan Jesus san lalaki is kaTimplo, sa na't kanan, "Ilaem, twa et khinmawis ka! Chokokham nan

fasol, ta maid am-am-amed sikhhab is maangnen ken sik-a."

¹⁵Inmey et san lalaki ay en nangifaag isnan aap-apon si Judio ay si pet Jesus nan nangipagkhawis ken siya. ¹⁶Midkakay et chi is mangapoaposa nan aap-apon si Judio ken Jesus, tay inangnena chi isnan Sabfacho. ¹⁷Ngem kinwanin Jesus ken chaicha, "Olay ngag ay akhew et enchono si Ama ya siya akhes ken sak-en." ¹⁸Isnan nay ay kinwanina, onanig inmanap nan cheycha'y aap-apon si Judio is ikkancha ay mamatey ken siya. Tay faken yangkhay nan ad-ina somolotan isnan ekhad sinan Sabfacho nan menliligtancha ken siya, mod-i ket tay kananchan ikiskis-ona nan awakna ken Apo Dios isnan mangwaniana en chadlos na Ama si Apo Dios.

Nan Kalebengan Jesus ay Anak nan Entotongcho

¹⁹Tay siya chi kinwanin Jesus ken chaicha, "Tet-ewa kanak ken chakayo, ad-i mabfalin ay aped ko angnen ay Anak nan malpo isnan semekko, mod-i yangkhay nan ilaek ay ang-angnen Ama. Mo ngag nan angnen Ama, siya akhes chi nan angnek ay Anakna, ²⁰tay chadlos chachama nan layad Ama ken sak-en ay Anakna, ya ischona ken sak-en nan am-in ay ang-angnena. Ya wadwad-ay kayet ay katataa ay chono mo nan naycha nan at ischona ay angnek, ya at mataataa kayo. ²¹Kag nan menfangonan Ama isnan natey, ay mangagtana ken chaicha isnan fiyag, siya akhes ken sak-en ay Anakna, agtak si fiyag nan olay sino sisa ay laychek ay agtan. ²²Maid akhes okomen Dios Ama, mod-i ket inchawchawna ken sak-en ay Anakna nan am-in ay kalebfengak ay en-okom, ²³ta chayawen am-in nan takho sak-en, ay kag isnan pinangchayawcha ken Ama. Nan ad-i menchayaw ken sak-en, ad-ina akhes chayawen si Ama ay finmaa.

²⁴“Tet-ewa kanak ken chakayo, nan mannge isnan kalik ya mamati isnan namaa ken sak-en, et wad-ay fiyagna ay maid pengpengna. Ya ad-i maokom ay machosa, tay apchas naikasiw isnan kadchosaana, ta enfiyag is engkhana. ²⁵Tet-ewa kanak ken chakayo, nay cha omali nan timpo ya wad-ay et idwani, ay nan cheycha'y kay natey et chengngenchana nan kalik ay Anak Apo Dios. Ya mo sino nan mannge, et enfiyag cha. ²⁶Tay si Apo Dios nan poon si fiyag, inpeyna akhes sak-en ay Anak is poon si fiyag. ²⁷Et tay sak-en nan Anak si Takho, inchowana kayet ken sak-en nan kalebfengak ay mangokom isnan takho. ²⁸Ad-i kayo mataa isnan kinwanik, tay awni't omali nan timpo ay am-in ay natey et chengngenchana nan kalik, ²⁹ya fomala cha isnan naikaofancha. Nan cheycha'y khawis nan inang-angnencha, at foman-gon cha ay matakho is engkhana ken Apo Dios. Ya nan ngaag nan inang-angnencha, fomangon cha ay maokom ya machosa,” kinwanin Jesus.

Nan Manistikho ken Jesus

³⁰Kinwanin kayet Jesus, “Ad-i mab-falin ay aped ko angnen nan malpo isnan semekko, tay mo ngag nan isolon Ama, siya nan ikkak ay mangokom isnan takho. Et nalenteg nan angnek ay en-okom, tay faken nan nemnemko is laychek ay angnen, mod-i ket nan nem-nem nan namaa ken sak-en. ³¹Tay maid filangna mo sak-en kannay nan manistikho isnan awakko, ³²nay met achi wad-ay akhes si Ama ay manistikho maipoon ken sak-en, ya ammok ay tet-ewa nan kanana.

³³“Wad-ay cha nan finaayo ay in-mey ken Juan, et si Juan, infaagna nan tet-ewa maipoon ken sak-en. ³⁴Ad-ik kanan en masapol ko nan takho ay manistikho ken sak-en. Ipasmekko magtek

yangkhay nan infaagna ta kaisalakanyo.

³⁵Si Juan san kag napaskhechan ay silaw ay enlalanglang, ya nanang-ep kayo isnan sin-ak-itan ay nangilal-ayad isnan nangilawlawakhana ken chakayo.

³⁶Ngem wadwad-ay nan chadlos mangitakcheg ken sak-en mo nan tinmistikhowan Juan. Siya chachi nan katataa ay chak angnen. Siya nan inpadnon Ama ken sak-en ay mangitet-ewa ay finaana sak-en. ³⁷Et si kannay Ama ay namaa ken sak-en, siya nan tomistikho. Nay pay ya egayyo paat chingge nan kalina paymo finoya nan ilana, ³⁸ya ad-i entee nan kalina isnan semekyo tay ad-iyo patiyen sak-en ay finaana. ³⁹Aped yo poopooten nan naisolat ay kalin Apo Dios, tay kananyo en edchananyo ischi nan fiyag ay maid pengpengna. Ngem sak-en nan kankanan nan fasfasaenyo! ⁴⁰Nay met achi ad-iyo laychen ay omali ken sak-en ta mampay matakho kayo is engkhana.

⁴¹“Faken nan kaidchayawak isnan takho nan an-anapek, ⁴²ngem ken chakayo teken, tay ammok ay maid layadyo ken Apo Dios. ⁴³Inmali ak isnan kalebfengan Ama, ya ke kayo't omad-i. Ngem mo pet wad-ay omali ay mangitakcheg isnan awakna kannay, et chawatenyo! ⁴⁴Ngag man chadlo nan ikkanyo ay pomati mo nan et yangkhay en-asipadchayawanyo nan pawadwad-enyo, ya faken nan kaidchayawanyo isnan es-esang ay Dios nan pawadwad-enyo? ⁴⁵Ngem ad-iyo kanan en sak-en nan sa mangidchalom ken chakayo ken Ama. Si Moises nan mangidchalom ken chakayo ay nangisolat isnan nangipay-anyo isnan namnamayo. ⁴⁶Tay mo pinatiyo si Moises, et patiyenyo akhes sak-en, tay sak-en nan kankanan Moises isnan insolatna. ⁴⁷Ngem tay ad-iyo patiyen nan insolatna, ngag nan nateknana isnan ifab-aagko?” kinwanin Jesus.

Nan Namangnganan Jesus isnan Liman Lifo ay Takho

(Mateo 14:13-21; Marcos
6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 Awni ya khinomchang si Jesus isnan Fayfay id Galilea ay makwani akhes en Fayfay nan Tiberias. ²Sa et inon-onod nan angsaangsan ay takho, tay inilacha nan katataa ay kaimatonana isnan cha na nangipakhawisan isnan nenkasakit. ³Nanikid si Jesus ya nan cheycha'y disipolosna is kafilig et nakitoktokcho ken chaicha ischi. ⁴Ngangani et nan Paskua ay Piyastan si Judio.

⁵Idwani, issan nangil-an Jesus isnan angsaangsan ay takho ay cha somag-en ken siya, kinwanina ken Felipe, “Ngag nan angnen tako ay lomako is ipangan tako isnan naycha'y takho?” ⁶(Ammon Jesus nan angnena, ngem sinalodsodna chi ay maneptepeng/mamadpachas ken Felipe mo ngag nan isongfatna.)

⁷Kinwanin et Felipe, “Olay pay nget chowa'y khasot ay denaryo,* ay ke sa omanay si mailako is tinapay ay maikakcheng is olay sin-ak-it yangkhay ken chaicha!”

⁸Sa et kanan Andres ay akhin Simon Pedro ya disipolos akhes Jesus en, ⁹“Naay nan fab-alo ay nannget is lima ay sebada ay tinapay† ya chwa'y filis. Ngem ay ke sa omanay nan sengetna isnan adachowan ay takho?”

¹⁰Kinwanin et Jesus, “Patokchowenyo am-in chaicha.” (Annawa nan ponchag ischi.) Waschin tinmokcho et ome y ay liman lifo nan filang nan lallalaki yangkhay. ¹¹Inalan Jesus nan tinapay ya nenyaman ken Apo Dios, sa na't inchowa

ta maiwalas isnan cheycha'y takho, ta mangan cha ay osto. Siya akhes chi nan inangnena isnan filis.

¹²Issan nakakkanancha ya negsanancha, kinwanin Jesus isnan disipolosna, “Amongenyo am-in nan nakhayad tay ayyew.” ¹³Sa cha't chinakhop nan khinayad nan cheycha'y nangan, et napno nan sinpoo ya chwa ay lowa ay nalpo isnan lima ay tinapay ay sebada.

¹⁴Issan nangil-an san cheycha'y takho isnan katataa ay kaimatonana, kinwanicha, “Siya na tet-ewa nan chey mamadto ay nakwani en omali isnan lofong.” ¹⁵Sa et, tay ammon Jesus ay maliligwat nan cheycha'y takho ay mamilit ken siya ta enfalinencha siya ay ali, kinmaan isnan kawadcha ta maesang ay ome y isnan nafib-ilikhana.

Nan Nanalanan Jesus is Kaoson nan Fayfay

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶Awni ya sedsechemna, sa et khinomwab nan cheycha'y disipolosna is kafayfay. ¹⁷Sa cha't nenfangka ay ome y is chemangna id Capernaum, tay ampon maschem ya maid kayet si Jesus ken chaicha. ¹⁸Et ab-afikas nan chakhem ya chinmakchake nan fayfay. ¹⁹Lima paymo enem et ay kilometro nan nangi-padchalanancha isnan fangka, ya ke cha't ilaen si Jesus ay manad-alan is kaoson nan chanom ay cha somag-en is kafangka. Sa cha't nafegyas. ²⁰Ket ay kinwanin Jesus, “Ad-i kayo man omegyay, tay sak-en na!” ²¹Sa cha't nalaychan ay mangipalokhan ken siya, ket ay chinmapos cha kannay isnan ili ay omayancha.

*6:7 Nan esang ay denaryo et silcho isnan sin-akhew.

†6:9 Nan tinapay ay nakwani isna et kanen si posi, tay egay nakhaeb is alina, mod-i ket nakhaeb isnan makwanin sebada ay maipakpakan isnan faka.

Nan Nanganapan nan Cheycha'y Takho ken Jesus

²²⁻²³ Kawaksana, nan cheycha'y takho wad-ay cha ay napnap-on isnan chey chemang nan fayfay, ay nenyamanan Jesus ya namangnganana ken chaicha isnan tinapay. Ya ke cha't sinmek ay es-esang tegwa nan fangka id kogkha, ya egay nakilokhan si Jesus isnan disipolosna tay kecheng nan disipolosna nan kinmaan. Idwani, wad-ay nan tapina ay fangka ay nalpo id Tiberias ay cha chinmaka isnan sag-encha. ²⁴ Adi kad isan nangil-an nan cheycha'y takho ay maid si Jesus ya nan disipolosna, nen-fangka cha ay inmey id Capernaum ay en nanganap ken siya.

Maiyalig si Jesus ay Makakan ay Omipabfiyag

²⁵ Osto'y inchanan nan cheycha'y takho si Jesus is chemangna, kinwanicha ken siya, “Apo, kaatna nan inmaliyam isna?”

²⁶ Kinwanin et Jesus ay sinmongfat, “Tet-ewa kanak ken chakayo, omanap kayo, ad-i khapo tay naawatanyo nan ayen nan katataa ay kaimatonak ay in- ilayo, mod-i ket tay nangan kayo ya negsan kayo. ²⁷ Ad-iyu koma pawadwad- en nan enchonowanyo isnan makakan ay awni't mafang-es, mod-i ket ippeyyo nan felayyo isnan makakan ay omi- chowa is fiyag ay eng-engkhana. Siya sa nan ichowak ken chakayo, tay tinan- oyan Dios Ama sak-en ay Anak si Takho ay mangegnan isnan kalebfengana.”

²⁸ Sa cha't kanan, “Ngag et nan mas- apol ay ikkanmi ta maiyangnenmi nan chono ay laychen Apo Dios?”

²⁹ Sinfat Jesus chaicha ay nangwanin, “Siya na nan laychen Apo Dios ay angnenyo: patiyenyo sak-en ay finaana.”

³⁰ Tay siya chi kinwanicha, “Ngag et mampay nan katataa ay ipailam ken chakami ay kaimatonam ta ilaenmi ya patiyenmi sik-a? Ngag kay nan angnem?”

³¹ Tay si Moises, pinnangana nan chey- cha'y am-a tako isnan mana issan kawad- cha isnan ponchag id solit, kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay nang- wanin, ‘Inagtana chaicha is tinapay ay nalpo id chaya.’”[†]

³² Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo ay faken si Moises nan nangichowa ken chakayo issan chey is- nan tinapay ay nalpo id chaya, mod-i ket si Ama. Ya faken chi nan tet-ewa ay tinapay ay malpo id chaya ay ichowan Ama ken chakayo idwani. ³³ Tay nan tet- ewa ay tinapay ay ichowan Apo Dios, et siya nan khomwab ay malpo id chaya ay manakho isnan am-in ay takho.”

³⁴ Sa cha't kanan ken Jesus, “Apo, kad- in ichowam koma ken chakami nan nay ay tinapay.”

³⁵ Kinwanin et Jesus, “Sak-en nan tina- pay ay omipabfiyag. Mo sino nan omali ay maitapi ken sak-en, et olay kaatna ad- i maowat. Siya, mo sino nan mamati ken sak-en et ad-i paat maew-ew. ³⁶ Ngem kag issan kinwanik, olay mo inmila kayo, khechangna'y ad-i kayo mamati.

³⁷ Am-in ay ichowan Ama ken sak-en et omali cha ay maitapi ken sak-en. Ya ad- ik ad-iyen nan olay sino ay omali ken sak-en. ³⁸ Tay pinmanad ak ay nalpo id chaya ta omali ak ay manno isnan nem- nem Apo Dios ay finmaa, ya faken nan nemnemko. ³⁹ Et siya na nan nemnem nan finmaa, ta ilaek ta ad-ik chongawen nan olay sino ay inchowana ken sak-en, mod-i ket ta kasik takhowen chaicha is- nan omochi ay akhew. ⁴⁰ Tay nan nem- nem Ama, et mo sino nan mamigfig isnan Anakna ya mamati ken siya, et maagtan is fiyag ay maid pengpengna.

[†]6:31 Ilaeny nan Exodo 16:4; Salmo 78:24.

At sak-en nan mamangon ken siya isnan etey is kaomodchian si akhew,” kinwanin Jesus.

Maid Makaali ken Jesus Sok-ed Ona Isag-en Apo Dios ken Siya

⁴¹ Nennmollomollotomot nan cheycha'y Judio tay kinwanin Jesus ay siya nan tinapay ay khinomwab ay nalpo id chaya. ⁴² Kinwanicha, “Na! Ay ke faken si tosa si Jesus ay anak Jose? Ammo tako met nan chakek-ena. En na man aped kanan en nalpo siya id chaya ay?”

⁴³ Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Ad-i kayo en-amoamoto. ⁴⁴ Kanak, maid olay sino is makaali ay maitapi ken sak-en sok-ed ona awisen Ama ay namaa ken sak-en, ya at fangonek siya isnan etey is kaomodchian si akhew. ⁴⁵ Tay insolat nan cheycha'y mamadto en, ‘Am-in ay takho, et isolowan Apo Dios chaicha.’⁴¹ Am-in nan cheycha'y mannge ya masolowan ken Ama, chaicha nan omali ken sak-en. ⁴⁶ Ad-ik kanan en wad-ay nangila ken Ama, tay maid nakaila ken siya mod-i kecheng nan nalpo ken siya ay Dios. ⁴⁷ Tet-ewa kanak ken chakayo ay mo sino nan mamati ken sak-en et wad-ay fiyagna is eng-engkhana.

⁴⁸ “Sak-en nan tinapay ay omipabfiyag. ⁴⁹ Nan cheycha'y am-ayo, olay nangan cha isnan mana issan kawadcha isnan ponchag id solit, natey cha kayet. ⁵⁰ Ngem nan tinapay ay kankanak, malpo na id chaya ta nan takho ay mangan isna et ad-i matey. ⁵¹ Sak-en nan omipabfiyag ay tinapay ay nalpo id chaya. Mo sino nan mangan isnan nay ay tinapay, at matakho is engkhana. Nan nay ay tinapay, siya nan awakko kannay ay ichowak ay menfiyag isnan am-in ay takho.”

⁵² Osto'y siya chi ya ket naanganga nan cheycha'y Judio ay mangwanin, “Ngag man nan angnen tona ay mangichowa isnan awakna ta kanen tako?”

⁵³ Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Tet-ewa kanak ken chakayo ay mo ad-iyo kanen nan awakko ay Anak si Takho, ya inomen nan chalak, et maid fiyag ay tet-ewa ken chakayo. ⁵⁴ Mo sino et mam-pay nan mangan isnan awakko ya ominom isnan chalak, wad-ay et fiyagna ay maid pengpengna, et siya nan takhowek is kaomodchian si akhew. ⁵⁵ Tay nan awakko siya nan osto ay makakan, ya nan chalak nan osto ay mainom. ⁵⁶ Mo sino nan mangan isnan awakko ya ominom isnan chalak et entetee ay maiyornos ken sak-en, ya wawawawad-ay ak akhes ken siya. ⁵⁷ Si Ama ay kalpowan si fiyag nan namaa ken sak-en, ya matatakho ak khapo ken siya. Siya akhes ay olay sino ay mangakan ken sak-en, et enfiyag is eng-engkhana khapo ken sak-en. ⁵⁸ Sak-en nan tet-ewa ay tinapay ay nalpo id chaya, ay faken kag isnan kinan san am-ayo id sangad-om. Tay nan nangan ischi, khechangna'y natey cha, ngem mo sino nan mangan isnan nay ay kankanak et enfiyag is engkhana.” ⁵⁹ Siya chana am-in nan kinwanin Jesus ay nen-isos-olo is kasinagoga id Capernaum.

Nan Komaanan nan Tapin nan Disipolos Jesus

⁶⁰ Issan nanngelan nan disipolos Jesus isnan chey ay sos-olona, ang-san nan nangwanin, “To! Sikhap pay sa ay sos-olo! Sino nan sa mannge issa?”

⁶¹ Ngem tay ammon Jesus ay cha enamoto nan disipolosna maipoon isnan infakhana, kinwanina, “En kayo man chadlos ngomaya isnan kinwanik ay? ⁶² Ngag kay nget mo sa ya ilaenyo sak-

⁴¹6:45 Ilaenyo nan Isaias 54:13.

en ay Anak si Takho ay tomongcho id chaya ay sikhod ay nalpowak? ⁶³Nan mangigwa isnan tet-ewa ay fiyag, siya nan Ispirito Santo. Maid mabfalin nan takho. Et nan naycha ay chak kinwani ken chakayo, siya nan mangipaiyali ken chakayo isnan Ispirito Santo ay omipabfiyag. ⁶⁴Ngem wad-ay cha nan ad-i mamati ay tapina ken chakayo,” kinwanina. (Tay si Jesus, sikhod ay ammona mo sino nan cheycha'y ad-i mamati, ya mo sino nan at mangitiktik ken siya.) ⁶⁵Sa na't kanan, “Siya sa nan mangwaniyak ken chakayo ay maid makaali ay maitapi ken sak-en mod-i sok-ed ona tan-oyan Ama.”

⁶⁶Osto'y siya chi, ya ket angstan nan disipolosna ay nanaynan ken siya, ya egay cha't kasin naifob-oweg. ⁶⁷Sa et kinwanin Jesus isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna, “Chakayo kay, laychenyo ngen akhes ay tomaynan?”

⁶⁸Sa et kanan Simon Pedro, “Apo, sino nan kasin mi omayan? Sik-a met yangkhay nan kawad nan kali ay tomakho is engkhana. ⁶⁹Ya apchas kami namati, ya chadlos mi inammowan ay sik-a chadlo nan Nasantowan ay nalpo ken Apo Dios.”

⁷⁰Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Ay ke faken sak-en nan namili ken chakayo ay sinpoo ya chwa, nay met achi itakcheg nan esang ken chakayo nan chimonyo.” ⁷¹Si Judas ay anak Simon Iscariote nan kankanan Jesus, tay siya nan awni't manmek ay mangitiktik ken Jesus, olay mo esang siya isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna.

Nan Aag-in Jesus ay Ad-i Mamati ken Siya

7 Osto ay siya chi, intot-oloy Jesus ay namab-aat id Galilea. Ad-ina laychen ay ome'y id Judea, tay an-apen nan cheycha'y aap-apon si Judio nan ikkancha ay mamatey ken siya. ²Ngem issan nganngani nan piyastan si Judio ay makwani en Piyastan si Ab-afong,[§] ³kinwanin nan aag-ina,** “Ya ke ka ad-i ome'y id Judea ay? En ka't achi ta ilaen nan cheycha'y disipolosmo nan katataa ay ang-angnem. ⁴Tay maid mangitafon isnan cha na angnen mo laychena ay maammowan isnan katakhotakho. Mo tet-ewa'y cham angnen chana, ipailam ta maammowan ka isnan olay entona isnan lofong.” ⁵Kinwanicha chi tay olay chaicha ay aag-in Jesus, ad-i cha mamati ken siya.

⁶Sa et kinwanin Jesus, “Sisya'y egay inomchan nan osto ay timpok. Ome'y kayo magtek, tay olay ngag ay akhe'w et nawaya kayo. ⁷Nan kalotaan nan semekcha, ad-icha mabfalin ay ligten chakayo, ngem liligtencha sak-en, tay ilatakko ay ngaag nan cha cha ik-ikkan. ⁸En kayo. Ad-i ak pay laeng ome'y isnan nay ay piyasta tay egay inomchan nan osto ay timpok.” ⁹Kinwanina chi sa et nentetee kayet id Galilea.

Nan Kawad Jesus id Jerusalem isnan Piyastan si Ab-afong

¹⁰Issan nar-osan nan aag-ina ay en nakipiyasta id Jerusalem, inmey akhes si Jesus. Eg-ayna inpap-aila nan inmayana ta ammowen nan takho. ¹¹Nan aap-apon si Judio, cha cha anapen siya ay kad-in manalodsod mo ento nan

§7:2 Nan nay ay piyasta ay makwanin Piyastan si Ab-afong, siya na nan timpo ay panemsemkan nan Judio isnan cha cha nenfafaatan id sangad-om, issan kinmaanancha id Egipto ay cha cha omayan id Canaan. Siya sa tay ab-afong nan inomomyanancha isnan epat poo ay tawen, ay kawadcha isnan ponchag.

**7:3 Ilaenyon nan Mateo 12:46.

kawadna. ¹²Nan akhes cheycha'y takho, cha cha entibtifi maipoon ken siya. Kanan nan tapina en, "Khawis man chi ay takho." Nan tapina akhes kanancha en, "Ad-i! Sas-aillowana yangkhay nan katakhotakho!" ¹³Ngem maid nangipadpadnge isnan apatcha maipoon ken siya, tay omegyat cha isnan cheycha'y aap-apon si Judio.

Nan Nen-isolowan Jesus isnan Piyasta

¹⁴Isnan tangan si piyasta, inmey nen-isos-olo si Jesus is kaTimplo. ¹⁵Nataataa san aap-apon si Judio ay mangwanin, "Ya ke pet la angsaangsan nan ammon tona ya egay met nakaachar?"

¹⁶Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, "Faken sak-en nan malpowan nan naycha'y isos-olok, mod-i ket malpo isnan namaa ken sak-en. ¹⁷Mo sino nan menlayad ay mangikkan isnan laychen Apo Dios, at ammowena nan nalpowan nan isos-olok mo malpo ken Apo Dios paymo malpo ken sak-en yangkhay. ¹⁸Nan takho ay mangisos-olo isnan malpo isnan semekna kannay, et anapena nan kaidchayawana. Ngem mo sino nan menwadwad-ay isnan kaidchayawan nan namaa ken siya, et tet-ewa, ya maid engag ken siya. ¹⁹Ad-i ngen inchowen Moises ken chakayo nan lenteg? Ngem maid paat olay esang ken chakayo is mangangnen sidi! Tay ya ke yo laychen ay pomatey mo?"

²⁰Sa et kanan nan cheycha'y takho, "To! Naan-anitowan ka! Sino ta nan menlayad ay mamatey ken sik-a?"

²¹Sa et kanan Jesus, "Wad-ay nan esang ay inangnek isnan tengaw, ya ke kayo't mataa am-in. ²²Chakayo kay! Segyatanyo nan an-akyo isnan maikawalo ay akhewna, olay mo Sabfacho ay tengaw, ta iyangnenyo nan in-filin Moises. (Ngem faken si Moises nan nangifilin isnan kasegyatan nan ong-

onga, mod-i ket nan cheycha'y ikik-ityo ay inmon-ona mo siya.) ²³Mo siya sa ay ensegyat kayo isnan tengaw ta mangabfolotanyo isnan lenteg Moises, ya ke kayo lomikhet isnan inangnek ay nangipagkhawis isnan am-in nan awak nan esa'y takho isnan tengaw mo! ²⁴Ad-i kayo enpapafafasol khapo isnan aped yo mail-ila, mod-i ket semkesemkenyo ona mo ngag nan osto," kinwanin Jesus.

Nan Natotyaan nan iJerusalem Maipoon ken Jesus

²⁵Kinwanin et nan tapin nan iJerusalem, "Ay ke faken si ton-a san laychenna'y pateyen? ²⁶Ya ke pet wad-ay sina ay enkak-ali isnan sakhang nan katakhotakho, ya maid paat kanancha ken siya mo! Ammon ngen nan aap-apo tako ay si tona tet-ewa nan Cristo? ²⁷Away mangnet faken, tay mo met omali nan Cristo et maid mangammo isnan malpowana, ya si tosa et ammo tako tet-ewa nan nalpowan."

²⁸Adi kad issan nen-isolowan Jesus is kaTimplo, inpapangekhena ay nangwanin, "Ammoyo ngen tet-ewa sak-en, ya nan nalpowak? Ngem kanak, faken ko fokfokod ay semek nan inmaliyak, mod-i ket tet-ewa ay wad-ay nan finmaa. Ad-iyo ammo siya, ²⁹ngem sak-en, ammok siya, tay siya nan nalpowak ya siya nan finmaa."

³⁰Sa cha't laychen ay tiliwen siya, ngem maid nakaitoloy ay manme tay sisya'y fakena timpo. ³¹Ngem siya kayet ay angsan cha nan namati ken siya. Kinwanicha, "Mo omali nan Cristo, ay ke sa am-am-amed nan ikkana ay katataa ay kaimatonana mo si ton-a?"

Nan Nabfaalan nan Omey ay Maniliw ken Jesus

³²Chinngen nan Fafariseo nan cha entibtibfiyan nan takho maipoon ken Je-

sus, isonga naamong cha isnan aap-apon si papachi ay namaa isnan khwarchiya ay en maniliw ken siya. ³³Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Sin-ak-itan yangkhay nan makitey-ak ken chakayo, sak et tomoli isnan namaa ken sak-en. ³⁴At awni't omanap kayo, ngem ad-i kayo paat makad-an ken sak-en, tay ad-i kayo makaali isnan kawadko.”

³⁵Natotyia nan aap-apon si Judio ay mangwanin, “Ento nan omyan ton-a ay ad-i tako makad-anan ken siya? At ngen omye isnan entona issa ay ilin si Griego ay makiiliyan nan ib-a tako, ta en na isolowan nan faken Judio?”^{††} ³⁶Ngag nan laychena ay kanan isnan nangwaniyana en, ‘At omanap kayo, ngem ad-i kayo makad-an ken sak-en.’ Ya, ‘Ad-i kayo makaali isnan kawadko?’”

Nan Infaag Jesus ay Tomakho ay Chanom

³⁷Isnan anongos ay akhew nan piyasta, ay kapapatekhan ay akhew, tinmakcheg si Jesus ay nangiyaangekhe ay nangwanin, “Mo sino nan naew-ew, omali ken sak-en ay ominom. ³⁸Tay kanan nan kalin Apo Dios en, ‘Mo sino nan mamati ken sak-en, at wad-ay ken siya nan wanga ay omipabfiyag ay en-ay-ayos ay malpo ken siya.’”^{‡‡} ³⁹Nan nay ay infaag Jesus, et maipoon isnan Ispirito Santo ay at chawaten nan takho ay mamati ken siya. Sisyay egay naichowa nan Ispirito Santo ken chaicha tay chaan nan naidchayawan Jesus isnan nateyana ya linmamakhana.^{¶¶}

Nan Ad-i Enkasiawatan nan Takho

⁴⁰Issan nanngelancha isnan kinwanin Jesus, wad-ay cha nan nangwanin, “Si tona tet-ewa nan sinsin-ed tako ay mamadto.”

⁴¹Nan tapina kinwanichan, “Siya nan Cristo.”

Wad-ay cha magtek nan nangwanin, “Ay ke iGalilea nan Cristo? ⁴²Ad-i ngen kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en, maiwaned ken David nan Cristo ya malpo id Betlehem ay ilin David?” ⁴³Tay siya chi ad-i et enkinaawatan nan cheycha'y takho maipoon ken siya. ⁴⁴Kanan nan tapina ta tiliwencha siya, ngem maid inmey ay naniliw ken siya.

Nan Ad-i Mamatiyan nan Aap-apon si Judio

⁴⁵Sa et tinmoli nan cheycha'y khwarchiya isnan aap-apon si papachi ya isnan Fafariseo. “Ento pay siya mo? Ke yo egay inyali?” pinootcha.

⁴⁶Insongfat nan cheycha'y khwarchiya ay nangwanin, “To! Maid man paat takho is makaangnen isnan ikkana ay enkali!”

⁴⁷Kinwanin akhes nan cheycha'y Fariseo, “Ay olay ngen chakayo ya nasailowan kayo akhes? ⁴⁸Wad-ay ngen namati isnan cheycha'y aap-apo paymo isnan cheycha'y ib-ami ay Fariseo? Maid! ⁴⁹Kecheng achi nan cheycha'y ad-i mangammo isnan lenteg Moises. Machosa cha et ken Apo Dios.”

⁵⁰Sa et nenkali si Nicodemo ay esang ken chaicha ay Fariseo. Siya san inmey ken Jesus issan chey. Kinwaninan, ⁵¹“Isnan lenteg tako ay ke aped machosa nan

^{††}7:35 Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “*ta en na isolowan nan cheycha'y Griego.*”

^{‡‡}7:38 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan mamati ken sak-en, at omayos ay malpo isnan potona nan kawangawangan si matatakho ay chanom.”

^{¶¶}7:39 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay egay kayet (naichowa) nan Ispirito, mo ke tay egay pay naichad-ayaw si Jesus.*”

takho, mo ad-i ona masomarya ta maam-mowan mo ngag nan inangnena?"

⁵²"Ay ke ka iGalilea akhes ta!" kinwanicha. "Ilaem achi ay khawis nan naisolat ay kalin Apo Dios, ta mangam-mowam ay maid paat mamadto ay malpo id Galilea."

Nan Asi ay Fafai

⁵³Sa et waschin sinmaa,

8ngem si Jesus inmey isnan filig ay Olivo. ²Wiit pay, sa et tinmoli is kaTimplo, ya inmey akhes am-in nan takho ay nangal-alifongfong ken siya, sa na't intokcho ya insolowana chaicha. ³Ya ket ay wad-ay nan esa'y fafai ay inyey nan mimistolon si lenteg ya nan Fafariseo ken Jesus ay naaspowan ay nenfasol sinan asi. Inpakhawacha siya is kasakhang nan takho, ⁴sa cha't kinwani ken Jesus, "Mistolo, nan nay ay fafai, et naaspowan ay cha mangangnen isnan asi. ⁵Naifilin isnan lenteg ay insolat Moises ay mafaog engkhana ay matey nan kag tosa ay takho. Ngag kay nan kanam?" ⁶Kinwanicha na ay manep-tepeng ken Jesus, ta wad-ay mangichalo-mancha ken siya.

Ngem nenyoko si Jesus ay nen-isos-olat isnan lechengna is kalota. ⁷Ket ay isnan cha cha kayet mamootan ken siya, nenleteg sa na't kanan, "Mo wad-ay ken chakayo nan maid nenfasasolana, siya nan mang-ona ay mamaog ken siya." ⁸Sa et kasin nenyoko ay nen-isos-olat isnan lechengna is kalota. ⁹Issan nangingelancha isnan kinwanina, cha cha naesang ay kinmaan et inlaplapon nan kaam-amaan, engkhana ay kedkecheng si Jesus ya san chey fafai ay sisya ay tomatakcheg isnan sakhangna nan nataynan ischi. ¹⁰Nenleteg kasin si Jesus sa na't kinwani isnan fafai en, "Anen, ento cha pay? Maid ngen nanosa ken sika?"

¹¹"Maid Apo," kinwanina.

"Olay sak-en, ad-ik akhes chosaen sika. En ka't magtek, ya chokokham nan fasolmo," kinwanin Jesus ken siya.

Si Jesus nan Silaw nan Am-in ay Takho

¹²Awni, kasin inyal-alig Jesus ay nangisolo isnan cheycha'y takho ay nangwanin, "Sak-en nan silaw si katakhotakho. Nan omab-afolot ken sak-en, et ad-i manalan isnan enfollinget, mod-i ket wad-ay ken siya nan silaw ay omipabfiyag."

¹³Ya ket kanan nan cheycha'y Fariseo, "Ad-i kaaafolot nan kankanam! Sika kannay nan cha manistikho isnan awakmo!"

¹⁴Sa et kanan Jesus, "Olay mo tistikhowak kannay nan awakko, tet-ewa nan kankanak, tay ammok nan nalpowak ya nan awni't omayak. Chakayo, ad-iyo ammo nan nalpowak ya nan at omayak. ¹⁵Semek si takho nan pinang-okomyo. Sak-en, ad-ik okomen nan olay sino. ¹⁶Nay met achi mo sa ya ta en-okom ak, nalenteg nan angnek tay faken ak kecheng si en-okom, mod-i ket chwa kami ken Ama ay namaa ken sak-en. ¹⁷Kanan nan naisolat ay lentegyo ay nan kanan nan chwa ay tistikho, et siya nan maifilang ay tet-ewa. ¹⁸Siya akhes ay chwa kami ay manistikho isnan awakko, sak-en ya si Ama ay finmaa."

¹⁹Sa cha't kanan, "Ya ento kay mam-pay si Amam mo?"

"Ad-iyo ammo si Ama tay ad-iyo ammo mo sino ak. Mo sa ammoyo sak-en, at ammoyo akhes si Ama," kinwanin Jesus.

²⁰Siya chana nan infab-aag Jesus is kasag-en nan kwarto'y mangig-igtowan si siping is kaTimplo, ay cha na en-isos-olowan. Maid magtek inmey ay naniliw ken siya tay sisya'y egay inomchan nan osto ay timpona.

**Nan Nanokhonan Jesus isnan
Ad-i Mamati ken Siya**

²¹ Kasin kinwanin Jesus ken chaicha, “At komaan ak, ya awni't omanaanap kayo ngem khechangna'y at matey kayo ay sisya ay egay kapakawan nan fasolyo. Ya ad-i kayo makaali isnan omayak.”

²² Sa et kanan nan aap-apon si Judio, “En na man kanan chi ay? Ay ke na pateyen nan awakna ta kanana en ad-i tako makaeey isnan omayana?”

²³ Sa na't kanan ken chaicha, “Chakayo, fakinlolota kayo, ngem sak-en, nalpo ak id tongcho. Kalotaan nan semekyo, ngem sak-en, faken.

²⁴ Kinwanik en awni't matey kayo ay sisya'y egay kapakawan nan fasolyo. Tay mo ad-iyo patiyen nan kankanak maipoon isnan awakko,^{§§} et matey kayo'y matey ay sisya ay egay kapakawan nan fasolyo.”

²⁵ “Sino ka achi mampay?” kinwanicha.

Sa et kanan Jesus, “Sak-en san apchas ko infaafaag ken chakayo engkhana isnan lapon. ²⁶ Mo maipoon ken chakayo angan nan mabfalin ay kanak ay mangipafasol ken chakayo, ngem ifaagko yangkhay ken chakayo isnan lofong nan chinngkek ay nalpo isnan kaaafolot ay nangifaa ken sak-en.”

²⁷ Egaycha magtek naawatan ay si Amana nan kankanana. ²⁸ Tay siya chi kinwanin Jesus ken chaicha, “Chakhos yo inpatongcho sak-en ay Anak si Takho isnan kolos, at siya chi nan mamigfikhanyo ay tet-ewa nan kankanak maipoon isnan awakko, ya figfikhenyo akhes ay ad-ik aped angnen nan malpo isnan semekko, mod-i ket nan isolon Ama, siya nan kanak. ²⁹ Wad-ay ay komakadwa nan

namaa ken sak-en, ya ad-i omog-okhay, tay kad-in angnek nan malaylaychana.” ³⁰ Issan cha mangmangwaniyan Jesus isna, angan ay Judio nan namati ken siya.

**Nan Cheycha'y Nataked isnan Fasol
ya nan Cheycha'y Nawayaan**

³¹ Sa et kinwanin Jesus isnan cheycha'y Judio ay namati ken siya, “Mo eestenyoy ay mangiyangnen isnan sos-olok, tet-ewa ay disipolosko chakayo. ³² Ya maammowanyo nan kinatet-ewa, ya nan kinatet-ewa pawayaena chakayo.”

³³ Sa cha't kanan, “An-ak met Abraham chakami, ya maid paat namab-aa ken chakami. Ngag nan mangwaniyam en mawayaan kami?”

³⁴ Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo, am-in ay takho ay enfasofasol et enfaan si fasol. ³⁵ Nan faa, ad-i maifilang ay esang isnan pangafong is engkhana. Ngem nan anak, siya nan maifilang ay pangafong is engkhana. ³⁶ Isonga mo pawayaek ay Anak Apo Dios chakayo, tet-ewa ay mawayaan kayo. ³⁷ Ammok ay an-ak Abraham chakayo, ngem laychenyo ay pateyen sak-en tay ad-i somkhep nan sos-olok ken chakayo. ³⁸ Sak-en, chak og-okhochen nan chadlos ko inila ken Ama. Ngem chakayo, angnenyo nan sinoloyo ken amayo.”

³⁹ Sa cha't kanan, “Si Abraham met nan amami.”

Sa et kanan Jesus, “Mo siya sa ay si Abraham nan tet-ewa ay amayo, at man angnenyo akhes nan inangnena. ⁴⁰ Ngem iyan-anapyo nan angnenyo ay mamatey ken sak-en ay cha mangifaag ken chakayo isnan tet-ewa ay chinngkek ken Apo Dios. Maid kag tosa's inangnen

§§8:24 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*mo ad-iyo patiyen ay wad-ay ak.*” Siya akhes nan wad-ay isnan ikadchwan poo ya walo ay bersikolo.

Abraham. ⁴¹Nan sana ay ang-angnyeny et siya nan ekhad amayo.”

Sa cha't kanan, “Faken kami takey. Es-esang nan poonmi ay si Apo Dios yangkhay.”

⁴²Sa et kanan Jesus, “Mo tet-ewa ay si Apo Dios nan Amayo, et laylaychenyo akhes sak-en, tay inmali ak isna ay nalpo ken siya kannay. Faken saken nan nanmek ay omali, mod-i ket finaan Apo Dios sak-en. ⁴³Ya ke yo ad-i paat maawatan nan kanak? Siya sa tay tot-owengenyonyo nan isos-olok. ⁴⁴Nan Chimonyo ay amayo nan nalpowanyo, ya laychenyo akhes ay ik-ikkan nan laychena. Pomapatey siya mailapo isan laplapon, ya maid ngotona isan kinatet-ewa, tay maid kinatet-ewa ken siya. Mo en-engag, siya chi tay ekhadna chadlo ay engngakhan. Siya nan poon si engag. ⁴⁵Siya tay chak ifaag nan tet-ewa, ya nay siya nan ad-iyoy pomatiyan. ⁴⁶Ay ke wad-ay fasolko is ifaagyo? Ya tay kanak nan tet-ewa, ke kayo ad-i mampay pomati mo? ⁴⁷Nan anak Apo Dios et chengngena nan kalin Apo Dios. Ad-iyoy chengngenyonyo nan kalina tay fakena an-ak chakayo.”

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Awakna

⁴⁸Sa et kanan nan cheycha'y Judio ken siya, “Ad-i ngen osto nan kananmi en iSamaria ka ya naan-anitowan ka?”

⁴⁹“Ad-i ak naan-anitowan. Sak-en, patkhek si Ama, nay pay ya chomop-chopis kayo. ⁵⁰Faken nan kaidchayawak nan an-anapek, ngem wad-ay nan esang ay mangan-anap isnan kaidchayawak, ya siya nan en-okom. ⁵¹Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan mangiyang-angnen isnan sos-olok, at ad-i katkatey.”

⁵²Sa et kanan nan cheycha'y Judio, “Idwani ammomi ay naan-anitowan ka tet-ewa. Tay natey si Abraham, ya siya akhes isnan cheycha'y mamadto, sam

et kanan ay mo sino nan mangiyang-angnen isnan sos-olom, ya at ad-i mangippeng isnan etey. ⁵³Ay ke ka wadwad-ay mo si ama tako ay Abraham ay khechangna'y natey? Ya olay pay san cheycha'y mamadto? Ngag mampet nan semekmo isnan awakmo?”

⁵⁴Sinomfat si Jesus ay nangwanin, “Mo padchayawak kannay nan awakko, maid silfin nan chayawko. Si Ama ay kananyo en Diosyo, siya nan mangichayaw ken sak-en. ⁵⁵Ad-iyoy am-ammo siya, ngem sak-en, chadlos ko ammo siya. Mo kanak en ad-ik ammo siya, at nalalangkowag ak ay kag ken chakayo. Ngem chadlos ko ammo siya, ya iyang-angnek nan kanana. ⁵⁶Nenlal-ayad si amayo ay Abraham isnan nangammowana ay awni't ilaena nan omaliyak. Et nang-ep tay inilana.”

⁵⁷Sa et kinwanin nan Judio, “Ya ke akhes maid liman poo's tawenmo ya sam et kanan ay inilam si Abraham?”

⁵⁸Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo, sisya ay eg-ay nawad-ay si Abraham ya wad-ay ak ay sikhod.” ⁵⁹Sa cha't ala ya pichit isnan fato ta faokhencha koma siya, ya ket ay nentafo sa na't ala ya liwet ya kinmaan is kaTimplo.

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Ad-i Makaila

9 Issan nanad-alanan Jesus, inilana nan esa'y lalaki ay naiyanak ay ad-i makaila. ²Sa et nensalodsod nan cheycha'y disipolosna ay mangwanin, “Mistolo, sino nan nenfasol is khotok nan naiyanakan ton-a ay ad-i makaila? Nan ngen chakek-ena, paymo siya kannay?”

³Sa et kanan Jesus, “Faken si ton-a paymo nan chakek-ena nan nenfasol. Siya sa magtek nan inmat ken siya ta maipaila nan kamabfalin Apo Dios ken siya. ⁴Masapol ay angnen tako idwani ay sisya'y pomapaway nan ipadnon nan finmaa. Tay awni't fomollinget ya maid

mabfalin ay enchono. ⁵Isnan sisya ay kawadko isnan nay ay lofong, sak-en nan silaw nan lofong.”

⁶Osto ay kinwanina chi, nentobfa is kalota ta papitekena, sa na't alae ay mangikappod isnan matan nan lalaki. ⁷Sa na't kanan, “En ka enchilam-os isnan om-ommesan id Siloe.” (Nan ayen nan ngachan ay Siloe et nafaa.) Inmey nenchilam-os san lalaki ya ket ay nakaila, sa et sinmaa ay khinmawis.

⁸Issan nangil-an nan sasagkhongna ya nan cheycha'y nangila ay enlimlimos siya issan chey, kinwanicha, “Ay ke faken na san tomototokcho ay enlimlimos?”

⁹Kinwanin nan tapina, “Siya ya!” Ngem wad-ay cha akhes nan nangwanin, “Faken ya! Kak-aagna yangkхай.”

Ngem siya kannay nan nangwanin, “Wen, sak-en chi.”

¹⁰Sa cha't pinoot ay nangwanin, “Ento nan inangnen nan matam ay aped makaila?”

¹¹Sa na't kanan, “Nan takho ay enggachan si Jesus, et inapitekna nan lota, sa na't inkappod isnan matak ya infaana sak-en ay en menchilam-os id Siloe. Inmey ak ya osto ay nenchilam-os ak, ya kek et makaila.”

¹²Sa cha't kanan, “Ento pay nan kawadna?”

“Tew-an,” kinwanina.

**Nan Namootan nan
Fafariseo Maipoon isnan
Khinmawisan nan Nakolap**

¹³Inyeycha isnan Fafariseo san nakolap. ¹⁴Idwani, tengaw ay Sabfacho nan nangipapitekan Jesus isnan lota ay nangipakhawisana isnan matan san lalaki. ¹⁵Kasin pinoot san cheycha'y Fariseo nan inangnena ay nakaila. Sa na't kanan, “Inkappodna nan pitek isnan matak, sak et chinilam-osan, ya kek et ay makaila.”

¹⁶Sa et kinwanin nan tapin nan Fariseo, “Faken chi's takho ay nalpo ken Apo Dios, tay ad-ina iyangnen nan ekhad isnan Sabfacho.”

Nay met achi wad-ay nan tapina ay nangwanin, “Ngag nan ikkan nan fomafasol ay en-angnen si kag todi ay katataa ay kaimatonan?” Ya ad-i cha't enkasiawatan.

¹⁷Kasin cha kayet pinoot isnan sikhod ay nakolap ay nangwanin, “Kanam ay inpagkhwisna nan matam, ngag kay nan kanam maipoon ken siya?”

Sa na't kanan, “Siya nan esa'y mamadto.”

¹⁸Nay met achi ad-i kayet patiyen nan aap-apon si Judio ay sikhod ay nakolap nan chey ay lalaki ya ket ay makaila. Tay siya chi inpaayagcha nan chakek-ena, ¹⁹ya pinootcha ay mangwanin, “Si ton-a ngen nan anakyo ay kananyo en naiyanak ay nakolap? Ngag nan inangnena ay aped nakaila idwani?”

²⁰Sinmongfat nan chakek-ena ay nangwanin, “Wen, ammomi ay si tona nan anakmi, ya ammomi ay naiyanak ay nakolap. ²¹Ngem ad-imi ammo mo ngag nan inikkana ay makaila idwani, ya mo sino nan nangipagkhwis isnan matana. Pootenyo achi ken siya tay nengngan met siya. At man siya kannay nan mangwani.” ²²Siya sa nan kinwanin nan chakek-ena, tay omegyat cha isnan aap-apon si Judio, tay apchas cha natotya ay mo wad-ay mangwani ay si Jesus nan Cristo, at matlad isnan sinagoga. ²³Siya na nan khotok nan nangwaniyan nan chakek-ena en, “Pootenyo achi ken siya, tay nengngan met siya.”

²⁴Sa cha't kayet inpaayag isnan ikapidwa san chey nakolap ay mangwanin, “Isapatam ken Apo Dios nan tet-ewa, tay ammomi ay fomafasol nan chey ay takho.”

²⁵ Sa na't kanan, "Ad-ik ammo mo fomasol chi paymo ad-i. Nan magtek yangkhay ammok et, sak-en, sikhod chadlo ay nakolap ak, ya ket idwani makaila ak."

²⁶ Kasin cha't kanan, "Ngag mampay nan inangnena ken sik-a? Ngag nan inangnena isnan matam ta makaila?"

²⁷ Sa na't kanan, "Apchas ko et infaag ken chakayo, ngem ad-iyoy laychen ay mannge. En yo man kasin poopooten ay? Away mampet laychenyo ay enfalin ay disipolosna akhes?"

²⁸ Sa cha't chilawen ay mangwanin, "Sik-a nan disipolosna. Chakami, disipolos Moises. ²⁹ Ammomi ay nakitottot-oya si Apo Dios ken Moises, ngem si tod-i kay? Olay nan nalpowan, ad-imi pay ammo!"

³⁰ Sa et kanan san lalaki en, "Ya ke chadlos katataa sa! Tay ke yo pet ad-i ammo nan nalpowan olay mo inpagkhawisna nan matak! ³¹ Ammo tako met ay ad-i chengngen Apo Dios nan fomasol. Ngem chengngena ay chengngen nan olay sino ay menchayaw ken siya ya mangangnen isnan nemnemna.

³² Maid paat nadnadnge engkhana issan laplapon nan lofong, ay wad-ay nangipagkhawis isnan matan nan takho ay naiyanak ay ad-i makaila. ³³ Mo egay nalpo ken Apo Dios, maid kamabfalina."

³⁴ Sa cha't kanan ken siya, "Ya ke ka akhes naiyanak ay ngaag, ya cha ka la kaisolosolo ken chakami?" Sa cha't inpakaan siya.

Nan Takho ay Ad-i Mamati ken Apo Dios et Maiyalig ay Nakolap

³⁵ Chinngen Jesus nan nangipakaanancha ken siya, ya issan nangchanana ken siya kinwanina, "Ay mamati ka ngen isnan Anak si Takho?"

³⁶ Sa na't kanan, "Apo, ibfakham ed mo sino siya ta sak et mamati ken siya?"

³⁷ "Inilam et siya, ya siya nan cha makitot-oya ken sik-a idwanin," kinwanin Jesus.

³⁸ Sa na't kanan, "Apo, mamati ak." Sa et nenfalintomeng isnan sakhang Jesus.

³⁹ Sa et kanan Jesus, "Nan inmaliyak isnan lofong, et siya kannay nan masisyanan nan takho, tatno nan takho ay mamigfig isnan osto ay kasasaadna ay maiyalig ay nakolap, et makaila chadlo, ya nan mangwanin makaila cha, et enfalin cha ay kag nakolap." ⁴⁰ Wad-ay nan tapin nan Fariseo ay naisasag-en ken Jesus, ya osto'y chinngecha nan kinwanina, pinootcha ken siya ay mangwanin, "Ad-im met kanan en nakolap kami akhes, ad-i ngen?"

⁴¹ Kinwanin et Jesus, "Mo tet-ewa ay nakolap kayo, maid makwaniyanyo. Ngem idwani tay kananyo ay makaila kayo, sisya kay man nan fasolyo," kinwanina.

Nan Al-alig Maipoon isnan Omap-aponan si Karnilo

10 Sa et inyalig Jesus ay mangwanin, "Tet-ewa kanak ken chakayo, nan takho ay ad-i mangikwa isnan segpan mod-i ket komalab isnan faken segpan ay somkhep isnan omap-aponan si karnilo, et mangaakew ya kakaegyat. ² Nan chadlo mangikwa is kasegpan et siya nan osto ay enpaspastor isnan karnilo. ³ Siya nan paskhepen nan manoktokkhong isnan segpan. Ya nan karnilo, imatonancha nan kalina isnan mangayakhana isnan ngadngachancha ay mangifal-ana ken chaicha. ⁴ Et mo infalana am-in chaicha, ipangona chaicha ya onochenchacha siya, tay ammocha nan kalina. ⁵ Ad-icha omon-onod isnan teken, mod-i ket ilayyawancha tay ad-icha ammo nan kalina." ⁶ Siya na nan inyal-alig Jesus ken chaicha, nay met achi egaycha naawatan nan laychena ay kanan.

Si Jesus nan Kakhawisan ay Enpaspastor

⁷Tay siya chi, kasin inyal-alig Jesus ay nangwanin, “Tet-ewa kanak ken chakayo, sak-en nan segpan si karnilo. ⁸Mangaakew ya kakaegyat nan am-in ay nang-ona ay aped inmali mo sak-en, ngem egay chinngen nan karnilo chaicha. ⁹Tet-ewa, sak-en nan segpan, ya mo sino nan somkhep ay manalan ken sak-en, et enkhaghkhwis. Ya kag cha karnilo ay nawaya ay somkhep ya fomala ay en men-ang-anglod. ¹⁰Maid kasin teken si aliyen nan mangaakew, mod-i yangkhay mangakew, enpatey ya enpakawas. Sak-en, inmali ak ay mangigwa isnan takho isnan khawighkhwis ay fiyag, ay mam-aid kolangna.

¹¹“Sak-en nan khawis ay enpaspastor. Nan khawis ay enpaspastor, et ikateyana nan karnilona isnan mangisalakana ken chaicha. ¹²Nan magtek aped masilsilchowan ay mangitokkhong koma isnan karnilo, ya faken osto ay enpaspastor ay manallaken ken chaicha, iwayangna nan karnilo ya lomayaw, mo ilaena nan enpatpatey ay atap ay enkik-iwi ay omalali. Tay siya chi, at nawaya nan atap ay enkik-iwi ay en manokmat isnan karnilo, sa na't pen paapoken chaicha isnan entona. ¹³Wen, lomayaw siya tay silchona yangkhay nan semsemkena ya maid ngotona isnan karnilo.

¹⁴⁻¹⁵“Sak-en nan khawis ay enpaspastor. Si Ama, chadlos na ammo sak-en ya chadlos ko ammo akhes siya. Siya akhes ken sak-en, chadlos ko ammo nan paspastolak, ya chadlos cha akhes

ammo sak-en. Et ikateyak nan karnilok ay mangisalak ken chaicha. ¹⁶Wad-ay kayet nan tapina ay karnilok ay ad-i malpo isnan nay ay naiyapon. Masapol ay itapik akhes chaicha. At chengngenchana nan kalik, ya at es-esang nan maa-mongan nan karnilok, ya esang akhes nan pastorcha.

¹⁷“Siya na nan khotok nan menlaylaychan Ama ken sak-en, et tay ad-ik ikedse mod-i ket iyoyak nan fiyagko, ta sak et chadlo kasin matakho. ¹⁸Maid mangala isnan fiyagko mo ad-ik ipalofos, tay kikhad ak ay mangiyoya. Tay sak-en, wad-ay kalebfengak ay mangichawchaw isnan fiyagko, ya wad-ay kalebfengak ay kasin matakho. Siya na nan infilin Ama ken sak-en.”

¹⁹Ket ay ad-i kasin enkasiawatan nan cheycha'y Judio maipoon isnan kinwanin Jesus. ²⁰Angsan ken chaicha nan nangwanin, “Ya naan-anitowan pay sa! Nalewlew sa ay takho! Cha yo maachi cha chengchengngen siya!”

²¹Kinwanin akhes nan tapina, “Faken sa's kalin si naan-anitowan ya! Ay ke makaipaghkhwis nan anito isnan matan nan nakolap?” kinwanicha.

Nan Nangad-iyen nan Judio ken Jesus

²²Idwani inomchan nan Piyasta ay Panemsemkan isnan Nabindisyonan nan Timplo id Jerusalem.* Timpon si lateng chi, ²³ya wad-ay si Jesus ay nanadalan isnan makwanin fangsar Solomon is kaTimplo. ²⁴Sa et nap-onap-on kasin nan cheycha'y Judio isnan kawadna sa cha't kanan, “Ayaka man chi's omipas-

***10:22** Isnan nay ay piyasta, maipasasmek isnan cheycha'y Judio nan nanallosancha isnan Timplo ay linogkhitan nan fosocha id sangad-om. Tay issan naafakancha, sinkhep nan fosocha nan Timpon Apo Dios ay maipawa ay segpen nan olay sino mod-i yangkhay nan papachi. Adi kad awni issan nangafakancha isnan fosocha, naamong cha am-in ta chalosancha ya kasin cha khab-en is osto ay enchayawan ken Apo Dios. Tay siya chi tinnawen ay maam-among cha ta manemsemkancha isnan kasin nabindisyonan nan Timplo id sangad-om.

esegchanam! Mo sik-a achi nan Cristo et ilatakmo ay mangifaag ken chakami.”

²⁵Sa et kinwanin Jesus, “Apchas ko kinwakinwani ken chakayo ya! Ngem ad-iyo met patiyen. Nan naycha'y chak ang-angnen ay mangitakcheg ken Ama, siya kannay chana nan mangitet-ewa maipoon ken sak-en. ²⁶Nay pay ya ad-iyo patiyen tay faken ko karnilo chakayo. ²⁷Nan karnilok chengngenchana nan kanak, ya ammok chaicha, ya onochenchasak-en. ²⁸Agtak chaicha is fiyag ay maid pengpengna. Ad-i cha madchongaw, ya maid makaok-okat ken chaicha ken sak-en. ²⁹Si Ama ay nangichowa ken chaicha ken sak-en, et siya nan katotongchowan isnan am-in,[†] ya maid makaok-okat ken chaicha ken Ama. ³⁰Sak-en ya si Ama et es-esang kami.”

³¹Osto'y siya chi ya ket waschin nenpichit is fato ta faokhencha siya. ³²Sa et kanan Jesus, “Angsan nan khawis ay chak inangnen ay inpadnon Ama. Ib-fakhayo achi mo ngag ay chono nan inangnek ay khotokna is fomaokhanyo.”

³³Sa et kanan nan cheycha'y Judio, “Faken isnan khawis ay chono nan menfaokhanmi ken sik-a, mod-i ket tay amsiwem si Apo Dios. Tay takho ka yangkhay, ya sam et khab-en nan awakmo ay Dios!”

³⁴Kinwanin Jesus, “Ad-i ngen wad-ay nan naisolat isnan lentegyo ay kinwanin Apo Dios en, ‘Chakayo et dios kayo’?[‡] ³⁵Ammo tako ay maid paat maiwasit ay kalin Apo Dios. Et mo siya sa ay dios nan pangwanin Apo Dios isnan cheycha'y nanawat isnan kalina, ³⁶ngag kay nan aped yo mangwaniyan ay amamsiwek si Apo Dios? Tay sak-en nan pinilina ya infaana isnan lofong, ngag

nan mangwaniyano ay amamsiwek siya isnan mangwaniyak en, ‘Sak-en nan Anak Apo Dios?’ ³⁷Mo sa ad-ik cha angnen nan inpadnon Ama, et lebfengyo ay ad-i pomati. ³⁸Nay met achi tay siya chi nan chonchonnek, olay man ad-iyo patiyen sak-en, mo ket patiyenyo nan ang-angnek, ta mampay ammowenyo ya maawatanyo ay si Ama et wad-ay ken sak-en, ya wad-ay ak akhes ken Ama.”

³⁹Laychenchat kasin ay maniliw ken siya, nay met achi apchas na inlayawan chaicha.

⁴⁰Sa et kinmaan ischi ya finmasang isnan wanga ay Jordan ay nenfonfonyakhan Juan issan laplapona, ya natanee ischi. ⁴¹Nap-onap-on cha kasin nan ansan ay takho ken siya ya cha cha kanan ay matotyia, “Maid paat inang-angnen Juan is katataa ay maton, ngem am-in ay kinwanina maipoon ken tona et tet-ewa.” ⁴²Sa et ansan cha nan namati ken siya ischi.

Nan Nateyan Lazaro

11 Idwani, wad-ay id Betania ay ilin cha Maria ken Marta nan masasakit ay akhicha ay si Lazaro. ²Si Maria nan awni't mangilana isnan fangfanglo is kasikin Jesus, sa na't ponasan isnan fookna. Si Lazaro ay akhina nan masasakit. ³Tay siya chi, wad-ay nan finaana cha Maria ken Marta ay omeymangwani ken Jesus, “Apo, ensaksakit nan aloyosmo ay laylaychem.”

⁴Issan nanngelan Jesus ischi kinwanina, “Nan sakit Lazaro ay sana et adina ikatey sa, mod-i ket ta maipaila nan katangtangachan Apo Dios, ya ta siya akhes chi nan maipail-an nan katangtangachak ay Anakna.”

[†]10:29 Mabfalin ay nan teken ay laychena ay kanan et, “Nan inchowanan Ama ken sak-en, et wadwad-ay mo nan am-in ay ngag sisa.”

[‡]10:34 Ilaenyo nan Salmo 82:6.

⁵Olay mo laylaychen Jesus nan nay-cha ay sin-ag-i ay cha Maria, Marta ya si Lazaro, ⁶ngem issan nanngelana ay ensaksakit si Lazaro, ket ay nentee kayet is chwa'y akhew is kakawadna. ⁷Sa na't kinwani isnan disipolosna, "Tomoli tako't id Judea."

⁸Sa cha't kanan, "Mistolo, ya ke kaatna yangkhay san akit et mamaokhan nan aap-apon si Judio ken sik-a, ya sam et kanan en tomoli ka kasin?"

⁹Ket ay inyal-alig Jesus ay nangwanin, "Ad-i ngen wad-ay nan sinpoo ya chwa ay olas isnan sin-akhew? Mo manalan nan takho isnan mag-akhew, ad-i maisakhaw tay wad-ay nan silaw nan lofong ay manatangkhew ken siya. ¹⁰Ngem mo manalan isnan lafi, maisakhaw tay maid nan silaw ken siya." ¹¹Intoptop Jesus ay nangwani kayet en, "Mamaek nan liwid tako ay si Lazaro, ngem omey ak ta ennak fangonen."

¹²Sa et kanan nan disipolosna, "Apo, mo achi mamaek, et awni't khomawis."

¹³Kinwanicha chi tay kananchan mo mamaek yangkhay siya. Ngem nan pet etey Lazaro nan laychen Jesus ay kanan. ¹⁴Inlallatak et Jesus ay nangwanin, "Natey si Lazaro. ¹⁵Ngem tay enkhawisanyo, enlal-ayad ak tay maid ak isnan nateyana, tatno fomikas nan pamatiyo. En tako ilaen siya."

¹⁶Si akhes Tomas ay makwani en Apik, kinwanina isnan iib-ana ay disipolos, "Maifoweg tako ken siya olay mo maitapi tako ay matey."

Si Jesus nan Manakho isnan Natey ya nan Kalpowan si Fiyag

¹⁷Issan inomchanan cha Jesus id Betania, inammowancha ay apchas naiyey si Lazaro ya ikap-at et ay akhewna ay naikaob. ¹⁸Tolo'y kilometro yangkhay nan kaadchawin nan Betania

id Jerusalem, ¹⁹et angсан nan Judio ay cha inmey is afong cha Marta ken Maria, ay nenliwliwa ken chaicha isnan nateyan nan akhicha.

²⁰Osto ay chinngen Marta ay omalali si Jesus, inmey ay nanab-at, ya nakhayad si Maria is afong. ²¹Kinwanin Marta ken Jesus, "Apo, mo sa ya wad-ay ka issan chey, et egay natey nan akhik. ²²Ngem ammok ay olay pay idwani et mo ngag nan kedchawem ken Apo Dios, ichowana'y ichowa ken sik-a."

²³Sa et kinwanin Jesus ken siya, "Kasin fomangon nan akhim."

²⁴"Wen, ammok ay awni't kasin fomangon isnan kasin matakhowan nan am-in is kaomodchiyan si akhew," kinwanin Marta.

²⁵Sa et kanan Jesus, "Sak-en nan manakho isnan matey, ya nan kalpowan si fiyag. Mo sino nan mamati ken sak-en, olay mo matey matatakho kayet. ²⁶Ya mo sino nan matatakho ya mamati ken sak-en, at ad-i matey is eng-engkhana. Patiyem ngen na?"

²⁷Sa na't kanan, "Wen, Apo. Patiyek ay sik-a nan Cristo, ay Anak nan Dios, ay sadsad-enmi ay omali isnan lofong."

²⁸Osto'y kinwanina chi, sinmaa ay nangayag ken Maria ay akhina. Inyakakitna ay nangwanin, "Wad-ay si Mistolo, ya ipaay-ayagna sik-a." ²⁹Osto'y chinngena chi, ala na't ya ligwat ya inmey ay nangila ken siya. ³⁰Sisya kayet si Jesus isnan kawadna ay en nangil-an Marta ken siya, ya egay chadlos chinmapos isnan ili. ³¹Nan cheycha'y Judio ay nenliwliwa ken Maria is afong, et inonodcha siya issan nangil-ancha ken siya ay nalgwat ay finmala. Kanancha en away nget omey is kakaofan ay en menakha ischi.

³²Inomchan si Maria isnan kawad Jesus, ya issan nangil-ana ken siya, in-

mey nenfalintomeng isnan sakhangna⁴¹ ay mangwanin, “Apo, mo sa ya wad-ay ka issan chey, et egay natey nan akhik.”

³³ Issan nangil-an Jesus ay cha en-akha si Maria, ya olay akhes nan cheycha'y Judio ay naifoweg ken siya, ensakisakit nan semekna ya chadlos ay nensasanga ³⁴ ay nangwanin, “Ento nan nangiyanyo ken siya?”

“Ali ka ta ilaem, Apo,” kinwanicha. ³⁵ Nensibsifek si Jesus.

³⁶ Sa et kinwanin nan cheycha'y Judio, “Ilaeny, chachama nan layadna ken siya.”

³⁷ Wad-ay cha magtek nan tapina ay nangwanin, “Ya ke siya ay nangipagkhawis isnan matan nan chey ay nakolap ya ay ke ad-i ngen akhes nakaisalak ken Lazaro ta ad-i matey?”

Nan Namangonan Jesus ken Lazaro isnan Etey

³⁸ Adi kad nensakisakit kasin nan semek Jesus, sa cha't inomchan is kaliyang ay naipay-an Lazaro ay naenfan si fato. ³⁹ Ke na't kanan, “Kaanenyo nan naiyeneb ay fato.”

Sa et kinwanin Marta ay kafabfaiyan san natey, “Apo, apchas pay inmakhob tay nay epat et ay akhewna idwani ya!”

⁴⁰ Sa et kanan Jesus, “Egayko ngen kinwani ken sik-a en mo mamati ka et ilaem nan katangtangachan Apo Dios?”

⁴¹ Kinaancha nan fato. Sa et nentangad si Jesus ay nangwanin, “Ama, enyaman ak tay chinngem sak-en. ⁴² Ammok ay kad-in chengngem sak-en, ngem kanak na ta chengngen nan naycha'y takho ay wad-ay isna, ya patiyencha ay finaam sak-en.” ⁴³ Osto ay inlowalona chi, inpa-pangekhena ay nangwanin, “Lazaro, fomala ka.” ⁴⁴ Sa et finmala si Lazaro ay napotipotan is lopot si natey nan limana ya sikina, ya naapongotan nan kamesna.

Sa et kinwanin Jesus, “Okfayanyo ta mawayaan.”

Nan Natotyaan nan Aap-apon si Judio ay Mangipapatey ken Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos
14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Osto'y siya chi, ya ket angan isnan cheycha'y Judio ay inmey nangila ken Maria, nan namati ken Jesus issan nangil-ancha isnan chey ay inangnena. ⁴⁶ Ngem nan tapina, inmey cha insod-sod isnan Fafariseo nan inangnen Jesus. ⁴⁷ Sa et inpachakhop nan Fafariseo ya nan aap-apon si papachi nan aap-apon si Judio. Sa cha't kanan, “Ngag kay nan ikkan tako? Tay ke angan nan ikkan tosa ay katataa ay kaimatonana. ⁴⁸ Mo ogkhayen tako siya ta cha na't angnen nan angnena, at awni't patiyen si katakhotakho. Kecheng, awni't omali nan okom si iRoma ay mangipapakawas isnan Timplo ya nan ili tako.”

⁴⁹ Sa et nenkali si Caifas ay katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen. Kinwanina, “Maid paat ammoyo! ⁵⁰ Adiyoy ngen maawatan ay khagkhag-awis mo matey nan esa'y takho ta matakho nan omili, ya ta ad-i mapakawas nan ili?” ⁵¹ Nan nay ay kinwanin Caifas et egay nalpo isnan nemnemna, mod-i ket tay siya nan katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen, inpadadton Apo Dios ken siya nan at mateyan Jesus pala isnan kakailiyana. ⁵² Ya faken yangkhay magtek nan Judio, mod-i ket olay akhes nan am-in ay an-ak Apo Dios ay nawalawalas isnan entona ta amongena chaicha ta maesang cha.

⁵³ Tay siya chi, engkhana issan chey ay akhew, kad-in natotya cha mo ngag nan ikkancha ay mangipapatey ken Jesus. ⁵⁴ Siya chi nan khotokna is egay chadlos nakifob-owekhan si Jesus isnan

⁴¹11:32 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nenfalintomeng is kasikina.”

Judio, mod-i ket kinmaan ya inmey isnan ili ay Efraim ay sag-en nan ponchag, ya nentee cha ischi isnan disipolosna.

⁵⁵ Idwani, nganngani et nan Piyastan si Judio ay Paskua, ya ansan cha nan nanikid id Jerusalem ay nalpo isnan kabfakhaang ta en cha ona iyangnen nan kachalosancha ay makaanan nan abafikhencha, esa pay omchan nan timpon si piyasta. ⁵⁶ Cha cha kannay ililaen mo wad-ay si Jesus, ya isnan nadchakhopancha is kaTimplo, natotyia cha ay mangwanin, “Ngag nan kananyo? Ay ke omali siya ay makipiyasta?” ⁵⁷ Nan akhes aap-apon si papachi ya nan Fariseo, infilicha isnan takho ay mo wad-ay mangammo isnan kawad Jesus, et ifaagcha, ta en cha tiliwen.

Nan Nenlanaan Maria ken Jesus

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 Isnan sisya'y chaan nan enem ay akhew esa pay wad-ay nan Piyasta ay Paskua, inmey si Jesus id Betania ay ilin Lazaro ay finangona isnan etey. ² Nenpakan cha isnan kaidchayawan Jesus, ya si Marta nan nenkhag-ao. Si Lazaro nan esang isnan cheycha'y nakikan ken Jesus. ³ Si akhes Maria, inmala is pagkatlon si esa'y kilo[§] ay kanginaan ay nafanglofango ay telen ay lana ay makwani en nardo, ya inlanana is kasikin Jesus, sa na't pinonasan isnan fookna. Ya napno nan afong isnan fanglona.

⁴ Ya ket kinwanin Judas Iscariote ay esang isnan disipolos Jesus (ya awni't mangitiktik ken Jesus), ⁵ “En man egay et yangkhay nailako na ay fangfango is

kaat ay lifo** ta sa et maichowa isnan posi ay?” ⁶ Ngem si Judas, egayna kinwani chi mo ke tay isakitna nan posi, mod-i ket tay mangaakew siya ya siya akhes nan mangeegnan isnan sipingcha, ya cha na iliwet nan tapina ay naipaigto ken siya.

⁷ Sa et kanan Jesus, “Ngag ngotom ken Maria, tay iniigtona na engkhana idwani ay mangisakhana isnan awakko isnan sak maikaofan. ⁸ Nan posi, kad-in wad-ay cha isnan kawadyo. Ngem sak-en, ad-i ak wawawad-ay ken chakayo.”

Nan Natotyaaan nan Aap-apon si Judio ay Mangipapatey ken Lazaro

⁹ Chinngen nan ansan ay Judio ay wad-ay si Jesus id Betania, sa cha't inmey. Ngem faken yangkhay si Jesus nan khotok si inmayanacha ischi, mod-i ket tay laychencha akhes ay ilaen si Lazaro ay finangona isnan etey. ¹⁰ Tay siya chi, natotlag nan aap-apon si papachi ta itapicha akhes si Lazaro ay mangipapatey, ¹¹ tay midkakay isnan natakhowana nan sinmiyanan nan ansan ay Judio ken chaicha ta mamati cha ken Jesus.

Nan Inomchanaan Jesus id Jerusalem ay Kaidchayawana

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Issan kawaksana, nan cheycha'y ansan ay naamong ay en nakipiyasta, et chinngecha ay omal-ali si Jesus id Jerusalem. ¹³ Sa cha't inmala is tofon si kag inyog,^{††} ya inmey cha ay nanab-at ken Jesus ay waschin nangifogfokhaw,

§12:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et **litra**, ay nganngani pagkatlon si esa'y kilo.

**12:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*is tolon khasot ay denaryo.*” Nan esa'y denaryo, siya nan esa'y akhew ay silchon si enlaglagfo.

††12:13 Nan ekhad nan Judio, et omala cha isnan tofon nan kag inyog ay mangiyaplag isnan chalan ay ikwan nan apocha, paymo ippayapay chachi ay manayaw ken siya.

“Machad-ayaw ka!^{‡‡} Bindisyonan Apo Dios sik-a ay omali ay mangitakcheg ken siya!^{¶¶} Bindisyonan Apo Dios sik-a ay Alin nan Israel!”

¹⁴Osto kannay ay inpaalan Jesus nan innanak si dangki, et nensakay, kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

¹⁵“Chakayo ay iJerusalem, ad-i kayo omeg-egyat, tay naay omal-ali nan Aliyo ay ensasakay isnan anak si dangki!”^{§§}

¹⁶Egay paat naawatan nan cheycha'y disipolos Jesus nan chey ay cha maangnen isnan chey kannay ay timpo. Ngem issan naipatakhawan Jesus ay nail-an nan katangtangachana, ke cha't ay sinmek ay naisolat isnan kalin Apo Dios nan chey ay maipoon ken siya, ya nan chey ay cha cha inang-angnen ken siya.

¹⁷Idwani, nan cheycha'y angstan ay nangila isnan nangayakhan Jesus ken Lazaro is kaliyang ay namangonana ken siya isnan etey, et inmey cha infab-aag nan inmat. ¹⁸Adi kad angsaangstan nan inmey ay nanab-at ken Jesus, tay chinggecha nan chey ay inikkana ay katataa ay kaimatonana. ¹⁹Sa et cha kankanan nan Fafariseo en, “Ilaenyo! Maid mab-falin tako tay nay onochen si katakho-takho siya ya!”

Maipaila nan Katangtangachan Jesus isnan Mateyana

²⁰Isnan cheycha'y nanikid id Jerusalem ay en manad-ayaw ken Apo Dios isnan chey ay Piyasta, wad-ay cha nan Griego. ²¹Inmey cha ken Felipe ay

nangwanin, “Apo, laychenmi ay ilaen si Jesus.” Si Felipe, et iBetsaida id Galilea.

²²Idwani, inmey infaag Felipe na ken Andres. Sa cha't nenfoweg ay inmey ay nangifaag ken Jesus. ²³Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Inomchan et nan timpo ay mail-an nan katangtangachak ay Anak si Takho. ²⁴Kag isnan esang ay fin-i. Tet-ewa kanak ay mo ad-i ona mais-ek nan esang ay fin-i ta machonot ay tomofo, et sisya'y esesang kayet. Ngem mo mais-ek ya machonot at tomofo ya mamkhas is ad-acha. ²⁵Olay sino issa ay chadlos menfalor isnan fiyagna, et khechangna'y amasena. Ngem mo sino akhes nan ad-i chadlos menfalor isnan fiyagna isnan lo-fong, et siya nan mennonongnong isnan fiyagna ay maid pengpengna. ²⁶Mo sino nan menlayad ay ensilfi ken sak-en, masapol ay maifoweg ken sak-en, ta mo ento nan kawadko wad-ay siya. Ya ichayaw Ama nan olay sino ay ensilfi ken sak-en.”

Nan Nangifag-an Jesus isnan Eteyna

²⁷Kinwanin kayet Jesus, “Ad-i tomke nan semekko, ya ngag koma nan kanak? Ay kek kanan en, ‘Ama, isalakam sak-en isnan omali ay likhatko idwanin.’ Ad-i, tay siya na ay likhat nan khotok nan inmaliyak. ²⁸Nan kanak, ‘Ama, padchayawam et nan ngachanmo!’”

Ya ket id chaya wad-ay nan nadnge ay kali ay nangwanin, “Pinadchayawak et nan ngachanko ya nay kasik angnen.”

²⁹Chinngen nan cheycha'y angstan ay takho ay wad-ay ischi nan kali, ya kanancha en mo nenkeleb. Wad-ay cha akhes nan nangwanin, “Nenkali nan anghel ken siya.”

^{‡‡}12:13 Nan kalin nan Judio isna et, **Hosanna**. Nan laychena ay kanan et, **fomachang ka**, paymo, **omisalak ka**.

^{¶¶}12:13 Ilaenyo nan Salmo 118:25,26.

^{§§}12:15 Nan ekhad si ali id kasin, et mo somag-en isnan esa'y ili ay ensasakay isnan kafaryo, kaawatan ay khofat nan inalina. Ngem mo ensasakay isnan dangki, kaawatan akhes ay talna nan inalina. Ilaenyo nan Zacarias 9:9.

³⁰ Sa et kanan Jesus, “Nan chey ay kali ay chinngeyo, et enkhawisanyo, ya faken pala ken sak-en.” ³¹ Idwanin et nan maokoman nan katakhotakho isnan lofong, ya siya akhes nan maafakan Satan as ay ap-apo isnan nay ay lofong. ³² Et mo maipatongcho ak isnan nay lota at lalayak am-in nan takho ta omali cha ken sak-en.” ³³ Siya na nan infaagna ta ipaammona mo ngag nan angena ay matey.

³⁴ Sa et kinwanin nan cheycha'y takho ken siya, “Ngag nan mangwaniyam en awni't maipatongcho nan Anak si Takho? Ad-i ngen kanan nan lenteg en, nan Cristo et matatakho is engkhana? Sino ngen nan Anak si Takho?”

³⁵ Sa et inyalig Jesus ay nangwanin, “Sin-ak-itan yangkhay nan wad-ayan nan silaw ken chakayo. Ilaenyo ta manalan kayo isnan kakawad nan silaw, ta ad-i kayo malabfian. Tay nan manalan isnan kaab-afollinget, ad-ina ammo nan omay-ayana. ³⁶ Isnan sisya ay wad-ayan nan silaw ken chakayo, patiyenyo chi ta enfalin kayo ay takho ay masisilawan nan semekna.”

Nan Egay Namatiyan nan Judio

Issan nangwaniyan Jesus ischi, kinmaan ya egay et nenpap-aila ken chaicha. ³⁷ Olay angstan nan cha na inpaila isnan sakhangcha ay katataa ay kaimatonana, ad-icha kayet patiyen siya. ³⁸ Siya na nan naangnenan nan kinwanin Isaias ay mamadton Apo Dios id sangad-om, “Apo, ay ke man wad-ay namati isnan infab-aagmi? Ya ay ke man wad-ay namigfig isnan kamabfalinmo?”*

³⁹ Ad-i cha kay man mamati tay kinwanin Isaias,

⁴⁰ “Kag kinimit Apo Dios nan matacha ya inpakekentegna nan semekcha,[†] ta ad-icha ippey nan kafaellan nan mata ya semekcha ay mangila ya mangawat, ya sa cha't somakhong ken sak-en ay Dios ta pakhawisek chaicha.”‡

⁴¹ Kinwanin Isaias na tay inilana id sangad-om nan katangtangachan Cristo, sa na't infaag nan maipoon ken siya.

⁴² Nay met achi, olay isnan aap-apon si Judio, wad-ay nan angstan ay namati ken siya, ngem khapo tay omegyat cha isnan Fafariseo, egaycha inpap-aammo, ta ad-i cha matlad isnan sinagoga. ⁴³ Pawadwad-encha nan kaidchayawan-cha ken Apo Dios.

Maokom nan Takho isnan Sos-olon Jesus

⁴⁴ Inpapangekhen Jesus ay nangwanin, “Nan mamati ken sak-en, faken yangkhay sak-en nan patiyena, mod-i ket olay akhes nan namaa ken sak-en. ⁴⁵ Ya mo sino nan mangila ken sak-en, il-ilaena kannay nan namaa ken sak-en. ⁴⁶ Inmali ak ay kag silaw isnan lofong, ta nan am-in ay mamati ken sak-en et ad-i cha entetee isnan follinget. ⁴⁷ Mo sino nan aped yangkhay manmannge isnan isos-olok ya ad-ina paat iyangnen, faken sak-en nan mangokom ay manosa ken siya. Tay egay ak inmali isnan lofong ay mangokom isnan takho, mod-i ket inmali ak ay mangisalak ken chaicha. ⁴⁸ Nan mangad-i ken sak-en ya isnan sos-olok, et maokom ay maokom. Nan chak kannay kinkinwani nan

*12:38 Ilaenyo nan Isaias 53:1.

†12:40 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*inpakekentegna nan posocha.*”

‡12:40 Ilaenyo nan Isaias 6:10.

kaidchalanen nan kaokomana ay kachosana is kaomodchian si akhew.⁴⁹ Tay faken ak si aped manmanmek isnan ifagfakhak, mod-i ket si Ama ay finmaa nan nangifilin isnan am-in ay isos-olok ya kankanak.⁵⁰ Ya ammok ay nan filina nan mangischo isnan fiyag ay maid pengpengna. Adi kad nan infilin Ama ken sak-en, siya yangkhay nan kankanak.”

Nan Nangipail-an Jesus isnan Ton-ochen nan Takhona

13 Nganngani nan Piyasta ay Paskua, ya ammon Jesus ay cha et akhes somag-en nan olas ay at komaanana isnan lofong ta tomoli ken Amana. Sikhod ay chachama nan layadna isnan takhona isnan lofong, ya inpailana chi engkhana isnan kifos nan fiyagna.

²Idwani wad-ay cha Jesus ay cha mangmangan isnan maschem. Apchas inpey nan Chimonyo is kasemek Judas ay anak Simon Iscariote nan mangitikikana ken Jesus.³ Ammon Jesus ay inchowen Amana nan am-in ay kamabfalin ken siya. Ammona akhes ay at tomoli ken Apo Dios ay nalpowan.

⁴Sa et nalgwat siya is kamanganancha, ya kinaana nan nen-oston ay fakhona, ya infalikesna nan towarya.⁵ Sa na't pinay-an nan palangkhana is chanom ya cha na inwasan nan sikin nan disipolosna, sa na't pinnonasan isnan chey insasangkhetana ay towarya.

⁶Osto'y naifatog ken Simon Pedro, ket ay kanan Pedro en, “Apo, ay ke sik-a nan mangowas isnan sikik?”

⁷Sa et kanan Jesus, “Nan nay chak angnen, ad-im maawatan idwani, ngem at awni't maawatam chadlo.”

⁸Kinwanin et Pedro, “Olay kaatna, ad-im mabfalin ay owasan nan sikik.”

“Et pay ad-i ka maitapi ken sak-en mo ad-ik owasan nan sikim,” kinwanin Jesus.

⁹Ket ay kinwanin Simon Pedro, “Apo, mo siya sa et faken yangkhay nan sikik si owasan. Itapim akhes nan limak ya nan olok!”

¹⁰Sa et kanan Jesus, “Mo inommes nan takho nadchalos et siya. Ad-i kasin en-owas, mod-i ket kecheng yangkhay nan sikina is owasana. Kag ken chakayo, nadchalos kayo et, ngem wad-ay ken chakayo nan ad-i nadchalos.”¹¹ (Ammon et Jesus mo sino ken chaicha nan at mangititik ken siya. Siya chi nan nangwaniyana en, “Wad-ay ken chakayo nan ad-i nadchalos.”)

¹²Kakwasan nan nangwasanana isnan sikin nan cheycha'y disipolosna, ya kasin nenfacho ya nakitokcho, sa na't kanan, “Maawatanyo ngen nan nay ay inangnek ken chakayo?”¹³ Osto nan mangwaniyanyo en Mistolo ya Apo ken sak-en, tay tet-ewa.¹⁴ Tay mampay sak-en ay Apo ya Mistoloyo et inwasak nan sikiyo, siya akhes nan masapol ay angnenyo isnan ib-ayo.¹⁵ Inangnek nan ensarminganyo ta angnenyo akhes nan kag isnan inangnek ken chakayo.¹⁶ Tet-ewa kanak ken chakayo, nan esa'y enmadno, et ad-i entongtongcho mo nan mangipadno ken siya. Siya akhes isnan nafaa, ad-i entongtongcho mo nan namaa ken siya.¹⁷ Idwani, tay ammoyo chana, oney kayo mo siya's iyangnenyo.

¹⁸“Ad-ik itapi am-in chakayo isnan kinwanik. Chadlos ko ammo nan cheycha'y pinilik. Ngem siya na nan omat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios, ‘Nan esa'y pinnanganko, et siya kannay nan khinmatin.’”¹⁹ Siya chana

^{13:18} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*et inekwatna nan pagpakhachana ken sak-en.*” Ilaenyano nan Salmo 41:9.

nan ifabfakhak ken chakayo idwani, ay sisya'y ad-ina kaommatan, ta isnan maangnenana, at chadlo mamati kayo isnan kankanak maipoon isnan awakko. ²⁰Tet-ewa kanak ken chakayo, ay mo sino nan manawat isnan olay sino ay faalek, chawatena sak-en. Ya nan manawat ken sak-en, chawatena akhes nan finmaa."

Nan Nangifag-an Jesus isnan Awni't Maitiktikana

*(Mateo 26:20-25; Marcos
14:17-21; Lucas 22:21-23)*

²¹Kinwanin Jesus chi, ya chadlos nakorkor nan semekna, sa na't inloneloney ay nangwanin, "Tet-ewa kanak ken chakayo, awni't esang ken chakayo nan omitiktik."

²²Nen-iinnila nan disipolosna, tay ad-icha ammo mo sino ken chaicha nan kankanana. ²³Idwani, nan chey laylay-chen Jesus ay disipolosna ay mimidpa ken siya, ²⁴sininyasan Simon Pedro ay mangwanin, "Pootem mo sino nan kankanana." ²⁵Sa et nensakhong nan chey ay disipolos ken Jesus ay mangwanin, "Apo, sino kay chi?"

²⁶Sa et kanan Jesus, "Siya nan chey mangichawchawak isnan nay ay tinapay ay isiwsiwko." Insiwsiw et Jesus nan tinapay, sa na't inchowa ken Judas ay anak Simon Iscariote. ²⁷Ya osto ay inalan Judas chi, sinkhep kannay Satanasiya. Sa et kanan Jesus, "Angnem et kannay idwani nan semsemkem ay angnen." ²⁸Maid ken chaicha ay cha makikan nan nangammo mo ngag nan khotok nan nangwaniyana ischi ken Judas. ²⁹Nan tapina, kananchan mo finaana Jesus ay en lomako is osalenchana isnan Piyasta, paymo en na agtan nan cheycha'y poposi, tay si Judas nan mangeegnan isnan sipingcha. ³⁰Chinawat Judas san tinapay sa et finmala kannay. Maschem nan kinmaanana.

Nan Falo ay Lenteg

³¹Issan kinmaanana Judas kinwanin Jesus, "Idwani nan katangtangachak ay Anak si Takho, ya maila akhes ken sak-en nan katangtangachan Apo Dios. ³²Et mo maipaila nan katangtangachan Apo Dios maichalan ken sak-en ay Anak si Takho, at siya kannay nan mangipaila isnan katangtangachak isnan ad-i omannong.

³³"Kanak ken chakayo ay an-akko, sin-ak-itan yangkhay nan wad-ayak ken chakayo. Et awni't omanaanap kayo, ngem kag isnan kinwanin isnan cheycha'y Judio, siya kayet nan kanak ken chakayo en, 'At ad-i kayo makal-i isnan omayak.' ³⁴Naay nan falo ay filinko ken chakayo: Enlilinnayad kayo. Mo ngag nan inangnek ay nenlaylayad ken chakayo, siya akhes nan angnenyo ay enlilinnayad. ³⁵Mo siya sa ay enlilinnayad kayo, at ammowen nan am-in ay takho ay disipolosko chakayo."

Nan Nangifag-an Jesus isnan Mangisaotan Pedro ken Siya

*(Mateo 26:31-35; Marcos
14:27-31; Lucas 22:31-34)*

³⁶Pinoot Simon Pedro ken Jesus ay mangwanin, "Apo, ento nan omayam?"

Sa et kanan Jesus, "Ad-i mabfalin ay maifoweg ka ken sak-en idwani, ngem awni at chadlo omonod ka."

³⁷Pinoot kayet Pedro ay nangwanin, "Apo, en man ad-i mabfalin ay maifoweg ak ken sik-a idwani ay? Olay pay sik-a's kateyak ya!"

³⁸Sa et kanan Jesus, "Tet-ewa ngen ay iyoyam ay olay ikateyam sak-en? Tet-ewa kanak ken sik-a en, isnan sisya ay ad-i enkokook nan kawitan isnan talano, at isaotmo sak-en is mamitlo ay mangwani en ad-im am-ammo sak-en."

Nan Nangifag-an Jesus isnan Chalan ay Omey ken Dios Ama

14 Kinwanin Jesus, “Ad-i kayo madchanakhan. Mamati kayo ken Apo Dios, ya mamati kayo akhes ken sak-en. ²Isnan kawad Ama angsan nan entey-an. Mo sa ya ad-i tet-ewa sa, et pay apchas ko infakha ken chakayo. Idwani, mang-ona ak ta ek omisakhana is entey-anyo. ³Mo insakhanak et nan entey-anyo, at kasin ak omali ay mangisaa ken chakayo, ta mo ento nan kawadko, at wad-ay kayo akhes. ⁴Ammoyo met nan chalan ay ome y isnan omayak.”

⁵Sa et kanan Tomas, “Apo, ay ke mi man ammo mo ento nan omayam? Ngag kay nan sa mi mangammowan isnan chalan?”

⁶Sa et kanan Jesus, “Sak-en nan chalan, nan kinatet-ewa, ya nan kalpowan si fiyag. Maid makaeey ken Ama mo ad-i manalan ona ken sak-en. ⁷Mo tet-ewa ay chadlos yo ammo sak-en, et chadlos yo ammo akhes si Ama. Mailapo idwani at ammowenyo siya, ya nay et inilayo siya.”

⁸Kinwanin et Felipe, “Apo, ipailam ed si Amam ken chakami ta kang-epanmi.”

⁹Sa et kanan Jesus, “Kanak pay mo inmannong ak et ay nakifob-oweg ken chakayo ya kem pet pay ad-i kayet ammo sak-en Felipe? Mo sino cha nan nangila ken sak-en, inilacha't kannay si Ama. Ngag nan kasin mo mangwaniyan en ta pailak si Ama ken chakayo? ¹⁰Ad-im ngen patiyen ay wad-ay ak ken Ama ya si Ama wad-ay ken sak-en? Nan kankanak ken chakayo, et egayko aped sinmek yangkhay, mod-i ket malpo ken Ama ay wawawad-ay ken sak-en, ya cha mangidno isnan chonona. ¹¹Patiyenyo nan kanak ay sak-en, et

wad-ay ak ken Ama ya wad-ay si Ama ken sak-en. Mo ad-iyo patiyen chi, pomati kayo khapo isnan naycha'y chak ang-angnen.

¹²“Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan mamati ken sak-en, at angnena akhes nan ang-angnek, ya at wadwad-ay kayet nan angnena mo nan cheycha'y inangnek, tay at ome y ak ken Ama. ¹³Et mo ngag issa nan kedchawenyo isnan naiyornosanyo ken sak-en, angnek ay angnen[§] ta kail-an nan katangtangachan Ama khapo ken sak-en ay Anakna. ¹⁴Tet-ewa, mo wad-ay ngag issa ay kedchawenyo ken sak-en isnan naiyornosanyo ken sak-en, at angnek ay angnen.”

Inkalin Jesus nan Ispirito Santo

¹⁵Kinwanin kayet Jesus, “Mo laylaychenyo sak-en, et abfolotenyo nan filinko. ¹⁶Ya at kedchawek ken Ama, ta ichawchawna ken chakayo nan esang kayet ay mamadfachang ken chakayo ay kasokatko, ta makitetee ken chakayo is eng-engkhana. ¹⁷Siya nan Ispirito Santo ay mangit-itcho isnan kinatet-ewa. Nan ad-i mamati, maid mabfal- incha ay manawat ken siya, tay ad-icha maimatonan ya ad-icha ammo siya. Ngem chakayo, ammoyo siya tay wad-ay siya ay entee ken chakayo ya wad-ay isnan katatakho y o.

¹⁸“Ad-ik og-ogkhayen chakayo. Omali ak ay omali ken chakayo. ¹⁹Isnan ad-i omannong at ad-i ak maila isnan cheycha'y ad-i mamati, ngem chakayo, at ilaenyo sak-en. Et khapo tay matakho ak kasin, at siya akhes ken chakayo. ²⁰Ya mo omchan nan chey ay akhew at ammoyo ay wad-ay ak ken Ama, ya wad-ay kayo akhes ken sak-en, ya sak-en wad-ay ak ken chakayo.

§14:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Et mo ngag issa nan kedchawenyo isnan ngachanko, et angnek ay angnen.”

²¹“Mo sino nan manawat isnan filinko sa na't iyangnen, siya nan menlaylayad ken sak-en. Mo sino nan lomaylayad, laylaychen Ama, ya laylaychek akhes siya, ya enpaammo ak ay osto ken siya,” kinwanin Jesus.

²²Sa et kanan Judas (faken si Judas Iscariote), “Apo, ento nan ikkana ay chakami yangkhay nan enpaammowam, ya faken isnan am-in ay takho?”

²³Sa et kanan Jesus, “Mo sino nan menlaylayad ken sak-en, et iyangnena nan sos-olok, ya laylaychen Ama siya, ya omali kami ken Ama ay makitetee ken siya. ²⁴Ngem mo sino nan ad-i lomayad, ad-ina iyangnen nan sos-olok. Nan naycha ay chinngeyo ay kankanak, et eg-ay nalpo ken sak-en, mod-i ket nalpo ken Ama ay finmaa.

²⁵“Siya chana nan chak kinwani issan sisya ay wad-ay ak ken chakayo. ²⁶Ngem nan Mamadfachang ken chakayo ay Ispirito Santo ay ifaan Ama ay mangitakcheg ken sak-en, at isolona nan am-in, ya ipasmekna akhes nan am-in ay chak kinkinwani ken chakayo.

²⁷“Talna nan khayachek ken chakayo. Siya, ichowak ken chakayo nan talna ay wad-ay ken sak-en. Ya nan talna ay ichowak ken chakayo, et faken kag isnan ilan si talna ay ichowan nan takho isnan lofong. Ad-i kayo madchanakhan paymo omeg-egyat. ²⁸Chinngeyo san kinwanik ay at komaan ak ngem at kasin ak omali ken chakayo. Mo tet-ewa ay laylaychenyo sak-en, at ilal-ayadyo nan omayak ken Ama tay entongtongcho siya mo sak-en. ²⁹Kanak na ken chakayo idwanin ay sisya'y ad-ina kaommatan, ta mo omchan nan maangnena et mamati kayo. ³⁰Ad-i omannong nan makitot-oyyak ken chakayo tay nay omal-ali et nan mangiyapo isnan lofong. Maid kafaelana ken sak-en, ³¹ngem olay mo siya chi, angnek ay osto nan filin Ama ta mangammowan nan takho ay

laylaychek si Ama. Chey, maligwat kayo ta en tako,” kinwanina.

Nan Wad-ay Ornosna ken Jesus, ya nan Maid

15 Inyal-alig Jesus ay nangwanin, “Sak-en nan tet-ewa ay wakan si ofas ya si Ama nan mennongnong ken sak-en. ²Am-in ay pinmingi ken sak-en ay ad-i fomkhas, et kaanena. Am-in akhes ay pinmingi ken sak-en ay fomkhas, at chalosana ta amed fomkhas is ad-ad-acha kayet. ³Apchas kayo nachalosan isnan kalin Apo Dios ay insos-olok ken chakayo. ⁴Makies-esa kayo ken sak-en, et siya akhes ay makies-esa ak ken chakayo. Tay mo matlad nan pingi, maid angnena ay fomkhas mo ad-i maiyawak isnan waka. Siya akhes ken chakayo, maid angnenyo ay mamkhas mo ad-iyoy itot-oloy ay makies-esa ken sak-en.

⁵“Siya, sak-en nan kag wakan si ofas ya chakayo nan kag pingi. Mo sino nan mangitot-oloy ay makies-esa ken sak-en et siya akhes ay makies-esa ak ken siya, ya at fomkhas is ang-angsan. Ngem mo matlad kayo ken sak-en, et maid paat mabfalinyo. ⁶Mo akhes sino nan ad-i makies-esa ken sak-en, at maiwasit ya malango ay kag isnan pingi ay napotlong. Sa et maamong ya maibkas is kaapey ay mapoowan. ⁷Mo makies-esa kayo ken sak-en ya sesemkenyo nan sos-olok, mabfalin ay kedchawenyo nan ngag sisa, et maigwa ay maigwa ken chakayo. ⁸Et mo siya sa ay fomkhas kayo is ang-angsan, siya nan katangtangachan Ama, ya maammowan ay chakayo nan tet-ewa ay disipolosko.

⁹“Laylaychek chakayo kag isnan menlaychan Ama ken sak-en. Masapol ay nakapet kayo isnan layadko ken chakayo. ¹⁰Mo angnenyo nan filinko, tet-ewa ay nakapet kayo isnan layadko, ya kag kayo ken sak-en

ay nangik-ikkan isnan filin Ama ya nakapet isnan layadna. ¹¹Infaagko na ken chakayo ta enlal-ayad kayo isnan layad ay ichowak, ya ta maanay nan enlal-ayachanyo. ¹²Siya na nan filinko ken chakayo: enlilinnayad kayo kag isnan menlaychak ken chakayo. ¹³Maid kasin napatpateg ay layad mo faken nan layad nan esa'y takho ay mangiyoya isnan fiyagna ta isalakana nan lil-iwidna. ¹⁴Ya chakayo nan lilwidko mo angnenyo nan filinko ken chakayo. ¹⁵Faken et faa nan kanak ken chakayo, tay nan esa'y faa, ad-ina ammo nan semek nan apona ay angnen. Nan magtek kanak ken chakayo idwani et lilwid, tay am-in ay chinngek ken Ama, inpaammok ken chakayo. ¹⁶Ya sa et faken chakayo nan namili ken sak-en, mod-i ket sak-en nan namili ken chakayo, ya chinotokak chakayo ay en men-awis is angnan ya ta chaicha ay kag yo fonga et ikakkancha. Ta sa et mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan naiornosanyo ken sak-en at ichowana ay ichowa. ¹⁷Adi kad siya na nan filinko ken chakayo: enlilinnayad kayo," kinwanin Jesus.

Nan Menliligtan nan Katakhotakho isnan Disipolos Jesus

¹⁸Kinwanin kayet Jesus, "Mo siya sa ay liligten nan ad-i mamati chakayo, sesemkenyo yangkhay ay siya chadlo sa tay sak-en nan inmona ay liligtencha. ¹⁹Mo sa ya makies-esa kayo ken chaicha ay ad-i mamati, at laylaychenchacha chakayo tay isoyo chaicha. Nay met achi tay pinilik chakayo ay matlad ken chaicha, ad-i kayo et makies-esa ken chaicha. Siya sa nan khotok nan menliligtancha ken chakayo. ²⁰Sesemkenyo san kinwanik, 'Nan esa'y

faa, ad-i entongtongcho mo nan mamabaa ken siya.'** Ya nay pay tay palikhatencha sak-en, siya akhes nan ikkancha ken chakayo. Ngem mo abfolotencha nan kanak, abfolotencha akhes nan kananyo. ²¹Siya am-in chana nan angnencha ken chakayo khapo isnan mangitakchekhanyo isnan ngachanko, tay ad-icha ammo nan namaa ken sak-en.

²²"Mo sa ya egay ak inmali ay namagfakha ken chaicha, et maid makwaniyancha. Ngem idwani, ad-i cha makalason isnan finmasolancha. ²³Nan menlilikheth ken sak-en, liligtencha akhes si Ama. ²⁴Mo sa ya maid inpailak ken chaicha is katataa ay maid paat nangik-ikkan, at achi maid makwaniyancha. Nay pay ya wad-ay nan inilacha ay inangnek, ya ke cha't ay liligten chakami ken Ama. ²⁵Ngem siya sa ta maangnen nan naisolat isnan lentegcha id sangadom ay mangwanin, 'Maid khotkhotok nan aped cha lomiligtan ken sak-en.'††

²⁶"At ipal-ik nan wad-ay ken Ama ay Mamadfachang ken chakayo. Siya nan Ispirito Santo ay malpo ken Ama ya mangit-itcho isnan kinatet-ewa. Siya nan manistikho maipoon ken sak-en. ²⁷Olay akhes chakayo, chakayo nan tomistikho tay naitaktakin kayo ken sak-en engkhana issan laplapona."

Nan Maipap-alikhatan nan Disipolos Jesus

16 Sa et kinwanin Jesus, "Siya am-in chana nan inloneloneyko ken chakayo ta ad-iyo ipegpeg-anan nan pammatiyo. ²Tay at telachencha chakayo isnan sinagoga. Faken yangkhay sa, mod-i ket omali ay omali kayet nan timpo ay nan menpatey ken chakayo, et kanancha mo ichayawcha

** 15:20 Ilaenyo nan Juan 13:16.

†† 15:25 Ilaenyo nan Salmo 35:19; 69:4.

si Apo Dios isnan angnencha. ³Siya chi nan angnencha ken chakayo tay egaycha finigfig si Ama paymo sak-en. ⁴Kanakanak chana, ta mo omali nan timpo ay maangnen chi, et semsemkenyo nan apchas ko kinwakinwani.”

Nan Chonon nan Ispirito Santo

Intoptop Jesus ay nangwanin, “Egayko infab-aag chana ken chakayo issan laplapona tay wad-ay ak ken chakayo. ⁵Ngem idwani, ome y ak et ken Ama ay namaa ken sak-en. Ngem ya ke maid paat ken chakayo nan ensalodsod ken sak-en mo ento nan omayak, ⁶mod-i ket enngongoyos kayo isnan infab-aagko. ⁷Ngem tet-ewa kanak ay chadlos enkhawisanyo nan komaanak, tay mo ad-i ak ome y, at ad-i omali nan Mamadfachang ken chakayo. Ngem mo ome y ak, at ipal-ik ay ipal-i siya ken chakayo. ⁸Ya isnan omaliyana, ipaammona isnan ad-i mamati ta figfikhencha ay naiksaw nan semekcha maipoon isnan fasol, mo sino nan nalenteg, ya nan maipoon isnan en-okoman Apo Dios. ⁹Ta figfikhencha ay nan fasol, siya nan ad-icha mamatiyan ken sak-en. ¹⁰Ya ta figfikhencha mo sino nan nalenteg, tay maila isnan at omayak ken Ama ya isnan ad-iyo kasin mangil-an ken sak-en. ¹¹Ya ta figfikhencha akhes nan maipoon isnan en-okoman Apo Dios, tay apchas na inokom si Satanas ay en-ap-apo isnan lofong.

¹²“Angsan kayet nan laychek ay ifaag ken chakayo, ngem sikhhab nan manngelanyo idwani. ¹³Nay met achi mo omali nan Ispirito Santo ay mangit-itcho isnan kinatet-ewa, at ichalana chakayo isnan am-in ay kinatet-ewa. Faken nan malpo

isnan nemnemna nan kanana mod-i ket nan chengngena ken Ama. Ya ifaagna nan at omat. ¹⁴Ipailana nan katangtanggachak isnan mangipaammowana ken chakayo isnan cha na chengngen ken sak-en. ¹⁵Am-in ay wad-ay ken Ama, wad-ay am-in ken sak-en. Siya na nan mangwaniyak en, nan Ispirito Santo chengngena nan kanak ya ipaammona am-in ken chakayo.”

Nan Nangifag-an Jesus isnan Komaanana ya nan Kasina Tomoliyan

¹⁶Kinwanin kayet Jesus, “Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en.”

¹⁷Sa et natotya nan tapina ay disipolosna ay mangwanin, “Ngag nan laychena ay kanan isnan mangwaniyana en, ‘Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en?’ Ya isnan nangwaniyana en, ‘Tay ome y ak ken Ama?’ ¹⁸Ngag akhes nan laychena ay kanan isnan kinwanina ay sin-ak-itan? Ad-i tako maawatan nan kankanana.”

¹⁹Khapo tay ammon Jesus ay laychena' y salodsochen ken siya, kinwanina, “Ad-i kayo ngen natotya mo ngag nan ayen nan kinwanik en, ‘Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en?’ ²⁰Tet-ewa kanak ken chakayo, at wad-ay kayo ay en-ad-achog ya cha en-akha, ngem siya kannay chi nan cha enlaglagsakan nan ad-i mamati. Enngongoyos kayo ngem awni't masokatan nan sangayo is lagsak. ²¹Kag isnan omaanak ay fafai, en-sasanga tay timpon et nan ensikhafana. Ngem mo inmanak et, kecheng malichongana am-in nan likhatna tay enlal-ayad isnan inyanakna. ²²Siya akhes ken chakayo. Enngongoyos kayo id-

‡‡16:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ngem mo inmanak et, kecheng malichongana am-in nan likhatna tay enlal-ayad isnan takho ay naiyanak isnan lofong.”

wani, ngem khechangna'y at kasik ilaen chakayo, ya at enlal-ayad kayo,^f ya maid mangaan isnan chey ay lagsakyo.

²³“Mo omchan nan chey ay akhew, at maid salodsochenyo ken sak-en. Tet-ewa kanak ken chakayo, mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan naiyornosanyo ken sak-en, et ichowana ken chakayo.^{§§} ²⁴Engkhana idwani maid paat kinkinchawyo ken siya isnan naiyornosanyo ken sak-en. Komchaw kayo, et maagtan kayo tatno maanay nan lagsakyo.”

Nan Kasin Nangifag-an Jesus isnan at Maangnen

²⁵Intoloy Jesus ay nangwanin, “Engkhana idwani ngag ko alig ay mangifaag ken chakayo isnacha, ngem awni't wad-ay nan timpo ay ad-ik kasin ngag alig, tay at nalatak chadlo nan ikkak ay enkali ken chakayo maipoon ken Ama. ²⁶Et isnan chey ay akhew, at chakayo kannay nan komchaw ken Ama khapo isnan naiyornosanyo ken sak-en. Faken et sak-en si chadlos mangitoya ken chakayo ken Ama, ²⁷tay siya kannay et laylaychena chakayo khapo isnan layadyo ken sak-en ya isnan mamatiyanyo ay nalpo ak ken siya. ²⁸Siya, inmali ak isnan lofong ay nalpo ken Ama. Idwani at taynak nan lofong tay ome'y ak chadlo ken siya.”

²⁹Sa et kanan nan disipolosna, “Ilaem, nalatak et chadlo nan kankanam idwani, tay ad-im chadlo ngag al-alig. ³⁰Idwani, ammomi ay ammom nan am-in ay isyangkhay, ya ad-im mang-ey sad-en nan kaifalikkasan nan salodsod. Siya na

nan mamatiyanmi ay nalpo ka ken Apo Dios.”

³¹Sa et kanan Jesus, “Mamati kayo ngen chadlo idwani? ³²Ilaenyo, nay cha omali nan timpo ya nganngani et ay omapok kayo ya taynanyo sak-en ay maeesang, ya waschin mangon-on isnan afongna. Ngem olay siya chi, at ad-i ak maeesang, tay wad-ay si Ama ken sak-en. ³³Infaagko na ken chakayo ta oompa nan semekyo isnan makiesesanganyo ken sak-en. Chad-ama nan maipalihatanyo isnan ad-i mamati, ngem pabfikasenyo kayet nan semekyo, tay inafakko nan kamabfalin si ngaag isnan lofong.”*

Nan Nenlowalowan Jesus Maipoon isnan Awakna

17 Kinwanin Jesus chi sa et nentangad id chaya ay nangwanin, “Ama inomchan et nan timpo ay kateyak. Ipailam nan katangtangachak ay Anakmo, ta wad-ay akhes angnek ay mangipaila isnan katangtangacham. ²Tay inchowam nan kalebfengak ay mangiyapo isnan am-in ay takho tatno ichowak nan fiyag ay maid pengpengna ken chaicha am-in ay inigwam ken sak-en. ³Siya na nan fiyag ay maid pengpengna: nan cha mangammowan nan takho ken sik-a ay es-esang ya tet-ewa ay Dios, ya nan cha cha mangammowan ken sak-en ay Cristo ay finaam. ⁴Inpailak nan katangtangacham isnan lota isnan nangikwasak isnan inpadnom ken sak-en. ⁵Idwani Ama, ipailam nan katangtangachak isnan kawadmo ay kag isnan sikhod ay katangtangachak

^f16:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ya at enlal-ayad nan posoyo.”

^{§§}16:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan ngachanko, et ichowana ken chakayo.” Siya akhes sa isnan ikadchawan poo ya epat ay bersikolo.

*16:33 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “tay inafakko nan lofong.” Mo kanan Jesus nan “lofong” nan laychena ay kanan et nan ngaag ay wad-ay isnan lofong.

issan kawadko ken sik-a issan chey, ay sisya ay egay nakhab-an nan lofong.”

Nan Nangilowalowan Jesus isnan Disipolosna

⁶Kinwanin kayet Jesus, “Inpaammok sik-a[†] ken chaicha ay tinladmo isnan fakinlolota ay inchowam ken sak-en. Sikhod ay takhom chaicha ay inchowam ken sak-en, ya nay inab-afolotcha nan kalim. ⁷Idwani et nay inammowancha ay am-in ay inchowam ken sak-en, et nalpo tet-ewa ken sik-a. ⁸Siya sa tay am-in ay infaagmo ken sak-en, et chak infaag ken chaicha ya chinawatcha. Ya tet-ewa ay finigfigcha ay nalpo ak ken sik-a ay patiyencha ay finaam sak-en.

⁹“Chaicha nan ilol-owalowak. Ad-ik ilol-owalowan nan am-in ay takho, mod-i ket nan takhom ay inchowam ken sak-en, tay takhom chaicha. ¹⁰Am-in ay takhok et takhom. Ya am-in ay takhom, takhok akhes, ya ipailacha nan katangtangachak.

¹¹“Idwani, omali ak ken sik-a. At maid ak isnan lofong, ngem makhayad cha isna. Nasantowan ay Ama, maseg-ang ka Apo ta tokkhongam chaicha isnan kamabfalin nan ngachanmo ay inpangachanmo akhes ken sak-en, ta maes-esa cha ay kag ken chaita ay maes-esa. ¹²Isnan kawadko ken chaicha, tino-tokkhongak chaicha isnan kamabfalin nan ngachanmo, ay inpangachanmo akhes ken sak-en. Tet-ewa, insas-alakak chaicha ta maid madchongaw, kecheng magtek yangkhay nan esang ay naked-chengan ay madchongaw, ta maangnen nan naisolat isnan kalim id sangad-om.

¹³“Ngem idwani, omali ak et ken sik-a, ya ifaagko chana isnan sisya'y wad-ayak ken chaicha isnan lofong ta

maanay nan enlal-ayachancha ay kag isnan lagsak ay wad-ay ken sak-en. ¹⁴Infaagko nan kalim ken chaicha ya ket ay linikhet nan ad-i mamati chaicha, tay ad-i cha makies-esang isnan ad-i mamati, kag ken sak-en ay ad-i makies-esang ken chaicha. ¹⁵Ad-ik kedchawen ay kaanem chaicha isnan lofong, mod-i ket ta cham isas-alakan chaicha ken Satanas.[‡] ¹⁶Siya, kag cha ken sak-en ay ad-i cha makies-esang isnan ad-i mamati. ¹⁷Maichalan isnan kinatet-ewa isakhanam chaicha ay mangidno isnan ipadnom ken chaicha. Nan kanam, siya kannay nan kinatet-ewa. ¹⁸Finaak chaicha ay kag isnan inangnem ay namaa ken sak-en ay omey isnan am-in ay takho. ¹⁹Khapo ken chaicha naay ak ay mangichaton isnan awakko ay ensilfi ken sik-a, ta siya akhes nan tet-ewa ay angnencha.”

Nan Nangilowalowan Jesus isnan Am-in ay at Mamati ken Siya

²⁰Kinwanin kayet Jesus, “Faken magtek kecheng chaton-a ay disipolosko is ilol-owalowak, mod-i ket nan am-in ay sa mamati ken sak-en maichalan isnan isos-olocha. ²¹Ilowalok ta maes-esa cha am-in. Ama asop ya maiyoornos cha ken chaita, ay kag ken sik-a ay maiyoornos ken sak-en, ya sak-en ay maiyoornos ken sik-a. Et mo siya chi ay maes-esa cha, at am-in ay takho patiyencha ay finaam sak-en. ²²Inchowak ken chaicha nan kaidchayawancha ay kag isnan inchowam ken sak-en ay kaidchayawak, ta maes-esang cha ay kag ken chaita. ²³Isnan makies-esangak ken chaicha, ya nan makies-esangam ken sak-en, at tet-ewa ay maes-esang ay osto nan

[†]17:6 Nan osto ay naisolat isna et, “Inpaammok nan ngachanmo ken chaicha”

[‡]17:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Isas-alakam chaicha ken siya ay ngaag,” paymo “Isas-alakam chaicha isnan ngaag.”

nemnemcha, tatno nan ad-i mamati, et figfikhencha ay finaam sak-en, ya laylaychem nan takhom ay kag isnan menlaylaycham ken sak-en.

²⁴“Ama, laychek ay chaton-a ay takhom ay inchowam ken sak-en, et wad-ay cha ken sak-en isnan olay entona ay kawadko, ta ilaencha nan katangtangachak ay inchowam khapo isnan sikhod ay layadmo ken sak-en issan siya ay egay nakhab-an nan lofong.

²⁵“Ama ay nalenteg, olay mo egay finigfig nan ad-i mamati sik-a, sikhod ay ammok sik-a, ya inammowan nan naycha ay takhom ay finaam sak-en.

²⁶Inpaammok sik-a ken chaicha, ya siya kayet nan chak angnen, ta wad-ay ken chaicha nan layad ay kag isnan layadmo ken sak-en, ya ta wawawawad-ay ak ken chaicha,” kinwanina.

Nan Nentiliwancha ken Jesus

(*Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53*)

18 Issan nangontowan Jesus isnan lowalona, kinmaan cha isnan disipolosna ya khinchangcha nan khinaw ay Kidron, sa cha't linmosfot isnan oma ischi ay namolamolaan is kaew. ²Si magtek Judas ay sa mangitiktik ken siya, ammona nan chey ay oma tay ischi san kad-in naam-amongan cha Jesus ya nan disipolosna. ³Adi kad inpangon Judas ischi nan sinpamoweg ay sorchacho, ya nan tapina'y khwarchiya ay finaam nan aap-apon si papachi ya Fafariseo. Inmey cha ay nanisilew, nanisilaw, nanotofay ya namafadyok. ⁴Idwanin, tay ammon Jesus nan am-in ay sa omat ken siya, inmey ay nanab-at ken chaicha ay mangwanin, “Sino nan an-anapeny?”

⁵Sa cha't kanan, “Si Jesus ay iNazaret.”

“Sak-en!” kinwanina. Si akhes Judas ay nangitiktik ken siya, wad-ay ay nakitatakcheg ken chaicha. ⁶Osto'y kinwanin Jesus en, “Sak-en,” ke cha't ay waschin eenat ya cha cha matokang.

⁷“Sino man nan anapeny?” kinwanin kayet Jesus ken chaicha.

“Si Jesus ay iNazaret,” insongfatcha kasin.

⁸Sa et kanan Jesus, “Ya kek man kinwani ay sak-en ya! Pasaalenyo et achi nan iib-ak ay naycha mo sak-en mampay nan an-anapeny.” ⁹Siya sa nan kinwanina ta maangnen san kinwanina ken Dios Amana en, “Isnan olay sino ay inchowam ken sak-en, maid madchongaw ken chaicha.”^f

¹⁰Ya ket ay si Simon Pedro ay namebfeneng, et inokfosna nan fenengna, sa na't ala ya fakag isnan faan nan katongchowan ay pachi ya ket ay nenkalolongochan nan kannawan ay koweng nan chey ay faa. Nan ngachan nan chey ay faa et Malco. ¹¹Yinangyanan Jesus si Pedro ay nangwanin, “Igtom nan sana'y fenengmo! Ay kek ad-i inaag nan likhat ay inchowam Ama ken sak-en?”⁸

Nan Naichaloman Jesus isnan Sakhang Anas

¹²Inalan et nan cheycha'y sorchacho ya nan kapitancha ya nan khwarchiya si Jesus sa cha't tinaked. ¹³Si Caifas nan katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen. Nan magtek inmona'y nangiyancha ken Jesus, et ken Anas ay katokhangnan Caifas. ¹⁴Si Caifas san nangitokhon ay nangwani isnan cheycha'y

^f18:9 Ilaenyo nan Juan 6:39.

§18:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ay kek ad-i inomen nan matatasa ay inchowam Ama ken sak-en?”

Judio ay khagkhag-awis mo matey nan esa'y takho ta matakho nan omili.**

Nan Nangisaotan Pedro ken Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵Idwani, inonod Simon Pedro ya nan esang kayet ay disipolos si Jesus. Ya tay am-ammon nan katongchowan ay pachi nan chey ay esang ay disipolos Jesus, nakiskhep ken Jesus isnan naalachan ay awwichan nan afong nan katongchowan ay pachi, ¹⁶ngem nakhayad si Pedro is kadhela. Idwani, kasin finmala nan chey esa'y disipolos ay am-ammon nan katongchowan ay pachi, sa na't tinot-oya nan chey magmagkit ay manoktokkhong isna pantew is kaalad ya inpaskhepna si Pedro. ¹⁷Sa et kinwanin nan chey magmagkit ken Pedro en, "Ad-i ngen sik-a akhes nan esa'y disipolos nan chey ay takho?"

"Faken ya!" kinwanin Pedro.

¹⁸Lateng issan chey ay timpo, ya nenpaskhed nan cheycha'y faa ya khwarchiya is ennidnichowancha ay oling, et nentaktakheg cha ischi. Sa et inmey si Pedro ay nakitaktakheg ay nakinidnicho.

Nan Nanomaryaan nan Katongchowan ay Pachi ken Jesus

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹Idwani, sinas-alodsod nan katongchowan ay pachi ken Jesus maipoon isnan disipolosna ya nan sos-olona. ²⁰Sa et sinongfatan Jesus ay nangwanin, "Nenpap-alawag ak met isnan sakhang nan am-in ay takho, ya kad-in nen-isos-olo ak is kasinagoga ya is kaTimplo ay kaam-amongan nan am-in ay Judio. Maid intabtafonko. ²¹En yo man chadlos salodsochen sa ken sak-en

ay? Salodsochenyo achi isnan cheycha'y cha nanngge ken sak-en, mo ngag nan chak kinwani, tay chaicha chadlo nan mangammo isnan infab-aagko."

²²Osto'y kinwanin Jesus chi, nensodpak nan esa'y khwarchiya ay naisasag-en ken siya. "Siya ngen sa nan angnen ay manfat isnan katongchowan ay pachi?" kinwanina.

²³Sa et kanan Jesus, "Mo ngaag nan kinwanik, kanam mo ngag nan enngaakhana. Ngem mo osto nan kinwanik, ngag nan aped mo somodpakan?"

²⁴Sa et inpaiyey Anas si Jesus ay sisya'y matattaked ken Caifas ay katongchowan ay pachi.

Nan Kasin Nangisaotan Pedro ken Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵Issan sisya'y wad-ay si Pedro ay nentatakheg ay nakinidnicho, wad-ay nan nangwanin, "Ad-i ngen sik-a akhes nan esa'y disipolosna?"

Sa na't insaot ay nangwanin, "Ay ke sak-en?"

²⁶Ket ay kinwanin nan esa'y faan nan katongchowan ay pachi, ay kib-an san chey linongochan Pedro en, "Ad-i ngen sik-a san inilak ay fowegna isnan chey ay oma?"

²⁷Sa et insaot kayet Pedro. Osto'y siya chi ya ket nenkokook nan kawitan.

Nan Naokoman Jesus is Kasakhang Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸Wiiwiit nan nangibfalaan nan cheycha'y Judio ken Jesus is afong Caifas, sa cha't inyatton siya is afong nan khofer-nachor ay si Pilato. Eg-ay cha magtek

**18:14 Ilaenyon nan Juan 11:49-52.

sinomkhep isnan afongna, tay at siya chi nan khotok nan en-afikhancha^{††} ya nan ad-icha makikkanan isnan Piyasta ay Paskua. ²⁹Tay siya chi si et Pilato nan finmala ay nangwani ken chaicha, “Ngag nan mangichalomanyo ken tosa ay takho?”

³⁰“Ay ke mi aped iyali siya ken sik-a mo faken ngaag siya ay takho?” kinwanicha.

³¹Sa et kanan Pilato, “Ikaanyo siya ta kikhad kayo ay mangokom ken siya isnan lentegyo kannay.”

“Maid lebfengmi ay mamatey ay menchosa isnan olay sino ay takho!” kinwanicha. ³²(Siya na nan inmat ta maangnen nan kinwanin Jesus maipoon isnan ikkana ay matey.^{‡‡})

³³Sa et kasin sinomkhep si Pilato is afong ya inpaayagna si Jesus, sa na't pooten ay mangwanin, “Ay sik-a pet tet-ewa nan Alin si Judio?”

³⁴Sa et kanan Jesus, “Semekmo ngen sa, paymo wad-ay ngen teken ay takho is nangokhod ken sik-a isnan maipoon ken sak-en?”

³⁵Kinwanin et Pilato, “Ay kem kanan en Judio ak? Sanacha nan kakailiyam ya nan aap-apon si pachiyo ay nangiyali ken sik-a ken sak-en ya! Ngag man et nan inangnem?”

³⁶Sa et kanan Jesus, “Nan nalpowan nan kalebfengak ay en-ap-apo, et faken isnan lofong. Tay mo nalpo isnan lofong, at achi makioonong nan disipolosko ta ad-i ak maichowa isnan Judio. Ngem ad-i malpo isna nan kalebfengak ay en-apo.”

³⁷Kinwanin et Pilato, “Adi kad ali ka pet!”

“Sik-a nan apchas nangwani,” kinwanin Jesus. “Nan pangkhep nan in-maliyak ya naiyanakak isnan lofong, et ta ifaagko nan kinatet-ewa. Mo sino nan nakapet isnan kinatet-ewa, chengngenchana nan kanak.”

³⁸Kinwanin et Pilato, “Ay ngag kan nan kinatet-ewa?”

Nan Nakedchengan Jesus ay Mapateyana

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Osto'y kinwanina chi, kasin finmala si Pilato ay nangwani isnan cheycha'y Judio en, “Maid paat mad-anak is fasol tona ay takho. ³⁹Ekhadyo magtek ay masapol ay wad-ay esa'y takho ay ipalofosko ken chakayo isnan timpon si Piyastayo ay Paskua. Laychenyo ngen ay ipalofosko nan nay Aliyo ay Judio?”

⁴⁰Ala cha't ya fokhaw ay nangwanin, “Faken si tosa ay takho. Si Barrabas nan laychenmi!” (Si Barrabas nan esa'y nenkhola isnan khoferno.)

19 Sa et inpakaan Pilato si Jesus ta pasaplitna isnan cheycha'y sorchacho. ²Sa cha't inmapid is sibsifit ay inpakoronacha ken siya. Sa cha't inapafacho nan an-ancho ay enkilat,^{¶¶} ³ya en cha sinag-esag-en ay mangmangwanin, “Machad-ayaw ay Alin si Judio, matakhotakho ka!” Sa cha't tappaken siya.

⁴Kasin finmala si Pilato ay nangwani isnan Judio en, “Nay, ifalak siya ken chakayo, ta mangammowanyo ay maid mad-anak is fasolna.” ⁵Sa et finmala si Jesus, ay nakokoronaan isnan sibsifit ya nenfafacho is an-ancho ay enkilat. Kinwanin et Pilato, “Naay siya, ilaenyol!”

^{††}18:28 Isnan ekhad nan Judio, mo somkhep cha isnan afong nan Gentil, en-aafig cha engkhana ay maschem, sa cha't ommes ay mangaan isnan ab-afikhencha.

^{‡‡}18:32 Ilaenyol nan Juan 12:32.

^{¶¶}19:2 Tay enkilat nan ilan nan fachon nan ali, inpeycha nan koronan Jesus ya nan kakhawisan ay enkilat ay fachona ay mangang-ango isnan kinaalina.

⁶Issan nangil-an nan aap-apon si papachi ya nan khwarchiya, ala cha ya fokhaw ay mangwanin, “Ilansam is kakolos! Ilansam!”

Sinomfat si Pilato ay nangwanin, “Aye! Alaenyo ta chakayo kannay nan mangilansa, tay sak-en, maid mad-anak is fasolna.”

⁷Sa et kanan nan cheycha'y Judio en, “Wad-ay nan lentegmi ay mangwani en masapol ay matey siya tay ippeyna nan awakna ay Anak Apo Dios.”

⁸Ya ket onanig inmegyat si Pilato issan nanggalana isnan kinwanicha.

⁹Kasin sinomkhep is afong ay namoot ken Jesus, “Ento man nan tet-ewa ay nalpowam?” Nay met achi egay sinfat Jesus. ¹⁰Kinwanin et Pilato ken siya, “Ke ka ad-i somfat? Ay kem ad-i ammo ay wad-ay kalebfengak ay mangipalofos ken sik-a paymo mangipalansa ken sik-a?”

¹¹Sa et kinwanin Jesus, “Maid mabfal-inmo ken sak-en mo maid ichowan nan Entotongcho ken sik-a. Tay siya chi wed-wedwecha nan fasol nan nangichowa ken sak-en ken sik-a, mo nan fasolmo.”

¹²Issan nanggalan Pilato sidi, inmanap is angena ay mangipalofos ken Jesus. Ngem infogfokhaw kayet nan cheycha'y Judio ay mangmangwanin, “Mo ipalofosmo si tosa, faken ka is aloyos nan Emperador.^{§§} Tay mo sino nan mangippey isnan awakna ay ali, kho-laena nan Emperador.”

¹³Osto'y chinngen Pilato chi, infalana si Jesus sa et tinmokcho is katokchowan si okom, isnan makwani en Nachap-ayan ay Chet-a, ay Gabata nan ngachana isnan osto'y kalin si Judio. ¹⁴Away nget alas chosi chi isnan chey ay akhew ay cha cha ensaghanaan isnan Piyasta ay Paskua. Kinwanin Pilato isnan cheycha'y Judio en, “Nay, ilaenyo nan Aliyo!”

¹⁵Ke cha't ala ya fokhafokhaw ay mangwanin, “Ikaanmo siya! Ikaanmo siya! Ilansam is kakolos!”

Sa et kanan Pilato, “Ay ke nan aliyo nan laychenyo ay pailansak?”

“Maid teken si alimi mod-i nan Emperador yangkhay!” kinwanin nan aap-apon si papachi.

¹⁶Sa na't inchowa si Jesus ken chaicha ta en mailansa is kakolos.

Nan Naikolosan Jesus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Inalan et nan sosorchacho si Jesus, ¹⁷ya inpasakfatcha ken siya ay nangiyey isnan kolosna ta iyeyna isnan filig ay makwanin Ingit si Olo. (Siya nan kanan si Judio en Golgota.) ¹⁸Ischi nan nangilansaancha ken siya isnan kolos. Wad-ay akhes nan chwa'y naighhisan ken siya ay nailansa. Nan esang is kakannawan Jesus ya nan esang is kakannikhidna, et enkhakhawa si Jesus. ¹⁹Wad-ay akhes nan inpaisolat Pilato ay naippey is kakolos Jesus. Kananan, “Jesus ay iNazaret ay Alin si Judio”. ²⁰Naisolat chi isnan tolo ay ilan si kali: kalin si Judio, iRoma ya Griego. Angsan cha nan Judio ay namasa ischi tay ensag-en isnan ili nan nailansaan Jesus. ²¹Sa et kinwanin nan aap-apon nan pachin si Judio ken Pilato en, “Faken koma ‘Alin si Judio’ nan inpasolatmo sisa, mod-i ket siya na: ‘Kinwanin nan nay ay takho en, Sak-en nan Alin si Judio.’”

²²Ket ay kinwanin Pilato, “Nan inso-latko, insolatko.”

²³Osto ay inkolos nan cheycha'y sor-chacho si Jesus, inalacha nan cheycha'y nakaan ay fachona, sa cha't kinap-at ta makcheng cha. Inalacha akhes nan nenchaem ay fachona ay maid pannaitana ay kachongsan ay naafe is facho.

§§19:12 Isnan kalin nan iRoma, nan kali ay Cesar et siya nan Emperador.

²⁴Tay siya chi nan khaebna, kinwanin et nan cheycha'y sorchacho en, "Ad-i tako pikisen na. Enfonot tako't yangkhay ta ilaen tako mo sino nan omayana." Siya na nan inmat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

"Nenkakkakchengancha nan fachok, ya nenfonfonotancha nan lopotko."^{*}

Siya chi nan inangnen nan cheycha'y sorchacho.

²⁵Wad-ay akhes nan fabfafai ay maitatakcho is kakolosna: cha inan Jesus ay sin-akhi ya si Maria ay asawan Cleofas sa et si Maria Magdalena. ²⁶Issan nangil-an Jesus ken inana ya san laylaychena ay disipolosna ay tomatakcheg isnan sag-ena, kinwanina't ken inana en, "Anen, si tosa et nan anakmo." ²⁷Sa na't kinwani isnan chey disipolosna en, "Siya et nan inam!" Adi kad insaan et kannay san chey ay disipolos is afongna si inan Jesus.

Nan Nateyan Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49*)

²⁸Nawnawni ya ket ammon Jesus ay nakwas et am-in, ya ta maangnen nan kalin Apo Dios ay naisolat id solit, kinwanina en, "Naew-ew ak."[†]

²⁹Idwani, tay wad-ay ischi nan masosokong ay sinmoka ay fayas, intapekcha't nan enyam-es ay manosop isnan fayas[‡] sa cha't inpey isnan chapong ay makwanin hisopo ya inkaw-edcha

is katopek Jesus. ³⁰Osto'y sinisipan Jesus nan sinmoka ay fayas, kinwanina, "Kecheng chi!" Chag-as na't ya nyenyonyong, ya inyoyana nan leng-agna ken Apo Dios.

Nan Nayoyokan nan Fikes Jesus

³¹Tay siya chi san akhew ay cha cha ensagkhanaan isnan Piyasta, lawencha nan awak ay sisya is kakolos isnan kawaksana ay Sabfacho, ay kapatekhan ay tengawcha. Idwani, inmey nan aap-apon si Judio ken Pilato ta en cha kedchawen ken siya, ta pamekmekna nan sikin nan cheycha'y naikolos ya sa cha't maikaan. ³²Et siya chi nan naangnen. Inmey san cheycha'y sorchacho ya sinonsoncha ay nemmekmek isnan sikin nan chwa'y ib-an Jesus ay naikolos. ³³Ngem issan inmayancha ken Jesus, inilacha ay apchas natey, eg-ay cha't mekmeken nan sikina. ³⁴Nan magtek esang ay sorchacho, yinoyokna sinan tofayna nan fikes Jesus ya ket ay finmob-o kannay nan chala ya chanom.

³⁵Nan takho ay chadlos nangiila isnan naycha ay inmat et tistikhowana, ya nan ifab-aagna et kaaafolot. Ammona ay nan ifab-aagna et tet-ewa, ya tistikhowana ta mamati kayo akhes. ³⁶Siya chana nan inmat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, "At maid paat olay esa is ingitna ay mapten."[¶] ³⁷Wad-ay kayet nan nakwani isnan naisolat ay kalin Apo Dios, "At sakhangenchakanay siya ay yinoyokcha."[§]

*19:24 Ilaenyo nan Salmo 22:18.

†19:28 Ilaenyo nan Salmo 22:15.

‡19:29 Nan intapekcha ay manosop isnan sinmoka ay fayas et nan makwanin espongha.

¶19:36 Ilaenyo nan Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20.

§19:37 Ilaenyo nan Zacarias 12:10.

Nan Naikaofan Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56*)

³⁸ Awni pay ya inmey ken Pilato nan esa'y lalaki ay iyArimatea ay enngachan si Jose. Esang siya ay namati ken Jesus, ngem egayna inpadpadlaw tay omegyat isnan aap-apon si Judio. En na kinchaw ken Pilato mo mabfalin ay ikaana nan awak Jesus, et inpalofosna. Adi kad inmey ay nangikaan sidi. ³⁹ Inmey akhes si Nicodemo, ay nangitattakin isnan nganngani tolon poo ya lima ay kilo ay fangfanglo ay nakhaeb isnan makwani en mirra ya aloe. Siya san en nangila ken Jesus issan chey, isnan esa'y lafi. ⁴⁰ Inalacha nan awak Jesus, sa cha't kinomokomonan isnan lopot ay linen, ya intapicha nan fangfanglo ay akhas ay nangikomom isnan awakna. Siya chi nan ekhad nan Judio ay ikkancha isnan natey mo iyeycha. ⁴¹ Idwani, isnan sag-en nan en cha nangilansaan ken Jesus, wad-ay nan oma ay kawad nan egay kaos-osar ay liyang si natey ay egay paat kapaypay-an. ⁴² Adi kad tay siya chi nan akhew ay cha cha ensagkhanaan isnan tengawcha ay Judio, ** inpeycha kannay nan awak Jesus ischi tay ensag-en.

Nan Akhew ay Kasin Natakhowan Jesus

(*Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12*)

20 Isnan sisya ay egay kapat-a isnan chey ay Chomingkho, namikhat si Maria Magdalena ay inmey is kaliyang ay naikaofan Jesus. Ya ke na't inila ay nakaan san enebna ay fato. ² Ala na't ay tagtag ay en nangila ken Simon Pedro ya san disipolos ay laylaychen Jesus. "Anen cha! Inlayawcha pay nan awak nan Apo tako isnan naikaofana, ya tew-

an mo ento nan nangiyancha!" kinwanin Maria.

³ Sa et nalanigwat cha Pedro ya san disipolos ay ib-ana ya chinadchawescha nan liyang ay naikaofana. ⁴ Nentatagtag cha ay chwa, ngem nang-ona'y inomchan is kaliyang san esa'y disipolos tay at-atagtag mo si Pedro, ngem egay sinomkhep. ⁵ Nen-oschong yangkhay is kaliyang ya kecheng nan linen ay fachon si natey nan inilana ischi. ⁶ Anono et ya wad-ay si Simon Pedro ya sinomkhep is kaliyang. Inilana nan fachon si natey ay naisasaad ischi, ⁷ ya nan chey inyapongotcha ken Jesus, et egay naitapi isnan linen ay naiyewes mod-i ket nanatken ya nalolonlon isnan kawadna. ⁸ Sa et sinomkhep akhes san chey disipolos ay nang-ona ay inomchan is kaliyang, ya chadlos na insin-eng chachi ket ay namati. ⁹ Tay sisya ay egaycha naawatan nan naisolat ay kalin Apo Dios, ay at masapol ay matakho si Jesus isnan etey. ¹⁰ Sa et sinmaa nan cheycha'y disipolos.

Nan Nenpail-an Jesus ken Maria Magdalena

(*Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11*)

¹¹ Si magtek Maria Magdalena sisya'y nentatakcheg ay nen-ag-akha is kadchelan nan liyang ay naikaofana. Isnan cha na en-ag-akhalan, nen-oschong is kaliyang, ¹² ket ay wad-ay nan chwa'y anghel ay enfafacho is enpokaw ya tomotokcho isnan naisaachan nan awak Jesus. Nan esang wad-ay is kaolowan ya nan esang is kasikiyan. ¹³ Sa cha't kanan, "Anen, en ka man en-ag-akha ay?"

Sa na't kanan, "Tay man inkaancha nan awak nan Apok, ya tew-an mo ento nan nangiyancha."

¹⁴ Osto'y kinwanina chi, nensakhong ya inilana si Jesus ay tomatakcheg, ngem eg-ayna inmatonan. ¹⁵ Sa et kanan

**19:42 Isnan okhalin nan Judio, mo nalonog nan akhew, tengawcha et.

Jesus, “Anen, en ka man en-ag-akha ay? Sino nan an-anapem?”

Nay met achi khapo tay kanan Maria mo siya nan mangom-oma, ke na't kanan, “Apo, ay mo sik-a achi nan nangikaan isnan awakna, et ibfakham mo ento nan nangipay-am ta ek alaen.”

¹⁶ Sa et kanan Jesus, “Maria.” Nenlikhos et si Maria ya ke na't kanan, “Rabboni!” (Nan ayen nan Rabboni isnan kalin si Judio, et Mistolo.)

¹⁷ Sa et kanan Jesus, “Ad-i ka omeegan, tay sisya ay egay ak linmamag ay tomoli ken Ama. En ka magtek ifaag isnan iib-ak, ay lomamag ak et ay tomoli ken Ama ay Amayo, ay Diosko ya Diosyo akhes.”

¹⁸ Chag-as na't chi ya inmey si Maria Magdalena isnan disipolos Jesus ay nangwanin, “Inilak nan Apo.” Sa na't infaag nan am-in ay kinwanin Jesus ken siya.

Nan Nenpail-an Jesus isnan Disipolosna

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Kalabfiyan nan chey ay akhew ay Chomingkho, namotifoti nan disipolos Jesus tay omegyat cha isnan aap-apon si Judio. Faagna ya ket ay wad-ay si Jesus ay tomatakcheg isnan kawadcha. Sa na't kanan, “Oompa kayo!” ²⁰ Kinwanin Jesus chi sa na't inpaila ken chaicha san limana ya san fikesna. Ket ay chachama nan lagsakcha isnan nangil-ancha ken siya ay Apocha.

²¹ Sa na't kasin kinwani ken chaicha, “Oompa kayo. Idwani, nay faalek chakayo kag isnan inangnen Ama ay namaa ken sak-en.” ²² Osto ay kinwanina chi, sinop-oyana chaicha ay nangwanin, “Chawatenyoy nan Espirito Santo. ²³ Mo wad-ay takho

ay pakawanenyo nan fasolna, at mapakawan. Ya mo wad-ay ad-iyoy pakawanen, at ad-i mapakawan.”

Nan Nenchwadchwaan Tomas

²⁴ Issan nenpail-an Jesus isnan cheycha'y disipolosna, wad-ay nan esang isnan sinpoo ya chwa ay maid. Siya san si Tomas ay makwanin Apik. ²⁵ Sa et inokhod nan iib-ana ay disipolos, “Inilami nan Apo!”

Ke na't ay kanan, “Sok-ed ko achi ona ilaen nan linsokaw si lansa isnan limana, sak et ippey nan lechengko ischi, ya kam-elek nan fikesna, esak mamati.”

²⁶ Kakwasan nan walo ay akhew, kasin naam-among nan disipolos Jesus isnan chey ay afong ya wad-ay chadlo si Tomas ay ib-acha. Ngem olay naifofoti nan eneb, faagna ya ket wad-ay si Jesus ay tomatakcheg isnan kawadcha. Sa na't kanan, “Oompa kayo.” ²⁷ Kinwanina't ken Tomas, “Ippeymo nan lechengmo isna. Chey, ilaem nan limak. Sam et oyachen nan limam ta ikam-em isnan fikesko. Ad-i ka enchwadchwa. Mamati ka yangkhay!”

²⁸ Sa et kanan Tomas, “Sik-a nan Apok ya Diosko!”

²⁹ “Mamati ka chadlo tay inmila ka, ad-i ngen? Naoney yangkhay nan cheycha'y egay inmila, ya khechangna'y mamati cha!” kinwanin Jesus.

Nan Pangkhep Juan ay Nangisolat isnan Nay ay Libro

³⁰ Angsan kayet nan katataa ay inik-ikkan Jesus ay kaimatonana isnan kawad nan cheycha'y disipolosna, ay egay nailiblo isna. ³¹ Nay met achi naisolat chana ta wad-ay menpatiyanyo ay si Jesus, et siya nan Cristo ay Anak Apo Dios, ya tatno isnan mamatiyanyo at mawad-ay nan fiyagyo ay maid

pengpengna isnan naiyornosanyo ken siya.^{††}

Nan Kasin Nenpail-an Jesus isnan Disipolosna

21 Awni ya kasin nenpaila si Jesus isnan disipolosna is kailit nan Fayfay nan Tiberias. Kag tona nan nikkana ay nenpaila. ²Naam-among cha Simon Pedro, Tomas ay makwanin Apik, Natanael ay iCana id Galilea, nan chwa'y an-ak Zebedeo ya nan chwa kayet ay disipolosna. ³Sa et kinwanin Simon Pedro isnan ib-ana, “Tak et mangachiw na.”

Sa cha't kanan, “Maifoweg kami!” Nenligwat cha sa cha't nenfangka ay ome'y. Nay met achi isnan chey ay sinlabfiyan maid paat khinachiwcha.

⁴Issan cha mapat-a ya ket wad-ay si Jesus ay entatakcheg is kailit nan fayfay, nay met achi egay cha inmatonan siya. ⁵Sa na't kanan, “Anen cha'y lilwidko, wad-ay ngen iniketanyo?”^{‡‡}

“To! Maid ya!” kinwanicha.

⁶Sa na't kanan, “Ibkasyo nan iketyo is kakannawan nan fangka, et wad-ay maalayo.” Inibkascha tet-ewa nan sichok ya ke cha't ay ad-i et makakhoyod, tay angsaangsan nan nakna ay chadchakowag ay ikan.

⁷Sa et kanan san disipolos ay laylaychen Jesus ken Pedro en, “Si Apo pet chi!” Osto'y inammowan Simon Pedro ay si Apo Jesus chi, ala na't ya facho isnan kinaana ay fachona isnan cha na enchonowan, sa na't ala ya lay-og ay chomaka. ⁸Nan cheycha'y ib-ana, nenlokhan cha isnan fangka ay mangoyod ay mangichaka isnan iket ay napnon-apno is chadchakowag ay ikan, tay as-op

cha is kailitna, ay kag sinkhasot ay mitro yangkhay.

⁹Issan chinmakalancha, inilacha nan machad-awis ay sibfan isnan khomakhalang ay oling. Wad-ay akhes tinapay ischi. ¹⁰Sa et kanan Jesus, “Omyali kayo isnan sinichokanyo.”

¹¹Sa et inmey si Simon Pedro is kafangka ay nangoyod ay nangipachaka isnan iket ay napno is ad-achowan ay chadchakowag ay ikan. Et sinkhasot ya liman poo ya tolo am-in nan filangna. Ngem olay angsaangsan chi, sisya ay egay kafakfakas nan iket. ¹²Sa et kanan Jesus, “Ali kayo et ta mangan tako.”

Idwani, maid makatoled ay kasin manalodsod mo sino siya, tay finigfigcha ay siya nan Apocha. ¹³Sa et en inalan Jesus nan tinapay ya inwalasna ken chaicha. Siya akhes nan inangnena isnan chinawisna.

¹⁴Siya na nan maikatlo ay nenpail-an Jesus isnan disipolosna kakwasan nan finmangonana isnan etey.

Nan Nannokhonan Jesus ken Pedro

¹⁵Issan nakakkanancha, kinwanin Jesus ken Simon Pedro, “Simon ay anak Juan, wadwad-ay ngen nan layadmo ken sak-en mo nan layad nan tapina ay naycha?”

Sa na't kanan, “Wen, Apo, ammom met ay laylaychek sik-a.”

Kinwanin et Jesus, “Mo siya sa, tokkhongam et nan korderok.”

¹⁶Ikapidwa kinwanina kasin en, “Simon ay anak Juan, laylaychem ngen sak-en?”

Sinomfat kayet ay nangwani, “Wen man Apo, ya kem ammo'y laylaychek sik-a ya!”

^{††}20:31 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay fiyagyo isnan ngachana.”

^{‡‡}21:5 Isnan fayfay id Galilea, wad-ay nan teketekeken ay ilan si khachiw. Wad-ay karpa, chadchakompag ay tilapya, ya nan partat. Nakhaeb nan iket isnan sichok ay anwaanwa ya anchoancho ta maoy-oy isnan fayfay.

Sa et kanan Jesus, “Tokkhongam nan karnilok.”¹⁷ Ikapitlo kayet kinwanin Jesus, “Simon ay anak Juan, tet-ewa ngen ay laychem sak-en?”

Ya ket ay enseseg-ang nan semek Pedro tay ikapitlo et chi is nannalod-sochan Jesus ken siya, mo tet-ewa nan layadna ken siya. Kinwanina't ken Jesus en, “Apo, ammom nan kangnon et ammom ay laychek sik-a.”

Sa et kinwanin Jesus, “Tokkhongam nan karnilok.”¹⁸ Tet-ewa kanak ken sik-a, issan kachad-aanmo, kikhad ka ay enfa-cho ya ensangkhetan ya nawaya ka ay omey isnan laychem ay omayan. Nay met achi isnan malakayam, at iyoyadmo nan limam ya teken nan mangippey isnan sangkhetan mo sa cha't iyey sik-a isnan ad-im laychen ay omayan.”¹⁹ (Infaag Jesus na ta ipaammona mo ngag ay ilan si etey nan ikatey Pedro ay katang-tangachan Apo Dios.) Osto'y siya chi kinwanina't ken Pedro, “Wanchem sak-en.”

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Esang ay Disipolosna

²⁰Nensakhong si Pedro ya inilana ay omon-onod san disipolos ay laylaychen Jesus. Siya san ninidpa ken Jesus issan

lafi ay nangnganancha, ya san nanalod-sod ken siya mo sino nan mangitiktik ken siya.²¹ Issan nangil-an Pedro isnan chey ay disipolos kinwanina ken Jesus, “Apo, si kay tod-i?”

²²Sa et kanan Jesus, “Mo laychek ay matakhotakho siya is engkhana ay kasik omaliyan, ngag ta nan fiyangmo? Sik-a, wanchem sak-en!”

²³Ya ket aped naiwalakhawag isnan disipolos Jesus ay ad-i matmatey nan chey ay disipolos. Ngem egay kinwanin Jesus ay ad-i matey siya mod-i ket kinwanina en, “Mo laychek ay matakhotakho siya engkhana is kasik omaliyan, ngag ta nan fiyangmo?”

Nan Nanistikho isnan Am-in ay Nailiblo Isna

²⁴Sak-en nan chey ay disipolos ay chadlos nanistigo isnan naycha ay naik-ikkan, ya chak insolat chana. Et naam-mowan ay tet-ewa am-in nan naycha ay insolatko ay tinistikhowak.

²⁵Ang-angsan kayet nan tapina ay inik-ikkan Jesus. Mo sa ya maisolat cha am-in, et away nget ad-i omanay nan lofong ay kaipay-an nan liblo ay kaisolatana.

Nan Inik-ikkan nan Apostoles

Nan Makwani Maipoon isnan Inik-ikkan nan Apostoles

Nan Inik-ikkan nan Apostoles et siya nan kaitoloyan nan Ebanghelyo ay insolat San Lucas ay esa ay choktor ay nakieey ken San Pablo isnan tapina ay nenfab-aatana. Nan maokhod isna et nan katataa ay inik-ikkan nan apostoles id Jerusalem, sa et isnan Probinsiya ay Judea ya Samaria ya engkhana isnan kailiili isnan lofong. Kanan nan tapina en nan koma ngachan nan nay liblo et “Nan Inang-angnen nan Ispirito Santo,” tay siya nan nangichad-alan ya nangigigwa isnan apostoles isnan kamabfalincha ay enpalawag ya mangangnen isnan katataa ay sinyal.

Nalakkala ay maawatan tako nan chonon nan apostoles mo ammowen tako nan ayen nan Mesias paymo Cristo ya nan kasasaad nan takho issan timpona. Ifilang nan tapina ay takho ay nan ayen nan Mesias et nan onga ay naiyanak id Betlehem, ngem nan osto ay ayena et nan chinotokan Apo Dios ay en-apo. Isonga nan kanana isnan liblo ay nay et sadsad-en nan Judio nan fomalaan nan Cristo paymo Mesias, nan laychena'y kanan et sadsad-enchana mangifaalan Apo Dios isnan ali ay mangiyapo ken chaicha, ngem ad-icha ammo nan ngachan nan ali ay sana.

Issan timpo ay finmalaan Jesus wad-ay nan mangab-afak ay ili. Siya nan Roma ay nangafak isnan kailiili. Naitapi nan ilin nan Judio ay Israel isnan inafakna. Isonga isnan nangilapowan Jesus ay nen-isos-olo ya nangang-angnen isnan katataa ay sinyal ay nangipaila isnan kamabfalina, kanan nan tapina ay takho mo siya nan mangipango ken chaicha ay mangafak isnan sorchachon nan iRoma.

Ad-icha maawatan ay nan khakhalan Jesus ay inmali isnan lota et faken nan mangisalakana isnan kakailiyana ay Judio isnan kafosocha ay iRoma, mod-i ket ta isalakana am-in nan takho isnan fasolcha. Isonga nan kaangsanay ay Judio et eg-aycha pinati ay si Jesus nan Cristo paymo Mesias ay inkalin Apo Dios tay ad-ina laychen ay mangofat isnan iRoma. Adi kad intot-oloycha ay nensasaed isnan aliyen nan Cristo tay kananchan chaan nan mangifaalan Apo Dios ken siya.

Isonga nan chonon nan apostoles isnan nakwasan nan linmamakkan Jesus id chaya et en cha tinistikhowan ay kasin natakho si Jesus isnan kakailiyancha ay Judio. Siya nan chinotokan Apo Dios ay Mesias. Am-in nan Judio et patiyencha ay kalin Apo Dios nan naisolat isnan Chaan ay Tolag. Isonga nan inangnen nan apostoles ay nangawis ken chaicha ta mamati cha ken Jesus et inpasmekcha ken chaicha san naipadto isnan Chaan ay Tolag maipoon isnan Mesias sa cha't chadlo maawatan ay si Jesus nan makmakwani en Mesias.

Angsan akhes nan namati ay faken Judio ay makwanin Gentil. Ngem nan tapina ay Judio ay mamati et oongosancha nan Gentil ya kananchan ad-i mabfalin ay maisalakan nan Gentil mo ad-icha ton-ochen nan ekhad nan Judio. Isonga inpaammon Apo Dios isnan apostoles ay ad-i nafab-alor nan Judio mo nan Gentil, mod-i ket maisalakan nan olay sino ay takho ya chawatena nan Ispirito Santo maichalan isnan pammatina ken Apo Jesus ya faken maichalan isnan mangiyangnenana isnan okhali paymo filin si takho (10:1 - 11:18; 15:1-34).

Wad-ay nan mafasa isna maipoon isnan Emperador id Roma ya nan makwanin Romano isonga achalen tako akhes. Nan Roma nan kapital nan Italia et siya nan kawad nan ap-apo ay mak-

wanin Emperador. Mo ke tay inafak nan sorchachon nan Roma nan kaili-ili, iyap-apowan nan Emperador chaicha am-in, ya siya nan menchotok isnan ali ya khofernachor ay mangiyapo isnan katakhotakho. Nan nen-ili id Roma et makwani cha en Romano. Siya akhes nan nen-ili isnan tapina ay ili, ngem masapol ay omala cha is sidcholacha isnan khofernon nan Roma. Am-in nan cheycha'y ensidchola isnan maikaliyancha ay Romano cha et wad-ay nan khonkhonochencha. Kaspangalihkan inpawan nan lenteg nan madchosaan nan Romano mo ad-i masomarya omona. Ngem nan faken Romano et mabfalin ay saplitencha ona ta pilitencha siya ay mangifaag isnan tetewa mo way fasolna. Nan Romano akhes mo ad-i masomarya ay osto mabfalin ay kedchawena ta maiyey nan kasona isnan Emperador. Ngem nan faken Romano et ad-i mabfalin. Siya chi nan sesemken tako mo fasaen tako nan maipoon ken San Pablo tay olay mo Judio siya ngem nensidchola id Roma.

Angsan pay laeng nan mafasa isna, tay angsan nan katataa ay inang-angnen nan apostoles. Wad-ay akhes nan kakaegyat ay likhat ay innaagcha. Mo koma fasaen tako ya ammowen tako nan inang-angnen Jesus ay nanoktokkhong isnan apostolesna issan chey et fomikas akhes nan pammati tako tay en-iso nan kamabfalina idwani ya id kasin.

Nan Linaona

Nan naisagkhanaan nan apostoles ay mangipaila ay tet-ewa si Jesus 1:1-26

a) Nan kaodchiyan ay filin ya nan inkalin Jesus 1:1-14

b) Nan naisokat ken Judas 1:15-26

Nan nanistikhowancha ken Jesus id Jerusalem 2:1 - 8:3

Nan nanistikhowancha ken Jesus id Judea ya Samaria 8:4 - 12:25

Nan nen-isos-olowan Pablo 13:1 - 28:31

a) Nan chamo ay nenfaatan cha Pablo ay en mangipalawag isnan kalin Apo Dios 13:1 - 14:28

b) Nan naamongan nan papangolon nan mamati 15:1-35

c) Nan maikadwa ay nenfaatan cha Pablo 15:36 - 18:22

d) Nan maikatlo ay nenfaatan cha Pablo 18:23 - 21:16

e) Nan naibfalochan Pablo id Jerusalem, Cesarea ya id Roma 21:17 - 28:31

1 Teofilo:

Isnan inmona ay chak insolat, inokhodko nan am-in ay cha inang-angnen Jesus ya nan cha na insos-olo mailapo isnan chamon nan chonona²⁻³ engkhana ay naipalamag siya id chaya.

Nakwas san nateyana, kasin natakho, sa et nenpaila isnan pinilina ay apostolesna, ya angsan nan inang-angnena ay mangipaila ay tet-ewa ay natakho siya kasin. Nenpap-aila siya ken chaicha isnan epat poo ay akhew, ya infagfakhana nan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Infilina akhes ken chaicha nan infaag nan Ispirito Santo ken siya.⁴ Isnan namingsan ay naam-amongancha, infilina ken chaicha, "Ad-i kayo komakkaan isna id Jerusalem. Sad-enyo magtek nan chey infaagko ay inkalin Ama ay ilayadna ken chakayo. ⁵Tay faken et nan chanom ay infonyag Juan nan kafonyakhanyo, mod-i ket awni't mafonyakhan kayo isnan Ispirito Santo kakwasan nan akit yangkhay ay akhew mailapo idwani."

⁴1:2-3 Ilaenyo nan Juan 20:21-23; Mateo 28:16-20; Marcos 16:15-18; I Corinto 15:6; Lucas 24:44-49.

Nan Naipalamakhan Jesus id Chaya

⁶Adi kad issan naam-amongancha, ke cha't salodsochen ken siya, "Apo, idwani ngen nan mangisakhongam isnan en-apapowan tatno chatako ay Israelitas nan en-apo isnan ili tako?"

⁷Sa et kanan Jesus, "Maid fiyangyo issa, tay si Ama yangkhay nan wad-ay kalebfengana ay mangikedcheng mo ngag nan maangnen is tapin akhew, ya mo kaatna nan kaommatana. ⁸Ngem at chawatenyo nan kamabfalin isnan omchanan nan Ispirito Santo ay entee ken chakayo, ya at chakayo nan tistikhok ay makaifaag isnan maipoon ken sak-en id Jerusalem, id Judea ya isnan am-in ay sakopna, id Samaria ya isnan olay entona issa ay patengkhan nan lota."⁹Osto ay kinwanina chi, ke cha't iilaen ay cha maipalamag id chaya, ya tinatangadcha siya engkhana ay nasalanan isnan lifoo.

¹⁰Isnan sisya'y manatangachancha isnan inmayana id tongcho, faagna ket ay wad-ay nan chwa ay enfafacho is enpokaw ay tinmatakcheg isnan sag-encha ay ¹¹nangwanin, "Chakayo ay iGalilea, en kayo man entatakcheg isna ay manatangad id chaya ay? Si Jesus ay chey ay naala ken chakayo ya naipalamag id chaya et sa kasin tomoli ay kag isnan inilayo ay inangnena ay inmey id chaya."

Nan Naisokat ken Judas

¹²Osto ay siya chi, tinmoli cha id Jerusalem. Nalpo cha isnan chey ay filig ay makwanin Olibo ay kolang si esa'y kilometro nan kaadchawina isnan ili.^{§§}

¹³Issan inomchanancha, linmamag cha

isnan entongcho ay kwarto ay entetey-ancha. Nan linmamag ischi, et cha Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolomeo, Mateo, si Santiago ay anak Albiyo, si Simon ay mangisaksakit isnan ilina, ya si Judas ay anak Santiago. ¹⁴Kad-in naam-among cha am-in ay nenlol-owalo. Wad-ay akhes nan fabafai ay naitapi ken chaicha ya si akhes Maria ay inan Jesus ya nan lallalaki ay aag-ina.*

¹⁵Issan namingsan ay naamongan nan omei si sinkhasot ya chwan poo ay mamati, tinmakcheg si Pedro ay nenkali. ¹⁶Kinwanina, "Masapol ay maangnen am-in nan naisolat ay kalin Apo Dios et nay naangnen nan inpaipadton nan Ispirito Santo ken David, maipoon ken Judas ay nangipangpango isnan cheycha'y naniliw ken Jesus. ¹⁷Esang si Judas ay naifilang ay ib-ami, tay esang akhes ay nadchotokan ay makidno isnan nay ay chonomi.

¹⁸"Nan siping ay lagfon Judas isnan kangaakhan ay inangnena, et nailako isnan lota† ay naekyakhana kannay ya pinomtukan nan awakna ya inmapokan nan potona. ¹⁹Chinngen nan omili id Jerusalem nan inmat, ya ket ay nangadnan chi ay lota is Aceldama. Nan laychena ay kanan isnan kalicha et Lotan si Chala.‡

²⁰"Tay wad-ay nan naisolat maipoon ken siya isnan liblo ay Salmo: 'Enfalin is kab-ew koma nan afongna, ya maid kasin entee ischi.'[¶] Wad-ay akhes nan naisolat ay mangwanin,

§§1:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "ay ensag-en id Jerusalem ay mabfaat isnan Sabfacho." Nan lenteg nan Judio et, mabfalin ay manalan cha yangkhay is kolang si esa'y kilometro isnan tengawcha ay Sabfacho.

*1:14 Ilaenyo nan Mateo 12:46.

†1:18 Ilaenyo nan Mateo 27:3-10.

‡1:19 Ilaenyo nan Mateo 27:8.

¶1:20 Ilaenyo nan Salmo 69:25.

'Asop ya fansen si teken nan saadna.⁸

²¹⁻²²“Adi kad masapol ay pomili tako is sokat Judas ta en-ib-ami ay manistikho isnan kasin natakhowan Jesus. Masapol ay esa ay nakifob-oweg ken chakami isnan kad-in naifob-owekhanmi ken Apo Jesus issan kawadna ken chatako mailapo issan cha nenfonfonyakhan Juan engkhana isnan naal-ana ken chatako ay naipalamakhana id chaya.”

²³Sa cha't infakha nan chwa'y ngachan ta enpiliyan cha: si Jose ay makwanin Barsabas (ay nangadnan akhes is Justo), sa et si Matias. ²⁴Sa cha't nenlowalo ay mangwanin, “Apo ay mangammo isnan semek nan olay sino, ipailam koma ken chakami mo sino isnan naycha'y chwa nan pinilim ²⁵ay maisokat ay ensilfi isnan nay ay chono ya kinaapostol ay chinokokhan Judas ta omey isnan osto ay kaifakhayana.” ²⁶Sa cha't nenfonot mo sino nan mapili ken chaicha. Et si Matias nan nabfonotan ay naitapi isnan sinpoo ya esang ay apostoles.

Nan Inomchanan nan Ispirito Santo

2 Osto'y inomchan nan Piyasta ay makwanin Pentecostes,^{**} naamoamong nan am-in ay mamati. ²Faagna ya ket ay wad-ay nan chinngecha ay aweng ay nalpo id chaya ay kag ab-afikas ay chakhem, ay mamadnge isnan olay entona isnan afong ay tinmotokchowan-cha. ³Ke cha't inila nan kag apey ay enfidfichang ay kag chila nan ilana, ay nasiyasiyan ya naiwalas ay inompa isnan waschin esang ken chaicha. ⁴Siya chi ya ket ay inomchan nan Ispirito Santo ay nentee isnan waschin esang ken

chaicha, ya nenkali cha isnan teketeken ay kali ay inpaifalikasna ken chaicha.

⁵Idwani, issan chey ay timpo wad-ay id Jerusalem nan angsan ay Judio ay chadlos mangiyeegyat ken Apo Dios. Nalpo chachi isnan nateketeken ay ili isnan olay entona issa. ⁶Isnan nann-gelancha isnan ngomanawngaw ischi, ket ay naamong nan katakhotakho, sa cha't nataataa tay ket ay waschin nange isnan osto ay kalina ay cha ikakalin nan cheycha'y mamati. ⁷Natakag ya nataa cha ay mangmangwanin, “Faken ngen iGalilea am-in chana ay cha enkakali? ⁸Ento kay nan ikkana? Ya ke pet waschin esang ken chatako et chengngena nan kalin nan ilina kannay! ⁹Wad-ay ken chatako nan iPartia, iMedia, iyElam, iMesopotamia, iJudea, iCapadocia, iPonto, iyAsia, ¹⁰iFrigia, iPamfilia, iyEgipto ya nan cheycha'y nalpo isnan sakop nan Libya ay sag-en nan Cirene. Wad-ay cha akhes nan mangili ay nalpo id Roma ¹¹ay Judio ya Gentil ay simolot isnan pammatin si Judio. Wad-ay cha kayet nan iCreta ya iyArabia, ya nay chechengngen tako nan enkak-aliancha isnan waschin tako kali ay mangifab-aag isnan katataa ay cha ang-angnen Apo Dios!” ¹²Nataataa cha am-in ya cha cha mangawngaw ay ensisinalodsod ay mangwanin, “Ngag man nan laychen nan nay ay kanan?”

¹³Ngem nan tapina inang-angocha chaicha ay nangwanin, “To! Nangekke mangnget chana isnan kakhag-aeb ay mainom.”

Nan Nenpalawakhan Pedro

¹⁴Idwani ket ay tinmakcheg si Pedro ya nan sinpoo ya esang ay ib-ana ay

§1:20 Ilaenyo nan Salmo 109:8.

**2:1 Nan Piyasta ay Pentecostes, et siya nan manemsemkan nan Judio isnan namindisyonan Apo Dios isnan anicha. Mailapo nan nay ay Piyasta isnan maikaliman poo ay akhew kakwasan nan Piyasta ay Paskua, ya nan ayen nan kali ay Pentecostes et “Maikaliman Poo”.

apostoles, sa na't inpalawag isnan cheycha'y takho ay mangwanin, "Iib-ak ay Judio ya am-in kayo ay omili isna'd Jerusalem, chengngenyoy ta ifaagko nan laychen nan nay cha omat ay kanan. ¹⁵ Ad-iyo kanan en nafoteng chana, tay ay ke way mafoteng isnan mag-akhew ay sisya'y alas nowibi yangkhay?^{††} ¹⁶ Nan nay magtek cha omat et siya na san kinwanin san mamadto ay si Joel ay nangwanin,

¹⁷ 'Kinwanin Apo Dios en,

"Isnan kaomodchihan si akhew, at al-allayad ak ay mangifaa isnan Ispirito ay entee isnan am-in ay takho.

At ifaag nan an-akyo nan ipaammok ken chaicha.

Nan fabfalloyo et wad-ay nan ipailak ken chaicha ay kag iitaw.

Ya nan am-ayo et sa cha it-itawen nan laychek ay ipaammo ken chaicha.

¹⁸ Siya, olay isnan lallalaki ya fabfafai ay faak et siya akhes sa nan maangnen isnan cheycha'y akhew.

At al-allayad ak ay mangifaa isnan Ispirito ay entee ken chaicha ya at ifaagcha nan ipaammok.

¹⁹ At ipailak nan katataa id tongcho ay chaya, ya ipailak is khwabna is kalota nan sinyal ay chala, apey, ya nan en-al-alingasew ay asok.

²⁰ At fomollinget nan akhew ya at kag chala nan ilan nan fowan, esa pay omchan nan chadlos kapatekhan ay akhew ay omaliyan nan Apo.

²¹ Ya mo sino nan enseg-ang isnan Apo, et isalakana." ^{‡‡}

²² "Iib-ak ay Israelitas chengngenyoy nan nay ay kanak. Ammoyo ay inpailan Apo Dios ken chakayo ay si Jesus ay iNazaret nan inischona, maichalan isnan katataa ay kamabfalin ya

sinyal ay inpaangnen Apo Dios ken siya isnan kawadyo. ²³ Si Jesus ay nay et naigwa ken chakayo tay siya nan sikhod ay semek ya khakhalan Apo Dios. Ngem ke yo't pinatey isnan nangipalansaanyo isnan cheycha'y fomafasol. ²⁴ Ngem winayaan Apo Dios siya isnan kasikhab nan etey isnan kasina nanakhowan ken siya, tay ad-i mabfalin ay ipakod nan kamabfalin nan etey siya. ²⁵ Tay inpadton David id solit nan maipoon ken Jesus:

'Iilaek ay wawawawad-ay ken sak-en nan Apo.

Wad-ay siya ay tomatakcho is kakanawanko ta ad-i ak enchwadchwa.

²⁶ Tay siya chi malaylaychan nan semekko ya enlal-ayad ak ay mangifab-allikas isnan lagsakko.

Ya oompa ak akhes tay wad-ay namnaman nan awakko, ²⁷ tay ad-im iwayang nan leng-agko isnan omayan nan natey paymo ipalofos ay machonot nan awakko ay nakapet ay faam.

²⁸ Inischom ken sak-en nan chalan ay omyey isnan fiyag ay eng-engkhana, ya ad-i enkolang nan omipalal-ayyacham isnan kawadmo.'

²⁹ "Kakailiyak, laychek ay ipaammo ay osto nan maipoon ken ali David ay ama tako id solit. Natey siya ya naikaob, ya sisya nan naikaofana isnan kawad tako engkhana idwani. ³⁰ Et tay esang ay mamadto siya, ammona nan inkalin Apo Dios ay nangisapata ay at ischona nan esang isnan wanenedna ay en-ali ay kag ken siya. ³¹ Et tay siya chi, inilana ya inpadtona nan kasin matakhowan nan Cristo, ya nan ad-i mangiwayangan Apo Dios ken siya isnan kawad nan natey, ya nan ad-i mad-

^{††}2:15 Isnan ekhad nan Judio, ad-i cha ominom isnan fomoteng engkhana ay manggan cha isnan mag-akhew.

^{‡‡}2:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Mo sino nan mangayag isnan ngachan nan Apo et maisalakan."

chonotan nan awakna. ³²Siya na si Jesus ay tinakhon mampay Apo Dios, ya chakami am-in nan tistikho isna tay inilami. ³³Naipalamag is kakannawan Apo Dios ay Amana, ay nanawatana isnan Ispirito Santo ay inkalin Amana ken siya. Idwani al-allayad siya akhes ay mangifaa isnan Ispirito Santo ay entee ken chakami, et nay siya nan ilaenyo ya chechengnenyo idwani.

³⁴⁻³⁵“Tay si David, faken nan awakna mod-i ket nan Apona nan kankanana isnan nangwaniyana en, ‘Kanan Apo Dios isnan Apok: Tomokcho ka is kakannawanko engkhana ay khab-ek ay enkhathatinam nan fosom.’

Tay faken si David nan linmamag idchaya.

³⁶“Idwani et mampay, am-in tako ay Israelitas et masapol ay ammowen tako ay osto ay si Jesus ay chey ay inlansayo is kakolos, et siya nan inpey Apo Dios ay Apo ya Cristo.”

³⁷Osto ay chinngen nan cheycha'y takho chi, ket ay chad-ama nan ngoyoscha, sa cha't kanan ken Pedro ya isnan tapin nan apostoles, “Iib-a, ngag et kay nan angenmi?”

³⁸Sa et kinwanin Pedro, “Masapol ay waschin enfafawi ay manokog isnan fasolna ya enpafonyag ay mangipaammo ay si Jesu Cristo nan Apona,”[¶] ta mapakawan nan fasolna ya chawatena nan Ispirito Santo ay ilayad Apo Dios. ³⁹Tay siya sa nan inkalin Apo Dios ken chakayo, isnan am-in ay wanenedyo, ya isnan am-in ay wad-ay isnan adchawi. Siya sa nan inkalina isnan am-in ay ayakhan nan Apo ay Dios tako ay maitapi ken siya.”

⁴⁰Angsan kayet nan inloneloney Pedro ay tokhona ken chaicha. Kinwanina, “Enpaisalak kayo ta ad-i kayo maitapi ay machosa isnan naycha'y takho ay naikfis nan akkchocha.” ⁴¹Sa et am-in nan nanawat isnan infaagna et nafonyakhan cha. Ya ome'y is tolon lifo ay takho nan naichad-om ken chaicha isnan chey ay akhew.

⁴²Sa cha't inpey nan timpocha ay nangad-achar isnan sos-olon nan apostoles, ya nakiam-among, ya kad-in nakikan cha ay manemsemek isnan Apo ya nakilol-owalo.

Nan Fiyag si Mamati

⁴³Angsan ay katataa ya sinyal nan cha naang-angnen maichalan isnan cheycha'y apostoles, et cha natakag nan olay sino. ⁴⁴Kad-in naam-among nan am-in ay mamati, ya nensisinniglat cha isnan am-in ay kwacha. ⁴⁵Inlakocha nan lotacha ya nan tapin nan kwacha sa cha't inchowa nan lakona ay maosar isnan kasapolan nan olay sino ay makasapol. ⁴⁶Winakas ay naam-among cha is kaTimplo, sa cha't maob-ofob-ong ay mangan ay manemsemek isnan Apo isnan afob-ongcha. Al-allayad cha ya maes-esang nan nemnemcha ay mangan ya ⁴⁷manad-ayaw ken Apo Dios, ya pinatpateg nan katakhotakho chaicha. Sa et winakas ay chad-oman Apo Jesus nan cheycha'y cha maisalakan.

Nan Nangipakhawisan Apo Dios isnan Napilay ay Lalaki

3 Isnan namingsan inmey cha Pedro ken Juan is kaTimplo isnan alas tres isnan misoyaw ay timpon si lowalo. ²Wad-ay ischi nan esa'y lalaki ay naiyanak ay napilay. Winakas ay inek-

[¶]2:38 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Masapol ay waschin enfafawi/manokog isnan fasolna ya enpafonyag isnan ngachan Jesu Cristo.” Isnan kalin si Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena isnan Ikholot: fafawi ya chokog.

ekwatcha ay en nangisaad isnan kasegpan nan Timplo^{§§} ay makwanin Khagawis ay Segpan, ta enlimos isnan cheycha'y cha somkhep. ³Osto'y inilana cha Pedro ken Juan ay cha somagen ay ome'y is kaTimplo, nenlimos ken chaicha. ⁴Sa et isin-eng cha Pedro ken Juan siya, ket ay kinwanin Pedro, "Ilaem chakami!" ⁵Sa na't iilaen chaicha tay kanaan mo wad-ay ichawchawcha ken siya. ⁶Ngem ket ay kanan Pedro, "Maid paat sipsiping paymo fallitokko, ngem ichowak ken sik-a nan wad-ay ken saken. Isnan ngachan Jesu Cristo ay in-azaret, manalan ka!" ⁷Sa na't chawaten isnan kannawan ay limana ay mangipatakcheg ken siya, ya ket kannay finmikis nan sikina ya nan mokmoklingna. ⁸Ket ay natanaod ay tinmakcheg ya sa et chadlo manalan ya nakiskhep ken chaicha is kaTimplo. Nanalachalan ya nentat-aod ay nanad-ayaw ken Apo Dios. ⁹Inilan am-in nan takho nan cha na manad-alanan ya enchad-ayawan ken Apo Dios. ¹⁰Ya osto ay inmatonancha ay siya san tomatototokcho ay enlimlimos isnan kasegpan nan Timplo ay makwanin Khagawis ay Segpan, ke cha't ay chadlos nataa isnan chey ay inmat ken siya ya maid osto is semkencha.

Nan Nenpalawakhan Pedro is Kaawwichean nan Timplo

¹¹Sa et waschin tatagtag ay cha mataa nan am-in ay takho ay naam-among is kakawadcha isnan enpap-aingan ay makwanin Pap-aingan Solomon, ay kawad nan chey ay lalaki ay sisya'y kokompet ken cha Pedro ken Juan. ¹²Issan nangil-an Pedro

isnan inmat, ke na't ay kanan ken chaicha, "Chakayo ay kakailiyan ay Israelitas, en kayo man chadlos mataa isnan nay ay inmat ay? Ya en kayo man chadlos omiila ay kag san wad-ay kamabfalinmi ay mangipachalan ken tona, paymo nakachalan siya khaps isnan kinakapetmi ken Apo Dios ay? ¹³Faken chakami nan nangangnen sina, mod-i ket si Apo Dios ay Dios cha Abraham, Isaac, Jacob ya nan ikik-it tako. Siya nan nangischo isnan katangtangachan nan faana ay si Jesus ay inpatiliwyo sa yo't kayet inad-i isnan sakhang Pilato, olay issan apchas na nangedchengan ay mangipalofos ken siya. ¹⁴Ngem olay mo nakapet siya ken Apo Dios ya nalenteg, inad-iyo, ya nan chey enpatpatey nan kinchawyo ken Pilato ay maipalofos ken chakayo. ¹⁵Sa yo't inapatey siya ay kalpowan si fiyag, ngem si Apo Dios, kasina tinakho siya isnan etey, ya chakami nan tistikho ischi. ¹⁶Finmikis nan nay ay lalaki ay iilaenyo ya ammoyo, maichalan ken Jesus, ya isnan pammati isnan ngachana. Et nan pammati ken Jesus nan nangipagkhwis ken siya ay kag isnan iilaenyo am-in idwani.

¹⁷"Idwani iib-a, ammok ay issan namateyanyo ken siya, et ad-iyo ammo nan kasasaadna. Ya olay nan aap-apoyo, et ad-icha ammo. ¹⁸Nay met achi siya chi nan inmat ta maangnen nan inapad-ton Apo Dios isnan am-in ay mamadtona ay mangwanin at enlikhat ay matey nan inischona ay Cristo.* ¹⁹Chokokhanyo et mampay nan fasolyo ya somakhong kayo kasin ken Apo Dios ta amasena nan fasolyo, ta ippengyo nan iyalin Apo Dios

§§3:2 Nan awwichan nan Timplon nan Judio, et anwaanwa ya naalachen, ya is kaawwichean nan inmayan nan katakhotakho ay nenlowalowan isnan winakas. Atatakchag ay toping nan alad nan awwichan nan Timplocha, ya angan nan segpana. Esang nan makwanin Khagawis ay Segpan ay nangiyancha isnan chey napilay.

*3:18 Nan ayen nan kali ay Cristo et 'nan nalanaan'. Nan laychena ay kanan et siya nan pinilin Apo Dios ay faalena ay mangisalak.

ay timpo ay malin-awaanyo, ²⁰ya at ifaana ken chakayo nan Cristo ay sikhod ay inischona. Siya si Jesus ²¹ay masapol ay entetee kayet id chaya engkhana isnan timpo ay mangipafalowan Apo Dios isnan am-in, ay kag isnan inapadtona id solit isnan cheycha'y mamadtona.

²²“Kag isnan kinwanin Moises, ‘At ischon nan Apo ay Diosyo nan esang isnan kailiyanyo ay at enfalin ay mamadto ay kag nan inangnena ken saken. Et mo ngag nan ifaagna ken chakayo, chengngenyoy. ²³Ya mo sino nan adimannge isnan kanan nan chey ay mamadto, at matlad isnan takhon Apo Dios is eng-engkhana ta machosa.’ ²⁴Am-in nan cheycha'y mamadto mailapo ken Samuel ya nan cha kayet inmonod, et inog-okhodcha nan maipoon isnan naycha ay akhew. ²⁵Chakayo nan manawid isnan inkalin Apo Dios maichalan isnan cheycha'y mamadto, ya naitapikayo akhes isnan tolag Apo Dios ay inchowana isnan am-ayo, tay kinwanina ken Abraham, ‘At bindisyonak nan amin ay takho isnan lofong maichalan isnan wanedmo.’ ²⁶Adi kad chinotokan Apo Dios nan faana, sa na't finaa ay omey ken chakayo ona ta bindisyonana chakayo isnan mangipachokokhana isnan waschin esang ken chakayo isnan ngaag ay chayo ang-ngnen.”†

Nan Nasomaryaan cha Pedro ken Juan

4 Sisyay cha enkali cha Pedro ken Juan isnan cheycha'y takho ket ay inomchan nan tapin si papachi, nan kapitan nan khwarchiya isnan Timplo ya nan tapin si Saduceo. ²Linilikhetcha cha Pedro tay isos-olocha ay si Jesus et kasin natakho isnan etey ya siya nan mangi-

paila ay nan matey et kasin matakho. ³Sa cha't tiniliw chaicha ay nangipokok engkhana ay nawakas tay misoyaw et chi. ⁴Ngem angsan isnan cheycha'y nannge nan namati isnan kinwanicha, ya omey ay liman lifo et nan filang nan amin ay namati ay lallalaki.

⁵Isnan kawaksana, naamong id Jerusalem nan cheycha'y aap-apon si Judio, nan amam-a ya nan mimistolon si lenteg. ⁶Naamong cha isnan katongchowan ay pachi ay si Anas ya sa et si Caifas, si Juan, si Alejandro ya nan tapina kayet ay papangafong nan katongchowan ay pachi. ⁷Sa cha't inpatakcheg nan cheycha'y apostoles isnan sakhangcha ya sinomaryacha chaicha ay mangwanin, “Ngag nan innosaryo ay kamabfalin ken tosa paymo sino nan nenngachan isnan innosaryo?”

⁸Sa et kinwanin Pedro ay ichad-alan nan Ispirito Santo, “Chakayo ay aapapo ya amam-a isnan ili tako, ⁹mo somaryaenyo chakami idwani maipoon isnan khawis ay naangnen isnan nay ay napilay, ya mo ngag nan inikkana ay khinmawis, ¹⁰laychek ay ammowenyo am-in ya olay nan am-in ay Israelitas, ay nan nay ay takho et wad-ay ay entatakcheg ay enkhagkhawis isnan sakhangyo mo ke tay ken Jesu Cristo ay iNazaret. Siya ay inlansayo ya kasin tinakhon Apo Dios isnan etey, siya nan nenngachan isnan nalpowan nan kamabfalin ay nangipagkhawis ken tona. ¹¹Siya akhes nan maiyalikhan nan naisolat ay kalin Apo Dios en, ‘Nan fato ay inad-iyo ay entoptoping et siya nan nenfalin ay kapapatekhan ay fato.’

†3:26 Mabfalin ay nan teken ay kaifalikkasan nan nay ay bersikolo et, “Adi kad osto ay tinakhon Apo Dios nan Anakna, finaana siya ay omey ken chakayo ona ta bindisyonana chakayo isnan mangipachokokhana isnan waschin esang ken chakayo isnan ngaag ay chayo ang-ngnen.”

¹²“Maid kasin kalpowan nan kaisalakan, tay isnan lofong maid teken ay ngachan ay inischon Apo Dios ken chatako ay takho mod-i nan yangkhay ngachan Jesus nan makaisalak ken chatako.”

¹³Idwani, isnan nangil-an nan aap-apo isnan toled cha Pedro ken Juan nataa cha, tay ammocha ay fan-ig cha ay takho ay maid acharcha. Siya chi ya ket finigfigcha ay chaicha san fob-oweg Jesus. ¹⁴Maid magtek kasin cha kanan tay inilacha nan chey napilay ay khinmawis, ay makitatakcheg ken chaicha. ¹⁵Ket ay inpafalan nan aap-apo cha Pedro ken Juan sa cha't matoty ay mangwanin, ¹⁶“Ngag et kay nan ikkan tako ken chatod-i? Ke olay sino ay omili isna'd Jerusalem et ammocha nan nay ay katataa ay maton ay naangnen maichalan ken chaicha, ya nay ad-i tako makaisaot. ¹⁷Ngem ta ad-i mai-walakhawag na isnan katakhotakho, pa-egyaten tako chaicha ta ad-icha kasin kankanan nan ngachan Jesus isnan olay sino.”

¹⁸Kasin cha't inpaskhep chaicha sa cha't finilin chaicha ta ad-icha kasin kankanan nan ngachan Jesus paymo isos-olo nan maipoon ken siya. ¹⁹Nay met achi sinmongfat cha Pedro ken Juan ay nangwanin, “Semkenyo achi mo ngag nan lebfengna ay angnen isnan sakhang Apo Dios, mo chakayo ngen nan mapati paymo siya. ²⁰Tay ad-i mabfalin ay to-momenmi nan topekmi maipoon isnan inilami ya chinngemi.” ²¹Am-amed cha't inpap-ae gyat chaicha sa cha't inpalofos chaicha. Maid mabfalincha ay manosa ken chaicha tay am-in nan takho et chinad-ayawcha si Apo Dios khapo isnan inmat, ²²tay nan katataa ay sinyal et nan

naipakhawisan nan lalaki ay nenpip-ily is solok si epat poo ay tawen.

Nan Kinomchawan nan Mamati is Toledcha ken Apo Dios

²³Osto'y naipalofos cha Pedro ken Juan en cha inila nan iib-acha ya in-sodsodcha nan am-in ay kinwanin nan aap-apon si papachi ya nan amama- a ken chaicha. ²⁴Chinngecha pay chi ya ke cha't nayomyom ay nangilowalo, “Makabfalin ay Apo ay nangaeb isnan chaya, nan lota, nan fayfay ya nan am-in ay wad-ay ischicha, ²⁵sik-a kannay nan nenkali isnan inpaisolat nan Ispirito Santo ken ikitmi ay David ay faam isnan kag tona:

‘En man makiaanga nan Gentil ay?

Ya en man enpangpangkhep nan katakhotakho isnan maid silfina ay cha cha ik-ikkan ay?

²⁶Siya, ensasakhana nan kaaliali isnan lofong ay makigkhofat, ya mayoy-omyom cha nan aap-apo ay mamoso ken Apo Dios ya nan pinilina ay Cristo.[‡]

²⁷Et siya chi tet-ewa nan naangnen isna ay ili. Nayomyom cha Herodes ken Ponce Pilato, nan cheycha'y Gentil sa et nan Israelitas et finosocha nan nasantowan ay faam ay si Jesus ay chinotokam ay Cristo. ²⁸Nayomyom cha ta ikkancha nan am-in ay sikhod ay sinmekmo isnan kamabfalinmo ay masapol ay maikkan. ²⁹Idwani Apo, ilaem nan ik-ikkancha ay mangipaegyat ken chakami. Fachangam chakami ay faam ta tomoled kami kayet ay mangifagfakha isnan kalim. ³⁰Ya cham kayet ipaila nan sinyal ya kamabfalinmo ay mangipagkhawis isnan sakit ya cham angnen nan sinyal ya omipataa isnan ngachan nan nasantowan ay faam ay si Jesus.”

[‡]4:26 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et “*menfoso isnan Apo ya nan linanaana.*” Linanaan nan Judio nan pinilicha ay enpachi paymo en-ali, ya nalanaan nan ayen nan Mesias paymo Cristo. Ilaenyano nan Salmo 2:1,2.

³¹ Osto ay nakalowalowancha ya ket nawegweg nan afong ay naam-amongancha ya waschin nawad-ayan isnan Ispirito Santo ay nangichad-alan ken chaicha ya tinmoled cha ay nangipap-alawag isnan kalin Apo Dios.

Nan Fiyag nan Mamati

³² Naornos cha am-in ay mamati ya esang nan semek ya pangkhepcha. Ya egay inimotan nan olay sino ken chaicha nan wad-ay ken siya mod-i ket nensisinniglat cha isnan am-in ay wad-ay ken chaicha. ³³ Chachama nan kamabfalin nan apostoles ay nanistikho isnan kasin natakhowan Apo Jesus, ya ad-acha nan fachang Apo Dios ken chaicha am-in. ³⁴ Et maid nenkolangan nan olay sino ken chaicha tay nan cheycha'y wad-ay lotacha paymo afongcha, et inlakocha sa cha't ³⁵ inyey nan lakona isnan cheycha'y apostoles⁴ ay nanatchatag ay nangiwalas isnan kasapolan nan waschin esa ken chaicha.

³⁶ Siya akhes chi nan inangnen Jose ay waned Levi ay iChipre ya inpangachan nan cheycha'y apostoles is Bernabe ay nan laychena'y kanan et, "Nan Omipabpafikas." ³⁷ Inlakona nan lotana sa na't inyey nan siping isnan apostoles.

Nan Inangnen cha Ananias ya si Safira

5 Wad-ay magtek nan sin-asawa ay enngachan si Ananias ya Safira ay nangilako isnan tapin nan lotacha. ² Ke cha't nentolag ay mangitafon isnan tapin nan lakona, sa na't inyey nan tapina isnan apostoles. ³ Ngem kinwanin Pedro, "Ananias, em man inpalofos ay iyapowan Satanas sik-a ta sam et engngakhan nan Ispirito Santo isnan nangita-

fonam isnan tapin nan lakon nan lotam ay? ⁴ Sikhod ay lotam met chi. Ay ke way sa makibfiyang isnan mangilakwam paymo isnan lakona? Kikhad ka met. En yo man sinmek ay nangangnen isnan kag todi ay kangaakhan ay? Maid kasin teken si inengngakham mod-i si Apo Dios."

⁵ Osto'y chinngen Ananias nan infaagna, ya ket ay nenkatotokang ya natey. Et am-in ay nanngge isnan chey ay inmat et inmegyaegyat cha. ⁶ Sa et naligwat nan fabfafallo ay nangomon isnan awakna, sa cha't inkaan ay en nangikaob.

⁷ Awni ya inmey nan away tolo ay olas, sa et sinomkhep si asawana ya egayna inammowan nan inmat. ⁸ Sa et kinwanin Pedro ken siya, "Ibfakham ed mo siya na nan lakon nan lotayo?"

Kinwanin et nan fafai, "Wen, siya sa."

⁹ Nay met achi kinwanin Pedro ken siya, "En yo man is-isowen ay sin-asawa ay cha maneptepeng isnan Ispiriton Apo Dios ay? Chengngem nan kalosokos nan chapana nan cheycha'y en nangikaob ken asawam. Chey, sa na cha't is kapantew ay mangiyey akhes ken sik-a." ¹⁰ Osto'y siya chi ya ket nenkatotokang is kasikin Pedro ya natey. Osto'y somkhep nan fabfafallo inchanancha siya ay natey, sa cha't inkaan ay en nangikaob ay nangidchipa ken asawana. ¹¹ Ya am-in nan mamati ken Jesus ya am-in akhes nan tapina kayet ay nanngge isnan chey ay inmat, et inmegyaegyat cha.

Nan Angsan ay Katataa ay Inangngnen nan Apostoles

¹² Am-in nan cheycha'y mamati, et kad-in naam-among cha is kaTimplo isnan enpap-aingan ay makwanin Papangan Solomon. Ya angsan nan katataa

⁴4:35 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "inyey ay nangisaad isnan lakona is kasikin nan cheycha'y apostoles." Siya akhes isnan 4:37; 5:2.

ya maton ay inik-ikkan nan cheycha'y apostoles ay inil-ilan nan cheycha'y takho. ¹³Ad-i makaitoled nan tapina ay takho ay faken cha ib-a ay maitapi ken chaicha, ngem olay siya chi inchayaw kayet nan takho chaicha. ¹⁴Et inmang-angsan cha kayet nan lallalaki ya fab-fafai ay cha mamati ken Apo Jesus ya naichad-om ken chaicha. ¹⁵Siya chi ya ket olay nan cheycha'y masasakit et cha cha infala ay nangiyei is kakarsa ay nangipaseyep ken chaicha isnan kamen ya apلاغcha, ta mo ket yangkhay alin-ewan Pedro nan tapina ken chaicha isnan lomaosana. ¹⁶Olay akhes nan ansan ay takho ay nalpo isnan kab-fakhaang nan Jerusalem et nakhogkhogoy cha ay nangiyei isnan cheycha'y nenkasakit ya nan nenkaan-anitowan, et naipagkhawis cha am-in.

Nan Naipap-alikhatan nan Apostoles

¹⁷Awni pay ya ket naligwat nan katongchowan ay pachi ya nan iib-ana ay takhon si makwanin Saduceo, tay inmapaapal cha. ¹⁸Sa cha't tiniliw nan cheycha'y apostoles ya inpokokcha chaicha isnan fabfalochan. ¹⁹Nay met achi isnan chey ay lafi wad-ay nan anghel Apo Dios ay nanekwab isnan eneb nan fabfalochan. Inpafala chaicha ay nangwanin, ²⁰“En kayo is kaTimplo ya ipalawagyo isnan takho nan am-in ay maipoon isnan nay falo ay fiyag.”

²¹Issan cha mapat-a, inangnencha nan naifilin ken chaicha, et inmey cha is kaTimplo ay nen-isos-olo.

Idwani naamong nan katongchowan ay pachi ya nan iib-ana, sa cha't paayag nan am-in ay aamam-a ta wad-ay cha am-in ay okom si Israel ay matotya. Sa cha't inpaayag nan cheycha'y apostoles is kafabfalochan. ²²Ngem issan inomchanan nan cheycha'y nafaa is kafabfalochan maid inchanancha ken chaicha, sa cha't tinmoli ay en nangifaag. ²³Kin-

wanicha, “To! Inomchan kami isnan fabfalochan ya inilami ay naifofoti ya nagkhwarchiyaan nan pantew, nay met achi issan nanekwafanmi, ya ket maid cha nan falod!”

²⁴Idwani issan nanngelan nan kapitan si khwarchiya isnan Timplo ya nan aapapon si papachi, maid osto's semkencha tay ad-icha ammo mo ngag nan ayen nan chey ay inmat. ²⁵Ket ay wad-ay nan inomchan ay nangwanin, “Ya ke pet wad-ay is kaTimplo nan cheycha'y infalodyo mo, ay cha enpalawag isnan katakhotakho!” ²⁶Alan et nan kapitan ya nan cheycha'y takhona ya eey ay en nangala ken chaicha, ngem egaycha khi-noyod chaicha tay omegyat cha isnan katakhotakho tay ta ket lang faokhencha chaicha.

²⁷Inyeycha chaicha isnan sakhang nan maam-among ay okom, sa et somaryaen nan katongchowan ay pachi chaicha ay mangwanin, ²⁸“Ay ke mi egay chadlos inlifilin ken chakayo ay ad-iyoy kasin isos-olo nan maipoon isnan chey ay ngachan? Ngem chey, nay et naiwalawalas nan sana ay isos-oloy isnan olay entona isna'd Jerusalem, ya kag yo laychen ay pabfasolen chakami maipoon isnan eteyna!”

²⁹Sa et sinomfat si Pedro ya nan ib-ana ay apostoles ay mangwanin, “Lebfengna ay si Apo Dios nan patiyenmi, ya faken nan takho. ³⁰Tay nan Dios nan ikik-it tako nan nanakho ken Jesus ay inapateyyo isnan nangipalansaanyo ken siya is kakaew. ³¹Inpatongchon Apo Dios siya ta tomokcho is kakannawana tatno siya nan en-apo ya mangisalak ken chatako, ya ta agtana chatako ay Israelitas is waya tako ay manokog isnan fasol tako ta mapakawan. ³²Chakami nan tistikho isnacha ya olay nan Ispirito Santo ay ichawchaw Apo Dios isnan mangafolot ken siya.”

³³Issan nanngelan nan okom isnan kinwanicha, sinmongesonget cha ya laychencha ay ipapatey chaicha. ³⁴Ngem wad-ay ken chaicha ay okom nan esa'y Fariseo ay si Gamaliel, ay esa'y mistolo isnan lenteg ya chadlos ay maichayaw isnan am-in ay takho. Tinmakcheg ya infilina ta maipafala nan cheycha'y apostoles is sin-ak-itan, ³⁵sa na't kanan isnan iib-ana en, "Iib-a ay Israelitas, meyanyo nan ikkanyo ken chatod-i ay takho. ³⁶Away kaat yangkhay ay tawen nan nar-os issan finmal-an Teudas ay nangipatotongcho isnan awakna, ya omeynget si epat khasot ay lallalaki nan naitapi ken siya. Nay met achi issan napateyana, aped cha nafoka nan inmafolot ken siya ya maid nenfanfanakhan nan linapowana. ³⁷Nakwas chi sa et finmala san si Judas ay iGalilea issan timpon nan nenpalistaan si katakhotakho. Angsan akhes nan inawisna ngem siya akhes ay aped cha nafoka nan inmafolot ken siya issan napateyana. ³⁸Adi kad idwani, nan laychek ay itokhon ken chakayo et ta ogkhayenyo yangkhay chaicha. Ipalofosyo et chaicha. Tay mo nan chey ay pangkhep paymo chonocha et sinsinmek yangkhay si takho, at awni't khechangna'y maid enfanfanakhana. ³⁹Ngem mo si Apo Dios nan nangischo ischi, at ad-i kayo makaafak ken chaicha, tay awni ya et lang maammowan ay si Apo Dios pet nan cha yo on-onongen!"

Siya chi et inangnencha nan intokhona.

⁴⁰Sa cha't kasin inayakhan nan cheycha'y apostoles. Finaifaigcha chaicha sa cha't finilifilin chaicha ta ad-icha kasin ap-apaten nan maipoon isnan chey ay nenggachan is Jesus. Sa cha't inpalo-

fos chaicha. ⁴¹Tinaynancha nan naamamong ay okom ya nenlal-ayad cha tay infilang Apo Dios chaicha ay maikali ay mafainan maipoon isnan ngachan Jesus. ⁴²Et winakas ay omeycha is kaTimplo ya isnan kafoafong, ya egay cha tinomtomke ay nangisos-olo ya nangipapalawag ay si Jesus nan Cristo.

Nan Napiliyan nan Pito ay Kafachang

6Idwani ay cha et omangsan nan disipolos Jesus, ket ay nemmollotomot nan cheycha'y Judio ay Griego^s nan kalicha. Nenlili cha isnan ib-acha'y Judio ay Hebreo nan kalicha, tay kanancha ay kad-in ad-i maagtan nan nailekkasan ay iib-acha isnan inakhew ay machatchatag isnan cheycha'y nailekkasan. ²Sa et inamong nan cheycha'y sinpoo ya chwa ay apostoles nan am-in ay mamati ta matotyia cha. Sa cha't kanan, "Iib-a, ad-i somya mo tomke kami ay en-isolo isnan kalin Apo Dios ta nan et en-ichatag nan nongnongenmi. ³Idwani, pomili kayo et achi is pito ken chakayo ay nachamchamag ay khawis ay takho, ay masilib ya ichad-alan nan Ispirito Santo, ta chaicha nan ippeymi ay menfiyang isnan sana ay chono. ⁴Et chakami, eestenmi akhes ay enlowalo ya mangipalawag isnan kalin Apo Dios."

⁵Nang-ep cha am-in isnan fagfakhan nan apostoles, et siya chana nan pinilicha: si Esteban ay napigsa nan pammatina ya ichad-alan nan Ispirito Santo, sa et akhes cha Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas sa et si Nicolas ay Gentil ay iyAntiokia ay sinmolot isnan pammatin si Judio. ⁶Sa cha't inyey chaicha isnan sakhang nan apostoles ay nenhotok ken chaicha isnan nangilowalowancha ya

§6:1 Nan Judio ay Hebreo nan kalicha, et maamamong cha ay enchad-ayaw ken Apo Dios isnan Hinebreo ay kalicha, ya nan kalin Apo Dios ay naisolat isnan Hebreo nan fasfasaencha. Nan akhes Judio ay Griego nan kalicha et teken nan maamamongancha ya nan kalin Apo Dios ay naisolat isnan Griego nan fasfasaencha.

nangipatangancha isnan limacha is kaolocha.

⁷ Et siya chi ay inmam-amed ay naam-mowan nan kalin Apo Dios ya onanig inmangsan kayet nan disipolos Jesus id Jerusalem, ya angsaangsan nan papachi ay naiyornos isnan pammati.

Nan Natiliwan Esteban

⁸ Idwani si Esteban ay chey, wad-ay nan chadlos enpataa ya sinyal ay inik-ikkana ay inil-ilan nan takho, tay wad-ay ken siya nan kamabfalin Apo Dios ay namadfachang ken siya. ⁹ Wad-ay cha magtek nan tapina ay lallalaki ay nakisoma ken siya. Chaicha nan takhon si esa'y sinagoga ay makwanin "Sinagogan si Nawayaan ay Takho." Judio cha ay iCirene, iyAlejandria, iCilicia ya iyAsia. Inmey cha ay nakisoma ken Esteban, ¹⁰ nay met achi ad-i cha makaafak ken siya tay nan Ispirito Santo nan nalpowan nan silibna ay enkali.

¹¹ Sa cha't pinasoksokan nan tapina ay lallalaki ta en-engag cha ay nangwanin, "Chinngemi siya ay ngaag nan kankanana maipoon ken Moises ya ken Apo Dios." ¹² Siya chi nan inang-angnencha ay nangipafikas isnan katakhotakho ya nan amam-a ya nan mimistolon si lenteg. Sa cha't inmey khinoyakhoy si Esteban ya inyeycha isnan maam-amongan nan okomcha. ¹³ Sa cha't inpatkacheg nan eng-engag ay tistikhocha ay mangwanin, "Si tona ay takho et ad-i paat tomke ay mangipan-gaag isnan nasantowan ay Timplo ya nan lenteg Moises, ¹⁴ tay chinngemi siya ay nangwanin si Jesus ay iNazaret et pakawasena nan Timplo, sa na't sokatan nan ekhad ay inpabfanes Moises ken chatako." ¹⁵ Sa et iilaen am-in nan cheycha'y maam-among ay okom siya, ya inilacha ay kag kames si anghel nan kamesna.

Nan Songfat Esteban

7 Kinwanin et nan katongchowan ay pachi, "Tet-ewa ngen nan kinwanicha?"

² Sa et kinwanin Esteban, "Chakayo ay iib-ak ya aam-ak, chengngenyoy koma nan nay ay laychek ay isfat ken chakayo: Issan siya si ikit tako ay Abraham id Mesopotamia ya egayna inmaman ay nentey-an id Haran, nenpaila ken siya nan matangtangad ay Dios ³ ay nangwanin, "Taynam nan ilim ya nan kikibam ta omev ka isnan ili ay ischok ken sik-a." ⁴ Kinmaan tet-ewa si Abraham isnan ilina ay ilin si Caldeo ya inmey nentee id Haran. Osto'y natey si amana, inyaton Apo Dios siya isnan nay ay lota ay omiiliyan tako idwani. ⁵ Maid inchowan Apo Dios ken siya is lotana, olay akit yangkhay ay mabfalin ay enkhatinana. Ngem inkalin Apo Dios ken siya nan nay ay ili ta enkwacha isnan wanan-edna, olay mo maid anakna issan chey ay timpo. ⁶ Kinwanin Apo Dios ken siya, 'At mangmangili cha yangkhay nan aap-om isnan teken ay ili ay at aped cha mafab-aalan ya mapap-alikhatan is las-od si epat khasot ay tawen.' ⁷ Kinwanin kayet Apo Dios en, 'At magtek chosaek nan cheycha'y takho ay mamab-aa ken chaicha. Ya sa cha't komaan ischi ta tomoli cha chadlo isna ay sa cha manad-ayawan ken sak-en.' ⁸ Sa et inischon Apo Dios nan maton nan tolagna ay siya nan ekhad ay kasegyatan. Adi kad issan naiyanakan Isaac ay anakna, sinegyatan Abraham isnan maikawalo ay akhewna. Siya akhes nan inangnen Isaac isnan anakna ay si Jacob. Ya siya kayet akhes nan inikkan Jacob isnan sinpoo ya chwa ay an-akna ay ikik-it tako.

⁹ "San cheycha'y ikik-it tako, inmapal cha isnan annochicha ay si Jose sa cha't inlako siya ay maiyey id Egipto ay enfalin ay faa. Ngem si Apo Dios

wawawawad-ay ken siya ¹⁰ya insasalakana isnan am-in ay likhatna. Ya inagtan Apo Dios siya is silib et nalaylaychan nan Faraon ay ali id Egipto, ya ket ay inpeyna siya ay enkhofernachor isnan olay entona issa id Egipto ya men-nongngong isnan am-in ay kwana.

¹¹“Idwani ket ay wad-ay nan inomchan ay fitil isnan olay entona ay ili id Egipto ya Canaan ya chad-ama nan likhat, et maid innanapan nan ikik-it tako is makakan. ¹²Osto pay ay chinggen Jacob ay wad-ay makakan id Egipto, ke na't faalen san cheycha'y an-akna ay ikik-it tako. Siya chi nan lapona ay inmayancha id Egipto. ¹³Issan maikadwa ay inmayancha, inpaamon et Jose nan awakna isnan et-adna et siya chi nan nangammowan nan Faraon isnan pangafong Jose. ¹⁴Siya chi ya ket inpaayag Jose si amana ay Jacob ya nan am-in ay papangafong amana, ya piton poo ya lima cha am-in. ¹⁵Adi kad inmey cha Jacob ay nentee id Egipto, ya ischi akhes nan nateyana ya olay nan ikik-it tako. ¹⁶Sa et naiyaton nan awakcha id Sikem et naippey isnan liyang ay linakwan Abraham ischi is pilak ay silver isnan an-ak Hamor.

¹⁷“Issan nganngani et nan matongpalan nan inkalin Apo Dios ken Abraham, am-amed kayet ay inmangsaangsan cha nan wanen-edna ischi'd Egipto. ¹⁸Cha nasokatan nan ali id Egipto engkhana ay wad-ay nan ali ay ad-i mangammo ken Jose. ¹⁹Sinikasikapana nan ikik-it tako ya inpap-alikhatna chaicha ya pinilitna chaicha ay mangiwayang isnan midlagna is kachela ta ad-i cha matakho.

²⁰“Siya chi san timpo ay naiyanakan Moises ay esa'y kalal-ayad ay ong-

onga.** Tolo ay fowan ay iniiskhengcha siya is afongcha. ²¹Ya issan nangiwayangancha, inchanan et nan magmagkit nan Faraon sa na't tinalaken ay kag na anak. ²²Naisolwasolwan siya isnan am-in ay silib nan iyEgipto ya ket ay nenfalin ay chadlos nalaing isnan kankanana ya ik-ikkana.

²³“Osto'y nen-epat poo nan tawena, sinmekna ay en mangla isnan iib-ana ay Israelitas. ²⁴Ke na't inila nan esa'y ib-ana ay cha pap-alikhaten nan esa'y iyEgipto. En na't insalakan nan chey naipap-alikhat ya finmales ay namatey isnan chey iyEgipto. ²⁵(Kanana mo figfikhen nan cheycha'y iib-ana ay siya nan osalen Apo Dios ay mangipawaya ken chaicha, ngem ad-icha pet maawatan.)

²⁶“Mawakas pay, inilana akhes nan chwa ay iib-ana ay cha en-onong, sa na't laychen ay paornosen koma chaicha ay mangwanin, 'Iib-a, ilaenyo kay ya! Sinakhi kayo ya sa kayo't en-onong.' ²⁷Nay met achi nan chey cha mangonong isnan ib-ana et nen-itolodna si Moises sa na't kanan, 'Sino nan nangippey ken sik-a ay mangiyapo ya mangokom ken chakami? ²⁸Ay kem laychen ay pomatey ken saken akhes ay kag isnan inangnem isnan iyEgipto id kogkha?' ²⁹Osto pay ay chinggen Moises chi ala na't ya layaw ya inmey ay nakiili id Midian. Ischi nan nawad-ayan nan chwa ay an-akna ay lallalaki.

³⁰“Osto'y nakwas nan epat poo ay tawen, issan kawad Moises isnan ponchag ay sag-en nan filig ay makwanin Sinai, nenpaila nan anghel ken siya isnan enfidichang ay chapong. ³¹Nataa si Moises issan nangil-ana ischi ya ostoy cha somag-en ay mangisin-eng, chinggena't si Apo Dios ay nenkali ay mangwanin, ³²'Sak-en nan Dios nan ikik-

**7:20 Nan ostoy ay naisolat isnan Griego isna et, “Siya chi san timpo ay naiyanakan Moises ay khag-awis isnan sakhang Apo Dios.”

ityo, nan Dios cha Abraham, Isaac ya si Jacob.' Nanayenten si Moises isnan egyatna ya ad-ina kasin maitoled ay mangila ischi. ³³ Sa et kanan Apo Dios ken siya, 'Kaanem nan pallokam tay nan nay lota ay entatakchekham et nasantowan. ³⁴ Inilak ay chadlos nan maipapalikhathan nan takhok id Egipto ya chingnek nan ananacha ay cha en-achawag. Siya chi nan khotok nan khinomwafak ta pawayaek chaicha. Idwani, maligwat ka ta faalek sik-a id Egipto.'

³⁵ "Si Moises ay nay ay inad-in nan Israelitas isnan nangwanyanacha en, 'Sino nan nangippey ken sik-a ay mangiyapo ya mangokom ken chakami?' et chadlos ay siya nan finaano Apo Dios ay en-apo ya mangipawaya ken chaicha, maichalan isnan kamabfalin nan anghel ay nenpaila ken siya is kachapong. ³⁶ Siya akhes nan nangipango ken chaicha issan finmalancha id Egipto, ya siya nan nangangen isnan enpataa ya sinyal id Egipto, isnan Fayfay ay makwanin Enkilat, ya sa et akhes isnan malalango ay lota ay nentetey-ancha is epat poo ay tawen. ³⁷ Siya na san si Moises ay nangwani isnan Israelitas, 'At ischon Apo Dios nan esang isnan kailiyanyo ay at enfalin ay mamadto ay kag nan inangnena ken saken.' ³⁸ Issan naam-amongan nan ikik-it tako isnan malalango ay lota, siya nan nakikalayan nan anghel isnan chey ay filig ay Sinai. Ya siya nan nanawat isnan kalin Apo Dios ay tomakho ta ichowana ken chatako.

³⁹ "Nay met achi nan ikik-it tako et pinapaatcha ay ad-i mamatpati ken Moises. Chinokokhancha siya ya

sakhosakhongen nan semekcha id Egipto. ⁴⁰ Sa cha't aped kanan ken Aaron, 'Khomaeb ka is dios tako ay omipangpango, tay away nget ngag nan inmat ken naMommoises ay chey ay nangifala ken chatako id Egipto?'^{††}

⁴¹ "Ya ket cha't tet-ewa khinnaeb is ap-aped koyaw si faka sa cha't nenchaton ischi ya inlagsakancha nan khinnaebcha kannay. ⁴² Et chinokokhan Apo Dios chaicha ya inokhayna chaicha ta olay chayawencha nan tokwifid id chaya, ay kag nan kanan nan naisolat isnan liblon nan mamadto:

'Chakayo ay Israelitas, ay ke sak-en nan chinad-ayawyo ay inkhekhechanyo isnan enki-iwi ay inchatonyo isnan epat poo ay tawen ay kawadyo isnan malalango ay lota?

⁴³ Ad-i! Tay nan torcha ay ab-afong nan ap-aped ay diosyo ay Moloch ya nan tinoktokwifid ay ap-aped ay diosyo ay Refam nan inaw-awityo.

Siya chachi nan khinag-aebyo ay chad-ayawenyoy.

Idwani, nay et pakaanek chakayo ta omey kayo isnan fas-ang nan Babilonia."

⁴⁴ Kinwanin kayet Esteban en, "Issan kawad nan ikik-it tako isnan malalango ay lota intaktakincha nan torcha ay afong ay mangipaila ay wad-ay si Apo Dios ken chaicha.^{‡‡} Inpakhaeb Moises chi ay kag isnan inilana ay inischon Apo Dios ay maton-od. ⁴⁵ Sinokatan Josue^{¶¶} siya ay mangipango isnan ikik-it tako isnan inmaliancha isnan nay ay ili ay finanescha isnan kailiili ay inpakaan Apo Dios isnan sakhang nan ikik-it tako. In-

^{††}7:40 Siya chi nan kinwanicha tay epat poo et ay akhew Moises isnan filig ay Sinai ay cha makitot-oya ken Apo Dios.

^{‡‡}7:44 Isnan chey ay torcha ay afong, wad-ay nan faor ay manemsemkan isnan tolag Apo Dios ay naigtowan nan chwa ay fato ay nangisolatan Apo Dios isnan sinpoo ay filina. Siya chi nan nangipaila ay wawawawad-ay si Apo Dios ken chaicha.

^{¶¶}7:45 Si Josue nan naisokat ay nangipango isnan Israelitas isnan osto'y inomchanancha ya inmiliancha id Canaan.

takincha san torcha ay afong, et nentete isnan ili tako engkhana isnan timpon ali David. ⁴⁶Nalaylaychan si Apo Dios ken David, ket ay kinchawna ken siya mo mabfalin ay enpatakcheg is tey-an nan Dioscha ay wanen-ed Jacob. ⁴⁷Nay met achi nan anakna ay si Solomon nan nangipatakcheg isnan afong Apo Dios.

⁴⁸“Ngem ay ke nan afong ay khinaeb yangkhay si takho nan entetey-an nan Katotongchowon ay Dios? Kag isnan kinwanin nan mamadto ay nangwanin,

⁴⁹‘Nan chaya siya nan tronok,’ kinwanin Apo Dios, ‘ya nan lota nan enkhagkhatinak.

Ngag kay ay ilan si afong nan ipatakchegyo ay somya ken sak-en?

Paymo ento nan somya ay omillengak?

⁵⁰Ay ke faken sak-en nan nangaeb isnan ngonon?”

⁵¹Kinwanin akhes Esteban en, “Chadama nan kinaweweyo! Kag semek si pagano nan semekyo. Tot-owengenyoy ay mannge isnan kalina⁵⁸ ya ad-iyenyoy nan Ispirito Santo kag kannay nan inangangnen nan ikik-ityo. ⁵²Ay ke way olay esa's mamadto ay egay paat inpapalikhath nan ikik-ityo? Pinateycha kayet nan cha finaano Apo Dios ay nangifaag isnan at omaliyan nan chey ay makwanin Nalentege. Sa et chakayoy nan nangitiktik ya namatey ken siya idwani, ⁵³olay mo chakayoy nan namanes isnan lenteg ay inchowan Apo Dios issan chey maichalan isnan anghelna ngem egayyoy kayet pinatpati.”

Nan Nafaokhan Esteban

⁵⁴Idwani issan nanngelancha isnan kinkinwanin Esteban, chad-ama nan

songetcha ya enkak-aletket nan fab-acha isnan likhetcha ken siya. ⁵⁵Ngem si Esteban, wad-ay nan Ispirito Santo ay nangichad-alan ken siya, ya osto ay nentangad id chaya inilana nan katangtangachan Apo Dios ya si Jesus ay tomatakcheg is kakannawana. ⁵⁶Sa na't kanan, “Chey, matekwafan nan chaya ya iilaek nan Anak si Takho ay tomatakcheg is kakannawan Apo Dios!”

⁵⁷Ke cha't nenfogfokhaw ay nangookop isnan kowengcha, sa cha't ala ya changey ken siya ⁵⁸ya nen-iwasitcha is kailit nan ili ay namabfaog ken siya. Sa et nan cheycha'y tistikho ay cha makifaog, insaadcha nan kakhaycha is kasikin nan esa'y fab-alo ay enngachan si Saulo. ⁵⁹Issan cha cha mamaokhan ken Esteban, nenlowalo ay mangwanin, “Apo Jesus, chawatem nan leng-agko!” ⁶⁰Sa et nenfalintomeng ay nangifokhaw, “Apo Dios, ad-im koma singsingilen chaton-a isnan nay ay fasolcha.” Kinwanina chi ya natey.

8 Si akhes Saulo et tinan-oyana nan napateyana.

Nan Nangipap-alikhathan Saulo isnan Mamati

Adi kad siya chi ay akhew nan lapon nan chad-ama ay naipap-alikhathan nan maam-among ay mamati id Jerusalem. Ke cha't inmapok am-in isnan olay entona issa id Judea ya id Samaria. Kecheng nan apostoles si egay.

²Wad-ay cha nan mangiyegyat ken Apo Dios ay lallalaki ay nangipapangekhe ay nangag-akha ay

§§7:51 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Chakayoy ay enkekenteg nan fakhangna ya egay nasegyatan nan poso ya kowengna.” Siya nan kanan nan Judio isnan takho ay nawewe ay ad-i mannge isnan tokhon Apo Dios, ay kag isnan maid pammatina ken Apo Dios. Inischon Apo Dios nan ekhad ay kasegyatan isnan Israelitas ay mangipaila ay naiyornos cha ken siya, isonga mo egay cha nasegyatan, ipailacha ay egay cha naiyornos ken Apo Dios.

en nangikaob isnan awak Esteban.*
³Si akhes Saulo nenfifikas ay nangipap-alikhat isnan am-in ay mamati. Ala na ya sekhesekhep isnan kaafoafong ay en namib-ilalay ay en nangipafalod isnan lallalaki ya fabfafai.

Nan Naipalawakhan nan Khawis ay Chamag id Samaria

⁴Idwani nan cheycha'y nasiyasiyan, inmey cha isnan kailili ay en nangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag.

⁵Si Felipe nan esang ken chaicha. Inmey siya isnan esa'y ili id Samaria ay en nangipap-alawag maipoon ken Cristo.
⁶Issan nanngelan nan katakhotakho ken siya ya nangil-ancha isnan katataa ay maton ay ang-angnena, ke cha't ay nayomyom ay nannange ken siya.
⁷Tay angsan nan inpakaana ay anito ay nenwakwakis isnan finmal-ancha isnan nenkaan-anitowan, ya angsan akhes nan ad-i makagkhiwa ya nenkapilay ay naipagkhawis.
⁸Et ayaka nan layad nan takho ischi.

Nan Namatiyan nan Esa'y Ensopsop-ok

⁹Wad-ay ischi ay ili nan esa'y lalaki ay enngachan si Simon ay sikhod ay cha nensopsop-ok ya nangipataa isnan omili id Samaria isnan cha na inang-angnen, ya kinwanina ay makabfaer siya.
¹⁰Et olay sino is nan chey ay ili, fan-ig paymo matangad ay takho, chinngecha siya. Kinwanicha, "Siya na nan chey ay makwanin **Nan Chachama ay Kamabfalin Apo Dios.**"
¹¹Chinngen nan omili siya tay inmannong nan nangipataaalana ken chaicha isnan kafaelana ay ensop-ok.
¹²Idwani magtek ket ay si et Felipe nan pinaticha isnan ipap-alawagna

ay Khawis ay Chamag maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios ya nan kinwanina maipoon isnan Cristo ay enngachan si Jesus. Sa cha't cha nenpafonyag, lallalaki's fabfafai.
¹³Ya ket olay si Simon et namati akhes, ya osto'y nafonyakhan, naifob-oweg ken Felipe. Ya nataataa siya isnan katataa ay maton ya kamabfalin ay cha inik-ikkan Felipe.

¹⁴Isnan nanngelan nan apostoles id Jerusalem ay chinawat nan iSamaria nan kalin Apo Dios, finaacha cha Pedro ken Juan ay omey ischi.
¹⁵Osto'y inomchan cha, inlowalowancha nan cheycha'y mamati ta omali nan Ispirito Santo ay mangichad-alan ken chaicha,
¹⁶tay sisya'y egayna sinkhep nan olay sino ken chaicha. Nafonyakhan cha yangkhay isnan ngachan Apo Jesus.
¹⁷Sa et inpatang cha Pedro ken Juan nan limacha ken chaicha ya chinawatcha nan Ispirito Santo.

¹⁸Idwani isnan nangil-an Simon ay chinawatcha nan Ispirito Santo issan nangipatangan nan apostoles isnan limacha ken chaicha, ke na't inyalok nan siping isnan apostoles ay mangwanin,
¹⁹"Omagtan kayo ed akhes is kag todi ay kamabfalin, ta olay sino ay mangipatanggak isnan limak et chawatena nan Ispirito Santo."
²⁰Ngem kinwanin Pedro ken siya, "Mapoowan ka ya nan sipingmo id inferno, tay kanam en mo malakwan nan ilayad Apo Dios!
²¹Ad-i ka mabfalin ay maitapi ken chakami ya maid fiyangmo isnan nay ay chonomi, tay ad-i osto nan semekmo isnan sakhang Apo Dios.
²²Ib-fafawim mampay nan ngaag ay semsemkem, ya enlowalo ka ta asop ya pakawanen Apo Dios sik-a isnan sana ay ngaag ay pangkhepmo.
²³Tay nalatak ay

*8:2 Isnan lenteg si Judio maipawa nan maachokhan nan fomafasol ay napatey. Adi kad nan inangnen nan cheycha'y lallalaki ay nangipapangekhe ay nangag-akha ay nangachog ken Esteban, et siya chi nan inangnencha ay nangipaila ay maid fasolna, ya ad-icha laychen nan inangnen nan aap-apocha.

kag khiwachay nan semekmo ya sisya'y kag ka falod si ngaag.”

²⁴ Kinwanin et Simon, “Pangngaasiyo ta kedchawenyo isnan Apo ta maid omat isnan sanacha ay kinwaniyo ken sak-en.”

²⁵ Osto ay tinistikhowancha nan maipoon ken Apo Jesus ya nan kalina, naligwat cha ay enpaJerusalem. Issan cha cha omayan inpap-alawagcha nan Khawis ay Chamag isnan angsan ay cha cha linaosan ay ili id Samaria.

Nan Namonyakhan Felipe isnan Ap-apo ay iyEtiopia

²⁶ Idwani infaag nan anghel Apo Dios ken Felipe en, “Maligwat ka ta enpaambagatan ka ay mangikwan isnan karsa isnan malalango ay lota ay malpo id Jerusalem ay khomwab id Gaza.” ²⁷ Sa et naligwat si Felipe ya inmey. Idwani inilana nan esa'y ap-apo[†] ay nalpo id Etiopia ay naitalkan nan am-in ay akon nan reyna id Etiopia ay makwanin Candace. Nalpo siya id Jerusalem ay en nenchayaw ken Apo Dios ²⁸ ya nenlolokhan isnan kalisana. Isnan cha na somaalan, fassasaena nan insolat Isaias ay mamadto. ²⁹ Sa et kinwanin nan Ispirito Santo ken Felipe, “En ka maisag-en isnan kalisa ay chey.” ³⁰ Sa et nentagtag si Felipe ay sinmag-en ya chinngena ay fassasaena nan insolat Isaias ay mamadto. Kinwanina't, “Ay maawatam ngen nan cham fassasaen?”

³¹ Sa et kanan nan ap-apo, “Ngag kay nan angnek ay mangawat mo maid mangilatlatatak ken sak-en?” Sa na't ayakhan si Felipe ay makilokhan ken siya. ³² Nan fassasaena isnan naisolat ay kalin Apo Dios et siya na:

“Maiyalig siya isnan karnilo ay cha maiyey ay maparki.

Maiyalig akhes isnan kordero[‡] ay khomigkhinek mo cha mapokisan nan chotchotna.

Siya, maiyalig siya isnan naycha ay ad-i enkak-ali.

³³ Isnan nangilayosancha ken siya, nakaan nan kalentekhana.

Ay ke wad-ay osto is makatonton isnan at cha kayet mawad-ay ay kawanewanedna khapo isnan naalan nan fiyagna isnan lota.”[¶]

³⁴ Sa et kinwanin nan chey ap-apo ken Felipe, “Sino kay nget nan kankanana mamadto isna? Nan ngen awakna kannay paymo teken ay takho?” ³⁵ Nenkali et si Felipe, ya nan chey kannay ay nafasa ay kalin Apo Dios nan nangilapowana ay nangokhod isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesus.

³⁶ Isnan cha cha enfaatan, inomchan cha isnan esa'y posong, ya kinwanin nan ap-apo ken Felipe, “Naay pet sina's chanom ya! Wad-ay ngen mensali isnan kafonyakhak?”

³⁷ (Sa et kanan Felipe, “Maid, mo ket tet-ewa ay mamati ka.”

Sa et kinwanin nan ap-apo, “Wen, patiyek ay si Jesu Cristo nan Anak Apo Dios.”)

³⁸ Sa na't inpatke nan lokhan ya khinomwab cha'y chwa is kadchanom, sa et fonyakhan Felipe siya. ³⁹ Osto'y chinmaka cha ay nalpo is kadchanom, ya ket nenkamamaid si Felipe tay inkaan nan Ispirito Apo Dios. Ya egay kasin inil-ilan nan chey ap-apo ngem khechangna'y nenlal-ayad ay nangitoloy isnan faatna.

[†]8:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*esa'y ap-apo ay nafitliyan*” Siya nan ekhadcha ay angnen isnan fab-alo ay napili ay entee ya enchono isnan palasyo id sangad-om.

[‡]8:32 Nan kordero, siya nan anak si karnilo.

[¶]8:33 Ilaenyo nan Isaias 53:7,8.

⁴⁰Si akhes Felipe ya ket aped wad-ay id Azoto, sa et inmey isnan am-in ay ili ischi ay en nangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag engkhana ay inomchan siya id Cesarea.

Nan Namatiyan Saulo ken Jesus

9 Si akhes Saulo, et nan yangkhay mangipap-aegyat ya mangipapatey isnan disipolos Apo Jesus nan wad-ay is kasemekna. Et inmey isnan katongchowan ay pachi ² ta komchaw is kasolasolat ay iyeyna isnan waschin esa'y sinagoga id Damasco, tatno mo wad-ay edchanana ischi ay lallalaki paymo fabfafai ay omab-afolot isnan makwanin Chalan nan Apo⁸ et wad-ay kalebfengana ay maniliw ay mangiyey ken chaicha id Jerusalem.

³Idwani nenfaat si Saulo id Damasco ya issan cha na omchanan isnan ili, faagna ya ket ay nenkasisilawan nan kawadcha isnan somili ay silaw ay nalpo'd chaya. ⁴Sa et nenkatotokang, ya ket ay chinngena nan mangwanin, "Saulo, Saulo, en ka man omipap-alikhat ay?"

⁵Sa et kanan Saulo ay sinmongfat, "Sino ka man, Apo?"

Sa et kanan nan enkak-ali en, "Sak-en si Jesus ay pap-alikhatem. ⁶Ngem maligwat ka ta omey ka isnan ili ay chey, ya at wad-ay ischi nan mangifaag isnan masapol ay angnem."

⁷Nan akhes cheycha'y foweg Saulo et tinmakheg cha ay aped fofomtog. Chinngecha nan kali ngem maid inilacha. ⁸Naligwat si Saulo ngem osto ay enfon-gag ad-i makaila, et nay pinadpachang nan fowegna ay nangipango ken siya id Damasco. ⁹Tolo ay akhew ay nakokolap

siya, ya egay nangnangan paymo inminom.

¹⁰Wad-ay id Damasco nan esa'y disipolos ay enngachan si Ananias. Tinot-oyan Apo Jesus siya isnan kag it-itawna ay nangwanin, "Ananias."

Sinmongfat ay nangwanin, "Wen Apo, naay ak."

¹¹Sa et kanan Apo Jesus, "Maligwat ka ta omey ka isnan chey karsa ay makwanin Enleleteg ay Karsa. Omey ka is afong Judas ya salodsochem nan enngachan si Saulo ay iTarso. Wad-ay ischi idwani ay enlol-owalo. ¹²Ya inpailak ken siya isnan kag na it-itaw nan esa'y lalaki ay enngachan si Ananias ay omey ken siya, ya inpatangna nan limana ken siya ta kasin makaila."

¹³Ngem ket ay kinwanin Ananias, "Apo, angstan cha nan nangog-okhod ken sak-en maipoon ken siya. Angstan nan chinngek ay ngaag ay inik-ikkana isnan takhom id Jerusalem. ¹⁴Ya inagtan kano nan aap-apon si papachi is kalebfengana ay omali isna ay mamalod isnan am-in ay mangipateg isnan ngachanmo."

¹⁵Nay met achi kinwanin Apo Jesus ken siya en, "Engka ket ya, tay siya nan lamintak ay pinilik ay en mangipaammo isnan ngachanko isnan Gentil ya isnan alicha sa et isnan Israelitas. ¹⁶Ya at ipailak ken siya nan am-in ay likhat ay at itopegna khapo isnan mangitakchekhana isnan ngachanko."

¹⁷Adi kad inmey si Ananias isnan afong ay kawad Saulo sa na't inpatang nan limana ken siya ay mangwanin, "Kayong ay Saulo, si Apo Jesus ay nenpaila ken sik-a isnan chalan isnan inmaliyam sina, et finaana sak-en ta kasin ka makaila, ya ta chawatem nan Ispirito Santo ay mangichalan ken sik-a."

§9:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*omab-afolot isnan Chalan.*" Nan laychena ay kanan nan Chalan et nan Chalan ay Mangischo isnan Kaisalakan (ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 16:17), paymo nan Chalan ay Inischon Apo Jesus ay Enfiyag (ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 18:25).

¹⁸Osto'y siya chi ya ket nayagyag nan kokhim isnan matan Saulo ya ket ay makaila chadlo. Sa et nalgwat ya nafonyakhan. ¹⁹Sa et nangan ya kasin finmikas.

Nan Nenpalawakhan Saulo id Damasco

Nakitete si Saulo is sin-ak-itan isnan cheycha'y disipolos id Damasco. ²⁰Inmey kannay siya isnan kasinasinagoga ay en mangipap-alawag maipoon ken Jesus. Kinwanina, "Siya nan Anak Apo Dios." ²¹Et am-in ay mamange ken siya, nataataa cha ya waschin mangwanin, "Faken ngen na san chey chadama ay nangipap-alikhat isnan cheycha'y mangichayaw isnan ngachan Jesus** id Jerusalem? Ya nan pangkhepna ay inmaliyan isna et ta falochena chaicha ay en mangipalang isnan aap-apon si papachi."

²²Nay met achi am-amed kayet finmikas si Saulo ay nangipadet-ewa ay si Jesus et siya nan Cristo, engkhana'y naolaw nan Judio id Damasco ya ad-i cha makasongfat.

²³Kakwasan nan akit ay akhew ya ket natotyta nan Judio mo ngag nan angencha ay mamatey ken siya, ²⁴nay met achi inammowana nan chey ay pangkhepcha. Adi kad winakas ya minaschem ay tinotokkhongan nana pantew nan ili ta pateyench. ²⁵Ngem isnan esa'y lafi, inpey nan cheycha'y disipolosna siya isnan tiklis sa cha't inpafas-ang ay nangipagkhwab is kaalad nan ili ta makalayaw.

Nan Inang-angnen Saulo id Jerusalem

²⁶Isnan inomchana Saulo id Jerusalem, laychena ay maitapi isnan cheycha'y disipolos, nay met achi omegyat cha am-in ken siya tay ad-icha

patiyen ay nenfalin et siya ay ib-acha ay disipolos. ²⁷Ngem inayakhan Bernabe siya ya infowegna is kakawad nan apostoles. Sa na't okhochen nan nangil-an Saulo ken Apo Jesus is kachalan, ya nan nakitot-oyyana ken siya. Infaagna akhes nan toled Saulo ay nangipap-alawag isnan ngachan Jesus, ay mangifab-aag isnan maipoon ken siya id Damasco. ²⁸Siya chi ya naifob-oweg si Saulo ken chaicha ya natoled ay nangipap-alawag isnan ngachan Apo Jesus. ²⁹Sa et nakitot-otot-oya ya nakisodsochok isnan cheycha'y Judio ay Griego nan kalicha, ngem ke cha't ay anapen nan ikkancha ay mamatey ken siya. ³⁰Osto ay inammowan nan iib-ana ay mamati, infowegcha siya id Cesarea sa cha't inpaligwat ay somaa id Tarso.

³¹Adi kad idwani ya ket chadlo oompa nan cheycha'y mamati ay maam-among isnan am-in ay ili id Judea, Galilea ya Samaria, ya fomifikas nan pammatica. Inyeegyatcha si Apo Dios ya wad-ay nan Ispirito Santo ay mangipabfifikas ken chaicha, ya inmangaangsan cha kayet.

Nan Nenfaatan Pedro id Lidda ya Joppe

³²Si akhes Pedro et nenfab-aat isnan olay entona. Isnan namingsan inmey id Lidda ay en nangila isnan cheycha'y takhon Apo Dios. ³³Inilana ischi nan esa'y lalaki ay enngachan is Eneas ay ad-i makagkhiwa ya entete is kamaseypana isnan walo ay tawen. ³⁴Kinwanin et Pedro ken siya, "Eneas, pakhawisen Jesus Cristo sik-a. Fomangon ka ta nongnongem nan kaseypam." Ya ke na't ala ya fangon. ³⁵Am-in nan omili id Lidda ya id Sarena et inilacha siya ke cha't ay sinmakhong ken Apo Jesus.

**9:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*mangayag isnan nay ay ngachan.*"

³⁶Wad-ay id Joppe nan esa'y disipolos ay fafai ay enngachan is Tabita. (Nan ngachana isnan Griego et Dorcas ay nan laychena'y kanan et ogsa.) Nan nay ay fafai et ekhadna ay mangagkhawis ya mamadfachang isnan posi. ³⁷Awni pay ya ket nensakit ya natey. Osto'y inmescha siya, inyeycha isnan entongcho ay kwarto. ³⁸Sa cha't faalen nan chwa'y lallalaki ay en mangayag ken Pedro, tay chinngecha ay wad-ay siya id Lidda ay sag-en nan ilicha. Inmey cha ken siya sa cha't kanan "Pangngaasim ta makisaa ka koma kannay ken chakami idwani."

³⁹Nenligwat si Pedro ya nakisaa ken chaicha. Osto'y inomchan cha, inpangocha siya isnan entongcho ay kwarto. Ya am-in nan nailekkasan ay wad-ay ischi et inalifongfongancha siya ya enag-akha cha ay mangipap-aila isnan teketekeken ay facho ay cha khinaeb Dorcas issan sisya'y matatakhawana. ⁴⁰Sa et inapalan Pedro am-in chaicha ya nenfalintomeng ay enlowalo. Osto'y nakwas ay nenlowalo, sinakhongna nan awak nan natey ya kinwanina, "Tabita, ifangonmo." Ket ay nenfongag ya isan nangil-ana ken Pedro, finmangon. ⁴¹Chinawat Pedro nan limana ay nangipatakcheg ken siya. Sa na't inayakhan nan cheycha'y nailekkasan ya nan tapina'y takhon Apo Dios ya sa na't inpaila si Dorcas ay matatakho isnan sakhangcha. ⁴²Chinngen am-in nan omili id Joppe nan inmat, ya angstan cha nan namati ken Apo Jesus.

⁴³Inmannong nan nentey-an Pedro id Joppe isnan afong Simon ay enkhag-aeb is lalat.

Si Pedro ya nan Gentil ay si Cornelio

10 Idwani, wad-ay id Cesarea nan esa'y lalaki ay enngachan si Cornelio, ay kapitan si sinkhasot ay sorchacho. Nan naycha'y sinpamoweg ay sorchachona, et tapin nan makwani en

Kompanyan si iyItalia. ²Nakapet siya ken Apo Dios ay iyeeгыatcha am-in ay sinpangafong. Angsan nan infadfachangna isnan kaseseg-ang ay Judio ya kad-in enlowalo ken Apo Dios. ³Isnan namingsan ay away nget alas tris chi isnan misoyaw, chadlos na inila isnan kag na it-itaw nan esa'y anghel Apo Dios ay inmey ken siya ay nangwanin, "Cornelio."

⁴Omeegyat si Cornelio ay nangisisineng isnan anghel sa na't kanan, "Ngag man chi, Apo?"

Sa et kanan nan anghel, "Nan lowalom ya nan seg-angmo isnan poposi, et kag seng-ew si insinso ya linmamag ken Apo Dios et nay sesemkena sik-a. ⁵Idwani, fomaa ka is omey id Joppe ay en mangayag isnan esa'y lalaki ay si Simon ay nangadnan akhes is Pedro. ⁶Makitetee siya isnan esa'y lalaki ay Simon akhes nan ngachana ay enkhag-aeb is lalat. Sag-en nan fayfay nan afongna." ⁷Osto'y kinmaan nan anghel ay nanot-oya ken siya, inayakhan Cornelio nan chwa ay faana sa et nan esa'y sorchachona ay fokfokodna ay kafachang ay nakapet ken Apo Dios. ⁸Infaagna ken chaicha nan am-in ay inmat ya sa na't faalen chaicha ta omey cha id Joppe.

⁹Isnan kawaksana isnan cha cha enfaatan ay nganngani cha omchanan id Joppe, linmamag si Pedro is kanadchata ay atep nan afong ay en nenlowalo isnan alas chosi. ¹⁰Naowat siya ya laychena ay mangan koma, ya osto ay cha kainongnongan nan kanencha ket ay wad-ay nan inpailan Apo Dios ken siya ay kag iitaw. ¹¹Nan inilana et natekwafan nan chaya ya cha maoy-oy is kalota nan an-anwa ay lopot ay nataked nan epat ay soysoyngokna. ¹²Et wad-ay am-in ischi nan isyangkhay ay ilan si enki-iwi, enkodkochong, ya entat-ayaw. ¹³Sa et wad-ay nan nangwani ken siya, "Maligwat ka Pedro, pomarki ka is ischam!"

¹⁴Nay met achi kinwanin Pedro, “Adi mabfalin Apo, tay maid paat kinkinanko is mallawa paymo maipawa ay maischa.”

¹⁵Sa et kinwanin kayet nan cha enkali, “Ad-im law-en nan olay ngag sisa ay ifilang Apo Dios ay nadchalos.” ¹⁶Namitlo ay naangnen chi sa et nenkaipapatongcho kannay id chaya nan lopot.

¹⁷Issan sisyay' cha mangotkotoman Pedro isnan ayen nan inilana ay kag na iitaw, inammowan et nan cheycha'y finaan Cornelio nan afong Simon, ya nay wad-ay cha et is kapantewna. ¹⁸Sa cha't nenfokhaw ay manalodsod mo ischi nan entetey-an Simon ay nangadnan akhes is Pedro.

¹⁹Cha kayet an-anakhen Pedro nan laychen nan chey ay kag na iitaw ay kanan, ya ket kinwanin nan Ispirito Santo ken siya, “Ilaem! Wad-ay cha nan lallalaki ay mangan-anap ken sik-a. ²⁰Maligwat ka ta khomwab ka ya ad-i ka enchwadchwa ay maifoweg ken chaicha, tay sak-en kannay nan namaa ken chaicha.” ²¹Adi kad khinomwab si Pedro sa na't kanan isnan cheycha'y lallalaki, “Wen, sak-en nan an-anapenyol! Ngag nan khotok nan inmaliyanyo?”

²²“Finaan kapitan Cornelio chakami,” kinwanicha. “Nalenteg ay takho siya ya iyegyatna si Apo Dios sa et khawis nan kaog-okhochana isnan am-in ay Judio. Infilin nan esa'y nasantowan ay anghel ken siya ta ipaayagna sik-a ay ome'y is afongna ta chenggena nan ifaagmo.” ²³Sa et paskhepen Pedro chaicha ta omyan cha.

Nan Inmayan cha Pedro ay Judio isnan Afong nan Gentil

Isnan kawaksana, naligwat si Pedro ay nakisaa ken chaicha, ya wad-ay cha nan tapina ay mamati ay iJoppe ay nakitakin. ²⁴Inomchan cha id Cesarea isnan kawaksana, et wad-ay cha Cornelio

ya nan inayakhana ay kikib-ana ya lililwidna ay manman-ed ken siya.

²⁵Osto ay sinomkhep si Pedro, sinab-at Cornelio sa et nenlokfob is kasakhangna ay nenchayaw ken siya. ²⁶Ngem inpatakcheg Pedro ay mangwanin, “Itakchegmo, tay sak-en et takho ak yangkhay ay kag ken sik-a!”

²⁷Cha cha entot-o'yay ay somkhep is afong, ya ket inilan Pedro ay angsan nan takho ay naam-among. ²⁸Sa na't kinwani ken chaicha, “Ammoyo ay law-enmi ay Judio nan makikadwa paymo manam-aw isnan olay sino ay faken Judio. Nay met achi inpailan Apo Dios ken sak-en ay masapol ay ad-ik kanan en maipawa paymo law-en nan makikadwa isnan olay sino. ²⁹Tay siya chi issan inmipaayakhanyo egay ak kasin nenen-enat ay inmali. Idwani laychek ay salodsochen mo ngag nan khotok nan inmipaayakhanyo.”

³⁰Sa et kanan Cornelio, “Tolo ay akhew nan nar-os issan wad-ay ak isna is afong isnan kag tona ay olas, ay cha mangiyangnen isnan ekhad ay enlowalowan isnan alas tris isnan misoyaw, ya ket ay wad-ay nan lalaki ay enlalanglang nan fachona ay tinmatakcheg is kasakhangko. ³¹Kinwanina, ‘Cornelio, chinngen Apo Dios nan lowalom ya sesemkena nan cham manegseg-angan isnan posi. ³²Fomaa ka et is ome'y id Joppe ay en mangayag isnan lalaki ay si Simon ay nangadnan akhes is Pedro. Entetee siya isnan afong Simon ay enkhag-aeb is lalat ya sag-en nan fayfay nan afongna.’ ³³Sak et inpaayag kannay sik-a, ya khawis tay inanosam ay inmali. Adi kad idwani, wad-ay kami am-in isna isnan sakhang Apo Dios ta chengngenmi nan am-in ay infilina ay ipaawatmo ken chakami.”

³⁴Sa et nenkali si Pedro ay mangwanin, “Idwani, figfikhek ay si Apo Dios et tet-ewa ay maid pawadwad-

ena, ³⁵ mod-i ket chawatena, nan olay sino ay mangiyegyat ken siya ya en-angnen is nalenteg, Judio paymo Gentil. ³⁶ Ammoyo nan Khawis ay Chamag ay inpaammon Apo Dios ken chakami ay Israelitas. Siya chi nan naipap-alawag maipoon isnan kasin maiy-ornosan ken siya maichalan ken Jesu Cristo ay en-apo isnan am-in ay takho. ³⁷ Ammoyo ay osto ay linpas Juan nan nenpap-alawakhana maipoon isnan fonyag, wad-ay nan inmat ay nacham-chamag mailapo id Galilea, sa et isnan olay entona issa id Judea. ³⁸ Siya nan maipoon ken Jesus ay iNazaret ay chinotokan Apo Dios isnan nangigwaana isnan Ispirito Santo ya nan kamabfalin. Sa et inmey isnan kailiili ay nangid-idno isnan enkhawisan ya nangipagkhawis isnan inpap-alikhat nan chimonyo. Tay siya chi, maila ay wad-ay si Apo Dios ken siya. ³⁹ Et chakami nan tistikho isnan am-in ay inik-ikkana id Jerusalem ya isnan kailiilin nan Judio. Pinateycha siya ay nangilansa is kakaew, ⁴⁰ ngem tinakhon kasin Apo Dios siya isnan maikatlo ay akhew. Sa na't inpaila ⁴¹ ken chakami yangkhay ay pinilin Apo Dios ay manistikho isnacha, ya faken isnan am-in ay takho. Nakikan ya nakiinom kami ken siya issan kasina natakhowan. ⁴² Sa na't infilin ken chakami ta en kami ipalawag siya ya cha mi kannay tistikhowan ay siya et chinotokan Apo Dios ay mangokom isnan matatakho ya nan natey. ⁴³ Si Jesus san cha infab-aag nan am-in ay mamadto ay mangwanin mo sino nan mamati ken siya et mapakawan nan fasolna maichalan ken siya.”††

Nan Nanawatan nan Gentil isnan Ispirito Santo

⁴⁴ Issan sisya'y cha enkali si Pedro ya ket ay sinomkhep nan Ispirito Santo ay nentee isnan am-in ay nanng isnan kankanana. ⁴⁵ Sa et nataataa nan chey-cha'y mamati ay Judio ay naitakin ken Pedro, tay si Apo Dios, et egay na inimotan nan Ispirito Santo, mod-i ket allayad ay nangichowa olay kayet isnan Gentil. ⁴⁶ Tay chinngecha chaicha ay enkak-ali isnan teketeken ay kali ay egaycha inachar ya chinad-ayawcha si Apo Dios isnan katangtangachana. Sa et kinwanin Pedro, ⁴⁷ “Idwani ay chinawat chaton-a nan Ispirito Santo ay kag ken chatako, at ngen sa wad-ay mangipawa isnan mafonyakhancha isnan chanom?” ⁴⁸ Sa na't filinen chaicha ay mafonyakhan cha isnan ngachan Jesu Cristo. Sa cha't inpakod si Pedro ay makitee ken chaicha is olay akit ay akhew yangkhay.

Nan Nangitakchekhan Pedro isnan Awakna

11 Idwani nan cheycha'y apostoles ya nan mamati ay wad-ay id Judea et chinngecha ay olay akhes nan Gentil et chinawatcha nan kalin Apo Dios. ² Nay met achi issan tinmoliyan Pedro id Jerusalem, nan cheycha'y mamati ay mangipip-ilit isnan ekhad si kasegyatan^{‡‡} et chinilawcha siya. ³ Kinwanicha, “Da! En ka man sinomkhep isnan afong si loyyop ay? Nakikan ka pay kayet ken chaicha!”

††10:43 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*mapakawan nan fasolna maichalan isnan ngachana.*”

‡‡11:2 Issan timpon cha Pedro, nasegyatan am-in nan Judio ta maipaila ay abfolo-tencha nan filin Apo Dios ay inigwana ken Moises. Loyyop nan kanancha isnan faken Judio ay makwanin Gentil. Issan namatiyan nan Gentil ken Apo Jesus, inpapilit nan tapin nan Judio ay masapol ay masegyatan cha ona, esa cha maitapi isnan kaam-amongan si mamati.

⁴Sa et inyon-on Pedro ay nangokhod isnan am-in ay inmat. ⁵Kinwanina, “Wad-ay ak id Joppe ay enlol-owalo, ya ket wad-ay nan inpailan Apo Dios ken sak-en isnan kag it-itaw. Inilak nan an-anwa ay lopot ay cha maoy-oy ay nalpo id chaya ya natattaked nan epat ay soysyongkna, ya khomkhomwab isnan kawadko. ⁶Insin-engko ay khawis chi ya inilak nan isyangkhay ay ilan si atap ya amo ay enkik-iwi, nan enkodkochong ya entat-ayaw. ⁷Sak et chingge nan mangwani ken sak-en, ‘Maligwat ka Pedro, pomarki ka is ischam.’ ⁸Ngem kinwanik, ‘Ad-i mabfalin, Apo! Maid paat linamla-manak is mallawa paymo maipawa ay maischa.’

⁹“Sa et kasin kinwanin nan cha enkali id chaya en, ‘Ad-im law-en nan olay ngag sisa ay ifilang Apo Dios ay nad-chalos.’ ¹⁰Namitlo ay naangnen chi sa et nenkagkhokhoyod am-in id chaya. ¹¹Idwani isnan chey kannay ay olas, ya ket ay wad-ay nan tolo ay lallalaki ay nalpo id Cesarea ay nafaa ay mangayag ken sak-en isnan afong ay nentetey-ak.

¹²“Sa et infakhan nan Ispirito Santo ken sak-en ay mangwanin ad-i ak enchwadchwa ay maifoweg. Naitakin akhes ken sak-en nan naycha ay enem ay iib-a’y mamati, ya inmey kami et mampay isnan afong Cornelio. ¹³Inokhodna’t ken chakami nan nangil-ana isnan anghel ay inomchan is afongna ya nangwani ken siya, ‘Fomaa ka is ome y id Joppe ay en mangayag isnan esa’y enngachan is Simon ay makwani akhes en Pedro. ¹⁴At ipaammona ken sik-a nan Chamag ay kaidchalan nan kaisalakanyo am-in ay sinpangafong.’ ¹⁵Osto’y linapowak ay enkali, ya ket ay sinomkhep nan Ispirito Santo ay mentee ken chaicha ay kag isnan naangnen ken chatako issan lapon. ¹⁶Sak et sinmek san kinwanin Apo Jesus en, ‘Si Juan, chanom nan infonyagna ngem at mafonyakhan kayo isnan Ispir-

ito Santo.’ ¹⁷Mo siya chi ay en-iso nan inlayad Apo Dios ken chaicha ay Gentil isnan inlayadna ken chatako issan namatiyan tako ken Apo Jesu Cristo, sino ak kay ay aped takho ay mangipawa ken Apo Dios?” ¹⁸Issan nanngelancha ischi, nang-ep cha. Sa cha’t chinad-ayaw si Apo Dios ay mangwanin, “Inchowon pet akhes Apo Dios isnan cheycha’y Gentil nan waya ay enfafawi ta mawad-an cha is fiyag ay eng-engkhana.”

Nan Nabfanganon nan Sinafan id Antiokia

¹⁹Idwani, kakwasan nan napateyan Esteban, naipap-alikhat nan cheycha’y mamati sa cha’t inmapok. Wad-ay cha nan inmey id Fenicia, id Chipre ya id Antiokia ay en nangifab-aag isnan kalin Apo Dios, kecheng magtek yangkhay nan ib-acha ay Judio is nangifag-ancha. ²⁰Ngem wad-ay nan tapina ken chaicha ay iChipre ya iCirene ay inmey id Antiokia ya infab-aagcha isnan cheycha’y Gentil nan Khawis ay Chamag maipoon ken Apo Jesus. ²¹Ya wad-ay ken chaicha nan kamabfalin Apo Dios et nay angsaangsan nan nafaliwan nan semekcha ya namati ken Apo Jesus.

²²Issan nanngelan nan mamati ay maam-among id Jerusalem nan inmat, finaacha si Bernabe ay ome y id Antiokia. ²³Issan inomchanana ya nangil-ana isnan fongan nan fachang Apo Dios ken chaicha, nenlal-ayad, sa na’t inpafikas chaicha ta ippeycha am-in nan kafaelan-cha ay cha mangab-afolot ken Apo Jesus. ²⁴Khawis ay takho si Bernabe, wad-ay nan Ispirito Santo ay mangichad-alan ken siya ya napigsa nan pammatina, et nay angsaangsan nan naichad-om ay namati ken Apo Jesus ischi.

²⁵Sa et inmey si Bernabe id Tarso ay nanganap ken Saulo. ²⁶Ke na’t inchanan, ya intakina siya id Antiokia. Sa cha’t nentee ischi is esa’y tawen ay

cha makiam-among isnan mamati ya mangisos-olo isnan angsan ay takho. Id Antiokia nan inmona ay nangadnan nan mamati ken Jesus is Kristiyano.

Nan Fachang nan iyAntiokia ay Gentil isnan Ib-acha ay Mamati ay Judio

²⁷Idwani, siya akhes chi ay timpo nan inmayan nan tapina ay mamadto ay iJerusalem id Antiokia. ²⁸Ya nan esang ken chaicha ay enngachan si Agabo, tinmakcheg isnan maam-amongancha et inpaipadton nan Ispirito Santo ay at wad-ay omchan ay fitil isnan olay entona ay lota. (Tinmet-ewa chi issan timpon Emperador Claudio.) ²⁹Idwani nentotolag nan disipolos ta waschin mangigwa isnan mabfalina ay igwa ay maipaw-it ay maifachang isnan ib-acha ay mamati ay wad-ay id Judea. ³⁰Adi kad siya chi nan inangnencha, sa cha't inpaipaw-it chi ken cha Bernabe ken Saulo ay mangigwa isnan amam-an nan mamati ischi.

Nan Napateyan Santiago ya Naibfalochoan Pedro

12 Siya akhes chi san timpo ay cha nangipafilalayan ali Herodes isnan tapin nan maam-among ay mamati. ²Inpapotlongna nan olon Santiago ay etad Juan.[¶] ³Issan nangil-ana ay ke pet inlal-ayad nan cheycha'y Judio chi, inpatiliwna akhes si Pedro. (Siya chi nan inmat isnan Piyastan si Tinapay ay Egay Kabfofochan.) ⁴Osto ay inpatiliwna siya, inpafalodna sa na't inpatokkhong isnan sinpoo ya enem ay sorchacho ay sin-eep-at ay nensosoblat, tay nan sinmek Herodes ay angnen et mo makwas nan Piyasta ay Paskua, et ipafalana siya ay maokom isnan sakhang nan katakhotakho. ⁵Et wad-ay si Pedro

ay maibfawalod, ngem nan cheycha'y mamati naam-among cha ya inpataticha ay nangilol-owalo ken siya.

Nan Naipalofosan Pedro is Kafabfalochoan

⁶Isnan chey ay lafi ay nganngani mangipafal-an Herodes ken siya isnan kawaksana, mamaseyep si Pedro ay khagkhawaen si chwa'y sorchacho, ay naikakadchinaan nan chwa ay limana. Sa et wad-ay kayet nan entotokkhong is kapantew nan fabfalochoan. ⁷Faagna pay ya ket nenkawawad-ay nan anghel Apo Dios ischi, sa et nalanglangan nan kawadna. Sinikchod nan anghel nan poken Pedro ay namangon ken siya, sa na't kanan, "Ikamom! Maligwat ka!" Ket ay nenkakkakaan nan kachina is kalimana. ⁸Kinwanin et nan anghel, "Ertem nan sangkhetanmo sam et ippey nan pallokam." Inangnen Pedro chi ya kinwanin kayet nan anghel, "Mangifaong ka't ta omonod ka." ⁹Inonod et Pedro nan anghel ay finmala, ngem adina ammo ay tet-ewa nan ang-angnen nan anghel. Kanana mo cha en-iitaw siya. ¹⁰Linaosancha nan omona ya nan ikadwa ay khwarchiya, sa cha't inomchan isnan lanchok ay eneb ay ome y is kaili. Aped natekwafan nan eneb sa cha't finmala. Nanad-alan cha engkhana ay inomchan cha isnan esang ay karsa ket ay nenkamamaid nan anghel.

¹¹Siya chi ya ket ay naimoschengan si Pedro sa na't kanan, "Tet-ewa mampet na! Idwani ammok ay finaano Apo Dios nan anghelna ay omisalak isnan kamabfalin Herodes ya isnan am-in ay sadsaden nan Judio ay maikkan ken sak-en."

¹²Osto ay naawatan Pedro nan inmat ken siya, inmey is afong cha Maria ay inan Juan Marcos, ay naam-

[¶]12:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Pinateyna isnan fadyok si Santiago ay etad Juan."

amongan nan angstan ay enlol-owalo. ¹³Nenkogkog is kapantew nan alad, ya inmey nan magmagkit ay faa ay si Roda ay manongfat. ¹⁴Osto'y inmatonana nan kalin Pedro, ke na't ay nalichongan ay nanekwab isnan eneb khapo isnan lagsakna. Ala na't ya tagtag ay en nangi-faag ay wad-ay si Pedro is kapantew. ¹⁵Sa cha't kanan ken siya, "Nalewlew ka mangngen?" Ngem inapatinana ay tetewa chi. Sa cha't kanan, "Away man anghelna chi!"

¹⁶Si akhes Pedro cha kayet enkogkog, ya issan nanekwafancha, inilacha siya ya nataataa cha. ¹⁷Nensinyas si Pedro ay nangipagkhinek ken chaicha, sa na't inokhod ken chaicha nan inangnen Apo Dios ay nangipafala ken siya is kafab-falochan. Sa na't kanan, "Ifaagyo na ken Santiago ya isnan iib-a tako ay mamati." Sa na't tinaynan chaicha ya linmayaw.

¹⁸Isnan kawitana, ket ay chadlos nakorkor nan semek nan sosorchacho isnan allilawcha maipoon isnan naangnen ken Pedro. ¹⁹Nenfilin si Herodes ay mangipaanap ken siya ngem egay nadnad-anan. Sa na't somaryaen nan cheycha'y sorchacho ya infilina ay mapatey cha.

Sa et kinmaan id Judea ya khinomwab id Cesarea et ischi nan entey-ana.

Nan Nateyan Herodes

²⁰Chad-ama nan songet ali Herodes isnan iTiro ya iSidon. Idwani tay sakopna nan malpowan nan kanencha, inyan-anapcha nan angnencha ay maiyornos koma ken siya. Nan inmona ay inangnencha et liniwliwidcha si Blasto ay nakapet ay faan Herodes ta fachangana chaicha. Sa cha't nayomyom ay en nenseg-ang ken siya.

²¹Osto ay inomchan nan akhew ay in-faag Herodes, infachona nan fachon si

kinaalina, sa et tinmokcho isnan tronona ya nenpalawag ken chaicha. ²²Siya chi ya ke cha't waschin fofokhaw ay mang-mangwanin, "Faken aped takho nan enkak-ali mod-i ket esang ay dios!" ²³Faagna ya ket ay inpasakit nan anghel Apo Dios siya tay inlal-ayadna nan chayaw ay ome y koma ken Apo Dios. Sa et nafikhis nan awakna ya natey.

Nan Tinmoliyan cha Bernabe ken Saulo id Antiokia

²⁴Et inmam-amed ay naammowan nan kalin Apo Dios ya inmangsan akhes nan namati.

²⁵Tinmoli cha Bernabe ken Saulo ay nalpo id Jerusalem issan nangikwasan-cha isnan chono ay nabfaalancha, ya in-takincha si Juan Marcos.

Nan Nadchotokan cha Bernabe ken Saulo ya nan Nabfaalancha

13 Idwani isnan mamati ay maam- among id Antiokia wad-ay cha nan mamadto ya mimistolo. Chaicha cha Bernabe, si Simeon ay kananchan Ngigitit, si Lucio ay iCirene, si Manaen ay nakiengngan ken Herodes ay khoferna-chor ya si Saulo. ²Isnan namingsan ay cha cha entipe ya enchayaw ken Apo Dios, kinwanin nan Ispirito Santo, "Lay- chek ay matken cha Bernabe ken Saulo ay mangangnen isnan chono ay khotok nan nangayakhak ken chaicha." ³Adi kad kasin cha nentipe ya nenlowalo, sa cha't chinotokan chaicha isnan nangi- patangancha isnan limacha, sa cha't in- paligwat chaicha.

Nan Inmayan cha Bernabe ken Saulo id Chipre

⁴Adi kad issan namaalan nan Ispir- ito Santo ken chaicha, inmey cha id Se- leucia, sa cha't nenbapor ischi ay ome y

id Chipre.^{§§ 5} Inomchan cha id Salamina ya inpalawagcha nan kalin Apo Dios isnan cheycha'y sinagogan si Judio. Wad-ay si Juan Marcos ay namadfachang ken chaicha.

⁶Nenfab-aat cha isnan chey ay ili engkhana ay finmas-ang cha id Pafó, ay nangil-ancha isnan esa'y ensop-ok ay Judio ay enngachan is Bar-Jesus, ay aped mangmangwanin siya et mamadto. ⁷Siya nan fob-oweg nan khofernachor ay si Sergio Paulo, ay khawis ya masilib ay takho, ya nangipaayag ken cha Bernabe ken Saulo tay laychena ay chengngen nan kalin Apo Dios. ⁸Ngem si Elimas ay ensopsop-ok (tay siya nan ayen nan Elimas isnan kalicha), et inaposana chaicha. Inyan-anapna nan ikkana ay manangaw isnan khofernachor ta ad-i mamati. ⁹Ket ay si Saulo ay makwani akhes ay Pablo ay inchad-alan nan Ispirito Santo, et nen-ibfotakhana siya ¹⁰sa na't kanan, "Sik-a ay anak si Chimonyo! Sik-a nan fosen si am-in ay khawis. Am-in ay ilan si sikap ya kinangaag et siya yangkhay nan wad-ay ken sik-a. Ke ka ad-i paat tomke ay mamabalinsowek isnan nalenteg ay ischon Apo Dios? ¹¹Ilaem, at itopegmo idwani nan kamabfalin Apo Dios, et nay makolap ka ya ad-im ilaen nan akhew engkhana'y kaat ay akhew."

Faagna ya ket ay kag malilifoowan ya finmollinget nan ilaena, ya nenkapokap et ay omanap is menpachang ken siya. ¹²Issan nangil-an nan khofernachor isnan inmat, ya ket namati tay nataataa isnan sos-olo maipoon ken Apo Jesus.

Nan Inang-angnen cha Pablo id Antiokia id Pisidia

¹³Nenlokhan cha Pablo ya nan iib-ana isnan bapor id Pafó, sa cha't inomchan id Perge ay esa'y ili isnan Probinsiya ay Pamfilia. Ket ay tinaynan Juan Marcos chaicha ischi ya tinmoli id Jerusalem. ¹⁴Intot-oloy cha Pablo mailapo id Perge engkhana'y chinmapos cha isnan ili ay Antiokia id Pisidia. Ya isnan tengawcha ay Sabfacho inmey cha ay nakitoktokcho is kasinagoga. ¹⁵Makwas pay ay naifasa nan tapina isnan lenteg Moises* ya nan tapina akhes isnan solat nan cheycha'y mamadto, ket ay finaen nan aap-apon nan sinagoga nan en mangwani ken cha Pablo, "Iib-a, mo wad-ay laychenyo ay itokhon ay mangipafikas isnan naycha ay takho, mabfalin ay enkali kayo."

¹⁶Sa et tinmakcheg si Pablo ya nensinyas ay mangipagkhinek ken chaicha. Kinwanina, "Kakailiyan ay Israelitas ya chakayo ay Gentil ay mangiyegyat ken Apo Dios, chengngenyó koma nan laychek ay ifaag ken chakayo. ¹⁷Nan Dios tako ay Israelitas et pinilina nan ikik-it tako id solit, sa na't finachangan chaicha ta machamchamag cha issan nakiliyancha id Egipto. Sa na't inpaila nan kamabfalina issan nangipangowana ay nangikaanana ken chaicha ischi. ¹⁸Sa na't inan-anosan chaicha isnan epat poo ay tawen is kamalalango ay lota. ¹⁹Pito ay tribo id Canaan nan pinakawasna ta ipatawidna nan lotacha isnan takhona. ²⁰Omey si epat khasot ya liman poo ay tawen am-in nan naangnenana.

§§13:4 Esang ay ili nan Chipre ay maliliwes isnan fayfay. Pafó nan esang ay ili ischi ay sag-en nan fayfay.

*13:15 Am-in nan liblo ay insolat Moises ay Genesis, Exodo, Levitico, Nan Numero, ya Deuteronomio et siya chachi nan kanan nan Judio ay lenteg Moises, tay siya nan naisolatan nan lentegcha ay inpaisolat Apo Dios ken siya.

“Awni ya sa na't inischo nan teketekeken ay okom ay mangichalan ken chaicha engkhana isnan timpon Samuel ay mamadtona. ²¹Sa cha't kinomchaw is en-ali ken chaicha, ya inischo Apo Dios si Saulo ay anak Kis ay nalpo isnan tribon Benjamin ay nen-ali is epat poo ay tawen. ²²Osto'y kinaan Apo Dios siya insokatna si David ay en-ali. Sa na't inchayaw si David ay mangwanin, ‘Inilak ay nan semek David ay anak Jesse et en-iso isnan semekko. At siya nan mangikkan isnan am-in ay laychek.’ ²³Idwani maiyafoloy isnan inkalina, infaan Apo Dios si Jesus ay malpo isnan wanedna ta siya nan mangisalak ken chatako ay Israelitas. ²⁴Issan sisya'y egayna nangilapowan isnan chonona, cha inpap-alawag Juan isnan am-in ay Israelitas ay masapol ay enfafawi cha ta chokokhancha nan fasolcha ya enpafonyag cha. ²⁵Ya isan nganngani ay nangikwasan Juan isnan chonona, kinwanina isnan cheycha'y takho ay mangwanin, ‘Away mangnet ngag nan semekyo ken sak-en? Faken sak-en nan chey ay sadsadenyo. Ngem chengngenyoy, wad-ay nan omali ay maisokat ken sak-en ay olay nan taked nan pallokana et ad-i ak maikali ay mamadfad.’

²⁶“Kakailiyan ay Israelitas ay wanened Abraham, ya chakayo ay Gentil ay wad-ay isna ay mangiyegyat ken Apo Dios, chatako nan naipal-iyen nan nay ay naifaag ay kaisalakan. ²⁷Nan iJerusalem ya nan aap-apocha, egaycha finigfig si Jesus paymo naawatan nan ayen nan kinwanin nan cheycha'y mamadto ay naifasfasa isnan Sinabfacho. Ngem ket ay inpatet-ewacha chachi isnan nangisaklangancha ken

siya. ²⁸Olay maid ammocha is khotok nan mangichalomancha ay lebfengna ay mapateyana, siya kayet ay kinchawcha ken Pilato ta ipapateyna siya. ²⁹Ya osto'y inangnencha ken siya nan am-in ay kinwanin nan naisolat ay kalin Apo Dios maipoon ken siya, inpagkhwabcha is kakaew sa cha't inpey isnan liyang si natey. ³⁰Ngem finangon Apo Dios siya isnan etey ³¹ya isnan kaakheakheaw ay cha nar-os nenpap-aila isnan cheycha'y nakifab-aat ken siya id Jerusalem ay nalpo id Galilea. Chaicha nan tistikhona idwani isnan Israelitas. ³²Nay iyalimi et ken chakayo idwani nan Khawis ay Chamag ay siya na: Nan inkalin Apo Dios isnan ikik-it tako id solit, ³³et siya nan tinongpalna idwani ken chatako ay wanen-edcha issan namangonana ken Jesus isnan etey. Siya akhes na nan ayen nan nay ay naisolat isnan ikadwa ay Salmo:

‘Sik-a nan Anakko.

Isnan nay ay akhew, nenfalin ak ay Amam.’[†]

³⁴Mo maipoon akhes isnan namangonana ken siya isnan etey ta olay engkhana et ad-i machonot nan awakna, siya na nan naisolat:

‘Ichowak ken chakayo nan ad-i kasaew ay nasantowan ay bindisyon ay inkalik ken David.’[‡]

³⁵Tay siya akhes nan kinwanina isnan tapina ay naisolat ay Salmo:

‘At ad-im ipalofos ay machonot nan chadlos nakapet ken sik-a ay faam.’[¶]

³⁶Tay si David issan nangikwasana isnan pangkhep Apo Dios ken siya isnan matatakhawana, natey ya naitapi isnan naikaofan nan ikik-itna ya nachonot nan awakna. ³⁷Ngem faken chi is naikkan

[†]13:33 Ilaenyoy nan Salmo 2:7.

[‡]13:34 Ilaenyoy nan Isaias 55:3.

[¶]13:35 Ilaenyoy nan Salmo 16:10.

ken Jesus ay finangon Apo Dios isnan etey. Egay nachonot.

³⁸“Iib-ak, laychek ay iloneloney ken chakayo ta amowenyo ay osto ay maichalan ken siya, mabfalin ay mapakawan nan fasol. ³⁹Maichalan ken siya olay sino ay mamati ken siya, et makaan ken chaicha nan olay ngag ay fasol ay ad-i kafaellan nan lenteg Moises ay kaanen, ta maifilang cha ay nalenteg. ⁴⁰Mey-anyo mampay ta ad-i omchan ken chakayo nan nay ay kinwanin nan cheycha'y mamadto:

⁴¹‘Chengngenyo chakayo ay aped omang-ango, tay wad-ay nan angnek isnan timpoyo ay mataalanyo, ngem tay ad-iyoyo patiyen olay mo wad-ay mangipaawat ischi ken chakayo, at madchongaw kayo!’”

⁴²Osto'y fomala cha Pablo isnan sinagoga, inalok nan cheycha'y takho chaicha, ta somakhong cha kasin isnan omali ay Sabfacho ta siya kayet nan ipalawagcha. ⁴³Adi kad issan nabfokalan cha is kasinagoga, ansan nan naifoweg ken cha Pablo ken Bernabe ay Judio ya Gentil ay nakapet ken Apo Dios ya nangafolot isnan pammatin si Judio. Nakitottot-oya cha Pablo ken chaicha ay nangipabpafikas ken chaicha ta entatalek cha yangkhay isnan inamowancha ay fachang Apo Dios.

Nan Nenpalawakhan cha Pablo isnan Gentil ay Omili id Antiokia

⁴⁴Isnan kasin Sabfacho ya ket ay naamoamong nan nganngani am-in ay omili ay en nanngis isnan kalin Apo Dios.

⁴⁵Nay met achi issan nangil-an nan cheycha'y Judio isnan katakhotakho, chadama nan apalcha, sa cha't sinopla nan kinwanin Pablo ya inam-amsiwcha siya.

⁴⁶Ngem amed tinmoled cha Pablo ken

Bernabe ay mangwanin, “Masapol ay chakayo koma ay Judio nan mang-ona ay maifag-an nan kalin Apo Dios, ngem khapo tay khagkhalaenyo ay mangadi, ipailayo kannay ay ad-i kayo maikali isnan fiyag ay maid pengpengna. Idwani chey, ogkhayenmi et chakayo ta ome y kami isnan Gentil. ⁴⁷Tay siya na nan infilin Apo Dios ken chakami isnan nangwaniyanan,

‘Inpeyko chakayo ay alig silaw isnan cheycha'y Gentil ta ipaammoyo nan maipoon isnan kaisalakan, olay entona isnan lofong.’”[§]

⁴⁸Nenlal-ayad nan cheycha'y Gentil isnan nanngelancha, ya inpategcha nan kalin Apo Dios. Ya am-in ay inischoon Apo Dios ay maagtan is fiyag ay maid pengpengna et namati cha. ⁴⁹Et nachamchamag nan kalin Apo Dios isnan kailiili ischi. ⁵⁰Ngem nan cheycha'y Judio, et inpafikascha ta enkholo nan aap-apon nan ili ya nan maichadayaw ay fabfafain si Gentil ay enchadayaw ken Apo Dios, ta palikhatencha cha Pablo ken Bernabe. Sa cha't sinyog chaicha ay nangipakaan isnan ilicha.

⁵¹Siya chi ya ket inwayagwag cha Pablo nan sikicha ay kag manokhon isnan omili ischi isnan makaanan nan chapog nan ilicha isnan sikicha. Sa cha't naligwat ay enpalconio. ⁵²Chadlos ay nenlal-ayad nan cheycha'y disipolos ay tinaynancha ischi, ya wawawad-ay nan Ispirito Santo ay nangichad-alan ken chaicha.

Nan Inang-angnen cha Pablo ken Bernabe id Iconio

14 Isnan kawad cha Pablo ken Bernabe id Iconio, inmey cha akhes isnan sinagogan si Judio. Et khapo isnan kakang-ep ay inikkancha ay nenpapalawag, angsaangsan nan Judio ya Gen-

[§]13:47 Ilaenyo nan Isaias 49:6.

til ay namati ken Apo Jesus. ²Ngem nan cheycha'y Judio ay ad-i mamati, et sinabfichongancha nan semek nan cheycha'y Gentil ya inpafikascha chaicha ay mangola isnan cheycha'y mamati. ³Adi kad inmannong et nan nentey-an cha Pablo ken Bernabe ischi. Ya natoled cha ay nenpap-alawag tay nentatalek cha ken Apo Jesus. Et siya kannay nan nanet-ewa isnan infab-aagcha maipoon isnan fachangna maichalan isnan maton ya nan omipataa ay inpaangnena ken chaicha. ⁴Ngem nakhedwa nan cheycha'y omili, ya nan tapina, naitapi cha isnan cheycha'y Judio ya nan akhes tapina, naitapi cha isnan apostoles.

⁵Idwani, nan cheycha'y Gentil ya Judio sa et nan aap-apo et nentotolag cha ay mangisik ya mamaog ay mamatey ken chaicha. ⁶Ngem osto'y inammowan nan cheycha'y apostoles chi, ke cha't ay linmayaw ya inmey cha id Listra ya id Derbe ay ili isnan Probinsiya ay Liconia, ya isnan am-in ay sakop nan nay chwa'y ili. ⁷Ischi et nan nangipap-alawakhancha isnan Khawis ay Chamag.

Nan Inangnen cha Pablo ken Bernabe id Listra ya id Derbe

⁸Wad-ay id Listra nan esa'y lalaki ay nasakew nan sikina ay aped pinmopotpot. Naiyanak ay napilay ya maid paat nanad-alanana. ⁹Chechenggena nan kankanan Pablo. Insisin-eng Pablo siya, ya issan nangil-ana ay wad-ay pammatina ay khomawis, ¹⁰inpappangekhena ay nangwanin, "Itakhegmo! Enletkhem nan sikim!" Ya ket ala na ya taod ya manalan. ¹¹Issan nangil-an nan angsaangsan ay takho nan inikkan

Pablo, ke cha't inlapo ay nenfokhaw isnan kalicha kannay ay Linicaonia ay mangwanin, "Dios chana, ay khinomwab ken chatako isnan ilan si takho!" ¹²Ke cha't ay pangadnen chaicha isnan ngadngachan si ap-aped ay dioscha. Inpangachancha ken Bernabe nan Zeus ya ken Pablo nan Hermes, tay siya nan cha nenkak-ali.**

¹³Idwani nan pachin nan dioscha ay Zeus ay wad-ay nan timplona is kasae-fan nan ili, et wad-ay cha nan ineyna ay faka ya nan natiketike ay sabsafong is kasegpan. Tay siya ya nan cheycha'y takho et laychenchacha ay idchatonan nan cheycha'y apostoles.

¹⁴Ngem issan nangammowan cha Bernabe ken Pablo nan chey ay angnenchacha koma ken chaicha, ala cha't ya peskhat isnan fachocho ay nentatagtag isnan kawad nan katakhotakho ay nangifogfokhaw en, ¹⁵"Iib-a, ngag man nan ang-angnenyo? Takho kami met yangkhay ay kag ken chakayo! Inmali kami ay mangipalawag ken chakayo isnan Khawis ay Chamag, ta chokokhanyo nan naycha'y ongar ay cha yo ang-angnen, ta somakhong kayo isnan matatakho ay Dios ay nangaeb isnan chaya, nan lota, nan fayfay ya nan am-in ay wad-ay ischicha. ¹⁶Issan chey, inpalofosna nan Gentil isnan kailili ta wanchenchacha nan sikhod ay ang-angnencha. ¹⁷Ngem olay siya chi, wad-ay ay wad-ay nan kail-ana ay mangisicho ken siya ay Dios. Tay kad-in ichowana nan enkhawisanyo isnan cha na mangipaodchancha ya mangipafegkhasan isnan am-in ay molayo isnan osto ay timpona, ta memememegsan kayo ya kad-in enlalayad kayo." ¹⁸Nay met achi olay mo siya

**14:12 Zeus ay makwani akhes en Jupiter nan makwanin alin nan ap-aped ay dioscha ay Griego. Hermes ay makwani akhes en Mercury nan kananchan faan nan ap-aped ay dios ay nalaing ay enkali. Siya chi nan khotok nan nengadnancha ken Pablo is Hermes. Ngem eg-ay naawatan cha Pablo nan cha cha kankanan, tay ad-icha maawatan nan kalicha ay Linicaonia.

chi nan kinwanin cha Pablo ay nenkali, khechangna'y nenpalikhat cha ay nangipatke isnan katakhotakho ay en menchaton ken chaicha.

¹⁹Osto'y siya chi wad-ay cha nan Judio ay inomchan ay nalpo id Antiokia ya id Iconio. Inawischa nan katakhotakho sa cha't finaofaog si Pablo ya khinoyakhoycha ay nangipafala is kaili, tay kananchan mo natey. ²⁰Ngem osto ay linikob nan cheycha'y disipolos siya, ya ket ay fomangon ya tinmoli isnan chey ay ili. Mawakas pay sa cha't maligwat ken Bernabe ay ome'y id Derbe.

Nan Tinmoliyan cha Pablo id Antiokia id Siria

²¹Inpap-alawag cha Pablo nan Khawis ay Chamag id Derbe, ya angan nan inawischa ay nenfalin ay disipolos. Sa cha't tinmoli id Listra ya id Iconio, engkhana ay chinmapos cha id Antiokia id Pisidia. ²²Cha cha inpapafikas nan disipolos isnan cheycha'y ili, ya finagfag-ancha chaicha ta itotoloycha ay mangeegnan isnan pammati olay mo enliglikhat cha. "Masapol ay itopeg tako nan angan ay likhat esa tako maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios," kinwanicha. ²³Sa cha't chinmotok is amam-a ay mangichalan isnan mamati isnan waschin maam-amongancha. Isnan nanotokancha ken chaicha, nentiptipe cha ay nangilol-owalo ken chaicha, ya intalekcha chaicha ken Apo Jesus ay nangipay-ancha isnan pammaticha.

²⁴Inikwancha id Pisidia, engkhana ay inomchan cha id Pamfalia ²⁵isnan ili ay Perge. Inpap-alawagcha nan kalin Apo Dios ischi, sa cha't khinomwab id Atalia. ²⁶Sa cha't nenbapor ay sinmaa id Antiokia, ay ili ay naligwatancha issan nangitalkan nan disipolos ken chaicha

ken Apo Dios ta fachangana chaicha isnan chono ay nay ay kinwascha. ²⁷Issan inomchanancha ischi, inamongcha nan am-in ay mamati, sa cha't inokhod nan am-in ay inang-angnen Apo Dios maichalan ken chaicha, ya nan nangichowalana isnan wayan nan Gentil ay mamati et namati cha.†† ²⁸Et inmanong cha ay nakitetee isnan cheycha'y mamati ischi.

Nan Totyan nan Amam-an nan Mamati id Jerusalem

15 Idwani, wad-ay cha nan lallalaki ay nalpo id Judea ay inmey id Antiokia ay nangisos-olo isnan cheycha'y mamati. Kananchan, "Ad-i mabfalin ay maisalakan kayo mo ad-i kayo enpasegyat ay mangafolot isnan ekhad ay inischon Moises." ²Siya chi nan chadlos nakisomasomaan ya nakisongfasongfatan cha Pablo ken Bernabe ken chaicha. Tay siya chi, ya ket nadchotokan cha Pablo ken Bernabe ya nan tapina ay iyAntiokia, ta ome'y cha id Jerusalem ay en mangila isnan cheycha'y apostoles ya amam-a maipoon isnan chey ay lili.

³Adi kad inpaligwat nan mamati chaicha, ya issan cha cha lomaosan isnan kailili id Fenicia ya id Samaria, inog-okhodcha isnan mamati ischicha nan nenfaliwan nan semek nan cheycha'y Gentil ta mamati cha ken Apo Dios, ya chadlos nenlal-ayad cha am-in.

⁴Isnan inomchanancha id Jerusalem, nenlal-ayad nan maam-among ay mamati, nan apostoles ya nan amam-a ay manawat ken chaicha. Sa cha't inog-okhod ken chaicha nan am-in ay inang-angnen Apo Dios maichalan ken chaicha. ⁵Nay met achi tinmakcheg nan tapina ay mamati ay nalpo isnan pang-

††14:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "nan nangitekwapana isnan pantew si pammati isnan Gentil."

fon si Fariseo ay mangwanin, “Masapol ay masegyatan cha, ya maifilin ken chaicha ta iyangnencha nan lenteg Moises.”

⁶Adi kad naamong nan apostoles ya amam-a ta siya chi nan apatencha. ⁷Kakwasan nan inmannong ay natotyatotyancha, ya ket tinmakcheg si Pedro ay nangwanin, “Iib-a, ammoyo ay id kasin pinilin Apo Dios sak-en ken chatako ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag sinan Gentil, ta chengngenchya ya mamati cha. ⁸Et si Apo Dios ay mangammo isnan semek si takho, inpailana ay chawatena akhes chaicha isnan nangipaliyana isnan Ispirito Santo ay mangichalan ken chaicha ay kag nan inangnena ken chatako. ⁹Maid inangnen Apo Dios is naiteknan tako ken chaicha, tay chinalosana akhes nan nalokhit ay semekcha issan namatiyancha. ¹⁰Tay mampay siya chi, en yo man tepngen/pachasen si Apo Dios isnan mangipasakfatanyo ken chaicha ay mamati isnan sikhab ay ekhad tako ay alig sallong ay olay chatako paymo nan ikikit tako et ad-i tako kafaelan? ¹¹Faken koma chi, tay patiyen tako ay maichalan yangkhay isnan fachang Apo Jesus nan kaisalakan tako, ya siya akhes ken chaicha ay Gentil.”

¹²Siya chi ya khinmigkhinek nan cheycha'y naamong, sa cha't chingne nan inokhod cha Bernabe ken Pablo maipoon isnan am-in ay maton ya omipataa ay inang-angnen Apo Dios maichalan ken chaicha isnan kawadcha isnan Gentil.

¹³Osto ay nakakaliyancha, kinwanin Santiago, “Iib-a, chengngenyano nan nay

ay kanak. ¹⁴Kailawlawag Simon nan laponay nangipail-an Apo Dios ay iismekna nan cheycha'y Gentil. Nan inangnena et inayakhana nan tapina ken chaicha ay entakhona ay mangipateg isnan ngachana. ¹⁵Olay nan cheycha'y mamadto et siya akhes na nan insolatcha ay kinwanin Apo Dios ay nangwanin,

¹⁶“Makwas na ya at tomoli ak, ya at fangonek kasin nan nat-eb ay afong David.”[‡]

At khab-ek kasin nan napakawas ya kasin ko patakchekhen.

¹⁷Ta am-in nan tapina ay takhok et omanap cha ken sak-en ay Apo.

Am-in cha ay Gentil ay inayakhak ay mangipateg isnan ngachanko.[¶]

¹⁸Siya chi nan kinwanin Apo Dios ay inpaammona id solit.’

¹⁹“Siya chi nan khotok nan mangwaniyak en ad-i tako koma palikhaten nan cheycha'y Gentil ay cha mabfaliwan nan semekcha ta mamati cha ken Apo Dios. ²⁰Solatan tako magtek chaicha ay mamilin ta ad-icha ischa nan isyangkhay ay naifilang ay mallawa tay naichoo isnan khinag-aeb ay dios, ta omadchawi cha isnan asi ay okhali, ya ta ad-i cha ensifo isnan watwat nan naseket ay naparki paymo ensifo si chala.^{§§} ²¹Tay engkhana id sangad-om, kad-in maifasa nan lenteg Moises isnan sinagogan si Judio isnan Sinabfacho, ya kad-in naipapalawag chana isnan kailiili.”

Nan Solat isnan Mamati ay Gentil

²²Idwani natotyano nan apostoles ya nan amam-a ya nan am-in ay waday ischi ay mamati, ta pomili cha ken chaicha is faalenchya ay maitakin ken

[‡]15:16 Nan laychen ay kanan nan afong David et nan en-ap-apowana.

[¶]15:17 Ilaenyo nan Amos 9:11,12.

^{§§}15:20 Isnan lenteg si Judio maipawa nan ensifo isnan watwat si naseket ay naparki tay sisya nan chalana. Maipawa ken chaicha nan ensifo si chala tay kinwanin Apo Dios ay siya nan kawad nan fiyag, ya nan fiyag et kwan Apo Dios. Ilaenyo nan Levitico 17:11.

cha Pablo ken Bernabe ay ome y id Antiokia. Et pinilicha cha Judas ay makwanin Barsabas ya si Silas ay lallalaki ay matangad isnan cheycha'y mamati. ²³ Et siya na nan kanan nan inpaw-itcha ay solat ken chaicha:

“Chakami na ay apostoles ya amama ay ib-ayo. Naay nan solatmi ken chakayo ay iib-a ay mamati ay Gentil ay wad-ay id Antiokia, Siria ya Cilicia. Asop ya enkhaghawis kayo. ²⁴ Chinnngemi ay wad-ay cha nan nalpo isna ay ib-ami ay aped inmey issa, ngem egaymi finibilin chaicha. Ya nay allilawencha ya korkolencha chakayo isnan kankanancha. ²⁵ Siya nan khotok nan natotyaa nmi, et naeesang kami ay namili is ifaami ken chakayo ay maitakin isnan lilwidmi ay cha Bernabe ken Pablo ²⁶ ay chadlos nangiposta isnan fiyagcha ay mangitakcheg isnan ngachan nan Apo tako ay Jesu Cristo. ²⁷ Nay ifaami cha Judas ken Silas ta ifaagcha kasin nan chadlos ay wad-ay isnan nay ay solatmi ken chakayo. ²⁸ Naeesang kami isnan Ispirito Santo ay mangwanin ad-imi tatagmechan chakayo isnan ngag sisa modi ket kecheng nan akit ay naycha ay masapol ay maangnen: ²⁹ Ad-iyo sibfan nan naichaton isnan khinag-aeb ay dios, paymo nan chala paymo nan watwat nan naseket ay naparki. Ya ad-iyo angnen nan asi. Mo iyadchawiyo nan awakyo isnacha, khawis nan angnenyo. Kecheng chana is ibfakhami ken chakayo.”

³⁰ Adi kad inpaligwatchesha chaicha ay khomwab ay ome y id Antiokia. Inamongcha nan am-in ay mamati ischi sa cha't inchawchaw nan solat. ³¹ Isnan namasaan nan iyAntiokia isnan solat, nalaychalaychan cha isnan tokhon ay nangipafikas ken chaicha. ³² Cha akhes Judas ken Silas ay mamadto, et

angsan nan infagfakhacha ay nanogtokhon ya nangipafikas ken chaicha. ³³ Nachanchan nan nentetey-ancha ischi sa cha't tinmoli isnan cheycha'y namaa ken chaicha. Inpaligwat nan cheycha'y iib-a ay mamati chaicha ay enkhaghawis.*

³⁵ Nakhayad id Antiokia cha Pablo ken Bernabe, ya angsan nan iib-acha ay cha nakisos-olo ya nakipap-alawag isnan kalin Apo Jesus.

Nan Nensiyanan cha Pablo ken Bernabe

³⁶ Awni pay ya sa et kanan Pablo ken Bernabe, “Tomoli ta't man, ta en ta ilaen mo khawis nan iib-ata isnan amin ay ili ay nangipap-alawakhanta isnan kalin Apo Jesus.” ³⁷ Laychen Bernabe ay itakincha si Juan Marcos, ³⁸ ngem kinwanin Pablo ay khaghag-awis si adicha itakin siya, tay aped na tinaynan chaicha id Pamfilia ya egayna intoloy ay finmachang isnan chonocha. ³⁹ Siya chi ya ket ay nen-asisonget cha sa cha't nensiyan. Intakin Bernabe si Marcos sa cha't nenbapor ay ome y id Chipre. ⁴⁰ Si akhes Pablo, pinilina si Silas ay fowegna, ya intalek nan iib-a ay mamati chaicha ken Apo Dios ta fachangana chaicha, sa cha't naligwat. ⁴¹ Sa cha't nenfaat ay inmey isnan kailili id Siria ya id Cilicia, ay en nangipabpafikas isnan cheycha'y mamati ay maam-among ischi.

Nan Naitapiyan Timoteo ken cha Pablo ken Silas

16 Inomchan cha Pablo id Derbe ya sa et id Listra. Ya wad-ay ischi nan esa'y disipolos ay enngachan is Timoteo, ay Judio si inana ya esang akhes ay mamati, ngem si amana et esang ay Griego. ² Khawis nan naap-apatatan Timo-

*15:33 Isnan tap-in nan naisolat ay kalin Apo Dios isnan Griego, wad-ay nan bersikolo 34, ay siya na: Ngem si Silas, et sinmekna ay makhayad id Antiokia.

teo isnan iib-a ay mamati id Listra ya id Iconio.

³Idwani, sinegyatan Pablo si Timoteo tay laychena ay itakin siya. Siya chi nan inangnena migkhapo isnan cheycha'y Judio ay wad-ay ischicha, tay ammocha am-in ay si amana et Griego. ⁴Isnan cha cha nenfaatan isnan kailiili, infagfakhacha isnan cheycha'y mamati nan maipoon isnan inolog nan cheycha'y apostoles ya amam-a id Jerusalem, ay masapol ay iyangnencha. ⁵Adi kad amamed et finmikas nan pammatin nan cheycha'y mamati ay cha maam-among, ya winakas ay cha cha kayet nataptapiyan ya inmad-acha.

Nan Inpailan Apo Dios ken Pablo id Troas

⁶Finnaat cha Pablo nan kailiili id Frigia ya id Galacia, tay egay inpalofos nan Ispirito Santo ay enpalawag cha isnan Probinsiya ay Asia. ⁷Idwani, issan nganngani cha'y omchanaan isnan sakop nan Probinsiya ay Misia, kanancha ta somkhep cha isnan Probinsiya ay Bitinia, ngem siya kayet ay egay inpalofos nan Ispirito Santo. [†] ⁸Adi kad linaosancha nan Misia ya nenchadchawes cha ay khinomwab id Troas. ⁹Isnan chey ay maschem, wad-ay nan inpailan Apo Dios ken Pablo isnan kag na iitaw. Inilana nan lalaki ay iMacedonia ay entatakcheg ya cha ense-gang ken siya ay mangwanin, “Omali ka id Macedo-

nia ta fachangam chakami!” ¹⁰Khapo isnan chey ay inilana, inmanap kami kanay is enlokhananmi ay ome-y id Macedonia, tay finigfigmi ay inayakhan Apo Dios chakami ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag ken chaicha.

Nan Namatiyan Lydia id Filipos

¹¹Nenbapor kami id Troas ya nenchadchawes kami id Samotracia, ya isnan kawaksana chinmaka kami id Neapolis. ¹²Sa kami't inmey id Filipos, ay kapapatekhan ay ili isnan chey ay sakop nan Probinsiya ay Macedonia, ya ilin si iRoma. Ischi nan nentey-anmi is away kaat ay akhew.

¹³Isnan tengaw ay Sabfacho tinaynanmi nan ili sa kami't inmey isnan ilit nan wanga, ay kananmi en enlol-owalowan si Judio. [‡] Nakitoktokcho kami ay cha nakitot-oya isnan fabfafai ay maaamong ischi. ¹⁴Nan esang ken chaicha ay nanngge ken chakami, et Gentil ay manad-ayaw ken Apo Dios ay enggachan si Lydia ay iTiatira. Enilaklako siya isnan nabfalor ay enkilat ay lopot. [¶] Inchalan Apo Dios nan semekna tatno ikhekheetna ay manngge isnan kankanan Pablo. [§] ¹⁵Siya chi ya ket ay nenpafonyag siya ya nan am-in ay pangafongna. Sa na't awisen chakami ay mangwanin, “Mo kananyo ay tet-ewa ay mamati ak ken Apo Jesus, omali kayo is afongko ta ischi nan entey-anyo.” Et inmipakod ken chakami.

[†]16:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan Ispiriton Jesus.*”

[‡]16:13 Tay ilin si iRoma nan Filipos, masapol ay is kailitna nan maamongan nan teken nan pammaticha, ay mangiyangnen isnan ekhadcha ay enchayaw, ay kag isnan Judio. Ekhad si Judio ay maam-among isnan sag-en nan chanom, tay kad-in enfonyag cha ay mangaan isnan afigcha, esa cha enlowalo.

[¶]16:14 Nachamchamag nan ili ay Tiatira, tay siya nan mailpowan nan kag fekhas si aterfa ay manekteken isnan ilan nan lopot. Nan sana ay enkilat ay lopot et siya nan laylaychen nan iRoma ya nangina. Siya nan lopot si fafaknang, ya nan alicha.

[§]16:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Tinekwanan Apo Dios nan posona ta chengngena nan kinwanin Pablo.”

Nan Naibfalochan cha Pablo ken Silas id Filipos

¹⁶ Isnan namingsan ay cha mi omayan is kaenlol-owalowan, wad-ay nan sinabatmi ay magmagkit ay faa ay sinkhep si anito ay nangigwa ken siya isnan kafaelana ay en-ila. Ad-acha ay siping nan al-alaen nan cheycha'y apona khapo isnan chey ay kafaelana. ¹⁷ Inon-onodna chakami ken cha Pablo ya cha na infogfokhaw ay mangwanin, "Nan naycha ay takho et faan nan Katotongchowan ay Dios, ya ipaammocha ken chakayo nan ikkanyo ay maisalakan!" ¹⁸ Away kaat et ay akhew ay inang-angnena chi engkhana'y naoma chadlo si Pablo. Sa na't sinakhong ay nangwani isnan anito, "Isnan ngachan Jesu Cristo, filinek sik-a ay fomala ken siya!" Et isnan chey kannay ay olas finmala nan anito ken siya.

¹⁹ Idwani, issan namigfikhan nan cheycha'y apon nan magmagkit ay maid et namnamacha ay fomaknangan, tiniliwcha cha Pablo ken Silas ya khinoyakhoycha chaicha ay nangiyey is kapalasa ay kawad si okom. ²⁰ Inyeycha chaicha ay nangidchalom isnan okom ay nangwanin, "Naaycha si Judio ay inmali ay enkhologkholo isnan ili tako. ²¹ Cha cha isos-olo nan ekhad ay law-en tako ay chawaten paymo iyangnen ay iRoma." ²² Sa et intachon nan angstan ay takho ay nangipabpafasol ken chaicha. Alan et nan cheycha'y okom ya lokpos isnan fashon cha Pablo ken Silas, sa cha't inpafaifaig nan sokod ken chaicha. ²³ Kakwasan nan chad-ama'y nafaifaikhancha, inpokokcha chaicha, ya naifilin isnan khwarchiya ta ifotina chaicha ay khawis. ²⁴ Tay siya chi nan naifilin ken siya, en na't inpokok chaicha isnan kachokhon

nan fabfalochan. Inipitna nan sikicha isnan nalokawan ay kaew, sa na't fotiyan.

²⁵ Isnan tangan si lafi, nenlol-owalo cha Pablo ken Silas ya cha cha nenkankanta ay nenchad-ayaw ken Apo Dios, ya chengchengngen nan iib-acha ay falod. ²⁶ Faagna ya ket ay nayannekha is chad-ama, ya olay nan pegnad nan fabfalochan et nenwegweg. Sa et nenkatetekwafan nan am-in ay enebna ya nenkakkakaan nan kachinan nan am-in ay falod.

²⁷ Finmangon et nan khwarchiya ya isnan nangil-ana ay entatakang nan fabfalochan, kanana et mo linmayaw cha nan falod. Ke na't okfosen nan fadyokna ay mamatey isnan awakna.** ²⁸ Ngem ya ket ay nabfanokhaw si Pablo ay mangwanin, "Ad-im sepsepen nan awakmo, tay naay kami am-in sina!"

²⁹ Siya et chi ya ket nenpaala is silew, sa na't kinamo ay en nangila ken cha Pablo ken Silas, ya chadlos ay namap-ayegpeg ay nenlokfob isnan sakhangcha. ³⁰ Sa na't ifala chaicha ay mangwanin, "Apo, ngag man nan angnek ta maisalakan ak?"

³¹ Sa cha't kanan, "Mamati ka ken Apo Jesus et maisalakan ka ya nan pangafongmo."

³² Sa cha't inlawlawag nan kalin Apo Dios ken siya ya nan am-in ay wad-ay is afongna. ³³ Adi kad isnan chey kannay ay olas isnan lafi, inayakhana chaicha sa na't inwainwasan nan sokhatcha. Sa cha't kannay nenpafonyag am-in ay sinpangafong.

³⁴ Osto'y siya chi, inlamagna't chaicha is afong, sa et nenkhao is kanencha. Et nenlal-ayad cha am-in ay sinpangafong tay namati cha et ken Apo Dios.

³⁵ Isnan kawitana ket ay finaan nan cheycha'y okom nan popolis ay en

** 16:27 Isnan lenteg nan iRoma, mo ngag nan chosan nan linmayaw ay falod, siya akhes nan maangnen isnan khwarchiya ay nangipalayaw ken siya.

mangwanin, “Ipalofosyo nan sanacha ay lallalaki.”

³⁶Adi kad infakhan nan khwarchiya chi ken Pablo. Kinwanina, “Inmali nan filin ay nalpo isnan cheycha’y okom ay mangwanin ipalofosko chakayo. Idwani, mabfalin et ay fomala kayo. Omey kayo et ay enkhaghkhwis.”

³⁷Ngem ket ay kinwanin Pablo isnan cheycha’y polis, “Da! Aped cha inpasaplisaplit chakami isnan sakhang nan katakhotakho, sa cha’t inmipafalod ay egay ona nakedchengan ay nakafasol kami! Romano kami pay!†† Ento man nan ikkana idwani ay aped cha omipakaan ken chakami ya maid makaammo? Ad-i mabfalin! Masapol ay chaicha kannay ay okom nan omali ay mangifala ken chakami.”

³⁸Adi kad tinmoli nan popolis ay en nangifaag sidi isnan cheycha’y okom. Ya issan nanngelancha ay Romano pet cha Pablo ken Silas, inmegyat cha. ³⁹Sa cha’t inmey ay maiyornos ken chaicha, ya inpangocha chaicha ay mangifala is kafabfalochan, sa cha’t kinchaw ta mo mabfalin et komaan cha ischi ay ili. ⁴⁰Adi kad tinaynan cha Pablo ken Silas nan fabfalochan, sa cha’t inmey isnan afong Lydia, ay nangil-ancha isnan iib-acha ay mamati. Finagfag-ancha ay mangipafikas ken chaicha, sa cha’t kinmaan.

Nan Inmayan cha Pablo ken Silas id Tesalonica

17 Intot-oloy cha Pablo ay nenfaat ay nangikwan id Amfipolis ya Apolonia, sa cha’t inomchan id Tesa-

lonica ay kawad nan esa’y sinagogan si Judio. ²Inmey si Pablo is kasinagoga tay siya nan inpaingsana. Ya tolo ay Sabfacho ay nakisodsochok ischi maipoon isnan naisolat ay kalin Apo Dios. ³Inlawlawagna chi ay mangipaila ay masapol ay enlikhat nan Cristo sa et fomanagon kasin isnan etey. Kinwanina, “Si Jesus ay chak inpap-alawag ken chakayo, et siya nan Cristo.” ⁴Wad-ay cha nan Judio ay cha naawis ya naitapi ken cha Pablo ken Silas. Angsaangsan akhes nan Griego ay nenchad-ayaw ken Apo Dios, ya sa et nan angstan ay matangad ay fabfafai ay naawis ay naitapi ken chaicha.

⁵Nay met achi ket ay inmapal nan tapin nan Judio, ya chinakhopcha nan wasit ay lallalaki, sa cha’t inamong nan omili ya sa cha’t pabfikasen nan kholo isnan ili. Ala cha’t ya eey isnan afong Jason ay mamilit ay mangipafala koma ken cha Pablo ken Silas, ta iyeycha chaicha isnan sakhang nan katakhotakho. ⁶Ngem khapo tay egaycha inchanan chaicha, ke cha’t ay ala ya filalay ken Jason ya nan tapina ay iib-a ay mamati, ya inyeycha chaicha isnan aap-apo isnan ili, sa cha’t infogfokhaw ay nangwanin, “Nan lallalaki ay nangiyali isnan kholo isnan am-in nan lofong, naay cha isna, ⁷ya sinangailin Jason chaicha is afongna. Soplancha nan filin nan Emperador ay mangwanin wad-ay kano nan teken ay ali ay enngachan si Jesus.” ⁸Issan nanngelan nan omili ya nan aap-apo isnan ili nan chey ay kinwanicha, ket ay nakorkor nan olocha. ⁹Sa et piyansaan

††**16:37** Chwa ay ila nan lenteg nan Romano. Nan esang et pala isnan sikhod ay iRoma ay kailiyan nan Emperador, ya pala akhes isnan cheycha’y naifilang ay Romano tay naiyanak cha ay Romano paymo linakwanicha chi. Nan esang akhes ay lentegcha et pala isnan kailiili ay inafakcha ay nenfalin ay sakop nan Roma. Kag isnan chosa: maipawa nan maikolosan nan sikhod ay iRoma paymo nan naifilang ay Romano, ngem mabfalin na isnan ad-i maifilang ay Romano. Ad-i akhes mabfalin ay masaplit nan iRoma paymo naifilang ay Romano mo ad-i cha ona masomarya ay osto. Siya nan lilin Pablo.

nan aap-apo cha Jason ya nan iib-ana, sa cha't inpalofos chaicha.

Nan Inmayan cha Pablo id Berea

¹⁰Osto ay nalafi, inpaligwat nan iib-a ay mamati cha Pablo ken Silas ay ome y id Berea. Isnan inomchanancha, inmey cha isnan kasinagogan si Judio. ¹¹Wadwad-ay ay makaawat nan Judio ischi mo nan wad-ay id Tesalonica. Iinsetcha ay nannge isnan kalin Apo Dios, ya winakas ay inosiosigcha nan naisolat ay kalina ta ilaencha mo tet-ewa nan kankanan Pablo. ¹²Et angan ken chaicha nan namati, ya siya akhes isnan matangad ay fabfafain si Griego ya olay nan lallalakin si Griego. ¹³Ngem isnan nanngelan nan Judio id Tesalonica ay inpap-alawag akhes Pablo id Berea nan kalin Apo Dios, inonodcha siya, ya sa cha't sogsokhan ay mangipafikas isnan omili ischi ta enkholo cha. ¹⁴Osto'y siya chi, ya ket inpaligwat kannay nan iib-a ay mamati si Pablo isnan enpafayfay ay chalan. Ngem nakhayad cha Timoteo ken Silas id Berea. ¹⁵Inpangocha si Pablo engkhana id Atenas, sa cha't sinmaa. Infilin magtek Pablo ken chaicha ta ifaagcha ken cha Silas ken Timoteo ta kamakamencha siya.

Nan Inang-angnen Pablo id Atenas

¹⁶Isnan kawad Pablo id Atenas, ay cha na manadsad-an ken cha Silas ken Timoteo, chad-ama ay ensakit nan semekna isnan nangil-ana ay angsaangsan

nan khinag-aeb ay dios isnan chey ay ili.

¹⁷Siya chi ya ket nakisosdochok is kasinagoga isnan Judio ya Gentil ay enchad-ayaw ken Apo Dios. Siya kayet akhes chi nan winakas ay inang-angnena is karmarkitan isnan olay sino ay wad-ay ischi. ¹⁸Idwani wad-ay cha nan mimistolo ay inmey nangila ken Pablo. Chaicha san makwanin Epicureo ya nan Estoico.^{‡‡} Kinwanin nan tapina ken chaicha, “Ngag man nan laychen nan nay ay pasot ay kanan.” Wad-ay cha akhes nan nangwanin, “Kag teketekeken ay dios nan ap-apatena mo!” Kinwanicha na tay cha inpap-alawag Pablo nan maipoon ken Jesus ya nan matakhowan isnan etey.^{¶¶}

¹⁹Adi kad inalacha si Pablo ya inyeycha isnan maamongan nan amam-a isnan ili ay makwanin Areopago. Sa cha't kanan, “Laychenmi ay ammowen nan nay ay falo ay sos-olo ay cham apapaten. ²⁰Tay omipataa nan tapina ay inyalim ay sos-olo ay cha mi chengngen, et nay laychenmi ay ammowen nan ayena.” ²¹(Tay am-in nan omili id Atenas ya nan cheycha'y nalpo isnan teketekeken ay ili ay nakiili ischi, et maid kasin teken is chonchonnencha mod-i yangkhay nan en mangap-apat ya manmannge isnan chey ay eg-ay paat nadnadnge ay omipataa.)

²²Tinmakcheg si Pablo isnan sakhang nan Areopago, sa na't kanan, “Iib-a ay iyAtenas, mailak ay isnan am-in ay angnenyo et iyeegyatyo nan diosyo. ²³Tay isnan chak nenliklikchan isnan

^{‡‡}**17:18** Nan mimistolon si Epicureo, kanancha en aped nawad-ay nan lofong ay maid nangaeb. Kanancha akhes ay mo matey nan takho, mamaid nan leng-agna. Adi kad kanancha en nan pangkhep koma nan takho et ta enkhankhanas cha yangkhay ya nan figikhawencha nan mang-epanacha. Nan akhes mimistolon si Estoico, kanancha en maamas nan leng-ag nan takho isnan mateyana. Kanancha akhes en wadwad-ay nan semek mo nan khanas paymo likhat ay itopeg si takho, tay nan nemnem koma nan mangichalan isnan takho. Patiycha akhes ay mo kanan nan semekcha en maid et silfin nan fiyag, pateycha et yangkhay nan awakcha.

^{¶¶}**17:18** Nan kalin si Griego isnan katakhowan si matey et **anastasis**. Away nget nenkammali nan iyAtenas ay mangwanin, chwa ay Dios nan isos-olon Pablo ay si Jesus ya si Anastasis.

iliyo ay namob-oyaak isnan enchad-ayawanyo, inchanak akhes nan altar ay naisolatan nan nay: ‘Pala isnan Egay Kaam-ammowan ay Dios.’ Idwani nan sana ay Dios ay ad-iyo ammo ya chad-ayawenyoy, et siya mampay idwani nan laychek ay ipaammo ken chakayo.

²⁴ Siya nan Dios ay nangaeb isnan nay ay lofong ya nan am-in ay wad-ay isna. Ad-i entee isnan timplo ay khinaeb si takho, tay siya nan Apo isnan chaya ya nan lota. ²⁵ Ad-ina akhes masapol nan ifachang si takho ken siya ay kag san wad-ay enkolangana. Tay siya kannay nan poon si fiyag ya matatakhowan tako, ya kalpowan nan am-in ay ngag sisa'y masapol si takho. ²⁶ Winad-ayna am-in nan wanen-ed si takho isnan esesa'y chala, ta entee cha isnan olay entona issa isnan lota. Et siya kannay nan nangischo isnan omannongan nan enapowan nan waschin esa'y ili, ya nan pengpeng nan ilicha. ²⁷ Siya na nan inangnena ta anapencha nan Dios, ta asop ya kappokapencha ya edchanancha siya. Ngem nan tet-ewa et ad-i adchawi siya isnan waschin esang ken chatako.

²⁸ Tay wad-ay nan nangwanin, ‘Siya nan poon nan fiyag tako, nan enkhiwwan tako, ya nan matatakhowan tako.’

Kinwanin kayet nan tapina ken chakayo ay somosolat en,

‘Tay an-akna met chatako.’

²⁹ “Idwani tay an-ak Apo Dios chatako, ad-i tako koma kanan ay nan Dios et kag isnan ilan si tinagtakho ay fallitok paymo pilak paymo fato, ay sinmek si khomakhaeb ay nalaing ay takho. ³⁰ Id sangad-om inan-anosan Apo Dios nan cha inang-angnen si takho tay maid ammocha maipoon ken siya. Ngem idwani ifilina isnan am-in ay takho ta enfafawi cha, ³¹ tay

wad-ay nan akhew ay inischona ay at mangokomana isnan am-in ay takho isnan lofong. Nalenteg nan angnena ay mangokom maichalan isnan esa'y takho ay chinotokana. Inpailana ay tet-ewa na isnan olay sino maichalan isnan namangonana ken siya isnan etey!”

³² Isnan nanngelancha isnan kinwanin Pablo maipoon isnan matakhowan isnan etey, ya ket cha ang-angowen nan tapina siya, ngem wad-ay cha nan tapina ay nangwanin, “Laychenmi ay sa kasin mannge ken sik-a maipoon isnan kinwanim.” ³³ Sa et kinmaan si Pablo isnan maam-amongancha. ³⁴ Wad-ay cha nan tapina ay naitapi ken siya ay namati. Si Dionisio ay esang isnan Areopago, sa et nan esa'y fafai ay enngachan si Damaris, ya nan tapina kayet.

Nan Inmayan Pablo id Corinto

18 Awni pay ya ket kinmaan si Pablo id Atenas ya inmey id Corinto. ² Ischi nan nanab-atana isnan esa'y Judio ay iPonto ay enngachan si Akila ya nan asawana ay si Priscila. Kalkalpo cha id Italia tay inpakaan Emperador Claudio nan am-in ay Judio id Roma. Inmey inilan Pablo chaicha, ³ ya khapo tay isona chaicha ay enkhag-aeb si ab-afong ay torcha, nakitetee ya nakidkidno ken chaicha. ⁴ Sinabfacho ay inmey si Pablo is kasinagoga ay en nakisodsochok ay mangawis isnan Judio ya Griego ta mami cha.

⁵ Issan inomchanaan cha Silas ken Timoteo ay nalpo id Macedonia, inpey et Pablo nan am-in ay olasna ay nenpapalawag. Cha na infab-aag isnan cheycha'y Judio ay si Jesus et tet-ewa ay siya nan Cristo. ⁶ Ngem osto ay sinopla ya inpangpangaagcha siya, ke na't iwayagwag nan fachona ay alig mangiwayang ken chaicha ay nangwanin, “Kikhad

kayo isnan madchosaanyo!^{§§} Maid fasolko. Idwani omey ak et isnan cheycha'y Gentil.”

⁷ Sa na't tinaynan chaicha ya inmey isnan afong Ticio Justo ay sag-en nan sinagoga ya nakitee ken siya. Esang siya ay Gentil ay manad-ayaw ken Apo Dios. ⁸ Idwani, si Crispo ay mangichad-alan isnan sinagoga, et namati ken Apo Jesus, ya siya akhes isnan am-in ay pangafongna. Angsan kayet ay iCorinto nan nanngé isnan kinwanin Pablo ya namati cha, sa cha't nafonyakhan.

⁹ Isnan esa'y lafi, kinwanin Apo Dios ken Pablo isnan kag na it-itaw en, “Ad-i ka omeg-egyat. Cham kayet ibfakha nan kalik ya ad-i ka mammamya, ¹⁰ tay wawawawad-ay ak ken sik-a. Ya maid mangisik ken sik-a, tay angsan isnan nay ay ili nan at enfalin ay takhok.” ¹¹ Adi kad nentetee ischi si Pablo isnan esa ya kakhedwa ay tawen, ay cha nangisoso-olo isnan kalin Apo Dios isnan cheycha'y takho.

¹² Ngem isnan nenkhofernadcholan Galion id Acaya, ya ket ay nayomyom nan cheycha'y Judio ya ala cha ya tiliw ken Pablo ay en mangisaklang ken siya. ¹³ Kinwanicha, “Nan nay ay takho et awawisena nan takho ay manopla isnan lenteg isnan angnencha ay enchayaw ken Apo Dios.”

¹⁴ Osto'y nganngani ay enkali si Pablo, ket ay apchas nenkali si Galion isnan cheycha'y Judio. Kinwanina, “Mo sa ya nan nay ay chalomyo et maipoon isnan ad-i osto paymo ngaag ay ikkan, at koma lebfengna ay olay anosak ay manngé

ken chakayo ay Judio. ¹⁵ Ngem khapoy totya pet yangkhay maipoon isnan kali ya ngadngachan ya lentegyo kannay, kikhad kayo. Ngag kan nan ngotok ay mangokom issacha!” ¹⁶ Sa na't nenipakaan chaicha is kakorti. ¹⁷ Sa cha't ala ya teme ken Sostenes ay mangichad-alan isnan sinagoga, ya pinakpakcha isnan sakhang nan okom. Ngem inookhay Galion chaicha.

Nan Tinmoliyan Pablo id Antiokia

¹⁸ Inmannong kayet si Pablo id Corinto, awni sa na't khayachen nan cheycha'y mamati ischi, ya intakina cha Priscila ken Akila. Issan inomchanan-cha id Cencrea, nenpaapolog si Pablo ta kail-ana ay natongpal nan inkalina ken Apo Dios.* Sa cha't nenbapor ay nenpaSiria. ¹⁹ Sa cha't chinmapos id Efeso ay at mangayachan Pablo ken cha Priscila ken Akila. Sa et sinomkhep is kasinagoga ya nakisodsochok isnan cheycha'y Judio. ²⁰ Awni ya inpakodcha siya ta oman-annong koma siya ken chaicha, ngem egayna intan-oy. ²¹ Infaagna magtek ken chaicha isnan kinmaanana en, “Mo ipalofos Apo Dios at kasin ak omali.” Sa et nenbapor ay komaan id Efeso.

²² Isnan inomchanana id Cesarea, nanikid id Jerusalem ay mangila isnan cheycha'y maam-among ay mamati, sa et pinmanad id Antiokia. ²³ Sin-ak-itan nan nentey-ana ischi, sa et kinmaan ya inmey isnan olay entona ay sakop nan Galacia ya Frigia, et inbapafikasna nan pammatin nan cheycha'y mamati ischi.

^{§§} **18:6** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan chalayo et wad-ay kannay isnan oloyo.” Nan laychena ay kanan et, kikhad cha isnan ang-angnencha tay chaicha kannay nan manakhang ken Apo Dios ay manongfat isnan inangnencha, ya nay chaicha nan kikhad isnan madchosaanacha.

* **18:18** Isnan ekhad nan Judio, mo wad-ay nan ikalicha ken Apo Dios, ad-i cha enpapapokis engkhana'y matongpal chi. Sa cha't enpaapolog ya poowancha nan fookcha is kaTimplo ay mangichoo ken Apo Dios ta mangipaila ay natongpal nan inkalicha.

Nan Inmayan Apolos id Efeso ya Corinto

²⁴Idwani wad-ay nan esa'y Judio ay iyAlejandria ay enngachan si Apolos ay inmey id Efeso. Esang siya ay nalaing ay en-isolo, ya angan nan ammona maipoon isnan naisolat ay kalin Apo Dios. ²⁵Nasos-olwan siya isnan inischon Apo Dios ay Chalan si Fiyag, ya nanangset ay nangipap-alawag ya nangisoso-olo isnan ostoosto maipoon ken Jesus. Nay met achi kecheng nan fonyag ay inischon Juan si ammona. ²⁶Inmey is kasinagoga et intotoledna ay en-isoso-olo. Isnan nanngelan cha Priscila ken Akila ken siya, insaacha, sa cha't inlawlawag ay osto ken siya nan cheycha'y ad-ina ammo maipoon isnan inischon Apo Dios ay Chalan si Fiyag. ²⁷Sa et tay laychena ay khomchang isnan Probinsiya ay Acaya, inpafikas nan cheycha'y mamati ta omey siya, ya sino-latancha nan ib-acha ay mamati ischi ta mangiliyencha siya ay khawis. Mailapo isnan inomchanana ischi, ad-acha nan fachangna isnan cheycha'y nenfalin ay mamati khapo isnan fachang Apo Dios. ²⁸Tay isnan sakhang nan katakhotakho ab-afikas siya ay nakisochok isnan cheycha'y Judio, ya inafakna chaicha isnan nangipail-ana isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay si Jesus et siya nan Cristo.

Nan Inmayan Pablo id Efeso

19 Isnan wad-ayan Apolos id Corinto, inikwan Pablo nan kabfakhaang ay omey id Efeso, ay nangchanana isnan tapina ay mamati. ²Sa na't kanan ken chaicha, "Chinawatyo ngen nan Ispirito Santo issan namatiyanyo?"

Sa cha't kanan, "Egay ya! Maid chinchinngemi maipoon isnan Ispirito Santo."

³Sa na't kanan, "Ngag ay ilan si fonyag nan nafonyakhanyo?"

"Nan man fonyag ay inischon Juan," kinwanicha.

⁴Sa et kinwanin Pablo, "Nan fonyag ay inischon Juan et nan mafonyakhan nan cheycha'y menfafawi ya manokog isnan fasol, sa na't infaag ken chaicha ay masapol ay mamati cha isnan omali ay manokat ken siya ay si Jesus."

⁵Isnan nanngelan cha sidi, nenpafonyag cha kasin isnan ngachan Jesus ay Apocho.[†] ⁶Sa et inpatang Pablo nan limana ken chaicha, ket ay inomchan nan Ispirito Santo ay mangichalan ken chaicha, sa cha't nenkali isnan nateketeken ay kali ay egaycha inachar ya infagfakhacha akhes nan inpaammon Apo Dios ken chaicha. ⁷Away sinpoo ya chwa am-in ay lallalaki chachi.

⁸Tolo ay fowan ay in-inmey si Pablo is kasinagoga, ya intotoledna ay nen-isoso-olo, nakisodsochok, ya nangaw-awis ken chaicha ta mamati cha isnan en-apapowan Apo Dios. ⁹Ngem nenfalin ay nawewe nan tapina ya paatencha ay ad-i mamati. Inpangaagcha isnan sakhang nan maam-among is kasinagoga nan in-solon Pablo ay Chalan si Fiyag, et nay tinaynana chaicha ya intakina nan cheycha'y mamati ay en-aton isnan iskwilaan Tirano, ya ischi nan winakas ay nakisodsochokana ken chaicha. ¹⁰Siya chi nan inang-angnena isnan chwa'y tawen. Et am-in nan omili isnan Probinsiya ay Asia, Judio paymo Gentil, et chinngecha nan kalin Apo Dios.

[†]19:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan ngachan Apo Jesus.*"

Nan Lallalaki ay An-ak Sceva

¹¹ Chadlos ay katataa ay kamabfalin nan cha inang-angnen Apo Dios maichalan ken Pablo. ¹² Et tay siya chi olay nan cheycha'y panyo ay cha na inponas ya nan lopot ay inolofidna, et inalacha'y nangiye isnan cheycha'y masasakit, ya cha cha khinmawis sa et cha finmala nan anito isnan nenkaan-anitowan. ¹³ Idwani wad-ay cha nan tapina ay Judio ay cha enfab-aat ay mangipakpakaan isnan anito, ya pinadpachascha akhes ay mangipakaan isnan anito isnan naan-anitowan maichalan isnan ngachan Apo Jesus. Kinwanicha, “Pakaanek sik-a isnan kamabfalin Jesus ay ipap-alawag Pablo.”

¹⁴ Siya na nan cha ang-angnen nan pito ay lallalaki ay an-ak nan esa'y Judio ay katongchowan ay pachi ay si Sceva.

¹⁵ Ngem kinwanin nan anito ken chaicha, “Ammok achi si Jesus ya si Pablo, ngem chakayo, sino kayo pan?”

¹⁶ Adi kad nan chey ay naan-anitowan et nalanabtok ken chaicha ay chadlos nangipalikhat ken chaicha engkhana ay inafakna chaicha, sa cha't ala ya layaw ay nenlalafos ya nasokhasokhatan.

¹⁷ Chinngen nan omili id Efeso, Judio paymo Gentil nan maipoon isnan naangnen. Sa cha't inmegyaegyat ya pinadchayawancha nan ngachan Apo Jesus. ¹⁸ Ya angnan cha ay ensop-ok ay nenfalin ay mamati nan inmey ay nangibfakha ya nangipafala isnan cha cha inang-angnen ay ngaag. ¹⁹ Nan tapina ken chaicha et intakincha nan kalibliblocha sa cha't pinoowan isnan sakhang nan katakhotakho. Inmey ay liman poo ay lifo ay pilak[‡] nan finilangcha ay falor nan cheycha ay liblo. ²⁰ Tay siya chi cha et

maammowan nan kamabfalin Apo Dios isnan onanig cha kayet madngelan ya somyaan nan kalina.

Nan Kholo id Efeso

²¹ Kakwasan nan cheycha ay inmat, sinmek Pablo ay mangikwan id Macedonia ya Acaya ay enpaJerusalem. Kinwanina, “Mo makwas ischi, masapol akhes ay omey ak ay omey id Roma.” ²² Sa na't inpaon-ona id Macedonia nan chwa isnan kafachangna ay cha Timoteo ken Erasto. Sa et nentee siya is sin-ak-itan kayet isnan kawadna isnan Probinsiya ay Asia.

²³ Siya chi nan finmal-an nan chadama ay kholo id Efeso maipoon isnan Chalan si Fiyag. ²⁴ Tay wad-ay nan esa'y lalaki ay enngachan is Demetrio ay mangag-aeb isnan pilak isnan ap-aped timplon nan kinagkhaeb ay dioscha'y fafai ay si Artemis. Ya ad-acha nan makhag-alansiyan nan cheycha'y cha enmadno ischi. ²⁵ Idwani inamongna nan padpadnowena ya nan ib-acha ay enfesesa, sa na't kanan, “Kakakyong, ammoyo ay malpo isnan nay ay chono nan makhalansiya tako. ²⁶ Ngem si tod-i ay Pablo, et kankanana ay nan khaben si takho et faken dios. Inilayo ya chinngeyo ay angsaangnan nan inawisna ay namaliw isnan semekcha, ya faken yangkhay isna id Efeso mod-i ket isnan nganngani ay am-in ay ili isnan Probinsiya ay Asia. ²⁷ Nan maiyegyat, et tay ta ket lang ngomaag nan nay ay chono tako. Ya faken yangkhay sa, mod-i ket et lang mamaid nan pateg nan timplon Artemis ay matangtangad ay dios tako. Et siya ay cha chad-ayawen nan am-in ay omili isnan Asia ya isnan olay entona issa, et maamas nan katangtangachana!”

[‡]19:19 Nan falor nan esa'y drachma ay ngachan nan spingcha ay nakhaeb is silver et silchocha isnan esa'y akhew.

²⁸Issan nanngelan nan cheycha'y maam-among isnan kinwanina, sinmongesonget cha. Sa cha't ala ya fokhafokhaw, "Matangtangad si Artemis ay chad-ayawen tako ay iyEfeso!"

²⁹Ket ay nenkawawad-ay nan kholo isnan olay entona issa isnan ili. Tiniliwcha cha Gayo ken Aristarco ay iMacedonia ay nakifab-aat ken Pablo, sa cha't intagtag ay namilalay ay nangiye'y ken chaicha isnan enfob-oayaan ay palasacha.[¶] ³⁰Laychen Pablo ay sakhangen nan katakhotakho ngem inpakod nan cheycha'y mamati.

³¹Olay akhes nan tapina ay ap-apo ay lil-iwidna isnan chey ay Probinsiya ay Asia, et infaacha nan en nenseg-ang ken siya ta ad-i enpap-aila ischi.

³²Ngomannganawngaw cha nan katakhotakho ay cha mangifogfokhaw isnan nateketeken. Angsan ken chaicha nan ad-i mangammo isnan khotok nan naam-amongancha ischi.

³³Sa et inpasakhang nan Judio nan esang ken chaicha ay si Alejandro ay mangitakcheg ken chaicha. Ya osto ay cha pabfikasen nan tapina isnan katakhotakho siya, ket ay nensinyas ay mangipagkhinek ken chaicha ta sa et enkali koma. ³⁴Nay met achi issan nangimatonancha ay Judio siya, ke cha't ala ya fokhafokhaw am-in is away nget chwa'y olas ay mangmangwanin, "Matangtangad si Artemis ay chad-ayawen tako ay iyEfeso!"

³⁵Awni ya ket inpap-an nan ap-apo isnan ili chaicha. Kinwanina, "Kakakyong ay iyEfeso! Ay ke way ad-i mangammo ay nan ili tako ay Efeso nan matoktokkhongan nan timplon Artemis ay matangtangad, ya nan tinagtakho ay fato ay kakkaagna ay nekchag ay nalpo

id chaya? ³⁶Idwani tay maid makasopla isna, igkhinekyo et koma yangkhay, ya ad-iyo fafallangen ay en-angnen si isyangkhay. ³⁷Aped yo inyali chaton-a isna olay mo maid inak-akewcha isnan timplo paymo inap-apatcha ay mangipangaag isnan dios tako. ³⁸Adi kad si Demetrio ya nan iib-ana ay siya akhes chi nan chonocha et mo wad-ay ichalomcha isnan olay sino issa, wad-ay nan korti ya nan okom ay mennongnong sisi. Siya nan osto ay en cha enchaloman. ³⁹Ngem mo wad-ay kayet teken ay masapolyo, at mafanag chi isnan osto ay akhew ay maamongan nan omili. ⁴⁰Tay maiyegyat ken chatako nan nay ay kholo ay inmat idwani ay akhew, tay ta ket lang ya maidchalom tako. Sa et maid osto ay maisongfat tako ay khotok nan kholo." ⁴¹Nakwas ay kinwanina na, sa na't pasaalen nan cheycha'y takho.

Nan Inmayan cha Pablo id Macedonia ya id Grecia

20 Issan tinomkelan nan kholo, inpaamong Pablo nan cheycha'y disipolos ya finagfag-ana ay nangipafikas ken chaicha. Sa na't infakha nan komaanana ya nenligwat ay enpaMacedonia. ²Finab-aatna nan kailili ischi ya isnan angsan ay tokhona inpabpafikasna nan mamati. Awni ya inomchan id Grecia, ³ay nentey-ana is tolo ay fowan. Issan cha na enligwatan ay enpaSiria ay en menlokhan koma isnan bapor, inammowana ay nentotolag nan cheycha'y Judio ay mamse ken siya. Siya chi ya ke na't sinmek ay nenpaMacedonia ay somaa. ⁴Naitakin ken siya cha Sopatro ay anak Pirro ay iBerea, si Aristarco ya Segundo ay iTesalonica, si Gayo ay iDerbe, ya si Timoteo, sa et cha Tikico ken Trofimo ay nalpo isnan Probin-

¶19:29 Nan nay ay enfob-oayaan id Efeso, et nalilwes isnan naag-agchan ay natoping ay naimanmamanman ay fato ay entoktokchowan, ya mabfalin ay laonena nan chwan poo ya lima'y lifo ay enfoya.

siya ay Asia. ⁵⁻⁶Khinayadcha chakami id Filipos ya nang-ona cha id Troas ay at man-echancha ken chakami. Isnan nakwasan nan Piyastan si Tinapay ay Egay Kafofochan, kinmaan kami id Filipos sa kami't nenbapor ay enpaTroas. Isnan ikalma ay akhew naiyamong kami kasin ken chaicha id Troas, ya nentee kami ischi is esa'y chomingkho.

Nan Nanakhowan Pablo isnan Natey id Troas

⁷Isnan maschem sinan Sabfacho ay naam-amonganmi ay manganan ay manemsemkanmi isnan Apo, nenpalawag si Pablo. Inyannoannongna nan palawagna engkhana isnan tangan si lafi, tay at komaan isnan mawakas. ⁸Angsaangsan nan silaw isnan nentongcho ay kwarto ay naam-amonganmi. ⁹Idwani wad-ay nan esa'y fab-alo ay enngachan si Eutico ay tinmotokcho is kafintana. Isnan sisya ay cha enkak-alijan Pablo ya ket naitom-e ya nenkaiinek, sa et mekchag ay nalpo isnan ikatlo ay gradon nan afong. Et apchas natey issan en cha nangal-an. ¹⁰Khinomwab akhes si Pablo sa et nenyoko ay nangawe ken siya. Sa na't kanan, "Ad-i kayo madchanakhan tay sisya'y matatakho!" ¹¹Sa et kasin linmamag si Pablo ya pinetpet-angna nan tinapay sa kami't nangan. Nakitot-otot-oaya ken chaicha engkhana'y napat-a, sa et kinmaan.

¹²Sa cha't insaa san chey fab-alo ay matatakho, ya yinmap-eyap-ew nan liknacha.

Nan Inmayan Pablo id Mileto

¹³Nang-ona kami ay nenbapor ay inmey id Asson ay at mangipalokhananmi ken Pablo. Siya chi nan kanana ay maangnen tay at manad-alan siya. ¹⁴Inmali ay sinmab-at id Asson, sa mi't inpalokhan ya inmey kami id Mitilene.

¹⁵Intot-oloymi ay nenbapor ya issan kawaksana sinmag-en kami id Chio. Isnan maikatlo ay akhew inomchan kami id Samos, ya nanatee kami id Trogyllium. Sa kami't inomchan id Mileto isnan mikap-at ay akhew. ¹⁶Sikhod ay sinmek Pablo ay enchadchawes ay enbapor ay ad-i chomag-os id Efeso, ta ad-i kasin matakta id Asia. Siya chi tay enkakamo ay ome y id Jerusalem, ta mo mabfalin et kamakamena nan akhew nan Pentecostes.

Nan Tokhon Pablo isnan iyEfeso

¹⁷Issan kawadmi id Mileto, inpaayag Pablo nan cheycha'y amam-an nan maam-among ay mamati id Efeso. ¹⁸Issan inomchanancha, kinwanina ken chaicha, "Ammoyo mo ngag nan fiyagko issan kawadko ken chakayo mailapo issan inomchanak isnan Probinsiya ay Asia. ¹⁹Sak-en ay faan Apo Jesus et infafan-igko nan awakko ay mangikkan isnan ipadnona, olay mo omipaakha nan omipap-alikhatan nan Judio ay entotolag ay mamse koma ken sak-en. ²⁰Ammoyo akhes ay maid intabtafonko maipoon isnan olay ngag ay enkhawisanyo koma, isnan chak nangisos-olowan ken chakayo isnan maam-amonganyo ya isnan afob-onganyo. ²¹Chak tinokhon nan iib-ak ay Judio ya nan Gentil akhes, ay nangiloneloney ken chaicha ta chokokhancha nan fasol ya somakhong cha ken Apo Dios, ya ta mamati cha ken Apo tako ay Jesus.

²²"Idwani, tay chomachagchag nan Ispirito Santo, masapol ay ome y ak id Jerusalem, olay mo ad-ik ammo nan sa omat ken sak-en sidi. ²³Nan yangkhay ammok et isnan olay entona ay ili ay omayak, finag-an nan Ispirito Santo sak-en ay nan fabfalochan ya likhat nan somsom-ed. ²⁴Ngem ad-ik chadlos wadwad-en paymo ifilang ay napateg

nan fiyagko. Nan yangkhay sesemkek et ta mo kek ikwas nan inischon Apo Jesus ay angnek ya nan inpadnona ken sak-en, ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan fachang Apo Dios.

²⁵“Inmali ak ken chakayo ay nangipap-alawag isnan en-ap-apowan Apo Dios. Ya idwani ammok ay at maid paat ken chakayo am-in nan kasin mangila ken sak-en. ²⁶Siya na nan iloneloneyko ken chakayo idwani: Mo wad-ay ad-i maisalakan ken chakayo et faken ko fasol.[§] ²⁷Tay maid intabtafonko ay egayko inpap-aammo ken chakayo maipoon isnan am-in ay pangkhep Apo Dios ay maangnen. ²⁸Mey-anyo et mampay nan ik-ikkanyo ya nongnongenyoy ay khawis nan am-in ay mamati ay kag yo karnilo, ay inpatokkhong nan Ispirito Santo ken chakayo. Chaicha nan takhon Apo Dios ay sinfaana, ay sinfotna isnan chalan nan chadlos Anakna. ²⁹Ammok ay isnan komaanak at omali cha nan en-isos-olo ay alig atap ay kakaegyay ay enkik-iwi, ya at maid khayachencha ken chakayo ay alig karnilo. ³⁰Ya olay ken chakayo kannay, et awni't wad-ay cha nan fomala ay naikfis nan sos-olocha ay iyaw-awischa isnan mamati ta maitapi cha ken chaicha. ³¹Ilaenyoy et mampay, ya sesemkenyoy nan chak intogtokhon ken chakayo am-in isnan kamaschemaschem ya kawakawakas isnan las-od nan tolo ay tawen, ya chadlos nangiyakha ken chakayo.

³²“Ya idwani italekko chakayo ken Apo Dios. Wad-ay ken chakayo nan kalina maipoon isnan fachangna. Siya na nan wad-ay kamabfalina ay mangipafikas isnan pammatiyo, ya mangitapi ken chakayo isnan am-in ay nenfali-

na ay takhona ay at manawid isnan ichowana isnan takhona. ³³Maid finig-fikhawko is siping, fallitok paymo fachon si olay sino ken chakayo. ³⁴Am-moyoy ay nan kannay limak ay naycha nan inid-idnok ta wad-ay ikatakhome isnan iib-ak. ³⁵Isnan am-in ay inang-angnek inpailak ken chakayo nan ilan si kakhet ay masapol ay ton-ochenyo ta wad-ay ifachang tako isnan maid mab-falincha. Sesemkenyoy nan kinwanin Apo Jesus en, ‘Naon-oney nan en-ichowa mo nan maagtan.’”

³⁶Ostoy nakakaliyan si Pablo, nen-falintomeng ay nenlowalo isnan kawad-cha am-in. ³⁷Sa et waschin nen-akha ay nangawe ya namisito ken siya isnan komaanana. ³⁸Nensasanga cha, am-amed isnan chey kinwanina ay at maid kasin cha mangil-an ken siya. Sa cha't infoweg siya ay en mangipaligwat isnan enlokhanana ay bapor.

Nan Tinmoliyan Pablo id Jerusalem

21 Waschin enseseg-ang nan semekna isnan masisyananmi. Nenchadchawes nan bapormi engkhana'y inomchan kami id Coos. Isnan kawak-sana chinmapos kami id Rodas, sa kami't nenligwat ischi ay inmey id Patara. ²Nen-anap kami ischi is esa'y bapor ay enpaFenicia et siya nan nen-lokhananmi. ³Cha kami enbapor engkhana ay sinakhangmi nan ili ay Chipre ay awni't laosanmi is apet kannikhidmi. Sa kami't nenchadchawes id Tiro ay esa'y ili isnan Probinsiya ay Siria. Chinmaka kami tay ischi nan maipagpagkhwafan nan karkhan si bapor. ⁴Inanapmi ischi nan cheycha'y mamati et minangilicha chakami is esa'y chomingkho. Khapo isnan inpaammon nan Ispirito Santo, ke cha't ay inpidwapidwa ken Pablo ta ad-

§20:26 Nan ostoy ay naisolat isna et, “maid fasolko isnan chalayo am-in.” Nan laychen Pablo ay kanan et apchas na infakha nan Khawis ay Chamag ken chaicha, et nay mo ad-i cha mamati maid fasol Pablo, ya kikhad cha ay manongfat ken Apo Dios.

ina koma itoloy ay ome y id Jerusalem.

⁵Ngem isnan nakwasan nan akhew ay entey-anmi sisi, naligwat kami sa cha't am-in inmipango, olay nan asaswacha ya an-akcha, et inmipango cha engkhana'y finmala kami isnan ili. Sa kami't nenfalintomeng isnan ilit nan fay-fay ay nenlowalo. ⁶Nakwas chi sa kami't natoty ay masisyan, ya nenlokhan kami isnan bapor, sa cha't akhes sinmaa.

⁷Intot-oloy ay nenfaat mailapo id Tiro engkhana'y inomchan kami id Tole- maida ay en kami nanot-oyyan isnan iib- a ay mamati, ya minangilicha chakami isnan sin-akhew. ⁸Naligwat kami is- nan kawaksana ay nenpaGesarea, sa kami't en nentee isnan afong Felipe ay esa'y mangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag. Siya nan esang isnan cheycha'y pito ay lallalaki ay napili issan chey.**

⁹Wad-ay cha nan epat ay mamagkitna ay mangifab-aag isnan ipaammon Apo Dios. ¹⁰Maid tato is akhewmi ischi, awni ya ket inomchan nan mamadto ay enggachan si Agabo ay nalpo id Judea. ¹¹Inmali ay nangila ken chakami, sa na't inala nan falikes Pablo ya tinakedna nan siki ya limana kannay ay nang- wanin, "Siya na nan kanan nan Ispirito Santo: 'At kag tona nan ikkan nan Judio id Jerusalem ay manaked isnan nenfa- likes isna, sa cha't ichawchaw siya isnan Gentil.'"

¹²Isnan nanngelanmi ischi, chakami ya olay nan tapina et nenseg-ang kami ken Pablo ta ad-i koma manikid id Jerusalem. ¹³Sa na't kanan, "En yo man pangayaen sak-en isnan omag- akhalanyo ay? Tay ad-i ak yangkhay nakasakhana ay mafalod id Jerusalem, mod-i ket olay pay matey ak ischi ay mangitakcheg isnan ngachan Apo Jesus."

¹⁴Tay ad-i kaaw-awisan siya khin- minek kami, ya kinwanimi't yangkhay, "Nan nemnem Apo Dios nan maangnen."

¹⁵Kakwasan nan nataney-anmi ischi, nenligwat kami ay manikid id Jerusalem. ¹⁶Et wad-ay cha akhes nan tapina'y disipolos ay iCesarea ay naifoweg ken chakami. Inmipango cha is afong Mnason ay iChipre, ya esang isnan cheycha'y inmon-ona ay namati, ta siya's entey-anmi.

Nan Inmayan Pablo ay Nangila ken Santiago

¹⁷Isnan inomchananmi id Jerusalem, nenlal-ayad nan iib-a ay mamati ay nanawat ken chakami. ¹⁸Isnan kawak- sana inmey kami ken Pablo ay en nangila ken Santiago, ya wad-ay cha am- in nan amam-a ay mangichad-alan isnan mamati. ¹⁹Tinot-oyan Pablo chaicha, sa na't insonson ay nangokhod ken chaicha maipoon isnan am-in ay inang- angnen Apo Dios isnan cheycha'y Gen- til maichalan isnan chonona. ²⁰Osto'y chinngecha chi, chinad-ayawcha si Apo Dios. Sa cha't kinwani ken siya, "Ilaem kayong, lifolifo nan mamati ay Judio, ya mamangset cha am-in isnan lenteg tako. ²¹Nay met achi cha cha china- mag ay cham kano isos-olo isnan ch- eycha'y Judio ay makiili isnan Gentil ta iwayangcha nan lenteg tako ay in- chowan Moises, ya ta ad-icha mang-ey ipasegyat nan an-akcha paymo iyang- nen nan ekhad tako. ²²Ngag kay et nan angnen tako, tay at chengngen- cha'y chengngen ay inmali ka? ²³Siya na nan laychenmi koma ay angnem. Wad-ay nan epat ay lallalaki isna ay wad-ay nan inkalicha ken Apo Dios. ²⁴Ifowegmo chaicha is kaTimplo ta makiangnen ka isnan kaiyangnenan nan maipachalosan. Sa et sik-a nan enkhas-

**21:8 Ilaeny Nan Inik-ikkan nan Apostoles 6:1-6.

tos isnan kaiyangnenan nan inkalichata sa cha't maapolokhan.^{††} Tay mo siyana nan angnem at maammowan isnan olay sino ay maid pet kinatet-ewan nan chinchingeche maipoon ken sika, mod-i ket cham iyangnen nan lenteg Moises.²⁵ Ngem mo isnan cheycha'y mamati ay Gentil, apchas mi sinolatan chaicha maipoon isnan naolog ay natotyaan tako. Infilinmi ay ad-icha sibfan nan naichaton isnan khinag-aeb ay dios, paymo nan chala paymo nan karnin nan naseket ay naparki. Sa cha't ad-i enangnen isnan asi.”

²⁶ Adi kad isnan kawaksana infoweg Pablo nan cheycha'y lallalaki ay en mangiyangnen isnan ekhad ay kachalosan-cha. Sa cha't sinomkhep is kaTimplo ay nangipaammo mo kaat ay akhew nan makwasan nan afigcha, ay mangidchoowancha isnan chaton nan waschin esang ken chaicha.

Nan Natiliwan Pablo is kaTimplo

²⁷ Isnan nganngani ay makwas nan pito ay akhew ay ekhadcha, wad-ay cha nan Judio ay iyAsia ay nangila ken cha Pablo is kaTimplo. Ke cha't ay inpafikas nan am-in ay cha mapmap-on, sa cha't ala ya teme ken siya ²⁸ ay nangifogfokhaw, “Iib-a ay Israelitas, fomachang kayo! Si tona nan mangisos-olo isnan katakhotakho isnan olay entona ay manilaw ken chatako, nan lenteg tako ya olay nan nay ay enchad-ayawan tako. Faken yangkhay sa mod-i ket iniskhepna

akhes is kaTimplo nan Gentil ay nangipakaisew isnan nay ay nasantowan ay enchad-ayawan tako!”²⁹ Siya chi tay inilacha si Trofimo ay iyEfeso ay naifoweg ken Pablo id Jerusalem, et kanan-cha mo iniskhepna siya is kaTimplo.

³⁰ Ya ket nabtdan nan omili ya nentagtag cha is kaTimplo. Ala cha't ya khoyakhoy ken Pablo ay nangipafala is kaTimplo. Sa cha't nentangfan kannay nan pantew.³¹ Ya osto'y pateyencha koma siya, naipachamag isnan ap-apon nan kakapitan nan sorchachon si iRoma ay enkhogkholo cha isnan olay entona id Jerusalem.³² Sa na't inpaayag kannay nan tapin nan kakapitan ya nan kasorchasorchachocha, sa cha't nentatagtag ay pomanad is kakawad nan katakhotakho. Osto'y inilacha nan ap-apon si kakapitan ay infoweg nan kasorchasorchacho, tinomke cha ay namaig ken Pablo.³³ Sa et inmey nan ap-apon si kakapitan ay nangipatiliw ken siya, ya inpatakedna nan chwa'y kachina. Sa na't kanan, “Sino na ay lalaki ya ngag nan inangnena?”³⁴ Ya tay nateketeken nan infogfokhaw nan katakhotakho ay cha ngomannganawngaw, maid et angnena ay mangammo mo ngag nan osto ay inmat. Tay siya chi infilina ay maiyey si Pablo is kakwartil.³⁵ Ya osto'y inomchan cha is kaagchan, ya ket nen-ekwat nan cheycha'y sorchacho siya khapo isnan enkhokholowan nan katakhotakho,³⁶ ay inmon-onod ay waschin mangifogfokhaw en, “Pateyenyoy!”

^{††}21:24 Isnan ekhad nan Judio mo wad-ay en-ikali ken Apo Dios, ad-i enpapapokis engkhana'y matongpal nan am-in ay inkalina. Mo natongpal et nan chey ay inkalina, apolokhana nan olona sa na't poowan nan fookna is kapantew nan Timplo, sa na't ichaton nan chwa ay anak si karnilo ya nan esa'y laki, sa et omichoo akhes is tinapay, alina ya fayas. Khapo tay nangina chachi, kad-in wad-ay cha nan ad-i makaiyangnen isnan inkalicha mo ke tay maid mabfalincha. Idwani isnan fafaknang, ipailacha ay iyegyatcha si Apo Dios isnan mangarkhowancha isnan khostos nan posi ta matongpal nan inkalicha.

Nan Nangitakchekhan Pablo isnan Awakna

³⁷Osto ay nganngani cha'y id-an si Pablo is kakwartil, kinwanina isnan apapon si kakapitan, “Wad-ay nan laychek koma ay ifaag ken sik-a.”

Sa na't inisfat ay mangwanin, “Makakkali ka mampet is Griego?”

³⁸Kanak mo sik-a san chey iyEgipto ay nangilaplapo isnan kholo issan chey, ay nangipango is kaponchag isnan epat lifo ay enpatpatey.”

³⁹Sa et kinwanin Pablo, “Esang ak ay Judio ay naiyanak id Tarso ischi id Cilicia. Faken ap-aped ay ili nan nalpowak. Pangngaasim ta pakaliyem sak-en isnan naycha ay takho.” ⁴⁰Intanoy nan ap-apo, ya tinmakcheg si Pablo is kaagchan ay naninyas isnan katakhotakho, ya osto'y khinminek cha nenkali ken chaicha isnan kalicha ay Hebreo.

22 Kinwanina, “Iib-a ya aam-a, chengngenyoy ed nan isongfatko ay nay ken chakayo!”

²Isnan nanngelancha ay Hebreo nan ikak-alina, onanig cha't khinmighinek. Sa na't intoloy ay nangwanin, ³“Esang ak ay Judio ay naiyanak id Tarso id Cilicia, ngem isnan nay ay ili nan nengganak ay inmisos-olowan Gamaliel. Inacharko nan ostoosto ay ikkan ay mangiyangnen isnan lenteg nan ikikit tako, ya nanangset ak akhes ay nensilfi ken Apo Dios ay kag akhes ken chakayo idwani ay akhew. ⁴Inpapakhatko ya inpatateyko nan cheycha'y mangab-afolot isnan nay ay pammati.† Inpakachinak akhes nan tiniliwko ay lallalaki ya fabfafai sak et inpafalod chaicha. ⁵Mabfalin ay tistikhowan nan katongchowan ay pachi ya olay nan amin ay aam-a tako isnan ili. Chak pay chinawat ken chaicha nan solat ay ome-

isnan kakailiyan ay Judio ischi id Damasco, et inmey ak ischi ay cha naniliw ay mangipakachina ya mangisakhong ken chaicha isna id Jerusalem ta machosa cha.”

Nan Nangokhochan Pablo isnan Namatiyana ken Apo Jesus

⁶“Isnan nenfaatak ay nganngani omchanak id Damasco isnan tangan si akhew, faagna ya ket ay nenkasisilawan nan kawadko isnan chachama ay somili ay silaw ay nalpo id chaya. ⁷Kek et ay nenkatotokang, sak et chinngenan mangmangwani ken sak-en, ‘Saulo, Saulo! En ka man omipap-alikhat ay?’

⁸“Sak et kanan, ‘Sino ka man, Apo?’

“‘Sak-en si Jesus ay iNazaret ay papalikhatem,’ kinwanina. ⁹Inilan nan cheycha'y fowegko nan silaw, ngem egaycha chinngenan kalin nan tinmot-oya.

¹⁰“Sak et kinwanin, ‘Ngag kay nan angnek, Apo?’

“Sa et kinwanin Apo Jesus, ‘Maligwat ka ta ome y ka id Damasco, ya ta wad-ay ischi nan mangifaag ken sik-a isnan inischoon Apo Dios ay sam angnen.’

¹¹Kinmolap nan chad-ama ay somili ay silaw, sa et pinmadpachang nan cheycha'y fowegko engkhana'y inomchan kami id Damasco.

¹²“Idwani wad-ay ischi nan esa'y lalaki ay enngachan si Ananias. Siya nan takho ay mamangset ay cha mangangnen isnan lenteg Apo Dios, ya khawis nan makmakwaniyana isnan am-in ay Judio ay entetee ischi. ¹³Inmali ken sak-en sa na't kanan, ‘Kayong ay Saulo, makaila ka.’ Siya et kannay chi ay olas ya kek et ay makaila, ya inilak siya. ¹⁴Sa na't kanan, ‘Nan Dios nan ikikit tako et pinilina sik-a ta mangammowam isnan nemnemna, ta mangil-am isnan Nalenteg ay Faana ya ta chengngem

†22:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan nay ay Chalan.”

nan chadlos kalina. ¹⁵Ya at sik-a nan manistikho ken siya ya mangifaag isnan am-in ay takho isnan inilam ya chingem. ¹⁶Idwani, ngag kasin nan sadem? Itakchegmo't achi ta enpafonyag ka. Enseg-ang ka ken siya ta machalosan nan fasolmo.”^{¶¶}

Nan Nabfaalan Pablo ay en Menpalawag isnan Gentil

¹⁷“Tinmoli ak id Jerusalem ya isnan chak enlol-owalowan is kaTimplo, kek et ay kag cha en-it-itaw. ¹⁸Ya inilak si Apo Jesus ay nangwanin, ‘Kamowem ay komaan isna'd Jerusalem, tay adi chawaten nan takho isna nan ifag-fakham maipoon ken sak-en.’ ¹⁹Sak et kanan, ‘Apo, ay ke ngag ta ad-i? Tay ammocha met ay sak-en nan chey cha inmey isnan kasinasinagoga ay mangipafalod ya mangipafaig isnan cheycha'y mamati ken sik-a. ²⁰Sa et akhes issan napateyan Esteban ay tistikhom, wad-ay ak akhes ay nanantan-oy, ya sak-en nan nanokkhong isnan fachon nan cheycha'y namatey ken siya.’ ²¹Ket ay kinwanin nan Apo, ‘En ka ket ya, tay faalek sik-a isnan cheycha'y Gentil isnan adchawi.”

²²Chichinngen nan cheycha'y takho nan okhod Pablo engkhana'y siya chi nan kinwanina. Ke cha't ay ala ya fokhafokhaw ay mangwanin, “Ikaanyo sa! Pateyenyol! Ad-ina lebfeng ay matatakho isnan lofong.” ²³Isnan cha cha enfokhawan, ya iwaywayagwagcha nan fachocho sa cha't cha itabtab-ok nan chapog khapo isnan songetcha, ²⁴ya ket infilin nan ap-apon nan kakapitan ta iyeycha si Pablo is kakwartil, ta masaplit engkhana'y ammowencha ken siya nan chadlos khotok nan mamogfokhawan nan katakhotakho

ken siya isnan kag todi. ²⁵Ngem issan nanakchancha ken siya ta faikhenchu, ket ay kinwanin Pablo isnan kapitan ay nanatakcho ken siya, “Ay ke ipalofos nan lenteg ay pasaplitmo nan esa'y Romano ay ad-i ona masomaryu?”

²⁶Osto ay chinngen nan kapitan chi, inmey ay nangisodsod isnan ap-apon si kakapitan ay nangwanin, “Ngag kay nan angnem, tay Romano pet siya?” ²⁷Ket ay inmey nan ap-apon ken Pablo ay nangwanin, “Ibfakham ed, ay Romano ka ngen tet-ewa?”

“Wen,” insongfat Pablo.

²⁸Sa et kanan nan ap-apon, “Angsan nan khinastosko ta maifilang ak ay Romano.”

“Ngem sak-en, naiyanak ak ay maifilang ay Romano,” insongfat Pablo.

²⁹Adi kad nan cheycha'y lallalaki ay mamaig koma ken siya, ke cha't ala ya enat. Ya olay nan chey ap-apon nan kakapitan, inmegyat akhes isnan namigfikhana ay Romano pet si Pablo ay aped na inpakachina.

Nan Naipasakhangan Pablo isnan Okom

³⁰Laychen nan ap-apon si kakapitan ay ammowen mo ngag nan osto ay mangipabpabfasolan nan cheycha'y Judio ken Pablo. Adi kad isnan nawaksana inpalofosna si Pablo, ya inpaamongna nan aap-apon si papachi ya nan amin ay amam-an si Judio, sa na't inpanad si Pablo ay mangipatakcheg isnan sakhangcha.

23 Ilaen Pablo nan cheycha'y naam- among ay Sanhedrin^{§§} sa na't kanan, “Kakailiyak, isnan am-in ay inang-angnek mailapo issan chey engkhana idwani ay akhew, khawis nan

^{¶¶}**22:16** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Padchalosmo nan fasolmo isnan mangayakhom isnan ngachana.”

^{§§}**23:1** Nan Sanhedrin et siya nan naamongan nan piton poo ay amam-an ya papan-golon nan Judio.

semekko isnan omiila ay Dios.”² Issan nangwaniyana ischi, ket ay finilin Ananias ay katongchowan ay pachi nan manatakcho ken Pablo ta sodpakencha nan topekna.³ Sa et kinwanin Pablo ken siya, “Sik-a ay kas-on khag-awis, si Apo Dios nan sa manosa ken sik-a.* Aped mo okomen sak-en isnan lenteg ay cham kannay labsingen isnan mangipa-sodpakam ken sak-en!”

⁴ Sa et kinwanin nan maitatakcho ken Pablo, “Ya kem eyawen nan katongchowan ay pachin Apo Dios mo?”

⁵ Sa et kinwanin Pablo, “Iib-a, mo sa ya ammok ay siya pet nan katongchowan ay pachi...! Tay wad-ay nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, ‘Ad-im pangaakhen nan mangiyap-apo isnan kakailiyam.”

⁶ Ngem osto ay inilan Pablo ay Sasaduceo nan tapina ken chaicha ay maamamong ya Fafariseo nan tapina, inpapangekhena ay nangwanin, “Iib-a! Esang ak ay Fariseo ay nalpo isnan waned nan Fafariseo. Masomsomarya ak idwani khapo tay namnamaek ay at kasin matakho nan natey.”⁷ Osto’y infakhana chi, ya ket ay chadlos nasosmasosma nan cheycha’y Fariseo ya Saduceo, ya nakhedwa cha.⁸ (Tay nan kanan nan Sasaduceo et ad-i kasin matakho nan matey, ya maid anghel paymo anito. Ngem nan Fariseo et patiyencha ay wad-ay am-in chana.)⁹ Chad-ama ay tomotongeg nan fokhaw, sa et tinmakcheg nan tapina ay mimistolon si lenteg ay nalpo isnan Fariseo ya in-pappangekhecha ay mangwanin, “Maid maanapanmi is fasol tona! Away nget

tet-ewa wad-ay anito paymo anghel ay nenkali ken siya!”[†]

¹⁰ Onanig finmikas nan sosma, ya omegyay nan ap-apon si kakapitan tay ta ket lang ya fesleyencha nan awak Pablo. Ke na’t infilin ay pomanad nan sosorcha-cho ta khoyochencha siya ken chaicha ay mangiyey is kakwartil.

¹¹ Isnan chey ay lafi, nenpaila si Apo Jesus ken Pablo ya kinwanina, “Ad-i ka omeg-egyay! Tay masapol ay tistikhowam akhes sak-en id Roma, ay kag isnan inangnem ay nanistikho ken sak-en isna id Jerusalem.”

Nan Sinmekcha ay Ikkan ken Pablo

¹² Isnan kawitana, nentotolag nan tapin nan Judio ay mamse ken Pablo. Insapatacha ay ad-i cha mangmangan paymo omin-inom engkhana’y pateyencha siya.¹³ Solok si epat poo cha nan nentotolag ay mangala ken siya.¹⁴ Sa cha’t inmey isnan katongchowan ay pachi ya nan amam-a, ya kinwanicha, “Chadlos mi insapata ay ad-i kami mangmangan engkhana ay pateyenmi si Pablo.¹⁵ Idwani chakayo ya nan iib-ayo ay amam-a, siya na nan angnyeno: Ifaagyoy isnan ap-apon si kakapitan ta papannachena si Pablo isnan maamamonganyo. Kakanakananyo en laychenyo ay chadlos ammowen ay osto nan chalom maipoon ken siya. Chakami akhes, et sa kami ensasakhana ay mamatey ken siya isnan sisya’y ad-ina omchahan sina.”

¹⁶ Ngem ket ay chinngen nan lalaki ay kaanakan Pablo ya anak nan etadna’y fafai nan chey ay nentotolakhancha. Ya

*23:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Si Apo Dios nan sa manodpak ken sik-a, sik-a ay naipapokaw ay alad!” Inyalig Pablo nan katongchowan ay pachi isnan nabtanabtak ay alad ay napalitadaan is enpokaw ta khawis nan ilana. Nan laychen Pablo ay kanan et machosa ay machosa nan katongchowan ay pachi tay kas-on khawis.

†23:9 Isnan tap-in nan naisolat ay kalin Apo naitoptop nan nay, “Ad-i tako fosowen si Apo Dios.”

inmey is kakwartil ay nangifaag ken siya. ¹⁷ Sa et inayakhan Pablo nan esang isnan cheycha'y kakapitan ya kinwanina, "Iyeymo nan nay ay fab-alo isnan ap-apon si kakapitan tay wad-ay nan ifaagna ken siya." ¹⁸ Adi kad inyeyna siya isnan ap-apo sa na't kanan, "Inmayag si Pablo ay falod, ya kinchawna ay iyalik nan nay ay fab-alo ken sik-a, tay wad-ay kano nan ifaagna ken sik-a."

¹⁹ Pinachang nan ap-apon si kakapitan nan chey ay fab-alo, ya khinmegkheg-ed cha ta makekecheng cha, sa na't kanan, "Ngag nan ifaagmo ken sak-en?"

²⁰ Kinwanina, "Nentotolag nan cheycha'y Judio ay kedchawen ken sik-a ta papannachem si Pablo isnan maamongancha is wakas, ta sa cha't kano chadlos salodsochen ay osto nan chalom maipoon ken siya. ²¹ Ngem ad-im koma itantan-oy, tay wad-ay cha nan epat poo ay lallalaki ay mangisansaneb ken siya. Insapatacha ay ad-i cha mangmangan paymo omin-inom engkhana ay pateyenchu siya. Wad-ay cha ay ensasakhana idwani ay manman-ed isnan filinmo."

²² Sa et infilin nan ap-apon si kakapitan, "Ilaem ta maid mangifagfag-am isnan olay sino nan infaagmo ken sak-en." Sa na't inpasaa siya.

Nan Naiyatonan Pablo id Cesarea

²³ Inpaayag nan ap-apo nan chwa isnan kakapitana sa na't kanan, "Isakhanayo nan chwan khasot ay sorchacho ya nan piton poo ay enkakafaryo, sa et nan chwan khasot ay sorchacho ay entotofay, ta enpaCesarea kayo. Maligwat kayo isnan alas nowibi is maschem. ²⁴ Omisakhana kayo is enfakaryowan Pablo, ya id-anyo

siya ay enkhagkhawis ken Felix ay khofernachor."

²⁵ Sa et akhes nensolat ay nangwanin, ²⁶ "Apo ay Khofernachor Felix. Sak-en si Claudio Lisias ya asop ya enkhagkhawis ka. ²⁷ Nan nay ay lalaki ay ipaalik ken sik-a et khinoyakhoy si Judio, ya pateyenchu koma. Ngem khapo tay inammowak ay Romano pet siya, inmey kami isnan sosorchachok ay nangisalak ken siya. ²⁸ Laychek ay ammowen mo ngag nan mangichad-alomancha ken siya, et inyeyko siya isnan kaamongan nan amam-acha. ²⁹ Siya nan nangammowak ay nan chalomcha ken siya et nan pet yangkhay maipoon isnan lilicha isnan lentegcha kannay. Maid paat kinkinwanicha is lebfengna ay mapateyan paymo maifalochan. ³⁰ Ngem tay wad-ay nan nangipaammo ay nentotolag cha pet ay mamatey ken siya, inpaiyeyko siya ken sik-a. Sak et akhes intokhon isnan cheycha'y nangidchalom ken siya, ta sik-a Apo nan mangisakhanganancha isnan chalomcha."

³¹ Inangnen nan cheycha'y sorchacho nan naifilin ken chaicha, et inkaancha si Pablo isnan chey ay maschem, sa cha't infofoweg siya engkhana'd Antipatrissa. ³² Isnan maikatlo ay akhew, tinmoli nan cheycha'y nangichad-alan ay sorchacho, ya kecheng nan cheycha'y enkakafaryo nan nangifoweg ken Pablo. ³³ Isnan inomchanancha id Cesarea, inchawchawcha nan solat isnan khofernachor, sa cha't inpasakhang akhes si Pablo ken siya. ³⁴ Finasan nan khofernachor nan solat sa na't sinalodsod mo ngag nan Probinsiya ay nalpowana. Issan nangammowana ay iCilicia, ³⁵ kinwanina, "Et sak somaryaen sik-a mo omali nan cheycha'y mangidchalom ken sik-a."

Nakwas chi, sa na't infilin ay makokhongan si Pablo isnan sikhod ay afong Herodes.[‡]

Nan Nasomaryaan Pablo isnan Sakhang Felix

24 Nakwas nan lima ay akhew, ya ket pinmanad id Cesarea si Ananias ay katongchowan ay pachi. Fowegna nan tapin si amam-a ya nan esa'y abfokhacho ay enngachan si Tertulo. Inmey cha ay nangidchalom ken Pablo isnan khofernachor. ²Adi kad isnan naipaayakhan Pablo, inchalom Tertulo siya ay mangwanin, "Machayaw ay Apo Khofernachor Felix, khapo isnan silibmo ay en-apo, inmannong ay oompa nan ili tako. Sa et tay sesemkem nan enkhawisan, ansan nan inyalim ay enkhawisan isnan nay ay ili. ³Malaylaychan kami ay kad-in manmanmek isnacha isnan olay entona ay kawadmi. Et chachama nan yamanmi ken sik-a. ⁴Ad-ik laychen ay taktaken sik-a, ngem mo mabfalin, et kedchawek ta asop ya anosam ay mannge isnan akit ay ilawlawagmi. ⁵Inilami ay nan nay ay takho et alig pisti, ya ipabpafikasna nan am-in ay Judio isnan olay entona ta enkhola cha. Siya akhes nan esang ay mangipangpango isnan cheycha'y nakapet isnan chey ay iNazaret.[¶] ⁶Padpachasena akhes ay logkhitnan nan Timplo, ngem tiniliwmi. (Okomenmi koma siya isnan lentegmi kannay, ⁷ngem ya ket ay nakibfiyang si Lisias ay ap-apon

si kakapitan, sa na't chadlos pinlos siya ken chakami. ⁸Nakwas chi sa na't infilin isnan cheycha'y wad-ay chalomcha ta omali cha ken sik-a.) Et mo somaryaem siya at olay sik-a kannay et sam amowen nan am-in ay chalommi ken siya." ⁹Naitaptapi akhes nan cheycha'y Judio isnan chey ay chalom, ya inpapaticha ay tet-ewa am-in nan kinwanina.

Nan Insongfat Pablo isnan Chalom

¹⁰Sininyasan et nan khofernachor si Pablo ta enkali, ket ay kinwanina, "Figfikhek ay isnan ansan ay katawetawen, sik-a nan okom isnan nay ay ili. Et nay enlal-ayad ak ay mangilawlawag ken sik-a isnan kalentekhak. ¹¹Mabfalin ay ammowem kannay ay sisya'y maid sinpoo ya chwa ay akhew issan nanikichak id Jerusalem, ay en nenchayaw ken Apo Dios. ¹²Ya maid inmil-ilaancha ay nakisomsomaak paymo nen-ipabpabfikasak is khola isnan mapmap-on ay takho is kaTimplo, is kasinagoga paymo is kaili. ¹³Maid akhes ipailacha ken sik-a is mangipatet-ewa isnan chalomcha idwani. ¹⁴Ngem tan-oyak ay enchad-ayaw ak isnan Dios nan ikik-it tako ay maiyafoloy isnan pammati ken Jesus ay kanancha en teken.[§] Ya patiyek nan am-in ay naisolat ay lentegmi ya nan insolat nan mamadto. ¹⁵Nan namnamaek ken Apo Dios et en-iso isnan patiyen nan naycha. Isesegchanmi am-in nan at kasin matakhowan nan am-in ay natey, nan cheycha'y khawis ya ngaag. ¹⁶Adi kad

[‡]23:35 Nan nay ay afong inpatakcheg nan ali ay makwanin Matangad ay Herodes. Issan nateyan nan nay ay Herodes, nan chey ay afongna nan nen-afongan nan khofernachor id Palestine. Idwani tay ischi nan nanokkhongancha ken Pablo, egay chadlos nalikhatan tay Romano siya.

[¶]24:5 Issan chey ay timpo nan kaangsanay ay namati ken Jesus et Judio cha, ya kanan nan cheycha'y faken Judio ay nganngani ay en-iso nan pammatin nan mamati ken Jesus isnan pammatin nan Judio ay ad-i mamati ken Jesus. Nan magtek yangkhay ipangachancha isnan mangafolot ken Jesus et, **nan cheycha'y nakapet isnan chey ay iNazaret.**

[§]24:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*enchad-ayaw ak isnan Dios nan ikik-it tako et maiyafoloy isnan Chalan ay kanancha en teken.*"

tay siya chi, ippeyko nan kafaalak isnan am-in ay angnak ta maid mafainak isnan sakhang Apo Dios ya isnan takho.

¹⁷“Kakwasan nan akit yangkhay ay tawen, sak et kasin tinmoli id Jerusalem ay en nangiyey isnan mailayad isnan maid mabfalina ay kakailiyak, ya ta ennak akhes en men-ichaton. ¹⁸Issan chak mangiyangnenan sidi is kaTim-plo, ya apchas ko linpas nan ekhad si kachalosan, ket ay wad-ay cha nan Judio ay iyAsia ay inmila. Maid inilacha is angan ay fowegko ya maid akhes kholo. ¹⁹Chaicha koma nan masapol ay wad-ay sina ay omisaklang isnan sakhangmo, mo wad-ay omipabfasolancha. ²⁰Ngem tay maid cha, olay et achi nan naycha ay wad-ay isna nan mangifaag mo ngag nan fasolko ay inammowancha issan nasomaryaak isnan sakhang nan naam-among ay aam-a. ²¹Siya magtek yangkhay mo nan infokhawko isnan kawadcha ay nangwaniyak en, ‘Masom-somarya ak isnan sakhangyo idwani ay akhew tay patiyek ay kasin matakho nan natey.’”

²²Et tay chadlos ammon Felix nan osto maipoon isnan pammati ken Jesus,** ke na't ay tinaktak chi ay nangwanin, “Awni ta omali si Lisias ay aap-apon si kakapitan, sak et nongnongen nan nay ay kasom.” ²³Osto'y siya chi, sa na't ifilin isnan kapitan ta matokkhongan si Pablo, ngem maagtan is akit ay wayana, ya ta ad-icha ipawa nan olay sino ay ib-ana ay en mennongnong isnan masapolna.

Nan Nanakhangnan Pablo ken cha Felix ay Sin-asawa

²⁴Kakwasan nan akit ay akhew ya inomchan si Felix ya nan asawana ay Judio ay si Drusila, sa na't ipaayag si Pablo ta

chengngenchana nan ifaagna maipoon isnan pammati ken Cristo Jesus. ²⁵Ya isan cha na mangipap-alawakhan isnan maipoon isnan nalenteg ay okhali, nan enkatpelan isnan fikhaw si awak ya nan en-okoman Apo Dios is tap-in, ket ay inmegyat si Felix, sa na't kanan, “Kecheng chi! Omey ka't! Ta sak kasin ipaayag sika mo wad-ay wayak.” ²⁶Sa na't kanan is kasemekna en asop ya ifab-alin Pablo ken siya nan siping. Siya nan khotok nan kad-ina mangipaayakhan ken Pablo ta entot-oaya cha. ²⁷Isnan nakwasan nan chwa'y tawen naisokat si Porcio Festo ken Felix ay enkhofernachor. Nay met achi issan kinmaan Felix, inookhayna si Pablo is kafabfalochan, tay laychena ay palaylaychen nan Judio.

Kinchaw Pablo ta Maiyalis nan Kasona isnan Emperador

25 Isnan inomchanan Festo ay enkhofernachor id Cesarea, nanikid id Jerusalem isnan maikatlo ay akhew. ²Sa et naamong nan aap-apon si papachi ya nan aap-apon si Judio ta ichalomcha si Pablo ken siya. Nenseg-aseg-ang cha ken Festo ³ta ipaiyeyna si Pablo id Jerusalem. Ngem nan wad-ay is kasemekcha et ta sanfenchana ya pateyenchana siya is kachalan. ⁴Ngem kinwanin Festo, “Naibfafalod si Pablo id Cesarea, et awni't khechangna'y tomoli ak ischi. ⁵Kananyo et yangkhay nan cheycha'y wad-ay kalebfengana ken chakayo, ta maitakin cha ken sak-en id Cesarea ta ischi nan enchalomancha mo wad-ay fasolna.”

⁶Ad-i ensolok si walo paymo sinpoo ay akhew nan nataney-an Festo ischi, sa et kasin pinmanad id Cesarea. Osto'y mawakas, tinmokcho isnan en-ok-

**24:22 Nan osto ay naisolat isna et, “chadlos ammon Felix nan osto maipoon isnan Chalan?”

okoman sa na't inpaayag si Pablo. ⁷Issan inomchanana, linikob nan cheycha'y Judio ay pinmanad ay nalpo id Jerusalem, ya angsan nan inpafasolcha ay sikhlab ken siya, ngem ad-icha matakchekhan. ⁸Sa et infaag Pablo nan kalentekhana ay nangwanin, "Maid paat inangnek is ngaag isnan lenteg si Judio paymo isnan Timplo paymo isnan Emperador."

⁹Idwani tay laychen Festo ay palaylaychen nan cheycha'y Judio, kinwanina ken Pablo, "Ay laychem ay ome y id Jerusalem, ta ischi is manomaryaak ken sik-a isnan naycha ay chalomcha ken sik-a?"

¹⁰Ngem ket ay kinwanin Pablo, "Wad-ay ak ay entatakcheg isnan sakhang nan chinotokan nan Emperador ay en-okom. Isna nan lebfengna ay kaokomak. Ammom met ay maid fasolko isnan Judio. ¹¹Mo wad-ay ngaag si inangnek ay lebfengna ay kateyak, ad-ik kedchawen nan maipalofosak. Ngem tay maid kinatet-ewan nan mangichalomancha ken sak-en, maid kalebfengan nan olay sino ay mangichowa ken sak-en ken chaicha. Kedchawek ta nan Emperador nan somomarya."

¹²Osto'y tinot-oyan Festo nan cheycha'y mamagfakha ken siya, kinwanina ken Pablo, "Idwani tay siya sa nan kinchawmo ay masomarya ka isnan Emperador, ome y ka ay ome y ken siya!"

Nan Naipasakhangan Pablo ken Ali Agripa ya si Bernice

¹³Kakwasan nan akit ay akhew ket ay inomchan cha Ali Agripa ken Bernice^{††} id Cesarea, ay en nangila ken Festo ay mangipaila isnan layadcha isnan nenkhofernadcholana. ¹⁴Inmannong nan nentey-ancha ischi, ya inokhod Festo isnan ali nan kason

Pablo. Kinwanina, "Wad-ay nan esa'y falod isna ay tinaynan Felix. ¹⁵Issan wad-ayak id Jerusalem, tinmot-oya nan cheycha'y aap-apon si papachi ya nan aam-an si Judio maipoon ken siya, sa cha't kedchakedchawen ta kedchengak ay machosa siya. ¹⁶Ngem kinwanik ken chaicha ay faken mi okhali ay Romano ay aped mangichowa isnan olay sino isnan cheycha'y mangipafasol ken siya, mo ad-i ona maagtan is wayana ay manakhang ay manongfat isnan mangisaklang ken siya, ta itakchegna nan kalentekhana. ¹⁷Adi kad issan naamongancha isna, egayko tinaktak nan kasona, mod-i ket tinmokcho ak kannay isnan en-ok-okoman isnan mawaksana sak et inpaayag siya. ¹⁸Kanak mo wad-ay encham-et ay fasolna, ngem osto ay tinmakcheg ay enkali nan cheycha'y nangidchalom ken siya ya ke pet maid osto's chalomcha. ¹⁹Nan magtek yangkhay lilicha ken siya et maipoon isnan tapin nan pammatacha kannay ay Judio, sa et nan esa'y takho ay enngachan si Jesus ay natey kano, ngem ipapatin Pablo ay waday ay matatakho. ²⁰Et tay nenchwadchwa ak mo ngag nan angnek ay mangosig isnan kag tosa ay lili, sinalodsodko et ken Pablo mo laychena ay maiyaton id Jerusalem, ta ischi nan masomaryaana maipoon isnan chalom ken siya. ²¹Ngem ke na't ay kedchawen ta matotokkhongan kayet engkhana ay masomarya isnan Emperador ta siya nan mamang isnan kasona. Siya chi ya sak et ifilin ay matokkhongan siya engkhana ay mabfalin ay ipaeeyko isnan Emperador."

²²Kinwanin et Agripa ken Festo, "Laychek akhes ay chengngen siya."

^{††}25:13 Si Ali Agripa, si Bernice, ya si Drusila ay asawan Felix ay sikhod ay khofernachor id Cesarea et sin-ag-i cha, ay an-ak nan inmona ay Ali Agripa.

Sa et kanan Festo, “Et sam chengngen kannay siya is wakas.”

²³ Isnan nawaksana, inmey cha Agripa ken Bernice isnan kaen-ok-okoman, ya maiila ay matangtangad cha khapo isnan fachocha ya nan fowegcha ay aap-apon si kakapitan si sorchacho ya nan matangtangad ay takho isnan ili. Osto'y sinomkhep cha, infilin Festo ta maiskhep si Pablo. ²⁴ Kinwanin et Festo, “Ali ay Agripa ya am-in kayo ay wad-ay isna, ilaenyo nan nay ay takho ay cha idchalom nan am-in ay Judio ken sak-en ischi id Jerusalem ya olay akhes isna. Ifogfokhawcha ay mangwanin maid kalebfengana ay matatakho. ²⁵ Ngem maid met naanapak is inangnena'y lebfengna ay maipapateyan, nay met achi tay kinchawna ay nan Emperador nan mangokom ken siya, sinmekko et ay sa maiyey. ²⁶ Ngem maid met ammok is isolatko isnan Emperador tako maipoon ken siya. Siya nan khotok nan nangiyaliyak ken siya isnan sakhangyo am-in, ya am-amed ken sik-a ay Ali ay Agripa, tatno wad-ay sak isolat kakwasan nan manomaryaan tako ken siya. ²⁷ Tay ad-i somya ken sak-en mo aped ko ipaeey nan falod ya ad-ik ilatak nan chalom maipoon ken siya.”

Nan Nangitakchekhan Pablo isnan Kalentekhana isnan Sakhang Agripa

26 Sa et kinwanin Ali Agripa ken Pablo, “Mabfalin ay enkali ka ta ilatakmo nan maipoon ken sik-a.”

Intakwad Pablo nan limana sa na't kanan ay mangitakcheg isnan kalentekhana:

² “Ali Agripa, kanak ay naoney ak idwani ay akhew, tay mabfalin ay itakchegko nan kalentekhak isnan sakhangmo maipoon isnan am-in ay

chalom nan kailiyanta ay Judio ken sak-en. ³ Am-amed tay sik-a, et chadlos mo ammo nan am-in ay okhali ya nan ad-i tako enkasiawatan ay Judio. Adi kad kedchawek ta anosam ay mannge isnan ifaagko.

⁴ “Sikhod ay ammon am-in nan Judio nan katatakhek mailapo issan kaongongak. Tet-ewa, ammocha nan laplapon nan nenfib-iyakhak mo ngag nan inangangnek isnan ilik ya olay id Jerusalem. ⁵ Sikhod ay ammocha nan kasasaadko, et mo sa ya laychenna ay tistikhowan, ibfakhacha koma ay naitattapi ak isnan Fariseo ay kalilikhatan nan sos-olocha isnan pammati tako, ya siya nan chadlos ko iinset. ⁶ Ya idwani wad-ay ak ay mamsomarya tay namnamaek ay tongpalen Apo Dios nan inkalina isnan ikik-it tako. ⁷ Siya na nan namnama ay sadsaden nan sinpoo ya chwa ay tribo tako isnan mamangsetancha ay enchayaw isnan inakhew ya minaschem. Et khapo isnan nay ay namnama nan inmichaloman nan Judio, Apo Ali! ⁸ Ya ke sikhhab nan mamatiyanyo ay si Apo Dios et takhowena nan natey?

⁹ “Olay akhes sak-en issan chey, khinolak nan am-in ay mangitakcheg isnan ngachan Jesus ay iNazaret, tay kanak en mo siya chi nan masapol ay mangipay-ak isnan am-in ay kafaalak. ¹⁰ Siya chi nan inang-angnek id Jerusalem. Chinawatko nan kalebfengak isnan aap-apon si papachi ay nangipafalod isnan angsan ay takhon Apo Dios. Ya osto ay nasomarya cha, finotosak nan mapateyancha. ¹¹ Kad-in inpachosak chaicha isnan am-in ay sinagoga, ya pinilitko chaicha ay manokog ken Jesus. ^{‡‡} Chad-ama nan songetko ken chaicha, et nay olay faatek nan teken ay ili ta ennak yangkhay palikhaten chaicha.”

^{‡‡}26:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*pinilitko chaicha ay enpangaag.*”

Nan Nangokhochan Pablo isnan Namatiyana ken Jesus

¹²“Siya chi nan khotok nan naagtanak is kalebfengak ay mangikkan isnan pangkhep nan aap-apon si papachi et inmey ak id Damasco. ¹³Issan wad-ayak isnan chalan isnan tengas si akhew, Apo Ali, kek et ay nasili isnan silaw ay nalpo id chaya ya nalawlawag mo nan akhew. Sinilawana nan kawadmi am-in ay mafoweg. ¹⁴Sa kami't nenkatotokang amin, ya chinngek nan nenkali ken sak-en isnan kalin si Hebreo ay nangwanin, ‘Saulo, Saulo! En ka man omipap-alikhat ay? Pap-alikhatem kannay nan awakmo ay kag isnan faka ay manapsapartak isnan nasangsangyotan.’^{¶¶}

¹⁵“Sak et kanan, ‘Sino ka man, Apo?’

“Sa et sinmongfat si Apo Jesus ay mangwanin, ‘Sak-en si Jesus ay pap-alikhatem. ¹⁶Ngem ligwatmo! Itakchegmo tay nenpaila ak ken sik-a ta chotokak sik-a ay enfalin ay faak, ta tistikhowam nan inilam idwani ay akhew maipoon ken sak-en ya isnan sak ipaila kayet ken sik-a. ¹⁷Sak isalakan sik-a isnan mamaalak ken sik-a isnan kakailiyam ay Israelitas ya isnan cheycha'y Gentil. Faalek sik-a ¹⁸ay mangipafigfig ken chaicha isnan kasasaadcha^{§§} ay alig ab-afollinget, ta chokokhancha nan kamabfalin Satanas ta masilawancha isnan maiyornosancha ken Apo Dios, ya ta maichalan isnan pammaticha ken sak-en at mapakawan nan fasolcha, ya maifilang cha isnan cheycha'y nenfalin ay nakapet ken Apo Dios.”

Nan Nangifagfag-an Pablo Maipoon isnan Chonona

¹⁹“Siya chi nan khotokna, Apo Ali Agripa, ay egayko sinoksokil nan chey ay naipaila ken sak-en ay nalpo id chaya. ²⁰Nan magtek inangnek et inmey ak ay nenpap-alawag id Damasco ona, sa et id Jerusalem ya isnan am-in ay kailili id Judea, sa et isnan kawad akhes nan Gentil. Infaagko ay masapol ay chokokhancha nan fasolcha, ta maiyornos cha ken Apo Dios ya angnenga nan osto ay kail-an nan nenfafawiyancha. ²¹Siya na nan khotok nan tinmiliwan nan cheycha'y Judio issan kawadko is kaTimplo, ya laychencia'y pomatey. ²²Ngem tay wad-ay si Apo Dios ay fomadfachang, sisya'y wad-ay ak engkhana idwani ay cha entistikho isnan sakhang nan olay sino, fan-ig paymo matangad. Nan ifagfakhak et maid teken mod-i ket nan met laeng infab-aag nan cheycha'y mamadto ya si Moises ay at maangnen. ²³Kinwanicha ay nan Cristo et masapol ay maipalikhat ay matey, ya at siya nan mang-ona ay fomangon isnan etey ta ipalawagna nan Chamag ay mensilaw isnan semek nan cheycha'y kakailiyana ya isnan cheycha'y Gentil akhes.”

²⁴Osto ay siya chi nan kinwanin Pablo ay cha mangitakcheg isnan kalenteckhana, ya ket ay inpapangekhen Festo ay mangwanin, “Nalewlew ka mampet Pablo! Inong-ong nan angasan ay acharmoo sik-a.”

²⁵Ngem kinwanin Pablo, “Ad-i ak nalewlew, Apo ay Festo! Nan kankanak et tet-ewa, ay kalin si osto nan semekna. ²⁶Ad-i ak en-enaenat ay mangifaag is-

^{¶¶}**26:14** Isnan ekhad si Judio ay ensamsama, todtochokencha nan id-idnocha ay faka isnan nasangyotan, ta khawis nan ikkana ay enchono. Nan laychen Jesus ay kanan et, isnan mangad-iyen Saulo isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesus, et ad-ina nan kinatet-ewa, ya nay et palikhatena kannay nan awakna.

^{§§}**26:18** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Faalek sik-a ay mamongag isnan matacha”

nacha ken sik-a, tay ammom am-in chana. Ad-ik patiyen ay wad-ay egaymo inammowan maipoon isnacha, tay ay ke naangnen chana isnan ad-i kaila?^{*} ²⁷ Apo Ali ay Agripa, patiyem ngen nan infagfakhan nan mamadto? Ammok ay patiyem.”

²⁸ Sa et nenkanan Agripa, “Ay kem kanan ay enfalinem sak-en is Kristiyano isnan sinak-itan yangkhay?”

²⁹ Sa et kanan Pablo, “Olay mo sinak-itan paymo oman-annong, isnan sakhang Apo Dios asop ya faken yangkhay sik-a mod-i ket olay akhes nan am-in ay mamannge ken sak-en idwani, et enfalin kayo ay kag ken sak-en, kecheng magtek yangkhay nan ad-iyo makadchinaan ay kag nan naycha'y kachinak!”

³⁰ Sa et naligwat nan ali, nan khofer-nachor ya si Bernice, sa et nan ib-acha ay nakitotokcho ken chaicha, ³¹ ya finmala cha. Sa cha't kasin okhochen, “Maid met inangnen tosa ay lebfengna ay mapateyan paymo mabfalochan.”

³² Kinwanin akhes Agripa ken Festo, “Mabfalin ay maipalofos koma siya mo san ya egayna kinchaw ay nan Emperador nan mangokom ken siya.”

Nan Omayan Pablo id Roma

27 Tay naolog et ay maligwat kami ay omey id Italia, inpakarkhocha si Pablo ya nan tapina ay falod ken Julio ay esang ay kapitan si sorchacho ay makwanin “Kompanya nan Emperador”,[†] ta enbapor kami. ² Nenlokhan kami isnan bapor ay nalpo id

Adrumeto ay nakasakhana ay omey isnan il-ili isnan Probinsiya ay Asia. Ib-ami si Aristarco ay iTesalonica ay sakop nan Macedonia. ³ Isnan kawaksana inomchan kami id Sidon. Khinagkhawis Julio si Pablo ya inpalofosna ay omey isnan lilwidna ya ta maagtan is kasapolana. ⁴ Kasin kami naligwat ischi, ya isan cha mi somag-enan id Chipre inmiilit nan bapor ay nanalan, tay ab-afikas nan chakhem ay omab-afet. ⁵ Finas-angmi nan fayfay id Cilicia ya Pamfilia ay Probinsiya, engkhana ay inomchan kami id Mira ay sakop nan Probinsiya ay Licia. ⁶ Ischi nan nangchanan kapitan Julio isnan esa'y bapor ay nalpo id Alejandria ay enpaItalia. Siya nan nangipalokhanana ken chakami.

⁷ Inlonloney nan bapor isnan away kaat ay akhew tay napalikhatan isnan chakhem, engkhana ay inomchan kami isnan chemang nan ili ay Gnido. Sa et tay somasaw-an nan chakhem, linmaos kami id Salmon ay sakop nan Creta et inmiilit ay nanalan nan bapor id Creta tay ischi koma nan kaak-akitan nan chakhem. ⁸ Ngem olay ischi et nenpalikhat kayet nan bapor engkhana ay inomchan kami isnan iillengan si bapor ay makwanin “Khawis ay lillengan”, ay waday isnan sag-en nan ili ay Lasea.

⁹ Angsan nan nataktataktakanmi ya nay kakaegyat nan kasin mi mangitoloyan tay nakwas et nan timpon si Tipe.[‡] Sa et finag-an Pablo chaicha ay mangwanin, ¹⁰ “lib-a, mailak ay kakaegyat nan kasin tako mangitoloyan, tay faken yangkhay nan karkha ya bapor

^{*}26:26 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*egay cha naangnen isnan kasoysoyngok.*”

[†]27:1 Nan osto ay ngachan nan nay ay pangfon si sorchacho et nan Cohort Augusto. Nan makwanin cohort et enem khasot ay sorchacho. Nan nangal-ancha isnan nay ay ngachan et nan ngachan Cesar Augusto ay nachamchamag ay Emperadorcha.

[‡]27:9 Nan nay ay timpon si tipe et esa'y ekhad si Judio ay maang-angnen isnan tapos nan Septiembre ay timpon si lemlem, ya maiyegyat nan fayfay. Siya na nan panemsemkancha isnan fasolcha ya nan namakawanan Apo Dios ken chaicha.

nan mapakawas ya madchongaw mod-i ket olay chatako.”¹¹ Ngem wadwad-ay ay pinatin nan kapitan si sorchacho nan enmanmaniho ya nan nenkwa isnan bapor mo nan kinwanin Pablo.¹² Khapo tay ad-i somya ischi ay entey-anmi isnan chey ay timpon si lateng, angstan nan mangwanin itoloymi ta asop ya mabfalin ay omchan kami id Fenix ay entey-anmi isnan timpon si lateng. Siya chi nan esa'y khawis ay iillengan si bapor id Creta, tay ad-ina sasakhangen nan kalpowan si chakhem.¹

Nan Nalemleman cha Pablo is Kafayfay

¹³Issan nenliknaanmi isnan soysoy ay nalpo isnan ambagatan, kananchan mo mabfalin et nan pangkhepcha. Adi kad khinoyodcha ay nangigto isnan lanchok ay pakhod nan bapor, sa cha't inpaililit kayet id Creta ay mangichadchawes ay mangipachalan isnan bapor.¹⁴ Awni ya ket nawaneswes nan chakhem ay nalpo isnan filig ay kananchan chakhem si apet amyanaan ya falaan si akhew.¹⁵ Finodfochan nan chakhem nan bapor, et khapo tay maid mabfalin nan bapor isnan chakhem, ke mi't ay inookhay ay idchawes nan chakhem.¹⁶ Awni ya isnan cha mi somag-enan isnan fanig ay lota ay Cauda, inmiilit nan bapor ay nanalan isnan inmakkitan nan chakhem. Sa mi't inkak-alikhatan ay nangoyod ay nangigto isnan fangkan si bapor.¹⁷ Nakwas chi sa cha't potipotan nan bapor. Sa et tay omegyat cha ay et lang mailotak nan bapor is kaofod

id Sirte, inpagkhwabcha't akhes nan torcha is kafayfay ay mangipapakod isnan bapor, sa cha't inookhay ay itotolod et yangkhay si chakhem.¹⁸ Intotoloy nan chachama ay lelem, et isnan kawaksana ke cha't inwasit nan karkha.¹⁹ Ya isnan kawaksana kayet, ala cha ya ekchaekchag isnan am-in ay ngag sisa'y egnancha ay lamintan si bapor.²⁰ Chadlos kami nalemleman isnan angstan kayet ay akhew ya egaymi paat inil-ila nan akhew ya tokwifi. Kananmi en mo maid et namnamami ay matakho.

²¹Idwani tay inmannong nan egaycha nangnganan, ya ket ay tinmakcheg si Pablo ay nanakhang ken chaicha, sa na't kanan, “Iib-a, mo sa chadlo chinngeyo nan kinwanik ta egay tako kinmaan id Creta, et maid koma napakpakawas ya nadchongaw.²² Nan magtek kanak idwani et ta pabfikasenyon nan semekyo, tay at maid maamas ken chatako, ngem kecheng yangkhay nan bapor.²³ Tay id kofab inomchan ken sak-en nan anghel ay nalpo ken Apo Dios ay nenkwa ken sak-en ya chad-ayawek,²⁴ ya kinwanina, ‘Ad-i ka omegyat Pablo! Masapol ay tomakcheg ka isnan sakhang nan Emperador. Et sinegangan akhes Apo Dios sik-a ta am-in ay kalokhanam et matakho cha.’²⁵ Adi kad pabfikasenyon mampay nan semekyo! Tay patiyek si Apo Dios, ya at maangnen ay maangnen nan osto ay infaagna ken sak-en.²⁶ Ngem at maichokhos tako isnan lota ay liliwsen nan fayfay.”

²⁷Ikasinpoo et ya epat ay maschemmi, ya wad-ay kami kayet ay cha itot-olod

¹27:12 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios, nan naisolat et, “iillengan si bapor id Creta ay masasakhang isnan apet amyanaan ya falaan si akhew ya sa et isnan apet ambagatan ya falaan si akhew.” Nan laychena ay kanan et sasakhangen nan iillengan si bapor nan chawsten nan chakhem. Isnan tapina kayet ay naisolat ay kalin Apo Dios, nan naisolat et, “iillengan si bapor id Creta ay masasakhang isnan apet ambagatan ya kalonokhan si akhew ya sa et isnan apet amyanaan ya kalonokhan si akhew.” Nan laychena ay kanan et sasakhangen nan iillengan si bapor nan malpowan nan chakhem.

si chakhem isnan fayfay ay Adriatico. Away nget tangan et si lafi issan nangwaniyan nan cheycha'y enmadmadno isnan bapor ay away nget cha kami somag-en is kalota. ²⁸ Sa cha't linokod nan kaad-achaem nan fayfay⁸ et chwan poo ay chepa. Khinmegkheg-ed cha is akrit ya siya kayet nan inangnencha, et sinpoo ya lima ay chepa nan kachaemna. ²⁹ Et tay omegyat cha tay ta ket lang ya maichongpar nan bapor is kafato, inekchagcha nan epat ay lanchok ay pakhod si bapor is kachokogna, sa cha't nenlol-owalo ta omas-as-op nan mapatalana.

³⁰ Laychen nan cheycha'y enmadmadno ay lomayaw, et nay inpagkhwabcha nan fangkan si bapor is kafayfay, ta kas-on cha mangilokhanan isnan tap-in nan lanchok ay pakhod si bapor ay maoy-oy is kaolon nan bapor. ³¹ Ket ay kinwanin Pablo isnan kapitan ya nan sosorchachona, "Mo ad-i entee chatos-a isna is kabapor, at maid matakho ken chakayo." ³² Osto'y siya chi, ket ay pinotlong nan cheycha'y sorchacho nan talin nan fangka ta maokhay.

³³ Issan nganngani et ay mapat-a, inaloalok Pablo chaicha am-in ta mangan cha. Kinwanina, "Sinpoo et ya epat ay akhew ay maid kinkinanyo, ya aped kayo ensasasaed. Engkhana idwani egay kayo nangnangan. ³⁴ Pangngaasiyo achi ta mangan kayo, ta wad-ay ifikasyo ay matakho. Tay at maid maamas, olay esang ay fook ken chakayo."

³⁵ Osto'y kinwanin Pablo chi, inmala is tinapay sa et nenyaman ken Apo Dios isnan sakhangcha am-in, sa na't pinetpetang nan tinapay ya inlaponay nangan.

³⁶ Ket ay finmikas nan nemnemcha am-in, sa cha't nangan akhes. ³⁷ Chwan khasot ya piton poo ya enem kami am-in ay nenlolokhan. ³⁸ Osto'y negsan kami am-in, inwasit cha't is kafayfay nan nakhayad ay karkha ay bolgar, ta amed yomap-ew nan bapor.

Nan Napakawasan nan Bapor

³⁹ Issan nawiitana maid nakailasin isnan lota ay sasakhangenmi, ngem inilacha nan soysoyngok si fayfay ay natikowan nan ilit si lota ay kawad si ofod. Siya nan kanancha en mangipailitancha isnan bapor mo mabfalin. ⁴⁰ Sa cha't ala ya ekchag isnan tali ta mataynan is kafayfay nan lanchok ay mangipapakod isnan bapor. Inkhisan-cha akhes ay namadfad isnan taked nan mangichad-awes isnan bapor, sa cha't inpatongcho nan torchan nan bapor is kasango, ta itolod nan chakhem ay mangipachaka is kaofod. ⁴¹ Ngem ya ket ay naichosnog nan bapor isnan natatapog ay ofod is kafayfay et naisobsob nan olona, ya ad-i et makachalan. Sa et pinakawas nan ab-afikas ay talipyakew nan chokogna.

⁴² Idwani sinmek nan sosorchacho ay mamatey isnan cheycha'y falod ta ad-icha enkiyat ay lomayaw.** ⁴³ Ngem tay laychen nan kapitan ay mangisalak ken Pablo, inyad-ina nan mangangnenancha isnan pangkhepcha. Infilina isnan makakyat ta mang-ona cha ay lomabtok ay chomaka. ⁴⁴ Sa et omonod nan tapina ay kokompet isnan tabla paymo isnan tapina ay entabtafog ay kaew ay nalpo isnan bapor. Siya na nan inangnenmi, ya enkhaghawis kami am-in ay chinmaka.

§27:28 Nan inangnencha ay nenlokod isnan kaad-achaem nan chanom, et tinaliyan-cha nan lanchok, sa cha't oy-oyen is kafayfay engkhana ay edchanana nan lota is chaemna.

**27:42 Isnan lenteg nan iRoma, mo nan khwarchiya et inpalayawna nan karkhona ay falod, maiyaton ken siya kannay nan chosan nan chey inpalayawna ay falod.

Nan Inomchanan Pablo id Malta

28 Isnan chinmakalanmi, inammowanmi ay nan chey ay ili et makwanin Malta. ²Khawigkhawis nan inangnen nan omili ischi ay nanawat ken chakami. Et tay cha en-ochan ya lateng, nenchenet cha is nennidnichowanmi. ³Sa et nangmong si Pablo is lolo ay itongona. Ket ay nabfanala nan oweg tay nachangchang, et siningetna nan limana. ⁴Issan nangil-an nan omili isnan naiwayway ay oweg is kalimana, cha cha kankanan, “Maid chwadchwa ay enpatpatey pet na ay takho. Tay chey, olay mo naikasiw is kafayfay ad-i ipalofos nan Mangischo isnan Lenteg^{††} ay matakho siya.” ⁵Ngem aped yangkhay nen-iwalatkhin Pablo nan oweg is kaapey ya maid naang-angnen ken siya. ⁶Sasad-en nan cheycha'y omili nan komayyongana, paymo nan menkatotokangana ay matey. Ngem osto'y inmannong et ay sin-edcha ya maid inilacha is ngaag ay naangnen ken siya, ket ay nenfaliw nan semekcha, sa cha't kanan, “Da, dios pet na!”

⁷Wad-ay nan misasag-en ay lotan nan ap-apo ischi ay enngachan is Publio. Khinagkhawisna ay nenmangili ken chakami, ya tolo ay akhew nan nentetey-anmi is afongna. ⁸Naiyaspo ay masasakit si amana tay kad-in enpochot ya wad-ay disinteriyana. Sinomkhep si Pablo is kakawadna, sa na't inlowalowan ya inpatangna nan limana ken siya ay nangipagkhawis. ⁹Osto'y siya chi nan inmat ya ket inmey ken siya nan am-in ay nenkasakit isnan chey ay ili ta pakhawisena nan sakitcha. ¹⁰Sa cha't

inchayaw chakami isnan angstan ay inlayadcha, ya inkarkhacha nan am-in ay masapolmi isnan inimpaligwatancha.

Nan Inomchanan Pablo id Roma

¹¹Osto'y nakwas nan tolo ay fowan, nenlokhan kami isnan bapor ay nangadnan is “Nan Apik ay Dios”, ay nalpo id Alejandria ya inmiilleng id Malta isnan timpon si lateng. ¹²Inomchan kami id Siracusa ay nentey-anmi is tolo ay akhew. ¹³Sa kami't nenliwes ay nenbapor engkhana'y inomchan kami id Regio. Isnan mawaksana, ya ket nenchakhem isnan ambagatan et chwa'y akhew esa kami inomchan id Puteoli. ¹⁴Ischi nan nangil-anmi isnan iib-ami ay mamati ay nangipakod ken chakami ay entee is esa'y chomingkho. Awni pay ya sa kami't nanalan ay omey id Roma. ¹⁵Osto'y chinngen nan iib-a ay mamati id Roma nan omal-aliiyanmi, inmali nan tapina ay sinmab-at isnan markitan nan Appio, ya nan tapina inmali cha engkhana isnan makwanin Tolo ay Enchagchag-osan.^{‡‡} Issan nangil-an Pablo ken chaicha, nyeyaman ken Apo Dios ya finmikas nan nemnemna.

Nan Kawad Pablo id Roma

¹⁶Idwani, issan inomchananmi id Roma, naipalofos ay entee si Pablo isnan laychena ay entey-an, ya toktokkhongan nan esa'y sorchacho.

¹⁷Kakwasan nan tolo ay akhew, inpaayag Pablo nan mangichad-alan isnan Judio ischi, ya issan naam-amongancha kinwanina, “Kakailiyak, laychek ay ipaawat ken chakayo ay olay maid fasolko isnan kakailiyan tako paymo isnan ekhad ay winaned tako isnan

^{††}**28:4** Ad-i mamati nan omili id Malta ken Apo Dios, ngem pinaticha ay wad-ay nan dios ay mangischo isnan lenteg.

^{‡‡}**28:15** Nan markitan nan Appio et omey ay piton poo ay kilometro nan kaadchawina id Roma. Nan Tolo ay enchagchag-osan et liman poo ya tolo ay kilometro nan kaadchawina.

ikik-it tako, ngem aped ak natiliw id Jerusalem ya naichowa isnan iRoma. ¹⁸Issan nanomaryancha ken sak-en, inammowancha ay maid khotokna is lebfengna ay mapateyak, et nay laychencha ay omipalofos. ¹⁹Ngem inyad-in nan kakailiyan tako ay Judio, et nay maid kasin angnek mod-i ket ta kedchawek nan masomaryaak isnan Emperador, ngem ad-ik kanan en ta wad-ay idchalomko akhes ken chaicha. ²⁰Siya chi nan khotok nan nangipaayakhak ken chakayo ta asiila tako ya matotya tako, tay laychek ay ipaawat ken chakayo ay maid teken is khotok nan nakadchinaak mod-i ket nan namnamaen tako ay Israelitas.”

²¹Sa cha't kinwani ken siya, “Maid chinad-awatmi is solat ay nalpo id Judea maipoon ken sik-a. Maid met akhes cha insodsod nan iib-a tako ay cha in-mali isna, paymo ngaag ay inokhodcha maipoon ken sik-a. ²²Ngem laychenmi ay chengngen nan wad-ay isnan semekmo, tay ya ke olay entona et soplaen si takho nan nay ay teken ay sos-olo.”

²³Adi kad nentotolakhancha nan osto ay akhew ay kasin cha mangil-an ken siya. Osto ay inomchan nan chey ay akhew angsaangsan nan naamong isnan entetey-ana. Et mailapo isnan wiit ya engkhana'y maschem ay inlawlawag Pablo nan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Inog-okhodna nan maipoon ken Jesus ya nangaw-awis ken chaicha maichalan isnan lenteg Moises ya nan insolat nan cheycha'y mamadto. ²⁴Waday cha nan naawis isnan infagfakhana,

ngem nan tapina et ad-i cha mamati, ²⁵ya kinmaan cha ay egay nenkasi-awatan. Ngem issan sisyay wad-ayancha ischi, kinwanin Pablo, “Osto nan kinwanin nan Ispirito Santo isnan ikik-it tako maichalan isnan mamadto ay si Isaias. ²⁶Kinwanina, ‘Omey ka isnan cheycha'y takho, ta ifaagmo chana:

“At enchengedchenge kayo yangkhay, ngem ad-i kayo paat makaawat.

Ya at en-ilaila kayo,

nay met achi ad-i kayo kayet makaimaton.

²⁷Siya sa tay nan takho ay sanacha, et kinmenteg nan semekcha, ya kag mapopolat-an nan kowengcha, sa cha't kikimiten akhes nan matacha.

Tay eleg ya makafigfig cha ya makadnge cha chadlo ya makaawat cha, sa cha't somakhong ken sak-en ta pakhawisek chaicha,” kanan Apo Dios.””^{¶¶}

²⁸Kinwanin kayet Pablo, “Tay siya chi masapol ay ammowenyo ay wad-ay cha nan infaan Apo Dios ay en mangifaag isnan Gentil maipoon isnan angnena ay mangisalak isnan takho. Ya at chengngencha chi!” (²⁹Osto'y kinwanin Pablo chi, nenfifinnogtak nan cheycha'y Judio isnan kinmaanancha.)

³⁰Chwa'y tawen Pablo ay nentetee isnan afong ay inafangana, et cha na chinawat nan am-in ay inmey nangila ken siya. ³¹Nawaya siya ay nangipap-alawag isnan maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios, ya nangisos-olo isnan maipoon ken Apo Jesu Cristo, et maid nangipap-awa.

^{¶¶}28:27 Ilaenyo nan Isaias 6:9-10.

Nan Solat Pablo isnan iRoma

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo isnan iRoma

Nan solat Pablo isnan cheycha'y iRoma ay mamati ken Jesus, et naisolat ay mangipaammo isnan layadna ay omey mangila ken chaicha. Laychena ay mo ke na isolowan ona chaicha ischi, esa pay omey id Espanya.

Nensolat ay nangipaawat ken chaicha isnan maawatana maipoon isnan pammati ken Jesus. Laychena ay ipaammo ken chaicha nan masapol ay ikkan nan mamati ken Cristo. Isnan am-in ay solat ay insolat Pablo, nan nay ay solatna isnan iRoma nan kaangsanana nan infab-aagna maipoon isnan pammati ken Jesus. Issan nangomostaana ken chaicha, infakhana akhes nan mangilol-owalowana ken chaicha, sa et nan laychena ay ammowencha maipoon isnan inikkan Apo Dios ta mabfalin ay khawis nan semekna isnan takho. Infaagna ay nan pammati yangkhay nan khotok nan khawis ay pinang-ilan Apo Dios ken chatako isnan sakhangna (1:17).

Kinwanin Pablo en am-in ay takho, Judio paymo Gentil, et fomafasol cha am-in, ya masapol ay enfafawi cha am-in ta mapakawan nan fasolcha esa cha mabfalin ay maitapi ken Apo Dios. Kecheng magtek yangkhay nan pammatin nan takho ken Cristo nan mabfalin ay mapakawanancha, ya faken nan mangabfolotancha isnan lenteg. Sa et infakhan kayet Pablo nan kasasaad nan falo ay fiyag, ay wad-ay isnan maitapi ken Jesus khapo isnan mapakawanana nan fasolcha. Nan mamati, et makaan nan kholacha ken Apo Dios ya mawayaan cha ta ad-icha itot-oloy ay enfasol, mo ke tay isnan fachang nan Ispirito Santo. Tay siya chi ad-i cha maitapi isnan chosa ay maid pengpengna.

Isnan maikalma engkhana isnan mikawalo ay kapitolo, infaag Pablo nan kaosalan nan lenteg Apo Dios, ya nan esang et nan kamabfalin nan Ispirito Santo isnan fiyag nan mamati. Nan tapina kayet ay infab-aagna, et nan wad-ay ay sesemken Apo Dios pala isnan Judio ya nan faken Judio ay makwanin Gentil. Kinwanina en khapo isnan nangad-iyana nan Judio ken Jesus, nawayaan nan tapin nan takho ay mannge maipoon isnan fachangna, ta maisalakan cha akhes khapo isnan inikkan Cristo. Magtek kinwanin Pablo ay ad-i maitot-oloy is engkhana nan mangad-iyana nan Judio ken Jesus.

Nakwas chi sa et insolat Pablo nan osto ay ikkan nan mamati, am-amed isnan ikkancha ay en-asilayad. Infaagna akhes nan ikkancha ay ensilfi ken Apo Dios, ya nan masapol ay ikkancha ay mangiyangnen isnan filin nan ap-apo isnan ili. Infaagna akhes nan osto ay maikkan mo enchwadchwa nan nemnemcha maipoon isnan filin Apo Dios ay naichowa ken Moises.

Isnan konfos nan solat, infaagna nan manad-ayawana ken Apo Dios ya nan laychena'y ilol-owalowancha, sa et nan takho ay komkomostaena.

Nan Linaona

Nan nailapowan nan solat ya nan napatag ay sos-olona 1:1-17

Nan khotok nan mensapolan nan takho isnan kaisalakana 1:18 - 3:20

Nan pangkhep Apo Dios ta maisalakan nan takho 3:21 - 4:25

Nan falo ay fiyag nan takho ay naitapi ken Cristo 5:1 - 8:39

Nan pangkhep Apo Dios maipoon isnan Judio 9:1 - 11:36

Nan ikkan nan mamati ay enfiyag 12:1 - 15:13

Nan anongos nan solat 15:14 - 16:27

Nan Lokhin nan Solat

1 Sak-en si Pablo, ay esang ay faan Jesu Cristo. Naayakhan ak ay en-apostol, ya nadchotokan ak ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag ay nalpo ken Apo Dios. ²Siya na nan Khawis ay Chamag ay sikhod ay inkalin Apo Dios ya inpaifaagna isnan cheycha'y mamadtona ay nangisolat isnan nasantowan ay kalina.

³Nan nay Khawis ay Chamag, et maipoon isnan Anakna ay si Jesu Cristo ay Apo tako. Nailatak nan nenfalina ay takho isnan naiwanchana ken ali David. ⁴Kag akhes isnan nasantowan ay kinadchiyosna, nailatak isnan chachama ay kamabfalin ay siya et Anak Apo Dios maichalan isnan kasina natakhowan isnan etey. ⁵Et maichalan ken siya, inpailan Apo Dios ken sak-en nan kinagkhawisna ya nenfalinena sak-en ay en-apostol ay mangitakcheg isnan ngachan Jesu Cristo, tatno awisek nan katakhotakho isnan olay entona ay ili ta patiyencha siya khapo isnan pammati. ⁶Olay akhes chakayo ay wad-ay issa id Roma, et inayakhan Apo Dios chakayo ay en-takhon Jesu Cristo.

⁷Siya na nan solatko ken chakayo am-in issa id Roma ay laylaychen Apo Dios ya inayakhana ay enfalin ay takhona.

Asop ya enkhaghawis kayo isnan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios ay Ama tako ya ken Apo Jesu Cristo.

Nan Menlaychan Pablo ay Ome y id Roma

⁸Laychek ona ay enyaman ken Apo Dios maichalan ken Jesu Cristo khapo ken chakayo am-in, tay madmadnge isnan olay entona ay ili ay namati kayo ken Apo Jesus. ⁹Si Apo Dios ay mangigwaak isnan am-in ay kafaelay ay ensilfi ken siya isnan mangipap-alawakhak isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan Anakna, et ammona ay sesesesemkek chakayo isnan enlol-owalowak. ¹⁰Ya kedkedchawek ken siya ta ipalofosna et koma ay makaeey ak chadlo issa, mo siya chi nan nemnemna. ¹¹Tay chachama nan layadko ay en mangila ken chakayo, ta ichowak koma ken chakayo nan enkhawisan ay nalpo isnan Ispirito Santo ta fomikas kayo. ¹²Nan laychek ay maangnen et ta asipafikas tako: pabfikasek chakayo isnan pammatik, ya pabfikasenyo akhes sak-en isnan pammatiyo.

¹³Idwani iib-ak, laychek ay ammowenyo ay kad-in semkek ay ome y issa, ta wad-ay akhes fongan nan felayko issa, ay kag isnan naangnen isnan tapina ay Gentil, ngem ket ay kad-in nataktak ak. ¹⁴Tay sak-en, lebfengko ay isolowan nan olay sino: nan cheycha'y nakaachar ya nan egay,^{§§} nan cheycha'y mamasilib ya nan maid ammocha. ¹⁵Tay siya chi lalaychek ay en mangipalawag akhes ken chakayo issa'd Roma nan Khawis ay Chamag.

¹⁶Ad-i ak mabfain ay mangitakcheg isnan Khawis ay Chamag, tay siya chi nan kamabfalin Apo Dios ay mangisalak is-

§§1:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan Griego paymo barbarian.*” Nan ayen nan kali ay barbarian et, nan takho ay teken nan kalicha. Isnan timpon Pablo, mo kananchan nan Griego ya nan barbarian, nan laychencha ay kanan et nan nakaachar ya nan egay nakaachar. Tay issan chey, nan Griego, chaicha nan takho ay wad-ay wayacha ay en-iskwila, ya chaicha nan makwanin filosofo. Nan takho ay teken nan kalicha et ad-icha ammo nan kalin si Griego, nay et kanan nan Griego en, “Maid ammocha'y takho.”

nan am-in ay mamati. Naipaammo ona na isnan Judio sa et isnan am-in ay takho.* ¹⁷ Tay isnan Khawis ay Chamag nan maipail-an nan angnen Apo Dios ay mangifilang isnan takho ay nalenteg cha isnan sakhangna. Siya na nan ikkana maigkhapo isnan pammati ya maichalan isnan pammati yangkhay, kag isnan in-paisolatna ay mangwanin,

“Nan takho ay naifilang ay nalenteg khapo isnan pammatina et matakhotakho.”†

Am-in ay Takho et Fomafasol Cha

¹⁸ Si Apo Dios id chaya, et inpailana nan songetna isnan am-in ay ad-i mangichayaw ken siya, ya isnan am-in ay ngaag nan okhalicha, tay isnan kinangaagcha itagmedcha nan kinatet-ewa maipoon ken siya. ¹⁹ Siya chi tay nan mabfalin ay ammowen si takho maipoon ken Apo Dios et nailatak met ken chaicha, tay si Apo Dios kannay nan nangilatak ken chaicha. ²⁰ Engkhana isan laponay ay nangab-ana isnan lofong, olay mo ad-i kaila siya, et khechangna ay nalatak ya maaawatan nan maipoon ken siya, kag isnan eng-engkhana ay kam-abfalina, ya nan kinadchiyosna. Maila chana isnan khinaebna, isonga maid makalason ken Apo Dios.

²¹ Tay olay mo ammocha ay wad-ay si Apo Dios, pinapaatcha ay egay nenchayaw paymo nenyaman ken siya ay Dios, ya ongar et yangkhay nan nenfalinan nan semekcha, ya onanig pinmanget nan maid silfina ay semekcha. ²² Kananchan mo masilib cha, ya ke cha't ay nenfalin ay kag nalewlew. ²³ Ya ento mo si Apo Dios ay chadlos matangtangad ya wawawawad-ay is eng-engkhana nan chad-ayawencha, ket ay nan et khinae-

bcha ay ap-aped ay dios ay kag isnan ilan si takho ay matey paymo nan ilan si entat-ayaw, enkik-iwi ya enkadkachap nan cha cha chad-ayawen.

²⁴ Khapo tay siya chi, ya ket ay inoohay et Apo Dios chaicha ta olay cha cha ang-angnen nan asi ay kalologkhitan ay figfikhawencha, et nay cha cha ik-ikkan isnan awakcha nan kafabfain. ²⁵ Sinoktancha nan kinatet-ewa maipoon ken Apo Dios is engag. Ya nan et khinaebna nan chad-ayawencha ya isilsilfiyancha et faken si Apo Dios ay nangaeb isnan am-in ay siya chadlo yangkhay nan machad-ayaw is eng-engkhana. Amen.

²⁶ Siya chi nan khotok nan nangogkhayan Apo Dios ken chaicha ay mangang-angnen isnan kafabfain ay figfikhawencha. Tay sinoktan nan fabfafaicha nan osto ay ekhad isnan kakkaisiw. ²⁷ Siya akhes isnan lallalakicha, tay ento mo wanchencha nan osto ay ekhad ay makiasawa isnan fabfafai, ket ay nan et awak nan ib-acha ay lallalaki nan cha cha kannay figfikhawen. Cha cha kannay ang-angnen nan asi ay kafabfain ya nay maifakhay akhes nan chosacha isnan kakkaisiw ay ik-ikkancha.

²⁸ Ya khapo tay kanancha en ongar yangkhay nan mamigfikhan ken Apo Dios, nay et inokhayna chaicha isnan kinafang-es nan semekcha ta cha cha kayet angnen nan ad-i osto ay okhalicha. ²⁹ Inamoamongcha nan am-in ay ilan si ad-i osto ay okhali ya kinangaag naakhom cha, ya naikfis nan akkhocha. Ayaka nan apalcha, enpatey cha, makisomasoma cha, sikap nan ammocha, apos nan kwacha, ya natatalafitab cha. ³⁰ Enpangapangaag

*1:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan Griego.” Tay faken Judio nan Griego, nan laychena ay kanan isnan Griego et am-in nan faken Judio ay makwanin Gentil.

†1:17 Ilaenyo nan liblon Habakuk 2:4.

cha, kakholacha si Apo Dios, naoyong cha, nappangas ya amchayewan cha. Makaskasmek cha is ngaag ay ikikkancha, ya nasokil cha isnan chakek-echa. ³¹Maid khawis si semekcha, ad-i cha kagkhokhotok, maid layadcha, ya maid seg-angcha. ³²Ammocha pay nan lenteg Apo Dios ay mangwanin nan mangangnen ischicha et lebfengna'y matey cha, ngem khechangna'y angneangnencha kayet chachi ya faken yangkhay chi, mod-i ket tantan-oyancha akhes nan tapina ay cha mangikkan ischicha.

Nan Angnen Apo Dios ay En-okom

2 Tay siya chi iib-a, mo okomenyo nan ib-ayo, okomenyo kannay nan awakyo tay is-isoyo chaicha ay fomafasol, ad-i kayo mabfalin ay makalason ken Apo Dios olay mo sino kayo. ²Idwani, ammo tako ay nalenteg nan angnen Apo Dios ay mangokom isnan takho ay mangik-ikkan ischicha. ³Adi kad mo okomenyo nan cheycha'y mangangnen isnan kag tod-icha ay ngaag, ya siya kannay nan cha yo ik-ikkan, ay ke yo kanan en makakasiw kayo isnan maokomanyo ay madchosaanyo ken Apo Dios? ⁴Ongosanyo ngen nan chachama ay kinagkhawis Apo Dios, nan seg-angna ya anosna? Ad-iyo ngen figfikhen ay nan kinagkhawis Apo Dios, et pabfikasena chakayo ta enfafawi kayo koma?

⁵Nay met achi tay ikekedseyo ya iweweweyo kayet, nay et amoamongenyoy nan songet Apo Dios ken chakayo engkhana isnan akhew ay mangipail-ana isnan nalenteg ay angnena'y en-okom. ⁶Tay at

ichowana nan ostoosto ay fongaen nan waschin esa'y takho ay maiyafoloy isnan inik-ikkana. ⁷Isnan cheycha'y mangipapati kayet ay en-angnen is khawis, ta makaala cha isnan katangtangachancha, kaidchayawancha ya nan enfib-iyakhancha is eng-engkhana, et ichowan Apo Dios nan fiyag ay maid pengpengna. ⁸Ngem isnan tapina, nan laychen nan awakcha yangkhay nan pasiyat-encha, ya ad-iyencha nan kinatet-ewa ya nan ngaag nan ton-ochencha, et nay inaagcha nan chad-ama ay songet ya kholan Apo Dios. ⁹Chad-ama nan enlikhatan ya kakorkolan nan olay sino ay ngaag nan ang-angnencha, am-amed ken chaicha'y Judio ona, sa et akhes isnan Gentil.[‡] ¹⁰Nay met achi isnan am-in ay khawis nan angnencha, at ichowan Apo Dios ken chaicha nan katangtangachancha, nan kaidchayawancha, ya nan oompaan nan nemnemcha. Siya na nan maangnen isnan cheycha'y Judio ona sa et akhes isnan Gentil.[¶] ¹¹Tay maid pawadwad-en Apo Dios isnan mangokomana isnan takho.

Maid Kafaelan nan Lenteg Moises ay Mangisalak isnan Judio

¹²Am-in ay eg-ay naigwaan nan lenteg Moises et khechangna ay madchongaw cha is eng-engkhana khapo isnan fasolcha, ngem faken nan lenteg Moises nan iyokomna ken chaicha. Nay met achi am-in ay naigwaan nan lenteg Moises, et nan lenteg Moises nan iyokomna isnan fasolcha. ¹³Tay faken nan manmanngge yangkhay isnan lenteg nan ifilang Apo Dios ay nalenteg, ay kanana en

[‡]2:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "isnan cheycha'y Judio ona ya Griego akhes."

[¶]2:10 Away nget siya akhes na nan laychena'y kanan: "Kananyo en chayawenyoy si Apo Dios isnan mangwaninyoy en, 'Nan enchayaw isnan khinagkhaeb ay dios et chadlos kalilikhet,' nay met achi ipapailayo ay ad-iyo paat ichayaw si Apo Dios isnan cha yo ang-angnen."

maid fasolna, mod-i ket nan mangiyangnen isnan lentegna. ¹⁴Kag isnan Gentil ay eg-ay naigwaan nan lenteg Apo Dios, mo ekhadcha ay mangiyang-angnen isnan wad-ay isnan lentegna, et ipailacha ay wad-ay nan lenteg ken chaicha, olay mo eg-ay naigwa ken chaicha nan naisolat ay lentegna. ¹⁵Nan kannay okhalicha nan mangipaila ay nan nay ay filina et insisikhodna ken chaicha, sa et nan kannay nemnemcha akhes nan kag tistikho ay mangipafasol paymo nan mangitakcheg ken chaicha.

¹⁶Siya chi nan omat isnan akhew ay mangokoman Apo Dios isnan am-in ay itabtafon si takho is kasemekcha. Okom-ena chaicha maichalan ken Jesu Cristo ay kag isnan naifaag isnan Khawis ay Chamag ay ipap-alawagko.

Nan Maipoon isnan Judio ya nan Lenteg Apo Dios

¹⁷Ngem away kananyo ay Judio kayo, ya mamang-ep kayo isnan mangiyangnenanyo isnan lenteg, sa et ichad-ayewyo ay si Apo Dios nan Diosyo. ¹⁸Kananyo akhes en ammoyo nan nemnemna, ya figfikhenyo nan khawis tay naisolowan kayo isnan lenteg. ¹⁹Sesemkenyo kayet ay chakayo nan mangichad-alan isnan nakolap, ya manangkhwew isnan wad-ay isnan ab-afollinget. ²⁰Chakayo nan manogtokhon isnan maid ammona ya nan mangisos-olo isnan kag onganga, tay wad-ay ken chakayo nan lenteg Apo Dios ay kawad nan am-in ay silib ya kinatet-ewa ay naimanmamanman. ²¹Mo siya sa ay chakayo nan mangisos-olo isnan ib-ayo ay takho, en yo man ad-

i ona isolowan nan awakyo mo? Ipap-alawagyo ay mangwanin, “Ad-i ka mangakew,” ngem ke kayo cha mangakew mo? ²²Itokhonyo ay mangwanin lawa nan menchwa isnan pantewna, ngem ke yo chwaen nan pantewyo mo? Liligtenyo nan khinagkhaeb ay dios,[§] ngem ke yo cha akewen nan wad-ay isnan timplocha mo? ²³Enchad-ayew kayo tay chakayo nan mangeegnan isnan lenteg Apo Dios, ngem ay ke yo ad-i ipaang-ango siya isnan ad-iyo mangiyangnenan isnan infilina? ²⁴Siya na nan naisolat maipoon ken chakayo isnan kalin Apo Dios:

“Khapo ken chakayo ay Judio, chaicha ay Gentil et ngaag nan kankanancha isnan ngachan Apo Dios.”**

Isnan Judio, Segyat nan Kail-ana ay Chinawatcha nan Lenteg Apo Dios

²⁵Napateg tet-ewa nan kasegyatanyo,^{††} mo mampay iyangnenyo nan lenteg Apo Dios. Ngem mo ad-iyo iyangnen nan lentegna, kag kayo sisya'y loyyop. ²⁶Ngem mo kay iyangnen nan Gentil ay egay kasegyatan nan lentegna, ay ke na ad-i akhes ifilang siya ay takhona ay kag nan Judio ay nasegyatan? ²⁷Adi kad chaicha ay egay kasegyatan ya cha mangiyangnen isnan lentegna, et chaicha nan sa mangokom ken chakayo ay Judio. Tay olay mo wad-ay ken chakayo nan naisolat ay lentegna ya nasegyatan kayo, khechangna'y ad-iyo iyangnen nan lenteg. ²⁸Tay nan maifilang ay tet-ewa ay Judio ya tet-ewa ay takhon Apo Dios, et faken nan takho ay chadlos mailla ay Judio. Nan akhes tet-ewa ay

§2:22 Ilaenyo nan Isaias 52:5 ya nan Ezekiel 36:22.

**2:24 Nan Judio, segyatancha nan an-akcha ay mangipaila isnan nanawatancha isnan filin Apo Dios. Infilin Apo Dios na id sangad-om isnan cheycha'y Israelitas ta kail-an koma nan nanawatancha isnan inkalina ken chaicha.

††2:25 Nan ayen nan ngachan ay Judio isnan kalicha et chayaw. Nan laychen Pablo ay kanan sina et, nan osto ay Judio, siya nan takho ay padchayawan Apo Dios, faken nan takho ay machayaw yangkhay isnan ib-ana.

ayen nan segyat et faken nan maangnen isnan awak ay maila. ²⁹Nan magtek tet-ewa ay Judio,^{‡‡} et siya nan takho ay nabfaliwan nan nemnemna ya maiyalig ay nasegyatan nan semekna. Ngem faken nan lenteg nan namaliw isnan semekna, mod-i ket nan Ispirito Santo. Siya na nan takho ay ichad-ayaw Apo Dios olay mo ad-i ichayaw nan takho.

On-oney cha nan Judio

3 Mo siya chi, naon-oney ngen nan Judio mo nan Gentil? Wad-ay ngen enkhawisan nan nasegyatancha? ²Wad-ay! Angsan nan enkhawisana. Omona, chaicha nan chadlos nangitalkan Apo Dios isnan kalina. ³Ngem ngag kay mo ad-i kaaafolot nan tapina ken chaicha? Siya ngen na nan khotokna ay ad-i et kaaafolot si Apo Dios? ⁴Ad-i mabfalin! Tay olay mo en-engag nan am-in ay takho, khechangna ay tet-ewa si Apo Dios. Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Maammowan ay nalenteg ka tay am-in ay inkalim Apo et iyangnem.

Mo wad-ay mangipafasol ken sik-a, maafak cha isnan kinatet-ewa.”^{¶¶}

⁵Ngem mo nan ngaag ay angnen tako et ilatakna nan kinalenteg Apo Dios, mabfalin ngen ay kanan tako en, “Ad-i nalenteg siya isnan menchosaana ken chatako, tay mampay nan ngaag ay angngnen tako kano nan mangipaila isnan kinalentegna?” (Siya chi nan kankanan si takho.) ⁶Ad-i! Tay mo siya sa'y ad-i nalenteg si Apo Dios, ngag kay et nan angnena ay mangokom isnan am-in ay takho?

⁷Ngem mo kanam kayet en, “Mo magtek nan engagko nan khotokna's onanig kayet kail-an nan chadlos kinatet-ewan Apo Dios, ta sa et machad-ayaw kayet siya, ek man kayet makwanin fomafasol ay makedchengan ay machosa mo?” ⁸Kanan tako't achi koma en, “Ay ta angnen tako nan ngaag ta fomal-an nan khawis.” Wad-ay cha nan omilaylayos ay mangwanin siya kano sa nan isos-olok. Awni't chawatencha nan ostoy chosacha isnan ang-angnencha.

Maid Paat Takho ay Nalenteg isnan Sakhang Apo Dios

⁹Ngag et nan kanan tako pet? Mabfalin ngen ay kanan tako en naon-oney nan Judio? Ad-i. Tay inpailak et ay eniso nan Judio ya nan Gentil,^{§§} wad-ay cha am-in isnan kamabfalin nan fasol.

¹⁰Siya mampay na nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Maid paat olay esang ay takho ay nalenteg.

¹¹Maid paat makaawat paymo mangipapati ay mangammo ken Apo Dios.

¹²Chinokokhancha am-in siya, ya misomis-o cha ay nenfalin am-in ay kag naikfis nan akkhocha.

Maid paat olay esang is khawis nan ikkana.*

¹³Kakaisew yangkhay nan fomab-ala isnan topekcha ay kag isnan en-akhob ay entatakanng ay pantiyong.†

Engag yangkhay nan wad-ay isnan chilacha ay ensaisailo,[‡] ya kag khi-

‡‡2:29 Ilaenyo nan Salmo 51:4.

¶¶3:4 Nan ostoy ay naisolat isnan Griego isna et, **Griego**.

§§3:9 Ilaenyo nan Salmo 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20.

*3:12 Nan ostoy ay naisolat isnan Griego isna et, “Entatakanng ay pantiyong nan allokhoogcha.”

†3:13 Ilaenyo nan Salmo 5:9.

‡3:13 Ilaenyo nan Salmo 140:3.

wachay si oweg nan wad-ay is katopekcha.[¶]

¹⁴ Kalilikhet ay kali ya apos nan kwacha.[§]

¹⁵ Al-aligwat cha ay en menpatey.

¹⁶ Olay ento nan omayancha, khay-achencha nan kholo ya komorkor.

¹⁷ Ad-icha ammo ay makiornos isnan olay sino.^{**}

¹⁸ Ad-icha paat semken ay mangiyegyat ken Apo Dios.^{††}

¹⁹ Idwani ammo tako ay am-in ay naisolat ay lenteg Apo Dios et katokhonan nan olay sino ay naigwaana. Siya chi ta maid makalason ken Apo Dios, mod-i ket ta waschin khominek, ya figikhencha ay at maokom cha ken Apo Dios isnan inang-angnencha.²⁰ Tay maid takho is ifilang Apo Dios ay nalenteg isnan sakhangna khapo tay ang-angnena nan lenteg, tay nan yangkhay kaosalan nan lenteg, et ipailana nan kinomsawan tako.

Nan Ikkana Apo Dios ta Mabfalin ay Ifilangna Chatako ay Nalenteg

²¹ Ngem inpaammon Apo Dios idwani nan sikhod ay inischona maichalan isnan lenteg ya nan insolat nan mamadto ay angnena, ta enfalin ay nalenteg nan ilan nan takho isnan sakhangna. Ad-i maangnen na maichalan isnan mangiyangnenan isnan lenteg,²² mod-i ket ifilang Apo Dios ay nalenteg nan takho maichalan isnan pammaticha ken Jesu Cristo. Siya na nan ikkana isnan

olay sino ay mamati ken Jesus, tay en-iso nan pinangil-ana isnan am-in ay takho.²³ Tay fomafasol nan am-in ay takho, ya maid paat kaidchayawancha ken Apo Dios.²⁴ Ngem idwani, khapo isnan fachangna, infilangna chatako ay nalenteg. Siya nan inlayadna maichalan ken Jesu Cristo ay nensaka ken chatako.²⁵ Inchowan Apo Dios si Jesu Cristo ta siya nan maichaton ay mangaan isnan fasol tako isnan eteyna,^{‡‡} ta mapakawan tako khapo isnan pammati tako ken siya. Siya na nan inikkan Apo Dios idwani ay mangipaila isnan kinalentegna, tay id solit inan-anosana nan takho ya inkakatpena nan fasolcha.²⁶ Ngem idwani, in-pailana nan kinalentegna isnan nangibfilangana ay nalenteg nan olay sino ay mamati ken Jesus.

Nan Talek Tako ken Jesus nan Khotok nan Mapakawan Tako

²⁷ Wad-ay ngen mabfalin ay ichayew tako? Maid. En man maid ay? Tay faken nan mangiyangnenan tako isnan lenteg nan kaisalakan tako, mod-i ket khapo yangkhay isnan pammati.²⁸ Tay patiyen tako ay kecheng nan pammati is maibfilangan nan takho ay nalenteg ken Apo Dios, ya faken nan mangiyangnenana isnan lenteg.

²⁹ Ay ke yo kanan ay Dios nan Judio yangkhay si Apo Dios? Ad-i ngen Dios akhes nan Gentil? Wen achi, tay³⁰ esang met yangkhay nan Dios, ya en-iso nan angnena isnan olay sino ay takho,

[¶]3:13 Ilaenyo nan Salmo 10:7.

[§]3:14 Ilaenyo nan Isaias 59:7,8.

^{**}3:17 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Maid egyatcha ken Apo Dios isnan sakhang nan matacha." Ilaenyo akhes nan Salmo 36:1.

^{††}3:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan chalana.*"

^{‡‡}3:25 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Nan nasegyatan ya nan loyyop."

Judio paymo Gentil[¶] ay mangifilang ken chaicha ay nalenteg khapo isnan pammatica. ³¹Mo siya chi, maichen tako et ngen nan lenteg khapo isnan pammati? Ad-i! Nan magtek ang-angnen tako et itakcheg tako nan osto ay ayen nan lenteg.

Nan Naibfilangan Abraham ay Nalenteg

4 Ngag et kay nan kanan tako maipoon isnan kasasaad Abraham^{§§} ay nai-wanchan tako ay Judio? ²Mo sa ya nan khawis ay inang-angnena is khotok nan nangibfilangan Apo Dios ken siya ay nalenteg, at koma wad-ay nan ichayewna. Ngem isnan sakhang Apo Dios maid. ³Tay ngag nan kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios maipoon ken siya? Nan naifaag ischi et,

“Namati si Abraham ken Apo Dios, et khapo isnan chey ay pammatina, infilang Apo Dios siya ay nalenteg.”*

⁴Semkenyo na: Nan lagfon si enmadno, et ad-i maifilang ay mailayad ken siya mod-i ket fayad nan felayna. ⁵Ngem mo faken nan inidnona nan talken nan takho is khotok nan kaisalakana mod-i ket nan Dios ay mangifilang ay nalenteg nan fomafasol, et ifilang tet-ewa Apo Dios siya ay nalenteg khapo isnan chey ay pammatina. ⁶Siya akhes sa nan laychen David ay kanan issan nangwaniyana en,

naoney nan takho ay ifilang Apo Dios ay nalenteg, ad-i khapo isnan chinnona. ⁷Kinwanina,

“Naoney nan takho ay napakawan nan fasolna, ya nakaan nan kinangaagna.

⁸Naoney nan takho ay ad-i kasin singilen Apo Dios nan finmasolana.”†

⁹Nan ngen yangkhay Judio ay makwanin nasegyatan nan naoney? Ad-i! Maitapi akhes am-in nan Gentil ay makwanin loyyop. Kag mampay isnan apchas nakwani maipoon ken Abraham, ay siya et khapo isnan pammatina nan nangibfilangan Apo Dios ken siya ay nalenteg. ¹⁰Ya ngag nan kasasaad Abraham issan chey? Nasegyatan ngen ona siya, esa pay infilang Apo Dios ay nalenteg siya? Egay. Tay nawnawni nan nasegyatana.‡ ¹¹Nasegyatan siya ta siya chi nan maton ay mangipatet-ewa ay infilang Apo Dios ay nalenteg siya khapo isnan pammatina issan sisya'y egayna nasegyatan. Tay siya chi nay et siya nan makwani ay aman nan am-in ay mamati ken Apo Dios, ay infilangna ay nalenteg khapo isnan pammatica, olay mo egay cha kasegyatan. ¹²Ya si ama'y Abraham akhes nan aman nan Judio ay egay yangkhay kasegyatan mod-i ket isnan am-in ay matatakhowancha, et entatalek cha akhes ken Apo Dios ay kag ken siya issan egayna kasegyatan.

¶3:30 Si Abraham nan ikit am-in nan Judio id sangad-om. Ya siya nan takho ay chadlos nentatalek ken Apo Dios. Tay siya chi pinmanad si Apo Dios ay nanot-oya ken siya. Inkalina ken siya ay mangwanin, olay mo apchas nalakay siya ya nakot-eg si asawana, at awni't makhanak cha ya at ad-i kafilang nan ap-ocha tay angsaangsan, ay kag isnan tokwifi id chaya. Tay mampay tinalek Abraham nan kinwanin Apo Dios, infilang et Apo Dios siya ay nalenteg isnan sakhangna.

§§4:1 Ilaenyano nan Genesis 15:6.

*4:3 Ilaenyano nan Salmo 32:1,2.

†4:8 Ilaenyano nan Genesis 17:1-16, 23-27.

‡4:10 Ilaenyano nan Genesis 12:1-3; 15:1-21; 17:1-22; 18:16-19.

Nan Inkalin Apo Dios ken Abraham

¹³Id solit inkalin Apo Dios ken Abraham ya isnan wanen-edna ay chaicha nan manawid isnan lota.[¶] Ngem ad-i khapo tay inangnen Abraham nan lenteg, mod-i ket nan pammatina nan khotok nan naibfilangana ay nalenteg. ¹⁴Tay mo nan inkalin Apo Dios ay ipatawidna et kwan nan mangipapati isnan lenteg, at ongar yangkhay nan pammati, ya maid silfin nan inkalin Apo Dios. ¹⁵Chosa nan igwan nan lenteg. Mo maid lenteg, maid komsawan ischi.

¹⁶Tay siya chi, nan inkalin Apo Dios, et mabfalin yangkhay isnan cheycha'y entalek ken siya khapo isnan fachangna, tatno wad-ay ay wad-ay nan chey ay ilayadna ay inkalina isnan am-in ay makwanin waned Abraham. Et faken yangkhay nan Judio ay naigwaan nan lenteg nan manawat ischi, mod-i ket am-in nan wad-ay pammaticha ay kag ken Abraham. Tay maifilang ay siya nan ama tako am-in, ¹⁷ay kag isnan naisolat ay kinwanin Apo Dios ken siya, “Ippeyko sik-a ay pinakaaman nan am-in ay takho isnan olay entona ay ili.”[§] Tet-ewa, si Abraham nan pinakaama tako isnan sakhang Apo Dios ay tinalekna. Siya nan Dios ay manakho isnan natey ya mangipawad-ay isnan maid.

Nan Pammatin Abraham nan Ton-ochen Tako

¹⁸Si Abraham, olay mo kag ad-i matongpal nan inkalin Apo Dios, et khechangna ay nentatalek ay at enfalin siya ay aman nan kailiili ay kag isnan nay ay naikali ken siya, “Kag isnan tokwifi nan filang nan wanen-edmo.”^{**}

¹⁹Siya, egay kinmapsot nan pammatina olay mo sinkhasot nan tatwena, ya isnan semekna et kag tongon natey nan awakna ya siya akhes ken Sara ay asawana ay nakot-eg. ²⁰Egay nakakkaan nan pammatina paymo nenchwadchwa isnan inkalin Apo Dios, mod-i ket onanig kayet finmikas ay mamati ken Apo Dios ya nenchad-ayaw ken siya. ²¹Chachama nan pammatina ay si Apo Dios et wad-ay kamabfalina ay mangangnen isnan inkalina. ²²Siya sa nan khotokna ay infilang Apo Dios siya ay nalenteg, tay mampay isnan pammatina.^{††}

²³Ngem faken magtek kecheng si Abraham nan makmakwaniyan nan naisolat ay mangwanin, “infilang Apo Dios siya ay nalenteg” ²⁴mod-i ket maitapi tako akhes. Tay nan ifilang Apo Dios ay nalenteg et chatako ay mamati ken siya ay namangon ken Jesus ay Apo tako isnan etey. ²⁵Siya san naipapatey khapo isnan fasol tako, sa et naipatakho ta maifilang tako ay nalenteg.

[¶]4:13 Ilaenyo nan Genesis 17:5.

[§]4:17 Fasaenyo nan Genesis 15:5: “Sa et infalan Apo Dios si Abram, sa na't kanan, ‘Entangad ka ta filangem nan cheycha'y tokwifi mo makafilang ka, et kag nan filangcha nan wanen-edmo.’”

^{**}4:18 Ilaenyo nan Genesis 15:6.

^{††}4:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*natey tako isnan fasol.*” Nan laychena ay kanan et, mo natey nan awak, ad-ina malikna nan owat paymo ew-ew. Siya akhes sa nan omat isnan takho ay mamati ken Jesus. Mo maipoon isnan fasol, kag cha natey, nay et maid kafaellan nan ngaag ken chaicha.

Ornos ken Apo Dios Maichalan isnan Pammati

5 Idwani tay infilang Apo Dios ay nalenteg tako khapo isnan pammati, nay et wad-ay ornos tako ken siya maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako. ²Et khapo ken siya, mabfalin tako ay itopeg nan kinagkhawis nan fachang Apo Dios isnan matatakhowan tako idwani, ya ilal-ayad tako nan namnamaen tako ay maitapiyan tako isnan katang-tangachana. ³Ya faken yangkhay na, mod-i ket olay isnan kawad si likhat et enlal-ayad tako, tay ammo tako ay nan likhat et pawad-ayena nan anos, ⁴ya nan anos pawad-ayena nan okhali ay tanyana, ya nan nay ay okhali, pawad-ayena nan namnama. ⁵Ya nan namnama tako et ad-i kasaew, tay ipaawat ya ipaliknan nan Ispirito Santo ay inpateena ken chatako nan chachama ay layad Apo Dios ken chatako.

⁶Tay issan sisyay maid kafaellan tako, inkatteyan Cristo chatako ay fomafasol, isnan osto ay timpo ay inischon Apo Dios. ⁷Sikhab ay iyoyan nan takho nan fiyagna ay maisokat isnan esa'y nalenteg ay takho. Ngem mabfalin nget ay away wad-ay matey maipoon isnan esa'y khawis ay takho. ⁸Ngem si Apo Dios, et inpailana nan layadna ken chatako tay natey si Cristo pala ken chatako issan sisyay fomafasol tako. ⁹Et mo siya chi ay naifilang tako ay nalenteg maigkhapo isnan chalan ay inmayos isnan nateyana, ay ke na ad-i am-amed isalakan chatako isnan enchosaan Apo Dios? ¹⁰Issan sisyay fosona chatako khechangna'y inyornosna chatako ken siya maichalan isnan etey nan Anakna. Et idwani ay naiyornos tako ken siya, ay ke ad-i amed isalakan Jesus chatako khapo isnan kasina natakhowan? ¹¹Ngem ad-i yangkhay kecheng chi, ilal-ayad tako

akhes si Apo Dios, khapo ken Apo tako ay Jesu Cristo ay nangipawad-ay isnan enkasiawatan tako ken Apo Dios.

Nan Inangnen Adan ya nan Inangnen Jesus

¹²Id sangad-om nawad-ay nan fasol isnan lofong maigkhapo isnan esang ay takho, et etey nan nenfanakhana. Siya na nan chomalat ay wad-ay ay wad-ay nan omchan ay etey isnan olay sino ay takho, tay am-in ay takho et nenfasol cha. ¹³Tet-ewa ay wad-ay et nan fasol isnan lofong issan sisyay egay naichowa nan lenteg Moises, ngem egay naifilang ay nensokilan isnan lenteg. ¹⁴Ngem khechangna ay inyap-apowan nan etey nan olay sino ay takho nailapo ken Adan engkhana ken Moises, olay isnan cheychay teken nan fasolcha mo si Adan ay nanokil isnan filin Apo Dios.

Si Adan et kag alig Cristo ay inmonod ken siya. ¹⁵Ngem teken chadlo nan enfanakhan nan fasol Adan isnan ilayad Apo Dios. Tay mo nan nenfanakhan nan nenfasolan nan esang ay takho et etey isnan olay sino, am-am-amed kayet nan kamabfalin nan fachang Apo Dios ya nan ilayadna isnan katakhotakho, maichalan isnan fachang nan esang akhes ay takho ay si Jesu Cristo. ¹⁶Ya teken akhes nan winad-ay nan inlayad Apo Dios isnan nenfanakhan nan fasol nan chey esa'y takho. Tay nan nenfanakhan nan chey ay es-esang ay fasol et siya nan kaokoman ya kachosaan, ngem nan nenfanakhan nan inlayad Apo Dios et ischona nan kapakawanan nan kafasofasol ya maibfilangan ay nalenteg. ¹⁷Tet-ewa ay inyap-apowan nan etey nan olay sino ay takho maigkhapo isnan fasol nan esa'y takho. Ngem am-am-amed kayet nan enfanakhan nan inangnen nan esa'y takho ay si Jesu Cristo, tay am-in ay manawat isnan nawadwad ay fachang Apo Dios ya nan ilayadna ay nalen-

teg, et enap-apo cha isnan fiyag ay eng-engkhana maigkhapo ken Jesu Cristo.

¹⁸Adi kad maila ay nan fongan nan chey es-esang ay fasol et siya nan madchosaan nan olay sino ay takho. Siya akhes ay nan nenfanakhan nan chey ay es-esang ay inangnen Cristo ay nalenteg, et winad-ayna nan kapakawanan nan olay sino ta enfiyag cha. ¹⁹Siya, khapo isnan kinasokil nan esa'y takho nenfalin ay fomafasol nan olay sino. Siya akhes ay khapo isnan nangabfolotan nan esang ken Apo Dios, mabfalin ay maifilang ay nalenteg nan katakhotakho isnan sakhang Apo Dios.

Wadwad-ay nan Fachang Apo Dios mo nan Lenteg

²⁰Naichawchaw nan lenteg ta figfikhen nan takho ay cha cha't onanig enfasol. Ngem olay mo cha et matapiyan nan fasol, am-am-amed kayet nan fachang Apo Dios. ²¹Adi kad kag isnan inangnen nan ngaag ay mangiyapo isnan takho ya etey nan inischona, siya akhes ay somya nan fachang Apo Dios ay omiyapo idwani tay naifilang tako ay nalenteg khapo isnan fachangna, ya ischona nan fiyag ay maid pengpengna maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako.

Nan Khotok nan Maafakan Tako isnan Ngaag

6Ngag et kay nan kanan tako? Ay ke tako kayet itot-oloy ay enfasol ta onanig omad-acha nan fachang Apo Dios ken chatako? ²Ad-i mabfalin! Tay naafak et nan kafaellan nan ngaag ken chatako,[‡] ento nan ikkana ay itoloy tako kayet ay enfasofasol?

³Ad-iyo ngen ammo ay mo naitapi tako ken Jesu Cristo isnan nafonyakhan tako, et siya akhes ay naitapi tako ken

siya isnan eteyna? ⁴Adi kad kag tako naitapi ken siya ay natey ya naikaob isnan nafonyakhan tako, ta mabfalin tako ay enfiyag isnan falo ay fiyag, ay kag ken Cristo ay olay natey, kasin natakho maichalan isnan matangtanggap ay kamabfalin Amana.

⁵Siya, mo naitapi tako ay kag nakietey ken Cristo, at siya akhes ay kasin tako matakho kag isnan naangnen ken siya. ⁶Ammo tako ay nan sikhod ay katatakho tako et naitapi ken Cristo ay natey isnan nailansaana is kakolos, ta mamaid nan kafaellan nan ngaag ay katatakho tako, ya ad-i tako kasin pafaa isnan ngaag. ⁷Tay nan natey, et mawayaan isnan kamabfalin nan ngaag ken siya.

⁸Idwani mo naitapi tako ken Cristo ay natey, patiyen tako ay at maitapi tako akhes ken siya ay matakho. ⁹Tay ammo tako ay si Cristo et finangon Apo Dios isnan etey ya at ad-i kasin matey tay maid et kamabfalin nan etey ken siya. ¹⁰Si Jesus, naaanay nan namipingsan yangkhay ay nateyana ta maichena nan kafaellan nan ngaag. Idwani, matatakho pala isnan kaidchayawan Apo Dios. ¹¹Tay siya chi masapol ay sesemkenyo akhes ay maid et kafaellan nan ngaag ay mangiyapo ken chakayo, tatno enfiyag kayo pala isnan kaidchayawan Apo Dios khapo isnan naiyornosanyo ken Jesu Cristo.

Nan Khawis ay Okhali ay Tan-oyan Apo Dios

¹²Idwani, ilaenyo et mampay ta ad-i kayo paiyapo isnan ngaag, ya nan et figfikhawen nan awakyo nan abfoloyanyo. ¹³Siya, ad-iyo iyoya nan olay ngag isnan awakyo ta enfalain ay kag lamintan si fasol ta nan et ngaag nan ang-angnenyo. Nan magtek angnenyo, tay figfikhenyo

[‡]**6:2** Nan laychen ay kanan nan etey et faken yangkhay nan mateyan mod-i ket nan maisiyanan ken Apo Dios ya madchosaan is eng-engkhana.

ay kag kayo kasin natakho isnan etey, et ichowayo ken Apo Dios nan olay ngag isnan awakyo ta enfalin ay lamintan nan kinalentegna. ¹⁴Tay mo siya na, maid et kafaelan nan kinangaag ay mangiyapo ken chakayo, tay faken et nan lenteg nan mangichalan isnan fiyagyo, mod-i ket nan fachang Apo Dios.

Nan Mamati ken Jesus, et kag Faan si Kinalenteg

¹⁵Idwani, ngag kay nan angnen tako? Mabfalin ngen ay olay cha tako kayet enfasol, tay faken et nan lenteg nan somya, mod-i ket nan fachang Apo Dios. Ad-i! ¹⁶Ay ke yo ad-i ammo ay mo iyoyayo nan awakyo ay enfaan nan sino issa, et enfalin kayo ay faan nan enpafab-aalanyo? Kag isnan ngaag, mo siya chi nan abfoloyanyo, etey nan ischona. Ngem mo si Apo Dios nan patiyenyo, kinalenteg nan ischona. ¹⁷Ngem enyaman tako ken Apo Dios tay olay sikhod ay kag kayo faan si ngaag, ngem idwani namatpati kayo ay osto isnan kinatet-ewa ay naisos-olo ay chinawatyo. ¹⁸Nawayaan kayo et isnan kamabfalin nan ngaag, ya nenfalin kayo ay kag faan si kinalenteg.

¹⁹Enkak-ali ak ken chakayo isnan patpatag ay nalaka ay maawatan, tay sikhob ay maawatanyo. Issan chey, inyoyayo nan olay ngag issa isnan awakyo isnan kinalokhit, et siya chi nan nenfaa ken chakayo ta cha et omam-amed kayet nan ang-angnenyo ay kangaakhan. Ngem idwani, iyoyayo et nan olay ngag issa isnan awakyo isnan kinalenteg, ta siya chi nan en-apo ken chakayo ta nakapet kayo ken Apo Dios.

Nan Sofalit nan Fasol ya Kinalenteg

²⁰Issan chey ay kag kayo faan si ngaag, maid kayo isnan kinalenteg. ²¹Ngem wad-ay ngen nenkhawisan nan cha yo inang-angnen issan chey ay kaifafainanyo idwani? Maid. Etey[¶] nan enfanakhana. ²²Nay met achi idwani ay nawayaan kayo isnan ngaag ay sikhod ay nangiyapo ken chakayo, ya nenfalin kayo ay faan et Apo Dios, nan nenkhawisana et nakapet kayo ken siya, ya fiyag ay maid pengpengna nan nenfanakhana. ²³Tay nan sofalit nan fasol et siya nan etey, nay met achi nan ilayad Apo Dios et fiyag ay maid pengpengna ken chatako ay maiyornos ken Jesu Cristo ay Apo tako.

Nan Mawayaan isnan Lenteg

7 iib-ak, ammok ay maawatanyo nan ayen nan lenteg. Ammoyo ay wad-ay kalebfengan yangkhay nan lenteg isnan takho mo sisya'y matatakho siya, ad-i ngen? ²Kag isnan fafai ay inasaw-an. Kag itattaked nan lenteg ken asawana mo sisya'y matatakho nan asawana. Ngem mo matey nan asawana, mmaid et nan fiyang nan lenteg ay kag mangitatakod ken siya ken asawana. ³Adi kad mo sisya ay matatakho nan asawana ya aped en maiyamong isnan teken ay lalaki, at makwanin chwa nan pantewna. Ngem mo matey si asawana ya kasin makiasawa, maid mangwanin chwadchwaena nan pantewna tay nawayaan et siya isnan chey ay lenteg.

⁴Siya akhes sa nan aligna ken chakayo ay iib-ak. Kag kayo nakietey ken Cristo

[¶]6:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Issan chey matatakho ak ay maid lenteg, ngem issan inomchanaan nan filin, natakho nan fasol ya natey ak." Olay isnan kaong-ongaan Pablo, ammona nan lenteg Moises. Nan laychena ay kanan sina et, "Egayko finigfig nan kinwanin nan lenteg maipoon isnan ngaag ay okhalik, et khapo tay siya chi, sisya'y khawis nan semekko. Ngem osto ay finigfigko ay fomafasol ak, nginmaya ak tay ammok ay adchawi ak ken Apo Dios ya kag ak natey."

isnan nateyana, ya maid et fiyang nan lenteg Moises ken chakayo, et idwani mabfalin ay maiyamong kayo ken Cristo ay kasin natakho isnan etey, ta fomkhas kayo isnan kaidchayawan Apo Dios. ⁵Tay issan sisya ay nan awak tako yangkhay nan semsemken tako, et nan ngaag ay figfikhawen nan awak ay kag ipabpafichang nan lenteg nan enchoncho isnan awak tako ay mangifonga isnan kateyan. ⁶Ngem idwani maid et kafaelan nan lenteg ay sikhod ay nanetengngel ken chatako tay kag tako natey, ya nawayaan tako isnan lenteg. Et idwani faken nan chaan ay naisolat ay lenteg nan mangichalan isnan angnen tako ay ensilfi ken Apo Dios mod-i ket nan Ispirito Santo ay naiyornosan tako isnan falo ay fiyag.

Nan Osto ay Ensilfiyan Nan Lenteg

⁷Ngag et kay nan kanan tako? Ngaag ngen nan lenteg? Ad-i! Nan magtek kanak, et mo sa ya maid nan lenteg et egayko finigfig ay fomafasol ak. Siya, egayko inammowan ay ngaag nan enakhom ta, mo maid nan lenteg ay mangwanin, “Ad-i ka enakhom.” ⁸Ngem maichalan isnan chey ay filin, inchasan nan kinangaag nan wayana ay mangipafikas ken sak-en isnan am-in ay ilan si akhom. Tay mo maid lenteg, ad-i mafigfig nan fasol. ⁹Tay issan chey ay ad-ik ammo nan lenteg, khawis nan semekko. Ngem isnan inomchanaan nan osto ay semekko maipoon isnan filina, ket ay finigfigko ay fomafasol ak ya nginmaya ak. Siya, alig natakho nan fasol ya alig ak natey.^{§§} ¹⁰Et nan filin ay nangikali isnan fiyag ay eng-engkhana, ya ket ay etey nan inischona ken sak-en. ¹¹Tay maichalan isnan chey ay filin, inchasan

nan kinangaag nan wayana ay manailo ken sak-en ya inischona nan kateyak.

¹²Nan lenteg Apo Dios nasantowan, ya siya akhes isnan filina, et nasantowan, nalenteg ya khawis. ¹³Et mo siya chi ay khawis, mabfalin ngen ay siya kannay chi nan mangischo isnan kateyak? Ad-i achi. Nan magtek kinangaag nan mangischo isnan kateyak maichalan isnan khawis ay lenteg, ta mailatak nan osto ay ilan nan fasol. Siya, naichalan isnan khawis ay filin nan nailan nan chadlos chad-ama ay kinangaag nan fasol.

Olay mo Khawis nan Pangkhepko Khechangna'y Ngaag nan Angnek

¹⁴Ammo tako ay nasantowan nan lenteg, ngem sak-en, takho ak yangkhay ay alig nailako ay faan si fasol. ¹⁵Ad-ik maawatan nan chak kannay ang-angnen, tay nan laychek ay angnen koma, et faken si chak angnen. Ngem nan liligtek ay angnen, et siya nan chak angnen. ¹⁶Et mo siya chi ay figfikhek ay ngaag nan inangnek, siya chi nan mangipaila ay tan-oyak ay khawis nan lenteg. ¹⁷Isonga faken tet-ewa sak-en nan malpowan nan enfasfasolak, mod-i ket nan kinangaag ay wad-ay ken sak-en. ¹⁸Tay ammok ay maid paat khawis ken sak-en. Nan laychek ay kanan, et maid paat khawis isnan awakko. Tay olay mo laychek ay khawis koma nan angnek, ad-ik kafaellan. ¹⁹Tay ento mo nan khawis ay laychek ay angnen nan angnek, ket ay nan et ngaag ay ad-ik paat laychen ay angnen nan angnek. ²⁰Adi kad idwani, mo angnek nan ad-ik laychen ay angnen, faken et sak-en nan nalpowan nan enfasfasolak, mod-i ket nan kinangaag ay wad-ay ken sak-en.

§§7:9 Isnan tapin nan sinangad-om ay liblo wad-ay akhes nan naisolat ischi ay mangwanin, “ay ad-i abfoloyan nan fikhaw si awak, mod-i ket nan Ispirito Santo.”

²¹ Idwani, siya na nan inchasak ay maang-angnen: Olay mo laychek ay ikkan nan khawis, nan et yangkhay ngaag nan somya. ²² Tay isnan nemnemko et ilal-ayadko nan lenteg Apo Dios, ²³ ngem figfikhek ay teken ay lenteg nan mamab-aa isnan awakko ya mangon-onong isnan lenteg ay tan-oyan nan semekko. Et kag ak mabafalod isnan chey ay lenteg ay wad-ay isnan awakko ay kad-in mangischo ken sak-en ay enfasol. ²⁴⁻²⁵ Adi kad siya na nan kasasaadko: Mo kedkecheng ak, nan lenteg Apo Dios nan mangipay-ak isnan semekko, ngem idwani faa ak isnan lenteg ay mangischo isnan awakko ay enfasol. Selaeg ko ay takho! Wad-ay ngen sa makaisalak ken sak-en isnan nay ay awak ay omiyey isnan kateyak? Enyaman tako ken Apo Dios tay siya nan omisalak maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako!

Naisalakan Tako ken Jesu Cristo

8 Idwanin pay, maid et madchosaan nan cheycha'y naiyornos ken Jesu Cristo.* ² Tay khapo isnan naiyornosak ken Jesu Cristo nan Ispirito Santo ay mangischo isnan fiyag ay maid peng-pengna nan mangichalan ken sak-en, ya inpawayana sak-en isnan ngaag ay nanetengngel ken sak-en ya mangischo isnan kateyak. ³ Nan ad-i maikkan nan lenteg Moises ken chatako tay nakap-sot tako, et inangnen Apo Dios. Inafakna nan kafaellan nan ngaag isnan namaalana isnan Anakna kannay ta enfalín ay takho ay kag ken chatako ay fomasol, ta ikalona nan fasol tako. ⁴ Siya sa nan inikkan Apo Dios tatno chatako

ay ad-i mamikhaw isnan laylaychen nan awak tako mod-i ket nan laylaychen nan Ispirito Santo, et iyangnen tako ay osto nan nalenteg ay filin nan lentegna.

⁵ Tay nan cheycha'y menwadwad-ay isnan fikhaw si awakcha, et ippeycha nan semekcha isnan figfikhawencha. Ngem nan cheycha'y menwadwad-ay isnan Ispirito Santo, ippeycha nan semekcha isnan laylaychen nan Ispirito Santo. ⁶ Etey nan fongaen nan takho ay mangippey isnan semekna isnan figfikhawen nan awakna. Ngem nan mangippey isnan semekna isnan Ispirito Santo, et mawad-ayan is fiyag ay eng-engkhana ya oompa nan semekna. ⁷ Tay nan takho ay mangippey isnan semekna isnan figfikhawen nan awakna, et kakholana si Apo Dios. Ad-i maiyornos siya isnan lenteg Apo Dios ya tetewa'y ad-i mabfalin ay maiyornos. ⁸ Adi kad mo sino cha nan mangab-afoloy isnan figfikhawen nan awakcha, et maid angnencha ay mangipalal-ayad ken Apo Dios.

Nan Kasasaad nan Takho ay Kawad Cristo

⁹ Ngem chakayo, faken nan figfikhawen nan awakyo nan ab-abfoloyanyo, tay naiyornos kayo et isnan Ispirito Santo mo tet-ewa ay wad-ay nan Ispirito Santo ay nentee ken chakayo. Siya, mo sino nan maid nan Ispirito Santo ay Ispiriton Cristo ken siya, et faken takhon Cristo. ¹⁰ Ngem mo wad-ay si Cristo ken chakayo, olay mo matey nan awakyo khapo isnan fasol, khechangna'y matatakho nan leng-agyo is eng-engkhana tay infilang

***8:1** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "Ngem mo wad-ay si Cristo ken chakayo, olay mo matey nan awakyo khapo isnan fasol, ichowan kayet nan Ispirito Santo ken chakayo nan fiyag ay maid pengpengna.

Apo Dios chakayo ay nalenteg.[†] ¹¹Ya sa et mo wad-ay nan Ispiriton Apo Dios ay namangon ken Jesu Cristo isnan etey, ya inmafong isnan awakyo, et siya akhes ay takhowen Apo Dios nan matey ay awakyo maichalan isnan Ispirito Santona ay nentee ken chakayo. ¹²Adi kad iib-ak, ad-i tako mang-ey paiyapo isnan figfikhawen nan awak tako ta siya nan wanchen tako. ¹³Tay mo nan figfikhawen nan awakyo nan ang-angnenyo, at matey ya machosa kayo. Ngem mo iyornosyo nan awakyo isnan Ispirito Santo ya isnan kamabfalina chokokhanyo nan ngaag ay okhaliyo, at matakho kayo is eng-engkhana.

Nan Angnen nan An-ak Apo Dios ay Enfiyag

¹⁴Am-in ay ichad-alan nan Ispiriton Apo Dios, et chaicha nan an-ak Apo Dios. ¹⁵Tay nan naichowa ken chatako et faken nan semek si faa ta sa tako't kasin omeeegyat, mod-i ket naichawchaw ken chatako nan Ispirito Santo ay namalin ken chatako ay an-ak Apo Dios, ta mabfalin ay enkechaw tako ken Apo Dios ay mangwanin, "Ama".[‡] ¹⁶Et enamong nan Ispirito Santo ya nan semek tako ay mangipaammo ay tet-ewa ay an-ak Apo Dios chatako. ¹⁷Et tay anak Apo Dios chatako, at tawichen tako nan am-in ay ipatawidna. Siya, makitawid tako ken Cristo mo tet-ewa ay makiliglikhat tako ken siya idwani ta sa tako't maitapi isnan katangtangachana is tap-in si akhew.

Nan Kaidchayawan Tako is Tap-in si Akhew

¹⁸Nan kanak et, nan likhat ay cha tako inaag idwani, et maid paat filangna isnan at maipaila ay katangtangachan ay mais-is-ed ken chatako. ¹⁹Siya, olay nan am-in ay winad-ay Apo Dios isnan lofong, et lalaychenna et ay omchan nan chadlos cha sadsad-en ay mangipailan Apo Dios isnan kasasaad nan anakna. ²⁰Tay am-in ay nawad-ay, adicha maangnen ay osto nan kaosalan-cha koma.[¶] Ngem faken tay siya nan laychenna, mod-i ket tay nemnem Apo Dios kannay ay namaliw isnan kaosalan-cha. Nay met achi olay mo siya chi nan inmat, khechangna'y wad-ay nan namnama ²¹ay at mawayaan cha isnan ad-i kailayyawan ay madchonotan, ta sa cha't maitapi isnan kagkhakhawisan ay wayan nan an-ak Apo Dios.

²²Tay ammo tako ay engkhana idwani, et cha cha en-an-anana nan am-in ay winad-ayna, ay kag isnan oman-anak. ²³Ya olay chatako akhes ay nanawat isnan Ispirito Santo ay alig fin-i ay kaoonaan ay inlayad Apo Dios ken chatako, et naitapi tako isnan winad-ayna ay cha en-an-anana isnan nemnem tako isnan cha tako manman-echan isnan osto ay mangipaammowan Apo Dios ay chatako nan anakna, ya mawayaan tako isnan mangipafalowana isnan awak tako. ²⁴Tay siya chi nan namnamaen tako isan naisalakan tako. Ngem mo nan namnamaen tako ya wad-ay et ay iilaen tako, faken chi is makwanin namnama. Tay ay ke tako kasin namnamaen nan

[†]8:10 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "Tay nan Ispirito Santo ay inchowan Apo Dios ken chatako et ad-ina enfalinen chatako ay faa ya ad-ina paegyaten chatako, mod-i ket enfalinena chatako ay an-ak Apo Dios, ta mabfalin ay enkechaw tako ken Apo Dios ay mangwanin, 'Ama.'"

[‡]8:15 Siya chi nan inangnen Apo Dios isnan khinaebna khapo issan finmasolan Adan. Fasaenyo nan Genesis 3:14-19.

[¶]8:20 Ilaenyo nan Salmo 44:22.

apchas wad-ay ay iilaen tako? ²⁵ Ngem mo sisya'y ad-i tako ilaen nan namna-maen tako, an-anosan tako ay manman-ed ischi.

Nan Fachang nan Ispirito Santo

²⁶ Wad-ay akhes nan Ispirito Santo ay fomadfachang isnan enkolangan tako, tay ad-i tako ammo nan osto ay ikkan tako ay mangifallikas isnan ilowalo tako, ngem wad-ay siya ay omisegeg-ang ken Apo Dios isnan ad-i kaifallikas ay kali. ²⁷ Ya si Apo Dios ay mangammo isnan am-in ay wad-ay ay semsemken nan takho, et maawatana nan laychen nan Ispirito Santo ay kanan, tay maifakhay isnan nemnem Apo Dios nan iseg-angna ken Apo Dios pala ken chatako ay takhona.

Maitapi Tako isnan

Katangtangan Apo Dios

²⁸ Ammo tako ay am-in ay ngag sisa ay maang-angnen, et wad-ay si Apo Dios ay mangimanman ta fomkhas isnan enkhawisan nan menlaylayad ken siya, ay inayakhana maiyafoloy isnan pangkhepna. ²⁹ Tay am-in cha ay sikhod ay sinmekna ya pinilina, et iniischona ay awni't enfalin cha ay kag isnan Anakna, ta nan Anakna nan enyon-a ken chaicha am-in ay nenfalin ay aag-ina. ³⁰ Siya, nan cheycha'y sikhod ay wad-ay is kasemekna, et chaicha nan inayakhana. Chaicha nan infilangna ay nalenteg, ya chaicha ay naifilang ay nalenteg nan in-tapina isnan katangtangan.

Nan Chachama ay Layad Apo Dios ay Inpailan Jesu Cristo

³¹ Ngag et kay nan kanan tako maipoon isnacha? Mo wad-ay si Apo Dios ken chatako, ay ke sa wad-ay makaafak ken chatako? ³² Si Apo Dios, egayna inpakod nan chadlos Anakna, mod-i ket inyoyana siya pala ken chatako am-in. Et mo siya chi ay apchas na inchowa siya, ad-ina ngen akhes sa taptapiyan nan am-in ay enkhawisan tako?

³³ Ay ke wad-ay sa makaisaklang ken chatako ay pinilin Apo Dios ay takhona? Si met Apo Dios kannay nan nangwanin nalenteg tako! ³⁴ Wad-ay ngen menked-cheng ken chatako? Maid! Olay si Jesu Cristo, tay siya nan natey maigkhapo ken chatako, sa et natakho kasin, ya wad-ay is kakannawan Apo Dios ya mangiseg-aseg-ang akhes ken chatako.

³⁵ Wad-ay ngen makaisiyan ken chatako isnan layad Cristo? Maid. Olay nan kateptepangan, nan kakorkolan, nan maipap-alikhatan, nan kaowatan, nan kinakolang nan facho, nan omegyatan, ya nan kateyan, et ad-i cha makaisiyan ken chatako isnan layad Cristo. ³⁶ Tay kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en,

“Khapo ken sik-a Apo et kad-in nganngani kami matey.

Siya, infilangcha chakami ay kag karnilo ay naisasakhana ay makhekhed.”[§]

³⁷ Ngem olay siya chi, mangafaafak tako kayet isnan kafaellan Cristo ay menlaylayad ken chatako.

§8:36 Si Abraham nan aman nan cheycha'y Judio id sangad-om. Nan anak Abraham et si Isaac, ya nan anak Isaac et si Jacob. Pinangadnan Apo Dios si Jacob is Israel, et nan wanen-edna, chaicha nan makwani ay Israelitas. Awni pay ya ket nakhedwa nan wanen-edna et nenfalin si chwa'y ili. Nan nenpaamyanan et chaicha nan makwanin Israel, ya nan nenpaambagatan et chaicha nan makwanin Judio. Awni ya ket nakhogfat nan cheycha'y Israelitas ya naamas cha. Nakhayad et nan cheycha'y makwanin Judio. Awni issan timpon Jesus, am-in nan waned Israel ay naiwaned isnan Judio ay nakhayad isnan naamasan nan Israelitas, makwani cha ay Israelitas paymo Judio.

³⁸Tay ad-i ak enchwadchwa ay nan layad Apo Dios ken chatako, et ad-i makak-aan olay isnan mateyan tako paymo isnan matatakhowan tako. Olay nan angheles, anito paymo am-in ay wad-ay sisa ay makabfalin; olay akhes nan om-omat idwanin ya is tap-in; ³⁹olay nan ngag sisa ay wad-ay id tongcho ya isna's khwabna; siya, maid paat olay ngag sisa isnan lofong is makakkaan isnan layad Apo Dios ay inpailana ken chatako maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako.

Nan Judio ay Pinilin Apo Dios ay Takhona

9 Tet-ewa nan kankanak ken chakayo. Ad-i ak en-engag tay takhon Cristo sak-en. Ya olay akhes nan semekko ay ichad-alan nan Ispirito Santo, tet-ewaana ²ay sak-en et chadlos chad-ama ay ensasanga ak ya ad-i paat ompa nan semekko maipoon isnan kakailiyak ay Judio.**

³Mo sa ya mabfalin ta sak-en et yangkhay si chosaen Apo Dios ya matlad ken Cristo, ta faken nan kakailiyak ay en-iso nan naiwanchanmi. ⁴Tay chaicha nan Israelitas ay nenfalinen Apo Dios ay an-akna, ay nangipail-ana isnan katangtangachana. Chaicha nan finilina issan nakitolakhana ken chaicha ya nan nangichawchawana isnan lentegna. Inischona ken chaicha nan osto ay ikkan ay enchayaw, ya chinawatcha akhes nan inkalina. ⁵Naiwaned cha isnan napateg ay am-a id solit, ya isnan wanedcha akhes nan nalpowan nan Cristo ay Dios ay mangiyap-apo isnan am-

iam-in. Machad-ayaw koma siya is eng-engkhana.†† Amen.

Tongpalen ay Tongpalen Apo Dios nan Inkalina

⁶Laychena ngen ay kanan en maid nenfanakhan nan inkalin Apo Dios isnan Israelitas? Ad-i. Tay nan yangkhay maifilang ay tet-ewa ay Israelitas nan manawid isnan inkalina, ya faken nan am-in ay naiwaned ken Israel. ⁷Ya ad-i khapo tay naiwaned cha ken Abraham, et infilang Apo Dios ay an-ak Abraham chaicha. Tay siya na nan kinwanina: “Nan wad-ayen Isaac nan maifilang ay wanedmo.”‡‡ ⁸Nan laychen nan nay ay kanan et, nan maifilang ay an-ak Apo Dios ay waned Abraham, et faken nan am-in ay wad-ayena, mod-i ket kecheng yangkhay nan inkalin Apo Dios ay wad-ayena. ⁹Tay siya na nan inkalina: “At tomoli ak isnan kag tona ay timpo, ya at omanak si Sara is lalaki.”¶¶

¹⁰Ya faken yangkhay chi, tay siya akhes ken Rebecca ay asawan Isaac. Isnan nangililitonana isnan apik ay winad-ay ikit tako ay Isaac, ¹¹⁻¹²inpailan Apo Dios ay esang et ken chaicha nan apchas na pinili isnan sisya'y naililitonancha, ya maid pay laeng naila is inangnena ay khawis paymo ngaag. Kinwanin Apo Dios ken Rebecca,

“Nan yon-a nan at enfaan nan an-nochi.”§§

Siya chi ta mailatak ay pinilina siya, faken khapo isnan inangnena, mod-i ket tay sikhod ay pinangkhepna ay man-gayag ken siya. ¹³Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

**9:2 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Naiwaned cha isnan napateg ay am-a id solit, ya isnan wanedcha akhes nan nalpowan nan Cristo. Machad-ayaw is eng-engkhana si Apo Dios ay mangiyap-apo isnan am-iam-in.”

††9:5 Ilaenyo nan Genesis 21:12.

‡‡9:7 Ilaenyo nan Genesis 18:10,14

¶¶9:9 Ilaenyo nan Genesis 25:23

§§9:11-12 Ilaenyo nan Malakias 1:2,3.

“Linaylayadko si Jacob ngem khinolak si Esau.”*

Maid Angnen Apo Dios ay Ad-i Nalenteg

¹⁴Ngag et kay nan kanan tako maipoon sidi? Kanan tako ngen ay wad-ay ad-i nalenteg ay angnen Apo Dios? Ad-i mabfalin! ¹⁵Tay kinwanina ken Moises,

“Seg-angak nan laychek ay seg-angan, ya isakitko nan laychek ay isakit.”†

¹⁶Adi kad kaawatan ay ad-i paat maifilang nan semken nan takho ay chawaten paymo nan ipapatcha ay angnen, mod-i ket nan yangkhay seg-ang Apo Dios.

¹⁷Siya akhes ken Faraon id sangad-om.‡ Kinwanin Apo Dios ken siya isnan naisolat ay kalina ay nangwanin,

“Siya na nan khakhalak ken sik-a. Nenfalinek sik-a ay ali, ta isnan angnek ken sik-a et maila nan kamabfalinko, ya ta machamchamag nan ngachanko isnan olay entona isnan lota.”¶

¹⁸Tay siya chi, nay et maammowan ay si Apo Dios et seg-angana nan laychena ay seg-angan, ya ipawewena nan takho ay laychena'y ipawewe.

¹⁹Away nget wad-ay ken chakayo nan mangwanin, “Mo siya chi, en na man kayet pabfasolen chatako mo? Ay ke wad-ay makaiyad-i isnan laychena

ay angnen?” ²⁰Ngem sik-a ay takho yangkhay, ay ke way kalebfengam ay manongfasongfat ken Apo Dios? Kag isnan fanga, ay ke wad-ay kalebfengan nan fanga ay mangwani isnan khomakhaeb, “En man kag tona nan inangnem ay khinmaeb ay?”§ ²¹Maid ngen kalebfengan nan enkhag-aeb ay mangedwa isnan pitek ta khab-ena is chwa'y ilan si fanga, nan esang et napateg nan kaosalana, ya nan esang et is yangkhay nan kaosalana?

²²Ngag kay nan kasin tako kanan ken Apo Dios, ay olay mo ensasakhana ay mangipaila isnan songet ya kamabfalina ay manosa isnan cheycha'y kakholana ay lebfengcha ay machosa, khechangna ay cha na kayet anosan chaicha? ²³Siya chi nan angnena tatno ipailana nan ad-i kakonto ay enkhawisan nan katangtangachana ken chatako ay pinilina ay seg-angan. Siya, chatako ay sikhod ay insakhanana ay maitapi isnan katangtangachana, ²⁴chatako nan inayakhana, faken yangkhay nan nalpo isnan cheycha'y Judio, mod-i ket isnan Gentil akhes. ²⁵Siya akhes na nan inpaisolatna ken Oseas id sangad-om. Kinwanina, “Nan cheycha'y faken ko takho, et chaicha nan at kanak ay takhok. Siya, nan omili ay maid layadko ken chaicha,

*9:13 Ilaeny nan Exodo 33:19.

†9:15 Si Faraon, ad-ina laychen ay angnen nan kinwanin Apo Dios ken siya ay inpakanina ken Moises. Tay issan nangwaniyan Apo Dios ken Faraon ay ipalofosna nan takhona ay Israelitas ta mawayaancha, sinmonget si Faraon ya inpakaana si Moises. Tay siya chi, inookhay et Apo Dios siya ta onanig fomikas nan kinawewena, ta olay mo ngag nan ikkan Apo Dios ay mangipaila isnan kafaalana ken siya, ad-iyena kayet nan filina. Ilaeny nan Exodo 9:16.

‡9:17 Ilaeny nan Exodo 9:16.

¶9:17 Ilaeny nan Isaias 29:16;45:9

§9:20 Ilaeny nan Oseas 2:23.

et chaicha nan kanak en, 'Laylaychek'.**

²⁶Ya isnan chadlos kawad nan nangwaniyak en, 'Faken ko takho chakayo,' at makwani cha en, 'Chaicha nan an-ak nan matatakho ay Dios.'"^{††}

²⁷Siya kayet na nan inpalawag Isaias maipoon isnan Israelitas. Kinwanina,

"Olay mo nan filang nan an-ak Israel et kag isnan ofod is kafay-fay, khechangna ay akiakit nan maisalakan. ²⁸Tay at iyangnen kannay Apo Dios nan kakaegyat ay infaagna ay angnena isnan am-in ay takho isnan lofong, ya ad-ina iyan-noannong."^{‡‡}

²⁹Kag isnan inmon-ona ay inpadton Isaias ay mangwanin,

"Mo sa ya nan Dios ay Makabfalin isnan am-in et maid khinayadna is waned tako, at naamas tako am-in ay kag isnan iSodoma ya iGomorra."^{¶¶}

Nan Ad-i Mamatiyan nan Israelitas

³⁰Ngag et kay nan kanan tako maipoon sisi? Siya na: Nan cheycha'y Gentil ay sikhod ay egay chadlos nanangset ta maifilang cha ay nalenteg ken Apo Dios, et naifilang cha idwani ay nalenteg maichalan isnan pammatica.

³¹Nay met achi nan cheycha'y Israelitas ay nanangset ay nangiyangnen isnan lenteg, ta mo ke cha enfalin ay nalenteg isnan sakhang Apo Dios, et maid nenfanfanakhancha. ³²Ay? En man kag todi ay? Siya chi tay kananchan mo maifilang cha ay nalenteg khapo isnan khawis ay angnena, ya faken khapo isnan pammatica. Nan kinatet-ewana et naisakhaw cha ay Judio isnan chey makwanin **omisakhaw ay fato**,^{§§ 33} kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

**9:25 Nan naisolat isna et, "*nan matatakho ay Dios.*" Siya sa tay nan khinag-aeb ay dios nan faken Judio, et nakhaeb is fato paymo fallitok paymo kaew. Maid fiyagcha. Adi kad isnan nangwaniyan Oseas en, 'nan matatakho ay Dios', nan laychena ay kanan et, 'nan tet-ewa ay Dios ay matatakho, ya fak-en nan aped nakhaeb ay dios ay maid fiyagcha.' Ilaenyo nan Oseas 1:6, 8, 9.

^{††}9:26 Ilaenyo nan Isaias 10:22,23.

^{‡‡}9:28 Ilaenyo nan Isaias 1:9. Nan iSodoma ya iGomora et pinoowan Apo Dios issan timpon Abraham. Fasaenyo isnan Genesis 19:1-29.

^{¶¶}9:29 Naiyalig si Jesus isnan chakchake ay fato ay manaktak ya mangipangaya isnan tapina. Id sangad-om, issan nangipatakchekhan ali ay Solomon ay anak David isnan chakchakowag ay Timplo, fato nan inosarcha'y nangaeb ischi. Siya chi nan inkhaebcha ta maid madnge is tomongeg, tay afong ay enchayawan ken Apo Dios nan cha cha khab-en. Adi kad nan inangnena, et tiniktitiktikancha ay mangipagkhawis isnan fato ay maikhaeb isnan Timplo, ya en cha inangnen chi isnan adachawi ay en cha kannay nanep-tep-angan isnan cheycha'y fato. Nan cheycha'y cha manno ischi, et pinilicha nan kadchachakwakhan ay fato ay maniktiktiktik, tay siya chi nan kapapatekhan ay maosar ay pegrad. Issan magtek nangiyeyan cha ischi id Jerusalem, ya ket ay inad-in nan cheycha'y kalapantilo, tay kanancha nget mo teken. Ngem awni ke cha't finigfig ay nan pet chey ay fato ay inad-icha, et siya pet chadlo chi nan kawedwedchaan ay pegrad. Et si Jesus nan maipatpatag isnan chey ay chakchakowag ay fato. Inad-in nan cheycha'y Judio siya tay kananchan teken nan isos-olona isnan isos-olocha. Ngem olay mo siya chi, siya pet kayet nan kapapatekhan ay infaan Apo Dios, tay siya chadlo nan Anak Apo Dios.

^{§§}9:32 Sion nan esa'y filig isnan ili ay Jerusalem ay nangab-an nan Judio isnan chakchake ay Timplocha. Ischi akhes nan kawad nan chakchake ay palasyo nan alicha ay si David.

“Chey, nay ippeyko id Sion* nan fato ay at mangisakhaw isnan takho. Siya chi nan fato ay mangedchag ken chaicha. Ngem at ad-i masaew nan olay sino ay mamati ken siya.”†

Nan Nenkamaliyan nan Israelitas

10 lib-ak, nan chadlos lalaychek ay maangnen ya isegseg-ang ken Apo Dios, et nan kaisalakan nan kakailiyak. ²Matistikhowak ay chaicha et mamangset cha maipoon ken Apo Dios, ngem ongar nan mamangsetancha tay paatencha ay mangad-i isnan kasilawan nan semekcha. ³Et tay ad-icha figfikhen nan angnen Apo Dios ay mangifilang isnan takho ay nalenteg ken siya, nan yangkhay kanancha nan ipapaticha ay maangnen ay enfalin ay nalenteg, ya iyad-icha nan angnen Apo Dios ay mangifilang isnan takho ay nalenteg ken siya. ⁴Tay kinedchengan Cristo nan mangiyangnenancha isnan lenteg ay mangipalenteg koma ken chaicha, tatno maifilang ay nalenteg nan olay sino ay mamati ken siya.

Mabfalin ay Maisalakan nan Am-in ay Takho

⁵Siya na nan insolat Moises maipoon isnan angnen ay maipalenteg: “Nan takho ay manongpal isnan am-iam-in ay lenteg, et siya chi nan matakhowana is engkhana.”‡ ⁶Ngem isnan naibfilan-

gan tako ay nalenteg khapo isnan pammati, ad-i tako mang-ey kanan en, “Mo sa koma yangkhay wad-ay lomamag id chaya.” (Laychena ay kanan ta papanachena si Cristo.) ⁷Ya, “Mo sa koma yangkhay wad-ay omeay isnan kawad nan natey.” (Laychena ay kanan ta en na fangonen si Cristo.)[†] ⁸Nan magtek kanana et,

“Wad-ay et nan kalin Apo Dios ken chakayo, ya cha yo ap-apaten ya semsemken.”[§]

Siya sa nan kalina maipoon isnan pammati ay ipap-alawagmi, ay mangwanin, ⁹“Maisalakan ka mo papatiyem ay si Apo Dios et finangona si Jesus isnan etey, ya sam et ifaag ay si Jesus nan Apom.”

¹⁰Tay nan takho ay tet-ewa nan pammatina, infilang et Apo Dios siya ay nalenteg. Ya nan takho ay mangifaag isnan pammatina, siya nan maisalakan. ¹¹Tay siya akhes nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “Maid masaew isnan cheycha'y mamati ken siya.”^{**}

¹²Nan nay et itapina nan olay sino, tay maid enteknan nan Judio ya nan Gentil.†† Es-esang nan Dios ay Apo tako amin, ya ensasakhana ay mangichawchaw isnan nawadwad ay enkhawisan nan olay sino ay komchaw ken siya. ¹³Tay kinwanina, “Olay sino ay enseg-ang isnan Apo, et isalakana.”‡‡

*9:33 Ilaeny nan Isaias 8:14; 28:16

†9:33 Ilaeny nan Levitico 18:5.

‡10:5 Ilaeny nan Deuteronomio 30:12-14.

†10:7 Ilaeny nan Deuteronomio 30:14

§10:8 Ilaeny nan Isaias 28:16.

**10:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan Judio ya nan Griego.”

††10:12 Ilaeny nan Joel 2:32. Si Apo Jesus nan laychen Pablo ay kanan isna.

‡‡10:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Khag-awis nan sikin nan mangipalawag isnan khawis ay chamag.” Ilaeny nan Isaias 52:7.

Ad-i Makalason nan Cheycha'y Israelitas ken Apo Dios

¹⁴Ngem ento nan ikkan nan takho ay enseg-ang ken Jesus mo maid pammaticha ken siya? Ya ngag nan angnencha ay mamati mo maid paat chinchin-gecha is maipoon ken siya? Sa et ay ke cha akhes aped chengngen mo maid mangipalawag ken chaicha? ¹⁵Ya ngag akhes nan angnencha ay en mangipalawag, mo maid mangifaa ken chaicha? Kag isnan naisolat ay kalina ay mangwanin,

“Chachama ay kalal-ayad nan omaliyan nan takho ay mangipalawag isnan khawis ay chamag.”^{¶¶}

¹⁶Ngem ad-i am-in et namati cha isnan Khawis ay Chamag. Kag isnan kinwanin nan mamadto ay si Isaias,

“Apo, ay ke way angan is namati isnan inpap-alawagmi?”^{§§}

¹⁷Adi kad mawad-ay nan pammati isnan manngelan isnan maipap-alawag, ya nan chey ay maipap-alawag et siya nan maipoon ken Jesu Cristo.

¹⁸Ngem kanak, ay ke cha egay paat chinchin-gechi? Wad-ay isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, “Nadngenadnge nan kalicha isnan olay entona isnan lota.

Siya, inomchan nan infab-aagcha isnan pengpeng nan lota.”^{*}

¹⁹Salodsochek kayet, “Ay eg-ay ngen naawatan nan cheycha'y Israelitas?” Naawatancha, ngem khechangna'y inad-icha,[†] tay olay si Moises et siya kanay nan nang-ona ay nangibfakha isnan kinwanin Apo Dios ken chaicha ay nangwanin,

“At osalek nan kananyo en wasit ay ili ay mangipaapal ken chakayo.

Siya, osalek nan kananyo en maid semekcha ay omili ay mangipasonget ken chakayo.”[‡]

²⁰Natoled akhes si Isaias ay nangibfakha isnan inpakwanin Apo Dios ken siya ay nangwanin,

“Nan cheycha'y egay inman-anap, et inchanancha sak-en.

Nenpaammo ak isnan cheycha'y egay nensas-alodsod ken sak-en.”^{¶¶}

²¹Ngem nan magtek infaagna maipoon isnan Israelitas, et siya na:

“Kad-in ichadchawawak nan limak isnan omili ay nenkawewe ya nenkasokil, ngem inmad-i cha.”^{§§}

Nan Seg-ang Apo Dios isnan Israelitas

11 Idwani, siya na nan salodsodko: Inwasit ngen Apo Dios nan takhona ay Israelitas? Egay! Sak-en, esang ak ay Israelita ay waned Abraham

^{¶¶}10:15 Ilaenyo nan Isaias 53:1.

^{§§}10:16 Ilaenyo nan Salmo 19:4.

^{*}10:18 Ilaenyo nan Roma 10:21.

[†]10:19 Ilaenyo nan Deuteronomio 32:21. Nan cheycha'y Israelitas, et nawewe cha ya kad-in cha sinokil si Apo Dios. Ya chilawencha kayet nan faken Judio ay teken nan dioscha. Kinwanicha, “Maid semekcha ya wasitcha ay takho tay siya chi ay khinag-aeb nan dioscha.” Ngem si Moises, kinwanina ay at omapal nan cheycha'y Israelitas mo ilaencha nan angnen Apo Dios ay mamindisyon isnan faken Judio ay makwanin Gentil ay mamati ken Cristo.

[‡]10:19 Ilaenyo nan Isaias 65:1.

^{¶¶}10:20 Ilaenyo nan Isaias 65:2. Nan cheycha'y Israelitas kad-ikad-in cha sinokil nan filin Apo Dios. Tay siya chi, infaan Apo Dios nan mamadtona ay mangisos-olo isnan angnencha ay somakhong ken siya. Nay met achi inad-icha nan mamadto ya pinateycha chaicha. Siya sa nan inang-angnencha engkhana isnan inmaliyan Jesus.

^{§§}10:21 Ilaenyo nan 1 Ali 19:10,14.

ya nalpo isnan tribon Benjamin. ²Ay ke inwasit Apo Dios nan sikhod ay pinilina ay takhona? Ammoyo met nan naisolat ay insodsod Elias ken Apo Dios maipoon isnan kakailiyana ay Israelitas.

³Kinwanina en,

“Apo, ke cha pateyen nan mamadtom ya etfencha nan altarmo. Nay kecheng ak is nakhayad, ya laychenna kayet ay pomatey.”**

⁴Ngag nan insongfat Apo Dios ken siya? Kinwanina en,

“Wad-ay nan nakhayad ay insalakak ay piton lifo ay takhok, ay egay nenfabalintomeng isnan ap-aped ay dios ay Baal.”††

⁵Siya akhes sa idwani, wad-ay cha nan akit ay pinilina khapo isnan kinagkhawisna. ⁶Et mo siya sa ay pinilina chaicha khapo isnan kinagkhawisna, kaawatan ay faken sofalit nan khawis ay inangnenna nan namiliyana ken chaicha. Tay mo sofalitna chi isnan khawis ay inikkancha, ay ke siya chi's makwanin kinagkhawisna?

⁷Ngag et kay nan maawatan tako maipoon isnan chey ay nakwani? Nan omili ay Israelitas, et nasaew cha isnan inseinsetcha ay inanaanap. Kecheng nan akit ay pinilin Apo Dios nan nangchan ischi, ngem nan tapina, et onanig na inpawewe chaicha. ⁸Kag isnan wad-ay isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Kag tinangngak Apo Dios chaicha ta ad-i makaimaton nan matacha ya ad-i makadnge nan kowengcha engkhana idwani ay akhew.”‡‡

⁹Kag kayet chi isnan kinwanin ali David ay nangwanin,

“Khab-em nan piyastacha is kasilowan-cha, kasalacheyan-cha, ya kasinotancha.

Siya chi nan fongaencha.

¹⁰Kimitem koma nan matacha ta ad-i cha makaila, ya pikotem chaicha isnan chad-ama ay likhat is eng-engkhana.”¶¶

Ensakhong nan Israelitas is Tap-in Akhew

¹¹Siya kayet na nan salodsodko: “Issan naisagkhawan nan Israelitas, siya ngen nan natlachancha is eng-engkhana?” Ad-i! Ngem tay kinomsaw cha siya et nan inomchanaan nan kaisalakan nan Gentil, ta ilaen nan Israelitas ya omapal cha. ¹²Idwani, mo nan nenfanakhan nan kinomsawan nan Israelitas, et siya nan ad-i kakonto ay enkhawisan nan am-in ay takho, nan laychek ay kanan, mo nan nenfanakhan nan nayagyakhancha et nan ad-i kakonto ay enkhawisan nan Gentil, ad-i ngen am-am-amed kayet ay enkhawisan nan somakhongan nan omili ay Israelitas ken Apo Dios?

Nan Kaisalakan nan Gentil

¹³Idwani, siya na nan chadlos ay laychek ay ipaammo ken chakayo ay Gentil: Sak-en ay nafaa ay mangisolo ken chakayo ay Gentil, et chachama ay ipategko nan kinaapostolko ken chakayo ¹⁴ta asop ya omapal nan kakailiyak ay Judio, ya wad-ay fomikas ken chaicha ay maisalakan. ¹⁵Tay mo nan nanellachan

** 11:3 Ilaenyo nan I Ali 19:18.

†† 11:4 Ilaenyo nan Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10.

‡‡ 11:8 Ilaenyo nan Salmo 69:22-23.

¶¶ 11:10 Iyalig Pablo nan omili ay Judio isnan kaew. Nan lamot nan kaew, am-acha id sangad-om ay si Abraham ya nan tapina ay pooncha. Nan kaew, siya nan am-in ay wanen-ed cha Abraham. Mo makaan nan esang ay panga, nan laychena ay kanan et matlad nan tapina ay wanen-edcha.

Apo Dios ken chaicha et siya kannay nan naiyornosan nan Gentil ken siya, ad-i ngen am-am-amed ay enkhawisan nan mannawatana kasin ken chaicha ay Judio? Et maiyalig ay kag cha natakho isnan etey.

¹⁶Iyaligko chaicha isnan tinapay ay naichoo ken Apo Dios. Mo naichoo nan akit isnan esa'y tinapay, siya akhes ay naichoo am-in nan nakhayad. Iyaligko akhes chaicha isnan kaew. Mo nan lamot nan kaew et naichoo ken Apo Dios, siya akhes ay naichoo am-in, olay nan pangana.^{§§}

Nan Tokhon Pablo isnan Gentil

¹⁷Iyaligko chaicha ay Judio isnan naimola ay kaew ay olibo, ya chakayo ay Gentil, iyaligko chakayo isnan aped tinmofo ay kaew. Olay mo napotlong nan tapin nan pangan nan naimola ay kaew ta maitoop nan pangan nan aped tinmofo ay kaew, ta maitapi cha isnan khawis ay fomala isnan poon nan naimola, ¹⁸ay ke wadwad-ay nan naitoop mo nan sikhod ay panga? Ad-i kayo mampay chomayew ken chaicha ay nakaan. Ngem mo siya kayet sa nan angnenyo, semkenyo koma ay faken nan panga nan mangipatofo isnan lamot, mod-i ket nan lamot nan mangipatofo isnan panga.

¹⁹Ngem away nget kananyo en, "Naspak met nan tapina ay panga tatno maisokat ak." ²⁰Tet-ewa sa, naspak cha tay maid pammaticha, ngem chakayo, ikakkanyo khapo tay wad-ay pammatiyo. Ad-i kayo mampay chomayew,

mod-i ket iyegyatyo nan angnenyo.

²¹Tay mo egay sinaknifan Apo Dios nan sikhod ay takhona, ay alig sikhod ay panga, ay ke na sa saknifan chakayo?

²²Semkenyo nan kinaanos ya kinakedsen Apo Dios. Inkekedsena nan kinalentegna isnan cheycha'y ad-i mamati ya naisakhaw, ngem naanos siya ken chakayo, mo ad-iyong onngosan nan kinaanosna. Ngem mo faken na is angnenyo, at kaanena akhes chakayo.

²³Ya olay nan naspak ay Judio, et kasina isakhong chaicha isnan sikhod ay kawadcha mo mamati cha chadlo, tay wad-ay kamabfalin Apo Dios ay kasin mangisakhong isnan kinaana. ²⁴Kag isnan matat-alaken ay kaew ay olibo. Ad-i ngen nalaklaklaka nan kasin maitoopan nan naspak ay pangan nan matat-alaken ay kaew mo nan maitoopan nan pangan nan aped tinmofo is kapagpag? Kag akhes ken chakayo, ay ke malanlanoy nan maitapiyanyo ay Gentil mo nan kasin maitapiyan nan sikhod ay nakaan?

Isakhong Kasin Apo Dios nan Judio

²⁵Iib-ak, wad-ay nan sikhod ay egay naam-ammowan ay kinatet-ewa ay laychek ay ammowenyo, tay et lang ya pawadwad-ayenyo nan semekyo. Nan chey ay kinawewen nan tapina ay Israelitas et ad-ina ikakkan, mod-i ket engkhana yangkhay chi mo maanay et nan filangyo ay Gentil ay maitapi ken Apo Dios. ²⁶Mo naangnen et chi, maisalakan et nan am-in ay Israelitas, ay kag isnan kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en,

§§11:16 Nan Sion et filig ay nakhab-an nan ili ay Jerusalem. Adi kad mo kanancha en Sion, nan laychencha ay kanan et Jerusalem. Nay met achi isna, faken nan ili ay Jerusalem nan laychena ay kanan, mod-i ket nan Israelitas ay omili id Jerusalem. Nan ayena isna et nan chey ay mangisalak isnan Israelitas ay Judio et malpo kannay ken chaicha.

“At wad-ay nan fomala id Sion* ay Omisalak.

Siya nan mangaan isnan kinangaag isnan wanen-ed Jacob.†

²⁷ Et mo chakhos ko kinaan nan fasolcha, natongpal et nan inkalik ken chaicha isnan katolakhan.”‡

²⁸ Idwani, nan nangad-yan nan Judio isnan Khawis ay Chamag ay khotok nan nangolaan Apo Dios ken chaicha, et nenfalin ay nenkhawisanyo. Nay met achi tay sikhod ay pinilina chaicha, sisya kayet nan layadna ken chaicha mo ke tay isnan am-acha id sangad-om. ²⁹ Tay ad-i sokatan Apo Dios nan semekna maipoon isnan inlayadna ay enkhawisan, ya siya akhes isnan cheycha'y pinilina. ³⁰ Khapo tay nenfaliw kayo ay Gentil isnan kinasokilyo ken Apo Dios, sineg-angana chakayo idwani tay isnan nanokilan nan cheycha'y Judio ken siya. ³¹ Idwani, siya akhes nan enfanakhan nan naneg-angan Apo Dios ken chakayo, at chawaten akhes nan Judio ay nasokil idwani nan seg-angna ay is-ison nan chinawatyo. ³² Tay kag infalod Apo Dios nan am-in ay takho isnan kinasokilcha ta seg-angana koma chaicha am-in.

Machad-ayaw si Apo Dios

³³ Aye pay nan ad-i kakonto ay enkhawisan ay ilayad Apo Dios, olay nan silib ya pinang-awatna! Ay ke way nangammo ay osto isnan semekna paymo makaawat isnan okhalina? ³⁴ Kag isnan kanana isnan naisolat ay kalina,

“Ay ke wad-ay mangammo isnan nem-nem Apo Dios paymo makatokhon ken siya?”[†]

³⁵ Ay ke wad-ay nakailayad ken siya isnan ngag sisa ta lebfengna koma ay manman-ed isnan sofalitna?”[‡]

³⁶ Tay siya met nan nangaeb isnan am-iam-in, ya wawawad-ay cha am-in khapo ken siya, ya pala isnan kaid-chayawana. Machad-ayaw siya is eng-engkhana. Amen.

Nan Osto ay Angnen ay Enchayaw ken Apo Dios

12 Idwani iib-ak, khapo isnan seg-ang Apo Dios, kedchawek ta ichowayo nan awakyo ay ensilfi ken Apo Dios ay kag chaton ay sisya'y matatakho. Siya nan ilal-ayadna ay maichoo ken siya ya omno ay angnen nan maleleng-akhan ay takho ay enchayaw ken siya. ² Ilaenyo ta ad-iyo ton-ochen nan okhalin nan katakhotakho isnan lo-fong, mod-i ket itot-oloyyo ay mangipafaliw isnan semekyo ken Apo Dios ta mabfaliwan akhes nan okhaliyo, ta sa yo ippeng ya figfikhen nan laychen Apo Dios ay khawis, malaylaychan ya naanay.

³ Idwani, khapo isnan kalebfengak ay inlayad Apo Dios ken sak-en,** fag-ak chakayo am-in ta ad-iyo chadlos ipatongcho nan awakyo isnan entongtongcho mo nan osto ay lokodyo, mod-i ket ta waschin manmek ay khawis isnan osto ay lokodna ay maiyafoloy isnan pammati ay inischon Apo Dios ken siya. ⁴ Kag

*11:26 Si Jacob, siya nan naiwanchan nan am-in ay Israelitas. Et si Jesus ay naiwaned ken Jacob, siya nan mangaan isnan am-in ay kinangaag nan kakailiyana ay Israelitas.

†11:26 Ilaenyo nan Isaias 59:20,21; 27:9.

‡11:27 Ilaenyo nan Isaias 40:13 ya nan Jeremias 23:18.

†11:34 Ilaenyo nan Job 41:11.

§11:35 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*isnan gracia ay naichowa ken sak-en.*”

**12:3 Ilaenyo nan Deuteronomio 32:35.

isnan awak, angstan nan nateketeken ay partin nan awak, ya nateketeken akhes nan kafaelan cha ay angnen. ⁵Kag tona nan aligna ken chatako ay mamati. Olay angstan tako, maes-esang tako ken Cristo ay kag na awak ya en-asisapol tako. ⁶Adi kad masapol ay osalen tako nan nateketeken ay kafaelan tako ay kag isnan inlayadna ken chatako. Et mo nan laing ay mangipalawag isnan kalina nan inischona ay kafaelan tako, siya nan angnen tako ay maifakhay isnan pammati tako. ⁷Mo naischo ken chatako nan silib ay mamachang isnan ib-a tako, siya chi's angnen tako. Mo nan enisolo nan inischona, esten tako. ⁸Mo akhes naischo ken chatako nan silib ay mangipafikas isnan iib-a, esten tako. Mo naischo ken chatako nan en-iseg-ang isnan kaseseg-ang, masapol ay al-allayad tako ay en-ated. Mo naischo ken sik-a nan kafaalam ay mangichalan isnan ib-am, masapol ay nakakhet ka. Mo wad-ay fachangam ay kaseseg-ang, masapol ay malaylaychan ka ay mangangnen ischi.

Nan Osto ay Okhalin si Mamati

⁹Ad-i kakas-okas-on koma nan layad tako, mod-i ket kholaen tako nan ngaag ya nan khawis yangkhay nan sesemken tako. ¹⁰Enlilinnayad tako ay kag isnan angnen nan chadlos sin-anag-i. Ifilangyo nan iib-ayo ay napatpateg mo chakayo. ¹¹Ad-i kayo somangsanga, mod-i ket enkakhet kayo, ta al-aligwat kayo ay en-silfi ken Apo Jesus. ¹²Enlal-ayad kayo khapo isnan namnamayo. Anosanyo nan likhat, ya komakhet kayo ay enlowalo.

¹³Fomachang kayo isnan kasapolan nan takhon Apo Dios, ya ilaenyo ta al-allayad kayo ay menmangili.

¹⁴Iseg-angyo ken Apo Dios ta bindisyonana nan mamap-alikhat ken chakayo ya faken nan madchosaan cha. Siya, iseg-angyo nan mabindisyonan cha. ¹⁵Mo wad-ay enlal-ayad, makilal-ayad kayo, ya makiseg-ang kayo isnan kaseseg-ang. ¹⁶Masapol ay enkikinaawatan kayo. Faken nan tomongchowanyo nan anapenyo mod-i ket makiammoammo kayo isnan fanan-ig ay takho. Ad-iyo kanan ay kasisilifan kayo.

¹⁷Mo wad-ay mangikkan ken chakayo is ngaag, ad-iyo ifab-ales, mod-i ket ilaenyo ta nan angnenyo et khawis isnan sakhang nan katakhotakho. ¹⁸Mo wad-ay kafalinana, ippeyyo nan am-in ay kafaalanyo ta enkhaghawis kayo isnan ib-ayo ay takho. ¹⁹Siya, ad-i kayo en-ifab-ales iib-ak. Ngag ngotoyo ta kikhad si Apo Dios. Tay wad-ay nan kinwanin Apo Dios isnan naisolat ay kalina en, "Fiyangko nan en-ifaes.

Siya, sak-en nan kikhad ken chaicha."††

²⁰Nan magtek tokhona ken chatako et siya na:

"Mo maowat nan kafosom, panganem.

Mo maew-ew, painomem.

Tay mo siya sa nan angnem et awni't mafainan, et kag mo inator-og nan enfidfichang ay oling isnan olona."‡‡

²¹Ad-i tako enpaab-afak isnan ngaag, mod-i ket afaken tako nan ngaag isnan khawis ay cha tako angnen.

††12:19 Ilaenyo nan Proverbio 25:21,22. Nan laychena ay kanan et, tay isnan isofal-itmo ay khawis at mafainan nan fosom ya at pomopos nan kamesna tay isnan faina. Mabfalin akhes ay nan laychena ay kanan et, mabfalin ay afakem nan kalilikhet ay fosom isnan kinaghawis, ay kag isnan angnen nan enfidfichang ay oling ay mangafak ken siya.

‡‡12:20 Ilaenyo nan Exodo 20:13-15,17; ya Deuteronomio 5:17-19,21.

Nan Omno ay Maangnen isnan Khoferno

(Tito 3:1; 1 Pedro 2:13-17)

13 Am-in tako ay takho et lebfengna ay maiyornos tako isnan aap-apo isnan khoferno. Tay maid aped nen-falin ay ap-apo, mo faken si Apo Dios nan nangipatakcheg ken chaicha ay enapo, ya siya akhes nan nangischo isnan chey ay saadcha. ²Idwani mo sino nan mangad-i isnan khoferno, kholaena nan inischon Apo Dios, ya lalayana kan-nay nan kadhosaana. ³Tay maid omegyatan isnan khoferno mo khawis nan cha angnen. Ngem mo ngaag nan ang-angnen, siya chi nan omegyatan. Mo laychem mampay ay maid omegyatan isnan khoferno, angnem nan khawis ya at mapadchayawan ka. ⁴Tay nan enap-apo, et siya nan faan Apo Dios ay mangid-idno isnan enkhawisanyo. Ngem mo en-angnen ka is ngaag, siya koma chi nan omegyatan, tay wad-ay ay wad-ay nan kalebfengana ay enchosa. Si Apo Dios nan nangippey ken siya ay faana ay mangipaila isnan songetna isnan ngaag nan ang-angnencha. ⁵Siya sa nan khotokna ay masapol ay maiyornos tako isnan aap-apo, ad-i khapo yangkhay tay omegyatan tako isnan chosa, mod-i ket tay siya chadlo nan osto ay kang-epan tako.

⁶Siya kayet sa nan khotok nan en-fowisan tako, tay nan naycha'y aap-apo et chaicha nan padpadnowen Apo Dios ay mangiyangnen isnan kalebfengancha. ⁷Siya, ichawchawyo ken chaicha am-

in nan lebfengna ay ichawchawyo. Mo kortais, fayachanyo, ya siya akhes isnan fowisyo. Patkhenyo nan lebfengna ay maipateg, ya ichayawyo akhes nan lebfengna ay maichayaw.

Nan Kachadchayawan ay Okhali

⁸Maid otang is ad-i mapengpeng mod-i ket kecheng yangkhay nan esang, ay siya nan layad isnan ib-a. Tay mo sino nan menlayad isnan ib-ana ay takho, et tinongpalna nan am-in ay lenteg Apo Dios. ⁹Sesemken tako nan filina ay naisolat,

“Ad-im chwadchwaen nan pantewmo.

Ad-i ka enpatey.

Ad-i ka mangakew.

Ad-i ka en-akhom.”^{¶¶}

Am-in chana ya nan tapina kayet ay filin, et nayomyom am-in chana isnan esang yangkhay ay filin ay mangwanin, “Laylaychem nan ib-am ay kag nan menlaycham isnan awakmo.”^{§§}

¹⁰Mo sino nan menlayad isnan ib-ana ay takho et ad-i en-angnen is ngaag ken chaicha. Et kaawatan ay nan takho ay menlaylayad isnan ib-ana ay takho, et angnena am-in nan filin nan lenteg.

Entokkhong Tako tay Nganngani nan Aliyan Jesu Cristo

¹¹Siya chi nan angnenyo, tay ammoyo ay olas et! Ad-i kayo kag maseseyep, mod-i ket fomikas kayo tay nganngani nan kaisalakan tako mo issan chamchamona ay namatiyan tako. ¹²Tay kag tako wad-ay isnan follinget idwani ay

^{¶¶}13:9 Ilaenyo nan Levitico 19:18.

^{§§}13:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Cha et mar-os nan lafi, ya cha et mawit. Kaanen tako't nan chonon nan follinget ya ifacho tako nan armas si silaw.” Iyalig Pablo chatako isnan sorchacho ay mo maschem teken nan khabkhab-encha. Siya nan ayen nan chonon nan follinget. Kanana en kaanen tako nan kag tosacha ay okhali, ta kag tako sorchacho ay makikhobkhofat. Nan ayen nan kanana en armas si silaw, et siya nan khawis ay okhali, pammati, ya namnama ay maifakhay isnan cheycha'y mamati ken Cristo ya nasilawan nan semekcha. Siya chi nan kag tako armas ay mangofat isnan ngaag.

matatakhowan tako, ngem nganngani't ay mapat-a. Isonga kaanen tako nan ngag issa ay okhali ay maiyafoloy isnan follinget, ta sa tako't iyarmas nan okhali ay maiyafoloy isnan silaw.* ¹³Ilaen tako ta osto nan angnen tako, ay kag isnan mamaila ay ang-angnen isnan mag-akhew. Maid koma finofoslon ay fiyag, foteng, asi ya nalokhit ay okhali, soma ya apal. ¹⁴Ilaenyo ta nan semek Apo Jesu Cristo et siya akhes nan semekyo, ya faken nan figfikhawen nan awakyo nan semsemkenyo.

Ad-i Tako Chilawen nan Pammatin nan Ib-a Tako

14 Mo wad-ay omali is ib-ayo ay kolang nan pammatina, khakha-wisenyo. Ngem ad-iyo chawaten siya ta sa yo't soplaen nan pammatina. ²Kag isnan makakan.† Olay mo nan esang et patiyena ay mabfalin ay ischaena nan olay ngag, wad-ay nan esang ay kolang nan pammatina ay mangwanin kecheng nan nateng is mabfalin ay sibfana. ³Ad-i koma okomen nan ensifo isnan watwat nan ensifo isnan nateng yangkhay, ya ad-i koma akhes okomen nan ensifo isnan nateng yangkhay nan ensifo isnan watwat, tay chinawat Apo Dios siya. ⁴Ay sino ka man la ay aped mangokom isnan faan si teken? Tay nan yangkhay Apona nan kikhad. Siya nan manan-oy paymo mangaan ken siya. Ngem at ikakkana, tay wad-ay si Apo Jesus ay mabfalin ay mangisas-alak ken siya.

⁵Kag akhes isnan tengaw. Wad-ay nan chadlos mangafig isnan esang ay akhew mo nan tapina ay akhew. Ya wad-ay akhes nan mamati ay mangwanin mismis-o am-in nan akhew. Ngem nan kanak et waschin koma manmek ay osto isnan patiyena ta ad-i kasin enchwadchwa. ⁶Nan chadlos mangafig isnan esang ay akhew, et angnena ay mangichayaw ken Apo Dios. Siya akhes isnan mangischa isnan watwat, angnena ay mangichayaw ken Apo Dios, tay enyaman siya isnan chey ay kanena. Olay akhes nan mangad-i isnan watwat, et angnena'y mangichayaw ken Apo Dios ya siya nan enyamanana. ⁷Tay ken chatako ay mamati, maid mangiyapo isnan awakna isnan matatakhowana paymo isnan mateyana. ⁸Tay isnan matatakhowan tako et si Apo Jesus nan Apo tako, ya siya akhes isnan mateyan tako. Adi kad olay mo matatakho tako paymo matey tako, et kwan Apo Jesus chatako. ⁹Tay siya mampay na nan khotokna ay si Cristo et natey ya kasin natakho, ta siya et nan Apo isnan am-in ay takho, olay mo sisya cha'y matatakho paymo apchas natey.

¹⁰Adi kad sik-a ay esang, ay kem pab-fasolen nan ib-am? Ya sik-a ay ib-ana, ay kem chopisen nan ib-am? Tay awni't tomakcheg tako am-in isnan sakhang Apo Dios ta maokom tako ken siya. ¹¹Siya sa nan wad-ay isnan naisolat ay kalina ay mangwanin, “Kag isnan kinatet-ewan nan matatakhowak ay Dios, tet-ewa

***13:12** Issan timpon Pablo, ay nangisolat isna, nan cheycha'y mamati ken Cristo et nenchwadchwa cha mo ngag nan angnencha maipoon isnan watwat. Tay nan watwat ay nailako is katinchaan, et apchas naichoo isnan faken tet-ewa ay dios. Kanan nan tapina ay mamati en, “Ad-i tako ischaen sa tay naichoo et isnan teken ay dios.” Ngem nan tapina kinwanichan, “Watwat man yangkhay chi. Ay ke way ngaagna mo naichoo isnan khinag-aeb ay dios, tay faken met tet-ewa'y dios nan naidchoowana?”

†**14:2** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Ya at waschin manayaw ken sak-en ay Dios.” Ilaenyo nan liblon Isaias 49:18; 45:23.

kanak ay at enfalintomeng nan am-in ay takho ken sak-en. Ya at figfikhencha am-in sak-en ay Dios.”[‡]

¹²Adi kad waschin esang ken chatako et sakhangena si Apo Dios ay manongfat isnan am-in ay inang-angnena.

Ad-i Tako Paspasakkiten nan Semek nan Ib-a Tako ay Takho

¹³Ilaen tako et mampay ta tomke tako ay en-asiokom, mod-i ket ipapati tako ta ad-i tako en-ang-angnen isnan ngag sisa'y mangisokti paymo mangisakhaw isnan ib-a tako ta sa cha't enfasol.

¹⁴Ken sak-en ay esa'y naiyornos ken Apo Jesus, ammok ya ad-i ak enchwadchwa ay maid naisisikhod ay lawa ay makakan. Ngem mo wad-ay ib-a tako ay mangwanin ad-i ensifo tay lawa, et tet-ewa'y lawa chi ken siya. ¹⁵Adi kad mo pasakitem nan semek nan ib-am midkakay isnan kanem ay law-ena, faken et layad nan mangichad-alan ken sik-a. Ilaem et ta faken nan kanem nan khotokna's maisagkhawan ay kachongngawan nan ib-am ay paat inkatteyan Cristo. ¹⁶Ilaem ta nan ifilangmo ay khawis et ad-i enfalin ay ngaag nan kaap-apatana. ¹⁷Tay nan ayen nan en-ap-apowan Apo Dios ken chatako, et faken nan makakan ya mainom, mod-i ket nan kinalenteg, ornos, ya nan lagsak ay malpo isnan Ispirito Santo. ¹⁸Et mo siya chana nan semek tako ay ensilfi ken Cristo, et malaylaychan si Apo Dios, ya olay nan takho et omichayaw cha.

¹⁹Eesten tako et mampay ay maooornos ya en-asipafikas isnan pammati tako. ²⁰Ad-i tako pakawasen

nan chonon Apo Dios midkakay yangkhay nan makakan. Am-in ay makakan et khawis. Nan yangkhay ngaag, et mo nan kanem nan khotokna is maisagkhawan ay fomasolan nan ib-am. ²¹Nan osto ay maikkan et ad-i tako ensifo isnan watwat paymo ominom si fayas, paymo en-angnen isnan is yangkhay ay khotokna is maisagkhawan nan ib-a ay mamati. ²²Mo ngag nan pammatim maipoon ischi, iigtom yangkhay ta kecheng kayo ay chwa ken Apo Dios nan mangammo. Naoney nan takho ay khawis nan semekna isnan mangangnenana isnan kanana ay osto ken siya. ²³Nay met achi mo sino nan enchwadchwa isnan kanena ya cha na kayet kanen, fasolna ya machosa, tay maid pammatina isnan angnena. Tay am-in ay angnen tako ay maid isnan pammati et fasol.

Nan Osto ay Angnen isnan Ib-a ay mamati

15 Chatako ay fomifikas nan pammatina, et lebfengna ay maki-likna tako isnan cheycha'y kolang nan pammaticha, ya faken nan awak tako yangkhay nan sesemken tako. ²Waschin koma mangila isnan enkhawisan nan ib-ana, mo ngag nan angnena ay mangipafikas isnan pammaticha. ³Tay olay si Cristo, et faken nan laychena is inang-angnena, mod-i ket tinmet-ewa ken siya nan wad-ay isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Nan chopis nan cheycha'y en-apos ay mangipangaag ken sik-a Apo, et in-aagko.”[¶]

[‡]14:11 Ilaenyo nan Salmo 69:9.

[¶]15:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et “*faan nan nasegyatan.*” Id sangad-om ay nanot-oyan Apo Dios isnan ikit nan Judio ay si Abram, wad-ay nan inkalina ken siya. Kinwanina ay segyatan Abram nan am-in ay lallalaki isnan pangafongna, ya ta siya nan maikkan akhes isnan wanedna ay mangipaila ay chawatencha nan filina. Mo ke tay siya chi, nan wanedna ay Judio, et makwanicha en nan nasegyatan.

⁴Am-in ay naisolat id sangad-om ay kalin Apo Dios et naisolat ta masos-olowan tako, tatno khapo isnan anos ya fomikasan si semek ay ichowan nan kalina et mawad-ay nan namnama tako. ⁵Et asop ya si Apo Dios ay mangichowa isnan anos ya mangipafifikas isnan semek, et siya kannay nan mangipaes-esang isnan semekyo, ay kag isnan inpailan Jesu Cristo ay ton-ochenyo ⁶tatno mismis-o nan semekyo ya nan kananyo ay enchayaw ken Apo Dios ay Aman Jesu Cristo ay Apo tako.

Si Jesus nan Mangisalak isnan Olay Sino ay Takho

⁷Idwani siya na nan kanak ken chakayo: Chawatenyo nan ib-ayo ay mami, ay kag nan inangnen Cristo ay nanawat ken chakayo, tatno machad-ayaw si Apo Dios. ⁸Tay ibfakhak ken chakayo ay si Cristo, nenfalin ay faan nan Judio[§] ta ipailana ay tet-ewa si Apo Dios, tay angnena'y angnen nan inkalina id sangad-om isnan am-an nan Judio, ⁹ya ta nan cheycha'y Gentil et chayawencha si Apo Dios khapo isnan seg-angna ken chaicha. Kag isnan naisolat ay nangwanin,**

“Tay siya chi, isnan manad-ayawak ken sik-a isnan kawad nan Gentil, maitapi cha ken sak-en ay manad-ayaw ken sik-a, ya at ichagchag-ayko nan ngachanmo.”††

¹⁰Wad-ay kayet nan nakwani en, “Chakayo ay Gentil, omali kayo ay makilal-ayad isnan takhon Apo Dios.”‡‡

¹¹Ya wad-ay kayet nan naisolat ay mangwanin, “Chayawenyo si Apo Dios, am-in kayo ay Gentil.

Ya am-in kayo ay wad-ay isnan olay entona ay ili, chayawenyo siya.”¶¶

¹²Wad-ay kayet nan kinwanin Isaias, “At wad-ay nan malpo isnan waned Jesse. §§

Siya nan tomongcho ay mangiyapo isnan Gentil.

Et siya nan mangipay-ancha isnan namamacha.”*

¹³Asop ya si Apo Dios ay kalpowan si namnamayo nan menwad-ay isnan layad ya ornos ay ad-i enkolang khapo isnan pammatiyo, tatno onanig fomikas nan namnamayo isnan kamabfalin nan Ispirito Santo.

Nan Khotok nan Tinmollechan Pablo ay Nensolatan

¹⁴Iib-ak, nay mamang-ep ak tay ad-i enkolang nan khawis ay ang-angnenyo ya nan ammoyo maipoon isnan pammati, ya ammoyo et nan angnenyo ay ensisinnolo. ¹⁵Ngem isnan nay magtek ay solatko ken chakayo, wad-ay nan chak ifaag ay laychek ay ipasmek ken chakayo. Ya tinmoled ak ay ensolat

§15:8 Si ali David ay napateg ay alin nan Judio id sangad-om nan osto ay nangwani isna, nay met achi si Cristo nan laychen Pablo ay kanan sina.

**15:9 Ilaenyo nan Salmo 18:49.

††15:9 Ilaenyo nan Deuteronomio 32:43.

‡‡15:10 Ilaenyo nan Salmo 117:1.

¶¶15:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “At wad-ay nan somfo ay malpo ken Jesse.” Si Jesse, siya nan aman David ay nachamchamag ay alin nan Judio id sangad-om. Si David nan naiwanchan Jesus ay mangiyapo isnan am-in ay takho, Judio paymo Gentil.

§§15:12 Ilaenyo nan Isaias 11:1,10. Ilaenyo akhes nan Naipaammo 5:5; 22:16.

*15:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta ad-i ak entoping isnan pegnad nan tapina.*”

ken chakayo tay inlayad Apo Dios ken sak-en nan kalebfengak ¹⁶ay enfalin ay faan Jesu Cristo, ya nadchotokan ak ay ensilfi ay kag pachi isnan Gentil, ta ipalawagko ken chaicha nan Khawis ay Chamag ay nalpo ken Apo Dios, ta chaicha nan kag ko chaton ay inchoon nan Ispirito Santo ya kalal-ayad ken Apo Dios. ¹⁷Adi kad khapo ken Jesu Cristo, lebfengna ay ichayawko nan chonok pala ken Apo Dios. ¹⁸Tay adi ak natoled ay mangifaag isnan inangnen Cristo maichalan isnan tapina, mod-i ket nan yangkhay inangnena maichalan ken sak-en ay nangawis isnan Gentil ay mangafolot ken Apo Dios. Siya nan inangnena maichalan isnan kalik ya nan inang-angnek, ya ¹⁹olay akhes isnan katataa ay inang-angnek ay kaimatonan nan kamabfalina, ya maichalan isnan kamabfalin nan Ispirito Santo. Adi kad liniwesko ay nenfaat mailapo id Jerusalem engkhana'd Ilirico, ya kinonfosko ay nangipalawag isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo. ²⁰Nan pangkhepko isnan am-in ay ang-angnek, et nan mangipalawakhak isnan Khawis ay Chamag isnan kailiili ay sisya'y egay naifagfag-an Cristo, ta ad-ik solinen nan chonon nan tapina.† ²¹Nan magtek sesemek et nan naisolat ay mangwanin, “Nan cheycha'y egay naifag-an nan maipoon ken siya, et sa cha figfikhen siya.

Siya, nan cheycha'y egay paat nannange ken siya, et sa cha maawatan.”‡

²²Tay siya chi nan chak inang-angnen, kad-in nataktak ak ay ome y issa ay mangila ken chakayo.

Sinmek Pablo ay Ome y id Roma

²³Ngem idwani tay nay et kinonfosko nan chonok isnan naycha ay ili, ya tay kaat chadlo ay tawen ay laychek paat ay en mangila ken chakayo issa, ²⁴et away nget chadlo mabfalin idwani. Tay enpaEspanya ak, ya mo mabfalin at chomag-os ak ken chakayo ta asop ya omipaligwat kayo is kakanwasan nan sinak-itan ay nakhanas ay makitey-ak ken chakayo. ²⁵Ngem enpaJerusalem ak ona idwani, ta iyeyko nan nay maifachang isnan takhon Apo Dios ischi. ²⁶Tay wad-ay cha nan maliglikhatan ay takhon Apo Dios ischi, ya malaychan nan iib-a ay mamati ay iMacedonia ya iGrecia ay mangipaiyey isnan inamongcha ay ilayad ken chaicha. ²⁷Chaicha kannay nan okhay ay nanmek ay fomachang. Ngem siya chadlo chi nan lebfengcha ay angnen, tay mo chaicha ay Gentil et naitapi cha isnan Judio isnan eng-engkhana ay enkhawisan ay malpo ken Apo Dios, lebfengcha ay mamachang isnan Judio isnan ikatakhocha. ²⁸Adi kad mo kinonfosko nan nay ay chonok, ya inidanko et ken chaicha id Jerusalem nan am-in ay nachakhop ay inlayadcha,† sa ak chomag-os ken chakayo mo enpaEspanya ak. ²⁹Et ammok ay mo chomag-os ak ken chakayo, fomifikas tako khapo

†15:20 Ilaenyo nan Isaias 52:15.

‡15:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Mo minatonak nan nay ay fekhascha” Nan laychen Pablo ay kanan et, nan nay ay siping ay chinakhop nan iMacedonia ya nan iGrecia ay ilayadcha isnan iJerusalem, et siya chi nan mangipatet-ewa ay wad-ay pammaticha ken Apo Jesus, ya siya chi nan fongan nan cheycha'y mamati ay iJerusalem tay nalpo ken chaicha nan inmey nen-ipalawag isnan kawad nan Gentil.

†15:28 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inyoyacha nan fakhangcha” Issan timpon Pablo, potowan nan iRoma nan tapin nan pateyenchay ay falod. Nakasakhana cha Priscila ay sin-asawa ay olay matey ay mangisalak ken Pablo.

isnan ad-i enkolang ay enkhawisan ay ichawchaw Cristo.

³⁰Idwani iib-ak, kedchawek ken chakayo khapo ken Apo tako ay Jesu Cristo, ya khapo isnan layadyo ay winad-ay nan Ispirito Santo ta fomifikas kayo ay makilowalo ken sak-en isnan enkhawisak. ³¹Kedchawenyo ken Apo Dios ta omisalak isnan cheycha'y ad-i mamati ay wad-ay id Judea, ya ta nan cheycha'y takhon Apo Dios id Jerusalem, et chawatenchana nan layad ay id-anko ken chaicha. ³²Et mo siya chi, at kalal-ayad nan omchanak ken chakayo mo ipalofos Apo Dios, ya at waschin fomikas isnan en-asiil-an tako. ³³Asop ya si Apo Dios ay mangichawchaw isnan oompaan nan nemnem et wawawawad-ay ken chakayo am-in. Amen.

Nan Nenpakomostaan Pablo isnan Ib-ana id Roma

16 Laychek ay iyam-ammo ken chakayo nan nangagkhiyan ay si Febe ay esa'y fomadfachang isnan cha maam-among ay mamati id Cencrea. ²Chawatenyoy siya khapo ken Apo Jesus, tay siya nan lebfengna'y angnen isnan ib-a ay mamati. Fachanganyo siya isnan ngag sisa'y kasapolana ken chakayo, tay angstan cha nan finadfachangana ya sak-en nan esang.

³Laychek akhes ay pakomostaen cha Priscila ken Akila ay iib-ak ay enchonchono pala ken Jesu Cristo. ⁴Inpostachana nan fiyagcha ta mo ke ak matakho.[§] Enyamayaman ak ken chaicha ya faken yangkhay sak-en, mod-i ket olay akhes nan am-in ay maam-among ay mamati ay Gentil ay wad-ay isnan nateketeken

ay ili. ⁵Laychek akhes ay pakomostaen nan mamati ay cha maam-among isnan afongcha. Pakomostaek akhes si Epeneto ay aloyosko. Siya nan inmona ay namati ken Cristo isnan Probinsiya ay Asia. ⁶Pakomostaek akhes si Maria ay chachama nan kakhetna ay namadfachang ken chakayo. ⁷Pakomostaek kayet cha Adronico ken Junia ay nangagkhiyanko ya iib-ak ay cha naifabalod. Chadlos ammon nan cheycha'y apostoles chaicha, ya inmon-ona cha ay naiyornos ken Cristo mo sak-en. ⁸Olay akhes si Ampliato ay aloyosko ay naiyornos ken Apo Jesus, ⁹si Urbano ay ibami ay enchonchono pala ken Cristo, ya siya akhes ken Estakis ay esang kayet ay aloyosko, komosta cha am-in. ¹⁰Pakomostaek akhes si Apeles ay natpeng ya natan-oyan nan pammatina ken Cristo. Olay akhes nan pangafong Aristobulo ¹¹ya nan nangagkhiyanko ay si Herodion, sa et nan iib-a ay naiyornos ken Apo Jesus isnan pangafong Narciso, pakomostaek am-in chaicha.

¹²Laychek ay pakomostaen akhes cha Trifena ken Trifosa ay cha enchonchono pala ken Apo Jesus, sa et si Persida ay chadlos malal-ayad ya chachama nan kakhetna isnan chonona ken Apo Jesus. ¹³Pakomostaek akhes si Rufo ay kakhawisan ay napili ay takhon Apo Jesus, ya siya akhes ken inana ay kag ko ina. ¹⁴Pakomostaek akhes cha Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ya nan am-in ay iib-a ay mamati ay wad-ay ken chaicha. ¹⁵Pakomostaek akhes cha Filologo ya si Julia, si Nereo ya nan kafabfaiyana, si Olimpasa ya nan am-in ay mamati ay wad-ay ken chaicha. ¹⁶Enasikhag-awis kayo ay mangipaila isnan

[§]16:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "En-asikomosta kayo isnan nasantowan ay fisito." Isnan ilin cha Pablo siya sa nan okhalicha ay mangipaila isnan layadcha isnan am-in ay ib-acha.

en-asilaylaychanyo. ** Am-in ay maam-among ay mamati ken Cristo ay wad-ay isnan nateketeken ay ili isna, et pakomostaencha chakayo.

Nan Omochi ay Fagfakhan Pablo

¹⁷ Iloneloneyko ken chakayo ay iib-ak, ta ilaenyo ay khawis nan cheycha'y enpawad-ay isnan masossosmaan ya maisagkhawan nan mamati, ya mangap-apos isnan naisos-olo ken chakayo ay chinawatyo. Komasiw kayo ken chaicha.

¹⁸ Tay nan mangang-angnen ischicha, et faken nan ensilfi ken Apo Jesu Cristo nan semsemkencha, mod-i ket nan awakcha. Khawigkhawis ya makaaw-awis nan enkak-aliyancha ay manailo isnan cheycha ay nalaka ay maawis.

¹⁹ Ilayalayadko chakayo tay olay sino et chinngecha ay nakapet kayo isnan Khawis ay Chamag. Ngem laychek kayet ay masilib kayo ay mangiyangnen isnan khawis ya ta maid koma semekyo ay enikkan si ngaag. ²⁰ Sa et ad-i omannong ya si Apo Dios ay poon si ornos et pen khimikna si Satanas isnan enkhagkhati-nanyo. Asop ya kad-in fadfachangan Apo Jesu Cristo chakayo.

²¹ Pakomkomostaen akhes Timoteo ay kadwak isnan chono chakayo, ya siya akhes ken cha Lucio, Jason, ya si Sospatro ay nangagkhiyanko.

²² Sak-en ay kayongyo ay Tercio ay naipasolatan nan nay ay solat, et laychek

akhes ay pakomostaen chakayo ay iib-ak ay mamati ken Apo Jesus.

²³ Olay si Gayo et enpakpakomosta ken chakayo. Siya nan makitetey-ak idwani, ya nan afongna nan kad-in kaam-amongan nan mamati. Enpakpakomosta akhes si Erasto ken chakayo. Siya nan mangeegnan isnan siping nan nay ay ili. Olay akhes si Cuarto ay ib-a tako et pakpakomostaena chakayo.

²⁴ [Asop ya kad-in fadfachangan Apo Jesu Cristo chakayo am-in. Amen.]

Chad-ayawen Pablo si Apo Dios

²⁵ Idwani, chayawen tako si Apo Dios ay wad-ay kamabfalina ay mangipafifikas isnan pammatiyo, ay kag isnan kanan nan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesu Cristo ay chak ipap-alawag. Siya na nan naipaammo ay kinatetewa ay sikhod ay egay naam-ammowan ay intatafon Apo Dios isnan takho id sangad-om.

²⁶ Ngem naammowan idwani, ya sa et maichalan isnan insolat nan mamadtona id sangad-om maipaammo isnan katakhotakho isnan am-in ay ili. Siya chi nan infilin nan eng-engkhana ay Dios ay maangnen ta patiyencha ya iyangnencha. ²⁷ Siya mampay nan es-esang ay Dios ay mangammo isnan am-iam-in. Machad-ayaw siya is eng-engkhana maichalan ken Jesu Cristo! Amen.

** **16:16** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "En-asikomosta kayo isnan nasantowan ay fmito." Isnan ilin cha Pablo siya sa nan okhalicha ay mangipaila isnan layadcha isnan am-in ay ib-acha.

Nan Inmona ay Solat Pablo isnan iCorinto

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo isnan iCorinto

Nan inmona ay solat Pablo isnan cheycha'y iCorinto ay mamati ken Cristo, et naisolat tatno fachangana chaicha isnan nenkolangancha isnan pammati, ya ta nongnongnengcha nan ad-i osto ay ikikkancha. Tay khapo isnan nangisoso-olowan Pablo ken chaicha nan namatiyancha ken Jesus.

Issan chey ay timpo, chakchake ay ili nan ilin si Griego id Corinto, et siya nan Kapital nan Acaya ay esa'y probinsiya ay en-ap-apowan nan iRoma. Ngem nan chey ay ili, khapo isnan kinafaknang nan takho ischi ya nan menwanwan-chancha isnan ekhadcha, angsaangsan nan khinag-aeb ay dioscha. Asi nan okhalicha tay chwadchwaencha nan pantewcha. Nan chadlos laychen Pablo ay inongnong et nan en-ornosancha sa et nan ad-icha mangipawaan isnan manowadchwa isnan pantewna. Angsan kayet nan egaycha naawatan ay osto, kag isnan maipoon isnan angnengcha ay mangasawa, nan maik-ikkan isnan maam-amongancha, nan osto ay kaosalan nan kamabfalin ay ichawchaw nan Ispirito Santo isnan mamati, ya nan matakhowan kasin isnan etey. Infakhan Pablo nan osto maipoon isnacha tatno maawatancha ay khawis nan ayen nan Khawis ay Chamag.

Nan Linaona

Nan lapon si solat ya nan nenyamanan Pablo 1:1-9

Nan nen-onon-ongan nan nateketeken ay gropon nan mamati id Corinto 1:10 - 4:21

Nan lebfengcha ay mangipakaan isnan ib-acha ay mamati ay enfasofasol 5:1-13

Nan mangichaloman nan mamati isnan iib-acha ay mamati 6:1-11

Nan osto ay kaosalan nan waya tako ay Kristiyano 6:12-20

Nan salodsod maipoon isnan mangasawaan ya ad-i mangasawaan nan takho 7:1-40

Nan salodsod maipoon isnan makakan ay naichaton isnan ap-aped ay dios 8:1 - 11:1

Nan osto ay angnen nan fafai isnan sinfaan 11:2-16

Nan osto ay angnen nan mamati mo maam-among cha ay manemsemek isnan nateyan Jesu Cristo 11:17-34

Nan kafaellan ay ichowan nan Ispirito Santo ya nan osto ay kaosalancha isnan sinfaan 12:1 - 14:40

Nan kasin natakhowan Jesus ya kasin matakhowan nan matey 15:1-58

Nan kadchakhopan nan maifachang isnan mamati id Judea 16:1-4

Nan sinmek Pablo ay angnen 16:5-9

Nan anongos nan solat 16:10-24

Nan Lokhin nan Solat Pablo

1 Sak-en si Pablo ay sinmek ya inayakhan Apo Dios ay en-apostol^{††} Jesu Cristo. Et siya na nan solat ay nalpo ken sak-en ya ken Sostenes ay ib-a tako ay mamati.

² Isolatmi na ken chakayo ay takhon Apo Dios ay maam-among issa'd Corinto, ya nenfalinena ay nakapet ken siya maichalan ken Jesu Cristo. Inayakhana chakayo ay entakhona, ngem faken yangkhay chakayo, mod-i ket amin nan wad-ay isnan olay entona issa ay mangiyad-achawag isnan ngachan Jesu Cristo ay manad-ayaw ken siya ay Apo tako, ya Apocha akhes.

^{††}1:1 Nan makwanin apostol Jesus, et siya nan takho ay nafaa ay mangitaktakcheg ken siya.

³Asop ya nan fachang ya talna ay nalpo ken Apo Dios ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo nan wad-awad-ay ken chakayo.

Nan Enkhawisan ay Inchowan Jesu Cristo

⁴Kad-in enyaman ak ken Apo Dios maipoon ken chakayo, khapo isnan fachangna ken chakayo tay isnan naiyornosanyo ken Jesu Cristo. ⁵Tay isnan naiyornosanyo ken siya, finachangana chakayo isnan am-in, ta maawatanyo ay khawis nan tet-ewa, ya ta wad-ay laingyo ay en-isolo. ⁶Maiila ay apchas et naimola is kasemekyo nan insosolomi ay tinistikhowanmi maipoon ken Cristo, ⁷et nay maid enkolanganyo isnan enkhawisan ay ilayad Apo Dios ken chakayo isnan cha yo manman-echan isnan kasin omaliyan Jesu Cristo ay Apo tako. ⁸Siya nan mangipabpafikas ken chakayo engkhana's kaomodchiyana, ta maid kakkakwaniyanyo isnan akhew ay omaliyana. ⁹Tay kaaafolot si Apo Dios ay nangayag ken chakayo ta makikadwa kayo isnan Anakna ay si Jesu Cristo ay Apo tako.

Tokhon Maipoon isnan Maid Ornoscha ay iCorinto

¹⁰Iib-ak, iloneyko ken chakayo isnan ngachan Jesu Cristo ay Apo tako ta enkinaawatan kayo am-in ya maid cha yo masossosmaan, mod-i ket ta eesangenyo nan semek ya pangkhepyo. ¹¹Tay wad-ay isnan pangafong Cloe nan nangisod-sod ay nangwani ken sak-en ay cha kayo masosma issa ay iib-ak. ¹²Nan laychek ay kanan, et teketeken nan kananyo. Wad-ay cha nan mangwanin, “Sak-en, maitapi ak ken Pablo,” paymo,

“Sak-en, maitapi ak ken Apolos.” Wad-ay cha akhes nan mangwanin, “Sak-en, maitapi ak ken Pedro,”^{‡‡} paymo, “Sak-en, maitapi ak ken Cristo.” ¹³Ay ke nachatchatag si Cristo? Ay ke si Pablo si naikolos maigkhapo ken chakayo? Ay ke kayo nafonyakhan isnan ngachan Pablo? ¹⁴⁻¹⁵Enyaman ak ken Apo Dios tay faken ak si namonyag ken chakayo, ta maid mangwanin finonyakhak chakayo isnan ngachanko ta maitapi kayo ken sak-en. Tay kecheng nan cha Crispo ken Gayo nan finonyakhak. ¹⁶(Finonyakhak pet kayet nan pangafong Estefanas. Kecheng chachi's ammok ay finonyakhak. Ad-ik ammo mo wad-ay tapina kayet.) ¹⁷Tay faken nan ek menfonyakhan is namaalan Cristo ken sak-en, mod-i ket finaana sak-en ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag. Ngem eg-ayko inpadnge nan makaawis ay kalin si mamasilib, ta ad-i mamaid nan kamabfalin nan naikolosan Cristo ay mangawis ken chakayo.

Si Cristo nan Mangipaila isnan Kamabfalin ya Silib Apo Dios

¹⁸Nan okhod maipoon isnan etey Cristo is kakolos, et linelewlew isnan semek nan cheycha'y takho ay cha madchongaw. Ngem chatako ay cha maisalakan, figfikhen tako ay siya na nan kail-an nan kamabfalin Apo Dios. ¹⁹Siya chi tay wad-ay nan inpaisolat Apo Dios ay nangwanin, “Nan silib nan makwanin mamasilib, et pakawasek, ya maid enfanakhan nan laing nan nenkalaing.”^{¶¶}

²⁰Ngag et kay nan silfin nan mamasilib idwani, paymo nan cheycha'y aabfokhacho, ya nan cheycha'y nalaing is sodsochok isnan nay ay lofong? Ad-i

^{‡‡}1:12 Nan osto ay naisolat isna et Cefas. Siya nan inpangachan Jesus ken Pedro. Ilaenyo nan Juan 1:43

^{¶¶}1:19 Ilaenyo nan Isaias 29:14.

ngen inpailan Apo Dios ay nan silib nan takho et linelewleu? ²¹Tay isnan silib Apo Dios, ad-i mabfalin ay ammowen nan takho siya isnan kinasilibcha. Siya chi tay laychena ay mangisalak isnan takho khapo isnan mamatiyancha isnan ipap-alawagmi. Siya chi nan makwanin linelewleu isnan semek nan maid pammatina. ²²Tay isnan cheycha'y Judio, sok-ed cha ilaen ona nan katataa ay sinyal esa cha pay chadlo mamati. Ya nan akhes Griego, anapencha nan kankanancha ay tet-ewa'y silib. ²³Ngem nan ipap-alawagmi et si Cristo ay nailansa is kakolos nan ipap-alawagmi. Ket ay siya chi nan chadlos kakholan nan cheycha'y Judio, ya kanan nan Gentil en linelewleu. ²⁴Ngem ken chatako ay inayakhan Apo Dios, Judio paymo Gentil, et figfikhen tako ay si Cristo nan kail-an nan kamabfalin ya silib Apo Dios. ²⁵Tay nan kananchan kinalewleu Apo Dios, et wadwad-ay ay silib mo nan silib si takho, ya nan akhes kanancha'y enkapoyan Apo Dios et mafikfikas is solit mo nan kinafikas si takho.

²⁶Iib-ak, semkenyo nan kasasaadyo issan sisya'y egay kayo naayakhan ken Apo Dios. Kak-aat man yangkhay ken chakayo nan makwanin masilib isnan sakhang nan takho. Kak-aat akhes yangkhay nan makwanin wad-ay mabfalincha ya nan naiyanak ay matangtanggap ay takho. ²⁷Nay met achi si Apo Dios, pinilina chakayo ay kanan si takho en maid ammocha ta kaifainan nan cheycha'y kananchan masilib. Siya, pinilina nan maid mabfalincha ta kaifainan nan wad-ay kano mabfalincha. ²⁸Pinilina nan fan-ig ay takho ay pispis-oyen nan maid pammaticha. Ya pinilina nan makwanin maid filangcha, ta mamaid nan makwanin wad-ay kafaelanancha.

²⁹Siya chi nan inangnen Apo Dios ta maid chomayew isnan sakhangna. ³⁰Siya nan nangiyornos ken chakayo ken Jesu Cristo, ya nan nangischo ay si Jesus nan kalpowan nan silib tako, nan kinalenteg tako ya nan kinakapet tako ken siya. Ya siya akhes nan nanfot ken chatako isnan fasol. ³¹Isonga angnen tako nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Mo wad-ay en tako ichad-ayew, kecheng koma yangkhay nan inangnen nan Apo tako.”^{§§}

Nan Kapapatekhan ay Sos-olo

2Iib-ak, issan inmayak ken chakayo inpaammon Apo Dios, faken linalaingan paymo sinis-ilifan nan inangnek ay nenkali ken chakayo. ²Tay issan kawadko ken chakayo, maid paat sinsinmekko is ipaammok ken chakayo, mod-i ket nan yangkhay maipoon ken Jesu Cristo ya am-amed nan nailansaana is kakolos. ³Et issan kawadko ken chakayo enkakapsot ak ya manat-ayenten ak isnan egyatko ay manakhang ken chakayo. ⁴Nan kalik akhes ya palawagko, ad-i makaaw-awis ay kag isnan kalin si mammasilib, mod-i ket nan kamabfalin nan Ispirito Santo nan nangipatet-ewa isnan isos-olok. ⁵Siya chi ta faken nan kinasilib si takho ay en-awis nan khotok nan mamatiyanyo mod-i ket tay isnan kamabfalin Apo Dios.

Nan Nalpowan nan Tet-ewa ay Silib

⁶Wad-ay magtek nan silib ay isolomi isnan cheycha'y apchas naetngan nan pammaticha, ngem teken mo nan kalotaan ay silib si takho, paymo silib nan cheycha'y okom ay awni't madchongaw. ⁷Isolomi nan silib Apo

§§1:31 Ilaenyo nan Jeremias 9:24.

Dios ay siya nan sinmekna ay angnen mailapo issan sisya'y egay nawad-ayan nan lofong. Siya na nan sikhod ay egay naam-ammowan ay silib Apo Dios ay naitatafon engkhana idwani: nan katangtangachan tako. ⁸Nan cheycha'y okom ay mangiyap-apo isnan nay lofong, egaycha paat naawatan chi, tay mo sa ya naawatancha et man egaycha inlansa is kakolos nan chadlos matangad ay Apo. ⁹Nan isos-olomi, siya kannay nan inpaisolat Apo Dios ay nangwanin,

“Nan egay paat inil-ila, chinchinnye, ya sinsinmek si takho, et siya chi nan insakhanan Apo Dios isnan menlaylayad ken siya.”*

¹⁰Et siya chi nan inpaammon Apo Dios ken chatako ay inchalana isnan Ispirito Santo. Tay nan Ispirito Santo, sokisokena nan am-iam-in, olay nan sikhob ay maawatan ay silib Apo Dios. ¹¹Kag isnan esang ay takho, nan yangkhay mangammo isnan semsemkena et nan nemnemna. Siya akhes ken Apo Dios, maid makaawat isnan semsemkena mod-i kecheng yangkhay nan Ispiritona. ¹²Idwani, isnan namatiyan tako, faken nan kalotaan ay semek si takho nan inlayad Apo Dios ken chatako, mod-i ket nan Ispirito Santona ta maawatan tako nan am-in ay ilayadna ken chatako. ¹³Adi kad isnan mangapapatanmi isnan kinatet-ewa, faken sinisilifan nan angnenmi ay mangilawlawag, mod-i ket nan itchon nan Ispirito Santo nan angnenmi. Ilatlatakmi nan itchona ay kinatet-ewa isnan cheycha'y kawad nan Ispirito Santo.

¹⁴Nan takho ay maid nan Ispirito Santo ken siya, et ad-ina chawaten nan cheycha'y ilayad nan Ispiriton Apo Dios,

tay linelelew chachi ken siya. Ad-ina akhes maawatan, tay maid ken siya nan Ispirito Santo ay mangipaawat isnan laychen nan ilayadna ay kanan. ¹⁵Ngem nan takho ay kawad nan Ispirito Santo, et maawatana nan ayen nan am-in ay ngag issa. Ngem nan olay sino ay maid nan Ispirito Santo ken siya et ad-ina maawatan nan pangkhep nan takho ay kawad nan Ispirito Santo. ¹⁶Siya nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Ay ke way takho is makaawat isnan nemnem Apo Dios ta sa na't tokhonen siya?”†

Ngem chatako nan kawad nan nemnem Cristo.

Nan Tet-ewa ay Kasasaad nan Chonon cha Pablo ken Apolos

3Iib-ak, issan kawadko ken chakayo, ad-ik mabfalin ay isolowan chakayo ay kag isnan angnek isnan takho ay ichad-alan nan Ispirito Santo, mod-i ket insos-olowak chakayo ay kag isnan angnen ay mangisolo isnan kalotaan nan semekcha ya sisya'y ongang-a isnan pammati ken Cristo. ²Mo iyala's alalig, nan inpap-alawagko ken chakayo et kag khatas, faken kag nan makakan ay makhag-a. Tay issan chey ad-iyo kafaelan, ya olay idwani ad-iyo kayet kafaelan, ³tay sisya kayet ay wanwanchenyo nan ekhad si fakinlolota. Wad-ay cha nan en-iinnapal ya maon-onon-ong ken chakayo. Ad-i ngen siya sa nan mangipaila ay nan laylaychenyo nan pasiyatenyo, ya okhalin si takho nan wanwanchenyo? ⁴Tay mo kanan nan esang, “Takhon Pablo sak-en,” ya kanan akhes nan esang, “Takhon Apolos sak-en,” faken ngen okhalin si takho chi?

*2:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan maid paat inilan si mata, paymo chinngen si koweng, paymo sinomkhep isnan poson si takho, siya chi nan insakhanan Apo Dios isnan menlal-ayad ken siya.” Ilaenyo nan Isaias 64:4.

†2:16 Ilaenyo nan Isaias 40:13.

**Nan Osto ay Kasasaad
nan Mangichad-alan
isnan Takhon Apo Dios**

⁵Ay sino man cha Pablo ken Apolos? Ad-i ngen faa cha yangkhay ken Apo Dios, ay inagtana is waschin chonona ay mangipango ken chakayo isnan mamiyanyo ken siya? ⁶Mo iyala isnan alalig, sak-en nan kag nenmola ya si Apolos nan kag nensifog, ngem si chadlo Apo Dios nan mangipatofo. ⁷Adi kad nan enmola ya nan ensifog, kag maid filangcha, tay wadwad-ay chadlo si Apo Dios ay kecheng is makaipatofo isnan am-in. ⁸En-iso nan enmola ya nan ensifog. At masobfalitan cha'y chwa isnan osto ay maiyafoloy isnan chinnocha. ⁹Tay chakami nan makidkidno ken Apo Dios, ya maiyalig kayo ay payewna ay cha na samalen. Siya, maiyalig kayo isnan cha na topingen ay afongna.[‡]

¹⁰Sak-en, tay chinmotok si Apo Dios, ya inmagtan is laingko ay entoping, chinnoy ay khawis nan pegnad nan afongna. Teken nan mannoping isnan osona. Nay met achi mo sino nan entoping is kaosona, waschin et mangila ay khawis isnan angnena ay menkhat-on ta manongnong nan topingena. ¹¹Tay maid kasin teken si mabfalin ay pegnad nan pammati mod-i si Jesu Cristo yangkhay, ay apchas naipegnad. ¹²Teketeken nan mabfalin ay itoping nan takho ay iyosoncha isnan pegnad. Wad-ay nan mangitoping isnan fallitok, pilak, ya nenkapateg ay fato. Ya wad-ay akhes nan mangikhaeb ischi isnan kaew, lokham paymo sakati. ¹³At

maipaila nan kasasaad nan chinnoy nan waschin esa'y takho isnan omaliyan Jesu Cristo ay en-okoman. Tay at matepeng/mapachas nan khinaebcha isnan apey ay at mangilatak isnan kasasaad nan chinnoy nan waschin esang. ¹⁴Mo sisya ya ad-i mapoowan nan inpatokcheg nan esa'y takho isnan pegnad, at masobfalitan siya. ¹⁵Ngem mo mapoowan nan inkhaebna, at masaew isnan maisofalit koma ken siya. Khechangna magtek ay maisalakan siya, nay met achi siya san kag yangkhay nakalayaw isnan mapop-oowan ay afong.[¶]

**Nan Kaiyalikhan nan
Takhon Apo Dios**

¹⁶Ay ke yo ad-i ammo ay chakayo nan Timplon Apo Dios, tay chakayo nan entetey-an nan Ispiritona? ¹⁷Adi kad mo sino nan mamakawas ken chakayo ay Timplon Apo Dios, et sikhab nan chosana ken Apo Dios. Tay nasantowan nan Timplon Apo Dios, ya chakayo kannay nan chey ay Timplona.

Nan Kasasaad nan Kalotaan ay Silib

¹⁸Ad-iyu loklokowen nan awakyo. Mo sino nan mangwanin masilib siya isnan nay ay lofong, et chokokhana koma nan chey ay kalotaan ay silibna ya enfalin ay kag maid ammona, ta enfalin ay tet-ewa'y masilib isnan sakhang Apo Dios.[§] ¹⁹Tay nan ifilang nan fakinlolota ay silib, et linelewlew isnan sakhang Apo Dios. Tay wad-ay isnan naisolat ay kalina ay mangwanin,

[‡]3:9 Isnan ilin cha Pablo angan nan afongcha ay natoping nan chingchingcha.

[¶]3:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nay met achi maichalan yangkhay isnan apey.*”

[§]3:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*Mo sino ken chakayo nan mangwanin masilib siya isnan nay ay timpo, enfalin koma ay nalewlew tatno enfalin ay masilib.*”

“Si Apo Dios, kennaena nan mamasilib isnan sikapcha kannay.”**

²⁰ Kanana kayet,

“Nan Apo, ammona ay ongar yangkhay nan semsemken nan makwanin mamasilib.”††

²¹ Tay siya chi, maid koma mangichayew isnan silib nan olay sino ay takho. Tay am-in ay ngag sisa et inchawchaw Apo Dios ay en-kwayo.

²² Olay sak-en ay Pablo ya cha Apolos ken Pedro, nan lofong, nan fiyag paymo etey, nan wad-ay idwani ya is tap-in, et kwayo am-in. ²³ Siya, kwayo am-in, tay kwan Cristo chakayo, ya si Cristo, kwan Apo Dios.

Nan Chonon nan Apostoles Cristo

4 Iib-ak, khawis achi mo ifilangyo chakami ay faan Cristo, ay nangitalkana isnan sos-olon Apo Dios ay sikhod ay egayna inpap-aammo id sangad-om. ² Idwani mo wad-ay maitalkan nan chono, masapol ay mafigfig ona ay matalek siya. ³ Ngem mid ngotok mo chakayo paymo olay sino issa ay takho et okomenyo nan chonok, tay olay sak-en, ad-ik okomen nan chonok. ⁴ Sak-en, maid ammok si makmakwaniyak, ngem faken chi's mangwaniyak en nalenteg ak ay takho, tay faken ak si mangokom isnan awakko mod-i ket si Apo Jesus yangkhay. ⁵ Isonga ad-iyo koma kannay okomen nan ib-ayo ay takho isnan ad-i osto ay timpona. Tay isnan omaliyan Apo Jesus at ilatakna nan maitatafon idwani isnan takho ay ab-afollinget nan semekcha.

Sa na't akhes ipafala nan pangkhepcha. Ya at waschin mapadchayawan ken Apo Dios maiyafoloy isnan inikkana.

⁶ Iib-ak, sak-en ya si Apolos nan chak infab-aag isnan cheycha'y al-aligko, ta masos-olowan kayo ken chakami isnan enkhawisanyo. Siya chi ta maawatanyo nan ayen nan nakwanin, “Ad-iyo sokilen nan naisolat ay togtokhon,” tatno maid chomayew ay mangipawadwad-ay isnan esa'y mistolo, ya ilakwina nan tapina. ⁷ Ay ke wad-ay nangwanin entongtongcho kayo mo nan tapina? Ngag nan wad-ay ken chakayo ay egay inchowon Apo Dios? En yo man ichayew nan inlayadna ken chakayo ay egayyo inpafala ay?

⁸ Chakayo ay iCorinto, wad-ay pet kano nan ngonon ken chakayo! Finmaknang kayo et pet isnan wad-ay id chaya, ya kag kayo pet ali, ngem maid chasa ken chakami. Asop achi ya tetewa ay en-ali kayo, ta sa kami't maitapi ay makiap-apo ken chakayo! ⁹ Tay nan kanak et away nget chakami ay apostoles nan inpey Apo Dios ay kafan-ikhan. Kag kami isnan cheycha'y takho ay nakedchengan ay matey isnan sakhang nan katakhotakho, ya nenfalin ay kag tongon maipabpafoya isnan anheles ya takho isnan am-in ay lofong.‡‡ ¹⁰ Sa et chakami pet kano nan nakok-olangan khapo tay takhon Cristo chakami, ngem chakayo masisilib kayo kano isnan naitapiyanyo ken siya. Maid kano kafaellanmi, ngem kafaellanyo am-in! Sa kayo't akhes machad-ayaw, ngem maang-ango kami. ¹¹ Engkhana idwani, maowaowat ya maew-eew-ew kami, ya maid osto's

**3:19 Ilaenyano nan Job 5:13.

††3:20 Ilaenyano nan Salmo 94:11.

‡‡4:9 Issan timpon Pablo, nen-apo nan cheycha'y iRoma isnan angsaangsan ay ili. Tay siya chi angsan et nan khofat ya falod isnan cheycha'y cha inafak nan iRoma. Mo enpafoya cha, pilitencha nan cheycha'y falod ay makionong isnan atap ay enkikiwi ay kag nan layon. Nan cha kankanan Pablo isna, et chaicha ay apostoles Cristo nan maifilang ay kafan-ikhan ay takho isnan lofong. Kag cha wasit ay falod ay aped yangkhay matey isnan enfob-oayaan isnan sakhang nan angsaangsan ay takho.

ifachomi. Mapak-opak-o kami ya cha kami aped enliklied ay maid afongmi. ¹²Ikak-alikhatanmi nan ikatakhome. Mo wad-ay chomopchopis, kedchawenmi nan mabindisyonancha. Sa et mo wad-ay omipap-alikhat, an-anosanmi. ¹³Mo wad-ay omapos, anosanmi kayet ay mangawis ken chaicha. Nay met achi engkhana idwani, maifilang kami ay lokhit ya wasit isnan katakhotakho isnan lofong.

Nan Nanokhonan Pablo isnan iCorinto

¹⁴Ad-ik isolat na ken chakayo ta pafainek chakayo, mod-i ket ta tokhonek chakayo ay ifilangko ay an-akko ay laylaychek. ¹⁵Tay olay mo ad-i mafilang nan mangichad-alan ken chakayo isnan pammatiyo ken Cristo, es-esang yangkhay nan kag yo ama. Nenfalin ak ay kag yo ama isnan naiyornosanyo ken Cristo Jesus, khapo isnan nangisosolowak ken chakayo isnan Khawis ay Chamag. ¹⁶Idwani kedchawek ta saken nan wanchenyo. ¹⁷Siya na nan khotok nan namaalak ken Timoteo ay mamachang ken chakayo. Siya nan laylaychek ya ifilangko ay kaaafolot ay anakko isnan naiyornosanmi ken Apo Jesus. Finaak siya ta ipasmekna ken chakayo nan ikkak ay enfiyag ay naiyornos ken Cristo, ay siya nan chak akhes isos-olo isnan olay entona ay omayak ay kaamangnan nan mamati.

¹⁸Wad-ay nan tapina ken chakayo ay chinmayew, ay mangwanin ad-i ak kasin ome y issa ay mangila ken chakayo. ¹⁹Nay pay at ad-i omannong et ome y ak ken chakayo mo ipalofos nan Apo. At sakhangek nan cheycha'y nachayew

ay takho ta mangammowak mo wad-ay tet-ewa kamabfalincha, paymo apatcha yangkhay nan wad-ay. ²⁰Tay nan en-ap-apowan Apo Dios et faken aped yangkhay ap-apat, mod-i ket maila isnan kamabfalina ay angnen. ²¹Wad-ay et ken chakayo sa. Iyeyko ngen sisa nan pak-o, paymo nan layad ya anos?

Nan Asi ay Ik-ikkan nan Mamati id Corinto

5 Wad-ay tet-ewa nan cha maog-okhod ay asi ay cha maang-angnen issa ay chad-ama ay kangaakhan, tay wad-ay nan lalaki ay ib-ayo ay mangiseseyep isnan sikhod ay asawan amana. Olay isnan maid pammatina et maid chi ay okhali. ²Ya sisya kayo kayet ay nachayew! Mo ke yo man achi isanga nan kag tosa ay cha maang-angnen! Nan kanak et mo sino ken chakayo nan nangangnen isnan kag tosa, telachenyo! ³Tay sak-en, olay mo maid ak isnan kawadyo, khechangna'y wad-ay ak kayet ken chakayo tay sesemek chakayo. Et tay mampay siya sa'y kag ak wad-ay ken chakayo, apchas ko et inokom isnan ngachan Apo Jesus nan takho ay nangangnen isnan chey ay fasol. ⁴Et mo maamong kayo ay matotya kag ak wad-ay ay maitattapi tay wad-ay nan semekko ken chakayo.^f Sa et isnan kamabfalin nan Apo tako ay si Jesus, ⁵telachenyo siya ta iyapowan Satanas ta awni't asop ya makaan nan ngaag ay okhalina ya ta maisalakan isnan omaliyan Apo Jesus.^{§§}

⁶Ad-i khawis nan chomayewanyo. Ay ke yo ad-i ammo ay alig fofod nan fasol, ay olay mo akit yangkhay et pabtalena nan am-in nan alina ay nailaokana?

^f5:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay nan leng-agko isnan maamonganyo.”

^{§§}5:5 Nan teken ay kaifalikkasana et, “Ichooyo siya ken Satanas ta mapakawas nan awakna, ta maisalakan nan leng-agna isnan omaliyan Apo Jesus.”

⁷Kaatenyo et nan sikhod ay okhaliyo* ay alig fofod ta nadchalos kayo. Siya na nan tet-ewa ay kasasaadyo ya maiyalig kayo isnan alina ay maid fofodna, tay si Cristo ay Korderon si Paskua, et apchas na inkalo nan fasol tako.[†] ⁸Tay siya chi, kaanen tako et nan sikhod ay lawa ay okhali ya kinangaag ay alig nan fofod, ta mabfalin ay makipiyasta tako isnan alig Paskua tako. Et ad-i tako mangan isnan sikhod ay nabfofochan ay tinapay mod-i ket nan eg-ay nabfofochan ay tinapay ay maiyalig isnan tet-ewa ay semek ay eg-ay kalal-aokan.

⁹Insolatko ken chakayo issan chey ay ad-i kayo maifob-oweg isnan takho ay asi nan okhalina.[‡] ¹⁰Ngem faken nan takho ay maid pammatina ay asi nan okhalina nan laychek ay kanan. Faken akhes nan naakhom, nan mangaakew paymo nan enchayaw isnan khinag-aeb ay dios nan kankanak. Tay mo laychenyo ay taynanyo chachi, et masapol ay taynanyo nan lofong. ¹¹Nan laychek ay kanan, et nan cheycha'y mangmangwanin ib-a tako chaicha isnan pammati,

agkha ket ya ang-angnencha pet nan asi, paymo naakhom cha, enchad-ayaw cha isnan khinag-aeb ay dios, en-amamis cha, amfotngan ya akewan cha. Ad-i kayo maifob-oweg ken chaicha. Olay isnan makakan, ad-i kayo makiob-ofong ken chaicha.

¹²⁻¹³Ngem isnan egay namati ay faken tako ib-a, ay ke way fiyangko ay mangokom ken chaicha? Si Apo Dios achi nan kikhad ay mangokom ken chaicha. Ngem wad-ay fiyangyo ay mangokom isnan ib-ayo'y maam-among, ad-i ngen? Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, "Tellachenyo isnan maam-amonganyo nan ngaag nan ik-ikkana."[¶]

Nan Nangichaloman nan iCorinto isnan Ib-acha ay Mamati

6 Mo wad-ay en mangisaklang isnan ib-ana, ay ke ad-i fomain ay en aped mangidchalom isnan sakhang nan ad-i mamati? Nan koma takhon Apo Dios nan lebfengna'y mangaliglo ken chakayo. ²Ad-iyo ngen ammo ay nan takhon Apo Dios nan sa mangokom isnan katakho-

*5:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Kaatenyo nan sikhod ay fofod." Isnan ekhad nan Judio, mo cha et somag-en nan akhew ay enpiyastanacha isnan makwanin Paskua, kaanencha am-in nan fofod ay wad-ay isnan afob-ongcha, sa cha't omoto is tinapay ay ad-i mabfofochan. Tay id sangad-om ay kinmaanancha id Egipto, siya chi nan infilin Apo Dios ken chaicha ay angnencha. Kinwanina'y khomaeb cha's tinapay ay ad-i mabfofochan ta ensenget cha isnan lomayawancha.

†5:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay si Cristo ay Kordero tako isnan Paskua, et naichaton." Isnan ekhad si Judio, nan piyastacha ay Paskua nan panemsemkancha isnan nangikaanan Apo Dios ken chaicha id Egipto, ay naipapalikhatanacha ay faa. Issan chey ay timpo infaag Apo Dios ken chaicha ta en-oto cha is tinapay ay ad-i mabfofochan, ya sa cha't fomekfek is innanak ay karnilo, ta wad-ay chala is iponascha isnan tongchon nan pantew ya nan kaew ay tatakchowen nan eneb nan afob-ongcha, tatno ad-i pateyen nan anghel Apo Dios chaicha. Nangan cha isnan chey ay maschem, ya nanalan-o cha'y linmayaw id Egipto. Isnan tinnawen ay ensagkhanaanacha isnan Paskua, kaanencha am-in nan fofod isnan afob-ongcha ta nakasakhana cha ay mamarki isnan kordero ay maiyalig ay nangisalak ken chaicha id sangad-om isnan anghel Apo Dios.

‡5:9 Wad-ay nan insolat Pablo isnan mamati ay maam-among id Corinto ay inmonona mo nan solat ay nay, ngem ad-i maifilang nan chey ay inmona ay solatna ken chaicha tay ad-i tako ammo mo ngag nan insolatna.

¶5:12-13 Deuteronomio 17:7; 19:19; 22:21,24; 24:7.

takho isnan lofong?⁸ Et mo siya sa'y chakayo mampay nan mangokom isnan katakhotakho isnan lofong, ay ke yo ad-i kafaelan nan akiakit ay fanag? ³Ad-iyoy ngen ammo ay chatako nan sa mangokom isnan anheles? Mo siya chi, ad-i ngen am-am-amed isnan kawakawakas ay maik-ikkan isnan fiyag? ⁴Mo mampay wad-ay cha nan fomala ay chalom, en yo man en ipaokom isnan cheycha'y maid filangcha isnan sinfaan mo? ⁵Kanak na ta mo ke kayo fomain. Ay ke paat maid esa's masilib ken chakayo ay makaipap-a isnan lili ay fomala isnan sin-ag-i isnan pammati? ⁶Nay pay ya ke yo't idchalom isnan okom ay maid pammatina, nan ib-ayo ay mamati!

⁷Olay nan en yo mangichaloman isnan ib-ayo ay mamati et siya kannay sa nan maafakanyo isnan ngaag. Khagkhag-awis pay mo anosanyo et yangkhay nan mangangnenancha isnan ngaag ken chakayo, ya olay pay mo tokongencha chakayo. ⁸Ngem ya ket chakayo kannay nan mangangnen isnan ngaag ya tokongenyo kayet nan tapina, ya olay akhes nan ib-ayo ay mamati!

⁹Ad-iyoy ngen ammo ay nan mangangnen isnan ngaag et ad-icha maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios? Ad-iyoy loklokowen kannay nan awakyo, tay amin nan cheycha'y asi nan okhalicha, nan enchayaw isnan khinag-aeb ay dios, nan menchwadchwa isnan pantewcha, ya nan mangawe isnan ib-acha kannay ay lalaki, et ad-i cha maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. ¹⁰Siya akhes isnan mangaakew, naakhom, amfotngan, en-am-amis ya nan mangaakew ay kakaegyat, et ad-icha maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios. ¹¹Ya kag todi nan tapina ken chakayo issan chey. Ngem idwani nachalosan kayo isnan fasol ya

nakapet kayo et ken Apo Dios, sa et naifilang kayo ay nalenteg maichalan isnan kamabfalin Apo Jesu Cristo ay naiyornosanyo ya nan Ispiriton nan Dios tako.

Nan Osto ay Kaosalan nan Waya tako ay Mamati

(Roma 14:13-23; 1 Corinto 8:7-13; 10:23-30)

¹²Away wad-ay mangwanin, "Mabfalin ay angnek nan olay ngag sisa." Away nget tet-ewa, ngem ad-i amin omagtan is enkhawisan tako. Olay mo kanak, "Mabfalin ay angnek nan olay ngag sisa," ad-ik kayet angnen tay ta ket lang ya enfalin ak ay faa isnan chey ay angnek. ¹³Away wad-ay mangwanin, "Nan makakan, kwan si poto, ya nan poto nan khotok nan enfikhawan isnan makakan." Ngem wad-ay pengpeng nan naycha tay at mapakawas cha. Nay met achi nan awak teken, tay faken nan asi ay fikhawna nan kaosarana, mod-i ket ta ensilfi yangkhay ken Jesus ay Apo tako. ¹⁴Sa et si Apo Dios ay namangon ken Apo Jesus isnan etey, at akhes fangonena chatako isnan kamabfalina.

¹⁵Ay ke yo ad-i ammo ay chakayo ay mamati, et naitapi kayo isnan makwanin awak Cristo? Sak ngen kaanen nan ib-an nan awak Cristo ta sak et itapi isnan fafai ay asi nan okhalina? Ad-i mabfalin! ¹⁶Ay ke yo ad-i ammo ay mo sino nan mangiyamong isnan awakna isnan fafai ay asi, et enfalin cha ay es-esa'y awak? Tay siya na nan kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios: "Nan chwa'y maamong et enfalin cha ay esa'y awak."** ¹⁷Nay met achi mo sino nan mangiyornos isnan semekna ken Apo Jesus, et enfalin ay es-esang nan se-

⁸6:2 Ilaeny akhes nan Lucas 22:28-30.

**6:16 Ilaeny nan Genesis 2:24.

mekcha. ¹⁸Chokokhanyo nan am-in ay ilan si asi ay okhali. Tay nan tapina ay enfasolan et ad-icha logkhitan nan kinatakhon nan takho, kecheng yangkhay nan asi ay ikkan. Et nan takho ay asi nan ik-ikkana, pangaakhena kannay nan awakna. ¹⁹Ad-iyo ngen ammo ay nan awakyo et Timplon nan Ispirito Santo ay inchawchaw Apo Dios ken chakayo? Faken yo kwa nan awakyo mod-i ket kwan Apo Dios, ²⁰tay chachama ay napatteg nan namayachana ken chakayo. Adi kad, chayawenyo et siya isnan ngag sisa ay ikkanyo isnan awakyo.

Nan Songfat Pablo Maipoon isnan Mangasaw-an

7 Idwani, siya na nan songfatko isnan sas-alodsochenyo ken sak-en is kasolatyo. Kanak: Khawis et yangkhay mo ad-i omasawa nan lalaki. ²Nay met achi tay angsan nan mangangnen isnan asi, masapol ay waschin et mangasawa nan lallalaki, ya siya akhes isnan fab-fafai. ³Nan lalaki, masapol ay angnena nan lebfengna isnan asawana, ya siya akhes isnan fafai, tatno mang-ep cha. ⁴Tay nan fafai faken et siya nan chadlos mangiyapo isnan awakna mod-i ket si asawana. Siya akhes isnan lalaki, faken akhes siya nan chadlos mangiyapo isnan awakna mod-i ket si asawana. ⁵Tay siya chi ad-iyo iyad-ad-i nan awakyo isnan asaswayo, mo egayyo ona nentolakhan ay siya chi nan angnenyo isnan sin-akitan, ta ad-ad-acha nan wayayo ay enlowalo. Ngem mo makwas chi at chadlo kasin kayo enchipa, tay ta ket lang ya masailowan kayo ken Satanas mo ad-i kayo makaikatpe isnan awakyo.

⁶Siya chi nan ipalofosko ay angnenyo, ngem faken filin. ⁷Nan laychek et mo mabfalin koma ta kafaellan tako am-in

ay ad-i omasawa ay kag ken sak-en. Nay met achi teketeken nan kafaellan ay ilayad Apo Dios isnan waschin esa'y takhona.

⁸Idwani, laychek akhes ay tot-oyyen nan cheycha'y sisya'y maid asawacha ya nan nailekkasan. Nan kanak et khawis mo ikakkancha'y maeesang ay kag ken sak-en. ⁹Nay met achi mo ad-icha makaikatpe, khawis mo mangasawa cha. Tay khaghag-awis nan mangasawancha mo nan aped cha yangkhay petkan ay manmemanmek isnan figfikhawen nan awakcha.

¹⁰Idwani, isnan cheycha'y inasaw-an, siya na nan filinko ay nalpo ken Apo Jesus.†† Egay nalpo na ken sak-en. Masapol ay ad-i isis-iyan nan fafai nan asawana. ¹¹Ngem mo taynana, masapol ay ikatpena ay maes-esang, paimo kasin maiyornos isnan asawana chadlo. Siya akhes na isnan lalaki, masapol ay ad-ina ichangen nan asawana.

Nan Tokhon Pablo isnan Mamati ay Ad-i Mamati nan Asawana

¹²Naay akhes nan tokhonko isnan tapina. Maid infakhan Apo Jesus maipoon isnan naycha. Kanak ay mo wad-ay ken chakayo nan mamati ay lalaki ay ad-i mamati nan asawana, sa et mamang-ep nan fafai ay entot-oloy cha kayet ay en-among, masapol ay ad-ina idichangen siya. ¹³Siya akhes isnan fafai ay ad-i mamati nan asawana, masapol ay ad-ina taytaynan siya mo mamang-ep nan lalaki isnan en-aamongancha. ¹⁴Tay nan egay namati ay lalaki et ifilang Apo Dios ay kag takhona khapo isnan pammatin asawana. Siya akhes isnan fafai ay egay namati, naifilang ay kag takhon Apo Dios tay isnan pammatin asawana. Tay mo faken siya chi's ikkan

††7:10 Nan infilin Jesus, et wad-ay isnan Mateo 5:31,32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

Apo Dios, at olay nan an-akcha et maifilang cha ay an-ak si maid pammatina. Ngem nan kinatet-ewana maifilang cha ay kag na an-ak.¹⁵ Ngem mo laychen nan ad-i namati ay asawa ay maisiyan ken asawana, kikhad siya. Et mo siya chi nan maangnen, at mawayaan nan inasaw-an ay mamati, tay inayakhan Apo Dios chatako ta oompa tako ay enfiyag.¹⁶ Semkem achi, sik-a ay fafai, ay kem ammo mo sa akhes maisalakan nan asawam isnan mangipakocham ken siya? Siya akhes ken sik-a ay lalaki, ay kem ammo mo maisalakan akhes nan asawam isnan fachangmo?

Mang-ep tako Koma isnan Kasasaad tako isnan Namatiyan tako

¹⁷Idwani, siya na nan filinko isnan am-in ay maam-among ay mamati. Kanak en waschin koma mangitot-oloy ay enfiyag isnan sikhod ay inischon Apo Dios ay kasasaadna, issan sisya'y egayna nanngelan isnan nangayakhan Apo Dios ken siya.¹⁸ Kag isnan segyat. Mo apchas kayo nasegyatan issan nangayakhan Apo Dios ken chakayo, adiyoy kasin pachasen ay sokatan. Siya akhes isnan egay kasegyatan issan nangayakhan Apo Dios ken siya, ad-i mang-ey en menpasegyat.¹⁹ Tay maid tekema mo masegyatan nan takho paymo ad-i, tay nan pawadwad-en Apo Dios et nan mangiyangnen isnan filina.²⁰ Tay siya chi, mo ngag nan kasasaad tako isnan nanngelan tako isnan inmayakhan Apo Dios, ad-i tako mang-ey sokatan.²¹ Mo akhes esang ka ay faa issan nangayakhan Apo Dios ken sik-a, olay. Ngem mo maagtan ka's waya ay komaan, khawis.²² Mo faa ka issan nan-

gayakhan Apo Dios ken sik-a, ifilangna ay nawayaan ka isnan sakhangna. Kag akhes isnan faken faa ay nawaya issan naayakhana, et enfalin ay faan Cristo.²³ Et tay chachama ay napateg nan namayachana ken chakayo, ad-i kayo kasin enpafab-aa isnan teken.²⁴ Adi kad iib-ak, mo ngag nan kasasaadyo issan nangayakhana ken chakayo, mamang-ep kayo ay maiyoornos ken Apo Dios.

Nan Songfat Pablo Maipoon isnan Maid Asawana ya nan Nailekkasan

²⁵Idwani mo maipoon isnan sisya'y egay inmasawa, maid ifilinko ay malpo ken Apo Jesus. Ngem siya na nan kanak ay esa'y matalek khapo isnan seg-ang Apo Dios.²⁶ Nan kanak, et tay isnan wad-ay ay chadlos likhat idwani, khawis mo ad-i tako sokantan nan wad-ay ay kasasaad tako.²⁷ Kag isnan lalaki, mo apchas inmasawa, ad-i omanap is en-ichangancha. Ya mo egay inmasawa, olay ad-i omanap is asawana.²⁸ Nay met achi mo kanaan mangasawa, maid fomasolana. Siya akhes isnan magmagkit, mo mangasawa, maid akhes fomasolana. Ngem nan yangkhay kanak, et mo mangasawa cha wad-ay ay wad-ay nan likhat ay itopegcha. Ya siya chi nan ad-ik laychen ay lak-amenyo.

²⁹Nan laychek ay maawatanyo ay iib-ak, et tay nganngani ay mapeng-peng nan timpo, et nay mailapo idwani, khagkhag-awis mo nan cheycha'y inasaw-an ay lallalaki, et ifilangcha koma ay kag maid asawana ta ensilfi cha ay osto ken Apo Dios.³⁰ Siya akhes isnan en-ag-akha ya nan enlaglagsak, faken koma nan akha paymo lagsak nan chadlos cha sesemken. Olay akhes

¹⁵7:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isnan nay ay bersikolo et, "Tay nan lalaki ay maid pammatina et naipasanto maichalan isnan asawana, ya nan fafai ay maid pammatina et naipasanto maichalan isnan asawana. Mo faken siya chi, mallawa nan an-akyo, ngem idwani et nasantowan cha."

²⁴7:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ad-i kayo enpafab-aa isnan takho."

nan cheycha'y lomako, faken koma nan linakwancha nan semsemkencha, mod-i ket ippeycha koma ay kag cha faken kwa nan linakwancha. ³¹ Ya am-in ay mangosar isnan kalotaan ay kwa, ad-icha koma pawadwad-en nan chey ay kwacha, tay am-in ay mail-ila isnan nay ay lofong et maamas isnan ad-i omannong.

³² Siya chi tay laychek ay maid koma madchanakanyo. Kag isnan fab-alo, mabfalin ay sesemkena yangkhay nan ensilfiyana ken Apo Jesus, ya nan ikkana ay mangipalal-ayad ken siya. ³³ Nay met achi isnan lalaki ay inmafong, nan et fiyag isnan lota nan sesemkena, ya mo ngag nan ikkana ay mangipalal-ayad ken asawana, ³⁴ et nay chwadchwa nan semsemkena. Siya akhes isnan fafai ay maid asawana ya nan magmagkit, mabfalin ay sesemkena yangkhay si Apo Jesus, tay nan pangkhepna et mo ngag nan ikkana ay nakapet ay ensilfi ken siya isnan awak ya semekna. Ngem isnan inasaw-an ay fafai, nan et fiyag isnan lota nan sesemkena, ya mo ngag nan ikkana ay mangipalal-ayad isnan asawana. ³⁵ Nan chey ay kinwanik et enkhawisanyo kannay. Ad-ik laychen ay enpawapawa ken chakayo, mod-i ket laychek yangkhay ay khawis ya naornos kayo, ya nakapet kayo ken Apo Jesus ya maid kasin yo masangawan ay ensilfi ken siya.

Maid Ngaag isnan Mangasaw-an nan Takho

³⁶ Idwani, mo wad-ay nan en-asilayad ay fab-alo ya magmagkit ay kasin nentot-oya ta ad-icha itoloy nan nentolakhancha ay en-asawa-an, sa et awni ya ket maliknan nan lalaki ay ad-i makaikatpe ya lalaychena'y mangiyamong isnan fafai, khawis mo kasina tot-oyyen siya ta en-asawa cha et. Mo siya chi maid fomasolana. ³⁷ Nay met achi mo ad-i mapilit nan chey ay fab-alo ay mangasawa sa et makaikatpe isnan awakna, ya sinmekna ay ad-ina't asaw-en nan chey ay magmagkit ya ad-i akhes enchwadchwa isnan sinmekna ay angnen, khawis akhes chi. ³⁸ Adi kad khawis mo nan fab-alo, asaw-ena nan magmagkit ay naitot-oya ken siya, nay met achi khagkhag-awis chadlo mo ad-i mangasawa.^{§§}

³⁹ Idwani, mo maipoon isnan inasaw-an ay fafai, masapol ay nakapet ken asawana mo sisya'y matatakho. Ngem mo matey nan asawana, nawaya ay kasin makiasawa isnan laychena, mo ket nan kasina asaw-en et naiyornos ken Apo Jesus. ⁴⁰ Ngem isnan semekko, kanak en naon-oney kayet nan fafai mo sisya'y maes-esang. Ya patiyek ay inpey nan Isiprito Santo na is kasemekko.

§§7:38 Nan bersikolo 36-38 mabfalin ay teken nan laychena'y kanan et siya na: 36 Idwani mo nan esa'y ama et sinmekna ay ad-i osto nan ikkana maipoon isnan ad-ina mangipaasaw-an isnan magmagkit ay anakna, ya maawatana ay siya mo ipaasawana siya ta ad-i apchas makoog, kikhad siya mo ngag nan khawis ay kanana en ikkana. Maid makabfasolana. 37 Nay met achi mo nan ama ya nawaya ay mangikkan isnan sinmekna ay lebfengna'y ikkan, ya ad-i maipip-ilit ken siya nan tapina'y semek, sa na't ikekedse ay ad-i mangipaasawa isnan magmagkit ay anakna, ta siya nan kikhad ken siya isnan ad-ina mangasaw-an, osto akhes chi's ikkana. 38 Adi kad mo sino nan mangipaasawa isnan anakna'y magmagkit et khawis nan ikkana. Ngem mo sino akhes nan ad-i mangipaasawa isnan anakna'y magmagkit et siya nan khagkhag-awis.

Nan Maipoon isnan Naichaton isnan Khinag-aeb ay Dios

(Roma 14:13-23; 1 Corinto 6:12-20)

8 Idwani, siya na nan songfatko maipoon isnan karni ay naichoo isnan khinag-aeb ay dios.*

Tet-ewa nan kananyo ay wad-ay ammo tako am-in, nay met achi nan ammo, ento mo fomachang ket ay omipachayew. Ngem nan layad isnan ib-a siya nan omipafikas.² Mo wad-ay mangmangwanin wad-ay nan ammona, wad-ay kayet kolangna.³ Ngem teken isnan takho ay menlal-ayad ken Apo Dios, siya nan figfikhen Apo Dios ay anakna.

⁴ Adi kad mo maipoon isnan mangakkanan isnan karni ay naichoo isnan khinag-aeb ay dios, ammo tako ay nan kag todi ay dioscha et maid kinatetewacha. Ya ammo tako ay maid kasin teken si Dios mod-i yangkhay si Apo Dios.⁵ Tay olay mo wad-ay nan kananchan dios ya apocha id chaya ya isna is kalota, ya olay mo angsaangsan cha kano nan dios ya apocha,⁶ ngem ken chatako ay mamati, es-esang yangkhay nan Dios. Siya nan Ama tako ay nalpowan nan am-iam-in ay nawad-ay, ya siya nan osto ay ayen ya khotok nan matatakhowan tako ay mamati. Es-esang akhes yangkhay nan Apo tako ay siya si Jesu Cristo. Naichalan ken siya nan nangab-an Apo Dios isnan am-iam-in, ya siya akhes nan nangaeb ken chatako ay entakhona.

Nan Manganosan isnan Ib-a ay Enchwadchwa

⁷ Ngem nan tapina ay mamati et adicha kayet maawatan chi, tay apchas cha inmiingsa ay manad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios. Et tay sisya'y enchwadchwa cha, mo ischaencha nan naihoo ischi, makorkor nan semekcha tay kanancha ay maitaptapi cha isnan cheycha'y manad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios.⁸ Ngem nan makakan, maid mabfalina'y mangisag-en ken chatako ken Apo Dios. Maid enngaakhana mo ad-i tako kanen chi, ya maid akhes enkhawisana ken chatako mo kanen tako.⁹ Ngem ilaenyo magtek yangkhay ta nan waya ay wad-ay ken chakayo, et faken chi's mangisakhaw isnan ib-ayo ay sisya'y enchwadchwa.¹⁰ Tay mo sika ya makaawat ka isna, et wad-ay ka ay cha makikan isnan timplon nan khinag-aeb ay dios, ya ket ay ilaen nan ib-am ay sisya'y enchwadchwa nan semekna sika, at ngen sa ad-i fomikas nan semekna ay makikan isnan naichoo isnan khinag-aeb ay dios olay mo kanana en fasol chi?¹¹ Adi kad khapo isnan osto ay mangawatam, mapakawas nan pamatin nan ib-am ay sisya'y enchwadchwa nan semekna ay esa'y inkatteyan Cristo.¹² Mo siya sa'y makafasol ka isnan ib-am ya saktam nan semekna ay sisya'y enchwadchwa, makafasol ka kannay ken Cristo.¹³ Idwani, mo nan naihoo ay karni nan khotok nan fomasolan nan ib-ak ay mamati, khap-es na't si ad-i ak ensifo mo kek et ad-i isakhaw nan ib-ak.

***8:1** Issan timpon Pablo, nan ekhad nan iCorinto et maam-among cha ay enlagsak. Siya chi nan mamekfekancha isnan enki-iwiyencha, ta iyeycha isnan enchad-ayawan cha ay afong nan khinag-aeb ay dioscha. Idwani, nan likhatna isnan cheycha'y mamati ken Jesus, et mo ad-i cha makichad-ayaw is kaenchad-ayawan ay kawad nan khinag-aeb ay dios, telachen nan kailiyan cha chaicha. Nan esang kayet ay likhatcha et tay nan karni ay mailaklako is kamarkitan et naichoo ona isnan khinag-aeb ay dios.

Nan Lebfeng nan Apostol

(2 Corinto 11:7-12; 1 Tesalonica 2:7-9)

9 Ay ke ak ad-i nawaya? Faken ak ngen apostol? Ad-i ngen sak-en akhes nan esang ay nangila isnan kasin natakho ay Apo tako, ya chakayo nan fongan nan felayko ay naiyornos ken siya ay Apo tako. ²Olay mo ad-i ifilang nan tapina ay apostol ak, khechangna ay apostol ak ken chakayo. Tay nan naiyornosanyo ken Apo Jesus nan kail-an nan kinaapostolko ay nalpo ken siya.

³I dwani, siya na nan songfatko isnan cheycha'y enkalikali maipoon ken sak-en. ⁴Ay ke mi ad-i lebfeng ay maag-tan si ikatakhome isnan nay ay chonomi? ⁵Maid ngen kalebfenganmi ay mangitakin isnan asawa'y mamati, ay kag isnan angnen nan tapina ay apostoles, ya nan aag-in[†] Apo Jesus ya si Pedro? ⁶Kecheng kami ngen yangkhay ken Bernabe is masapol ay en madno ta wad-ay ikatakhome?

Nan En-isolo isnan Khawis ay Chamag Maipoon ken Jesu Cristo et Wad-ay Kalentekhancha

⁷Ay ke wad-ay sorchacho ay siya kan-nay nan mamayad isnan ikatakhone? Kag akhes isnan en-imola is ofas, ay ke ad-i mangan isnan apitna? Siya kayet akhes isnan entalaken, ad-i ngen ominom isnan khatas nan ipaspastorna? ⁸Isnan ekhad tako ngen yangkhay ay takho nan nalpowan nan chey ay kinwanik? Ad-i. Tay siya akhes chi nan wad-ay isnan lenteg ⁹ay inpaisolat Apo Dios ken Moises,

“Ad-iyo takchen nan topek nan faka ay mangikhatkhatin ay cha mangilik isnan naani.”*

Ay ke nan faka yangkhay nan sesemken Apo Dios? ¹⁰Faken ngen chatako nan tet-ewa ay ayen nan kinwanina? Chatako nan khotok nan chadlos naisolatan todi. Kag isnan en-alacho ya nan en-ani, lebfengna ay wad-ay nan chatagcha et siya chi nan namna-maencha isnan cha cha enchonowan. ¹¹Siya akhes ken chakami. Tay nan wadwad-ay ay nalpo ken Apo Dios nan inmolami ken chakayo, ay ke chadlos chachama mo wad-ay ilayadyo ay alig aniyenmi? ¹²Mo nan tapina et wad-ay kalentekhancha ay mabfachangan, ad-i ngen am-am-amed ken chakami?

Ngem egaymi paat inosar nan nay ay kalentekhanmi, mod-i ket inanan-anosanmi nan ngag sisa'y likhat, ta maid manaktak isnan kaiwalagkhawakhan nan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo. ¹³Ilaen tako kay ya nan enchonchono isnan Timplo. Ad-iyo ngen ammo ay alaencha nan kanencha isnan wad-ay ay cha nailayad ischi? Ya siya akhes isnan cheycha'y enchonchono is kaaltar, ad-i cha ngen fomingit isnan maichaton ischi? ¹⁴Siya akhes isnan cheycha'y mangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag, infilin nan Apo ay siya kannay koma chi nan omal-ancha isnan ikatakhocho.

¹⁵Ngem sak-en, egay ko inpip-ilit nan is yangkhay ay kalentekhak, ya ad-ik isolat na tatno cha kayo omag-agtan. Tay khap-es na't si matey ak mo nan makaan ken sak-en nan lagsak ay mangwanin ad-i ak kalagfowan isnan chonok.

Nan Okhali ay Ipailan Pablo isnan Mannge isnan Khawis ay Chamag

¹⁶Olay mo ipap-alawagko nan Khawis ay Chamag ngem maid kalebfengak

[†]9:5 Ilaenyo nan Mateo 12:46.

*9:9 Ilaenyo nan Deuteronomio 25:4.

ay chomayew, tay siya chadlo na nan naichawchaw ay chonok ay masapol ay angnek. Selaeg ko mo ad-ik ipalawag nan Khawis ay Chamag! ¹⁷ Mo sa ya sak-en nan aped nanmek ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag, wad-ay ay wad-ay nan fongaek. Ngem khapo tay siya chi nan inpadnona ken sak-en ay maid is kasemekko, et angnek tay siya nan intalekna ken sak-en. ¹⁸ Ngag et kay nan fongaek? Maid teken mod-i nan mamang-epak ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag ay ad-i mang-ey fay-achan nan mannge, olay mo wad-ay kalentekhak ay omala is ikatakhek ken chaicha.

¹⁹ Tay olay mo nawaya ak ya maid takho is fomab-aa ken sak-en, iyoyak kayet ay mafab-aa isnan olay sino, tatno mo mabfalin et angsaangsan koma nan awisek ay mamati. ²⁰ Adi kad mo wad-ay ak isnan cheycha'y Judio, anosak nan okhalicha ta awisek chaicha. Siya, isnan kawadko ken chaicha ay menwanwaned isnan lenteg Moises, maitaptapi ak, olay mo ammok ay ad-ik masapol ay iyangnen nan ekhadcha ay nailenteg. Siya chi nan angnek ta mo mabfalin awisek chaicha ta mamati cha akhes. ²¹ Mo nan isos-olowak akhes et Gentil ay ad-i mangon-onod isnan lenteg nan Judio, ad-ik akhes iyangnen chi ay lenteg ta wad-ay ikkak ay mangawis ken chaicha. Ad-ik kanan ay ipeg-anak nan lenteg Apo Dios, tay patpatiyek met nan lenteg Cristo. ²² Mo wad-ay ak isnan cheycha'y nakapsot nan pammaticha, ifakhayko nan okhalik ken chaicha tatno awisek chaicha. Adi kad mo wad-ay ak isnan kawad nan olay sino ay takho ippeyko nan kafaalak ay mangangnen isnan osto isnan sakhangcha am-in, tatno mab-

falin ay awisek nan tapina ken chaicha ta maisalakan cha. ²³ Ang-angnek am-in chana maigkhapo isnan Khawis ay Chamag, ta maitapi ak ay bindisyonana.

Nan Mangipalawakhan Pablo isnan Khawis ay Chamag nan Khotok nan Matatakhwana

²⁴ Ammoyo met ay mo wad-ay lomfa, ippey nan am-in ay makilomfa nan kafaelanicha ay entagtag, ngem es-esang yangkhay nan mangafak ya wad-ay fongaena. Siya akhes ken chakayo, ippeyyo nan kafaelanicho ta wad-ay fongaenyo ay ichowan Apo Dios. ²⁵ Am-in ay makikon-tis, et paingsaencha nan awakcha ay mangikatpe isnan olay ngag, ta mo makilomfa cha et mangafak cha ay mangafak. Nay met achi khechangna'y at maamas nan fongaencha, ngem nan at fongaen tako, olay kaatna ad-i kaam-amas. ²⁶ Siya akhes ken sak-en, ipapatik ay kag isnan makilomlomfa ay es-esang nan pangkhepna. Ya faken ak kag isnan makionong ay chakhem nan sonsontokena. ²⁷ Ad-i. Nan angnek, et paingsaek nan awakko isnan likhat engkhana'y makaikatpe ak isnan ngag sisa ay fikhawko, tay ta ket lang ya kinwasko nan chonok ay en-ipap-alawag, ya ket ay sak-en pet nan maaspowan ay egay nensakhana.

Nan Inangnen nan Israelitas ya nan Chosacha

10 Sesemkenyo'y iib-ak san inmat isnan ikik-it tako ay inmon-onod ken Moises id sangad-om. Wawawawad-ay nan lifoon Apo Dios ay nanatallingeb ken chaicha am-in, ya nakagchang cha am-in ay enkhagkhawis isnan Fayfay ay

^{¶9:25} Issan timpon Pablo, lomfa nan kaang-angsan ay maipabpafoya. Ya nan naichawchaw ay fongaen nan mangafak, et siya nan ilan si soklong ay nalakha. Nan nalakha et tofon si fatang paymo ilan si chapong, ya ad-i ap-aped, tay siya chi nan wad-ay ken chaicha ay mangipaila isnan pateg nan nangafak.

makwanin Enkilat.[§] ² Sa et maiyalig cha ay nafonyakhan am-in ay disipolos Moises isnan lifoo ya fayfay. ³ Et nangnangan cha am-in isnan es-esang ay ilan si makakan ay inchowon Apo Dios. ⁴ Siya akhes ay inpainom Apo Dios chaicha am-in isnan chanom ay inpafalana is kafato. Ya si Cristo ay nangifofoweg ken chaicha nan maiyalig isnan chey ay fato. ⁵ Ngem olay mo siya chi, kaangsanang ken chaicha nan egay nangangen isnan laychen Apo Dios, et nay inwalana nan awakcha isnan malalango ay lota.

⁶ Idwani, inmat am-in chachi ta katokhonan tako, ta ad-i tako fikhawen nan ngaag, ay kag ken chaicha. ⁷ Ad-i tako akhes enchad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios ay kag isnan tapina ken chaicha. ^{**} Tay nan naisolat maipoon ken chaicha et,

“Tinmokcho cha ay mangan ya ominom sa cha't naligwat ay manod-olaw.”

⁸ Ad-i tako akhes angnen nan asi ay kag isnan tapina ken chaicha, tay siya nan ket ay namatheyana isnan chwan poo ya tolo ay lifo ken chaicha isnan sin-akhow yangkay.^{††} ⁹ Ad-i tako akhes teptepngeng/padpachasen si Apo Dios ay kag isnan inangnen nan tapina ken chaicha, tay siya nan ket ay nangifaalana isnan oweg ay namatey ken chaicha.^{‡‡} ¹⁰ Ad-i tako akhes enlililili ken siya ay kag isnan inangnen nan tapina ay ib-acha, tay ket ay finaan Apo Dios nan enpatey

ay anghelna ay namatey ken chaicha. ¹¹ Inmat am-in chachi ken chaicha ta katokhonan nan takho, ya naisolat cha ay en-achalan tako ay matatakho isnan nay ay nganngani ay mapengpengang nan lo-fong. ¹² Tay siya chi mo wad-ay mangwanin osto siya, masapol ay ilaena tay ta ket lang awni ya mayagyag siya.^{¶¶} ¹³ Maid intopegyo ay sailo ay egay akhes intopegyo nan katakhotakho. Ngem matalek si Apo Dios, ya ad-ina ipalofos chakayo ay matepeng/mapachas isnan ad-iyo kafaellan, mod-i ket ipafikasna chakayo ta makakatpe kayo ya somya nan enfanakhan nan natepanganyo.

Nan Songet Apo Dios isnan Menchwadchwa isnan Pantewna

¹⁴ Tay siya chi, kanak ken chakayo ay laylaychek, chokokhanyo nan khinag-aeb ay dios ta faken chi's chad-ayawenyo. ¹⁵ Nanemneman kayo ay chak tot-oyyen, et nay kikhad kayo ay manmek isnan nay ay kankanak. ¹⁶ Isnan makiyamanan ya makiinoman tako isnan matatasa ay mangischo isnan kabindisyonan tako, ad-i ngen siya chi nan mangipaila ay maitattapi tako ken Cristo isnan inmayosan nan chalana? Siya akhes mo kanen tako nan tinapay ay petpet-angen tako, ad-i ngen siya chi nan mangipaila ay maitattapi tako ken Cristo issan nateyana ya natakhowana.^{§§} ¹⁷ Et khapo tay esang

§10:1 Id sangad-om ay nenfalin ay faa nan Israelitas id Egipto, finaan Apo Dios si Moises ay mangikaan ken chaicha isnan chey ay ili. Et issan khinomchangancha isnan Fayfay ay makwanin Enkilat, siniyana nan chanom ta wad-ay mamagkhan is lota ay manalanancha. Sa et wad-ay nan lifoo ay kail-ana ay wad-ay si Apo Dios ken chaicha ya nangipangpango ken chaicha isnan winakas ya minaschem. Nan okhod maipoon isnan lifoo ya nan fayfay et wad-ay isnan Exodo 14.

****10:7** Issan kawad nan Israelitas isnan filig ay Sinai, khinmaeb cha is faka isnan fallitok, ya siya chi nan chinad-ayawcha. Ilaenyo nan Exodo 32:1-6.

††10:8 Ilaenyo nan Numero 25:1-9.

‡‡10:9 Ilaenyo nan Numero 21:5-6; Salmo 78:18-19.

¶¶10:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Isonga mo wad-ay mangwanin tomatakcheg siya, ilaena tay ta ket lang ya mayagyag.”

§§10:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “maitapi tako isnan awak Cristo.”

ay tinapay nan ikakcheng tako ay kanen, maawatan ay olay mo angsan tako, khechangna'y es-esang tako ay awak.

¹⁸Kag isnan cheycha'y Israelitas, ad-i ngen nan cheycha'y makikan isnan naichaton isnan altar, et ipailacha ay makichad-ayaw cha? ¹⁹Ngag nan laychek ay kanan? Ay kek kanan en Dios nan khinag-aeb ay dios, ya wad-ay silfin nan naichoo ken chaicha? ²⁰Faken chi. Nan laychek ay kanan, et nan maichoo isnan khinag-aeb ay dios et nan anito nan maidchoowana, ya faken ken Apo Dios. Et ad-ik laychen mo maitaptapi kayo isnan anito. ²¹Ay ke yo kanan en makiinom kayo isnan fayas ay manemsemkan ken Apo Jesus ya en kayo akhes makiinom isnan naichoo isnan anito? Siya akhes ay ad-i mabfalin ay makikan ka ken Apo Jesus ya sa kayo't makikan akhes isnan anito. ²²Laychen tako ngen ay pasongten* nan Apo isnan mangabfolotan tako isnan teken? Ay ke tako mafifikas mo siya?

Nan Layad isnan Ib-a tako nan Mangichalan ken Chatako

²³Away wad-ay mangwanin, "Mabfalin ay angnek nan olay ngag sisa." Away nget tet-ewa, ngem ad-i cha am-in omagtan isnan enkhawisan tako. Olay mo kanak, "Mabfalin ay angnek nan olay ngag sisa," ngem ad-icha am-in pabfikasen nan ib-a. ²⁴Masapol ay ilaen nan waschin esang nan enkhawisan nan ibana, ta faken yangkhay nan awakna nan semsemkena.†

²⁵Mo maipoon isnan karni ay mailako is katinchaan, nawaya tako ay manibfan.

Ad-i tako mang-ey ensemesemek ya en-poopoot mo ento nan nalpowana. ²⁶Siya chi tay kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios,

"Nan lota ya nan am-in ay wad-ay ischi et kwan Apo Dios."[‡]

²⁷Adi kad mo wad-ay nan maid pammatina ay mangayag ken chakayo ay makikan ya laychenyo ay ome, ome, kayo. Kanenyo nan olay ngag sisa ay isangocha. Ad-i kayo kasin ensemesemek ya enpoopoot mo ento nan nalpowana. ²⁸⁻²⁹Ngem mo wad-ay mangwani ken chakayo, "Naichaton pay na," ad-i kayo ensifo tay khapo ken siya ya ta maid masaktan. Nan laychek ay kanan et ta ad-i masaktan nan semek nan takho ay nanot-oya ken chakayo, faken nan semekyo.

Away wad-ay mangwanin, "Ay ke omno mo ad-i ak nawaya ay mangangen isnan ngag sisa, khapo yangkhay isnan semek nan ib-ak? ³⁰Mo enyaman ak ken Apo Dios maipoon isnan kanek, ek man madchilaw isnan inyamanko ken Apo Dios ay?"

³¹Nan yangkhay kanak et, ilaenyo ta machayaw si Apo Dios maipoon isnan am-in ay angnenyo, olay mo mangan paymo ominom kayo. ³²Ilaenyo et ta maid ang-angnenyo ay mabfalin ay kaisagkhawan nan cheycha'y Judio, Gentil, paymo nan maam-among ay ibayo ay takhon Apo Dios. ³³Wanchenyo sak-en ay mangippey isnan kafaalak ay mangangen isnan osto isnan sakhang nan olay sino, ya sesemek akhes nan enkhawisancha am-in isnan am-in ay angnek, faken yangkhay nan enkhawisak, ta asop ya maisalakan cha.

*10:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Laychen tako ngen ay paimonen nan Apo?"

†10:24 Ilaenyo akhes nan Filipos 2:4.

‡10:26 Ilaenyo nan Salmo 24:1.

11 Wanchenyo et sak-en, ay kag isnan ikkak ay menwanwaned ken Cristo.

**Nan Osto ay Ikkan
nan Fabfafai is kaSinfraan**

²Ichayawko chakayo mo ke tay omismek kayo isnan am-in ay ngag sisa, ya kokompet kayo isnan ekhad nan mamati ay insolok ay wanchenyo. ³Ngem wad-ay kayet nan laychek ay maawatanyo koma. Si Cristo, siya nan pangolon nan am-in ay lallalaki. Kag nan lalaki, siya nan pangolon nan asawana, ya si Apo Dios nan pangolon Cristo. ⁴Adi kad mo sino nan lalaki ay mangisoklong isnan is yangkhay isnan olona isnan sakhang nan katakhotakho, isnan cha na enlollowalowan paymo enpap-alawakhan isnan inpaammon Apo Dios, et ifabfaina nan pangolona ay si Cristo.[¶] ⁵Ya nan fafai ay enlowalo paymo en-isolo isnan inpaammon Apo Dios ya ad-i en-apongot, et ifabfaina kannay si asawana ay pangolona. Kag met laeng nenpaklet siya.[§] ⁶Adi kad mo ad-ina laychen ay en-apongot, khap-esna't si enpaapolog et yangkhay. Nay met achi tay kafabfain nan enpaapolog paymo enpaklet, en-apongot koma. ⁷Tay nan lalaki, masapol ay ad-i manoklong isnan sakhang nan mamati, tay nakhaeb siya ay kag ken Apo Dios ya siya nan kail-an nan katangtangachana. Ngem nan fafai, siya nan kail-an nan katangachan nan lalaki. ⁸Tay egay khinaeb Apo Dios nan lalaki isnan fafai, mod-i ket nan fafai isnan lalaki. ⁹Siya akhes ay egayna khinaeb nan lalaki khapo isnan fafai, mod-i ket

nan fafai khapo isnan lalaki. ¹⁰Siya chi nan khotokna ay nan fabfafai, et masapol ay en-apongot cha, ya ta ilaen nan angheles ay si asawana nan pangolona.

¹¹Nay met achi, ken chatako ay naiyornos ken Apo Jesus, ad-i tako kanan nan lalaki, et ad-ina masapol nan fafai. Siya akhes isnan fafai, ad-i tako kanan en ad-ina masapol nan lalaki. ¹²Tay olay mo nalpo nan chamo ay fafai isnan lalaki, ngem mailapo ischi maid lalaki ay egay naiyanak isnan fafai. Siya akhes ay am-iam-in ay wad-ay, et nalpo ken Apo Dios.

¹³Semkenyo achi. Ay ke omno mo ad-i en-apongot nan fafai mo enlowalo ken Apo Dios? ¹⁴Ay ke tako ad-i ammo ay sikhod ay naiyokhali ay mo ipaan-chon nan lalaki nan fookna et kafabfain chi? ¹⁵Ngem mo nan fafai is mangipaancho isnan fookna, siya chi nan katan-gachana, tay naischo nan fookna ay mangap-ap ken siya. ¹⁶Ngem mo wad-ay mensopla isna, nan yangkhay kanak et tay maid teken si ekhad ay tan-oyanmi ay cha maiyang-angnen isnan maamongan nan takhon Apo Dios, ya maid akhes teken ay ekhad ay tan-oyanacha.

**Nan Omno ay Maangnen ay
Manmekan isnan Etey Jesus**

¹⁷Ngem isnan nay ay ifaagko ken chakayo idwani, ad-ik ichayaw chakayo. Tay mo maam-among kayo, ad-i yo met enkhawisan, mod-i ket enngaakhanyo pet. ¹⁸Tay nan esang ay chinngkek, et mo maam-among kayo makhekhedwa kayo. Ya kanak en away wad-ay kinatet-ewana, ¹⁹tay masapol

[¶]11:4 Issan timpon Pablo, mo ap-apan nan lalaki nan olona isnan makikalayana isnan takho, nan laychena ay kanan et fan-ig siya mo nan makikak-alayana. Siya akhes isnan fafai, mo ad-i en-apongot isnan enlowalowana isnan sakhang nan mamati, ipailana ay maikis-o siya isnan asawana.

[§]11:5 Isnan ekhad nan iCorinto, mo wad-ay matey, am-in ay kafabfaiyan nan kinmaan et masapol ay maapolokhan cha. Siya akhes kayet chi nan maikkan isnan fafai ay asi nan okhalina, maapolokhan siya.

ay wad-ay masisyananyo ta mailatak mo sino ken chakayo nan tet-ewa ay matalek. ²⁰Ngem mo maamong kayo ay mangan ay manmanmek koma isnan nateyan Jesus, ke pet ay faken. ²¹Tay ento mo maafob-ong kayo, ya ket waschin et cha mang-ona ay mangan isnan sengetna. Et tay siya chi, wad-ay cha nan megsamegsan ya cha mafoteng, sa et okhay nan tapina ay cha maowat ya maeew-ew. ²²Ngag man chi's cha yo ang-angnen! Ay ke maid afongyo's manganan ya ominomanyo? Paymo ilal-ayosanyo ngen nan takhon Apo Dios ya ipabfainyo nan ib-ayo ay maid mabfalincha? Ngag et kay nan kanak ken chakayo? At ngen sak ichayaw chakayo? Ad-i mabfalin.

²³Nan chey insos-olok ken chakayo ay nalpo ken Apo Jesus et siya na: Si Apo Jesus, isnan chey kannay ay maschem ay naitiktikana, inalana nan tinapay, ²⁴et osto'y nenyaman, pinetpet-angna sa na't kanan, "Siya na nan awakko ay naichawchaw pala ken chakayo.** Kanenyo na ta manemsemkanyo ken saken." ²⁵Nakwas cha ay nangan, sa na't akhes inala nan tasa ay mangwanin, "Nan matatasa ay nay et siya nan falo ay tolag Apo Dios ay nakhaeb isnan chalak. Isnan kad-in manginomanyo isna, angnenyo ta manemsemkanyo ken saken."^{††} ²⁶Adi kad isnan kad-in mangakkananyo isnan tinapay ya manginomanyo isnan matatasa, ipaammoyo nan inangnen Apo Jesus isnan eteyna, engkhana isnan kasina aliyen.

²⁷Et mo wad-ay maitapi ay makikan isnan tinapay ya makiinom isnan matatasa ta manemsemkan cha koma

ken Apo Jesus ngem ket ay teken et nan angnencha, fomasol cha tay laglag-asencha nan awak ya chalan Apo Jesus. ²⁸Tay siya chi, masapol ay waschin manmek ona mo osto nan semekna, esa et en makikan isnan tinapay ya makiinom isnan matatasa. ²⁹Tay mo ad-ina figfikhen nan ayen nan awak Jesus mo makikan, paymo nan ayen nan chalana mo makiinom, et siya kannay nan mangan-anap isnan kachosaana mo aped mangan ya ominom. ³⁰Siya sa nan khotokna ay angsan ken chakayo nan masakew ya masakit, ya wad-ay nan natey.^{‡‡} ³¹Nay met achi mo waschin ona manmek mo osto nan semekna, ad-i tako maokom ya machosa ken Apo Dios. ³²Ngem mo cha tako maokom ya machosa idwani, siya chi nan ikkan Apo Dios ay manaplit ay manokhon ken chatako ta ad-i tako maitapi isnan katakhotakho isnan lofong ay machosa is tap-in.

³³Tay siya chi ay iib-ak, mo maamong kayo ay makikan ta manemsemkanyo ken Apo Jesus, en-asisaed kayo. ³⁴Ngem mo wad-ay naowaowat, khawis mo mangan ona is afongna, tatno nan maamonganyo et ad-i enfalin ay kachosaanyo. Kecheng chana is ifaagko ken chakayo. Idwani mo maipoon isnan tapina ay laychek ay ifilin ken chakayo, awni ta omeyak ona issa.

Nan Iwalas nan Ispirito Santo ay Nateketeken ay Kafaellan nan Mamati

12 Idwani ay iib-ak, mo maipoon isnan ilayad nan Ispirito Santo, laychek ay maawatanyo ay osto. ²Am-moyo met ay issan sisya'y egayyo na-

** 11:24 Isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios, nan naisolat et, "Siya na nan awakko ay napet-apet-ang pala ken chakayo."

†† 11:25 Nan naisolat maipoon isnan omochi ay nakiofongan Jesus isnan disipolosna et wad-ay isnan Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; ya Lucas 22:14-20. Nan maipoon akhes isnan falo ay intolag Apo Dios et wad-ay isnan Hebreo 8:6-12.

‡‡ 11:30 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "wad-ay nan maseyep."

matiyán, kad-in naawis kayo ya naalalang isnan teketekeken ay maid lengagna ay khinag-aeb ay dios. ³Ngem idwani laychek ay ammowenyo ay mangimatón isnan takho ay ichad-alan nan Ispirito Santo. Ad-i mabfalin ay pangaaqhena si Jesus. Et nan takho ay ad-i ichad-alan nan Ispirito Santo, ad-ina mabfalin ay kanan en, “Si Jesus nan Apok.”

Nan Teketekeken ay Ilayad nan Ispirito Santo isnan Mamati ay Enkhawisancha Am-in

⁴Wad-ay nan nateketeken ay kafaelan ay nailayad isnan mamati, ngem es-esang nan nalpowana ay siya nan Ispirito Apo Dios.^{¶¶}

⁵Wad-ay nan nateketeken ay ikkan ay mamachang isnan ib-a, ngem es-esang nan Apo ay ensilfiyancha.

⁶Ya nateketeken nan chonon Apo Dios isnan fiyag nan nateketeken ay takho, ngem khechangna'y nan es-esang ay Dios nan mangidno ken chaicha am-in. ⁷Adi kad isnan waschin mamati, ichowan nan Ispirito Santo nan nateketeken ay kafaelan cha ay enkhawisancha am-in. ⁸Isnan esang, ichawchawna nan kafaelana ay mangifaag isnan silib Apo Dios. Isnan esang, ichawchawna nan kafaelana ay mangilatak isnan ayen nan kalina.

⁹Pabfikasen akhes nan Ispirito Santo nan pammatin nan esang, ya siya akhes nan mangichowa isnan kamabfalin nan esang ay mangipagkhwis isnan masasakit. ¹⁰Isnan esang, ichowana nan kamabfalin ay mangangnen isnan omipataa, isnan esang nan kafaelan ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, ya isnan esang kayet, ichowana nan

kafaelana ay mangilasin mo nan naifaag et nalpo isnan Ispirito Apo Dios paymo isnan anito. Isnan esang akhes, ichowana nan kafaelana ay enkali isnan nateketeken ay kali ay egayna paat inam-ammowan, ya isnan esang, ichowana nan kafaelana ay mangilatak isnan ayen nan kali ay maap-apat. ¹¹Ngem kecheng nan es-esang ay Ispirito Apo Dios nan mangis-ischo isnan am-in ay naycha'y kafaelan tako, ya siya nan kikhad ay mangiwalas isnan laychena isnan waschin esa'y mamati.

Nan Maiyalikhan nan Mamati

¹²Maiyalig ay awak Cristo nan angsaangsan ay mamati. Kag isnan awak tako ay angsan nan partina, ngem khechangna ay es-esang kayet ay awak.

¹³Tay chatako am-in, Judio paymo Gentil, faa paymo faken, nafonyakhan tako am-in isnan es-esang ay Ispirito Santo ta enfalin tako ay kag es-esang ay awak, ay siya nan awak Jesus. Ya waschin tako akhes chinawat nan es-esang ay Ispirito Santo ay enteteken ken chatako.^{§§}

¹⁴Kag isnan kinwanik maipoon isnan awak, ay faken es-esang nan partina mod-i ket angsan. ¹⁵Mo nan siki ya kanan, “Faken ak tapin si awak tay faken ak lima.” Olay mo siya chi's lilina khechangna'y partin si awak. ¹⁶Siya akhes isnan koweng. Mo kanan, “Faken ak partin si awak tay faken ak mata.” Olay mo siya chi nan lilina khechangna'y tapin kayet si awak. ¹⁷Ayed ta mata yangkхай nan awak, ento pay nan ikkana'y enchange? Ya mo am-in nan awak et koweng, ngag nan ikkana'y ensongsong? ¹⁸Nay met achi si Apo Dios, inmanmana ay nangaeb isnan

¶¶12:4 Naisolat nan teketekeken ay ilayad Apo Dios isnan mamati isnan Roma 12:6-8; Efeso 4:11; ya 1 Corinto 12:28.

§§12:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*naipainom tako am-in isnan es-esang ay Ispirito.*”

am-in ay partin nan awak, maiyafoloy isnan laychena. ¹⁹Tay mo es-esang nan partina, ay ke makwanin awak? ²⁰Ngem nan kinatet-ewana, ansan nan partina ngem khechangna'y es-esang ay awak.

²¹Tay siya chi ad-i mabfalin ay kanan nan mata isnan lima, “Ad-ik kasapolan sik-a.” Siya akhes ay ad-i mabfalin ay kanan nan olo isnan siki, “Ad-ik masapol sik-a.” ²²Nan magtek kinatet-ewana, et nan partin si awak ay olay mo kag maid chadlos filangna, ya ket siya chachi nan chadlos tako pet kasapolan. ²³Ya nan partin si awak ay ifilang tako ay ad-i chadlos napateg, ket ay siya chachi nan kag tako ichayaw isnan menfachowan tako. Ya nan ad-i koma maipaila ay partin si awak, siya nan ap-apan tako ay khawis, ²⁴ay ad-i kag isnan partin si awak ay khawis nan foyana. Adi kad nan inangnen Apo Dios ay nangaeb isnan awak tako, et ta patkhen tako nan kag ad-i chadlos napateg. ²⁵Siya chi nan inikkan Apo Dios, ta ad-i en-asiokhay nan partin si awak, mod-i ket en-iso nan angnen cha ay en-asifabchang. ²⁶Adi kad mo malikhatan nan esa'y partin si awak, siya akhes isnan am-in nan awak. Ya mo machayaw nan esang, waschin cha am-in lallayad.

²⁷Idwani, nan ayen nan kankanak et chakayo nan awak Cristo, ya maiyalig ay partin nan awakna nan waschin esang ken chakayo. ²⁸Et chinotokan Apo Dios nan nateketeken ay mangikkan isnan chonona. Kaonaan nan apostoles. Ikadwa nan cheycha'y mangifab-aag isnan inpaammona. Ikatlo nan mangisos-olo isnan kalina. Sa et wad-ay akhes nan mangangnen isnan katataa, nan mangipagkhawis isnan masakit, nan mamadfachang isnan kaseseg-ang, nan mangichad-alan isnan sinfaan, ya nan

naagtan is kafaelan ay enkali isnan nateketeken ay kali ay egaycha paat inam-ammowan. ²⁹Ay ke cha Apostoles am-in? Ay ke cha am-in ifab-aag nan inpaammon Apo Dios? Ad-i met am-in et mimistolo, paymo makaangnen isnan katataa. ³⁰Wad-ay ngen ken chatako am-in nan kamabfalin ay mangipagkhawis isnan masakit? Kafaelan tako ngen am-in ay enkali isnan nateketeken ay kali ay egay tako paat inam-ammowan? Maid met akhes kafaelan tako am-in ay mangilatak isnan ayen nan kali ay egay tako paat inam-ammowan. ³¹Nan magtek koma angnen tako et ta ippey tako nan kafaelan tako ay menkwa isnan wadwad-ay ay ilayad nan Ispirito Santo.

Ngem idwani, wad-ay nan ipaammok ken chakayo ay khagkhag-awis is solit ay wanchen.

Nan Wadwad-ay ay Kafaelan nan Mamati

13 Idwani, olay pay mo kafaalak ay enkali isnan am-in ay kalin si takho ya nan anheles, maid kayet silfina, mo maid layadko. Kag ak yangkhay san chey tomotongeg ay pattong paymo patik ay aped komankanangkang. ²Siya akhes ay olay mo wad-ay kafaalak ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, ya maawatak nan am-in, olay nan intatafon Apo Dios ay nemnemna ay egayna inpap-aammo isnan tapina, ongar kayet mo maid layad. Olay akhes mo tet-ewa'y ab-afikas nan pammatik ay makaipakheg-ed isnan filig, siya kayet ay maid paat silfik mo maid layadko. ³Olay pay mo chak ak-akiten ay mangipakchaw isnan am-in ay kwak isnan maid mabfalina, ya olay kayet

mo iyoyak nan awakko ta poowancha,* at khechangna'y ad-ik enkhawisan mo maid layadko.

⁴Nan takho ay layad nan wad-ay ken siya, ipailana nan anos ya oya, ya ad-i en-apal paymo nachayew. ⁵Ad-i en-ong-ongos ya ad-i en-angnen isnan kaifafainana. Ad-ina ipapilit nan laychena. Ad-i ensosossonget ya ad-ina sesemken nan ngaag ay naikkan ken siya. ⁶Ad-ina ilal-ayad nan ngaag, mod-i ket ilal-ayadna yangkhay nan tet-ewa'y khawis. ⁷Adi kad nan takho ay layad nan wad-ay ken siya et maid paat kolangna isnan anos, talek, namnama ya katpe.

⁸Teken chadlo nan layad tay maid pengpengna. Nan kafaelan ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, at mamaid. Siya akhes isnan kafaelan ay enkali isnan nateketeken ay egay paat inam-ammowan ay kali, at makaan. Ya nan kafaelan ay mangammo isnan kinatet-ewa, et tomke. ⁹Tay nan kafaelan tako idwani ay mangammo ya mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, et egay kayet kaanay. ¹⁰Ngem mo enfalin tako ay maid kolangna et mamaid nan kolang ay kafaelan tako idwanin.

¹¹Kag ken sak-en, issan kaong-ongak, inoong-onga nan enkak-aliyak, semek si ong-onga nan semekko ya inong-onga nan mamigfikhak isnan isyangkhay. Idwani ay naeteng ak, kinaanko am-in nan ekhad si ong-onga. ¹²Siya chi nan aligna ken chatako idwani, kag tako il-ilaen si Apo Dios isnan nakodlep ay sarming, ngem is tap-in, at ilaen tako nan osto ay kamesna mo sakhangen tako siya. Idwani, ad-ik ammo siya ay osto, ngem is tap-in si akhew at ammok siya ay osto

ay kag isnan sikhod ay nangammowana ken sak-en.

¹³Adi kad siya chana nan tolo ay sisya is eng-engkhana: nan pammati, nan namnama ya nan layad. Ngem nan kapapatekhan isnan naycha et siya nan layad.

Nan Kaaammechan ay Kafaelan ay Ichowan nan Ispirito Santo

14 Pawadwad-enyo nan layad isnan am-in ay pangkhepyo, sa yo't ippey nan kafaelanyo ta kowaenyo nan ilayad nan Ispirito Santo, am-amed nan kafaelan ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios. ²Nan takho ay enkak-ali isnan nateketeken ay kali ay egayna paat inam-ammowan, et si Apo Dios nan kakak-alina ya faken nan takho, tay ad-icha maawatan nan ap-apatena. Nan ang-angnena, et maichalan isnan Ispirito Santo ap-apatena nan sikhod ay naitafon ay semek Apo Dios. ³Ngem nan mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, et takho nan makikak-aliyana ta fagfag-ana ya pabfikasena chaicha, ya liwliw-ena nan maliglikhatan. ⁴Nan takho ay enkak-ali isnan nateketeken ay kali ay egayna paat inam-ammowan, et kecheng nan semekna nan pabfikasena. Ngem nan mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, et pabfikasena am-in nan maam-among ay mamati. ⁵Laychek achi mo wad-ay kafaelanyo am-in ay enkali isnan nateketeken ay kali ay egayyo paat inam-ammowan. Ngem wad-ay nan khagkhag-awis kayet et siya nan kafaelanyo ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios. Tay mo maid mangipaawat isnan ayen nan teken ay kali ta maipafikas nan maam-among, wadwad-ay kayet

*13:3 Issan timpon Pablo palikhaten nan iRoma nan Judio ay ad-i enchayaw isnan dios nan iRoma. Mo ad-icha en-ichoo is insinso isnan dioscha ay iRoma, mafadyokan nan tapina, ipapateycha nan tapina isnan atap ay enkik-iwi, ya poowancha nan tapina. Siya akhes chana nan naang-angnen isnan ansan ay namati ken Apo Jesus, tay inad-icha ay en-ichowa isnan dios nan iRoma.

chadlo nan mangifaag isnan inpaammon Apo Dios mo nan enkali isnan teketeken ay kali.

Nan Maipoon isnan Menkali isnan Nateketeken ay Kali isnan Sinfaan

⁶Ayed ta omali ak ay mangisolo ken chakayo'y iib-a ya nateketeken ay kali ay ad-iyo ammo nan osalek, ngag kay nan enkhawisana mo ad-ik akhes ifaag nan inpaaila ya inpaammon Apo Dios, paymo isolo nan maipoon ken siya? ⁷Siya akhes isnan maid leng-agna ay kag isnan kalleleng paymo nan kotengteng, ay ke wad-ay makailasin isnan ayen nan khangescha mo sisysisiya? ⁸Siya kayet akhes isnan trompetan si sorchacho, mo ad-i nalawag nan ongorna ay ke wad-ay ensakhana ay en makifaloknit? ⁹Siya akhes ken chakayo mo aped kayo enkak-ali isnan ad-i maawatan ay kali, at ngen wad-ay sa mangammo isnan kankananyo? Kag chakhem nan cha yo tot-oyyen. ¹⁰Tet-ewa, angsan nan nateketeken ay kali isnan nay ay lofong, ya wad-ay nan laychencha ay kanan amin. ¹¹Ngem mo ad-ik ammo nan kalin nan cha tomot-oya, at kaili ak ken siya ya kaili akhes siya ken sak-en. ¹²Idwani tay laychenyo ay mangipaila isnan kafaalanyo ay ilayad nan Ispirito Santo, ippeyyo mampay nan kafaalanyo ay mangiyangnen isnan cheycha'y kafaalan ay mangipafikas isnan maam-among ay mamati.

¹³Adi kad nan makakkali isnan kali ay egayna paat inam-ammowan, et enlowalo ta maagtan is kafaalana ay mangipaawat isnan ayen nan chey ay kankanana. ¹⁴Tay mo enlowalo ak isnan kali ay egayko inam-ammowan, enlol-

owalo ak yangkhay isnan leng-agko, nay met achi ad-i maitapi nan semekko.[†] ¹⁵Ngag kay nan angnek? Enlowalo ak isnan kali ay isolon nan leng-agko, ya enlowalo ak akhes isnan kali ay maawatak. Enkanta ak isnan kali ay isolon nan leng-agko, ya enkanta ak akhes isnan kali ay maawatak. ¹⁶Tay mo wad-ay ka isnan maamongan nan mamati ya faken chi's angnem, ya enchayaw ka isnan teken ay kali ay isolon nan leng-agmo yangkhay, ngag kay nan angnen nan ad-i makaawat ay manan-oy[‡] isnan yamanmo, mo siya chi ay ad-ina mampay maawatan nan kankanam? ¹⁷Tay olay mo khawighhawis nan angnem ay enyaman, maid kayet ifachangna isnan ad-i makaawat. ¹⁸Enyaman ak tay ad-acha nan inlayad nan Ispirito Santo ay kafaalak ay enkali isnan nateketeken ay kali mo nan inlayadna ken chakayo. ¹⁹Ngem mo makiam-among ak isnan mamati, khapesna't si olay lima ay kali yangkhay nan ibfakhak ay maawatan tatno maisolowan nan iib-ak, mo nan sinpoo ay lifo ay kali ay nateketeken ya ad-i kaaw-awatan.

Nan Mangosalan Tako isnan Nateketeken ay Kali

²⁰Iib-ak, faken koma kag semek si ong-onga nan semekyo. Mo maipoon isnan ngaag, khawis mo enfalin kayo ay kag kafab-ala ay ong-onga, ngem mo maipoon isnan angnenyo ay ensemek, semek koma si naetngan. ²¹Nememenyo nan kinwanin Apo Dios isnan naisolat ay lentegna:

“Tokhonek nan naycha'y takho maichalan isnan takho ay teken nan kalicha.

[†]14:14 Nan teken ay kaifalikkasana et, “enlol-owalo ak yangkhay isnan leng-agko, nay met achi ad-ik ammo nan ayen nan ap-apatek.”

[‡]14:16 Nan osto ay naisolat isna et, “ngag nan angnen nan ad-i makaawat ay mangwanin ‘Amen’ isnan yamanmo, mo siya chi ay ad-ina mampay maawatan nan kankanam?”

Siya, at chengngenchana nan ad-i kaawatan ay kalin si kaili, ngem khechangna'y ad-icha kayet chengngen sak-en," kinwanin Apo Dios.[¶]

²²Adi kad maawatan tako ay nan teken ay kali, et siya chi nan sinyal ay katokhona koma nan ad-i mamati, ya faken isnan mamati. Nay met achi nan kafaellan ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, et siya nan mamachangana isnan mamati, faken isnan ad-i mamati. ²³Adi kad mo maam-among kayo am-in ay mamati, sa kayo't waschin kakkali isnan nateketeken ay kali, sa et wad-ay cha nan somkhep ay fisita paymo nan ad-i mamati, ay ke cha sa ad-i kanan en nalewlew kayo? ²⁴Nay met achi mo maam-among kayo ya waschin mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, sa et wad-ay somkhep ay fisita paymo nan ad-i mamati, et figfikhena ay fomafasol pet siya maigkhapo isnan am-in ay chingena. Et tay cha maokom siya isnan am-in ay chechengngena, ²⁵siya na et nan mangammowana ay ammon pet Apo Dios nan am-in ay iigtona ay semekna. Tay siya chi enfalintomeng ay enchayaw ken Apo Dios ay mangwanin, "Tet-ewa ay wad-ay si Apo Dios ken chakayo."

Nan Osto ay Ekhad isnan Sinfaan

²⁶Idwani iib-ak, ngag nan laychek ay kanan? Mo maam-among kayo siya na nan angnenyo: Khawis mo waschin ensasakhana ay mangiyangnen isnan naihochowa ay kafaellana: nan makachagay, ichag-ayna; nan makaisolo, enisolo; nan makaifaag isnan inpaammon Apo Dios, ifaagna. Mo wad-ay enkali isnan teken ay kali, wad-ay akhes koma nan mangipaawat isnan ayen nan chey ay kali. Ilaenyo magtek

ta nan am-in ay angnenyo et enkhawisanyo am-in. ²⁷Mo wad-ay enkali isnan teken ay kali, osto nan chwa yangkhay paymo ad-i ensolok si tolo nan masonson ay enkali. Ya masapol ay wad-ay nan esang ay mangipaawat isnan ayen nan cha makwani. ²⁸Ngem mo maid makailawlawag isnan ayen nan kali, masapol ay ikhigkhinekcha is kasinfaan ta makitot-oya cha ken Apo Dios isnan semekcha yangkhay.

²⁹Mo wad-ay mangifaag isnan inpaammon kano Apo Dios, masapol ay anakhen nan tapina mo si Apo Dios tet-ewa nan nalpowana, sa et masapol ay chwa yangkhay paymo tolo nan enkali. ³⁰Ya sa et mo wad-ay ipaammon Apo Dios isnan esang isnan cha enkaliyan nan esang, khawis mo khominek nan inmona. ³¹Tay mabfalin ay ifaagyo am-in nan inpaammon Apo Dios, ngem siya mo isonsonyo ta waschin maisolowan ya maipafikas isnan pammati. ³²Tay nan mangifaag isnan inpaammon Apo Dios et makaikatpe isnan topekna. ³³Siya chi tay si Apo Dios, et ad-ina panganawngawen nan takhona mod-i ket or-ornosena chaicha, ay kag isnan angnena isnan maamamongan nan am-in ay takhona.

Nan Masapol ay Kasasaad nan Fabfafai is kaSinfaan

³⁴Nan fabfafai, masapol ay khomigkhinek cha isnan maamamongan nan mamati. Ad-i cha maipalofos ay enkali, mod-i ket ifafan-igcha nan awakcha, ay kag isnan naifilin isnan lenteg. ³⁵Mo wad-ay laychenna ay ammowen, pootencha koma isnan asaswacha isnan somaalancha, tay kafabfain mo enkali

[¶]14:21 Ilaenyo nan Isaias 28:11,12. Isnan timpon Isaias finag-an Apo Dios nan Israelitas ay at ifaana nan iyAsiria ay manosa ken chaicha tay egaycha pinatpati nan infaag Apo Dios.

nan fafai isnan maam-amongan nan mamati.

³⁶Soplaenyo ngen chi? Ay ke chakayo issa'd Corinto nan nalpowan nan kalin Apo Dios? Paymo chakayo ngen yangkhay nan inomchana nan kalina? ³⁷Mo wad-ay ken chakayo nan mangwanin wad-ay kafaelana ay mangifaag isnan inpaammon Apo Dios, paymo mangwanin nan Ispirito Santo nan kalkalpowan nan kafaelana, figfikhena koma ay nan nay ay solatko, et siya nan filin Apo Jesus. ³⁸Ngem mo ad-ina figfikhen na, at ad-i akhes kafifig siya.

³⁹Adi kad iib-ak, ippeyyo nan kafaelanyo ay menkwa isnan kafaelan ay mangifaag isnan ipaammon Apo Dios, ngem ad-iy ipawa nan enkali isnan nateketeken ay kali. ⁴⁰Mo magtek maamong kayo, ilaenyo ta khawis ya manonongnong am-in nan angnenyo.

Nan Maipoon isnan Natakhowan Jesu Cristo isnan Etey

15 Idwani iib-ak, laychek ay ipas-mek ken chakayo nan Khawis ay Chamag, ay inpalawagko ken chakayo ya chinawatyo, ya siya nan nailamotan nan pammatiyo. ²Siya akhes nan mangisalak ken chakayo mo mamangset kayo ay mamati, ya ad-i kas-okas-on yangkhay nan pammatiyo.

³Idwani, siya chana nan kapapatekhan ay naipaammo ken

sak-en[§] ya siya akhes nan insos-olok ken chakayo: Natey si Cristo ta kaanena nan fasol tako, maiyafoloy isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay at maangnen. ⁴Sa et naikaob, ya isnan maikatlo ay akhew nafangon isnan etey, maiyafoloy isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay at maangnen. ⁵Sa et nenpaila ken Pedro. ^{**}Awni ya nenpaila ken chaicha am-in ay apostoles.†† ⁶Sa et isnan namingsan nenpaila isnan nasolok si liman khasot ay naamong ay iib-ay ay mamati. Kaangsanan ken chaicha nan sisya'y matatakho, ngem nan tapina, natey cha.‡‡ ⁷Nenpaila akhes ken Santiago, sa et kasin nenpaila isnan am-in ay apostolesna. ⁸Isnan anongosna, nenpaila ken sak-en, olay mo kag ak ong-onga ay kolang nan fowana ay finmala.¶¶ ⁹Tay sak-en nan kafan-ikhan isnan apostolesna, ya ad-i ak maikali ay makwanin apostolna, tay inpap-alikhatko nan mamati ay takhon Apo Dios. ¹⁰Ngem khapo isnan fachang Apo Dios nenfaliw ak. Ya maiila ay ad-i ongar nan finmachangana, tay wadwad-ay is solit nan chinnok mo nan tapina ay apostoles. Ngem nan kinatet-ewana, faken sak-en mod-i ket nan fachang Apo Dios nan nangidno maichalan ken sak-en. ¹¹Ngem maid nateknana mo sak-en paymo chaicha nan nen-pap-alawag, tay en-iso nan ipap-alawagmi am-in ay apostoles ya siya chi nan pinatiyo.

§15:3 Ilaenyo akhes nan 1 Corinto 11:23; ya Galacia 1:12.

**15:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Sa et nenpaila ken Cefas." Nginadnan Jesus si Pedro is Cefas issan nangayakhana ken siya. Ilaenyo nan Juan 1:40-42.

††15:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan sinpoo ya chwa.*"

‡‡15:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*naseyep cha nan tapina.*"

¶¶15:8 Inayakhan Jesus nan tapin nan apostolesna isnan nenfafaatana ay nen-isosolowan. Kecheng si Pablo is inayakhana ay nen-apostolna kakwasan san finmangonana isnan etey. Issan nangayakhan Jesus ken siya, cha na pap-alikhaten nan cheycha'y mamati ken Jesus, isonga teken nan naangnen ken siya ay nenfalin ay apostol mo nan iib-ana. Siya chi nan laychen Pablo ay kanan isnan nangwaniyanan, "*kag ak ong-onga ay kolang nan fowana ay finmala.*"

Nan Kasin Fomangonan nan Mamati

¹²Idwani tay nan finmangonan Cristo isnan etey nan chadlos maipap-alawag, ngag nan mangwaniyano ay tapina en maid kasin matakho isnan etey? ¹³Tay mo maid matakhowan kasin nan natey, at man egay kasin natakho si Cristo. ¹⁴Et mo siya sa'y egay natakho kasin si Cristo, at ongar yangkhay nan ipap-alawagmi, ya siya akhes isnan pam-matiyo. ¹⁵Esang pay, at achi eng-engag nan ifagfakhami maipoon ken Apo Dios, tay ipap-alawagmi ay finangona si Cristo isnan etey. Tay mo sa ya tet-ewa ay ad-i kasin fangonan Apo Dios nan natey, et eg-ayna akhes finangon si Cristo. ¹⁶Siya, mo ad-i kasin matakho nan natey, at egay akhes natakho si Cristo. ¹⁷Ya mo siya sa'y egay nafangon si Cristo isnan etey, at achi ongar nan pammatiyo, ya at sisya kayet ay egay kapakawan nan fasolyo. ¹⁸Et siya akhes ay nan cheycha'y natey ay naiyornos ken Cristo at achi nadchongaw cha et. ¹⁹Adi kad mo maid paat enfanakhan nan namnama tako ken Cristo is tap-in akhew, at achi chadlos tako kaseseg-ang isnan am-in ay takho.^{§§}

²⁰Ngem nan kinatet-ewana et si Cristo, nafangon isnan etey. Siya nan kaonaan ay natakho ya mangipaila ay at kasin fomangon nan am-in ay matey.* ²¹Tay nan etey, inomchan isnan katakhotakho khapo isnan esa'y takho, ya siya akhes ay maichalan isnan esa'y nenfalin ay takho nan katakhowan nan matey. ²²Am-in ay takho, matey cha khapo isnan

naitapiyancha ken Adan.† Siya akhes ay at matakho am-in nan naiyornos ken Cristo. ²³Ngem maisonson nan kasin matakhowan. Nan inmona et si Cristo ay alig fin-i, sa et isnan kasina omaliyan, am-in ay takhona. ²⁴Sa et makonto nan am-in, tay at afaken Cristo nan am-in ay enap-apo ya nan am-in ay wad-ay kalebfengan ya kamabfalincha, sa na't isakhong ken Apo Dios ay Amana nan en-ap-apowana. ²⁵Tay masapol ay enap-apo si Cristo engkhana'y khagkhatinana nan am-in ay mangap-apos ken siya. ²⁶Nan kaodchiyan ay foso ay masapol ay patkelena, et nan etey. ²⁷Nalatak chi tay kanan nan naisolat ay kalina en, "Si Apo Dios, inpagkhwabna nan am-iam-in ken siya, ta iyapowana."[‡] Ngem isnan nangwaniyana ay inpagkhwabna nan am-iam-in ken Jesus, nalatak ay egay naitapi si Apo Dios, tay siya nan nangipagkhwab isnan am-in ken Jesus. ²⁸Et mo nakwas nan nangiyapowan Jesus ay Anak isnan am-in, at ipagkhwabna kannay nan awakna ken Amana, ay sikhod ay nangipagkhwab isnan am-iam-in ken Jesus. Siya chi nan omat tatno si Apo Dios nan katotongchowan ay en-apo isnan am-in ay wad-ay.

Nan Ad-i Mamati isnan Kasin Matakhowan nan Natey et Ad-i cha Ensemsmek

²⁹Idwani, mo tet-ewa'y ad-i kasin fomangon nan natey, ngag et nan laychen ay kanan nan tapina ay cha enpafonyag

§§15:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Mo isnan nay fiyag yangkhay nan namnama tako ken Cristo, at chatako nan kaseseg-ang isnan am-in ay takho."

*15:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ngem nan kinatet-ewana et nafangon si Cristo isnan etey, ya siya nan fin-i isnan cheycha'y naseyep."

†15:22 Wad-ay akhes nan maipoon ken cha Adan ken Cristo isnan Roma 5:12-21.

‡15:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay inpagkhwab Apo Dios nan am-iam-in is kasikina." Ilaenyano nan Salmo 8:6. Ilaenyano akhes nan Hebreo 2:8-9.

ay mangitakcheg isnan natey?[¶] Siya, en man wad-ay cha nan enpafonyag pala isnan natey mo siya sa'y maid kasin matakho ay?

³⁰Mo siya chi, en mi man chadlos itottoled nan kakaegyat mo? ³¹Tet-ewa ay sarcha fiyag ak isnan kawakawakas iib-ak. Tet-ewa nan kanak, ay kag nan kinatet-ewan nan mangilaylaychak ken chakayo isnan maiyornosan tako ken Cristo Jesus ay Apo tako. ³²Ngag nan fongaek isnan nakioonongak isnan cheycha'y atap ay kakaegyat id Efeso?[§] Tay mo siya sa ay ad-i kasin matakho nan matey, khap-esna't si angnen tako nan makmakwanin, "Mangmangan tako't achi ya omin-inom tako, tay is wakas et matey tako't kecheng."^{**}

³³Nan kanak et ad-i kayo fayaw masa-sailowan: Mo ngaag nan enfob-owekhan tako, awni't tomeken akhes nan khawis ay okhali tako. ³⁴Masapol maachi ay maleng-akhan kayo ta chokokhanyo nan enfasolanyo. Kanak na ta enfain kayo koma, tay wad-ay ken chakayo nan sisya'y ad-i paat mangammo ken Apo Dios.

Nan Kasasaad nan Awak nan Takho ay Kasin Mafangon isnan Etey

(2 Corinto 5:1-5)

³⁵Idwani, away wad-ay manalodsod ay mangwanin, "Ngag nan ikkan nan natey ay kasin mafangon? Ngag ay awak nan awakcha ay kasin matakho?" ³⁶Ke

kayo kag ad-i ensemsmek. Iyaligko nan esek, ay sok-ed ona maikaob sa et machonot esa pay tomofo nan falo ay mola. ³⁷Ya nan maimola, et esek yangkhay si bolgar paymo teken ay esek, ngem tomofo chi faken et chi's ilana, mod-i ket teken. ³⁸Tay ichowan Apo Dios nan laychena ay en-awak nan am-in ay mais-ek. Ya fokkelena nan maifakhay ay awak nan waschin esang.

³⁹Tay am-in ay awak et ad-i mais-o.^{††} Teken nan awak nan takho, teken akhes nan awak nan epat nan sikina, ya teken kayet akhes nan awak nan entat-ayaw ya nan wad-ay is kadchanom. ⁴⁰Siya akhes isnan wad-ay id tongcho ya nan wad-ay is kalota. Wad-ay nan kinagkhawis nan foyan nan wad-ay id tongcho, ngem teken nan kinagkhawis nan foyan nan wad-ay is kalota. ⁴¹Esa'y ila nan langlang nan akhew, ya teken akhes nan langlang nan fowan. Teken kayet akhes nan langlang nan tokwif. Ya olay pay nan tokwif, nateketeken nan langlangcha.

⁴²Siya akhes ay tomeken nan awak mo kasin matakho. Tay nan awak tako idwani et maikaob ya machonot, ngem nan awak ay kasin takhowen Apo Dios et ad-i katkatey is eng-engkhana. ⁴³Maid pateg nan awak nan natey, aped et yangkhay maikaob. Ngem mo kasin mafangon, at kadchachayaw. Mo maikaob maid kafaelana, ngem mo kasin matakho, wad-ay kamabfalina. ⁴⁴Nan

[¶]15:29 Wad-ay cha nan tapin nan mamati id Corinto ay natey nan ib-acha ay mamati ay eg-ay nafonyakhan. Tay siya chi, nan nakhayad ay ib-acha et nenpafonyag cha pala ken chaicha. Maid kinwanin Pablo isnan chey ay ang-angnencha. Nan yangkhay kinwanina et ngag nan silfin nan chey ay ang-angnencha mo maid kasin matakhowan nan natey.

[§]15:32 Nan laychen Pablo ay kanan isnan atap ay kakaegyat id Efeso, et nan cheycha'y nanosonget ken siya khapo isnan nangipap-alawakhana isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesus.

^{**}15:32 Ilaenyo nan Isaias 22:13.

^{††}15:39 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay am-in ay fekhas et ad-i mais-o."

awak ay kalotaan, matey ya maikaob. Ngem mo kasin takhowen Apo Dios chi, at enfalin ay awak ay kag ken chaicha id chaya. Tay wad-ay nan awak ay maifakhay isna is kalota, ya wad-ay nan awak ay maifakhay id chaya. ⁴⁵ Siya chi nan ayen nan naisolat ay kalin Apo Dios, “Nan inmona ay takho ay si Adan, et nenfalin ay takho ay enfibfiyag.”^{‡‡} Ngem nan makwanin ikadwa ay Adan,^{¶¶} siya nan Leng-ag ay omipabfiyag. ⁴⁶ Nay met achi egay naisikhod ken chatako nan awak ay maifakhay id chaya, mod-i ket nan kalotaan ay awak ay awni't masokatan isnan awak ay maifakhay id chaya. ⁴⁷ Nan inmona ay takho ay si Adan et fakinlolota, ay nakhaeb sinan chapog. Ngem nan makwanin ikadwa ay Adan, et nalpo id chaya. ⁴⁸ Kalotaan nan kasasaad nan chey inmona ay takho, et nay siya akhes isnan amin ay somagkhanad ay takho ay lota nan nalpowancha. Ngem chaicha ay at maitapi id chaya, et maikis-o cha ken siya ay nalpo id chaya. ⁴⁹ Adi kad nan katatakho tako idwani, et kag isnan inmona ay takho ay nakhaeb isnan lota. Siya akhes na nan omat ken chatako is tap-in akhew, at kag tako ken siya ay nalpo id chaya. ⁵⁰ Siya na nan laychek ay kanan ken chakayo ay iib-ak. Masapol ay masokatan nan awak tako, tay ad-i mabfalin ay maitapi nan fakinlolota ay awak tako isnan en-ap-apowan Apo Dios.^{§§} Ad-i mabfalin ay maitapi nan matey ay awak isnan kawad nan ad-i katkatey.

**Nan Natey ya nan Sisya'y
Matatakho et En-iso cha ay at
Maagtan isnan Awak ay Ad-i
Machonot is Eng-engkhana**

⁵¹ Idwani, ifaagko ken chakayo nan nay ay sikhod ay egay kaam-ammowan. Ad-i tako am-in matey, ngem at mabfaliwan tako am-in. ⁵² Tay isnan omochi ay akhew mo maipakali nan trompetan Apo Dios, at malektat tako'y menkafabfaliwan isnan sinkomimkim si mata. Mo entolottot nan trompeta, at takhowen Apo Dios kasin nan cha natey ya agtana chaicha is awak ay ad-i katkatey, sa na't akhes faliwan chatako ay sisya'y matatakho. ⁵³ Tay masapol ay masokatan nan awak ay fakinlolota isnan awak ay ad-i machonot, ya mabfaliwan nan nay awak ay matey isnan awak ay ad-i katkatey. ⁵⁴ Adi kad mo siya chi nan omat ay masokatan nan machonot isnan ad-i kachonot ya nan matey isnan ad-i katkatey, at matet-ewaan nan naisolat ay kalina ay nangwanin, “Namaid nan etey, tay inafak Apo Dios.”^{*}

⁵⁵ “Sik-a ay etey, ento nan nangafakam? Ay ke way kasin kafaalam ay ensinget?”[†]

⁵⁶ Nan fasol nan enpawad-ay isnan kafaalan nan etey ay ensinget. Ya nan lenteg nan enpawad-ay isnan kafaalan nan fasol ay enpachosa. ⁵⁷ Enyaman tako magtek ken Apo Dios ay mangipangpan-gafak ken chatako maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako.[‡]

^{‡‡}15:45 Ilaenyo nan Genesis 2:7.

^{¶¶}15:45 Inyalig akhes Pablo si Jesus ken Adan isnan solatna isnan iRoma. Ilaenyo nan Roma 5:12-19.

^{§§}15:50 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ad-i tawichen nan fekhas ya chala nan en-ap-apowan Apo Dios.”

^{*}15:54 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Naokmon nan etey isnan naafakana.” Ilaenyo nan Isaias 25:8.

[†]15:55 Ilaenyo nan Oseas 13:14.

[‡]15:57 Ilaenyo nan Roma 8:1-4.

⁵⁸Idwani, iib-ak ay laylaychek, ikekedseyo nan pammatiyo ta ad-i kayo maaw-awis isnan teken. Komakakhet kayo isnan chonon Apo Jesus, tay ammoyo ay ad-i ongar nan felayyo isnan naiyornosanyo ken siya.

Nan Maipoon isnan Chinakhop nan Mamati ay Siping ay Ilayadcha isnan Ib-acha ay Mamati ay Maid Mabfalincha id Jerusalem

(Roma 15:22-29; 1 Corinto 8:13-9:15)

16 Idwani mo maipoon isnan enchakhopan si siping ay maifachang isnan takhon Apo Dios id Judea, angnenyo nan kag isnan infaagko ay angnen nan maam-among ay mamati id Galacia. ²Isnan Chinomingkho, waschin koma omigto is kafaelana ay ilayad ay maiyafoloy isnan nenfelayana, ta ad-i ak sok-ed ome y issa, sa kayo en-or-ornong. ³Et isnan omchanak sisa, at pakhaeb tako nan solat ay mangiyam-ammo isnan piniliyo ay ib-ayo, ay faalek ay mangiyey isnan ilayadyo id Jerusalem. ⁴Mo khaghag-awis ay makieey ak akhes, at sak ifoweg chaicha.

Nan Semek Pablo ay en Menfaat

(2 Corinto 1:15-24)

⁵At ome y ak ay mangila ken chakayo isnan malpowak id Macedonia, tay ischi nan sesemek ay ikwan. ⁶At nget omannong ak ay makitee ken chakayo, olay engkhana'y makwasan nan timpon si lateng, tatno wad-ay kayo ay omipaligwat ya mangiismek isnan kasapolak isnan olay entona ay omayak.

⁷Tay ad-ik laychen ay aped manam-aw yangkhay ken chakayo. Asop ya omanannong nan makitey-ak ken chakayo mo ipalofos Apo Jesus. ⁸Ngem at entee ak isna id Efeso engkhana's Piyastan si Pentecostes. ⁹Tay isna, olay mo angsan nan khomola, nawayawaya ak kayet isnan chonok ya khawis nan fongana.⁸

¹⁰Mo omchan sisa's Timoteo, nonongnongenyo ta khawis nan liknana, tay siya akhes nan esang ay mangid-idno isnan chonon Apo Jesus ay kag ken sak-en. ¹¹Ilaenyo ta maid mangong-ongos ken siya, mod-i ket paligwatenyo siya ay tomoli ken sak-en ay enkhaghawis. Tay siya ya nan iib-ana nan sasad-ek.

¹²Nan akhes ib-a tako ay si Apolos, et inawiwawisko ay maifoweg isnan ib-a tako ay en mangila ken chakayo issa, nay met achi faken idwani nan laychena. At sa ome y issa mo wad-ay wayana.

¹³Idwani, ensasakhana kayo isnan olay ngag sisa, ya eestenyono nan pammatiyo. Ad-i kayo omeg-egyat, mod-i ket pabfikasenyono nan nemnemyo. ¹⁴Ilaenyo ta ipailayo nan layad isnan am-in ay ikkanyo.

¹⁵Idwani iib-ak, mo maipoon ken cha Estefanas ay sinpangafong, ammoyo ay chaicha nan kaonaan ay namati ischi id Acaya.** Ya engkhana idwani, nanangset cha ay mamadfachang isnan takhon Apo Dios. ¹⁶Et iloneloneyko ken chakayo ta mo ke kayo maiyornos isnan kag tosacha ay takho, ya siya akhes isnan am-in ay ib-ana ay makidkidno ken siya. ¹⁷Malaylaychan ak isnan inmalilian cha Estefanas, Fortunato ya

^{¶16:8} Nan nay ay piyastan si anicha et makwanin Pentecostes isnan kalin si Judio, tay nan ayen nan nay ay kali et liman poo. Ya siya na nan piyasta ay maang-angnen isnan maikaliman poo ay akhew isnan osto'y makwas nan piyastacha kayet ay makwanin Paskua.

^{§16:9} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Natekwafan ken sak-en nan anwaanwa ay seghan ay fegfekhasan nan fongana, ya angsan nan khomola."

^{**16:15} Nan Acaya, siya nan teken ay ngachan nan ili ay Grecia.

Acaico isna, tay chaicha nan kag sinmokat isnan maichanyo. ¹⁸Yinmap-ew nan liknak isnan tinmot-oyyancha, ya ammok ay siya akhes ken chakayo. Siya chasa ay takho nan lebfengna'y mafigfig.

¹⁹Nan cheycha'y mamati ay maam-among isna isnan Probinsiya ay Asia, et enpakpakkomosta cha ken chakayo. Olay akhes cha Akila ken Priscila ya nan mamati ay cha maam-among isnan afongcha, et laychenchacha ay ipaammo ken chakayo nan layadcha ay enpakomosta ken chakayo isnan naiyornosan tako ken Apo Jesus. ²⁰Siya akhes isnan am-in ay iib-a tako isna ay mamati, et pakpakomostaancha akhes chakayo.

Chakayo akhes, en-asikomosta kayo ay mangipaila ay enlilinnayad kayo.††

²¹Idwani sak-en kannay ay kayongyo ay Pablo nan chadlos mangisolat isnan nay kanak en, “Komosta kayo am-in issa.”‡‡

²²Mo wad-ay ken chakayo nan maid layadna ken Apo Jesus, selaeg na'y machosa is engkhana.

Omali ka Apo Jesus.

²³Asop ya nan fachang Apo Jesus nan wad-ay ken chakayo.

²⁴Asop ya liknaenyo akhes am-in nan layadko isnan naiyornosan tako ken Jesu Cristo. Amen.

††**16:20** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “En-asikomosta kayo isnan nasantowan ay fisito.” Isnan ilin cha Pablo siya chi nan okhalicha ay mangipaila isnan layadcha isnan am-in ay ib-acha.

‡‡**16:21** Fak-en si Pablo nan nangisolat isnan tap-in nan solatna ay nay isnan iCorinto. Inpaisolatna isnan ib-ana. Ngem isnan nay ay bersikolo, si Pablo kannay nan nangisolat ay nangipakomosta ken chaicha.

Nan Maikadwa ay Solat Pablo isnan iCorinto

Nan Makwani Maipoon isnan Maikadwa ay Solat Pablo isnan iCorinto

Nan maikadwa ay solat Pablo isnan iCorinto et insolatna isnan timpo ay nenlikhatana khapo ken chaicha tay nafang-es nan nemnem nan tapin nan iCorinto. Nan tapin nan mamati ischi et inpangpangaagcha si Pablo. Ngem olay mo siya chi nan inang-angnencha, khechangna'y inpailan Pablo kayet nan chachama ay anosna ay manman-ed isnan enfabfawiyancha. Et isnan nenfasaancha isnan solatna, nenfafawi cha tet-ewa. Isonga ket ay malaychan si Pablo.

Isnan lapon nan solat et ifagfakhan Pablo nan khawis ay semekna ken chaicha. Cha na ilawlawag nan khapona is nenyangyangana ken chaicha isnan nangeyawancha ya nangap-aposan nan iCorinto ken siya. Sa na't infakha ay chachama ay malaychan tay nenfafawi cha khapo tay sinolatana chaicha.

Nan esa'y infakhana isnan mamati ischi et omornong cha koma is ifachangcha isnan mamati id Judea ay makasapol isnan fachang. Isnan anongos nan solatna, infakhan Pablo nan kalentekhana ay esang ay apostol, tay wad-ay nan takho id Corinto ay aped mangmangwanin chaicha nan tet-ewa ay apostoles ay entongtongcho mo si Pablo. Isonga inpaammon Pablo nan tet-ewa.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-11

Nan semek Pablo isnan mamati id Corinto 1:12 - 7:16

Nan maichowa ay fachang isnan mamati ay makasapol id Judea 8:1 - 9:15

Nan nangipail-an Pablo ay tet-ewa nan kalebfengana ay esang ay apostol 10:1 - 13:10

Nan anongos nan solat 13:11-14

Nan Lokhin Nan Solat

1 Sak-en si Pablo ay sinmek Apo Dios ay en-apostol Jesu Cristo. Et siya na nan solat ay nalpo ken chakami ken Timoteo ay ib-a tako ay mamati. Isolatmi na ken chakayo ay mamati ay maamamong issa id Corinto, sa et isnan am-in ay takhon Apo Dios ay wad-ay isnan am-in ay sakop nan Acaya.^{¶¶} ²Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios ay Ama tako ya ken Apo Jesu Cristo.

Nan Fachang Apo Dios isnan Maliglikhatan

³Machad-ayaw nan Dios ya Aman nan Apo tako ay si Jesu Cristo. Siya nan Ama ay maseg-ang ya nan Dios ay mangipabpafikas isnan takhona isnan olay ngag ay timpo. ⁴Pabfikasena chatako mo wad-ay ngag sisa ay likhat tako, tatno ammo tako nan ikkan tako ay mangipafikas akhes isnan ib-a tako isnan ngag sisa ay likhatcha, ya ta pabfikasen tako chaicha ay kag isnan inangnen Apo Dios ay nangipafikas ken chatako. ⁵Tet-ewa, nan kaangsan nan likhat ay makinaakhan tako kag isnan likhat Cristo, siya akhes nan kaangsan nan pafikas Apo Dios ken chatako maichalan ken Cristo. ⁶Et olay maliglikhatan kami, mo ket siya chi nan fomikasanyo ya kaisalakanyo. Ya isnan omipabpafikasan Apo Dios, ammomi akhes ay mangipafikas ken chakayo, ta anosanyo ay mangikatpe isnan likhat kag isnan iliglikhatmi. ⁷Ad-i kami enchwadchwa

¶¶1:1 Acaya nan esang ay ngachan nan Probinsiya ay Grecia.

isnan namnamami ken chakayo. Am-momi ay isnan makiliglikhatanyo ken chakami, siya akhes ay maipabpafikas kayo ay kag isnan omipabpafikasan Apo Dios.

⁸Iib-ak, laychenmi ay ammowenyo nan likhat ay cha mi intopeg isnan kawadmi isnan Probinsiya ay Asia,^{§§} tay chad-ama nan likhat ay somepsep ya sikhab ay maikatpe, et kananmi mo maid et namnamami ay matakho. ⁹Siya, kananmi mo nakedchengan kami ay mapatey. Ngem siya chi nan inmat tatno faken nan awakmi nan talkenmi, mod-i ket si Apo Dios yangkhay ay mamangon isnan natey. ¹⁰Et siya tet-ewa nan nangisalak ken chakami isnan maiyegyat ay ento mo mateyanmi, ya siya kayet chadlo nan omisas-alak. Siya chadlo akhes nan namnamaenmi ay sa kasin omisalak engkhana is tapin, ¹¹isnan cha yo fomachangan ay cha omilowalo ken chakami. Et mo siya chi nan angnenyo, angstan nan enyaman ken Apo Dios isnan ichawchawna ay enkhawisanmi, ay songfat nan lowalo tako ay angstan.

Nan Khotok nan Nanokkatan Pablo isnan Sinmekna ay Angnen

(1 Corinto 16:5-9)

¹²Idwani, ibfakhak nan nay ay ilal-ayadmi: Olay nan semekmi et itet-ewana ay inpailami isnan olay sino ay takho ya am-amed ken chakayo, nan nadchalos ya tet-ewa ay okhali ay nalpo ken Apo Dios. Ya faken nan silib si takho nan nangischo isnan inang-angnenmi mod-i ket nan fachang Apo Dios. ¹³Siya akhes ay maid naitafon ay ayen nan cha mi isolat ken chakayo, mod-i ket mo fasaenyo, nan

maawatanyo nan laychenmi ay kanan. Asop ya siya akhes ay at maawatanyo ay osto chakami, ¹⁴ay ad-iyo chadlos maawatan idwani, ta isnan kasin aliyan Apo Jesus, et ilal-ayadyo akhes ay mangichayew ken chakami, kag isnan layadmi ay mangichayew ken chakayo.

¹⁵Et khapo tay ad-i ak enchwadchwa ken chakayo, sisinmekko ay chomagos ona ken chakayo, ta mamidwa ya omchan ken chakayo nan enkhawisan. ¹⁶Tay kanak en chomagos ak koma ken chakayo isnan omayak id Macedonia, sak et kasin ilaen chakayo isnan malpowak ischi, ta chakayo nan sa omipaligwat isnan enfaatak id Judea. ¹⁷Idwani, ay ke siya chi's mangwaniyanyo ay chwadchwa nan nemnemko tay egay katoloy? Ay kek iso nan maid pammatina ta enkhissanek nan **wen** ya **ad-i**?

¹⁸Mo ngag nan kinatet-ewan Apo Dios, siya akhes nan kinatet-ewami ay ad-imi enkhissanen nan **wen** ya **ad-i**. ¹⁹Tay nan Anak Apo Dios ay si Jesu Cristo ay inpapalawagmi ken cha Silvano ya si Timoteo ken chakayo, et ad-ina enkhissanen nan **wen** ya **ad-i**, mod-i ket nan wenwewana, et ad-i kasokatan is eng-engkhana.

²⁰Et siya nan katongpalan nan am-in ay inkalin Apo Dios. Siya chi nan khotokna ay maichalan ken Cristo, chad-ayawen tako si Apo Dios isnan menwenwenan tako ay kapapati nan inkalina.*

²¹Et si Apo Dios nan mangipabfifikas isnan pammati tako ken Cristo. Siya nan nenhotok ken chatako ²²ya nangichowa ken chatako isnan Ispiritona ay maton nan naitapiyan tako ken siya. Nan Ispiritona nan inpaonana ken chatako ay mangipatet-ewa ay ichawchawna nan am-in ay inkalina.

§§**1:8** Asia nan esang isnan cheycha'y probinsiyan nan Roma ay naitapiyan nan ili ay Efeso. Ad-i tako ammo mo ngag ay likhat nan cha kankan Pablo, away nget nan sakitna issan kawadna id Efeso, paymo isnan tapina'y ili ay sag-en nan Efeso.

***1:20** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Siya chi akhes nan **Amen** ken Apo Dios maichalan ken siya, tatno machad-ayaw siya maichalan ken chatako."

Nan Khotok nan Egay Inmayan Pablo id Corinto

²³Wad-ay si Apo Dios ay mamannge isnan kanak. Nan khotok nan eg-ayko inmayan issa id Corinto et tay ad-ik laychen ay at wad-ay ensakitan nan semekyo. ²⁴Ad-imi kanan en lebfengmi ay mangipapilit mo ngag nan patienyo, tay apchas et finmikas nan pammatiyo ken Apo Jesus. Ngem makidkidno kami yangkhay ken chakayo ta onanig kayo malaylaychan.

2 Adi kad sinmekko ay ad-i ak koma kasin omey issa tay at kasin ko pangoyosen chakayo. ²Tay mo pangoyosek chakayo, sino nan sa kasin omipalagsak? Maid kasin, mo faken chakayo chadlo ay inpangoyosko. ³Siya nan khotok nan nensolatak ken chakayo issan chey, tay ta ket lang mo omey ak issa, ya ento mo omipalagsak kayo, ket ay enngongoyos ak khapo isnan ang-angnenyo. Tay maid chwadchwak ken chakayo am-in et nay ammok ay mo malaylaychan ak, siya akhes ay malaylaychan kayo am-in.

⁴Chadlos sikhhab ya chad-ama'y enchood nan olok ay nensolat ken chakayo, ya cha ak akhes en-akha. Ngem egayko sinolatan chakayo ta pangoyosek chakayo, mod-i ket ta ipailak nan chachama ay layadko ken chakayo.

Nan Menpakawanan isnan Ib-a ay Finmasol

⁵Idwani, mo wad-ay ken chakayo nan nangipasakit isnan semek nan ibana, faken yangkhay sak-en is masak-

tan, mod-i ket chatako am-in. Nan kanak koma et nan tapina ken chatako yangkhay, ta ad-ik paam-amchen nan kanak ken siya. ⁶Ad-o et nan inangnen nan kaangsanen ken chakayo ay nanosa ken siya. ⁷Nan et mampay angnenyo idwani, et pakawanenyo ya pabfikasenyo nan nemnemna, ta ad-i ngomaya isnan chad-ama ay faina. ⁸Adi kad iloneloneyko ken chakayo ta ipailayo ay tet-ewa'y laylaychenyo siya. ⁹Siya na nan khotok nan nanolatak ken chakayo issan chey, ta mangil-ak ya mangammowak mo tet-ewa'y abfolotenyo nan am-in ay filinko. ¹⁰Et tay siya chi, mo wad-ay pinakawanyo, pakawanek akhes. Ya mo sa ya wad-ay tet-ewa mapakawan ay pinakawanko, inangnek chi khapo ken chakayo, ya isnan sakhang Cristo ¹¹tatno ad-i tako maawis ya maafak ken Satanas, tay ammo tako nan silibna.

Nan Likhat Pablo issan Inmayana id Troas

¹²Issan inmayak id Troas[†] ay en nangipalawag isnan Khawis ay Chamag Cristo, apchas et inmagtan si Apo Jesus is wayami ay en-isolo ischi.[‡] ¹³Nay met achi sisya kayet ay ad-i ompa nan semekko, tay maid nad-asak ken Tito ay ib-ak ischi. Tay siya chi, tinaynak nan ib-a tako ischi ya inmey ak id Macedonia.

Nan Nalaylaychan Pablo isnan Nangil-ana ken Tito[¶]

¹⁴Enyaman tako magtek ken Apo Dios ay inmafak ken chakami ay sikhod ay

[†]2:12 Troas nan esa'y ili isnan ilit si fayfay ya maep-eppasan nan awit si bapor. Tinaynan Pablo nan ili ay Efeso ya inmey id Troas ay kanana en mo manab-atana ken Tito issan nalpowana id Corinto. Sa na't intoloy ay inmey id Macedonia.

[‡]2:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*natekwafan nan pantew ken chakami isnan Apo.*"

[¶]2:13 Issan inomchanaan Pablo id Macedonia, sinab-atna si Tito ay nangokhod ken siya maipoon isnan kasasaad nan cheycha'y mamati id Corinto. Et chadlos inlal-ayad Pablo chi.

fosona, ta sa na't enfalinen ay faana chakami ay naiyornos ken Jesu Cristo.⁸ Ipangpangona chakami ay kag falod isnan sakhang nan katakhotakho ya maichalan ken chakami maiwalas nan Chamag maipoon ken siya isnan olay entona ay ili, kag isnan fanglon nan insinso ay masosongsong isnan olay entona.¹⁵ Tay alig kami insinson Cristo ay mang-eapan Apo Dios. Iwalasmi nan Chamag maipoon ken Cristo ken chaicha ay cha maisalakan, ya siya akhes isnan cha madchongaw.¹⁶ Isnan cha maisalakan, chakami nan fanglon nan fiyag ay eng-engkhana. Ngem ken chaicha ay cha madchongaw, chakami nan en-akhob ay mangischo isnan eteycha. Ay ke wad-ay sa makabfaer isnan kag tosa ay chono?¹⁷ Wad-ay. Tay si Apo Dios kannay nan nangipadno issa ken chakami. Ad-imi enkhag-alansiyaan nan kalin Apo Dios ay kag isnan cha angnen nan angsan, mod-i ket isnan sakhangna, osto nan semekmi ay en-isolo, kag isnan omno ay ikkan nan faalena ay naiyornos ken Cristo.

Nan iCorinto nan Kail-an nan Kinatet-ewan nan Chonon cha Pablo

3 Idwani, away nget kananyo ay cha mi pas-eten kannay nan awakmi. Ay ke kami kag isnan tapina'y mimis-tolo, ay ensapol si solat ay ipailacha ken chakayo ta mangiyam-ammowancha isnan awakcha, paymo ensapol cha is so-

latyo ay ipailacha isnan tapina? Ad-i.² Naisolat isnan semekmi ay chakayo nan kag tongon solatmi ay mangi-paammo isnan chonomi, ya nalatak ay ammowen ya fasaen si takho.³ Nalatak isnan fiyagyo ay chakayo kannay nan so-lat Cristo ay inpapaw-itna ken chakami. Ngem egay naisolat na isnan tinta mod-i ket isnan Ispiriton nan matatakho ay Dios, ya egay akhes naiyokhes isnan fato ay chap-ay, mod-i ket isnan semek si takho.^{**}

⁴ Mabfalin ay takchekhak nan inangenmi khapo isnan talekmi ken Apo Dios maichalan ken Cristo.⁵ Ad-ik kanan en kafaellanmi nan kag tona ay chono mo chakchakkami yangkhay. Ngem tay wad-ay si Apo Dios ay omagtan is kafaellanmi, mabfalin ay angnenmi.⁶ Siya nan nanganay isnan kafaellanmi ay en mangipaawat isnan falo ay tolagna. Nan nay ay tolagna et faken san sikhod ay lentegna ay inpaisolatna id sangad-om ya mangischo isnan chosa ay etey, mod-i ket nan infakhan nan Ispirito Santo ay mangichawchaw isnan eng-engkhana ay fiyag.

⁷ Semken tako nan nangipail-an Apo Dios isnan langlangna ay naitapiyan Moises issan nangiyokhesana isnan lentegna is kabfato. Ya olay mo cha et mamaid nan langlang nan kames Moises, egay kayet nakaisin-eng nan cheycha'y Israelitas ken siya tay

⁸2:14 Isnan ekhad nan iRoma mo mangafak cha isnan khofat, makiliwes cha'y en-pafoya isnan ilicha ta ipailacha'y nangafak cha isnan cha cha mangipangowan isnan fosocha is kakarsa. Sa et isnan manad-alanancha, pop-oowancha nan insinso ay nafanglofanglo ta songsongen si katakhotakho. Infilang Pablo nan awakna ay esang ay falod ay inafak Cristo tay siya nan esang ay nangola ken siya issan chey.

^{**}3:3 Inpaisolat Apo Dios nan sikhod ay lentegna ken Moises isnan fato ay chap-ay, ngem nay et inpaisolatna isnan Ispirito Santo nan falo ay lentegna is kasemek tako.

somili.^{††} Idwani mo siya chi nan kaidchayawan nan nangigwaana isnan lenteg ay mangischo isnan chosa ay etey, ⁸ad-i ngen am-am-amed kayet nan kaidchayawan nan chonon nan Ispirito Santo? ⁹Tay mo siya chi nan kaidchayawan nan nangigwaana isnan lenteg ay mangischo isnan chosan si takho, wadwad-ay achi is solit nan kaidchayawan nan mangipalentukhana isnan takho. ¹⁰Nan kinatet-ewana et tay wadwad-ay nan kaidchayawan nan naisokat idwani, namaid et nan kaidchayawan san chey sikhod. ¹¹Tay mo naichayaw nan chey lenteg ay ad-i omannong, ad-i ngen wadwad-ay is solit nan kaidchayawan nan naisokat ay wad-ay is eng-engkhana?

¹²Idwani tay wad-ay chi ay namna-maenmi, natoled kami, ¹³ad-i kag ken Moises, ay nangapongot isnan kamesna ta ad-i isin-eng nan Israelitas nan cha mamaichan nan langlang nan kamesna. ¹⁴Ngem inkekedsecha nan nemnemcha, ya engkhana idwani siya kayet ay kag masasalinan nan semekcha mo fasaencha nan chaan ay lenteg. Tay makaan yangkhay nan kag manasalin isnan semek nan takho isnan maiyornosancha ken Cristo.^{‡‡} ¹⁵Siya, olay idwani mo

fasaen nan Judio nan lenteg Moises, kag sisya'y maaapongotan nan semekcha. ¹⁶Ngem mo somakhong nan takho ay mangafolot isnan Apo, at makaan nan chey ay kag manasalin ken siya.^{¶¶} ¹⁷Idwani, nan makmakwani isna ay Apo, et siya nan Ispirito Santo. Ya mo sino nan kawad nan Ispirito Santo. Ya mo Jesus, nawayawaya siya. ¹⁸Tay siya chi, am-in tako ay nakaan nan kag somasalin, et kag tako sarming ay ensis-ilap isnan chayaw ya langlang Apo Jesus.^{§§} Siya nan langlang ay nalpo isnan Apo tako ay Ispirito Santo, ay cha mamab-aliw ken chatako ta am-amed tako kag ken siya isnan langlang nan chayawna.

Nan Khawis ay Chamag nan Mensilaw isnan Wad-ay isnan Enfolinget

4 Idwani, khapo isnan seg-ang Apo Dios, naichowa nan nay ay chono ken chakami, et nay ad-i kami ngomayngaya.

²Nan magtek angnenmi, et ad-iyenmi nan am-in ay kafabfain ay cha itabtafon ay ik-ikkan, ya maid siksikapanmi. Ad-imi fab-aliwan nan kalin Apo Dios, mod-i ket ilatlatakmi ay osto nan tetewa, ya siya kannay chi nan mangipatetewa ay osto kami isnan sakhang Apo

^{††}**3:7** Id sangad-om, issan nangigwaan Apo Dios isnan sinpoo ay filina ken Moises, wad-ay cha isnan katokyaw nan filig ay Sinai. Osto'y khinomwab si Moises, somili nan kamesna tay isnan cha na nakitottot-oyyan ken Apo Dios. Ngem ad-ina ammo ay somili nan kamesna. Adi kad issan nangil-an nan cheycha'y takho isnan somili ay kamesna, ya ke cha't omegyat ay somag-en ken siya. Sa na't inokopan nan kamesna ay nangitafon. Ilaenyo nan Exodo 34:29-35.

^{‡‡}**3:14** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay engkhana idwani ad-i makaan nan chey siya met laeng ay apongot mo fasaencha nan chaan ay tolag, tay makaan yangkhay chi maichalan ken Cristo."

^{¶¶}**3:16** Chwa nan mabfalin ay ayen nan nakwani isna. Mabfalin ay kag tona nan laychena ay kanan: 16 Nay met achi mabfalin ay makaan nan manasalin, tay wad-ay isnan naisolat ay kalin Apo Dios, "Nakaan nan manasalin isnan kamesna mo somakhong siya ay manot-oya ken Apo Dios." Siya chi nan inangnen Moises. Issan nanakhangana isnan takho sinalinana nan kamesna, ngem isnan nanakhongana ken Apo Dios kinaana nan salin nan kamesna. Ilaenyo nan Exodo 34:33-35.

^{§§}**3:18** Mabfalin ay chwa nan ayen nan nay ay nakwani. Mabfalin ay kanan, "Tay siya sa, am-in tako ay nakaan nan kag somasalin, et ilan tako ay kag isnan sarming nan chayaw ya langlang Apo Jesus."

Dios isnan semek nan olay sino ay takho. ³Et mo masasalinan nan isosolomi ay Khawis ay Chamag, masasalinan yangkhay chi ken chaicha ay cha madchongaw. ⁴Ad-icha mamati tay si Satanas ay mangiyap-apo isnan katakhotakho isnan lofong nan manasalin isnan semekcha,* ta ad-icha ilaen nan silaw nan Khawis ay Chamag maipoon isnan katangtangachan Cristo, ay kail-an nan osto ay ilan Apo Dios. ⁵Tay faken nan awakmi nan ipap-alawagmi, mod-i ket ipap-alawagmi ay si Jesu Cristo nan Apo, ya chakami nan faa ay ensilfi ken chakayo khapo ken Jesus. ⁶Si Apo Dios nan nangwanin, “Mawad-ay nan paway isnan kawad nan ab-afollinget.”† Siya akhes ay si Apo Dios nan nensilaw isnan semekmi ta amowenmi nan langlang nan katangtangachan Apo Dios ay maila isnan kames Cristo.

Nan Aped Takho nan Naitalkan nan Napateg ay Sos-olon Apo Dios

⁷Ngem intalek Apo Dios nan chey ay kag akon ken chakami ay alig fanga ay maid falorna, ta maila ay faken chakami nan nalpowan nan kamabfalin ay maid kais-isona mod-i ket nalpo ken Apo Dios. ⁸Kangnon nan maipapalikhatanmi, ngem khechangna'y ad-i kami masokok. Mo mamingsan ad-imi ammo nan ikkanmi, ngem ad-i kami ngomaya. ⁹Angsan cha nan omap-apos, ngem ad-i omog-okhay si Apo Dios. Pomse cha ken chakami, ngem egay kami natay. ¹⁰Sarcha fiyag kami ay kag ken Jesus isnan olay entona ay omayayanmi, ta maila koma nan kamabfalin nan fiyagna isnan nay ay awakmi. ¹¹Tet-ewa, isnan matatakhowanmi, kad-

in sakhangenmi nan kateyanmi khapo ken Jesus, ta maila koma nan kamabfalin nan fiyagna isnan nay ay nakap-sot ay awakmi ay etey yangkhay nan ayena. ¹²Adi kad nan nay ay chadlos mi ikateyan, et siya nan enfonga ay fiyagyo is eng-engkhana.

¹³Nan talekmi et kag isnan naisolat isnan kalin Apo Dios ay mangwanin, “Khapo tay namati ak et nay ifaagko.”‡ Siya akhes ken chakami, tay namati kami akhes, et nay siya nan ifabaagmi. ¹⁴Tay ammomi ay si Apo Dios ay nanakho ken Apo Jesus nan manakho akhes ken chakami khapo isnan naitapiyanmi ken siya, ya siya akhes ken chakayo ta sa na itakin chatako am-in isnan kawadna. ¹⁵Ya enkhawisanyo amin chachi, tay isnan omangsananan nan mamati, omad-acha akhes nan fachang Apo Dios, ya siya akhes ay at omad-acha nan enyaman ken siya, ya siya nan kaidchayawana.

Nan Sesemken cha Pablo, et Faken nan Fiyagcha isnan Lota, Mod-i ket nan Fiyag ay Eng-engkhana

¹⁶Tay siya chi, ad-i kami ngomaya. Olay mo cha malakay ya komapsot nan awakmi, siya kayet ay cha fomikas nan nemnemmi isnan kawakawakas. ¹⁷Tay nan likhat ay inaagmi idwani, ifilangmi ay sin-ak-itan yangkhay ya kag enyapew mo maikis-o isnan eng-engkhana ay katangtangachanmi ay maid kaisisona ay fongan nan chey ay likhat. ¹⁸Adi kad faken nan maiila nan chadlos sesemkenmi, mod-i ket nan ad-i kaila, tay nan maiila idwani, et sinak-itan, ngem nan sisya'y ad-i kaila, et wad-ay is eng-engkhana.

* 4:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan dios nan nay ay timpo, et kinimitna nan nemnemcha.*” Si Satanas nan laychena ay kanan, tay isna is kalofong nan kawad nan lebfengna.

† 4:6 Ilaenyo nan Genesis 1:3.

‡ 4:13 Ilaenyo nan Salmo 116:10.

**Nan Falo ay Awak ay
Namnamaen nan Mamati**

(1 Corinto 15:35-58; Filipos 1:19-26)

5 Ammo tako ay mo nan kalotaan ay torcha ay afong tako ay kaiyalikhan nan awak et mapakawas, at wad-ay nan maisokat ay falo ay afong tako ay faken takho nan mangaeb mod-i ket si Apo Dios. Siya nan falo ay awak is eng-engkhana id chaya. ²En-anaanana tako tet-ewa idwani, ya lalaychen tako ay masokatan et nan nay ay awak tako isnan falo ay awak id chaya, ³ta ad-i tako enpalang ay enlalafos ay aped yangkhay leng-ag ay maid awakna. ⁴Tay isnan sisya'y mangiyaawakan tako isnan nay kalotaan ay awak, en-anaanana tako tay enliglikhat tako. Ad-ik kanan en laychen tako ay makaan nan sikhod ay awak ta enlalafos nan leng-ag tako, mod-i ket ta mabfachowan tako isnan falo ay awak ta masokatan nan matey isnan ad-i katkatey.

⁵Siya chi nan pangkhep Apo Dios isnan nangab-ana ken chatako, ya inpaonana nan Ispiritona ay entee ken chatako ay mangipatet-ewa ay at maangnen ay maangnen am-in chachi.

⁶Siya chi nan khotokna ay tomotoled kami. Ammomi ay isnan sisya'y matatakhowan nan kalotaan ay awakmi, et adchawi kami ken Apo Jesus, ⁷tay nan pammati nan mangichad-alan ken chakami, ya faken nan maiila. ⁸Tet-ewa, tomotoled kami, ya kananmi en khagkhag-awis si komaan nan leng-agmi isnan nay ay awak ta en kami't makiafong ken Apo Jesus. ⁹Adi kad olay mo entetee kami isna paymo en kami makiafong ken siya ischi, nan yangkhay pangkhepmi et nan mangipalaylaychanmi ken siya. ¹⁰Tay

am-in tako et masapol ay sakhangen tako si Cristo ta maokom tako ken siya, ta sa tako't waschin chawaten nan khawis paymo ngaag isnan osto'y maiyafoloy isnan inik-ikkan tako issan sisya'y matatakhowan nan awak tako.

**Nan Nangawisan Pablo isnan Takho
ta Somakhong cha ken Apo Dios**

(Roma 5:9-11; Colosas 1:19-22)

¹¹Idwani, tay ammomi ay kakae-gyat nan kaokoman ken Apo Jesus, ippeymi nan kafaellanmi ay mangawis isnan takho. Ammon Apo Dios nan katatakhomi, ya asop ya siya akhes isnan semekyo. ¹²Ad-imi kannay cha paseten kasin nan awakmi ken chakayo, mod-i ket ipaammomi ken chakayo nan khotokna's mangidchayewanyo ken chakami. Siya chi ta wad-ay isongfatyo isnan cheycha'y takho ay mangichayew isnan takho khapo isnan kasasaadna ya faken khapo isnan wad-ay isnan nemnemna. ¹³Kanancha ngen ay nalewlew kami? Ngem olay, mo ket kaidchayawan Apo Dios. Mo kanancha ay osto nan semekmi, enkhawisanyo achi. ¹⁴Tay nan layad Cristo nan mangiyapo ken chakami, tay idwani figfikhenmi ay natey siya ay esang khapo isnan am-in ay takho, et nay siya akhes ay kag nakietey cha am-in ken siya. ¹⁵Inkatteyana nan am-in ay takho, tatno ad-icha wadwad-en nan fikhawen nan awakcha, mod-i ket enfibfiyag cha ay ensilfi ken siya ay natey ya kasin natakho khapo ken chaicha.

¹⁶Adi kad idwani, ad-imi et kasin lokkochen nan olay sino ay kag isnan pinang-ilan nan katakhotakho. Ya olay mo siya chi nan inangnenmi ken Cristo issan chey, ad-imi ang-angnen idwani. ¹⁷Tay mo sino nan naiornos ken Cristo

5:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *"lalaychen tako ay ifacho nan entetey-an tako id chaya."* Away nan sesemken Pablo et nan kasin omaliyan Jesus ay kasokatan nan awakna isnan falo ay awak ay osalena id chaya.

et fommalo nan katatakhona, et nay nakaan nan sikhod tay nasokatan is falo. ¹⁸Si Apo Dios nan nangangnen am-in isnacha. Inyornosna chatako ken siya maichalan ken Cristo, sa na't chinotokan chakami ay en mangawis isnan takho ta maiyornos cha ken siya.

¹⁹Nan isos-olomi, et naichalan ken Cristo nan cha mangiyornosan Apo Dios ken siya isnan katakhotakho isnan lofong, et nay ad-ina kasin singilen nan cha cha finmasolan. Sa na't finna chakami ay en mangisolo isnan angnen nan takho ay maiyornos ken Apo Dios. ²⁰Adi kad chakami nan mangitaktakheg ken Cristo, ya maichalan ken chakami nan mangaw-awisan Apo Dios isnan takho. Et tay itakhegmi si Cristo, iloneymi ken chakayo ta mo ke kayo maiyornos ken Apo Dios. ²¹Tay siya na nan inangnen Apo Dios ay enkhawisan tako, infilangna ay si Cristo nan nenfasol isnan fasol tako olay mo maid paat fasolna, ta isnan maiyornosan tako ken Cristo mabfalin ay maitapi tako isnan kinalenteg Apo Dios.

Nan Enlikhatan nan Enchono ken Apo Dios

6 Idwani tay makidkidno kami ken Apo Dios, iloneloneymi ken chakayo ta ad-iyoy aped chawaten nan fachang Apo Dios sa et maid fongana. ²Tay wad-ay nan inpaisolat Apo Dios ay nangwanin,

“Chinngek chakayo isnan osto ay timpo ay laychek ay manngelan ken chakayo, ya isnan chey ay akhew finachangak chakayo ta maisalakan kayo.”⁸

Ilaenyo mampay, tay chey idwani et nan pinilina ay timpo ay fomachangana. Idwani nan osto ay kaisalakanyo.

³Ad-imi laychen ay paang-ango nan inpadnon Apo Dios ken chakami, et nay en-annad kami ta maid ipap-ailami is enfalin ay kaisagkhawan nan mamati koma. ⁴Nan magtek ikkanmi et ipailami ay tet-ewa'y faan Apo Dios chakami isnan olay ngag sisa. Ikakatpemi nan ngag sisa'y somepsep, nan pomap-alikhat ya nan mangorkor isnan olo. ⁵Olay mo pomak-opak-o cha, omifalod cha paymo khommolo cha, khechangna'y an-anosanmi. Chachama nan felaymi, ya intopegmi ay egay nas-naseyep ya egay nangnangan. ⁶Ipailami akhes ay chakami nan faana isnan nadchalos ay okhalimi, isnan ammomi, isnan anosmi ya isnan mangakhawisanmi isnan olay sino. Siya akhes nan ipailami maichalan isnan Ispirito Santo, isnan tet-ewa ay layadmi, ⁷isnan mangifaganmi isnan tet-ewa, ya isnan kamabfalin Apo Dios. Wad-ay akhes ken chakami nan kinalenteg ay maiyalig ay tofay ya kalasaymi. ^{**} ⁸Machad-ayaw kami isnan tapina, ya omipabfain nan tapina. Madchilaw kami, ya khawis nan kaog-okhochanmi akhes. Olay mo tet-ewa nan ap-appatenmi, maifilang kami kayet ay langkowag. ⁹Kanancha en maid filangmi ay takho, ngem ya ke kami machamchamag mo! Olay mo sarcha fiyag kami, khechangna'y matakhotakho kami kayet. Olay mo maipap-alikhat kami, faken chi's mateyanmi. ¹⁰Olay mo omipasanga cha, enlal-ayad kami kayet. Olay mo posiposi kami, angsan cha nan pafaknangenmi maipoon isnan malpo id chaya. Ya olay mo maid mabmabfalinmi, kwami nan am-in.

^{§6:2} Ilaenyo nan Isaias 49:8.

^{**6:7} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan armas si kinalenteg ay pala isnan kannawan ay lima ya pala isnan kannikhid ay lima.”

Nan Kedchawen Pablo isnan iCorinto

¹¹Chakayo ay inaloyosmi issa'd Corinto, maid paat itabtafonmi ken chakayo. Kad-in malaylaychan kami ken chakayo.^{††} ¹²Faken chakami's ad-i menlayad ken chakayo mod-i ket chakayo nan ad-i lommayad. ¹³Adi kad idwani, laychek ay kedchawen ken chakayo ay infilangko'y an-akko ta somofalit kayo is layad akhes.

Nan Tokhon Pablo Maipoon isnan Maiyornosan nan Mamati id Corinto isnan Maid Pammatina ken Apo Dios

¹⁴Ad-i kayo maiyamong isnan maid pammatina tay ad-i kayo enfakafkahan.^{‡‡} Tay ngag nan ikkan nan nalenteg ya nan ngaag ay en-asiornos? Ay ke mabfalin ay en-among nan paway ya follinget? ¹⁵Siya akhes ken cha Cristo ken Satanas,^{¶¶} ad-i mabfalin ay maes-esa nan nemnemcha. Siya akhes isnan mamati ya nan ad-i mamati, maid en-isowan nan pangkhepcha. ¹⁶Siya kayet ay ad-i omno nan mangitapiyan tako isnan khinag-aeb ay dios isnan Timplon Apo Dios ay entetey-ana. Ya chatako nan maiyalig ay Timplon nan matatakho ay Dios, kag isnan kinwanina,

“At entee ak ken chaicha ya wad-ay ak ay maifob-oweg.

At sak-en nan figfikhencha ay Dioscha, ya chaicha nan takhok.”^{§§}

¹⁷Siya chi nan khotok nan nangwaniyan Apo Dios en,

“Taynanyo chaicha, ta maisiyan kayo. Chokokhanyo nan kakaisew et chawatek chakayo.*

¹⁸Mo siya chi, at sak-en nan Amayo, ya at chakayo nan an-akko.”

Siya chi nan kinwanin nan Apo ay Mak-abfalin isnan am-in.[†]

7 Chakayo ay laylaychek, tay nay chinngeyo nan cha inkalin Apo Dios ken chatako, kaanen tako't koma nan is yangkhay sisa ay menlokhit isnan awak ya semek tako, sa tako't ippey nan kafaellan tako ay enfiyag ay mangiyegyat ken Apo Dios engkhana ay machalosan ay osto nan okhali tako.

Nan Malaylaychan Pablo isnan Sinmakhongan nan iCorinto ken Siya

²Iib-ak, wad-ay koma layadyo ken chakami.[‡] Tay maid met inang-angnenmi's ad-i osto isnan olay sino ken chakayo. Maid inaw-awismi isnan ngaag. Ya maid akhes tinoktokongmi. ³Ad-ik kanan na ay mangipafasol ken chakayo, tay chachama nan layadmi ken chakayo[¶] ay kag isnan kinwanik issan chey, et

^{††}6:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Matatakang nan topekmi ken chakayo ay iCorinto, ya chinmakchake nan posomi.” Nan laychen Pablo ay kanan isnan nay et, maid intabtafona ken chaicha ya laylaychena chaicha.

^{‡‡}6:14 Isnan ekhad nan Judio, khomaeb cha is sallong isnan kaew ay chwa nan panallongana. Nan osto ay naisolat isna et, “Ad-i kayo makisallong isnan ad-i mamati, tay ad-i kayo enfakafkahan.”

^{¶¶}6:15 Nan osto ay naisolat isna et Beliar. Siya nan esang ay ngachan Satanas, ay fason Apo Dios.

^{§§}6:16 Ilaenyo nan Levitico 26:11-12; Jeremias 32:38; Ezekiel 37:27.

*6:17 Ilaenyo nan Isaias 52:11; Ezekiel 20:34, 41.

†6:18 Ilaenyo nan 2 Samuel 7:14; Isaias 43:6.

‡7:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Omagtan kayo is tey-anmi.”

¶7:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Wad-ay kayo isnan posomi.”

nay ensasakhana kami ay makietey paymo makitee ken chakayo. ⁴Chakayo nan chadlos talkek ya ichad-ayawko. Et olay isnan am-in ay likhatko, onanig ak fomikas khapo ken chakayo ya ilayalayadko chakayo.

⁵Tay olay issan inomchananmi id Macedonia, maid paat inmil-illenganmi, mod-i ket chad-ama ay naliglikhatan kami isnan olay entona ay inmay-ayanmi, tay sinmomasoma cha ya ansan nan nachanchanakanmi.

⁶Ngem si Apo Dios ay mangipabpafikas isnan nginmaya, et inmipafikas isnan inmaliyan Tito ay nalpo ken chakayo.

⁷Faken yangkhay nan inmaliyana nan inmipalal-ayad, mod-i ket nan akhes nangokhochana isnan cha yo nangipabpafikasan ken siya. Infaagna akhes nan chachama'y iliwoyo ken sak-en ya nan fafawiyoy. Kinwanina kayet en chadlos omisassakit kayo. Siya chachi nan chachama ay ilal-ayadko.

⁸Tay olay mo inpangoyos nan chey ay solatko chakayo, maid fafawik idwani, olay mo ammok ay inpangoyos nan solatko chakayo isnan sin-ak-itan khapo isnan kinwanik. Ngem issan chak nangisolatan sidi tet-ewa ay nenfafawi ak. ⁹Ngem idwani, nay et enlal-ayad ak, magtek ad-i khapo tay inpangoyosko chakayo mod-i ket tay nan nenfanakhan nan nginmoyosanyo et nan nanokokhanyo isnan ad-i osto ay inang-angnenyo. Idwani tay siya chi ay inpailayo nan laychen Apo Dios ay enfanakhan nan nginmoyosanyo, maid nenngaakhanyo khapo isnan inangnenmi. ¹⁰Tay nan ngomoyosan ay tan-oyan Apo Dios, et ischona nan manokokhan nan takho isnan ad-i osto ta maisalakan siya. Maid fafawina isnan nangangnenana ischi. Ngem nan ilan si ngomoyosan nan katakhotakho isnan lofong et maid teken si ischona mod-i ket kecheng nan etey. ¹¹Ilaenyo kay ya

nan fongan nan nay ay nginmoyosanyo ay nalpo ken Apo Dios. Tay idwani, mamangset kayo isnan khawis. Nensasakhana kayo et ay mangitakcheg isnan awakyo isnan naipabfasolanyo, liligtenyo nan naangnen, ya iyegyatyo nan chosa. Mailiw kayo ken sak-en, ya nensasakhana kayo ay nanosa isnan ngaag nan inik-ikkana. Adi kad isnan am-in, inpailayo ay maid makmakwaniyanyo.

¹²Et olay mo siya chi nan inso-latko ken chakayo, egayko sisinmek nan nakafasol yangkhay paymo nan takho ay nakabfasolana, mod-i ket nensolat ak ay mangilatak ken chakayo isnan sakhang Apo Dios nan maipoon isnan chadlos yo omiismekan. ¹³Siya chi nan khotok nan fomibfikasan nan nemnemmi.

Ya egay kami yangkhay naipafikas, mod-i ket onanig kami nalaylaychan is-san nangil-anmi ay nalagsak si Tito isnan inangnenyo ay nangipafikas isnan nemnemna. ¹⁴Tay inhad-ayawko ken Tito nan kinagkhawisyo, ya nay egay ak nafainan, tay naipaila ay tet-ewa am-in nan kinkinwanimi ay nangichayaw ken chakayo, ay kag isnan kinatet-ewan nan am-in ay infaagmi ken chakayo. ¹⁵Si Tito akhes, onanig finmikas nan layadna ken chakayo idwani, isnan manem-semkana isnan namatpatiyanyo am-in ken siya, ya nan chadlos yo nangiyegy-atan isnan tokhona. ¹⁶Olay akhes sak-en, malaylaychan ak tay ammok ay mab-falin ay talkek chakayo isnan am-in.

Nan Inangnen nan Mamati id Macedonia ay Nangilayad isnan Sipingcha

8 Iib-ak, laychenmi ay ammowenyo nan khawis ay nenfanakhan nan fachang Apo Dios isnan cheycha'y mamati ay maam-among id Macedonia. ²Olay mo posiposi cha ya chad-ama nan likhatcha, khechangna'y egaycha

nen-im-imot mod-i ket inpailacha ay al-allayad cha ay mangigwa isnan sipingcha ay mamachang isnan ib-acha ay mamati. ³Tet-ewa nan kanak maipoon ken chaicha. Egaycha yangkhay inchowa am-in nan fachang ay kafaelan-cha, mod-i ket ad-acha kayet nan infachangcha. Sa et chaicha kannay nan kikhad ay cha nen-igwa, ⁴ay nensegsegang ken chakami ta mo ke mi itapi nan ilayadcha, tatno makilal-ayad cha isnan tapina ay mamachang isnan takhon Apo Dios id Judea. ⁵Et ad-ad-acha nan inchawchawcha mo nan sesemkenmi. Tay nan inangnenna, et inchoocha ona nan awakcha ay ensilfi ken Apo Dios, esa pay ken chakami, maiyafoloy isnan laychen Apo Dios ay maikkan. ⁶Adi kad khapo tay si Tito nan nangilaplano isnan enornonganyo isnan ilayadyo ay ifachang, nay et inapifikasmi siya ay en mangikwas isnan linapowana is kawadyo. ⁷Idwani tay mamangset kayo isnan amin - nan pammatiyo, kananyo, am-moyo, kakhetyo ya nan layadyo akhes ken chakami - ilaenyo ta mamangset kayo akhes isnan nay ay enfachanganyo idwani.

⁸Ad-ik kanan na ay mamilin ken chakayo. Laychek yangkhay ay ipaila ken chakayo nan layad nan tapina ay fomachang, ta mangammowak mo tet-ewa nan layadyo. ⁹Tay ammoyo nan ilan nan fachang Apo tako ay si Jesu Cristo. Olay mo nafaknang siya id tongcho, nenfalin ay posi isna khapo ken chakayo, tatno maichalan isnan nenfalinana ay posi et fomaknang kayo.

¹⁰Adi kad siya na nan kanak ay khawis ay angnenyo idwani. Khawis mo ikwasyo nan inlapoyo id tawen, tay chakayo kay man nan inmona ay nanmek ya nangiyangnen. ¹¹Ipatiyo mampay ay mangikwas isnan linapowanyo isnan wad-ay ay kafaelan-cho, tatno nan layadyo ay mangikwas et en-iso isnan layadyo ay nanmek ay fomachang. ¹²Tay nan tan-oyan Apo Dios et nan takho ay al-allayad ay en-ichowa isnan wad-ay ay kafaelan-cho ay igwa. Ad-ina sadsad-en nan ad-i tako kafaelan ay ichowa. ¹³Ad-ik laychen ay palikhaten chakayo ta somya nan tapina, mod-i ket ta mais-o kayo. ¹⁴Ngem nan kanak, tay wad-awad-ay ken chakayo idwani, fachanganyo koma chaicha ay enkolang, ta mo is tap-in ya enliglikhat kayo ya wad-awad-ay akhes ken chaicha, at akhes ensafalitcha ken chakayo. Mo siya chi at mais-o kayo ay en-asifabchang. ¹⁵Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “Nan takho ay ad-acha nan inamongna, et khechangna'y maid nakhayad ken siya, ya nan takho ay akit nan chinakhopna, et maid nenkolangana.”⁸

Nan Nabfaalan cha Tito

(1 Corinto 16:1-4)

¹⁶Enyaman ak ken Apo Dios tay inkisona nan layad Tito isnan layadko ay mamachang ken chakayo. ¹⁷Tinan-oyana nan kinchawmi, ngem faken yangkhay siya chi tay lalaychena kayet chadlo ay mamachang ken chakayo, ya sesemkena ay omeay ken chakayo. ¹⁸Nan ifaami ay

§8:15 Issan kawad nan cheycha'y Israelitas is kamalalango ay lota issan kinmaan cha id Egipto, nangkhai nan kanencha. Adi kad si Apo Dios, kawakawakas ay inekchagna nan makakan ay nalpo id chaya ta wad-ay kanencha. Sa na't kinwani en, “Isnan winiit, waschin en somalop is kanena.” Nan cheycha'y fabfallo ya mamagkit, inad-achacha nan inalacha, ngem nan cheycha'y oongang-a ya nan nenkalakay, sin-ak-it nan inalacha. Sa cha't nen-amongen am-in ya finingaycha ay ostoosto ta maid ensobla nan kanena paymo komolang nan kanena. Ilaenyo nan Exodo 16:18.

fowegna, et siya nan esa'y ib-a tako ay nachamchamag isnan am-in ay sinfaan khapo isnan laingna ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag. ¹⁹Faken yangkhay chi, mod-i ket siya nan chinotokan nan ib-a tako ay mamati isnan teketeken ay ili, ta siya nan makifabaat ken chakami ay manginongnong ya mangiyey isnan maifachang isnan kaseseg-ang. Siya na nan ikkanmi ta machad-ayaw si Apo Dios ya ta ipailami akhes ay al-allayad kami ay fomachang.

²⁰Eestenmi nan angnenmi ta maid makmakwaniyanmi maipoon isnan nay ay ad-acha ay siping ay cha mi nongnongen. ²¹Tay nan pangkhepmi et ta angnenmi nan osto, faken yangkhay isnan sakhang Apo Dios mod-i ket isnan sakhang nan takho.

²²Ipafowegmi akhes ken chaicha nan esang kayet ay ib-a tako ay mamati, ay kad-in nangipaila ay tet-ewa nan kakhetna ay fomachang isnan olay ngag. Ya idwani tay chadlos tatalkena chakayo, at am-amed kayet nan layadna'y mamachang ken chakayo.

²³Mo maipoon ken Tito, siya nan kadwak ay makidkidno ay mamachang ken chakayo. Nan tapina ay iib-ana, chaicha nan mangitakcheg isnan iib-a tako isnan tapina ay sinfaan, ya maichad-ayaw si Cristo khapo ken chaicha. ²⁴Idwani, ipailayo ken chaicha nan layadyo, ta mangammowan nan mamati ay maamong isnan am-in ay ili nan tet-ewa'y layadyo, ya nay et figfikhencha ay tet-ewa nan mangichad-ayawanmi ken chakayo.

Nan Maifachang isnan Kaseseg-ang ay Mamati id Judea

9 Ad-ik mang-ey solatan chakayo maipoon isnan enpafal-an isnan

maifachang isnan takhon Apo Dios id Judea, ²tay ammok ay al-allayad kayo ay fomachang. Et siya chi nan inchayachayawko maipoon ken chakayo isnan cheycha'y iMacedonia. Infakhak ay chakayo ay iyAcaya et sikhod ay nensasakhana kayo ay fomachang id tawen pay laeng, ya siya chi nan nangipafikas isnan kaangsanan ken chaicha.

³Idwani ifaak nan naycha'y iib-a ay en mamachang ken chakayo ay ensakhana, ta matet-ewaan ay faken yangkhay aped kak-ali nan chak kinkinwani ay nangichayaw ken chakayo, mod-i ket tet-ewa ay nensasakhana kayo ay kag isnan apchas ko kinwani. ⁴Tay mo wad-ay maitakin ay iMacedonia ken sak-en, sa cha't ammo ay egay kayo pet nensakhana, et mafaifainan kami ya am-amed ken chakayo, tay chadlos tatalkenmi chakayo. ⁵Adi kad sinmekko ay masapol ay kedchawek isnan naycha'y iib-a, ta omon-ona cha issa ay mennongnong isnan cha yo inkali ay ilayad, ta apchas maisakhana isnan omchanak issa. Siya chi nan mangipaila ay egay kayo napip-ilit, mod-i ket khapo isnan layadyo. ⁶Sesemkenyo na: "Nan takho ay akit nan imolana et akit akhes nan aniyena. Ngem nan ad-acha nan imolana, et siya akhes isnan aniyena."

⁷Adi kad masapol ay waschin en-ichowa isnan malpo isnan layadna ay egay napilit, ya ad-ina kasin ibfafawi. Tay nan laychen Apo Dios, et nan al-allayad ay en-igwa. ⁸Ya siya nan makaigwa isnan ad-ad-acha mo nan kasapolanyo, ta maid enkolanganyo, ya ta kad-in wad-ay ikkanyo ay fomachang isnan olay ngag sis'a'y khawis ay ifachang. ⁹Kag isnan naisolat isnan kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Nan nalenteg ay takho,** al-allayad ay en-ichowa isnan kaseseg-ang, ya eng-engkhana nan fongan nan kinagkhawisna.”††

¹⁰Adi kad si Apo Dios ay mangipawad-ay isnan maimola ya nan kanenyo, et siya akhes kannay nan cha mangipaangsan isnan wad-ay ken chakayo tatno omad-acha kayet nan fongan nan iseg-angyo. ¹¹Siya, ipaad-achana nan olay ngag sisa ay wad-ay ken chakayo ta kad-in makafachang kayo isnan olay sino. Et mo chawatencha nan iyeymi ay ilayadyo, at chachama nan angnencha ay enyaman ken Apo Dios. ¹²Adi kad nan nay ay cha yo ang-angnen ay ensilfi, et ad-i yangkhay fomachang isnan kasapolan nan takhon Apo Dios, mod-i ket pabfalaena nan chadlos chachama ay yaman ken Apo Dios. ¹³Nan nay khawis ay ang-angnenyo nan mangipaila ay tet-ewa kayo, ya ansan nan manad-ayaw ken Apo Dios migkhapo ken chakayo, tay ilaencha ay nakapet kayo isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo ay ifab-aagyo. Sa cha't akhes chayawen siya khapo isnan ad-acha ay inchowayo ay fachang ken chaicha ya isnan tapina akhes. ¹⁴Et sa cha ilowalowan chakayo, ya at omad-acha nan layadcha ken chakayo khapo isnan maid makaiso ay fachang Apo Dios ay inpailana ken chakayo.‡‡ ¹⁵Enyaman takot ken Apo Dios isnan inlayadna ay ad-i kaifallikas nan pategna.

Nan Nangitakchekhan Pablo isnan Chonona

10 Sak-en si Pablo ay akhiyo, et nay iloneloneyko ken chakayo ay kag isnan kinaanos ya kinaoyan Cristo ken chakayo. Sak-en kano nan kattoletoled mo adchawi ak ken chakayo, ya ad-i ak makakkali isnan sakhangyo. ²Idwani, laychek ay enseg-ang ken chakayo ta mo omali ak sisa, ad-iyoy koma piliten sak-en ay mangipaila isnan toledko ken chakayo. Tay nattoled ak ay menyangyang isnan cheycha'y mangmangwani ay nan okhali ya pangkhepmi et nalpo isnan semek si takho yangkhay. ³Tet-ewa, takho kami yangkhay, ngem faken kag nan ikkan si takho nan angnenmi ay mangofat isnan ngaag. ⁴Tay nan maiyalig ay armas ay ikhobkhofatmi isnan ngaag, et faken nan kafaelan si takho mod-i ket nan armas Apo Dios ay wad-ay mabfalina ay mangafak isnan olay ngag sisa ay makedse ay mangap-apos ken siya. ⁵Afakenmi nan olay ngag sisa ay lason si takho ya nan am-in ay nachayew ay semekcha ay mannelat isnan mangamowancha isnan kinatet-ewa maipoon ken Apo Dios. Siya, afakenmi nan am-in ay semek si takho tatno maiyornos cha ken Cristo. ⁶Et mo ilaenmi ay tet-ewa'y naiyornos kayo ken Cristo, at ensasakhana ak akhes ay manosa isnan am-in ay sisya'y nawewe.

⁷Nan ngen ilaenyo et nan chey chadlos maiila? Mo wad-ay ken chakayo nan chadlos mamang-ep ay siya nan

**9:9 Mabfalin ay si Apo Dios nan kanana isna paymo nan khawis ya nalenteg ay takho.

††9:9 Ilaenyo nan Salmo 112:9.

‡‡9:14 Issan timpon Pablo, chinnilaw nan cheycha'y Judio nan faken Judio ay kag nan cheycha'y iCorinto. Idwani pay tay namati et nan cheycha'y iCorinto ken Jesus, inib-acha et nan Judio ay namati akhes ken Jesus. Ad-i kad mo nan cheycha'y Judio id Jerusalem ya ilowalowancha nan cheycha'y faken Judio ay iCorinto, kag katataa chi ya maila chadlo ay tet-ewa ay wad-ay ornoscha ken Apo Jesus.

takhon Cristo, figfikhena kayet koma ay siya akhes ken chakami. ⁸Inchowan Apo Jesus nan kalebfenganmi ay mangipafikas ken chakayo, ya faken nan mamakawas isnan pammatiyo. Et olay mo chadlos ko apaappaten nan nay ay kalebfengak, maid fomainak. ⁹Adik laychen ay kananyo en kag ko papae gyaten chakayo isnan manos-olatak ken chakayo. ¹⁰Tay wad-ay nan tapina ay mangwanin, “Sikhab nan solat Pablo, ya makabfalin. Ngem mo wad-ay siya ken chatako, maid kabkafaelana, ya ad-i makakkali ay khawis.” ¹¹Nan magtek maawatan koma nan cha mangmangwani isnan kag tosa, et mo ngag nan toledmi ay enkali isnan solatmi, siya akhes isnan angnenmi mo wad-ay kami ken chakayo.

Nan Nadchotokan ken Apo Dios et Ad-ina Pawadwad-en nan Awakna

¹²Ad-imi laychen ay mangikis-o isnan awakmi isnan cheycha'y mangipas-epas-et isnan awakcha kannay. Nanengneng cha, tay chaicha kannay nan menloklokod isnan awakcha, sa cha't ikiskis-o nan okhalicha isnan ib-acha kannay. ¹³Nay met achi ad-imi ichayew nan fakenmi fiyang, mod-i ket kecheng yangkhay nan chono ay inpabfiyang Apo Dios ken chakami nan ap-appatenmi, ya naitapi kayo isnan fiyangmi. ¹⁴Adi kad isnan mangap-appatanmi maipoon ken chakayo, et ad-ina laychen ay kanan en lablabsenmi nan fiyangmi ay kag san egay kami paat inom-omchan ken chakayo. Tay chakami nan inmon-ona ay inmey ken chakayo ay nangischo isnan Khawis ay Chamag maipoon ken

Cristo. ¹⁵Tet-ewa, ad-imi ichayew nan awakmi isnan nenfellayan nan tapina, ay fakenmi fiyang. Namnamaenmi ay mo ket fomifikas nan pammatiyo, at omad-acha nan enfanakhan nan chonowenmi maichalan ken chakayo. ¹⁶Ta sa kami't en ipalawag nan Khawis ay Chamag isnan cheycha'y sisya'y egay nanngge isnan ili ay lafes nan iliyo. Siya chi ta faken nan apchas nadno ay fiyang si tapina nan ap-appatenmi. ¹⁷Ngem nan angnen tako koma, et kag isnan kinwanina en, “Mo wad-ay ilal-ayad nan takho, et nan koma yangkhay mapadchayawana ken Apo Dios.”^{¶¶} ¹⁸Tay faken nan mangichad-ayaw isnan awakna kannay nan tanoyan Apo Dios, mod-i ket nan takho ay ichayawna.

Nan Semek Pablo isnan Menmangiliyan nan iCorinto isnan Ad-i Tet-ewa ay Apostoles

(1 Corinto 9:1-18)

11 Asop ya anosanyo sak-en olay mo tekteken kano nan chak kankanan isnan mamingsan. ²En-imon ak ken chakayo, ay kag isnan imon Apo Dios. Iyaligko chakayo ay esa'y magmagkit ay intolagko ay iyasawa isnan esesang yangkhay ay lalaki ay si Cristo. Nan pangkhep ko et ta ipangok chakayo ay nadchalos ken siya. ³Ngem omegyat ak tay ta ket lang kag kayo ken Eva ay sinailowan nan oweg isnan sikapna,^{§§} ya sa kayo't masailowan, tay ento mo tet-ewa kayo ken Cristo ya chachama'y nakapet kayo ken siya, ya ke kayo't maisiyan. ⁴Tay mo wad-ay omali ay mangipalawag isnan teken ay sos-olo maipoon ken Jesus,* ay ad-i maifakhay

^{¶¶}10:17 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay bersikolo et, “Mo wad-ay ichayew nan takho, ichayewna koma yangkhay nan angnen Apo Dios.” Fasaenyo nan Jeremias 9:23,24.

^{§§}11:3 Ilaenyo nan Genesis 3:1-6.

*11:4 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Tay mo wad-ay omali ay mangipalawag isnan teken ay Jesus”

isnan isos-olomi, ya ket ay siya nan aped yu chengchengngen! Siya akhes ay ento mo nan chinawatyo ay Ispirito Santo nan maawisanyo, ket ay teken! Ya olay mo chinawatyo nan Khawis ay Chamag, ket ay teken et nan chenggenyo idwani. Nallaka kayo pet ay maawis isnan teken! ⁵Nan kanak et, “Ay ke ak enkhog-owab mo nan cheycha'y matangtandag kano ay apostolesyo?” ⁶Tay olay mo maid laingko ay enkali, ngem ad-i enkolang nan ammok, ya kad-in inpailami ay tet-ewa na isnan am-in ay insos-olomi ken chakayo.

⁷Maid paat inal-alak ay silchok ken chakayo isnan chak nangipap-alawakhan isnan Khawis ay Chamag Apo Dios.† Siya chi nan inangnek ay nangifafan-ig isnan awakko ta mo ke kayo tomongcho. Enfasolak ngen chi? ⁸Kag ko et inakewan nan tapina ay mamati ay maam-among isnan teken ay ili, isnan chak manad-awatan isnan cha cha ichowa tatno ensilfi ak ken chakayo. ⁹Sa et isnan kawadko ken chakayo egayko inpalikhat chakayo isnan ngag sisa'y masapolko, tay cha inyalin nan cheycha'y ib-a ay in mali ay nalpo id Macedonia nan kasapolak.‡ Sikhod ay egayko inpap-alikhat chakayo, ya ad-ik akhes palikhaten chakayo is tap-in. ¹⁰Tet-ewa nan kankanak ay kag isnan kinatet-ewan Cristo ay wad-ay ken sak-en. Isnan olay entona, maid makaipatke ken sak-en mo ichayewko nan ad-ik kasilchowan isnan olay entona isnan Probinsiya ay Acaya. ¹¹Ek man kanan na ay? Siya

ngen tay maid layadko ken chakayo? Ad-i. Ammon Apo Dios ay laylaychek chakayo.

¹²Et siya kayet nan angnek ta maid mabfalin nan cheycha'y cha enchayew ay mangmangwanin maid nateknan nan chonocha isnan chonomi. ¹³Tay nan kag tosacha ay takho, faken cha tet-ewa ay apostoles. Nan yangkhay ensas-ailo nan chonocha, et kas-on cha apostoles Cristo. ¹⁴Ad-i tako koma mataa tay olay si Satanas ay apocha et mabfalin ay en-paila ay kag enlalalang ay anghel. ¹⁵Isonga ad-i katataa mo nan cheycha'y faana, et enfalinencha nan awakcha ay kas-on tet-etet-ewa'y nalenteg ay faan Apo Dios. Ngem at khechangna'y pad-anencha nan ostoy maiyafoloy isnan inang-angnencha.

Nan Likhat Pablo ay Apostol Cristo

¹⁶Kasik kanan, ad-iyo koma kanan en nanengneng ak isnan chomayewak idwani. Ngem mo siya chi nan semekyo ken sak-en, olay achi, mo ket anosanyo kayet ay mannge ta wad-ay akhes akit is ichayewko. ¹⁷(Nan nay ay angnek idwani ay enchad-ayew et egay inischoon Apo Jesus, tay tet-ewa'y kag ak nanengneng isnan toledko ay enkakali idwani. ¹⁸Ngem khapo tay angkanan cha nan mangichad-ayew isnan awakcha kannay, siya akhes nan angnek.) ¹⁹Ya ngag man mo chakayo ay iCorinto et mamasilib kayo kano, ya ke yo anosan kayet ay mannge ya mangilal-ayad isnan ichad-ayew nan nanengneng mo! ²⁰Siya, anosanyo nan olay

†11:7 Isnan kawad Pablo id Corinto, nenkhag-aeb siya's torcha ay afong ta wad-ay ikatakona. Ya sa et wad-ay akhes chinawatna ay inchowon nan namati id Macedonia ay fachangcha. Adi kad maid inal-alana is silchona isnan nen-isos-olwana. Tay nan laychena, et ad-i koma mabfayachan siya isnan manngelanha isnan isos-olona ay kalin Apo Dios. Nan cheycha'y nakaachar id Corinto, et kananchan libli nan sos-olona, ya maid pategna tay maid mampay fayadna. Ilaenyo nan I Corinto 9:3-18.

‡11:9 Ilaenyo nan Filipos 4:14-15.

sino, olay khab-enchacha chakayo ay faa, khotkhotancha chakayo, tokongenchacha chakayo, ilaylayosancha chakayo, ya olay sodpakencha chakayo, an-anosanyo kayet chaicha. ²¹Ngem chakami kano nan maid toledcha. Tet-ewa, fomain kami ay manon-od ken chaicha.

Nay met achi mo way takho is natoled ay mangichayew is olay ngag sisa, kag todi akhes nan kinatoledko idwani ay kag nanengneng ay enkali. ²²Mo kananchan Judio cha, siya akhes ken sak-en. Mo kananchan Israelitas ya ap-on Abraham cha, siya met akhes ken sak-en. ²³Kag ak nalewlew isnan mangwaniyak sina, ngem mo kananchan faan Cristo chaicha, khechangna'y wadwad-ay ak kayet ay faan Cristo. Ad-ad-acha nan chinnok mo chaicha. Nangang-angsan ak ay naifab-alod ya nasaplis-aplit. Ya kad-in nganngani ak ay matey. ²⁴Naminlima ay sinaplit nan Judio sak-en is sintotlon poo ya siyam. ²⁵Namitlo ak ay napak-opak-o ya namingsan ak ay nafafoaog. Namitlo ay napakawas nan bapor ay nenlolokhanak, ya namingsan ay aped ak naitabtafog is kafayfay isnan sin-akhew ya sinlabfiyan. ²⁶Isnan kad-in enfaatak, angsan nan maiyegyay ay chak intopeg: nan mangaakew, nan kakailiyak kannay ay Judio, nan cheycha'y Gentil, ya nan kakas-okas-on ay ib-a'y mamati. Angsan akhes nan maiyegyay ay intopegko isnan wanga, isnan nenfaafaatak isnan chadchake ay ili, ya isnan ponchag ya fayfay akhes. ²⁷Fe-

lay ya likhat nan angstan. Maid paat osto is seyep, ya intopegko nan owat ya ew-ew. Inkakatpek ay ad-i mangmangan, maskamaskaw ak ya kolang nan isalakko isnan lateng. ²⁸Ya faken yangkhay chachi, tay kawakawakas ay naliglikhatan ak isnan mangisaksakitak isnan am-in ay mamati ay maam-among isnan kailiili. ²⁹Tay mo wad-ay nakap-sot nan pammatina, ay kek ad-i isakit? Ya mo wad-ay nasailowan, ay ke ak ad-i masaktan?

³⁰Adi kad idwani, mo mapilit ak ay enchayew, ichayewko nan mangipaila isnan kinakapsotko. ³¹Nan Dios ya Aman Apo Jesus, et ammona ay ad-i eng-engag nan ifagfakhak. Siya nan machad-ayaw is eng-engkhana. ³²Issan kawadko id Damasco et inpatokkhong nan khofer-nachor ay takhon Ali Aretas nan pantew nan chey ay ili ta padpapna sak-en. ³³Ngem wad-ay nan ib-ak ay nangippey ken sak-en isnan tiklis, sa cha't oy-oyen sak-en isnan kafintanan nan alad nan ili, ya nakalayaw ak.[§]

Nan Inpailan Apo Jesus ken Pablo ya nan Likhatna

12 Idwani, olay mo ammok ay maid enkhawisan nan enchad-ayewak, ngem tay mapilit ak, itoloyko kayet ay mangapat isnan inpailan Apo Jesus ken sak-en isnan kag iitaw, ya sa et nan cheycha'y chadlos na inpaammo ken sak-en. ²Sinpoo ya epat et ay tawen nan nar-os issan naang-

[¶]11:24 Issan timpon Pablo, wad-ay nan lenteg nan Judio ay mangwanin ad-i mafaig nan ngaag ay takho is nasolok ay mamin-epat poo. Ngem olay pay mo siya chi, angsan kayet nan matey isnan kakwasan nan kafaikhancha. Mo nasolok is epat poo nan inikkan nan nenfaig, et mabfalin ay mafaig akhes siya tay sinoplingna nan lenteg. Tay siya chi nenfalin ay ekhadcha ay mangichowa is tolon poo ya siyam ay faig, tay isnan egyatcha tay ta ket lang ya mafaig cha akhes.

[§]11:33 Ilaenyo nan Inik-ikkan nan Apostoles 9:23-25.

nenan nan nay ay okhochek.** Wad-ay nan ammok ay takho ay naiyornos ken Cristo ay nachokmat ay naiyey id chaya. Ad-ik ammo mo nan yangkhay leng-agna paymo am-in nan awakna nan nachokmat. Si Apo Dios yangkhay nan mangammo.³ Tet-ewa, nachokmat siya ay naiyey id Paraiso.†† Ngem ad-ik mampay ammo mo nan leng-agna yangkhay nan nachokmat paymo naitapi kannay nan awakna. Si Apo Dios yangkhay nan mangammo.⁴ Et ischi nan nanngelana isnan kali ay ad-i mabfalin ay kasin kanan, ya sa et naipawa nan kasina kaappatan.⁵ Adi kad mo wad-ay nan kag tosa ay inmat isnan esa'y takho, wad-ay et achi mampay nan khotokna's mangichad-ayewak ken siya. Ngem ad-ik ichayew nan awakko, mod-i ket kecheng nan kinakapsotko.⁶ Ngem olay mo laychek ay enchayew, ad-i ak met nalewlew, tay tet-ewa nan ifab-aagko. Ngem ad-ik laychen ay angnen chi, tay ad-ik laychen ay ippey nan takho ay entongtongcho ak mo nan chadlos inilacha ay inangnek paymo chinngecha ay inapatko.

⁷Ngem idwani tay ad-i laychen Apo Dios ay chomayew ak midkakay isnan ansan ay katataa ay cha na ipap-aila ken sak-en, inagtana sak-en is sakit ay kag sibsifit ay tomtomfek isnan awakko ay nalpo ken Satanas, ya kag cha pomako ta ad-i ak chomayew.⁸ Namitlo ay inseg-aseg-angko ken Apo Jesus ta kaa-

na, ⁹ngem kinwanina, “Omanay nan fachangko ken sik-a, tay nalatlatak nan kail-an nan kamabfalinko isnan enkap-sotan nan takhok.” Tay mampay siya chi, ilal-ayadko ay mangichayew isnan enkapsotak, tatno kad-in wawawawad-ay nan kamabfalin Cristo ken sak-en.¹⁰ Siya chi nan khotok nan mamang-epak olay mo nakapsot, machopchopis, maipap-alikhat ya makokorkor ak. Tet-ewa, mamang-ep ak olay mo wad-ay ngag sisa ay likhatko maipoon ken Cristo, tay ammok ay mo maid mabfalinko, wad-ay mabfalinko maichalan ken Cristo.

Nan Mangisakitan Pablo isnan iCorinto

¹¹Kag ak nget tet-ewa nanengneng, ngem ento mo chakayo nan chadlos omi-takcheg, chakayo met kannay nan pinmilit ta chomayew ak. Tay olay mo maid kafaalak, maid nenkolangak is olay ngag sisa mo nan cheycha'y matangtanggad kano ay apostolesyo.¹² Tay inilayo nan kaimatonan nan tet-ewa ay kinaapostolko isnan sinyal ya nan tapina ay katataa ay kail-an nan kamabfalin Apo Dios, ay inan-anosak ay inang-angnen issan kawadko ken chakayo.¹³ Ay ke kolang nan inangnek ken chakayo mo nan inangnek isnan mamati ay maamamong isnan teken ay ili? Nan met yangkhay nenteknan nan inangnek ken chakayo et nan egayko nenpafachangan

**12:2 Isnan nay ay okhod, egay kinwanin Pablo, “Nachokmat ak ay naiyey id chaya,” mod-i ket kinwanina en, “Wad-ay nan ammok ay takho ay naiyornos ken Cristo ay nachokmat ay naiyey isnan maikatlo ay chaya.” Siya chi nan kinwanina tay ad-ina laychen ay ichayew nan naikkan ken siya, mod-i ket nan yangkhay inangnen Apo Dios ken siya. Mo fasaen tako nan bersikolo pito, nalatak ay si kannay Pablo nan naangnenana. Isnan semek si Judio, tolo nan chaya. Nan omona ay chaya et nan kawad nan lifoo. Nan maikadwa, et nan kawad nan akhew, fowan ya tokwifi. Ya nan ikatlo ay chaya, et nan kawad Apo Dios. Adi kad nan kinwanin Pablo et, “Nachokmat ak ay naiyey isnan maikatlo ay chaya.”

††12:3 Isnan semek nan Judio, wad-ay nan kakhawisan ay oma id chaya ay makwanin Paraiso ay entey-an nan takho ay naiyornos ken Apo Dios. Isnan nay ay okhod Pablo, en-iso nan chaya ay kawad Apo Dios ya nan Paraiso.

ken chakayo maipoon isnan ikatakhek. Mo achi siya chi's kinomsawak et enpakawan ak ken chakayo.

Nan Mamootan Pablo isnan Tekteken ay Semekcha Maipoon ken Siya

¹⁴Idwani, ensasakhana ak ay en mangila kasin ken chakayo. Siya na nan maikatlo ay omayak sisa. Ad-i ak kayet omal-ala ken chakayo is masapolko ta ad-i kayo mapalikhatan, tay faken nan kwayo nan sesemkek, mod-i ket chakayo kannay. Tay faken nan an-ak nan en-ornong ay mangigto is enkhawisan nan amacha, mod-i ket nan ama nan en-ornong isnan enkhawisan nan an-akna, ya sak-en nan kag yo ama.

¹⁵Sak-en, ilaylayad ko ay mangamas isnan am-in ya olay nan fiyagko kannay, mo ke yo et enkhawisan. Ay ke mo ngen omam-amed nan layadko ken chakayo ya omakit akhes nan layadyo ken sak-en?

¹⁶Away tan-oyanyo ay maid inang-angnek ay mangipalikhath ken chakayo, ngem wad-ay kayet kano nan cha mang-mangwanin, tinokotokongko chakayo isnan kinasikapko. ¹⁷Ngag kan nan inangnek? Ay kek sinikapan chakayo isnan olay sino ay finab-aak ay ome y ken chakayo? ¹⁸Sak-en kannay nan nangipafikas ken Tito ay ome y ken chakayo, ya inpaifowegko ken siya nan esa'y iba ay mamati. Ay ke tinoktokong Tito chakayo? Ad-i ngen en-iso nan inpailami ken chakayo ay pangkhep ya okhalimi?

Nan Omegyatan ya Madchanakan Pablo

¹⁹Away mangngget kananyo ay itaktakchekhanmi nan awakmi isnan sakhango? Nan kinatet-ewana et ifagfakhami nan am-in isnan sakhang Apo Dios khapo isnan naiyornosanmi

ken Cristo. Ya maid pangkhepmi mod-i ket kecheng nan mangipafikas ken chakayo ay laylaychenmi. ²⁰Tay omegyat ak tay ta ket lang omchan ak sisa ya aspowak chakayo ay mangang-angnen isnan ad-ik laychen, ya at ad-iyoy laychen nan angnek ken chakayo. Away nget wad-ay cha nan masosmasosma, nan en-iinnapal, enfinnonget, en-akhom, en-apos, en-asidchiladchilaw, enchad-ayew, ya enkhologkholo. ²¹Omegyat ak tay ta ket lang isnan kasin ko omayan sisa ya mafainan ak isnan Diosko maipoon ken chakayo, ya at chadlos ko isanga mo ansan kayet ken chakayo nan maaspowan ay egay nanokog isnan asi ay okhali, nan menchwadchwaan isnan pantew, ya nan tapina kayet ay nalokhit ay okhali ay cha cha angnen.

Nan Omochi ay Tokhon Pablo

13 Nay ikatlo et idwani is ek mangilan ken chakayo. Sesemkenyo nan lenteg: "Mo wad-ay mangidchalom isnan ib-ana, masapol ay maipaila ay tet-ewa isnan manistikhowan nan chwa paymo tolo ay nangila."^{††} ²Adi kad siya na nan itokhonko isnan cheycha'y finmasol issan chey, ya isnan olay sino issa. Apchas ko infaag na issan ikadwa'y inmayak ken chakayo, ya nay kasik kanan idwani ay maid ak issa, ay mo kasin ak ome y issa et maid makaikasiw ken sak-en isnan enchosaak. ³Et siya kannay chi nan mangipatet-ewa ay si Cristo nan enkak-ali maichalan ken sak-en mo siya nan chadlos yo mang-epan. Tay ad-i nakapsot si Cristo ay nenfiyang ken chakayo, mod-i ket ipailana nan kamabfalina. ⁴Tay olay mo naila ay kag nakapsot si Cristo issan naikolosana, ngem matatakho isnan kamabfalin Apo Dios. Et siya akhes ay mailak-am kami isnan

^{††}13:1 Ilaenyo nan Deuteronomio 19:15.

kinakapsotna isnan naitapiyanmi ken siya, ngem mo maipoon isnan angnenmi ken chakayo, ipailami nan kamabfalin ay nalpo ken Apo Dios, khapo isnan makikadkadaanmi ken siya isnan matatakhawana.

⁵Anaanakhenyo ay khawis mo tet-ewa ay eegnanyo nan pammati. Siya, kottomenyo ay khawis, et mo wad-ay, ay ke yo ad-i figfikhen ay wad-ay si Jesu Cristo ken chakayo? Siya yangkhay magtek mo nayagyag kayo. ⁶Et mo siya chi, asop ya amowenyo ay tet-ewa nan kinaapostolko.[¶] ⁷Nan kedkedchawenmi ken Apo Dios, et ta maid ang-angnenyo is ad-i osto. Ngem faken chi's ilol-owalomi ta maila ay sinomya nan chinnomi. Tay nan laychenmi, et olay mo maid kail-an nan kinaapostolesmi, mo ket yangkhay khawis nan angnenyo.^{§§} ⁸Tay ad-imi mabfalin ay soplaen chakayo mo abfolotenyon nan tet-ewa, mod-i ket lebfengna ay fachanganmi chakayo maipoon isnan kinatet-ewa.* ⁹Adi kad olay makwanin nakapsot kami, malaylaychan kami mo ket siya chi ay fomifikas nan pammatiyo. Ya ilol-owalomi ta cha kayet khomawis nan okhaliyo engkhana ay

maid kolangna. ¹⁰Siya na nan khotok nan mangisolatak isna isnan kamaidko ken chakayo, ta isnan omayak sisa et ad-ik mang-ey ipaila nan kalebfengak ay manosa ken chakayo. Tay nan osto ay ayen nan nay ay kalebfengak ay in-chowan Apo Jesus ken sak-en, et nan mangipabfikasak ken chakayo, ya faken nan mamakawas isnan pammatiyo.

Nan Anongos nan Solat Pablo

¹¹Idwani, kecheng chana is ibfakhak ken chakayo ay iib-a. Asop ya enkhaghawis kayo. Nongnongenyon nan ikkanyo ta maid enkolanganyo. Iyangnenyo nan tokhonko ay chinngeyo. En-oornos kayo ta oompa kayo. Et si Apo Dios ay kawad nan layad ya talna nan wad-ay ken chakayo.

¹²En-asikomosta kayo isnan omno ay angnen nan naiyornos ken Apo Dios.†

¹³Am-in nan takhon Apo Dios isna, et pakpakomostaencha chakayo.

¹⁴Idwani, asop ya wad-ay ken chakayo am-in nan fachang Apo Jesu Cristo, nan layad Apo Dios, ya nan makikadwaan nan Ispirito Santo ken chakayo.

¶**13:6** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Asop ya amowenyo ay egay kami nayagyag isnan natepanganmi.”

§§**13:7** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta angnenyo nan osto, olay mo naiwilang kami ay nayagyag isnan natepanganmi.*”

***13:8** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Tay maid mabfalinmi ay mensopla isnan kinatet-ewa, mod-i ket fomachang yangkhay isnan kinatet-ewa.”

†**13:12** Nan osto ay naisolat isna et, “En-asikomosta kayo isnan nasantowan ay fisito.” Isnan ilin cha Pablo siya sa nan okhalicha ay mangipaila isnan layadcha isnan am-in ay ib-acha.

Nan Solat Pablo isnan iGalacia

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo isnan iGalacia

Isnan naifag-an nan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesus isnan faken Judio, inmangsan nan mamati. Tay siya chi kanan et nan tapina ay Judio ta angnen nan faken Judio nan lenteg Moises tatno chawaten Apo Dios chaicha ay nalenteg ay en-an-akna. Ngem infakhan Pablo isnan mangisos-olowana isnan iGalacia id kasin ay ad-i masapol, tay faken nan mangiyangnenan nan takho isnan lenteg Moises is khotok nan mangibfilangan Apo Dios ay nalenteg cha, mod-i kecheng nan mamatiyancha ken Apo Jesus ya nan mangiyangnenan isnan filina. Ngem wad-ay cha nan mangapos ken Pablo ay teken nan isos-olocha isnan mamati id Galacia. Kinwanicha ay masapol ay patiyen nan iGalacia nan lenteg Moises tatno maisalakancha.

Nan naay solat Pablo isnan iGalacia et naisolat tatno somakhong cha isnan osto ay pammati nan cheycha'y takho ay naawis isnan faken tet-ewa ay sos-olo.

Inpatet-ewana ken chaicha nan kalebfengana ay esa'y apostol Jesus Cristo. Inpaammona ay nan kalebfengana ay nenfalin is apostol et malpo ken Apo Dios ya faken isnan aped is-isyangkhay ay takho. Laychen Pablo ay maawatan koma nan iGalacia ay kedkecheng nan pammati ken Apo Jesus is khotokna is mangibfilangan Apo Dios ay nalenteg nan esa'y takho isnan sakhangna. Isnan anongos nan solatna ipaammon Pablo ay nan omno ay okhalin nan mamati, et nan en-asilaychancha maighkapo isnan pammaticha ken Cristo.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-10
Nan kalebfengan Pablo ay esa'y apostol 1:11 - 2:21

Nan Khawis ay Chamag ay mangipaammo isnan fachang Apo Dios 3:1 - 4:31

Nan wayan nan mamati ay ad-i mangangnenan isnan lenteg Moises, ya nan masapol ay ikkancha 5:1 - 6:10

Nan anongos nan solat 6:11-18

1 Sak-en si Pablo ay apostol Jesu Cristo. Faken takho nan namaa ken sak-en, ya ad-i maichalan isnan takho nan kinaapostolko, mod-i ket si Jesu Cristo nan finmaa ya si Apo Dios ay Amana ay namangon ken siya isnan etey. ²Idwani, nan nay ay solat ken chakayo ay mamati ay maam-among issa id Galacia, et nalpo na ken sak-en ay Pablo ya nan am-in ay ib-a'y mamati ay kakadwak isna.

³Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay nalpo ken Dios Ama ya si Apo tako ay Jesu Cristo ⁴ay nangichowa isnan awakna ay mangaan isnan fasol tako, ya ta isalakana chatako isnan kamabfalin nan kinangaag ay wawawad-ay isnan lofong. Siya na nan inangnena tay siya chadlo nan laychen Apo Dios ay Ama tako, ⁵ay machad-ayaw is eng-engkhana. Amen.

Nan Es-esang ay Khawis ay Chamag

⁶Chakayo ay iGalacia! To! Ya ke ak mataa tay ya ke malanlanoy nan aped yo manokokhan ken Apo Dios ay nangayag ken chakayo maichalan isnan fachang Cristo. Ya sa kayo't aped omafolot isnan teken ay sos-olo ay siya kano chi nan Khawis ay Chamag. ⁷Ay ke wad-ay kasin teken is Khawis ay Chamag? Kanak na tay wad-ay cha nan cha mangal-allilaw ken chakayo ya laychen-

cha'y tektekenen nan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo. ⁸Machosa is eng-engkhana maachi nan cha mangang-angnen issa! Olay pay chakami paymo nan esa'y anghel ay nalpo id chaya, et siya akhes sa nan maangnen ken chakami mo ipalawagmi ken chakayo nan sos-olo ay manopla isnan apchas mi inpalawag ken chakayo. ⁹Kasik ipidwa'y mangwanin, machosa is eng-engkhana nan mangipap-alawag isnan teken ay chamag ay ad-i maiyafoloy isnan apchas yo chinawat.

¹⁰Ay ke ak cha en oman-anap is kaid-chayawak isnan takho isnan chak apapaten? Si man yangkhay Apo Dios nan sesemkek, ya siya nan laychek ay manan-oy ken sak-en. Tay mo nan kaid-chayawak isnan takho nan pawadwad-ek, et faken ak faan Cristo.

Nan Nangipafalinan Apo Dios ken Pablo ay en-Apostolna

¹¹Laychek ay ammowenyo iib-ak ay nan Khawis ay Chamag ay ipap-alawagko, et faken aped og-okhod yangkhay si takho. ¹²Tay faken takho nan nenchawatak isna, ya faken cha's nangisolo ken sak-en. Si kannay Jesu Cristo nan nangipaammo ken sak-en isnan isos-olok.

¹³Chinngeyo met mo ngag nan kasasaad nan fiyagko issan sisya'y wanwanchek nan pammatin si Judio. Ammoyo ay chadlos ko inpap-alikhat nan mamati, ta mo mabfalin mamaid nan sinfaan ay takhon Apo Dios. ¹⁴Ya isnan kaangsanay ay ib-ak ay Judio ay katat-awenak, sak-en nan kad-in

mamangset ay mangiyangnen isnan am-in ay ekhad isnan pammatimi ay Judio, tay chadlos ak nakapet isnan ekhad nan am-ami. ¹⁵Ngem khapo isnan fachangna, pinilin Apo Dios sak-en ay enfalin ay faana issan sisya'y egay ak naiyanak. Et isnan osto ay semekna, ¹⁶inpaammona ken sak-en nan Anakna ta ek ipalawag nan maipoon ken siya isnan Gentil. ¹⁷Osto'y siya chi nan inmat, egay ak kasin inmey isnan olay sino ay takho ay en menpatokhon. ¹⁷Egay ak akhes nanikid id Jerusalem ay en nangila isnan cheycha'y inmona mo sak-en ay apostoles, mod-i ket inmey ak kannay isnan Probinsiya ay Arabia, sak et tinmoli id Damasco. ¹⁸Sak et yangkhay inmey id Jerusalem isnan nakwasan nan tolo ay tawen ay en nangila ken Pedro, et nakitetee ak ken siya is sinpoo ya lima ay akhew. ¹⁹Ngem maid inilak isnan tapina ay apostoles, kecheng yangkhay cha Pedro ken Santiago ay akhin Apo Jesus. ^{††}

²⁰Isnan sakhang Apo Dios ad-i ak en-eng-engag maipoon isnan nay ay chak insos-olat ken chakayo.

²¹Osto'y siya chi, inmey ak et isnan Probinsiya ay Siria ya Cilicia. ²²Et isnan chey ay timpo, sisya'y egay ak nailila isnan cheycha'y mamati ay maamamong ay enchad-ayaw ken Cristo id Judea. ²³Kecheng yangkhay nan chinngecha is ammocha. Tay wad-ay nangwanin, "Nan chey takho ay nangipap-alikhat ken chatako issan chey, et sana ay cha mangipap-alawag isnan pammati ay sikhod ay laychena'y maichen." ²⁴Et

‡1:13 Ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 9:1-2; 26:9-12.

¶1:16 Ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 9:2-22; 26:13-18.

§1:17 Ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 9:23-25.

**1:18 Ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 9:26-30.

††1:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "kecheng yangkhay si Santiago ay akhin Apo Jesus." Ilaenyo akhes nan Mateo 12:46.

chinad-ayawcha si Apo Dios maighkhapo ken sak-en.

Nan Nanan-oyan nan Am-in ay Apostoles isnan Sos-olon Pablo

2 Isnan nakwasan nan sinpoo ya epat ay tawen, nanikid ak kasin id Jerusalem. Fowegko si Bernabe, ya intakinko akhes si Tito. ²Inmey ak tay inpaammon Apo Dios ay masapol ay ome y ak. Issan kawadko ischi, inpaamongko nan makwanin mangichad-alan isnan cheycha'y mamati ta kedkecheng cha's mangifag-ak maipoon isnan chak ipap-alawag ay Khawis ay Chamag isnan Gentil, ta asop ya tan-oyan cha. Tay ta ket lang enfalin ay ongar et yangkhay nan ang-angnek ya nan chak inangnengen mo ad-iyencha.^{‡‡} ³Et tinan-oyan cha met, ya olay si Tito ay fowegko et egaycha pinilit siya ay masegyatan, olay mo Griego siya. ⁴Nay met achi wad-ay cha nan tapina ay naitapi ken chakami ay kas-on mi ib-a ay mamati ya ket faken. Inmali cha pet ay ensisiim ta mangammowancha isnan waya ay wad-ay ken chakami mo ke tay isnan naiyornosanmi ken Cristo Jesus, ya laychen cha ay lag-en chakami ay falod si lenteg. Chaicha nan menlayad ay manegyat ken siya. ⁵Egay kami paat nangiyoya ken chaicha, ta ad-i mabfaliwan nan kinatet-ewan nan Khawis ay Chamag ay maipap-alawag ken chakayo ay Gentil.

⁶Ngem chaicha ay makwanin mangichad-alan isnan mamati, et maid met kinwanicha ay kolang isnan isos-olok ta toptopancha. (Kanak en makwani cha ay mangichad-alan, tay maid is kasemekko mo matangad cha paymo ad-i, tay isnan sakhang Apo Dios, maid pawadwad-ena.) Tet-ewa, maid kasin intoptopcha isnan isos-olok, ⁷mod-i ket finigfigcha ay intalek Apo Dios ken sak-en nan fiyangko ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag isnan Gentil, kag isnan inangnena ay nangipabfiyang ken Pedro ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag isnan Judio.^{¶¶} ⁸Si Apo Dios kannay nan nangipadno ken sak-en ay en mangawis isnan Gentil, kag isnan inangnena ay nangipadno ken Pedro ay en mangawis isnan Judio.^{§§} ⁹Ya olay cha Santiago, Pedro ken Juan ay makwanin papangolon nan mamati* ischi, et finigfigcha ay intalek Apo Dios ken sak-en nan nay ay napateg ay chono.[†] Sa cha't inpaila ay naes-esa cha tay nakilamano cha ken chakami ken Bernabe. Tinan-oyan cha nan omayanmi ay en mangawis isnan Gentil ya ta chaicha nan en mangawis isnan Judio. ¹⁰Nan yangkhay kinchawcha ken chakami et ta iismekmi koma nan cheycha'y posi ay wad-ay ken chaicha. Et siya chadlo chi nan iinsetko ay inpaingsak ay angnen.

^{‡‡}2:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay ta ket lang ya ongar nan entag-takhak paymo nan nentag-takhak.*”

^{¶¶}2:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*mangipalawag isnan Khawis ay Chamag isnan loyyop, kag (isnan inangnena ay nangipabfiyang) ken Pedro (ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag) isnan nasegyatan.*”

^{§§}2:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*kinaapostol nan nasegyatan.*” Nan ayen nan kali ay apostol et faa. Apostoles Jesus nan mafab-aa ay en mangipalawag isnan Khawis ay Chamag ta maawis ken Jesus nan olay sino ay mannge.

*2:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*makwanin tori.*”

†2:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*finigfigcha nan gracia ay naichowa ken sak-en.*”

Nan Nenyangyangan Pablo ken Pedro id Antiokia

¹¹ Awni ya ket inmali si Pedro id Antiokia, ngem tay teken nan inang-nena yinangyangak siya isnan sakhang nan takho. ¹² Tay issan sisya'y egay inmaliyan nan tapina'y lallalaki ay finaana Santiago, nakikan isnan cheycha'y Gentil ay iib-a tako ay mamati. Ngem issan inmaliyancha, tinaynana nan Gentil ya naisiyan tay omegyat isnan cheycha'y Judio ay mangipapilit isnan mas-egyatan nan Gentil.[‡] ¹³ Sa et nan cheycha'y tapin nan Judio ay mamati, naitapi cha ken Pedro ay kakas-okas-on. Ya olay si Bernabe, naitapi akhes isnan inang-nencha. ¹⁴ Inilak ay ad-i maiyafoloy nan ik-ikkancha isnan kinatet-ewa ay ischon nan Khawis ay Chamag. Sak et nenkanan ken Pedro isnan sakhangcha am-in, "Sika Pedro, olay mo Judio ka, ekhad si Gentil nan cham inang-angnen, faken nan ekhad si Judio. Ngem idwanin, ya kem ipapilit isnan Gentil ta iyangnencha nan ekhad si Judio mo!"

En-iso nan Ikkan nan Judio ya nan Gentil ay Maisalakan

¹⁵ Tet-ewa naiyanak kami ay Judio, ya faken kami kag ken chakayo ay Gentil ay makwanin fomafasol. ¹⁶ Ngem ammomi ay ad-i maifilang ay nalenteg nan olay sino issa ay takho isnan sakhang Apo Dios maigkhapo isnan mangiyang-nenana isnan lenteg Moises, mod-i ket maichalan yangkhay isnan mamatiyana ken Jesu Cristo. Siya akhes ay mamati kami ken Cristo Jesus ta maifilang kami ay nalenteg ken Apo Dios khapo isnan mamatiyanmi ken Cristo, faken khapo isnan mangiyangnenanmi isnan lenteg.

Tay maid paat takho ay enfalin ay nalenteg isnan sakhang Apo Dios khapo isnan mangiyangnenana isnan lenteg. ¹⁷ Idwani, mo isnan nangeestanmi ay enfalin ay nalenteg isnan sakhang Apo Dios maichalan ken Cristo, et maawatanmi ay fomafasol kami pet akhes ay kag ken chakayo ay Gentil, ay ke mi sa kanan en maichalan ken Cristo nan finmasolanmi? Ad-i mabfalin. ¹⁸ Ngem mo ipapilitko idwani nan apchas ko inwayang ay lenteg Moises, at ipailak kannay ay sino-plingko nan lenteg.[¶] ¹⁹ Tay maigkhapo isnan lenteg Moises maawatak ay kag ak natey, ya maid et fiyangna ken sak-en. Siya chi ta mabfalin chadlo ay enfiyag ak ay maiyornos ken Apo Dios. Idwani kag ak naitapi ken Cristo ay natey is kakolos, ²⁰ ya khapo tay siya chi, faken ak et is mangichad-alan isnan falo ay fiyagko, mod-i ket si Cristo ay wad-ay ken sak-en. Et maid teken si mangichad-alan isnan fiyagko idwani mod-i ket nan mamatiyak isnan Anak Apo Dios, ay nangichowa isnan awakna ay matey maigkhapo isnan layadna ken sak-en. ²¹ Sak-en, ad-ik maichen nan fachang Apo Dios. Tay mo sa ya kanak en mabfalin ay enfalin ay nalenteg nan takho isnan sakhang Apo Dios maichalan isnan mangiyangnenana isnan lenteg Moises, at pay maid et silfin nan nateyan Cristo!

Nan Maipoon isnan Mangiyangnenan isnan Lenteg ya nan Mamatiyan ken Apo Jesus

3 Iib-ak ay iGalacia! En kayo man ad-i ensemsemek ay? Napadpadyaan kayo ngen, tay ya ket ay nenfaliw nan semekyo? Tay issan chey naawatanyo nan ayen nan naikolosan Jesu Cristo, ay nalatak ay naipalawag ken chakayo!

[‡]2:12 Nan naycha'y Judio, ipapilitcha ay masegyatan nan Gentil ay mamati ken Jesus ta ipailacha ay abfolotencha nan lenteg ay inchowon Apo Dios ken Moises.

[¶]2:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ngem mo kasik topingen nan apchas ko finagfag, ipatet-ewak ay sino-plingko nan lenteg."

²Songfatanyo ed na: Ngag nan khotok nan nanawatanyo isnan Ispirito Santo? Tay ngen inangnenyo nan filin nan lenteg, paymo tay chinngeyo ya namati kayo isnan Khawis ay Chamag? ³Ya ke kayo pet ad-i ensemsemek ay? Linapowanyo nan falo ay fiyag isnan naiyornosanyo isnan Ispirito Santo, ya ket idwani ya laychenyo ay ikwas isnan kafaelan nan awakyo? ⁴Ongar ngen amin nan intopegyo? Ad-ik patiyen ay ongar chachi. ⁵Ichowan ngen Apo Dios ken chakayo nan Ispirito Santo ya angnena ken chakayo nan katataa mo ke tay iyang-angnenyo nan lenteg Moises? Ad-i achi! Angnena chi tay mamati kayo isnan kalina ay chinngeyo.

⁶Semkenyo si Abraham. “Namati siya ken Apo Dios et nay inifilangna siya ay nalenteg.”[§] ⁷Siya na nan mangil-anyo ay nan takho ay mamati ken Apo Dios nan maifilang ay tet-ewa’y an-ak Abraham. ⁸Siya akhes nan naipadto isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin at ifilang Apo Dios ay nalenteg nan Gentil maigkhapo isnan mamatiyancha. Tay inpaammon et Apo Dios nan Khawis ay Chamag ken Abraham isnan nangwaniyanan, “Maichalan ken sik-a nan mamindisyonak isnan am-in ay kailili.”^{**} ⁹Adi kad bindisyonan Apo Dios am-in nan mamati ken siya, kag isnan inangnena ken Abraham ay namati ken siya.

¹⁰Ngem nan am-in ay entat-alek isnan mangiyangnenancha isnan lenteg

et chadlos cha machosa.^{††} Tay siya na nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Nan olay sino ay mamachas ay mangiyangnen isnan am-iam-in ay filin ay naisolat isnan lenteg, sa na’t ad-i angnen nan esang yangkhay, et machosa.”^{‡‡}

¹¹Ngem nalatak ay maid takho is maifilang ay nalenteg ken Apo Dios khapo isnan mangiyangnenana isnan lenteg, tay naisolat ay

“Nan yangkhay takho ay maifilang ay nalenteg khapo isnan mamatiyana nan enfiyag is eng-engkhana.”^{¶¶}

¹²Ngem teken nan ekhad isnan lenteg, tay faken nan mamatiyan nan itakchegna, mod-i ket nan mangiyangnenan. Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

“Nan takho ay mangiyangnen isnan am-in ay filin nan lenteg et mawad-ayan siya is fiyag ay maid pengpengna.”^{§§}

¹³Siya, machosa ay machosa nan ad-i mangiyangnen isnan am-iam-in ay lenteg. Ngem sinfot Cristo chatako ta ad-i tako machosa, tay siya nan inmayan nan chosa ay ento mo omali ken chatako. Tay wad-ay nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Maiila ay chadlos nachosa nan olay sino ay napatey ya naisabfot is kakaew.”^{*}

¹⁴Siya chi nan inangnen Apo Dios tatno maitapi nan Gentil ay naiyornos ken Cristo Jesus isnan bindisyon ay inkalin Apo Dios ken Abraham, tatno maichalan

§3:6 Ilaenyo nan Genesis 15:6.

**3:8 Ilaenyo nan Genesis 12:3; 18:18; 22:18.

††3:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*maawangan cha.*”

‡‡3:10 Ilaenyo nan Deuteronomio 27:26.

¶¶3:11 Ilaenyo nan Habakuk 2:4. Ilaenyo akhes nan Roma 1:17.

§§3:12 Ilaenyo nan Levitico 18:5. Ilaenyo akhes nan Roma 10:5.

*3:13 Isnan lenteg Moises, nan takho ay encham-et nan fasolna et mafaog engkhana ay matey, sa et maisabfot is kakaew ta maipaila nan chosan Apo Dios ken siya. Ilaenyo nan Deuteronomio 21:23. Ilaenyo akhes Nan Inik-ikkan Nan Apostoles 5:30; 1 Pedro 2:24.

isnan mamatiyan tako, chawaten tako am-in nan Ispirito Santo ay inkalina.

Ad-i Sokatan nan Lenteg nan Sikhod ay Inkalin Apo Dios ken Abraham

¹⁵Iib-ak, iyaligko nan inkalin Apo Dios isnan maang-angnen isnan kawakawakas. Mo sa ya wad-ay entolag sa cha't papilan ya permaan, ad-i kasin mabfalin ay maichen paymo toptopan. ¹⁶Siya akhes isnan inkalin Apo Dios ken Abraham ya isnan apona. Mo fasaen tako ay khawis nan naisolat, et ad-ina met kanan, "Inkalin Apo Dios isnan ap-ona," mod-i ket kananan, "Inkalin Apo Dios isnan apona."[†] Tay faken angan ay apo mod-i ket es-esang yangkhay ay siya si Cristo. ¹⁷Siya na nan laychek ay kanan: Inmon-ona nan tolakhan ya nan inkalin Apo Dios ken Abraham, sa et nawad-ay nan lenteg ay inchowana ken Moises kakwasan nan epat khasot ya tolon poo ay tawen. Ay ke mabfalin ay amasen nan lenteg nan apchas intolag Apo Dios, ta ongar yangkhay nan inkalina? ¹⁸Tay mo sa ya tawichen tako nan ichawchaw Apo Dios khapo isnan mangiyangnenan tako isnan lenteg, faken et khapo isnan inkalina. Ngem nan kinatet-ewana, et finachangan Apo Dios si Abraham khapo isnan inkalina.

¹⁹Mo siya chi, en man wad-ay nan lenteg ay? Nan lenteg, naitoptop isnan inkalina ta ipailana mo ngag nan fasol, engkhana isnan inmaliyan nan waned Abraham ay si Cristo ay naangnenan kannay nan inkalina. Nan nay ay lenteg, naichowa isnan angheles ay

nangichowa ken Moises ay nangitot-oya isnan katakhotakho. ²⁰Ngem ad-i masapol nan mangitot-oya isnan nangigwaan Apo Dios isnan inkalina, tay siya kannay ay Dios nan nangikali ken Abraham.[‡]

Nan Khotok nan Lenteg

²¹Mo siya chi, maawatan tako ngen ay soplingen nan lenteg Apo Dios nan inkalina? Ad-i mabfalin! Tay mo sa ya wad-ay lentegna ay makaichowa is fiyag ay eng-engkhana, et mabfalin pet ay maifilang nan takho ay nalenteg khapo isnan nangiyangnenana isnan chey ay lenteg. ²²Ngem maid, tay ipailan nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nafalod am-in nan takho isnan kamabfalin nan kinangaag. Siya sa tatno nan mamati ken Jesu Cristo maipalofos ya chawatencha nan inkalin Apo Dios isnan cheycha'y mamati.

²³Idwani, issan sisya'y egay naipaammo nan maipoon isnan pammati ken Jesus, kag tako falod si lenteg, ya maid waya tako engkhana ay naischo ken chatako nan pammati ken siya. ²⁴Adi kad nan lenteg nan kag cha nomongnong ken chatako ya inmichalan[¶] engkhana ay inmali si Cristo, ta enfalin tako ay nalenteg isnan sakhang Apo Dios maichalan isnan mamatiyan tako ken siya. ²⁵Ngem idwani ay wad-ay et nan pammati tako ken Cristo, faken et achi nan lenteg Moises is nomongnong ken chatako.

²⁶Tay idwani nenfalin kayo am-in ay nengang-an ay an-ak Apo Dios maichalan isnan mamatiyano ken Cristo Je-

[†]3:16 Ilaenyo nan Genesis 12:7; 13:15; 24:7.

[‡]3:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Idwani mo wad-ay mangitoya faken yangkhay es-esang nan wad-ay, ngem es-esang si Apo Dios."

[¶]3:24 Nan okhalin nan nafakhang ay Romano ya Griego id sangad-om, et wad-ay faacha ay manoktokkhong isnan an-akcha mailapo isnan mentawenancha is enem engkhana is sinpoo ya enem. Iyalig Pablo nan lenteg isnan mentokkhong isnan ongang-a.

sus. ²⁷Siya chi tay am-in nan naiyornos ken Cristo isnan nafonyakhanca et nabfaliwan nan okhalicha ta kag nan okhalin Cristo.[§] ²⁸Adi kad idwani, maid et makwanin Judio paymo Gentil, faa paymo faken faa, lalaki paymo fafai. Tay mo naiyornos tako ken Cristo Jesus, et mismis-o tako am-in. ²⁹Et mo siya sa ay kwan Cristo chakayo, maifilang kayo am-in ay waned Abraham ya manawid isnan inkalin Apo Dios.

Nan An-ak Apo Dios nan Manawid isnan Enkhawisan ay Inkalina

4 Siya na nan laychek ay kanan maipoon isnan entawid. Mo nan manawid et sisya ay onga, kag kayet esang ay faa olay mo siya nan menkwa isnan am-in. ²Isnan kaong-ongana, wad-ay nan manokkhong ken siya ya wad-ay akhes nan naitalkan nan tawidna engkhanay edchanana nan tawen ay infakhan amana. ³Siya akhes sa ken chatako. Issan chey sisya ay kag tako pay laeng ongang-a, ya sisya'y iyapowan nan anito chatako. ⁴Ngem issan inomchanan nan osto ay timpo, finaano Apo Dios nan Anakna ay naiyanak isnan fafai ya iyapowan nan lenteg si Judio. ⁵Inmali ta sobtena nan am-in ay takho ay kag falod si lenteg, ta enfalinen chatako ay tet-ewa ay an-ak Apo Dios.

⁶Idwani tay nenfalin kayo ay an-ak Apo Dios, finaano et Apo Dios nan Ispirito nan Anakna ta entetee isnan awak tako,** et nay mabfalin tako et ay kanan

en Ama ken Apo Dios.^{††} ⁷Adi kad faken kayo et faa, mod-i ket tet-ewa ay an-ak Apo Dios chakayo ay mabfalin ay manawid isnan ipatawidna isnan anakna.

Nadchanakhan si Pablo Tay ta ket lang Somakhong nan iGalacia isnan Sikhod ay Ekhadcha

⁸Issan chey ay sisya'y ad-iyamo ammo si Apo Dios, cha kayo nenpafab-aa isnan anito ay faken dios. ⁹Nay met achi idwani ay inammowanyo et si Apo Dios, ngag nan ang-angnyo? Nan kanak koma et, idwani ay infalang Apo Dios chakayo, ngag nan kasin yo ikkaikkan? Ay ke yo laychen ay kasin somakhong isnan cheycha'y maid silfina ay anito ay maid tet-ewa kamabfalincha, ta enfalinalin kayo kasin ay faacha? ¹⁰Tay idwani ket ay wanwanchenyono nan ekhad si Judio isnan maam-amonganyo isnan tinawen, finowan, chinamey, chinnakhon, ya isnan kad-in kesep ya tengaw. ¹¹Madchanakhan ak tay ta ket lang ya ongar yangkhay nan felayko ay namadfachang ken chakayo.

¹²Iib-ak, kasik iloney ay mangwani ken chakayo, ta sak-en si wanchenyono, kag isnan inangnek akhes ay nenwanwaned ken chakayo.^{‡‡} Tay maid met paat khinmog-olaanyo ken sak-en. ¹³Ammoyoyo met ay nan khotok nan nakiteytey-ak ya nangipap-alawakhak isnan Khawis ay Chamag ken chakayo issan chamona et wad-ay sakitko. ¹⁴Et olay mo inpalikhat nan sakitko chakayo,

§3:27 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Tay olay sino ay nafonyakhan isnan naiyornosana ken Cristo, et nabfachowan ken Cristo."

**4:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*nan Leng-ag nan Anakna isnan poso tako.*"

††4:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego et, "Abba, Ama."

‡‡4:12 Issan chey ay inmab-afolot si Pablo isnan lenteg Moises, nan lenteg nan nangischo isnan ang-angnena. Ngem isnan namatiyana ken Apo Jesus, faken et nan lenteg Moises is nangichad-alan isnan okhalina. Idwani en-iso si Pablo isnan Gentil ay maid nan lenteg Moises ay mangischo isnan angnencha. Enseng-ang siya ta faken nan lenteg Moises is pawad-encha tay ad-ina ischo nan fiyag ay maid pengpengna.

inan-anosanyo kayet sak-en. Egay kayo inmam-amsiw paymo chinmopchopis,^{¶¶} mod-i ket chinawatyo sak-en ay kag anghel Apo Dios. Chinawatyo sak-en ay kag sak-en si Jesu Cristo. ¹⁵En kayo man nenfaliw ay? Tay issan chey chadlos chachama nan layadyo ay olay pay mo loknatanyo nan matayo mo mabfalin, ta ichawchawyo ken sak-en mo siya chi's mabfalinayo ay fomachangan. Tet-ewa nan kanak. ¹⁶Ay ke ak nenfalin ay fosoyo isnan nangifag-ak isnan tet-ewa ken chakayo?

¹⁷Isnan kinatet-ewana, nan cheycha'y ab-afikas ay mangaw-awis ken chakayo et faken nan enkhawisanyo nan semsemkencha, mod-i ket laychencha yangkhay ay maisiyan kayo ken sak-en, ta chaicha nan pawadwad-enyo. ¹⁸Khawis tet-ewa mo wad-ay mangiismek ken chakayo, olay isnan maichak, mo ket osto nan pangkhepcha. ¹⁹Tay kag yo ina sak-en ay nangilikhat ay nangikimen ken chakayo. Ya idwani enliglikhat ak kasin maipoon ken chakayo engkhana ay maiyornos kayo chadlo ken Cristo.^{§§} ²⁰Laychek ay mo sa paat wad-ay ak ken chakayo issa idwani, ta ad-i tekteken nan chak kankanan ken chakayo, tay idwani et chadlos ak machadchanakhan maipoon ken chakayo.

**Nan Kaiyalikhan cha Agar ay
Faan Asawan Abraham ya si
Sara ay Asawana Kannay**

²¹Salodsochek man ken chakayo ay menlayad ay iyapowan si lenteg: Ad-iyo

ngen maawatan mo ngag nan kankanan nan lenteg? ²²Naisolat ay si Abraham et chwa nan an-akna ay lallalaki isnan chwa ay fafai. Nan esang ay fafai, faan asawana, sa et nan esang, nawaya ya asawana kannay.*

²³Nan anakna isnan chey faa ay si Agar, et nawad-ay isnan sikhod ay ikkan nan takho ay mailiton. Ngem teken nan kasasaad nan nawad-ayan nan anak nan nawaya ay fafai, tay nailiton khapo isnan inkalin Apo Dios. ²⁴Mabfalin ay alaen tako na ay al-alig. Chaton-a ay chwa ay fabfafai et maiyalig isnan chwa ay tolag Apo Dios. Nan esang ay to-lakhan et nakhaeb isnan filig ay Sinai,[†] ya si Agar nan kaiyalikhana. Nan wanenedna et faa cha, tay faa nan inacha ay naiwanchancha. ²⁵Adi kad si Agar et maiyalig isnan filig ay Sinai id Arabia, ya siya nan kaiyalikhan nan ili ay Jerusalem idwani, tay kag faa nan omili ischi ya nan am-in ay Judio ay kag na an-ak. ²⁶Ngem wad-ay nan teken ay Jerusalem. Siya nan wad-ay id tongcho ay faken faa nan omili, ya siya nan kag tako ina ay mamati. ²⁷Tay siya nan ayen nan kalin Apo Dios ay naisolat ay nangwanin,

“Enlal-ayad ka, sik-a ay nakot-eg ya ad-i omanak.

Ifokhawmo nan lagsakmo, sik-a ay egay paat nensikhab ay omanak.

Tay sik-a ay kag naiwayang ay fafai et angсан nan wanenedmo mo nan

^{¶¶}4:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*paymo tinmobtobfa ken sak-en.*”

^{§§}4:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “An-akko, kasik ikimen chakayo engkhana ay nakhaeb si Cristo ken chakayo.”

*4:22 Nan maipoon isnan naiyanakan Ismael ay anak Agar et wad-ay isnan Genesis 16:1-16. Nan maipoon akhes ken Isaac ay anak Sara et wad-ay isnan Genesis 21:1-7.

†4:24 Nan filig ay Sinai, et siya nan nanawatan nan Judio isnan lentegcha ken Moises. Nan chey ay lenteg nan nanetengngel ken chaicha ya ad-i cha nawaya. Enfalin cha ay kag faan si lenteg ay namafalod ken chaicha.

wanen-ed nan fafai ay wad-ay isnan asawana.”[‡]

²⁸Idwani iib-ak, an-ak Apo Dios chakayo khapo isnan inkalina, ay kag ken Isaac ay naiyanak khapo tay inkalina. ²⁹Id sangad-om, si Ismael^f ay nawad-ay isnan sikhod ay ikkan nan takho ay mailiton, et inpalikhatna si Isaac ay nailiton maichalan isnan kamabfalin nan Ispirito Santo. Siya kayet sa nan cha cha ikkan ken chatako idwani. ³⁰Ngem olay mo siya chi, ngag nan kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios? Kananan,

“Tellachem nan sana'y faa ya nan anakna, tay ad-i mabfalin ay mak-itawid nan anak si faa isnan anak nan nawaya ay fafai.”[§]

³¹Idwani iib-ak ay mamati, ay ke tako maifilang ay an-ak si faa? Ad-i, tay faken faa nan ina tako.

Nawaya nan Takho ay Naiyornos ken Cristo

5 Winayaan Cristo chatako tatno nawaya tako tet-ewa. Tay siya chi, ilaenyo ta ad-iyoy-oya nan wayayo ya enfalin kayo kasin is faa.**

²Idwani, wad-ay nan ifaagko ken chakayo. Sak-en si Pablo, chengngenyon nan kanak. Mo ipalofosyo ay masegyatan kayo, at maid silfin Cristo ken chakayo!^{††} ³Kasik iloneloney isnan olay sino ay enpasegyat, ta maawatana ay

masapol ay iyangnena am-iam-in nan lenteg Moises. ⁴Chakayo ay mangwanin maifilang kayo ay nalenteg ken Apo Dios khapo isnan cha yo mangiyang-nenan isnan lenteg, et chakayo kan-nay nan nangisiyan isnan awakyo ken Cristo. Inad-iyoy nan mamachangan Apo Dios ken chakayo. ⁵Ngem chakami, teken. Namnamaenmi nan ikkan Apo Dios ay mangपालenteg ken chakami isnan sakhangna. Siya nan sadsad-enmi isnan fachang nan Ispirito Santo maichalan isnan pammatimi. ⁶Tay mo naiyornos tako ken Cristo Jesus, maid et pateg nan segyat paymo nan ad-i enpasegyatan. Tay nan yangkхай mamatiyan tako ken siya ay maipaila isnan layad tako nan napateg isnan sakhangna.

⁷Chakayo ay iGalacia, khawis met nan inikkanyo issan chey.^{‡‡} Sino nan nangaw ken chakayo isnan mangiyang-nenanyo isnan kinatet-ewa? ⁸Faken si Apo Dios tay siya nan cha mangayag ken chakayo. ⁹Sesemkenyo nan makmakwanin, “Olay mo akiakit nan fod pen alisana am-in nan namasa ay alina.” ¹⁰Nay met achi tay naiyornos tako ken Apo Jesus, ad-i ak enchwadchwa ay maiyornos kayo ken sak-en ya ad-i tomeken nan semekyo. Ngem nan takho ay mangal-allilaw ken chakayo et awni't machosa olay mo sino siya.

¹¹Isos-olok kayet kano iib-a, ay masapol ay masegyatan nan mamati. Mo sa

[‡]4:27 Ilaenyo nan Isaias 54:1.

^f4:29 Si Ismael nan anak Agar ay faan Sara ay asawan Abraham. Naiyanak siya tay infakhan Sara ay iseyep asawana. Ngem si Isaac, naiyanak ken Sara ay nakot-eg ay asawan Abraham isnan kamabfalin nan Ispirito Santo, tay siya nan inkalin Apo Dios.

[§]4:30 Ilaenyo nan Genesis 21:10-12.

**5:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ad-i kayo kasin masallongan isnan sallong si faa.*”

^{††}5:2 Kinwanin Pablo ay mo masegyatan cha maid silfin Cristo ken chaicha, tay isnan ekhad nan Judio nan segyat nan mangipaila ay maiyapowan cha isnan lenteg Moises. Et mo kag tosa ay nan lenteg Moises nan naiyapowancha, faken et achi si Cristo nan talkencha ay mangपालenteg ken chaicha isnan sakhang Apo Dios.

^{‡‡}5:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*Khawis nan nentagkхайnyo.*”

ya siya chi, ay ke cha sa kasin omipapalikat? Tay namaid et nan khotok nan somosongtancha isnan mangisos-olowak ay kecheng nan naikolosan Cristo is kaisalakan tako. ¹²Asop ya nan cheycha'y mangal-allilaw ken chakayo ya mangipapilit ay masapol nan segyat, et ad-icha koma yangkhay enpasegyat mod-i ket ta enpafitli cha akhes!

¹³Idwani iib-a, inayakkan Apo Dios chakayo ta mawayaan kayo. Ngem ilaenyo et ta ad-iyo alaen chi is wayayo ay mangikkan isnan figfikhawen si awakyo, mod-i ket waschin ensilfi isnan ib-ana khapo isnan layadna. ¹⁴Tay naamong am-in nan lenteg isnan kaiyangnenan nan es-esang yangkhay ay filin ay mangwanin, "Laychem nan sagemmo ay kag isnan menlaycham isnan awakmo."^{¶¶} ¹⁵Nay met achi mo kag kayo atap ay enki-iwi ay en-asifangkot ya en-asiischa, ilaenyo tay ta ket lang enasipakawas kayo.

Nan Okhalin nan Takho ay Maiyornos isnan Ispirito Santo

¹⁶Nan laychek ay kanan ken chakayo et siya na: Maiyornos kayo isnan Ispirito Santo ta siya nan mangichalan isnan fiyagyo,^{§§} ya ad-i kayo maawis ay mangangnen isnan ngaag ay figfikhawen nan awakyo. ¹⁷Tay kholaen nan figfikhawen nan awak nan Ispirito Santo, ya kholaen nan Ispirito Santo nan figfikhawen nan awak. Enfinnoso cha. Siya nan khotokna's ad-i kayo makaikkan is-

nan laychenyo ay angnen. ¹⁸Ngem mo nan Ispirito Santo nan mangichalan isnan fiyagyo, faken et nan lenteg nan mangiyapo ken chakayo.

¹⁹Maiila nan okhalin nan takho ay nan fikhawencha nan pawadwad-encha: enfafai, enlalaki paymo isyangkhay ay asi nan okhalicha. ²⁰Khinag-aeb ay dios nan enchad-ayawancha, ya ensop-ok ya enpadpadya cha. Khola, khola, apal ya songet nan wad-ay ken chaicha. Naimot cha. Sisyanencha nan takho, ya ipapilitcha nan fokfokodcha yangkhay ay sosolo. ²¹Naaakhom cha, amfotngan cha ya finofoslon nan ikkancha'y enfiyag. Kasik kanan ken chakayo san kinwanik issan chey: nan mangang-angnen issacha et ad-i cha maitapi ay makitawid isnan enap-apowan Apo Dios.

²²⁻²³Ngem teken nan okhalin nan takho ay ichalan nan Ispirito Santo. Tay nan fongan nan Ispirito Apo Dios isnan takho et layad, lagsak, ornos,^{*} anos, katpe, seg-ang, kinagkhawis, kinamatalek ya kinaoaya. Maid lenteg is mangipawa isnan kaangnenan nan naycha ay okhali. ²⁴Adi kad nan takhon Cristo Jesus, et kag cha pinatey[†] nan sikhod ay khinankhanascha ay ngaag ay figfikhawen nan awakcha.

²⁵Idwani, tay winad-ay nan Ispirito Santo nan falo ay fiyag tako ay naiyornos ken siya, ilaen tako ta siya nan mangichad-alan ken chatako.[‡] ²⁶Ad-i tako chomayew paymo pasongten nan ib-a tako, ya ad-i tako en-asiapal.

^{¶¶}5:14 Ilaenyo nan Levitico 19:18.

^{§§}5:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Manalan kayo ay maiyornos isnan Ispirito"

^{*}5:22-23 Paymo talna.

[†]5:24 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Nan takhon Cristo Jesus, et inkoloscha nan awakcha"

[‡]5:25 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*manalan tako ay maiyornos isnan Ispirito Santo.*"

Fachangan Tako nan Ib-a tako isnan Likhatcha

6 Iib-ak, mo wad-ay ib-ayo ay naaspowan ay cha en-angnen is ngaag, chakayo ay kawad nan Ispirito Santo et siya mo en-anos kayo ay mangisakhong ken siya isnan osto. Ngem ilaenyo magtek tay ta ket lang masailowan kayo akhes. ²En-asifabchang kayo isnan likhat nan waschin esang. Mo siya sa nan angnenyo at cha yo kannay iyangnen nan lenteg Cristo. ³Tay mo sino nan mangwanin wad-ay kafaelana, ya ket ay maid, loklokowena kannay nan awakna. ⁴Nan koma angnen tako et waschin manmanmek isnan ang-angnena. Et mo tet-ewa'y khawis nan ik-ikkana, mabfalin ay siya chi nan ilal-ayadna, ta ad-ina mang-ey ikis-o nan cha na angnen isnan cha angnen si tapina. ⁵Tay am-in ay takho et masapol ay waschin manakfat isnan awitna.

⁶Mo sino nan nasos-olowan isnan kalin Apo Dios masapol ay ifingayna nan am-in ay enkhawisan isnan mistolona.

⁷Ad-iyu loklokowen nan awakyo ay mangwanin mabfalin ay fab-alianyano si Apo Dios. Tay mo ngag nan imolan nan takho siya akhes chi nan apitena. ⁸Nan takho ay mangimola isnan ngaag ay fig-fikhawen nan awakna, et apitena nan etey ay fongan nan inmolana. Ngem nan takho ay mangimola isnan laychen nan Ispirito Santo, et apitena nan fiyag ay maid pengpengna ay malpo isnan Ispirito Santo. ⁹Ilaen tako mampay ta ad-i tako ngomaya ay mangikkan isnan khawis. Tay mo ipapati tako kayet nan

khawis ya ad-i tako ngomaya, et wad-ay ay wad-ay nan sa tako apiten isnan osto ay timpona. ¹⁰Tay siya chi, idwani ay wad-ay waya tako, kad-in ikkan tako nan khawis isnan olay sino ay takho, amamed isnan cheycha'y iib-a ay pangafong tako isnan pammati.

Nan Omochi ay Tokhon Pablo

¹¹Ilaenyo nan chadchake ay solat idwani ay inyokhes nan limak kannay. ¹²Chengngenyu nan kanak. Nan cheycha'y menlayad ay chadlos mangipaila isnan enkhawisan nan ekhadcha, chaicha nan mangipapilit isnan masegyatanyo. Ngem nan pangkhepcha et ta maikasiw cha isnan maipalikhatancha mo tan-oyancha ay omanay nan naikolosan Cristo. ¹³Maammowan ay siya nan semsemkencha tay olay mo nempasegyat cha ngem ad-icha met angnen nan lenteg. Laychencha yangkhay ay masegyatan kayo ta sa cha't ichad-ayew nan en kayo naitapiyan isnan kag todi ay ekhadcha. ¹⁴Ngem sak-en, maid teken si ek ichad-ayaw mod-i yangkhay nan inangnen Apo tako ay Jesu Cristo isnan naikolosana. Tay khapo isnan eteyna, alig natey ken sak-en nan pawadwad-en nan takho isnan lofong. Ya idwani kag ak akhes natey maipoon isnan chey ay fikhaw.[¶] ¹⁵Tay isnan sakhang Apo Dios maid filang nan nasegyatan paymo egay. Nan yangkhay ifilangna ay napateg ken siya et nan takho ay nawad-ayan is falo ay fiyag. ¹⁶Idwani asop ya wad-ay nan talna ya seg-ang Apo Dios isnan am-in ay mangafolot isnan nay ay nalenteg ay sos-

[¶]6:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isnan et, “*maighkapo ischi naikolos nan lofong ken sak-en, ya sak-en isnan lofong.*”

olo. Chaicha nan tet-ewa ay takhon Apo Dios.[§]

¹⁷Idwani, ad-i kayo kasin omipalikhat, tay nan iilaenyo ay saplok isnan awakko et siya nan mangipaila ay sak-en et faan Jesus.

¹⁸Asop ya wad-ay nan fachang nan Apo tako ay si Jesu Cristo ken chakayo ay iib-ak. Amen.

§6:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*isnan Israel Apo Dios.*” Mabfalin ay teken nan kaifalikkasana: “*Idwani asop ya wad-ay nan talna ya seg-ang Apo Dios isnan am-in ay mangafolot isnan nay ay lenteg ay infakhak. Siya akhes isnan Israelitas ay takhon Apo Dios.*”

Nan Solat Pablo isnan iyEfeso
Nan Makwani Maipoon isnan
Solat Pablo isnan iyEfeso:

Nan naay insolat Pablo isnan mamati id Efeso et nan sa ikkan Apo Dios ay mangamong isnan am-in ay wad-ay isnan lofong ya id chaya ta kecheng si Cristo is Apocha (1:10). Siya na nan khotokna is namagfag-an Pablo isnan mamati tatno osto nan ang-angnencha ya ta maesang nan semekcha.

Al-alig nan tapina ay inangnen Pablo ta ipailana nan kak-aag nan mayomyoman tako ay mamati. Kanana en maiyalig nan mamati isnan esa'y awak, et si Jesu Cristo nan kag olon nan awak. Kanana akhes en kag afong nan mamati ya si Cristo nan alig tokodna. Inyaligna akhes nan sin-asawa ken Jesu Cristo ya nan mamati ken siya.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-2

Nan kasasaad nan mamati ken Cristo
1:3 - 3:21

Nan ilan si fiyag ay ton-ochen nan mamati 4:1 - 6:9

Nan armas nan mamati 6:10-20

Nan anongos nan solat 6:21-24

1 Sak-en si Pablo ay nenfalin ay apos-tol Cristo Jesus tay siya nan nem-nem Apo Dios. Et siya na nan solatko ken chakayo ay mamatpati ya naiyornos ken Cristo Jesus ya takhon Apo Dios issa'd Efeso.

²Asop ya nan fachang ya talna ay nalpo ken Apo Dios ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo nan wad-ay ken chakayo.

Nan Enkhawisan ay
Ichawchaw Jesu Cristo

³Machad-ayaw si Apo Dios ay Dios ya Aman Jesu Cristo ay Apo tako, tay issan naiyornosan tako ken Cristo, binindisy-onana chatako isnan am-in ay ngag sisa ay enkhawisan ay ipaiyalin nan Ispirito Santo ay nalpo'd chaya. ⁴Siya sa tay issan sisya'y egay nakhab-an nan lofong, apchas et pinilin Apo Dios chatako ay enfalin ay takhona isnan naiyornosan tako ken Jesus, tatno nadchalos nan okhali tako ya maid kasin makwaniyan tako isnan sakhangna. ⁵Sikhod ay pinilina chatako khapo isnan layadna, ta enfalin tako'y an-akna maichalan ken Jesu Cristo. Siya chi nan laychena ay angnen ya nan pangkhepna, ⁶tatno chayawen tako siya tay maid paat imotna ay mangichowa isnan katataa ay fachangna ken chatako ay naiyornos isnan laylaychena ay Anakna.

⁷Tay maichalan isnan etey** Cristo nasfot tako isnan napakawanan nan fasol tako. Siya sa nan kail-an nan kawedwechan nan fachang Apo Dios ay maid makaiso ⁸ay innawnawasna ay nangichawchaw ken chatako. Si Apo Dios ay mangammo isnan am-in, ya kawad nan am-in ay silib, ⁹et inpaammona ken chatako nan sikhod ay eg-ay naammowan ay khawis ay pangkhepna, ay sinmekna ay angnen maichalan ken Cristo. ¹⁰Siya na nan sinmekna ay angnen: Mo omchan et nan timpo ay kapengpengnan nan am-in, at nongnongena nan am-in ay wad-ay id chaya ya is kalota, ta maiyornos cha am-in ken Cristo ta siya yangkhay nan Apocha.

¹¹Am-in ay maang-angnen et maiyafoloy isnan sikhod ay semek ya pangkhep Apo Dios ay angnen. Siya

**1:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "maichalan isnan chalan Cristo"

akhes issan namiliyana ken chakami^{††} issan laplapona ay entakhona isnan naiyornosanmi ken Cristo. ¹²Siya chi nan sinmekna ay angnen ta chakami ay nang-ona ay wad-ay namnamana ken Cristo, et enfiyag kami ay manad-ayaw isnan katangtangachan Apo Dios.

¹³Siya akhes ken chakayo ay naiyornos ken Cristo, osto ay chinngeyo nan kinatet-ewa, ay Khawis ay Chamag maipoon isnan kaisalakanyo, et namati kayo ken Jesus. Sa et inangnen Apo Dios nan inkalina, ya inchowana ken chakayo nan Ispirito Santo ay mangipaila ay chakayo nan takhona. ¹⁴Adi kad nan nay ay Ispirito Santo ay in-pateen Apo Dios ken chatako, et siya nan mangipaila ay at ichowana ay ichowa nan am-in ay inkalina ken chatako ya at pawayaena chatako, et nay chayawen tako siya isnan katangtangachana.

Nan Lowalon Pablo

¹⁵Siya chi nan khotokna ay osto ay chinngkek nan pammatiyo ken Apo Jesus ya nan layadyo isnan am-in ay takhon Apo Dios, ¹⁶eg-ay ak tinomke ay nenyaman ken Apo Dios khapo ken chakayo. Sesemkek ay mangilolowalo ken chakayo, ¹⁷ya chak kedchawen ken Apo Dios ay matangtangad ay Ama ya Dios Jesu Cristo ay Apo tako, ta nan Ispirito Santo ay wad-ay ken chakayo, et cha na kayet palaingen chakayo ya ipafigfigna si Apo Dios ken chakayo ta ammowenyo siya ay osto. ¹⁸Ilol-owalok akhes ta silawan Apo Dios nan semekyo^{‡‡} ta ammowenyo nan kinagkhawis nan manamnama ay sinmekna ay ichowa issan nangayakhana ken chakayo ay maitapi ken siya. Sa et ta maawatanyo akhes nan kinawedwechan nan katataa ay tawid ay inkalina ay

ichowa isnan takhona. ¹⁹Ilowalok akhes ken siya ta ammowenyo nan katataa ya maid makaiso ay kamabfalina ay mamachang ken chatako ay mamati ken siya. Siya chi nan kamabfalin ay ²⁰inpailana isnan namangonana ken Cristo isnan etey, ya nan nangipatokchowana ken siya is kakannawana id chaya. ²¹Et wad-ay si Jesus ay en-ap-ayo ischi idwani ay entongtongcho is solit mo nan am-in ay wad-ay kalebfengana, am-in ay ap-ayo, ya am-in ay wad-ay kamabfalina isnan lota ya id chaya. Maid ngachan is napatpateg mo nan ngachana idwani paymo is tap-in akhew. ²²Et inpagkhwab Apo Dios nan am-iam-in is kasikin Cristo, sa na't inpey siya ay Apapon nan ngonon ta enkhawisan nan am-in ay mamati ²³ay maiyalig ay awak Cristo. Adi kad chatako nan osto ay entetey-an Cristo, ay wad-ay kannay isnan am-in ya olay entona isnan lofong ya chaya.

Inpabfiyag Apo Dios chatako Maichalan ken Cristo

2 Issan chey alig kayo natey khapo isnan kammali ya fasolyo. ²Winanwanedyo nan ngaag ay ekhad si kalotaan ay takho, tay cha yo inab-afolot nan apon si anito ay manetengngel isnan takho ay manokchokog ken Apo Dios. ³Tet-ewa, am-in tako issan chey, et siya chi nan cha tako inik-ikkan. Inab-afolot tako nan isyangkhay ay fikhawen tako, am-in ay ngag sisa'y laylaychen nan awak tako paymo semek tako. Kag tako isnan tapina ay takho, et pad-anen tako ay pad-anen nan songet Apo Dios.

⁴Nay met achi tay nawnawas nan seg-ang Apo Dios ya chachama nan layadna ken chatako, ⁵finachangana chatako. Tay olay mo kag tako natey

^{††}1:11 Paymo “namiliyana ken chatako.”

^{‡‡}1:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ta silawana nan matan nan posoyo.”

khapo isnan kinomsawan tako, intapina chatako ay nanakho ken Cristo. Siya, nan fachangna nan nangisalak ken chatako. ⁶Et tay naiyornos tako ken Cristo, intapin Apo Dios chatako ken siya isnan nanakhowana ken siya isnan etey, ya inpatongchona chatako ay makitokcho ken Cristo ay makiapapo id chaya. ⁷Siya chi nan inangnen Apo Dios ta ipailana is eng-engkhana nan ad-i kakonto ay fachang ya anosna ken chatako maighkhalo isnan naiyornos tako ken Cristo Jesus. ⁸Tay isnan fachang Apo Dios naisalakan kayo maichalan isnan pammatiyo, ya faken chomalat isnan inangnenyo, mod-i ket siya na nan inlayad Apo Dios ken chakayo. ⁹Adi kad maid khotok si chomayewan nan olay sino, tay nan maisalakan tako et faken maighkhalo isnan khawis ay inangnen tako. ¹⁰Tay si Apo Dios nan nangaeb isnan falo ay kasasaad tako ay naiyornos ken Cristo Jesus, tatno isnan matatakhawan tako et angnen tako nan khawis ay sikhod ay sinmekna ay sa tako angnen.

**Es-esang nan Judio
ya nan Faken Judio isnan
Naiyornosancha ken Apo Jesus**

¹¹Chakayo ay naiyanak ay Gentil et masapol ay sesemkenyo nan kasasaadyo issan chey. Inangoangon nan Judio chakayo ay mangwanin loyyop kayo, tay chaicha, et kananchan maifilang cha ay takhon Apo Dios tay nasegy-

atan cha.^{¶¶} (Aped magkhekhechan nan awak nan segyat.) ¹²Sesemkenyo ay issan chey, naisiyan kayo ken Cristo. Mangmangili kayo ay egay naitapi isnan waned Israel. Egay kayo naitapi isnan tolakhan ay inkalin Apo Dios isnan takhona, nenfib-iyag kayo ay maid paat namnamayo, ya maid kayo ken Apo Dios. ¹³Idwani magtek isnan naiyornosanyo ken Cristo Jesus, chakayo ay sikhod ay adchawi ken Apo Dios et nay naisag-en kayo chadlo ken siya khapo isnan etey Cristo.^{§§} ¹⁴Tay si Jesus kannay nan nangornos* ken chatako tatno maes-esang nan Judio ya nan Gentil. Tay isnan nangigwaana isnan awakna ay matey, kinaana nan khotok nan enasikhogkholaancha.† ¹⁵Tay kinaana nan lenteg Moises ay kawad nan filin ya ekhad ay maipawanwaned, ta enfalinena'y es-esang ay takhona nan Judio ya Gentil, isnan naiyornosancha ken siya, ta sa cha't maoornos. ¹⁶Kinaan Jesus nan khotok si en-asisongtancha isnan nateyana is kakolos. Nenfalinena ay es-esang ay awak nan am-in nan takho, Judio paymo faken isnan nangiyornosana ken chaicha am-in ken Apo Dios. ¹⁷Adi kad ornos nan inalin Cristo ay enpalawag. Inpalawagna ken chakayo ay Gentil ay sikhod ay adchawi ken Apo Dios, ya ken chakami ay Judio ay ensagen ken siya, ta wad-ay ornos tako. ¹⁸Tay maichalan ken siya mabfalin ay somagen tako am-in ken Dios Ama tay es-esang

^{¶¶}2:11 Id sangad-om, infilin Apo Dios ay segyatan Abraham nan am-in ay lallalaki ay takhona ay mangipaila ay chinawatcha nan tolakhan Apo Dios ken chaicha. Mailapo ischi, nasegyatan am-in nan Judio ay wanen-ed Abraham, ya chinilawcha nan faken Judio ay Gentil ay eg-ay nanawat isnan inkalin Apo Dios ya nan lentegna.

^{§§}2:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*khapo isnan chalan Cristo.*"

*2:14 Isnan Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena, talna ya ornos. Isnan nay ay bersikolo ya nan somagkhanad ay bersikolo ornos nan laychena ay kanan.

†2:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*pinakawasna nan songet ay (alig) alad ay mangisiyan ken chaicha.*"

nan Ispiritona ay wad-ay ken chatako am-in.

¹⁹Adi kad chakayo ay Gentil, et faken kayo et achi sisya'y teken ay takho paymo mangili, mod-i ket kailiyanyo am-in nan takhon Apo Dios, ya maitapi kayo akhes isnan pangafongna. ²⁰Maiyalig kayo isnan afong, ay inpatakhegna isnan pegnad ay kaiyalikhan nan apostoles ya mamadtona. Ngem si chadlo Cristo Jesus kannay nan kapapatekhan ay pegnad. ²¹Sa et nonongnongena chatako am-in, ya patakchekhena chatako ta enfalin tako ay nasantowan ay timplo ay maiyornos ken siya ay Apo tako. ²²Siya akhes ken chakayo, isnan naiyornosanyo ken siya, et iyamongna chakayo isnan tapina ta enfalin kayo ay entey-an Apo Dios maichalan isnan Ispiritona.

Si Pablo nan Initchon Apo Dios ay Mamachang isnan Faken Judio

3 Tay siya chi, sak-en ay Pablo ay maibfagalod maipoon isnan chonok ken Cristo Jesus pala ken chakayo ay Gentil, et sesemkek chachi isnan mangilol-owalowak ken chakayo. ²Away chinngeyo et ay khapo isnan fachangna inpapbiyang Apo Dios ken sak-en nan nay chonok ay chak ikkan ay enhawisanyo. ³Tay inpaammon Apo Dios ken sak-en nan sikhod ay eg-ay naammowan ay wad-ay isnan nemnemna ay maangnen. Siya na nan inaptikko ay insolat ken chakayo. ⁴Mo fasaenyo et maawatanyo nan maawatak maipoon isnan chey sikhod ay egay naam-ammowan ay nemnemna ay maangnen maipoon ken Cristo. ⁵Id sangad-om eg-ay paat inpaammon Apo Dios nan chey ay sinmekna ay angnen, nay met achi idwani inpaammona maichalan isnan Ispirito Santo isnan nasantowan ay

apostoles ya mamadtona. ⁶Siya na nan inpaammona: Chakayo ay Gentil, isnan nanawatanyo isnan Khawis ay Chamag, et nakitawid kayo ken chakami ay Judio isnan ipatawid Apo Dios. Naitapi kayo ken chakami isnan es-esang ay awak, ya naitapi kayo akhes ay nanawat isnan inkalin Apo Dios isnan naiyornosanyo ken Cristo Jesus.

⁷Et inlayad Apo Dios nan fachangna ken sak-en tay isnan kamabfalina inpapbiyangna ken sak-en nan en mangipalawag isnan nay ay Khawis ay Chamag. ⁸Tay olay mo sak-en nan kafan-ikhan isnan am-in ay takhon Apo Dios, khechangna'y inlayadna nan fachangna tay intalekna ken sak-en nan mangipalawakhak isnan Gentil nan maipoon isnan ad-i mangmangkay ya maid makaiso ay kinagkhawis Cristo. ⁹Ya ta ilatakko isnan am-in ay takho nan angnen Apo Dios ay mangiyangnen isnan sikhod ay egay naam-ammowan ay nemnemna. Tay si Apo Dios ay nenwad-ay isnan am-in, et egayna inpap-aammo nan nay ay sinmekna ay angnen mailapo issan laplapona engkhana idwani, ¹⁰tatno idwani, maichalan ken chatako am-in ay mamati, et ammowen am-in nan angheles ya am-in sisa ay wad-ay kamabfalina id chaya, nan nateketeken ay kail-an nan katataa ay silib Apo Dios. ¹¹Siya chi nan maiyafoloy isnan sikhod ya eng-engkhana ay pangkhepna ay inangnena idwani maichalan ken Cristo Jesus ay Apo tako. ¹²Adi kad idwani, tay naiyornos tako ya talken tako siya, et nay tinmoled tako ay somag-en ken Apo Dios, ya ad-i tako en-enaenat. ¹³Idwani achi et kanak ay mangiloneloney ken chakayo ta ad-i kayo ngomaya khapo isnan maipap-alikhatak pala ken chakayo, mod-i ket ta ifilangyo koma na ay kaidchayawanyo.

Nan Mangilowalowan Pablo isnan iyEfeso

¹⁴Mo semsemkek am-in chachi et enfalintomeng ak ay enlowalo ken Dios Ama ¹⁵ay pinakaaman nan am-in ay masinpapangafong isna is kalota ya id chaya. ¹⁶Kedchawek ken siya ta isnan katangtangachana ay maid makaiso, et agtana koma chakayo is kamabfalinyo maichalan isnan Ispiritona, ta fomifikas nan semekyo. ¹⁷Enlowalo ak akhes ta wawawad-ay si Cristo ay entetee ya mangichalan isnan semekyo maichalan isnan pammatiyo ken siya. Ya ta palamotoenyon nan fiyagyo isnan layad, ay kag yo ipegnad, ¹⁸ta chakayo ya nan am-in ay takhon Apo Dios, et mabfalin ay maawatanyo nan kaad-achan katetewan kaannong ya kafikas[‡] nan layad Cristo ken chatako. ¹⁹Siya, kedchawek ta cha yo kayet ammowen nan ad-i chadlos maawatan ay layadna, ta khomawis nan okhaliyo engkhana ay enfalin kayo ay kag ken Apo Dios ay maid kolangna.[¶]

²⁰Idwani, machad-ayaw si Apo Dios, ay makabfaer ay mangikkan isnan naw-nawas mo nan isyangkhay ay ngag sisa'y kedchawen tako paymo semsemken tako, khapo isnan kamabfalina ay enchono isnan fiyag tako. ²¹Siya, machad-ayaw si Apo Dios isnan am-in ay mamati ya siya akhes ken Cristo Jesus is eng-engkhana ay maid pengpengna. Amen.

Nan Ornos nan Mamati ay Makwanin Awak Cristo

4 Sak-en ay falod khapo isnan chonok ken Apo Jesus et enseg-ang ak ken

chakayo, ta iyafoloyyo nan okhaliyo ken Apo Dios ta maikali kayo isnan nangayakhana ken chakayo. ²Ilaenyo ta ifafan-igyo nan awakyo, ya ta naoya ya naanos kayo. En-asianos kayo ay mangipaila isnan layadyo. ³Eestenyon nan nangornosan nan Ispirito Santo ken chakayo, maichalan isnan talna ay kag mamamtek ken chakayo. ⁴Tay es-esang tako ay awak Cristo, ya es-esang nan Ispirito Santo ken chatako. Es-esang akhes nan namnama tako ay siya nan pangkhep Apo Dios isnan nangayakhana ken chatako. ⁵Esang nan Apo tako, esang nan pammati tako, ya esang nan nafonyakhan tako. ⁶Esang akhes yangkhay nan Dios ay Ama tako am-in. Siya nan katotongchowan ay en-ap-apo isnan am-iam-in, mangichad-alan isnan am-iam-in ya wad-ay isnan am-iam-in.

⁷Ngem isnan waschin esa'y mamati, nateketeken nan inlayad Cristo ken chatako ay kafaellan tako ay maiyafoloy isnan laychena ay igwa. ⁸Siya akhes nan naisolat id sangad-om ay at angnena: “Issan linmamakhana id tongcho ay nangitakinana isnan angan ay falod, inwalasna nan inlayadna ay enkhawisan nan takhona.”[§]

⁹Ngag nan maawatan tako isnan nakwani en linmamag si Cristo? Ad-i tako ngen maawatan ay khinomwab ona isnan kakhowafan ay kasasaadna is kalota? ¹⁰Adi kad si Cristo ay khinomwab, et siya kannay nan kasin linmamag isnan katotongchowan ay

[‡]3:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan kaanwan ya kaanchon ya katakchag ya kaachaem nan layad Cristo.”

[¶]3:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ta mapno kayo isnan kinaanay Apo Dios.”

[§]4:8 Ilaenyo nan Salmo 68:18.

chaya** ta siya nan wawawad-ay isnan olay entona.††¹¹ Et siya nan nangilayad isnan nateketeken ay kafaellan nan takhona. Inischona nan tapina ta enfalin cha ay apostolesna, nan tapina enfalin cha'y mamadtona. Inischona akhes nan tapina ay en mangipap-alawag isnan Khawis ay Chamag, ya nan tapina kayet ta ichad-alancha ya isolowancha nan mamati.¹² Siya chi nan inangnena, ta isakhanana nan am-in ay takhon Apo Dios isnan waschin chonocha isnan enkhawisan nan am-in ay mamati ay makwanin awak Cristo, ta amed fomikas nan pammatica.¹³ Et mo siya chi, at chadlo naornos tako tay en-iso et nan pammati ya nan ammo tako maipoon isnan Anak Apo Dios. Sa tako't maengngan isnan pammati, engkhana ay enfalin tako ay kag ken Cristo Jesus ay maid paat kolangna.¹⁴ Mo siya chi ad-i tako kag isnan ongang-a ay aped mamatpati isnan is-isyangkhay ay nasokasokantan ay isos-olon si nasikap ay takho‡‡ ay en mensaisailo ta way aw-awisencha,¹⁵ mod-i ket isnan omingsaan tako ay enkali isnan kinatet-ewa khapo isnan layad tako, et maengngan tako isnan am-in ay angnen tako isnan naiyornosan tako ken Cristo ay pinakaolo tako.¹⁶ Maiyalig tako am-in ay tapin nan awakna ay en-asitengngel, tay wad-ay nan ingit ya wat ay ichawchawna ay manetengngel ken chatako. Et isnan mangaamongana ken chatako waschin mangangnen isnan chonona maiyafoloy isnan ilayadna ay

kafaellan tako, ya maengngan tako ya asipafikas tako maichalan isnan layad.

Chatako ay Naiyornos ken Cristo, et Wad-ay nan Falo ay Fiyag Tako

¹⁷ Idwani, iloneloneyko ken chakayo isnan ngachan Apo Jesus, ta ad-iyo kasin wanwanchen nan okhalin si maid pammatina ay ongar nan cha cha semsemken.¹⁸ Ap-apanget nan semekcha ya natlad cha isnan fiyag ay ichawchaw Apo Dios, tay khaghkhalancha ay manneken isnan semekcha tay enkenteg nan olocha.¶¶¹⁹ Tay siya chi, ad-icha paat ammo ay fomain tay apchas cha inyoya nan awakcha isnan asi, ya aped cha yangkhay fikhawen nan ngag sisa'y ilan si kinalokhit.

²⁰ Ngem faken chi's sinos-oloyo ken Cristo!²¹ Tay chinngayo met nan maipoon ken Jesus, ya isnan naiyornosanyo ken siya nasolowan kayo isnan tet-ewa ay sos-olo ay wad-ay ken siya.²² Idwani, chokokhanyo nan sikhod ay okhaliyo ay nangichalan isnan sikhod ay fiyagyo. Siya chi nan okhali ay cha fang-esen nan fikhaw ay cha manailo ken chakayo.²³ Masapol ay mabfaliwan nan semekyo²⁴ ta mawad-ay nan falo ay okhaliyo ay wad-ayen Apo Dios, ya en-iso isnan okhalina. Siya nan okhali ay tet-ewa ay nalenteg ya nadchalos.

²⁵ Ad-i kad osto et chi's engagyo, ta nan tet-ewa yangkhay nan appatenyo isnan ib-ayo, tay sin-ag-i tako am-in isnan awak Cristo.²⁶ Mo wad-ay somongtanyo, ilaenyo ta ad-i kayo enfasol.

**4:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tinmongcho siya isnan lafes nan am-in ay chaya.*” Siya sa tay nan kanan nan Judio et tolo nan chaya paymo pito, kag isnan chaya ay kawad nan lifoo, ya nan chaya ay kawad nan tokwif, ya nan chaya ay kawad Apo Dios.

††4:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta ponnena nan am-in.*”

‡‡4:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ongang-a ay pakoten ya itayaw nan olay ngag ay chakhem ay sos-olon nan nasikap ay takho.*”

¶¶4:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nalango nan posocha.*”

Ya ad-iyo eeeegnan nan songetyo engkhana ay malonog nan akhew ta ²⁷ ad-iyo agtan nan Chimonyo is wayana. ²⁸ Mo wad-ay ken chakayo nan mangaakew, masapol ay ad-ina kasin angngnen, ta nan et khawis ay chono is en na enfellayan is ikatakona,^{§§} ya ta wad-ay akhes ichawchawna isnan makasapol. ²⁹ Ad-i kayo enpangapangaag, mod-i ket appatenyo yangkhay nan khawis ay maiyafoloy isnan kasapolan nan ib-a, ya mangipafikas ya mamachang isnan semek nan mamange. ³⁰ Ad-iyo akhes pangoyosen nan Nasantowan ay Ispiriton Apo Dios. Siya nan inchowana Apo Dios ay mangipaila ay takhona chakayo, engkhana isnan akhew ay pawayaen Apo Dios chatako. ³¹ Sa et kaaneny koma am-in nan sakit si semek, likhet, fonget, en-asifogtakan, pangaag ya apos. Faken chasa's ikikkanyo, ³² mod-i ket en-asianos kayo, en-asiseg-ang kayo ya en-asipakawan kayo ay kag isnan namakawanan Apo Dios ken chakayo khapo ken Cristo.

Nan Okhalin nan Takho ay Makwanin Nasilawan nan Semekna

5 Idwani tay chakayo nan an-ak Apo Dios ay laylaychena, ton-ochenyo et siya, ² ta wad-ay kayo yangkhay is layad ay kag isnan ikkan Cristo ay menlal-ayad ken chatako. Tay siya, inchowana nan awakna ay matey pala ken chatako, ya nan eteyna, et maiyalig isnan nafanglo ay chaton ay napoowan ya naichoo ay ilal-ayad Apo Dios.

³ Sa et nan ngag issa ay ilan si asi ya kinalokhit paymo akhom, ad-iyo ik-ikkan, tay olay nan mangokhochan yangkhay issa et ad-i maifakhay isnan takhon Apo Dios. ⁴ Ad-i maifakhay nan nalokhit ya

asi ay ap-apat paymo tayoktok ay mid posegna isnan takhon Apo Dios. Tay nan koma angnen tako et enyaman tako yangkhay ken Apo Dios. ⁵ Tay ammoyo ay maid paat maitapi ay makitawid isnan en-ap-apowan Cristo ya si Apo Dios, mo way asi is ik-ikkana paymo nalokhit nan okhalina. Siya akhes isnan takho ay naakhom tay nan cheycha'y cha na chakhopen, et siya chachi nan kag na dios ay chad-ayawena.

⁶ Ad-i kayo masailowan isnan maid kinatet-ewana ay ap-apat si takho ay mangilal-ayad isnan kag tosacha ay kinalokhit, tay siya nan khotok nan madchakhopan nan songet Apo Dios isnan mangad-i ken siya. ⁷ Ilaenyo ta ad-i kayo maifob-oweg ken chaicha.

⁸ Issan chey, ap-apanget nan semekyo, ngem idwani ay naiornos kayo ken Apo Jesus, wad-ay et silawyo. Tay siya chi, ilaenyo ta maifakhay nan okhaliyo isnan kasasaad nan takho ay nasihilawan.*

⁹ Tay nan fongan nan nasilawan ay semek et nan am-in ay ilan si kinagkhawis, kinalenteg ya kinatet-ewa. ¹⁰ Sa yo't anapen mo ngag nan malaylaychan Apo Dios ta siya's wanchenyo. ¹¹ Ad-i kayo maitadtachon isnan maid silfina ay ikikkan nan takho ay ap-apanget nan semekna, mod-i ket ilatakoy ken chaicha nan cha cha angngnen. ¹² Tay kafabfain nan olay yangkhay mangap-apat isnan itabtafoncha'y ik-ikkan. ¹³ Ngem mo nasilawan, mailla nan osto ay kasasaad nan angnencha. ¹⁴ Siya chi tay mo tet-ewa'y masilawan nan olay sino ay sikhod ay ap-apanget nan semekna, et enfalin ay kag silaw. Siya nan khotok nan nangwaniyancha en,

“Ifangonmo, sik-a ay seyepan,
sik-a ay alig natey, fomangon ka

§§4:28 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta chonnena nan khawis isnan limana kannay.*”

*5:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*manad-alan kayo ay kag anak si silaw.*”

ta silawan Cristo nan semekmo.”

¹⁵Adi kad ilaenyo ay khawis nan ikkanyo ay enfiyag ta ad-iyong ton-ochen nan okhalin si maid silibna, mod-i ket nan okhalin nan masilib ay takho.

¹⁶Ad-iyong sangawen nan akhewyo,[†] tay chachama nan kinangaag idwani. ¹⁷Ya ilaenyo akhes ta ad-i is-isyangkay nan ik-ikkanyo, mod-i ket figfikhenyo mo ngag nan nemnem Apo Dios.

¹⁸Ad-i kayong enfotefoteng tay siya nan ngomaakhanyo, mod-i ket iyoyayo ta nan Ispirito Santo nan mangichad-alan ken chakayo. ¹⁹En-asipasmek kayong isnan kalin Apo Dios ay nakhaeb isnan Salmo ya nan nateketeken ay chag-ay ya kanta ay manad-ayaw ken siya. Sesemkenyo ya kantaenyo nan kalina ay manad-ayaw ken Apo Jesus isnan semekyo. ²⁰Ya isnan am-in ay ngag sisa, kad-in enyaman kayong ken Dios Ama, isnan ngachan Jesu Cristo ay Apo tako.

Nan Ostong ay Angnen nan Sin-asawa

²¹Maiyornos kayong isnan waschin esang ken chakayo, tay iyegyatyong si Cristo.

²²Chakayo ay fabfafai, maiyornos kayong isnan asaswayong, kag isnan angnenyo ken Apo Jesus. ²³Tay nan lalaki nan pinakaolong asawana, kag ken Cristo ay pinakaolong nan am-in ay mamati ay alig awakna ay insalakana. ²⁴Tay siya chi, masapol ay maiyornos nan fafai isnan asawana isnan am-in, kag isnan angnen nan mamati ay maiyornos ken Cristo.

²⁵Chakayo akhes ay lallalaki, masapol ay laylaychenyo nan asaswayong, kag isnan menlaychan Cristo isnan am-in ay mamati, et nay inyoyana nan awakna ay matey maipoon ken chaicha. ²⁶Siya chi nan inangnena ay nangipasanto isnan

takhona, ay apchas na chinalosan isnan chanom ya nan kalin Apo Dios. ²⁷Siya chi nan inangnena ay mangisakhana ken chatako ay alig naikali ay asaw-ena, ta enfallinena chatako ay kakhawisan, kalalaychan ay maid paat saplok, koloklot paymog ngag sisa ay enkolangan, ta nadchalos ya maid makmakwaniyan tako mo iyamongna chatako.

²⁸Siya akhes isnan lalaki, masapol ay laylaychena nan asawana, kag isnan menlaychana isnan awakna. Tay nan lalaki ay menlaylayad isnan asawana et laylaychena nan awakna kannay. ²⁹Ay ke way takho is menlilikhet isnan awakna? Ad-ina ngen nonongnongen ay khawis ya lachaan kag isnan ikkan Cristo ken chatako ay mamati ³⁰ay alig awakna? Siya, chatako nan teketeken ay partin nan awakna. ³¹Wad-ay kayet nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Khapong tay siya chi, taynan nan lalaki nan amana ya inana ta maiyamong isnan asaw-ena ta enfalin cha is esa'y awak.”[‡]

³²Siya na nan napateg ay sos-olog ay ad-i chadlos maawatan, ngem maawatak ay siya na nan maiyalikhan Cristo ya chatako ay mamati.

³³Adi kad siya na nan tokhonko isnan inasaw-an: Sik-a ay lalaki, masapol ay laychem nan asawam ay kag isnan menlaycham isnan awakmo. Kag akhes ken sik-a ay fafai masapol ay patkhem nan asawam.

Nan Filin isnan An-ak

6 Chakayo ay an-ak, patpatiyenyo nan chakek-eyong, tay siya nan ostong ay ikkan ay laychen Apo Jesus. ²Nan inmona ay filin Apo Dios ay kawad nan naikkali et kanana,

[†]5:16 Nan ostong ay naisolat isnan Griego isna et, “sobtenyo nan timpo.”

[‡]5:31 Ilaenyo nan Genesis 2:24.

“Patkhenyo nan ama ya inayo.”

³ Ya siya na nan naikkali:

“tatno enkhagkhawis kayo, ya oman-nong nan makiiliyanyo isnan lota.”⁴

⁴ Chakayo ay chakek-echa,⁵ ilaenyo ta ad-iyo pasongten nan an-akyo, mod-i ket isolowanyo ya tokhonenyo chaicha ay kag isnan ikkan Apo Jesus.

Filin isnan Faa ya nan Ap-apocha

⁵ Chakayo ay faa, patpatiyenyo nan ap-apoyo isnan nay ay lota. Patkhenyo ya iyegyatyo chaicha, ya eesangenyo nan semekyo ay mangafolot ken chaicha ay kag isnan ensilsilfiyanyo ken Cristo.

⁶ Ad-iyo yangkhay angnen chi mo wad-ay cha ay mangiila ta palaychenyo chaicha, mod-i ket tay faan Cristo chakayo ippeyyo nan kafaalanyo** ay mensilsilfi tay siya nan laychen Apo Dios. ⁷ Ippeyyo nan layadyo ay manno isnan chonoyo ay kag si Apo Jesus nan nangipadno ken chakayo ya faken takho, ⁸ tay ammoyo ay am-in ay ik-ikkanyo ay khawis et sobfalitan ay sobfalitan Apo Jesus, olay mo faa kayo paymo faken.

⁹ Chakayo akhes ay aap-apo, siya akhes nan ipailayo isnan faayo. Ad-iyo pap-aegyaten chaicha. Sesemkenyo ay nan Apocha id chaya, et siya akhes nan Apoyo, ya maid pawadwad-ena.

Nan Ichowan Apo Dios ay Ighhofat nan Takhona

¹⁰ Idwani, naay nan omochi ay tokhonko ken chakayo. Fomikas kayo isnan naiyornosanyo ken Apo Jesus, ya isnan kafikas nan kamabfalina. ¹¹ Iyarmasyo nan am-in ay ichowan

Apo Dios ay igkhofatyo isnan ngaag, ta ad-i kayo kaab-afak isnan nateketeken ay sikap nan Chimonyo. ¹² Tay faken takho nan cha tako falokniten, mod-i ket am-in nan ngaag ay ad-i kaila id tongcho, nan angstan ay chimonyo ya nan ap-apocha, ya am-in nan wad-ay id tongcho ya isna is kalota ay anito ay mangiyap-apo isnan takho ay enpapanget nan semekcha. ¹³ Khapo tay siya chi, alaenyo et nan am-in ay ichowan Apo Dios ay armasna tatno mo omchan nan ngaag ay akhew, et makagkhofat kayo isnan fosoyo, ya mo makwas nan nangafakanyo, at sisya'y enkekedse kayo kayet.

¹⁴ Ensasakhana kayo kayet ya! Isangkhetanyo nan kinatet-ewa. Isalakyo isnan takebyo nan kinalenteg.

¹⁵ Sa kayo't akhes ensasakhana ay mangifaag isnan Khawis ay Chamag maipoon isnan ornos^{††} ta siya nan alig yo sapatos. ¹⁶ Sa yo't itattakin nan pammatiyo ay ikkalasayyo. Siya chi nan mangachep isnan apey ay cha ipantolay nan chimonyo.^{‡‡}

¹⁷ Isoklongyo nan kaisalakanyo ay alig lanchok ay soklongyo, ya isisiklangyo akhes nan ichawchaw nan Ispirito Santo ay kalin Apo Dios ay alig fadyokyo.

¹⁸ Sa kayo't maiyoornos isnan Ispirito Santo ya kad-in enlowalo kayo ay komchaw isnan kasapolanyo. Tay siya chi komakhet ya mamangset kayo ay mangilol-owalo isnan am-in ay takhon Apo Dios. ¹⁹ Ilowalowanyo akhes sak-en, ta ischon Apo Dios nan kanak, ta maid omeg-egyatak isnan mangipalawakhak isnan

⁴6:3 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “*omannong nan matattakhowanyo isnan lota.*” Ilaenyo nan Deuteronomio 5:16 ya Exodo 20:12.

⁵6:4 Nan osto ay naisolat isna et, “Chakayo ay amacha”

**6:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nalpo isnan fiyag/leng-ag.*”

††6:15 Isnan Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena, **talna** ya **ornos**. Nan laychena ay kanan isna et, ornos ken Apo Dios ya siya akhes isnan ib-a ay takho.

‡‡6:16 Nan inpangachan Pablo ken Satanas isna et, **Nan Ngaag**.

Khawis ay Chamag ay sikhod ay egay naam-ammowan engkhana idwani. ²⁰Tay finaán Apo Jesus sak-en ay mangitakcheg isnan Khawis ay Chamag, olay mo maibfagalod ak idwani. Omilowalo kayo ta tommoded ak koma ay enpalawag ay kag isnan lebfengko'y angnen.

Nan Anongos nan Insolat Pablo

²¹At omey si Tikico issa ay mangipachamag ken chakayo isnan am-in maipoon ken sak-en, ta ammowenyo nan kasasaadko ya nan chak ang-angnen.

Siya nan laylaychenmi ya kaaafolot ay ib-a tako ay enchonchono ken Apo Jesus. ²²Nan pangkhepko ay namaa ken siya et ta ifaagna nan kasasaadmi ya ta pabfikasena nan nemnemyo.[¶]

²³Idwani, asop ya wad-ay talna isnan am-in ay iib-a ay mamati, ya ta fomikas nan layad ya pammaticha ay malpo ken Dios Ama ya si Apo Jesu Cristo. ²⁴Asop ya nan fachang Apo Dios et wad-ay isnan am-in ay menlaylayad ken Apo tako ay Jesu Cristo isnan layad ay ad-i enfabaliw.

[¶]6:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*pabfikasena nan posoyo.*”

Nan Solat Pablo isnan iFilipos

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo isnan iFilipos

Siya na nan insolat Pablo isnan iFilipos ay inmona ay namati ken Jesu Cristo id Macedonia khapo isnan nangisolatana isna. Nachadchanakhan siya isnan cheycha'y mamati ay iFilipos, tay wad-ay nan naisos-olo ken chaicha ay ad-i osto, ay nalpo isnan tapina ay en-isos-olo ay cha mangipangpangaag ken Pablo. Ngem olay mo siya chi, khechangna'y nenlal-ayad si Pablo ya nentatalek khapo isnan pammatina ken Cristo, et maiila na isnan nay ay solat.

Nan osto ay chomalat isnan nangisolatan Pablo isna, et ta ifaagna nan chadlos yamana isnan cheycha'y iFilipos ay namadfachang ken siya. Tinogtokhona akhes chaicha ay mangipafikas isnan pammatica, ta olay mo ngag nan omomat ken chaicha, et ad-i koma kayet makak-aan nan pammatica ken Apo Jesus. Sinos-olwana chaicha maipoon isnan mangifan-ikhan isnan awak ay kag nan inangnen Jesu Cristo, ya ta ad-icha en-im-imot paymo en-eng-engag. Insos-olona akhes ken chaicha ay wad-ay nan osto ay fiyagcha isnan maitapiyancha ken Cristo, ya nan layad Apo Dios ken chaicha nan khotokna. Naichowa na ken chaicha khapo isnan pammatica ya faken nan nangiyangnenancha isnan lenteg si Judio. Inpasmek akhes Pablo nan lagsakcha ya nan natalna ay semek ay ichawchaw Apo Dios isnan maitapiyancha ken Jesu Cristo.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-11

Nan kasasaad Pablo id Roma 1:12-26
Nan ikkan ay enfiyag ay wanchen koma nan mamati 1:27 - 2:18

Nan makwani maipoon ken cha Timoteo ken Epafrodito 2:19-30

Nan poon nan kinalenteg Pablo 3:1-15
Nan en-isos-olo is faken tet-ewa 3:16-21

Nan tokhon maipoon isnan ornos ya talna 4:1-9

Nan menyamanan Pablo isnan fachang nan iFilipos 4:10-20

Nan anongos nan solat 4:21-23

1 Chakami cha Pablo ken Timoteo ay faan Cristo Jesus. Siya na nan solatmi ken chakayo ay takhon Apo Dios ay naiyornos ken Cristo Jesus, ya entetee issa id Filipos. Insolatmi kayet na isnan mangichad-alan ken chakayo issa ya nan kafachangcha.

²Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios ay Ama tako ya ken Apo Jesu Cristo.

Nan Nangilowalowan Pablo isnan iFilipos

³Mo chakhos yangkhay semkek chakayo et kad-in enyaman ak ken Dios ay Apok. ⁴Kad-in enlal-ayad ak ay mangilol-owalo ken chakayo am-in ⁵maigkhapo isnan inikkanyo ay nakidkidno ken sak-en mailapo issan chamona engkhana idwani, isnan chak mangipap-alawakhan isnan Khawis ay Chamag. ⁶Sak et ad-i enchwadchwa ay si Apo Dios, et itot-oloyna nan linapowana ay khawis ay inangnena isnan fiyagyo engkhana ay ikwasna isnan akhew ay kasin aliyen Jesu Cristo ken sak-en. ⁷Nan khawis ay liknak ken chakayo et osto, tay sesemkek chakayo.^{§§} Tay nakilak-am kayo am-in isnan fachang

§§1:7 Nan naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay kayo isnan posok,” paymo “wad-ay ak isnan posoyo.”

Apo Dios ken sak-en, faken yangkhay isnan maifabfalochak idwani, mod-i ket isnan chak mangitakchekhan ya manistikhowan isnan kinatet-ewan nan Khawis ay Chamag akhes. ⁸ Ammon Apo Dios nan iliwko ken chakayo, tay nan chachama ay layadko ken chakayo et nalpo kannay ken Cristo Jesus.

⁹ Et siya na nan ilol-owalok pala ken chakayo: Kedchawek ta onanig fomikas nan layadyo, ya ta cha yo kayet amowen nan kinatet-ewa ya ta nalaing kayo ay mamigfig isnan osto ya khawis, ¹⁰ ta mabfalin yo ay piliyen nan kakhawisan. Sa et ta enfalin kayo ay nadchalos, ya maid makmakwanianyano isnan akhew ay kasin aliyan Cristo. ¹¹ Ta nan yangkhay fongan si kinalenteg ay wadayen Jesu Cristo nan maila ay okhaliyo, et siya nan mangischo isnan katangtanggachan ya kaidchayawan Apo Dios.

Nan Khawis ay Nenfanakhan nan Naibfalochan Pablo

¹² Laychek ay ammowenyo ay iib-ak, ay amed inapifikas nan inmat ken sak-en nan naiwalasan nan Khawis ay Chamag. ¹³ Et nay naammowan isnan am-in nan sorchachon nan ali ay manoktokkhong isnan afongna, ya nan am-in kayet ay wad-ay isna, ay nan yangkhay khotok nan naibfalochak et khapo ken Cristo. ¹⁴ Khapo akhes isnan naibfalochak, finmikas nan pammatin nan kaangsan isnan iib-a tako isnan Apo ya ad-i cha omegyat, mod-i ket onanig cha tinmoled ay mangipaammo isnan kalin Apo Dios.

¹⁵ Wad-ay cha tet-ewa nan mangipapalawag maipoon ken Cristo khapo isnan apalcha, ya tay laychencha yangkhay ay wad-ay makisomsomaancha, ngem wad-ay cha akhes nan tapina ay khawis nan semekcha. ¹⁶ Enpap-alawag cha tay isnan layadcha ken sak-en, tay ammocha ay naifalod ak ay mangitakcheg isnan Khawis ay Chamag. ¹⁷ Nan tapina, teken

pet nan khakhalacha ay mangipalawag maipoon ken Cristo, tay nan kafok-fokochancha ay pangkhep nan semsemkencha. Kananchan mo onanig cha matoptopan nan likhatko isnan maifabfalochak isnan cha cha angnen.

¹⁸ Ngem kikhad cha olay ngag nan pangkhepcha ay mangipalawag. Mo khawis nan semekcha paymo teken, enlal-ayad ak kayet mo ke tay cha maipalawag si Cristo. ¹⁹ Ad-i ak tomke ay enlal-ayad tay ammok ay khapo isnan lowaloyo ya nan fachang nan Ispiriton Jesu Cristo et sak maipalofos. ²⁰ Nan chadlos ko sadsad-en ya namnamaen ay maikkan et ta ad-ik koma ifabfain nan awakko isnan ik-ikkak, mod-i ket ta kad-in tommod ak, am-amed idwani, ta machad-ayaw si Cristo isnan awakko, isnan matatakhawak ya olay pay isnan mateyak. ²¹ Tay ngag kasin nan khotok nan matatakhawak mod-i si Cristo? Et mo matey ak at am-amamed kayet ay enkhawisak. ²² Ngem mo isnan sisya'y matatakhawak et angsan kayet nan fongan nan chonok, ad-ik ammo mo ngag nan osto ay piliyek isnan chwa: nan matakhowak paymo nan mateyak. ²³ Enpalikhat ak ay enpili isnan chwa ay laychek. Laychek ay komaan ta omey ak et is kakawad Cristo, tay siya na nan kakhawisan ay maangnen. ²⁴ Nay met achi, wadwad-ay nan enkhawisana ken chakayo mo sisya'y matatakho ak kayet. ²⁵ Ad-i ak enchwadchwa isna, et nay ammok ay ad-i ak komaan idwani, mod-i ket matatakho ak kayet ta cha matoptopan nan pammatiyo ya nan lagsakyo isnan namatiyano. ²⁶ Siya, at somakhong ak ken chakayo issa, ta isnan makitey-ak kasin ken chakayo, at wadwad-ay kayet nan khotok nan mangilaychalaychanyo isnan naiyornosanyo ken Cristo Jesus, khapo ken sak-en.

Nan Tokhon Pablo isnan iFilipos

²⁷Idwani, ilaenyo ta nan ikkanyo ay enfiyag et maiyafoloy isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo, tatno mo makaeeey ak ay mangila ken chakayo paymo ad-i, khechangna ay at chengngek ay naornos kayo ay ad-i mangiyoya, mod-i ket kag kayo sorchacho ay naornos ay mamaloknit isnan cheycha'y mangapos isnan pammati isnan Khawis ay Chamag. ²⁸Ad-i kayo omegyat isnan olay ngag sisa ay angnen nan mangapos ken chakayo, tay nan toledyo nan sinyal ay mangipaila ken chaicha ay at maamas cha'y maafak ya at maisalakan kayo, tay si Apo Dios nan mangisalak ken chakayo. ²⁹Maangnen am-in chana tay faken yangkhay nan mamatiyanyo ken Cristo nan ichowan Apo Dios ken chakayo ay enkhawisanyo, mod-i ket inischona akhes ay enlikhat kayo maipoon ken siya. ³⁰Idwani, kag kayo ken sak-en ay cha makifaloknit isnan chey kannay ay likhat ay inilayo ay chak intopeg, ya nay cha yo chengngen idwani.

Nan Nangifafan-ikhan Cristo isnan Awakna ya nan Katangtangachana

2 Ammoyo ay issan naiyornosanyo ken Cristo et naipafikas nan semekyo, ad-i ngen? Ya naliwliwa kayo isnan layadna ken chakayo. Wad-ay akhes nan ornosyo isnan Ispirito Santo, ya wad-ay nan layad ya seg-angyo. ²Idwani an-anayanyo nan lagsakko isnan mangipaesanganyo isnan semek ya layadyo, ta chadlos kayo naornos ya es-esang isnan pangkhepyo. ³Ad-i kayo omanap isnan kafokfokochanyo ay enkhawisan paymo chomayewan, mod-i ket ifafan-igyo nan awakyo ta ifilangyo ay napat-

pateg nan ib-ayo mo chakayo. ⁴Faken koma yangkhay nan waschin enkhawisanyo nan wadwad-enyo mod-i ket semkenyo nan enkhawisan nan ib-ayo. ⁵Ilaenyo ta nan semekyo et maikis-o isnan semek Cristo Jesus. Kag tona nan semekna:

⁶Olay mo sikhod ay tet-ewa ay Dios, eg-ayna inpip-ilit nan maikis-owana ken Apo Dios, ⁷mod-i ket inyoyana nan katangtangachana ta enfalin ay faa isnan nenfalinana ay ison nan takho.

⁸Osto ay nenfalin is takho, infafan-igna nan awakna ay mamatpati ken Amana, olay mo siya's kateyana is kakolos ay kangaakhan ay etey.

⁹Isonga inpatongchon Apo Dios siya ta siya nan matangtangad isnan am-in. Ya inchowon kayet Apo Dios ken siya nan kapapatekhan ay ngachan isnan am-in ay ngachan, ¹⁰tatno machad-ayaw nan ngachan Jesus isnan amiam-in.

Ta sa et am-in nan wad-ay id chaya, ya nan am-in ay takho isnan lofong, ya olay akhes nan natey,* et sa cha enfalintomeng ay manad-ayaw ken siya.

¹¹Sa cha't waschin figfikhen ay mangwanin si Jesu Cristo nan Apo.

Siya chi nan mangischo isnan katangtangachan Dios Ama.

Nan Mamati et Kag cha Silaw isnan Lofong

¹²Tay siya chi, siya na nan laychek ay iloney ken chakayo ay laylaychek. Issan kawadko ken chakayo kadin pinmatpati kayo, siya kayet koma idwani ta faken yangkhay isnan wad-ayak, mod-i ket am-am-amed kayet isnan maichak. Iyegyatyo si Apo Dios isnan mangid-idnowanyo ay mangik-

*2:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "nan wad-ay is chaem nan lota."

was isnan lebfengyo ay ikkan isnan naisalakanyo.[†] ¹³Tay wawawawad-ay si Apo Dios ay mangidno ken chakayo ya mangipafikas isnan layad ya kafaelayo ay mangangnen isnan laychena.

¹⁴Isnan am-in ay ngag sisa ay angnenyo, ad-i kayo enmollomolotomot paymo makisomasoma, ¹⁵ta enfalin kayo ay nadchalos ay an-ak Apo Dios ya maid makmakwaniyano. Tatno olay mo makitete kayo isnan naloloko ay takho ay naikfis nan akkhocha, khechangna'y maid enkolanganyo ta alig kayo tokwifi ay menlalanglang isnan ab-afollinget ay lofong ¹⁶isnan cha yo mangidchoowan isnan omipabfiyag ay kalin Apo Dios. Mo siya na nan ikkanyo, wad-ay nan khotok nan enlal-ayachak maipoon ken chakayo isnan akhew ay kasin aliyan Cristo, tay at maipaila ay faken ongar yangkhay nan chonok ya felayko ken chakayo.[‡]

¹⁷Idwani away matey ak pala ken chakayo. Iyaligko nan chalak isnan fayas ay maikoyag ay maitoptop isnan pammatiyo ay maichaton ken Apo Dios.[¶] Mo siya chi nan maangnen, et enlal-ayad ak ay matey, ya makilagsak ken chakayo am-in. ¹⁸Et siya akhes koma ay enlal-ayad ya makilagsak kayo ken sak-en.

Nan Nangibfaalan Pablo ken cha Timoteo ya si Epafrodito id Filipos

¹⁹Asop ya ad-i omannong ya ipalofos Apo Jesus ay faalek si Timoteo ay

mangila ken chakayo, ta mo chengngek ken siya nan maipoon isnan kasasaadyo et onanig ak lomagsak. ²⁰Kecheng siya is ammok isna ay kag ken sak-en ay chadlos mangiismek isnan enkhawisanyo. ²¹Am-in nan tapina, et nan enkhawisancha yangkhay nan pasiyatencha ya faken nan laychen Jesu Cristo. ²²Ngem ammoyo et nan inpailan Timoteo ay kinapategna. Kag kami sin-ama ay mangid-idno ay mangipaammo isnan Khawis ay Chamag. ²³Idwani mo ammowek et nan sa maangnen ken sak-en isna, at asop ya sak ifaa kannay siya ken chakayo. ²⁴Asop ya ad-i omannong ya at ipalofos Apo Jesus ay makaeey ak akhes issa.

²⁵Ngem idwani, kanak en mo masapol ay ipasaak et issa nan ib-a tako ay si Epafrodito ay finaayo ay mamachang ken sak-en isnan kasapolak. Siya nan ib-ak isnan chono ya ib-ak kayet ay sorchachon Cristo. ²⁶Chachama nan iliwna ken chakayo am-in, ya isnan nangammowana ay chinngeyo nan nensakkitana et nadchanakhan siya. ²⁷Nensakit tet-ewa siya ya nganngani matey, nay met achi sineg-angan Apo Dios siya, ya faken yangkhay siya, mod-i ket olay sak-en akhes, tay mo sa ya natey siya, at am-am-amed ak ensasanga. ²⁸Siya chi nan khotok nan menlaychak ay pasaalen siya ta malagsakan kayo ay kasin mangila ken siya. Et mo siya chi, at chadlo chomine nan semekko. ²⁹Adi kad ipailayo nan layadyo ay man-

[†]2:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *“idnoyo nan kaisalakanyo isnan egyat ya tayenten.”*

[‡]2:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *“faken ongar nan nentagtakhak ya faken ongar nan felayko.”*

[¶]2:17 Isnan okhalin nan Judio, mo wad-ay ichatoncha ay enki-iwi ken Apo Dios, pateyencha, sa cha't ippey is kaaltar. Sa cha't enlowalo. Mo nakwas nan ikkancha ay mangichoo isnan enki-iwi, ifokfokcha nan fayas ay mamengpeng isnan inikkancha ay nenchad-ayaw. Iyalig Pablo nan pammaticha isnan enki-iwi ay naichoo ken Apo Dios, ya nan chalana kannay ay sesemkena ay at maipafala et iyaligna isnan fayas ay mangonto isnan enchayawancha ken Apo Dios.

awat ken siya, tay ib-ayo siya ay naiyornos ken Apo Jesus. Patkhenyo nan takho ay kag ken siya, ³⁰tay egayna inyegyat nan mateyana maigkhapo isnan chonon Cristo. Tet-ewa'y nganngani natey siya khapo isnan chono ay inpadnon Cristo ken siya, tay laychena'y sokantan chakayo ay fomachang ken sak-en.

Nan Tet-ewa ay Kinalenteg

3 Idwani iib-ak, ilal-ayadyo nan naiyornosanyo ken Apo Jesus. Ad-i ak maoma ay kasin mangisolat isna tay siya nan saknibyoy. ²Mey-anyo nan awakyo isnan cheycha'y naoyong ay takho ay alig mangallong ay aso. Ngaag cha ay enchonchono ay mangipapilit isnan segyat.⁸ ³Ngem chatako nan ifilang Apo Dios ay tet-ewa ay nasegyatan, ya faken chaicha. Maifilang tako ay nasegyatan tay chayawen tako si Apo Dios maichalan isnan Ispiritona, ya ilal-ayad tako nan inangnen Cristo Jesus. Ad-i tako talken nan ekhad ay maangnen isnan awak. ⁴Siya chi olay mo wad-ay tet-ewa khotok nan talekko isnan maiila ay ekhad.** Mo wad-ay makakwani ay siya et mabfalin ay talkena nan ekhad ay wanchena, et am-am-amed ak. ⁵Tay sak-en, naiyanak ak ay Israelita isnan waned Benjamin, ya nasegyatan ak isnan maikawalo ay akhes isnan naiyanakak. Tet-ewa ay Hebreo ak akhes isnan ekhad ya kalik.†† Mo maipoon isnan mangangngnenak isnan lenteg si Judio, esang ak ay Fariseo. ⁶Et naila nan nangipapatiyak isnan pammatin si Judio isnan chachama'y nangipalipalikhatak is-

nan mamati ken Jesus. Mo maipoon isnan ikkan nan takho ay enfalin ay nalenteg khapo isnan mangiyangnenana isnan lenteg Moises, et maid naknakwaniyak. ⁷Ngem am-in chachi ay kanak en mo enkhawisak issan chey, nay et ifilangko idwani ay ongar khapo ken Cristo. ⁸Ya faken yangkhay chachi, mod-i ket ifilangko ay ongar nan am-in tay figfikhek ay ad-i cha makaiso isnan chadlos enkhawisan nan mangammowak ken Cristo Jesus ay Apok. Khapo ken siya iwayangko nan am-in ay ngag sisa, ya ifilangko chachi ay wasit ta maitapi ak ⁹ya ta maiyornos ak ay osto ken Cristo. Adi kad nan kinalentegko idwani, et faken kag isnan kinalentegko issan chey khapo isnan nangiyangnenak isnan lenteg, mod-i ket maifilang ak ay nalenteg idwani khapo isnan pammatik ken Cristo. Siya na nan ilan si kinalenteg ay ichawchaw Apo Dios isnan takho khapo isnan pammatina. ¹⁰Maid kasin teken si semsemkek idwani mod-i ket nan mangammowak ken Cristo ya ta itopegko nan kamabfalina khapo isnan natakhowana isnan etey. Laychek akhes ay itopeg nan likhat ay inliglikhatna ya ta enfalin ak ay kag ken siya isnan nateyana, ¹¹ta mo mabfalin kasin ak matakho isnan etey.

Nan Mamati ken Jesus et Kag cha Makilomlomfa

¹²Ad-ik kanan en naipagkhawis ak et ya maid kolangko. Ngem eestek kayet engkhana ay maipagkhawis ak, tay siya nan pangkhep Cristo Jesus issan nangayakhana ken sak-en ay entakhona.

§3:2 Inpapilit nan naycha'y takho ay masapol ay masegyatan nan am-in ay mamati ken Apo Jesus, tay siya kano nan mangipaila ay naiyornos tako ken Apo Dios. Iyalig Pablo chaicha isnan aso ay mangallong, tay awisencha nan mamati ay mangafolot isnan ad-i osto ay sos-olocha maipoon isnan segyat.

**3:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*talekko isnan fekhas.*" Siya akhes isnan somagkhanad ay bersikolo.

††3:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Hebreo ak ay nalpo isnan Hebreo."

¹³Iib-ak, ad-ik kanan en apchas ko in-ala nan am-in ay ichawchawna. Nan yangkhay angnek et kag isnan makilomfa, ad-ik semsemken nan wad-ay is kachokogko, mod-i ket eestek kayet ay cha mat-an ¹⁴engkhana isnan kifosna ta asop ya alaek nan ichawchaw Apo Dios, tay siya nan pangkhepna isnan mangayakhana ken sak-en id tongcho maichalan ken Cristo Jesus.

¹⁵Am-in kayo ay naeteng nan pammatina, et siya met laeng nan semekyo. Nay met achi mo way teken si semekna, et ilatak met laeng Apo Dios nan osto ken siya. ¹⁶Nan angnen tako koma et eesten tako ay wanchen nan apchas tako inammowan ay kinatet-ewa.

¹⁷Iib-ak, kad-in en-oornos kayo ay menwaned ken sak-en. Chakami nan ensarminganyo, isonga wanchenyo nan cheycha'y menwanwaned ken chakami.

¹⁸Kanak na ay manokhon ken chakayo, tay away nangngat ak ay nangwani ken chakayo issan chey ya idwani iyakhak ay mangwani, ay ansan cha nan ib-a kano ay mamati ay maichalan isnan okhalicha et nay kholaencha pet nan sos-olo maipoon isnan nateyan Cristo is kako-los. ¹⁹Id inferno nan ayencha, tay nan fikhawen nan awakcha nan paspasiyat-encha ya siya nan alig dioscha. ²⁰Ya ento mo fomain cha isnan ik-ikkancha, ket ay onanig cha ichad-ayew chachi! Nan wad-ay isnan kalotaan nan kawad nan semekcha. ²⁰Ngem chatako teken, tay id chaya kannay nan ili tako, ya siya chi nan malpowan nan sadsad-en tako ay omisalak, ay siya si Apo Jesu Cristo.

²¹Wad-ay nan kamabfalina ay mensokat

isnan nay ay nakapsot ay awak tako ay fakinolota isnan kakhawisan ay awak ay kag isnan enlalanglang ay awakna, tay wad-ay ken siya nan kamabfalin ay mangiyapo isnan am-iam-in ta maiyornos cha ken siya.

Nan Tokhon Pablo

4 Idwani mampay iib-ak ay laylaychek ya maililiwak, chakayo ay malaylaychak ya ichayachayawko,[¶] siya nan kanak ken chakayo ay laylaychek: Ilaenyo ta lommamot nan pammatiyo ken Apo Jesus.

²Enseg-ang ak ken chakayo Evodias ya Sintike ta enkasiawatan kayo koma, maigkhapo isnan naiyornosanyo ken Apo Jesus. ³Ya sa et sik-a ay taltalkek ay kadwak,^{§§} kedchawek ta fachangam nan cheycha'y fabfafai. Tay chaicha nan chadlos nakidkidno ken chakami isnan nangitakchekhanmi isnan Khawis ay Chamag. Siya, finachangancha chakami ken cha Clemente ya nan tapina akhes ay nakidkidno ken sak-en, ay naisolat nan ngachancha isnan liblon Apo Dios ay nailistaan nan cheycha'y wad-ay fiyagcha ay maid pengpengna.

⁴Kad-in ilal-ayadyo koma nan naiyornosanyo ken Apo Jesus. Kasik kanan, mo ke yo ilal-ayad chi.

⁵Ipailayo nan anosyo isnan am-in ay takho. Nganngani et nan kasin omaliyan nan Apo. ⁶Ad-i kayo madchanakhan isnan olay ngag sisa, mod-i ket isnan enlowallowanyo, kedchawenyo ken Apo Dios nan am-in ay kasapolanyo, ya kad-in enyaman kayo ken siya. ⁷Et sa yo itopeg nan talna ay ad-i chadlos

¶**3:19** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan potocha nan dioscha.*” Siya nan kinwanin Pablo tay paspasiyat-encha nan isyangkhay ay fikhawen nan awakcha, et nay kag cha chayawen nan fikhawen nan awakcha.

¶**4:1** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan koronak.*”

§§**4:3** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*sik-a ay tet-ewa ay makisasallong ken sak-en.*” Isnan ekhad nan Judio, khomaeb cha is sallong isnan kaew ay chwa nan panallongana.

maawatan ay ichawchaw Apo Dios ay manaknib isnan likna ya semekyo isnan naiyornosanyo ken Cristo Jesus.

⁸Idwani iib-ak, sesemkenyo koma nan am-in ay ngag sisa ay tet-ewa, ya am-in nan napateg ya nalenteg ya nadchalos ay okhali, ya am-in ay kalal-ayad. Siya, ippeyyo koma is kasemekyo nan am-in ay ngag issa ay khawis ya maichayaw. ⁹Iyangnenyo nan cha yo sinos-olo ya chinngke ken sak-en ya nan chinawatyo ken sak-en ay ekhad, sa yo't wanchen nan inilayo ay okhalik. Et mo siya chi nan angnenyo, at wad-ay ken chakayo si Apo Dios ay poon si talna.

Nan Yaman Pablo isnan Inlayad nan iFilipos ken Siya

¹⁰Khapo isnan naiyornosak ken Apo Jesus, chadlos ak enlal-ayad tay olay mo inmannong, et khechangna'y inpailayo kasin ay omiismek kayo. Ammok ay kad-in omiismek kayo, ngem engkhana idwani maid wayayo ay mamachang ken sak-en. ¹¹Ad-ik kanan na ay mangipaila ay engkolang ak isnan masapolko, tay inpaingsak ay mang-ep isnan olay ngag sisa ay kasasaadko. ¹²Sinolok nan adi chadlos maammowan ay ikkan ay enfiyag mo makolangan ak ya mo om-mawas nan kasapolak. Tay sinolok ay mang-ep olay ngag sisa nan kasasaadko, mo memegsan ak paymo maowat ak, mo nawadwad nan masapolko paymo engkolang ak. ¹³Tay isnan naiyornosak ken Cristo, kafaalak nan olay ngag sisa tay wad-ay siya ay omipabpafikas.

¹⁴Ngem khawis kayet chadlo nan finmadfachanganyo issan likhatko. ¹⁵Chakayo ay mamati ay maam-among

id Filipos, ammoyo ay id sangad-om ay laponko nangipalawakkan isnan Khawis ay Chamag, et kecheng kayo's namachang ken sak-en issan kinmaanak id Macedonia, kecheng kayo's nanofalit ken sak-en. ¹⁶Ya olay issan kawadko id Tesalonica, et cha yo kayet inpawpaw-itan sak-en isnan kasapolak. ¹⁷Ngem faken nan cha yo inlayad ken sak-en nan sesemkek, mod-i ket nan fongan nan inlayadyo ay at chawatenyo is tap-in. ¹⁸Nan nay ay solat nan mangipatet-ewa ay chinawatko am-in nan inchawchawyo ay inpaipaw-ityo ken Epafrodito, et nay nawadwad chi isnan kasapolak. Sa et tan-oyan Apo Dios nan inpaw-ityo ay alig nafanglo ay chaton ay napoowan ya naichoo ken siya ya ilal-ayadna. ¹⁹Ya nan Dios ay Apok ay malpowan nan katataa ya ad-i enpatengka ay enkhawisan maichalan ken Cristo Jesus, et ichawchawna nan am-in ay kasapolanyo. ²⁰Matangtangad siya ay Dios ya Ama tako is eng-engkhana. Amen.

Ipaammon Pablo ay Sesemkena chaicha ay iFilipos

²¹Pakomostaanyo nan am-in ay takhon Apo Dios ay naiyornos ken Cristo Jesus. Pakomostaen akhes nan iib-a ay wad-ay ken sak-en isna chakayo. ²²Am-in ay takhon Apo Dios ay wad-ay isna, et cha cha pakomostaen chakayo, am-amed nan cheycha'y enchonchono isnan afong Cesar ay Emperador.

²³Asop ya wad-ay ken chakayo* nan fachang Apo Jesu Cristo.

*4:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Asop ya wad-ay isnan leng-agyo"

Nan Solat Pablo isnan iColosas

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo isnan iColosas

Nan nay ay solat et solat Pablo isnan cheycha'y maam-among ay enchad-ayaw ken Apo Dios id Colosas, ay esa'y ili id Asia Minor isnan kheg-edna's falaan si akhew id Efeso. Faken si Pablo nan nangilapo isnan naay ay am-among si mamati. Tet-ewa, egayna inil-ila chaicha (2:1), ngem iniismekna chaicha ya kad-in inlowalowana chaicha.

Chinamag Pablo ay wad-ay nan enisos-olo is faken tet-ewa isnan cheycha'y mamati ischi id Colosas. Nan insos-olocha, et mo laychen nan takho ay maisalakan ya ammowen ay osto si Apo Dios, et ad-i omanay nan aped yangkhay pammati ken Cristo. Masapol kano ay iyangnencha nan tapina ay ngilin ya filin si takho, ya masapol ay chayawencha akhes nan angheles.

Tay siya chi, insolat et Pablo na ken chaicha ay mamati id Colosas ta ipaammona ken chaicha nan kinatet-ewa maipoon ken Jesu Cristo. Kinwanina isnan solatna ay si Jesus nan nangid-chalanan Apo Dios isnan nenwad-ayana isnan am-iam-in. Et siya nan mangipaila ay entongtongcho is solit si Jesus mo nan am-in ay angheles ya nan tapina kayet ay ad-i kaila. Wad-ay akhes ken siya nan am-in ay kinadchios Amana, ya maid kasin teken is nalpowan nan falo ay fiyag si mamati mo faken yangkhay siya. Siya na nan khotokna's ad-i koma ma-sailowan nan mamati isnan sos-olon si takho mod-i ket si Cristo yangkhay nan wanchencha ya abfolotencha.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-2

Nan nangilol-owalowan Pablo isnan mamati id Colosas 1:3-14

Nan entongchowan nan kasasaad Cristo ya nan chonona 1:15-23

Nan nensilsilfiyan Pablo isnan am-in ay mamati 1:24 - 2:5

Nan kasasaad nan mamati isnan naiy-ornosancha ken Cristo 2:6-15

Tokhon ta ad-i tako masangsangaw isnan ad-i tet-ewa ay sos-olo 2:16-23

Nan sikhod ya falo ay fiyag 3:1 - 4:6

1 Sak-en si Pablo ay pinilin Apo Dios ta en-apostol Cristo Jesus, sa et si Timoteo ay ib-a tako. ²Siya na nan solatmi ken chakayo ay iib-ami ay takhon Apo Dios issa id Colosas ay kaaafolot nan pammaticha ken Cristo. Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios ay Ama tako.

Inlowalowan Pablo nan iColosas

³Isnan cha mi mangilol-owalowan ken chakayo, kad-in enyaman kami ken Apo Dios ay Aman Apo tako ay Jesu Cristo, ⁴tay chingemi nan maipoon isnan pammatiyo ken Cristo Jesus ya nan layadyo isnan am-in ay takhon Apo Dios. ⁵Linmamot chachi tay wad-ay namnamayo. Tay osto ay chingeyo nan tet-ewa ay naipaammo isnan Khawis ay Chamag, ket ay pinatiyo ay wad-ay nan namnamaenyo ay naicholin id chaya. ⁶Nan nay ay Khawis ay Chamag ay inomchan ken chakayo et naiwalas isnan olay entona, ya pawad-ayena nan khawis ay okhali isnan cha omad-acha ay mamati. Siya akhes nan naangnen ken chakayo, mailapo issan lapon ay nanngelanyo ya naawatanyo nan tet-ewa ay ayen nan fachang Apo Dios. ⁷Sinoloyo na ken Epafras ay laylaychenmi ay faan Cristo. Siya nan kaaafolot ay ib-ami ay mangitakcheg ken chakami ya makidkidno ken chakami ay ensilfi ken Cristo. ⁸Siya nan nangifaag ken chakami isnan layadyo ay nalpo isnan Ispirito Santo.

⁹Adi kad engkhana issan nanngelanmi isnan maipoon ken chakayo, egay kami tinomtomke ay nangilol-owalo ken chakayo. Kedkedchawenmi ken Apo Dios ta nan Ispirito Santona ay wad-ay ken chakayo, et ichawchawna ken chakayo nan am-in ay laing ya pinangawat, ta ammowenyo ay khawis nan am-in ay laychena ay angnenyo. ¹⁰Siya chi ta maiyafoloy nan okhaliyo isnan laychen Apo Jesus ta kad-in palaylaychenyo siya isnan am-in ay ikkanyo ay enfiyag. Ya sa kayo't mamkhas isnan am-in ay ilan si khawis ay angnen, ya onanig omad-acha nan ammoyo maipoon ken Apo Dios. ¹¹Kedchawenmi akhes ta maipafikas kayo isnan am-in ay fikas ay malpo isnan kadchachayaw ay kamabfalin Apo Dios, ta olay mo ngag nan omat makakatpe ya makaanos kayo. ¹²Enlal-ayad kayo kayet ay enyamyaman ken Dios Ama ay nangagtan ken chakayo isnan kalebfenganyo ay maitapi isnan takhona ay makitawid isnan insakhanana id chaya ay enpapaway ay en-ap-apowana. ¹³Insalakana chatako isnan ab-afollinget ay kamabfalin Satanas, ya inyatona chatako isnan en-ap-apowan nan Anakna ay laylaychena, ¹⁴ay nanfot ken chatako isnan nenpakawanana isnan fasol tako.

Nan Kasasaad ya Chonon Cristo

¹⁵Si Cristo nan osto ay ilan nan ad-i kaila ay Dios. Naisisikhod ay wad-ay siya ya katongchowan isnan am-in ay winad-ay Apo Dios.† ¹⁶Tay naichalan ken siya nan nangab-an Apo Dios isnan am-in ay nawad-ay isnan chaya ya isnan lota, nan mail-ila ya nan ad-i kaila. Tet-

ewa, naichalan ken siya nan nawad-ayan nan am-in ay nateketeken ay ad-i kaila ay en-ap-apo paymo matangtangad, nan wad-ay kamabfalina paymo kalebfengana. Nakhaeb cha am-in maichalan ken Jesus ya pala ken siya. ¹⁷Sikhod ay wad-ay siya issan sisya ay egay nakhaban nan am-iam-in, ya siya nan manginonongnonng isnan am-in. ¹⁸Siya akhes nan pangolo isnan am-in ay mamati ay alig awakna, ya kalpowan nan fiyagcha, ya siya nan inaona ay nafangon isnan etey tatno siya yangkhay nan katongchowan isnan am-iam-in. ¹⁹Inpailana nan osto ay okhali ya kinadchios Apo Dios tay siya nan laychen Dios Ama ay maangnen ken siya. ²⁰Et sinmek Apo Dios akhes ay kasin mangiyornos isnan am-iam-in ay wad-ay id chaya ya isna is kalofong ken siya maichalan isnan Anakna. Siya na nan inangnena isnan etey nan Anakna is kakolos.‡

²¹Kag akhes ken chakayo. Sikhod ay nanatlad kayo ken Apo Dios, ya khinolayo siya khapo isnan ngaag ay semekyo ya ang-angnenyo. ²²Ngem idwani et inyornosna chakayo ken siya isnan nateyan nan Anakna, ta enfalin kayo ay nadchalos ya nakapet ken siya, nalenteg ya maid makmakwaniyanyo mo iyeyna chakayo isnan sakhangna. ²³Siya magtek mo eestenyoy kayet nan pammatiyo ta enkekede kayo, ya ad-i kayo enchwadchwa paymo enfab-aliw isnan namnamayo ay malpo isnan Khawis ay Chamag ay chinggeyo. Siya nan Khawis ay Chamag ay naipap-alawag isnan olay sino ay takho, ya sak-en ay Pablo nan esang ay nenfalin ay faa ay en mangipap-alawag.

†1:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan iyon-an nan am-in ay nakhaeb.*”

‡1:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*iyornosna... isnan chalan nan kolosna.*” Isnan Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena, talna ya ornos. Ornos nan laychena ay kanan isna.

Nan Chonon Pablo ay Mamachang isnan Am-in ay Mamati

²⁴ Enlal-ayad ak idwani isnan naycha'y likhatko ay enkhawisanyo. Kanak na tay nan nay ay likhat ay inanaagko, et siya nan toloy nan likhat Cristo pala isnan am-in ay mamati ay makwanin awakna, engkhana ay makwas. ²⁵ Nenfalin ak ay faan nan am-in ay mamati, tay pinilin Apo Dios sak-en ay ensilfi isnan enkhawisanyo, ta ipaammok nan am-in ay kalin Apo Dios. ²⁶ Siya nan Chamag ay egay chadlos naipapaammo isnan angsan ay waned si takho id solit, nay met achi idwani et nay inpaammona isnan takhona. ²⁷ Siya na nan nemnem Apo Dios: Laychena ay ipaammo isnan takhona nan sikhod ay egay naammowan ya maid makaiso ya kadchachayaw ay pangkhepna isnan am-in ay takho. Et siya na nan sikhod ay egay naammowan: Nan kawad-an Cristo ken chakayo, siya nan khotok nan namnamayo ay maitapi isnan katangtangachan Apo Dios. ²⁸ Adi kad si Cristo nan ipap-alawagmi isnan olay sino ay takho. Ippeymi nan am-in ay laingmi ay manokhon ya mangisolo ken chaicha tatno mo ifowegmi chaicha isnan sakhangna, et apchas naengngan nan waschin esang isnan pammatina ya naiyornos ken Cristo. ²⁹ Tay siya chi nan sesemkek ay ikkan, ipapatik nan kafaalak ay enchono maichalan isnan kamabfalin Cristo ay mangipabfifikas ken sak-en.

Nan Chanag Pablo Maipoon isnan iColosas

2 Laychek ay ammowenyo ay chadlos ak madchanakhan isnan mangilowalowak ken chakayo^f issa id Colosas ya nan cheycha'y iLaodicea, ya nan am-in ay wad-ay ischi ay egay inmil-ila. ² Tay laychek ay fomikas kayo ya en-oornos kayo khapo isnan layadyo, tatno ad-i kayo enchwadchwa mod-i ket ta maawatanyo ay osto nan maipoon isnan sikhod ay egay inpap-aammon Apo Dios maipoon ken Cristo. ³ Siya nan mangammowan tako isnan am-in ay naichocholin ay silib ya nemnem Apo Dios ay alig akon.

⁴ Kanak na ta maid takho is manailo ken chakayo isnan makaaw-awis ay kalicha. ⁵ Tay olay maid ak ken chakayo, sisya kayet ay iismekko chakayo,^g ya enlal-ayad ak ay kasin manmanmek isnan kasasaadyo ay manonongnong ya nan linmamotan nan pammatiyo ken Cristo.

Nan Tokhon Maipoon isnan Teken ay Sos-olo

⁶ Idwani tay chinawatyo et si Cristo Jesus ay en-apoyo, masapol ay maiyoornos kayo ken siya.^{**} ⁷ Palamotenyo ay osto nan pammatiyo ken Jesus ay tet-ewa ay pegrad si pammati, ta engnganenyon nan pammati ay naisolo ken chakayo. Sa kayo't kad-in enyaman ken Apo Dios.

⁸ Mey-anyo mampay ta ad-i kayo masalacheyan ay enfalin ay falod si takho isnan kag khawighkawis ay ilan si sos-olocha, ay maid pet kinatet-ewana. Maid silfin nan kag tosa ay sos-olo ay malpo isnan ekhad si kalotaan ay takho

^f2:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*chadlos chachama ay makioonong ak pala ken chakayo.*"

^g2:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*Tay olay mampay maid nan awakko, ngem wad-ay nan leng-agko ken chakayo.*"

^{**}2:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*manad-alan kayo ken siya.*"

ya nan anito,^{††} ya ad-i maiyafoloy ken Cristo.⁹ Tay nan kinatet-ewana, olay mo si Cristo et nenfalin ay takho, siya ay wad-ay kayet nan am-in ay kasasaad Apo Dios ken siya,¹⁰ ya entongtongcho siya mo nan am-in sisa ay ad-i kaila ay en-ap-apo ya nan wad-ay kalebfengana. Et isnan naiyornosanyo ken siya maid paat nenkolanganyo isnan falo ay fiyagyo ay chinawatyo ken siya.

¹¹ Isnan naiyornosanyo ken siya, alig kayo akhes nasegyatan, ngem faken nan ilan si segyat si takho. Tay maiyalig kayo ay nasegyatan ken Cristo^{**} isnan nangaanana isnan kamabfalin nan ngaag ay okhaliyo. ¹² Sa et isnan nafonyakhanyo ken Cristo, alig kayo naitapi ken siya ay naikaob, ya kag kayo akhes naitapi ken siya ay kasin natakho, khapo isnan pammatiyo isnan kamabfalin Apo Dios ay namangon ken Cristo isnan etey. ¹³ Isnan chey, alig kayo natey isnan sakhang Apo Dios tay isnan komkomsawanyo, ya tay Gentil kayo ay natlad ken siya.^{††} Ngem idwani, isnan naiyornosanyo ken Cristo, intapin Apo Dios chakayo ken siya ay kasin natakho, ya pinakkawana am-in nan fasol tako. ¹⁴ Nan inangnen

Apo Dios et kag na inala nan listaan nan otang ya fasol tako ken siya ya nan kalentelentegna ay egay tako inangnen, et pinakawasna isnan nateyan Cristo is kakolos.^{§§} ¹⁵ Sa et isnan nateyan Jesus is kakolos, kinaan Apo Dios nan kamabfalin nan am-in ay anito ya ad-i kaila ay menkhola ken chatako, ya inpailana ay inafak Jesus am-in chaicha isnan sakhang nan am-in.*

¹⁶ Tay siya chi ad-iyoy ipalofos nan olay sino ay mangifilin[†] ken chakayo maipoon isnan kanenyo paymo inomenyo, ay siya kano nan masapol ay abfolotenyoy. Siya akhes isnan teketeken ay ilan si tengaw ya piyasta: tinnawen, finowan paymo sinabfacho. ¹⁷ Nan naycha ay sikhod ay ekhad et maid tetewa kafaelanacha, ya alig cha yangkhay alin-ew ay inmon-ona mo nan nen-alinew ay si Cristo. ¹⁸ Ngag ngotoyo akhes isnan olay sino ay mangipafasol ken chakayo isnan angnenyo ay enchadayaw. Kananchan tet-ewa cha khapo isnan inpailan kano Apo Dios ken chaicha, ya ipapilitcha nan kas-on mangifafanikhan isnan awak, ya nan enchadayawan isnan angheles. Nachayew cha

^{††}2:8 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, *“kalalakaan ay sos-olo ay ekhad nan kalotaan ay takho.”*

^{**}2:11 Id sangad-om ay nangayakhan Apo Dios ken Abraham ay entakhona, inischona nan segyat ay mangipaila isnan manokokhancha isnan ad-i osto ay dioscha ta kecheng si Apo Dios is enchayawancha. Nan ekhadcha ay manegyat, et kotmochancha nan koyop nan oti. Maiyalig nan makaanan nan koyop isnan makaanan nan sikhod ay ekhad ya okhalicha. Siya akhes ken chatako. Isnan makaanan nan sikhod ay okhali tako maiyalig tako ay nasegyatan ken Cristo ta siya nan en-Apo tako.

^{††}2:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *“tay loyyop nan awakyo.”* Infilin Apo Dios ay segyatan nan Israelitas nan an-akcha ay mangipaila ay maiyornos cha ken siya.

^{§§}2:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *“inlansana is kakolos.”* Nan laychena ay kanan et pinakawasna nan listaan. Tay isnan nateyan Jesus is kakolos inpailana ay apchas na't finayachan nan am-in ay otang tako ken Apo Dios.

*2:15 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, *“Sa et is kakolos kinaan Cristo isnan awakna nan kamabfalin nan am-in ay teketeken ay anito ya ad-i kaila, ya inpailana ay inafakna am-in chaicha isnan sakhang nan am-in.”*

[†]2:16 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, *“ad-iyoy ipalofos nan olay sino ay mangokom”*

isnan maid khotokna nan kag tosacha ay takho, tay semek si aped takho nan semekcha. ¹⁹ Ad-i cha nakapet ken Cristo ay pinakaolocha koma. Tay si Cristo nan kag olon nan am-in ay mamati. Siya nan mangipafikas ken chaicha ya menyoyomyom ken chaicha, kag isnan angnen nan tong-a ya wat isnan awak, ta maengngan cha ay maiyafoloy isnan laychen Apo Dios.[‡]

Nakietey ya Makifiyag nan Mamati ken Cristo

²⁰ Idwani, mo siya sa'y naitapi kayo ken Cristo ay natey ya nawayaan kayo isnan en-ap-apowan nan anito,[¶] en kayo man cha kayet maitapi ay mangiyangnen isnan ekhad si pagano mo? Ya ke yo cha kayet patpatiyen nan filincha mo? ²¹ Kag isnan filin ay mangwanin, “Ad-iyo eg-egnan chana! Ad-iyo lamlamanan chana! Ad-iyo khidkhidchowen chana!” ²² Am-in nan naycha ay makakan ya mainom et maamas cha mo apchas naokmon, ya nan lenteg maipoon isnacha et aped yangkhay sos-olon si takho. ²³ Kag tet-ewa ay silib nan isosolocha tay eestenchay ay manad-ayaw isnan angheles ya kas-on cha ibfafan-ig nan awakcha, ya olay nan awakcha et palikhatenchay akhes. Ngem nan kinatetewana, maid paat silfin nan cha cha angnen, tay ke pet ad-icha kafaellan ay manopapa isnan ngaag ay fikhaw nan awakcha.

3 Idwani tay naitapi kayo ken Cristo ay natakho, ippeyyo nan semekyo isnan wad-ay id tongcho ay kawad Cristo

ay tomotokcho is kakannawan Apo Dios. ² Nan yangkhay koma wad-ay id tongcho nan kad-in sesemkenyo, ta faken nan wad-ay isnan lota. ³ Tay kag kayo natey ya nan eng-engkhana ay fiyagyo et naitgo ken Cristo[§] ay maiyoornos ken Apo Dios. ⁴ Et mo enpaila kasin si Cristo ay poon nan eng-engkhana ay fiyagyo et wad-ay kayo ken siya ay maitapi isnan katangtangachana.

Nan Sikhod ay Fiyag ya nan Falo ay Fiyag

⁵ Nan ikkanyo et kodsapanyo nan nablok ay kalotaan ay okhali,^{**} ay kag isnan asi ay ang-angnen ya semsemken, nan kakaisew ay fikhaw si awak, nan ngaag ay laylaychen ya nan kinaakhom. Tay en-iso nan kinaakhom isnan manad-ayawan isnan khinag-aeb ay dios. ⁶ Nan kag tosacha ay okhali nan menlalay isnan chad-ama ay songet Apo Dios. ⁷ Siya chachi nan okhali ay winanwanedyo issan chey tay siya chi nan inangngnenyo ay enfiyag.

⁸ Nay met achi idwani, kaanenyo et am-in chana: songet, fonget, oyong, chopis ya nan kakaisew ay kali. ⁹ Ya ad-i kayo en-asiengag, tay kinaanyo et nan sikhod ay okhaliyo ay inmingsaanyo, ¹⁰ ya wad-ay et nan falo ay okhaliyo ay khinaeb Apo Dios. Siya sa nan okhaliyo ay cha na pafalowen ta enfalin ay kag isnan okhalina isnan cha yo mangam-mowan ken siya. ¹¹ Khapo tay siya chi, mis-o tako am-in: Gentil paymo Judio, nasegyatan paymo loyyop, nan mangili

[‡]2:19 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “paengnganen Apo Dios chaicha.”

[¶]2:20 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Idwani, mo siya sa'y naitapi kayo ken Cristo ya inokhayyo nan kalalakaan ay sos-olon nan kalotaan ay takho”

[§]3:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “naitafon ken Cristo.”

^{**}3:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Patenyenyoy mampay nan kalotaan ay partin (nan awakyo)”

paymo sangaili,^{††} ya nan faa paymo faken. Mis-o tako khapo tay si Cristo ay kawedwedchaan isnan am-iam-in nan wad-ay ken chatako am-in.

¹²Idwani, tay chakayo nan pinilin Apo Dios ay laylaychena ay takhona ay nakapet ken siya, kag tona koma nan en-okhaliyo: Ipailayo nan seg-ang ya kinagkhawisyo, nan anos ya oya, ya ibfafan-igyo nan awakyo isnan ib-ayo. ¹³Anosanyo nan ib-ayo, ya en-asipakawan kayo. Mo wad-ay lilin nan esang isnan ib-ana, en-asipakawan cha kag isnan inangnen Apo Jesus ay namakawan ken chakayo.

¹⁴Ngem nan kapapatekhan ay okhali ay maitoptop isnan tapina, et siya nan layad isnan ib-a, tay fetken nan layad chakayo ta somya nan ornosyo ay maid kolangna. ¹⁵Sa et ilaenyo ta nan ornos^{‡‡} ay ichawchaw Cristo nan mangichad-alan ken chakayo, tay siya chi nan khotok nan nangayakhan Apo Dios ken chakayo, ta enfalin kayo ay es-esa ay awak. Ya kad-in enyaman kayo.

¹⁶Cha yo kayet ammowen ay khawis nan kalin Cristo ay maid paat kolangna, sa yo't ippey nan am-in ay silibyo ay en-asisolo ya en-asitokhon. Enkanta kayo isnan nateketeken ay Salmo ya chag-ay ay maiyafoloy isnan kalina ay manyaw ken Apo Dios. Siya, enlal-ayad kayo ay enchag-ay^{¶¶} ay menyaman ken siya. ¹⁷Ilaenyo mampay ta nan am-in ay ngag sisa ay angnenyo paymo appatenyo et angnenyo isnan ngachan Apo Jesus ay

naiyornosanyo. Ya kad-in enyaman kayo ken Dios Ama maichalan ken siya.

Nan Tokhon Pablo Maipoon isnan Sinpapangafong

¹⁸Chakayo ay fabfafai, maiyoornos kayo isnan asaswayo, tay siya nan osto chadlo ay angnen nan esang ay naiyornos ken Apo Jesus.

¹⁹Chakayo ay lallalaki, masapol ay laychenyo nan asawayo ya ad-iyoy palikhaten chaicha.

²⁰Kag akhes ken chakayo ay an-ak, masapol ay kad-in angnenyo nan kanan nan chakek-eyo, tay siya nan enlaychan nan Apo.

²¹Chakayo ay chakek-echa,^{§§} ad-iyoy pasongten nan an-akyo ta ad-icha ngomaya.

Tokhon isnan Faa ya nan Ap-apocha

²²Chakayo ay faa, kad-in angnenyo nan filin nan ap-apoyo isnan nay ay lota, ya angnenyo nan am-in ay ifaagcha ken chakayo. Ad-iyoy yangkhay angnen chi mo wad-ay cha ay mangiila ta palaylaychenyo chaicha, mod-i ket ippeyyo am-in nan semekyo* isnan chonoyo tay si Apo Jesus nan iyegyatyoy. ²³Eestenyoy ay manno[†] isnan olay ngag ay chonenyoy ay kag si Apo Jesus nan isilsilfiyanyoy, faken nan takho. ²⁴Ammoyoy ay si Apo Jesus nan osto ay manofalit ken chakayo, tay nan tawidyo id chaya nan isofalitna ken chakayo. Siya, si Cristo nan osto ay Apoyo ay isilfiyanyoy.

^{††}3:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan barbaros paymo Skothes.*” Nan ayen nan barbaros et mangili isnan kalin nan Griego, ya siya akhes nan ayen nan iSkothes isnan iRoma. Isonga nan laychena ay kanan et nan olay sino ay mangili.

^{‡‡}3:15 Isnan Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena, talna ya ornos. Mabfalin akhes ay talna nan laychena ay kanan isna.

^{¶¶}3:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*enkanta kayo isnan posoyo*”

^{§§}3:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*Am-a*”

*3:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*naoya nan posoyo.*”

[†]3:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*enchono kayo ay malpo isnan leng-ag/fiyagyo.*”

²⁵Ngem mo wad-ay ken chakayo nan ngaag nan ang-angnena siya akhes ay at pad-anena nan osto ay sofalit nan kinangaagna, tay maid pawadwad-en Apo Dios.

4 Chakayo akhes ay ap-apo, ilaenyo ta ikkanyo nan nalenteg ya osto isnan faayo, tay ammoyo ay olay akhes chakayo et wad-ay nan Apoyo id chaya.

Nan Tokhon isnan Am-in ay Mamati

²Ipatiyo ay enlowalo. Siya, ippeyyo nan semekyo isnan lowaloyo ya kad-in enyaman kayo akhes ken Apo Dios. ³Omilol-owalo kayo akhes. Kedchawenyo ken Apo Dios ta omagtan is wayami ay mangipalawag isnan kalina,[‡] ta ipaammomi nan sikhod ay egay naipaammo maipoon ken Cristo. Siya sa nan khotok nan maifabfalochak idwani. ⁴Omilowalo kayo ta ilatlatakko koma nan maipoon ken siya ay lebfengko ay angnen.

⁵Ilaenyo ta nongnongenyo akhes nan am-in ay ikkanyo isnan sakhang nan egay namati, ya eestenyono nan makikadwaanyo ken chaicha ta maawis cha.[¶] ⁶Sa et ilaenyo ta ad-i entamnay nan enkakaliyanyo mod-i ket enlamsit[§] sa yo't ammowen nan ikkanyo ay manongfat isnan olay sino.

Nan Pengpeng nan Solat Pablo

⁷Idwani, si Tikico nan ifaak ken chakayo ay mangipaammo isnan am-in ay maang-angnen ken sak-en. Siya nan laylaychek ya kaaafolot ay ib-a ay makidkidno ken sak-en ay ensilfi ken Apo Jesus. ⁸Nan pangkhepkis-

nan mamaalak ken siya et ta pabfikasena nan semekyo isnan cha na mangipaammowan isnan kasasaadmi ay wad-ay isna. ⁹Ipafowegko akhes ken siya nan kaaafolot ya laylaychek ay ib-a ay mid kasin teken mod-i si Onesimo ay kailiyanyo. Chaicha nan mangipachamag isnan am-in ay naik-ikkan isna.

¹⁰Pakpakomostaen Aristarco chakayo. Siya nan ib-ak ay mabfalfalod isna. Olay si Marcos ay kayong Bernabe et pakpakomostaena chakayo. (Apchas kayo et nafag-an isnan ikkanyo ken siya. Khakhawisenyo ya nonongnongenyo siya mo omey issa.) ¹¹Wad-ay akhes isna si Jesus ay makwanin Justo, et pakpakomostaena chakayo. Kecheng nan naycha'y tolo is Judio** isnan cheycha'y makidkidno ken sak-en maipoon isnan en-ap-apowan Apo Dios. Inmipabpafikas cha tet-ewa.

¹²Olay akhes si Epafras ay kailiyanyo ya faan Cristo Jesus et pakpakomostaena chakayo. Kad-in sesemkena ya eestena ay mangilowalo ken chakayo ta maengngan nan pammatiyo, ya ta maid enchwadchwaanyo maipoon isnan am-in ay nemnem Apo Dios. ¹³Sak-en nan manistikho ay nakakhet siya ay enchono isnan enkhawisanyo, ya nan mamati id Laodicea ya id Hierapolis. ¹⁴Si Lucas ay laylaychen tako ay choktor, ya olay si Demas et pakpakomostaencha chakayo.

¹⁵Maichalan ken chakayo pakomostaek nan iib-a issa id Laodicea, ya ken Nimfas ya nan am-in ay mamati ay maam-among isnan afongna. ¹⁶Et mo kinwasyo ay finasa nan nay

[‡]4:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Kedchawenyo ta tekwanan Apo Dios ken chakami nan pantew pala isnan kalina”

[¶]4:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isnan et, “*sobfotenyono nan timpoo.*”

[§]4:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ilaenyo ta khawis ya naasinan nan enkakaliyanyo.”

**4:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Kecheng nan naycha'y tolo is nasegyatan”

ay solatko, ipafasayo akhes isnan maam-among ay mamati id Laodicea. Ya ilaenyo ta fasaenyo akhes nan solat ay inpaiyeyko ken chaicha. ¹⁷Sa yo't akhes ifaag ken Arkipo nan kanak, "Ilaem ta ikwasmo koma nan chono ay inpadnon Apo Jesus ken sik-a."

¹⁸Sak-en akhes ay kayongyo ay Pablo et chadlos sak-en^{††} nan mensolat idwani: Komosta kayo. Ad-iyo lidlidchongan nan maifabfalochak.

Asop ya wad-ay nan fachang Apo Dios ken chakayo.

^{††}4:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan limak kannay.*"

Nan Omona ay Solat Pablo isnan iTesalonica

Nan Makwani Maipoon isnan Inmona ay Solat Pablo isnan iTesalonica

Tesalonica nan kapital nan Macedonia ay esa'y probinsiyan nan Roma. Wad-ay cha nan mamati ischi khapo isnan nen-isolowan Pablo isnan kinmaanana id Filipos. Ngem awni ya ket wad-ay cha nan Judio ay omapal khapo isnan in-mabfolotan nan faken Judio isnan insolon Pablo ken chaicha maipoon ken Jesu Cristo. Sa cha't inaposan, isonga napilit ay kinmaan id Tesalonica. Isnan inomchanana id Corinto ke na't chengngen ken Timoteo ay ib-ana ay men-isosolo nan mapap-alikhatan nan mamati id Tesalonica.

Isonga insolat Pablo nan naay omona ay solatna isnan iTesalonica tatno pabfikasena ya liwliwaena nan mamati ischi. Nenyaman siya khapo isnan chingena ay khawis ya ab-afikas nan pammaticha ya layadcha. Inpasmekna nan kasasaad nan fiyagna issan nakitey-ana ken chaicha sa na't infakha nan songfat nan sinas-alodsodcha maipoon isnan kasin omaliyan Jesu Cristo. Tay sinalodsodcha mo mabfalin ay maitapi isnan fiyag ay maid pengpengna nan mamati ay apchas natey isnan omaliyan Cristo. Sinalodsodcha akhes mo kaatna nan kasin omaliyana. Mabfalin ay mafasa nan songfat nan salodsod ay naay isnan ikap-at ya ikalma ay kapitolo.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1

Nan manayawan Pablo ken Apo Dios khapo isnan iTesalonica 1:2 - 3:13

Tokhon maipoon isnan okhalin nan mamati 4:1-12

Fagfakha maipoon isnan kasin omaliyan Cristo 4:13 - 5:11

Nan anongos nan solat 5:12-28

1 Chakami na ay Pablo, Silas, ya Timoteo, ya siya na nan solatmi ken chakayo ay mamati issa id Tesalonica ay naiyornos ken Dios Ama ya si Apo Jesu Cristo. Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken chaicha.

Nan Nenyamanan cha Pablo isnan Khawis ay Okhali ya Pammatin nan iTesalonica

²Kad-in enyaman kami ken Apo Dios maipoon ken chakayo am-in isnan enlol-owalowanmi. ³Tay isnan enlowalowanmi ken Dios Ama tako sesemkenmi nan cha yo iyangnen khapo isnan pammati, nan kakhetyo ya nan anosyo khapo isnan namnamayo ken Jesu Cristo ay Apo tako. ⁴Iib-ami ay laylaychen Apo Dios, ammomi ay pinilin Apo Dios chakayo. ⁵Tay issan nangiyaliyanmi isnan Khawis ay Chamag ken chakayo, et faken kali yangkhay mod-i ket wad-ay akhes kamabfalina ay nalpo isnan Ispirito Santo ay nanet-ewa isnan kalimi.

Ammoyo akhes mo ngag nan okhalimi issan nakitetey-anmi ken chakayo tay nan enkhawisanyo nan pangkhepmi. ⁶Sa yo't inpey nan kafaelayo ay menwanwaned isnan okhalimi ya si Apo Jesus. Et nay olay mo chad-ama ay naipap-alikhat kayo, chinawatyo kayet nan kalin Apo Dios ay nangilal-ayad isnan layad ay malpo isnan Ispirito Santo. ⁷Tay siya chi chakayo nan mabfalin ay wanchen nan am-in ay mamati isnan Probinsiya ay Macedonia ya Acaya. ⁸Tay chakayo nan nailapowan nan naipadchamakhan nan kalin Apo Jesus id Macedonia ya Acaya.†† Ngem faken yangkhay chi, mod-i ket nadnad-

††1:8 Nan teken ay ngachan nan Probinsiya ay Acaya et Grecia.

nge kayet nan okhod maipoon isnan pammatiyo ken Apo Dios isnan olay entona et nay maid kasin mi kanan. ⁹Tay chaicha kannay nan nangokhod isnan inangnenyo ay nanawat ken chakami, ya nan nanokokhanyo isnan khinag-aeb ay diosyo, ta ensilfi kayo isnan matatakho ya tet-ewa ay Dios. ¹⁰Inog-okhodcha akhes nan manadsad-anyo isnan omaliyan nan Anakna ya malpo id chaya. Siya si Jesus ay finangona isnan etey, ya nan mangisalak ken chatako isnan songet Apo Dios ay at omchan.

Nan Naila ay Okhalin cha Pablo id Tesalonica

2 Iib-ak, chakayo kannay et ammoyo ay ad-i ongar nan inmayanmi ken chakayo. ²Ammoyo ay olay mo naipapalikhath ya nailal-ayosan kami id Filipos issan sisya ay egaymi inomchanan issa, wad-ay kayet toledmi ay nalpo ken Apo Dios ay mangifaag ken chakayo isnan Khawis ay Chamag ay nalpo ken siya, olay mo angstan cha nan chadlos khomola. ³Tay nan pangkhepmi ay mangawis ken chakayo et faken isnan ad-i osto paymo isnan kinalokhit, paymo ta fab-alihanmi chakayo. ⁴Ngem ifab-aagmi yangkhay nan laychen Apo Dios, tay tinan-oyana chakami ay mangitalkana isnan Khawis ay Chamag. Et ad-i kami enpalawag ay mangipalalayad isnan takho, mod-i ket ta ipalalayadmi si Apo Dios ay mangil-ila isnan wad-ay isnan nemnemmi.^{¶¶}

⁵Ammoyo met ay egaymi inal-alok chakayo isnan enlamsit ay kali. Ya egay kami akhes nen-isolo ay manalak isnan kinaakhom. Si Apo Dios nan wad-ay ay tomistikho. ⁶Egaymi akhes inan-anap nan kaichad-ayawanmi isnan olay sino, ken chakayo paymo isnan tap-

ina, ⁷olay mo wad-ay kalentekhanmi ay maipateg, tay apostoles Cristo chakami. Ngem naanos kami ken chakayo ay kag isnan ina ay mangaywan isnan an-akna. ⁸Ya khapo isnan chachama ay layadmi ken chakayo, iinsetmi ay nangipaawat ken chakayo isnan Khawis ay Chamag Apo Dios. Ya faken yangkhay chi, mod-i ket nakasakhana kami ay nangichowa isnan fiyagmi migkhapo ken chakayo, tay chadlos napateg kayo ken chakami.

⁹Ad-iyong ngen sesemken, iib-a, nan angstan ay felaymi ya likhatmi ay nangidno isnan kasapolanmi isnan inakhew ya minaschem, ta asop ya ad-imi palikhathen chakayo isnan cha mi mangifagfag-an isnan Khawis ay Chamag Apo Dios? ¹⁰Chakayo kannay ya si Apo Dios nan nanistikho ay nalenteg nan okhalimi ken chakayo ay mamati, maid makmakwaniyanmi, ya nakapet kami ken Apo Dios. ¹¹Ammoyo akhes nan inangnenmi ken chakayo ay kag isnan angsten nan ama ay mennongngong isnan an-akna. ¹²Tinokhonmi ya inapafikasmi chakayo, ya inloneloneymi ta nan angnenyo ay enfiyag et maiyafoloy isnan okhalin Apo Dios ay mangay-ayag ken chakayo ay maitapi isnan en-ap-apowana ya katangtangachana.

Nan Pammati ya Anos nan iTesalonica

¹³Kad-in enyaman kami akhes ken Apo Dios tay issan nanngelanyo isnan kalina ay kinwanimi, et finigfigyo ay faken aped ap-apat yangkhay si takho mod-i ket siya chi nan tet-ewa ay kalin Apo Dios ya wad-ay kamabfalina isnan fiyagyo ay mamati.

¹⁴Sa et akhes iib-ak, kag kayo isnan mamati ken Apo Dios ay maam-

^{¶¶}2:4 Nan osto ay naisolat isna et, “mod-i ket ta ipalal-ayadmi si Apo Dios ay mangil-ila isnan posomi.”

among id Judea ya naiyornos ken Jesu Cristo. Tay naipap-alikhat kayo isnan kakailiyanyo kannay ay kag akhes isnan naangnen ken chaicha ay naipap-alikhat isnan kakailiyancha ay Judio.¹⁵ Chaicha nan namatey isnan mamadton Apo Dios id sangad-om, ya nan wanedcha nan namatey ken Apo Jesus. Chaicha kayet ay Judio nan nangipakaan ken chakami. Maid paat angencha is malaychanan Apo Dios, ya kholaencha nan olay sino¹⁶ isnan mangiyad-iyancha ken chakami ay mangifaag isnan Gentil nan kaisalakancha. Siya chi et nan konton nan fatfatfatencha ay fasolcha, ya nay inomchan et nan songet Apo Dios ken chaicha.

Nan Layad cha Pablo ay Kasin Mangila isnan Mamati id Tesalonica

¹⁷ Isnan sinak-itan ay nasisyanan tako ay iib-a, inpeymi nan kafaellanmi ay kasin mangila ken chakayo khapo isnan chachama ay iliwmi. Ngem olay mo adchawi kayo ken chakami, sisya'y wad-ay kayo isnan semekmi.^{§§} ¹⁸ Laychenmi tet-ewa ay en mangila ken chakayo, amamed ken sak-en. Nangngat ay laychek ay ome'y issa ken chakayo ngem sinmawan si Satanas ken chakami. ¹⁹ Tay ngag nan namnamaenmi paymo ilal-ayadmi paymo nan chadlos mi ichayew* isnan sakhang Jesus ay Apo tako isnan omaliyana? Ad-i ngen chakayo?

²⁰ Tet-ewa, chakayo nan khotok nan kaidchayawan ya malaylaychanmi.

Nan Nangifaalan cha Pablo ken Timoteo id Tesalonica

3 Adi kad isnan ad-imi makaikatpelan isnan iliwmi, sinmekmi ay khapesna't si makekecheng kami si makhayad id Atenas,² ya finaami si Timoteo ay faan Apo Dios ya ib-ami ay makidkidno ay mangiwalakhawag isnan Khawis ay Chamag Cristo.[†] Siya nan finaami ay mangipaengngan isnan pammatiyo ya ta pabfikasena chakayo³ ta maid ngomaya khapo isnan naycha'y angan ay likhat. Ammoyo met ay inischona ay maangnen chasa ken chatako. ⁴ Tay apchas mi inpaona ay nangibfakha ken chakayo issan nakitey-anmi ken chakayo ay at matepeng/mapachas tako isnan likhat. Et nay ammoyo ay tinmet-ewa. ⁵ Siya na nan khotok nan namaalak ken Timoteo issa, ta mangammowak isnan kasasaad nan pammatiyo, tay ad-i ak makas-ed, ya machadchanakhan ak tay ta ket lang nasailowan kayo ken Satanas[‡] ya nenfalin et ay maid silfin nan chonomi issa.

Nan Nalaylaychan cha Pablo isnan chinngecha Maipoon isnan iTesalonica

⁶ Ngem idwani nay sinmakhong et si Timoteo ay kalkalpo ken chakayo, ya khawis nan inpachamagna maipoon isnan pammati ya layadyo. Infaagna akhes ay kad-in malaylaychan kayo ay manmanmek ken chakami, ya mail-iliw kayo akhes ken chakami ay

§§**2:17** Nan osto ay naisolat isna et, "Nangoso kami ken chakayo isnan kames faken isnan poso."

***2:19** Nan osto ay naisolat isna et, "*nan koronan si chayew.*" Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "*chakayo nan khotok nan nangafakanmi ay ichad-ayewmi.*"

†**3:2** Nan naisolat isnan tapina ay kalin Apo Dios isnan kalin si Griego et, "*si Timoteo ay makidkidno ken Apo Dios isnan kaipap-alawakhan nan Khawis ay Chamag ay maipoon ken Cristo.*"

‡**3:5** Nan in pangachan Pablo ken Satanas isna et, **Nan Ensas-ailo.**

kag isnan iliwmi ken chakayo. ⁷Tay siya chi iib-a, olay mo angsan chanan pomap-alikhat ya omap-apos, khechangna'y fomifikas kami khapo isnan pammatiyo. ⁸Tay idwani wad-ay tet-ewa khotok nan matatakhowanmi, tay linmamot et nan pammatiyo ken Apo Jesus. ⁹Ad-i kami makaanap isomanay ay kali isnan enyamyamananmi ken Apo Dios maipoon ken chakayo tay isnan chachama ay malaylaychanmi isnan sakhangna khapo ken chakayo. ¹⁰Inakhew ya minaschem ay iseg-aseg-angmi ta mo ke tako en-asiila kasin, ta annayanmi nan kolang isnan pammatiyo.

Nan Lowalon Pablo

¹¹Asop ya si Apo Dios kannay ay Ama tako ya si Jesus ay Apo tako nan omipango isnan omayanmi ken chakayo. ¹²Asop ya si Apo Jesus nan mangipabpafikas isnan en-asilaylaychanyo, ya olay akhes nan layadyo isnan am-in ay takho, engkhana ay enfalin ay kag isnan layadmi ken chakayo. ¹³Ya ta pabfikasena nan semekyo tatno maid makmakwaniyanyo ya nadchalos kayo isnan sakhang Dios Ama tako, is omaliyan Jesus ay Apo tako ay mangifoweg isnan am-in ay takhona.

Nan Okhali ay Tan-oyan Apo Dios

4Idwani iib-ak, iseg-angmi ya kedchawenmi ken chakayo isnan kalebfengan Apo Jesus ay naiyornosanmi ta onanig yo kayet eesten ay angnen nan sinoloyo chadlo ken chakami. Siya nan omno ay okhali ay malaylaychan Apo Dios ay wanwanchenyo idwani. ²Tay ammoyo nan cheycha'y inchowami ay filin ken chakayo ay malpo isnan kalebfengan Apo Jesus.

³Nan nemnem Apo Dios ken chakayo, et ta nadchalos kayo ya chokokhanyo

nan asi ay fiyag. ⁴Am-in kayo ay lalalaki et masapol ay maawatanyo ta nadchalos ya maichayaw nan angnenyo ay omasawa, ⁵ta faken yangkhay nan owat si asi nan sesemkenyo, ay kag isnan semek nan takho ay ad-i mangammo ken Apo Dios. ⁶Siya chi ta maid ken chakayo kannay nan aped menloko isnan ib-ana, tay maid teken mod-i si Apo Jesus nan manosa isnan mangangnen isnan kag todi ay kinalokhit. Siya chi nan sikhod ay inloneloneymi ken chakayo. ⁷Tay faken nan mangangnenan tako isnan kinalokhit nan inmayakhan Apo Dios ken chatako, mod-i ket ta nadchalos nan okhali tako. ⁸Isonga mo sino nan manotoweng isnan nay ay sos-olo, faken nan takho nan tot-owengena, mod-i ket si Apo Dios ay mangigwa isnan Nasan-towan ay Ispiritona ken chakayo.

Nan Layad isnan Ib-a

⁹Idwani, mo maipoon isnan layadyo isnan ib-ayo ay mamati, ad-i kami mangey ensolat ken chakayo, tay apchaskayo naisolowan ken Apo Dios isnan angnenyo ay en-asilayad. ¹⁰Et siya tetewa met nan ang-angnenyo isnan am-in ay iib-a ay mamati isnan olay entona id Macedonia. Nan yangkhay magtek ibfakhami ken chakayo idwani, et ta am-amed yo eesten nan ikkanyo ay en-asilayad.

Nan Tokhon Maipoon isnan Omanapan si Ikatakho

¹¹Ippeyyo akhes nan semekyo isnan kakhigkhinek ay fiyag. Ad-i kayo makikibfiyang isnan fiyang nan tapina ta nan et enchono isnan ikatakho yo nan komagkhetanyo ay kag isnan infilnmi ken chakayo. ¹²Siya chi ta maichayaw kayo isnan egay namati, ya ad-i kayo mang-ey en-anap isnan kasapolanyo isnan tapina ay takho.

Nan Maangnen isnan Mamati ay Natey

¹³Chakayo ay iib-ami, laychenmi akhes ay ammowenyo nan kinatet-ewa maipoon isnan natey,¹ ta ad-i kayo aped ensasanga ay kag sinan takho ay maid namnamacha. ¹⁴Patiyen tako ay si Jesus natey ya kasin natakho, ya siya akhes ay patiyen tako ay maangnen isnan matey ay naiyornos ken Jesus. At ipaifoweg Apo Dios chaicha ken Jesus isnan omaliyana. ¹⁵Siya na nan sos-olon nan Apo ay ifab-aagmi: Chatako ay sisya ay matatakho isnan tomoliyan Apo Jesus, ad-i tako mabfalin ay mang-ona mo chaicha ay apchas natey. ¹⁶Mo chakhos madnge nan maifokhaw ay filin, ya nan kalin nan katongchowan ay anghelna, sa et nan tolottot nan trompetan Apo Dios, at khomwab si Apo Jesus kannay ay malpo id chaya. Sa et at mang-ona ay fomangon nan natey ay naiyornos ken Cristo. ¹⁷Sa et chatako ay sisya ay matatakho, at menkaaala tako ay maiyamong ken chaicha is kalifoo, ay manab-at ken Apo Jesus id tongcho. Et osto'y siya chi, at chadlo maitapi tako ken siya is eng-engkhana. ¹⁸Tay siya chi en-asipafikas kayo isnan nay ay chamag.

Nan Ensagkhanaan tako isnan Tomoliyan Apo Jesus

5 Mo maipoon magtek isnan timpo ya nan tawen ay kaommatan nan nay cha, ad-imi mang-ey isolat ken chakayo ay iib-ami. ²Tay chadlos yo ammo ay kag isnan kanaaliyan nan mangakew isnan lafi nan akhew ay omaliyan Apo Jesus. ³Isnan chey ay akhew, at wad-ay cha nan mangmangwanin, "Oompa et ya enkhagkhawis nan lawag," at siya chi

kannay nan menkapapakawasancha, ya ad-i cha makalayaw. Et kag chi isnan kanaali ay likhat isnan fafai ay omaanak.

⁴Nay met achi ken chakayo ay iib-ak, at ad-i kayo matakag isnan akhew ay kanaaliyan Jesus ay kag isnan matakakhan nan takho isnan kanaaliyan nan mangakew isnan lafi. Faken nan en-follinget nan kawadyo. ⁵Tay maiyalig kayo am-in ay an-ak si paway paymo mag-akhew. Siya, maid ken chatako nan an-ak si follinget paymo lafi. ⁶Tay siya chi ad-i tako ton-ochen nan cheycha'y alig maseseyep ay ang-angnen nan tapina, mod-i ket ensasakhana ya enkatpe tako.

⁷Tay nan maschem, siya nan maseyepan nan takho, ya siya akhes nan mabfotengancha. ⁸Ngem tay chatako nan takhon si mag-akhew, masapol ay enkatpe tako. Iyarmas tako nan pammati ya layad ay manalak isnan takeb tako. Sa tako't isoklong nan namnama isnan naisalakan tako ay alig lanchok ay soklong ay manalak isnan olo tako. ⁹Tay si Apo Dios, egayna inischo chatako ay machosa isnan songetna, mod-i ket ta maisalakan tako maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako, ¹⁰ay natey pala ken chatako, ta olay mo matatakho tako paymo natey tako, at wad-ay tako kayet ay makitetee ken siya. ¹¹Tay siya chi en-asipafikas kayo isnan pammati ya en-asifabchang kayo kag isnan cha yo ang-angnen idwani.

Nan Lebfeng nan Mamati ay Angnen isnan Mangichad-alan ken chaicha, ya nan Tapina Kayet ay Tokhon

¹²Kedchawenmi akhes ken chakayo ay iib-ami, ta ipategyo nan cheycha'y mablamablay ay mamadfachang ken chakayo. Tay chaicha nan manokhon ya mangichad-alan ken chakayo khapo

¹4:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "maipoon isnan cheycha'y maseseyep."

ken Apo Jesus. ¹³Ipatpategyo ya lay-chenyo chaicha khapo isnan chonocha ken chakayo. Ilaenyo ta maoornos kayo. ¹⁴Iloneloneymi akhes ken chakayo ta tokhonenyo nan sangaan, pabfikasenyo nan ngingmaya, fachanganyo nan nakap-sot nan semekna, ya anosanyo nan olay sino. ¹⁵Ilaenyo ta maid ken chakayo nan en-ifales mo wad-ay ngaag is angnencha ken chakayo. Anapenyo magtek mo ngag nan khawis ay angnenyo isnan ib-ayo ya isnan olay sino ay takho. ¹⁶Kad-in enlalayad ¹⁷ya enlol-owalo kayo. ¹⁸Olay mo ngag nan maangnen ken chakayo, enyaman kayo, tay siya nan nemnem Apo Dios ken chakayo ay naiyornos ken Jesu Cristo.

Nan Omochi ay Tokhon Pablo

¹⁹Ad-iyo patkelen nan chonon nan Ispirito Santo isnan fiyagyo,[§] ²⁰paymo chilawen nan naipadto, ²¹mod-i ket anakhenyo nan am-in ta nan khawis nan

eestenyoy ay iyangnen, ²²sa kayo't omadchawi isnan am-in ay ngag issa ay ilan si ngaag.

²³Idwani asop ya si Apo Dios ay kawad nan talna, et chalosana nan katatakhoyo ta chadlos nakapet kayo ken siya, ya ta saknifana nan leng-ag, nemnem ya awakyo, ta maid makmakwaniyanyo isnan omaliyan kasin nan Apo tako ay si Jesu Cristo. ²⁴Siya chi nan angnen Apo Dios ay nangayag ken chakayo tay kaaafolot siya.

²⁵Chakayo ay iib-ami, omilowalo kayo koma akhes.

²⁶Pakomostaanyo nan am-in ay ib-a tako issa ta ipailayo ay enlilinnayad kayo.**

²⁷Idwani, filenek chakayo isnan ngachan Jesu Cristo, ta ipafasayo akhes nan nay ay solat isnan am-in ay ib-a tako issa. ²⁸Asop ya si Jesu Cristo ay Apo tako nan mamachang ken chakayo am-in.

§5:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Ad-iyo achepen nan Ispirito."

**5:26 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Pakomostaanyo nan am-in ay ib-a isnan nasantowan ay fisito." Isnan okhalin cha Pablo, mo enkikinomosta cha et en-asifisito cha.

Nan Ikadwa ay Solat Pablo isnan iTesalonica

Nan Makwani Maipoon isnan Maikadwa ay Solat Pablo isnan iTesalonica

Nan mamati id Tesalonica et cha mangawngaw nan semekcha tay adicha maawatan ay khawis nan maisosolo ay mangwanin sa kasin omali si Cristo. Isonga insolat Pablo nan naay maikadwa ay solatna isnan iTesalonica tatno ipaawatna ay faken tet-ewa nan naibfakha ay apchas et inmali si Jesus. Kanana en egay kayet inmat tay isnan sisya ay ad-ina omaliyan et masapol ay omam-amed nan ngaag ay angnen nan takho khapo isnan mamatiyancha isnan mangap-apos ken Cristo. Finagfag-ana chaicha ta itot-oloycha koma ay mangipafifikas isnan pammatica ken Cristo olay mo mapap-alikhat cha. Infakhana akhes ay masapol ay enchono cha is ikatakhocha kag nan inikkan cha Pablo ya nan iib-ana issan makitetey-ancha ken chaicha. Ya infakhana ta eestenchay ay cha mangangnen isnan khawis.

Nan Linaona

Nan lapon si solat 1:1-2

Nan nangichayawana ken chaicha khapo isnan kinagkhawischa 1:3-12

Tokhon maipoon isnan omaliyan kasin Cristo 2:1-17

Tokhon maipoon isnan okhalin nan mamati 3:1-15

Nan anongos nan solat 3:16-18

1¹⁻² Chakami na ay Pablo, Silas ya si Timoteo, ya siya na nan solatmi ken chakayo ay mamati issa id Tesalonica ay naiyornos ken Apo Dios ay Ama tako ya ken Apo Jesu Cristo. Asop ya nan fachang ya talna ay nalpo ken Dios Ama

ya si Apo Jesu Cristo nan wad-ay ken chakayo.

Nan Lagsak ay Fongan nan Likhat Midkakay ken Jesus

³Lebfengna'y kad-in enyaman kami ken Apo Dios khapo ken chakayo ay iib-ami. Siya chi nan omno ay angnenmi, tay fomifikas nan pammatiyo ya nan layadyo am-in isnan ib-ayo. ⁴Tay siya chi ichayechayewmi chakayo isnan am-in ay kaam-amongan nan mamati ken Apo Dios, tay olay mo chad-ama ay kholaen ya palikhatencha chakayo, ad-i enfab-aliw nan pammati ya nan anosyo. ⁵Siya na nan mangipaila ay nalenteg nan angnen Apo Dios ay en-okom. Tay nan pangkhepna isnan mapalikhatanyo midkakay isnan en-apapowana et isakhanana chakayo ay maikali ay maitapi ischi. ⁶Nalenteg tet-ewa si Apo Dios, tay chosaena ay mangipalikhat isnan cheycha'y mangipapalikhat ken chakayo, ⁷ya am-in tako ay maipap-alikhat, et palin-awaena. Siya nan at angnena isnan omaliyan Apo Jesus ay kag enfidfichang ay apey ay malpo id chaya, ay mangifoweg isnan makabfalin ay anghesna.^{††} ⁸Sa na't chosaen nan mangad-i ken Apo Dios ya nan cheycha'y ad-i mangafolot isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Apo tako ay Jesus. ⁹Et siya na nan chosacha, at selaeg cha ay madchongaw is eng-engkhana, tay maipawa cha isnan kawad Apo Jesus sa cha't maisisiyan isnan langlang nan kamabfalina. ¹⁰Siya chi nan omat isnan akhew ay omaliyana, ay machad-ayawana isnan takhona, ya mataalan nan am-in ay mamati isnan mangil-ancha ken siya. Maitapi kayo ken chaicha, tay pinatiyo nan nanistikhowanmi maipoon ken siya. ¹¹Tay

^{††}**1:7** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “*mangifoweg isnan anghesna ay kail-an nan kamabfalina.*”

siya chi kad-in ilowalowanmi chakayo ta si Apo Dios, ifilangna chakayo ay maikali isnan fiyag ay nangayakhana ken chakayo.^{‡‡} Ya ta isnan kamabfalina, at maangnen am-in nan khawis ay pangkhepyo ya chonoyo maighkhapo isnan pammatiyo. ¹²Mo siya chi nan maangnen at machad-ayaw nan ngachan Jesus ay Apo tako maichalan ken chakayo, ya machad-ayaw kayo akhes khapo ken siya. Maangnen am-in chana khapo isnan fachang nan Dios tako ya si Apo Jesu Cristo.

**Nan Enpail-an nan Takhon
si Kinangaag isnan Sisya'y
ad-i Tomoliyan Jesus**

2 Idwani ibfakhak ken chakayo maipoon isnan omaliyan Jesu Cristo ay Apo tako, ya nan maam-amongan tako ken siya. Iloneloneymi ken chakayo ay iib-ami, ²ta ad-i kayo aped maal-allilaw paymo madchanakhan mo wad-ay cha nan mangipadpadto paymo mangifab-aag ay nan akhew ay omaliyan Cristo, inmali et. Olay mo kankanancha en wad-ay nan kag toti ay solatmi. ³Ad-i kayo enpasas-ailo isnan olay sino, olay ngag issa ay kankanancha. Tay isnan sisya ay ad-i omaliyan Jesus, kholaen nan katakhotakho si Apo Dios ya at maipaila nan takhon si kinangaag. Id inferno yangkhay nan ayena. ⁴Kholaena nan am-in ay ifilang nan takho ay dioscha, ya nan am-in ay machad-ayaw, ta patongchowena nan awakna. Sa et en tomokcho is kaTimplon Apo Dios ay mangipap-aila ay siya nan Dios. ⁵Ad-iyo ngen sesemken ay siya chana nan chak infab-aag issan kawadko ken chakayo? ⁶Ammoyo met mo ngag nan mangipakpakod ay

manes-elat isnan takhon si kinangaag ay mangipaila isnan awakna engkhana isnan naischo ay olasna. ⁷Wad-ay et nan maitatafon ay kinangaag ay enchonchono idwani. Ngem wad-ay akhes nan mangipakpakod ken siya, engkhana isnan timpon nan makaanan nan mangipakpakod ken siya, ⁸sa et maipaila nan takhon si kinangaag. Ngem isnan omaliyan Apo Jesus pateyena siya isnan ngas-ana, ya pakawasena isnan chadlos somili ay enpail-ana.

⁹Isnan enpail-an nan chey ay takhon si kinangaag, si Satanas nan mangipafikas ta nan chakchake ay kamabfalin ya nan kas-okas-on ay maton ya katataa, et wad-ay ken siya. ¹⁰Iyalina am-in nan ilan si ngaag, ay mensailo isnan chey-cha'y takho ay at madchongaw tay ad-icha laychen nan tet-ewa ay makaisalak ken chaicha. ¹¹Siya et chi nan khotok nan chadlos mangipaallilawan Apo Dios ken chaicha, ta sa cha't patpatiyen nan ineengag. ¹²Tatno am-in nan egay namati isnan tet-ewa ya cha nangankhanas isnan kinangaag, et maokom cha am-in ay machosa.

**Nan Tokhon isnan
Naitapi ay Maisalakan**

¹³Iib-ami ay laylaychen Apo Jesus, lebfengna'y kad-in enyaman kami ken Apo Dios maipoon ken chakayo, tay nailapo issan chamona, pinilin Apo Dios chakayo ay maisalakan maichalan isnan angnen nan Ispirito Santo ay mangipakapet ken chakayo ken Apo Dios ya isnan namatiyanyo isnan tet-ewa. ¹⁴Siya chi nan khotok nan nangayakhan Apo Dios ken chakayo maichalan isnan Khawis ay Chamag ay infakhami, ta at maitapi kayo isnan katangtangachan

^{‡‡}**1:11** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, *“ta enfalinen Apo Dios chakayo si takho ay maikali isnan nangayakhana ken chakayo.”*

Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁵Adi kad iib-ami, pabfikasenyoy nan pammatiyo ya wanchenyoy nan sos-oloy ay inog-okhodmi ya insos-olatmi ken chakayo.

¹⁶⁻¹⁷Idwani, asop ya si Jesu Cristo ay Apo tako ya si Apo Dios ay Ama tako nan mangipafifikas isnan nemnemyoy nan mangengngan isnan semekyoy ta kecheng nan khawis is angnenyoy ya kankananyoy. Tay inpailan Apo Dios nan layadna ken chatako ya khapo isnan fachangna ken chatako pafibfikasena nan semek tako is eng-engkhana, ya ichowana nan khawis ay namnama ken chatako.

Nan Kinchaw cha Pablo isnan iTesalonica

3 Idwani chakayo ay iib-ami, omilol-owalo kayoy ta menkaiwawalas ya machad-ayaw nan kalin Apo Jesus ay kag isnan naangnen ken chakayo. ²Ilowaloyoy akhes ta maikaskasiw kami isnan naoyong ya ngaag ay takho, tay ad-i am-in mamati nan takho. ³Ngem olay mo siya chi khechangna'y kaaafolot si Apo Jesus. Pabfikasena chakayo ya isalakana chakayo ken Satanas.[¶] ⁴Khapo ken Apo Jesus, ad-i kami enchwadchwa ay cha yo ab-abfoloten nan am-in ay filinmi, ya siya akhes nan cha yo itot-oloy ay angnen. ⁵Asop ya si Apo Jesus nan mangipasasmek ken chakayo isnan layad Apo Dios ya isnan kinaanos Cristo.

Nan Tokhon isnan Sangaan

⁶Idwani, filinenmi chakayo ay iib-a isnan ngachan Jesu Cristo ay Apo tako, ta ad-iyo fob-owekhen nan ib-a ay mamati ay sangaan, ay ad-i omabafolot isnan insos-olomi ken chakayo am-in. ⁷Ammoyoy met mo ngag nan ch-eycha'y inang-angnenmi ay wanchenyoy

koma. Tay maid paat sinangsangawmi is akhew issan kawadmi ken chakayo. ⁸Maid akhes inal-alami is masapolmi ay egaymi finayachan, mod-i ket inkakalikhatanmi ay nenfelay isnan inakhew ya minaschem ay nenchono ta maid palikhatenmi ken chakayo isnan kasapolanmi. ⁹Ad-i khapo tay maid lebfengmi ay komchaw ken chakayo, mod-i ket ta iyangnenmi nan okhali ay osto ay wanchenyoy. ¹⁰Tay olay issan nakiteyanmi ken chakayo egaymi ngen infilin ken chakayo ay mo sino nan ad-i menlayad ay enchono, et ad-i akhes mangan? ¹¹Kananmi na tay chinngemi ay wad-ay ken chakayo issa nan ad-i enchonchono ay aped manangsangaw isnan akhew, ya en cha't yangkhay makifibfiyang isnan fiyang nan tapina. ¹²Chaicha nan filinenmi isnan ngachan Apo Jesu Cristo, ya tokhonenmi ta nongnongencha nan angnencha ya ta enchono cha't yangkhay is ikatakhocha.

¹³Nay met achi ken chakayo ay iib-ami, ad-i kayoy maoma ay mangangangnen isnan khawis. ¹⁴Sa et mo wad-ay mamapaat ay ad-i mangafolot isnan ifagfakhami isnan nay ay solat, ilaenyoy mo sino siya ta ad-iyo tottot-oyyen ta asop ya fomain. ¹⁵Ad-iyo magtek kholael, mod-i ket tokhonenyoy siya ay kag yo akhi kannay.

Nan Namindisyonan Pablo isnan iTesalonica

¹⁶Idwani, asop ya si Apo Jesus ay kalpowan nan talna nan mangipaornos ken chakayo olay mo ngag nan enfalinanyoy. Asop ya wad-ay siya ay Apo tako ken chakayo am-in.

¹⁷Isnan nay ochichin nan solat ay inpaisolatko ken chakayo et sak-en kannay ay Pablo nan ensolat ay mango-

[¶]3:3 Nan inpangachan Pablo ken Satanas isna et, Nan Ngaag.

mosta ken chakayo.^{§§} Siya na nan maton nan am-in ay solatko. ¹⁸ Asop ya wad-ay nan fachang Jesu Cristo ay Apo tako ken chakayo am-in.

^{§§}**3:17** Nan osto ay naisolat isna et, “Sak-en ay Pablo (nan mangisolat) isnan limak kannay isnan nay ay pakomosta.”

Nan Omona ay Solat Pablo ken Timoteo

Nan Makwani Maipoon isnan Omona ay Solat Pablo ken Timoteo

Si Timoteo nan esa'y mamati ay iDerbe. Nan inana et Judio ngem Griego nan amana. Nenfalín si Timoteo ay esa'y kafachang Pablo ay mangifab-aag isnan Khawis ay Chamag maipoon ken Cristo. Wad-ay nan tolo ay napateg ay laychen Pablo ay ibfakha isnan inmona ay solatna ken Timoteo. Nan omona et ibfakhana nan ikkan Timoteo tatno iyadina nan faken tet-ewa ay maisos-olo. Nan naay ay maisos-olo et aped nalpo isnan semek si takho. Nan ikadwa et infakhan Pablo nan masapol ay is-ison nan okhalin nan mangichad-alan isnan mamati ya nan osto akhes ay ikkan nan mamati isnan maam-amongancha. Isnan anongos nan solatna et infakhana ken Timoteo nan ikkana tatno omam-amed nan kinagkhawisna ay faan Cristo.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-2

Tokhon maipoon isnan mamati ya nan mangichad-alan 1:3 - 3:16

Tokhon ken Timoteo maipoon isnan chonona 4:1 - 6:21

Nan Lapon nan Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol Cristo Jesus tay siya nan infilin Apo Dios ay omisas-alak ya si Cristo Jesus ay namana tako.

²Siya na nan solatko ken sik-a Timoteo, ay ifilangko ay tet-ewa ay anakko isnan pammati.

Asop ya nan fachang, seg-ang ya talna ay nalpo ken Dios Ama ya si Cristo Jesus ay Apo tako nan wad-ay ken sik-a.

Nan Tokhon Maipoon isnan Ad-i Tet-ewa ay En-isos-olo

³Laychek ay entee ka kayet id Efeso. Siya met laeng chi nan inseq-aseg-angko ken sik-a issan nenpaMacedonia ak, tay wad-ay cha nan tapina ay en-isos-olo isnan ad-i tet-ewa issa. Iloneloneymo ken chaicha ta ad-icha itolotoloy. ⁴Filinem akhes chaicha ta ad-icha aped sangsangawen nan timpocha isnan sinasangad-om ay og-okhod ya nan ad-i kakonkonto ay katontonan nan ngadngachan nan ikik-it id sangad-om. Kecheng nan masossosmaan is pawad-ayena ya maid ifachangna isnan pangkhep Apo Dios. Tay maangnen yangkhay nan pangkhepna isnan pammati yangkhay. ⁵Nan pangkhepko isnan nay ay filin et ta fomikas nan layadcha ay malpo isnan nadchalos ay nemnem ya nan khawis ay semek ya nan tet-ewa ay pammatica.

⁶Wad-ay cha nan tapina ay aped nangiwayang isnan khawis ay okhali et nan ap-apat ay maid enfanfanakhana nan chonchonnencha. ⁷Laychencha ay maifilang ay en-isos-olo isnan lenteg Apo Dios, ngem ad-icha maawatan nan kankanancha paymo nan lenteg ay ipapaticha kayet ay isolu.

Nan Pangkhep nan Lenteg Apo Dios

⁸Idwani, ammo tako ay nan lenteg et khawis yangkhay mo ket osto nan kaos-alana. ⁹Tay ammo tako ay faken nan nalenteg ay takho nan khotok nan nakhaban nan lenteg, mod-i ket nan ngaag ya maid ammona's lenteg, nan ad-i enchadayaw ya fomafasol, nan mangad-i ya mangang-ango isnan nasantowan, nan mamse isnan amana, inana, paymo nan ib-ana ay takho, ¹⁰nan mangikkan isnan asi ya nan lalaki ay mangiseyep kannay isnan ib-ana ay lalaki, nan manpap ay mangilako isnan ib-ana ay takho, nan

engngakhan ya nan mangisapata isnan ad-i tet-ewa, ya nan tapina ay tekteken nan ang-angnencha ay ad-i maiyafoloy isnan tet-ewa ay sos-olo.

¹¹Nan nay ay sos-olo, et maiyafoloy isnan Khawis ay Chamag ay naitalek ken sak-en maipoon isnan katangtangachan nan machad-ayaw ay Dios.

Nan Nenyamanan Pablo ken Apo Dios isnan Naneg-angana ken siya

¹²Enyaman ak ken Cristo Jesus ay Apo tako ay mangipabfifikas ken sak-en ay mangangen isnan nay ay chono, tay infilangna ay kaaafolot ak isnan nanotokana ken sak-en ay ensilfi ken siya. ¹³Siya chi nan inangnena, olay mo issan chey et inam-amsiwko, inpapalihatko, ya inap-aposak siya. Ngem ket ay sinmeg-ang siya mo ke tay sisya'y egay ak namati ya ad-ik ammo ay ngaag nan chak angenen. ¹⁴Chachama ay ad-i kakonto nan fachang nan Apo ken sak-en, tay inigwana nan pammati ya layad ay enkwa tako ay naiyornos ken Cristo Jesus. ¹⁵Naay nan sos-olo ay tet-ewa, maid chwadchwana ya chadlos kapapati: Inmali si Cristo Jesus isnan lofong ay mangisalak isnan fomafasol. Ya sak-en nan kangaakhan ken chaicha. ¹⁶Ngem siya na nan khotok nan naneg-angan Apo Dios ken sak-en ta wad-ay angenen Jesu Cristo ay mangipaila isnan ad-i kakonto ay anosna ken sak-en ay kangaakhan isnan am-in ay fomafasol. Siya chi nan inangnena ay mangipaila isnan kinaanosna isnan am-in ay at mamati ken siya ya manawat isnan fiyag ay maid pengpengna.

¹⁷Machad-ayaw siya ay es-esang ay Dios ya eng-engkhana ay Ali ay ad-i katkatey ya ad-i maila. Siya nan matangtangad is eng-engkhana. Amen.

¹⁸Nan ifilinko ay nay ken sik-a Timoteo ay anakko et maiyafoloy isnan cheycha'y naipadto issan chey maipoon ken sik-a. Ad-im lichongan nan inpadtocha tay siya nan mangipafikas ken sik-a ay mangangen isnan khawis, ay siya nan iyafakmo isnan ngaag.* ¹⁹Sam et eeganan nan pammati ya angnem nan khawis ay tan-oayan nan semekmo. Tay wad-ay cha nan nangokhay isnan khawis ay itchon nan semekcha et nay napakawas nan pammatica.† ²⁰Nan chwa ken chaicha et cha Himeneo ken Alejandro ay inchowak isnan kamabfalin Satanas tatno solowencha ay ad-i mangipangpangaag ken Apo Dios.

Nan Filin Maipoon isnan Angnen ay Enchayaw

2 Idwani, siya na akhes nan laychek ay ibfakha ken sik-a. Nan mang-ona, et masapol ay ilowalowan tako nan olay sino issa ay takho. Enlowalo tako ay enkechaw ya enyaman ken Apo Dios ta fachangana chaicha. ²Ilowalowan tako akhes nan cheycha'y ali ya nan am-in ay ap-apo, tatno kakhigkhinek ya oompa nan angenen tako ay enfiyag ay mangipatpateg ken Apo Dios ya nan iib-a tako ay takho isnan am-in ay angenen tako.‡ ³Siya chi nan khawis ya malaylaychan Apo Dios ay omisas-alak. ⁴Laychena ay maisalakan nan olay sino ta mangamowancha isnan kinatet-ewa. ⁵Tay es-esang nan Dios, ya es-esang akhes nan mabfalin ay mangitot-oaya ken chatako

***1:18** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ta makighkhofat ka isnan khawis ay khofat.*”

†**1:19** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*pinakawascha nan bapor nan pammati.*”

‡**2:2** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “*nadchiosan nan angenen tako ay enfiyag ay nangipatpateg isnan iib-a ay takho isnan am-in ay angenen tako.*”

ken Apo Dios et siya nan takho met laeng ay si Cristo Jesus ⁶ay nangichowa issan fiyagna ay mensofot isnan am-in ay takho. Siya chi nan naangnen issan osto ay timpo ay pinilin Apo Dios ay nangipail-ana isnan pangkhepna. ⁷Siya chi nan khotok nan nanotokana ken saken ay en-apostolna, ta ek ipalawag ya isolo nan kinatet-ewa isnan Gentil ta mamati cha. Tet-ewa sa, ad-ik eng-engag.

Nan Angnen nan Mamati mo Maamong cha

⁸Laychek akhes ay mo ke nan lallalaki nan mangichalan isnan lowalo isnan olay entona ay maamongan nan mamati. Masapol magtek ay nadchalos nan semekcha ya maid ken chaicha nan songet paymo soma mo en-achawag cha.¹

⁹Kag akhes isnan fabfafai, masapol ay inongnongcha nan fachocho ay osto ya maifakhay. Ad-icha koma labsen ay mangartiarti isnan fookcha⁸ isnan fallitok ya nenkangina ay perlas, paymo enfacho isnan kanginginaan. ¹⁰Nan magtek koma wadwad-enchay et nan khawis ay okhali, ay maifakhay isnan fafai ay mangwanin mangipateg ken Apo Dios. ¹¹Masapol ay nan fabfafai et ikhigkhinekcha ay enchenge ya maiyornos cha ay khawis isnan en-isolo. ¹²Ad-ik ipalofos ay isolowan paymo ichalan nan fabfafai nan lallalaki. Masapol ay khomigkhinek cha. ¹³Tay faken si Eva nan nang-ona ay khinaeb Apo Dios, mod-i ket si Adan. ¹⁴Ya faken si Adan nan nasailowan, mod-i ket si asawana ya ket nenfalin ay fomafasol. ¹⁵Ngem olay mo siya chi, maisalakan

kayet nan fabfafai isnan omanakancha, mo ke cha't manenemneman ya itot-oloy ay mamangset isnan pammati, layad, ya nan nadchalos ay okhalicha.

Nan Okhalin nan Mangichalan isnan Sinfaan

3 Naay nan tet-ewa ay nakwani: “Mo wad-ay menlayad ay siya nan mangichalan isnan mamati, napateg ay chono nan laychena.” ²Tay siya chi masapol ay nan mangichad-alan isnan mamati, et maid makmakwaniyana, esang nan asawana, makakatpe, khawis nan semekna, maichayaw nan okhalina, al-allayad ay enmangili, nalaing ay en-isolo, ³ad-i amfotngan, ad-i naoyong, ad-i makisomsoma, ad-i naakhom isnan siping, ya naanos. ⁴Masapol ay khawis nan angnena ay mangichalan isnan pangafongna, sa et ichayaw ya abfoloten nan anan-akna siya. ⁵Tay mo ad-i makaichalan ay khawis isnan pangafongna, ngag kay nan angnena ay mangaywan isnan mamati ay sinfaan Apo Dios? ⁶Masapol ay faken kalamlamot isnan pammati tay ta ket lang chomayew, ya awni et maokom ay machosa kag isnan Chimonyo.** ⁷Masapol akhes ay napateg siya isnan ad-i mamati tay mo ad-i, awni't maang-ango siya ya makna isnan salachey nan Chimonyo.

Nan Filin Maipoon isnan Kafachang nan Mangichad-alan isnan Sinfaan

⁸Nan mapili ay mamadfachang isnan mangichad-alan isnan mamati et masapol ay manonongng cha ya faken

¹2:8 Isnan ekhad nan Judio, mo enlowalo cha et itakchegcha ay entangad ay en-achawag. Nan osto ay naisolat isna et, “enlowalo nan lallalaki ay en-achawag isnan nasantowan ay lima ay maid likhet ya soma.”

⁸2:9 Isnan ekhad si Judio, mo nan fafai et nan kaidchayawana nan sesemkena, api-apichena nan fookna ay mangikhab-ana isnan fallitok ya nan tapina ay nenkangingina. Tay siya chi, nan osto ay naisolat isna et, “Ad-icha koma apichen nan fookcha”

3:6 Nan osto ay inpangachan Pablo ken Satanas isna et, **Nan Enpangapangaag.

chwa nan chilacha,^{††} ad-icha chachamen ay ominom is fomoteng, ya ad-icha naaakhom. ⁹Masapol ay osto nan semekcha ay mamangset isnan sikhod ay egay kaam-ammowan ay pammati tako. ¹⁰Masapol ay napachas/natepeng cha ona, et mo maid makmakwaniyanha, mabfalin ay ensilfi cha ay kafachang isnan sinfaan.

¹¹Kag akhes isnan asaswacha, masapol met laeng akhes ay manonongnong cha, ad-i cha enpangapangaag, makakatpe cha, ya kaaafolot cha isnan am-in.

¹²Nan lalaki ay kafachang, masapol ay esang nan asawana, ya khawis nan angnena ay mangichalan isnan an-ak ya pangafongna. ¹³Siya chi tay mo eesten nan kafachang nan chonocha at maichayaw cha, sa cha't am-amed tomoled ay mangifaag isnan pammaticha ken Cristo Jesus.

Nan Chadlos Napateg ay Pammati tako

¹⁴Asop ya ad-i omannong ya makaeey ak issa, ngem khechangna'y isolatko ken sik-a tatno ¹⁵olay mo mataktak ak, ammom mo ngag nan omno ay en-okhalin nan pangafong Apo Dios. Siya nan sinfaan nan matatakho ay Dios, ya nan pegnad ya tokod nan tet-ewa. ¹⁶Maid chwadchwa ay chadlos napateg nan pammati tako ay sikhod ay egay kaam-ammowan. Siya na nan patiyen tako: Olay Dios siya, nenpaila ay takho, naipaila ay tet-ewa isnan Ispirito Santo, inilan nan anheles siya, naipalawag siya isnan kailiili, namati cha ken siya isnan olay entona isnan lofong, ya sa et naipalamag siya id chaya.

Nan Tokhon Maipoon isnan Ad-i Tet-ewa ay En-isos-olo

4 Nalatak nan ifagfakhan nan Ispirito Santo ay is tapin akhew, at wad-ay nan manaynan isnan pammati isnan manmanggelancha isnan ensas-ailo ay anito ya isnan mangab-abfolotancha isnan sos-olon si chimonyo. ²Maichalan chana ay sos-olo isnan kas-on khawis ngem ket ay nalalangkowag ay takho ay kinmenteg nan semekcha ay kag naskheb isnan khomakhalang ay lanchok. ³Ipawacha nan omasaw-an ya nan tapina ay makakan ay khinaeb Apo Dios. Ngem khinaebna chachi ta chawaten ya iyaman nan cheycha'y mamati ay mangammo isnan kinatet-ewa. ⁴Tay amin nan khinaeb Apo Dios, et khawis ya maid maad-i mo ket chawaten ya iyaman tako. ⁵Tay maifilang ay naichaton chi ken Apo Dios maichalan isnan kalina ya nan lowalo.

Nan Osto ay Ikkan nan Faan Jesu Cristo

⁶Mo isolom nan naycha'y filin isnan ib-a ay mamati, khawis ka ay faan Jesu Cristo. Ya cha ka mapangpangan ya maeng-engngan isnan pammati ya nan tet-ewa ay sos-olo ay ab-abfolotem. ⁷Ad-im sangsangngawen nan timpom isnan ongar ay og-okhod id sangad-om ay maid paat itchona maipoon ken Apo Dios. Ipaingsam et magtek nan okhali ay napateg ken siya. ⁸Wad-ay enkhawisan nan mangipaingsaan isnan awak tako ay enfelay, ngem maid pengpeng nan enkhawisan nan mangipaingsaan tako isnan okhali ay ichayaw Apo Dios, tay faken yangkhay nan falo ay fiyag idwani nan inkalina mod-i ket nan fiyag ay eng-engkhana is tap-in. ⁹Tet-ewa na

^{††}3:8 Nan laychen ay kanan nan chwa nan chilana isnan Griego et, ad-i kaaafolot siya tay teketeken nan kanana, ya ad-i makaomod isnan topekna.

ya lebfengna'y mapati ay maid chwadchwa. ¹⁰Tay siya chi, ippey tako nan kafaelan tako ay enchono ay ensilfi ken siya tay inpey tako nan namnama tako isnan matatakho ay Dios ay mangisalak isnan am-in ay takho, ya am-amed ken chatako ay mamati.

¹¹Siya chachi nan isolom ya ifilinmo ken chaicha.

Nan Tokhon Pablo ken Timoteo

¹²Ad-im ipalofos ay ilayyosancha sik-a tay sisya'y egay ka naam-ama^{‡‡}, mod-i ket ipailam isnan cheycha'y mamati nan wanchencha ay kali, layad, pammati, ya nan nadchalos ay semek ya okhali.

¹³Estem ay mangifasfasa, mangipapalawag ya mangisos-olo isnan kalin Apo Dios isnan maam-amongan nan mamati engkhana ay omali ak issa. ¹⁴Ad-im iwayang nan kafaelan ay inlayad nan Ispirito Santo ken sik-a ay naipadto isnan nangilowalowan ya nangipatangan nan amam-an nan mamati isnan limacha ken sik-a. ¹⁵Estem ya ippey mo nan am-in ay kafaalam ay mangidno issacha ta ilaencha am-in ay cha ka maengngan. ¹⁶Ilaem ay khawis nan angnem ya nan isos-olom, tay mo eestem chana at faken yangkhay sik-a nan maisalakan, mod-i ket olay akhes nan cheycha'y mannge ken sik-a.

Nan Omno ay Angnen isnan Ib-am ay Mamati

5 Ad-im ifogtakan nan naet-eteng mo sik-a, mod-i ket iloneymo ay mamagfakha ken siya ay kag mo ama. Ifilangmo ay kag mo ag-i nan lallalaki ay

ong-ongang-a mo sik-a. ²Nan fabfafai ay naet-eteng mo sik-a et ifilangmo ay kag mo in-a chaicha. Ilaem ta nadchalos nan semekmo isnan fabfafai ay ong-ongang-a mo sik-a, ya ifilangmo ay kag mo ag-i chaicha.

Nan Filin Maipoon isnan Nailekkasan

³Patkhem nan nailekkasan ay maid paat mamachang ken chaicha.^{¶¶} ⁴Ngem mo wad-ay an-ak paymo ap-ocha, masapol ay solowencha ay nan on-onaencha koma isnan ensilfiyancha ken Apo Dios et nan mennongnongancha isnan pangafongcha ta sobfalitancha nan chakekecha ay nalpowancha, tay siya chi nan omno ken Apo Dios.

⁵Nan nailekkasan ay maid paat mamachang ken siya ya maes-esang, et maid teken is namnamaena ay enpabfachangan mod-i ket si Apo Dios yangkhay ay ensegseg-angana isnan enlol-owalowana isnan minaschem ya inakhew. ⁶Ngem nan nailekkasan ay mangankhanas isnan laychen nan awakna, et maifilang ay natey olay mo sisya'y matatakho.

⁷Siya chana nan ifilinmo ta maid makmakwaniyancha:

⁸Omona, mo wad-ay mangiwayang isnan kikib-ana, am-amed isnan chadlos pangafongna, et inwayangna nan pammati ya am-amed ay ngaag mo nan maid pammatina.

⁹Ikadwa, nan nailekkasan ay mabfalin ay mailista et masapol ay ad-i enkolang is enem poo ay tawen, ya namingsan yangkhay ay nakiasawa.^{§§} ¹⁰Masapol ay khawis nan kachamchamakhana is-

^{‡‡}4:12 Tay inmannong ay infoweg Timoteo si Pablo, mabfalin ay solok si tolon poo nan tawena issan nensolatan Pablo ken siya. Nan osto ay insolat Pablo et, "Ad-im ipalofos ay ongosancha sik-a khapo isnan kinaongam."

^{¶¶}5:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Patkhem nan nailekkasan ay tet-ewa ay nailekkasan."

^{§§}5:9 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "egay nakiid-ichang paymo nenchwa isnan pantewna."

nan khawis ay ang-angnena, kag isnan inangnena ay nangengngan isnan an-akna, nan nenmangiliyana isnan mangili, nan nangifafan-ikhana isnan awakna ay mensilfi isnan ib-a ay mamati,* nan namadfachangana isnan maliglikhatan, ya nan nanangsetana ay mangangnen isnan ngag sisa ay khawis.

¹¹ Ikatlo, ad-i mabfalin ay mailista nan cheycha'y nailekkasan ay sisya'y egay nain-ina, tay mo fomikas nan semekcha ay kasin mangasawa et maafak nan layadcha ay ensilfi ken Cristo, ¹² et nay cha cha maokom isnan egaycha nanongpalan isnan sikhod ay inkalicha ken siya. ¹³ Nan esang akhes, et tay omeomey cha isnan kafoafong, ke cha't ay omingsa ay manangsangaw isnan timpocha, ya faken yangkhay nan sangacha nan somya, mod-i ket en cha akhes okhookhochon nan tapina sa cha't makifibfiyang ay mangap-apat isnan adicha lebfeng ay kankanan. ¹⁴ Adi kad khapesna't si kasin mangasawa nan sisya'y egay nain-ina ay nailekkasan, ta omanak ya nongnongencha nan pangafongcha, ta maid wayan nan khomola ken chatako ay chomopchopis. ¹⁵ Kanak na tay wad-ay et nan tapina ay apchas nangiwayang isnan pammati ya ket ay si Satanas nan ab-abfolotencha.

¹⁶ Ikap-at, mo wad-ay nan mamati† ay nen-ib-a isnan nailekkasan, masapol ay siya nan mamachang ken siya, ta ad-i mapalikhatan nan maam-among ay mamati mod-i ket ta wad-ay angnenna ay

mamachang isnan tapina ay nailekkasan ay maid paat mamachang.

**Nan Filin isnan Mamati Maipoon
isnan Angnenna isnan
Mangichad-alan ken chaicha**

¹⁷ Idwani, nan cheycha'y tet-ewa'y osto nan angnenna ay mangichad-alan isnan mamati, et am-amed cha koma maichayaw ya maad-acha nan lagfocha,[‡] am-amed nan cheycha'y nakakhet ay enpalawag ya en-isolo. ¹⁸ Tay wad-ay nan infilin Apo Dios ay nangwanin, “Ad-iyto takchen nan topek nan faka mo cha na khatinan nan ilik ay naani.”¶ Wad-ay akhes nan naisolat: “Nan enchono et lebfengcha'y malagfowan.”§

¹⁹ Ad-im chengchengngan nan isodsodcha ay fasol nan esang ay mangichad-alan isnan mamati mo maid chwa paymo tolo ay manistikho. ²⁰ Ngem mo tet-ewa ay finmasol, tokhonem isnan sakhang nan am-in ay mamati ta wad-ay omegyatancha am-in.

²¹ Idwani, filinek sik-a isnan sakhang Apo Dios ya si Cristo Jesus sa et nan cheycha'y nasantowan ay angheles** ta maid pawadwad-em isnan mangiyangnenam isnan naycha'y filinko ken sik-a, mod-i ket en-isowem nan angnem ken chaicha. ²² Ad-im fafallangen ay menchotok isnan mangichad-alan isnan mamati. Ilaem ay khawis ona mo maid fasolna esam pay ipatong nan limam tay ta ket lang maitapi ka isnan fasolna. Ilaem ta nadchalos ka et yangkhay. ²³ Faken yangkhay nan chanom is inomem, ngem

*5:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan nen-owasanana isnan sikin nan sasanto.”

†5:16 Nan nateketeken ay naisolat isnan tapin nan naisolat ay kalin Apo Dios isna et, “mo wad-ay fafai ay mamati” paymo “mo wad-ay nan lalaki ay mamati”

‡5:17 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “mapidwa koma nan lagfocha,” paymo, “mapidwapidwa koma ay maichayaw.”

¶5:18 Ilaenyo nan Deuteronomio 25:4, ya nan 1 Corinto 9:9.

§5:18 Ilaenyo nan Lucas 10:7.

**5:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan nadchotokan ay angheles.”

khapo tay kad-in ensakit ka am-amed isnan potom, khawis akhes mo ominom ka is sin-ak-it ay fayas mo omchan nan sakitmo.

²⁴Sesemkem ay wad-ay cha nan takho ay maiila nan fasolcha, ay mangischo isnan madchosaancha. Ngem wad-ay akhes nan tapina ay sok-ed awni ona sa et maammowan nan finmasolan-cha. ²⁵Siya akhes isnan khawis ay angnen nan takho, wad-ay nan maiila, ngem olay mo ad-i kannay maila, khechangna'y ad-i maitafon is eng-engkhana.

Nan Khawis ay Angnen nan Faa ay Mamati

6 Nan tokhonko isnan cheycha'y nalakwan ay faa ay mamati,^{††} et ta figikhencha ay lebfengna'y maichayaw nan apocha, ta ad-i madchilaw nan ngachan Apo Dios paymo nan isos-olo tako. ²Nan akhes cheycha'y faa ay mamati nan apocha, et ad-icha koma am-ammisan nan apocha khapo tay ib-acha ay mamati, mod-i ket onanig cha koma kayet ipapati ay enchono tay nan laylaychencha ay ib-acha kannay ay mamati nan manad-awat isnan fongan nan felaycha.^{‡‡}

Nan En-isos-olo isnan Tekteken ya nan Menlayad ay Fomaknang

Siya chana nan isolom ya iloneloneymo ken chaicha. ³Mo wad-ay en-isos-olo is teken ay ad-i maiyafoloy isnan osto ay sos-olon Jesu Cristo ay Apo tako, ya nan sos-olo ay ichayaw Apo Dios, ⁴et chayew yangkhay nan kwana. Maid ammona. Enkhate nan

chilana ay makisomsoma, ya nan yangkhay makiapeapes isnan ayen nan kali nan ab-abfikasana ay oomchas is apal, kholo, pangaag, atap ⁵ya nan makisongfasongfatan nan takho ay nafang-es nan semekcha ya maid ammocha is tet-ewa. Kancha en mo wad-ay fongaencha ay ifaknangcha isnan maitapiyancha isnan mamati.

⁶Chakchake tet-ewa nan fongaen nan takho ay mamatpateg ken Apo Dios mo ket mamang-ep isnan wad-ay ken siya. ⁷Tay maid ineegnan tako issan naiyanakan tako isnan lofong, ya at maid akhes itakin tako isnan komaanan tako. ⁸Et nay mamang-ep tako koma mo ket yangkhay wad-ay omanay si kanen tako ya facho tako.

⁹Ngem nan takho ay nan fomaknangnancha nan an-anapencha et kad-in makna cha isnan sailo, ya masalacheyan cha isnan linilewlew ya omipasakit ay pangkhepcha ay mangiyey ken chaicha isnan eng-engkhana ay madchongawan-cha. ¹⁰Tay nan layad isnan siping nan poon nan am-in ay ilan si kinangaag. Wad-ay cha nan tapina ay nangiwayang isnan pammaticha tay siping nan fig-fikhawencha et siya nan nangal-ancha isnan angsan ay sakit si semekcha ay kag manebtefek isnan nemnemcha.^{¶¶}

Nan Filin Pablo ken Timoteo

¹¹Ngem sik-a ay takhon Apo Dios, ikasiwam chachi. Ippeymo nan semekmo isnan nalenteg ay okhali ay ichayaw Apo Dios, nan pammati, nan layad, nan katpe ya nan anos. ¹²Ippeymo nan kafaalam ay mangafak isnan ngaag. Siya nan khawis ay ischon

^{††}6:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Chaicha ay wad-ay isnan sallong si faa"

^{‡‡}6:2 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "ib-acha kannay ay mamati ay laylaychen Apo Dios."

^{¶¶}6:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "manebtefek cha isnan angsan ay sakit."

nan pammati tako^{§§} tatno kowaem nan fiyag ay maid pengpengna ay khotok nan nangayakhan Apo Dios ken sik-a issan nangifag-am isnan namatiyam isnan khawis ay pammati issan chey isnan sakhang nan angsan ay takho.

¹³Idwani filinek sik-a isnan sakhang Apo Dios ay manatakho isnan am-in ya si Cristo Jesus ay nangifaag isnan tet-ewa ken Poncio Pilato. ¹⁴Ilaem ta chadlos mo abfoloten am-in nan naifilin ken sik-a ta ad-i mafab-aliwan paymo madchilaw engkhana isnan enpail-an kasin Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁵Siya chi nan angnen Apo Dios isnan osto ay timpo ay ischona. Siya nan machad-ayaw ya siya yangkhay nan mangiyap-apo isnan am-in, nan Katongchowan ay Ali isnan am-in ay ali, ya nan Katongchowan ay Apo isnan am-in ay apo. ¹⁶Kecheng siya is poon nan fiyag ay maid pengpengna. Maid paat makasag-en isnan kawadna tay chadlos somili. Maid paat takho is nangila ken siya, ya maid akhes makaila ken siya. Siya nan machad-ayaw ya en-apo is eng-engkhana. Amen.

Nan Filin isnan Nafaknang ay Mamati

¹⁷Timoteo, fagfag-am nan cheycha'y fafaknang isnan kalotaan ta ad-i cha

chomayew. Ibfakham ta faken nan sinak-itan ay kinafaknang nan namna-maencha, mod-i ket si Apo Dios ay al-allayad ay mangichowa isnan am-in ay khawis ay kasapolan ta khanasen tako. ¹⁸Ifilinmo ken chaicha ta angnencha nan khawis ya ta fomaknang cha akhes isnan khawis ay angnen, ya adicha imotan nan kinafaknangcha mod-i ket ta al-allayad cha ay en-ichowa. ¹⁹Tay mo siya chi nan angnencha, et omam-among cha is poonancha id chaya ay khag-anasench is tap-in akhew, ya kowaencha nan tet-ewa ay fiyag ay siya nan fiyag ay maid pengpengna.

²⁰Timoteo, ilaem ta itakhegmo nan sos-olo ay naitalek ken sik-a. Ad-im chengchengngen nan maid silfina ay ap-apat ay teketeken nan ayena, ay kankananchan tet-ewa ay sos-olo ngem maid ischona maipoon ken Apo Dios. ²¹Wad-ay cha nan tapina ay nangafolot sidi ya chinnongawcha nan tet-ewa ay pammati.

Idwani, asop ya waday ken chakayo am-in nan fachang Apo Dios.

§§6:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Makigkhofat ka isnan khawis ay khofat si pammati.”

Nan Ikadwa ay Solat Pablo ken Timoteo

Nan Makwani Maipoon isnan Maikadwa ay Solat Pablo ken Timoteo

Nan maikadwa ay solat Pablo ken Timoteo et siya nan nangisolatana isnan angsan ay tokhon ken Timoteo ay infilangna'y anakna ya kafachangna isnan chonona pala ken Cristo. Nan kapatekhan isnan naay ay solat et nan mangikatpelan nan mamati isnan likhat. Tinokhona si Timoteo ta pabfikasena siya ay mangitot-oloy ay mangisos-olo isnan tet-ewa maipoon ken Jesu Cristo. Tinokhona akhes siya ta ad-ina lidlichongan nan maibfakha isnan Khawis ay Chamag ya nan ammona maipoon isnan inpasolat Apo Dios id sangadom tatno itot-oloyna ay patkhen chachi. Tinokhona akhes tatno ikkana ay khawis nan chonona olay mo angsan nan likhat ay pad-anena ya olay akhes ibfanganigcha siya.

Infakkan Pablo ken Timoteo ay masapol ay meymey-ana ta ad-i maitapi ay makiap-apat isnan ongar yangkhay ay maid silfina. Tay maid paat maifachang nan kag todi ay ap-apat mod-i ket maichena nan pammatin nan takho ay manmannge ischi.

Ipsmek kayet Pablo ken Timoteo ta eestena ay mangiyang-angnen ya mangisos-olo isnan tet-ewa ay maisolo ay nalpo ken Apo Dios.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-2

Nan menyamanan Pablo khapo ken Timoteo ya nan tokhona ken siya ta ipapatina ay ensilfi ken Apo Dios 1:3-18

Nan okhalin nan kaaafolot ay ensilfi ken Cristo 2:1-13

Nan ikkan ay enfiyag ay tan-oyan Apo Dios 2:14-26

Nan okhalin nan takho isnan omochi ay akhew 3:1-9

Nan tokhon Pablo ken Timoteo ta ipapatina ay mamati ya mangisolo isnan kalin Apo Dios 3:10 - 4:8

Nan omochi ay filin 4:9-18

Nan anongos nan solat 4:19-22

Nan Lapon nan Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol Cristo Jesus tay siya nan nemnem Apo Dios. Infaana sak-en ay en mangipalawag isnan fiyag ay inkalin Apo Dios ken chatako ay naiyornos ken Cristo Jesus.

²Siya na nan solatko ken sik-a Timoteo ay laylaychek ay anakko. Asop ya nan fachang, seg-ang ya talna ay nalpo ken Dios Ama ya si Cristo Jesus ay Apo tako nan wad-ay ken sik-a.

Nan Nenyamanan Pablo Maipoon isnan Pammatin Timoteo

³Khawis nan semekko isnan sakhang Apo Dios ay ensilfilfiyak ay kag isnan inangnen nan ikik-itko, ya kad-in enlowalo ak ay manmanmek ken sik-a isnan inakhew ya minaschem ya enyaman ak maipoon ken sik-a. ⁴Chachama nan iliwko ken sik-a, am-amed mo semkek nan nentalemtemam issan nensiyananta, ya nay laychek ay kasin ilaen sik-a ta amed ak malaychan. ⁵Sesemek nan tet-ewa ay pammatim ay sikhod ay wad-ay ken ikitmo ay Loida ya si inam ay Eunice. Patiyek ay siya chi nan pammati ay wad-ay ken sik-a idwani.

Nan Filin Maipoon isnan Kafaelan ay Inchowan Apo Dios ken Timoteo

⁶Tay siya chi kasin ko ibfakha ken sik-a ta pabfichangem kasin nan kafaalam ay inlayad Apo Dios ken sik-a isnan nangilowalolak ay nangipattangak isnan limak ken sik-a. ⁷Tay faken egyat nan ischon nan Ispirito Santo ay inlayad

Apo Dios ken chatako mod-i ket nan kamabfalin, layad ya katpe.

⁸Ad-i ka koma fomain ay mangitakcheg ken Apo tako ay Jesus. Ad-i ka koma akhes fomain isnan mafabfalochoch maipoon ken siya, mod-i ket isnan kamabfalin Apo Dios anosam nan likhat ay inaag tako khapo isnan Khawis ay Chamag.

⁹Insalakana ya inayakhana chatako tatno nakapet tako ken siya. Faken khapo isnan inangnen tako nan inmisalakana, mod-i ket tay pangkhepna chadlo ay fomachang ken chatako maichalan ken Cristo Jesus, olay issan sisya'y eg-ayna nangab-an isnan lofong. ¹⁰Et inpailana tet-ewa chi idwani maichalan isnan inmaliyan Cristo Jesus ay omisalak ken chatako. Kinaana nan kamabfalin nan etey ya inyalina nan falo ay fiyag ay eng-engkhana maichalan isnan Khawis ay Chamag.

¹¹Chinotokan Apo Dios sak-en ay en-apostolna, ya finmaa ay en mangipalawag ya mangisolo isnan nay Khawis ay Chamag. ¹²Siya chi nan khotok nan maipap-alikhatak. Ngem ad-i ak fomain tay ammok si Apo Dios ay talkek, ya ad-i ak enchwadchwa ay wad-ay nan kamabfalina ay manokkhong isnan intalekna ken sak-en,* engkhana isnan akhew ay omaliyan Jesus.

¹³Nan tet-ewa ay sos-olo ay chingem ken sak-en, siya koma nan mawanwaned. Ton-ochem na isnan mangiyangnenam isnan pammati ya layad ay ichowan Cristo Jesus ken chatako ay naiyornos ken siya. ¹⁴Sam et ilaen ta takchekham ay khawis nan kinatet-ewa

ay naitalek ken sik-a isnan Ispirito Santo ay wad-ay ken chatako.

Nan Nenliglikhatan Pablo isnan Fabfalochoch

¹⁵Ammom ay chinokokhan nan am-in ay mamati id Asia sak-en. Naitapi cha Filego ken Hermogenes ken chaicha. ¹⁶Ngem mo maipoon ken Onesiforo, asop ya seg-angan Apo Dios nan pangafongna tay kad-in inmipafikas. Egay akhes finmain isnan nakadchinaak ¹⁷mod-i ket issan inomchanana isna id Roma, inmanaanap engkhana'y nad-anana sak-en. ¹⁸Sikhod ay ammom met nan am-in ay infadfachangna ken sak-en id Efeso issan chey. Asop ya maseg-ang nan Apo ken siya isnan akhew ay omaliyan Apo Jesus ay en-okom.

Nan Okhalin nan Matalek ay Sorchachon Cristo

2 Idwani anakko, pabfikasem nan nemnemmo isnan fachang Cristo Jesus ken chatako ay naiyornos ken siya. ²Nan cham chinngge ay insos-olok isnan sakhang nan angstan ay takho, et italekmo akhes isnan kaaafolot ay takho ta wad-ay angnencha akhes ay mangisolo isnan tapina.

³Makilikhat ka ay kag nan angnen nan khawis ay sorchachon Cristo Jesus. ⁴Maid makigkhofat ay sorchacho ay en makifibfiyang isnan cha an-anapen nan tapina ay takho, tay nan pangkhepna et nan kang-eapan nan apona ay nangayag ken siya. ⁵Kag akhes isnan makilomfa, maid afakena is korona mo ad-ina abfoloten nan lenteg si lomfa.†

*1:12 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “wad-ay nan kamabfalina ay manokkhong isnan intalekko ken siya.”

†2:5 Isnan okhalin nan Griego issan timpon Pablo, ippeycha nan kag soklong ay nakhaeb isnan tofon si chapong isnan olon nan mangafak isnan lomfa ay mangipaila ay machad-ayaw.

⁶Siya kayet akhes isnan nakakhet ay ensama, lebfengna ay siya nan omona ay mangala isnan chatagna isnan naani. ⁷Semkem ay osto nan infakhak ken sika, ya at fachangan Apo Jesus sik-a ta maawatam am-in.

⁸Sesemkem si Jesu Cristo ay nafangon isnan etey ya waned ali David. Siya nan Khaway ay Chamag ay ipap-alawagko ⁹ya nan khotok nan mapap-alikhatak ya makakadchinaak ay kag fomafasol. Ngem olay, tay ad-i makadchinaan nan kalin Apo Dios. ¹⁰Et tay siya chi ikatpek nan olay ngag sisa maipoon isnan cheycha'y pinilin Apo Dios tatno mabfalin ay maisalakan cha ya maitapi cha ay matangtangad is eng-engkhana khapo isnan naiyornosancha ken Cristo Jesus.

¹¹Siya na nan tet-ewa ay makmakwani:

Mo nakietey tako ken Jesus,
makitetee tako akhes ken siya.

¹²Mo makakatpe tako,
at makiap-apo tako ken siya.
Mo ad-iyen tako si Jesus,
at ad-iyena akhes chatako.

¹³Mo ad-i tako kaaafolot ken siya,
khechangna'y kaaafolot siya tay ad-
i mabfalin ay chokokhana nan
katatakhona.

Nan Okhalin si Faa ay Tan-oyan Apo Dios

¹⁴Idwani, itot-oloymo ay mangipas-
pasmek isnan chak infab-aag ya fil-
inem chaicha isnan sakhang Apo Dios
ta ad-i cha makisomasoma maipoon is-
nan ayen nan kali tay maid khawis
ay enfanakhana mod-i ket pakawasena't
yangkhay nan pammatin nan maman-
nge. ¹⁵Sik-a anakko, ippeymo nan kafa-
lam ay mangisolo isnan osto ay ayen nan
tet-ewa ay kalin Apo Dios, tatno tan-
oyana sik-a mo sakhangem siya is tap-in,

ay kag isnan esang ay enchono ay ad-i
mangibfain isnan chonona.

¹⁶Ad-im chengchengngen nan maid
silfina ay ap-apat ay maid ischona
maipoon ken Apo Dios. Tay siya chi
nan onanig mangiyadchawi isnan takho
ken Apo Dios. ¹⁷Kag kolit ay mang-
gakan isnan awak nan kankanancha.
Nan chwa ay cha mangang-angnen sidi,
et cha Himeneo ken Fileto. ¹⁸Kholowen-
cha nan pammatin nan tapina tay naik-
saw cha maipoon isnan tet-ewa isnan
mangisos-olowancha ay nakwas et nan
katakhowan nan matey. ¹⁹Ngem ad-
i mabfalin ay makaan nan apchas in-
pey Apo Dios ay pegnad nan pam-
mati ay naisolatan nan mangipatet-
ewa ay mangwanin, "Ammon Apo Dios
nan takhona," ya, "Am-in ay mang-
wanin **Apo** ken Apo Dios, masapol ay
chokokhancha nan ngaag."

²⁰Ad-i mais-o nan makhaeb ay maos-
osar isnan chakchake ay afong. Wad-
ay nan makhaeb ay fallitok ya pilak,
ya wad-ay akhes nan makhaeb ay kaew
ya pitek. Wad-ay nan maos-osar is-
nan nenkapateg yangkhay, ya wad-ay
nan maos-osar isnan isyangkhay. ²¹Siya
akhes ken chatako. Olay sino ay men-
chalos isnan katatakhona ta makaan nan
nalokhit ay okhalina, et mabfalin ay
maosar isnan napateg ay chono isnan
afong Apo Dios. Siya chi tay nakapet siya
isnan nen-afong ya ensasakhana ay man-
gangnen isnan am-in ay khawis.

Nan Masapol ay Maton-od ay Okhalin nan Faan Apo Dios

²²Idwani Timoteo, chokokham nan
fikhawen si fabfafallo, ta wanchem nan
nalenteg, pammati, layad ya ornos, is-
nan makikadkadwaam isnan cheycha'y
nadchalos nan semekcha, ay enchad-

ayaw ken Apo Jesus.[‡] ²³Ngag ngotom isnan linilewlew ay somsoman si takho ay maid ammocha. Ammom ay oomchas yangkhay is onong. ²⁴Nan faan Apo Jesus, masapol ay ad-i makion-onong mod-i ket naanos isnan olay sino, ammona ay en-isolo, makakatpe, ²⁵ya naanos ay manokhon isnan menkhola ken siya. Ta eleg menfaliwan Apo Dios isnan semekcha ta chokokhancha nan sikhod ay okhalicha ya ammowencha nan tet-ewa. ²⁶Mo siya chi ay naleng-akhancha at makalayaw cha isnan salachey nan Chimonyo ay sikhod ay nenkena ken chaicha ay cha mangang-angnen isnan laychena.

Nan Okhalin nan Katakhotakho isnan Omod-ochi ay Akhew

3 Masapol ay sesemkem ay isnan omod-ochi ay akhew at omchan nan timpon si chad-ama ay likhat. ²Tay isnan chey ay timpo, nan yangkhay fok-fokod ay enkhawisancha nan sesemken nan takho, naakhom cha isnan siping, nachayew cha, naaapos cha, ad-icha pat-patiyen nan tinmofowancha ya ad-icha ammo ay enyaman, ad-icha patkhen nan nasantowan, ³maid layadcha, eeg-nancha nan songetcha, enpangapangaag cha, ad-i cha makakatpe, naoyong cha, kholaencha nan khawis, ⁴en-itiktik cha, fafallangencha nan angnencha, ya chad-los cha nachayew. Ento mo si Apo Dios nan laylaychench, ket ay nan khankhanas si fiyag. ⁵Kas-on cha eeg-nan nan pammati, ngem ad-iyencha nan kamabfalina. Ad-im sagsag-enen nan kag tosacha ay takho.

⁶Tay wad-ay ken chaicha nan omeomey isnan kaafaofong ay makilil-iwid ay mangallalang isnan fabfafai ay nalaka ay maaw-awis ay

makokorkor nan semekcha isnan angan ay fasolcha ya ichad-alan nan isyangkhay ay laylaychen nan awakcha. ⁷Al-allayad cha ay mannge isnan olay sino ngem ad-i cha paat makafigfig mo ngag nan tet-ewa.

⁸Nan sanacha ay lallalaki, kag cha ken cha Janes ya Jambres id sangad-om ay nenkhola ken Moises. Kholaencha akhes nan kinatet-ewa. Nablok nan semekcha ya maid ninongnong nan kas-okas-on ay pammatacha. ⁹Ngem at ad-i cha oman-nong, tay awni't mailatak isnan olay sino nan kinalewlewcha, ay kag isnan naang-nen ken cha Janes ya Jambres.

Nan Omochi ay Tokhon Pablo ken timoteo

¹⁰Ngem sik-a, winanwanedmo nan insos-olok, nan okhalik, nan pangkhepko, nan pammatik, nan anosko, nan layadko, ya nan katpe ay wad-ay ken sak-en. ¹¹Ammom nan naipap-alikhatak ya nan tapina kayet ay likhatko. Ammom akhes nan naipap-alikhatak ay inan-anosak id Antiokia, id Iconio, ya id Listra. Ngem inmisas-alak si Apo Dios isnan am-in.

¹²Isnan kinatet-ewana, am-in ay mangset ay mangikkan isnan okhali ay tan-oyan Apo Dios ya naiornos ken Cristo Jesus, et maipap-alikhat cha. ¹³Sa et nan cheycha'y ngaag ya nan mensikasikap isnan ib-acha, et onanig cha ngomaag. Sailowancha nan ib-acha ngem cha cha akhes masas-ailowan. ¹⁴Ngem sik-a Timoteo, itot-oloymo ay mangiyangnen isnan inad-acharmo ay chadlos mo patiyen, tay ammom nan nangisos-olo ken sik-a. ¹⁵Sesemkem ay engkhana issan kaong-ongam naisos-olowan ka isnan nasantowan ay naisolat ay kalin Apo Dios ay makaischo

[‡]2:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*isnan cheycha'y mangayag isnan Apo isnan nadchalos ay posocha.*”

ken sik-a isnan kaisalakam maichalan isnan pammatim ken Cristo Jesus. ¹⁶Am-in ay naisolat ay kalin Apo Dios, et chadlos na inpaammo isnan semek nan cheycha'y nensolat. Ischona nan tet-ewa ta mamigfikhan tako isnan nenkamaliyan tako ya nenfasolan tako, ta matokhonan tako, ya ta omingsa tako isnan nalenteg ay okhali. ¹⁷Siya chi tatno wad-ay am-in nan kasapolan nan takhon Apo Dios, ya ensasakhana cha ay mangangnen isnan am-in ay ilan si khawis.

Tap-in nan Filin Pablo ken Timoteo

4 Idwani, wad-ay nan chadlos ko ifilin ken sik-a isnan sakhang Apo Dios ya si Cristo Jesus, ay at mangokom isnan am-in ay takho, nan matatakho ya nan natey. Khapo isnan omaliyana ay en-apo, filinek sik-a ²ta kad-in ensasakhana ya nakakhet ka ay mangipalawag isnan kalin Apo Dios isnan olay ngag ay timpo, omno paymo ad-i. Awisem, tokhonem, ya pabfikasem chaicha, ya isnan mamangsetam ay en-isos-olo, anosam nan olay ngag sisa. ³Tay awni't omchan nan timpo ay at ad-i makaokmon nan takho isnan tet-ewa ay sos-olo. Kecheng nan laychenchay ay chengchengngen is kang-epancha, et nay omechay cha komorchag is mangisolo ken chaicha isnan laylaychenchay. ⁴At totowengenchay ay mannge isnan kinatet-ewa ya sangsangngawenchay yangkhay nan timpocha isnan sinasangad-om ay og-okhod. ⁵Sik-a, Timoteo, masapol ay ammom ay mangikatpe isnan olay ngag sisa. Anosam nan likhat, itot-oloymo ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag, ya estem ay mangangnen isnan am-in ay naipadno ken sik-a.

⁶Sak-en, nganngani ak ay maichaton ya maisiyan isnan lofong. Maiyalig ak

isnan fayas ay maikoyag ay maitapi isnan maichaton ken Apo Dios. ⁷Inpeyko nan kafaalak isnan khawis ay angnen, ay mangofat isnan ngaag. Ya inpeyko am-in nan fikasko ay makilomfa et nay kinwasko nan tagtakhek. Ya iinsetko nan pammati tako. ⁸Tay siya chi wad-ay nan fongaek ay koronan si kinalenteg ay inigton Apo Jesus ay nalenteg ay en-okom, et siya nan at ilayadna ken sak-en khapo isnan nalenteg ay inang-angnek isnan akhew ay en-okomana. Ya faken sak-en yangkhay nan agtana mod-i ket am-in ay chadlos manman-ed isnan enpail-ana.

Nan Laychen Pablo ay Angnen Timoteo

⁹Ikalikhatam ay omali kannay isna. ¹⁰Inwayang Demas sak-en tay nan nakhanas ay fiyag isnan lofong nan laylaychena ya chey inmey id Tesalonica. Mo maipoon ken Cresente inmey id Galacia, ya si Tito inmey id Dalma-cia. ¹¹Kecheng yangkhay si Lucas nan nataynan ken sak-en. Mo omali ka, itakinmo si Marcos isna, tay khawis nan fachangna isnan chonok. ¹²Infaak si Tikico id Efeso. ¹³Chag-osem akhes nan kifaongko ay khinayadko ken Carpo id Troas, ya nan cheycha'y liblo, am-amed nan tapina ay papilisko.

¹⁴⁻¹⁵Ilaem ay khawis si Alejandro ay enpanpanchay, tay angnan nan inang-angnena ay nangapos ken sak-en. At ipad-an Apo Dios ken siya nan ostoy maiyafoloy isnan inang-angnena. Sipipotam siya, tay chadlos na kakhola nan isos-olo tako.

¹⁶Issan laponay ay nanomaryaan-chay ken sak-en, maid paat inmitakcheg. Inwayang am-in nan kakadwak sak-en. Asop ya ad-i isingil Apo Dios chi ken chaicha. ¹⁷Ngem eg-ay inmog-okhay si Apo Jesus, mod-i ket tinmatakcho

⁴4:6 Ilaenyo akhes nan Filipos 2:17.

ya inmipafikas ta ibfakhak am-in nan maipoon ken siya, ya chengngen nan am-in ay Gentil. Adi kad insalakana sak-en isnan kakaegyat ay kag topek si layon.

¹⁸Idwani, ammok ay isalakan Apo Jesus sak-en isnan am-in ay ngaag ya siya chi nan angena engkhana ay iyeyna sak-en id chaya ay en-ap-apowana. Asop ya matangtangad siya is engkhana ay maid pengpengna. Amen.

Nan Omochi isnan Insolat Pablo

¹⁹Idwani, pakomostaem cha Priscila ken Akila ay sin-asawa, ya siya akhes is-

nan pangafong Onesiforo. ²⁰Nakhayad si Erasto id Corinto, sak et khinayad si Trofimo id Mileto tay ensaksakit. ²¹Ika-likhatam ay omali isnan sisya'y ad-i timpon si lateng. Pakomkomostaan cha Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, ya am-in nan tapina ay iib-a ay mamati sik-a.

²²Asop ya wawawawad-ay si Apo Jesus ken sik-a ya fadfachangana chakayo.

Nan Solat Pablo ken Tito

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo ken Tito

Si Tito et faken Judio, ngem siya nan esa'y mamati ken Jesu Cristo. Sa et nen-falin siya ay ib-an Pablo ay mamad-fachang ken siya isnan chonona ay en-isos-olo isnan kalin Apo Dios. Nensolat si Pablo ay mangisolo isnan mamati id Creta ay en-isos-olowan Tito. Wad-ay nan tolo ay napateg ay infakhana isnan solatna. Nan inmona ay infakhana ken Tito et nan masapol ay en-okhalin nan mapili ay mangichad-alan isnan maam-among ay mamati. Siya mo siya chi tay angsaangsan nan ngaag ay okhalin nan iCreta. Nan misned et infaagna nan ikkan Tito ay mangisolo isnan amama ya inan-a ya nan tapina kayet. Isnan omochi et infaagna ken Tito nan osto ay ikkan nan cheycha'y mamati tatno naornos nan semek ya fiyagcha.

1 Sak-en si Pablo ay faan Apo Dios ya apostol Jesu Cristo.

Pinilin Apo Dios sak-en ay en mangipafikas isnan pammatin nan cheycha'y pinilin Apo Dios ay entakhona, ya ta fachangak chaicha ta ammowencha nan kinatet-ewa ay mangischo isnan okhali ay maiyafoloy isnan okhalin Apo Dios.² Ya ta namnamaencha nan fiyag ay maid pengpengna ay inkalin Apo Dios isnan takhona issan sisya'y egay nakhaban nan lofong, ya ad-i en-engag si Apo Dios.³ Adi kad isnan osto ay timpona, inpaammona nan nemnemna isnan kalina ay intalekna ken sak-en ta ipalawagko. Siya chi nan angnek khapo isnan filin Apo Dios ay omisas-alak ken chatako.

⁴ Isolatko na ken sik-a Tito, ay alig tet-ewa ay anakko ay is-isok isnan pammati.

Asop ya wad-ay ken sik-a nan fachang ya talna ay malpo ken Dios Ama ya si Cristo Jesus ay omisas-alak ken chatako.

Nan Chonon Tito id Creta

⁵ Siya na nan pangkhepko ay nanayan nan ken sik-a id Creta, ta nongnongem nan sisya'y egay kanongnong, ya ta chomotok ka is amam-a ay mangichad-alan isnan mamati isnan waschin esa'y ili, kag isnan infilinko ay angnem.⁶ Nan amam-a ay chotokam et masapol ay maid makmakwaniyancha, ya eessangencha nan asaswacha. Nan an-akcha, et masapol ay mamati cha ya maid kakwaniyancha isnan finofoslon ay fiyag paymo isnan kinawewecha.⁷ Siya chi tay masapol ay maid makmakwaniyan nan ama ay mangil-ila isnan mamati, tay siya nan mangitakcheg isnan chonon Apo Dios. Masapol ay ad-i nachayew, ad-i as-assonget, ad-i amfotngan, ad-i naoyong, ya faken siping yangkhay nan sesemkena,⁸ mod-i ket siya chana nan okhalina: Al-allayad ay menmangili, ya nan khawis yangkhay nan laylaychena. Osto nan semekna, nalenteg, nakapet ken Apo Dios ya makaikatpe.⁹ Masapol ay nakapet isnan kaaafolot ay kalin Apo Dios ay cha naisos-olo, ta wad-ay kafaelana ay mangipafikas isnan semek nan ib-ana isnan tet-ewa ay sos-olo, ya ta mabfalin ay ilatakna nan kinomsawan nan cheycha'y manopla isnan sos-olo.

Nan Tokhon Maipoon isnan Mistolo ay Teken nan Isos-olocha

¹⁰ Kanak chi tay angsan cha nan nawewe ay takho ay aped yangkhay ensaisailo, am-amed isnan tapina ay mamati ay mangipapilit isnan pammatin si Judio.⁸ Maid poseg nan ap-appatencha.¹¹ Masapol ay maipagkhinek chasa ay takho, tay

⁸1:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*am-amed isnan nasegyatan.*"

isolocha nan ad-i na lebfeng ay maisolo, et nay allilawencha nan tapina ay sinpapangafong. Kafabfain nan ik-ikkancha tay nan yangkhay enkhag-alansiyaancha nan khakhalacha ay en-isolo. ¹²Esang kannay isnan kailiyancha ay mamadtocha nan nangwanin, “Nan iCreta et sikhod chadlo ay nalalangkowag cha. Naoyong cha.” Sangaan cha. ^{**}Oklongan cha.” ¹³Tet-ewa nan nakwani maipoon ken chaicha. Et tay mampay siya chi, tokhonem ay osto nan cheycha’y mamati ta fomifikas nan pammaticha, ¹⁴ta ogkhayencha nan sinasangad-om ay aped nakhag-aeb ay og-okhod si Judio ya nan filin si takho ay mangad-i isnan kinatet-ewa. ¹⁵Nan takho ay nadchalos nan semekna, maid law-ena is makakan. ^{††}Ngem nan takho ay nafang-es nan semekna ya maid pammatina, maid kanana en nadchalos tay olay nan semekna et nalokhit, ya ad-ina paat figfikhen nan osto. ¹⁶Kananchan ammocha si Apo Dios, ngem mamaila isnan okhalicha ay ad-iyencha siya. Kakaisew cha ya nawewe cha ay takho, ay ad-i makaikkan isnan olay ngag sisa’y khawis.

Nan Okhali ay Maiyafoloy isnan Khawis ay Sos-olo

2 Sik-a Tito, isolom nan okhali ay maiyafoloy isnan osto ay sos-olo. ²Fag-am nan cheycha’y amam-a ta ikatpecha nan fikhawcha isnan fomoteng, ta maichayaw nan ikkancha ay enfiyag ya ta osto nan semekcha. Fag-am chaicha

ta fomifikas nan pammati, layad ya anoscha.

³Siya akhes isnan inana. Fag-am chaicha ta iyafoloycha nan okhalicha isnan takho ay nakapet ken Apo Dios. Ta ad-i cha empangaag ya ta ad-icha mafotfoteng, ^{‡‡}mod-i ket ta isolocha nan khawis. ⁴Siya sa ta makatkhon cha isnan anon-ochi ya an-akcha ay fabfafai isnan ikkancha ay menlayad isnan asaswacha ya an-akcha. ⁵Masapol ay fag-ancha chaicha ta manen-emneman cha ay osto, ta nadchalos ya khawis nan okhalicha, ya ta ammocha ay ennongnong isnan afongcha. Masapol akhes ay maiyornos cha isnan asaswacha ta maid kachillawan nan kalin Apo Dios.

⁶Nan akhes ad-i chadlos amam-a, ^{¶¶}fag-am chaicha ta osto nan semekcha. ⁷Ya sik-a Tito, ilaem ta khawis yangkhay nan ik-ikkam ta wanchencha nan okhalim. Masapol ay khawis nan semekmo ay en-isolo ya maichayaw nan enkak-aliyam. ⁸Ilaem ta khawis yangkhay nan kankanam ta maid menchilaw, tatno mafainan nan mensopla tay at maid mabfalincha ay mangipangaag ken chatako.

⁹Tokhonem akhes nan cheycha’y faa ta maiyornos cha isnan ap-apocha, ta palaylaychencha chaicha isnan am-in ay angnencha. Masapol ay ad-icha sopsoplaen chaicha, ¹⁰ya ad-i koma ancho nan limacha. Nan koma angnencha et ipailacha ay kad-in khawis cha ay takho ya tet-ewa ay kaaafolot cha, tatno isnan am-in ay angnencha et ipailacha ay makaawis nan sos-olo maipoon isnan omisalak ken chatako ay si Apo Dios.

****1:12** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ngaag cha ay enki-iwi.”

††1:15 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Isnan takho ay nadchalos nan semekna, nadchalos nan am-in.”

‡‡2:3 Nan osto ay naisolat isna et, “*ta ad-i iyapowan nan fayas chaicha.*”

¶¶2:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ong-ongang-a ay lallalaki.*” Nan laychen Pablo ay kanan isna et nan inasaw-an ya nan fabfalalo.

¹¹ Kanak sa tay inpailan Apo Dios nan fachangna tatno mabfalin ay maisalakan nan am-in ay takho. ¹² Isnan fachangna akhes, cha na tokhonen chatako ta chokokhan tako nan okhali ay ad-iyena ya nan kalotaan ay fikhaw si awak tako, ta sa tako't nongnongen nan ikkan tako ay enfiyag isnan lota ta manemneman tako ay osto, ya ta nalenteg ya nakapet tako ken Apo Dios. ¹³ Siya koma na nan angnen tako isnan cha tako manechan isnan omipalal-ayad ay namnama tako, ay siya nan maipail-an nan katangtangachan Jesu Cristo. Siya nan Makabfalin ay Dios tako ay omisas-alak. ¹⁴ Inchowana nan awakna ta sobfotena chatako isnan kamabfalin nan am-in ay kinangaag, ta enfalinena chatako ay entakhona, ay nadchalos isnan okhali ya mamangset ay mangiyangnen isnan khawis.

¹⁵ Siya chasa nan isolom Tito. Ad-i ka enfab-ain ay mangipaila isnan kalebfengam ay mangawis ya menyangyang ken chaicha, ya ad-im ipalofos nan olay sino ay mangifafan-ig ken sik-a.

Nan Osto ay Okhalin nan Mamati

3 Ipasmekmo ken chaicha ay lebfengcha ay maiyornos isnan ap-apo ya okom, ya ta patiyencha chaicha. Masapol ay ensasakhana cha ay mangikkan isnan am-in ay khawis. ² Fag-am chaicha ta ad-icha enpangpangaag isnan olay sino, paymo makisomasoma, mod-i ket ta naanos cha ya chadlos cha khakhawisen nan olay sino. ³ Tay olay chatako akhes issan chey et kag tako ken chaicha. Is-isyangkay nan semek tako ya nawewe tako, sa tako't nasas-ailowan. Kag tako faan si olay ngag sisa'y ilan si fikhaw ay khankhanasen nan awak

tako. Oyong ya apal nan kwa tako is kawakawakas. Khinmola nan tapina ya enkhikhinnola tako akhes.

⁴ Ngem awni ya ket ay inpailan Apo Dios ay omisas-alak nan kinagkhawis ya layadna, ⁵ ya insalakana chatako. Ngem egayna insalakan chatako khapo isnan khawis ya nalenteg ay inik-ikkan tako, mod-i ket khapo isnan seg-angna kannay ken chatako. Insalakana chatako isnan nanalosana ken chatako isnan kag tako kasin naiyanakan, maichalan isnan Ispirito Santo ay mangipabfalo isnan fiyag tako. ⁶ Et egay paat inim-imotan Apo Dios ay nangilayad isnan Ispirito Santo ken chatako maichalan ken Jesu Cristo ay omisas-alak, ⁷ tatno isnan fachangna, maifilang tako ay nalenteg ken Apo Dios ya tawichen tako ken siya nan namnamaen tako ay fiyag ay maid pengpengna. ⁸ Tet-ewa nan naycha ay infakhak.

Idwani, laychek ay ipapatim chana ay sos-olo, ta nan cheycha'y namati ken Apo Dios, et eestenchay ay mangangnen isnan khawis. Khawis nan naycha'y sos-olo ya makafachang isnan olay sino ay takho.

⁹ Ngem komasiw ka isnan aped apapat ay maid posegna, ya isnan manontontonan isnan waned nan ikik-it, ya nan makisomsomaan ya makiangaangalan maipoon isnan lenteg. Ngag ngotom issacha tay maid paat enkhawisana ken chatako ya ongar yangkay. ¹⁰ Mo wad-ay takho ay mamakawas isnan ornos nan mamati isnan teken ay isos-olona, tokhonem siya. Mo ad-ina chengngen, kasim tokhonen. Mo ad-ina kayet chengngen, ogkhayem. ¹¹ Tay ammom et ay naikfis nan akkhon nan kag tosa ay takho, ya sisya kayet ay enfasofasol. Siya kannay chi nan mangipaila isnan kinomsawana.

**Nan Omochi ay
Tokhon Pablo ken Tito**

¹²Mo chakhos ko ifaa si Artemas paymo Tikico ken sik-a, ippeymo nan kafaalam ay omali id Nicopolis, tay ischi nan sinmekko ay entey-an engkhana ay makwas nan timpon si lateng. ¹³Ilaem ta paligwatem ay osto si Zenas ay ab-fokhacho ya si Apolos, ta maid enkolangan-gancha isnan kasapolancha. ¹⁴Ya ilaem ta solowen am-in nan takho tako nan

ikkancha ay enchono isnan khawis, ta maid enkolangan-gancha isnan ikatakhocha, ya ta wad-ay akhes ifachang-gancha isnan tapina. Mo siya chi at wad-ay fongan nan matatakhowancha.

¹⁵Am-in ay kakadwak isna et pak-pakomostaen-gancha sik-a. Pakomostaam akhes nan iib-a tako ay mamati ay wad-ay issa ay menlayad ken chakami.

Asop ya wad-ay ken chakayo am-in nan fachang Apo Dios.

Nan Solat Pablo ken Filemon

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Pablo ken Filemon

Si Filemon et esa'y khawis ay mamati id Colosas ay nenfaa ken Onesimo. Nan faa ay nay et linmayaw isnan apona ay si Filemon sa et inmey id Roma. Naib-fafalod si Pablo ischi issan chey et ischi nan nen-asiam-ammowancha ken Onesimo. Khapo ken Pablo nenfalin si Onesimo ay esa'y mamati. Nensolat si Pablo ken Filemon ta pakawanena nan faana ay ipasakhong Pablo ken siya. Nan laychen Pablo ay kedchawen ken Filemon et ta chawatena koma si Onesimo ay kag na met laeng chadlos akhi, tay en-iso cha et ay naiyornos ken Jesus ya es-esang nan pammaticha.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1-3

Nan kaidchayawan Filemon 4 - 7

Nan kechaw Pablo maipoon ken Onesimo 8 - 22

Nan anongos nan solat 23-25

1 Nan nay ay solat, et nalpo ken chakami ay chwa ken Timoteo ay iba tako. Sak-en si Pablo ay falod khapo ken Cristo Jesus.

Isolatmi na ken sik-a Filemon ay laylaychenmi ay makidkidno ken chakami maipoon ken Cristo. ²Isolatmi akhes na isnan am-in ay mamati ay maam-among isnan afongmo, ya ken Apia ay kag mi kafabfaiyan, ya sa et ken Arkipo^{§§} ay ibami ay sorchachon Cristo.

³Asop ya wad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Nan Layad ya Pammatin Filemon

⁴Kad-in enyaman ak ken Apo Dios isnan mamanmekak ken sik-a isnan enlowalowak, ⁵tay chak chengngen nan maipoon isnan layad ay ipap-ailam isnan am-in ay takhon Apo Dios ya nan pammatim ken Apo Jesus. ⁶Ilowalok tatno isnan cham mangawisan isnan ibayo ta mamati cha et cham akhes amowen kayet am-in nan enkhawisan ay kwa tako isnan naiyornosan tako ken Cristo. ⁷Nan layadmo kayong nan chadlos nangipafikas ya nangipalal-ayad ken sak-en, tay inpalin-awam nan semek nan takhon Apo Dios.*

Nan Kechaw Pablo pala ken Onesimo

⁸Idwani, wad-ay nan kedchawek. Olay mo natoled ak ay mangifilin isnan osto ay angnem tay itakchegko si Cristo, ⁹ngem khapo isnan layad, adik filinen sik-a. Nan yangkhay angnek, et enseg-ang ak ken sik-a. Sak-en si Pablo ay am-ama ya falod khapo ken Cristo, ya ¹⁰enseg-ang ak maipoon ken Onesimo ay kag ko anak, tay nenfalin ak ay kag na ama isnan pammati isnan mafabfalochak. ¹¹Issan chey maid maifachangna[†] ken sik-a, nay met achi idwani wad-ay nan maifachangna ken chaita ay chwa.

¹²Pasakhongek siya ken sik-a, olay mo kag wad-ay nakaan ken sak-en tay chadlos ko laylaychen siya.[‡] ¹³Sak-en, lalaychek ay enkadwak siya isna, is-

§§**1:2** Si Apia et asawan Filemon, ya si Arkipo et kanan nan tapina en pangolon nan mamati ay maam-among isnan afongcha. Kanan nan tapina en anak cha Filemon ken Apia siya.

***1:7** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*inpalin-awam nan poton nan sasanto maichalan ken sik-a.*"

†**1:11** Nan ayen nan ngachan ay Onesimo isnan kalin Filemon, et **fachang**.

‡**1:12** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*siya nan potok.*"

nan sisya'y maifabfaloachak khapo isnan Khawis ay Chamag, ta maisokat siya ken sik-a ay mensilfi ken sak-en. ¹⁴Ngem ad-ik laychen ay mangangnen engkhana ay ipalofosmo, ta ad-i mapilit nan fomachangam maichalan ken siya, mod-i ket ta kikhad ka ay fomachang.

¹⁵Away siya na nan khotok nan naisiyanan Onesimo ken sik-a isnan sinak-itan, tatno sa entee ken sik-a is engkhana. ¹⁶Ngem idwani, faken et aped yangkhay faa, mod-i ket wadwad-ay mo nan faa, tay nenfalin et ay kalal-ayad ay ib-am. Tay chachama nan layadko ken siya, et am-amed koma nan layadmo ken siya ay sikhod ay pangafongmo, ngem am-am-amed idwani tay faken yangkhay faam siya mod-i ket ib-am akhes ay mami ken Apo Jesus!

¹⁷Et mo ifilangmo sak-en ay kadmam Filemon, khakhawisem siya ay kag isnan angnem ay manawat ken sak-en. ¹⁸Ya mo wad-ay finmasolana paymo otangna ken sik-a, sak-en nan singilem. ¹⁹Ilam, sak-en kannay ay Pablo nan mangisolat isna^f ay mangwanin, "Sak-en nan mamayad isnan otangna." (Ad-

ik magtek mang-ey ipasmek ken sik-a ay otangmo ken sak-en nan eng-engkhana ay fiyagmo.) ²⁰Adi kad siya chi nan kedchawek ay fachangmo ay ib-ak khapo isnan Apo tako. Palin-awaem nan semekko[§] khapo isnan naiyornosanta ken Cristo.

²¹Ensolat ak ken sik-a tay ad-i ak enchwadchwa ay at angnem ay angnen nan kedchawek. Ammok ay ad-ad-acha nan angnem mo nan kedchawek. ²²Wad-ay kayet nan laychek ay ibfakha. Adi ngen ta omisakhana ka is sak enteyan, ta asop ya songfatan Apo Dios nan lowaloyo ya ipasoblina chadlo sak-en ken chakayo.

Ipaammon Pablo ay Sesemken nan Iib-an Filemon siya

²³Pakpakomostaan Epafras chakayo. Siya nan ib-ak isna ay maibfawalod khapo ken Cristo Jesus. ²⁴Enpakpakomosta akhes cha Marcos, Aristarco, Demas ya si Lucas ay cha makidkidno ken sak-en.

²⁵Asop ya wad-ay ken chakayo** nan fachang Apo Jesu Cristo.

^f1:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Sak-en si Pablo ay mangisolat isna isnan limak kannay"

§1:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Palin-awaem nan potok"

**1:25 Nan osto ay naisolat isna et, "Asop ya wad-ay nan fachang Apo Jesu Cristo isnan leng-agyo."

Nan Solat isnan Hebreo

Nan Makwani Maipoon isnan Solat isnan Hebreo

Nan solat ay nay et naisolat isnan Judio ay mamati ay makwani akhes en Hebreo. Naisolat na tatno maipafikas nan pammatica, tay khapo isnan ansan ay likhat ay innaagcha ngangani chokokhancha nan pammatica ken Cristo. Nan inikkan nan nensolat ay mangipafikas ken chaicha et inpaammona ay si Cristo nan tet-ewa ay mangipaila isnan laychen Apo Dios ay ipaila isnan takho. Maid teken mod-i siya yangkhay.

Tolo nan inpaammon nan nensolat maipoon ken Jesus. Nan omona et Anak Apo Dios si Jesus ay maid lapona ya pengpengna. Ngem issan nenfalinana is takho sinos-olona nan masapol ay ikkana ay mangiyangnen isnan nemnem Amana olay mo siya nan maipalikhatana ya katteyana. Khapo tay siya nan Anak Apo Dios, entongtongcho mo nan mamadton Apo Dios ya si Moises ya olay nan anheles Apo Dios.

Nan maikadwa ay inpaammona et khagkhag-awis nan inikkan Jesus mo nan inikkan nan papachin nan Judio, et nay siya nan manokat ken chaicha ay mangitakheg isnan takho ken Apo Dios is eng-engkhana.

Nan maikatlo, et khapo ken Jesus tet-ewa ay maisalakan nan takho. Siya nan tet-ewa ay kaiyalikhan nan naparki ay inchaton nan Judio ken Apo Dios, tay napatey siya ay nangichowa isnan fiyagna ay manfot isnan fasol nan katakhotakho.

Isnan maikasinpoo ya esang ay kapi-tolo, ibfakhana nan kak-aag nan khawis ay pammatin nan ib-an nan mamati id sangad-om tatno pabfikasena nan pam-

matica. Nan wad-ay isnan anongos nan solat et nan tapina ay tokhon.

Nan Linaona

Si Cristo nan mangipaila isnan ostoosto ay is-ison Apo Dios 1:1-3

Nan entongtongchowan Jesus mo nan anheles 1:4 - 2:18

Nan entongtongchowan Jesus mo cha Moises ken Josue 3:1 - 4:13

Nan entongtongchowan nan kina-pachin Cristo 4:14 - 7:28

Nan entongtongchowan nan tolakhan Apo Dios maichalan ken Cristo 8:1 - 9:22

Nan entongtongchowan nan inikkan Cristo ay mangisalak isnan takho 9:23-10:39

Nan pateg nan pammati 11:1 - 12:29

Nan anongos nan solat 13:1-25

1 Id sangad-om nangang-ansan ya nateketeken ay ila nan inangnen Apo Dios ay nenkali isnan ikik-it tako ay naichalan isnan mamadtona. ²Ngem isnan naycha'y cha omochi ay akhew, tinot-oyan Apo Dios chatako isnan Anakna. Siya si Jesus ay nangipakhabana isnan lofong ya pinilina ay manawid isnan am-iam-in. ³Si Jesus nan langlang nan katangtangachan Apo Dios. Siya nan ostoosto ay ilan nan kinadchios Apo Dios. Eegnana nan lofong ya nan chaya isnan makabfalin ay kalina. Ya kakwasan nan nanalosana isnan fasol nan takho, inmey tinmokcho is kakannawan nan Makabfalin ay Dios id tongcho.

Machad-ayaw si Jesus mo nan Anheles

⁴Tay siya chi nay et adchawi ay entongcho si Jesus mo nan anheles. Siya akhes ay nan inpangachan Apo Dios ken siya et machad-ayaw mo nan ngachan nan anheles. ⁵Tay ay ke wad-ay anghel is nangnangwaniyan Apo Dios en, "Sik-a nan Anakko.

Idwani, ipaammok ay sak-en nan Amam.”††

Paymo,

“At sak-en nan Amana, ya siya nan Anakko.”‡‡

⁶Nan akhes kinwanina maipoon isnan kapapatekhan ay Anakna”¶¶ issan nangib-faalana ken siya isnan lofong et siya na: “Am-in kayo ay anghesko, chayawenyo siya.”§§

⁷Ya nan kinwanina maipoon isnan anghesna et,

“Ifaak nan anghesko ay kag chakhem, paymo kag enfidichang ay apey.”*

⁸Ngem isnan Anakna, kanaan,

“Sik-a ay Dios, maid pengpeng nan en-ap-apowam! Nalenteg akhes nan angnem ay en-apo.† ⁹Laylaychem nan kinalenteg, sam et kholaen nan ngaag. Tay siya chi, sak-en ay Diosmo et linanaak sik-a isnan wadwad-ay ay mangipalal-ayad ken sik-a mo nan iib-am.”‡‡

¹⁰Kinwanina kayet isnan Anakna,

“Sik-a, Apo, nan nangaeb isnan lofong is-san laplapon, ya sik-a kannay nan nangaeb isnan wad-ay id tongcho.¶

¹¹Am-in chana, et mapakawas cha, ngem sik-a et wad-ay ka is eng-engkhana. Kag cha am-in facho ay lommokhak.

¹²At lonlonem chana ay kag isnan kakhay, ya masokatan cha ay kag isnan facho.

Ngem sik-a ad-i ka enfab-aliw, ya maid pengpeng nan tawenmo.”§

¹³Maid akhes anghel ay nangwaniyan Apo Dios,

“Itokchom is kakannawanko engkhana'y khab-ek nan fosom ay enkhatkhatinam.”**

¹⁴Sino kay nan angheles? Ad-i ngen chaicha nan ad-i maila ay mensilsilfi ken Apo Dios? Chaicha nan fab-aalena ay mamadfachang ken chatako ay manawid isnan kaisalakan.

Masapol ay Chengngen tako nan Infaag Apo Jesus

2 Idwanin tay siya chi, masapol ay eesten tako nan tet-ewa ay chinngge tako, ta ad-i tako maiyadchawi isnan tet-ewa. ²Nan kalin Apo Dios ay naipakwani isnan angheles, et naipaila ay tet-

††1:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inyanakko sik-a idwani.” Ilaenyo nan Salmo 2:7.

‡‡1:5 Ilaenyo nan 2 Samuel 7:14.

¶¶1:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “kinwanina isnan inaona ay Anakna.” Isnan okhalin nan Judio, maichoo nan inaona ay anakcha'y lalaki ken Apo Dios, ya siya akhes nan manawid isnan kwan amana, et nay siya nan kapapatekhan isnan am-in ay an-ak amana. Siya akhes ay maiyalig si Jesus ay inaona ay Anak Apo Dios.

§§1:6 Ilaenyo nan Deuteronomio 32:43; Salmo 97:7.

*1:7 Ilaenyo nan Salmo 104:4.

†1:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Eng-engkhana nan tronom Dios, ya nalenteg nan sokodmo ay sokod nan en-ap-apowam.” Mo kanan nan Judio en, “Nalenteg nan sokod nan ali,” nan laychencha ay kanan et nalenteg nan angnena ay en-okom.

‡1:9 Isnan ekhad nan Judio, mo wad-ay mangili, lanaancha nan olona ay mangipaila isnan layadcha. Siya akhes nan angnenna mo wad-ay napili ay en-apo ken chaicha, lanaancha nan olona ay mangipaila ay siya nan alicha. Ilaenyo nan Salmo 45:5,6.

¶1:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ya nan limam nan nangaeb isnan wad-ay id tongcho.”

§1:12 Ilaenyo nan Salmo 102:25-27.

**1:13 Ilaenyo nan Salmo 110:1.

ewa ay maangnen, tay nan takho ay nangad-i paymo nangiwayang sisi, et chinawatna nan lebfengna ay chosa. Tay siya chi, ³ ay ke tako makakasiw isnan chosa, mo ogkhayen tako nan nay ay chadlos napateg ay kaisalakan? Si Apo Jesus kannay nan inmon-ona ay nangipaammo isnan nay ay kaisalakan, ya nan cheycha'y osto ay nanng ken siya, tinistikhowancha ken chatako. ⁴ Olay akhes si Apo Dios, inpatet-ewana nan kalicha isnan ansan ay katataa ya maton, ya nan nateketeken ay inang-angnencha ay nangipaila isnan kamabfalina. Sa et akhes isnan ilayad nan Ispirito Santo ay inkakcheng Apo Dios maiyafoloy isnan semekna.

Nenfalin si Cristo ay Takho ta Isalakana nan Takho

⁵ Nan cha tako kankanan idwani ay falo ay lofong ay maisokat is tap-in, et faken nan anheles nan pinilin Apo Dios ay mangiyapo ischi, ⁶ mod-i ket nan takho, kag isnan nakwani ay kalin Apo Dios,

“Ngag man yangkhay nan takho is en ka paat sesemken, paymo nan an-akcha is en ka il-ilaen?”

⁷ Inpeymo nan takho ay enkhog-owab mo nan anheles isnan sinak-itan, sam et inchowa ken siya nan chayaw ya katangtangachana ay kag nan ali, ⁸ ya inischom siya ay enapo isnan am-iam-in.”^{††}

Idwani, mo inpey Apo Dios siya ay enapo isnan am-iam-in, maid khinayadna ay ad-i iyap-apowan nan takho. Ngem maiila ay sisya ay ad-i iyap-apowan nan takho nan am-iam-in. ⁹ Si magtek Jesus

nan ammo tako ay nenfalin ay takho ya enkhwab mo nan anheles isnan sinak-itan, ta isnan fachang Apo Dios at matey pala isnan am-in ay takho. Idwani, nai-chowa ken siya nan chayaw ya katangtangachana ay kag nan ali khapo isnan etey ay innaagna.

¹⁰ Nan pangkhep Apo Dios et ta iyeyna nan ansan ay an-akna ta maitapi cha isnan katangtangachana. Siya nan nenwad-ay isnan am-iam-in ay pala ken siya kannay, et nay osto nan inangnena ay nangisakhana ken Jesus isnan likhat, ta omanay siya ay mangipangpango isnan am-in nan an-akna isnan kaisalakan-cha. ¹¹ Tay si Jesus ay mannalos isnan fasol tako ya chatako ay chalosana, et es-esang nan Ama tako. Tay siya chi, ad-i fomain si Jesus ay mangwanin aag-ina chatako. ¹² Maaawatan na issan nangwaniyanan,

“Diosko, at ifab-aagko nan maipoon ken sik-a isnan aag-ik, ya ichag-ayko nan chayawmo isnan kawad nan maam-amongancha.”^{‡‡}

¹³ Ya kinwanina kayet en,

“Sik-a Dios nan talkek.”^{¶¶}

Sa na't kayet kinwanin,

“Naay ak ya nan an-ak ay inchowan Apo Dios ken sak-en.”^{§§}

¹⁴ Et khapo tay nan naycha ay an-ak et takho cha ay wad-ay awak ya chala cha, nenfalin si Jesus ay kag ken chaicha isnan kinatakhocha, ta isnan eteyna, et afakena nan Chimonyo ay wad-ay kamabfalina ay mangitcho isnan etey. ¹⁵ Sa na't pawayaen nan am-in ay matatakho ay alig falod isnan egyatcha ay matey.

¹⁶ Tay nalawag ay faken nan anheles nan fadfachangana, mod-i ket chatako

^{††}2:8 Ilaenyo nan Salmo 8:4-6. Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inpagkhwabmo nan am-iam-in isnan sikina.”

^{‡‡}2:12 Ilaenyo nan Salmo 22:22.

^{¶¶}2:13 Ilaenyo nan Isaias 8:17.

^{§§}2:13 Ilaenyo nan Isaias 8:18.

ay takho ay naifilang ay an-ak Abraham. ¹⁷Tay siya chi, masapol ay enfalin si Jesus ay kag ken chatako ay aagina isnan olay ngag ay kasasaad tako, ta sa et enfalin siya ay katongchowan ay pachi ay maseg-ang ya matalek isnan sakhang Apo Dios. Nenfalin ay katongchowan ay pachi ta siya nan mangiyornos isnan takho ken Apo Dios isnan mapakawanan nan fasolcha. ¹⁸Tay siya chi, ammona ay mamachang isnan takho ay mateptepeng/mapadpachas, tay olay siya nateptepeng isnan naipapalikhataana.

Entongtongcho si Jesus mo si Moises

3 Idwani chakayo ay aag-i ay pinilin Apo Dios ay takhona ya inayakhana ay maitapi ken siya idchaya, sesemkenyo nan infaan Apo Dios ay si Jesus. Siya nan katongchowan ay pachi tako isnan pammati ay nakiornosan tako.

²Si Jesus, kaaafolot ay nensilfi ken Apo Dios ay nanotok ken siya, ay kag ken Moises ay kaaafolot akhes ay nensilfi isnan am-in ay pangafong Apo Dios.

³Wadwad-ay ay napateg nan mangipatakcheg isnan afong mo nan chey afong kannay. Siya chi nan aligna ken cha Jesus ken Moises. Naifilang ay matangad is solit si Jesus mo si Moises.

⁴Tay nan am-in ay afong, wad-ay nan nangaeb, ngem nan nangaeb isnan amiam-in, et si Apo Dios. ⁵Kaaafolot si Moises isnan am-in ay chonona ay kag faa isnan afong Apo Dios, ay mangiyon-ona ay mangifaag isnan ipaammon Apo Dios is tap-in akhew. ⁶Ngem si Cristo nan Anak, ya matalek ay mangiyapo isnan pangafong Apo Dios. Ya chatako nan pangafongna, mo natoled tako ya eesten tako,

sa tako't ad-i iwaywayang nan namnama ay ilal-ayad tako.

Nan Omillengan nan Takhon Apo Dios

⁷Tay siya chi, chengngen tako nan Ispirito Santo ay mangwanin,

“Idwani kannay ay akhew mo chengngenyono nan kalin Apo Dios, ⁸ad-iyoy ikekedse nan semekyo ay kag issan nenkholaanyo ken Apo Dios issan kawadyo is kamalalango ay lota, ay nanep-tinganyo/namadpachasanyo ken siya.*

⁹Tay nan ikik-ityo, olay mo inilacha nan katataa ay inangnena, tinpetinpingcha kayet siya isnan epat poo ay tawen. ¹⁰Tay siya chi sinmonget si Apo Dios isnan cheycha'y takho, ya kinwanina,

‘Kad-in chokokhancha sak-en, ya ad-icha paat wanchen nan chalanko.

¹¹Et isnan songetko, kinwanik ay nangisapata,

“Olay kaatna, at ad-icha paat makaskhep ay makiilleng ken sak-en.” †

¹²Idwani ilaenyo ay aag-i, tay et lang wad-ay ken chakayo nan ngomaag nan semekna ya ad-i mamati, ya siya et nan khotok nan maisiyanana isnan matatakho ay Dios. ¹³Nan angnyeno koma isnan kaakheakhew engkhana ay mapengpeng nan akhew, et enasipafikas kayo ta maid masailowan ken chakayo isnan fasol ay alig mangallalang ken chakayo ya mangipakenteg isnan nemnemyo. ¹⁴Tay makikadwa tako ken Cristo, mo eesten tako nan inmona ay talek tako ken siya is eng-engkhana. ¹⁵Nemnemen tako kasin nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

***3:8** Nan nangipangowan Moises isnan Judio issan finmal-ancha id Egipto, siya nan nangolaancha ken Apo Dios. Tay olay mo inilacha nan katataa ay inangnena ay nangisalak ken chaicha, maid kayet talekcha ken siya tay maid pammaticha.

†**3:11** Ilaenyo nan Salmo 95:7-11.

“Idwani kannay ay akhew, mo chengngenyoy nan kalin Apo Dios, ad-iyoy ikekedse nan semekyoy ay kag issan nenkholaanyoy ken Apo Dios issan chey.”[‡]

¹⁶ Sino nan cheycha'y nanngge ya khechangna'y nangola kayet ken Apo Dios? Faken ngen am-in san finmala id Egipto ay inpangon Moises? ¹⁷ Ya sino cha nan nangipasonget ken Apo Dios isnan epat poo ay tawen? Faken ngen san cheycha'y nenfasofasol et nay aped cha naisaad isnan malalango ay lota?

¹⁸ Sino cha akhes nan nangisapataana ay nangwaniyanan, “Olay kaatna, ad-ichay paat makaskhep ay makiilleng ken sak-en?”

Faken ngen san cheycha'y nawewe?

¹⁹ Siya chi nan mangammowan tako ay egay cha nakaskhep khapo isnan ad-ichay namatiyan ken siya.

Ad-i tako Makaskhep id Chaya ay Omillengan mo Maid Pammati tako

4 Idwani, olay sisya nan nay ay inkalin Apo Dios maipoon isnan somkhepan tako ay makiillengan ken siya, ngem iyegyay tako koma tay ta ket lang wad-ay ken chatako nan mayagyag isnan kaokoman tako ya ad-i makaskhep ischi. ² Tay chinngge tako nan Khawis ay Chamag ay kag ken chaicha ay ikikit tako. Nay met achi maid nenkhawisan nan chinnggecha tay maid pammaticha is mangiyamongancha isnan chinnggecha. ³ Kecheng tako ay mamati nan makaskhep ay makiilleng ken siya,

tay nan kinwanina maipoon ken chaicha et,

“Isnan songetko, kinwanik ay nangisapata,

‘Olay kaatna, at ad-i cha makaskhep ay makiilleng ken sak-en.’”[¶]

Siya chi nan kinwanina olay mo apchas na khinaeb nan omillengan ya nan ngonon issan nangab-ana isnan lofong.

⁴ Nalawag chi tay wad-ay nan naisolat maipoon isnan inmillengana isnan ikapito ay akhew. Siya na nan nakwani: “Inmilleng si Apo Dios isnan ikapito ay akhew, kakwasan nan am-in ay chonona.”[§]

⁵ Nalawag kayet chi isnan nay ay kinwanina,

“Olay kaatna, ad-i cha paat makaskhep ay makiilleng ken sak-en.”^{**}

⁶ Idwani, nan cheycha'y nang-ona ay nanngge isnan chey ay Khawis ay Chamag, nawewe cha, et nay egay cha't nakaskhep ay inmilleng. Ngem khapo tay wad-ay ay wad-ay nan tapina ay makaskhep ischi, ⁷ nenpili kasin si Apo Dios is akhew ay wayan nan takho. Siya na nan ayen nan nakwanin **idwani kannay ay akhew** isnan inpaifaagna ken David issan nakwasan nan kaat ay tawen. Kinwaninan,

“Idwani kannay ay akhew, mo chengngenyoy nan kalin Apo Dios, ad-iyoy ikekedse nan semekyoy.”^{††}

⁸ Tay mo sa ya nan tet-ewa ay omillengan Apo Dios nan en nangipangowan Josue^{‡‡} ken chaicha id sangad-om, at ad-i koma kasin ifaag Apo Dios isnan nakwasan nan cha inmey ay tawen

[‡]3:15 Ilaenyoy nan Salmo 95:7,8.

[¶]4:3 Ilaenyoy nan Salmo 95:11.

[§]4:4 Ilaenyoy nan Genesis 2:2.

^{**}4:5 Ilaenyoy nan Salmo 95:11.

^{††}4:7 Ilaenyoy nan Salmo 95:7,8.

^{‡‡}4:8 Si Josue nan pinilin Apo Dios ay nangichad-alan isnan Israelitas issan nateyan Moises. Inpangona chaicha id Canaan ay omillengancha. Ngem si Jesus nan omipango isnan tet-ewa ay omillengan. Isnan kalicha en-iso nan ngachan Josue ya Jesus.

nan maipoon isnan teken ay akhew. ⁹Adi kad nalawag ay sisya'y wad-ay nan naisasakhana ay omillengan nan takhon Apo Dios, ay kag isnan inmillengan Apo Dios isnan ikapito ay akhew. ¹⁰Tay olay sino ay somkhep ay makiilleng ken Apo Dios, omilleng cha ay osto isnan chonocha ay kag nan inangnen Apo Dios. ¹¹Tay siya chi, ippey tako et mampay nan kafaellan tako ta makaskhep tako isnan chey ay omillengan, ya ta maid mayagyag khapo isnan kinawewe ay kag ken chaicha id solit.

Nan Kamabfalin nan Kalin Apo Dios

¹²Tay nan kalin Apo Dios, omipabfiyag ya makabfalin. Nan kalina, natad-tachem mo nan ngag issa ay fadyok ay chwa nan tachemna ay chomaem ay menchekang isnan en-abtan nan ingit ya nan otek, tay mabfalina ay segpen ay ilaen nan ad-i kaila ay leng-ag ya fiyag nan takho. Mabfalin ay anakhena nan semek tako ay takho ya nan laychen tako ay angnen. ¹³Isnan am-in ay nawad-ay, maid paat makatafon ken Apo Dios. lilaena nan am-iam-in, ya kag tako enlalafos isnan sakhang Apo Dios ay at manongfatan tako isnan am-in ay inangnen tako.

Si Apo Jesus nan Maseg-ang ay Katongchowan ay Pachi

¹⁴Eesten tako et nan pammati ay nakiorosan tako, tay wad-ay nan matangtanged ay katongchowan ay pachi tako ay inmey id chaya ay mangitakheg ken chatako. Siya si Jesus ay Anak Apo Dios. ¹⁵Nan katongchowan ay pachi tako, faken

siya nan pachi ay ad-i makiseg-ang isnan kinakolang tako. Maseg-ang siya tay intopegna akhes nan ngag issa ay likhat ay intopeg tako, ngem siya, egay nenfasol. ¹⁶Khapo tay siya chi, tomoled tako ay somag-en isnan tronon Apo Dios ay kawad nan fachang, ta seg-angana ya fachangana chatako isnan olay ngag ay olas ay ensapolan tako.

Si Jesus nan Maseg-ang ay Katongchowan ay Pachi

5 Am-in ay katongchowan ay pachi, mapili isnan ib-ana ay takho, ya madchotokan ay en mangitakheg isnan ib-ana ay takho ken Apo Dios, ya en mangichoo isnan ilayadcha, ya chatoncha ay pala isnan fasolcha. ²Maanosana nan cheycha'y maid ammocha ay aped maaw-awis ay enfasol, tay olay siya, wad-ay ay wad-ay akhes nan kolangna. ³Tay siya chi, masapol ay en omichaton ken Apo Dios ta makaan nan fasolna, faken yangkhay nan fasol nan katakhotakho.

⁴Sa et akhes, maid pachi ay mangipatongcho kannay isnan awakna ta enfalin ay katongchowan ay pachi, mod-i ket si Apo Dios nan mangayag ken siya ay kag nan naangnen ken Aaron. [¶]⁵Olay akhes si Cristo, egayna inpatongcho kannay nan awakna ta enfalin ay katongchowan ay pachi, mod-i ket si Apo Dios nan nenchotok ken siya. Kinwanina, “Sik-a nan Anakko.

Idwanin, ipailak ay sak-en nan Amam.”^{§§}

⁶Siya akhes isnan nangwaniyanan, “Sik-a nan pachi is eng-engkhana ay kag isnan kinapachin Melkisedec.”^{*}

[¶]5:4 Si Aaron ay akhin Moises nan pinilin Apo Dios ya nenfalin ay inmona ay katongchowan ay pachin nan Israelitas.

^{§§}5:5 Ilaenyo nan Salmo 2:7.

^{*}5:6 Ilaenyo nan Salmo 110:4.

Si Jesus nan Katongchowan ay Pachi ay Maid Kolangna

⁷Issan wad-ayan Jesus isnan nay lota, inpapangekhena nan lowalona ya chachama nan akhana ay nenseg-asegang ken Apo Dios, ay makaisalak ken siya isnan etey. Et chinngen Apo Dios siya tay infafan-igna nan semekna isnan nemnem Apo Dios. ⁸Olay mo Anak Apo Dios siya, khechangna'y sinolona nan angnen ay omafolot isnan nanginaakhana isnan angan ay likhatna. ⁹Et osto ay naipaila ay maid kolangna,† nenfalin siya ay kalpowan nan kaisalakan ay maid pengpengna isnan olay sino ay mangiyangnen isnan insolona, ¹⁰tay inischon Apo Dios siya ay katongchowan ay pachi, ay kag isnan kinapachin Melkisedec.‡

Mey-an tako ta Ad-i tako Chokokhan nan Pammati

¹¹Angsaangsan kayet nan laychenmi ay ifaag maipoon isnan nay, ngem enpalikhat kami ay mangipaammo, tay nenfalin kayo ay kag natoweng. ¹²Tay idwani, olay mo inmannong kayo ay namati, ya cha kayo koma et en-isolo isnan iib-ayo, ket ay masapolyo kayet pet nan mangisolo kasin ken chakayo isnan kalalakaan ay sos-olo ay inpaammon Apo Dios. Ento mo mangan kayo et isnan enkedse ay makakan, ya ket ay kag kayo sisyay ensososo isnan khatas. ¹³Tay nan ensososo, sisyay ong-onga ay adi makailasin isnan kinalenteg. ¹⁴Ngem nan enkedse ay makakan et maifakhay isnan naetngan, ay nangipaingsa isnan nemnemna ay mangilasin isnan enteknan nan khawis isnan ngaag.

Paengnganen tako nan Pammati tako

6 Tay siya chi, mat-an tako ta faken nan inmona ay sinos-olo tako maipoon ken Cristo nan pidwapidwaen tako, mod-i ket paengnganen tako nan pammati tako. Ad-i tako mang-ey kasin toytotoytoyen nan pegnad nan pammati ay naycha:

nan manokokhan isnan maid silfina ay inang-angnen tako, ay etey yangkhay nan enfanakhana;

nan pammati ken Apo Dios;

²nan sos-olo maipoon isnan mafonyakhan;

nan mangipatangan isnan lima isnan iba ay mailowalowan;

nan sos-olo maipoon isnan kasin matakhowan nan natey;

ya nan kaokoman ay maid pengpeng nan enfanakhana.

³Siya, mat-an tako et, mo ipalofos Apo Dios.

Nan Enfanakhan nan Mangiwayang isnan Pammati

⁴Ay ke mabfalin ay kasin awisen ay enfafawi nan apchas nalawakhan isnan kalin Apo Dios ya awni ket ay sinmiyan kasin ken siya? Intopegcha nan ilayad Apo Dios, ya chinawatcha nan Ispirito Santo. ⁵Intopegcha akhes nan kinagkhawis nan kalin Apo Dios ya nan kamabfalin Apo Dios ay at maipaila is tapin akhew. ⁶Mo chinokokhancha amin chana, ay ke cha maipasakhong kasin, tay pappaaatencha ay kag kasin mangilansa isnan Anak Apo Dios isnan kolos ya ipabfaincha siya isnan katakhotakho?

⁷Maiyalig cha isnan lota. Tay mo sa ya kag cha isnan lota ay masisibfokhan

†**5:9** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Et khapo tay inangnena ay osto nan kinwanin Apo Dios” paymo, “Et osto ay kinwasna am-iam-in”

‡**5:10** Si Melkisedec nan alin nan ili ay Jerusalem paymo Salem id sangasangadom. Siya akhes nan pachin Apo Dios ay nangigwaan Abraham isnan pagkapoon nan kwana.

isnan ochan, ya mangipatofo isnan mola ay ensilfi isnan nenpassama, pakhawisen Apo Dios. ⁸Ngem mo pagpakhat paymo sibsifit nan patofowen nan lota, ongar yangkhay, ya ad-i omannong et chosaen Apo Dios, ya poowana ay poowan.

⁹Ngem olay mo siya chasa nan kankanak ken chakayo ay laylaychek, ad-i ak enchwadchwa ay khagkhagawis kayet nan kasasaadyo ya cha yo angnen nan okhali ay maiyafoloy isnan kaisalakanyo. ¹⁰Tay nalenteg si Apo Dios. Ad-ina malichongan nan khawis ay chonoyo, ya nan layadyo ken siya ay mailla isnan mamadfachanganyo isnan ib-ayo ay takhona, ya cha yo angnen engkhana idwani. ¹¹Nan chadlos laychenmi, et siya kayet sa nan angnenyo ay waschin mamangset engkhana isnan omochi, ta matongpal am-in nan namnamaenyo. ¹²Ad-imi laychen ay somangsanga kayo, mod-i ket ta tonochenyo nan cheycha'y manawat isnan inkalin Apo Dios khapo isnan pammati ya anoscha.

Nan Kaaafolot ay Inkalin Apo Dios

¹³Semken tako nan nen-ikaliyan Apo Dios ken Abraham. Insapatana ay angnena nan inkalina, ngem khapo tay maid kasin teken ay entongtongcho mo siya, nensapata isnan awakna kannay. ¹⁴Kinwanina, “Ikkalik ay bindisyonak sik-a ya agtak sik-a is angsaangsan ay wanen-edmo.”[¶] ¹⁵Sa et khapo tay nen-an-anos si Abraham, chinawatna nan inkalin Apo Dios ken siya.

¹⁶Mo laychen nan takho ay ipaammo isnan iib-ana ay tet-ewa nan ifag-fakhana, ensapata isnan entongtongcho mo siya, ta makwas nan lili. ¹⁷Si Apo Dios akhes, laychena ay chadlos ilatak isnan cheycha'y sa manawat isnan inkalina ay ad-ina fab-aliwan nan pangkhepna, et nay inkadwana nan sapatana isnan inkalina. ¹⁸Et ad-i kasoksokatan chana ay chwa. Siya chi nan inangnen Apo Dios ta mangammowan nan takho ay matongpal nan inkalina, ya ad-i mabfalin ay en-engag siya. Siya chi nan inangnena tatno chatako ay nenfakwit isnan kawadna, et fomifikas tako ay mennamnama isnan ischona ken chatako. ¹⁹Nan nay ay namnama et makneg ya maiyalig isnan makwanin angkor nan bapor, tay kag na eegnan nan fiyag tako ta ad-i tako mayagyag. Siya nan kag mangiyey ken chatako isnan kawad Apo Dios isnan Kasasantowan ay Kwarto ay sasalakan nan kortina.[§] ²⁰Siya nan nangon-onaan Jesus ay makikalaryana ken Apo Dios pala ken chatako. Tay siya nan nenfalin ay katongchowan ay pachi is eng-engkhana. Ya nan kinapachina, kag isnan kinapachin Melkisedec.

Nan Kinapachin Melkisedec

7 Si Melkisedec, siya nan ali isnan ili ay Salem ya pachin Apo Dios ay Katotongchowan. Sinab-atna si Abraham issan sinmakhongana ay nakifaloknit ay nangafakana isnan cheycha'y ali. Sa na't binindisyonan si Abraham.^{**} ²Siya nan nangigwalan Abraham isnan

[¶]6:14 Ilaenyo nan Genesis 22:17.

[§]6:19 Kecheng nan katongchowan ay pachi nan makaskhep isnan Kasasantowan ay Kwarto is kaTimplo, ay sasalakan nan kortina. Mamingsan yangkhay isnan makatawen nan somkhepana ischi ay en menseg-ang isnan kapakawanan nan fadol nan katakhotakho. Ilaenyo nan Hebreo 9:1-3 ya nan Levitico 16:2.

^{**}7:1 Si Abraham nan aman nan am-in ay Judio id sangasangad-om. Siya nan inayakhan Apo Dios ta taynana nan ilina id Babilonia ay ome'y isnan ili ay at ichowan Apo Dios ken siya. Et siya nan ili ay Canaan. Ilaenyo nan Genesis 14:1-20.

pagkapoon nan am-in ay kinamkamna. Si Melkisedec, **Alin nanKinalenteg**, tay siya nan ayen nan ngachana. Sa et siya nan **Alinnan Talna** akhes, tay siya nan ayen nan **Alin nan Salem**.³ Maid mangammowan isnan amana ya inana, paymo nan katontonan nan wanedna. Siya akhes isnan nalpowana ya nan napengpengan nan fiyagna. Kag siya nan Anak Apo Dios, ay nentot-oloy ay pachi is eng-engkhana.

⁴Idwani, siya chana nan kail-an nan chadlos katangtangachan Melkisedec:

Nan omona, tay olay si Abraham, ay poon tako, inchowana ken siya nan pagkapoon nan am-in ay kinamkamna.⁵ Awni pay ket ay wad-ay isnan lenteg nan filin ay nan an-ak Levi ay enfalin ay papachi nan manawat isnan pagkapoon nan ikatakho nan katakhotakho, olay mo chaicha akhes et ib-acha ay an-ak Abraham.⁶ Ngem si Melkisedec, olay mo faken waned Levi,^{††} chinawatna kayet nan pagkapoo ken Abraham.

Nan ikadwa, binindisyonan Melkisedec si Abraham ay nen-ikaliyan Apo Dios.⁷ Idwani, maid chwadchwa ay entongtongcho nan mangichowa isnan bindisyon mo nan bindisyonana.

⁸Nan ikatlo, nan waned Levi ay mangal-ala isnan pagkapoo, et matey cha. Ngem nan yangkhay nakwani maipoon ken Melkisedec et matatakho.

⁹Nan ikap-at, mabfalin ay kanan tako ay olay cha Levi ay nanad-awat isnan pagkapoo, et naitapi cha ken Abraham ay nangichowa isnan pagkapoo ken Melkisedec.¹⁰ Tay awak Abraham

si Levi, ay sisya ay egay naiyanak isnan waned Abraham issan nanab-atana ken Melkisedec.

Nan Naisokatan nan Kinapachin Melkisedec isnan Kinapachin Levi

¹¹Inchowana Apo Dios nan lentegna isnan Judio id sangad-om maichalan ken cha Levi ay papachi. Siya magtek ay mo sa ya wad-ay kafaellan nan kinapachicha ay mangipalentege isnan takho, at achi ad-i kasin masapol nan fomalan nan teken ay pachi ay kag isnan kinapachin Melkisedec ay mensokat isnan kinapachin Levi.^{‡‡} ¹²Et mo siya chi ay masokatan nan kinapachi, masapol ay masokatan akhes nan lenteg.¹³ Nalatak nan nasokatana, tay si Jesus ay makmakwaniyan nan naycha et nalpo isnan teken ay tribo ay egay paat nensilsilfi is kaaltar.¹⁴ Et naammowan ay si Jesus ay Apo tako, et nalpo isnan waned Juda,^{¶¶} ya maid kinkinwanin Moises maipoon isnan kinapachin nan tribon Juda.

Nan Finmala ay Pachi ay Kag ken Melkisedec

¹⁵Am-amed nailatak nan nasokantan nan am-in isnan finmal-an nan teken ay pachi ay kag ken Melkisedec.¹⁶ Siya si Jesus, ay nenfalin ay pachi khapo isnan makabfalin ay fiyagna ay ad-i mapakawas, faken khapo isnan maiwan-chana ken Levi, ay kag isnan wad-ay isnan lenteg ay filin, ya naangnen isnan tapina ay papachi.¹⁷ Tay nakwani isnan kalin Apo Dios en,

^{††}7:6 Si Levi nan esang ay anak Jacob. Pinilin Apo Dios nan waned Levi ay enfalin ay pachin nan Judio isnan finmal-ancha id Egipito.

^{‡‡}7:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna, “*ad-i kasin masapol nan fomalan nan teken ay pachi ay kag isnan kinapachin Melkisedec ya faken kag isnan kinapachin Aaron.*” Si Levi nan waned Aaron, et nay en-iso nan kinapachicha.

^{¶¶}7:14 Si Juda, siya nan esang ay anak Jacob. Pinilin Apo Dios nan waned Juda ay enfalin ay alin nan Judio id sangad-om. Si David nan inmona ay ali ay nalpo isnan waned Juda.

“Sik-a nan pachi is eng-engkhana, ay kag isnan kinapachin Melkisedec.”^{§§}

¹⁸ Et nay naammowan ay nakaan nan inmona ay lenteg tay nakapsot ya maid silfina. ¹⁹ Tay nan lenteg Moises, maid kafaelana ay mangipagkhawis ay osto isnan takho. Et nay nasokantan chi is khagkhag-awis ay namnamaen tako ay mangisag-en ken chatako ken Apo Dios.

Nan Sapatana Apo Dios nan Mangipaila ay Tet-ewa nan Kinapachin Jesus

²⁰⁻²¹ Isnan waned Levi, maid sapatana Apo Dios issan nenfalinancha ay pachi. Ngem mailasinan nan nenfalinan Jesus ay pachi isnan nensapataan Apo Dios ken siya. Insapatana ay nangwanin, “Isapatak ay Dios, ya ad-ik faliwan nan semekko.

“Sik-a nan enpachi is eng-engkhana.”^{***}

²² Ad-i kad khapo isnan nay ay sapata, si Jesus et nan mangipaila ay tet-ewa nan falo ay tolag ay khagkhag-awis mo nan chaan.

²³ Ya ang-san akhes nan inmona ay papachi ay cha nasokasokat, ya egay naitot-oloy nan kinapachicha khapo isnan etey. ²⁴ Ngem nan kinapachin Jesus, maid makabkabfanes tay matatakho is eng-engkhana. ²⁵ Tay siya chi, kafaelana ay mangisalak is eng-engkhana isnan am-in ay somag-en ken Apo Dios khapo isnan naiyornosancha ken Jesus, tay matatakho siya is eng-engkhana ay cha mangitot-o-ya ken chatako ken Apo Dios.

Nan Chadlos Osto ay Katongchowan ay Pachi ay Maid Kolangna

²⁶ Tay siya chi nan osto ay maifakhay ay katongchowan ay pachi tako et masapol ay nasantowan, maid makmak-waniyana, maid ngaag ken siya, naisiyan isnan fomafasol, ya naipatongcho isnan am-in ay nakhaeb ay wad-ay id chaya. ²⁷ Ad-i kag isnan cheycha'y inmona ay katongchowan ay papachi ay winakasa ay nenchaton khapo isnan fasolcha ona, sa et nan fasol nan katakhotakho. Ad-i mang-ey angneangnen Jesus chi, tay inangnena chi ay namipingsan yangkhay et kecheng issan nangichoowana isnan awakna kannay. ²⁸ Tay nan chaan ay lenteg, ischona nan takho ay enfalin ay katongchowan ay pachi, olay mo wad-ay kolangcha. Ngem nan sapatana Apo Dios ay nawnawni mo nan chaan ay lenteg, et inischona nan Anakna ay maid kolangna is eng-engkhana.

Si Jesus nan Katongchowan ay Pachin nan Falo ay Tolag

8 Nan laychenmi ay kanan isnacha ken chakayo, et siya na: Wad-ay nan kag todi ay katongchowan ay pachi tako ay tomotokcho ay makiap-apo is kakanawan nan Makabfalin ay Dios is katronona id chaya. ² Ya nan ensilsilfiyana, et isnan tet-ewa ay Kasasantowan ay Kwarto ay siya nan tet-ewa ay ab-afong ay torcha[†] ay khinaeb Apo Dios, faken khinaeb si takho.

³ Am-in nan katongchowan ay pachi, nadchotokan cha ay en-ichaton isnan cheycha'y ilayadcha ya nan en-kik-iwi. Idwani, masapol ay wad-ay akhes nan

§§7:17 Ilaenyo nan Salmo 110:4.

*7:20-21 Ilaenyo nan Salmo 110:4.

†8:2 Issan nenfafaatan nan Israelitas is kamalalango ay lota, infilin Apo Dios ta khomaeb cha is ab-afong ay torcha ay manad-ayawanacha ken siya. Chwa ay kwarto nan ab-afong ay nakhaeb is torcha: nan Nasantowan ay Kwarto ay inmay-ayan nan papachi, ya nan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios.

ichaton nan katongchowan ay pachi tako. ⁴Ngem faken isnan lota nan ensilsilfiyan Jesus, tay mo isna is kalota, ad-i mabfalin ay enpachi, tay wad-ay cha et nan papachi ay cha enichaton isnan itchon nan lenteg ay maichowa. ⁵Nan chonocha ay papachi, naton-od yangkhay ya kag alin-ew nan wad-ay id chaya. Tay si Moises, isnan nenpatakchekhana isnan nenchad-ayawancha ay nakhaeb is torcha, infilin Apo Dios ken siya ay nangwanin, “Ilaem ta nan am-in ay khab-enyo, maiton-od isnan inpailak ken sik-a is kafilig.”

Nan Mangitot-oya isnan Falo ay Tolag Apo Dios

⁶Nan magtek kinapachi ay chinawat Jesus, chadlos napatpateg mo nan chaan, kag akhes isnan tolag Apo Dios ay cha na itot-oya, et chadlos napatpateg mo nan chaan ay tolag. Tay nan falo ay tolag, nakhaeb isnan khagkhag-awis ay inkalin Apo Dios mo nan inkalina isnan inmona. ⁷Tay mo sa ya maid enkolangan nan nang-ona ay tolag, at achi ad-i masapol nan teken. ⁸Ngem inpailan Apo Dios ay wad-ay kolang issan nangwaniyana en, “Naay nan ifaagko, at omchan nan akhew ay mangab-ak isnan falo ay tolag isnan pangafong Israel, ya isnan pangafong Juda. ⁹Et ad-i eniso isnan tolag ay khinaebko isnan ikik-itcha, issan namadpachangak ay nangipango ken chaicha ay komaan id Egipto. Tay egaycha intotoloy ay nangang-angnen isnan tolagko ken chaicha, et nay inokhayko chaicha. Sak-en si Apo Dios.

¹⁰Idwani, siya na nan nateknan nan tolag ay khab-ek isnan pangafong Israel³ is tap-in si akhew: At ippeyko nan lentegko isnan semekcha, ya isolatko nan lentegko isnan nemnemcha. Ya at chadlo sak-en nan enDioscha, ya chaicha nan entakhok. Sak-en si Apo Dios.

¹¹Et nay ad-icha mang-ey ensisinnolo ay enkakailiyan, paymo en-asibfakha ay sin-anag-i ay mangwanin, ‘Am-mowem koma si Apo Dios,’ tay at ammocha am-in sak-en, mailapo isnan kafafan-ikhan engkhana isnan chadlos matangad.

¹²Et seg-angak chaicha ya pakawanek nan kinangaagcha, sak et ad-i kasin semsemken nan fasolcha,” kinwanin Apo Dios.⁴

¹³Idwani, tay wad-ay nan infaag Apo Dios maipoon isnan falo ay tolag, inpailana ay ifilangna ay chaan nan inmona, ya kaawatan ay olay ngag issa ay chomaan ya lommokhak et awni't maamas.

Nan Ekhad nan Israelitas isnan Nenchad-ayawancha isnan Afong ay Torcha ay Inpakhaeb Moises

9 Isnan chey inmona ay tolag, nailenteg nan ekhad maipoon isnan angnen ay enchayaw, sa et wad-ay nan nasantowan ay enchad-ayawan ay nakhaeb isnan torcha. ²Tay khinaebcha nan afong ay torcha, ay chwa nan kwartona. Nan omona ay maskhep, siya nan makwanin Nasantowan ay Kwarto. Siya nan kawad nan pagsilawan, nan lamisaan, ya nan tinapay ay naichoo ken Apo Dios.

³8:10 Nan inmona ay tolakhan Apo Dios isnan takhona ay Israelitas et naisolat isnan fato. Ngem egaycha inafolot. Idwani, teken nan angnen Apo Dios ay mangipaammo isnan falo ay tolagna, tay isolatna kannay isnan semek nan takhona. Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Siya na nan tolag ay khab-ek isnan pangafong Israel”
⁴8:12 Ilaenyo nan Jeremias 31:31-34.

³Sa et isnan topak nan ikadwa ay kortina, siya nan nasasalinan ay kwarto ay makwanin Kasasantowan ay Kwarto. ⁴Ischi nan kawad nan fallitok ay altar ay mamop-ooowan isnan insinso, ya nan faor ay napakpakan is fallitok, ay makwanin faor si tolag. Isnan chaemna wad-ay nan fallitok ay fanga ay mimigtowan nan makakan ay mana.[§] Wad-ay akhes isna nan sokod Aaron ay wad-ay pingina,** ya nan fato ay naisolatan nan filin Apo Dios. ⁵Isnan oson nan faor, wad-ay nan kag anghel ay makwanin **kerub**,†† ay mangipaila ay wad-ay si Apo Dios ischi. Ya pina-paingan nan payakcha nan kawad nan mapakawanan nan kafasofasol. Ngem am-in nan naycha, faken chadlos idwani nan mangilawlawakhanmi.

**Nan Ekhad nan Sikhod ay Kinapachi,
Al-alig yangkhay, Engkhana ay
Inmali nan Tet-ewa, ay si Cristo**

⁶Idwani, mo nanongnong am-in chachi, omeomey nan papachi isnan omona ay somkhepan ay kwarton nan afong ay torcha, ay mangiyangnen isnan ekhadcha ay enchayaw. ⁷Ngem isnan ikadwa ay kwarto, nan yangkhay katongchowan ay pachi nan makaskhep, ya mamingsan yangkhay isnan makatawen. Sa et ad-i mabfalin ay makaskhep mo maid iyeyna is chala ay maichaton maipoon isnan

kinomsawana ona sa et khapo isnan kinomsawan nan katakhotakho.

⁸Siya chi nan angnen nan Ispirito Santo ay mangipaila ay ad-i kayet maammowan nan chalan ay somkhepan isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios, isnan sisya ay wad-ay nan omona ay enchad-ayawan ay nakhaeb isnan torcha. ⁹Siya chi nan kaiyalikhan nan idwanin ay timpo. Tay ipailana ay nan angnan ay ilayad ya enkik-iwi ay maichaton ken Apo Dios, ad-i omanay chachi ay mangipagkhawis isnan semek nan enchad-ayaw. ¹⁰Tay ipailacha yangkhay nan maipoon isnan makakan ya mainom, ya nan tapina kayet ay ilan nan emes si awak ay mangaan isnan afig. Siya am-in chana nan chaan ay lenteg ay mabfalin yangkhay isnan awak, engkhana isnan timpo ay mammaliwan Apo Dios isnan am-iam-in.

Nan Silfin nan Chalan Jesus

¹¹Ngem idwani, inmali et si Cristo ay katongchowan ay pachi ay mangischo isnan khawighkawis ay apchas nawad-ay. Sa et nan ensilsilfiyana ay enchad-ayawan id tongcho, et siya nan napat-pateg ya khagkhag-awis ay afong ay torcha ay egay khinaeb si takho paymo nakhaeb isnan kalotaan. ¹²Namipingsan yangkhay ay sinomkhep si Jesus isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios. Ngem faken nan chalan si karch-

[§]9:4 Nan mana, siya na nan kinkinan nan Judio isnan epat poo ay tawen ay nentetey-ancha isnan malalango ay lota issan nenfab-aatancha id Canaan id sangad-om. Siya na nan inchowon Apo Dios ken chaicha ay nalpo id chaya isnan winakas issan maid kanencha.

**9:4 Issan kawad nan Israelitas isnan malalango ay lota issan kinmaanancha id Egipto id sangad-om, inlilin nan tapina ay nangwanin, "Inpatongchon kannay cha Moises ay sin-ag-i nan awakcha ay mangiyapo ken chakami." Tay siya chi kinwanin Apo Dios ta iyey Aaron ay pachi ya yon-an Moises ya nan am-in nan pangolon nan Israelitas nan sokodcha isnan enchad-ayawancha ay torcha, et nan takho ay tomofo ay pomingi nan sokodna, siya nan pinilin Apo Dios ay enpachi ken chaicha. Issan kawitana, kecheng nan sokod Aaron is tinmofo ay pinmingi.

††9:5 Ilaenyon nan Genesis 3:24.

ing paymo koyaw si faka nan inyeyna ay inchaton, mod-i ket nan chalana kan-nay. Siya nan inangnena ay nenwad-ay isnan eng-engkhana ay kasfotan tako ay kaisalakan tako.

¹³Maiwarsi nan chalan si karching ya laki ay faka, ya nan chapon si napoowan ay faka isnan awak nan en-ab-afig, ta machalosan nan awakcha isnan makaanan nan afigcha. ¹⁴Ad-i ngen wadwad-ay nan kamabfalin nan chalan Cristo? Isnan fachang nan Ispirito Santo ay maid pengpengna, inchowan Cristo nan fiyagna ay maid kolangna ken Apo Dios. Chalosan nan chalana nan ngaag ay semek tako isnan ongar ay inang-angnen tako, ay mangischo et yangkhay isnan kateyan, tatno mabfalin ay ensilfi tako isnan matatakho ay Dios.

Khapo isnan Etey Jesus, Mabfalina ay Itot-oya nan Falo ay Tolag Apo Dios

¹⁵Tay siya chi, si Jesus nan mangitot-oya isnan falo ay tolaga, ta makatawid nan am-in ay inayakhan Apo Dios isnan inkalina ay maid patengkhana. Siya chi tay natey si Cristo ay nanfot ken chaicha ta mapakawan nan fasol ay inang-angnencha issan timpon nan inmona ay tolaga.

¹⁶Mo wad-ay nan naisolat ay omochi ay testamento nan esa'y takho, fomala yangkhay nan inkalina mo maammowan ay natey et nan nangipakhaeb. ¹⁷Tay maid kafaellan nan naisolat ay omochi ay testamento mo sisya'y matatakho nan nangaeb. Wad-ay yangkhay nan silfina mo nan nangaeb ischi et natey. ¹⁸Siya na nan khotokna ay olay nan inmona ay tolaga, ad-i makhaeb mo maid chala ay mangipaila ay wad-ay napatey.^{‡‡}

¹⁹Siya akhes nan inangnen Moises, infakhana ona isnan katakhotakho nan am-in ay filin ay wad-ay isnan lenteg. Sa et inmala isnan chalan nan koyaw si faka ya karching ya inkaslangna isnan chanom. Inmala akhes isnan enkilat ay chotchot si karnilo, ay inpotipotna isnan pangan nan chapong ay hisopo. Sa na't intapek isnan chala, ya inwarsina isnan liblo ya nan katakhotakho. ²⁰Kinwanina, "Siya na nan chala ay mangaeab isnan tolaga ay infilin Apo Dios ken chakayo ta abfolotenyoy."^{¶¶} ²¹Siya kayet chi ay chala nan inwarsina isnan torcha, ya nan am-in ay inos-osarcha ischi ay menchayaw ken Apo Dios. ²²Tet-ewa, isnan lenteg, nganngani ay am-in ay ngag issa, et nan chala yangkhay nan maid-chalos, ya mo maid chala is maifod-ok, ad-i mapakawan nan fasol.

Nan Chaton Cristo Yangkhay nan Makaamas isnan Fasol

²³Siya chi nan inangnencha tay masapol ay machalosan am-in nan khi-naeb Moises ay natolad yangkhay isnan wad-ay id chaya. Ngem nan sikhod id chaya, faken chachi is masapol, mod-i ket nan khagkhag-awis ay chaton. ²⁴Tay nan sinomkhepan Cristo, et faken nan Kasasantowan ay Kwarto ay khinaeb si takho ay natolad yangkhay isnan osto ay enchad-ayawan, mod-i ket nenchad-chawes id chaya ay kawadna idwani, ay cha mangitot-oya ken chatako ken Apo Dios.

²⁵Nan inangnen Cristo, et teken akhes mo nan inang-angnen nan katongchowan ay pachin si Judio, tay chaicha, tinnawen ay somkhep cha isnan Kasasantowan ay Kwarto ay

^{‡‡}9:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "egay nakhaeb mo maid chala." Isnan okhalin nan Judio, mo wad-ay entolakhan si chwa'y takho, wad-ay khekhechencha ay mangipatet-ewa ay iyangnencha nan nentolakhancha. Ilaenyo isnan Genesis 15 nan inangnen Apo Dios ay nangipaila ay tongpalena nan inkalina ken Abraham.

^{¶¶}9:20 Ilaenyo nan Exodo 24:8.

mangichaton isnan chalan si enki-iwi. Ngem si Cristo, egayna inpidwapidwa ay nangichaton isnan awakna. ²⁶Tay mo siya chi nan inangneangnen Jesus, at akhes koma nangang-angsan ay natey nailapo issan nakhab-an nan lofong. Ngem nan kinatet-ewana, et namipingsan yangkhay nan nenpail-an Jesus isnan nganngani ay kifos nan lofong, ta kaanena nan fasol isnan nangidchatonana isnan awakna ay matey.

²⁷Nakedchengan nan takho ay matey is mamingsan yangkhay, sa et maikom ken Apo Dios. ²⁸Siya akhes ay namipingsan ay naichaton si Cristo ta kaanena nan fasol nan katakhotakho. Adi kad mo kasin omali, faken et khapo isnan fasol tako nan enpail-ana mod-i ket ta isalakana nan am-in ay chadlos manman-ed ken siya.

Alig Yangkhay nan Naidchatonan Jesus nan Sikhod ay Naichaton ay Enki-iwi

10 Ad-i en-iso nan lenteg Moises isnan enkhawisan ay iyalin Cristo tay kag yangkhay alin-ew chachi. Isonga, olay mo tinnawen ay en-ichatoncha isnan siya met laeng ay ilan si chaton, khechangna'y maid kafaellan nan chey ay lenteg ay mangipagkhawis ta maid kolang nan cheycha'y somag-en ken Apo Dios. ²Tay mo wad-ay kafalinana, ya nachalosan et nan semek nan enchad-ayaw, at ad-icha kasin nemnememen nan fasolcha, ya tomke cha chadlo ay enchatochaton. ³Ngem nan naycha ay chaton, et tinnawen ay ipasmekna nan kafasofasol nan takho. ⁴Tay ay ke mabfalin ay kaanen nan chalan si laki ay faka ya karching nan fasol?

Sinokatan nan Chaton Jesus nan Sikhod ay Ekhad, ay Ad-i Makakaan isnan Fasol

⁵⁻⁶Siya chi nan khotok nan nangwaniyan Jesus ken Apo Dios issan in-maliyana isnan lofong,

“Egaymo linayad nan maichaton ay enki-iwi paymo nan mailayad ken sik-a. Tet-ewa, egaymo inlal-ayad nan mapoowan ay enki-iwi, ya nan maichaton khapo isnan fasol. Et nay wad-ay insakhanam ay awakko. ⁷Sak et kinwanin, ‘Naay ak Diosko ay mangangnen isnan nemnemmo,’ ay kag isnan naisolat maipoon ken sak-en isnan liblon nan lenteg.”^{§§}

⁸Kinwanina isnan inmona, “Egaymo linayad ya egaymo inlal-ayad nan naichaton ay enki-iwi, nan nailayad ken sik-a, nan napoowan ay enki-iwi paymo nan naichaton khapo isnan fasol.” Siya chi nan kinwanina olay mo siya chasa nan naisolat isnan lenteg ay angnencha ay enchaton. ⁹Sa na't kinwani kayet, “Naay ak ay mangangnen isnan nemnemmo.” Nan inangnena et inamasna nan inmona ay ekhad, ta isokatna nan falo. ¹⁰Nan nay ay falo, siya nan nangangnenan Jesu Cristo isnan nemnem Apo Dios, ta machalosan nan fasol tako isnan namipingsan ay naidchatonan nan awakna.

Nan Kamabfalin nan Naichaton ay Awak Jesus

¹¹Nan angnen nan am-in ay papachin si Judio, et winakas ay wad-ay omeay ay tomatakcheg ay en men-ichaton isnan siya met laeng ay ilan si enki-iwi, ay maid paat kafaelana ay mangaan isnan fasol. ¹²Ngem si Jesus, tay omanay is

§§**10:7** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*naisolat maipoon ken sak-en isnan malolokot ay liblo.*” Ilaenyon nan Salmo 40:6-8.

eng-engkhana nan es-esang ay inchatona khapo isnan fasol, inmey ay tinmokcho isnan kannawan Apo Dios. ¹³ Et nailapo ischi, sadsad-ena nan mangipay-an Apo Dios isnan fosona ay enkhatkhatinana. ¹⁴ Tay isnan chey ay es-esang ay inchatona, nenfalinena ay maid kolangcha is eng-engkhana nan cheycha'y nachalosan nan fasolcha.

¹⁵ Nan Ispirito Santo akhes, tistikhowana chana ken chatako isnan mangwaniyanan,

¹⁶ “Siya na nan nateknan nan tolag ay khab-ek ken chaicha is tap-in si akhew. At ippeyko nan lentegko isnan nemnemcha, ya isolatko nan lentegko isnan semekcha. Sak-en si Apo Dios.”*

¹⁷ Sa na't akhes kanan,

“At ad-ik kasin semsemken nan fasolcha ya nan kinangaagcha.”†

¹⁸ Idwani, mo apchas et napakawan, maid et mang-ey maichaton ay mangaan isnan fasol.

Nan Toled tako ay Somag-en ken Apo Dios khapo ken Jesu Cristo

¹⁹ Idwani iib-ak, khapo isnan chalan Jesus, ad-i tako omegyat ay somkhep isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios. ²⁰ Kew-an tako nan falo ya omipabfiyag ay chalan, ay tinekwafan Jesus pala ken chatako

ay maichalan isnan kortina, ay siya nan awakna kannay.‡ ²¹ Ya khapo tay wad-ay nan matangtngad ay pachi tako ay mangiyapo ken chatako ay pangafong Apo Dios, ²² somag-en tako't mampay ken Apo Dios. Ilaen tako ta tet-ewa nan semek tako ya fomifikas nan pammati tako, tay alig nawarsiyan nan nemnem tako isnan chalan Cristo ay nangipagkhawis isnan ngaag ay semek tako, ya kag tako nam-es isnan nadchalos ay chanom.¶

²³ Eesten tako ya ad-i tako enchwadchwa isnan wad-ay ay namnamaen tako ay nakiornosan tako, tay si Apo Dios ay nen-ikali et kaaafolot. ²⁴ Semken tako akhes mo ngag nan angnen tako ay en-asipafikas ay en-asilayad ya mamangset ay mangangnen isnan khawis. ²⁵ Ad-i tako kag isnan tapina ay mangiwayang ay makiam-among, mod-i ket maam-among tako ay en-asipafikas, am-amed tay nay ilaen tako ay cha et somag-en nan akhew ay omaliyan Apo Jesus.

Nan Kasasaad nan Menlag-as isnan Nangikalowan Apo Jesus isnan Fasol

²⁶ Tay mo inammowan tako nan tet-ewa, sa tako't pap-aaten ay kasin enfasofasol, maid et kasin chaton ay wad-ay kafaelana ay mangaan isnan fasol tako.

²⁷ Nan yangkhay sadsad-en tako et nan kakaegyat ay kaokoman, ya nan enfid-

* **10:16** Ilaenyo nan Jeremias 31:33.

† **10:17** Ilaenyo nan Jeremias 31:34.

‡ **10:20** Isnan immona ay tolakhan Apo Dios isnan Israelitas, nan yangkhay katongchowan ay pachi nan mabfalin ay lomaos isnan kortina ay manasalin isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios. Ngem idwani, khapo isnan naidchatonan nan awak Jesus, nawaya tako ay somag-en ken Apo Dios maichalan ken Jesus. Nan napikisan nan kortinan nan Timplo et mafasa isnan Marcos 15:38.

¶ **10:22** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay ay bersikolo et, “Wad-ay koma ken chatako nan naimposowan ay semek ay nawarsiyan isnan chala ay mangaan isnan ngaag ay semek, nan fomifikas ay pammati, ya nan awak ay nam-es isnan nadchalos ay chanom isnan cha tako somag-enan ken Apo Dios.” Nan filin ay maipoon isnan kawarsiyan nan papachi isnan chala et wad-ay isnan Exodo 29:21. Nan maipoon isnan kaowasan nan awakcha et wad-ay isnan Exodo 29:4; 30:17-21; 40:30-32. Ilaenyo akhes nan inkalin Apo Dios ay wad-ay isnan Ezekiel 36:25.

fichang ay apey ay at mamoppoo isnan cheycha'y menkhola ken Apo Dios!

²⁸ Sesemken tako nan naangnen isnan olay sino ay aped nangad-i isnan lenteg Moises issan chey, mo wad-ay chwa paymo tolo ay tistikho isnan fasolna makedchengan ay matey ay ad-i maseg-angan.[§] ²⁹ Ad-i ngen enchamcham-et kayet nan chosan nan takho ay mangikhakhatin isnan Anak Apo Dios, ya menlaglag-as isnan chalana ay naikhab-an nan tolag ya nanalos isnan fasolna? Ya sa na't amamsiwen akhes nan Ispirito Santo ay fomadfachang ken chatako? ³⁰ Tay ammo tako ay si Apo Dios nan nangwanin, "Sak-en nan en-ifaes. Sak-en nan mamayad." Kinwanina akhes en, "Sak-en ay Dios nan mangokom kannay isnan takhok."^{**} ³¹ Chad-ama'y kakaegyat nan chosan nan takho ay nangangnen isnan kag tosa, sa et makna isnan songet nan matatakho ay Dios.

Nan Khotok nan Mamangsetan tako isnan Pammati

³² Sesemkenyo nan inangnenyo isnan chey ay nalawakhan nan semekyo, tay olay mo chad-ama nan napapalikhhatanyo inan-anosanyo kayet, ya egay kayo nenpaafak. ³³ Mo mamingsan nailal-ayosanyo kayo ya naipalikhhat kayo isnan sakhang nan katakhotakho, ya mo mamingsan nakasakhana kayo ay maitapi isnan ib-ayo ay naipalikhhat. ³⁴ Sinseg-anganyo nan ib-ayo ay nabafalod, ya olay okatencha nan kwayo khechangna'y enlal-ayad kayo kayet, tay ammoyo ay wad-ay nan khagkhag-awis ay kwayo id chaya ay ad-i maamas.

³⁵ Tay siya chi, ad-iyo kaanen nan toled ya talekyo, tay at masobfalitan is ad-acha. ³⁶ Masapol ay en-an-anos kayo kayet, ta cha yo angnen nan nemnem Apo Dios ya ta chawatenyo nan inkalina.

³⁷ Tay kanan nan kalin Apo Dios, "Isnan sin-ak-itan yangkhay at omchan nan omal-ali, ya ad-ina iyawniawni. ³⁸ Et nan nalenteg ay takhok, ichalana nan fiyagna isnan pammatina. Nay met achi mo omegyat ya kasin en-enaenat, at ad-i ak paat malaychan ken siya."^{††}

³⁹ Ngem chatako, maid tako isnan cheycha'y en-enaenat ay at madchongaw, mod-i ket ib-a tako nan cheycha'y mamangset isnan pammati et nay maisalakan tako.

Nan Pateg nan Pammati

11 Ngag et mampay nan pammati? Nan pammati, siya nan chadlos mamatiyan tako ay awni't matongpal tet-ewa nan namnamaen tako, ya nan chadlos tako mangammowan ay wad-ay nan ad-i tako ilaen. ² Khapo isnan pammatin nan ikik-it tako id solit, khawis nan nangokhochancha ken Apo Dios. ³ Isnan nay ay pammati, maawatan tako ay nan lofong, nakhaeb isnan kalin Apo Dios, ya nan wad-ay ay mail-ila nawad-ay isnan ad-i kaila.

Nan Pammatin Abel

⁴ Si Abel, khapo isnan pammatina, khagkhag-awis nan inchatona ken Apo Dios mo nan inchaton Cain. Siya nan khotok nan nangwaniyan Apo Dios ay nalenteg siya, ya inpailana isnan nanawatana isnan chatona. Natey siya,

§10:28 Ilaeny nan Deuteronomio 17:2-7.

**10:30 Ilaeny nan Deuteronomio 32:35-36.

††10:38 Ilaeny nan Habakuk 2:3,4.

ngem khapo isnan pammatina, wad-ay siya kayet ay cha enkali.^{‡‡}

Nan Pammatin Enoc

⁵Si Enoc, khapo isnan pammatina, et naayakhan ta ad-i matey, ya maid nakaanap ken siya tay inayakhan Apo Dios. Tay wad-ay nan naisolat ay kalin Apo Dios ay issan sisya ay egayna naayakhan, nalaylaychan si Apo Dios ken siya. ⁶Et olay sino ay takho, ad-i mabfalin ay malaylaychan si Apo Dios ken siya, mo maid pammatina. Tay nan menlayad ay somag-en ken Apo Dios, masapol ay patiyena ay wad-ay nan Entotongcho ay manobsofalit isnan takho ay chadlos menlayad ay maiyornos ken siya.

Nan Pammatin Noe

⁷Si Noe, khapo isnan pammatina, chinngena nan tokhon Apo Dios maipoon isnan at omat ay sisya'y ad-i maila. Sa na't inseinset ay khinmaeb is chakchakowag ay bapor ta matakho nan pangafongna. Khapo isnan inangnena, naokom nan kinangaag nan katakhotakho, ya tinawidna nan kinalenteg ay fongan nan pammatina.

Nan Pammatin Abraham

⁸Si Abraham, khapo isnan pammatina, pinatina nan nangayakhan Apo Dios ken siya, ya nalgwat ay nenfaat isnan ili ay at tawichena.

Et olay ad-ina ammo nan chey ay omayana, inmey kayet. ⁹Et khapo isnan pammatina inan-anosana ay nen-ab-afong isnan torcha^{¶¶} ay kag yangkhay mangmangili isnan chey ay ili ay inkalin Apo Dios ay kowaena. Siya akhes nan inang-angnen Isaac ay anakna ya si Jacob ay apona, ay naibfilang met laeng ken siya ay makitawid isnan inkalin Apo Dios. ¹⁰Siya chi nan inan-anosana tay namnamaena nan eng-engkhana ay ili, ay sinmek ya khinaeb Apo Dios.^{§§}

Nan Pammatin Sara

¹¹Si Sara, khapo isnan pammatina, olay mo linmafes nan tawena, naagtan kayet is kafaelana ay omanak, tay finigfigna ay kaaafolot si Apo Dios ay nenikali ken siya.* ¹²Isonga, olay mo kag natey si Abraham tay nalakalakay et, ngem nalpo ken siya nan kawanewaned ay kag nan kaad-achan nan tokwifid id chaya ya nan ad-i kafilang ay lakhan isnan ilit nan fayfay.

Nan Naog-okhod ay Takho id Sangad-om, Sinsin-edcha nan Omayancha isnan Osto ay Ili ay Wad-ay id Chaya

¹³Am-in chachi ay takho, inmabafolot cha ken Apo Dios engkhana ay natey cha. Ya olay egaycha chinawat nan inkalin Apo Dios ken chaicha, khechangna'y kag cha inila isnan ad-

^{‡‡}11:4 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "Olay natey khechangna ay makasolo tako isnan chachama ay pammatina."

^{¶¶}11:9 Nan afong ay torcha cha Abraham issan chey et nakhaeb isnan kochil si karching ya nan tapina ay enki-iwi.

^{§§}11:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Siya chi tay namnamaena nan ili ay wad-ay pegnadna, ay sinmek ya khinaeb Apo Dios." Nan laychena ay kanan et sisysisya nan chey ay ili is eng-engkhana ay ad-i kag isnan afong ay torchan Abraham ay aped maiyat-aton.

*11:11 Nan naisolat isnan tapina ay kalin Apo Dios isnan Griego et, "Khapo isnan pammatina, inchowana Apo Dios ken siya nan kafaelana ta mawad-ayan is waned, olay mo nalakay et siya ya nakot-eg ya nain-ina et si Sara ay asawana, tay infilangna ay kaaafolot si Apo Dios ay manongpal isnan inkalina."

adchawi ya nenlal-ayad cha isnan katongpalana, tay finigfigcha ay mangwanin mangmangili cha yangkhay ay enfab-aat isnan lofong. ¹⁴Nan takho ay mangmangwani isnan kag todi, et ipailacha ay wad-ay nan osto ay ilicha ay an-anapencha. ¹⁵Tay mo sa ya nan ili ay tinaynancha nan sesemkencha, at achi wayacha ay tinmoli. ¹⁶Ngem faken chi is semsemkencha, mo ke tay nan khagkhag-awis ay ili nan laychencha, ay siya nan id chaya. Tay siya chi, ad-i mafainan si Apo Dios isnan mangwaniyancha ken siya ay siya nan Dioscha. Nalatak chi, tay inkhab-ana chaicha is ilicha.

Kasin tako Semken nan Pammatin Abraham

¹⁷Si Abraham, khapo isnan pammatina, inyoyana nan anakna ay si Isaac issan nanepngan/namachasan Apo Dios.† Siya ay nanawat isnan inkalin Apo Dios et nensasakhana ay mangichaton isnan es-esang ay anakna,‡ ¹⁸olay mo si Isaac nan kinwanin Apo Dios ay malpowan nan kawanewaned Abraham. ¹⁹Tay si Abraham, pinatina ay olay nget mo matey si Isaac, wad-ay kamabfalin Apo Dios ay manakho ken siya. Et tetewa ay chinawatna kasin siya ay kag natey ya kasin natakho.

Nan Pammatin cha Isaac, Jacob, ya si Jose

²⁰Si Isaac, khapo isnan pammatina, kinchawna nan mamindisyonan Apo Dios ken cha Jacob ken Esau is tap-in akhew.

²¹Siya akhes chi nan inangnen Jacob isnan nganngani ay mateyana. Khapo isnan pammatina, kinchengna ay namindisyon isnan an-ak Jose. Inangnena chi ay nenyoko isnan ochon nan sokodna, ay nanad-ayaw ken Apo Dios.

²²Isnan nganngani ay mateyan Jose, khapo isnan pammatina, infaagna nan at komaanan nan waned Israel id Egipto. Sa na't infilin nan angnencha isnan ingitna isnan komaananancha.

Nan Pammatin Moises

²³Si Moises, khapo isnan pammatin nan chakek-ena, naitafon is tolo ay fowan kakwasan nan naiyanakana, tay inilacha ay khag-awis ay ong-onga, ya egaycha inyegyat nan filin nan ali.¶

²⁴Si Moises, khapo isnan pammatina issan nengnganana, inyad-ina nan kaibfilangana ay anak nan nanalaken ken siya ay magmagkit Faraon, ay ali id Egipto. ²⁵Nan magtek winadwad-ayna et nan maitapiyana isnan takhon Apo Dios ay maipap-alikhat, mo nan enfasolana isnan manokokhana ken chaicha ta makikhankhanas isnan sin-ak-itan ay laglagsak. ²⁶Infilangna ay napatpateg nan maam-amsiwana midkakay ken Cristo, mo nan am-in ay kinafakngang ay wad-ay id Egipto, tay maid kasina semsemken mod-i yangkhay nan at kasobfalitana is tap-in.

²⁷Sa et khapo isnan pammatina akhes, tinaynana id Egipto, ya egayna inyegyat nan songet nan ali. Et inan-anosana, tay kag na iilaen nan Entotongcho ay ad-i kaila.

†**11:17** Ilaenyo nan Genesis 22:1-14.

‡**11:17** Wad-ay nan tapina ay an-ak Abraham (Genesis 16:1-16; 25:1-11), ngem si Isaac nan naifilang ay es-esang ay anakna tay siya yangkhay nan naiyanak ay katongpalan nan inkalin Apo Dios. Ilaenyo akhes nan Roma 9:7-9.

¶**11:23** Nan ali id Egipto, infilina ay am-in nan lallalaki ay anak nan Judio, et maibkas cha is kawanga.

²⁸ Sa et khapo isnan pammatina, initchona nan Paskua,[§] et nay inwarsina nan chalan nan karnilo ta ad-i pateyen nan Enpatey ay anghel nan inaona ay anakcha.

²⁹ Nan cheycha'y Israelitas, khapo isnan pammatica, nanalan cha ay khinomchang isnan Fayfay ay makwanin Enkilat, ay kag nan ikkan ay manalan isnan malalango ay lota. Ngem issan khinomchangan koma nan cheycha'y iyEgipto, ya ke cha't ay nalin-eb ya natey.

Nan Pammatin Rahab

³⁰ Khapo isnan pammati, nat-eb nan at-atakchag ay toping ay mangaalad isnan ili ay Jerico, issan nakwasan nan nenliweliwesan nan Israelitas is pito ay akhew.

³¹ Khapo isnan pammatin Rahab ay asi ay fafai ischi ay ili, egay naitapi isnan nateyan nan kakailiyana ay ad-i mamati ken Apo Dios. Inpailana nan pammatina isnan nenmangiliyana ay khawis isnan cheycha'y nafaa ay nen-as-as.

Nan Mamati ay Ensarmingan

³² Ay kek kasin okhookhochen nan tapina? Maid ansan si waya ay mangokhochak ken cha Gideon, Barac, Samson, Jefte, David, Samuel, ya nan cheycha'y mamadto. ³³ Khapo isnan pammatica, wad-ay ken chaicha nan nangafak isnan kailili; nalenteg ay en-okom; nanawat isnan inkalin Apo Dios; ya

nangomod isnan topek nan layon ay kakaegyat ay atap ay enkik-iwi.**

³⁴ Sa et wad-ay ken chaicha nan ad-i kaatongan isnan enfidfichang ay apey;††

nan naikasiw isnan fadyok; nan naagtan is kamabfalincha isnan komapsoatancha; nan nenfalin ay marmet ay makifaloknit; ya

nan nangipallayaw isnan mangili ay katorchasorchacho ay fosocha.

³⁵ Wad-ay akhes nan fabfafai ay nanawat isnan kasin natakho ay natey ken chaicha.

Ngem wad-ay cha akhes nan nangadi isnan kailofosancha khapo isnan pammatica, et nay naipap-alikhat cha engkhana ay natey cha, tay nan namna-maencha et nan fomangonancha isnan kakhawisan ay fiyag.

³⁶ Nan tapina, nachopichopis, nafaifaig, ya nakawalan cha kayet ay naifalod;

³⁷ wad-ay akhes nan finaofaogcha ay nammatey;

wad-ay cha nan linakhachicha ay nangedwa isnan awakcha; ya

wad-ay cha nan pinateycha isnan fadyok.

Ya nan tapina, maid mabmabfalincha ya nenlikhelikhed ay aped yangkhay nenfafacho is kochil si karnilo ya karching, sa cha't nachopichopis ya naipap-alikhat. ³⁸ Aped cha nen-atoaton isnan malalango ay lota ya isnan filig, ya nen-ab-afong isnan liyang ya fito. Ngem nan kinatet-ewana ad-i maikali nan katakho-

[§]11:28 Nan ayen nan Paskua, et laosan. Linaosan nan Enpatey ay anghel Apo Dios nan afong nan Israelitas ay wad-ay nan chalan si karnilo is kapantew nan afongcha issan kawadcha id Egipto, et maid natnatey isnan inaona ay anakcha. Siya nan tinawen ay maam-amongancha ay namekfekancha isnan karnilo ta manemsemkancha isnan chey ay inangnen Apo Dios ay nangisalak ken chaicha id Egipto.

**11:33 Ilaenyo nan Daniel 6.

††11:34 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Inachepcha nan enfidfichang ay apey." Ilaenyo nan Daniel 3.

takho isnan nay ay lofong ay maifob-oweg ken chaicha.

³⁹Nan naycha am-in, olay naokhookhod cha isnan kalin Apo Dios khapo isnan pammatica, sisya'y egaycha chinawat nan inkalin Apo Dios ken chaicha. ⁴⁰Tay khagkhag-awis nan sinmek Apo Dios ay siya nan maitapiyan tako ken chaicha. Nan pangkhepna et ta kachongsan tako am-in ay enfalinena ay takhona ay maid kolang tako.

Nan Likhat ay Linak-am Jesus

12 Idwani, khapo tay ang-angsan nan maliliwes ay chadlos omiila ken chatako, kaanen tako nan ngag issa ay chomacham-et ken chatako, ya fasol ay popomket ken chatako. Ta eesten tako ay kag makilomlomfa isnan chalan ay initchon Apo Dios ay omayan tako. ²Enchachawsen tako yangkhay nan mata tako ken Jesus, ay mangipango ya mangipaanay isnan pammati tako. Si Jesus, khapo isnan namna-maena ay lomagsakana, inanosana nan napalikhatana is kakolos. Egayna inkab-fain nan mateyana ischi, et nay idwani wad-ay ay entotokcho ay makiap-apo is kakannawan Apo Dios is katronona.

Nan Mapalikhatan nan Takho, siya nan Katokhonancha

³Semsemkenyo si Jesus ay nangan-anos isnan kag todi ay nangolaan nan fomafasol, ta ad-i kayo aped maoma paymo ngomaya. ⁴Kholaenyo nan fasol, ngem egay kayo kayet natepeng/napachas engkhana ay ikattheyanyo nan mangogkholaanyo isnan fasol. ⁵Nalichonganyo ngen nan tokhon Apo Dios ken chakayo ay an-akna? Kinwanina,

“Anakko, ad-im laglag-asen nan tokhon Apo Dios. Ad-i ka akhes ngomaya mo saplitena sik-a. ⁶Tay si Apo Dios tokhonena nan laylaychena, ya saplitena nan olay sino ay chawaten a anakna.”^{‡‡}

⁷Anosanyo nan likhatyo ya ippeyyo ay tokhon Apo Dios. Siya nan mangipaila ay infalangna chakayo ay an-akna. Tay ay ke wad-ay anak ay ad-i tokhonen nan amana? ⁸Mo maokhay kayo ay ad-i matogtokhon isnan kasaplitan nan am-in ay anan-ak, faken kayo et osto ay an-akna mod-i ket an-ak si takey. ⁹Siya akhes isnan am-a ay tinmofowan tako, tinokhoncha chatako ya inpateg tako chaicha. Ad-i tako ngen am-amed maiyornos ken Dios Ama ay poon si leng-ag tako, ta enfiyag tako? ¹⁰Tay nan am-a ay tinmofowan tako, tinokhoncha chatako isnan sin-ak-itan ay maiyafoloy isnan semkencha ay khawis. Ngem si Apo Dios, tokhonena chatako isnan enkhawisan tako, ta enfalin tako ay kag ken siya ay nasantowan. ¹¹Ngem ento mo omipalal-ayad nan tokhon ken chatako, ya ket ay omipasakit isnan semek. Ngem khechangna'y aw-awni ya ket ay fomkhas isnan natalna ya nalenteg ay fiyag ken chatako ay namanso isnan tokhon.

Maiyalig nan Mamati isnan Makilomlomfa

¹²Tay siya chi, tan-angenyoy nan nablay ay limayo, ya pabfikasenyo nan kinmapsot ay khongkhong-oyo. ¹³Leletkhenyo ay manalan, ta nan cha enpip-ilay ay ib-ayo ay makilomlomfa, et ad-i cha maisiyan mod-i ket khomawis cha.”^{¶¶}

^{‡‡}12:6 Ilaenyo nan Proverbio 3:11,12.

^{¶¶}12:13 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay ay bersikolo et, “Leletkhenyo ay manalan, ta nan cha enpip-ilay ay ib-ayo ay makilomlomfa, et ad-i cha maikabsiw, mod-i ket khomawis cha.”

**Nan Maipalikhat ay Mamati,
Ilaena ta Ad-i Enfasol**

¹⁴Ippeyyo nan kafaelayo ay makiornos isnan am-in ay takho, ya eestenyoy ay enfiyag ay nadchalos ya nakapet ken Apo Dios, tay nan ad-i nakapet ken siya et ad-ina ilaen siya. ¹⁵En-annad kayo ta maid masaew ay manawat isnan fachang Apo Dios,^{§§} ya ta maid ken chakayo nan enlamotan nan khiwachay ay semek ay fomkhas is kholo, tay makaalis nan khiwachayna isnan katakhotakho.

¹⁶Ilaenyoy akhes ta maid ken chakayo nan en-ang-angnen is asi, ya ta maid menlaglag-as isnan nasantowan ay kag ken Esau* ay aped nangisokat isnan kinayon-ana isnan sinkomakan yangkхай. ¹⁷Ammoyoy ay awni ya ke na't finaliwan nan semekna ya laychena ay alaen nan bindisyon ay ichowan koma amana ken siya, ya ket ay maid mabfalin tay inad-in amana, olay mo nenfabafawiy ay nen-ag-akha.†

**Teken nan Angnen nan Takho
ay Somag-en ken Apo Dios
Idwani, mo nan Inangnencha
issan Inmona ay Tolag**

¹⁸Teken nan angnen tako ay somag-en ken Apo Dios idwani. Tay id sangad-om, sinmag-en cha isnan mabfalin ay maitopeg ay naaycha:
nan filig ay Sinai ay fomidfichang;
nan follinget;
nan ngitit nan follinget;

nan lemlem;

¹⁹nan kalin si trompeta;
ya nan kali ay nangipaegyat ken chaicha.

Tay siya chi nenseg-aseg-ang cha ta ad-ina cha et chad-oman nan kalina ken chaicha. ²⁰Tay egay cha nakaikatpe isnan infilina ay, “Olay esang ay enkikiwi ay manikhod isnan filig, et mafaog engkhana ay matey.”‡ ²¹Et tay chad-ama ay kakaegyat nan ilana, olay si Moises kinwanina, “Entat-ayenten ak isnan egyatko.”

²²Ngem chatako, teken ay filig nan sinmag-enan tako, ay siya nan filig ay Sion, ay ilin nan matatakho ay Dios. Siya nan ili ay makwanin Jerusalem id chaya, ay maam-amongan nan kalifolifo ay angheles. ²³Naitapi tako isnan nalagsak ay am-among nan inaona ay an-ak Apo Dios, ay naisolat nan ngachancha id chaya. Tet-ewa, sinmag-en tako ken Apo Dios ay mangokom isnan am-in, ya isnan leng-ag nan nenkalenteg ay takho ay nenfalinen Apo Dios ay maid enkolangancha. ²⁴Sinmag-en tako akhes ken Jesus ay mangitot-oya isnan falo ay tolag, ay nakhaeb isnan chalana ay kag naiwarsi isnan semek tako, ay adchawiy ay khag-awis nan kedchawena mo nan kedchawen nan chalan Abel.†

²⁵Ilaen tako chadlo ta ad-i tako totowengen ay mannge ken Apo Dios. Tay mo egay naikasiw nan ikik-it tako id sangad-om isnan madchosaancha khapo isnan ad-icha manngelan is-

§§12:15 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “En-annad kayo ta maid mayagyag ay ad-i manawat isnan fachang Apo Dios.”

*12:16 Si Esau nan yon-an Jacob ya manawat koma isnan bindisyon amana. Ngem linaglag-asna nan chey ay kalebfengana. Ilaenyoy nan Genesis 25:29-34.

†12:17 Ilaenyoy nan Genesis 27:1-40.

‡12:20 Wad-ay akhes nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “mafaog engkhana ay matey paymo mapantolayan.” Ilaenyoy nan Exodo 19:12-13.

†12:24 Nan naiwarsi ay chalan Jesus, kedchawena nan kaisalakan tako, ngem nan chalan Abel, fales nan kedchawena. Ilaenyoy nan Genesis 4:1-12.

nan manokhon ken chaicha is kalota, at am-amed ay ad-i tako makakasiw isnan chosa mo ad-iyen tako nan tomokhon ay malpo id chaya.²⁶ Issan chey, inwegweg nan kalina nan lofong. Ngem idwani, wad-ay nan inkalina ay maangnen ay nangwanin, “Mamingsan kayet, at iwegwegko nan lota, ya faken nan lota yangkhay mod-i ket am-in akhes nan wad-ay id chaya.”^{§ 27} Isnan nangwaniyanan, mamingsan kayet, ipailana nan makaanan nan nakhaeb ay mawegweg, ta nan ad-i mawegweg et ikakkana.²⁸ Enyaman tako et mampay tay at chawaten tako nan en-apowan ay ad-i kawegwegweg. Siya, enyaman tako ken Apo Dios ta nan angnen tako ay enchayaw et malaylaychan siya tay patkhen tako ya iyegyat tako siya.²⁹ Tay tet-ewa ay alig enngopngopos ay apey nan Dios tako.

Nan Tokhon isnan Mamati

13 Itot-oloyyo ay enlilinnayad ay kag sin-anag-i.² Ad-iyo lichongan ay mangiliyen nan olay sino. Tay wad-ay cha nan tapina id sangad-om ay ad-icha am-ammo ay anghes pet nan minangilicha.³ Sesemkenyo nan cheycha'y maibfafalod ay kag kayo maitat-tapi ken chaicha. Sesemkenyo akhes nan cheycha'y enliglikhat ay kag chakayo nan cha enliglikhat, tay fakinlolota kayo akhes.

⁴Masapol ay patkhen tako am-in nan kasasaad nan omasawa, ya ta maid mangisepay isnan fakena asawa. Tay

chosaen Apo Dios nan en-angnen isnan asi ya nan menchowawa isnan pantewna.

⁵Kaatenyo isnan semekyo nan layad isnan siping ya mang-ep kayo isnan wad-ay ay kwayo. Tay kinwanin Apo Dios, “Ad-ik taytaynan chakayo, ya ad-ik iwayang chakayo.”^{**}

⁶Adi kad idwanin, natoled tako et ay mangwanin,

“Si Apo Dios nan fomadfachang, et nay ad-i ak omeg-egyat. Ay ke wad-ay kamabfalin nan takho ken saken?”^{††}

Nan Ipaila tako isnan Mangichad-alan ken chatako, Am-amed si Cristo

⁷Semkenyo nan nangichad-alan ken chakayo issan chey, ay nangifab-aag isnan kalin Apo Dios. Semkenyo akhes nan nenfanakhan nan inangnencha ay nenfiyag, ya wanchenyo nan pammatica.

⁸Si Jesu Cristo ad-i enfab-aliw, siya kayet id ogkha, idwani, ya is eng-engkhana.⁹ Isonga, ad-i kayo maawawis isnan tekteken ay sos-olo ay ad-i maifakhay isnan kinatet-ewa. Tay nan mangipafikas isnan semek tako et nan fachang Apo Dios, ya faken nan inmona ay filin maipoon isnan makakan. Tay nan nangab-afolot isnan kag tosacha ay ekhad, egay cha nabfachangan.

¹⁰Nan papachi ay cha ensilfi isnan enchad-ayawan ay nakhaeb is torcha, et maid kalentekhancha ay makiamong ay makikkikan isnan falo ay enchad-ayawan tako.^{‡‡} ¹¹Nan katong-

§12:26 Ilaenyano nan Haggeo 2:6.

**13:5 Ilaenyano nan Deuteronomio 31:6.

††13:6 Ilaenyano nan Salmo 118:6.

‡‡13:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Wad-ay nan altar tako ay nan cheycha'y cha ensilfi isnan torcha et maid kalebfengancha ay makikkikan.” Isnan ekhad nan Israelitas, chatakhen nan papachi nan tapina ay naichaton is kaaltar. Ngem ken chatako ay mamati ken Cristo, et nan awakna nan naichaton ken Apo Dios ay mangaan isnan fasol tako. Siya chi nan chaton ay naisokat isnan inmona ay chaton ay infilin Apo Dios, ay nenfalin ay ekhad nan Israelitas.

chowan ay pachi, iyeyna nan chalan nan enkik-iwi isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios, ta ichatona khapo isnan fasol. Ngem nan awak nan enkik-iwi, mapoowan is kadchelan nan entetey-ancha. ¹²Tay siya chi olay si Jesus, et natey is kailit nan ili[¶] ta chalosana nan fasol nan katakhotakho isnan chalana. ¹³Idwani et mampay, taynan tako nan inmona ay kawad tako ta onochen tako si Jesus is kailitna ta maitapi tako isnan naam-amsiwana. ¹⁴Tay maid ili tako isna ay ad-i kaamas, mod-i ket namnamaen tako nan ili ay wad-ay is omali ay akhew.

¹⁵Tay siya chi, nan kad-in ichaton tako koma ken Apo Dios maichalan ken Jesus et nan menchad-ayawan ya menyamyamanan tako ken siya. Siya chachi nan osto ay fongan nan topek ay mangipateg isnan ngachana. ¹⁶Ad-iyo lichongan ay en-angnen is khawis ya en-finnabchang, tay siya na nan kag chaton ay malaylaychan Apo Dios.

¹⁷Patpatiyenyo nan mangichad-alan ken chakayo ya maiyornos kayo ken chaicha. Tay chaicha nan mangil-ila isnan enkhawisanyo ay at songfatan-cha ken Apo Dios. Ilaenyo ta malaylaychan cha isnan mangichad-alanancha ken chakayo ya ta ad-i cha ngomaya, tay mo ngomaya cha maid enkhawisanyo.

Nan Omochi ay Tokhon ya Bindisyon

¹⁸Omilol-owalo kayo ken chakami, tay ammomi ay nadchalos nan semekmi,

ya nan khawis yangkhay nan laychenmi ay ikkan. ¹⁹Iloneloneyko ken chakayo ta omilowalo kayo, ta ad-i omannong nan mangipasakhongan Apo Dios ken sak-en ken chakayo.

²⁰⁻²¹Idwani, asop ya si Apo Dios ay Dios si talna, ay namangon ken Apo tako ay Jesus isnan etey, et agtana chakayo is kafaelayo ay mangangnen isnan amin ay khawis ta ikkanyo nan nemnemna. Asop ya enfalinenana chakayo is takho ay kalal-ayad ken siya maichalan ken Jesu Cristo. Si Jesus nan napateg ay manoktokkhong ken chatako ay kag karnilona, khapo tay isnan chalana nan nakhab-an nan tolag ay maid pengpengna. Siya nan machad-ayaw is eng-engkhana! Amen.

²²Kedchawek ken chakayo ay aag-ik, ta anosanyo ay mannge isnan nay ay kanak ay mangipafikas ken chakayo, tay akit yangkhay na ay insolatko ken chakayo. ²³Laychek akhes ay ipaammo ken chakayo ay naipalofos et si Timoteo is kafabfalochan. Et mo omali kannay isna, at itakinko is omayak issa ken chakayo.

²⁴Pakomostaanyo akhes nan am-in ay mangichad-alan ken chakayo issa, ya nan am-in ay ib-ayo ay takhon Apo Dios. Olay nan iib-a ay nalpo id Italia, pakomostaencha akhes chakayo. ²⁵Asop ya wad-ay ken chakayo am-in nan fachang Apo Dios. Amen.

[¶]13:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nenlikhat siya is kadchelan nan pantew.*”

Nan Solat Santiago

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Santiago

Nan solat ay nalpo ken Santiago ay pangolon nan mamati id Jerusalem id sangad-om et tokhon isnan am-in ay mamati ken Apo Dios ay naiwalas isnan lo-fong. Inpaammona ken chaicha nan osto ay ikkan nan takho mo kanancha en mamati cha. Angsan nan al-alig Santiago ay mangipaawat isnan tet-ewa ay laychena ay ibfakha tay laychena ay ostoosto nan okhalin nan mamati.

Ifab-aagna nan semek Apo Dios maipoon isnan kinafaknang, nan kinaposi, nan mangaw-awis isnan takho ta enfasol, nan faken khawis ay kankanancha, nan tet-ewa ay silib ya nan tapina kayet.

Nan napateg isna et masapol ay maila nan kinatet-ewan nan pammatin nan takho isnan okhalicha ta faken kecheng nan topekcha is mangmangwani.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1

Nan tet-ewa ay pammati ya silib 1:2-8

Nan kinaposi ya kinafaknang 1:9-11

Nan mangawis ta fomasol nan takho 1:12-18

Masapol ay ad-i yangkhay chengngen nan takho nan kalin Apo Dios mod-i ket iyangnencha 1:19-27

Nan enngaakhan nan pip-iliyen nan ib-a 2:1-13

Maila nan kinatet-ewan nan pammatin nan takho isnan angnena 2:14-26

Mey-an nan mamati nan angnena ay enkali 3:1-18

Masapol ay ad-i wanwanchen nan mamati nan ang-angnen nan ad-i mamati 4:1 - 5:6

Nan tap-in nan filin 5:7-20

Nan Lapon nan Solat

1 Sak-en si Santiago, ay faan Apo Dios ya si Apo Jesu Cristo.

Pakomostaek chakayo am-in ay takhon Apo Dios^{§§} ay naiwalas isnan teketeken ay ili.

Nan Likhat, Anos, Silib ya Pammatin nan Takhon Apo Dios

²Iib-ak, mo omchan nan ngag issa ay likhat, ifilangyo ay siya nan khotok si chachama ay malaylaychanyo. ³Ammoyo ay nan mateptepngan/mapadpachasan nan pammatiyo et pafal-ena nan anosyo ay en-ikatpe. ⁴Ngem ilaenyoy ta pafal-en ya pabfikasen nan sana ay anosyo nan khawis ay okhali engkhana ay maid makmakwaniyan paymo enkolanganyo.

⁵Mo wad-ay ken chakayo nan enkolang isnan laing ay mangilasinan isnan khawis isnan ngaag,* komchaw ken Apo Dios is silib ya at maagtan siya. Tay si Apo Dios, al-allayad ay en-ichowa isnan am-in ay komchaw ken siya ya ad-ina yangyangan chaicha. ⁶Ngem mo sino nan komchaw, masapol ay abfolotena ya ad-i enchwadchwa ya maalana'y maala nan kedchawena. Tay nan enchwadchwa, et maiyalig isnan talipyakew is kafayfay ay patolitoliyen nan chakhem. ⁷⁻⁸Adi kad mo sino nan enchwadchwa isnan am-in ay ang-angnena, ad-ina kanan en wad-ay fongaena ken Apo Dios, tay ad-i kanonongnong.

§§**1:1** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Pakomostaek nan sinpoo ya chwa ay naiwalas ay tribo.”

***1:5** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*Mo wad-ay ken chakayo nan enkolang is laing*”

Nan Tet-ewa ay Kinafaknang

⁹Lebfengna'y ilal-ayad koma nan maid mabmabfalina ay ib-a nan nangipatongchowan Apo Dios ken siya isnan kasasaadna isnan namatiyana. ¹⁰Siya akhes koma isnan nafaknang mo maibfanan-ig isnan mamatiyana. Tay khechangna'y mamaid nan fafaknang, kag isnan sabsafong nan ponchag. ¹¹Tay mo fomala nan akhew ya chad-ama'y atong, malango nan mola, mekchag nan safong et mapakawas nan khawis ay foyana. Siya akhes isnan nafaknang, at maamas isnan en-anaanapana isnan ifaknangna.

Nan Likhat ya Sailo

¹²Naoney nan takho ay makaanos isnan likhat, tay mo ad-i enpaafak, at chawatena nan koronan si fiyag ay eng-engkhana ay inkalin Apo Dios isnan menlaylayad ken siya.

¹³Mo wad-ay masailowan ken chakayo, ad-ina koma kanan en si Apo Dios nan nangawis ken siya. Tay ad-i mabfalin ay maawis si Apo Dios isnan ngaag ya maid akhes sailowana. ¹⁴Tay olay sino et masailowan mo malalayan ya maawis isnan ngaag ay figfikhawena. ¹⁵Sa et mo nenliton nan fikhaw, at iyanakna nan fasol. Et mo naengngan nan fasol, etey nan wad-ayena.

¹⁶Tay siya chi chakayo ay kalal-ayad ay ib-ak, ad-i kayo masas-ailowan. ¹⁷Tay am-in ay khawis ya maid kolangna ay mailayad ken chatako et malpo id tongcho ken Dios Ama. Siya nan nangaeb isnan am-in ay ensilaw id chaya, ngem olay mo enfaliw ya tomeken nan ilacha, ad-i enfaliw siya. ¹⁸Isnan nemnemna kannay, nenfalinena

chatako ay takhona maichalan isnan tet-ewa ay kalina, tatno chatako nan alig fin-i isnan am-in ay khinaebna.

Nan Manggelan ya Mangabfolotan isnan Kalin Apo Dios

¹⁹Iib-ak ay laylaychek, sesemkenyo na: Masapol ay ensasakhana tako ay enchange, ilonloney tako ay enkali, sa tako't ad-i nalaka ay somonget. ²⁰Tay ad-i pawad-ayen nan songet si takho nan kinalenteg Apo Dios. ²¹Kaatenyo et mampay nan ngag issa ay kinalokhit ya nan inmawas ay kinangaag. Ibfanan-igyo nan semekyo ay manawat isnan kalina ay immolana ken chakayo ya makaisalak ken chakayo.†

²²Iyangnenyo nan kanan Apo Dios ya ad-iyoy aped yangkhay chengchengngan. Tay mo siya chi at loklokowenyo nan awakyo. ²³Nan aped manmannge isnan kalina ya ad-ina iyangnen, et kag isnan cha ensarming. ²⁴Ilaena nan kamesna sa et komaan ngem ke na't lichongan kannay mo ngag nan ilana. ²⁵Ngem mabindisyonan isnan ang-angnena nan takho ay mang-osiosig ya mamangset ay cha mangiyangnen isnan ad-i enkolang ya omipawaya ay lenteg Apo Dios. Siya nan mangafolot ya mangiyangnen isnan chinngena ya faken nan aped mannge yangkhay sa na't lichongan.

²⁶Mo wad-ay mangwani ay siya et en menchayachayaw, sa et ad-i makaipatke isnan chilana, et ongar yangkhay nan enchad-ayawana ya awakna kannay nan loklokowena.‡ ²⁷Nan nadchalos ay angnen ay enchayaw ay maid kasina kakwaniyan isnan sakhang Dios Ama et siya na: nan mamachang isnan nangoso ya nailekkasan isnan likhatcha, ya nan kaikasiwan isnan kinalokhit nan lofong.

†1:21 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*makaisalak isnan leng-agyo.*"

‡1:26 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*sailowana nan posona.*"

Nan Ipaila tako isnan Ib-a ay Mamati

2 Iib-ak, mo eegnanyo nan pammati isnan matangtangad ay Apo tako ay si Jesu Cristo, masapol ay maid pawadwad-enyo isnan takho. ² Mo wad-ay somkhep isnan maam-amonganyo ay faknang ay ensising is fallitok ya enfafacho is khawighawis, sa et somkhep akhes nan posi ay nakhahayot nan fachona, ³ sa yo et khakhawisen nan khawis nan fachona ay mangwanin, “Itokchom isnan nay kakhawisan ay tokchowan,” sa yo't akhes kanan isnan posi, “Itakchegmo ischi,” paymo “Itokchom, isnan sag-en nan khagkhatinak,” ⁴ teketeken nan ikkanyo ay mangifilang isnan ib-ayo ay mamati, ad-i ngen? Mo siya chi nan angnenyo enfalin kayo ay okom ay nappangil ay ngaag nan pangkhepna.

⁵ Laylaychek ay iib-ak, chengngenyo kay nan kanak ya! Egay ngen pinilin Apo Dios nan poposi isnan lofong ta enfalin cha ay nafaknang isnan pammati, ya tawichencha nan en-ap-apowana ay inkalina isnan menlal-ayad ken siya? ⁶ Ngem chakayo, ilaylayosanyo nan posi. Adi ngen chaicha kannay ay fafaknang nan mangipap-alikhat ken chakayo ya nan mangog-oyod ay en mangisaklang ken chakayo? ⁷ Adi ngen chaicha kayet nan mangipangapangaag isnan napateg ay ngachan nan Apo ay naitapiyanyo?

⁸ Wad-ay nan chadlos nabfalor ay lenteg^f ay naisolat ay kalin Apo Dios: “Masapol ay laylaychem nan ib-am ay takho kag isnan menlaycham isnan awakmo.”⁸ Mo siya chi nan tet-ewa ay abfoloteny, osto nan angnenyo. ⁹ Ngem

mo wad-ay pawadwad-enyo, fomasol kayo, ya maokom kayo isnan lenteg ay mangwanin fomafasol kayo. ¹⁰ Mo wad-ay eg-ay nangafolot isnan am-iam-in ay lenteg Apo Dios tay kinomsaw isnan esang, maifilang ay finmasol siya isnan am-in. ¹¹ Tay si Apo Dios ay nangifilin en, “Ad-im chwadchawaen nan pantewmo,”** siya kayet nan nangwanin, “Ad-i ka enpatey.”†† Adi kad, olay mo ad-im chwadchawaen nan pantewmo ngem mo nenpatey ka, khechangna'y egaymo inafolot nan lenteg.

¹² Meymey-anyo nan am-in ay kankananyo ya ang-angnenyo tay at maokom tako isnan lenteg Cristo ay mangipawaya ken chatako. ¹³ Tay nan ad-i maneg-ang isnan ib-ana, at ad-i akhes maseg-angan mo maokom. Ngem nan maseg-ang, maid iyegyatna mo maokom siya.

Nan Ilan si Pammati, Maila isnan Okhali

¹⁴ Iib-ak, mo wad-ay mangwanin mamati siya ngem ad-ina tet-ewaan isnan angnena, ngag kay nan enkhawisana? Ay ke mabfalin ay isalakan nan pammatina siya? ¹⁵ Mo sa ya wad-ay nan ib-ayo ay mamati ay nagkhakhayot nan fachona ya enkolang nan kanena isnan inakhew, ¹⁶ ngag kay nan enkhawisana mo wad-ay ken chakayo nan mangwani ken siya, “En ka et. Asop ya enkhaghawis ka ya chomechenat ya memegsan ka,” mo maid ichowana is kasapolana? ¹⁷ Siya akhes isnan pammati mo maid fongana, maiyalig ay natey.

^f2:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan lenteg si ali.” Nan laychena ay kanan et nan chadlos napateg ay lenteg ay infilin nan Ali ay si Apo Dios.

⁸2:8 Nan osto ay naisolat isna et, “Masapol ay laylaychem nan sag-enmo kag isnan menlaycham isnan awakmo.” Ilaeny nan Levitico 19:18.

**2:11 Ilaeny nan Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18.

††2:11 Ilaeny nan Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17.

¹⁸Ngem away nget wad-ay nan mangwanin, “Nan esang, wad-ay yangkhay pammatina, ngem nan esang, wad-ay akhes khawis ay cha na angnen.” Ayed, ipailam nan kinatet-ewan nan pammattim ay maid khawis si angnena, ya sak-en, ipatet-ewak nan pammattik isnan khawis ay chak angnen. ¹⁹Patiyem ngen ay wad-ay nan es-esang ay Dios? Khawis achi, ngem ay ke omanay? Tay olay nan anito, patiyencha akhes, ya entat-ayenten cha isnan egyatcha ken siya.

²⁰Chakayo ay ad-i ensesemek, ay ke yo ad-i ammo ay nan pammatti ay ad-i iyangnen isnan khawis, et maid silfina?

²¹Si ama tako'y Abraham, faken ngen nan nangiyangnenana isnan naifilin ken siya nan nangibfilangan Apo Dios ay nalenteg siya, tay inchoona nan anakna ay si Isaac is kaaltar?^{‡‡} ²²Ilaen tako isna ay nenfinnachang nan pammatina ya nan inangnena, ya nenfalin ay maid enkolangan nan pammatina isnan nangiyangnenana. ²³Et siya nan tinmet-ewaan nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “Namati si Abraham ken Apo Dios, et nay infilangna siya ay nalenteg.”^{¶¶} Ya nay nakwanin aloyos Apo Dios. ²⁴Adi kad nay et ammo tako ay ifilang Apo Dios ay nalenteg nan takho khapo isnan angnena, ya faken kecheng isnan pammatina.

²⁵Ad-i ngen siya akhes ken Rahab ay asi ay fafai? Infilang Apo Dios ay nalenteg siya khapo isnan inangnena ay nenmangili isnan takhon Apo Dios ay nafaa ay nen-as-as, ya nan nangipaligwatana ken chaicha isnan teken ay chalan ay layawencha.^{§§} ²⁶Adi kad nan pammatti

ay ad-i iyangnen et alig natey, kag isnan awak ay kinmaan nan leng-agna.

Nan Maiyegyatan nan Chila

3Iib-ak, khapesna't si akit ken chakayo nan en-isolo, tay ammoyo ay enchamcham-et nan angnen Apo Dios ay mangokom ken chakami ay en-isos-olo isnan kalina. ²Am-in tako ay takho, et enkammakammali tako, am-amed isnan kali. Ngem mo sa ya wad-ay nan ad-i paat enkammali nan topekna, siya nan takho ay maid kolangna tay ammona ay manengngel isnan olay ngag ay angnen nan awakna.

³Kag isnan kafaryo, mo wad-ay ippey tako ay fosar isnan topekna ta pat-patiyena chatako, mabfalin ay ittolong tako nan awakna. ⁴Kag akhes isnan bapor, tay olay mo chakchake ya itot-olod nan ab-afikas ay chakhem, nan mangitolong isnan laychen nan enmanmaniho ay omayan, et nan fan-ifan-ig ay kag chila is kachokogna. ⁵Siya akhes isnan chila, olay mo fan-ig, chad-ama nan chayewna ay enkali.

Sesemkenyo nan isang, ay olay mo fan-ifan-ig, mabfalin ay pabfichangena nan anwaanwa ay pagpag. ⁶Siya chi nan kaiyalikhan nan chila. Siya nan lofong si ngaag isnan awak tako ay menfolok isnan olay ngag sisa isnan katatakho tako. Kag apey ay mangipafichang isnan ngaag isnan am-in ay kasasaad ay omchan isnan fiyag, ya si Satanas kannay id inferno nan mangipafichang.*

⁷Am-in ay enkik-iwi, manad-alan ya entat-ayaw, enkodkochong ya enkikyat is kafayfay, mabfalin ay maipaamo cha ya inpaamon si takho. ⁸Ngem maid

^{‡‡}2:21 Ilaenyo nan Genesis 22:1-12.

^{¶¶}2:23 Ilaenyo nan Genesis 15:6.

^{§§}2:25 Ilaenyo nan Josue 2:1-21.

*3:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*et inpafichang nan Gehenna.*” Tay id inferno ay makwanin Gehenna isnan Griego nan ayen Satanas, ento mo isolat Santiago nan ngachan Satanas ket ay inferno nan insolatna.

takho ay makaipaamo isnan chila. Tay ngaag ya ad-i katengngel, ya napno is pomatey ay khiwachay. ⁹Siya nan osalen tako ay menchayaw isnan Apo tako ay Dios Ama, nay met achi siya akhes nan osalen tako ay mangipangaag isnan ib-a tako ay takho olay mo nakhaeb cha ay is-ison Apo Dios. ¹⁰Adi kad fomala nan enchayaw ya nan enpangaag isnan es-esang ay topek. lib-ak, ad-i omno chi's maang-angnen.

¹¹Maiyalig nan chila isnan eb-eb. Ay ke fomala nan en-aklit ya entamnay ay chanom isnan es-esang ay eb-eb? ¹²Kag akhes isnan kaew ay lobfan, ay ke fomkhas is kayyab? Wad-ay ngen kalob-as ay fomkhas is lobfan?† Siya akhes ay ad-i mabfalin ay fomala nan khawis ay chanom isnan en-aklit ay eb-eb.

Nan Malpowan nan Tet-ewa ay Silib

¹³Wad-ay ngen ken chakayo nan nasilib ya makaawat? Ipailana koma nan silibna isnan mangibfanan-ikhana isnan awakna ay kad-in mangiyangnen isnan khawis. ¹⁴Ngem mo nan khiwachay ay apal ya nan yangkhay kaid-chayawanyo nan semsemkenyo, ad-iyo patongchowen nan awakyo, tay nan ang-angnenyo et iyeng-engagyoy nan kinatet-ewa. ¹⁵Nan sana ay silib, ad-i malpo id tongcho, mod-i ket kalotaan ay silib, ya malpo isnan fikhaw si takho ya nan anito. ¹⁶Tay mo apal ya nan kaid-chayawanyo yangkhay nan wad-ay isnan semekyo, at maid manongnong ya fomala nan am-in ay ilan si ngaag.

¹⁷Ngem naay nan okhali ay pawad-ayen nan silib ay malpo id tongcho. Nan omona et nadchalos. Sa et naimeng naanos, naoya, kad-in maseg-ang ya khawis nan ang-angnena, ad-i enpip-ili

paymo kakas-okas-on. ¹⁸Nan kinalenteg, et siya nan fongan si talna ay inmolan nan cheycha'y mangipaornos isnan ib-acha.

Nan Khotok nan Ad-i Enkasiawatan

4 Ngag nan khotok nan enkhogkholaan ya maonon-onganyo? Ad-i ngen nan ansan ay fikhawyo nan maononon-ong isnan katatakhoyo? ²Wad-ay nan chadlos yo laychen ngem ad-i kayo makaala, et nay maliligwat kayo ay enpatey. Akhomanyo ngem ad-iyo maala, et nay siya nan maonon-ongan ya enkhogkholaanyo. Ad-i kayo makaala isnan laychenyo tay ad-iyo kedchawen ken Apo Dios. ³Ngem olay mo kedchawenyoy, ad-ina ichowa, tay ngaag nan pangkhepyoy ay siya nan kang-epan yangkhay nan fikhawyo. ⁴Chakayo ay ad-i kaaafolot! Ad-iyo ngen ammo ay mo nan kalotaan nan pawadwad-enyo et aposenyo kannay si Apo Dios? Adi kad nan mamati ay menlayad ay makikadwa isnan menwadwad-ay isnan lofong, et enfalin ay fosen Apo Dios. ⁵Ad-iyo koma kanan en maid silfin nan inpaisolat Apo Dios ay nangwanin, “Nan Ispirito Santo ay inpateen Apo Dios ken chatako, et chadlos en-imon mo wad-ay pawadwad-en tako mo siya.” ⁶Ngem al-allayad siya ay fomachang, ay kag isnan inpaisolatna ay nangwanin, “Fachangan Apo Dios nan mangifafan-ig isnan semekna, ngem kholaena nan nachayew.”‡

⁷Tay siya chi iyornosyo nan nemnemyo ken Apo Dios. Ad-iyenyo nan Chimonyo ya at lomayaw ken chakayo. ⁸Somag-en kayo ken Apo Dios ya at somag-en siya ken chakayo. Chakayo ay fomafasol, chalosanyo nan nalokhit ay

†3:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ay ke fomkhas nan higos isnan olibo, paymo nan wakan si ofas is higos?”

‡4:6 Ilaenyo nan Proverbio 3:34.

okhaliyo.[¶] Ya chakayo ay enchwadchwa, eesangenyo nan semekyo ken Apo Dios.[§]

⁹Ingoyosyo, isangayo ya iyakhayo nan fasolyo. Ento mo en-ang-ango kayo, en-akha kayo koma, ya sokatanyo nan lagsakyo is fafawi.¹⁰ Ibfafan-igyo nan semekyo ken Apo Dios ya at ipatongchona chakayo.

Nan Tokhon Maipoon isnan Chilaw

¹¹Iib-ak, ad-i kayo en-asipangangaag. Tay nan mangipangaag ya mangokom isnan ib-ana, pangaakhena ya chilawena kannay nan lenteg Apo Dios. Et mo chilawenyo nan lentegna, ad-iyong abfoloten, mod-i ket ippeyyo nan awakyo ay okom ay entongcho mo nan lenteg.¹² Ngem es-esang nan Okom ya siya nan malpowan nan lenteg. Kecheng siya is makaisalak ken chatako paymo makachosa ken chatako.** Tay siya chi ay ke wad-ay kalebfengam ay mangokom isnan ib-am?

Nan Tokhon isnan Amchayewan

¹³Chengngenyo sak-en, chakayo ay mangwanin, “Idwani paymo is wakas enfaat kami isnan chey ay ili ta entee kami is esa'y tawen ay enkomerso ya ansan nan khalansiyaenmi.”¹⁴ Ay ke yo ammo nan at omat is wakas? Ngag nan kasasaad nan fiyag? Iyalig tako nan fiyag isnan lifoo ay ilaen tako isnan sinak-itan ket ay awni ya maamas.¹⁵ Nan magtek kanan tako koma et siya na: “Mo laychen Apo Dios, matatakho tako kayet ya siya na paymo siya chi nan angnen tako.”¹⁶ Ngem nan ang-angnenyo et ipatotongchoyo nan semekyo ya ichayewyo nan is

yangkhay. Am-in ay kag tosa ay ilan si chayew et ngaag.

¹⁷Adi kad nan takho ay mangammo isnan khawis ay ikkan, ya ad-ina angnen, et enfasol siya.

Nan Tokhon isnan Nafaknang

5 Chakayo ay fafaknang, chengngenyo nan kanak! Iyakhayo ya ipapangekheyo ay mangingegngeg isnan kakaegyat ay likhat ay at omchan ken chakayo.² Cha machonot nan ifaknangyo ya cha pakawasen nan kimkimi nan fachoyo.³ Malatiyan nan fallitok ya pilakyo, ya nan laticha nan kail-an nan finmasolanyo, ya at kanencha nan awakyo ay kag isnan ikkan nan apey. Aped kayo nen-igtoigto is ifaknangyo isnan naycha'y omochi ay akhew.⁴ Ngem ilaenyo nan naamoamong ay cha yo tinokong ay lagfon nan nenchonchono isnan payewyo, et nay chechengngen nan Makabfalin ay Dios nan achawag nan cheycha'y eg-ayyo linagfowan ay cha nensama ya nen-ani.

⁵Nenfib-iyag kayo yangkhay isnan laglagsak ya finofoslon ay fiyag, ngem nan kinatet-ewana et kag kayo isnan faka ay aped yangkhay en men-angloanglod ta lomames, ngem ke pet ay nganngani nan maparkiyana.⁶ Inokomyo ya pinateyyo nan nalenteg, ngem egaycha inkedse.

Nan Manapolan isnan Anos

⁷Chakayo ay iib-ak, masapol ay anosanyo nan ngag sisa engkhana isnan kasin omaliyan Apo Jesus. Semkenyo nan ensamsama. Naanos ay maman-ed isnan lapon si ochan ta enmola. Sa na't

[¶]4:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Chakayo ay fomafasol, enfolo kayo.”

[§]4:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Chakayo ay chwa nan leng-agna, chalosanyo nan posoyo.”

**4:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan makaisalak paymo mamakawas.”

an-anosan kayet ay man-ed isnan tapina kayet ay omodchanana ta mo ke wad-ay nan napateg ay pawad-ayen nan lotana.⁸ Siya akhes ken chakayo, en-anos kayo koma ya pabfikasenyoy nan semekyo tay nganngani nan omaliyan Apo Jesus.

⁹Iib-ak, ad-i kayo en-asimollomollotomot, ta ad-i kayo maokom ay machosa. Tay chey wad-ay et nan Okom ay tomatakcheg is kapantew.

¹⁰Semkenyo nan mamadto id sangadom ay nenkali ay mangitakcheg isnan ngachan Apo Dios. Chaicha nan wanwanchenyoy tay olay mo naipap-alikhat cha, inan-anosancha kayet.¹¹ Chaicha nan kanan tako en naoney, tay inkatpecha nan am-in ay likhatcha. Chingeyoy nan maipoon isnan inangnen Job ay nangikatpe isnan likhatna, ya ammoyo nan pangkhep Apo Dios ken siya, et nay maawatanyoy ay ad-i tomke si Apo Dios ay mangisakit ya maneg-ang ken chakayo.

Nan Tokhon Maipoon isnan Sapata

¹²Wad-ay nan chadlos napateg ay ifaagko ken chakayo ay iib-ak. Mo wad-ay ifaagyo, ad-i kayo ensapsapata. Ad-iyo isapata nan chaya paymo nan lota paymo nan ngag issa. Kananyoy yangkhay en, “Wen,” mo tan-oyanyoy, ya “Ad-i,” mo ad-i, tatno ad-i kayo machosa ken Apo Dios.

Nan Saknib nan Mamati

¹³Mo wad-ay ken chakayo nan enliglikhat, enlowalo. Mo wad-ay malay-

laychan ken chakayo, enkanta koma ay enchayaw.

¹⁴Mo wad-ay ken chakayo nan masasakit, ipaayagna nan aam-a ay mangichad-alan isnan mamati ta ilowalowancha siya ay menlana ay mangitakcheg isnan ngachan Apo Jesus.¹⁵ Nan lowalocha ay malpo isnan pammaticha nan mangipagkhawis isnan nasakit. Fangonen Apo Jesus siya, ya mo wad-ay nenfasolana, at mapakawan.¹⁶ Tay siya chi, en-asibfakha kayo isnan finmasolanyoy ya en-asilowalo kayo, ta pakhawisena chakayo. Tay nan lowalon nan nalenteg ay takho et wad-ay nan kamabfalina.

¹⁷Semkenyo si Elias. Siya akhes et takho ay kag ken chatako ay takho, ngem tay chadlos na inapati ay nangilowalo ay ad-i koma en-ochan, naekhew tet-ewa is tolo ay tawen ya kakhedwa isnan ilina.¹⁸ Sa et kasin nenlowalo ya ket ay nenpeleplas nan ochan ay nalpo id chaya. Et inpabkhas nan lota nan kamolamola.

¹⁹Iib-ak, mo wad-ay ken chakayo nan omadchawi isnan kinatet-ewa, ya wad-ay ken chakayo nan manokhon ya mangisakhong ken siya,²⁰ lebfengna'y ammowena na: Mo sino nan mangawis isnan fomafasol ta chokokhana nan fasolna, isalakana nan leng-agna ta ad-i madchongaw, ya wad-ayena nan makaanan nan kafasofasolna.^{††}

^{††}5:20 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*isalakana nan leng-agna isnan etey ya salakana nan angsaangsan ay fasolna.*”

Nan Omona ay Solat Pedro

Nan Makwani Maipoon isnan Inmona ay Solat Pedro

Nan inmona ay solat ay nalpo ken Pedro ay esa'y apostol Cristo et naipaiyey isnan mamati ken Jesu Cristo ay inmasyak isnan kailiili. Nan osto ay pangkhep nan solatna et ta pabfikasena chaicha ay maam-amisan ya maliglikhatan khapo isnan pammatica. Nensolat ken chaicha tatno ipasmekna nan Khawis ay Chamag maipoon ken Jesu Cristo, tay khapo isnan nateyana ya nan kasina natakhowan ya nan sa na somakhongan et siya nan malpowan nan namnamacha ay maitapi ken Apo Dios. Isonga khapo isnan manemsemkancha ken Cristo et mabfalin ay ikatpecha nan likhat tay siya chi nan katepangan nan kinatet-ewan nan pammatica. At awni't khanafencha ya ippengcha nan fiyag ay maid pengpengna isnan akhew ay omaliyan kasin Jesu Cristo mo ad-icha iwaywayang nan pammatica.

Ad-i kecheng nan manokhonana ken chaicha ta ad-icha machadchanakhan isnan likhat mod-i ket ifib-ilina ken chaicha ta khawis koma nan ik-ikkancha ay enfiyag kag isnan osto ay ikkan nan tet-ewa ay takhon Cristo.

Nan Linaona

Nan lokhin si solat 1:1-2

Nan mangipasmek isnan mangisalakan Apo Dios isnan takho 1:3-12

Tokhon maipoon isnan omno ay okhalin nan takhon Apo Dios 1:13 - 2:10

Nan masapol ay ikkan nan mamati mo malikhatan cha 2:11 - 4:19

Masapol ay ad-i ipapatongchon nan mamati nan awakcha ya nan masapol ay ikkancha ay ensilfi ken Apo Dios 5:1-11

Nan anongos nan solat 5:12-14

1 Sak-en si Pedro, ay esang ay apostol Jesu Cristo.

Ensolat ak ken chakayo ay pinilin Apo Dios ay takhona ay mangmangili isnan nay ay lofong, ya entetee id Ponto, Galacia, Capadocia, Asia sa et id Bitinia. ²Pinilin Dios Ama chakayo tay siya nan sikhod ay pangkhepna. Et maichalan isnan Ispirito Santo, nenfalinena chakayo ay nakapet ken siya, ta patpatiyenyo si Jesu Cristo ya mapakawan nan fasolyo khapo isnan chalana ay nannalos ken chakayo.^{‡‡}

Asop ya omad-ad-acha kayet ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios.

Nan Enkhawisan ay Namnamaen nan Mamati ken Jesu Cristo

³Chayawen tako si Apo Dios ay Aman Jesu Cristo ay Apo tako! Khapo isnan chachama ay seg-angna, inchawchawna nan falo ay fiyag maichalan isnan nanakhowana ken Jesu Cristo isnan etey, ya idwani enfib-iyag tako ay chachama nan namnama tako. ⁴Sasad-en tako et nan tawichen tako ay iig-ton Apo Dios id chaya ay ad-i ma-maid, machonot, paymo komopas. ⁵Et sasaknifan Apo Dios chakayo isnan kam-abfalina maichalan isnan pammatiyo engkhana isnan omochi ay akhew ay mangipail-ana isnan sikhod chadlo ay insasakhanana ay kaisalakan tako.

⁶Adi kad enlagsak kayo maipoon isnan nay, olay mo inaagyo isnan sinakitan idwani nan nateketeken ay ensikhafanyo. ⁷Maangnen chana ta mailan nan kinatet-ewan nan pammatiyo. Olay nan fallitok ay mabfalin ay ma-

^{‡‡}1:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "ya nawarsiyan isnan chalana."

pakawas et maittongo is kaapey ta maila nan kinatet-ewana. Siya akhes isnan pammatiyo ay napatpateg mo nan fallitok, masapol ay maila nan kinatet-ewana isnan likhat. Et mo ad-i makakaan, at maichayaw kayo, ya matangtanggap ya maipateg kayo akhes isnan kasin omaliyan Jesu Cristo ay enpail-ana. ⁸Egayyo inil-ila, ngem laylaychenyo kayet siya. Olay mo ad-iyo iilan siya idwani, khechangna ay mamati kayo kayet ken siya, ya enlal-ayad kayo isnan maid makaifallikas ay lagsak ay en-iso isnan wad-ay id chaya, ⁹tay cha yo alaen nan enfanakhan nan pammatiyo ay siya nan kaisalakan nan fiyagyo. [¶]

¹⁰Nan nay ay kaisalakan, et siya nan chadlos inosiosig ya pinoopoot nan mamadto id sangad-om, ay nangipadto maipoon isnan nay ay fachang Apo Dios ken chakayo. ¹¹Pinoopootcha mo kaatna nan kaommatana, ya mo ento nan ikkana ay maangnen. Pinootcha isnan Ispiriton Cristo ay wad-ay ken chaicha ya mangipadto isnan sa enlikhatan Cristo, sa et nan katangtanggachana mo makwas chi. ¹²Inpaammon Apo Dios ken chaicha ay nan cha cha ipap-alawag et faken nan kaisolowan-cha mod-i ket nan kaisolowanyo. Tay inpaammocha id sangad-om nan Khawis ay Chamag, ay cha yo chengngen idwani isnan cheycha'y mangipap-alawag maichalan isnan Ispirito Santo ay naifaa ay nalpo id chaya. Ya olay nan angheles, laylaychenna ay ammowen nan am-in maipoon isnacha.

Nan Osto ay Ikkan Tako ay Enfiyag ay Nakapet ken Apo Dios

¹³Isonga kaanenyong nan is yangkhay ay kag mamafalod isnan semekyo,^{§§} ya en-annad kayo ta ensasakhana kayo.* Ippeyyo yangkhay nan namnamayo isnan fachang Apo Dios ken chakayo isnan kasin omaliyan Jesu Cristo ay enpail-ana. ¹⁴Ilaenyong ta maiyalig kayo isnan omab-afolot ay ongang-a, ya ad-iyo kasin iyafoloy nan okhaliyong isnan sikhod ay fikhawen nan awakyo isnan sisya'y egayyo nangammowan isnan kinatet-ewa, ¹⁵mod-i ket isnan am-in ay angnenyong, ilaenyong ta nadchalos nan okhaliyong kag ken Apo Dios ay nangayag ken chakayo. ¹⁶Tay kanan nan naisolat ay kalina,

“Masapol ay nadchalos nan okhaliyong ta kag isnan okhalik.”

¹⁷Si Apo Dios, maid pawadwad-ena. En-iso nan angnena ay mangokom isnan am-in ay takho ya maiyafoloy isnan inang-angnencha. Adi kad tay Ama nan kananyong ken siya isnan enlowalowanyong, masapol ay iyegyatyong siya isnan entetey-anyong ay mangmangili isnan nay ay lofong. ¹⁸Tay ammoyong mo ngag nan naifayad ta mawayaan kayo isnan sikhod ay ongar ay ekhad ay winanedyo isnan am-ayong. Faken siping paymoyong fallitok ay at maamas nan infayadna ay nanfot ken chakayo, ¹⁹mod-i ket nan napateg ay chalan Cristo. Kag kordero si Cristo ay maid saplok paymoyong kapilawana. ²⁰Sikhod ay si Cristo nan inischoyong Apo Dios issan sisya ay egay nakhab-an nan lofong ta khomwab, ngem idwani yangkhay ay omod-ochi ay akhew nan khinomwafana ay nenpail-

[¶]1:9 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “kaisalakan nan leng-agyo.”

^{§§}1:13 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Isonga ertenyong nan sangkhetan nan kitang nan nemnemyo”

*1:13 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “ikatpeyong nan am-in ay ilan si fikhawyo.”

ana pala ken chakayo. ²¹ Et maichalan ken Cristo nawad-ayan kayo is talek ken Apo Dios, ay nanakho ken siya isnan etey ya nangichawchaw ken siya isnan katangtangachana. Adi kad si Apo Dios nan ayen nan pammati ya namnamayo.

Ifakhayyo nan Okhaliyo isnan Matangtangad ay Kasasaadyo isnan Sakhang Apo Dios

²² Idwani tay nachalosan nan okhaliyo isnan nangabfolotanyo isnan kinatet-ewa, ya nawad-ayan kayo is tet-ewa ay layad isnan ib-ayo ay mamati, ippeyyo et nan semekyo ay enlilinnayad.† ²³ Tay maichalan isnan omipabfiyag ya ad-i masokatan ay kalin Apo Dios, kag kayo kasin naiyanak isnan Ama ay maid peng-peng nan fiyagna, ya faken isnan takho ay matey.‡ ²⁴ Tay kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios,

“Am-in ay takho kag cha lokham, ya am-in nan chayawcha et kag isnan sabsafong.

Maloyaw nan lokham, ya maekchag nan safongna.

²⁵ Ngem nan kalin Apo Dios, wad-ay is eng-engkhana.”

Et siya na nan Khawis ay Chamag ay naipalawag ken chakayo.

Kag Fato si Cristo ya Omipabfiyag ken chatako ay Takhona

2 Adi kad idwani kaanenyoy et nan is yangkhay ay ngaag ay semek: nan engag, apal, ya pangaag. Ya ad-i kayo kakas-okas-on. ² Maiyalig kayo koma isnan kafab-ala ay ong-onga ay man-

achawat isnan soson nan inana. Chad-chawatenyo nan kalina ay kag isnan maeew-ew ay ong-onga, ta maengngan nan pammatiyo ya maisalakan kayo, ³ tay intopegyo et nan kinagkhawis Apo Jesus ken chakayo.

⁴ Kad-in somag-en kayo ken Cristo ay maiyalig ay fato ay omipabfiyag. Olay mo siya nan pinilin Apo Dios ay kapap-atekhan isnan sakhangna, khechangna'y inad-in nan takho siya. ⁵ Sa et maiyalig kayo ay enfib-iyag ay fato, ay masapol ay maitoping kayo isnan chingching nan afong Apo Dios ay entetey-an nan Ispir-ona, ta enfalin kayo ay pachi ay nakapet ken siya, ya mangichoo isnan ischon nan Ispirito Santo ay chaton ay laylaychen Apo Dios maichalan ken Jesu Cristo. ⁶ Tay kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios,

“Ilaenyo, pinilik nan kapapatekhan ay fato, ay ipegnadko id Sion.¶

Et olay sino ay mamati ken siya, ad-i kasas-aew.”§

⁷ Nan nay ay fato et chadlos pat-patkhenyo ay mamati, ngem isnan cheycha'y ad-i mamati, teken. Kag isnan naisolat ay nangwanin,

“Nan chey fato ay inad-in nan cheycha'y cha nentoping, et siya pet nan nenfalin ay kapapatekhan ay pegrad.”**

⁸ Wad-ay akhes nan naisolat isnan kalina ay nangwanin,

“Siya chi ay fato nan mangisakhaw isnan takho, ya mangekyag ken chaicha.”††

Naisakhaw cha tay pinaat cha ay egay namati isnan kalin Apo Dios, kag isnan

†1:22 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*eestenyoy ay enlilinnayad ay malpo isnan posoyo.*”

‡1:23 Egay kayo naiyanak isnan esek ay mapakawas mod-i ket isnan ad-i mapakawas.”

*2:6 Sion nan esang ay filig id Jerusalem, isonga Jerusalem nan ayen nan Sion isna.

§2:6 Ilaenyo nan Isaias 28:16.

**2:7 Ilaenyo nan Salmo 118:22.

††2:8 Ilaenyo nan Isaias 8:14.

sikhod ay inischona ay maangnen ken chaicha.

⁹Ngem chakayo nan pinilin Apo Dios ay wanedna, chakayo nan pachin nan Ali, chakayo nan nakapet ken siya ay takhona kannay. Inayakhana chakayo ta taynanyo nan sikhod ay fiyagyo ay alig ab-afollinget, ta enfib-iyag kayo ay masiswaan nan semekyo isnan katataa ay silawna, ya ta sa yo't en ipalawag nan kadchachayaw ay ang-angna. ¹⁰Issan chey, egay kayo naifilang ay takhon Apo Dios, ngem idwani nenfalin kayo ay takhona. Maid inippengyo is seg-angna id sangad-om, ngem idwani inippengyo et nan seg-angna.

Naifilang tako ay Faan Apo Dios

¹¹Khapo tay mangmangili tako yangkhay ay enfab-aat isnan nay ay lofong, iloneloneyko ken chakayo ay laylaychek, ta iwayangyo nan ngaag ay fikhawen nan awakyo, ay mangologkholo ken chakayo ta afakencha nan nemnemyo.^{‡‡}

¹²Ilaenyo ta khawis yangkhay nan okhaliyo, am-amed isnan sakhang nan cheycha'y egay namati, ta olay mo pangngaakhencha chakayo et khechangna ay sa cha figfikhen nan khawis ay cha yo angnen ya at ichayawcha si Apo Dios isnan akhew ay omaliyana.

¹³Idwani tay sesemkenyo nan Apoyo, patiyenyo am-in nan enlebfeng isnan iliyo. Kag isnan Emperador ay katongchowan ay apo, ¹⁴ya nan khofernachor ay chinotokana ay manosa isnan cheycha'y en-angnen si ngaag ya mangichayaw isnan khawis nan ikkancha. ¹⁵Tay nan nemnem Apo Dios et ta ikkanyo nan khawis ta khominnekan nan maid semekna ay takho ay on-

gar yangkhay nan ap-appatencha. ¹⁶Figfikhenyo koma ay chakayo et nawaya kayo ay takho. Ngem ad-iyoy alaan sa ay waya ay mangilason isnan ngaag ay cha yo angnen, mod-i ket enfiyag kayo ay faan Apo Dios. ¹⁷Masapol ay patkhenyo nan olay sino ay takho. Laylaychenyo nan iib-ayoy ay mamati. Iyegyatyoy si Apo Dios, ya patkhen yo nan Emperador.

Semken tako nan Nensikhafan Cristo ta Siya nan Wanchen Tako

¹⁸Chakayo ay faa, masapol ay patiyenyo nan ap-apoyo, ya patkhenyo chaicha isnan am-in. Faken yangkhay isnan cheycha'y naanos ya makaawat, mod-i ket olay akhes isnan cheycha'y naoyong. ¹⁹Tay maichayaw kayo ken Apo Dios mo ikatpeyo nan peteg nan maipap-alikhatanyo isnan mid osto is khotokna, tay sesemkenyo nan laychena. ²⁰Tay ay ke na sa sobfalitan chakayo mo anosanyo nan lebfengna ay kadchosaanyo isnan ngaag ay inangnenyo? Ngem mo anosanyo nan mapalikhatanyo isnan khawis ay angnenyo, siya chi nan ichayaw Apo Dios. ²¹Siya sa nan pangkhep Apo Dios issan nangayakhana ken chakayo, tay siya nan inangnen Cristo ay ensarminganyo isnan chadlos na nenlikhatan khapo ken chakayo ta wanwanchenyo siya. ²²Maid paat finmasfasolana. Maid paat inap-apatna is engag. ²³Issan cha cha nanopchopisan ken siya, egay na chinopis akhes chaicha. Issan naipalikhatana, egay nenpap-aegyat, mod-i ket nentatalek yangkhay ken Apo Dios ay nalenteg ay en-okom. ²⁴Si kannay Cristo nan nanakfat ay nangaan isnan fasol tako issan nateyana is kakolos, ta chokokhan tako nan

^{‡‡}2:11 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "*afakencha nan leng-agyo.*"

fasol[¶] ya angnen tako nan nalenteg. Khapo isnan sokhatna naipagkhawis kayo. ²⁵Issan chey, kag kayo karnilo ay nadchongaw ay teken nan ik-ikwana, ngem idwani sinmakhong kayo ken Jesus ay Pastoryo ay manoktokkhong ken chakayo.^{§§}

Nan Tokhon Maipoon isnan Inasaw-an

3 Siya akhes koma isnan inasaw-an ay fafai, masapol ay kad-in maiyornos isnan asawana, ta mo egay namati nan asawana isnan kalin Apo Dios, et awni't khechangna'y maawis khapo isnan khawis ay okhali ay ilaena ken siya. Et ad-i mang-ey enkalikali ay mangawis ken siya ²tay iilaena kannay ay nadchalos nan okhalina ya iyegyatna si Apo Dios. ³Ad-iyo kanan en nan mamaila ay maikkan isnan awak nan mangipapintas ken chakayo, kag isnan mangapichan isnan fook, paymo nan singsing ya fallitok ay iyarkosyo, paymo nan mangifachowanyo isnan khag-awis ay facho. ⁴Ad-i. Ilaenyo ta wad-ay ken chakayo nan ad-i maila ay pintas migkhapo isnan khawis ay semek. Siya nan ad-i paat makak-aan ay pintas ay malpo isnan kinaoya ya kinaimeng ay chadlos napatag ken Apo Dios. ⁵Tay siya chi nan inangnen nan fabfafai ay nakapet ken Apo Dios id sangad-om ay nangipapintas isnan awakcha. Inpeycha nan namamacha ken siya ya naiyornos cha isnan asaswacha. ⁶Kag ken Sara ay namatpati ken Abraham ay asawana, ya olay nan kanana ken siya et apo. Et maifilang kayo ay an-akna mo khawis nan angnenyo ya ad-i kayo omeg-egyat isnan olay ngag sisa.

⁷Chakayo akhes ay inasaw-an ay lallalaki, masapol ay maawatanyo nan asaswayo tay nakapkapsot cha mo chakayo. Ipappailayo nan mangipatekhanyo ken chaicha, tay olay chaicha et maitapi cha ken chakayo ay manawat isnan fiyag ay maid pengpengna ay ilayad Apo Dios ken chakayo. Angnenyo na tatno maid manaktak isnan enlowalowanyo.

Nan Enliglikhat Migkhapo isnan Khawis ay Ang-angnena

⁸Idwani, siya na nan omanongos ay itokhonko ken chakayo, ta es-esang koma nan semek ya liknayo. Enlilinnayad kayo ay kag sin-anag-i, ensisinneg-ang kayo, ya waschin koma naoya nan semekna. ⁹Mo wad-ay mangangnen isnan ngaag paymo manopis ken chakayo, ad-iyo ifales, mod-i ket sobfalitanyo isnan mangilowalowanyo isnan kabindisyonancha. Tay nan mabindisyonanyo nan inkalin Apo Dios ay ipatawidna ken chakayo issan nangayakhana ken chakayo. ¹⁰Tay kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios, “Mo sino nan menlayad isnan nalagsak ay fiyag, ya ta ilaena nan kakhawisan, masapol ay mey-ana nan chilana ya topekna ta maid fomala is ngaag paymo engag. ¹¹Masapol ay chokokhana nan ngaag ta angnena nan khawis, ya ippeyna nan kafaelana ay mangipafikas isnan ornos.* ¹²Tay aatwanan Apo Dios nan nalenteg ay takho, ya kad-in chengngena nan lowalocha.

[¶]2:24 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Sinakfat nan awakna kannay nan fasol tako is kakaew ta matey tako isnan fasol.”

^{§§}2:25 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “manoktokkhong isnan leng-agyo.”

*3:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “anapena ya atikowena nan talna.” Isnan Griego wad-ay nan esang ay kali ay chwa nan ayena: **talna** ya **ornos**.

Ngem chokokhana nan takho ay ngaag nan cha cha angnen.”†

¹³Ay ke wad-ay sa mangisik ken chakayo mo mamangset kayo ay mangangnen isnan osto? ¹⁴Ngem olay pay mo maipalikhat kayo tay nalenteg nan angnenyo, naoney kayo kayet! Ad-i kayo mampay omegyat isnan olay sino ya ad-i kayo enchanag, ¹⁵mod-i ket chadlos yo figfikhen ay si Cristo nan nasantawan ay Apoyo. Ilaenyo ta kad-in ensasakhana kayo ay manongfat ay mangilawlawag isnan olay sino ya manomarya ken chakayo maipoon isnan namnamayo ken Cristo. ¹⁶Ngem ilaenyo ta wad-ay anos ya pategyo isnan manongfatanyo ken chaicha. Ilaenyo akhes ta sisya-sisya ay khawis nan semekyo, ta maid maifafainanyo mo wad-ay mangipangaag ken chakayo isnan khawis ay cha yo angnen isnan mangab-abfolotanyo ken Cristo, et khechangna ay chaicha kannay nan mafainan isnan cha cha kinwani. ¹⁷Tay khagkhag-awis nan maipalikhat tako isnan khawis ay cha tako angnen mo siya nan nemnem Apo Dios, mo nan maipalikhat tako isnan ngaag ay inangnen tako. ¹⁸Kag ken Cristo, innaagna nan likhat isnan namipingsan yangkhay ay nateyana khapo isnan fasol tatno ento mo chatako ay ad-i nalenteg nan matey, ya ket ay siya ay nalenteg nan natey ta ipangona chatako ken Apo Dios. Ngem olay mo napatey nan awakna, nan leng-agna egay natey, mod-i ket onanig finmikak ¹⁹ya inmey nenpalawag isnan cheycha'y naifalod ay leng-ag. ²⁰Siya chana nan leng-ag nan takho ay nanokil ken Apo Dios isnan timpo ay cha nangab-an Noe is-

nan chakchakowag ay fangka, tay olay mo inan-anosana ay nan-ed isnan matiatiancha, khechangna'y inad-icha. Et akit cha nan naisalakan, tay walo cha yangkhay nan sinomkhep is kafangka ya insalakan nan chanom.[‡] ²¹Siya nan kaiyalikhan nan kaisalakan tako maichalan isnan fonyag idwani. Nan ayen nan fonyag et faken nan maowasanan nan lokhit nan awak mod-i ket nan mangedchawan tako ken Apo Dios ta chalosana nan ngaag ay semek tako, ta maisalakan tako maichalan isnan kasin natakhowan Jesu Cristo isnan etey. ²²Inmon-ona siya id chaya, ya wad-ay ischi idwani isnan kakannawan Apo Dios, ay mangiyap-apo isnan am-in ay angheles ya nan am-in ay wad-ay kamabfalin ya kalebfengancha.

Nan Nenfaliwan nan Fiyag Tako

4 Adi kad idwani, tay innaag Cristo nan likhat isnan awakna, siya akhes ay masapol ay iyafoloyyo nan semekyo isnan semekna isnan likhat.[¶] Tay nan takhona ay nangikatpe isnan naipalikhatana, et chinokokhana nan fasol. ²Et engkhana isnan anongos nan matatakhawana, faken nan fikhaw nan awakna nan mangichad-alan ken siya mod-i ket nan nemnem Apo Dios. ³Ayaka et chi is nangabfolotanyo isnan ngaag ay laychen nan maid pammatina, kag isnan wasit ay fiyag, nan ngaag ay fikhaw, foteng, nan is-isyangkay ay asi ya finofoslon ay fiyag, ya nan kakaisew ay ang-angnencha ay manad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios. ⁴Et idwani, mataa cha tay ad-i kayo et maitaptapi ken chaicha isnan siya met laeng ay finofoslon[§] ay cha cha ik-ikkan, et nay

†3:12 Ilaenyo nan Salmo 34:12-16.

‡3:20 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “naisalakan cha isnan kaanochancha isnan chanom,” paymo “naisalakan cha maichalan isnan chanom.”

¶4:1 Ilaenyo akhes nan Roma 6:1-11; Colosas 2:12; 3:3.

§4:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “mataa cha tay ad-i kayo makitagtag ken chaicha isnan siya met laeng ay finofoslon”

chopisencha chakayo. ⁵Ngem olay, tay chaicha kannay nan manongfat ken Apo Dios ay ensasakhana ay mangokom isnan am-in ay matatakho ya nan cheycha'y natey. ⁶Siya sa nan khotokna ay naipalawag akhes nan Khawis ay Chamag olay isnan cheycha'y natey, ay nanawat isnan kaokomancha ay siya nan eteycha ay kag isnan am-in ay takho. Naipalawag ken chaicha tatno mabfalin ay sisya'y enfib-iyag nan leng-agcha ay kag ken Apo Dios.

Nan Osto ay Kaosalan nan Laing

⁷Idwani, tay nganngani ay makwas nan am-in, ilaenyo ta manenemneman kayo ay osto, ya ensemek kayo ay khawis ta makalowalo kayo ay osto. ⁸Nan kaammechan isnan am-in, et ippeyyo nan semekyo ay enlilinnayad, tay siya nan mangaan isnan ngaag ay semek tako isnan angsaangsan ay kinomsawan nan ib-a tako. ^{**}⁹Masapol ay al-allayad ya ad-i kayo enmollomollotomot ay mangipaskhep isnan mangili isnan afongyo. ¹⁰Nan inlayad Apo Dios isnan waschin esang ken chakayo et osalenyo koma ay enfinnachang, ta osto nan ikkanyo ay mangiyangnen isnan nateketeken ay kafaellan ay inlayad Apo Dios ken chakayo. ¹¹Mo nan laing ay en-ipalawag nan inchawchawna isnan esang, ilaena ta nan kalin Apo Dios nan fomala ay ipalawagna. Siya akhes isnan naagtan isnan kafaelana ay enfachang, masapol ay osalena nan mabfalina ay nalpo ken Apo Dios, ta isnan am-in ay om-omat, et si Apo Dios nan machad-ayaw maichalan ken Jesu Cristo ay matangtangad ya makabfalin is engkghana. Amen.

Nan Maipalikhatan nan Mamati khapo isnan Pammaticha

¹²Chakayo ay laylaychek, ad-i kayo mataa isnan matepnganyo isnan chad-ama'y likhat^{††} ay cha omchan ken chakayo ay mangwanin teken nan maang-angnen ken chakayo. ¹³Nan angnenyo koma, et enlal-ayad kayo tay iliglikhatyo nan kag isnan likhat Cristo, tatno maid pengpeng nan lagsakyo ya enlal-ayachanyo isnan maipail-an nan katangtangachan Cristo. ¹⁴Naoney kayo mo machopichopis kayo tay itakchegyo nan ngachan Cristo, tay siya sa nan mangipaila ay wad-ay nan matangtangad ay Ispirito ay Ispiriton Apo Dios ken chakayo. ¹⁵Mo wad-ay ken chakayo nan maipalikhat, faken koma maigkhapo isnan patey, akew, kinangaag, paymo khapo tay makikibfiyang kayo isnan fiyang nan tapina ay takho. ¹⁶Ngem mo maipalikhat kayo khapo tay Kristiyano kayo, ad-i kayo fomain, mod-i ket enyaman kayo ken Apo Dios tay nan ngachan Cristo nan itakchegyo.

¹⁷Nay inomchan et nan en-okoman Apo Dios, ya ilapona ken chatako ay pangafongna. Adi kad mo siya sa ay mailapo ken chatako, ngag et kay nan enfanakhan nan cheycha'y mamapaat ay ad-i mangafolot isnan Khawis ay Chamag Apo Dios? ¹⁸Kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, "Mo sikhab nan maisalakan nan nalen-
teg, et ngag kay nan sa enfanakhan nan mangad-i ken Apo Dios ya nan fomafasol?"^{‡‡}

¹⁹Adi kad mo enliglikhat kayo tay siya nan laychen Apo Dios ken chakayo, ad-

^{**}4:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "tay salakan nan layad nan angsaangsan ay kinomsawan."

^{††}4:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "matepnganyo isnan mapoowanyo"

^{‡‡}4:18 Ilaenyo nan Proverbio 11:31.

i kayo ngomaya, mod-i ket itot-oloyyo kayet ay mangangnen isnan khawis, ya italekyo nan fiyagyo ken siya ay nangaeb ken chatako tay kaaafolot siya.

Nan Tokhon isnan Amam-a ay Mangichad-alan isnan Mamati

5 Idwani, wad-ay nan laychek ay ifaag isnan mangichad-alan ken chakayo ay mamati issa. Tay olay sak-en, esang ak akhes ay en-ichad-alan ay nangila isnan chadlos nenliglikhatan Cristo, ya at maitapi ak akhes isnan katangtangachana ay at maipaila. Iloneloneyko ken chakayo ay mangwanin, ²Tokkhonganyo ay khawis nan takhon Apo Dios ay kag yo karnilo ay intalekna ken chakayo. Masapol ay ad-i kayo mapipilit, mod-i ket al-allayad kayo koma ay enchono tay siya nan laychen Apo Dios. Ya faken nan kinaakhom isnan siping nan pangkhepyo, mod-i ket tay laylaychenyo ay ensilfi. ³Ad-iy ipipilit nan mangiyapowanyo ken chaicha ay naitalek ken chakayo, mod-i ket ipailayo nan khawis ay wanchencha ay karniloyo. ⁴Et isnan omaliyan Cristo ay Entongcho ay Pastor, et chawateno nan katangtangachanyo ay korona ay ad-i paat mamaid nan langlangna.

⁵Siya akhes ken chakayo ay anonochi ay lallalaki: Mafaa kayo isnan amam-a. Am-in kayo koma ay mamati, et waschin mangifan-ig isnan awakna ta en-asifabchang kayo't yangkhay, tay kanan nan naisolat ay kalina, "Kholaen Apo Dios nan nachayew, ngem kad-in fachangana nan mangifan-ig isnan awakna."^{¶¶}

⁶Idwani, ibfafan-igyo mampay nan awakyo isnan Makabfalin ay Dios ay

manoktokkhong ken chakayo,^{§§} ta sa na't akhes ipatongcho chakayo isnan osto ay timpona. ⁷Ipasakfatyo ken siya nan am-in ay chanagyo tay siya nan manoktokkhong ken chakayo.

⁸Ilaenyo ta manenemneman kayo ay osto, ya kad-in kayo ensasakhana! Tay nan fosoyo ay Chimonyo, et enlikhelikhed ay kag isnan naowaawat ay layon,* ay oman-anap is ischaena. ⁹Ikekedseyo nan pammatiyo ay mangitotoled ay mangad-i ken siya, tay ammoyo ay olay nan iib-a tako ay mamati isnan olay entona ay ili, et siya met laeng ay likhat nan cha cha inaag.

¹⁰Mo makwas nan sin-ak-itan ay likhatyo, at si Apo Dios kannay ay kalpowan nan am-in ay fachang, ya nangayag ken chakayo ay maitapi isnan eng-engkhana ay katangtangachana isnan naiyornosanyo ken Cristo, nan mangipalamot, mangipakedse ya mangipafikas isnan pammatiyo ta somya kayo. ¹¹Siya nan Makabfalin is eng-engkhana! Amen.

Nan Anongos nan Solat Pedro

¹²Siya na nan aptik ay solatko isnan fachang Silvano ay ifilangko ay kaaafolot ay ib-ak. Laychek ay mangipafikas ken chakayo, ya ipatet-ewak ya nan nay solatko et ipailana nan tet-ewa ay fachang Apo Dios. Eesteno ay mangitakchek isna.

¹³Nan iib-ayo ay mamati ay pinilin akhes Apo Dios ay cha maam-among id Babilonia, et cha cha pakomostaen chakayo, olay akhes nan kag ko anak ay si Marcos. ¹⁴Mo masabsab-at kayo,

^{¶¶}5:5 Ilaenyo nan Proverbio 3:34.

^{§§}5:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "ifan-igyo nan awakyo isnan makabfalin ay liman Apo Dios."

*5:8 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "enngook ay layon." Siya nan angnen nan layon mo chadlos naowat.

en-asikomosta kayo ay mangipaila isnan layadyo.[†]

Asop ya wad-ay talna ken chakayo am-in ay naiyornos ken Cristo.

[†]5:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “En-asikomosta kayo isnan fisito (ay mangipaila) isnan layadyo.” Isnan ilin cha Pedro siya sa nan okhalicha ay mangipaila isnan layadcha isnan am-in ay ib-acha.

Nan Maikadwa ay Solat Pedro

Nan Makwani Maipoon isnan Maikadwa ay Solat Pedro

Nan maikadwa ay solat Pedro et inso-latna isnan enkhawisan nan ansan ay mamati. Nan napateg ay ibfakhan nan solatna et ta ad-icha maaw-awis isnan ad-i osto ay kankanana nan faken tet-ewa ay mimistolo, tay chadlos fomasol nan mamatpati ken chaicha. Ibafhana ay masapol ay itot-oloycha ay mamati isnan tet-ewa ay maisos-olo maipoon ken Jesus ay chinchingechea ay nalpo isnan takho ay tet-ewa ay nangila ken siya. Tay mo siya chi nan ikkancha et ad-icha nalaka ay maawis isnan faken tet-ewa.

Nan esa'y ifab-aagna et nan songfat nan isos-olon nan mangmangwanin ad-i omali kasin si Cristo. Kanana en nan omannongan nan omaliyan kasin Cristo et khapo tay ad-i laychen Apo Dios ay machosa nan olay sino ay takho modi ket laychena ay am-in ay takho et ib-fafawicha nan fasolcha koma ta maitapi cha ken siya. Siya chana nan khotok nan ad-i somakhongan Cristo kannay modi ket omannong tay sadsad-ena nan enfab-fawiyen nan takho.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-2

Nan laychen Apo Dios ay ik-ikkan nan mamati 1:3-21

Nan faken osto ay maisos-olo 2:1-22

Nan kasin omaliyan Cristo 3:1-18

1 Sak-en si Simon Pedro, ay faa ya apostol Jesu Cristo.

Isolatko na isnan am-in ay mamati ay naagtan isnan napateg ay pammati ay is-ison nan kapateg nan pammati, tay maid pawadwad-en nan nalenteg ay Dios tako ay si Jesu Cristo ay omisas-alak, ay nangilayad isnan pammati tako.

²Asop ya omad-ad-acha kayet nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios

isnan cha yo mangammowan ken siya ya ken Jesus ay Apo tako.

Inayakhan Apo Dios chatako ta Wanchen tako Siya

³Maigkhapo isnan kamabfalina, inigwana nan am-in ay kasapolan tako, ta ipaila tako nan okhalina isnan fiyag tako, maichalan isnan cha tako mangammowan ken siya, ay nangayag ken chatako ta maitapi tako isnan katangtangachana ya nan kinagkhawisna. ⁴Siya sa nan inikkana ay nangichawchaw ken chatako isnan kaammechan ya chadlos napateg ay ilayadna ay inkalina, ta maichalan isnan naycha ay ichawchawna, et maikasiw kayo isnan pomakawas ay figfikhawen si awak isnan kalotaan, ya ta maitapi kayo isnan kinadchios Apo Dios. ⁵Idwani tay siya chi, ippeyyo et nan kafaelayo ay mangiyangnen isnan khawis ay okhali ay mangitapi isnan pammatiyo.

Sa yo't chad-oman nan apchas yo ammo ta maitapi isnan khawis ay okhali.

⁶Sa yo't itapi nan katpe isnan ammoyo.

Sa yo't itapi nan anos isnan katpeyo.

Sa yo't akhes itapi nan nadchiosan ay okhali isnan anosyo.

⁷Sa yo't itapi nan mangakhawisanyo isnan ib-ayo ay mamati isnan nadchiosan ay okhaliyo.

Sa et isnan anongosna, itapiyo nan layad isnan olay sino isnan mangakhawisanyo isnan ib-ayo.

⁸Et mo wad-ay am-in chana ay okhali ken chakayo, ya cha cha kayet amed fomikas ken chakayo, et pawad-ayencha nan kakhetyo ta kad-in enfonga kayo is khawis, isnan cha yo mangammowan ay osto ken Jesu Cristo ay Apo tako. ⁹Ngem mo sa ya wad-ay ken chakayo nan ad-i mangiyokhali isnacha, et ad-ina ilaen ay osto nan kinatet-ewa. Kag nakolap siya ya ad-i makaila ay khawis, ya nali-

chongana ay nachalosan nan sikhod ay fasolna.

¹⁰Tay siya chi ay iib-ak, am-amed yo kayet esten nan angnenyo, ta ipailayo ay tet-ewa ay inayakhan ya pinilin Apo Dios chakayo. Tay mo eestenyio chasa ay okhali, et ad-i kayo kayagyagyag. ¹¹Ya sa et chachama nan layadna ay mangichowa isnan kalebfenganyo ay somkhep ay maitapi isnan maid pengpengna ay ayen-ap-apan nan omisalal ken chatako ay si Jesu Cristo ay Apo tako.

¹²Siya nan khotokna ay kad-in ipasmekko am-in chachi ken chakayo, olay mo ammoyo et chachi, ya olay mo nailamot kayo et isnan kinatet-ewa ay sinoloyo. ¹³Et siya chi nan omno ay angnek ay mangipafikas ya mangipasmek ken chakayo isnan sisya'y matatakhawak, ¹⁴tay ammok ay sin-ak-itan yangkhay ya at matey ak,[‡] ay kag isnan inischon Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁵Siya na nan khotokna is mamangsetak idwani ay manginongnong isnacha, ta mo komaan ak, et kad-in sesemkenyo nan naycha ay sos-olo.

Chakami nan Tistikho isnan Katangtangachan Cristo

¹⁶Egaymi aped inala nan sinasangadom ay khinag-aeb ay og-okhod si mamasilib issan nangipaammowanmi ken chakayo maipoon isnan kamabfalin ya omaliyan nan Apo tako ay si Jesu Cristo. Tay chakami, et chadlos mi inila nan chachama ay katangtangachana. ¹⁷Wad-ay kami ay chadlos nananng

ya namoya isnan kachad-ayawana ya katangtangachana ken Dios Ama, ay Katotongchowon ya Matangtangad ay Dios ay nangwanin, “Siya na nan chadlos laylaychek ay Anak. Malaylaychan ak ken siya!” ¹⁸Wad-ay kami ay nanng isnan chey ay kali ay nalpo id chaya, isan naifowekhanmi ken siya isnan chey nasantowan ay filig.[¶]

¹⁹Siya chasa nan nangipadet-ewanin inpadton nan mamadto id sangadom, ya idwani am-amed kami entatalek ischi. Isonga chengngenyio koma chasa tay kag silaw ay manangkhep isnan kag enfollinget ay lofong engkhana isnan pomawayana, ay siya nan akhep ay omaliyan Cristo ay makwanin tokwifis isnan wiit ay manangkhep isnan semekyo.[§] ²⁰Ngem nan chadlos wadwad-ay ay maawatanyo, et maid makaipafala isnan semekna kannay maipoon isnan ayen nan naipadto isnan naisolat ay kalin Apo Dios. ²¹Tay maid naipadto ay nalpo isnan aped semek si takho, modi ket nalpo ken Apo Dios nan inpadtocha maichalan isnan Ispirito Santo ay nangichalan ken chaicha.

Nan Ad-i Tet-ewa ay Mistolo

2 Id sangad-om isnan cheycha'y Israelitas wad-ay cha nan aped nangwanin mamadton Apo Dios chaicha. Siya akhes ay at wad-ay nan fomala ken chakayo ay ad-i tet-ewa ay mistolo ay at mangisikap ay mangiyali isnan teken ay sos-olo ay awni't mamakawas isnan pammatiyo. Ya olay nan Apo ay nanfot ken chaicha, et ad-iyencha, ya nay

[‡]1:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Tay ammok ay nganngani nan makaanan nan nay ay torchak.” Iyalig Pedro nan awakna isnan ab-afong ay torcha ay kag facho ay makak-aan. Nan laychena ay kanan et mo matey, malokpos nan awakna ay kag facho ta nan leng-agna nan omey id chaya.

[¶]1:18 Ilaenyio nan Mateo 17; Marcos 9; ya Lucas 9.

[§]1:19 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “engkhana ay fomala nan akhep ya fomala nan talaw isnan posoyo.” Ilaenyio nan Numero 24:17; Lucas 1:78; Nan Naipaammo 22:16.

et pad-anencha kannay nan menkachodchosaancha. ²At angsan cha nan manonod isnan asi ay ang-angnencha, ya chaicha nan khotok nan kaipangaakhan nan tet-ewa ay sos-olo. ³Khapo akhes isnan kinaakhomcha, alaencha nan sipingyo maichalan isnan khinag-aeb ay ogokhodcha. Sikhod ay nensasakhana si Apo Dios ay mangokom ken chaicha. Tet-ewa, ad-i maseyep siya ay at manosa ken chaicha.**

⁴Egay insalakan Apo Dios nan angheles ay finmasol, mod-i ket inwasitna chaicha id inferno,†† ay nakadchinaancha is kaab-afollinget engkhana isnan akhew ay maokomancha. ⁵Siya akhes nan inangnena isnan nasokil ay takho id sangad-om ay maid pammatica, egayna insalakan chaicha, mod-i ket linifogna chaicha. Kecheng si Noe ay nangi-palawag isnan kinalenteg ya nan pito ay pangafongna nan insalakana. ⁶Chinosan akhes Apo Dios nan omili id Sodoma ya Gomorra et inpadchaponcha chaicha isnan apey. Siya sa nan inangnena ay namakawas ken chaicha ta ipailana nan at maangnen ay maangnen isnan maid pammatina ken siya. ⁷Insalakana si Lot ay nalenteg ay takho ay chadlos nakokorkor nan nemnemna isnan asi ay okhalin nan naoyong ay kailiyana. ⁸(Nalenteg ay takho siya ay nakiili ken chaicha, ya winakas ay chadlos nakokorkor nan khawis ay nemnemna khapo isnan cha na nangil-an ya nanngelan isnan kangaagcha isnan kawakawakas.) ⁹Am-inchana ay inangnen Apo Dios et ipailacha ay ammona nan angnena ay mangisalak isnan malikhatan nan cheycha'y mangiy-

egyat ken siya, ya kafaelana akhes ay mamalod ay mangipalikhat isnan cheycha'y nawewe, engkhana isnan maokomancha ay madchosaancha. ¹⁰Et am-am-amed kayet nan angnena isnan takho ay mangilal-ayad isnan asi ay fikhaw nan awakcha, ya mangey-eyaw isnan enap-apo ken chaicha.

Nan naycha ay ad-i tet-ewa'y mistolo, et natoled cha ya nawewe cha. Ad-i cha omegyat ay mangamsiw isnan cheycha'y matangtangad ay entetee id chaya. ¹¹Ngem olay nan angheles, ay makabfalin ya mafikfikas mo chaicha, et maid kag todi is toledcha ay mangipangaag ay mangokom ken chaicha isnan sakhang Apo Dios. ¹²Ngem nan naycha ay takho, et am-amsiwencha nan ad-icha maawatan, ya nan fikhaw si awakcha nan manetengngel ken chaicha, ay kag isnan atap ay enki-iwi ay ad-i ensemek. Alig cha isnan enki-iwi ay maid ensilfiyan nan fiyagcha, mod-i ket aped cha madmadpap ay mapatey. At mapakawas cha ay kag isnan enki-iwi, ¹³ya inagcha nan likhat ay chosan nan inangnencha. Khankhanasenchana nan finofoslon ay fiyag ay siya yangkhay nan paspasiyat-encha isnan sin-akhew. Nan naycha ay takho et kag cha lokhit isnan makiam-amongancha ay makikan ken chakayo, ya khankhanasenchana nan cha cha mamab-alijan ken chakayo. ¹⁴Laychenchana ay iseyep nan am-in ay fabfafai ay ilaencha,‡‡ ya ad-icha mangmang-ep isnan ngaag. Awisenchana nan takho ay nakapoy nan pammatina, ya inmingsa cha isnan inaakhom ay fiyag. Kwacha nan songet Apo Dios!¶¶

**2:3 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ad-i maseyep nan kapakawasancha.*”

††2:4 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*kinedchengana chaicha (ay omey) id Tartaros.*” Siya chi nan kanan nan Griego ay entey-an nan leng-ag nan natey ay kadchosaancha ken Apo Dios.

‡‡2:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*Napno nan matacha isnan asi ay fafai.*”

¶¶2:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*an-ak si awang.*”

¹⁵Tinaynancha nan osto ay chalan, et teken nan chinalancha. Wanwanchencha nan chalan Balaam ay anak Bosor, ay menlaylayad isnan siping ay al-alaena isnan linoloko, ¹⁶ya ket ay nayangyan-gan khapo isnan fasolna. Tay ket ay nen-fokhaw isnan kalin si takho nan dangkina ay nenyangyang ken siya isnan linilewlew ay inang-angnena.^{§§}

¹⁷Alig natchok ay eb-eb chana ay takho. Kag cha lifoo ay itat-ayaw si chakhem. Insasakhanan Apo Dios nan chad-ama'y ab-afollinget ay tey-ancha.

¹⁸Ichad-ayewcha nan maid posegna ay kali ta pabfikasenchana nan asi ay fikhaw si awak ta awisencha nan takho ay cha komasiw isnan sikhod ay fowegcha ay ngaag nan ang-angnencha. ¹⁹Ikalicha nan nawaya ay fiyag ngem nan kinatet-ewana et falod cha isnan okhali ay mamakawas ken chaicha. Tay mo wad-ay ngag sisa ay mangafak isnan takho, siya kannay nan mangifab-aa ken siya.

²⁰Mo nan esa'y takho et nakalayaw isnan kakaisew ay maik-ikkan isnan lofong maichalan isnan nangammowana isnan omisalak ay Apo tako ay si Jesu Cristo, sa et awni ya kasin nakna ay nenpaafak isnan chey ay tinaynana, et am-amed ay ngaag nan kasasaadna mo issan chey chamona. ²¹Khagkhag-awis et si egay na inammowan nan nalenteg ay chalan, mo nan inammowana sa na't kayet iwayang nan nasantowan ay filin Apo Dios ay naichowa ken siya. ²²Nan chey ay naangnen ken siya, et ipailana ay tet-ewa nan nakwani en, "Nan aso, kasina sakhongen nan apchas na iny-ota,"* ya nan nakwani maipoon isnan fotog, "Mo nam-es nan fotog, kasin somakhong ay entablak."

Nan Kasin Omaliyan Apo Jesus

3 Siya na nan ikadwa ay solatko ken chakayo ay laylaychek. Insolatko chana ay mangipasmek ken chakayo isnan apchas yo sinolo, ta pabfikasek nan khawis ya nadchalos ay semekyo. ²Laychek ay sesemkenyo koma nan cha infagfakhan nan cheycha'y nasantowan ay mamadto id sangad-om, ya nan filin nan Apo ay omisas-alak ken chatako ay chinggeyo isnan apostoles.

³Nan wadwad-ay koma ay masapol ay maawatanyo et siya na: Isnan omochi ay akhew et wad-ay cha nan takho ay nan fikhaw si awakcha yangkhay nan pawadwad-enchana. Ang-angowencha ⁴ay mangwanin, "Da! Kananyo man ay inkalina ay kasin omali! Ya ke ento kay mo? Natey cha et nan ikik-it tako ya! Ngem ya ke sisya kayet ay en-iso nan kasasaad nan ngonon ay kag is-san kasasaadna mailapo isnan nakhaban nan lofong mo!" ⁵Pappaatencha ay cha kalicholichong isnan kinatet-ewa ay id sangad-om, si Apo Dios et nenkali yangkhay ya ket ay nawad-ay nan chaya ya nan lota. Chanom nan nakhaeb is lota ya nakhaeb nan lota is kadchanom. ⁶Siya akhes ay chanom kayet nan nencilog ay namakawas isnan lofong id sangad-om. ⁷Ngem nan chaya ya lota ay wad-ay idwani, et nonongnongen Apo Dios isnan siya met laeng ay kalina engkhana isnan mapoowancha, ay ta maangnen isnan akhew ay maokoman ya madchosaan† nan ad-i mangiyegyat ken Apo Dios.

⁸Ngem chakayo ay laylaychek, masapol ay ad-iyo lidlichongan nan nay ay ifaagko: Ken Apo Dios en-is-iso nan sin-akhew ya nan sinlifo ay tawen, tay

§§2:16 Ilaenyo nan Numero 22:28.

*2:22 Ilaenyo nan Proverbio 26:11.

†3:7 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "mapakawasan."

nan kanan tako ay sinlifo ay tawen et sin-akhew yangkhay ken siya. ⁹Ya adina iyawniawni nan mangangnenana isnan inkalina ken chakayo ay kag isnan kankanan nan tapina. Nan magtek angnena, et an-anosana chakayo, tay adina laychen ay wad-ay olay sino is madchongaw, mod-i ket laychena ay am-in ay takho et chokokhancha nan fasolcha.

¹⁰Ngem mo maipoon isnan akhew ay omalihan nan Apo, et kag isnan alihan nan mangaakew. Isnan chey ay akhew, tomongeg nan cha maamasan nan chaya, ya at mapakawas nan enlalanglang id chaya isnan mapoowancha. Siya akhes sa nan maangnen isnan lota ya nan am-in ay wad-ay isna.

¹¹Idwani, tay kag tosa nan angnen nan ngonon ay at mapakawas, ngag et kay koma nan masapol ay angnen tako ay enfiyag? Masapol ay nadchalos ya nakapet tako ken Apo Dios. ¹²Siya koma sa nan angnenyo isnan manman-echanyo isnan akhew Apo Dios, ya ippeyyo nan am-in ay kafaelayo, ta mampay omali kanay nan chey ay akhew, ay kapoowan ya kapakawasan nan chaya ya nan malonakhan nan am-iam-in isnan apey. ¹³Ngem wad-ay ay wad-ay nan sadsaden tako ay mamati. Siya nan inkalin Apo Dios ay falo ay chaya ya nan falo ay lofong ay kinalenteg yangkhay nan wad-ay.

¹⁴Idwani chakayo ay laylaychek, isnan manman-echanyo isnan chey ay maangnen, eestenyoy ta nadchalos ya maid makmakwanianyo isnan sakhang Apo Dios, ya ta maiyornos kayo ken siya.[‡] ¹⁵Semkenyo nan kinaanos nan Apo tako, ya ifilangyo ay siya chi nan inchowana ay wayayo ay maisalakan, ay kag isnan insolat nan laylaychen tako ay ib-a ay si Pablo, ay nangisolat maipoon isnan naycha maichalan isnan silib ay inchawchaw Apo Dios ken siya. ¹⁶Siya chasa nan infagfakhana isnan am-in ay solatna maipoon isnacha. Nan tapina ay insolat Pablo, et sikhay ay maawatan, ya nan cheychay maid ammocha ay enchwadchwa nan semekcha et fab-aliktachencha nan laychena ay kanan, ay kag isnan angnencha isnan tapina ay naisolat ay kalin Apo Dios. Tay siya chi lalayancha nan madchosaancha.

¹⁷Ngem chakayo ay laylaychek, ammoyo et chana. Ilaenyo et mampay ta ad-i kayo aped maaw-awis isnan teken ay sos-olon nan naychay nawewe ay takho,[¶] tay ta ket lang mayagyag kayo isnan pammatiyo ay nailamotanyo. ¹⁸Nan magtek angnenyo koma, et amed yo kayet ippeng nan fachang Jesu Cristo ay omisas-alak ken chatako, ya ta amamed yo ammowen siya ay Apo tako. Siya nan matangtangad idwani ya is engengkhana! Amen.

[‡]3:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “eestenyoy ta edchanana chakayo ay natalna ya maid kapilawan paymo saplokyo.”

[¶]3:17 Nan osto ay naisolat isnan Griego isnan et, “kammalin nan maid lentegcha.”

Nan Omona ay Solat Juan
Nan Makwani Maipoon
isnan Inmona ay Solat Juan

Nan omona ay solat Juan ay esa'y apostol Jesus et wad-ay nan chwa ay napateg ay ibfakhana. Ifagfakhana isnan nensolatana ay khawis koma nan angnencha ta ad-i cha maisis-iyen ken Apo Dios ya isnan Anakna ay si Jesu Cristo. Tinokhona akhes chaicha ta ad-icha patpatiyen nan faken tet-ewa ay maisos-olo, tay siya chi nan mangipasiyan ken chaicha ken Apo Dios. Nan nay faken tet-ewa ay sos-olo et aped cha sinsinmek ay mangmangwanin ngaag nan wad-ay isnan nay fatawa. Isonga kinwanicha en ad-i mabfalin ay nenfalin si Jesus is tet-ewa ay takho tay ad-i mabfalin kano ay maitapi nan Dios isnan ngaag ay wad-ay isnan lofong. Kankanancha en ad-i masapol ay khawis nan ikkan nan mamati paymo nan enlilinnaychancha. Ngem ad-i fayaw tet-ewa chi. Isonga nan songfat Juan et ifagfakhana ay tet-ewa ay nenfalin is takho si Jesu Cristo id sangad-om. Ipaammona akhes ay am-in ay mamati ken Jesu Cristo ya menlayad ken Apo Dios et masapol ay khawis nan ang-angnencha ya enlilinnayad cha.

Nan Linaona

Nan lapon si solat 1:1-4

Nan khawis ya faken khawis ay kaiyalikhan nan enpaway ya nan enfollinget 1:5 - 2:29

Nan nateknan nan ang-angnen nan anak Apo Dios isnan anak Satanas 3:1-24

Nan kinatet-ewa ya nan faken tet-ewa 4:1-6

Nan layad nan mamati 4:7-21

Nan mangafakan nan pammati 5:1-21

Si Apo Jesus ay Makwanin Kalin
Apo Dios nan Poon si Fiyag

1 Ensolat kami ken chakayo maipoon isnan sikhod ay wad-ay issan laplapon ay siya nan kalin Apo Dios ay poon si fiyag. Wad-ay siya ya chadlos mi chinngge nan kalina. Chadlos inilan nan matami, ya inegnan nan limami kannay. ²Nenpaila siya ay poon si fiyag ya inilami, et nay tistikhowanmi siya ken chakayo ya ipaammomi siya ay nenpaila ken chakami. Siya nan makwanin fiyag ay maid pengpengna, ay sikhod ay wad-ay ken Dios Ama. ³Adi kad nan nay ay ifagfakhami ken chakayo nan inilami ya chinngemi, ya ibfakhami ta maitapi kayo ken chakami ay makiib-a ken Dios Ama ya nan Anakna ay si Jesu Cristo. ⁴Isolatmi na ken chakayo ta chadlos tako enlal-ayad am-in.

Nan Entee isnan Paway ya
nan Entee isnan Follinget

⁵Siya na nan chamag ay chinngemi ken siya ay ipaammomi ken chakayo: Si Apo Dios et silaw, ya maid paat follinget ken siya. ⁶Mo kanan tako, "Makiib-a tako ken siya," ngem ke pet alig follinget nan manmannalanan tako, en-eng-engag tako ya ad-i maiyafoloy isnan kinatet-ewa nan angnen tako ay enfiyag. ⁷Ngem mo manad-alan tako isnan masisilawan tay wad-ay siya ay silaw, et maornos tako, ya nan chalan Jesus ay Anakna nan menchalos isnan am-in ay fasol tako. ⁸Mo kanan tako en maid fasol tako, loklokowen tako kannay nan awak tako, ya maid ken chatako nan kinatet-ewa. ⁹Ngem mo ibfafawi tako nan fasol tako ken Apo Dios, pakawanena am-in, ya chalosana nan ngag sisa ay ad-i nalenteg ken chatako. Siya chi tay kaaafolot ya nalenteg siya. ¹⁰Ngem mo kanan tako en egay tako finmasol, ippey tako

ay nalalangkowag siya, ya maid ken chatako nan kalina.

**Kecheng si Jesu Cristo is
Mabfalin ay Mangitot-oya
isnan Takho ken Apo Dios**

2 Chakayo ay an-akko, isolatko na ken chakayo ta ad-i kayo enfasol. Ngem mo wad-ay ken chakayo nan fomasol, wad-ay si Jesu Cristo ay nalen-teg ay mangitot-oya ken chatako ken Dios Ama. ² Si Jesus nan nangikalo isnan chosan nan fasol tako ta mapakawan,⁸ ya ad-i kecheng nan fasol tako mod-i ket nan fasol nan katakhotakho isnan lofong.

**Nan Kaimatonan nan
Takhon Apo Dios**

³ Siya na nan mangammowan tako ay tet-ewa ay ammo tako si Apo Dios, mo iyangnen tako nan infilina. ⁴ Mo wad-ay mangwanin, “Ammok siya,” ngem ad-ina iyangnen nan filina, et engngakhan siya, ya maid ken siya nan kinatet-ewa. ⁵ Ngem mo sino nan mangab-afolot isnan kalin Apo Dios, omam-amed nan layadna ken siya engkhana’y maid kolang nan layadna.

Siya na nan mangammowan tako ay naiyornos tako ken Apo Dios: ⁶ Nan takho ay mangwanin naiyornos ken siya, lebfengna akhes ay wanchen si Jesus ya manalan isnan kinew-ana.

**Nan Napateg ay Filin: Masapol ay
Enlilinnayad nan Mamati**

⁷ Iib-ak ay laylaychek, faken falo ay filin nan isolatko ken chakayo, mod-i ket sikhod ay filin ay chinawatyo is-san lapon nan namatiyanyo. Siya nan sikhod ay filin ay apchas yo chinng.

⁸ Ngem tet-ewa ay falo nan nay ay filin ay isolatko. Inpailan Jesus nan tet-ewa ay kaiyangnenana, ya siya akhes ken chakayo, tay nay cha mamaid nan follinget ya cha enlanglang et nan tet-ewa ay silaw. ⁹ Nan mangwanin wad-ay siya isnan silaw, sa na't kholaen nan ib-ana et sisya'y wad-ay isnan follinget. ¹⁰ Mo sino nan menlayad isnan ib-ana, et entetee isnan kawad nan silaw, ya maid ken siya nan khotok si enfasolan. ¹¹ Ngem nan mangola isnan ib-ana, wad-ay isnan follinget. Ad-ina ammo nan omay-ayana tay cha manalan isnan follinget ay mangokolap ken siya.

Nan Tokhon Juan isnan Sinolatana

¹² Ensolat ak ken chakayo ay anan-ak, tay napakawan met nan fasolyo khapo ken Cristo.** ¹³ Ensolat ak ken chakayo ay amam-a, tay ammoyo siya ay sikhod ay wad-ay issan laplapona. Ya chakayo akhes ay fabfafallo, ensolat ak ken chakayo tay inafakyo si Satanas ay makwanin ngaag. Siya, ensolat ak ken chakayo ay anan-ak tay ammoyo si Dios Ama. ¹⁴ Ensolat ak akhes ken chakayo ay amam-a, tay ammoyo siya ay sikhod ay wad-ay issan laplapona. Ensolat ak kayet ken chakayo ay fabfafallo tay fomifikas kayo, entetee nan kalin Apo Dios ken chakayo, ya inafakyo siya ay makwanin ngaag.

¹⁵ Ad-iyoy ippey nan layadyo isnan lofong paymo isnan figfikhawen nan katakhotakho isnan lofong. Tay nan mangippey isnan layadna isnan lofong, et maid layadna ken Dios Ama. ¹⁶ Tay am-in ay khankhanasen nan katakhotakho isnan lofong, nan figfikhawen nan awak ya matacha ya nan ichad-ayewcha ay kwacha, et ad-i malpo ken Dios Ama,

§2:2 Nan teken ay kaifalikkasan nan Griego isna et, “Siya nan nangaan isnan songet Apo Dios maipoon isnan fasol tako”

**2:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*khapo isnan ngachana.*”

mod-i ket malpo isnan lofong. ¹⁷Nay met achi nan nalpo isnan lofong ya nan figfikhawen nan takho ay wad-ay ischi, et cha maamas. Ngem nan takho ay mangangnen isnan nemnem Apo Dios, et wad-ay fiyagna ay maid pengpengna.

Nan Mangap-apos ken Cristo

¹⁸Anan-ak, nay nganngani nan mapengpengan nan timpo. Chinngeyo ay isnan sisya'y ad-i omalihan Cristo, at fomala nan mangap-apos ken siya, ya angan cha't idwani. Siya na nan mangammowan tako ay idwani nan cha omochi ay akhew.†† ¹⁹Sikhod ay naitaptapi cha ken chatako sa cha't sinmiyan. Tet-ewa ay faken tako ib-a chaicha, tay mo sa ya ib-a tako, eg-ay cha sinmiyan. Nan sinmiyanancha nan mangilatak ay maid olay esa ken chaicha is ib-a tako ay mamati.

²⁰Ngem ken chakayo, inpateena nan Ispirito Santo, ya ammoyo am-in nan kinatet-ewa. ²¹Ad-ik kanan en ensolat ak ken chakayo tay ad-iyo ammo nan kinatet-ewa, mod-i ket tay ammoyo, ya ammoyo akhes ay maid fomala's engag isnan kinatet-ewa.

²²Sino nan engngakhan mo faken nan manopla ay si Jesus nan nafaa ay Cristo? Siya nan mangapos ken Cristo, ya faken yangkhay nan Anak nan ad-ina figfikhen mod-i ket si Dios Ama akhes. ²³Olay sino ay mangisaot isnan Anak, maid ornosna ken Dios Ama. Ya nan mangitakcheg isnan Anak, et maiyornos isnan Ama.

²⁴Ilaenyoy ta sesemkenyo nan chinngeyo issan laponay ay namatiyanyo. Tay mo entee ken chakayo nan chey ay chinngeyo, at maiyoornos kayo isnan Anak ya ken Dios Ama. ²⁵Et fongaen tako nan inkalina, ay fiyag ay maid pengpengna.

²⁶Idwani, siya na nan isolatko ken chakayo maipoon isnan cheycha'y cha manas-ailo ken chakayo. ²⁷Ngem at sisysisiya nan Ispiritona ay inpateena ken chakayo, et nay ad-iyo masapol nan kasin mangisolo ken chakayo, tay wad-ay siya ay cha mangisolo ken chakayo isnan am-in, ya tet-ewa nan isos-olona, maid engag. Abfolotenyoy et nan isolona ya maiyoornos kayo ken Cristo.

²⁸Idwani, an-akko, maiyoornos kayo ken siya, tatno mo enpaila siya isnan omalihan, et maid omegyatan paymo fomainan tako. ²⁹Ammoyo met ay nalenteg si Apo Dios.‡‡ Tay siya chi figfikhenyoy achi ay am-in ay nalenteg nan okhalicha et naiyanak ay en-an-akna.

Nan Okhalin nan An-ak Apo Dios

3 Semkenyoy nan ad-i kakonto ay layad Dios Ama ken chatako, tay infilangna chatako ay an-akna, ya siya chi nan tet-ewa ay kasasaad tako. Nan khotokna ay ad-i maawatan nan katakhotakho isnan lofong chatako et tay adicha figfikhen siya. ²Iib-a ay laylaychek, an-ak et Apo Dios chatako idwani, ngem sisya'y eg-ay naipaammo mo ngag nan awni't enfalinan tako. Nan magtek yangkhay ammo tako, et mo enpaila's Cristo, at enfalin tako ay kag ken siya, tay at ilaen tako nan osto ay ilana. ³Ya olay sino ay chadlos mennamnana isna, et chalosana nan ngaag ay okhalina, ta enfalin ay kag ken Cristo ay nadchalos.

Nan Okhalin nan Takho nan Mangifaag isnan Nalpowana

⁴Am-in nan enfasol et iwayangna kanay nan lenteg Apo Dios, tay nan fasol, et siya chi nan manokilan isnan lentegna. ⁵Ammoyo met ay maid paat fasol Cristo, ya nan khotok nan nenpail-ana et ta

††2:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "idwani nan omochi ay olas."

‡‡2:29 Nan esang akhes ay ayen nan nay et, "Ammoyo met ay nalenteg si Cristo."

kaanena nan fasol. ⁶Adi kad olay sino ay maiyoornos ken siya, et ad-i enfasol. Am-in ay enfasofasol, et eg-aycha finigfig ya pinati siya.[¶]

⁷An-akko, ilaenyo ta maid manailo ken chakayo. Nan takho ay osto nan angnena et nalenteg ay kag ken Cristo. ⁸Ngem nan enfasofasol et takhon nan Chimonyo, tay fasol nan sikhod ay ekhad nan Chimonyo engkhana issan laplapon. Nan pangkhep nan nenpailan nan Anak Apo Dios, et ta pakawasena nan chonon nan Chimonyo.

⁹Adi kad olay sino ay naiyanak ken Apo Dios, et ad-i enfasofasol tay linmamot nan semek Apo Dios ken siya. Ad-i mabfalin ay enfasofasol tay naiyanak siya ken Apo Dios. ¹⁰Siya na nan kailasinan nan an-ak si Chimonyo isnan an-ak Apo Dios: Olay sino ay ad-i nalenteg nan ang-angnena et faken anak Apo Dios, ya olay nan ad-i menlayad isnan ib-ana.

Nan Napateg ay Lenteg Cristo: Enlilinnayad tako

¹¹Siya na nan sos-olo ay chinngeyo mailapo issan namatiyano: Masapol ay enlilinnayad tako. ¹²Ad-i tako koma tonochen si Cain ay takhon nan Chimonyo^{§§} ya aped namatey isnan annochina. En na man pinatey nan annochina ay? Tay naammowan ay ngaag pet nan cha na angnen ya nalenteg si annochina.

¹³Ad-i kayo koma mataa iib-a, mo kholaen nan takhon si lofong chakayo. ¹⁴Ammo tako met ay tinaynan tako nan chalan si etey ya nen-aton tako isnan chalan si fiyag, tay wad-ay layad tako isnan ib-a tako ay mamati. Nan ad-i menlayad isnan ib-acha, sisy a cha isnan cha-

lan si etey. ¹⁵Olay sino ay menkhola isnan ib-ana, et maifilang ay enpatey, ya ammoyo met ay nan enpatey maid ken siya nan fiyag ay eng-engkhana.

¹⁶Siya na nan kaammowan nan osto ay ayen nan layad, tay inyoyan Cristo nan fiyagna pala ken chatako. Siya akhes ay iyoya tako koma nan fiyag tako pala isnan ib-a tako ay mamati. ¹⁷Ngem mo ilaen nan wad-ay mabfalina nan kasapolan nan ib-ana ay enkolang sa na't ad-i seg-angan, ay ke wad-ay ken siya nan layad Apo Dios? ¹⁸An-akko, ilaen tako ta ad-i tako aped yangkhay apaapaten nan maipoon isnan layad, modi ket ipaila tako koma nan tet-ewa ay layad isnan angnen tako.

¹⁹⁻²⁰Siya chi nan mangammowan tako ay cha tako abfoloten nan kinatet-ewa, ya olay mo omipafasol nan semek tako, mabfalin ay kasin tako pabfikasen nan semek tako isnan sakhang Apo Dios, tay wadwad-ay si Apo Dios mo nan semek tako, ya maid ad-ina ammo.

²¹Iib-ak ay laylaychek, mo maid fasol is sesemken tako, natoled tako ay manot-oya ken Apo Dios, ²²ya at chawaten tako nan olay ngag ay kedchawen tako ken siya, tay abfoloten tako nan filina ya angnen tako nan laychena. ²³Et siya na nan filina: Masapol ay mamati tako isnan Anakna ay si Jesus, ay siya nan Cristo,* ya enlilinnayad tako, tay siya nan infilina ken chatako. ²⁴Nan takho ay mangiyangnen isnan filin Apo Dios, maiyornos cha ken siya, ya wad-ay siya ken chaicha. Siya na nan mangammowan tako ay wad-ay siya ken chatako, tay wad-ay nan Ispiritona ay inpateena ken chatako.

[¶]**3:6** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Maid fomafasol ay nangila paymo nangammo ken siya."

^{§§}**3:12** Nan inpangachan Juan ken Satanas isna et, **Nan Ngaag**.

^{*}**3:23** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Masapol ay mamati tako isnan ngachan nan Anakna ay si Jesu Cristo."

**Nan Mangilasinan isnan
Sos-olon si Anito isnan
Sos-olon nan Ispirito Santo**

4 Iib-ak ay laylaychek, ad-iyoy aped kannay patiyen nan olay sino ay enisos-olo ay mangwanin nalpo ken Apo Dios nan isos-olocha, mod-i ket tepngenyoy/pachasenyo ona chaicha mo nan isos-olocha et tet-ewa ay nalpo isnan Ispirito Santo paymo isnan anito. Tay angсан cha nan ad-i tet-ewa ay mamadto ay enfaabfaat isnan lofong.² Siya na nan mangammowanyo mo nan Ispiriton Apo Dios nan nalpowana: Mo ifagfakhacha ay si Jesus nan Cristo ay nenfalin ay takho, et wad-ay nan Ispiriton Apo Dios ken chaicha.³ Ngem nan ad-i mangitakcheg ken Jesus, faken nan Ispiriton Apo Dios nan enkak-ali ken siya mod-i ket nan anito. Siya nan mangapos ken Cristo, ya siya nan chinngeyo ay at omali, ya wad-ay et isnan lofong.

⁴ Chakayo ay ongang-a, an-ak Apo Dios chakayo, ya inafakyo chaicha, tay makabfalin siya ay wad-ay ken chakayo mo nan Chimonyo ay wad-ay isnan lofong.⁵ Chaicha nan mangitakcheg isnan kalotaan, et nay kalotaan nan appatencha, ya chengngen nan katakhotakho chaicha.⁶ Chatako nan an-ak Apo Dios, et am-in ay mangammo ken Apo Dios, chengngenchana nan isos-olo tako. Ngem nan faken an-ak Apo Dios, totowengenchana nan isos-olo tako. Siya chi nan esa'y mangammowan tako mo nan Ispirito Santo ay omisoloy isnan tet-ewanan mangichad-alan ken chaicha paymo nan anito ay engag nan isolocha.

Nan Layad Apo Dios nan Maton-od

⁷ Iib-ak ay laylaychek, enlilinnayad tako, tay si Apo Dios nan nalpowan

nan layad. Mo sino nan wad-ay layadna, et naiyanak ken Apo Dios ya tet-ewa ay ammona si Apo Dios.⁸ Ngem nan maid layadna, et ad-ina ammo si Apo Dios, tay si Apo Dios nan poon si layad.⁹ Siya na nan inangnen Apo Dios ay nangipaila isnan layadna ken chatako: Finaana nan es-esang ay Anakna isnan lofong tatno maichalan ken siya et mabfalin ay mawad-ay ken chatako nan fiyag ay maid pengpengna.¹⁰ Siya na nan kail-an nan tet-ewa ay layad: faken nan layad tako ken Apo Dios, mod-i ket nan inpailana ay layad ken chatako isnan namaalana isnan Anakna ay mangikalo isnan chosan nan fasol tako ta mapakawan.[†]¹¹ Iib-a ay laylaychek, mo siya chi nan ilan si layad ay inpailan Apo Dios ken chatako, enlilinnayad tako koma akhes.¹² Maid paat takho is nangila ken Apo Dios, ngem mo enlilinnayad tako at wad-ay si Apo Dios ay entee ken chatako, ya nan layadna ay wad-ayena ken chatako et cha matapapiyan engkhanay maid enkolangana.

¹³ Siya na nan mangammowan tako ay maiyoornos tako ken siya ya wad-ay siya ay entetee ken chatako, tay inpateena ken chatako nan Ispiritona.¹⁴ Inilami si Jesus, ya idwani tistikhowanmi ay finaan Dios Ama siya ay Anakna isnan lofong ta isalakana nan katakhotakho.¹⁵ Olay sino ay mamigfig ya mangifaag ay si Jesus nan Anak Apo Dios, et wad-ay si Apo Dios ay entee ken siya, ya maiyornos siya ken Apo Dios.¹⁶ Adi kad siya chi nan mangammowan tako ya mentalkan tako isnan layad Apo Dios ken chatako.

Si Apo Dios nan poon si layad, et nan takho ay kawad nan layad, maiyoornos ken Apo Dios, ya wad-ay si Apo Dios ay entee ken siya.¹⁷ Cha et mat-

[†]4:10 Nan teken ay kaifalikkasan nan Griego isna et, “nan namaalana isnan Anakna ay mangaan isnan songetna maipoon isnan fasol tako.”

aptapiyan nan layad tako engkhana'y maid kolangna tatno isnan akhew ay en-
okomana, at natoled tako ay manakhang
ken siya tay inyokhali tako nan ekhadna
isnan kawad tako isnan lofong. ¹⁸Ad-i
maiyafoley nan egyat isnan layad, tay
tokaken nan layad ay maid kolangna nan
egyat. Siya chi tay nan manemsemkan
isnan chosa nan fomal-an nan egyat,
isonga nan takho ay omegyat et sisya'y
kolang nan layadna. ¹⁹Wad-ay layad
tako tay inmona ay linayadna chatako.
²⁰Mo wad-ay mangwanin "Wad-ay nan
layadko ken Apo Dios," sa na't kholaen
nan ib-ana, engngakhan siya. Tay mo
maid layadna isnan ib-ana ay iilaena, ad-
i mabfalin ay wad-ay layadna ken Apo
Dios ay ad-ina iilaen. ²¹Siya na nan in-
filin Apo Dios ken chatako, mo sino nan
menlayad ken siya, masapol ay wad-ay
layadna akhes isnan ib-ana.

Nan Angnen ay Mangafak isnan Anito

5 Olay sino ay mamati ay si Jesus
nan Cristo et anak Apo Dios siya.
Ya nan menlayad isnan ama, wad-ay
akhes layadna isnan anakna. ²Adi kad
mo wad-ay layad tako ken Apo Dios
ya iyangnen tako nan infilina, siya nan
mangammowan tako ay wad-ay nan
layad tako isnan iib-a ay an-akna. ³Siya
na nan kail-an nan layad ken Apo Dios,
mo iyangnen tako nan infilina. Ya ad-i
sikhab nan filina ay angnen, ⁴tay nan
naiyanak ken Apo Dios, et afakencha
nan ngaag isnan lofong, ya maid teken
is iyafak tako mod-i yangkhay nan pam-
mati tako. ⁵Tay ay ke wad-ay makaafak
isnan ngaag isnan lofong, mo faken nan
takho ay mamati ay si Jesus nan Anak
Apo Dios?

Nan Mangipaila ay si Jesus nan Anak Apo Dios

⁶Si Jesu Cristo, siya nan inmali
ay nafonyakhan isnan chanom ya
naipachala ay napatey. Faken kecheng
nan nafonyakhana nan nangipaila
isnan kinatet-ewana, mod-i ket nan
naipadchalaana.[‡] ⁷Ya wad-ay kayet
nan Ispirito Santo ay nanistikho ken
siya, tay siya nan poon si kinatet-ewa.
⁸Adi kad tolo nan mangipaila isnan
kinatet-ewana, nan Ispirito Santo,
nan nafonyakhana isnan chanom, ya
nan naipadchalaana, ya mismis-o nan
laychenchay ay kanan. ⁹Siya chachi nan
inischon Apo Dios ay nanistikho isnan
Anakna. Mo patiyen tako nan tistikhon
si takho, adi ngen am-am-amed mo
si Apo Dios nan manistikho? ¹⁰Nan
tet-ewa ay mamati isnan Anak Apo
Dios, et liknaena nan kinatet-ewan nan
patpatiyena. Ngem nan ad-i mamati
isnan kinwanin Apo Dios, ippeyna ay
engngakhan si Apo Dios, tay ad-ina
patiyen nan infakhan Apo Dios maipoon
isnan Anakna. ¹¹Naay nan infakhan
Apo Dios: Inchowana ken chatako nan
fiyag ay maid pengpengna, ya nan
poon nan nay ay fiyag et nan Anakna.
¹²Adi kad mo sino nan maiyoornos
isnan Anak Apo Dios, wad-ay ken
siya nan fiyag ay maid pengpengna.
Ngem nan maid ornosna isnan Anak
Apo Dios, maid ken siya nan fiyag ay
eng-engkhana.

Nan Tapina Kayet ay Tokhon

¹³Isolatko chana ken chakayo ay ma-
mati isnan Anak Apo Dios, ta ad-i
kayo kasin enchwadchwa ay wad-ay

[‡]5:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Siya si Jesu Cristo ay inmali maichalan isnan chanom ya chala, faken yangkhay isnan chanom mod-i ket isnan chanom ya chala." Issan nafonyakhan Jesus nenkali si Apo Dios ay nangipatet-ewa ay Anakna si Jesus. Sa et issan nateyana ay nangisalakana isnan katakhotakho naipaila kayet ay siya nan Anak Apo Dios.

ken chakayo nan fiyag ay maid pengpengna.[¶] ¹⁴Ya mamang-ep tako isnan sakhangna, tay olay ngag ay kedchawen tako ken siya maiyafoloy isnan nemnemna, et chengngena. ¹⁵Et mo ammo tako ay chengngena nan am-in ay kedchawen tako, ammo tako akhes ay at chawaten tako nan kedkedchawen tako ken siya.

¹⁶Mo wad-ay mangila ay cha fomasol nan ib-ana isnan fasol ay ad-i mangiyey ken siya isnan eng-engkhana ay kachongawana,[§] ilowalowana koma siya, ya at maagtan siya isnan fiyag ay maid pengpengna. Angnenyo yangkhay chi mo nan fasolna et faken nan fasol ay mangiyey ken siya isnan eng-engkhana ay kachongawana, tay wad-ay nan kag todi ay fasol, ya ad-ik kanan en ilowalowanyo nan mangangnen sidi. ¹⁷Am-in nan ad-i osto ay ang-angnen, et fasol. Ngem wad-ay nan fasol ay ad-i omiyey isnan eng-engkhana ay kachongawan.

Nan Kapapatekhan ay Ammon nan An-ak Apo Dios

¹⁸Ammo tako ay am-in ay naiyanak ken Apo Dios, et ad-i cha enfasofasol, tay wad-ay nan fogfongtong ay Anak Apo Dios ay mentokkhong ken chaicha, ya maid angnen nan Chimonyo^{**} ay mangegnan ken chaicha.

¹⁹Ammo tako ay olay mo ichad-alan nan Chimonyo nan katakhotakho isnan lofong, khechangna'y takhon Apo Dios chatako.

²⁰Ammo tako akhes ay inmali nan Anak Apo Dios ya inagtana chatako is semek ay makaawat, ta ammowen tako nan tet-ewa ay Dios. Ya maiyoornos tako ken siya ay tet-ewa ay Dios tay naiyornos tako isnan Anakna ay si Jesu Cristo. Siya nan tet-ewa ay Dios ya nan malpowan nan fiyag ay maid pengpengna. ²¹Anakko, komasiw kayo isnan khinag-aeb ay dios.

[¶]5:13 Nan osto ay naisolat isna et, "Isolatko chana ken chakayo ay mamati isnan ngachan nan Anak Apo Dios, ta ammoyo ay wad-ay ken chakayo nan fiyag ay maid pengpengna."

[§]5:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*nan fasol ay faken etey nan ischona.*" Siya akhes nan naisolat isnan omon-onod ay bersikolo.

^{**}5:18 Nan osto ay inpagachan Juan ken Satanas isna et, **Nan Ngaag.**

Nan Maikadwa ay Solat Juan

Nan Makwani Maipoon isnan Maikadwa ay Solat Juan

Nan maikadwa ay solat Juan et inso-latna isnan laylaychena ay in-ina ya nan an-akna. Away nan laychena ay kanan et nan esa'y machagchakhopancha ya nan mamati. Nan kapatekhan ay ifab-aagna isnan solatna et enlilinnayad cha koma ya ad-icha koma ab-abfoloten nan isos-olon nan ad-i osto'y en-isos-olo.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1-3

Nan pateg nan layad 4-6

Tokhon maipoon isnan ad-i tet-ewa ay sos-olo 7-11

Nan anongos nan solat 12-13

1 Sak-en si Juan ay esang ay mangichad-alan isnan mamati,^{††} ya isolatko na ken sik-a ina ay pinilin Apo Dios ya isnan an-akmo. Tet-ewa nan layadko ken chakayo ay sin-ina, ya faken yangkhay sak-en, mod-i ket olay akhes nan am-in ay mamati isnan tet-ewa ay sos-olo. ²Siya na nan angnenmi khapo isnan kinatet-ewa ay wad-ay ken chatako ya entetee ken chatako is eng-engkhana. ³Wad-ay ay wad-ay ken chatako nan fachang, seg-ang ya talna ay malpo ken Dios Ama ya ken Jesu Cristo ay Anakna. Maigkhisana chana isnan kinatet-ewa ya nan layad isnan fiyag tako.

Nan Sikhod ay Filin isnan Mamati

⁴Chachama'y malaylaychan ak isnan nangammowak ay wad-ay cha nan an-akmo ay mangab-afolot isnan kinatet-ewa, ay kag nan infilin Dios Ama ken chatako. ⁵Idwani, kedchawek ken sik-

a ina, ta enlilinnayad tako. Faken falo ay filin nan nay ay isolatko ken sik-a, tay siya na san sikhod ay filin ay chinnge tako mailapo issan namatiyan tako. ⁶Siya na nan kail-an nan layad: nan mangiyangnenan tako isnan infilina. Ya siya na nan filin ay chinngeyo mailapo issan namatiyano: Masapol ay layad nan mangichalan isnan fiyagyo.

⁷Angsan cha nan finmala ay enfaabfaat isnan lofong. Ad-icha figfikhen ay si Jesus nan Cristo ay nenfalin ay takho. Chaicha nan ensas-ailo ya mangapos ken Cristo. ⁸Ilaenyo ta ad-i kayo masaew isnan chinnomi ken chakayo,^{‡‡} mod-i ket ta alaenyo nan amin ay at ichowana ken chakayo.

Nan Tokhon Maipoon isnan Eng-engag ay Mistolo

⁹Olay sino ay manos-olok isnan sos-olon Cristo, ay ad-i mangeegnan ay osto isnan sos-olona, maid ornosna ken Apo Dios. Ngem nan mangeegnan isnan tet-ewa ay sos-olo, maiyoornos ken Dios Ama ya isnan Anakna. ¹⁰Adi kad mo wad-ay mangiyali isnan teken ay sos-olo ken chakayo, ad-iyo paspaskhepen isnan afongyo ya ad-iyo khakhawisen chaicha. ¹¹Tay mo sino nan mangagkhawis isnan kag todicha, at maitapi cha isnan enngaakhancha.

Nan Anongos nan Ikadwa ay Solat Juan

¹²Olay mo ansan nan laychek ay isolat ken chakayo, ngem ad-ik laychen ay papil ya lapis nan angnak ay makikali ken chakayo, mod-i ket asop ya makaee ak sisa ta masasaskhang tako ay matoty, ta maanay nan lagsak tako.

^{††}1:1 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Sak-en nan esang ay am-ama"

^{‡‡}1:8 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "Ilaenyo ta ad-i kayo masaew isnan chinnoy."

¹³Pakpakomostaan nan an-ak nan akhim ay fafai ay pinilin Apo Dios sik-a.

Nan Maikatlo ay Solat Juan

Nan Makwani Maipoon isnan Maikatlo ay Solat Juan

Nan maikatlo ay solat Juan et inso-latna isnan esa'y mangipangpango isnan mamati ay si Gayo khapo isnan khawis ay namachangana isnan mamati ya am-amed isnan namachangana isnan en-isos-olo isnan kalin Apo Dios. Ifag-fakhana akhes ken siya ay masapol ay meymey-ancha ta ad-icha ab-abfoloten nan ngaag ay okhalin nan lalaki ay nengachan si Diotrefes.

Nan Linaona

Nan lapon si nan solat 1-4

Maichad-ayaw si Gayo 5-8

Nan ngaag ay inangnen Diotrefes 9-10

Nan khawis ay inangnen Demetrio 11-12

Nan anongos nan solat 13-15

1 Sak-en si Juan ay esang ay mangichad-alan isnan mamati, ya isolatko na ken sik-a aloyosko ay Gayo ay tet-ewa ay laylaychek.

²Ilol-owalowak sik-a aloyosko ta komekedse ka ya ta enkhagkhawis ka isnan am-in. Ad-i ak enchwadchwa ay khawis nan pammatim.[¶] ³Chachama ay enlal-ayad ak isnan inmaliyan nan tapina ay ib-a tako ay mamati ay nanistikho isnan nangab-abfolotam isnan kinatet-ewa, tay nan kinatet-ewa nan wanwanchem. ⁴Maid kasin chadlos malaylaychak mod-i kecheng nan manngelak ay ab-abfoloten nan an-akko nan kinatet-ewa.

⁵Aloyosko, kaaafolot ka isnan cham angnen ay menmangili isnan iib-a ay mamati, am-amed tay kaili cha. ⁶Inokhodcha isnan sakhang nan

naam-among ay mamati nan maipoon isnan layadmo. Khawis mo paligwatem chaicha ay osto tay siya nan lebfengna'y maangnen isnan faan Apo Dios. ⁷Tay naligwat cha ay en mangitakcheg isnan ngachana, ya ad-i cha omala isnan kasapolancha isnan ad-i mamati. ⁸Tay siya chi lebfengna'y mangiliyen tako ya fachangan tako nan kag tod-icha ay takho, ta en-asifabchang tako ay mangiwalas isnan kinatet-ewa.

Nan Tokhon Maipoon isnan Nawewe

⁹Wad-ay san solatko ken chakayo issa ay maam-among ay mamati, ngem si Diotrefes ay mangipatotongcho isnan awakna, et ad-ina figfikhen sak-en. ¹⁰Et mo omey ak sisa, at pabfalaek ken chakayo nan ang-angnena ay aped omipangapangaag. Ya ad-i kayet maoma isnan ang-angnena tay ad-ina akhes mangiliyen nan ib-a tako ay mamati, ya iyad-ina kayet nan kailiyano ay menlayad ay menmangili ken chaicha, sa na't telachen isnan kaam-amonganyo nan mangangnen sidi.

¹¹Aloyosko, ad-im tonton-ochen nan ngaag, mod-i ket nan yangkhay khawis nan wanchem. Tay nan mangangnen isnan khawis, siya nan naiyanak ken Apo Dios, ngem nan mangangnen isnan ngaag, ad-ina figfikhen si Apo Dios.^{§§}

¹²Mo maipoon ken Demetrio, khawis nan makmakwaniyana isnan am-in, ya olay nan kinatet-ewa ay inyokhalina. Olay sak-en, tistikhowak siya, ya am-moyo ay tet-ewa nan ifagfakhak.

Nan Anongos nan Ikatlo ay Solat Juan

¹³Angsan nan laychek ay isolat ken sik-a, ngem ad-ik laychen ay papil ya lapis nan angnek ay makikali ken sik-

[¶]1:2 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "khawis nan leng-agmo."

^{§§}1:11 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et "egayna inila si Apo Dios."

a, ¹⁴mod-i ket asop ya isnan ad-i oman-
nong et makaeey ak sisa ta entot-oya ta.*
Asop ya wad-ay ken sik-a nan talna.

Pakpakomostaan nan ib-ata isna sik-
a: Sin-es-aem akhes ay pakomostaen nan
am-in ay ib-ata ay wad-ay issa.

*1:14 Nan naisolat isnan English isna et, “*ta ensakhang ta ay entot-oya,*” ngem nan wad-ay isnan Griego et, “*ensaskhang nan topekta ay enkali.*”

Nan Solat Judas

Nan Makwani Maipoon isnan Solat Judas

Nan nay ay solat et nalpo ken Judas ay etad Santiago, et insolatna na ay mamag-fakha isnan mamati ta annachancha nan ad-i osto ay maisos-olo, ay isos-olon nan ap-aped ay mistolo. Nan nay ay aptiaptik ay solat et is-ison nan ifagfakhan nan maikadwa ay solat Pedro. Ifagfakhana ay masapol ay itot-oloy tako ay mamatpati isnan tet-ewa ay sos-olo ay nalpo ken Apo Dios. Tay siya nan osto ay laychen Apo Dios ay abfoloten si takho.

Nan Linaona

1. Nan makwani maipoon isnan fachang Apo Dios isnan takhona (1,2).

2. Nan makwani maipoon isnan pamatin nan takhon Apo Dios (3).

3. Nan okhalin nan takho ay nangiwayang isnan kalin Apo Dios (4).

4. Nan kinwanin nan sikhod ay kalin Apo Dios maipoon isnan takho ay nangiwayang isnan kalina (5-8).

5. Nan makwani maipoon isnan anheles ay nangiwayang isnan kalin Apo Dios (9-10).

6. Nan makwani maipoon isnan tolo ay takho id sangad-om ay nangiwayang isnan kalin Apo Dios (11).

7. Nan makwani maipoon isnan kailiyancha ay Judio ay kakas-okas-on mamati ay nangiwayang isnan kalin Apo Dios (12-13).

8. Nan kinwanin nan mamadton Apo Dios isnan sikhod ay kalina maipoon isnan takho ay nangiwayang isnan kalina (14-16).

9. Nan okhalin nan takho ay mangiwayang isnan kalin Apo Dios (17-19).

10. Nan makwani maipoon isnan pamatin nan takhon Apo Dios (20-23).

11. Nan makwani maipoon isnan fachang Apo Dios isnan takhona (24-25).

1 Sak-en si Judas ay faan Jesu Cristo ya akhin Santiago.[†]

Siya na nan solatko ken chakayo ay inayakhan ya laylaychen Dios Ama ya toktokkhongan Jesu Cristo.

² Asop ya omad-ad-acha kayet nan seg-ang, talna ya layad Apo Dios ken chakayo.

Nan Ap-aped ay Mistolo

³ Iib-ak ay laylaychek, olay mo chachama nan layadko ay mensolat ken chakayo maipoon isnan kaisalakan tako am-in ay mamati, ngem egay ak tay inammowak ay masapol ay tokhonek chakayo ta estenyo ay mangitakcheg isnan pammati ay namipingsan ay inchowan Apo Dios isnan takhona.

⁴ Tay egayyo inam-ammowan ay wad-ay cha pet nan makiam-among ken chatako ay maid ornoscha ken Apo Dios ya mamab-aliw isnan ayen nan fachangna. Enlason cha ay mangwanin, seg-angan kayet Apo Dios chaicha olay asi nan cha cha angnen. Sa cha't ad-iyen si Jesu Cristo ay nenkwa ken chatako ya es-esang ay Apo tako. Apchas naischo id sangad-om nan chosacha.

Nan Madchosaan nan Mangiwayang isnan Kalin Apo Dios

⁵ Inammowanyo et nan inikkan Apo Dios isnan takhona ay Israelitas id sangad-om. Ngem olay mo siya chi, laychek kayet ay ipasmek ken chakayo ay kakwasan nan nangisalaksana ay nangikaanana ken chaicha id Egipto, khechangna ay

[†]1:1 Si Santiago ay nay et siya nan akhin Jesus, ya siya nan nangichad-alan isnan naam-among ay nanad-ayaw ken Jesus id Jerusalem kakwasan nan sinmakhongan Jesus id chaya. Ilaenyo Nan Inik-ikkan nan Apostoles 15:12-29, ya nan solat Pablo isnan iGalacia 2:11-12. Ilaenyo akhes nan Mateo 12:46.

chinosana ay namatey isnan cheycha'y egay namati. ⁶Sesemkenyo akhes nan cheycha'y anheles ay egay nang-ep isnan naipalebfeng ken chaicha, et tinaynancha nan osto ay kawadcha.[‡] Tay siya chi, inapokok Apo Dios chaicha is kaab-afollinget is eng-engkhana, ay manman-ed isnan kadchachayaw ay akhew ay en-okoman Apo Dios. ⁷Siya akhes ay teken nan inik-ikkan nan cheycha'y iSodoma ya nan iGomorra ya nan cheycha'y omili isnan sag-encha ay ili.[¶] Egaycha yangkhay inseyep nan ib-acha ay lallalaki, mod-i ket wad-ay kayet nan kakaisew ay inang-angnencha. Nan chosacha nan kafagfag-an koma nan am-in ay takho ta ad-i cha akhes mapoowan isnan apey ay maid pengpengna.

Nan Okhalin nan Ap-aped ay Mistolo

⁸Siya akhes isnan naycha'y takho, en-itaitaw cha yangkhay isnan asi ay mangipakaisew isnan okhalicha. Adiyencha nan en-ap-apo, ya chopisencha nan matangtangad ay anheles. ⁹Ngem olay nan katotongchowan ay anghel ay si Miguel et maid kag tosa is inang-angnena. Tay issan nakisomaana isnan Chimonyo maipoon isnan awak Moises,

maid toledna ay manopis ay mangokom ken siya, mod-i ket kinwaninan, "Kikhad si Apo Dios ay menyangyang ken sik-a!" ¹⁰Nay met achi nan naycha'y takho, et amsiwencha nan ad-icha maawatan. Kag cha atap ay enki-iwi ay ad-i ensemek, ya nan yangkhay fikhawen nan awakcha nan wanwanchencha. Siya kannay chi nan khotok nan madchosaancha.[§]

¹¹Selaeg cha tay nan okhalin Cain nan en cha wanwanchen. ^{**}Nasailowan cha ay kag ken Balaam tay siping nan pawadwad-encha.^{††} Kholaencha akhes nan apocha ay kag isnan inangnen cha Core id sangad-om, ya siya akhes ay at mapakawas cha.^{‡‡}

¹²Mo makikan nan kag tosacha'y takho isnan am-amongyo ay enchad-ayawanyo, kag cha tongon lokhit isnan cha yo manganan. Maid paat faincha ay makikan ken chakayo, tay awakcha yangkhay nan sesemkencha. Maiyalig cha isnan tapin si lifoo ay ad-i makaiy-ochan ya aped itayaw si chakhem. Kag cha kaew ay ad-i mamkhas isnan timpona. Ya maiyalig cha kayet isnan kaew ay natey ya nakhafot akhes.^{¶¶}

¹³Maiyalig cha isnan omos-osab ay tal-ipyakew isnan fayfay, tay fomab-ala nan kafabfain ay okhalicha ay kag isnan fomab-alaaan nan osab isnan ab-afikas

[‡]1:6 Wad-ay san nakwanin nan cheycha'y anheles et khinomwab cha is kalota id sangad-om ay en nakisewep isnan fabfafai. Ilaeny akhes nan Genesis 6:2-4 ya 2 Pedro 2:4.

[¶]1:7 Ilaenyo nan Genesis 19:12-13,23-29; Deuteronomio 29:23; Hosea 11:8.

[§]1:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*nan mapakawasan*cha."

^{**}1:11 Enpakpakawas ya as-assonget nan okhalin Cain. Ilaenyo nan I Juan 3:12, ya Genesis 4:1-8.

^{††}1:11 Naakhom si Balaam, ya khapo tay nan ali id Moab ay si Balak, et finayachana siya, sinogsokhana nan fabfafai ay iMidian ya iMoab ta awisencha nan Israelitas ta chayawencha nan khinag-aeb ay dios ya ta ikkancha nan asi. Ilaenyo nan okhod maipoon ken Balaam isnan Numero 22-25 ya 31:16. Ilaeny akhes nan 2 Pedro 2:15-16, ya Naipaammo 2:14.

^{‡‡}1:11 Ilaenyo nan okhod maipoon isnan inikkan cha Core ay nangola ken cha Moises id sangad-om isnan Numero 16.

^{¶¶}1:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*namidwa ay natey ya nakhafot*." Tay egay namkhas, alig cha natey. Sa et tet-ewa ay natey ya nakhafot.

ay talipyakew. Maiyalig cha akhes isnan follayaw ay maid osto is ayena. Chad-amay ab-afollinget nan naisakhana ay entey-ancha is eng-engkhana.

Nan Inpadton Enoc Maipoon isnan Chosan nan Ap-aped ay Mistolo

¹⁴ Si Enoc ay ikapito ay waned Adan, et wad-ay nan inpadtona maipoon ken chaicha. Kinwanina, “Chey, at omali nan Apo ay mangifoweg isnan kalifolifo ay nasantowan ay anghelesna^{§§} ¹⁵ ta okomena nan katakhotakho. Ta tokhomena nan am-in ay fomafasol ay ad-i mangiyegyat ken Apo Dios tatno figfikhencha nan am-in ay ngaag ay inikikkancha tay maid ornoscha ken siya. Sa na't ipaammo akhes nan kinangaag nan kalicha ay mangapos ken siya!”

¹⁶ Siya chana nan takho ay enmolomollotomot ya lili yangkhay nan kwacha. Nan ngaag ay figfikhawencha yangkhay nan wanwanchencha. Ichad-ayewcha nan awakcha, ya siya akhes ay kakas-okas-on cha ichayaw nan ibacha'y takho ta mangalaancha isnan laychencha.

Nan Inpadton nan Apostoles Maipoon isnan Kas-okas-on Mamati

¹⁷ Ngem chakayo ay laylaychek ay iib-a, sesemkenyo nan chinngeyo ay inpadton nan cheycha'y apostoles Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁸ Kinwanicha ken chakayo, “Mo omchan nan omochi ay akhew at wad-ay cha nan mangang-ango ken chakayo ya cha mangangnen isnan fikhawen nan awakcha ay ad-i laychen Apo Dios.” ¹⁹ Chaicha nan mangisiyan ken chakayo. Kalotaan nan semekcha, ya maid ken chaicha nan Ispirito Santo.

Nan Mangiyangnenan isnan Osto ay Sos-olo ya Okhali

²⁰ Ngem chakayo ay laylaychek ay iib-a, asipafikas kayo isnan mangab-afolotanyo isnan chadlos nasantowan ay pammati ay pegnadyo. Enlowalo kayo isnan kamabfalin nan Ispirito Santo. ²¹ Ilaenyo ta wawawawad-ay nan layad Apo Dios ken chakayo isnan cha yo man-echan isnan manawatanyo isnan fiyag ay eng-engkhana ay iseg-ang Apo Jesu Cristo.

²² Seg-anganyo nan cheycha'y enchwadchwa. ²³ Isalakanyo akhes nan tapina isnan mangawisanyo ay alig mangoyochanyo ken chaicha isnan apey id inferno ay ayencha. Seg-anganyo akhes nan enfasofasol ngem annachanyo nan awakyo ya liligtenyo nan ngaag ay figfikhawencha.*

Nan Lowalo ay Mangichayaw ken Apo Dios

²⁴⁻²⁵ Idwani, machad-ayaw is eng-engkhana nan es-esang ay Dios maichalan ken Jesu Cristo ay Apo tako. Machad-ayaw siya tay wad-ay kamabfalina ya manokkhong ken chakayo ta ad-i kayo maawis isnan ngaag,[†] ta maid makmakwaniyanyo ya enlal-ayad kayo isnan akhew ay at mangiyeyana ken chakayo isnan enlanglang ay kawad nan katangtangachana. Siya nan mangisalak ken chatako, ya siya yangkhay nan machad-ayaw, nan matangtangad, nan mangiyapo ya nan kawad nan kalebfengan, mailapo issan chamona ya engkhana idwani ya is eng-engkhana kayet. Amen.

§§**1:14** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, *“nasantowan ay takhona.”*

***1:23** Teketeken nan tapin nan Griego isna. Nan wad-ay isnan tapin nan Griego et, *“iyegyatyo nan maneg-anganyo isnan tapina, ya liligtenyo nan fachochoa ay namansaan isnan awakcha.”*

†**1:24-25** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, *“ad-i kayo maisagsakhaw.”*

Nan Inpaammon Jesu Cristo ay Inpaifaagna ken Juan

Nan Makwani Maipoon isnan Inpaammon Jesu Cristo ay Insolat Juan

Laychen Apo Dios ay ammowen tako nan maipoon isnan am-in ay omat is tap-in akhew. Infaagna chana ken Juan ay apostolna isnan nentetey-ana isnan ili ay makwani en Patmos ay liliwsen si fayfay. Inpailan Apo Dios ken Juan nan at omat is tap-in akhew, kag isnan ikkan Apo Dios ay manosa isnan cheycha'y takho ay cha mangang-angnen isnan ngaag, ya nan mensobfalitana isnan mamati ken siya. Insolat Juan am-in nan infab-aag Apo Dios ken siya isnan nenpail-an Jesu Cristo ay nangifaag ken siya. Siya na nan anongosna isnan liblo'y insolat Juan, ya issan cha na mangisolatan sina et nalakalakay et siya.

Nan Linaona

Nan lapon nan solat 1:1-8

Nan inmona ay naipaila ken Juan isnan kag na iitaw 1:9-20

Nan solat isnan pito ay maam-amongan nan mamati 2:1 - 3:22

Nan kachad-ayawan Apo Dios id chaya 4:1-11

Nan nalolonlon ay papil ya nan kordero 5:1-14

Nan pito ay naiipket isnan nalolonlon ay papil 6:1 - 8:1

Nan pito ay trompeta 8:2 - 11:19

Nan fafai, oweg ya chwa ay naoyong ay enkik-iwi 12:1 - 13:18

Nan Kordero ya nan 144,000 ay sinotna 14:1-5

Nan kaaniyan nan takho isnan lota 14:6-20

Nan pito ay mallokokong ay napno is chosa 15:1 - 16:21

Nan fafai ay nensasakay isnan naoyong ay enkik-iwi 17:1-18

Nan napakawasan nan Babilonia ya nan naafakan am-in nan mangapos ken Apo Dios 18:1 - 20:10

Nan omochi ay mangokoman Apo Dios isnan katakhotakho 20:11-15

Nan falo ay chaya, falo ay lota, ya falo ay Jerusalem 21:1 - 22:5

Nan anongos nan solat 22:6-21

1 Nan naisolat sina ay liblo et nan inpaammon Jesu Cristo maipoon isnan nganngani omat isnan cha omali ay akhew, ay inischon Apo Dios ken siya ta ipaammona isnan faan Apo Dios. Si Cristo, inpaiyammona na ken sak-en ay Juan ay faana isnan nangifaalana isnan anghelna. ²Et insolatko am-in nan inilak, ya tistikhowak ay siya na nan kalin Apo Dios ya nan kinatet-ewa ay inpailan Jesu Cristo. ³Naoney nan takho ay mangifasa isnan naipadto isnan nay ay liblo isnan ib-ana, ya siya akhes isnan mannge isna ya mangiyangnen isnan naisolat isna, tay at ad-i omannong et maangnen chana.

Pakomosta isnan Cheycha'y Mamati ay Maam-among isnan Pito ay Ili id Asia

⁴Sak-en si Juan ay manolat isnan am-in ay mamati ay maam-among isnan pito ay ili isnan Probinsiya ay Asia. Asop ya mawad-ay ken chakayo nan fachang ya talna ay malpo ken Apo Dios, ya nan pito ay Ispiritona,⁵ ya si Jesu Cristo. Si Apo Dios, et sikhod ay wad-ay id sangadom, ya sisya idwani, ya is eng-engkhana kayet. Nan pito ay Ispiritona et wad-ay isnan sakhang nan tronona. ⁵Ya si Jesus, siya nan kaaafolot ay tistikho is-

¹1:4 Away nan ayen nan pito ay Ispiritona et siya nan Ispirito Santo isnan pito ay kamabfalina.

nan kinatet-ewa. Siya nan inmona isnan nenkatey ay finmangon ta ad-i kasin matey, ya siya nan Apon nan am-in ay ali isnan lofong.

Laylaychen Jesus chatako, ya maichalan isnan eteyna sinnakana chatako isnan chosan nan fasol tako.⁴ ⁶Sa na't nenfalinen chatako ay ali ay en-apo, ya pachi akhes ay mensilsilfi ken Dios Amana ay isilsilfiyana. Asop ya si Cristo nan kawad-an nan katangtangachan ya kamabfalin is eng-engkhana. Amen.

⁷Chey, ilaenyo si Jesus ay cha omalali isnan lifoo. At ilaen am-in nan takho siya, olay am-in nan nangikolos ken siya. Et am-in nan natkenatken ay tribo isnan lofong, en-akha cha isnan omaliyana. Siya na nan tet-ewa ay sa omat. Amen.

⁸Si Dios Apo ay sikhod ay wad-ay id sangad-om, ya sisya idwani, ya is eng-engkhana kayet, et siya nan Makabfalin am-in, ay mangwanin, "Sak-en nan chadlos lapon nan am-iam-in, ya nan anongos akhes nan ngonon."

Nan Nangil-an Juan ken Jesu Cristo

⁹Sak-en si Juan ay ib-ayo, ay naitapi ken chakayo ay naiyornos ken Jesus. Ib-ak akhes chakayo ay cha makian-anos isnan cha tako maliglikhatan, ya maitapi ak ken chakayo isnan en-ap-apowana. Naiyey ak ay nentee isnan esa'y ili ay makwanin Patmos ay liliwsen si fayfay, khapo isnan nangipaammowak isnan kalin Apo Dios ya nan kinatet-ewa ay inpaammon Jesus. ¹⁰Isnan esang ay Chomingkho⁸ ay chak enchad-ayawan, wad-ay ak isnan kamabfalin nan Ispir-

ito Santo, et chinngek is kachokogko nan naipapangekhe ay kali ay kag trompeta. ¹¹Kinwaninan, "Isolatmo isnan liblo nan ilaem, sam et ipaw-it isnan cheycha'y mamati ay cha maam-among isnan cheycha'y pito'y ili ay Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ya Laodicea."

¹²Ya kek et nenlikhos ay mangila isnan cha enkali ken sak-en, ya inilak nan pito ay pagsilawan ay nakhaeb is fallitok. ¹³Et wad-ay is kakhawan nan nalilwes ay pagsilawan nan kag takho nan ilana, ay misasakhiyad nan fachona, ya wad-ay nan fallitok ay falikes is katakebna. ¹⁴Nan fookna et enpokaw ay kag nan kapokaw nan fook si karnilo, paymo nan kapokaw nan lifoo. ^{**}Somili nan matana ay kag isnan enfidfichang ay apey. ¹⁵Nan sikina et somili ay kag isnan khangfang ay nalonag sa et mafaew ya nalaslalalasan ta enkosimsim, ya nan kalina et kag san wawak nan ab-afikas ay chanom. ¹⁶Ineegnana nan pito'y tokwif isnan kannawan ay limana, ya cha fomab-ala is katopekna nan at-atachem ay fadyok ay chwa nan tachemna. Somili nan kamesna ay kag isnan kapigsan nan langlang nan akhew.

¹⁷Isnan nangil-ak ken siya nenlokfob ak is kasikina, et kag ak natey. Ngem insikchodna nan kannawan ay limana ken sak-en sa na't kanan, "Ad-ika omegyat. Sak-en nan omona ya nan omochi, ¹⁸ya nan poon si fiyag. Et olay natey ak, nay ilaem at matatakho ak is eng-engkhana, ya wad-ay kalebfengak isnan Etey ya isnan Hades ay tey-

⁴1:5 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*maichalan isnan chalana inpaawayana chatako isnan fasol tako.*"

⁸1:10 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan akhew nan Apo.*" Siya nan kinwanin Juan tay Chomingkho nan akhew ay kasin natakhawan Apo Jesus isnan etey.

^{**}1:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*nan kapokaw nan andap.*"

an si natey.^{††} ¹⁹Isolatmo et nan cheycha'y cham ilaen. Faken yangkhay nan ilam ay maang-angnen idwanin, modi ket nan ilaem ay at maang-angnen is omali ay akhew. ²⁰Et ipaammok idwani nan ayen nan naycha ay sikhod ay egay naam-ammowan ay inilam. Nan pito'y tokwifi isnan kannawan ay limak, et siya chachi nan pito'y angehes ay manoktokkhong isnan cheycha'y mamati ay maam-among isnan chey pito ay ili id Asia. Nan akhes pito ay pagsilawan et chaicha nan kaiyalikhan nan mamati isnan chey ay ili.”

Nan Solat Jesu Cristo isnan

Cheycha'y Mamati ken Siya id Efeso

2 Sa et kinwanin Jesus, “Isolatmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Efeso:^{‡‡}

“Sak-en nan mangeegnan isnan pito'y tokwifi isnan kannawan ay limak ya cha manad-alan isnan kawad nan cheycha'y fallitok ay pagsilawan. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

²“Ammok nan inang-angnenyo, ya nan kakhetyo khapo ken sak-en, ya nan kinaanosyo. Ammok ay ad-iyo laychen nan cheycha'y kas-on mamati

ya ket ay ngaag nan ik-ikkancha. Ya ammok akhes ay tinpengyo nan cheycha'y mangwanin apostolesko chaicha, ya ket inammowanyo ay langkowag cha pet. ³Siya, naanos kayo isnan nengliglikhatanyo maigkhapo ken sak-en ya eg-ay kayo paat nginmaya. ⁴Nay met achi naay si esang ay mangwaniyak ken chakayo. Tay nay et inmakid nan layadyo ken sak-en ay ad-i kag issan laplapon. ⁵Sesemkenyo nan kasasaad nan layadyo issan sisya'y egayyo nayagyakhan. Enfafawi kayo, ya kasin yo angnen san khawis ay inikkanyo issan laplapon. Mo ad-i kayo, at mamaid nan silawyo, tay omali ak ay mangaan isnan pagsilawan isnan kawad-ana. ⁶Ngem wad-ay akhes nan ichayawko maipoon ken chakayo. Khog-olaenyo nan ik-ikkan nan cheycha'y Nicolaita ay kholaek akhes.

⁷“Wad-ay met nan kowengyo. Chengngenyoy et nan kanan nan Ispirito Santo isnan cheycha'y mamati ay cha maam-among isnan teketeken ay ili. Ya mo afakenyo nan ngaag, et ipalofosko chakayo ay makikan isnan fekhas si kaew ay mangichowa isnan katakhowan, ay wad-ay isnan oman Apo Dios id chaya.”

^{††}**1:18** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “wad-ay ken sak-en nan torfek nan Etey ya Hades.”

^{‡‡}**2:1** Nan Efeso et esa'y anwaanwa ay ili. Angsan ya nateketeken ay ila nan pamatin nan takho sidi ay ili. Nan tapina, pinaticha nan dios ay makwanin Artemis. (Ilaenyo Nan Inik-ikkan Nan Apostoles 19:35). Nan akhes tapina, chinad-ayawcha nan Emperador nan iRoma tay kananchan dios siya. Wad-ay akhes nan tapina. Sa et issan timpon Pablo, angan nan namati ken Jesu Cristo. Idwani issan timpon Juan, wad-ay nan inmali ay makwanin Nicolaita ay nangwanin chaicha et apostoles Cristo chaicha. Insos-olocha ay nangwanin: Mabfalin ay ikkan tako nan isyangkhay ay asi ay fikhawen si awak tako, tay fakinlolota tako yangkhay. Insos-olocha akhes ay mangwanin, mabfalin ay makiam-among nan namati ken Cristo isnan teken nan pammatina ta sa cha't chad-ayawen am-in nan dioscha.

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha'y Mamati ken Siya id Esmirna

⁸Sa et kinwanin Jesus, “Isolatmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Esmirna:”^f

“Sak-en nan omona ya omochi. Natey ak ya kasin ak natakho. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

⁹“Ammok nan likhatyo ya ammok ay posi kayo. Ngem tet-ewa nan kanak, chakayo nan tet-ewa ay kachangyan. Chinngek nan amsiw nan cheycha'y mangwanin Judio cha. Faken cha tet-ewa'y Judio, tay pangafong Satanas chaicha. ¹⁰Ad-i kayo omegyat isnan at manginaakhanyo isnan likhat. Chengngenyoy, at paifalod Satanas nan tapina ken chakayo ta tepngena nan pammatiyo. At palikhatencha chakayo is sinpoo ay akhew. Ilaenyo ta kokompet kayo ken sak-en, olay mo siya's ikateyanyo, sak et koronaan chakayo isnan fiyag ay maid pengpengna.

¹¹“Wad-ay met nan kowengyo. Chengngenyoy et nan kanan nan Ispirito Santo isnan cheycha'y mamati ay cha maam-among isnan teketeken ay ili. Et mo afakenyo nan ngaag, ad-i kayo machosa id inferno.”^{§§}

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha'y Mamati ken Siya id Pergamo

¹²Sa et kinwanin Jesus, “Isolatmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Pergamo:”

“Sak-en nan kawad-an nan at-atachem ay fadyok ay chwa nan tachemna. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

¹³“Ammok nan kasasaad nan ili ay entetey-anyoy, ay iyap-apowan Satanas. Ammok ay tet-ewa kayo ken sak-en olay mo entetey-an Satanas nan iliyo, tay olay issan namateyan nan kailiyanyo ken Antipas ay kaaafolot ay takhok ay nanistikho isnan maipoon ken sak-en, et egayyo inwayang nan pammatiyo ken sak-en. ¹⁴Nay met achi siya chana nan mangwaniyak ken chakayo: Wad-ay nan tapina ken chakayo ay menwan-

“2:8 Isnan amyanaan nan Efeso wad-ay nan ili ay Esmirna. Angsan cha nan kakachangyan ay komersiyanti sidi. Khag-awis nan ili ay Esmirna, ngem kaangsan nan sidi nan nanad-ayaw isnan Emperador nan iRoma ay nangwanin siya nan dioscha. Sa cha't akhes khinola nan cheycha'y mamati ken Jesus tay ad-icha nakichad-ayaw isnan Emperador. Wad-ay akhes id Esmirna nan tapin si Judio ay nangapos isnan mamati ken Jesus, ya naamong cha isnan tapin nan iyEsmirna ay namap-alikhat isnan mamati. Tay siya chi, sarcha fiyag nan kasasaad nan mamati ken Jesus sidi.

§§2:11 Nan osto ay naisolat isna et, “Chaicha ay mangafak, et ad-i cha enliglikhat isnan ikadwa ay etey.” Am-in ay takho, matey cha. Nan namati ken Jesus, et matatakho cha is eng-engkhana ken siya id chaya. Ngem nan tap-ina, maiyey cha id inferno ay machosa is eng-engkhana. Nan takho ay natey, maid kasina kafaelan is eng-engkhana is kalofong. Siya akhes isnan ome y id inferno, maid kasin kafaelana is eng-engkhana. Tay siya chi, makwanin ikadwa ay etey nan inferno. Ilaenyo nan Naipaammo 20:4.

***2:12** Isnan amyanaan nan Esmirna wad-ay nan ili ay Pergamo. Nachamchamag nan ili ay Pergamo id sangad-om tay wad-ay sidi nan teketeken ay khinag-aeb ay dios, ya nan chakchake ay Timplocha. Nan esang ay khinag-aeb ay dios, ay kag oweg nan ilana, et makwanin Asklepiyos. Wad-ay kano kamabfalina ay mangipagkhawis isnan nasakit, ya kad-in naam-among nan katakhotakho ay manad-ayaw ya nen-paakhas ken siya. Angsan cha akhes id Pergamo nan nanad-ayaw isnan Emperador ay iRoma ay mangwanin siya nan dioscha, ya inpatakchegcha nan Timplo ay manad-ayawanha ken siya. Pergamo akhes nan kapital nan probinsiya.

waned isnan sos-olon Balaam id solit. Insolowana si Balak isnan ikkana ay mangawis isnan Israelitas ay enfasol, ta sa cha't mangan isnan naichaton isnan khinag-aeb ay dios, ya maawis cha isnan asi.¹⁵ Siya akhes ay wad-ay ken chakayo nan mangab-afolot isnan Nicolaita ay mangisos-olo isnan asi.¹⁶ Enfafawi kayo et mampay. Tay mo ad-i kayo, at omali ak kannay ay mangofat ken chakayo isnan fadyok ay fomab-ala isnan topekko.

¹⁷“Wad-ay met nan kowengyo. Chengngenyoy et nan kanan nan Ispirito Santo isnan mamati ay cha maam-among isnan teketeken ay ili. Et mo afakenyo nan ngaag, at ichowak isnan waschin esang ken chakayo nan kanenyo ay naitafon ay mana.[†] Ya sak et akhes ichowa ken chakayo nan enpokaw ay fato ay naisolatan nan falo ay ngachan ay mid makaam-ammo, mod-i yangkhay nan manawat isnan chey ay fato.”

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha'y Mamati ken Siya id Tiatira

¹⁸Sa et akhes kinwanin Jesus, “Isolatmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Tiatira:[‡]

“Sak-en nan Anak Apo Dios. Kag enfidfidchang ay apey nan matak, ya kag

khanfang ay enkosimsim nan sikik. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

¹⁹“Ammok nan ang-angnenyo: nan layadyo, nan omabfolotanyo, nan chonoyo ken sak-en ya nan anosyo. Ammok akhes ay am-amed yo kayet eesten idwani nan ang-angnenyo khapo ken sak-en mo issan lapona.²⁰ Nay met achi siya na nan mangwaniyak ken chakayo: Ipap-alofosyo nan chey fafai ay si Jezebel[¶] ay mangwanin siya nan mamadton Apo Dios. Sailowana nan takhok, tay isolona chaicha ay mangikkan isnan asi, ya ta en cha mangan isnan naichaton isnan khinag-aeb ay dios.²¹ Inagtak siya's wayana ay manokog isnan asi ay cha na ikkan, ngem ad-ina.²² Ilaenyo, at pen isepchakko ay mangipasakit ken siya isnan kaseypana. Ya am-in nan nakiseyep ken siya, at chad-ama'y palikhatek mo ad-icha ibfafawi ya chokokhan nan inangnencha ken siya.²³ At pateyek akhes nan mangon-onod ken siya[§] ta ammowen am-in nan mamati ay ammok nan nemnem nan takho ya nan am-in ay laychencha ay angnen.^{**} At ichowak isnan waschin esang ken chaicha nan khanafencha ay osto'y maiyafoloy isnan inangnencha.

[†]2:17 Issan timpon nan Israelitas isnan malalango ay lota issan kinmaanancha id Egipto id sangad-om, pinakan Apo Dios chaicha isnan makakan ay makwanin mana.

[‡]2:18 Isnan falaan si akhew nan Pergamo wad-ay nan ili ay Tiatira. Nachamchamag nan Tiatira tay ansan nan teketeken ay maam-among ay komersiyanti sidi, ay teketeken nan cha cha khab-en ya ilako. Ya waschin esang ay pangfon ay komersiyanti, wad-ay nan teken ay khinag-aeb ay dioscha. Mo laychen nan mamati ay makikhalansiya, masapol ay maitapi isnan esang ay pangfon si komersiyanti ay makitincha ya makichad-ayaw isnan khinag-aeb ay dioscha, ya makilagsak akhes isnan asi ay okhalicha.

[¶]2:20 Si Jezebel nan asawan Ahab ay ali id Israel id sangad-om. Siya nan nangawis isnan Israelitas ay mangiwayang ken Apo Dios ta chayawencha's Baal ay dios amana. Inawisna akhes chaicha ay en menpasop-ok ya mangikkan isnan tapina kayet ay ekhad ay inyad-in Apo Dios.

[§]2:23 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nan an-akna.*”

^{**}2:23 Nan osto ay nangisolat isnan Griego isna et, “Sak-en nan mangan-anag isnan cheycha'y fatin ya poso”

²⁴“Ngem nan kaangsanan ken chakayo issa id Tiatira, et egayyo inafolot nan ngaag ay sos-olona. Egayyo sinos-olo nan kananchan ad-i kaam-ammowan ay silib Satanas. Maid kasin itokhonko ken chakayo, ²⁵mod-i ket ta ‘Eestenyono nan pammatiyo engkhana’y omali ak.’

²⁶⁻²⁷“Et naoney kayo ay mangafak isnan ngaag ya cha mangik-ikkan isnan nemnemko engkhana is kifos si fiyagyo. Tay ichowak ken chakayo nan siya met laeng ay kalebfengak ay inchowwan Ama ken sak-en. Ichowak nan kalebfenganyo ay mangiyapo isnan kailiili, ta ikeked-seyo ay manengngel ken chaicha, ya ta mekmekenyo chaicha ay kag fanga. ²⁸Ichowak akhes ken chakayo nan talaw ay kapigsaan nan silawna ay maiila isnan wiit.††

²⁹“Wad-ay met nan kowengyo. Chengngenyono et nan kanan nan Ispirito Santo isnan mamati ay cha maam-among isnan teketekeken ay ili.”

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha’y Mamati ken Siya id Sardis

3 Sa et kinwanin Jesus en, “Isolatmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Sardis:‡‡

“Sak-en nan kawad nan pito ay Ispirito Apo Dios, ya nan pito ay tokwifi. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

“Ammok nan cha yo ang-angnen ya ammok ay machamchamag kayo tay

eestenyono kano nan pammatiyo ken sak-en. Nan kinatet-ewana et kag kayo natey. ²Fomangon kayo ta pabfikasenyo nan nakapsot ay pammatiyo ay nganngani matey. Tay mailak ay kolang kayet isnan sakhang nan Dios ay isilsilfiyak nan ang-angnenyo. ³Et nenemnemnyono mampay nan chinawatyo ay chinngeyo ay naisos-olo ken chakayo ta siya chi’s ikkanyo. Ya enfafawi kayo. Mo ad-iyo chengngenen nan chak ifaag ken chakayo, at omali ak ken chakayo ay kag mangakew, tay at ad-iyo ammo nan olas ay omaliyak.

⁴“Ngem wad-ay cha nan tap-ina ken chakayo akhes issa’d Sardis ay sisya’y nadchalos nan fachocho ay kaiyalikhan nan okhalicha. At makifob-oweg cha ken sak-en ay enfafacho akhes is enpokaw, tay maikali cha ay makifoweg ken sak-en. ⁵Am-in kayo ay mangafak isnan ngaag, et kag kayo ken chaicha ay mabfachowan isnan enpokaw. Ya adik kaanen nan ngachanyono isnan liblo ay naisolatan nan ngadngachan nan enfibiyag is eng-engkhana. Sak et ifaag isnan sakhang cha Ama ya nan cheycha’y anghelnesna ay takhok chakayo.

⁶“Wad-ay met nan kowengyo. Chengngenyono et nan kanan nan Ispirito Santo isnan mamati ay cha maam-among isnan teketekeken ay ili.”

††2:28 Ilaenyono Nan Naipaammo 22:16 ya Daniel 12:3.

‡‡3:1 Isnan ambagatan nan Tiatira wad-ay nan ili ay Sardis. Nan ili ay Sardis, wad-ay isnan toktok nan filig ay liniwes si cheppas. Tay siya nan kasasaadna, nachayew nan omili sidi ay mangwanin, “Ad-i kami paat maab-afak!” Ngem isnan namingsan inmali pet nan fosocha ay nangalibkib isnan cheppas isnan maschem kannay ay nen-afak ya namakawas isnan ilicha. Inmali cha ay kag mangakew, tay ad-i ammon nan iSardis nan inmalinyancha tay maschem pet.

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha'y Mamati ken Siya id Filadelfia

⁷Sa et akhes kinwanin Jesus, “Iso-latmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Filadelfia.”[¶]

“Sak-en nan nasantowan ya kaaafolot. Eegnak nan torfek nan chaya ay kag ken ali David id sangad-om.”^{§§} Sak-en nan manekwab isnan eneb ya maid makaitangeb. Sak-en akhes nan makaitangeb isnan eneb ya maid makatekwab. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

⁸“Ammok nan cha yo ik-ikkan. Ya olay mo akit nan kafaalanyo, inang-nenyoy nan kinwanik ya eg-ay kayo paat chinmokchokog ken sak-en. Chey, tinekwafak nan eneb ken chakayo ya maid teken si makaitangeb. ⁹Ilaenyoy nan ikkak isnan cheycha'y Judio ay mangwanin takhon Apo Dios chaicha ngem ket ay faken, tay langkowag cha ay takhon Satanas. At ipal-ik chaicha ken chakayo ta enfalintomeng cha isnan sakhangyo ay enchayaw ken chakayo. At siya chi nan mangammowancha ay laylaychek chakayo. ¹⁰Khapo tay inang-nenyoy nan filinko ay nangwanin, ‘En-anos kayo,’ at akhes isalakak chakayo isnan likhat ay omali ay maangnen isnan am-in nan lofong, ya mentepeng isnan am-in ay takho. ¹¹Ad-i omannong et omali ak. Eestenyoy nan pammatiyo ta maid koma mangakew isnan maichowa ay korona ken chakayo. ¹²Nan chey-

cha'y mangafak isnan ngaag, at khab-ek chaicha ay kag tokod nan Timplon nan Diosko id chaya ta ad-icha paat maisis-iyen ken siya. Et sak isolat ken chaicha nan ngachan nan Diosko ya nan ngachan nan ilina, ay siya nan falo ay Jerusalem ay at khomwab ay malpo isnan Diosko id chaya. At isolatko akhes ken chaicha nan falo ay ngachanko.

¹³“Wad-ay met nan kowengyo. Chenggenyoy et nan kanan nan Ispirito Santo isnan mamati ay cha maam-among isnan teketeken ay ili.”

Nan Solat Jesu Cristo isnan Cheycha'y Mamati ken Siya id Laodicea

¹⁴Sa et akhes kinwanin Jesus, “Iso-latmo na isnan anghel nan mamati ay cha maam-among id Laodicea.”^{*}

“Sak-en nan kaaafolot[†] ay nangadnan is Matalek ya Tet-ewa ay Tistikho. Sak-en nan poon nan am-iam-in ay winad-ay Apo Dios. Siya na nan kanak ken chakayo issa:

¹⁵“Ammok nan inang-angnenyoy. Ammok nan kasasaadyoy ay ad-i nakapet ken sak-en ya ad-i akhes omapos. Kag kayo chanom ay ad-i entengnin paymo en-atong. Nan man laychek et mo sa ya en-atong kayo koma. Ngem mo faken chi, khaghkag-awis et yangkhay si entengnin kayo mo nan wad-ay kayo isnan tengana. ¹⁶Nay met achi tay ad-i kayo entengnin paymo en-atong, ya aped kayo wad-ay isnan

[¶]**3:7** Isnan falaan si akhew nan Sardis, wad-ay nan ili ay Filadelfia. Nan ayen nan ngachan ay Filadelfia et layad isnan ag-i, tay nan pinakaaman nan ili ay si Atalos et nakapet isnan akhina ay si Iyomenes. Isnan nay ay liblo chinad-ayaw Jesus nan mamati id Filadelfia, tay olay mo akit ya posi cha, et nakapet cha ken siya.

^{§§}**3:7** Ilaenyoy nan Isaias 22:22.

^{*}**3:14** Isnan falaan si akhew nan Filadelfia, wad-ay nan ili ay Laodicea. Nacham-chamag nan ili ay Laodicea tay wad-ay ischi nan en-atong ay eb-eb, ay ommesan nan omili. Wad-ay akhes ischi nan en-ag-akhas ay nangaeb isnan akhas si mata, ya wad-ay kayet nan nangaeb isnan khawis ay lopot. Sa et fafaknang nan omili id Laodicea, ya nachayew cha. Siya akhes ay nafaknang ya nachayew nan mamati ischi.

[†]**3:14** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Sak-en nan Amen”

tengana, at pen ibfowak chakayo. ¹⁷Kananyon, ‘Wad-ay am-in nan masapolmi tay kinmachangyan kami ya mid enkolanganmi!’ Ngem ad-iyoy ammo ay kaseseg-ang kayo, tay nan kinatet-ewana et mid mabfalinyo. Nakolap kayo ya enlalafo kayo. ¹⁸Chengngenyoy et mampay nan nay ay itokhonko ken chakayo: Omali kayo ken sak-en ta lomako kayo isnan tet-ewa ay ikachangyanyo, tay wad-ay ken sak-en nan tet-ewa ay fallitok ay naipadchalos is kaapey. Sa kayo't akhes lomako is enpokaw ay facho ay isalakyo isnan kafabfain ay malalafosan ay awakyo. Lomako kayo akhes ken sak-en is akhas ta ipkhesyo isnan matayo ta makaila kayo. ¹⁹Khapo tay tokhonek ya faikhek am-in nan laylaychek, kad-in eestenyoy nan pammatiyo, ya enfafawi kayo. ²⁰Ilaenyoy, wad-ay ak ay tomatakcheg isnan pantew ay cha enkogkog. Mo sino nan mannge isnan kanak ya sa et omipaskhep, at somkhep ak tet-ewa ay makikan ken siya, ta en-ofong kami. ²¹Et mo afakenyoy nan ngaag, ichowak ken chakayo nan kalebfenganyoy ay makitokcho ken sak-en ay en-apo. Tay siya akhes ay inafakko nan ngaag, ya nay et wad-ay ak ay makitotokcho ay makiap-apo ken Ama.

²²“Wad-ay met nan kowengyoy. Chengngenyoy et nan ka nan nan Ispirito Santo isnan mamati ay cha maam-among isnan teteketen ay ili.”

Nan Enchad-ayawan id Chaya

4 Idwani ya kek et nentangad ya in-
ilak id chaya nan matetekwafan ay
pantew.

Sak et kasin chinngge san kali ay chinngek issan laponaz ay kag nan kalin si trompeta ay nangwanin, “Tomongcho ka isna, ta ipailak nan masapol ay maangnen mo makwas na.” ²Chagas na't chi ya kek et matengngel isnan Ispirito Santo, sak et ilan id chaya nan esang ay tomotokcho isnan trono. ³Nan kamesna et nasileng ay kag isnan nabfalar ay fato ay makwanin haspe ya karnelia. Nan chey trono et liniwes si fongakhan ay kag fakhiw nan ilana, ay kag isnan ilan nan fato ay esmeralda. ⁴Nan chey inmona ay trono et liniwes si chwan poo ya epat akhes ay trono, ay tomotokchowon nan chwan poo ya epat ay amam-a. Nenfafacho cha isnan enpokaw, ya wad-ay am-in nan fallitok ay korona is kaolocha. ⁵Et malmalpo isnan chey ay trono nan koryapyap, ya mamadnge nan engeg ya cha makaktaab nan keleb. ⁶Wad-ay akhes nan pito ay enfidfichang ay silew isnan sakhangna. Chaicha nan pito ay Ispiriton Apo Dios. ⁶Sa et wad-ay akhes nan anwaanwa ay sarming ay kag posong nan kaanwana ya naleleng-anan ay kag kristal, isnan sakhang nan trono.

Wad-ay akhes nan epat ay nasantowan ay enkik-iwi ay manatakcho ay menliliwes isnan trono. Namatamataan nan awakcha, is kapoto ya is kaecheg akhes. ⁷Nan inmona ay enkik-iwi et kag layon, nan maikadwa et kag faka, nan maikatlo et kag kames si takho nan kamesna, ya nan mikap-at et kag nan entat-ayaw ay lafaan. ⁸Wad-ay nan enem ay payak nan waschin esang isnan chey epat ay enkik-iwi, ay namatamataan nan entinnopak. Winakas ya minaschem ay ad-i cha tomke ay enchagay. Kankanancha,

³4:1 Siya nan kalin Cristo. Ilaenyoy Nan Naipaammo 1:10.

⁶4:5 Isnan sikhod ay kalin Apo Dios naisolat en kag keleb nan kalin Apo Dios. Ilaenyoy nan Exodo 19:16-19; 1 Samuel 2:10; Ezekiel 1:13.

“Santo, Santo, Santo
nan Dios Apo ay Makabfalin Am-in.
Sikhod ay wad-ay siya id sangad-om, ya
sisya idwanin, ya is eng-engkhana
kayet!”

⁹Nan chey epat, et kad-in enchag-ay cha ay mangibfakha isnan katang-tangachana, sa cha't akhes enchayaw ya enyaman ken Apo Dios ay tomotokcho isnan trono ya matatakho is eng-engkhana. Et mo chakhos enchag-ay cha, ¹⁰enfalintomeng ay entowad akhes nan cheycha'y chwan poo ya epat ay amam-a isnan sakhang nan tomotokcho is katrono, ta chad-ayawencha siya ay matatakho is eng-engkhana. Isaadcha nan koronacha isnan sakhangna, sa cha't enchag-ay ay mangwanin,

¹¹“Sik-a Apo ya Diosmi nan lebfengna ay matangtanggap ya machad-ayaw. Figfikhenmi nan kamabfalinmo tay sik-a nan nenwad-ay isnan am-in, et isnan nemnemmo yangkhay nawad-ay cha, ya naagtan cha is fiyag.”

Nan Nalolonlon ay Papil ya nan Kordero

5 Idwani inilak is kakannawan ay li-man nan tomotokcho is katrono nan nalolonlon ay papil ay nasolatan nan nentinnopak. Et wad-ay nan pito ay naiipket ay silyona. ²Sak et inila nan mafikas ay anghel ay nangipapangekhe ay cha mangwanin, “Sino nan wad-ay kalebfengana ay mangaan isnan naiipket isnan nalolonlon ay papil ta fitlakhena?” ³Nay met achi, maid paat olay sino id chaya paymo is kalota ya olay isnan kawad nan natey, is nakabfaer ay mamitlag isnan chey ay nalolon-

lon ay papil ta ilaena nan wad-ay ischi. ⁴Chad-ama ay nenngengengenggeg ak tay maid paat naanapan is mabfalin ay mamitlag isnan papil paymo mangila isnan wad-ay ischi. ⁵Ya ket kanan nan esa'y am-ama ken sak-en, “Ad-i ka man en-akha! Ilaem kay ya! Wad-ay nan chey ay makwanin Layon ay nalpo isnan tribon Juda ya waned David. Siya nan nangafak isnan isyangkhay ay ngaag, ya nay et wad-ay kalebfengana ay mangaan isnan pito ay mangiipket isnan papil ya nan mamitlag ischi.”

⁶Sak et inila nan Kordero ay tomatakcheg isnan khawan nan trono. Liliwsen nan epat ay nasantowan ay enkik-iwi ya nan cheycha'y amam-a. Nan ilan nan Kordero et kag napatey. Sa et pito nan sakkhodna,⁸ ya pito nan matana ay siya nan pito ay Ispiriton Apo Dios ay naifaa isnan olay entona issa ay lota. ⁷Inmey nan Kordero ay mangala isnan chey nalolonlon ay papil ay wad-ay isnan kakannawan ay liman nan tomotokcho isnan trono. ⁸Issan nangalaana isnan nalolonlon ay papil, ya ket nenfalintomeng ay nentowad kannay is kasakhangna nan cheycha'y epat ay nasantowan ay enkik-iwi ya nan cheycha'y chwan poo ya epat ay amam-a, ay waschin nangeegnan isnan arpa ya nan fallitok ay mallokong ay napno is insinso, ay siya nan lowalon nan cheycha'y takhon Apo Dios. ⁹Et inchag-ayancha nan Kordero isnan falo ay chag-ay:

“Sik-a nan maikali
ay manawat isnan nalolonlon ay papil
ya mangaan isnan mangiipket ischi.
Tay sik-a nan chey naipapatey,

§5:6 Isnan Judio nan laychen nan pito ay kanan et maid kolangna. Adi kad nan ayen nan pito nan sakkhodna et maid kolang nan fikasna, tay nan ayen akhes nan sakkhod et fikas. Siya akhes nan laychen nan pito ay mata ay kanan, et makaila isnan am-iam-in. Nan ayen nan pito ay Ispiriton Apo Dios et nan Ispirito Santo ay maid paat enkolangana.

ya maichalan isnan eteymo** sinfotmo nan am-in ay ilan si takho isnan olay entona issa ay ili ay nateketeken nan ekhad ya kalicha, ta enfalin cha am-in ay takhon Apo Dios. ¹⁰Ya nenfalinem chaicha is ali ya pachi ay mensilsilfi isnan Dios tako, et sa cha en-apo isnan lofong.”

¹¹Ya kek et inila ya chinngék nan kalin nan angsaangsan ay angheles ay mid konton nan kaangsancha tay kalifolifo cha. Linilwescha nan trono ya nan cheycha'y epat ay nasantowan ay enkik-iwi ya nan cheycha'y amam-a. ¹²Sa cha't inpapangekhe ay nangwanin,

“Nan nay Kordero ay napatey et maikali ay machayaw, maipateg ya matangtangad, tay wad-ay ken siya nan am-in ay kamabfalin, kinafaknang, silib ya fikas.”

¹³Sak et chinngé akhes nan kalin nan am-iam-in ay winad-ay Apo Dios: id chaya, is kalota, isnan kawad nan natey ya is kafayfay. Wad-ay cha am-in ay nangwanin,

“Machad-ayaw is eng-engkhana nan Dios ay tomotokcho is katrono ya nan Kordero. Machad-ayaw, maipateg ya matangtangad cha ay kawad nan kamabfalin.”

¹⁴Sa et sinmongfat nan epat ay nasantowan ay enkik-iwi ay nangwanin, “Tet-ewa sa.” Sa et nenfalintomeng ay nentowad nan cheycha'y amam-a ay nenchayaw.

Nan Nakaan nan Naiipket isnan Nalolonlon ay Papil

6 Kek et inila nan Kordero ay cha mangaan isnan inmona ay silyo ay naiipket isnan chey nalolonlon ay papil. Sak et chinngé nan kag keleb ay kalin nan

esang isnan cheycha'y epat ay nasantowan ay enkik-iwi ay nangwanin, “Ali ka!” ²Kek et kasin ilaen nan esa'y enpokaw ay kafaryo ay ensasakayan nan esa'y takho ay enpapantolay, et naagtan is korona ay mangipaila ay siya et nangafak. Inmey ay makifaloknit ay mangab-afak.

³Et kinaan nan chey Kordero nan maikadwa ay naiipket issan chey nalolonlon ay papil. Ya chinngék nan kalin san maikadwa ay nasantowan ay enkik-iwi ay mangwanin, “Ali ka!” ⁴Kek et ilan nan esa'y teken akhes ay kafaryo ay enkilat, et naipabfiyang isnan nensasakay ischi ay mangaan isnan talna isnan lofong ta enpipinnatey nan takho. Naagtan siya's chakchake ay fadyok.

⁵Osto'y siya chi ket ay kinaan san Kordero nan maikatlo ay naiipket issan nalolonlon ay papil. Sak et akhes chinngé nan maikatlo ay nasantowan ay enkik-iwi ay mangwanin, “Ali ka!” Osto ay en-ila ak ya ket wad-ay nan ingngitit ay kafaryo ay ensasakayan nan nangeegnan isnan pagkilowan. ⁶Ya chinngék nan kali ay kag nalpo isnan cheycha'y epat ay nasantowan ay enkik-iwi. Nan kinwanina et maipoon isnan omali ay fitil. Kinwaninan, “Milapo idwani et nan lagfo isnan sin-akhew, et lakon yangkhay si chwan sopa ay finayo, ngem mo safog nan malakwan, et khedwan si salop yangkhay nan milakwan nan lagfo isnan sin-akhew.†† Ngem adiyoy pakawasen nan kaew ay olibo ay malpowan nan mantika, paymo nan ofas ay malpowan nan fayas ta sisysisiya nan fayadcha.”

⁷Ya ket kinaan nan chey Kordero nan mikap-at ay naiipket isnan chey nalolon-

**5:9 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “maichalan isnan chalam.”

††6:6 Nan osto ay naisolat isna et, “Esa'y denaryo nan chwa'y sopa ay bolgar, ya esa'y denaryo nan enem ay sopa ay sebeda.”

lon ay papil, et chinngkek nan kinwanin nan chey mikap-at ay nasantowan ay enki-iwi ay cha mangwanin, “Ali ka!”⁸ Idwani ya ket ay inilak nan inmo-saopsat ay kafaryo. Nan ngachan nan chey ensasakay et Etey, ya oonochen nan nenngachan si Hades ay tey-an si natey. Naagtan cha's kalebfengancha ay mangiyapo ya menpatey isnan pagkap-at nan takho isnan lota isnan pawad-ayencha ay khofat, fitil, pisti ya nan atap ay enki-iwi ay osalench.

⁹Kinaan kayet san Kordero nan maikalma ay naiipket issan nalolonlon ay papil, ya kek et inila isnan khwab nan altar nan leng-ag nan cheycha'y cha napatpatey khapo tay tet-ewa cha isnan kalin Apo Dios ya nanangset cha ay nangipaammo sidi.¹⁰ Infogfokhaw cha ay mangwanin, “Apo ay Makabfalin, tet-ewa ya nasantowan ka. Kaatna ngen nan sam mangokoman isnan fakinlolota ay mangibfalesam isnan namateyancha ken chakami?”¹¹ Sa cha't waschin naagtan is anancho ay enpokaw ay facho, ya nafag-an cha ta omilleng cha kayet is sinak-itan, engkhana ay maanay nan ammon Apo Dios ay filang nan ib-acha ay faan Jesus ay at mapatey ay kag isnan naangnen ken chaicha.

¹²Idwani sak et inila nan nangaanan nan Kordero isnan mikan-em ay naiipket isnan chey nalolonlon ay papil, ya ket ay nenkawawad-ay nan ab-afikas ay yekha ya nginmitit nan akhew ay kag isnan kangtitit si fayyaong. Ya nan chakchakowag ay fowan, et nenfalin si kag chala nan ilana.¹³ Sa et nayagyag nan cheycha'y tokwif is kalota ay kag nan mayagyakhan nan nalango ay fekhas nan kaew ay makwanin higos, mo wegwekhen nan napigsa ay chakhem isnan timpon si lateng.¹⁴ Sa et nakhedwa nan chaya ya kag cha malonlon engkhana ay maamas. Ya nan am-in ay filig ya am-in ay lota ay liniwes si chanom, et

naaton cha isnan tey-ancha.¹⁵ Sa et amin nan ali isnan lota, ya nan matangad ay takho, nan aap-apon si sorchacho ya nan kakachangyan, nan makekedse ya nan olay sino ay takho, faa paymo faken, et kinamo cha ay nentafo is kaliyang ya isnan chaon nan cheppas is kafilig.¹⁶ Sa cha't nenseg-ang isnan cheycha'y filig ya fato ay mangmangwanin, “Khomab-on kayo ken chakami, ta itafonyo chakami isnan omil-an nan chey tomotokcho isnan trono ya isnan songet nan chey Kordero!¹⁷ Tay nay inomchan et nan enokomancha ay mangipail-ancha isnan songetcha isnan kinangaag, ya ay ke wad-ay sa makaikatpe sidi?”

Nan 144,000 Israelitas ay Faan Apo Dios

7 Awani ya ket ay inilak ay wad-ay nan epat ay angheles ay tomatakcheg isnan ilit nan lofong: nan esang, wad-ay isnan amyanan, esang isnan ambagatan, nan esang wad-ay isnan fomal-an nan akhew, ya nan esang isnan kalonokhan si akhew. Wad-ay cha ay mangipapap-a isnan chakhem ay malpo isnan kawadcha, ta maid makaali is chakhem isnan lota, isnan fayfay ya isnan am-in sisa ay kaew.² Sak et akhes inila nan esang kayet ay anghel ay nalpo isnan falaan si akhew, et ineegnana nan singsing ay pala markan nan Omipabfiyag ay Dios. Sa na't infokhaw isnan cheycha'y epat ay angheles ay nangigwaan Apo Dios isnan kamabfalin ay mamakawas isnan lota ya nan fayfay.³ Kinwaninan, “Adiyo pakawasen nan lota, nan fayfay ya nan olay ngag sisa ay kaew engkhana ay pay-anmi is maton nan kitong nan cheycha'y faan nan Dios tako.”⁴ Chinngkek nan filang nan cheycha'y namarkaan nan kitongcha, et sinkhasot ya epat poo ya epat ay lifo cha. Nalpo cha am-in isnan sinpoo ya chwa ay tribon Israel.⁵ Isnan tribon Juda et sinpoo ya chwa ay

lifo nan namarkaan. Nan nalpo isnan tribon Ruben et sinpoo ya chwa ay lifo. Nan nalpo isnan tribon Gad et sinpoo ya chwa ay lifo. ⁶Nan nalpo isnan tribon Aser et sinpoo ya chwa ay lifo. Nan nalpo isnan tribon Neftali et sinpoo ya chwa ay lifo. Nan nalpo isnan tribon Manases et sinpoo ya chwa ay lifo. ⁷Nan nalpo akhes isnan tribon Simeon et sinpoo ya chwan lifo, ya olay nan nalpo isnan tribon Levi et sinpoo ya chwa'y lifo. Ya nan nalpo isnan tribon Isacar et sinpoo ya chwa ay lifo. ⁸Nan nalpo isnan tribon Zabulon et sinpoo ya chwa ay lifo. Ya nan nalpo isnan tribon Jose ya Benjamin akhes et sinpopoo cha ya chwa'y lifo nan naagtan is maton.

Nan Ad-i Kafilang ay Takhon Apo Dios

⁹Isnan nakwasan am-in nan naycha, nenmonaang ak ya ket wad-ay nan angsaangsan ay takho ay maid makafilang. Wad-ay am-in ay ilan si takho ay nateketeken nan ekhad ya kalicha ay nalpo isnan olay entona issa ay ili. Wad-ay cha ay nentatakcheg isnan sakhang Apo Dios ay tomotokcho isnan tronona ya nan Kordero, ya nenfafacho cha isnan anancho ay enpokaw ay facho, ya waschin nangeegnan isnan kag tofon si inyog. ¹⁰Infokhaw cha ay nangwanin, “Nan kaisalakan et malpo isnan Dios tako ay tomotokcho is katronona, ya malpo akhes isnan Kordero!”

¹¹Sa et am-in nan angheles ay tomatokcheg ay nenliliewes isnan trono ya nan cheycha'y amam-a ya nan epat ay nasantowan ay enkik-iwi, et nenfalintomeng cha ay nentowad isnan sakhang nan trono ay manad-ayaw ken Apo Dios ¹²ay mangwanin,

“Tet-ewa nan kananmi.”¹¹

“Wad-ay ken Apo Dios is eng-engkhana nan am-in ay kamabfalin, silib ya fikas. Maichad-ayaw, maipateg, enyamyamanan ya entangtangachan nan Dios tako is eng-engkhana! Amen.”

¹³Sa et nensalodsod ken sak-en nan esang isnan cheycha'y amam-a. Kinwaninan, “Ammom ngen mo sino nan naycha ay enfafacho is anancho ay enpokaw ay facho ya mo ento nan nalpowancha?”

¹⁴Sinmongfat ak ay nangwanin, “Adik ammo Apo! Ibfaqham ed.”¹⁴

Ya ke na't kanan ken sak-en, “Chaicha nan nakaikatpe isnan chad-ama ay likhat is kalofong, et kag cha linab-an nan fachocho isnan chalan nan Kordero ay nangipapokaw sidi. ¹⁵Tay siya chi, mabfalin cha ay tomakcheg isnan sakhang nan tronon Apo Dios ay ensilsilfi ken siya isnan winakas ya minaschem is kaTimplona. Ya wawawawad-ay si Apo Dios ay tomotokcho isnan tronona ay manasaknib ken chaicha. ¹⁶Et ad-i cha kasin maowat paymo maew-ew, ya ad-i cha kasin maakheakhewan paymo maatoatongan isnan isyangkhay sisa ay lomochok. ¹⁷Siya sa tay nan Kordero ay wad-ay isnan khawan nan trono, et siya nan mangipasastor ken chaicha, ya siya nan mangipango ken chaicha isnan cheycha'y eb-eb ay fomal-an nan chanom ay katakhowan. Ya wad-ay si Apo Dios ay mamonas isnan akhacha, ta ad-icha kasin enag-akha.”

Nan Maikapito ay Silyo ay Naiipket isnan Nalolonlon ay Papil

8 Idwani isnan nangaanan san Kordero isnan maikapito ay naiipket issan malolonlon ay papil, ya ket ay

¹⁰7:9 Isnan ekhad nan takho isnan timpon Jesus, mo mangafak nan alicha et eegnan nan takhona nan tofon si kag inyog ay makilagsak.

¹¹7:12 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, Amen.

¹⁴7:14 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Apo, ammom.”

kakhigkhinek id chaya isnan away nget kakhedwan si olas. ²Kek et inila nan pito ay angheles ay tomatakcheg isnan sakhang Apo Dios, et naagtan cha's pito ay trompeta.

³Ket ay wad-ay nan esang kayet ay anghel ay mangeegnan isnan fallitok ay entey-an si insinso, ya inmey tinmakcheg isnan altar. Naagtan siya is ad-acha ay insinso ta itoptopna isnan lowalon nan cheycha'y takhon Apo Dios. Sa na't poowan ay mangichoo ken Apo Dios is kafallitok ay altar is kasakhang nan trono. ⁴Et linmamag nan nenamong ay lowalon nan takhon Apo Dios ya nan asok nan insinso ay nalpo isnan entey-an si insinso is kaliman nan anghel ay tinmatakcheg isnan sakhang Apo Dios. ⁵Sa et inalan san anghel san fallitok ay entey-an si insinso, ya pinona isnan enfidfichang ay nalpo is kaaltar, sa na't pen fekas is kalota. Ya ket nenkoryapyap, ya mamadnge nan enggeg ya cha makaktaab nan keleb, ya nyenyekha.

Nan Trompeta

⁶Sa et ensasakhana nan pito ay angheles ay mangipakali isnan waschin trompetana.

⁷Ket ay nentrompeta nan inmona ay anghel, et nenpeleplas nan ochan ay cholalo ya apey ay nalaokan si chala ya nap-as cha is kalota. Ya ket ay napoowan nan pagkatlon nan lota, ya nan pagkatlon nan am-in ay kaew, ya nan am-in ay enlengleng ay mola ya lokham.

⁸Sa et nentrompeta nan maikadwa ay anghel, et inilak nan ilan si kag atatakchag ay filig ay cha mapoowan, ya naibkas is kafayfay. Ya ket nenfalin si chala nan pagkatlon nan fayfay, ⁹ya natey nan pagkatlon nan am-in ay enkikiwi is kafayfay, sa et napakawas akhes nan pagkatlon nan am-in ay fangka.

¹⁰Sa et nentrompeta nan maikatlo ay anghel, ya ket wad-ay nan chakchakowag ay tokwifi ay cha mekyag ay nalpo id chaya. Enfidfichang ay kag silew, ya nekchag isnan pagkatlon nan am-in ay wanga ya eb-eb. ¹¹Nan ngachan nan chey tokwifi et En-aklit. Ya chadlos inpaaklitna nan pagkatlon nan am-in ay chanom, et angan ay takho nan natey ay inminom isnan chanom ay inmaklit.

¹²Nentrompeta akhes nan maikap-at ay anghel, ya ket faagna ya nenkapapakawas nan pagkatlon nan akhew, fowan ya nan tokwifi, ket ay finmollinget kannay nan pagkatlon nan langlangcha. Et maid akhew isnan pagkatlon nan mag-akhew ya chadlos ay ab-afollinget isnan pagkatlon si maschem.

¹³Nentangad ak ya ket ay wad-ay nan lafaan ay chadlos entongcho nan entat-ayawana id chaya is kafatogko. Chinggek nan fokhawna ay nangwanin, "Ayyew! Ayyew! Chad-ama ay selaeg nan takho isnan lofong mo entrompeta nan tolo ay anghel ay nakhayad!"

Nan Maikalma ay Trompeta

9Idwani, osto ay nentrompeta nan maikalma ay anghel, inilak et nan esang ay tokwifi ay apchas nekchag isnan lota. Naichowa isnan tokwifi nan torfek nan fito ay maid pengpeng nan kaachaemna. ²Osto ay tinekwafana nan fito, ket ay nabfanala nan chachama ay asok ay kag isnan asok nan chakchake ay enfidfidlaok ay apey. Ya inpaollingetna nan lawag et nasalakan nan akhew. ³Sa et finmala isnan asok nan kachochochon, ya nen-epas cha is kalota. Naagtan cha is kafaelanacha ay ensinget kag nan

singet nan kolokho.* ⁴Ngem naipawa cha ay enpakawas isnan isyangkhay ay lokham, kaew paymo mola. Nan yangkhay mabfalin ay angnencha et singtencha nan takho ay eg-ay napayan nan kitongcha isnan maton Apo Dios. ⁵Eg-aycha naipalofos ay menpatey ken chaicha, mod-i ket ta palikhatencha yangkhay chaicha isnan lima ay fowan. Et chad-ama nan sakit nan singetcha, kag isnan singet si kolokho. ⁶Isnan chey ay lima ay fowan,[†] et sesesesemken nan takho ay matey cha koma et yangkhay, ngem ad-i mabfalin. Siya, olay mo lalaychencha, ad-i paat omchan nan etey ken chaicha.

⁷Nan ilan nan cheycha'y chochon et kag kafaryo ay ensasakhana ay en makigkhofat. Is kaolocha et wad-ay nan kag fallitok ay korona, ya nan kamescha et kag kames si takho. ⁸Kag fook si fafai nan fookcha, ya nan fab-acha et kag nan fab-an si layon. ⁹Wad-ay nan sipsipcha ay kag lanchok is katakebcha. Nan payakpak nan payakcha ay tomayaw et kag nan kalosokos nan angsan ay kalisa ay khogkhoyochen si kafaryo ay mawan-waneswes ay en makifaloknit. ¹⁰Wad-ay nan iposcha ay ensinget ay kag isnan kolokho, ya is kaiposcha kannay nan kawad nan kamabfalincha ay mangipalikhat isnan takho is lima ay fowan. ¹¹Wad-ay nan alicha ay mangiyapo ken chaicha ay siya nan anghel ay apo isnan chey fito ay maid pengpeng nan kaachaemna. Nan ngachan nan chey ay anghel, et Abaddon isnan kali ay Hebreo, ya Apolion[‡] isnan kalin si

Griego. (Nan ayen nan ngachana et, "Nan Enpakawas".)

¹²Nakwas nan inmona ay kakaegyat ay likhat, nay met achi sisya ay wad-ay kayet nan chwa ay sa omat.

¹³Sa et nentrompeta nan maikan-em ay anghel, et chinngkek nan kali ay nalpo isnan epat ay sakkhod isnan epat ay soysoyngok nan fallitok ay altar ay wad-ay isnan sakhang Apo Dios. ¹⁴Kinwanina isnan maikan-em ay anghel ay entrotrompeta, "Ipalofosmo nan epat ay angheles ay nabfafalod isnan anwaanwa ay wanga ay Eufrates." ¹⁵Adi kad naipalofos san epat ay angheles Satanas ay sikhod chadlo ay naisakhana isnan idwani kannay ay olas, isnan nay ay akhew, idwani ay fowan, ya idwani kannay ay tawen, ta fomala cha ay mamatey isnan pagkatlon nan am-in ay takho isnan lota. ¹⁶Chinngkek nan kabfifilang nan cheycha'y nangakafaryo ay sorchacho, et chwan khasot ay lifo ay lifo. ¹⁷Inilak isnan kag it-itawko nan cheycha'y kafaryo ya nan ensasakay ischicha ay masasaknifan nan takebcha isnan nateketeken ay ilan si sipsip. Enkilat ay kag apey nan kasipsipsisip nan tapina, kag isnan ilan nan fato ay safiro[¶] nan tapina, ya amalilyo ay kag isnan ilan nan asufre nan tapina. Kag olon si layon nan olon nan cheycha'y kafaryo, ya fomabala nan apey, asok ya nan enfidfichang ay asufre isnan topekcha. ¹⁸Nan nay tolo ay kakaegyat ay cha fomabala isnan topek nan kafaryo, et siya chachi nan menpatey isnan pagkatlon nan takho isnan lota. ¹⁹Nan kawad nan kamabfalin nan cheycha'y kafaryo, et malpo isnan

*9:3 Nan kolokho et kag khayaman ay chad-ama nan peteg nan singetna, ngem is kaipos nan kawad nan singetna.

†9:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "*isnan cheycha'y akhew.*"

‡9:11 Nan nay ay anghel ay makwanib Abaddon paymo Apolion et esang ay anito ay ib-an Satanas. Nan okhalina et kag ken Satanas ay mamakawas isnan khawis ay khinaeb Apo Dios.

¶9:17 Nan kolor nan safiro et kag isnan kolor nan fekhas si aterfa.

topekcha ya nan iposcha. Kag nan olon si oweg nan iposcha ya ensinget. Siya chi nan osalenchya ay mangipalikhat isnan takho.

²⁰Nan cheycha'y takho ay nataynan ay eg-ay natey isnan chey ay kakaegyay ay likhat, et khechangna ay eg-aycha kayet chinokokhan nan manad-ayawancha isnan anito ya nan khinag-aebcha ay dioscha, kag isnan tinag-takho ay nakhaeb is fallitok, silver, khaching, fato ya kaew, ay ad-i makaila, makadnge paymo makachalan. ²¹Ya eg-aycha kayet infafawi nan cha cha nen-pateyan, nan nensop-okancha ya nen-padpadyaancha, nan asi ay cha cha inangnen ya nan nen-ak-akewancha.

Nan Anghel ya nan Fan-ig ay Malolonlon ay Pabil

10 Awni ya kek et inila nan esang kayet ay mafikas ay anghel ay khomkhomwab ay nalpo ad chaya. Li-foo nan fachona, ya isnan tongchon nan olona wad-ay nan fongakhan. En-langlang nan kamesna ay kag isnan akhew, ya kag fomidfichang ay tokod nan sikina. ²Wad-ay nan fan-ig ay mabifitlag ay pabil is kalimana. Khagkhatinan nan kannawan ay sikina nan fayfay, ya khagkhatinan nan kannikhid ay sikina nan lota. ³Inpapangekhena ay nenkali ay kag kalin si layon. Osto ay nenfokhaw siya sinongfatan nan pito ay keleb. ⁴Kanak ta isolatko nan chinngek ay kinwanin nan pito ay keleb, ngem ya ket wad-ay nan nenkali id chaya ay nangwanin, “Ad-im ipap-aammo nan kinwanin san pito ay keleb, ya ad-im akhes isos-olat chachi!”

⁵Ya ket san anghel ay inilak ay mangakhatin isnan fayfay ya nan lota, et intakwadna san kannawan ay limana ay ⁶nensapata isnan ngachan Apo Dios ay

matatakho is eng-engkhana, ay nangaeb isnan chaya ya nan lota ya nan fayfay ya nan am-in ay wad-ay ischicha. Kinwanin nan anghel, “Maid et kasin manaktak isnan sinmek Apo Dios ay ikkan. ⁷Tay mo entrompeta et nan maikapito ay anghel, et maangnen ay maangnen nan eg-ay kaam-ammowan ay pangkhep Apo Dios ay maiyafoloy isnan infakhana isnan faana ay mamadto.”

⁸Sak et kasin chinnges san kali ay nalpo id chaya ay nangwanin, “En ka ta alaem nan chey mafifitlag ay pabil ay wad-ay isnan liman nan chey anghel ay mangakhatin isnan fayfay ya nan lota.”

⁹Sak et inmey isnan chey anghel et kinchawko san fan-ig ay pabil. Sa na't kanan, “Alaem, sam et kanen. Mo omev is kapotom et enfalin ay en-aklit, ngem mo sisya'y wad-ay is katopekmo, et enlamsit ay kag itlog si aleg.”

¹⁰Kek et inala san fan-ig ay pabil isnan limana ya kinanko. Et enlamsit tetewa ay kag itlog si aleg is katopekko, nay met achi issan nangokmonak sidi, ya ket ay inmaklit is kapotok. ¹¹Naifaag et ken sak-en, “Sam kasin ifaag nan ipaammon Apo Dios ay sa maangnen isnan katakhotakho isnan angstan ay ili, ay nateketeken nan naiwanchancha, nan kalicha ya nan alicha.”

Nan Chwa ay Tistikho

11 Sak et naagtan si kag sokod ay ilokodko. Ya ket kinwanin nan nangifilin ken sak-en, “Ligwatmo! En ka lokchen nan Timplon Apo Dios ya nan altar. Sam et filangen nan kaad-achan nan cha enchad-ayaw sidi. ²Ad-im magtek itapi ay menlokod isnan awwichan nan Timplo tay naichowa chi isnan pagano, ta ikkancha nan laychencha ay angnen ay mangikhatikhatin isnan Nasantowan ay Ili ay Jerusalem is-

nan epat poo ya chwa'y fowan.”^{§ 3} Et sak ifaa nan chwa ay tistikhok ay ensasanga ya enfafacho is sako ta en cha ipadto nan kalin Apo Dios isnan las-od si sinlifo ya chwan khasot ya enem poo ay akhew.**

⁴Nan naycha ay chwa ay tistikhok, et chaicha nan nakwani id sangad-om ay chwa ay kaew ay olibo, ya chwa ay pagsilawan^{††} isnan sakhang Apo Dios ay Apon nan lofong. ⁵Mo wad-ay mangapos ken chaicha, et fomala nan apey is katopekcha ay mamoo isnan olay sino ay fosocha, ya at matey cha ay matey. ⁶Isnan chey tolo ay tawen ya kakhedwa ay mamadpadtowancha, wad-ay kamabfalincha ay mangipawa isnan ochan ta maid paat ochan si omali. Wad-ay akhes kamabfalincha ay menfalin isnan eb-eb is chala. Mabfalin akhes ay kad-in paliyenchana nan olay ngag sisa ay ilan si pisti is kalota mo siya nan laychenchana ay angnen.

⁷Mo kinwas et nan nay chwa ay tistikho nan palawagcha, falokniten nan chey ay enki-iwi ay fomala isnan fito ay maid pengpeng nan kaachaemna chaicha, ya afakena ya pateyena chaicha. ⁸Et aped maiwayang nan awakcha isnan karsan nan chey ay chakchake ay ili ay naikolosan nan Apocha ay Jesus. Nan chey ay ili et mabfalin ay maiyalig isnan ili ay Sodoma^{‡‡} paymo Egipto.^{¶¶} ⁹Ya at mafob-oya nan awakcha isnan tolo ya kakhedwa ay akhew. Fob-oyaen nan am-in ay ilan si takho ay malpo isnan olay entona issa ay ili, ay nateketeken

nan ekhad ya kalicha. Sa cha't iyad-i nan maikaofancha. ¹⁰Ya enlal-ayad nan katakhotakho is kalota isnan nateyan nan naycha ay chwa ay mamadto, tay kananchan chaicha kano nan nangiyali isnan angasan ay likhat si takho isnan lota. Enlal-ayad cha tay chachama nan lagsakcha ya sa cha't en-asilikhalo. ¹¹Ngem issan nakwasan nan tolo ya kakhedwa ay akhew, ya ket sinomkhep ken chaicha nan anges ay nalpo ken Apo Dios ay kasin nanakho ken chaicha. Sa cha't tinmakcheg, ya am-in ay nangiila ken chaicha, et chad-ama nan egyatcha. ¹²Osto ay siya chi, ya ket chinngen nan naycha'y chwa nan fokhaw ay nalpo id chaya ay mangwanin, “Tomongcho kayo isna.” Et iniilan kannay nan cheycha'y kafosocha nan linmamakhancha id chaya is kalifoo. ¹³Isnan chey kannay ay olas, ya ket ay nanayyekha is chad-ama, ya napakawas nan pagkapoon nan afob-ong nan chey ay ili, ya piton lifo ay takho nan natey isnan chey ay yekha. Am-in nan egay natey et chad-ama nan egyatcha ya chinad-ayawcha nan matangtangad ay Dios ay wad-ay id chaya.

¹⁴Nakwas nan ikadwa ay kakaegyat ay likhat. Ngem ilaenyoy! Ad-i omannong et wad-ay nan maikatlo ay kakaegyat ay likhat.

Nan Maikapito ay Trompeta

¹⁵Ket ay nentrompeta nan maikapito ay anghel, ya wad-ay cha nan nenfokhaw id chaya ay mangwanin,

§11:2 Siya na nan tolo ay tawen ya khedwa. Ilaenyoy Nan Naipaammo 12:6,14; 13:5, ya Lucas 21:24.

**11:3 Siya akhes na nan tolo ay tawen ya khedwa.

††11:4 Ilaenyoy nan liblo ay Zacarias 4:2-14.

‡‡11:8 Nachamchamag nan ili ay Sodoma tay isnan asi ay inik-ikkancha. Makiseyep cha isnan isyangkhay ay faken cha asawa, olay nan ib-acha ay lallalaki. Ya sa cha't akhes palikhaten nan faan Apo Dios ay angheles ay inmey sid-i.

¶¶11:8 Nachamchamag nan ili ay Egipto tay chad-ama nan inikkancha ay nangipalikhat isnan takhon Apo Dios ay Israelitas id sangad-om.

“Mailapo idwani maid et kasin teken ay en-apo isnan lota mod-i yangkhay nan Apo tako ay Dios, ya nan infaana ay si Cristo ay siya nan en-apo is eng-engkhana.”¹⁶ Sa et nenfalintomeng ay nentowad san chwan poo ya epat ay amam-a ay tomotokcho isnan tronocha isnan sakhang Apo Dios. Chinad-ayawcha¹⁷ ay mangwanin,

“Sik-a nan Apo ay Dios ay Makab-falin Am-in. Sikhod ay wad-ay ka id sangad-om ya sisya ka idwani. Enyaman kami tay inpailam nan katataa ay kamabfalinmo et nay in-lapom ay en-ap-apo!¹⁸ Chad-ama nan songet nan kailiili ken sik-a Apo, ngem idwani nan mangipailam isnan songetmo ya mangokomam isnan natey. Idwani akhes nan manobfalitam isnan mamadtom ay faam, ya nan am-in ay takhom, am-in nan mangiyegyat ken sika, matangad ya fan-ig. Ya idwani akhes nan mamakawasam isnan cheycha'y namakawas isnan katakhotakho isnan lofong.”

¹⁹ Sa et natekwafan nan Timplon Apo Dios id chaya, et naila sidi nan kason ay kawad nan tolakhan Apo Dios. Osto ay siya chi ya ket ay cha enkoryapyap, ya mamadnge nan engeg ya cha makaktaab nan keleb, nyenyekha, sa et nen-ochan is chadchake ay cholalo.

Nan Fafai ya nan Chakchakowag ay Oweg

12 Idwani ket ay wad-ay nan chad-los katataa ay sinyal ay naila id chaya. Siya nan fafai ay mangifafacho isnan akhew, ya entatakcheg is kafowan, ya nenkokorona isnan sinpoo ya chwa'y

tokwifi.² Nganngani ay enkimen siya ya cha en-anana isnan chad-ama ay sakit nan omaanakana.

³ Ket ay wad-ay akhes nan teken kayet ay katataa ay maton ay naila id chaya. Wad-ay nan chakchake ay enkilat ay oweg ay pito nan olona ya sinpoo nan sakkhodna, ya isnan waschin esang ay olona wad-ay nan fan-ig ya korona.⁴ Inwasawasna nan iposna id chaya ay nangoyod isnan pagkatlon nan tokwifi ay nangisepchak is kalota. Sa et inmey tinmakcheg is kasakhang san fafai ay omaanak, ta mo fomala nan anakna et pen okmona.⁵ Ya ket ay inmanak san fafai is lalaki, ay awni't enkekede ay mangiyapo isnan katakhotakho isnan am-in ay ili.^{§§} Ngem ya ket ay nenkaikakaan san kafab-ala ay onga, et naiyey ken Apo Dios is katronona.⁶ Linmayaw et san fafai is kamalalango ay lota ay insakhanan Apo Dios ay entafonana, ya at mangay-aywanana ken siya isnan sinlifo ya chwan khasot ya enem poo ay akhew.*

⁷ Ya ket wad-ay nan khofat id chaya. Si Miguel ya nan ib-ana'y anheles et finaloknitcha nan chakchake ay oweg ya nan ib-ana akhes ay anheles.⁸ Ngem naafak san chakchake ay oweg ya nan anhelesna ya naipakaan cha id chaya.⁹ Adi kad san chey mafikas ay chakchake ay oweg, ay oweg id sangad-om ay makwanin Chimonyo paymo Satanas,[†] ay manas-ailo isnan am-in ay takho, et naiwasit siya ya nan am-in nan ib-ana ay anheles is kalota.

¹⁰ Sak et chinngge nan fokhaw id chaya ay cha mangwanin,

“Inomchan et nan kaisalakan nan takho!

§§**12:5** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*iyapowana nan kailiili isnan lanchok ay sokodna.*”

***12:6** Siya nan tolo ay tawen ya khedwa. Ilaenyon Nan Naipaammo 11:2; 12:14; 13:5.

†**12:9** Nan ayen nan ngachan Satanas, et apos. Si Satanas akhes nan mangichad-alom isnan takhon Apo Dios.

Inpailan nan Dios tako nan kamabfalina ay Ali.

Ya idwani inpailan et nan Cristona nan kalebfengana, tay si Satanas ay kad-in mangidchalom isnan iib-a tako ken Apo Dios is winakas ya minaschem, et nay naipakaan id chaya.

¹¹ Et inafak nan iib-a tako siya maichalan isnan chalan nan Kordero ya isnan kinatet-ewa ay inpap-alawagcha.

Eg-aycha inpawadwad-ay nan fiyagcha, mod-i ket inyoyacha ay olay matey cha.

¹² Idwani, enlal-ayad kayo et mampay am-in kayo ay wad-ay issa id chaya.

Ngem chakayo ay wad-ay is kalota ya is kafayfay et selaeg yo, tay chad-ama nan songet nan chimonyo ay naibkas ken chakayo, tay am-mona ay akiakit et nan nataynan ay wayana.”

¹³ Osto ay inammowan nan chakchake ay oweg ay naibkas siya is kalofong, ala na't ya ligwat ay en mangapayaw isnan fafai ay nangikimen issan lalaki. ¹⁴ Ngem ya ket ay naagtan san fafai is chwa'y payakna ay kag payak si chakchake ay lafaan, tatno makatayaw ay omey isnan malalango ay lota, ay at mangay-aywanan Apo Dios ken siya isnan tolo ya kakhedwa ay tawen. Ya at maikasiw siya sidi isnan chey ay oweg. ¹⁵ Ngem ket ay inyotan nan chey ay oweg nan kag wanga ay chanom ay en mangiyanod koma isnan chey ay fafai. ¹⁶ Nay met achi finachangan nan lota san fafai, tay ket ay nen-okang ay nangokmon isnan wanga ay inyotan san chakchake ay oweg. ¹⁷ Et isnan chadlos chad-ama ay songet nan oweg issan chey ay fafai, ke na't en falokniten nan tapin nan an-akna ay cha mangiyangnen isnan filin Apo

Dios ya nakapet isnan kinatet-ewa ay inischon Jesus. ¹⁸ Et nan oweg ay chey, tinmatakheg isnan ilit nan fayfay.

Nan Kakaegyat ay Enkik-iwi ay Nalpo is Kafayfay

13 Kek et inila nan naoyong ay enkik-iwi ay cha fomala is kafayfay. Pito nan olona ya sinpoo nan sakkhodna ya isnan waschin esang ay sakkhod, wad-ay nan fan-ig ay korona. Et naisolat akhes isnan waschin esang isnan olona nan ngachan ay mangipangpangaag ken Apo Dios. ² Nan naoyong ay enkik-iwi ay inilak, et kag chakchakowag ay kosa nan ilana. Nan sikina et kag isnan sikin nan makwani en oso, ya kag topek si layon nan topekna. Sa et inchowen san oweg isnan chey ay enkik-iwi nan am-in ay kamabfalina, nan tronona, ya nan kag mid kontona ay kalebfengana. ³ Napatey nan esa'y olon san naoyong ay enkik-iwi, nay met achi kasin natakho tay ket ay khinmawis nan sokhatna. Tay siya chi nan inmat, nataataa nan katakhotakho isnan lo-fong, sa cha't inab-afolot san naoyong ay enkik-iwi. ⁴ Chinad-ayaw nan katakhotakho nan chey oweg, tay inigwana isnan chey enkik-iwi nan kalebfengana ay en-apo. Sa cha't akhes chinad-ayaw nan chey ay enkik-iwi. Kinwanichan, “Sino kay nan sa makaiso isnan nay ay enkik-iwi? Ay ke way sa makabfaloknit ya makaafak ken siya?”

⁵ Nan chey naoyong ay enkik-iwi et naipalofos ay enchad-ayew ya mangitotongcho isnan awakna ay mangipangaag ken Apo Dios. Nawayaan siya ay mangipaila isnan kalebfengana isnan epat poo ya chwa'y fowan. ⁶ Et nenkali ay mangipangpangaag ken Apo Dios, nan ngachana, nan entetey-ana, ya am-in nan makitetee ken siya id chaya.

[‡]13:5 Siya nan tolo ay tawen ya khedwa. Ilaenyano Nan Naipaammo 11:2; 12:6, 14.

⁷Naipalofos siya akhes ay menfaloknit ya mangafak isnan takhon Apo Dios, ya naagtan is kalebfengana ay mangiyap-apo isnan am-in ay ilan si takho ay nateketeken nan ekhad ya kalicha isnan olay entona issa ay ili. ⁸Am-in nan takho isnan lofong et chad-ayawencha siya, kecheng magtek yangkhay nan cheycha'y naisolat nan ngadngachancha issan sisyay eg-ay nakhab-an nan lofong nan egay nenchad-ayaw ken siya. Chaicha nan takho ay wad-ay nan ngachancha isnan liblo ay naisolatan nan ngadngachan nan enfib-iyag is engengkhana. Siya nan liblon nan Kordero ay naipapatey.

⁹“Wad-ay met kowengyo. Chengngenyoy et nan nakwani en,

¹⁰‘Nan takho ay nischo chadloy ay mafalod, et mafalod ay mafalod.

Siya akhes isnan nischo ay mafadyokan, at mafadyokan ay matey.’¹

Siya sa nan khotokna ay kasapolan nan takhon Apo Dios nan anoscha ay enkatpe, ya nan sisysisiya ay pammatacha.”

Nan Ikadwa ay Naoyong ay Enkik-iwi

¹¹Sak et inila nan teken ay naoyong ay enkik-iwi ay cha fomala is kalota. Kag isnan sakkhod si kordero nan chwa'y sakkhodna, ngem ke pet kag kalin si chakchake ay oweg nan kalina. ¹²Et intakchegna nan inmona ay naoyong ay enkik-iwi ay nangipaila isnan am-in ay kalebfengana ay kag adi kakonto. Pinilitna nan am-in ay takho isnan lofong ay manayaw isnan chey inmona ay enkik-iwi, ay khinmawis nan

esa'y nasokhat ay olona ay napatey. ¹³Angsan ay katataa nan inang-angnen nan chey maikadwa ay enkik-iwi. Olay nan apey ay nalpo'd chaya et inpalina is kalota isnan sakhang nan am-in ay takho. ¹⁴Maichalan isnan katataa ay sinyal ay naipalofos ay angnena ay mangitakcheg isnan inmona'y enkik-iwi, sinailowana nan cheycha'y takho isnan lofong. Finilina chaicha ay khomaeb is tinagtakho, ay kak-aag san inmona'y enkik-iwi ay chadlos nasokhatan isnan fadyok ngem ya ket kasin natakho. ¹⁵Naipalofos siya kayet ay mangagtan is anges nan chey tinagtakho ay kak-aag san inmona ay enkik-iwi, ta makakkali ya ta ipapateyna nan am-in ay ad-i manayaw ken siya. ¹⁶Sa na't inpamaton nan am-in ay takho: fan-ig paymo matangad; kachangyan paymo posi; faa paymo faken. Pinilitna chaicha ay mamatonan nan kannawan ay limacha paymo nan kitongcha. ¹⁷Et maid olay esa is makalako paymo makailako mo egay naimaton ken siya nan ngachan paymo kabfilangan⁸ nan ngachan san chey inmona ay naoyong ay enkik-iwi.

¹⁸Adi kad masapolyo nan silib ta maawatanyo na. Mo sino nan wad-ay silibna et makaanap isnan ayen nan numero nan enkik-iwi, tay ipaammon nan numero nan ngachan nan esa'y takho ay enem khasot ya enem poo ya enem nan numerona.

Nan Chag-ay nan Naisalakan

14 Kek et nentangad ya wad-ay nan Kordero ay tomatakcheg isnan filig ay Sion. Ib-ana nan sinkhasot ya epat poo ya epat ay lifo ay

¹13:10 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Mo sino nan menfadyok ay menpatey, at mafadyokan ay matey.”

⁸13:17 Isnan okhalin nan takho isnan timpon Juan, kwintaen nan katakhotakho nan kabfilangan nan ngachancha. Ippeycha nan numero isnan waschin esang ay litro, sa cha't chakhopen mo kaat nan kaamongana. Siya nan kananchan kabfilangan nan ngachancha.

takhona, ay waschin naimaton is kaki-tongcha nan ngachana ya nan ngachan Amana. ²Ya chinngek nan kali ay nalpo id chaya ay kag nan wawak nan abafikas ay chanom, ya kag keleb ay cha makaktaab, ya kag akhes isnan ingi-ing nan arpa ay cha matokar. ³Et wad-ay am-in nan cheycha'y sinkhasot ya epat poo ya epat ay lifo isnan sakhang nan tronon Apo Dios, ya nan epat ay nasantowan ay enkik-iwi, ya san cheycha'y amam-a. Nentatakcheg cha isnan sakhangcha ay nangichagchag-ay isnan falo ay kanta ay maid paat makaachar mod-i ket chaicha yangkhay ay nasfot isnan lofong. ⁴Chaicha nan takho ay egay kaloglogkhitan nan okhalicha isnan fafai, ya sisya'y nadchalos cha. ^{**}Ononochencha yangkhay nan Kordero isnan olay entona ay omayana. Chaicha nan sinfot Cristo isnan am-in ay katakhotakho, ta chaicha nan kag fin-i isnan maani ay maichoo ken Apo Dios ya isnan Kordero. ⁵Maid paat engag ken chaicha, ya maid paat makmakwaniyancha.

Nan Tolo ay Angheles

⁶Kek et inila nan esang kayet ay anghel ay chadlos entongcho nan entat-ayawana id chaya is kafatogko, ya naifaa ay mangipalawag isnan Khawis ay Chamag ay tet-ewa is eng-engkhana. Siya na nan ipaammona isnan am-in ay ilan si takho isnan olay entona issa ay ili isnan lofong ay nateketeken nan ekhad ya kalicha. ⁷Infogfokhawna ay mangwanin, "Iyegyatyo si Apo Dios, ya chayawenyo siya isnan katangtangachana, tay nay inomchan et nan en-okomana isnan katakhotakho. Chayawenyo siya ay nangaeb isnan chaya, nan lota, nan fayfay ya nan am-in ay eb-eb."

⁸Ya wad-ay akhes nan maikadwa ay anghel ay inmonod ay nangwanin, "Napakawas et nan nachamchamag ay ili ay Babilonia tay ngaag yangkhay nan wad-ay ken siya. Kag na finoteng nan am-in ay ili isnan kinalokhitna tay inapafikasna nan asi ay fikhawcha."

⁹Ket ay inmonod nan maikatlo ay anghel ay nenfokhaw ay nangwanin, "Mo sino nan manad-ayaw isnan chey ay naoyong ay enkik-iwi ya nan nakhaeb ay tinagtakho ay kak-aagna, ya sa et enpamaton is kakitongna paymo kalimana, ¹⁰et machosa ay machosa. At lamanana nan enkedse ay fayas ay insasakhanan Apo Dios ay egay paat kalaokan, ay siya nan chad-ama ay songetna. Siya, am-in ay maawis isnan chey ay enkik-iwi et mapalikhatan cha is chad-ama isnan cha enfidfichang ay apey ya asufre isnan sakhang nan nasantowan ay angheles ya nan Kordero. ¹¹Et ad-i tomtomke is eng-engkhana nan asok nan apey ay mangipap-alikhat ken chaicha. Ad-i tomtomke isnan winakas ya minaschem nan chosan nan cheycha'y manad-ayaw isnan chey ay enkik-iwi ya nan nakhaeb ay tinagtakho ay kak-aagna, sa et nan cheycha'y nenpamaton isnan ngachana."

¹²Tay siya sa nan omat, masapolo ay enkatpe nan takhon Apo Dios ay mangiyangnen isnan filina ya mamati ken Jesus.

¹³Kek et chinngé nan kali ay nalpo'd chaya ay nangwanin, "Isolatmo na: Mailapo idwani, naoney nan cheycha'y matey isnan maiyornosancha ken Apo Jesus."

"Tet-ewa sa," kinwanin nan Ispirito Santo. "Naoney cha tay at omibfay cha isnan likhatcha, ya tay maitattakin ken chaicha nan sofalit nan khawis ay inikikkancha."

^{**}14:4 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, "*sisya'y egay cha nangasawa.*"

Nan Ani isnan Lota

¹⁴Kek et nentangad, ya inilak nan epokaw ay lifoo ay tinmotokchowan nan kag anak si takho, ay enkokorona is fallitok ya en-eegnan isnan at-atachem ay kompay. ¹⁵Ket ay finmala is kaTimplo nan esang kayet ay anghel, ya finokhawana san chey tomotokcho is kalifoo ay mangwanin, “Kompayem et nan maani isnan lota, tay nay inomchan et nan timpo ya nabkhanabkhasan nan maani!” ¹⁶Et san chey tomotokcho's kalifoo, ala na't ya kompay ya ket nakwas nan ani isnan lota.

¹⁷Ket ay finmala nan esang kayet ay anghel is kaTimplo id chaya ay mangeegnan akhes isnan at-atachem ay kompay.

¹⁸Sa et finmala kayet nan esa'y anghel ay nalpo is kaaltar ay wad-ay kamabfalina isnan apey. Finokhawana nan anghel ay mangeegnan isnan entachem ay kompay, “Kompayem et nan waka ta pokhasem nan ofas isnan lota, tay nenkaom cha et!” ¹⁹Ket ay tet-ewa kinompay san chey anghel nan waka isnan lota et pinokhasna nan ofas, sa na't finkas is kafalliwesan ay alig nan chadama ay songet Apo Dios. ²⁰Nafalliwes nan ofas is kailit nan ili ya finmala nan chala ay kag wanga, ay inmayos ay nalpo isnan falliwes ya esang ay chipa nan kaachaemna ya tolon khasot ay kilomitro nan kaanchona.††

Nan Cheycha'y Angheles ay Nangiyali isnan Omochi ay Pisti

15 Ya kek et inila nan teken kayet ay sinyal id chaya ya chadlos omipataa. Inilak nan pito ay angheles ay nangiyali isnan pito ay kakaegyay ay

likhat. Siya chana nan anongos si likhat ay mamengpeng isnan songet Apo Dios ay manosa isnan takho.

²Sak et inila nan kag ilan si fayfay ay sarming ya nalaokan is apey. Inilak akhes san cheycha'y nangafak sinan naoyong ay enki-iwi ya san nakhaeb ay tinagtakho ay kak-aagna, tay egaycha chinad-ayaw paymo inpalofos ay mama-tonancha issan numeron nan ngachana. Wad-ay cha ay tinmatakcheg isnan ilit nan chey ay kag fayfay ay sarming, ya waschin mangeegnan isnan arpa ay in-chowan Apo Dios isnan waschin esang ken chaicha. ³Et cha cha chag-ayen nan kantan cha Moises ay faan Apo Dios ya nan Kordero. Kinwanichan,

“Apo ay Dios, ay Makabfalin isnan amin, machad-ayaw ya katataa nan cham ikikkan!

Sik-a nan Alin nan kailiili.

Nalenteg ya tet-ewa nan ang-angnem.

⁴Sino man nan sa ad-i mangiyegyay ken sik-a Apo?

Ay ke way sa mangad-i ay en mangifaag isnan katangtangachan nan ngachanmo? Tay kecheng ka is nasantowan, maid kasin.

Am-in ay omili isnan kailiili et omali cha ay manad-ayaw ken sik-a tay naipaila et nan nalenteg ay cham inang-angnen.”

⁵Isnan nakwasan nan naycha, inilak isnan Timplo id chaya ay natetekwafan nan kasasantowan ay torchan nan tolakhan Apo Dios. ⁶Ya ket finmala is kaTimplo nan cheycha'y pito ay angheles ay mangeegnan isnan pito ay kakaegyay ay likhat. Nenfafacho cha isnan nadchalos ay nasileng ay lopot,‡‡ ya naifalikes nan fallitok is katakebcha. ⁷Sa

††14:20 Nan osto ay naisolat isna et, “nan katakchag nan lanchok is katopek nan kafaryo nan kachaem nan chala, ya sinlifo ya enem khasot ay stadia nan kaanchona.”

‡‡15:6 Nan nay lopot et nakhaeb is linen.

et nan esang isnan cheycha'y epat ay nasantowan ay enki-iwi, inchowana isnan pito ay anheles nan pito ay fallitok ay mallokong ay napno isnan songet Apo Dios ay matatakho is eng-engkhana. ⁸Et napno nan Timplo isnan asok ay nalpo isnan katangtangachan ya kamabfalin Apo Dios, et maid makaskaskhep isnan Timplo engkhana'y mapep-eng san pito'y likhat ay inyalin san pito ay anheles.

Nan Pito ay Mallokong ay Napno isnan Songet Apo Dios

16 Kek et chinngge nan fokhaw ay nalpo isnan Timplo ya namilin isnan pito ay anheles, "En kayo ta ikoy-ayyo is kalofong nan nentee isnan pito ay mallokong ay kawad nan songet Apo Dios."

²Sa et inmey san inmona ay anghel ay en nangikoyag isnan wad-ay isnan mallokongna is kalota. Ya ket ay tinmofo nan kakaegyat ya enpeteg ay kafoy-fofoy isnan awak nan cheycha'y kawad nan maton san naoyong ay enki-iwi ya nen Chad-ayaw isnan tinagtakho ay kakaagna.

³Sa et inkoyag nan maikadwa ay anghel nan wad-ay isnan mallokongna isnan fayfay, ya ket ay nenfalin ay kag chalan si natey nan chanom, et natey am-in nan enfib-iyag sidi.

⁴Inkoyag et akhes nan maikatlo ay anghel nan wad-ay isnan mallokongna isnan cheycha'y wanga ya eb-eb, et nenfalin kannay si chala nan chanom.

⁵Chinngek nan kalin nan anghel ay mantokkhong isnan chanom ay nangwanin, "Nasantowan ay Apo ay sikhod ay wad-ay id sangad-om, ya sisya kayet olay idwani, nalenteg nan inikkam ay nangokom ken chaicha. ⁶Tay nan cheycha'y nangipachala ay namatey isnan takhom ya nan mamad-

tom, et chaicha idwani nan cham met laeng painomen is chala. Siya chadlo chi nan khanafencha khapo isnan inang-angnen cha issan chey!"

⁷Sak et chinngge nan kali ay nalpo isnan altar ay nangwanin,

"Apo ay Dios ay Makabfalin Am-in, tet-ewa

ya nalenteg nan ikkam ay en-okom ya enchosa!"

⁸Sa et inkoyag nan mikap-at ay anghel nan wad-ay isnan mallokongna isnan akhew, ya ket naipalofos nan chad-ama'y atongna ay mankheb isnan takho. ⁹Ngem olay mo cha maskheb nan takho isnan chad-ama'y atong, khechangna'y cha cha kayet inpangaag nan ngachan Apo Dios ay manetenggel isnan nateketeken ay likhatcha. Egay cha paat nenfawawi paymo chinayaw siya.

¹⁰Ket ay inkoyag san mikalima ay anghel nan nentetee issan mallokongna isnan tronon san naoyong ay enki-iwi, ya ket finmollinget nan am-in ay enap-apowana, ya cha khinetman nan cheycha'y takho nan chilacha tay ad-icha makaikatpe isnan likhat. ¹¹Et siya kayet ay cha cha pangaakhen nan Dios ay wad-ay id chaya isnan peteg si awakcha ya nan chey kafoyfofoyocha, ngem ad-icha kayet ibfawawi nan inang-angnencha.

¹²Sa et inkoyag nan mikan-em ay anghel nan wad-ay isnan mallokongna isnan an-anawa ay wanga ay Eufrates, ya ket ay nenkakaschok kannay, ya nakhaeb nan ikwan nan cheycha'y ali ay malpo's falaan si akhew. ¹³Sak et inila nan tolo ay kakaisew ay anito ay kag fakfak nan ilacha. Nan esang cha fomala isnan topek san chakchake ay oweg. Ya nan esang akhes, cha fomala is katopek san naoyong ay enki-iwi, ya nan esang kayet, cha fomala is katopek

nan eng-engag ay mamadto.[¶] ¹⁴Nan naycha'y tolo ay anito et chimonyo cha ay mangik-ikkan isnan katataa ay sinyal. Omey cha isnan kaaliali isnan am-in nan lofong ay mangamong ken chaicha ta faloknitencha nan Dios ay Makabfalin Am-in isnan omchanan nan chadlos napateg ay akhewna.

¹⁵Sa et kinwanin Jesus, "Ilaenyo! Tay at kanaali ak ay kag isnan mangakew ay ad-i kaam-ammowan nan aliyana. Naoney nan takho ay ad-i maseyep ya kad-in ensasakhana, ya ad-i mangiwayang isnan kag na facho, ta ad-i maipafala ay enlalafos ya at mafaiainan!"

¹⁶Et inpangon san cheycha'y anito nan inamongcha ay kaaliali isnan filig ay makwanin Armagedon isnan kali ay Hebreo.

¹⁷Sa et inkoyag nan maikapito ay anghel is kalawag nan wad-ay isnan mallokkongna, et wad-ay nan fokhaw ay nalpo isnan tronon Apo Dios is kaTimplo ay nangwanin, "Kecheng chi! Nakwas et am-in!" ¹⁸Sa et cha enkoryapyap ya mamadnge nan engeg ya cha makaktaab nan keleb, ya chad-ama nan yekha. Tet-ewa ay maid paat kag tod-i is nailila ay yekha ay naitopeg engkhana isnan laplapon ay nakhab-an nan takho.

¹⁹Nan chakchake ay ili et nakatlo ay napet-ang, ya napakawas nan am-in ay ili isnan olay entona. Egay linichongan Apo Dios nan chakchake ay ili ay Babilonia, ay kag na inpainom isnan fayasna engkhana ay nangkhay. Siya nan kaiyalikhan nan chad-ama'y songetna. ²⁰Et am-in ay lota ay liliwesen si fayfay ya nan am-in ay filig et naamas cha. ²¹Ya ket ay nenpeleplas nan chadchakowag ay cholalo id chaya, ay kag takho

nan kacham-etna ay cha nekchag isnan takho. Et cha inpangaag nan takho si Apo Dios ay nangekchag sidi, tay chad-ama ay kakaegyat nan likhatcha.

Nan Asi ay Fafai

17 Ket ay nan esang isnan cheycha'y pito ay angheles ay kawad nan mallokkong, et inmaili ken sak-en ay nangwanin, "Ali ka ta ipailak nan chosan nan chey ay chakchake ay ili ay misasag-en isnan ansan ay wanga, ay maiyalig isnan asi ay fafai. ²Nakiseyep nan kaaliali isnan lofong ken siya ay nachamchamag ay fafai, ya am-in nan takho isnan lofong et kag cha nafoteng isnan kinalokhitna."

³Sak et natengngel isnan kamabfalin nan Ispirito Santo ya inyey nan anghel sak-en isnan ponchag. Et inilak sidi nan esa'y fafai ay nensasakay isnan enkilat ay naoyong ay enki-iwi, ay kawad nan am-in ay ilan si kakaisew ay ngachan ay naiyokheokhes isnan awakna ay mangipangaag ken Apo Dios. Nan chey ay enki-iwi et wad-ay nan pito ay olona ya sinpoo ay sakkhodna.^{§§} ⁴Nenfafacho san chey fafai isnan kag ilan si aterfa ya enkilat, ya ensis-ilap nan arkosna ay fallitok ya nan nenkabfalor ay fato, ya perlas. Sa na't eegnan nan fallitok ay tasa ay napno isnan kakaisew ya kinalokhit, ay fongan nan asi ay inang-angnena. ⁵Naisolat is kakitongna nan ngachan ay naitafon nan ayena. Siya na nan naisolat:

"Sak-en nan Nachamchamag ay Ili ay Babilonia ay Inan nan Am-in ay Asi ay Fabfafai ya nan Am-in ay Kakaisew ay Okhali isnan Lofong."

⁶Et inilak ay nafoteng san chey fafai isnan chalan nan cheycha'y takhon Apo Dios ya nan cheycha'y cha napatey

[¶]**16:13** Nan nay ay eng-engag ay mamadto, siya nan ikadwa ay enki-iwi ay nangitakcheg isnan naoyong ay enki-iwi. Ilaenyo Nan Naipaammo 13:11-17; 19:20.

^{§§}**17:3** Ilaenyo Nan Naipaammo 13:1.

migkhapo isnan nangitaktakchekhancha ken Jesus.

Isnan nangil-ak ken siya, nataataa ak. ⁷Ngem ket ay kinwanin san anghel ken sak-en, “En ka man mataa ay? Ibfaqhak ken sik-a nan naitafon ay ayen san fafai ya san chey naoyong ay enki-iwi ay sinasakayana, ay pito nan olona ya sinpoo nan sakkhodna. ⁸San chey enki-iwi ay inilam et natatakho issan chey ngem maid idwani. Ngem nay nganngani ay fomala isnan fito ay maid pengpeng nan kaachaemna ya ome y isnan kapakawasana. Nan katakhotakho isnan lota ay eg-ay naisolat nan ngachancha isnan liblon si fiyag ay kawad nan ngachan nan enfiyag is eng-engkhana, ay naisolat issan sisya'y eg-ay nakhaban nan lofong, et sa cha matataa isnan mangil-ancha isnan chey ay enki-iwi. Mataa cha tay issan chey wad-ay, sa et namaid, ya ket ay wad-ay kasin.

⁹“Adi kad masapolyo nan masilib ay nemnem ta maawatanyo na. Nan pito ay olon san chey ay enki-iwi et siya chachi nan pito ay filig ay tomotokchowan san fafai. Maiyalig cha akhes isnan pito ay ali. ¹⁰Isnan pito, nayagyag nan lima, ya nan mikan-em nan cha enap-apo idwani. Chaan nan maikapito, nay met achi mo omali at en-apo is sinak-itan yangkhay. ¹¹Nan chey enki-iwi ay wad-ay issan chey ya namaid, et siya nan mikawalo ay ali ay maifilang isnan chey-cha'y pito, ya at ome y isnan kapakawasana.

¹²“Nan chey-cha'y sinpoo ay sakkhod ay inilam, et siya chachi nan sinpoo ay en-ali ay sisya'y egay tinmokcho. At maagtan cha is kalebfengancha ay makiap-apo isnan naoyong ay enki-iwi isnan sin-ak-itan, ay esa'y olas yangkhay. ¹³Et es-esang nan pangkhep nan chey-cha'y sinpoo ay ali, ya naornos cha ay mangichawchaw isnan kamabfalincha ya kalebfengancha isnan chey ay enki-

iwi. ¹⁴At faloknitencha nan Kordero, ngem nan Kordero ya nan takhona ay pinilina ya inayakhana ya nakapet ken siya, et mangafak cha, tay siya nan Apon nan kaapoapo, ya Alin nan kaaliali.”

¹⁵Ket ay kinwanin akhes san anghel ken sak-en, “Nan kaiyalikhan san chanom ay inilam ay tomotokchowan san asi ay fafai, et chaicha nan chey-cha'y am-in ay ilan si takho isnan nateketeken ay ili, ay nateketeken nan ekhad ya kalicha. ¹⁶Nan chey-cha'y sinpoo ay ali ay siya san chey-cha'y inilam ay sakkhod, ya nan enki-iwi, et kholaencha san asi ay fafai, ya ikaencha am-in nan wad-ay ken siya engkhana'y malafosan. Sa cha't kanen nan awakna ya poowancha kayet siya. ¹⁷Siya sa tay si Apo Dios, et inpeyna nan pangkhepna is kasemekcha, ya inpaornosna chaicha ay mangichawchaw isnan enki-iwi nan kalebfengancha ay en-apo, engkhana ay maangnen am-in nan kinwanina.

¹⁸“Sa et nan chey fafai ay inilam, et siya nan chakchake ay ili ay mangiyap-apo isnan kaaliali isnan lofong.”

Nan Napakawasan nan Chakchake ay Ili ay Babilonia

18 Awni ya kek et inila nan esang kayet ay anghel ay cha khomwab ay nalpo id chaya. Chakchake nan kamabfalina, et nalanglangan nan am-in ay lofong isnan langlangna. ²Inpapangekhena ay nenfokhaw ay nangwanin,

“Napakawas et nan chakchake ay ili ay Babilonia! Nenfalin ay tey-an nan kadchimodchimonyo ya fab-falochan si am-in ay kakaisew ay anito ya nan isyangkhay ay kalilikhet ay ay-ayam. ³Tay finotengna nan am-in ay kailiili isnan enkedse ay fayasna ay siya nan asi ay fikhawna. Am-in nan ali isnan lofong et nakiseyep cha ken siya. Ya kin-

machangyan nan cheycha'y komer-siyanti isnan finofoslon ay fiyagna ay cha cha nenkhag-alansiyaan.”

⁴Sa et wad-ay kayet nan chinngek ay nenkali id chaya ay nangwanin,

“Chakayo ay takhok, taynanyo nan nay ay ili, ta ad-i kayo makifasol ya maitapi isnan kadchosaana. ⁵Tay naetet-en nan fasolna engkhana id chaya, ya sesemken Apo Dios nan kinangaagna ta chosaena. ⁶Maang-nen ken siya nan maiyafoloy isnan cha na inang-angnen. Mamidwa nan fales nan kinangaagna, ya at mapno nan tasana isnan fayas ay mamidwa'y kakedsen nan fayas ay cha na inpainom. ⁷Siya, maigwa ken siya nan chadlos ay likhat ya sanga ay maiyafoloy isnan kaad-achan nan kinachayewna ya kinafoslon nan fiyagna ay inamongna. Tay kad-in kananan,

‘Naay ak ay tomotokcho ay reyna! Faken ak nailekkasan ya ad-i ensaksakit nan semekko is eng-engkhana!’

⁸Tay siya sa nan semsemkena at awni't kaanali ken siya nan nateketeken ay likhat ya sakit isnan esa'y akhew. At amongena nan pisti, sakit si nem-nem ya fitil, ya sa et mapoowan nan awakna. At maangnen am-in chana tay nan Apo ay Dios ay chadlos mafikas nan mangokom ken siya.”

⁹Et nan kaaliali isnan lofong ay nakises-eyep ya nakilal-ayad isnan finofoslon ay fiyagna, et en-akha cha isnan mangil-ancha isnan asok nan cha na mapoowan et chadlos cha ingeg-ngeg. ¹⁰Aped cha tomatkacheg isnan adchawi tay chad-ama nan egyatcha isnan chosana. Sa cha't kanan,

“Do! Ayyew ka! Selaeg mo ay Babilonia! Ayyew ka ay chakchake ya makabfalin ay ili.

Ad-i kaam-ammowan ya ket sin-ak-itan ya sana nan chosam tay esa'y olas yangkhay ya ket napakawas ka et!”

¹¹Olay akhes nan cheycha'y komer-siyanti, et chadlos cha enngegngeg ay mangakha ken siya, tay maid kasin lomako isnan lakocha ¹²ay fallitok, silver, nabfalor ay fato, perlas, ya nan nateketeken ay ilan si lopot ay kag isnan ensis-ileng ya khag-awis ay lopot,* nan kag ilan nan fekhas si aterfa ya enkilat ay lopot, sa et nan nateketeken ay ilan si nafanglo ay kaew, nan nakhaeb isnan saong, nan nakhaeb isnan nenkangina ay kaew, ya nan nakhaeb isnan khanfang ya lanchok, ya nan nakhaeb isnan nenkangina ay fato. ¹³Wad-ay akhes nan sinamon, likacho ya insinso, ya nan nangina ay lana ay mirra ya olibano. Wad-ay kayet nan fayas, lana, nan kakhawisan ay alina, bolgar, faka, karnilo, kafaryo, kalisa, faa, ya olay nan fiyag si takho.

¹⁴Awni et kanancha isnan chey ay ili, “Am-in nan kakhawisan ay linaylayadmo ya finikhawmo, et namaid cha. Naamas am-in nan kinakachangyanmo ya nakaan nan mapadpadchayawam ay pintasmo. Ad-i cha kasin mail-ila is engkhana.”

¹⁵Nan cheycha'y komer-siyanti ay kinmachangyan isnan cha cha nenkhalansiyaan isnan chey ay ili, et omaadchawi cha ken siya, tay chad-ama nan egyatcha isnan chosana. Et chadlos cha en-akha ay cha enngegngeg ¹⁶ay mangwanin,

“Do! Ayyew ka! Selaeg mo ay chakchake ay ili! Kad-in nenfafacho ka isnan khawighkhwis ay lopot ay ensis-ileng ya kag ilan nan fekhas si aterfa ya enkilat, ya naar-arkosan si fallitok, ya nan nenkangina ay fato ya perlas. ¹⁷Ya ket ay esa'y olas ya

* 18:12 Nan osto ay naisolat isna et “*linen ... silk/sida.*”

napakawas am-in nan chachama'y kinakachangyanmo!"

Am-in nan cheycha'y kakapitan ya nan enchonchono is kabapor, ya nan cheycha'y enloglokhan ya am-in ay komersiyanti ay cha enfab-aat is kafayfay et omaadchawi cha. ¹⁸Et chad-ama nan akhacha isnan nangil-ancha isnan chad-ama'y asok nan chey cha mapoowan ay ili. Sa cha't kanan,

"Ay ke way paat ili is is-ison nan sana ay chakchake ay ili?"

¹⁹Sa cha't chinapodchapo[†] nan olocha ay nen-ag-akha ay cha enngegngeng ay mangwanin,

"Do! Ayyew! Selaeg nan sana ay chakchake ay ili!

Siya nan kalpowan nan ikachangyan nan cheycha'y wad-ay baporcha, ngem ya ket nenkaaamas am-in nan kinakachangyana isnan esa'y olas yangkhay!"

²⁰Idwani, chakayo ay wad-ay id chaya, enlal-ayad kayo tay nay et napakawas. Ya chakayo akhes ay takhon Apo Dios ya chakayo ay apostoles ya chakayo ay mamadto, enlal-ayad kayo tay chinosan et Apo Dios nan chey ay ili khapo isnan inangnena ken chakayo!

²¹Sa et inalan nan esa'y mafikas ay anghel nan esang ay fato ay kag losong nan kachakchakena, ya nen-ibkasna is kafayfay ay mangwanin,

"Kag tona nan maangnen isnan Babilonia ay chakchake ay ili, at menkamemekmek ay mapakawas ya ad-i kasin mail-ila is eng-engkhana. ²²Ya maid kasin madmadnge sidi isnan kankanta ya kotengteng si arpa, nan kalin si kalleleng ya nan tolottot si trompeta. Ya maid kasin

madmadnge ay cha enmadno paymo enkhig-iling. ²³At maid olay esa's silaw ay maila ya enlanglanglang sidi ay ili, ya maid akhes madmadnge is laglagsak nan cheycha'y cha enpaafong. Issan chey, matangtangad nan komersiyantim isnan olay entona, ya sinailowam nan katakhotakho isnan lofong isnan nangipataalam ay namab-ali ken chaicha!"

²⁴Siya chi nan chosa nan Babilonia tay naaspowan ischi nan inmayosan nan chalan nan cheycha'y mamadton Apo Dios ya nan takhona, ya olay sino ay takho ay napatey isnan lofong.

Nan Lagsak nan Cheycha'y Wad-ay id Chaya

19 Isnan nakwasan am-in nan naycha, chinggek nan fokhaw ay kag fokhaw nan chachama'y angsan ay takho id chaya ay cha mangwanin, "Chayawen tako si Apo Dios.

Tay siya yangkhay nan makaisalak ken chatako, ya siya yangkhay nan matangtangad, ya makabfalin.

²Tet-ewa ya nalenteg nan ikkana ay enokom!

Chinosana san nachamchamag ay asi ay fafai ay nangawis isnan katakhotakho isnan lofong isnan kinalokhitna.

Chinawatna kannay ken Apo Dios nan fales nan cha na nangipapateyan isnan faana."

³Infogfokhaw cha kayet ay nangwanin, "Chayawen tako si Apo Dios. Ad-i kakonkonto nan cha enpatongcho ay asok nan chey ay chakchake ay ili ay pinoowana."

⁴Nan cheycha'y chowan poo ya epat ay amam-a ya nan cheycha'y epat ay nasan-

[†]18:19 Isnan okhalicha id sangad-om, mo ensasanga cha, inpeycha nan chapo isnan olocha, fakasenchana nan fachocho, sa cha't enfacho isnan sako ya tomokcho cha is kalota ay mangipaila isnan liknacha.

towan ay enki-iwi, et nenfalintomeng cha ay nentowad ay nanad-ayaw ken Apo Dios ay tomotokcho isnan tronona. Kinwanichan, “Tet-ewa, machad-ayaw ka.”

Nan Kasar nan Kordero

⁵Kek et chinngge nan nenkali is kakawad nan tronon Apo Dios ay nangwanin,

“Chayawenyo nan Dios tako, am-in kayo ay faana.

Am-in kayo ay mangiyegyat ken siya, matangad paymo fan-ig, chayawenyo siya.”

⁶Sak et chinngge akhes nan fokhaw ay kag isnan fokhaw si katakhotakho ya kag wawak si ab-afikas ay chanom ya kag keleb ay cha makaktaab ay mangmangwanin,

“Machad-ayaw nan Apo ay Dios tako ay Makabfalin Am-in, siya nan en-ap-apo idwani! ⁷Enlal-ayad tako't mampay. Enlagsak tako ya chayawen tako siya ay matangtanggad! Tay inomchan et nan kasar nan Kordero, ya wad-ay et ay ensasakhana nan asaw-ena, ⁸tay apchas na't infacho nan chey nadchalos ya nasileng ya khag-awis ay lopot ay naichowa ken siya.”[‡]

(Nan chey ay facho et siya nan kaiyalikhan nan nalenteg ay okhalin nan takhon Apo Dios.)

⁹Ket ay kinwanin san anghel ken saken, “Isolatmo na: ‘Naoney nan cheycha'y naayakhan ay makikan isnan kasar nan Kordero.’” Sa na't intoptop ay nangwanin, “Siya chana nan tet-ewa ay kalin Apo Dios.”

¹⁰Kek et ala ya falintomeng ay nentowad is kasikina ay enchayaw ken siya,

ngem kinwaninan, “Ad-im angnen sa, tay faa ak yangkhay ay ib-am, ya ib-an nan am-in ay aag-im ay nakapet isnan tet-ewa ay inischon Jesus. Enchayaw ka yangkhay ken Apo Dios!”

Siya sa tay nan kinatet-ewa ay inischon Jesus, siya nan nangichalan isnan am-in ay mamadto ay nangifaag isnan kalin Apo Dios.

Nan Enkakafaryo is Enpokaw

¹¹Kek et inila ay natekwafan nan chaya, ya inilak nan enpokaw ay kafaryo. Nan ngachan nan ensasakay sidi et Kaaafolot ya Tet-ewa. Nalente nan angna ay en-okom ya makifaloknit. ¹²Kag enfidfichang ay apey nan matana, ya ansan nan fanan-ig ay koronana is kaolona. Naisolat nan ngachan ken siya, ngem maid makaammo sidi, mod-i yangkhay siya. ¹³Naitapek isnan chala nan fachona, ya nan makwani ay ngachana et, **Nan Kalin Apo Dios.** ¹⁴Am-in nan kasorchasorchacho id chaya et on-onochencha siya, ya waschin nenkakafaryo is enpokaw ya nenfafacho isnan nadchalos ya enpokaw ya khag-awis ay lopot. ¹⁵Et wad-ay nan at-atachem ay fadyok ay cha fomala is katopekna ay igkhofatna'y mangafak isnan am-in ay ili. Et makedse siya ay mangiyapo isnan katakhotakho,[¶] ya siya kannay nan mangipaila isnan chad-ama ay songet Apo Dios ay Makabfalin Am-in, tay siya kannay nan mammaliwes isnan fosona. ¹⁶Isnan an-ancho ay fachona ya isnan kaopona naisolat nan nay ay ngachan:

“Alin nan am-in ay ali, ya Apon nan am-in ay apo.”

¹⁷Kek et inila nan esang ay anghel ay tomatakcheg is kaakhew. Cha na

[‡]19:8 Nakhaeb nan nay ay lopot isnan makwanin linen. Siya akhes isnan ikasinpoo ya epat ay bersikolo.

[¶]19:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “iyapowana chaicha isnan lanchok ay sokodna.”

fokhawan nan cheycha'y ay-ayam ay chadlos entongcho nan entat-ayawancha id chaya is kafatogko. Kinwaninan, "Ali kayo ta maamong kayo ay mangan isnan katataa ay piyastan Apo Dios! ¹⁸Ali kayo ta kanenyo nan awak nan cheycha'y ali ya nan cheycha'y kapitan si sorchacho, nan mafikas ay takho, nan kafaryo ya nan ensasakay ischicha. Kanenyo akhes nan awak nan am-in ay takho, faa paymo faken, matangad paymo fan-ig!"

¹⁹Kek et inila san naoyong ay enkik-iwi ya nan am-in ay ali isnan lofong ya nan kasorchasorchachocha, et inmeycha finaloknit san chey ay ensasakay isnan enpokaw ay kafaryo ya nan cheycha'y sorchachona. ²⁰Et natiliw san naoyong ay enkik-iwi ya san eng-engag ay mamadto ay cha nangang-angnen isnan katataa ay sinyal ay nangitakcheg isnan chey naoyong ay enkik-iwi. Siya chachi nan katataa ay inangnena ay nensailo isnan cheycha'y nanawat isnan maton nan enkik-iwi, ya nanad-ayaw isnan tinagtakho ay kak-aagna. Nan cheycha'y chwa, et sisya ay matatakho cha ya naibkas cha is kaposong ay asufre ay enfidfichang. ²¹Nan cheycha'y sorchachocha et napatey cha am-in isnan fadyok ay cha fomala isnan topek nan ensasakay issan enpokaw ay kafaryo. Et kinan nan cheycha'y ay-ayam nan awak san cheycha'y nenkatey engkhana'y chachama'y negsan cha.

Nan Sinlifo ay Tawen ay Mafabfalochan Satanas

20 Sak et inila nan esa'y anghel ay cha khomwab ay nalpo id chaya, ay mangeegnan isnan chakchake ay kachina ya nan torfek san fito ay maid pengpeng nan kaachaemna. ²Et tiniliwna san chakchake ay oweg, ay siya nan oweg id sangad-om ay mak-

wanin Chimonyo paymo Satanas, ya kinadchinaana siya engkhana ay makwas nan sinlifo ay tawen. ³Sa na't inibkas is kafito, ya inkhat-ebna nan tangeb, sa na't finotiyon ta ad-i kasin makafala ay manailo isnan katakhotakho isnan kailiili engkhana ay makwas nan sinlifo ay tawen. Mo makwas chi at maipalofos is sinakitan.

⁴Sak et inila nan cheycha'y trono ay tomotokchowon nan cheycha'y naagtan isnan kalebfengancha ay en-okom. Inilak akhes nan leng-ag nan cheycha'y napotowan khapo isnan nanistikhowan cha isnan kinatet-ewa ay inischoon Jesus, ya nan cha cha nangitakchekhan isnan kalin Apo Dios. Chaicha nan egay nanad-ayaw isnan naoyong ay enkik-iwi paymo nan tinagtakho ay kak-aagna, ya eg-aycha akhes inpamaton nan kitongcha paymo limacha isnan maton nan naoyong ay enkik-iwi. Natakho cha kasin ta makiap-apo cha ken Cristo is sinlifo ay tawen. ⁵Siya na nan omona ay kasin matakhowan nan cheycha'y natey. (Ad-i kasin matakho nan tapin nan nenkatey engkhana ay makwas nan sinlifo ay tawen.) ⁶Naoney ya nasantowan nan maitapi isnan omona ay kasin matakhowan nan natey, tay at maid kafaellan nan ikadwa ay etey ken chaicha.[§] Chaicha nan pachin Apo Dios ya si Cristo, et makiapo cha ken siya isnan sinlifo ay tawen.

Nan Naafakan Satanas

⁷Mo makwas nan sinlifo ay tawen at maipalofos si Satanas isnan naifabfaloचना ay fito, ⁸ay en manailo isnan katakhotakho isnan kailiili isnan olay entona issa isnan lofong. Chaicha nan makwanin Gog ken Magog ay ad-i kafilang tay kag cha ofod is kailit nan fayfay. Sa et amongen Satanas chaicha ay

[§]20:6 Ilaenyon Nan Naipaammo 20:14; 21:8.

en makifaloknit. ⁹Angsaangsan cha ay mangaap-ap isnan lota ay cha somagen ay menlikob isnan kawad nan takhon Apo Dios isnan ili ay laylaychena. Ngem ket ay naannochoan is apey ay nalpo id chaya ay mangangkay ken chaicha. ¹⁰Sa et nan chimonyo ay nensailo ken chaicha et naibkas is kaposong ay kawad nan apey ya enfidichang ay asufre, ay apchas naibkasan san naoyong ay enkikiwi ya san eng-engay ay mamadto. Et chad-ama ay enliglikhat cha is winakas ya minaschem is eng-engkhana.

Nan Omochi ay Pinang-okom

¹¹Sa et inilak nan chakchake ay epokaw ay trono ya nan chey ay tomotokcho sidi. Ya ket ay nalanayaw nan lofong ya nan chaya isnan sakhangna ya maid kasin nail-ila ischicha. ¹²Ya inilak am-in nan nenkatey, am-in nan cheycha'y matangad ya fanig, ay tomatakcheg isnan sakhang nan tronon Apo Dios. Sa et wad-ay nan kalibliblo ay nafitlag, ya wad-ay akhes nan teken ay liblo ay nafitlag, et siya nan naisolatan nan ngachan nan cheycha'y enfiyag is eng-engkhana. Sa et naokom nan natey isnan chadlos maiyafoloy isnan inang-angnencha ay naisolat isnan kalibliblo. ¹³Inpafalan nan fayfay nan nenkatey ischicha, ya siya akhes ay naipafala nan tapina ay natey ya nan wad-ay id Hades ay tey-an si natey, ya naokom am-in nan natey isnan chadlos maiyafoloy isnan cha cha inang-angnen. ¹⁴Osto ay siya chi, maid et kasin mabfalin nan Etey ya nan Hades ay tey-an si natey, tay naiwasit et chana isnan posong ay kawad nan enfidichang ay apey. (Siya na nan makwanin ikadwa ay etey.) ¹⁵Adi kad am-in nan cheycha'y egay naisolat nan ngachancha isnan liblon si fiyag, ay naisolatan nan cheycha'y en-

fiyag is eng-engkhana, et naibkas cha isnan chey posong ay kawad nan enfidichang ay apey.

Nan Falo ay Chaya ya Lofong

21 Osto ay siya chi kek et inila nan falo ay chaya ya lofong. Tay naamas san sikhod ay chaya ya lofong, ya maid et fayfay. ²Et inilak nan Nasantowan ay Ili, ay siya nan falo ay Jerusalem ay cha khomwab ay malpo id chaya ken Apo Dios. Kag enkasar ay fafai nan foyana. Nas-enas-et ya ensasakhana ay en manab-at isnan asaw-ena. ³Sak et chinngge nan naipapangekhe ay kali ay nalpo isnan kawad nan trono ay nangwanin, “Chey, wad-ay et nan en-afongan Apo Dios isnan takho. Makitee siya ken chaicha ya chaicha nan takhona. Siya kannay ay Dios nan wad-ay ken chaicha, ya siya akhes chadlo nan Dioscha. ⁴At ponasana am-in nan akhacha, ya at maid kasin etey, achog, ya anana paymo enpeteg, tay nakwas et chana am-in ay sikhod ay kasasaad si fakinolota.”

⁵Ket ay kinwanin san tomotokcho is katrono en, “Nay, pafalowek et nan am-in ay ngonon idwanin!” Sa na't kinwani kayet, “Isolatmo na tay tet-ewa na ya kaaafolot.” ⁶Kinwanina akhes, “Kecheng chi! Nakwas et amin. Sak-en nan chamona ya nan anon-gosna,** nan laplapona ya nan pengpengna. Mo way maew-ew et agtak si mid fayadna ay chanom, ay malpo isnan eb-eb ay omichawchaw si fiyag ay eng-engkhana. ⁷Siya na nan ipatawidko isnan olay sino ay mangafak isnan ngaag, et sak-en nan Diosna ya siya nan chadlos ko anak. ⁸Ngem at kakaegyat nan enfanakhan nan cheycha'y omegyat ay mangitakcheg isnan kinatet-ewa, nan ad-i mamati, nan cha mangang-angnen isnan kakaisew, nan

**21:6 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Sak-en nan Alfa ya nan Omega.”

enpatey, nan asi nan okhalicha, nan ensop-ok ya enpadpadya, nan manad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios, ya nan cheycha'y nalangkowag. At ome'y am-in chana isnan posong ay fomidfichang nan apey ya asufre. Siya nan makwanin ikadwa ay etey.”

Nan Falo ay Ili ay Jerusalem

⁹Sa et in mali ken sak-en nan esang isnan cheycha'y pito ay angheles ay nangeegnan issan mallokkong ay kawad san pito ay omochi ay kakaegyat ay likhat. Sa na't kanan, “Ali ka ta ipailak nan magmagkit ay asaw-en nan Kordero.” ¹⁰Sak et natenggel isnan Ispirito Santo, ya ket inyey san anghel saken isnan toktok nan chadlos at-atakchag ay filig. Et inpailana nan Nasantowan ay Ili ay Jerusalem, ay cha khomwab ay malpo id chaya ken Apo Dios, ¹¹ya enlalanglang isnan langlang Apo Dios. Ensis-ilap nan chey ay ili, ay kag isnan ensis-ilap ay chadlos napateg ay fato, ay kag isnan makwanin haspe ay nalatak ay kag sarming. ¹²Et nan chey ay ili, naalachan nan nenliwes is at-atakchag ay kenkenekhan ay toping. Ya wad-ay nan sinpoo ya chwa ay pantewna ay tinotokkhongan nan sinpoo ya chwa ay angheles. Ya nikcheng nan ngadngachan nan sinpoo ya chwa ay tribon Israel ay naisolat isnan waschin esa isnan pantewna. ¹³Nan pantew nan ili et tolo nan nakhaeb is apet amyanan, tolo is apet ambagatan, tolo is apet falaan si akhew, ya tolo is apet kalonokhan si akhew. ¹⁴Sinpoo ya chwa ay chadchake ay fato nan naipegnachan nan toping ay alad. Siya chana nan naisolatan nan ngadngachan nan cheycha'y sinpoo ya chwa ay apostoles nan Kordero.

¹⁵San anghel ay nakitot-oya ken saken, et wad-ay nan ineegnana ay lokod

ay fallitok ay ilokodna isnan ili, isnan am-in ay pantewna ya isnan aladna. ¹⁶Nan kaanchon nan ili et en-iso isnan kalawana. Sa et linokod san anghel nan chey ay ili, et chwan lifo ya epat khasot ay kilometro.^{††} Siya akhes na nan kalawa ya katakchagna. ¹⁷Linokod akhes nan anghel nan alad isnan lokod si takho, et tolon poo ya enem ay chipa. ¹⁸Nan aladna et nakhaeb isnan napateg ay fato ay makwanin haspe, ngem tetewa ay fallitok nan ili ya nalatak ay kag sarming nan foyana. ¹⁹Nan pegnad nan alad nan ili et naar-arkosan isnan teketeken ay ilan si nenkapateg ay fato: nan inmona ay pegnad et haspe, nan maikadwa et safiro, nan maikatlo et kalsedonia, ya nan mikap-at et esmeralda. ²⁰Nan mikalima et sardonika, nan mikan-em et karnelia, nan maikapito et krisolito, nan mikawalo et berilo, nan mikasiyam et topasio, nan mikapoo et krisoprasio, nan mikasinpoo ya esang et hasinto, ya nan mikasinpoo ya chwa et amatista. ²¹Am-in nan sinpoo ya chwa ay pantewna et perlas am-in. Esa'y perlas nan nakhab-an nan esa'y pantew. Nan karsan nan ili et tet-ewa ay fallitok ay nalatalatak ay kag sarming.

²²Maid inilak ay Timplo isnan ili, tay nan Timplona et siya nan Apo ay Dios ay Makabfalin Am-in ya nan Kordero. ²³Et ad-i ensapol nan chey ay ili is akhew paymo fowan, tay nan langlang nan katangtangachan Apo Dios nan menlanglang sisi, ya nan Kordero, siya nan silawna. ²⁴At matatakho nan katakhotakho ay malpo isnan kailiili isnan langlang nan silawna, ya nan am-in ay ali isnan lofong, et iyeycha nan kinakachangyanha ay katangachancha ay mangichoo sisi. ²⁵At matetetetekwafan nan pantew nan ili. Ad-i maen-enfan olay kaatna,

^{††}21:16 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et sinpoo ya chwa ay lifo ay stadia.

tay maid maschem sid-i. ²⁶Ya at maiyey sisi nan katangachan ya nan kinakachangyan nan katakhotakho isnan lofong. ²⁷Nay met achi ad-i makaskaskhep nan olay ngag sisa ay nalokhit sisi. Siya akhes isnan cheycha'y cha mangang-angnen isnan kakaisew ya nan cheycha'y nalalangkowag. Kecheng yangkhay nan naisolat nan ngachancha isnan liblon si fiyag ay kwan nan Kordero nan makaskhep isnan chey ay ili.

Nan Wanga ay Omipabfiyag

22 Sa et inpailan akhes san anghel nan wanga ay omipabfiyag ay cha malpo is katronon Apo Dios ya nan Kordero. Enfolinengneng ya nalatak ay kag sarming ay ensis-ilap nan ilana, ²ya cha en-ayos isnan khawan nan karsan nan ili. Ya isnan chwa'y enchedchemang ay ilit nan wanga, tinmofo nan kaew si fiyag ay masokasokat nan fekhasna is maminpoo ya chwa ay fowan, ya nan tofona et akhas nan kailili. ³Et maid paat mad-anan sid-i isnan isyangkhay ay inpangaag Apo Dios.

Nan wad-ay isnan chey ay ili et nan tronon Apo Dios ya nan Kordero, ya nan faana ay cha manad-ayaw ken siya. ⁴Et sa cha il-ilaen nan kamesna ya wad-ay nan ngachana is kakitongcha. ⁵Maid maschem sisi ya ad-icha masapol nan silaw ya akhew tay nan Apo ay Dios kannay nan silawcha, ya makiap-apo cha ay faana is eng-engkhana.

Nan Omaliyan Apo Jesus

⁶Sa et kinwanin san anghel ken sak-en, “Tet-ewa ya kaaafolot am-in chana ay kali. Nan Apo ay Dios ay nangichawchaw isnan Ispiritona ay mangichalan isnan mamadtona, et

finaana nan anghelna ta en na ipaila isnan cheycha'y faana nan awni't maangnen ay maangnen isnan ad-i omannong.”

⁷Kinwanin Jesus, “Ilaenyo tay ad-i omannong et awni't kaanali ak. Naoney nan mangiyangnen isnan naipadto isnan nay ay liblo!”

⁸Sak-en ay Juan nan chadlos nanngge ya nangila isnan am-in ay naycha. Isnan nanngelak ya nangil-ak isnacha, nen-falintomeng ak ay nentowad kannay is kasikin san anghel ay nangipaila isnacha ken sak-en, tay kanak en chayawek siya. ⁹Ngem kinwaninan, “Ad-im angnen sa, tay faa ak yangkhay ay ib-am, ya ib-an nan cheycha'y iib-am ay mamadto, ya isnan am-in ay mangiyangnen isnan naisolat isnan nay ay liblo. Chayawem magtek si Apo Dios!”

¹⁰Sa na't kinwani kayet, “Ad-im itabtafon nan naipadto ay naisolat isnan nay liblo, tay nganngani et ay maangnen am-in chana. ¹¹At kikhad nan cheycha'y inmingna isnan ngaag tay siya nan kwacha, ya siya akhes isnan kakaisew nan ang-angnencha ta itot-oloycha. Ngem nan cheycha'y nalenteg, siya mo itot-oloycha nan kinalentegcha, ya siya akhes koma isnan nakapet ken Apo Dios.”

¹²Kinwanin Jesus, “Ilaenyo tay ad-i omannong et awni't kaanali ak ay mangitattakin isnan ichowak ay khanafen nan waschin esa'y takho isnan osto'y maiyafoloy isnan inang-angnena. ¹³Sak-en nan Alfa ya nan Omega,‡‡ nan omona ya nan omochi, nan laplapona ya nan pengpengna.”

¹⁴Naoney nan cheycha'y kad-in menlafa isnan fachocho, tatno wad-ay way-acha ay somkhep isnan segpan nan ili ya mangan isnan fongan nan kaew ay

‡‡22:13 Nan laychen nan Alfa ya Omega ay kanan et, nan chamona ya nan anongosna.

omipabfiyag. ¹⁵Ngem at matlad is kadchelan nan ili nan cheycha'y kakaisew nan okhalicha,[¶] nan ensop-ok ya enpad-padya, nan asi nan okhalicha, nan en-patey, nan cheycha'y manad-ayaw isnan khinag-aeb ay dios, ya nan cheycha'y linalangkowag nan enkak-alijan ya ang-angnencha.

¹⁶“Sak-en ay Jesus nan nangifaa isnan anghelko ay mangipaammo isnan naycha ken chakayo am-in ay mamati ay cha maam-among isnan kailili. Nalpo ak isnan waned David id sangad-om, ya sak-en nan enlalanglang ay talaw ay kapigsaan nan silawna ay maiila isnan wiit.”

¹⁷Idwani, kanan nan Ispirito Santo ya nan Omafong ay Fafai en, “Omali ka, Apo!”

Ya mo sino nan mannge isna et kanana koma akhes en, “Omali ka, Apo!”

Mo sino nan maew-ew, omali. Omali kayo am-in ay menlayad ay ominom isnan chanom ay omipabfiyag ay ad-i kabfayachan.

Nan Anongos Nan Solat

¹⁸Sak-en ay Juan, et iloneloneyko ay mamagfakha isnan am-in ay mannge isnan naipadto isnan nay ay liblo. Kanak, “Mo wad-ay manoptop isnan naisolat isna, et itapin akhes Apo Dios isnan chosana nan kakaegyat ay likhat ay naisolat isnan nay ay liblo. ¹⁹Ya mo wad-ay mangaan isnan olay ngag sisa ay tapin nan naipadto isnan nay ay liblo, at mamaid nan maitapiyana isnan enkhawisan ay naisolat isna. Kaanen Apo Dios nan mailak-amana isnan kaew ay omipabfiyag, ya kaanena akhes nan maitapiyana ay makitee isnan Nasan-towan ay Ili.”

²⁰Sak-en ay Jesus ay manistikho isnan naycha am-in, et kanak en, “Tet-ewa, ad-i omannong et kaanali ak!”

Siya et mampay. Omali ka Apo Jesus!

²¹Asop ya wad-ay nan fachang Apo Jesus ken chakayo am-in ay takhon Apo Dios. Amen.

[¶]22:15 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nan aso.”